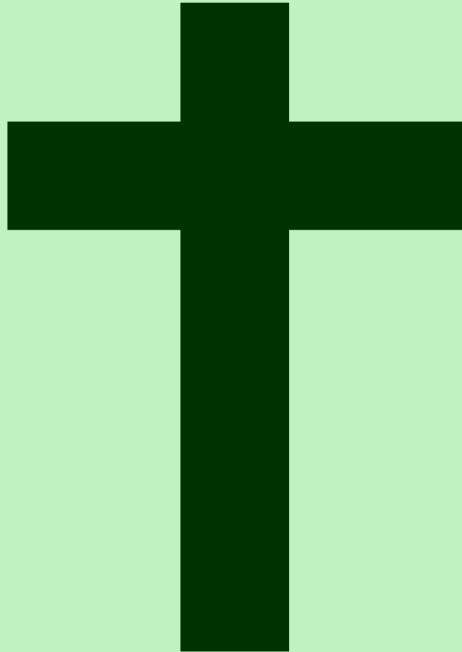

Abwaresen
Wore-ə

New Testament in Chumburung (GH:ncu:Chumburung)

Abwaresen Wore-ə
New Testament in Chumburung (GH:ncu:Chumburung)

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Chumburung

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Chumburung

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

Contents

Matiyo	1
Maak	61
Lukas	96
Yohanee	157
Ayaa-rə ayerepə-ə asuŋ	197
Roma awuye	248
1 Korintoo awuye	275
2 Korintoo awuye	299
Galatiya awuye	315
Ifisus awuye	324
Filipii awuye	332
Kolosii awuye	338
1 Tisalonikaa awuye	344
2 Tisalonikaa awuye	349
1 Timotii	352
2 Timotii	359
Tiitus	364
Filemən	367
Heebrii awuye	369
Yakubu	389
1 Peetroo	395
2 Peetroo	403
1 Yohanee	407
2 Yohanee	414
3 Yohanee	415
Yudas	416
Aleebokaapoto	418

Matiyo

Ketɔ ne Matiyo a kyorɛɛ bo lee aseen timaa-o si-o

*Yeesuu Kristoo mɔ nana-ana anyare
(Lukas 3.23–38)*

¹ Kee Yeesuu Kristoo mɔ nana-ana anyare, na aneɲ ne ɔ lee Deefid a kenana-ɔ-rɔ-ɔ, na aneɲ ne Deefid mɔ a lee Abraham a kenana-ɔ-rɔ-ɔ. Abraham mɔ gye Isireelii awuye bamɔ nana.

² To, Abraham mɔ gyi e gye Isak, ne Isak mɔ mɔ gyi e gye Yakubu, ne Yakubu mɔ mɔ gyi-ana e gye Yudaa na mɔ daa-ana na mɔ tire-ana.

³ Ne Yudaa na ɔkyee ko ne ba tee mɔ ε Tamaa-ɔ a kowe Peres na Sera, ne Peres mɔ mɔ gyi e gye Hisirɔɲ, ne Hisirɔɲ mɔ mɔ gyi e gye Aram.

⁴ Ne Aram mɔ mɔ gyi e gye Aminadabi, ne Aminadabi mɔ mɔ gyi e gye Naasɔɲ, ne Naasɔɲ mɔ mɔ gyi e gye Salamɔɲ.

⁵ Ne Salamɔɲ mɔ na mɔ ka Rahab a kowe Bowas, ne Bowas mɔ na mɔ ka Rut a kowe Obid, ne Obid mɔ mɔ gyi e gye Yeseɛ.

⁶ Ne Yeseɛ mɔ mɔ gyi e gye Owure Deefid.

Ne Owure Deefid na ɔkyee ko ne ɔ dɛɛ ɔ gye ɔnyare ko ne ba tee mɔ ε Oriya mɔ ka-ɔ a kowe Solomɔɲ.*

⁷ Ne Solomɔɲ mɔ mɔ gyi e gye Rekabowam, ne Rekabowam mɔ mɔ gyi e gye Abiya, ne Abiya mɔ mɔ gyi e gye Asa.

⁸ Ne Asa mɔ mɔ gyi e gye Yehɔsafat, ne Yehɔsafat mɔ mɔ gyi e gye Yehɔram, ne Yehɔram mɔ mɔ gyi e gye Osiya.

⁹ Ne Osiya mɔ mɔ gyi e gye Yotam, ne Yotam mɔ mɔ gyi e gye Ahas, ne Ahas mɔ mɔ gyi e gye Hisikiya.

¹⁰ Ne Hisikiya mɔ mɔ gyi e gye Manasee, ne Manasee mɔ mɔ gyi e gye Amɔɲ, ne Amɔɲ mɔ mɔ gyi e gye Yosiya.

¹¹ Ne Yosiya mɔ mɔ gyi-ana e gye Yikoniya na mɔ tire-ana.

San amɔ-rɔ ne Isireelii awuye adɔɲ a yaa bamɔ anya kusun-no Babilɔɲ sweere se.

¹² Bamɔ adɔɲ a yaa bamɔ Babilɔɲ-ɔ, amɔ kamɛɛ ne Yikoniya a kowe Salatiyel, ne Salatiyel mɔ a kowe Sirubabel.

¹³ Ne Sirubabel mɔ a kowe Abiyud, ne Abiyud mɔ a kowe Iliyakim, ne Iliyakim mɔ a kowe Asɔɔ.

¹⁴ Ne Asɔɔ mɔ a kowe Sadukii,

* **1:6** ɔkyee-ɔ kenyaɲ e gye Batesiiba. 2 Samuwel 12.24.

ne Sadukii ma a kowe Akim,
ne Akim ma a kowe Iliyud.

¹⁵ Ne Iliyud ma a kowe Iliyasa,
ne Iliyasa ma a kowe Matan,
ne Matan ma a kowe Yakubu.

¹⁶ Ne Yakubu ma a kowe Yosef,
ne Yosef ma a waaree Mariya.

Mariya ya kowe Yeesuu ne ba tee mo e Kristoo
ne Wuribware ye o sun a o bo kyonwe kaye ma-ro-o.

¹⁷ Nkovekyase ne n ya lee Abraham se ya bo fo Deefid si-o gye kudu nna, ne lee Deefid si ya bo fo san ne bamo adon a yaa bamo anya kusun-no Babilon sweere se-o ma gye kudu nna. Bo lee san amo ya bo fo Kristoo-o kakowe se ma gye nkovekyase anen kudu nna.

*Ane n ne baa kowe Yeesuu-o
(Lukas 2.1-7)*

¹⁸ Mfaanee ne baa kowe Yeesuu Kristoo. Kabregyii ko ya kyena ne ba tee mo e Mariya. Ne baa kere mo sa Yosef. Yosef na Mariya mon tee di, amaa Mariya a nu feye Wuribware a kufwiine timaa-o a sa ne o nya kame. ¹⁹ O Yosef feraa, o fa feye mo kerekyee Mariya mon de kasentij. Ne o kpa a o kine mo. Amaa mo a gye sese timaa-o si-o, o mon kpa feye o nyera Mariya kenya, ne o waa mo mfeere feye o kine mo na oko mon nu.

²⁰ Ane a asen-o a san a bo mo mfeere-ro-o, ne kanye ko Wuribware kaboo ko a lee mo se dee-ro, ne o ye, “Yosef, Deefid mo kenanagi, fo ma sa a Mariya ketaa baa fo aye waa fo kufu, a lee feye Wuribware a kufwiine timaa-o ya sa mo kame-o. ²¹ O kowe onyare, na fo sa mo kenya feye Yeesuu, kaase e kaapo feye Wuribware-e-morowe, a lee feye mo e gye ne o lee mo asese na o bo lee bamo ebaye-ro.”

²² Amo-o peee a waa nee na keto ne Wuribware a sa ne mo akyaamere-o oko a kyoree waa abwasesen wore-o-ro-o nya waa kasentij feye,

²³ “Kabregyii ne o mon nyi anyare-o e nya kame,
na o kowe onyare, na bo tee mo e Imanuwel,
kaase e kaapo feye Wuribware-bo-ane-ase.”*

²⁴ Amose se-o Yosef a kos-o, ne o gya Wuribware kaboo a kan-o se, ne o waaree Mariya taa mo yaa mo aye. ²⁵ Amaa mo aa mo mon di ne o bo kowe. Ne o kowe onyare, ne Yosef a sa kayaagi-o kenya e Yeesuu.

2

Anyiasenpo-o keba

¹ Man ko ne ba tee mo e Betelahem ne o bo Yudeyat sweere se-o-ro ne Mariya a kowe Yeesuu. San amo-o Herod e gye owure.† A mon kyee ne afo ko a lee kyowe leekpa a kebega-o ba Yerusalem. Afo ma gye anyiasenpo ko ne ba deere akyee-e-kpa-agyi ba pini amo asen-o. ² Ne baa bise Owure Herod feye, “Nkee kayaagi ne baa kowe mo na o bo gyi Yudaa awuye kuwure-o. Bo lee feye ane a nu kekyee-e-kpa-agyi ko a lee kyowe leekpa, ne ke e kaapo ane feye baa kowe owure. Ne ane a ba a ane bo sun mo.”

³ Owure Herod a nu amo-o, ne mo aa Yerusalem awuye peee idun a ten bamo. ⁴ Ne o tee Wuribware alonpo abrese na Wuribware mbraa akaapopo peee bo gyanhe. Bamo a gyanhe-o, ne oo bise bamo feye mfene ne ba ba a bo bo kowe oko ne ba tee mo e Kristoo ne Wuribware ye o sun a o bo kyonwe Yudaa awuye-o. ⁵⁻⁶ Ne baa lee kan feye, “Betelahem

* **1:23** Isaya 7.14 (LXX).

ne ɔ bo Yudaa sweere ma se-ɔ-ro ne ba kowe mɔ. A lee feye Wuribware kyaame ko a kyoree waa abwareseŋ wɔre-ɔ-ro feye,

‘Wuribware ye, Betelahem man,
 haree fo a gye Yudaa sweere se
 a eman-ɔ-ro kagyinyii-o gbaa ooo,
 Wuribware i lee mone asese-ɔ-ro ɔko
 na o kii mɔ asese Isireelii awuye peee
 ɔyaalenpo na ɔdeeresepo-ɔ.’ ”*

⁷ Owure-o a nu amo-ɔ, ne ɔ tee anyiasenpo-ɔ lee kerii si, ne oo bise bamo san konko ne kekyee-e-kpa-agyi amo a lee-ɔ. ⁸ Ne baa tawe san-ɔ gywii mɔ. Mɔ a nu bo lee bamo ase-ɔ, ne ɔ tawe gywii bamo feye, “Mon' ya buwi kpa kayaagyi-o Betelahem man-no. Mone ya den ŋu mɔ, na mon' sa a n nu, na mo-ɔ ma ŋ nya ya sun mɔ.” Ne ɔ sa bamo kpa a bo yo.

⁹⁻¹⁰ Bamɔ a mɛraa se ba yo-ɔ, puri-ro ne baa bee ŋu kekyee-e-kpa-agyi ne baa dee ŋu kyowe leekpa a kebɛgya-ɔ, ne bamo akato a gyi bweeto. Ne kekyee-e-kpa-agyi-o a gye bamo ŋkpe aneŋ-aaa ya fo lɔŋ ne kayaagyi-o bo mɔ-ro-ɔ, ne kaa sii yere awore-ro lɔŋ amo soso kyekye. ¹¹ Bamɔ a lwee lɔŋ-ɔ-ro-ɔ, ne baa ŋu kayaagyi-o na mɔ nyi Mariya. Ne baa kpuni anurii sun kayaagyi-o, ne baa bunŋi bamo adakaa se, ne baa lee ato damenanse ne amo yawo bo len-ɔ bo ke mɔ. Amo e gye atanne pipee, na nyonku, na kakyanne-ɔ.

¹² Ne Wuribware a tawe gywii bamo dee-ro feye bo ma lee kinŋi yo Owure Herod ase ya tawe keto ne baa ŋu-o gywii mɔ. Amose se-ɔ, ne baa kinŋi borɔ kpa banban se yo bamo aye.

Igyipiti sweere se koyɔ-ɔ

¹³ Anyiasenpo-ɔ a yii-o, kamɛ-ro ne Wuribware kaboo ko a lee Yosef se dee-ro, ne ɔ ye, “Koso, taa kayaagyi-o na mɔ nyi na fo sere yo Igyipiti sweere se. Mon' kyena mfeŋ aneŋ-aaa bo fo san ne m bee mo e tawe mo i gywii mone feye mon' lee mfeŋ-ɔ, a lee feye Owure Herod e ba a ɔ bo buwi kpa kayaagyi-o na ɔ mɔ mɔ.”

¹⁴ Amose-ɔ, Yosef a koso kanye amo, ne mɔ aa kayaagyi-o na mɔ nyi a yo Igyipiti sweere se ya kyena. ¹⁵ Ne baa kyena mfeŋ ne Herod a bo wu, na aneŋ ne Wuribware a borɔ mɔ akyaame-ɔ ɔko se tawe-ɔ nya waa kasentŋ feye,
 “Igyipiti sweere se ne mo a tee mo gyi-o lee.”*

Aneŋ ne baa mɔ ŋnyaŋse Betelahem man-no-ɔ

¹⁶ Amo Yosef na kayaagyi-o na mɔ nyi a yo Igyipiti pwee ne Owure Herod a dee ŋu feye anyiasenpo-ɔ a penna mɔ. Amose-ɔ ne mɔ dun a fwii bweeto, ne ɔ sa kanɔ feye mɔ asoogyaa awuye mɔ ŋnyaŋse peee ne bo bo Betelahem man-no na eman ne e maa mfeŋ-ɔ, ne bo mon tee kyon nsu ŋnyo-ɔ, nsu ne ɔ fa feye kayaagyi-o a gyi-o, lee san ne anyiasenpo amo a bo tawe gywii mɔ feye baa ŋu kekyee-e-kpa-agyi-o a lee-ɔ. ¹⁷ Ne keto ne Wuribware kyaame Yere meya a kyoree waa abwareseŋ wɔre-ɔ-ro-ɔ a waa kasentŋ feye,

¹⁸ “Baa nu bore ko a lee Rama man-no,
 bore-ɔ de elawo bweeto.
 Rakeɪ i su ɔ sa mɔ gyi-ana.
 O kine kepopore,
 a lee feye bo mon lee bo bo-ro.”*

Aneŋ ne baa kinŋi lee Igyipiti sweere se-ɔ

* 2:5-6 Miika 5.2. * 2:15 Hoseya 11.1. * 2:18 Yere meya 31.15.

¹⁹ Ne Owure Herod a wu. Mò a wu-o, ne Wuribware kaboo ko a bee lee Yoséf se dee-ro Igyipiti sweere se. ²⁰ Ne oo tawe feye, “Koso, taa kayaagyi-o na mò nyi, na mon' kinji yo mone aye Isireelii sweere se, a lee feye mò ne oo kpa kayaagyi-o kemoo-o a wu.”

²¹ Ne Yoséf a koso taa kayaagyi-o na mò nyi, ne baa kinji yo Isireelii sweere se. ²² Bamò a fo mfen-o, ne Yoséf a nu feye Aakilayus a gyi mò se Herod a kuwure-o mfen. Amose se-o kufu a nya mò mfen kekyena. Ne Wuribware a yii mò se dee-ro feye bo ma kyena Yudeya mfen. Amose-o ne baa kinji ya boroo toj ko ya fo Galileya sweere se. ²³ Ne baa ya kyena man ko ne ba tee e Nasaret-o-ro, na anen ne Wuribware kyaamee ko a tawe-o nya waa kasentij feye,
“Ba ba a bo tee mò e Nasaretenyi.”

3

Yohanee Osuuboo-o abwaresej kotawe (Maak 1.1–8; Lukas 3.1–18; Yohanee 1.19–28)

¹ Ne onyare ko bo-ro. Ba tee mò e Yohanee, ne bo bee ba tee mò e Osuuboo-o. Ne oo yo Yudeya kimukee-ro, ne oo lee o tawe Wuribware asen o gywii akemaa ne o boroo mfen-o feye, ² “Mon' nu mone eyee na mon' kinji lee mone ebaye-ro, a lee feye Wuribware se a kuwure-o a to-ro.” ³ Yohanee e gye oko ne Wuribware kyaamee Isaya a tawe mò asen-o feye,

“Okò e fee-ro kimukee-ro feye,
‘Mon' lnhoo kpa neenee bo beya Wuribware.
Mon' waa kpa kyerrase sa mò a o boroo se.’ ”*

⁴ Nyoma ifwii ne baa bo waa Yohanee ato bunse, ne kaboo wore keresese da mò laare-ro. Mò ateese e gye akyanjkyanka na gyabweekyu. ⁵ Ne asese bweeto a ba mò ase. Boko a lee Yerusalem man-no, boko mo a lee Yudeya sweere abegya kemaa se, ne boko mo a lee eman peee ne e maa Yoodan bon-o se. ⁶ Ne baa tawe bamò ebaye gywii mò, ne oo bo bamò asuu Yoodan bon-no.

⁷ Ne oo nu asese ne ba tee bamò e Farisii awuye na Sadukii awuye-o e ba a bo bo deere anen ne o bo asuu-o. Ne oo tawe gywii bamò feye, “Mone awo mo, emene se ne mone mo mone a ba mfee? Okò a kaapo mone feye a tiri feye mone gbaa mon lee mone eyee bo lee ebaye a kakaka ne Wuribware e kpa a o ba bo sa abayewaapo-o-ro aaa? ⁸ Ma kore a n gyi. Amaa mo e tawe mo i gywii mone feye, mone akato ya pee amo se feraa, amo mon' waa ato kemaa ne a kaapo feye mone a nu mone eyee, ne mone a kinji lee mone ebaye-ro-o. ⁹ Mone ma fa feye mone a gye ne nana Abraham mò ananagyi-o si-o, mone mon tii kakaka ne Wuribware e kpa a o ba bo sa abayewaapo-o se. A lee feye Wuribware e taare a o ba mfee a aforo mo bo buruwi asese na bo kii Abraham mò ananagyi. ¹⁰ Mon' sa se, a lee feye Wuribware a waa kakwii-ato siraa, na o ba bo ne kiyii kemaa ne ke maa swee agyi timaa-o ilen kaase, na o bo da na o twee waa deekpa-ro.”

¹¹ Ne oo tawe gywii asese peee ne ba nu mò ase-o feye, “Nkyu ne n de mo e bo mone asuu, na a kaapo feye mone a nu mone eyee kinji lee mone ebaye-ro. Amaa oko san o ba mo kamere na o kyoo mo, ne mon fo feye n soroo mò asebeta gbaa. Mò feraa, o sa a Wuribware a kufwiije timaa-o ywee mone se nee, na mon' nya keyaalen feye deekpa-o. Na o ba Wuribware a kufwiije timaa-o bo gyee mone. ¹² O de mò kaworaa ne o ba a o bo kyaare ayu na o swii waa mò keporokyee-ro. Na nkee o kpane afenfenjee-o peee na o kywee amo deekpa ne o maa dun-o-ro. Anen ne o gyi asese peee asen-o nee.”

Yohanee a bo Yeesuu asuu (Maak 1.9–11; Lukas 3.21–22; Yohanee 1.32–34)

* 3:3 Isaya 40.3 (LXX).

13 Saŋ amo-ɔ, Yeesuu a lee Galileya sweere se ba Yoodaŋ boŋ-na na Yohanee ba m̀ asuu. 14 Amaa Yohanee a leŋ eyee feye o kyurowi Yeesuu mfeere. ɔ ye, “Weetee a bware feye fo e gye ne fo ba mo asuu, amaa fo ya koŋ ba mo ase feye m ba fo asuu.”

15 Ne Yeesuu a lee kana feye, “Mbeyoma feraa, sa a a waa aneŋ, a lee feye a bware feye ane waa aneŋ ne Wuribware e kpa-ɔ.”

Amose se-ɔ ne Yohanee a sure si, ne ɔ ba Yeesuu asuu. 16 Yohanee a deŋ ba m̀ asuu, ne Yeesuu a lee nkyu-ro-o, puri amo-ro ne awore-ro a buŋi-ro, ne oo ŋu Wuribware a kufwiŋe-o a bo ywee m̀ se feye kuwurelep-ɔ. 17 Ne bore ko a lee sosɔ tawe feye, “Kee mo gyi timaa ne mo e kpa m̀ asen bweeta-ɔ, ne mo akato a gyi m̀ se-ɔ.”

4

Yeesuu kokyɔrɔkee

(Maak 1.12–13; Lukas 4.1–13)

1 Amo kamee-ro ne Wuribware a kufwiŋe timaa-o a sa ne Yeesuu a yo ɔ naa o muruwi kimukee-ro, na ɔbɔnsam kyɔ m̀-ɔ kee feye ɔ nya m̀ a ɔ bo waa ebaye-ro aaa. 2 Ne Yeesuu a gyi ŋke aduna mpase na kanye kimukee-ro mfeŋ, na ɔ maa gyi ateese. Amose-ɔ saŋ ne ŋke amo a kyon-ɔ, akon de m̀. 3 Ne ɔbɔnsam ne bo bee ba tee m̀ e ɔkyɔrɔpo-ɔ a ba m̀ ase. Ne ɔ ye, “Fo i nyi feye Wuribware m̀ gyi-o e gye fo kasentiŋ, amo feraa sa a abu m̀ buruwi bodobodoo sa fo a fo gyi.”

4 Ne Yeesuu a beŋŋaa feye, “Baa kyoree waa abwaresen wore-ɔ-ro feye,

‘Ateese wore maa sa sese ŋkpa, amaa Wuribware asen tawese kema m̀ m̀ bee a tiri sa m̀ ŋkpa.’ ”*

5 Ne ɔbɔnsam a bee yaa Yeesuu Yerusalem ne bo bee ba tee mfeŋ e man kpeyaa-ɔ, ne ɔ taa m̀ yaa bo yera Wuribware sunkpa-ɔ katwee-ro. 6 Ne ɔ tawe gywii Yeesuu feye, “Fo i nyi feye Wuribware m̀ gyi e gye fo kasentiŋ, amo feraa fuwi ywee-ro a ŋ kee. A lee feye baa bee kyoree waa abwaresen wore-ɔ-ro feye,

‘Wuribware e sa a m̀ mbɔ-ɔ bo kun fo,
na bo sorɔ fo bamo asaree se,
na fo ma nya da keyaa kibu si.’ ”*

7 Ne Yeesuu a bee beŋŋaa m̀ feye, “Nee amo m̀ a bee a bo abwaresen wore-ɔ-ro feye,

‘Mone ma kan kyɔ mone nyanpe Wuribware-ro kee’ e?”*

8 Ne ŋkee ɔbɔnsam a taa Yeesuu yaa kebee soswee ko se, ne ɔ ba kaye-ro eman peee na emo kedabe bo kaapo m̀. 9 Ne ɔ tawe gywii m̀ feye, “Fo ya kpuni anjirii sun mo, n de emo peee mo e sa fo.”

10 Ne Yeesuu a tawe feye, “ɔbɔnsam, nare lee-ro, a lee feye baa bee kyoree waa abwaresen wore-ɔ-ro feye,

‘Mon' sun mone nyanpe Wuribware wore kpen.’ ”*

11 Ne ɔbɔnsam a lee Yeesuu ase. M̀ a deŋ o yii-o, puri amo-ro ne Wuribware mbɔ ko a bo kya Yeesuu-ro.

Aneŋ ne Yeesuu a lee m̀ kusun kaase Galileya-ɔ

(Maak 1.14–15; Lukas 4.14–15)

* 4:4 Mbraa kebeesa 8.3. * 4:6 Kiliŋ 91.11, 12. * 4:7 Mbraa kebeesa 6.16. * 4:10 Mbraa kebeesa 6.13.

12-13 Saŋ ne Yeesuu bo mfeŋ-ɔ, Herod† ne ɔ gye Galileya sweere se owure-o a tii Yohanee Osuubɔpo-ɔ. Yeesuu a nu amo-ɔ, ne oo kinŋi yɔ mɔ aye Nasaret ne ɔ bo Galileya-ɔ, ne oo tu ya kyena Kapaaniyum ne ɔ maa Galileya kepare dabe kee-ɔ, ne a gye Saburɔŋ na Nafatalii ifuri si-o. ¹⁴ Ɔ waa aneŋ nee na Wuribware kyaame Isaya ketɔ ne ɔ tɔwe-ɔ nya waa kasentŋ feye,

15 “Saburɔŋ ifuri si na Nafatalii ifuri si,
mfeŋ ne kpa dabe bo-ro ne ba tee mɔ e Ɔpoɔ a kpa-ɔ,
ne ɔ lee Yoodaŋ boŋ kyowe leekpa a kebegya-ɔ se,
borɔ mfeŋ taa yɔ kaase-ro a kebare-ɔ,
na Galileya ifuri
ne bamo ne bo moŋ gye Yudaa awuye-o te si-o,
16 mfeŋ a asese mo ne baa dee nare kibugyii-ro-o
a ŋu kelanŋero dabe.
Bamo ne bo sere lowi-o,
kelanŋero a wee bamo se mbeyomɔ.”*

¹⁷ Lee saŋ amo-ɔ Yeesuu a lee ɔ tɔwe mɔ asen feye, “Mon' nu mone eyee na mon' kinŋi lee mone ebaye-ro, a lee feye Wuribware se a kuwure-o e kpa a ke ba.”

Aneŋ ne Yeesuu a tee ŋkingyi akrapo ana-ɔ
(Maak 1.16–20; Lukas 5.1–11)

¹⁸ Ne Yeesuu a borɔ Galileya kepare dabe a kebegya-ɔ. Mɔ a naa nkyu-o ekekeke se-ɔ, ne oo ŋu ŋkingyi akrapo anyɔ ko ne ba tee bamo e Simɔŋ ne mɔ keŋasenyare e gye Peetroo-o na mɔ tire Andruu, na ba twee kisawu ba kra ŋkingyi. ¹⁹ Ne Yeesuu a tɔwe gywii bamo feye, “Mon' ba a ane yɔ. Mone ma lee kra ŋkingyi. Amaa mo e kaapo mone aneŋ ne mone i buwi asese na mon' baa bamo mo ase-ɔ.” ²⁰ Ne baa yowe bamo asawu bo beya puri amo-ro, ne baa gya Yeesuu si bo yii.

²¹ Ne ɔ mɔ se yɔ ya to anyare anyɔ ko bee, Yakubu na mɔ tire Yohanee. Bamo aa bamo se Sibidii e bo kore-ro ba waa bamo asawu siraa. Ne Yeesuu a tee bamo. ²² Puri amo-ro ne baa yowe bamo se na kore-ɔ, ne baa gya Yeesuu si bo yii.

Yeesuu ato kekaapo na abwareseŋ kotawe na alɔpo kekya

²³ Amo peee kamere-ɔ, ne Yeesuu a muruwi Galileya sweere se toŋ kema ɔ kaapo asese ato kebarekore akyaŋ-nɔ, na ɔ tɔwe asen timaa bo lee Wuribware se a kuwure-o si, na ɔ kya alɔpo. Ne ɔ taare kya asese ne baa baa mɔ ase-ɔ alɔgyi kema. ²⁴ Mɔ asen a saŋe-ro borɔ Siriya eman peere-ro, aneŋ se-ɔ asese amo a taa alɔpo ne ba lo alɔgyi kema-ɔ baa mɔ ase, ne ɔ kya bamo peee. Asese-ɔ bokɔ, ibrisi te bamo se, ne bokɔ gye kibunŋbun alɔpo, ne bokɔ mɔ gye agyabɔ. ²⁵ Ne asese bweetɔ ne baa lee Galileya sweere se na Dekapolis (kaase e kaapo feye Eman-Kudu) ifuri si na Yerusalem maŋ-nɔ na Yudeya sweere se na Yoodaŋ nnoŋ a boŋbe-ɔ a gya mɔ se.

5

Kebee se abwareseŋ kotawe
(Lukas 6.20–23)

¹ Yeesuu a ŋu asese bweetɔ ne baa ba mɔ ase-ɔ, ne ɔ dee kebee ko se kafwee ya kyena na ɔ kaapo ato, ne mɔ agyasepo-ɔ a kyaa muruwaa mɔ. ² Ne ɔ lee ɔ kaapo bamo feye,

³ “Bamo ne bo nyi feye Wuribware ase
bo moŋ de seye a bo sa mɔ-ɔ de nyure,
a lee feye bo tii Wuribware se a kuwure-o si.

* 4:16 Isaya 9.1-2.

- 4 Bamō ne bamō ebore-rō i dunji bamō-ɔ de nyure,
a lee feye Wuribware i yuri bamō nkpono-rō.
- 5 Bamō ne ba yuri bamō eyee-ɔ de nyure,
a lee feye san e fo feye kaye peee i kii bamō lee.
- 6 Bamō ne wore de bamō itimaa kowaa-ɔ de nyure,
a lee feye Wuribware e sa a itimaa kowaa-ɔ waa bamō kōne.
- 7 Bamō ne ba ŋu boko ewee-ɔ de nyure,
a lee feye Wuribware i ŋu bamō ewee aneŋ dēe.
- 8 Bamō ne bamō nkpono-rō a fwiiri-o de nyure,
a lee feye ba ŋu Wuribware.
- 9 Bamō ne ba sun ba kpa kayeyuri
ba sa bamō abeko-ɔ de nyure,
a lee feye Wuribware e tee bamō feye mō gyi-ana.
- 10 Bamō ne boko e sa ne ba gyi aworefōo
bō lee aneŋ ne ba waa ketō ne Wuribware e kpa-ɔ de nyure,
a lee feye bō tii Wuribware se a kuwure-o si.

11 Mōne ne aseɛ e saare mōne bō lee feye mōne gye mō agyasepo-ɔ se-ɔ, ne ba sa ne mōne i gyi aworefōo-ɔ, ne ba ba ayeba kemaa ba dōŋŋō mōne se-ɔ, mōne de nyure, a lee feye bamō kowaa mōne aneŋ-ɔ e kaapo nee feye mōne gye mō agyasepo-ɔ.

12 Amose-ɔ mon' sa a mōne akatō gyi bweetō, a lee feye kakōka dabe timaa kō gywii mōne Wuribware se. Bō lee feye aneŋ ne ba waa mōne-ɔ dēe ne baa waa Wuribware a akyaamēe ne baa gye mōne nkpee ba-ɔ.”

Mfōre na kelanŋerō
(Maak 9.50; Lukas 14.34–35)

13 Ne Yeesuu a kya se tōwe feye, “Mōne du nee feye mfōre-ɔ bō sa seɛ dimaadi. Amaa mfōre kōne ya lee feraa, ōkō maa lee taare a ɔ borō kpa kemaa se bō sa a m bee kii mfōre daa. M mōŋ lee n de ketō waase, amose-ɔ ba taa a bō bō twee nee a aseɛ kyikye mmo se.

14 Mōne be mōne du nee feye kelanŋerō bō sa kaye peee. Maŋ ne ɔ yere kebee se-ɔ maa kweerō. 15 Aneŋ dēe ne ōkō maa kyanŋe mō fetiri si na ɔ koŋ bera kike bō buŋ si. N gye kabuno ne ɔ taa a ɔ bō yera aaa, na ɔ lanŋe lōŋ-ɔ-rō peee? 16 Mfaanēe dēe ne mon' lanŋe-rō aseɛ akatō-rō, na bō nya ŋu atō timaa ne mōne e waa-ɔ, na bō kyorō Wuribware, mōne se ne ɔ bō soso-ɔ.”

Mbraa-ɔ kekaapo

17 Ne Yeesuu a kya mō atō kekaapo-ɔ se feye, “Mōne e fa feye mō a ba a m bō gya ane ɔdedaapo Mosis a mbraa-ɔ na Wuribware a akyaamēe a abwaresen kekaapo-ɔ bō twee nee eee? Daabii. Mōŋ ba a m bō gya mmo bō twee nee, amaa mō a ba a m bō waa ketō kemaa ne baa kaapo-ɔ kyekyee lowe. 18 Mō e tōwe mō i gywii mōne feye bō fo san ne soso na sweere e kyōŋ-ɔ, mbraa-ɔ kabegyee beee mmo asen kagyinyii maa lee se daa, amō ketō se ne Wuribware a sa ne ane mbraa-ɔ a ba-rō. 19 Amose-ɔ ōkēmaa ne mō ya fo mbraa-ɔ peee katōgyinyii kemaa, ne ɔ kaapo boko na bō fo mbraa-ɔ aneŋ dēe-ɔ, amō feraa, o kii kagyinyii Wuribware se a kuwure-o-ro. Amaa ōkēmaa ne mō ya gya mbraa-ɔ se, ne ɔ kaapo boko a bō gya mmo se-ɔ feraa, ba tee mō e seɛ dabe Wuribware se a kuwure-o-ro. 20 Mō e tōwe mō i gywii mōne feye mōne itimaa na kedamenanŋe e mōŋ kyō Wuribware mbraa akaapopo na Farisii awuye lee-o, amō feraa mōne maa tii Wuribware se a kuwure-o si peee.”

Atō ne Yeesuu a kaapo bō lee kadunfwii si-o
(Lukas 12.57–59)

²¹ Ne Yeesuu a kya se tawe feye, “Mone a nu feye dedaa-ɔ baa tawe gywii ane nana-ana feye ɔko ma kan mɔɔ sese.* Okemaa ne ɔ mɔɔ sese-ɔ, ba bu mɔ kepa na bo mɔɔ mɔ. ²² Amaa mbeyɔmɔ, mɔ-ɔ mɔ e tawe mɔ i gywii mone feye okemaa ne mɔ dun ya fwii mɔ beko se-ɔ, bo bu mɔ kepa na bo mɔɔ mɔ, ne okemaa ne ɔ tee mɔ beko feye mfere ke-mon-de wuye-o, bo bu mɔ kepa abrese akato-ro na bo mɔɔ mɔ, ne okemaa ne ɔ tee mɔ beko feye ɔmanbwere-ɔ, a bware feye ɔ ya aworefo deekpa-ro. ²³⁻²⁴ Amose-ɔ fo ko ya ya lɔnɔkpa a fo ya lɔnɔ Wuribware, ne fo ya nyinji si feye asen ko bo fo aa fo beko mbonro-ro, yowe ato ne fo e yaa bo lɔnɔ mɔ-ɔ bo beya lɔnɔkpa akato-ro, na fo kinji ya fo beko-ɔ ase a mon' lɔnɔ mone mbonro-ro, pwee na fo dee kinji ba bo lɔnɔ Wuribware.”

²⁵ Ne Yeesuu ye, “Aneɔ deɔ ne fo aa ɔko i de asen, ne mɔ e kpa a ɔ yaa fo senjyikpa, fo ne fo a waa asen-ɔ na asen wuye-o lɔnɔ amɔ pwee na mon' deɔ fo senjyikpa-ɔ mfen. N gye aneɔ, o gyiiri fo a ɔ yaa ɔsenjyipo-ɔ ase, na mɔ mɔ baa fo bo waa apurisi kesare-ro na bo tii fo. ²⁶ Kasentij si mɔ e tawe mɔ i gywii fo feye fo i di tiikpa mfen aneɔ-aaa bo fo san ne fo e ka fo koka a fo lowe na pasowa gbaa mon san-ɔ.”

Aneɔ ne Yeesuu a kaapo kakyekpa na kanyarekpa asen-ɔ

²⁷ Ne Yeesuu a kya se tawe feye, “Mone a nu feye dedaa-ɔ baa tawe feye ɔko ma waa kakyekpa na kanyarekpa.* ²⁸ Amaa mbeyɔmɔ mɔ-ɔ mɔ mɔ e tawe mɔ i gywii mone feye okemaa ne ɔ deere okyeɔ, ne ɔ yorawe feye o kii mɔ lee-o a kyɔ kpa mɔ mɔ kakpon-ro kyee. ²⁹ Amose se-ɔ fo kigyisekatɔ e sa ne fo e waa ebaye, lee kemo bo twee. Fo ya ten fo kayoware ton ko bo twee, ne fo ya nya nkpa, a bo feye bamo a twee fo kayoware pree bo waa aworefo deekpa-ro. ³⁰ Aneɔ deɔ ne fo kigyisesaree e gye ne ke e sa ne fo e waa ebaye, ten kemo bo twee. Fo ya ten fo kayoware kebeya, a bo feye fo kayoware pree a lwee aworefo deekpa-ro.”

Aneɔ ne Yeesuu a kaapo nyare kikine mɔ ka asen-ɔ (Matiyo 19.9; Maak 10.11–12; Lukas 16.18)

³¹ Ne Yeesuu ye, “Mone a bee nu feye dedaa-ɔ baa tawe feye nyare ya kine mɔ ka, ɔ kyore kikine wore sa mɔ feye oo kine mɔ.* ³² Amaa mbeyɔmɔ, mɔ-ɔ mɔ e tawe mɔ i gywii mone feye nyare ya kine mɔ ka, ne okyeɔ-ɔ ya waaree nyare banban, mɔ ne oo kine mɔ ka-ɔ a sa ne okyeɔ-ɔ a waa kanyarekpa, amɔ okyeɔ-ɔ a kyɔ lee mɔ kuri-o kamere feraa. Ne nyare ne mɔ-ɔ mɔ a bee waaree aneɔ a okyeɔ-ɔ mɔ a waa kakyekpa.”

Aneɔ ne Yeesuu a kaapo etan kowaa asen-ɔ (Yakubu 5.12)

³³ Ne Yeesuu a kya mɔ ato kekaapo-ɔ se feye, “Mone a bee nu feye dedaa-ɔ baa tawe feye ɔko ma waa etan na ɔ lanje mɔ kanɔ. Keto ne ɔko e waa etan feye ɔ waa-ɔ, ɔ waa. ³⁴ Amaa mbeyɔmɔ, mɔ-ɔ mɔ e tawe mɔ i gywii mone feye mone e kpa a mon' tawe bo beya feye mone e waa kotoko, mone ma waa etan bo tawe. Mone ma kan ba Wuribware se bo waa etan, a lee feye mfen ne Wuribware a kuwuregya-ɔ bo. ³⁵ Aneɔ deɔ ne mone ma ba sweere bo waa etan, a lee feye sweere se ne Wuribware ayaapapaa yere a kyure. Mone ma ba Yerusalem bo waa etan, a lee feye mfen gye Owure-bo-elen-Bware man ne. ³⁶ Mone ma kan ba mone anu gbaa bo waa etan, a lee feye mone maa taare a mon' waa kipwiigyi konko kufufuri beee kigyigyii. ³⁷ Amaa keto ne mon' bo tawe asen bo beya beee mon' bo benjaa asen-ɔ e gye feye, ‘ɔɔn, ane e waa’, beee ‘Daabii, ane maa waa.’ Keto kemaa ne nkee mone e tawe a mon' bo tii ɔɔn beee daabii si-o a lee ɔbansam ase nee.”

Aneɔ ne ane kpa ane adon asen-ɔ (Lukas 6.27–36)

* 5:21 Kelee Igyipiti 20.13. * 5:27 Kelee Igyipiti 20.14. * 5:31 Mbraa kebeesa 24.1.

³⁸ Ne Yeesuu a kya se feye, “Mone a bee nu feye baa tawe feye, ‘Okò ya bwee mò beeko kekato, aneñ dɛɛ ne bɔ bwee mò lee bɔ teere. Ne okò ya kyuwi mò beeko kebwanò, bɔ kyuwi mò lee.’” ³⁹ Amaa mbeyòmò mò-ɔ mò e tawe mò i gywii mone feye okò ya waa mone bɔye, mone ma ba bɔye bɔ ka mò kòkò. Okò ya da fò kigyisesebò-rò kebaa, bee buruwaa kebenasebò-rò sa mò a ɔ da. ⁴⁰ Ne okò ya yaa fò iwurekpa a ɔ ya gyi asen bɔ da fò na ɔ bɔ fò kòkò, ne mò e kpa fò kaare a ɔ kòre, taa fò waagya bɔ tii mò se na ɔ taa nare. ⁴¹ Ne okò ya yere fò feye fò sorò mò atò mayere kònkò, sorò yaa mò emayerere enyò. ⁴² Okèmaa ne ɔ kore fò kòtòkò-ɔ, fò i de, sa mò ketò-ɔ. Okò e kpa a ɔ para kòtòkò, bɔ para mò.

⁴³ Mone a bee nu feye baa tawe feye, ‘Okèmaa kpa mò beeko asen,* na o kisi mò don.’ ⁴⁴ Amaa mbeyòmò, mò-ɔ mò e tawe mò i gywii mone feye mon' kpa mone adon asen, na mon' kore kebarekore sa bamò ne ba waa mone borakraa-ɔ, ⁴⁵ na bɔ ñu feye kasentij si mone gye Wuribware, mone se ne ɔ bɔ soso-ɔ, mò gyi-ana. Bɔ lee feye ɔ sa ne mò kyòwe e wee asese bɔye na atimaa si kyekyee. Aneñ dɛɛ ne bware e ba ɔ wee bamò ne ba waa itimaa-o na bamò ne ba waa ebɔye-ɔ atò se. ⁴⁶ Mone e kpa bamò ne ba kpa mone-ɔ wore asen, Wuribware maa sa mone amò kakòka. Bɔ lee feye aneñ dɛɛ ne lenpoo akòrepò gbaa e kpa bamò beeko-ana lenpoo akòrepò asen. ⁴⁷ Ne mone e ka mone anyare kanò, ntetò itimaa ne mone a waa kyon okò? Bɔ lee feye aneñ dɛɛ ne bamò ne bɔ maa sun Wuribware-ɔ gbaa e waa. ⁴⁸ Amose se-ɔ bɔye kò ma kyena mone se, feye aneñ ne bɔye kò mon te Wuribware, mone se ne ɔ bɔ soso-ɔ, se-ɔ.”

6

Ane ma waa itimaa laman-nò na okèmaa nya ñu

¹ Ne Yeesuu a kya mò atò kekaapo-ɔ se feye, “Mon' sa se, mfen ne mone e waa itimaa-o. Mone e kpa feye mon' ke atiripò atanne, beee mon' kore kebarekore, beee mon' kra akon, mone ma waa amò laman akato-rò a bɔ nya ñu mone. Mone ya waa amò laman-nò, mone maa nya kakòka a mon' lee Wuribware, mone se ne ɔ bɔ soso-ɔ, ase. ² Amose se-ɔ mone okèmaa ya ke atiripò atò, fò ma sa a okèmaa nu amò se, feye aneñ ne nno ñnyò ñnyò awuye e waa kebarekore akyan-nò na mbore se-ɔ. San kèmaa ne ba waa itimaa-o ba fore mbere laman-nò. Mò i gyi mone kasentij feye dimaadi nkyorò e gye bamò kakòka. Bɔ maa lee nya nkyorò kò a bɔ bɔ lee Wuribware ase. ³⁻⁴ Mone fèraa, mone kò ya ke otiripò atò, ɔ waa bɔ kweerò, na mò kebenasaree gbaa ma nya pini ketò ne mò kigyisesaree e waa-ɔ. Fò kò ya ke otiripò-ɔ ketò na okò mon ñu, amò fèraa fò se Wuribware ne o ñu ketò kèmaa ne sese e waa ɔ kweerò-ɔ e gye ne ɔ ka fò kòkò.

⁵ Aneñ dɛɛ ne mone e kore kebarekore, mone ma waa feye nno ñnyò ñnyò awuye-o. Ba kpa keyere kebarekore akyan-nò na ekpa gyanjekpa ba kore kebarekore na okèmaa nya ñu bamò. M bee mò i gyi mone kasentij feye dimaadi nkyorò dooo e gye bamò kakòka. ⁶ Amaa fò kò e kore kebarekore, fò yò fò kekyan-nò na fò tii pone, na fò kore Wuribware fò se ne fò mon kee-ɔ. Na mò-ɔ mò ne o ñu ketò kèmaa ne okèmaa e waa ɔ bɔ kweerò-ɔ sa fò amò kakòka. ⁷ Ketò ne kò kyò ne ki tii si-o e gye feye mone e kore Wuribware, mone ma kore kebarekore soswee soswee soswee, feye aneñ ne bamò ne ba sun ikisi-o e da laa-ɔ, ne ba fa feye bamò nlaada soswee se-ɔ, bamò ikisi i nu a e sa bamò-ɔ. ⁸ Mone ma waa feye bamò-ɔ, a lee feye mone se Wuribware kyò o nyi ketò ne mone e kpa-ɔ pwee ne mone a dɛɛ kore mò.”

Aneñ ne Yeesuu a kaapo ane aneñ ne ane kore kebarekore-ɔ (Lukas 11.2-4)

⁹ Ne Yeesuu ye, “Mfaanɛɛ ne mon' kore kebarekore.

* 5:38 Kelee Igyipiti 21.24; Kòlònjò mbraa 24.20; Mbreaa kebeesa 19.21.

* 5:43 Kòlònjò mbraa 19.18.

Ane se Wuribware ne fo bo soso-ɔ,
sa a bo kyoro fo kenya timaa.

¹⁰ Na fo baa fo kuwure-o bo gyi mfee.
Na fo sa a fo kepre waa sweere se mfee,
feyε ane ne ke e waa soso-ɔ.

¹¹ Sa ane ateese ne a tiri ane
ndoo na kake kema-ɔ.

¹² Na fo taa ane ebaye bo ke ane,
feyε ane ne bokɔ a waa ebaye bo kye ane,
ne ane a taa bo ke bamo-ɔ.

¹³ Na fo ma sa kpa a Obansam kyɔ ane-ro kee
feyε ane e waa ebaye aaa.
Na fo lee ane lee okyoro-ɔ a kesaree-ɔ-ro.

¹⁴ Mone ya ba bokɔ a ebaye ne baa waa mone-ɔ bo ke bamo, Wuribware, mone se ne ɔ
bo soso-ɔ, ma e ba mone lee a ɔ bo ke mone. ¹⁵ Amaa mone e mon taa mone beko-ana
ebaye bo ke bamo, amo feraa mone se ne ɔ bo soso-ɔ gbaa maa taa mone lee a ɔ bo ke
mone.”

Akoŋ kekra asen

¹⁶ Ne Yeesuu a kya mɔ atɔ kekaapo-ɔ se feyε, “To, mone ya kra akoŋ, mone ma kan ba
nsɔ bo bure mone akato-ro, feyε ane ne nno nyɔ nyɔ awuye e waa-ɔ. Ba waa ane nee
a aseε nya ŋu feyε ba kra akoŋ. Mo i gyi mone kasentij feyε dimaadi nkyoro e gye bamo
kakaka. ¹⁷⁻¹⁸ Mone feraa, mone ko e kra akoŋ, ɔ fwee mɔ akato-ro na ɔ seε mɔ kuŋu-ro,
na ɔko ma nya ŋu feyε ɔ kra akoŋ nee. Amo Wuribware, fo se ne fo mon kee mɔ-ɔ, wore
e gye ne o ŋu. Na fo se ne o ŋu keto ne okema e waa ɔ bo kweero-ɔ e gye ne ɔ ka fo koka.”

Kapotεε asen

(Lukas 12.33–34; 11.34–36; 16.13)

¹⁹ Ne Yeesuu ye, “Mone ma kpa kapotεε bo yera sweere se mfee sa mone eyee. A lee
feyε mfee a kapotεε-ɔ feraa igyeeri na nsekreeke na ŋkantene e nyera kamɔ, ne ayu e
gyaa fo lan a bo lweero ya ywii kamɔ. ²⁰ Gya ekpa ne ee sa a Wuribware kpa kapotεε bo
yera soso sa fo-ɔ se. A lee feyε soso mfen feraa igyeeri na nsekreeke na ŋkantene maa
nyera kamɔ, ne ayu maa taare a bo gyaa fo lan lweero ya ywii kamɔ. ²¹ A lee feyε ton
kema ne fo kapotεε da-ɔ, fo mfeere e ya donjo kamɔ se mfen.

²²⁻²³ N taa feyε fo fetiri e bo dan. ɔ lanje-ro lan-no peεε. Ne mɔ ya nyera feraa, kibugyii
e da fo lan-no. Ane deε ne fo akato e bo dan, fo kee neεneε. Amaa amo e mon kee feraa, a
du nee feyε fo a te kibugyii-ro-o. Kelanjerɔ maa taare a ki yii fo akato-ro. Amose se-ɔ fo
ayoro wetɔ e mon bo dan, fo kakrono-ro maa fwiiri. Ne kibugyii ne fo te-ro-o kyɔ bweetɔ.

²⁴ Ane deε ne seε maa taare a o sun anyanpe anyɔ. Amo ya ba ane, o kisi ɔko na ɔ
kpa ɔko asen, na o sun ɔko kyon ɔko. Amose-ɔ mone maa taare a mon' kpa Wuribware
na mon' bee kpa atanne.”

Kɔre Wuribware gyi

(Lukas 12.22–31)

²⁵ Ne Yeesuu a kya se feyε, “Ane se-ɔ, mo e tawe mo i gywii mone feyε mone ma sa
a ateese ne mone i gyi-o beεε atɔ ne mone i bun-o asen tɔraa mone. Nkpa asen tiri a
kyɔ ateese beεε? Ne kayoro mɔ tiri ka kyɔ atɔ bunse. ²⁶ Mon' kee mbogyii. Bo maa
taare a bo doo nya ateese, hareε ba swii amo ako a bo bo waa akyenkyenku-ro. Amaa
Wuribware, mone se ne ɔ bo soso-ɔ, e gye ne ɔ bera bamo san kema. Mone ma mone
kyɔ mbogyii beεε? ²⁷ Kanɔ ŋkema ne mone e fa mone ŋkpa asen bweetɔ-ɔ, mone ɔko maa
taare a ɔ sa kake konko kpen gbaa bo tii mɔ ŋke ne Wuribware a sa mɔ feyε ɔ bo gyi kaye
ma-ro-ɔ se.

²⁸ Ntētō se ne atō bunṣe aṣeṇ e tōraa mone? Mon' kee aneṇ ne aferaagyi e daṇ-ḳ. A maa sun, ne a maa lo atō bunṣe a sa amo eyee. ²⁹ Amaa mo e tōwe mo i gywii mone feye Owure Solomōṇ gbaa a dεε kyena-ḳ, na mō aa mō atō bunṣe damenanṣe gbaa ooo, ḳ moṇ nya waagya timaa na ḳ bo daṇ feye aferaagyi amo. ³⁰ Mone Wuribware kōkōregyi moṇ kyō. Mon' kee aneṇ ne efa gbaa ne e yere ndō, ne bo fo nyanḳe-ḳ na aṣeṣe tenṇe emō bo kure deekpa, ne emō aṣeṇ tiri-o. Amō mone feraa ne mone gye aṣeṣe-ḳ, Wuribware ne ḳ sa emō atō bunṣe-ḳ maa pee akatō a ḳ sa mone atō bunṣe aaa? ³¹ Amose-ḳ mone ma sa a ketō ne mone i gyi-o na ketō ne mone i nuu-o na ketō ne mone i buṇ-o aṣeṇ tōraa mone. ³² A lee feye bamō ne bo maa sun Wuribware-ḳ e gye ne ba tōraa bamō eyee mfaanεε a atō-ḳ se. Wuribware, mone se ne ḳ bo soso-ḳ, nyi feye atō mō pεεε tiri mone. ³³ Amaa mon' sa a mone mfaere yō Wuribware a kuwure-o-ro atō se, na ketō ne ḳ kpa feye mone waa-ḳ se. Mone i buwi mone e kpa Wuribware a kuwure-o-ro atō feraa, Wuribware e taa amo a ḳ bo sa mone, na ḳ bee sa mone ketō kemaa ne ki tiri mone-ḳ bo tii si. ³⁴ Amose-ḳ mone ma sa a nyanḳe aṣeṇ tōraa mone. Nyanḳe aṣeṇ gye nyanḳe lee nee. Amose-ḳ a moṇ lee a tiri feye mon' tōraa mone eyee bo lee kake kemaa a ketō ne ke e ba-ḳ se.”

7

Mone ma porō mone beeko-ana (Lukas 6.37–38, 41–42)

¹ Ne Yeesuu a kya se tōwe feye, “Mone ya porō mone beeko-ana, Wuribware mō e porō mone. Amose-ḳ mone ma porō mone beeko-ana. ² A lee feye aneṇ ne mone e waa mone beeko-ana-ḳ dεε ne Wuribware mō e ba a ḳ bo waa mone. ḳ ba mone fōṇfōṇ aṣeṇ tōweṣe a ḳ bo porō mone bu mone kepo.”

³ Ne Yeesuu a tōwe kekpare mō gywii bamō feye, “Emene se ne kakpafεε ne ka dōṇ fo beeko kekato se-ḳ ne fo kee, ne fo moṇ kee kebentiṇ dabe ne ke dōṇ fo lee si-o? ⁴ Beεε emene ne fo e waa na fo tōwe gywii fo kosobεε-ḳ feye, ‘Mō kosobεε, sa a n lee kakpafεε ne ka dōṇ fo kekato se-ḳ’, na fo feraa fo de kebentiṇ dabe na ke dōṇ fo fōṇfōṇ kekato se? ⁵ Fo nnō ṇnyō ṇnyō wuye mō, lee kebentiṇ dabe ne ke dōṇ fo fōṇfōṇ kekato se-ḳ pwεε na fo dεε taare ṇu damenanṣe lee kakpafεε ne ka dōṇ fo beeko lee si-o.”

⁶ Amose-ḳ fo ma taa fo kabo ne fo a bo lōṇṇō Wuribware-ḳ kiyee bo sa igyono, bo lee feye bamō ya nya fo, ba duṇwi. Aneṇ dεε ne fo ma taa fo atō timaa bo sa prako na o gyi, a lee feye o kyikye amo se a ḳ bo waa eṣe-ro.”

Aneṇ ne ane kore Wuribware-ḳ (Lukas 11.9–13)

⁷ Ne Yeesuu ye, “Mone ya kore Wuribware atō, mone e nya ketō ne mone e kpa-ḳ. Mone ya buwi kpa Wuribware a ekpa-ḳ, mone i ṇu ketō ne mone e kpa-ḳ. Mone ya yere kawu tee mō, ḳ taye pone-ḳ, na mon' nya lweero. ⁸ A lee feye okemaa ne ḳ kore atō-ḳ e nya, ne okemaa ne o buwi a ḳ kpa Wuribware a ekpa-ḳ i ṇu, na pone buṇṇi bo sa okemaa ne ḳ yere kawu ḳ tee-ḳ.”

⁹ M bee taa feye mone nse ne mō gyi e tōwe feye ḳ kpa bodobodoo a ḳ wo, ne ḳ taa kibu a ḳ bo sa mō? ¹⁰ Beεε mō ya kore kakinṅyi a ḳ wo, fo e taa kowō a fo bo sa mō aaa? ¹¹ Mone ne mone gye aṣeṣe boye-ḳ gbaa nyi esa mone gyi-ana atō timaa, sanbotō Wuribware, mone se ne ḳ bo soso-ḳ, e gye ne mone ya kore mō atō timaa, ne ḳ maa taare a ḳ sa mone aaa?

¹² Amose se-ḳ, katiṇ-o e gye feye aneṇ ne mone e kpa feye mone abεεko waa mone-ḳ, mone mō mon' waa aneṇ dεε sa bamō. A lee feye ketō ne mbraa ne Mosis a sa ane-ḳ na ketō ne Wuribware akyaamεε a kaapo-ḳ kaase nee.”

Kabunogyii bōṇbōṇse-ḳ (Lukas 13.24)

13 Ne Yeesuu ye, “Mon' borɔ kabunogyii bɔɔbɔɔnsɛ-ɔ-rɔ lweero, a lee feye mfen ne nkpa na kukyure ne a mon de keɛ-ɔ bo. Amose-ɔ mon' len eyee borɔ mfen lweero. Bo lee feye mone ya borɔ kabunogyii kpanɔsesɛ-ɔ-rɔ lweero, mone i nu aworefɔɔ ne a mon de keɛ-ɔ. Kpa ne ɔ da bo yo aworefɔɔ ne a mon de keɛ-ɔ-rɔ-ɔ a kpanɔ, ne asese bweeto bo mo se ba yo ba lwee kabunogyii kpanɔsesɛ-ɔ-rɔ. 14 Amaa mfen ne nkpa na kukyure ne a mon de keɛ-ɔ bo-ɔ kabunogyii-o du bɔɔbɔɔ. Ne kpa ne ɔ da bo yo mfen-ɔ borɔ se bo len. Amose-ɔ asese kafwee e gye ne ba nu kpa amo bo bo se ba yo ba lwee kabunogyii bɔɔbɔɔnsɛ-ɔ-rɔ ba yo mfen ne nkpa na kukyure ne a mon de keɛ-ɔ bo-ɔ.”

Kiyii na kemo agyi
(Lukas 6.43–44)

15 Ne Yeesuu ye, “Mon' sa mone eyee se bo lee ayebapo ne bo ye bo gye Wuribware akyaamɛɛ-ɔ se. Ba lwee mone-rɔ, na akato se bo du feye esanne ne bo maa waa ɔko boye-ɔ. Amaa bamo mme-ro bo du ne feye ngboogboo-o. 16 Bamo awaase se ne mone e ba a mon' bo pini bamo. Mone a tee nu feye lenkreɔ a swɛɛ kimanɔoo agyi aaa, ne kurunbree ma a swɛɛ kukuti agyi aaa? Daabii. 17 Amose-ɔ kiyii timaa kema e swɛɛ agyi timaa nee. Ne kiyii ne ke mon de alanfiya-o ma e swɛɛ agyi boye. 18 Kiyii timaa-o maa swɛɛ agyi boye. Ne kiyii ne ke mon de alanfiya-o ma maa swɛɛ agyi timaa. 19 Kiyii kema ne ke maa swɛɛ agyi timaa-o, ba ne kemo a bo bo da, na bo twee kemo waa deekpa-rɔ. 20 Amose-ɔ, bamo ne ba ba ayeba feye bo gye Wuribware akyaamɛɛ-ɔ awaase ne mone e ba a mon' bo pini bamo.”

Eboye awaapo ne baa ba Yeesuu kenyaɔe bo waa akpenyeeto-ɔ
(Lukas 13.25–26)

21 Ne Yeesuu a kya mo kekaapo-ɔ se feye, “N gye akemaa ne ɔ tee mo e mo nyanɔpe-ɔ e gye ne o tii Wuribware se a kuwure-o si, amo bamo ne ba waa keto ne n se ne ɔ bo soso-ɔ e kpa feye bo waa-ɔ. 22 Kake nsi ne mo e ba a m bo gyi kaye-rɔ asese pɛɛɛ asen-ɔ, asese bweeto e yere mo akato-rɔ, na bo towe feye, ‘O ane nyanɔpe, n gye fo kenyaɔe-rɔ ne ane a towe keto ne fo a lee bo kaapo-ɔ gywii asese aaa? N gye fo kenyaɔe ne ane a ba bo gya ibrisi bo koso bokɔ se aaa? Bɛɛɛ n gye fo kenyaɔe ne ane a bo waa akpenyeeto bweeto aaa?’ 23 Na mo-ɔ m bee benɔaa bamo laman-nɔ mfen feye, ‘M fɛraa n kyɔ mon nyi mone, a lee feye mone gye eboye awaapo nee. Amose-ɔ mon' lee mo ase.’ ”

Elɔɔ apwɛɛpo anyɔ-ɔ
(Lukas 6.47–49)

24 Ne Yeesuu a towe bo gye kee feye, “Amose-ɔ, mo e towe mo i gywii mone anen ne akemaa ne o nu mo asen-ɔ, ne ɔ gya amo se-ɔ du-o. O du feye onyiasenɔ ko ne ɔ kyena-ɔ. Ne ɔ kpa a ɔ pwɛɛ mo lɔɔ. Ne ɔ ba afoɔ bo da talii pwɛɛ ne ɔ de pwɛɛ mo lɔɔ-ɔ bo yera se. 25 Mo a pwɛɛ mo lɔɔ-ɔ bo yera lowe-ɔ, bware a ba bweeto. Ne boɔ ko a twee kufwiiri, ne mo nkyu a gyaa bo towaa lɔɔ-ɔ. Ne afwii demanɔte ko a da bo wee lɔɔ-ɔ se. Amo pɛɛɛ gbaa ooo lɔɔ-ɔ mon bwee, a lee feye onyiasenɔ amo a pwɛɛ mo lɔɔ-ɔ bo yera afoɔ se nee.

26 Amaa akemaa ne o nu mo asen ne mo e towe-ɔ ne mo-ɔ mon gya amo se-ɔ ma du ne feye mfɛɛɛre ke-mon-de wuye ko ne ɔ de ɔ bo-rɔ-ɔ. Ne ɔ kpa a ɔ pwɛɛ mo lɔɔ. Ne mo fɛraa ɔ pwɛɛ mo lɔɔ-ɔ bo yera kesepu si. 27 Ne bware a ba bweeto. Ne boɔ ko a twee kufwiiri, ne mo nkyu a gyaa bo towaa lɔɔ-ɔ. Ne afwii demanɔte a da bo wee lɔɔ-ɔ se. Ne lɔɔ amo a bwee lee da wuuum. Amo e gye saaseɛɛ.”

28 Yeesuu a sa senɔa lowe-ɔ, ne eyee a kpenɔ laman ne baa nu mo asen-ɔ. 29 Ne bo ye, “ɔ maa kaapo abwaresen feye anen ne ane Wuribware mbraa akaapopo e kaapo-ɔ. ɔ kaapo nee feye mo a gye mbraa-ɔ ɔsapo-ɔ.”

8

Anej ne Yeesuu a kya bwatapo ko-ɔ
(Maak 1.40–45; Lukas 5.12–16)

¹ Ne Yeesuu a kporowe lee kebee-ɔ se mfen ne ɔ den kaapo abwaresen lowe-ɔ. Ne asese bweeto gya mo se. ² Ne bwatapo ko a bo kpuni anjirii Yeesuu ayaa-ro. Ne ɔ ye, “Mo nyanpe, fo e kpa, fo e taare a fo kya mo kolo mo na η nya lwee asese-ro.”

³ Ne Yeesuu a teyi kesaree bo daboro mo towe feye, “Mo e kpa. Mbeyomo fo e taare a fo lwee asese-ro, a lee feye fo a kpaare.” Mfen de ne onyare amo a kebwat-ɔ a lowe. ⁴ Kamε-ro ne Yeesuu a yii mo se feye, “Den boro kpa kyeye se yo Wuribware alonjoro-ɔ oko ase na ɔ deere fo, na a bo kaapo okemaa feye fo a kpaare. Na fo bo alonjoto ne ane ɔdedaapo Mosis a towe ε mo ne ɔ lo kolo mo, ne ɔ kpaare-ɔ bo, na okemaa ηu feye anej a kolo-ɔ mon leε ki te mo se-ɔ. Fo a maa se fo e yo fo bo kpa-ro-ɔ, fo ma kan yere towe keto ne mo a waa sa fo-ɔ gywii oko.”

Anej ne Yeesuu a kya Roma soogyaa ko keyaafore-ɔ
(Lukas 7.1–10)

⁵ Ne Yeesuu a yo Kapaaniyum man-no. Mfen ne asoogyaa abrese-ɔ oko a ba mo ase bo kore mo feye ɔ kya mo-ro. ɔ mon gye Isireeliinyi feye Yeesuu-o. ɔ gye Romanyi nee. ⁶ Ne ɔ ye, “Mo nyanpe, mo keyaafore e lo ɔ da lon-no, eyee bo mo gya bweeto, haree ɔ maa leε taare a ɔ daboro eyee gbaa.”

⁷ Ne Yeesuu ye, “Yooo, mo a nu. Mo e ba a m bo kya mo.”

⁸ Ne soogyaa-o a lee kan feye, “Mo nyanpe, mon bware feye fo ba mo lon-no-ɔ. Amose-ɔ fo ya den sa kan bo kyonwe gbaa, mo keyaafore-ɔ e kpaare. ⁹ N gbaa mo ne n gye sese lanjyan-ɔ. N de abrese ne bo kyɔ mo-ɔ. N de asoogyaa awuye mo kaase, ne mo ya towe gywii bamo-ro oko-ɔ feye ‘Nare,’ ɔ yo nee. Ne mo ya towe gywii bamo-ro oko mo feye ‘Ba,’ puri amo-ro amo ba. Ne mo ya towe gywii mo keyaafore feye, ‘Waa kem-ɔ,’ amo ba.”

¹⁰ Yeesuu a nu asen ne onyare amo a towe-ɔ, ne eyee a kpen mo. Ne oo buruwaa towe gywii asese ne bo gya mo se-ɔ feye, “Mo e towe mo i gywii mone feye mon tee ηu sese ne ɔ kore mo a o gyi mfaanε-ɔ. Ane Isireeli awuye-ro gbaa, mon tee ηu oko anej. Ne onyare mo mon gye Isireeliinyi. ¹¹ Mo i gyi mone kasentij feye asese bweeto e lee sweere kebegya kema se, na bamo aa ane nana-ana Abraham na Isak na Yakubu kyena a bo gyi ateese mfen ne Wuribware i gyi kuwure-o. ¹² Amaa bamo ne weete Wuribware a kyɔ nyinji bamo feye bo ba a bo gyi ateese-o fεraa (ane Isireeli awuye ne mo e kaapo-ɔ), ɔ gya bamo a ɔ lee mo ase bo kyonwe kibugyii-ro. Mfen-ɔ ba su, na ba dun no.”

¹³ Ne Yeesuu a towe gywii soogyaa amo feye, “Nare pe, na keto ne fo a kore gyi-o e waa a ke sa fo.”

San konko amo-ro deε ne soogyaa amo a keyaafore-ɔ a kpaare.

Anej ne Yeesuu a kya alpo bweeto-ɔ
(Maak 1.29–34; Lukas 4.38–41)

¹⁴ Ne Yeesuu a lwee Peetroo a lon-ɔ-ro ya to feye Peetroo mo saa kyeese e lo fekyu ɔ da. ¹⁵ Ne Yeesuu a daboro okyee-ɔ kesaree. Mfen ne fekyu-o a yowe mo, ne ɔ koso puri amo-ro waa ateese sa Yeesuu.

¹⁶ San ne kyowe a tweε-ɔ, ne asese a baa bamo anyipo ne ibrisi te bamo se-ɔ Yeesuu ase. Ne ɔ sa ibrisi-o kan, ne e ya koso bamo se. Ne ɔ kya alpo peεε ne baa baa bamo mo ase-ɔ.

¹⁷ Amose-ɔ keto ne Yeesuu a waa-ɔ a sa ne keto ne Wuribware kyaamε Isaya a kyoreε waa abwaresen wore-ɔ-ro-ɔ nya waa kasentij feye,

“Kasentij si, mo ya kore ane kayeεgya bo waa mo lee,
ne ɔ kya ane algyi.”*

* 8:17 Isaya 53.4.

*Bamō ne ba kpa a bō gya Yeesuu si-o
(Lukas 9.57–62)*

¹⁸ Ne asese bweeto e ba bō kpo we bun Yeesuu si san kema. Ane se-ɔ, ne ɔ tōwe gywii mō agyasepo-ɔ feye bō waa koree siraa na mō aa bamō nya ten kepare dabe-ɔ-ro yō nnon a bonbe-ɔ se, na bō nya kyure kafwee.

¹⁹ San ne ba yō-ɔ, ne Wuribware mbraa akaapopo kō a ten bamō kpa ya tōwe gywii Yeesuu feye, “Okaapopo, ton kema ne fō e yō-ɔ, mō e gya fō se.”

²⁰ Ne Yeesuu a lee kan feye, “Sabran-nō igyono de idikpa, ne mbogyii de asaa bō da-ro. Amaa mō, dimaadi mō gyi-o, feraa mon de mfen ne mō i di a n kyure-o.”

²¹ Ne ɔkō ne o tii bamō ne bō gya Yeesuu si bō naa ton kema ne ɔ yō-ɔ a bō kore mō feye, “Mō nyanpe, sa a η kinji yō pe na η ya pure n se pwee na n dee bee bō gya fō se.”

²² Ne Yeesuu a benhaa mō feye, “Bamō ne bō mon te kakyena popwee-ro-ɔ, bamō e gye ne bō pure bamō akowebee ne ba ba a bō bō wu-o. Na fō feraa fō gya mō se.”

*Ane ne afwii na alanpare a bu Yeesuu-o
(Maak 4.35–41; Lukas 8.22–25)*

²³ Ne Yeesuu mō aa mō agyasepo-ɔ a lwee koree-ɔ-ro. ²⁴ Bamō a mēraa se ba yō-ɔ, bō bō sa se-ɔ, afwii dabe kō a kya nkyu si mfen, ne alanpare a da nkyu bō waa bamō koree-ɔ-ro. Ademañte mō ne a su-o peee na Yeesuu da koree-ɔ-ro o di idi. ²⁵ Ne mō agyasepo-ɔ a yō mō ase ya kyinji mō tōwe feye, “Ane nyanpe, ane e kpa a ane wu. Mōrōwe ane.”

²⁶ Ne Yeesuu a benhaa feye, “Nteto se ne mone maa kore mō mone i gyi-o nee? Nto se ne kufu de mone?”

Ne Yeesuu a koso sa kan feye afwii-o na alanpare-ɔ yōwe, ne keto a waa surumm.

²⁷ Ne eyee a kpen mō agyasepo-ɔ, ne ηkee ba ηwiini ba gywii abee e, “Nteto sese e gye anyare mō? Ne mō ya sa kan, ne afwii na alanpare gya kamō se-ɔ nee.”

*Ane ne Yeesuu a kya anyare anyō kō ne ibrisi bweeto te bamō se-ɔ
(Maak 5.1–20; Lukas 8.26–39)*

²⁸ Amō kamee-ro ne Yeesuu mō aa mō agyasepo-ɔ a kya se pare bamō koree-ɔ bō ten-nō ya bō dan Galileya kepare dabe a nnon a bonbe-ɔ. Gadara ifuri si ne baa fō-ɔ. Bamō a fō mfen-ɔ, ne anyare anyō kō a lee mfen ne ba pure asese-ɔ bō gyanhaa bamō. Bō du ne feye mbō kpense-ɔ, a lee feye ibrisi te bamō se. Amose-ɔ ɔkō maa taare a ɔ borō kpa amō se. ²⁹ Ne baa faa Yeesuu si feye, “Wuribware mō gyi-o, nteto ne fō e kpa ane ase? Fō a ba nee a fō bō gyiiri ane kesebō, na kesebōgyiiri san mon tee fō aaa?”

³⁰ Amō aprako biribiri kō mō yere kabeegyī kō se mēraa mfen ba gyi. ³¹ Ne ibrisi amō a kore Yeesuu feye, “To, amō e gye feye fō e kaa a fō gya ane lee asese mō se, amō feraa sa a ane ya kyena aprako mō se.”

³² Ne ɔ ye, “Kpa da feye mon' ya kyena bamō se.” Amose-ɔ ne baa koso lee anyare-ɔ se ya kyena aprako amō se. Ne aprako amō peee a ηweenaη kporowe kabeegyī-o-ro ya lee da nkyu-ro wu wu.

³³ Mfen ne bamō ne ba deere aprako amō se-ɔ a ηweenaη yō mañ-nō ya da keto ne kaa waa anyare amō-ɔ kibonbon. ³⁴ Mfen ne akema ne o te mañ-ɔ-ro-ɔ a lee ya gyanhaa Yeesuu. Bamō a ηu mō-ɔ, ne baa kore mō feye ɔ lee bamō ifuri si kinji yō mfen ne ɔ lee ba-ɔ.

9

*Ane ne Yeesuu a kya kegyaboo kō-ɔ
(Maak 2.1–12; Lukas 5.17–26)*

¹ Ne Yeesuu mō aa mō agyasepo-ɔ a lwee koree-ɔ-ro kinji ten kepare dabe-ɔ-ro yō nnon a bonbe-ɔ se yō mō fāñfāñ aye.

² Ne asesε ko a baa kegyaboo ko na o da kranj se o maa taare a o daboro eyee Yeesuu ase. Anen ne baa pee akato baa kegyaboo-o se-o, Yeesuu a nu feye baa kore mo gyi bweeto. Amose-o ne oo towe gywii kegyaboo-o feye, “Sa a fo akato gyi, mo nyare. Mo a taa fo ebaye-o bo ke fo.”

³ Wuribware mbraa akaaporo ne ba nu Yeesuu asen-o a nu anen ne Yeesuu a towe-o ne ba nwiini ba gywii abee feye, “Onyare mo a towe abusenjen. Emene se ne o sa senja anen feye mo a gye Wuribware-o?”

⁴ Amo feraa, Yeesuu a kyoo nu mbraa akaaporo amo mfeere, ne oo bise bamo feye, “Emene se ne mone e fa mfeere boye mo? ⁵ Kemo-o kemo e bo towe lo, feye mo a towe feye, ‘Mo a taa fo ebaye bo ke fo’, beee ‘Koso nare?’ ⁶ To, mo e kaapo mone feye mo, dimaadi mo gyi-o, de keyaalen kaye mo-ro, na n taare taa akema ebaye bo ke mo.” Ne oo towe gywii kegyaboo-o feye, “Kee e, koso, taa fo kranj a fo nare pe.”

⁷ Mfen ne kegyaboo-o a koso taa mo kranj nare mo ayaa se o yii pe. ⁸ Laman ne bo yere mfen-o a nu amo-o, ne kufu a nya bamo, ne baa kyoro Wuribware feye mo a sa sese dimaadi anen a keyaalen-o.

Anen ne Yeesuu a tee Matiyo, ne oo ba bo gya mo se-o

(Maak 2.13–17; Lukas 5.27–32)

⁹ Amo kamere-ro, ne Yeesuu a lee ya nu lenpoo akorepo ko ne ba tee mo e Matiyo-o (ne bo bee ba tee mo e Lewii-o) na o te mo lenpoo korekpa. Ne Yeesuu a towe gywii mo feye, “Koso, gya mo se.” Mfen ne Matiyo a koso gya Yeesuu si.

¹⁰ Ne Matiyo a ya waa ateese mo aye sa Yeesuu a o gyi. Lenpoo akorepo bweeto na asesε ne Farisii awuye e tee bamo e ebaye awaapo-o a bo gyi mo aa mo agyasepo-o ase.

¹¹ Farisii awuye ko ne bo bo mfen-o a nu anen a asesε amo na ba gyi mfen-o, ne baa bise Yeesuu agyasepo-o feye, “Nteto se ne mone akaaporo na lenpoo akorepo na ebaye awaapo i gyi abee ase?”

¹² Yeesuu a nu asen ne baa bise-o, ne o ye, “Okoo ne o lo-o ne ba sa kadwii. N gye oko ne o bo alanfiya-o. ¹³ Mone feraa, mon' bee yo ya kare anen ne baa kyoree waa abwaresen wore-o-ro-o, na mon' nu amo kaase. Baa kyoree mfen nee feye,

‘Wuribware ye, N gye mbo ne mo e kpa a mon' mo sa mo.

Amaa kedamenan se ne mo e kpa a mon' waa mone beeko-ana.’*

M feraa n gye bamo ne bo monj gye ebaye awaapo-o se ne mo a ba, amaa bamo ne bo gye ebaye awaapo-o se ne mo a ba, na m bo towe gywii bamo feye bo nu bamo eyee kinji lee bamo ebaye-ro.”

Akonj kekra asen

(Maak 2.18–22; Lukas 5.33–39)

¹⁴ Ne Yohane Osuuboro a agyasepo-o bokoo a ba Yeesuu ase bo bise mo feye, “Nto se ne ane aa Farisii awuye e kra akonj, ne fo feraa fo agyasepo-o mo maa kra akonj?”

¹⁵ Ne Yeesuu a benjaa bamo feye, “Mone e fa feye sanj ne oko e kpa a o waaree-o, okofa mo kuri mo nyare-ana e kyena akonj na o bo-ro aaa? Monj kore gyi. N du feye okofa mo kuri-o ne mo agyasepo-o mo du nee feye okofa mo kuri mo nyare-ana-o. Nke nko e ba ne ba lee mo a bo lee bamo ase, na nkee bo kra akonj.”

¹⁶ Ne Yeesuu a bee towe kekpare mo gywii bamo feye, “Anen dee ne oko maa kyan waagya popwee na o bo taa waagya dedaa-ro. A lee feye keto maa kyee, na o nu feye mfen ne oo taa-ro-o ekekeke-se i wu, na a tuwi-ro lee waagya popwee-o, na a bee waa bo dabε na o kyoo agyenjkrere-o. ¹⁷ Anen dee ne mone nyi feye bo de nta ba waa pranowa ne baa ba kaboo wore bo waa-o-ro. Nta popwee ya lwee pranowa dedaa-ro, nta-o i fwii

* 9:13 Hoseya 6.6.

na pranṭowa-ɔ bwee nyera, na nta-ɔ twiiri wee. Amose-ɔ bo de nta popwεε ba waa pranṭowa popwεε-rɔ, na nta-ɔ na pranṭowa-ɔ mpepeyo nya waa damenanse. Amose-ɔ mo agyasepo-ɔ maa kra akon na mo aa bamo naa.”

Aneḡ ne Yeesuu a kyinḡi kakyeεεε ko lee lowi-ro, ne ɔ bee kya ɔkyee ko-ɔ
(Maak 5.21–43; Lukas 8.40–56)

¹⁸ Saḡ ne Yeesuu maa se ɔ tɔwe amo-ɔ o gywii bamo-ɔ, ne kebwarekorekyaḡ abrese-ɔ ɔko a ba Yeesuu ase mfeḡ bo kpuni anjirii mo ayaa-rɔ. Ne ɔ ye, “Mo gyi kyeεεε e lo, haree ɔ kpa a ɔ wu. Amose-ɔ mo e kore fo nee feye fo bo ba fo asaree bo dɔḡḡ mo se a ɔ nya ḡkpa.” ¹⁹ Ne Yeesuu a kosɔ, ne mo aa ɔnyare-ɔ na Yeesuu agyasepo-ɔ a lee ba yo.

²⁰⁻²¹ Bamɔ a maa se ba yo-ɔ, ne ɔkyee ko a gya Yeesuu si. ɔkyee mo e lo kekyeetɔ, a lee feye kiferi kemaa-rɔ ɔ taare bwiino waa iluwi kanɔ ḡko. Waa nsu kudu ḡnyɔ nee feye mo a lo aneḡ a kolɔ-ɔ. Ne ḡkee ɔ fa feye, “Mo ya daborɔ mo atɔ bunse gbaa, mo e kpaare.” Ne ɔ yo Yeesuu kamεε ya daborɔ mo waagya kanɔ.

²² Mo a deḡ daborɔ Yeesuu a waagya-ɔ, ne ɔ kpaare. Ne Yeesuu a buruwaa ḡu mo mfeḡ. Ne ɔ ye, “ɔpekyee, sa a fo akatɔ gyi. Bo lee aneḡ ne fo a kɔre mo gyi-o si-o, fo a kpaare.”

²³ Ne ḡkee Yeesuu a lwee kebwarekorekyaḡ ɔbreεε amo a loḡ-ɔ-rɔ. Ne oo ḡu ba waa kakyeεεε-ɔ kale. Bokɔ e fore mberε, na bamo bweetɔ mo i su kenken. ²⁴ Ne ɔ tɔwe gywii bamo feye, “Mon' lee mfeḡ. Kakyeεεε-ɔ moḡ wu, o di idi nee.” Mo a tɔwe aneḡ-ɔ, ne baa mɔse mo. ²⁵ Mo a sa ne asεε-ɔ pεεε a lee loḡ-ɔ-rɔ-ɔ, ne oo lweero. Ne ɔ ya kra kakyeεεε-ɔ kesaree-rɔ, ne kakyeεεε-ɔ a kosɔ. ²⁶ Ne aseḡ amo pεεε a saḡe-rɔ lwee ifuri amo se a eman-ɔ pεεε-rɔ.

Aneḡ ne Yeesuu a kya atenapo anyɔ ko-ɔ

²⁷ Yeesuu a lee mfeḡ ɔ naa ɔ yo-ɔ, ne atenapo anyɔ ko a lee bo gya mo se, na ba tee ba kyonwe mo feye, “Deefid mo nana, ḡu ane ewεε, na fo kya ane.”

²⁸ Ne Yeesuu a lwee loḡ ko-rɔ. Ne atenapo amo a yo ya ḡu mo mfeḡ. Ne oo bise bamo feye, “Mone e kɔre mone i gyi feye mo e taare a n kya mone aaa?”

Ne baa benḡaa feye, “ɔḡ, ane nyanpe, fo e taare.”

²⁹ Amose-ɔ ne ɔ daborɔ bamo akatɔ tɔwe feye, “Ketɔ ne mone a kɔre gyi-o e waa a ke sa mone.” ³⁰ Mfeḡ ne bamo akatɔ a bunḡi. Ne Yeesuu a yii bamo se feye bo ma kan bonbon mo kenyaḡe toḡ ko. ³¹ Amaa bamo a lee mfeḡ-ɔ, ne baa yaa Yeesuu kenyaḡe timaa ifuri amo a keḡgya-ɔ pεεε se.

Aneḡ ne Yeesuu a kya kamunyaḡ ko-ɔ

³² Atenapo ne Yeesuu a kya-ɔ a lee mfeḡ ba yo-ɔ, ne asεεε ko a taa ɔnyare ko baa mo ase. Ibrisi a te ɔnyare-ɔ se-ɔ se-ɔ, ɔ maa taare a ɔ sa seḡsa. ³³ Yeesuu a deḡ gya ibrisi-o kosɔ kamunyaḡ amo se-ɔ, ne kamu-o a lee ɔ sa seḡsa. Ne eyee a kpeḡ laman ne bo bo mfeḡ-ɔ, ne bo ye, “Ane moḡ tee ḡu aneḡ a akpeḡyeetɔ mo ane Isireelii sweere mo se mfee, amo ndɔɔ.”

³⁴ Amaa Farisii awuye ko ye, “ɔbɔnsam ne o de ibrisi keyaalen-ɔ ya sa Yeesuu eleḡ mo ne o de ɔ gya ibrisi ɔ kosɔ asεεε se-ɔ.”

Aneḡ ne Yeesuu kusunḡ a waa kokyo-ɔ

³⁵ Ne ḡkee Yeesuu a muruwi ifuri amo mfeḡ a eman na mmanḡyii-o-ro pεεε se, ɔ naa ɔ kaapo abwaresen mfeḡ a kebwarekore akyan-ɔ-rɔ ɔ tɔwe aseḡ timaa bo lee Wuribware se a kuwure-o si, na ɔ kya asεεε kolɔgyi kemaa. ³⁶ Mo a ḡu asεεε demante ne ba ba mo ase saḡ kemaa-ɔ, ne bamo aseḡ a waa mo ewεε, a lee feye bo du nee feye esanne ne bo moḡ de ɔdeḡsepo-ɔ. Bo naa ba laye ba lo nee, ne bo moḡ lee bo de keyaalen-ɔ. ³⁷ Ne Yeesuu a da kekpare mo gywii mo agyasepo-ɔ feye, “Mone a ḡu asεεε demante mo aaa? Bo du feye yaabraa-ɔ. Yaabraa-ɔ kyɔ bweetɔ, amaa mone ne mone gye atenḡepo-ɔ mo

mōṅ kyɔ. ³⁸ Amose-ɔ mōṅ' kore kodɔɔ wuye ne ɔ bō soso-ɔ na ɔ kyōṅwe mōṅe atēṅepo bweetɔ, na mōṅe aa bamo tēṅṅe yaabraa mɔ kpɔwe baa mō lōṅ-nɔ.”

10

Aneṅ ne Yeesuu a lee mō ayaa-rɔ ayerepo kudu anyɔ-ɔ
(Maak 3.13–19; Lukas 6.12–16)

¹ Ne Yeesuu a tee mō agyasepo kudu anyɔ-ɔ bō gyaṅṅe, ne ɔ sa bamo keyaalen feye bō bō gya ibrisi bō koso asese se, na bō kya asese kolōgyi kemaa ne ba lɔ-ɔ.

² Ne ɔ tee bamo feye mō ayaa-rɔ ayerepo. Bamō-rɔ, mō ne ɔ gye ṅkrɛɛ-ɔ kenyaṅ e gye Simōṅ. (ɔ beɛ sa mō keṅasenyare feye Peetroo.) Bamō ne bō gya se-ɔ anyare e gye Simōṅ mō tire Andruu, na Sibidii mō gyi-ana Yakubu na Yohanee, ³ na Filipino na Bar-Tolomiyu na Tomas na Matiyo leṅpoo ɔkɔrepo-ɔ, na Alafiyus mō gyi Yakubu, na Tadiyus, ⁴ na Simōṅ ne ba tee mō ε Kananee-ɔ, na ṅkee Yudas Kariyotinyi ne ɔ ba a ɔ bō gyi Yeesuu kidiburo-o.

Aneṅ ne Yeesuu a sunṅ mō agyasepo kudu anyɔ-ɔ bō kyōṅwe emanṅ se-ɔ
(Maak 6.7–13; Lukas 9.1–6)

⁵ Ne Yeesuu a sunṅ mō agyasepo kudu anyɔ ne oo lee bamo-ɔ bō kyōṅwe emanṅ se feye bō nare tɔwe abwaresenṅ. Ne ɔ tɔwe gywii bamo feye, “Mōṅe ma kaṅ borɔ kpa kemaa ne ɔ yɔ bamo ne bō maa sunṅ Wuribware-ɔ sweere-ɔ se. Mōṅe ma kaṅ beɛ lwee Samariya awuye maṅ kemaa-rɔ. ⁶ Amaa mōṅ' yɔ ane Isireelii awuye-o ase, a lee feye bō du ne feye esanne ne baa fō efa-rɔ-ɔ. Bamō aa Wuribware ase bō efɔ. ⁷ Mōṅe a yɔ-ɔ, na mōṅ' tɔwe gywii bamo feye Wuribware se a kuwure-o a tɔ-rɔ eba. ⁸ Mōṅ' kya alɔpo, na mōṅ' kyinṅi allowipo bō lee lowi-ro, na mōṅ' kya abwatɔpo na bō nya beɛ lwee asese-rɔ, na mōṅ' gya ibrisi bō koso asese se. Mōṅe a nya keyaalenṅ mɔ pɛɛɛ, na mōṅe mōṅ ka seye, amose-ɔ mōṅ' kya asese-rɔ, na mōṅe ma kɔre atanne bamo ase. ⁹ Mōṅe ma kaṅ taa atanne pipee beɛɛ afufuri beɛɛ kɔɔbɔɔ gbaa bō waa mōṅe igyife-ro. ¹⁰ Mōṅe a yɔ-ɔ, mōṅe ɔko ma taa koreṅ na atɔ bō tii mō kaare ne oo buṅ-o na asebeta ne ɔ naa se-ɔ na kayii nareseṅ ne o de-o si. A lee feye bamo ne ba sunṅ kusunṅ ba sa Wuribware-ɔ e nya bamo ateese gyise a bō lee kusunṅ amo-rɔ.

¹¹ Mōṅe ya yɔ maṅ ko se beɛɛ kamaṅgyii ko se, mōṅ' lweero na mōṅ' buwi kpa ɔko ne o sure a mōṅ' sowe mō lōṅ-nɔ-ɔ. Na mōṅ' kyena mfeṅ bō fō ṅke nsi ne mōṅe e lee maṅ amo-rɔ-ɔ. ¹² Pwɛɛ ne mōṅe i lwee lōṅ kemaa-rɔ, mōṅ' gye ṅkrɛɛ ka kanɔ, na mōṅ' tɔwe feye, “Wuribware yure lōṅ mɔ-rɔ asese!” ¹³ Ne asese timaa e bō lōṅ-ɔ-rɔ, ne bamo ya kɔre mōṅe kanaka fɛraa, Wuribware i yure lōṅ amo asese. Mfeṅ ne bamo e mōṅ kɔre mōṅe kanaka-ɔ fɛraa, Wuribware maa yure lōṅ amo-rɔ asese. ¹⁴ Lōṅ-nɔ awuye beɛɛ maṅ awuye e mōṅ kra mōṅe neɛneɛ, ne bamo e mōṅ nu mōṅe asenṅ, amo fɛraa, mōṅe e lee mfeṅ, bamo maṅ-nɔ ese ne e ya sii mōṅe asebeta kaase-ɔ gbaa, mōṅ' kponṅkpaṅ emo bō sii bamo aye bō yii bamo se. ¹⁵ Mō i gyi mōṅe kasentij feye kake nsi ne Wuribware e ba a ɔ bō gyi kaye-rɔ asese pɛɛɛ asenṅ-ɔ, o gyiiri maṅ amo asese kesebɔ a ɔ kyōṅ aneṅ ne o gyiiri Sɔdɔm na Gomora awuye kesebɔ-ɔ.”

Aneṅ ne Kristoo agyasepo i kperi mō se na bō ṅu asenṅ-ɔ
(Maak 13.9–13; Lukas 12.11–12; 21.12–17)

¹⁶ Ne Yeesuu a kya se tɔwe gywii mō agyasepo-ɔ feye, “Mōṅ' laatɔ a mōṅ' nu mō ase! Mō i sunṅ mōṅe mō e kyōṅwe ne feye nsannegyii ne ba ya lwee ngyaṅkɔrese-rɔ-ɔ. Amose se-ɔ, mōṅ' buṅji mōṅe akatɔ feye awɔ, na mōṅ' yuri mōṅe eyee feye awurelepɔ. ¹⁷ Mōṅ' sa mōṅe eyee se, bō lee feye asese ko bō-rɔ ne ba kra mōṅe a bō yaa Yudaa awuye maṅ abrese akatɔ-rɔ, na bō beɛ daye mōṅe ane kebwarekore akyaṅ abrese akatɔ-rɔ. ¹⁸ Na bō beɛ kperi aneṅ ne mōṅe gye mō agyasepo-ɔ se, na bō kra mōṅe yaa agominaa na awure akatɔ-rɔ. Na mōṅ' tɔwe abwaresenṅ gywii bamo aa bamo ne baa saṅ ne bō maa

sun Wuribware-ɔ. ¹⁹⁻²⁰ San ne ba kra mone a bo yaa anen a esen gyikpa-ɔ, mone ma kan sa a asen ne mone e ya tawe mfen-ɔ na anen ne mone e kya kan-ɔ mfere tɔraa mone. Bo lee feye san-ɔ ya fo, mon' tawe ketɔ ne ke bo mone mfere-rɔ-ɔ, a lee feye ketɔ ne mone e tawe mfen-ɔ maa lee mone fɔnfɔn ase, ke e lee mone se ne ɔ bo sosɔ-ɔ a kufwiije-o ase nee.

²¹ San amo de na sese yaa mɔ daa beee mɔ tire man ayaalenpo akatɔ-rɔ a bo mɔ mɔ. Na se mɔ yaa mɔ gyi man ayaalenpo akatɔ-rɔ na bo mɔ mɔ. Na nyaagi mɔ yere bo kye bamo ase na anyi yaa bamo man ayaalenpo akatɔ-rɔ a bo mɔ. ²² Okemaa i kperi mɔ se, na o kisi mone. Amaa mɔ e morɔwe okemaa ne ɔ taare yere kenken bo fo asen amo kee-ɔ. ²³ Bamɔ ya waa mone aworefo man ko se, na mon' bee sere yɔ oko se. Mɔ i gyi mone kasentɔn feye mone maa lwee ane Isireelii sweere se eman pɛe-rɔ pwee na mɔ, dimaadi mɔ gyi-o, de ba.

²⁴ N gye mɔ e gye mone akaaporo aaa? Sukuu kigyi ko mon bo-rɔ na ɔ kyɔ mɔ akaaporo, ne kenya ko mon bo-rɔ na ɔ kyɔ mɔ nyanpe. ²⁵ Amose-ɔ sukuu kigyi ma tee feye o ɔ asen anen ne mɔ akaaporo i ɔ-o de. Anen de ne kenya i ɔ mɔ nyanpe lee-o. M bee taa feye mɔ a gye lɔn wuye-o. Ba tee lɔn wuye-o e Obansam, sanbotɔ mone ne mone gye mɔ lɔn-nɔ awuye-o ne bo maa tee anen aaa?"

Mone ma sere oko amo Wuribware (Lukas 12.4-7)

²⁶ Ne Yeesuu a kya se kaapo mɔ agyasepo-ɔ feye, "Amose se-ɔ mone ma sere asese, a lee feye ketɔ kemaa ne baa bun si-o i bunji si, na ketɔ kemaa ne baa taa bo kweero-ɔ lee ifuri. ²⁷ Mone feraa, asen kemaa ne mɔ a tawe kerɔ si gywii mone-ɔ, mon' ya tawe laman-nɔ. Ketɔ kemaa ne mɔ a kuri waa mone esebɔ-rɔ-ɔ, na mon' ya tawe alɔnde se.

²⁸ Mɔ e tawe mɔ i gywii mone feye mone ma kan sere bamo ne ba kpa a bo mɔ mone-ɔ, a lee feye bamo ya mɔ mone, bo maa lee taare a bo waa mone seye. Amaa mon' sere Wuribware ne mɔ ya mɔ mone, ne kemo kamee-rɔ o de elen feye ɔ bee kywee mone nyɔwɔre na mone ekra deekpa ne oo kure bo beya sa ebaye awaapo-ɔ-rɔ. ²⁹ N gye epasowa adunyo ne bo de ba sɔ nteyete ye nyɔ-ɔ ɔɔ? Amaa mɔ e tawe mɔ i gywii mone feye kakonko gbaa maa wu na mone se Wuribware mon sure. ³⁰ Mon' nu feye mone se Wuribware a kare ipwii ne i te mone anu si-o, ne oo ɔ emo kan. ³¹ Amose-ɔ mone ma sa a kufu nya mone, a lee feye nteyete ye ɔkpen ɔkpen mon fo mone oko."

Yeesuu kipini na Yeesuu kicine (Lukas 12.8-9)

³² Ne Yeesuu a kya se tawe gywii mɔ agyasepo-ɔ feye, "Okemaa ne ɔ nya kakponɔ na ɔ tawe laman-nɔ feye o tii mɔ se-ɔ, ɔ gbaa mɔ e waa mɔ anen de Wuribware, n se ne ɔ bo sosɔ-ɔ, akatɔ-rɔ. ³³ Ne oko ne mɔ ya kine mɔ laman-nɔ-ɔ, ɔ gbaa mɔ i kine mɔ n se Wuribware akatɔ-rɔ."

Anen ne Yeesuu kegyase se, asese mbonɔ-rɔ e nyera-ɔ (Lukas 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ Ne Yeesuu a kya se tawe gywii bamo feye, "Mone nyi feye mɔ a ba a m bo baa kayeyuri kaye mɔ-rɔ nee eee? Daabii! Mɔ a baa kaye bebere nee. ³⁵⁻³⁶ Feye anen ne baa kyɔre waa abwaresen wɔre-ɔ-rɔ-ɔ, mɔ a ba a m bo brawe asese-rɔ na

‘Onyare na mɔ se mbonɔ-rɔ e ten-nɔ.

Okye na mɔ nyi e ko.

Okye na mɔ saa kyeese e ko.

Na sese akowebese fɔnfɔn kii mɔ adon.’*

* 10:35-36 Miika 7.6.

³⁷ Ɖkɛmaa nɛ ɔ kpa m̀ se bɛɛɛ m̀ nyi asɛɲ a ɔ kyɔɲ m̀-ɔ m̀ɲ fɔ feyɛ o kii m̀ agyasɛpɔ-ɔ ɔkɔ. Ɖkɛmaa nɛ ɔ bɛɛ ɔ kpa m̀ gyi-ana asɛɲ a ɔ kyɔɲ m̀-ɔ, anɛɲ dɛɛ nɛɛ. ³⁸ Ɖkɛmaa m̀ nɛ ɔ maa taare a ɔ sɔrɔ m̀ fɔɲfɔɲ kiyii kpɛrɛ-abɛɛ-rɔ gya m̀ se-ɔ m̀ɲ fɔ feyɛ o kii m̀ agyasɛpɔ-ɔ ɔkɔ. Ɖkɛmaa nɛ ɔ gya m̀ se-ɔ i gyi awɔrɛfɔɔ. ³⁹ A lɛɛ feyɛ ɔkɔ nɛ ɔ maa kpa a ɔ yɔwɛ m̀ kakyɛna dɛdaa-ɔ maa nya ɲkpa. Amaa ɔkɔ nɛ o kperi m̀ se na ɔ yɔwɛ m̀ kakyɛna dɛdaa-ɔ ɛ nya ɲkpa.”

*Aɛɲ nɛ Yeesuu a tɔwɛ bɔ gyɛ kɛɛ gywii m̀ agyasɛpɔ-ɔ
(Maak 9.41)*

⁴⁰ Nɛ Yeesuu a tɔwɛ bɔ gyɛ kɛɛ gywii m̀ agyasɛpɔ-ɔ feyɛ, “Ɖkɛmaa nɛ ɔ kra m̀nɛ nɛɛnɛɛ-ɔ a kra m̀-ɔ m̀ nɛɛnɛɛ nɛɛ. Nɛ m̀ nɛ ɔ kra m̀ nɛɛnɛɛ-ɔ m̀ a kra m̀ nɛ oo sun m̀ bɔ kyɔɲwɛ-ɔ dɛɛ nɛɛ. ⁴¹ Ɖkɛmaa nɛ ɔ kra Wuribware a akyaamɛɛ-ɔ ɔkɔ feyɛ m̀ a gyɛ Wuribware a kyaamɛɛ-ɔ se-ɔ, kakɔka nɛ ɔ nya-ɔ na Wuribware a kyaamɛɛ-ɔ lee-o ta. Nɛ ɔkɛmaa nɛ ɔ kra sɛsɛ timaa nɛɛnɛɛ feyɛ m̀ a gyɛ sɛsɛ timaa-o si-o, Wuribware ɛ ka m̀ kɔkɔ kɔɲkɔ dɛɛ nɛ ɔ ka sɛsɛ timaa-o. ⁴² M̀ i gyi m̀nɛ kasɛɲɲɲ feyɛ ɔkɔ nɛ ɔ sa m̀ agyasɛpɔ m̀-ɔ kagyinyii gbaa akyyuyuri na o nuu, feyɛ anɛɲ nɛ ɔ gyɛ m̀ agyasɛpɔ-ɔ se-ɔ, a da feyɛ sɛsɛ am̀ ɛ nya m̀ kakɔka.”

11

*Anɛɲ nɛ Yohanee Osuubɔpɔ-ɔ a sun mbɔɔ Yeesuu asɛ-ɔ
(Lukas 7.18–35)*

¹ Yeesuu a sa sɛɲsa gywii m̀ agyasɛpɔ kudu anyɔ-ɔ lowɛ-ɔ, nɛ ɔ lɛɛ m̀fɛɲ yɔ ɛman nɛ ɛ maa m̀fɛɲ-ɔ-rɔ na ɔ ya kaapɔ bam̀ atɔ, na ɔ tɔwɛ abwaresɛɲ gywii bam̀. ²⁻³ San ɔ am̀ Yohanee Osuubɔpɔ da tiikpa. Owurɛ Hɛrɔd ya tii m̀. Nɛ baa tɔwɛ atɔ nɛ Yeesuu Kristoo a waa-ɔ pɛɛɛ gywii Yohanee. M̀fɛɲ nɛ ɔ tɛɛ m̀ fɔɲfɔɲ agyasɛpɔ-ɔ bɔkɔ sun bam̀ Yeesuu asɛ bise m̀ feyɛ, “Yohanee Osuubɔpɔ-ɔ yɛ, fɔ ɛ gyɛ Kristoo nɛ Yohanee yɛ ɔ ba a ɔ bɔ lɛɛ Wuribware asɛ-ɔ ɔɔɔ, bɛɛɛ sɛsɛ banban kɔ bɛɛ ɔ bɔ-rɔ nɛ anɛ kɛɛ m̀ kpa?”

⁴⁻⁵ Nɛ Yeesuu a bɛɲɲaa bam̀ feyɛ, “M̀n' kinɲi nare ya tɔwɛ ketɔ nɛ m̀nɛ i nu m̀ ɛ tɔwɛ-ɔ, na ketɔ nɛ m̀nɛ i ɲu m̀ ɛ waa-ɔ gywii Yohanee. Feyɛ anɛɲ nɛ Wuribware kyaamɛɛ kɔ a kyɔrɛɛ waa abwaresɛɲ wɔrɛ-ɔ-rɔ bɔ lɛɛ m̀ nɛ ɔ ba a ɔ bɔ ba-ɔ kuɲu si asɛɲ-ɔ, am̀ ɛ gyɛ feyɛ mbeyɔm̀ atɛnapɔ kɛɛ, nɛ agyabɔɔ naa, nɛ abwatɔpɔ kɛbwatɔ a lowɛ, nɛ akpawu i nu asɛɲ, nɛ bam̀ nɛ baa wu-o a kyinɲi, nɛ atiripɔ i nu asɛɲ timaa-o. ⁶ Ɖkɔ nɛ ɔ maa yɔwɛ kɔkɔɔrɛ m̀ gyi-o ɛ nya ɲyure.”

⁷ San nɛ Yohanee Osuubɔpɔ a mbɔɔ-ɔ a kinɲi bɔ yii-o, nɛ Yeesuu a lɛɛ ɔ tɔwɛ Yohanee asɛɲ o gywii laman-ɔ. Ɖ yɛ, “San nɛ m̀nɛ a yɔ Yohanee asɛ kimukee-ro-o, ntɛtɔ nɛ m̀nɛ a yɔ a m̀n' ya dɛɛrɛ? Ɖkɔ nɛ o kyurowi m̀ m̀fɛɛrɛ feyɛ anɛɲ nɛ ɛfa i kpeere ɛɛ yɔ m̀fɛɛ na m̀fɛɛ san nɛ afwii ɛ da ɛm̀-ɔ nɛ m̀nɛ a ya dɛɛrɛ aaa? ⁸ Ntɛtɔ nɛ m̀nɛ a lɛɛ ya dɛɛrɛ? Sɛsɛ nɛ o bun waagya timaa-o nɛ m̀nɛ a yɔ ya dɛɛrɛ aaa? Asɛsɛ nɛ bɔ bun anɛɲ a atɔ-ɔ, nɛ bam̀ kakyɛna-rɔ bɔ kɔnɛ anɛɲ-ɔ ɛ gyɛ atɔ awuye nɛ bɔ te ɛlɔɲ damɛnɲsɛ dabe dabe-rɔ-ɔ. ⁹ M̀n' tɔwɛ gywii m̀, nɛ nɛ m̀nɛ a yɔ a m̀n' ya dɛɛrɛ? Wuribware kyaamɛɛ aaa? Kasɛɲɲɲ nɛɛ, amaa n gyɛ Wuribware kyaamɛɛ-ɔ wɔrɛ nɛ m̀nɛ a ɲu. M̀nɛ a ɲu ɔkɔ na ɔ kyɔ bɔ tii si. ¹⁰ A lɛɛ feyɛ Yohanee Osuubɔpɔ-ɔ asɛɲ nɛ baa kyɔrɛɛ waa abwaresɛɲ wɔrɛ-ɔ-rɔ feyɛ Wuribware ɛ tɔwɛ o gywii Kristoo feyɛ,

‘M̀ i sun m̀ kabɔɔ a m̀ bɔ gyɛ fɔ ɲkɛɛɛ,
na ɔ ya lɔɲɲɔ kpa bɔ yɛra fɔ.’ ”*

¹¹ Nɛ Yeesuu a tɔwɛ bɔ tii si feyɛ, “M̀ ɛ tɔwɛ m̀ i gywii m̀nɛ feyɛ sɛsɛ kɔ m̀ɲ kyɛna sweɛrɛ m̀ se na ɔ kyɔ Yohanee Osuubɔpɔ-ɔ, amaa m̀ nɛ ɔ gyɛ kagyinyii Wuribware se a kuwure-o-ro-o kyɔ Yohanee. ¹² Lɛɛ san nɛ Yohanee a tɔwɛ abwaresɛɲ lowɛ-ɔ bɔ

* **11:10** Malakii 3.1.

fɔ ndɔɔ, Wuribware se a kuwure-o-ro a ba ne kaa dan waa kokyɔ, ne ɔkɛmaa i neŋ mɔ bɛɛkɔ ɔ lee-rɔ, na ɔ nya nya kpa a ɔ bɔ tii si. ¹³ Mbraa ne Wuribware a borɔ Mosis si bɔ sa asɛɛ-ɔ na ketɔ ne Wuribware a akyaamɛɛ-ɔ a kyɔrɛɛ waa abwaresɛn wɔrɛ-ɔ-rɔ-ɔ pɛɛɛ a tɔwe Wuribware se a kuwure-o-ro asɛn na kɛmɔ kɛbɔ ba. Yohanee mɔ bɔ ba-ɔ, ne mɔ gbaa a tɔwe kɛmɔ asɛn. ¹⁴ Ne mone ya kɔrɛ asɛn ne Mosis na akyaamɛɛ amɔ a kyɔrɛɛ bɔ kaapo mone-ɔ gyi, mɔ e kpa a m beɛ bɔ kaapo mone asɛn kɔ ne a kyɔ-ɔ. Amɔ e gye feye Wuribware kyaamɛɛ kɔ a kyɔrɛɛ waa abwaresɛn wɔrɛ-ɔ-rɔ feye Wuribware kyaamɛɛ Iliya beɛ ɔ ba. Ne mɔ e kaapo mone feye Yohanee e gye Wuribware kyaamɛɛ amɔ ne ɔ beɛ ba-ɔ. ¹⁵ Amɔse-ɔ ɔkɛmaa ne o de eɛɛbɔ-ɔ, o nu.

¹⁶ Mbeyɔmɔ, ntetɔ ne mɔ e nya a m bɔ biri ndɔɔ a asɛɛ-ɔ nee? Emene ne bɔ du? Bɔ du nee feye nyaagyi a te ba soori alɔnde se-ɔ, ne bamɔ katun kɔ e fɛɛ-rɔ ba kyɔŋwe katun kɔ feye,

¹⁷ ‘Ane a da kokɔfɔ-rɔ akɔye sa mone,
amaa mone mon kyaa ooo.
Ne ane a beɛ waa kale,
amaa mone mon su ooo.’

¹⁸ Bɔ maa kɔrɛ ɔkɔ abwaresɛn kotɔwe ba gyi. Yohanee a kɛmɔ-ɔ ooo, mɔ lee ooo ne bɔ maa kpa. A lee feye Yohanee Osuubɔpɔ-ɔ a ba-ɔ, ne ɔ kra akɔŋ, ne oo kisi nta kunuu, ne bɔ ye, ‘Ɔbɔnsam te mɔ se.’ ¹⁹ Amaa san ne mɔ, dimaadi mɔ gyi-o, a ba-ɔ, mɔ a gyi, ne mɔ a nuu, ne bɔ beɛ bɔ ye, ‘Mon’ kee ɔnyare amɔ, ɔ gye oteesekpapɔ, na ɔtanuupɔ, na lenpoo akɔrɛpɔ bamɔ nyare, na ebɔye awaapo bamɔ nyare nee.’ Amaa fɔ ya ŋu ɔkɔ ne mɔ e gya Wuribware a kanyiasɛn a ekpa-ɔ se, fɔ i ŋu feye mɔ kanyiasɛn-ɔ gye kasɛntiŋ.”

*Kesebɔgyiiri ne eman awuye ne baa kine Yeesuu-o yere bɔ sa-ɔ
(Lukas 10.13–15)*

²⁰ Ne Yeesuu akatɔ mon gyi mɔ fɔŋfɔŋ Isireelii awuye bokɔ se, a lee feye ɔ waa akpenyeetɔ bweɛtɔ bamɔ eman-nɔ, ne bɔ mon tee nu bamɔ eyee kinŋi lee bamɔ ebɔye-rɔ. ²¹ Ɔ ye, “Mone ne mone te Korasiŋ na Betesayeda eman-nɔ i ŋu asɛn nee fɛɛ. Atɔ dabe ne mɔ a waa mone aye-ɔ ne mɔ a dɛɛ waa amɔ Tiro na Sidɔŋ eman ne e mon bɔ Isireelii-ro-o nee, weete mfen a awuye-o a kyɔ waa kɛmɔ ne ke e kaapo feye baa nu bamɔ eyee kinŋi lee bamɔ ebɔye-rɔ-ɔ kyee. ²² Mɔ i gyi mone kasɛntiŋ feye kake ne Wuribware i gyi asɛɛ pɛɛɛ asɛn-ɔ, o gyiiri mone kesebɔ a ɔ kyɔŋ Tiro na Sidɔŋ awuye. ²³ Mone Isireelii awuye ne mone te Kapaaniyum man-nɔ-ɔ mɔ, mone e kpa feye mon’ yase mone eyee yaa Wuribware se nee eee? Wuribware e tweɛ mone a ɔ bɔ kyɔŋwe mfen ne o gyiiri ebɔye awaapo kesebɔ-ɔ. Mone a kare abwaresɛn wɔrɛ-ɔ-rɔ anɛn ne Sɔdɔm† man awuye ne bɔ mon gye Isireelii awuye-o a waa ebɔye bweɛtɔ, ne anɛn se-ɔ Wuribware a sa ne bamɔ man a kpuri-o ooo? Mɔ e tɔwe mɔ i gywii mone feye atɔ dabe ne mɔ a waa mone aye-ɔ ne mɔ a dɛɛ waa amɔ Sɔdɔm nee, weete mfen a awuye-o a kyɔ nu bamɔ eyee kinŋi lee bamɔ ebɔye-ɔ-rɔ, ne anɛn se-ɔ bamɔ man amɔ mon kpuri. ²⁴ Mɔ i yii mone se feye kake ne Wuribware i gyi asɛɛ pɛɛɛ asɛn-ɔ, o gyiiri mone Kapaaniyum awuye kesebɔ a ɔ kyɔŋ Sɔdɔm awuye-o.”

*Anɛn ne Wuribware i yure aworɔba na bamɔ ne bɔ mon nyi asɛn bweɛtɔ-ɔ
(Lukas 10.21–22)*

²⁵ San amɔ-ɔ, Yeesuu ye, “N se, Wuribware, soso na sweere Owure, mɔ e sa fɔ anɛn feye fɔ a taa fɔ kasɛntiŋ-o bɔ kweɛrɔ anyiasɛnɔ se, ne fɔ a taa bɔ kaapo bamɔ ne bɔ mon nyi asɛn bweɛtɔ-ɔ. ²⁶ N se, mɔ a ŋu kasɛntiŋ si anɛn ne fɔ a kpa feye fɔ waa-ɔ nee.”

²⁷ Ne ɔ tɔwe gywii mɔ agyasepɔ-ɔ feye, “N se a taa ketɔ kɛmaa bɔ waa mɔ kesaree-rɔ. Ɔkɛmaa mɔ mon nyi anɛn ne n du-o, amɔ n se ne ɔ bɔ soso-ɔ wɔrɛ, ne ɔkɛmaa mɔ mon

nyi aneñ ne n se du-o, amō mō aa bamō ne bō du feye mone-ɔ, ne mō a lee feye bō gyii mō-ɔ wōre kpenj.”

²⁸ Ne Yeesuu a tōwe bō gye kee feye, “Ekpa ne mone gya se mbeyomō-ɔ bō leñ aaa? Ekpa ne mō e kaapo-ɔ feraa mon bō leñ. Amose-ɔ ne η ye mone okemaa ne ɔ kpone ɔ sō tōsorō dwiidwiise-ɔ ba mō ase, na ɔ nya bō sowe kyure. ²⁹⁻³⁰ Na ηkee η kaapo mō aneñ ne ɔ sorō tōsorō ne mō e sorō mō-ɔ. ɔ mon bō leñ, a lee feye kekee ne mō e sa mō-ɔ bō dan, ne tōsorō-ɔ mō maa waa dwii. Na o ηu feye nyanpe wōrōba na nyanpe timaa e gye mō, na n sa a mō kakponō-rō yuri mō.”

12

Kukyure ηke asenj

(Maak 2.23–28; Lukas 6.1–5)

¹ Kukyure kake kō, ne Yeesuu mō aa mō agyasepo-ɔ naa ba kyonj abwaye adō kō-rō. Ne mō agyasepo-ɔ a lee ba gye abwaye ne ba kyonj amō-rō-ɔ, ne baa fee ba wō, a lee feye akonj de bamō. ² Farisii awuye kō a ηu amō-ɔ, ne baa tōwe gywii Yeesuu feye, “Kee ε, fō agyasepo a kegyee abwaye fee-o gye kusunj. Ne a kye ane mbraa feye ɔkō a waa kusunj kō kukyure kake.”

³ Ne Yeesuu a beñjaa bamō feye, “Mone mon tee kare abwaresenj wōre-ɔ ηu ketō ne ane ɔdedaapo Deefid a waa sanj ne akonj de mō aa mō anareβεεpo-ɔ ɔɔ?” ⁴ Ketō bō abwaresenj wōre-ɔ-rō feye oo lwee Wuribware sunjka, ne baa sa mō aa mō anareβεεpo-ɔ bodobodoo akuri ne baa bō lōñjō Wuribware-ɔ. Na a monj gye mbraa kikye aaa? A lee feye ane mbraa-ɔ ye Wuribware alōñjōpo wōre e gye ne bō de kpa feye bō gyi aneñ a bodobodoo-o. ⁵ Beee mone mon kare ane mbraa a wōre-ɔ feye kukyure kake kemaa Wuribware alōñjōpo fōñfōñ i sunj bamō kebwaresunj Wuribware sunjka aaa? Aneñ se-ɔ ba kye mbraa ne η ye ane kyure kukyure kake-o, beee? Na ɔkō ma taare taa kemō feye ba waa bōye, beee? ⁶ Mō e tōwe mō i gywii mone feye ɔkō bō mfee ne mō kedabe kyō Wuribware sunjka lee-o. ⁷ Mon' nyinji si aneñ ne baa kyoree waa abwaresenj wōre-ɔ-rō feye,

‘Wuribware ye, N gye mbō ne mō e kpa a mon' mō sa mō.

Amaa kedamenansε ne mō e kpa a mon' waa mone beeko-ana.’*

Mone dεe mone i nu amō-ɔ kaase kyεkyεe nee-ɔ, weete mone maa porō bamō ne bō monj waa ebōye-ɔ. ⁸ A lee feye mō, dimaadi mō gyi-o, de kukyure kake-o gbaa elenj.”

Kesaree wuse wuye kō asenj

(Maak 3.1–6; Lukas 6.6–11)

⁹ Ne Yeesuu a lee mfenj ya lwee kebwarekorekyanj kō ne ke maa mfenj-ɔ. ¹⁰ Ne ɔ ya to kesaree wuse wuye kō. Na Farisii awuye-o beē bō bō mfenj. Bamō a kpa a bō porō Yeesuu feye ɔ waa ebōye-ɔ se-ɔ, ne baa pee kekato a bō deere kee feye ɔ kya kesaree wuse wuye amō kukyure kake amō aaa, a lee feye bō maa waa kusunj kemaa kake amō. Amose ne baa bise mō feye, “A monj kye ane Wuribware mbraa feye ɔkō kya ɔlōpō kukyure kake aaa?”

¹¹ Ne Yeesuu a lee kanō feye, “N taa feye mone ɔkō de mō sanne. Ne sanne-ɔ a lee da kemañtanj kenkenjse-rō ɔ da, ne ɔ maa taare a ɔ lee. Ne amō e gye kukyure kake gbaa ooo, fō e ya a fō ya lee mō, na fō mōrōwe mō beee fō maa yō aaa? ¹² Amaa sanne monj fō sese. Dimaadi kyō kabō. Amose se-ɔ ane mbraa-ɔ a sa kpa feye ane waa kedamenansε kukyure kake.”

* **12:3** 1 Samuwel 21.1-6. * **12:7** Hoseya 6.6.

13 Ne ηkee ɔ tɔwe gywii kesaree wuse wuye-o feye, “Teyi fo kesaree-ɔ-ro.” Mò a teyi-ro-o, ne kaa kpaare nya keyaalen feye aneη ne kòkò-ɔ du-o. 14 Mfeη ne Farisii awuye amo a lee kawu ya da Yeesuu kuηu si kikipuni a bɔ nya mɔɔ mò.

Aneη ne Yeesuu e gye Wuribware keyaafɔre timaa-o

15 Yeesuu a nu kikipuni ne baa kpa a bɔ da mò kuηu si-o asen-ɔ, ne ɔ lee mfeη, ne ɔ yɔ ɔ naa ifuri banban se. Ne asesε biribiri a gya mò se, ne ɔ kya bamo alɔpɔ pεεε. 16 Mò a kya bamo-ɔ, ne oo yii bamo se feye bɔ ma tɔwe ketɔ ne ɔ waa sa bamo-ɔ gywii ɔkɔ. 17 Ɔ waa amo-ɔ nee na ketɔ ne Wuribware a tɔwe bɔ bɔ-ro mò kyaamεε Isaya si-o nya ba kasentij feye,

18 “Wuribware ye, Mon' kee mɔ keyaafɔre ne mɔ a lee-o,
mò ne mɔ e kpa mò asen ne mɔ akatɔ a gyi mò se-ɔ.

N de mɔ kufwiije-o mɔ e waa mò-ro.

Mò e gye ne ɔ baa kasentij kigyi nde se awuye pεεε se.

19 Mò aa bokò maa gyiiri ikii bεεε bɔ fεε abεε se,

aneη dεε ne ɔ maa yere mbore se na ɔ fεε sa mò esensa.

20 O yuri mò eyee a ɔ sa bamo ne bɔ mon bɔ leη-ɔ,

na ɔ ma duη bamo ne bamo kòkɔregyi mon kyɔ-ɔ nnɔ,
amɔ san ne mò kasentij kigyi a gyi si toη kemaa-ɔ.

21 Mò ne nde se awuye pεεε e kɔɔre a bɔ gyi.”*

Yeesuu na Biil-sibul

(Maak 3.20–30; Lukas 11.14–23)

22 Ne asesε kɔ a baa ɔnyare kɔ Yeesuu ase. Ɔnyare amo mɔ mon kee, na ɔ bee ɔ maa taare a ɔ sa senja, a lee feye ibrisi kɔ te mò se. Ne Yeesuu a kya ɔnyare-ɔ, ne mò akatɔ a buηji, ne mò kanɔ a buηji, ne ɔ taare a ɔ sa senja. 23 Laman-ɔ a ηu Yeesuu a waa aneη a atɔ-ɔ, ne eyee a kpen bamo, ne baa bise abεε feye, “N gye ane ɔdedaapo Deefid mò kenanagyi ne baa tɔwe feye Wuribware i sun a ɔ bɔ kyonwe ane-ɔ nee eee?”

24 Amaa Farisii awuye kɔ a nu aneη ne ba tɔwe-ɔ, ne bɔ ye, “Daabii, ɔnyare mɔ gye sese bɔye nee. Ɔbɔnsam, ne bɔ bee ba tee mò ε Biil-sibul-o e gye ne o de ibrisi si keyaalen, ne ɔ sa ɔnyare mɔ elen feye ɔ gya ibrisi bɔ kɔsɔ asesε se-ɔ.”

25 Amɔ Yeesuu a kyɔ ηu ketɔ ne ba fa-ɔ. Ne ɔ da bamo kekpore mɔ feye, “Ekɔ ya lwee man-nɔ, ne man-ɔ ya ke-ro, amɔ man amo i bwee nee, aneη dεε ne kasuro bεεε kabuno ya ke-ro, ne ka bwee. 26 Amose-ɔ amo e gye kasentij feye Ɔbɔnsam e gya ibrisi a ɔ bɔ kɔsɔ asesε se, a kaapo nee feye Ɔbɔnsam na mò kamεε-ro awuye a ke-ro. Na ketɔ ma kyee, na mò kuwure gye keε. 27 Monε ye n de Biil-sibul ne ɔ gye Ɔbɔnsam-ɔ elen mɔ e gya ibrisi. Amaa η nyi feye monε agyasepo-ɔ bokò e gya ibrisi ba kɔsɔ asesε se. Nteto elen ne bɔ de? Ɔbɔnsam a elen-ɔ bεεε Wuribware lee-o? A gye Wuribware a elen-ɔ ne bɔ de, bεεε? To, monε agyasepo amo fanfan gbaa a kaapo nee feye monε a fo kpa. 28 Amaa amo a gye Wuribware a kufwiije-o keyaalen ne n de mɔ e gya ibrisi-o si-o, a kaapo monε nee feye Wuribware a kuwure-o a kyɔ ba monε ase.

29 M bee taa feye Ɔbɔnsam du nee feye ɔyaalenpo ne o de mò lɔn-ɔ. Ɔkemma maa lwee ɔyaalenpo amo lɔn-nɔ, na ɔ ya bera mò kapotεε taa, amɔ o ηure ɔyaalenpo-ɔ pweε na ɔ dεε taare lweero ya bera mò kapotεε-ɔ bɔ yɔ. 30 Amose-ɔ mɔ i yii monε se feye monε ɔkemma ne ɔ mon yere mɔ kamεε-ɔ gye mɔ don nee. Ne ɔkemma mɔ ne ɔ maa kya mɔ-ro na η kpɔwe asesε bweeto bɔ tii mò eyee se-ɔ mɔ e brawe bamo-ro nee. 31 Monε a tɔwe feye elen ne Wuribware a kufwiije timaa-o a sa mɔ-ɔ a lee Ɔbɔnsam ase aaa? To, mon' nyiηji si feye Wuribware e taare a ɔ taa sese ebɔye kemaa ne ɔ waa-ɔ na asen bɔye kemaa ne ɔ tɔwe-ɔ na ɔ bɔ ke mò, amɔ asen bɔye ne ɔ tɔwe bɔ kye Wuribware a kufwiije timaa-o

* 12:21 Isaya 42.1-4 (LXX).

feraa, Wuribware maa taa bɔye amɔ a ɔ bɔ ke mɔ pɛɛɛ. ³² Ɔkɛmaa ne ɔ tɔwe asen bɔye kɛmaa a ɔ bɔ kye mɔ, dimaadi mɔ gyi-o, Wuribware e taare a ɔ taa sɛsɛ-ɔ bɔye amɔ bɔ ke mɔ. Amaa ɔkɛmaa mɔ ne ɔ tɔwe asen bɔye kɛmaa a ɔ bɔ kye Wuribware a kufwiɛne timaa-o, Wuribware maa taa sɛsɛ-ɔ bɔye amɔ a ɔ bɔ ke mɔ, mbeyɔmɔ a kaye mɔ-rɔ bɛɛɛ kaye ne ka ba a ka bɔ ba-ɔ-rɔ.

³³ N yɛ, fɔ ya ɲu kiyii kɔ a swɛɛ agyi timaa, a kaapo ne feye kiyii-o bɔ dan. Ne fɔ ya ɲu kiyii suyo kɔ mɔ a swɛɛ agyi preepreese, a kaapo ne feye kiyii amɔ mon bɔ dan. Kiyii agyi ne bɔ de ba pini kiyii suyo ne ke gye-ɔ. ³⁴ Anɛn se-ɔ, mone mon nyi asen kpeyaa etɔwe. Mone awɔ mɔ, emene ne mone e waa a mon' tɔwe asen kpeyaa na kebwee bɔ mone nnɔ-rɔ? A lee feye ketɔ ne ke bɔ kakponɔ-rɔ-ɔ ne kanɔ e tɔwe. ³⁵ Atɔ timaa a lee kakponɔ timaa-ro, ne asen bɔye a lee kakponɔ bɔye-rɔ. ³⁶ Mon' nyiɲi si feye kake nsi ne Wuribware i gyi asese pɛɛɛ asen-ɔ, o bise ɔkɛmaa kesenkparegyi kɛmaa ne ɔ tɔwe, ne ke mon bɔ dan-ɔ asen, na ɔkɛmaa lee mɔ eyee kanɔ gywii Wuribware. ³⁷ A lee feye fɔ asenkparegyi ne Wuribware e deere-rɔ a ɔ bɔ gyi fɔ asen na o bu fɔ keben bɛɛɛ kepɔ.”

Atɔ dabe kowaa asen

(Lukas 11.29–32)

³⁸ Mfen ne Farisii awuye kɔ na Wuribware mbraa akaapopo kɔ a tɔwe gywii Yeesuu feye, “Ɔkaapopo, anɛ e kpa feye fɔ waa akpeneyeetɔ kɔ na fɔ bɔ kaapo feye Wuribware bɔ fɔ ase.”

³⁹ Ne Yeesuu a benɲaa bamɔ feye, “Mone ndɔɔ a kaye mɔ-rɔ asese-ɔ gye asese bɔye ne mone maa kɔre Wuribware mone i gyi-o. Mone ye ɲ waa akpeneyeetɔ bɔ kaapo mone. Amaa ma waa, amɔ Wuribware kyaamɛ Yonaa a akpeneyeetɔ-ɔ wore. ⁴⁰ A bɔ abwaresen wore-ɔ-rɔ feye baa taa mɔ bɔ tweɛ ɔpoo-rɔ, ne kakinɲi dabe kɔ a kra mɔ mee, ne oo sii kamɔ kame-ro ɲke nsa pwɛɛ ne kakinɲi-o a dɛɛ kpɔ mɔ bɔ beya nkyu kɛɛ na ɔ kee. Anɛn dɛɛ ne mɔ, dimaadi mɔ gyi-o, i gyi ɲke nsa ese-rɔ. ⁴¹ Ketɔ ne ki tii si-o e gye feye kake nsi ne Wuribware i gyi ɔkɛmaa asen-ɔ, Niniwee awuye e kosɔ a bɔ yere porɔ mone ndɔɔ a kaye mɔ-rɔ asese-ɔ, na bɔ bu mone kepɔ, a lee feye Yonaa a yɔ bamɔ ase ya tɔwe abwaresen-ɔ, ne baa nu bamɔ eyee, ne baa kinɲi lee bamɔ ebɔye-rɔ. Ne mbeyɔmɔ, n gye ɔkɔ ne ɔ kyɔ Yonaa-o ya ba ɔ yere mone akatɔ-rɔ-ɔ ɔɔɔ? Ne mone a kine mɔ abwaresen kotɔwe-ɔ. ⁴² Ɔke nsi amɔ dɛɛ ne owurekyee kɔ ne ɔ lee kyɔwe leekpa kigyise si a sweere kɔ se-ɔ e kosɔ a ɔ yere na ɔ porɔ mone ndɔɔ a kaye mɔ-rɔ asese-ɔ, na o bu mone kepɔ, a lee feye oo tu kpa lee haree mɔ aye ba anɛ ɔdedaapo Owure Solomɔn ase mfee bɔ nu owure amɔ a kanyiasen asen-ɔ. Ne mbeyɔmɔ, mone a ɲu ɔkɔ ne ɔ kyɔ Owure Solomɔn-ɔ a ba ɔ yere mone akatɔ-rɔ. Ne mone a kine kunu mɔ kanyiasen.”

Ibrisi-o ya kinɲi ba, ketɔ ne ke e ba-ɔ

(Lukas 11.24–26)

⁴³⁻⁴⁴ Ne Yeesuu ye, “Ibrisi ya kosɔ sɛsɛ se, amɔ e naa e kaa efa-rɔ ee kpa ton kɔ a e kyena kyure. Emɔ e mon nya ton kɔ, amɔ ee ya fa emɔ mfɛɛɛ feye ii kinɲi a e yɔ lɔn ne baa gya emɔ lee mɔ-rɔ-ɔ-rɔ. Na i kinɲi ya tɔ feye lɔn amɔ-rɔ bɔ dan ɔ mon de iyisi, ne ɔkɔ mon te mɔ-rɔ. ⁴⁵ Na e lee ya kpa ibrisi isunoo ne e bɔ len e kyɔ emɔ fɔɲfɔɲ-ɔ, na e bɔ kyena mfen. Ibrisi lɔn e gye sɛsɛ. Tɔ, amɔ emɔ a waa isunoo i te sɛsɛ amɔ se se-ɔ, amɔ sɛsɛ a kolɔ-ɔ a waa kɔkyɔ kɔ kyon san ne ibrisi konkɔ e gye ne ki te mɔ se-ɔ. Mfaanɛɛ a asen-ɔ e gye ne a ba ndɔɔ a kaye mɔ-rɔ a asese-ɔ se bɔ lee bamɔ ebɔye se.”

Yeesuu mɔ nyi na mɔ tire-ana asen

(Maak 3.31–35; Lukas 8.19–21)

⁴⁶ Yeesuu san ɔ sa senɲa o gywii laman amɔ, ne mɔ nyi na mɔ tire-ana a ba. Ne baa yere kawu sun bɔ kyonwe mɔ feye ba kpa feye ɔ ba a mɔ aa bamɔ a sa senɲa. ⁴⁷ Ne ɔkɔ a tɔwe gywii mɔ feye, “Kee fɔ nyi na fɔ tire-ana yere kawu ba tee fɔ-ɔ.”

⁴⁸ Ne Yeesuu a lee kanɔ feye, “Nse e gye n na? Ne nse-ana mɔ e gye mɔ tire-ana?” ⁴⁹ Ne oo teyi mɔ kesaree bɔ kyɔ mɔ agyasepɔ, ne ɔ ye, “Mon' kee, n na na mɔ tire-ana i te mɔ ase mfee-ɔ. ⁵⁰ Amose-ɔ ɔkɛmaa ne ɔ waa ketɔ ne Wuribware, n se ne ɔ bɔ soso-ɔ e kpa-ɔ, ne mɔ e tee mɔ e mɔ tire na mɔ pekyee na n na.”

13

Ɔdɔpɔ kitee

(Maak 4.1–9; Lukas 8.4–8)

¹ Kake amɔ dɛɛ ne Yeesuu a lee lɔn-nɔ yɔ kepare dabe-ɔ keɛ, mfen ne ɔ kyena kaapo laman atɔ. ² Amaa asese ne baa bɔ gyanne muruwaa mɔ mfen-ɔ a kyɔ bweetɔ se-ɔ, ne oo buwi kpa koree. Mɔ a nya-ɔ, ne oo ney koree-ɔ bɔ dɔnɔ nkyu-o si kafwee. Ne ɔ kyena-rɔ ɔ kaapo asese-ɔ, na bamɔ mɔ bɔ yere nkyu keɛ ba nu mɔ ase. ³ Ne ɔ ba itee na akpare bɔ kaapo bamɔ asen bweetɔ.

Anen a itee mɔ kokonko e gye feye, “N gye ɔdɔpɔ ko e bɔ-rɔ aaa? Ne ɔ yɔ a ɔ ya nɔnyan mɔ yaabraa. ⁴ Mɔ a yɔ ɔ nɔnyan-ɔ, ne ayaabraagi amɔ akɔ a lee da kpa-rɔ, ne mbogyii a bɔ tesi gyi. ⁵ Ne amɔ akɔ a lee da kagyaase mfen ne sweere-ɔ mon bɔ dan kyɛkyɛ-ɔ. Sweere-ɔ a mon bɔ ken-o si-o, ne aa kwɛɛ menan. ⁶ Amaa amɔ a kwɛɛ-ɔ, ne kyɔwe a bɔ da yaabraa-ɔ mɔ, a lee feye sweere-ɔ mon bɔ ken a amɔ ilen yɔ kaase. ⁷ Ayaabraagi-o akɔ ne aa lee da efa-rɔ-ɔ mɔ a koso dan. Amaa efa a dan mwiire amɔ se. ⁸ Ne nkee ayaabraagi amɔ akɔ a lee da sweere timaa si. Ne aa kwɛɛ nɛnɛɛ, ne aa dan bɔ kowe. Haree amɔ akɔ a waa anu adabe adabe, ne amɔ akɔ a waa anu nyiirese, ne amɔ akɔ mɔ a waa anu ngyingyii. Amɔ e gye saasebeɛ. ⁹ Amose-ɔ, ɔkɛmaa ne o de esebɔ-ɔ, o nu.”

Ketɔ se ne Yeesuu a ba itee na akpare bɔ kaapo asese asen-ɔ

(Maak 4.10–12; Lukas 8.9–10)

¹⁰ Ne Yeesuu agyasepɔ-ɔ a bɔ bise mɔ feye, “Emene se ne fo de itee na akpare fo e tɔwe asen fo i gywii laman-ɔ?”

¹¹ Ne ɔ benɔaa bamɔ feye, “Mone wɔre ne mɔ e tɔwe anen ne Wuribware se a kuwure-o du-o mɔ i gywii, amaa ma kaapo laman-ɔ anen a atɔ-ɔ. ¹² A lee feye ɔkɛmaa ne o nu mɔ asen timaa-o, ne ɔ kɔre a o gyi-o, Wuribware e sa mɔ kanyiasen bweetɔ na ɔ bɔ tii kamɔ ne o de-o si. Ne mɔ-ɔ mɔ ne o kine amɔ-ɔ e pan mɔ kanyiasen kafwee ne ɔ kyɔ o de-o. ¹³ Ketɔ se ne n de itee na akpare mɔ e tɔwe asen mɔ i gywii laman-ɔ e gye feye bɔ de akatɔ, amaa bɔ mon kee, ne bɔ de esebɔ, amaa bɔ maa nu asen. ¹⁴ Anen a asese-ɔ se-ɔ, ketɔ ne Wuribware kyaamɛ Isaya a tɔwe-ɔ a waa kasentij feye,

‘Mone ya nu mɔ asen kpɔra-rɔ iluwi bweetɔ gbaa,

mone maa nu amɔ kaase.

Mone bee mone e deere asen-ɔ-rɔ

na mon' fa amɔ mfeere kpone,

mone maa nu kaase.’

¹⁵ Ne Isaya a kya se tɔwe feye Wuribware ye amɔ a waa anen,

‘A lee feye bamɔ anu-ro a waa len,

ne baa tii bamɔ esebɔ,

ne baa bun bamɔ akatɔ se.

N gye anen, bamɔ akatɔ i bunji a bɔ nu atɔ,

na bamɔ esebɔ mɔ taye a bɔ nu asen,

na bɔ nu asen kaase

na bɔ nu bamɔ eyee,

na nkee mɔ, Wuribware,

η nya taa bamo ebaye bo ke bamo.*

¹⁶ Mo agyasepo-ɔ, mone feraa, de nyure. Wuribware akato a gyi mone se, amose-ɔ ɔɔ sa ne mone e deere asen ma-ro, ne mone i nu asen amo kaase. ¹⁷ Mo i gyi mone kasentij feye Wuribware akyaamee na mo asese ne baa san-ɔ ne baa dee kyena-ɔ bweeto a yowe feye bo ηu ato ne mone i ηu ndoo a kake ma-ɔ, na bo nu asen ne mone i nu mbeyamo-ɔ. Amaa ɔ mon sa bamo kpa.”

*Anej ne Yeesuu a kaapo adoo kitee a kaase-ɔ
(Maak 4.13–20; Lukas 8.11–15)*

¹⁸ Ne Yeesuu a kya se tawe gywii mo agyasepo-ɔ feye, “To, mbeyamo mon' sa a η kaapo mone a mon' nu adoo a kitee-o kaase. ¹⁹ Ayaabraagi ne aa lee da kpa-ro-ɔ yere bo sa sese ne o nu Wuribware se a kuwure-o asen-ɔ, ne mo-ɔ mo maa nu amo kaase-ɔ. Mfen ne Obansam e ba a ɔ bo lee amo lee mo mferere-ro. ²⁰ Ayaabraagi ne aa lee da kagyaase-ɔ mo yere bo sa sese ne o nu abwaresen-ɔ, ne mo feraa, mo ya nu amo, amo-ɔ a waa mo kone, na ɔ kore waa mo kakpono-ro. ²¹ Amaa mo akato a mon pee si-o si-o, mo kokoregyi maa kyee. Asen kuηu beee aworefoo ya to mo bo lee abwaresen ne ɔ kore gyi-o si, amo ɔ yowe amo se kegya. ²² Ayaabraagi amo ne aa lee da efa-ro-ɔ mo yere bo sa sese ne o nu abwaresen-ɔ, ne kaye ma-ro ato tooraase, na katannekpa ne ka taare a ka penna sese-ɔ, ya lwee mo mferere-ro, amo aa waa kokyo kyon abwaresen ne a bo mo kakpono-ro-ɔ. Amo mo kokoregyi-o maa waa mo seye. ²³ Lalowe-ɔ e gye ayaabraagi ne aa lee da sweere timaa-o si-o. Amo mo e yere bo sa sese ne baa nu amo kaase, ne aa waa kokyo bamo ηkpono-ɔ-ro. Ne ηkee anej a sese-ɔ bokɔ a waa itimaa na kedamenanɛ bweeto, ne bamo bokɔ mo a waa na a kyɔ, ne bamo bokɔ mo a waa nyiire.”

Efa kitee

²⁴ Ne Yeesuu a bee tawe kitee ko gywii bamo. Ne ɔ ye, “Mon' nu anej ne Wuribware se a kuwure-o du-o. N gye adoo ko e bo-ro aaa? Ne ɔ ηonyan ayaabraagi timaa ko mo kodoo-ro. ²⁵ Kanye ko san ne okemaa a di idi-o, ne mo don a ywii ya ηonyan afagi boye ko bo waa mo yaabraa kodoo-ɔ-ro. ²⁶ Ne ayaabraagi amo a kwee, ne aa bo dan kowe, ne ηkee afagi boye amo mo a bo kwee lee amo eyee ifuri.

²⁷ Mfen-ɔ ne adoo-ɔ ayaafore a bo tawe gywii mo feye, ‘Ane nyanpe, nee fo a ηonyan ayaabraagi timaa nee ε? Ne mfene ne efa boye mo a lee?’

²⁸ Ne oo lee kan feye, ‘Don ko ya waa amo-ɔ.’

Ne baa bee bise mo feye, ‘Amo fo e kpa feye ane ya kyuwi efa-ɔ lee yaabraa amo-ro aaa?’

²⁹ Ne oo lee kan feye, ‘Mon' yowe, a lee feye mone i kyuwi efa-ɔ, mone i kyuwi yaabraa-ɔ a mon' bo tii si. ³⁰ Amose-ɔ mon' sa a yaabraa-ɔ na efa-ɔ peee dan bo fo ketenjebee. San amo ne mo e tawe a n gywii bamo ne ba tenje-ɔ a bo kyuwi efa-ɔ pwee. Na bo ηure emo bo beya apiren si apiren si na bo kywee. Na bo dee tenje yaabraa-ɔ bo waa mo akyenkyenku-ro.’ ”

*Anej ne Yeesuu a ba kupurutugyi bo da kekpare-ɔ
(Maak 4.30–32; Lukas 13.18–19)*

³¹⁻³² Ne Yeesuu a da bamo kekpare ko. ɔ ye, “Wuribware se a kuwure-o du nee feye kupurutugyi-o. Kigyi mo du kagyinyii, amaa sese ya dwii kemo, amo ke e kwee a ke dan kii kikiree, ne ke bo eswee ko kyon ayii peee. Na mbogyii bo kyena kemo se waa bamo asaa.”

*Yiisi a kekpare-ɔ
(Lukas 13.20–21)*

* **13:15** Isaya 6.9-10 (LXX).

³³ Ne Yeesuu a beɛ da bamo kekpare ma feye, “Wuribware se a kuwure-o du nee feye okyee a kpa a o waa bodobodoo, ne oo ba yiisi bo waa esam kyanse boror-o, ne oo nwiini, ne esam-o a tin waa bweeto-o.”

Keto ko beɛ se ne Yeesuu a ba itee na akpare bo kaapo asese asen-o
(Maak 4.33–34)

³⁴ Akpare na itee ne Yeesuu a bo towe abwaresen gywii laman-o. O mon towe kesen ko gywii bamo na a mon gye kekpare beee kitee. ³⁵ Oo waa anen nee na keto ne Wuribware kyaamee ko a kyoree waa abwaresen wore-o-ro-o waa kasentij feye,

“Akpare ne mo e da a m bo sa senja gywii bamo,
na m bo kaapo bamo asen ne aa kweero
pwee ne Wuribware a dee twee kaye-o.”*

Anen ne Yeesuu a kaapo efa kitee-o kaase-o

³⁶ Ne nkee Yeesuu a lee laman-o-ro lwee lon-no. Mfen ne mo agyasepo-o a ba mo ase towe gywii mo feye, “Kaapo ane efa kitee-o kaase-o.”

³⁷ Ne o ye, “Yooo. Odoo ne oo nonyan ayaabraagi timaa amo-o e gye mo, dimaadi mo gyi-o. ³⁸ Mo kodoo-o mo e gye kaye mo. Ne ayaabraagi-o mo e gye bamo ne bo tii Wuribware se a kuwure-o si-o. Efa-o mo e gye bamo ne bo gya Obansam a ekpa-o se-o. ³⁹ Ne oon ne oo nonyan afagi amo-o e gye Obansam fonfon. Yaabraa ketenhebe-o mo e gye san ne kaye mo e gye kee-o, ne bamo ne ba tenhe yaabraa-o mo e gye Wuribware a mboo-o.”

⁴⁰ Feye anen ne odoo-o a sa ne baa kywi efa-o swii bo beya kywee-o, anen dee ne mo, dimaadi mo gyi-o, e waa aboyewaapo san ne kaye mo e gye kee-o. ⁴¹ Mo i sun mo mboo a m bo kyonwe kaye mo-ro na bo ba bo krowe keto kema ne ke gye boye-o na aboyewaapo peee. ⁴² Na mo mboo-o lee bamo lee mo kuwure-o-ro, na bo twee bamo waa kedekpeketeke-ro. Mfen-o ne ba su, na ba dun no. ⁴³ Na nkee a san asese timaa-o, na bamo itimaa-o sa a bo lanhe-ro feye kyowe-o bamo se Wuribware a kuwure-o-ro. Amo e gye saasebeee. Amose-o okema ne o de eseb-o, o nu asen mo.”

Kalogyi na atanne kitee

⁴⁴ Ne Yeesuu a towe kitee ma feye, “Wuribware se a kuwure-o beɛ ku du nee feye kalogyi na atanne ne baa kwii bo kweero kodoo ko-ro-o. Ne kepaafow ko a doo ya puruwi si. Ne oo beɛ lonhe ese bo bun si neenee. Ne mo akato a gyi fee. Mo a kpa atanne amo kyon keto kema-o se-o, ne oo kinji yo pe ya fe mo kapotee peee, ne oo yo kodoo-o wuye ase ya soo kodoo amo ne atanne-o pure-ro-o.”

Akukye-ro a ketangyi-o kitee

⁴⁵ Ne Yeesuu a beɛ ba kitee ko bo kaapo bamo asen. O ye, “Mon! beɛ nu anen ne Wuribware se a kuwure-o du-o. N gye yawogyipo ko e bo-ro aaa? Mo kusun e gye atangyi damenanse ko ne a bo akukye-ro-o kosoo. ⁴⁶ Ne kake nko oo ya nu oko de anen a atangyi-o kedamenanse ko. Amaa kemo yawo bo len fee. Amose-o ne oo kperi kemo se yo pe ya fe mo kapotee peee ya soo ketangyi amo.”

Kisawu kitee

⁴⁷ Ne Yeesuu a beɛ ba kitee ko bo kaapo anen ne Wuribware se a kuwure-o du-o. Ne o ye, “N gye nkingyi akrapo ko e bo-ro aaa? Ne baa yo kisawu-ro, ne baa ya twee kra nkingyi bweeto. ⁴⁸ Bamo a nya nkingyi bweeto-o, ne baa dee kidenbe ya kyena tesi nkingyi-o-ro. Ne baa swii ntimaa-o waa bamo atweetwee-ro. Ne baa swii mmoo ne ba kisi kigyi-o bo twee. ⁴⁹ Amose-o kaye bo gye kee-o, anen dee ne keto e ba. Wuribware a mboo-o e ba a bo

* 13:35 Kiliŋ 78.2.

bọ lee asese bọye-ọ lee atimaa-o-ro. ⁵⁰ Na bọ taa abọye-ọ twee waa kedeekperekii-o-ro. Mfen-ọ ne ba di-ro, na ba su, na ba dunwi nnọ.”

⁵¹ Yeesuu a tọwe itee na akpare amọ lowe-ọ, ne oo bise mọ agyasepo feye, “Nee mone a nu itee mọ kaase e?”

Ne bọ ye, “Ọn, ane a nu kaase.”

⁵² Ne Yeesuu a tọwe gywii bamọ feye, “Wuribware mbraa akaapopo kyọ bọ nyi Wuribware a atọ-ọ kekaapo. Amose-ọ bamọ ọko ya bee kii feye sukuu kigyi ne oo suye Wuribware se a kuwure-o ekpa-ọ kegya se-ọ lee mọ ase, ọ waa nee feye atọ wuye kọ ne o de atọ damenanse popwee na adedaa mọ kekyan-nọ-ọ, ne oo lee amọ peee bọ kaapo asese-ọ.”

*Ane ne Nasaret awuye a kine Yeesuu-o
(Maak 6.1–6; Lukas 4.16–30)*

⁵³ Yeesuu a tọwe itee na akpare amọ lowe-ọ, ne ọ lee mfen. ⁵⁴ Ne ọ yọ mọ aye Nasaret. Mọ a bọ mfen-ọ, ne ọ kaapo asese abwaresen man amọ a kebwarekorekyan-ọ-rọ. Bamọ a nu mọ asen-ọ, ne aa kpen bamọ eyee. Ne baa tọwe bamọ wọre wọre feye, “Mfene ne onyare mọ a nya mfeere mọ lee? Ne nse ya sa mọ kpa feye ọ waa akpenyeeto mọ ne ane a nu amọ asen-ọ? ⁵⁵ Ane ayepo fonfon e gye mọ. N gye kaapenta-ọ mọ gyi-o nee eee? N gye mọ nyi e gye Mariya aaa? N gye mọ tire-ana e gye Yakubu na Yosef na Simon na Yudas aaa? ⁵⁶ Mọ pekyee-ana mon te mfee aaa? Ne nkee mfene ne ọ nya amọ-ọ peee lee?” ⁵⁷ Ne baa kine mọ.

Mfen ne Yeesuu a tọwe gywii bamọ feye, “Ba bu Wuribware kyaamee ton kema, amaa mọ fonfon aye awuye na mọ lon-nọ awuye feraa mọ mon de mọ bọ tee seye.”

⁵⁸ Bamọ a mon kore mọ gyi-o si-o, ọ mon waa akpenyeeto bweeto mfen.

14

*Ane ne Yohanee Osuubopo-ọ a wu-o
(Maak 6.14–29; Lukas 3.19–20; 9.7–9)*

¹ San amọ-ọ, ne Herod ne ọ gye Galileya sweere se owure-o a nu Yeesuu asen na anen ne ọ waa akpenyeeto bweeto-ọ. ² Ne ọ tọwe gywii mọ ayaafore-ọ feye, “Mọ e kore a n gyi feye onyare mọ e gye Yohanee Osuubopo ne mọ a mọ mọ-ọ, ne ọ bee kyinji lee lowi-ro. Amọ e mon gye anen feraa, ọ maa taare a ọ waa anen a akpenyeeto mọ.”

³⁻⁴ Mfaanee ne Yohanee Osuubopo-ọ a wu. San kọ, ne Owure Herod a kore mọ tire Filipino mọ ka Herodeya waaree. Ne Yohanee Osuubopo-ọ mọ a yii owure-o si iluwi bweeto feye, “A mon bware feye fo a kore fo tire mọ ka waaree.” ⁵ Mfaanee se-ọ, ne Herod a yorowe feye ọ mọ Yohanee. Amaa ọ sefe laman ne bọ ye Wuribware a kyaamee-ọ ọko e gye Yohanee-o. Amọ feraa keto ne owure-o a waa-ọ e gye feye ọ sa ne baa kra Yohanee, ne baa ba agbarabi bọ nure mọ, ne baa tii mọ.

⁶ Owure-o kokowe kasu kanọ kigyi a fo-ọ, ne ọ tee asese dabe kọ bọ gyanje feye bọ bọ gyi ateese mọ aye, na bọ gyi akato. Nyanje amọ-rọ, ne owure-o mọ ka Herodeya mọ gyi kabregyii a lwee bon-nọ ọ kyaa. Mọ a kyaa-ọ, ne aa gyi owure-o akato bweeto.

⁷ Amose-ọ ne ọ waa etan feye ọ sa kabregyii-o keto kema ne ọ tọwe a o gywii mọ e ọ kpa-ọ.

⁸ Ne kabregyii-o a ya bise mọ nyi Herodeya keto ne ọ tọwe gywii mọ feye ọ kpa-ọ. Ne ọ beeta e, “Tọwe gywii mọ e Yohanee Osuubopo-ọ kunu ne fo e kpa kyanse-ro mbeyomọ.”

Ne kabregyii-o a ya tọwe anen de gywii owure-o. ⁹⁻¹¹ Owure-o a nu keto ne ọ ye ọ kpa-ọ, a mon waa mọ kore peee. Amaa anen ne ọ kyọ waa etan laman-nọ se-ọ, ọ sa kanọ feye soogyaa kọ yọ mfen ne baa tii Yohanee-o ya tuwi mọ kunu baa. Ne ọ ya tuwi Yohanee kunu-o bọ waa kyanse-ro taa yaa bọ sa kabregyii-o, ne mọ-ọ mọ a taa yaa bọ sa mọ nyi.

¹² Ne Yohanee a agyasepo-ọ bokọ a bọ sorọ mọ kifunin-o yaa pure. Mfen ne baa ya tọwe keto ne kaa waa Yohanee-o gywii Yeesuu.

Aneŋ ne Yeesuu a sa asese nkpeŋ nnuu ateese-o
(Maak 6.30–44; Lukas 9.10–17; Yohanee 6.1–14)

¹³ Yeesuu a nu aneŋ ne baa mɔɔ Yohanee-o, ne ɔ fa mfeere feye mɔ aa mɔ agyasepo-ɔ yɔ mfeŋ ne asese mon bo-ro-ɔ ya kyure kafwee. Ne mɔ aa bamo a lwee koree-ro ba kpa a bo pare yɔ mfeŋ ne a du diŋŋ-o. Amaa bokɔ a kyɔ ŋu mfeŋ ne ɔ kpa a ɔ yɔ-ɔ, ne aneŋ se-ɔ asese biribiri a lee mfeŋ a eman-ɔ-ro meraa se bo borɔ nkyu ekεεkεε se bo gya mɔ se. Ne baa sere gye mɔ nkpeε ya fo mfeŋ ne ɔ kpa a ɔ yɔ-ɔ. ¹⁴ Koree-ɔ a bo dan, ne Yeesuu a lee-ɔ, ne oo ŋu asese biribiri amo, na bo gywii mɔ. ɔ mon lee kpa a ɔ kwaye bamo, a lee feye oo ŋu aneŋ ne baa pee akatɔ ba kpa a bo ŋu mɔ-ɔ. Ne bamo asen a waa mɔ ewεε. Aneŋ se-ɔ, alɔpo kɛmaa ne baa baa mɔ ase-ɔ, ɔɔ kya bamo.

¹⁵ Amɔ kyɔwe a kpa a ɔ tweε-ɔ, ne mɔ agyasepo-ɔ a bo tɔwe gywii mɔ feye, “Kyɔwe a lowe. Amɔ a gye efa-ro se-ɔ, sa a asese-ɔ yɔ eman ne e maa mfee-ɔ-ro, na bo nya ya ɔɔ kotɔko gyi.”

¹⁶ Ne Yeesuu a beŋŋaa bamo feye, “A mon bware feye bo yɔ. Monε fɔŋfɔŋ, mon' sa bamo kotɔko a bo gyi.”

¹⁷ Ne baa lee kanɔ feye, “Bodobodoo akuri anuu na ŋkingyi ŋnyɔ wɔre kpeŋ ne anε de mfee.”

¹⁸ Ne Yeesuu a tɔwe gywii bamo feye bo taa baa mɔ a ɔ kee. ¹⁹ Ne ɔ ye asese-ɔ kyena efa se sweere mfeŋ. Ne ɔ taa bodobodoo akuri anuu-o na ŋkingyi ŋnyɔ-ɔ waa mɔ asaree-ro, ne ɔ deere soso, ne ɔ sa Wuribware anse. Ne ŋkee ɔ tenje-ro bo sa mɔ agyasepo-ɔ, ne baa ke-ro sa asese-ɔ pεεε. ²⁰ Bamɔ pεεε a gyi bodobodoo-o kpone, ne baa wɔ ŋkingyi-o kpone. Ne ŋkee mɔ agyasepo-ɔ a taa ake kudu anyɔ swii bodobodoo na ŋkingyi mpupuriasee ne ŋ ya san-ɔ bo borɔ. ²¹ Akyee na nyaagi ne baa gyi ateese-o e mon tii si, anyare-ɔ wɔre bo nkpeŋ nnuu.

Aneŋ ne Yeesuu a nare nkyu si-o
(Maak 6.45–52; Yohanee 6.16–21)

²² Amɔ-ɔ kamεε-ro, ne Yeesuu a sa ne mɔ agyasepo-ɔ a lwee koree-ɔ-ro gye mɔ nkpeε yɔ nkyu-o nnon a bonbe-ɔ se, ne mɔ-ɔ mɔ a sii a ɔ sa laman-ɔ kpa a bo yɔ pe. ²³ Mɔ a brawe bamo-ro pεεε bo kyonwe bamo epe-ɔ, ne ɔ yɔ kebee ko se ya kore kebwarekore mɔ wɔre kpeŋ.

Bo fo kanye-o, Yeesuu wɔre bo kebee-ɔ se mfeŋ. ²⁴ Na mɔ agyasepo a koree-ɔ a fo kefɔ. Amɔ bo mon lee ba taare bo pare yɔ akatɔ-ro, a lee feye bamo a pare ba gyanŋaa afwii-o si-o, alanpare e da bamo a kinji.

²⁵ Bo fo gyegyaye kese-ro, ne Yeesuu a nare nkyu-o si feye mɔ a naa sweere-ɔ ya to bamo. ²⁶ Mɔ agyasepo-ɔ a ŋu mɔ a naa nkyu-o si-o, bo mon pini mɔ, amose-ɔ kufu a nya bamo pεεε, ne baa fee-ro feye, “Kyenŋpɔ nee!”

²⁷ Mfeŋ ne Yeesuu a tɔwe feye, “Mɔ nee. Mon' nya kakponɔ. Monε ma sa a kufu nya monε.”

²⁸ Ne Peetroo ye, “Mɔ nyanpe, amɔ e gye fo kasentŋ si, amɔ fεraa sa kanɔ na n nare nkyu-o si ba fo ase.”

²⁹ Ne Yeesuu a beŋŋaa mɔ feye, “Ba!”

Amose-ɔ ne Peetroo a lee koree-ɔ-ro lee ɔ naa nkyu-o si ɔ yɔ Yeesuu ase. ³⁰ Amaa afwii-o a da mɔ nkyu si mfeŋ-ɔ se-ɔ, kufu a nya mɔ, ne ɔ lee o kirewi. Ne ɔ faa-ro tɔwe ε, “Mɔ nyanpe, mɔrɔwe mɔ!”

³¹ Puri amɔ-ro, ne Yeesuu a fo mɔ ase, ne ɔ twee kra mɔ-ro tɔwe feye, “Fo kokɔre gyi ne fo de-o mon kyɔ pεεε! Emene se ne fo mon kɔre gyi?”

³² San ne Yeesuu na Peetroo a lwee koree-ɔ-ro-ɔ, ne afwii-o a yɔwe. ³³ Ne Yeesuu agyasepo-ɔ a gyonŋɔ sun mɔ koree-ɔ-ro mfeŋ. Ne bo ye, “Kasentŋ si, Wuribware mɔ gyi-o e gye fo.”

Aneḡ ne Yeesuu a kya alɔpɔ Ginesaret ifuri si-o
(Maak 6.53–56)

³⁴ Ne baa mɛraa se ba yɔ nkyu-o si. Ne ḡkee bamo koree-ɔ a bɔ dan Ginesaret ifuri si. ³⁵ Mfeḡ a asese-ɔ a deḡ ḡu Yeesuu-o, ne baa da kibonḡbonḡ mmanḡyii na eman ne e maa mfeḡ-ɔ-rɔ. Ne ifuri-o si a asese-ɔ a taa bamo alɔpɔ peee baa Yeesuu ase. ³⁶ Ne baa kore mɔ feye ɔ daborɔ bamo na bɔ kpaare, beee ɔ sa alɔpɔ-ɔ kpa na bɔ daborɔ mɔ waagya kanɔ gbaa. Bamo ne baa daborɔ mɔ waagya-ɔ peee a kpaare.

15

Aneḡ ne adedaapo a kaapo-ɔ
(Maak 7.1–13)

¹ Saḡ ko ne Wuribware mbraa akaapopɔ na Farisii awuye ko ne baa lee Yerusalem man-nɔ-ɔ a ba Yeesuu ase bɔ bise mɔ feye, ² “Nteto se ne fo agyasepo-ɔ maa gya ekpa ne ane adedaapo a kaapo ane-ɔ se? Ketɔ se ne ane a bise amɔ-ɔ e gye feye bɔ maa fwee asaree, pwee dee gyi ateese.”

³ Ne Yeesuu a benḡaa bamo feye, “To, nteto se ne mone gbaa mone maa gya Wuribware fonḡfonḡ a mbraa-ɔ se, ne mone gya mone asese a ekpa-ɔ se? ⁴ Mone nyi feye Wuribware ye,

‘Bu fo se na fo nyi’,*
na ‘Okɛmaa ne ɔ lon mɔ se beee mɔ nyi-o, bɔ mɔ mɔ.’*
* 15:4 Kelee Igyipiti 20.12; Mbraa kebeesa 5.16.

⁵⁻⁶ Amaa mone fɛraa, mone e kaapo nee feye atanne beee ketɔ timaa ko ne oko de a ɔ bɔ kya mɔ se na mɔ nyi-ro-o, mɔ ya taa yaa bɔ sa Wuribware na mɔ kusun, amɔ fɛraa Wuribware e bɔ, a kaapo feye sese-ɔ a nya mɔ eyee, ne mone bee mone ye mɔ se na mɔ nyi kitiri ne ba wu-o mon lea a gye mɔ asen nee. Mɔ akowepo atanne kesa maa kaapo nee feye o bu bamo nee eee? Mone fonḡfonḡ a ekpa mɔ ne mone e kaapo. A mon lea a gye Wuribware asen ne mone gya se. Ne ḡkee mɔ Wuribware asen mon lea a gye kotoko mone ase. ⁷ Mone nnɔ ḡnyɔ ḡnyɔ awuye mɔ, saḡ ne Wuribware kyaamee Isaya a kyoree asen ko waa abwaresen wore-ɔ-rɔ-ɔ, mone asen ne ɔ tawe, ɔ mon ba ayeba. ɔ kyoree nee feye Wuribware ye,

⁸ ‘Asese mɔ de bamo nnɔ kpanḡkpanḡ nee ba bonḡaa mɔ,
amaa bamo ḡkponɔ mon bɔ mɔ se.

⁹ Bamo kusun mɔ ne ba sun mɔ-ɔ gye kwaa,
ke e gye kegya mbraa na amanḡbere
ne dimaadi a kaapo-ɔ se dooo.’**
* 15:4 Kelee Igyipiti 21.17; Kolonḡ mbraa 20.9. * 15:9 Isaya 29.13 (LXX).

Atɔ ne a waa sese iyisi-o
(Maak 7.14–23)

¹⁰⁻¹¹ Yeesuu a tawe asen gywii Farisii awuye-o na Wuribware mbraa akaapopɔ-ɔ lowe-ɔ, ne ɔ bee tee laman-ɔ bɔ gyanḡe mɔ ase, ne ɔ tawe gywii bamo feye, “Mon' lon esebɔ, na mon' nu mɔ ase, na mon' nu kaase feye n gye ketɔ ne sese i gyi ɔ waa kame-ro-o e gye ne ke e sa a ɔ waa iyisi. Amaa ketɔ ne ke e lee mɔ kanɔ-rɔ-ɔ e gye ne ke e sa a ɔ waa iyisi.”

¹² Ne Yeesuu agyasepo-ɔ a ba mɔ ase bɔ tawe gywii mɔ feye, “Fo mon nyi feye asen ne fo a tawe-ɔ se-ɔ, Farisii awuye-o idun a fwii fo se aaa?”

¹³ Ne Yeesuu a da kekpare mɔ bɔ lee kanɔ feye, “Ketɔdwii kɛmaa ne Wuribware, n se ne ɔ bɔ sosɔ-ɔ, mon dwii-o o kyuwii. ¹⁴ Farisii awuye-o fɛraa, mone ma kan benḡaa bamo.

* 15:4 Kelee Igyipiti 20.12; Mbraa kebeesa 5.16. * 15:4 Kelee Igyipiti 21.17; Kolonḡ mbraa 20.9. * 15:9 Isaya 29.13 (LXX).

Bò yε bọ gye tenapo kayii-ro akrapo nee. Amaa bamo fɔɲfɔɲ mon kee. Tenapo ya kra tenapo kiyii-ro a ɔ gye m̀d̀ ɲkpee, bamo pɛɛɛ e lee a bọ lee da kemaɲtaɲ-no.”

¹⁵ Ne Peetroo ye, “Fò yε n gye ketɔ ne sɛsɛ i gyi ɔ waa kame-ro-o e gye ne ke e sa a ɔ waa iyisi, kaapo ane kemo kaase.”

¹⁶ Ne Yeesuu ye, “Ntɔ se ne mone du feye asesɛ amo-ɔ nee? ¹⁷ Ntɔ se ne mone mon nu asen amo kaase-ɔ nee? Mon' nu feye ketɔ ne sɛsɛ i gyi-o i lwee m̀d̀ kanɔ-ro nee na kọ yɔ m̀d̀ kame-ro na ɲkee ɔ kɔɔ bọ twee. ¹⁸ Amaa ketɔ ne ke e lee m̀d̀ kanɔ-ro-ɔ fɛraa a lee m̀d̀ kakponɔ-ro nee. Kemo e gye ne ke e sa ne ɔ waa iyisi. ¹⁹ A lee feye sɛsɛ kakponɔ-ro ne mfeere bɔye e lee, ne ka sa ne ɔ mɔɔ m̀d̀ beeko, ne ɔ waa kakyeekpa beee kanyarekpa, ne o ywii, ne ɔ ten m̀d̀ beeko kanɔ, ne ɔ tɔwe asen bɔye o kye m̀d̀ beeko. ²⁰ Anen a atɔ m̀d̀ e gye ne a sa ne sɛsɛ e waa iyisi. Amaa m̀d̀ ya gyi ateese na ɔ mon fwee asaree, a maa taare a sa a ɔ waa iyisi.”

Ɔkyee kọ ne ɔ mon gye Yudaanyi-o a kɔkɔaregyi-o (Maak 7.24–30)

²¹ Yeesuu a lee mfen-ɔ, ne oo ywii lee bamo fɔɲfɔɲ Isireelii awuye sweere se yɔ ifuri kọ ne ɔ da ɔ maa Tiro na Sidon eman-ɔ se, na ɔ ya kyure kafwee. ²² Amaa ɔkyee kọ a ɲu m̀d̀ a ba-ɔ, ne ɔ ba m̀d̀ ase. Ɔkyee m̀d̀ mon gye Yudaanyi, ɔ gye Kanaɲnyi, ne o te ifuri amo se-ɔ. Ne ɔ kore Yeesuu feye, “M̀d̀ nyanpe, Deefid m̀d̀ nana, ɲu m̀d̀ ewee na fò kya m̀d̀-ro. Ibrisi kọ te m̀d̀ kayaagi kyeese se, ne ee tɔraa m̀d̀ bweeto.”

²³ Amaa Yeesuu mon beɲɲaa m̀d̀. Amose-ɔ ne oo su ɔ kore m̀d̀ anen-aaa. Ne ɲkee Yeesuu agyasepo-ɔ a bọ kore m̀d̀ feye, “Anɛ nyanpe, gya ɔkyee amo bọ kyonwe, a lee feye ɔ gya anɛ se anen-aaa, na ɔ maa yɔwe elawo m̀d̀ kowaa.”

²⁴ Ne ɲkee Yeesuu a tɔwe gywii ɔkyee-ɔ feye, “Fò mon nyi feye m̀d̀ kusun ne Wuribware a sun m̀d̀ a m̀d̀ bọ waa-ɔ e gye feye ɲ yɔ m̀d̀ fɔɲfɔɲ Isireelii awuye ne baa fò-ɔ ase, na m̀d̀ bọ buwi bamo kinɲaa baa Wuribware ase aaa?”

²⁵ Mfen ne ɔkyee-ɔ a bọ kpuni anurii Yeesuu ayaa-ro tɔwe feye, “M̀d̀ nyanpe, m̀d̀ e kore fò nee feye fò bọ kya m̀d̀-ro.”

²⁶ Ne Yeesuu ye, “N de ateese m̀d̀ e sa Wuribware m̀d̀ gyi-ana. Ne m̀d̀ ya taa ako sa bamo ne anɛ asesɛ e tee feye igyono-o, a bware aaa?”

²⁷ Ne ɔkyee-ɔ ye, “Tɔ, m̀d̀ a nu, m̀d̀ nyanpe, amaa igyono maa kisi bamo anyanpe a anɔwore ne a lee a da sweere-ɔ kigyi.”

²⁸ M̀d̀ a tɔwe anen-ɔ, ne Yeesuu m̀d̀ a bee tɔwe gywii m̀d̀ feye, “Ɔpekyee, fò a kɔre m̀d̀ gyi bweeto-ɔ se-ɔ, ketɔ ne fò a kore m̀d̀-ɔ, fò e nya.” Puri amo-ro ne ɔkyee-ɔ m̀d̀ gyi kyeese-ɔ a kpaare.

Anen ne Yeesuu a bee kya alɔpo bweeto-ɔ

²⁹ Ne Yeesuu a lee mfen kinɲi yɔ Galileya sweere se ɔ naa mfen a kepare dabe-ɔ ekeke se. Ne ɔ de kebee kọ kafwee ya kyena. ³⁰ Mfen-ɔ ne asesɛ biribiri a ba m̀d̀ ase. Bamo bokọ a baa agyabɔ na atenapo na asaree wuse awuye na mmu na bamo ne ba lɔ alɔgyi eworese eworese-ɔ m̀d̀ akatɔ-ro. Ne ɔ kya bamo. ³¹ Laman ne baa ba Yeesuu ase-ɔ a ɲu anen ne puri amo-ro mmu a sa senɲa, ne asaree wuse awuye a asaree-ɔ a kpaare, ne agyabɔ a kɔsɔ nare bamo ayaa se, ne atenapo akatɔ a buɲɲi-o, ne eyee a kpen bamo, ne baa kyoro Wuribware, ne bọ ye, “Anɛ Isireelii awuye a nyanpe-ɔ keyaalen kyɔ bweeto.”

Anen ne Yeesuu a sa asesɛ ɲkpen nna ateese-o (Maak 8.1–10)

³² Ne ɲkee Yeesuu a tee m̀d̀ agyasepo-ɔ baa m̀d̀ ase, ne ɔ tɔwe gywii bamo feye, “Asesɛ m̀d̀ asen bọ m̀d̀ ewee, a lee feye bamo a ba m̀d̀ ase mfe-ɔ ɲke nsa nee. Amose-ɔ bamo ateese pɛɛɛ a lowe. Ne m̀d̀-ɔ m̀d̀ ya sa ne baa yɔ epe na mon sa bamo ateese, akon e m̀d̀ bokọ kpa-ro.”

³³ Ne m̀d agyasep̀o-ɔ a beɲɲaa m̀d feyε, “Kimukee m̀r-ɔ mfene ne ɔkɔ e nya asese deman̄te m̀ kanɔ se ateese?”

³⁴ To, ne Yeesuu a bise bamo feyε, “Bodobodoo akuri afene ne mone de?”

Ne bo ye, “Ane de bodobodoo akuri asunoo na nkingyi ngyingyii kafwee.”

³⁵ Ne Yeesuu a sa ne laman-ɔ a kyena sweere. ³⁶ Ne ɔ taa bodobodoo akuri asunoo amo na nkingyi amo, ne ɔ sa Wuribware anse wee se. Ne ɔ tenje-rɔ, ne ɔ taa sa m̀d agyasep̀o-ɔ feyε bo ke-ro sa bamo. Ne baa ke-ro sa asese-ɔ peee. ³⁷ Ne bamo peee a gyi ateese amo kpone. Ne nkee m̀d agyasep̀o-ɔ a ya swii ateese mpupuriasee-ɔ bo borɔ ake adabe asunoo. ³⁸ Akyee na nyaagyi e mon̄ tii si, anyare ne baa gyi ateese amo-ɔ wore bo nkpen̄ nna.

³⁹ Yeesuu a sa ne asese-ɔ peee m̀d a bawe-rɔ-ɔ, ne oo lwee koree-rɔ ya dan̄ nkyu-o nnon̄ a bonbe-ɔ se m̄raa man̄ ko ne ba tee m̀d ε Magadan-ɔ.

16

Anen̄ ne Farisii awuye ye Yeesuu kaapo elen-ɔ (Maak 8.11–13; Lukas 12.54–56)

¹ Ne Farisii awuye-o na Sadukii awuye-o bokɔ a ba Yeesuu ase na bo bo ɲu feyε m̀d keyaalen̄ ne o de ɔ waa akpen̄eyeetɔ-ɔ a lee Wuribware ase kasent̄in̄ nee eee. Anen̄ se-ɔ, baa tawe gywii m̀d nee feyε, “Sa a kotɔko lee Wuribware se na ane nya ɲu feyε Wuribware bo fo ase nee.”

² Ne Yeesuu a lee kanɔ feyε, “Kyɔwe e twεε-rɔ, ne ketɔ ya pee-ro-o, mone e tawe nee feyε nyan̄e ane e nya kaye-rɔ kayeeyuri. ³ Gyegyaye tututu m̀d awore ya biri, mone e tawe nee feyε bware e kpa a ɔ ba. Mone a taare mone e deere sosɔ mone i pini ketɔ ne ke e ba kaye-rɔ-ɔ, emene se ne mone maa taare a mon̄' kaapo ketɔ ne ke e waa kaye m̀r-ɔ mbeyɔm̀-ɔ kaase feraa? ⁴ Ndɔɔ a kaye m̀r-ɔ a asese-ɔ gye asese boye ne bo maa kɔre Wuribware ba gyi-o. Mone ye ɲ waa akpen̄eyeetɔ bo kaapo mone. Amaa ma waa amo a n sa mone, amo akpen̄eyeetɔ ko ne aa waa Yonaa dedaa-ɔ se wore ne mo e waa a m bo kaapo mone.”

Ne ɔ lee bamo ase o yii.

⁵ Ne Yeesuu m̀d aa m̀d agyasep̀o-ɔ a bee pare nkyu si yo nnon̄ a bonbe-ɔ se. Amaa m̀d agyasep̀o-ɔ a tan̄ se feyε bo ɔɔ bodobodoo pwεε ne baa deε ba. ⁶ Mfen̄ ne Yeesuu a tawe gywii bamo feyε, “Mon̄' sa Farisii awuye na Sadukii awuye amo se, a lee feyε bo de yiisi ko ba waa bodobodoo ne o tin̄-o na ɔ mon̄ bo kɔne.”

⁷ To, ne m̀d agyasep̀o-ɔ a lee ba tawe ba gywii abεε feyε, “Anen̄ ne ane mon̄ de bodobodoo-o si ne ɔ tawe anen̄-ɔ, bεεε?”

⁸ Yeesuu m̀d a nyi ketɔ ne ba tawe-ɔ se-ɔ, ne oo bise bamo feyε, “Ntetɔ nee ne mone e tawe mone ke-mon̄-de bodobodoo asen̄? Emene se ne mone kokɔregyi mon̄ tee waa kokyɔ? ⁹ Mone mon̄ tee nu mo kekaapo-ɔ kaase nee bεεε? Mone a tan̄ se feyε mo a tenje bodobodoo akuri anuu-o-ro sa asese nkpen̄ nnuu-o, ne baa gyi kpone aaa? Mone a tan̄ ake ne mone a swii mpupuriasee-ɔ waa-rɔ-ɔ kanɔ se aaa? ¹⁰ Mo a bee tenje bodobodoo akuri asunoo-o-ro sa asese nkpen̄ nna-ɔ, ne baa gyi kpone-ɔ, mone mon̄ nyin̄ji ake ne mone a bee swii mpupuriasee-ɔ waa-rɔ-ɔ kanɔ nee bεεε? ¹¹ Ne emene se ne mo e tawe gywii mone feyε mon̄' sa Farisii awuye na Sadukii awuye a yiisi-o si, ne mone maa nu kaase feyε n gye bodobodoo asen̄ ne mo e tawe?”

¹² Ne nkee m̀d agyasep̀o-ɔ a nu kaase feyε n gye yiisi ne bo de ba waa bodobodoo-ro-o asen̄ ne ɔ tawe. Amaa oo yii bamo se bo lee anen̄ ne Farisii awuye-o na Sadukii awuye-o maa kaapo kebwaresun̄ kpa se-ɔ se nee.

M̀d ne Peetroo ye Yeesuu gye-ɔ (Maak 8.27–30; Lukas 9.18–21)

¹³ Saŋ ko ne Yeesuu a yɔ ifuri ko ne e maa Kayesareya Filipii maŋ-ɔ se-ɔ. Bamɔ a naa ba yɔ-ɔ, ne oo bise mɔ agyasepo-ɔ feye, “Emene ne asese e tee mɔ, dimaadi mɔ gyi-o?”

¹⁴ Ne baa lee kanɔ feye, “Boko ye fo gye Wuribware a akyaamɛ ne baa deɛ kyena-ɔ ɔko ne oo kyiŋŋi lee lowi-ro, feye Yohanee Osuubɔpo-ɔ, beɛɛ Iliya, beɛɛ Yereɛmeya, beɛɛ bamo-ro ɔko-ɔ.”

¹⁵ Ne oo bise mɔ agyasepo-ɔ feye, “Ne mone mɔ mone ye nse e gye mɔ-ɔ nee?”

¹⁶ Ne Simɔŋ Peetroo a beŋŋaa feye, “Fo e gye Kristoo, Wuribware ne mɔ wɔre dooo i de ŋkpa-ɔ mɔ gyi ne Wuribware ye o suŋ ane ase-ɔ.”

¹⁷ Ne Yeesuu a tɔwe gywii mɔ feye, “Yohanee mɔ gyi Simɔŋ mɔ, fo de nyure, a lee feye n gye nyiŋkpaɛ ya tɔwe kasentiŋ mɔ gywii fo, amaa n se Wuribware ne ɔ bo sosɔ-ɔ ya tɔwe gywii fo. ¹⁸ Fo keŋasenyare e gye Peetroo, ne kemɔ kaase e gye kefore-ɔ beɛɛ? Fo du nee feye kefore-ɔ. Mɔ e tɔwe mɔ i gywii fo feye kefore mɔ se ne mɔ e pweɛ mɔ asɔree kekyaŋ a m bo yera, na ɔbɔnsam na mɔ kamɛɛ-ro awuye ma taare a bo nyera kemɔ. ¹⁹ Fo ne mɔ e taa Wuribware se a esafowa-ɔ a n sa. Pone kɛmaa ne fo e taye sweere se mfee-ɔ, Wuribware ne ɔ bo sosɔ-ɔ a taye. Ne pone kɛmaa ne fo e twee-ro sweere se mfee-ɔ, Wuribware ne ɔ bo sosɔ-ɔ a twee-ro-ɔ.”

²⁰ Mfeŋ ne oo yii mɔ agyasepo-ɔ se feye bo ma kan tɔwe gywii ɔko feye mɔ e gye Kristoo ne Wuribware ye o suŋ a ɔ bo kyɔŋwe-ɔ.

*Aneŋ ne Yeesuu a tɔwe mɔ asenŋ kuŋu na mɔ lowi asenŋ-ɔ
(Maak 8.31 – 9.1; Lukas 9.22–27)*

²¹ Lee kake amɔ bo yɔ, ne Yeesuu a lee ɔ kaapo-ro ɔ tɔwe gywii mɔ agyasepo-ɔ feye, “A tiri feye ŋ yɔ Yerusalem maŋ-na. Na mfeŋ a maŋ abrese na Wuribware alɔŋŋɔpo abrese na Wuribware mbraa akaapɔpo-ɔ sa a n gyi awɔrefɔɔ bweetɔ. Na bo mɔ mɔ. Amaa kemɔ ŋke nsa, Wuribware i kyiŋŋi mɔ a ɔ lee lowi-ro.”

²² Ne Peetroo a lee mɔ kerɔ si, ne ɔ tɔwe gywii mɔ feye, “Wuribware sa a a ma ba aneŋ. Amɔ-ɔ ma ba fo se daa.”

²³ Ne Yeesuu a buruwaa tɔwe gywii Peetroo feye, “ɔbɔnsam, nare lee mɔ ase. Peetroo, fo du nee feye kefore ne ki i tii mɔ ekpa-ɔ. Fo mfeɛre moŋ lee Wuribware ase, Sese mfeɛre ne fo de.”

²⁴ Mfeŋ ne Yeesuu a tɔwe gywii mɔ agyasepo-ɔ feye, “ɔko ne ɔ kpa a ɔ gya mɔ se-ɔ yɔwe kɔwaa ketɔ ne ke e pre mɔ-ɔ, na ɔ sorɔ mɔ fɔŋfɔŋ kiyii kpare-abɛɛ-ro gya mɔ se. ²⁵ A lee feye ɔko ne ɔ kpa a ɔ nya mɔ eyee lee lowi ase-ɔ, lowi e nya mɔ nsu pɛɛɛ. ɔko mɔ ne o kperi mɔ se na o wu-o e nya ŋkpa na kukyure ne a moŋ de keɛ-ɔ. ²⁶ Tonɔ mɔ ne sese e nya feye mɔ a nya kaye-ro atɔ pɛɛɛ, na bo lee aneŋ se na ɔ paŋ kyenakpa Wuribware ase? A moŋ de tonɔ. Seye moŋ bo-ro ne ɔ taare a ɔ bo sɔɔ kyenakpa amɔ. ²⁷ Mon' nu mɔ ase. Saŋ ko e ba a ɔ bo ba ne n se Wuribware a kelanjerɔ-ɔ e lee sosɔ a ko wee sweere se, na mɔ, dimaadi mɔ gyi-o, na n se a mbɔɔ-ɔ lee ba. Na mɔ-ɔ n gyi asese pɛɛɛ asenŋ Wuribware ayaa-ro, na ŋ ka ɔkɛmaa ebɔye beɛɛ itimaa ne ɔ waa-ɔ kɔkɔ. ²⁸ Mɔ i gyi mone kasentiŋ feye boko bo mfee na bo ma wu, amɔ baa ŋu mɔ, dimaadi mɔ gyi-o, a ba feye owure-o pweɛ.”

17

*Aneŋ ne Yeesuu agyasepo-ɔ bokɔ a ŋu mɔ kedabe-ɔ
(Maak 9.2–13; Lukas 9.28–36)*

¹ Ŋke nsiye a kyɔŋ feye Yeesuu a tɔwe asenŋ mɔ-ɔ, ne oo lee Peetroo na Yakubu na Yakubu mɔ tire Yohanee, ne mɔ aa bamɔ wɔre a yɔ kebee soswee ko sosɔ. ² Bamɔ a bo mfeŋ-ɔ, ne baa ŋu feye Yeesuu a kyurowi. Mɔ akatɔ-ro a tɔre se feye kyɔwe, ne mɔ atɔ bunse a fwiiri pareparepare. ³ Puri amɔ-ro ne baa ŋu feye anyare anyɔ ko na Yeesuu yere, na ba sa senŋsa. Ne baa pini feye Wuribware mbraa ɔsapɔ Mosis na Wuribware akyaamɛ Iliya nee.

⁴ Ne Peetroo a tawe gywii Yeesuu feye, “Mo nyanpe, a bware fee feye ane a bo mfee. Fo e kpa feraa, mo e waa abwii asa, fo konko, na Mosis konko, na Iliya konko.”

⁵ Peetroo a san o sa senja-o, ne kowore toresese kuyayu a lee soso bo donjo bamo se. Ne bore ko a lee kowore-o-ro tawe feye, “Mon' kee mo gyi timaa ne mo e kpa mo asen bweeto, ne mo akato a gyi mo se-o. Mon' nu mo asen.”

⁶ Agyasepo asa amo a nu bore amo-o, kufu a nya bamo fee. Amose-o ne baa lee da bamo mme si, ne baa bera akato bo bun sweere.

⁷ Ne Yeesuu a bo daboro bamo tawe feye, “Mon' koso, mone ma sa a kufu nya mone.”

⁸ Bamo a yase akato deere-o, bo mon lee nu oko bo mfen, amo Yeesuu wore kpen.

⁹ Bamo a kporowe kebee-o se ba ba kaase-o, ne Yeesuu a da bamo no se feye, “Mone ma kan tawe ato ma ne mone a nu-o gywii oko, amo bo fo san ne Wuribware i kyinji mo, dimaadi mo gyi-o, a o lee lowi-ro-o.”

¹⁰ Ne mo agyasepo asa-o a bise mo feye, “Nteto se ne Wuribware mbraa akaaporo-o e tawe feye Iliya amo ne ane a nu-o e gye ne o gye Kristoo nkpe a o ba-o nee?”

¹¹ Ne Yeesuu a lee kan feye, “Kasentij si Iliya e gye ne o gye nkpe a o ba na o nya bo lonjo ekpa-ro. ¹² Amaa mo e tawe mo i gywii mone feye Iliya a ky ba, ne asese mon pini mo. Ne baa waa mo anen ne ba kpa-o. Anen dee ne ba waa mo, dimaadi mo gyi-o, borakraa.” ¹³ Ne nke mo agyasepo-o a pini feye Yohanee Osuuboro-o asen ne o tawe o gywii bamo-o, a lee feye Wuribware kyaamee kusun ne Yohanee a waa-o du nee feye kyaamee kusun ne san-o Iliya a waa-o.

Anen ne Yeesuu a kya kanyansee ko ne ibrisi te mo se-o
(Maak 9.14–29; Lukas 9.37–42)

¹⁴ Ne Yeesuu mo aa mo agyasepo asa-o a bee kinji bo to mo agyasepo ne baa san-o na laman-o. Mfen ne nyare ko a bo kpuni anurii Yeesuu ayaa-ro tawe feye, ¹⁵ “Mo nyanpe, mo e kore fo nee feye fo nu mo gyi nyanse ma ewee na fo kya mo. O lo kigbungbun nee, ne ke e toora mo bweeto. San kema, ke e twee mo ke e da deekpa-ro beee nkyu-ro. ¹⁶ Mbeyamo ne mo a taa mo baa fo agyasepo-o ase mfee, amaa bo mon taare kya mo.”

¹⁷ Ne Yeesuu a tawe gywii mo agyasepo-o feye, “Keseborole awuye, mone maa kore mo mone i gyi. Nsu mfene ne mone e kpa feye mo aa mone a kyena? Beee nsu mfene ne mone e kpa feye nyite mone pwee na mon' dee kore mo gyi-o nee? Mon' taa kayaagyi-o baa mo ase mfee.”

¹⁸ Bamo a taa mo baa-o, ne Yeesuu a sa ibrisi ne i te kayaagyi-o si-o kan, ne e ya koso lee mo se. Puri amo-ro ne kanyansee-o a kpaare.

¹⁹ Amo kame-ro-o, ne Yeesuu agyasepo-o a ba mo ase ker si ton ko bo bise mo feye, “Nteto se ne ane mon taare gya ibrisi amo-o nee?”

²⁰ Ne o benja bamo feye, “Ket se ne mone mon taare gya ibrisi amo bo koso kayaagyi amo se-o e gye feye mone kokoregyi mon ky. Mo i gyi mone kasentij feye mone dee mone de kokoregyi na ke ta feye kiyi kigy kagyngyngy gbaa nee-o, weete mone e taare a mon' tawe gywii kebee soswee mo mfee feye ‘Lee mfee yo mfen,’ na ki bu mone. Na weete mon' taare waa keto kema. [²¹ Amaa anen a ibrisi amo, mone maa taare a mon' gya bo koso sese se, amo mone a kore kebarekore na mone a kra akon pwee.]”

Anen ne Yeesuu a bee tawe mo lowi asen-o
(Maak 9.30–32; Lukas 9.43–45)

²² Yeesuu mo aa mo agyasepo-o peee a naa ba muruwi Galileya sweere se ba yo-o, ne o tawe gywii bamo feye, “Mon' lon eseb na mon' nu mo ase. Ba taa mo, dimaadi mo gyi-o, a bo waa sweere mo se ayaalenpo kesare-ro. ²³ Ba mo mo, amaa kemo nke nsa, Wuribware i kyinji mo a o lee lowi-ro.” Mo agyasepo-o a nu amo-o, ne bore-ro a dunji bamo.

Wuribware sunkpa a tweetwee-o asen

²⁴ Ne san ne Yeesuu mō aa mō agyasepo-ɔ a fō Kapaaniyum man-nɔ-ɔ, ne tweetwee akɔɔrepō kō a ba Peetroo ase bō bise mō feye, “Ane a ba a ane bō kɔɔre atanne lee ane Isireelii awuye ase nee, na bō bō taare lɔŋŋɔ Wuribware sunkpa akyaŋ-ɔ. Fō nyanpe e ka aneŋ a tweetwee amō aaa bεεε o kine?”

²⁵ Ne Peetroo ye, “Ō ka.”

Peetroo a lwee lɔŋ-nɔ-ɔ, ne Yeesuu a gye ŋkpeε bise mō feye, “Simɔŋ, emene ne fō e fa amō-ɔ mfεεre? Kaye mɔ-rɔ awure ya sa kanɔ feye bō ka tweetwee sa bamō, bamō fɔŋfɔŋ asεε ase ne ba kɔɔre pwεε, bεεε bamō adɔŋ ne baa kɔ kenaa gyi si-o ase ne ba kɔɔre a bō lee pwεε?”

²⁶ Ne Peetroo a lee kanɔ feye, “Bamō adɔŋ ase ne ba kɔɔre a bō lee pwεε.”

Ne Yeesuu ye, “Kasɛŋtin nee. Amose-ɔ ane a gye Wuribware se a kuwure-o-ro agyi-o si-o, ane maa ka Wuribware sunkpa kolɔŋŋɔ a tweetwee amō. ²⁷ Amaa ma kpa feye tweetwee akɔɔrepō mō se, asεε iduŋ fwii ane se. Amose-ɔ, yɔ nkyu-ro, ya twee drɔwa waa-rɔ. Fō ya yɔ, kakiŋgyi ne fō e gye ŋkpeε a fō kra-ɔ kanɔ-rɔ fō i ŋu atanne kigyi ne kaa fō siidii aduna-ɔ, ne ke e taare a ke ka mō aa fō kuŋu si tweetwee ne ba kpa-ɔ. Na fō taa yaa bō ka mō aa fō a Wuribware sunkpa a tweetwee-ɔ.”

18

Nse e gye bresε Wuribware se a kuwure-o-ro?

(Maak 9.33–37; Lukas 9.46–48)

¹ San amō-ɔ, ne Yeesuu agyasepo-ɔ a ba mō ase. Ne baa bise mō feye, “Nse e gye bresε Wuribware se a kuwure-o-ro?”

² Ne Yeesuu a tee kayaagyi kō baa bō yera bamō akatɔ-rɔ. ³ Ne ɔɔ tɔwe gywii bamō feye, “Mō e tɔwe mō i gywii mone feye mone ɔkɛmaa kakpɔnɔ-rɔ e mɔŋ waa feye kayaagyi lee-o, mone maa nya kpa a mɔŋ' tii Wuribware se a kuwure-o si. ⁴ Amose-ɔ ɔkɛmaa ne o yuri mō eyee, ne ɔ waa feye kayaagyi mō ne ɔ yere mfee-ɔ i kii bresε Wuribware se a kuwure-o-ro. ⁵ Amose-ɔ, ɔkō ne mō ya kra aneŋ a kayaagyi mō neεneε mō kenya-re-rɔ-ɔ, ɔɔ kra mō neεneε nee.”

Mone ma kaapo bokō ekpa bɔye

(Maak 9.42–48; Lukas 17.1–2)

⁶ Ne Yeesuu a kya se tɔwe feye, “Ōkō ne mō ya sa ne ŋyaagyi ngyingyii mō ne ba kɔɔre mō ba gyi-o ɔkō ya waa ebɔye, amō fεraa bamō ya ba kibu dabε bō da sesε-ɔ kebɔ-rɔ, ne baa twee mō waa ɔpoo-rɔ, a bō feye mō a nya kesεbɔgyiiri ne Wuribware i gyiiri aneŋ a ebɔye awaapo kesεbɔ-ɔ.

⁷ A gye afutɔ sa kaye-rɔ asεε feye bokō a bō-rɔ ne ba sa ne bamō bεεkō-ana e waa ebɔye. Aneŋ a asεŋ-ɔ e deε ba fεraa. Amaa bamō ne baa sa ne bokō e waa ebɔye amō-ɔ a kesεbɔgyiiri-o e waa kōkyɔ fεε.

⁸ Amose-ɔ fō kō ne fō kesareε bεεε fō keyaa e gye ne ke e sa ne fō e waa ebɔye, teŋ kemō bō twee. A lee feye fō ya kii kesareε kɔŋkō wuye bεεε keyaa kɔŋkō wuye, ne fō a nya ŋkpa na kukyure ne a mɔŋ de kεε-ɔ, a bō feye fō kumumwii a lwee awɔrefɔɔ deεkpa ne ɔ maa duŋ, ne Wuribware a kure bō beya na ɔ bō gyiiri ebɔye awaapo kesεbɔ-rɔ-ɔ-rɔ. ⁹ Ne fō ne fō kekato kō e sa ne fō e waa ebɔye-ɔ, fō lee kemō bō twee. A lee feye fō ya lee kemō bō twee, ne fō ya kii kekato kɔŋkō wuye, ne fō a nya ŋkpa na kukyure ne a mɔŋ de kεε-ɔ, a bō feye fō akatɔ anyɔ a te fō se, ne fō a bō lwee awɔrefɔɔ deεkpa-ɔ-rɔ.”

Sanne ne ɔɔ fō-ɔ kitee

(Lukas 15.3–7)

¹⁰ Ne Yeesuu a kya se kaapo mō agyasepo-ɔ feye, “Mone ma kan fa feye ŋyaagyi ngyingyii mō mɔŋ gye sεye. A lee feye mō i gyi mone kasɛŋtin feye Wuribware a mbɔɔ

ne ba deere bamo akemaa se-ɔ yere Wuribware ase san kemaa. [11 Mon' lon esebɔ. Mo, dimaadi mɔ gyi-o, a ba a m bɔ deere kpa ebaye awaapo nee na m morowe bamo.]

12 N taa feye oko de esanne kelafa, ne ɔ deere bamo se efa-rɔ, ne bamo oko ya fo, emene ne sese-ɔ e waa? Mo e kore a n gyi feye ɔ yowe esanne adukpanɔ na ekpanɔ ne baa san-ɔ a bɔ bɔ sii bamo gyirokpa nee, na ɔ ya buwi kpa akonko-ɔ bɔ fo san ne o nu mɔ-ɔ.

13 Kasentij si mɔ ya nu mɔ, mɔ akatɔ i gyi sanne konko amɔ se, a kyon adukpanɔ na ekpanɔ ne bɔ mon fo-ɔ. Beee mo e ba ayeba nee eee?

14 Anen de ne Wuribware, mone se ne ɔ bɔ soso-ɔ, maa kpa feye nyaagyi ngyingyii mɔ oko fo.”

Fo kosobee ya waa fo baye, keto ne fo waa-ɔ

15 Ne Yeesuu a kya se ɔ kaapo keto ne Wuribware ye ane waa ebaye awaapo-ɔ. ɔ ye, “Fo kosobee akoregyipɔ ya waa fo baye, emene ne fo waa? Keto ne fo waa-ɔ e gye feye fo yɔ mɔ ase, na fo tee mɔ keri si. Na fo aa mɔ abee anyɔ wɔre, fo tawe baye ne ɔ waa fo-ɔ gywii mɔ. Ne mɔ ya nu fo kaase, ne mɔ ya yere gywii fo, amɔ feraa fo a lonho fo aa mɔ mbontrɔ-rɔ. 16 Amaa mɔ e mon nu fo asen feraa, tee sese konko beee abee anyɔ bɔ tii fo eyee se yaa mɔ ase. A lee feye baa kyore abwaresen wɔre-ɔ-rɔ feye,

‘Abee anyɔ beee nkɔ asa ya yere-rɔ tawe feye baa nu kasentij si feye sese amɔ a waa baye ko feraa, abrese e taare a bɔ bu mɔ kepɔ.’*

17 Ne mɔ ya san kine kunu bamo kaase feraa, mon' taa asen-ɔ peee yaa asoree agyi akatɔ-rɔ. Ne mɔ e ma nu asoree agyi gbaa a nnɔ-ɔ, amɔ feraa taa mɔ feye ɔ mon tii asoree-ɔ se, a lee feye o du nee feye bamo ne bɔ maa san Wuribware-ɔ oko beee feye apoo lenpoo akorepo-ɔ.

18 Mo i gyi mone kasentij feye oko baye kemaa ne mone e taa a mon' bɔ ke mɔ sweere mɔ se-ɔ, Wuribware ne ɔ bɔ soso-ɔ a taa bɔ ke mɔ. Ne mone e mon taa emɔ bɔ ke mɔ feraa, Wuribware mon taa bɔ ke mɔ.

19 M beee mo e tawe mo i gywii mone feye mone abee anyɔ ya waa kanɔ sweere mɔ se mfee kore Wuribware, n se ne ɔ bɔ soso-ɔ, kotako, ɔ sa mone. 20 A lee feye mfen ne abee anyɔ beee asa e gyanje mɔ kenya-re-ɔ, m bɔ bamo ase mfen.”

Keyaafɔre kunuroleɗ wuye-o kitee

21 Ne Peetroo a bɔ bise Yeesuu feye, “To, mo nyanpe. N taa feye mo kosobee e waa mo baye san kemaa, waa iluwi efene ne n taa mɔ ebaye-ɔ bɔ ke mɔ na η yowe? Iluwi isunoo beee efene?”

22 Ne Yeesuu a lee kanɔ feye, “Daabii. N gye iluwi isunoo. Amaa η ye iluwi adusunoo anen a ntunkare nsunoo-o.

23 Mon' nu anen ne a du Wuribware se a kuwure-o-ro-o. N gye owure ko ya de kyena aaa? Ne mɔ ayaafɔre-ɔ bokɔ de mɔ kokɔ. Ne ɔ waa mɔ mfeere feye ɔ tee bamo peee a ɔ bɔ gyanje na ɔ nya ηu mɔ aa bamo mbontrɔ-rɔ atanne ne a bɔ-rɔ-ɔ na ɔ kore lee bamo ase. 24 Mɔ a lee kaase ɔ waa amɔ-ɔ, ne baa baa mɔ ayaafɔre-ɔ oko ne o de mɔ kokɔ siidii nkpenkee kakpen (GHC 1,000,000,000). 25 Owure a kpa a ɔ kore atanne-ɔ lee mɔ ase-ɔ, ne ɔ ye ɔ maa taare a ɔ ka. Amose-ɔ ne owure-o ye bɔ taa mɔ kapotee peee na mɔ ka na bamo nyaagyi fe sa oko na bɔ kii sese-ɔ anya. Na bɔ taa atanne ne baa nya-ɔ baa bɔ ka kokɔ-ɔ.

26 Mfen ne keyaafɔre amɔ a kpuni anurii owure-o ayaa-rɔ-ɔ tawe feye, ‘Mo e kore fo nee feye fo nyite mɔ, na mɔ e ka fo kokɔ-ɔ peee.’ 27 Ne nkee owure-o a ηu feye mɔ keyaafɔre amɔ asen a waa ewee, ne ɔ taa kokɔ-ɔ peee bɔ ke mɔ, ne ɔ sa mɔ kpa feye ɔ nare.

* 18:16 Mbraa kebeesa 19.15.

²⁸ Keyaafōre-ɔ a lee kawu ɔ yɔ-ɔ, ne ɔ ya gyanɲaa m̀d̄ k̄osob̄ee keyaafōre k̄o ne o de m̀d̄ k̄ok̄o siidii kakpeɲ. Ne ɔ ya kra m̀d̄ b̄ore-r̄o, ne ɔ ye, ‘Ka m̀d̄ atanne ne m̀d̄ a b̄o para f̄o-ɔ sa m̀d̄ mbembeȳom̄.’

²⁹ Ne m̀d̄ k̄osob̄ee-ɔ a kpuni aɲurii m̀d̄ ayaa-r̄o, ne ɔ ye, ‘M̀d̄ e k̄ore f̄o nee feye f̄o nyite m̀d̄, na m̀d̄ e ka f̄o k̄ok̄o-ɔ p̄ee.’

³⁰ Amaa ne ɔ m̀d̄ nu k̄ok̄ore ne m̀d̄ k̄osob̄ee-ɔ a k̄ore m̀d̄-ɔ. Ne ɔ ye b̄o kra m̀d̄ tii tiikpa b̄o f̄o saɲ ne ɔ ka atanne-ɔ p̄ee a ɔ b̄o sa m̀d̄-ɔ. ³¹ M̀d̄ k̄osob̄ee-ana ayaafōre ne baa saɲ-ɔ a ɲu ket̄o ne ɔ waa-ɔ, ne bam̄ iduɲ a fwii bweeto, ne baa ya t̄owe gywii owure-o.

³² Amose ne owure-o a tee aneɲ a keyaafōre am̄. Ne ɔ t̄owe gywii m̀d̄ feye, ‘Kuɲuroleɲ wuye keyaafōre e gye f̄o. K̄ok̄o ne f̄o de m̀d̄-ɔ kȳo bweeto b̄ee? Amaa f̄o a k̄ore m̀d̄ feye ɲ nyite f̄o-ɔ se-ɔ, m̀d̄ a taa f̄o k̄ok̄o am̄ b̄o ke f̄o. ³³ Ne emene se ne f̄o k̄osob̄ee keyaafōre-ɔ a k̄ore f̄o feye f̄o nyite m̀d̄-ɔ, ne f̄o m̀d̄ ɲu m̀d̄ ewee feye aneɲ ne m̀d̄-ɔ m̀d̄ a ɲu f̄o ewee-ɔ de? Am̄-ɔ bware aaa?’ ³⁴ Ne owure-o duɲ a fwii m̀d̄ keyaafōre am̄ se bweeto, ne ɔ sa kan̄ feye b̄o ya tii m̀d̄ tiikpa waa m̀d̄ b̄or̄akraa b̄o f̄o saɲ ne ɔ taare a ɔ ka atanne-ɔ p̄ee-ɔ. Am̄ e gye saaseb̄ee.

³⁵ Aneɲ ne Wuribware, n se ne ɔ b̄o sos̄o-ɔ, e waa m̄one ɔk̄emaa-ɔ nee, am̄ f̄o a lee f̄o kame-ro taa f̄o b̄ee k̄o eb̄oye b̄o ke m̀d̄ f̄eraa.”

19

Aneɲ ne Yeesuu a kaapo awaareye keteɲ-n̄o aseɲ-ɔ (Maak 10.1–12)

¹ Saɲ ne Yeesuu a t̄owe am̄-ɔ p̄ee lowe-ɔ, ne ɔ lee Galileya sweere se ȳo Yudeya sweere se a kebegya ne ke b̄o Yoodaɲ b̄oɲ n̄oɲ a b̄oɲbe-ɔ se-ɔ. ² Ne aseɛ biribiri a gya m̀d̄ se. Ne ɔ kya bam̄ al̄po-ɔ mfeɲ.

³ Mfeɲ-ɔ, Farisii awuye k̄o a ba m̀d̄ ase a b̄o l̄ore m̀d̄ kan̄-r̄o. Ne b̄o ye, “Ane mbraa-ɔ e sa kpa feye ɔk̄o kine m̀d̄ ka b̄o lee ket̄o kemaa ne ɔnyare-ɔ e fa feye ɔkyee-ɔ a waa-ɔ se aaa?”

⁴ Ne Yeesuu a beɲɲaa bam̄ feye, “M̄one m̀d̄ t̄ee kare abwaresen̄ w̄ore-ɔ-r̄o feye saɲ ne Wuribware a t̄wee kaye-r̄o at̄o p̄ee-ɔ, ɔ t̄wee ɔnyare na ɔkyee nee eee?*” ⁵ Ne a bee t̄owe feye,

‘Amose ne ɔnyare e lee m̀d̄ se na m̀d̄ nyi l̄oɲ-n̄o na ɔ waaree,
na m̀d̄ aa m̀d̄ ka a waa kan̄ kyena kii k̄ok̄oɲk̄o.’*

⁶ Am̄ e kaapo nee feye b̄o m̀d̄ lee b̄o gye abee anȳo. Amaa Wuribware a sa ne baa kii seɛ k̄oɲk̄o nee. Amose se-ɔ seɛ m̀d̄ de kpa feye m̀d̄ a brawe ket̄o ne Wuribware a b̄o waa abee-r̄o-ɔ-r̄o.”

⁷ Ne Farisii awuye-o ye, “Ne nteto nee ne ane ɔdedaapo Mosis a sa mbraa feye ɔnyare e kpa a o kine m̀d̄ ka, ɔ kyore w̄ore na ɔkemaa nya ɲu feye oo yure m̀d̄ se, p̄wee na ɔ deɛ gya m̀d̄ lee m̀d̄ aye?”

⁸ Ne Yeesuu a beɲɲaa bam̄ feye, “Mosis a sa m̄one kpa feye m̀d̄ kine m̄one aka, a lee feye m̄one aɲu-ro b̄o leɲ nee feɛ. Amaa m̀d̄ e t̄owe m̀d̄ i gywii m̄one feye haree lee saɲ ne Wuribware a t̄wee ket̄o kemaa-ɔ, a m̀d̄ waa m̀d̄ k̄one feye ɔnyare a kine m̀d̄ ka.

⁹ Amose-ɔ, ket̄o ne m̀d̄ e kaapo m̄one-ɔ e gye feye ɔnyare ma kine m̀d̄ ka ket̄o kemaa se, am̄ ɔkyee-ɔ a kȳo lee m̀d̄ kam̄ f̄eraa. Ne n gye aneɲ, ɔnyare-ɔ ya waaree ɔkyee ban̄ban̄, ɔ waa b̄oye. M̀d̄ kebee waaree ɔkyee ban̄ban̄-ɔ du nee feye m̀d̄ a waa kakyeekpa-ɔ.”

¹⁰ Ne Yeesuu agyas̄ep̄o-ɔ a t̄owe gywii m̀d̄ feye, “ɔnyare na m̀d̄ ka mb̄oɲt̄o-r̄o e gye aneɲ, am̄ f̄eraa, a bware feye ɔk̄o ma waaree daa aaa?”

* **19:4** Keleekaase 1.27. * **19:5** Keleekaase 2.24.

11 Ne Yeesuu a lee kanɔ feyε, “N gye asese pεεε e gye ne ba taare a bɔ sure ketɔ ne mone a tɔwe-ɔ se, amɔ bamo ne Wuribware a sa bamo aneη a eyee kekra-ɔ. 12 Ketɔ ne mo e kaapo-ɔ e gye feyε anyare bokɔ bɔ-rɔ ne baa kowe bamo na bɔ maa taare a bɔ kowe nyaagyi sa bamo eyee. Bokɔ mɔ bɔ-rɔ ne baa lee bamo awεε. Ne bokɔ mɔ bee bɔ bɔ-rɔ ne bamo a pee akatɔ Wuribware se a kuwure-o ekpa se kegya-ɔ se-ɔ, bɔ ye bɔ maa waaree. Amose se-ɔ oko e bɔ-rɔ ne mɔ e taare a ɔ waa aneη, mon' sa a ɔ waa.”

*Aneη ne Yeesuu a yure nyaagyi-o
(Maak 10.13–16; Lukas 18.15–17)*

13 Ne asese ko a baa bamo nyaagyi Yeesuu ase, na ɔ ba mɔ asaree bɔ dɔηηɔ bamo se, na ɔ kore kebwarekore sa bamo. Amaa mɔ agyasepo-ɔ ye bɔ nare, na bɔ ma lee tɔraa mɔ.

14 Amose-ɔ ne Yeesuu fεraa ye, “Mone ma kan gya nyaagyi mɔ lee mo ase. Mon' sa a bɔ ba mo ase, a lee feyε aneη a nyaagyi mɔ na bamo ne bɔ du feyε nyaagyi mɔ-ɔ e gye ne bɔ tii Wuribware se a kuwure-o si.”

15 Mɔ a ba mɔ asaree bɔ dɔηηɔ bamo se-ɔ, ne ɔ lee mfen mεraa mɔ kpa se.

*A waa leη bweetɔ feyε atɔ wuye i sure si feyε Wuribware gye mɔ owure
(Maak 10.17–31; Lukas 18.18–30)*

16 Ne ɔnyare ko a ba Yeesuu ase, ne ɔ ye, “Okapopo, ntetɔ ketɔ timaa ne η waa na η nya ηkpa na kukyure ne a moη de keε-ɔ?”

17 Ne Yeesuu a lee kanɔ feyε, “Nteto se ne fo i bise mo atɔ timaa si? Oko moη bɔ-rɔ ne ɔ gye otimaa bee bɔ tii Wuribware se. To, fo e kpa a fo nya ηkpa na kukyure ne a moη de keε-ɔ, gya Wuribware a mbraa-ɔ se.”

18 Ne ɔnyare-ɔ a bise mɔ feyε, “Nteto mbraa?”

Ne Yeesuu a lee kanɔ feyε, “Mbraa ne η ye,

‘Okɔ ma mɔ mɔ beeko, okɔ ma waa kakyeeekpa,
okɔ ma kan ywii, okɔ ma kan teη mɔ beeko kanɔ,

19 na okεmaa bu mɔ se na mɔ nyi,’*

na ‘Okεmaa kpa mɔ beeko feyε aneη ne ɔ kpa mɔ eyee-ɔ.’ ”*

20 Ne ɔnyare amɔ a beηηaa mɔ feyε, “Mo a gya mbraa mɔ pεεε se. Nteto ya san ne a bware feyε m bee waa?”

21 Ne Yeesuu a lee kanɔ feyε, “Fo e kpa feyε fo kii sese timaa lowe, amɔ fεraa, nare ya fe ketɔ kεmaa ne fo de-o, na fo taa atanne-ɔ pεεε bɔ sa atiripo. Fo ya waa aneη fεraa, Wuribware e kpa kapoteε a ɔ bɔ yera sosɔ sa fo. Na fo bɔ gya mo se mbeyɔmɔ.”

22 ɔnyare amɔ a nu mfaanεε-ɔ, a moη waa mɔ kɔne, a lee feyε o de kapoteε bweetɔ. Ne ɔ bɔre lee mfen yɔ mɔ lɔη-nɔ.

23 Mfen ne Yeesuu a tɔwe gywii mɔ agyasepo-ɔ feyε, “A waa leη feyε atɔ wuye a sure si feyε Wuribware gye mɔ owure. 24 Nyɔma e taare a o lwee basa bɔ-rɔ daree aaa? Amaa mo e tɔwe mo i gywii mone feyε atɔ wuye kusure si feyε Wuribware gye mɔ owure bɔ leη a kyɔ nyɔma kulwee basa bɔ-rɔ daree.”

25 Yeesuu agyasepo-ɔ a nu amɔ-ɔ, ne aa waa bamo asen dabε. Ne baa bise mɔ feyε, “Ne ηkee nse gbaa e gye ne o de kpa feyε ɔ nya ηkpa na kukyure ne a moη de keε-ɔ nee?”

26 Ne Yeesuu a deere bamo diηη, ne ɔ beηηaa bamo feyε, “Sese e gye ne ɔ maa taare a ɔ nya aneη a ηkpa-ɔ, amɔ Wuribware a sa mɔ kpa fεraa. Kotɔko moη bɔ-rɔ ne Wuribware maa taare a ɔ waa kεmɔ.”

27 Ne Peetroo ye, “Kee ε, ane a yɔwe ketɔ kεmaa ane gya fo se-ɔ, nteto ne ane e nya?”

28 Ne Yeesuu a tɔwe gywii bamo feyε, “Mo i gyi mone kasentiη feyε san ko e ba a ɔ bɔ ba, na kaye mɔ gye keε, na kaye popwεε ba. Na san amɔ-ɔ, mo, dimaadi mɔ gyi-o, nya

* 19:19 Kelee Igyipiti 20.12-16; Mbraa kebeesa 5.16-20.

* 19:19 Kolɔηηɔ mbraa 19.18.

kedabe na wuraa na n kyena mo kuwuregya se gyi mo kuwure. Na mone fɔɔfɔɔ ne mone a gya mo se-ɔ kyena nwuregya kudu nyɔ se, na mon' gyi ane Isireelii awuye a nsuro kudu nyɔ-ɔ kuwure. ²⁹ Na okemaa ne oo kperi mo se, ne ɔ yɔwe mo loɔ beee mo daa-ana beee mo tire-ana beee mo pekyee-ana beee mo se beee mo nyi beee mo gyi-ana beee mo adɔɔ gya mo se-ɔ nya atɔ kemaa na akowebee kemaa ne ɔ yɔwe-ɔ iluwi kelafa a ɔ bo teere sweere mo se mfee, na nkee ɔ nya nkpa na kukyure ne a mon de kee-ɔ. ³⁰ Amaa asese bweetɔ ne bo gye agyenkreepo mbeyomɔ-ɔ i kii nsii-amee, na bamo ne bo gye nsii-amee mbeyomɔ-ɔ mo kii agyenkreepo.”

20

Kodɔɔ ko apafowɔ kitee

¹ Ne Yeesu a kya se tɔwe gywii mo agyasepo-ɔ feye, “Mon' bee nu kitee mo ne ke e kaapo aneɔ ne Wuribware se a kuwure-o du-o. N gye kodɔɔ wuye ko ya kyena aaa? Ne adɔɔteese kekpabee a fo, ne ɔ kpa apafowɔ na bo yo mo kodɔɔ-ɔ-rɔ ya kya mo-rɔ. To, ne gyegyaye tututu ɔ yo kawu ya to anyare ko yere. ² Ne ɔ ye ɔ sa bamo siidii kudu na bo yo ya sun sa mo kake amo peee. Ne baa sure si, ne baa yo mo kodɔɔ-ɔ-rɔ ya sun.

³ Kyɔwe a dan kafwee-ɔ, ne ɔ bee yo kawu bee ya to anyare ko na bo yere kolɔnde se bo maa waa seye. ⁴ Ne ɔ tɔwe gywii bamo feye, ‘Mone gbaa mone ya sun mo kodɔɔ-ɔ-rɔ, mo e ka mone kokɔ aneɔ ne a bware-o.’ Ne baa sure si, ne baa yo mo kodɔɔ-ɔ-rɔ ya sun.

⁵ Mpase a fo-ɔ, ne ɔ bee yo kawu ya nyu bokɔ, ne ɔ bee tɔwe aneɔ de gywii bamo, ne baa sure si. Kyɔwe kikpeerebee a fo-ɔ, ne ɔ bee ya nyu bokɔ, ne ɔ bee tɔwe aneɔ de gywii bamo, ne baa sure si.

⁶ Kedeepweta a fo ne kyɔwe e kpa a ɔ lowe-ɔ, ne ɔ bee yo kawu bee ya to anyare ko yere na bo maa waa seye. Ne oo bise bamo feye, ‘Emene se ne mone a yere mfee lee gyegyaye bo fo kedeepweta na mone mon waa seye?’

⁷ Ne baa benɔaa mo feye, ‘Okɔ mon taa ane a ane sun sa mo.’

Ne ɔ ye, ‘To, mone gbaa, mon' nare mo kodɔɔ-ɔ-rɔ ya sun sa mo.’ Ne baa yo.

⁸ Kyɔwe a lowe-ɔ, ne kodɔɔ-ɔ wuye-o a tɔwe gywii mo kepaafowɔ brese feye, ‘Tee mo apafowɔ-ɔ peee bo gyanɔ na fo ka bamo kokɔ. Na fo ka bamo ne baa sii kamee yo mo kodɔɔ-ɔ-rɔ kokɔ pwee na fo de ka bamo ne baa gye nkree yo-ɔ.’

⁹ Ne apafowɔ ne kodɔɔ-ɔ wuye-o a taa bamo lalalowe bo sun mo kodɔɔ-ɔ-rɔ-ɔ a ba akatɔ-rɔ, ne ɔ ka bamo okemaa siidii kudu. ¹⁰ Ne ɔ kya se ka mo apafowɔ-ɔ kegyase kegyase lee nsii-amee-ɔ ase bo yo agyenkreepo-ɔ ase. Bamo ne baa sun lee gyegyaye tututu-o bo fo kedeepweta-ɔ a ba akatɔ-rɔ-ɔ, ne ba fa bamo mfere feye ba nya atanne bweetɔ a bo kyon nsii-amee-ɔ. Amaa ɔ ka bamo okemaa siidii kudu de nee. ¹¹ Bamo a nyu atanne ne baa nya-ɔ, ne baa tee. ¹² Ne bo ye, ‘Anyare mo ne baa ba fo kodɔɔ-ɔ-rɔ mfee san ne kyɔwe e kpa a ɔ lowe-ɔ a sun kusun dɔnhweree konko nee. Ne ane mo ane a kpone sun kusun ibiri mo peee na kyɔwe a da ane. Amo-ɔ peee gbaa fo a ka ane aa bamo atanne konko de nee.’

¹³ Ne kodɔɔ-ɔ wuye-o a benɔaa bamo oko feye, ‘Mo nyare, nu mo ase. Mon gyi fo nee. Fo a kyɔ sure si feye fo i sun kusun kake mumwii-o nee a fo sa mo, na n ka fo siidii kudu. Mo e ba ayeba nee eee? ¹⁴ To, taa fo kakɔka a fo nare pe. Mo ya ka fo aa anyare mo ne oo sii kamee bo dɔɔ mo-ɔ atanne konko gbaa ooo, a mon gye fo asen. ¹⁵ Mo fɔɔfɔɔ atanne nee. Amose-ɔ n de kpa feye m ba amo bo waa aneɔ ne mo e kpa-ɔ. Beee a bo fo gya feye mo a waa kedamenanɔ nee eee?’ ”

¹⁶ Ne Yeesu ye, “Amo e gye saasebee. Amose se-ɔ nsii-amee i kii agyenkreepo, na agyenkreepo mo kii nsii-amee.”

*Aneɔ ne Yeesu a tɔwe mo lowi asen sasepo-ɔ
(Maak 10.32–34; Lukas 18.31–34)*

¹⁷ Yeesuu a meraa se ɔ yɔ Yerusalem-ɔ, ne oo lee mɔ agyasepo kudu anyɔ-ɔ keri si, ne ɔɔ tɔwe gywii bamo feye, ¹⁸ “Mon' nu mo ase. Yerusalem ne ane e yɔ mo-ɔ, ne ba ba mo, dimaadi mɔ gyi-o, a bo bo waa Wuribware alɔnɔpo abrese na Wuribware mbraa akaapopo kesaree-ro. Bamɔ e gye ne ba gyi mo asen na bo bu mo kepo. ¹⁹ Na nkee bo taa mo sa Roma awuye ne baa kɔre ane man-ɔ na bo mo mo. Roma awuye mo e waa mo nwaagyisenne, na bo da mo paara, na bo da mo bo mera kiyii kpare-abese-ro se. Amaa kemɔ nke nsa Wuribware i kyinji mo a ɔ lee lowi-ro.”

Anen ne Yakubu na Yohanee-ana bamo nyi e kpa kotɔko Yeesuu ase a ɔ sa bamo-ɔ (Maak 10.35–45)

²⁰ To, ne Yeesuu a agyasepo-ɔ anyɔ ko a lee mɔ keri si na bo kore mɔ kotɔko. Bamɔ e gye Sibidii mɔ agyi nyanse anyɔ-ɔ Yakubu na Yohanee. Ne baa yaa bamo nyi Yeesuu ase na ɔ tɔwe bamo kanɔ se asen. Ne ɔkyee-ɔ a kpuni anjirii Yeesuu ayaa-ro, ne ɔɔ kore mɔ kotɔko.

²¹ Ne Yeesuu a tɔwe gywii mɔ feye, “Tɔwe ketɔ ne fo e kpa-ɔ gywii mo.”

Ne ɔkyee-ɔ ye, “Mo e kpa feye fo ya kyena fo kuwure-o si, na fo sa a mo agyi nyanse anyɔ mo kyena fo ase, ɔkonko kyena fo kigyise si, na ɔkonko-ɔ mo kyena fo kebena se.”

²² Ne Yeesuu a benjaa bamo feye, “Mone mon nyi anen ne ketɔ ne mone i bise mone e kpa-ɔ du-o. Mone e taare a mon' gyi aworefɔɔ konko ne mo e ba a m bo gyi-o ooo? Ne mone e taare a mon' nyite asen de ne asese e taa a bo bo laye mo-ɔ ɔɔ?”

Ne baa benjaa feye, “Ane e taare.”

²³ Ne Yeesuu a tɔwe gywii bamo feye, “Mo e tɔwe mo i gywii mone feye anen ne mo i gyi aworefɔɔ-ɔ, anen de ne mone i gyi. Amaa n gye mo e gye ne mo i lee mɔ ne ɔ kyena mo kigyise si-o na mɔ-ɔ mɔ ne ɔ kyena mo kebena se-ɔ. N se Wuribware e gye ne o lee ekyenakpa amo a ɔ bo sa bamo ne ɔɔ lɔnɔ mfen bo yera bamo-ɔ.”

²⁴ San ne Yeesuu agyasepo kudu ne baa san-ɔ a nu anen ne Yakubu na Yohanee e kpa feye Yeesuu sa bamo kedabe kyon bamo peee-ɔ, ne bamo idun a fwii Yakubu na Yohanee si. ²⁵ Mfen ne Yeesuu a tee bamo peee bo gyanne, ne ɔɔ tɔwe gywii bamo feye, “Nee mone nyi feye kaye mo-ro asese-ro feraa, bamo ne bo de man-ɔ na agyenkrepo-ɔ e gye ne bo de keyaalen ba gyi ɔkema se e? ²⁶ Amaa mone-ro feraa n gye anen ne a du-o nee. ɔko ne ɔ kpa feye ɔ waa mone-ro abrese beee sese dabe-ɔ sun sa mone ne mone a san-ɔ. ²⁷ Ne ɔko ne mɔ e kpa feye o kii mone-ro agyenkrepo-ɔ, amo feraa sese-ɔ taa mɔ eyee bo waa mone kenya, ²⁸ feye anen ne mo, dimaadi mɔ gyi-o, mon ba feye ɔko sun sa mo-ɔ. Mo a ba nee feye m bo waa asun bo sa asese nee, na n wu bo sa asese bweetɔ, na n ka koka sa bamo a bo bee nya nya bamo eyee.”

Anen ne Yeesuu a bunji atenapo anyɔ ko akatɔ-ɔ (Maak 10.46–52; Lukas 18.35–43)

²⁹ Ne Yeesuu mɔ aa mɔ agyasepo-ɔ a borɔ Yerikoo man-na. Bamɔ a lee mfen ba yɔ-ɔ, ne asese biribiri a gya bamo se. ³⁰ Amɔ atenapo anyɔ ko i te kpa-ɔ kee. Bamɔ a nu feye Yeesuu e gye ne ɔ kyon kpa amo se-ɔ, ne baa lee ba fere-ro ba tee mɔ feye, “Ane nyanpe, Deefid mɔ nana, nu ane ewee.”

³¹ Ne asese-ɔ a fee bamo se feye bo laatɔ. Amaa nkee gbaa ne baa meraa se ba fere-ro kenken-o nee feye, “Ane nyanpe, Deefid mɔ nana, nu ane ewee.”

³² Ne Yeesuu a yere. Ne ɔɔ tee bamo baa mɔ ase. Bamɔ a ba-ɔ, ne oo bise bamo feye, “Ntɔɔ ne mone e kpa feye n waa sa mone?”

³³ Ne bo ye, “Ane nyanpe, ane e kpa feye fo sa a ane akatɔ bunji nee.”

³⁴ Ne Yeesuu a nu bamo ewee, ne ɔɔ dabɔɔ bamo akatɔ. Puri amo-ro mfen ne bamo akatɔ a bunji. Ne baa gya mɔ se.

21

*Anɛn nɛ Yeesuu a deɛ kyena kuruma si lwee Yerusalem maŋ-nɔ-ɔ
(Maak 11.1–11; Lukas 19.28–40; Yohanee 12.12–19)*

¹⁻² Bamɔ a kpa a bɔ fɔ Yerusalem-ɔ, nɛ baa lwee kamaŋgyii kɔ nɛ ba tɛɛ ɛ Betefage, nɛ ka maa Mfɔ-Ayii kebee-ɔ-rɔ. Mfɛn-ɔ nɛ Yeesuu a sun mɔ agyasepɔ-ɔ anyɔ bɔ gye ŋkrɛɛ tɔwɛ gywii bamɔ feyɛ, “Mɔn' yɔ kamaŋgyii nɛ ka bɔ akatɔ-rɔ-ɔ-rɔ. Mɔnɛ ya deŋ fɔ mfɛn, mɔnɛ i ŋu bamɔ a ŋure kukurumanyi kɔ bɔ yera na mɔ gyi yere mɔ ase. Na mɔn' saŋŋɛ bamɔ baa mɔ ase. ³ Ɔkɔ ya bise mɔnɛ ketɔ se nɛ mɔnɛ ɛ saŋŋɛ bamɔ-ɔ, na mɔn' tɔwɛ gywii sesɛ-ɔ feyɛ mɔnɛ nyanpe ɛ gye nɛ ɔ kpa. Mɔnɛ ya tɔwɛ anɛn, na ɔ sa mɔnɛ kpa feyɛ mɔn' taa bamɔ baa.”

⁴ Amɔ-ɔ a ba neɛ a ketɔ nɛ Wuribware kyaamɛɛ kɔ a kyɔrɛɛ waa abwareseŋ wɔrɛ-ɔ-rɔ-ɔ nya waa kasɛntiŋ feyɛ,

⁵ “Mɔn' tɔwɛ gywii Yerusalem maŋ awuye, feyɛ,
‘Mɔn' keɛ, mɔnɛ owure ɛ ba mɔnɛ ase-ɔ.
Ɔ gye ɔwɔrɔba, nɛ ɔ deɛ kakurumagyii ɔ ba.’ ”*

⁶ Nɛ agyasepɔ anyɔ amɔ a ya waa anɛn nɛ Yeesuu a tɔwɛ gywii bamɔ feyɛ bɔ waa-ɔ.
⁷ Nɛ baa baa kukurumanyi-o na mɔ gyi-o. Nɛ baa ba bamɔ awaagya bɔ dɔŋŋɔ mɔbɔ-ɔ mmɛɛ. Nɛ Yeesuu a deɛ kyena kakurumagyii-o si. ⁸ Nɛ asɛɛ bweɛtɔ a brawɛ bamɔ awaagya-rɔ bɔ beya kpa-ɔ se sa mɔ, nɛ ɔ nare se kyɔŋ. Bɔkɔ mɔ a ŋeri afɛraa lee ayii nɛ a maa kpa keɛ-ɔ bɔ dɔŋŋɔ kpa-ɔ se sa mɔ, nɛ ɔ nare se kyɔŋ. ⁹ Njkee bamɔ nɛ bɔ gye mɔ ŋkrɛɛ na bamɔ nɛ bɔ gya mɔ se-ɔ a lee ba fɛɛ-rɔ neɛ feyɛ,

“Mɔn' sa a anɛ da Deefid mɔ nana kakyirele.
Wuribware yure mɔ nɛ ɔ ba mɔ kenya-re-ɔ.*
Mɔn' sa a anɛ da Wuribware nɛ ɔ bɔ sɔsɔ-ɔ kakyirele.”

¹⁰ Yeesuu a lwee Yerusalem maŋ-nɔ-ɔ, nɛ elawɔ a deɛ maŋ-ɔ-rɔ tɔŋ kemaa, nɛ bɔ ye,
“Nɛ nse neɛ?”

¹¹ Nɛ asɛɛ nɛ bamɔ aa Yeesuu a yɔ-ɔ a lee kanɔ feyɛ, “Wuribware kyaamɛɛ Yeesuu-o neɛ. Ɔ lee Nasarɛt maŋ nɛ ɔ bɔ Galileya sweere se-ɔ neɛ.”

*Ketɔ nɛ Yeesuu a waa na ɔ bɔ Wuribware sunjpa-ɔ
(Maak 11.15–19; Lukas 19.45–48)*

¹² Amɔ kamɛɛ-rɔ-ɔ, nɛ Yeesuu a ya lwee Wuribware sunjpa-ɔ kabuno. Nɛ oo ŋu ayawogyipɔ te mfɛn ba fe atɔ na bɔkɔ ɛ sɔɔ. Bɔkɔ mɔ te bamɔ iteburi ase mfɛn ba kyeeri Roma sweere se atanne ba yaa Yudeya sweere se atanne-rɔ. Asɛɛ mɔ-rɔ bɔkɔ mɔ te bamɔ nya se ba fe awurelepɔ neɛ. To, Yeesuu a ya tɔ bamɔ anɛn-ɔ, nɛ ɔ gyera gyera bamɔ iteburi-o na bamɔ nya-ɔ bɔ da, nɛ ɔ gya bamɔ bɔ kyɔŋwe. ¹³ Nɛ ɔ tɔwɛ gywii bamɔ feyɛ, “Neɛ baa kyɔrɛɛ waa abwareseŋ wɔrɛ-ɔ-rɔ feyɛ Wuribware ye,

‘Mɔ lɔŋ-ɔ i kii kekyaŋ nɛ kayɛ mɔ-rɔ asɛɛ pɛɛɛ
ɛ ba a bɔ bɔ nya kɔrɛ kebwarekɔrɛ-ɔ.’*
Amaa mɔnɛ a taa mfɛn bɔ kii ‘ayu lɔŋ neɛ’* beɛɛ?”

¹⁴ Wuribware sunjpa a kabuno-o mfɛn nɛ atɛnapɔ na agyabɔɔ a ba mɔ ase, nɛ ɔ kya bamɔ. ¹⁵ Nɛ ŋyaagyi a fɛɛ-rɔ anɛn-aaa feyɛ, “Mɔn' sa a anɛ da Deefid mɔ nana kakyirele.”

* **21:5** Sakariya 9.9. * **21:9** Kiliŋ 118.26. * **21:13** Isaya 56.7. * **21:13** Yeremeya 7.11.

Ne Wuribware alɔnɔpɔ na Wuribware mbraa akaapɔpɔ a ɲu akpenyeetɔ ne Yeesuu a waa-ɔ, ne baa nu aneɲ ne ɲyaagyi-o e feɛ-rɔ-ɔ, ne bamɔ iduɲ a fwii Yeesuu si. ¹⁶ Ne baa bise mɔ feye, “Fɔ a nu aneɲ ne ɲyaagyi mɔ e tɔwe-ɔ ɔɔɔ? Ketɔ bware aaa?”

Ne Yeesuu a beɲɲaa bamɔ feye, “A bware. Nee mone mon tɛɛ kare ketɔ ne baa kyɔrɛɛ waa abwaresen wɔre-ɔ-rɔ-ɔ feye,

‘Ane nyanpe Wuribware,
fɔ a sa ne elawɔ ne ɲyaagyi ngyingyii e waa mfee-ɔ
a sa ne fɔ a nya kedabe.’* ε?”

¹⁷ Ne Yeesuu a lee bamɔ ase maɲ-ɔ-rɔ yɔ kamangyii kɔ ne ba tee ε Betaniya, ne oo di mfeɲ kraye.

Aneɲ ne Yeesuu a daa figi kiyii kɔ yii-o
(Maak 11.12–14, 20–24)

¹⁸ Kaye ɲke gyegyaye tututu-o, ne Yeesuu a kiɲɲi ɔ yɔ maɲ-ɔ-rɔ. Ne akon de mɔ. ¹⁹ Mfeɲ ne oo ɲu figi kiyii kɔ yere kpa keɛ. Ne ɔɔ yɔ a ɔ ya deere kemɔ se feye ɔ nya kemɔ agyi a o gyi aaa. Amaa mɔ a yɔ kemɔ kaase-ɔ, seye mon te kemɔ se, amɔ aferaa wɔre. Amose-ɔ ne ɔɔ tɔwe gywii kiyii-o feye, “Fɔ mon lee fɔ bɔ-rɔ a fɔ swɛɛ agyi daa.” Puri amɔ-rɔ mfeɲ ne kiyii amɔ a wu.

²⁰ Yeesuu agyasepɔ-ɔ a ɲu feye kiyii amɔ a wu-o, ne aa kpen bamɔ eyee. Ne bɔ ye, “Emene ne figi kiyii mɔ a waa wu puri mɔ-rɔ aneɲ?”

²¹ Ne Yeesuu a tɔwe gywii bamɔ feye, “Mɔ e tɔwe mɔ i gywii mone feye, mone ya kɔɔre Wuribware gyi, ne mone e mon lwii kamɛɛ, amɔ fɛraa mone e taare a mon' waa aneɲ ne mɔ a waa kiyii mɔ mfee-ɔ. N gye amɔ wɔre gbaa, amaa mone e taare a mon' tɔwe gywii kebee mɔ feye, ‘Kosɔ nare ya twee fɔ eyee waa ɔpɔɔ-rɔ.’ Na Wuribware sa a ketɔ waa aneɲ sa mone. ²² Amose-ɔ, mone ya kore Wuribware kotɔkɔ, ne mone a kɔɔre gyi feye ɔ sa mone ketɔ amɔ, mone e nya.”

Yudaa awuye agyenkeɛpɔ a senbise kɔ ne Yeesuu a kine kanalee-o
(Maak 11.27–33; Lukas 20.1–8)

²³ Ne Yeesuu a kiɲɲi ba Wuribware sunkpa a kabuno-o. Ne ɔɔ kaapɔ laman abwaresen mfeɲ. Mɔ a maa se ɔ kaapɔ-ɔ, ne Wuribware alɔnɔpɔ abresɛ na maɲ-ɔ abresɛ a ba mɔ ase. Ne baa bise mɔ feye, “Nse ya sa fɔ kpa feye fɔ bɔ gya asesɛ bɔ lee Wuribware sunkpa a kabuno-o mfee? Ne nse ya sa fɔ kpa feye fɔ kaapɔ atɔ mfee?”

²⁴ Mfeɲ ne Yeesuu a beɲɲaa bamɔ feye, “To, mɔ-ɔ mɔ i bise mone asen konko kpen, ne mone ya taare beɲɲaa mɔ neɛneɛ fɛraa, mɔ-ɔ mɔ e kaapɔ mone kpa ne n de feye m bɔ waa aneɲ a atɔ mɔ. ²⁵ Mon' kaapɔ mɔ mɔ ne ɔɔ sa Yohanee Osuubɔpɔ-ɔ kpa feye ɔ bɔ asuu-o? Wuribware ya sa mɔ beɛɛ dimaadi aaa?”

Mfeɲ ne bamɔ wɔre wɔre a lee ba gyiiri ikii feye, “Emene ne ane tɔwe-ɔ nee? Bɔ lee feye ane ya tɔwe feye Wuribware ya sa Yohanee kpa feye ɔ bɔ asuu, o bise ane feye, ‘Ntɛtɛ se nee ne mone mon kɔɔre Yohanee gyi?’ ²⁶ Ne ane mɔ ane ya tɔwe feye dimaadi ya sa mɔ kpa, emene ne laman mɔ e waa ane? Ane sere bamɔ, a lee feye bamɔ okɛmaa a kɔɔre gyi feye Yohanee gye Wuribware a akyaamɛɛ-ɔ ɔkɔ nee.”

²⁷ Amose se-ɔ ne baa beɲɲaa Yeesuu feye, “Ane mon nyi ɔkɔ ne ɔɔ sa Yohanee kpa feye ɔ bɔ asuu-o.”

Ne Yeesuu mɔ a tɔwe gywii bamɔ feye, “Aneɲ fɛraa, ɲ gbaa ma tɔwe ɔkɔ ne ɔɔ sa mɔ kpa feye ɲ waa ketɔ ne mɔ e waa-ɔ a n gywii mone.”

ɔnyare kɔ na mɔ agyi nyanse anyɔ kitee

* 21:16 Kiliɲ 8.2 (LXX).

²⁸ Ne Yeesuu a kya se tawe feye, “Emene ne mone e fa feye kitee ma e kaapo? N gye anyare ko e bo-ro aaa? Ne o de mo agyi nyanse anyo. Kake nko ne so ya kore mo gyi brese-ɔ toroo. ²⁹ Ne so tawe gywii mo se feye, ‘Ma yo.’ Amaa keto a waa kafwee-ɔ, ne oo nu mo eyee, ne so yo mo se a kodoo-ro ya doo.

³⁰ Sanj amo mo se kyɔ o yii mo gyi nyasepo-ɔ ase a so ya kore mo toroo anen de. Ne so benjaa mo se feye, ‘Yooo, n se, mo a nu. Mo e yo.’ Amaa mo-ɔ mo mon yo.”

Ne Yeesuu a bise bo gye kee feye, ³¹ “Nnyanse nnyo mo-ro-ɔ, bamo mmo ya waa mo se kpre? Mon' lee kana a n nu.”

Ne baa lee kana feye, “Gyi brese-ɔ.”

Ne Yeesuu a tawe gywii bamo feye, “Kasentij nee. Keto ne mo e kaapo mone-ɔ e gye feye apoo lenpoo akorepo na apurimakyee e gye ne ba gye nkpee a bo tii Wuribware se a kuwure-o si na mone te. ³² Bo lee feye Yohanee Osuubapo-ɔ a ba mone ase nee a so bo kaapo mone ekpa timaa na mon' borɔ se. Ne mone ma mone mon kore mo gyi. Amaa lenpoo akorepo-ɔ na apurimakyee-ɔ feraa a kore mo gyi. Mone a nu amo-ɔ gbaa ooo, mone mon kyurowi mone mfere na mon' kore mo gyi.”

Apafowa bɔye ko kitee

(Maak 12.1–12; Lukas 20.9–19)

³³ Ne Yeesuu ye, “Mon' nu mo ase, na m bee tawe kitee ko. N gye kodoo wuye ko ya de kyena aaa? Ne oo dwii bobee ayii ko, ne amo ya swee agyi ne bo de ba waa nta-ɔ. Ne oo gyi bane dabe bo muruwaa, ne oo kwii kemaŋtaŋ kodoo-ro, na so taa ayii-o agyi bo waa-ro a bo kyikye si lee amo nkyu-o. Ne so bee waa kotoko ne ba dee yere kemo se a bo deere kodoo-ɔ se-ɔ bo yera kodoo-ro. Ne so taa sa apafowa ko feye bo deere se sa mo, ne so lee pe tu kpa yo kefo.

³⁴ Sanj ne ayii a agyi-o a bere, ne amo kiteebee a fo-ɔ, ne kodoo-ɔ wuye-o a sunj mo ayaafore ko bo kyonwe apafowa amo ase feye bo yo na apafowa-ɔ ke keto ne baa nya lee mo kodoo-ro-ro, na bo taa mo lee bo kyonwe mo. ³⁵ Ayaafore amo a yo apafowa-ɔ ase-ɔ, ne apafowa-ɔ a kra bamo oko ne baa da mo, oko ma ne baa ma, ne oko ma bee baa twee abu bo da mo ma. ³⁶ Amose-ɔ ne kodoo-ɔ wuye-o a bee sunj ayaafore ko na bo ky kegyenkpee a bomo-ɔ. Amaa anen de ne apafowa amo a bee waa bamo.

³⁷ Lalalowe-ɔ ne oo sunj mo gyi bo kyonwe apafowa amo ase. Ne so fa mo mfere feye, ‘Mo e kore a n gyi feye ba bu mo gyi-o.’ ³⁸ Sanj ne apafowa amo a nu kayaagyi-o e ba-ɔ, ne nkee ba tawe ba gywii abee feye, ‘Kee kodoo-ɔ wuye-o mo gyi-o ne mo se ya wu o gyi mo kapote-ɔ e ba-ɔ. Mon' sa a ane ma mo, na mo se a kodoo ma kii ane lee.’ ³⁹ Amose-ɔ ne baa kra mo kayaagyi amo, ne baa gyiiri mo lee kodoo-ro, ne baa ma mo.

⁴⁰ To, mone e kore mone i gyi feye bobee kodoo-ɔ wuye-o fonfon ya ba apafowa amo ase, emene ne so waa bamo-ɔ nee?”

⁴¹ Ne baa lee kana feye, “A waa kana nkemaa so ma asese bɔye amo. Na so bo taa kodoo-ɔ sa asese banban na bo deere se sa mo. Na kiteebee ya fo, bo ke ayii-o agyi-ro na bo taa mo lee bo kyonwe mo.”

⁴² Ne Yeesuu ye, “Kasentij nee. Mo a kore gyi feye mone a kare abwaresen wore-ro feye,

‘Kefore serise ko ne apweepo de bo pwee
ne baa kine kemo bo twee-ɔ,
ya kon bo kii kemo ne kaa len len-ɔ pwee bo yera-ɔ.
Wuribware ya sa ne aa ba anen,
ne aa kpen ane eyee kebanse.’ ”*

* 21:42 Kiliŋ 118.22-23.

⁴³ Ne Yeesuu a tawe bo gye kee feye, “Amose se-ɔ mo e tawe mo i gywii mone feye Wuribware i lee mone Isireeli awuye a ɔ bo lee mo kuwure-o-ro, na ɔ bee tee asese banban baa bo tii kemo se. Aneɲ a asese mo e gye bamo ne bamo awaase e kaapo feye baa fo feye bo tii kuwure-o si-o. [⁴⁴ Okemaa ne mo ya lee da kefore amo se, ke e tenje sese-ɔ-ro kyikpuri kyikpuri. Ne kemo ya lee da oko se, na ko kwee mo waa feye ese-ɔ.]”

⁴⁵ Wuribware abɔnɔpo abrese-ɔ na Farisii awuye-o a nu itee amo ne Yeesuu a tawe-ɔ, ne baa pini feye ɔ kaapo feye bo du feye apafowo boye amo na apwεpo ne baa kine kefore serise-ɔ kebo pwee-ɔ. ⁴⁶ Amose-ɔ ba kpa mo a bo kra. Amaa bamo a sere laman-ɔ se-ɔ, bo mon taare, a lee feye laman-ɔ fεraa ye ɔ gye Wuribware a akyaaame-ɔ oko nee.

22

Gyikpa dabe ko kitee (Lukas 14.15–24)

¹ Ne Yeesuu a bee ba kitee ko bo sa senja gywii asese ne ba nu mo ase-ɔ. ² Ne ɔ ye, “Mon' nu aneɲ ne Wuribware se a kuwure-o du-o. N gye owure ko e deɛ ɔ bo-ro aaa? Ne mo gyi nyanse-ɔ e kpa a ɔ waareɛ okyee. Ne owure-o a waa kokofɔ-ro ateese siraa sa mo gyi-o. ³ Ne oo sun mo ayaafɔre bo kyonwe asese ne oo nyinɲi bamo-ɔ ase, feye san a fo feye bo ba na bo gyi ateese bo gyi akato. Amaa bamo okemaa a kine keba.

⁴ Ne ɔ bee sun ayaafɔre ko bamo ase bo tawe gywii bamo feye, ‘Mo a waa kokofɔ-ro a ateese-o lowe. Mo a mo mo enaate-ro edabedabe-ɔ, ne mo a waa ketɔ kemaa siraa lowe. Amose-ɔ mon' bo gyi.’

⁵ Amaa afɔ-ɔ okemaa mon benɲaa owure a ayaafɔre-ɔ. Bamoro okonko a yo mo ndoo-ro, ne okonko mo a yo mo yawogyikpa. ⁶ Bamo ne baa san-ɔ mo a kra owure a ayaafɔre-ɔ ne baa da bamo mo.

⁷ Kemo ne owure-o de? Mo dun a fwii bweetɔ, ne oo sun mo asoogyaa awuye, ne baa ya mo aneɲ a asese boye-ɔ kywee bamo man.

⁸ Ne ɔ bee tee mo ayaafɔre-ɔ bo gyanɲe, ne ɔ tawe gywii bamo feye, ‘Mo a waa kokofɔ-ro a ateese-o siraa lowe, amaa bamo ne mo a nyinɲi feye bo ba-ɔ a kine keba. Aneɲ a asese-ɔ mon fo feye bo bo gyi mo ateese-o nee. ⁹ Amose-ɔ mo e kpa a n tee asese banban na bo ba. Mon' nare yo man-no mbore se ya tee sese kemaa ne mone i ɲu-o na ɔ ba mfee bo gyi mo ateese-o.’

¹⁰ Ne mo ayaafɔre-ɔ a yo man-no a mbore-ɔ se ya tee asese timaa na aboye peee ne baa ɲu mfeɲ-ɔ. Ne baa ba ateese-o gyikpa-ɔ. Bamo a ba-ɔ, baa borɔ owure a gyikpa a kekyaɲ-ɔ.

¹¹ Ne owure-o a lwee gyikpa a kekyaɲ-ɔ-ro ya sa mo afɔ amo anse na keba. Mo a bo mfeɲ-ɔ, ne oo ɲu sese ko na ɔ mon bun kokofɔ-ro-ɔ waagya. ¹² Ne oo bise mo feye, ‘Mo nyare, emene ne fo a waa ba mfee na fo mon bun kokofɔ-ro waagya-ɔ nee?’ Amaa sese-ɔ mon taare lee kanɔ.

¹³ Ne owure-o a sa mo ayaafɔre ne bo yere mfeɲ-ɔ kanɔ feye, ‘Mon' ɲure sese-ɔ asaree na ayaa, na mon' taa mo twee bo kyonwe kawu kibugyii-ro. Mfeɲ ne asese da ba su na ba dunwi nnɔ, a lee feye bo maa taare a bo lweero ba gyikpa-ɔ mfee.’

Amo e gye saasebeɛ. ¹⁴ Amose se-ɔ Wuribware a tee asese bweetɔ feye bo bo tii mo kuwure-o si. Amaa asese kafwee ne Wuribware i lee a bo bo kii mo fɔnɲon asese.”

Lenpoo keka senbise (Maak 12.13–17; Lukas 20.20–26)

¹⁵ Farisii awuye-o a nu itee ne Yeesuu a waa-ɔ, ne baa ya buwi ekpa na bo borɔ se bise mo asen laore mo kanɔ-ro. Na mo ya tawe kebeye ko a bo nya kra mo. ¹⁶ Amose-ɔ ne baa sun bamo fɔnɲon agyasepo ko na Owure Herɔd ayererɔpo ko bo kyonwe Yeesuu ase, ne baa ba bo tawe kane kane gywii mo feye, “Okapopo, ane nyi feye kasentɲi wuye e gye fo, ne fo maa penna oko. Na kufu mon de fo feye asese tawe fo asen. Fo mon nyi feye sese mo gye sese dabe beee ɔ gye sese kagyinyii. Fo fεraa fo e kaapo ato kasentɲi ne Wuribware

e kpa feyε sese dimaadi kēmaa waa-ɔ nee. ¹⁷ Amose-ɔ ane i bise fo feyε, Roma awuye a kō kenaa gyi ane se kōore ane maŋ-ɔ se-ɔ, ane ya ka lenpoo sa bamo owure dabe ne ba tee mō ε Kayesaa-ɔ, a kye ane Wuribware mbraa-ɔ beεε a maa kye? Tōwe na ane nu.”

¹⁸ Amaa Yeessu a kyɔ pini bamo mfeere boye-ɔ. Ne ɔ beŋŋaa bamo feyε, “Mone nno ŋnyo ŋnyo awuye mō. Nteto nee ne mone e kyɔ mo-ro mone e kee-ɔ nee? ¹⁹⁻²⁰ Mon' taa atanne fufuri kigyi ne kaa fo siidii kudu-o, ne mone de mone e ka lenpoo-o baa mō a ŋ kee.” Bamō a taa baa-ɔ, ne oo bise bamo feyε, “Nse fotoo na kenyaŋe e doŋ atanne mō se-ɔ nee?”

²¹ Ne baa beŋŋaa feyε, “Owure Kayesaa lee nee.”

Ne Yeessu ye, “To, amo feraa, mon' ka keto ne ke gye Kayesaa lee-o sa Kayesaa, na mon' ka kemo ne ke gye Wuribware lee-o sa Wuribware.”

²² Ne aneŋ ne Yeessu a beŋŋaa-ɔ a kpeŋ bamo eyee. Amose-ɔ ne baa yowe mō bo yii.

Kikiyŋŋi lee lowi-ro seŋbise

(Maak 12.18–27; Lukas 20.27–40)

²³ Kake amo deε ne Sadukii awuye kō a ba Yeessu ase aneŋ deε na bo bo bise mō aseŋ. Amō Sadukii awuye mō gye Yudaa awuye kō ne ba kōore ba gyi feyε sese ya wu, mō kayowore na mō kra peεε a wu, ne aneŋ se-ɔ ɔ maa taare a o kiyŋŋi lee lowi-ro peεε-ɔ nee. ²⁴ To, ne baa bise Yeessu feyε, “Ōkaaporo, ane ɔdedaapo Mosis ya kyoreε mbraa mō waa abwaresen wore-ɔ-ro sa ane feyε, ɔko ya wu yowe mō ka na bo moŋ kowe agyi, sese-ɔ mō tire taa kpenlekyee-ɔ waaree na bo nya kowe kayaagyi. Na bo taa kamō feyε mō daa ne oo wu-o mō gyi nee. ²⁵ To, ɔnyare kō agyi nyanse asunoo e deε bo bo ane-ro mfee. Ne bamo-ro ɔbrese-ɔ a waaree ɔkyee, ne ɔnyare-ɔ a bo wu na mō ka moŋ kowe agyi. Ne ɔ yowe mō ka sa mō tire ne ɔ gya mō se-ɔ na ɔ waaree mō. ²⁶ Ne mō tire amo a taa kpenlekyee-ɔ waaree. Aneŋ deε ne mō aa mō moŋ kowe, ne ɔnyare-ɔ a bo wu. ɔnyare amo mō tire ne ɔ gya mō se-ɔ aneŋ deε. Bamō peεε a waaree bamō daa a kpenlekyee amo gyanŋe se, ne baa wu yowe mō na mō aa bamō ɔko moŋ kowe gyi koŋko gbaa. ²⁷ A bo-ro ne ɔkyee-ɔ mō a bo wu gya bamō se. ²⁸ Ne mbeyomō, bo ye ɔkēmaa i kiyŋŋi a ɔ lee lowi-ro. Kake nsi amo, bamo-ro nse e gye ɔkyee-ɔ mō kuri? Bo lee feyε bamō asunoo-o peεε mō a waaree mō bo gyanŋe se.”

²⁹ Mfeŋ ne Yeessu a beŋŋaa bamo feyε, “Mone a fo kpa, a lee feyε mone moŋ nyi abwaresen wore-ɔ-ro aseŋ, ne mone moŋ nyi aneŋ ne Wuribware keyaalen-ɔ du-o, aneŋ deε ne mone maa nu kemo kaase. ³⁰ A lee feyε asesε ya kiyŋŋi lee lowi-ro, bamō kakyena-ro du nee feyε Wuribware a mbɔ ne bo bo soso-ɔ lee-o. Amose-ɔ awaareye moŋ leε a bo-ro. ³¹ To, mone feraa mone ye alowipo-ɔ maa leε kiyŋŋi a bo lee lowi-ro. Amaa mō i bise mone feyε mone moŋ kare keto ne Wuribware a kaapo mone, ne baa kyoreε waa abwaresen wore-ɔ-ro-ɔ ɔɔ? Mfeŋ-ɔ ɔ ye, ³² ‘Mō e gye Wuribware, nyanpe ne fo nana-ana Abraham na Isak na Yakubu i sun-o.’* Amō e gye feyε ane adedaapo amo ne baa wu-o a san ba sun Wuribware-ɔ se-ɔ, a kaapo nee feyε bamō a wu gbaa ooo, bamō ekra san i te.”

³³ Lamaŋ ne ba nu Yeessu ase mfeŋ-ɔ a nu mō kekaapo amo-ɔ, ne aa kpeŋ bamo eyee.

Mbraa-ɔ peεε-ro mmo ne n tiri-o

(Maak 12.28–34)

³⁴ Ne Farisii awuye ne bo bo mfeŋ-ɔ a nu aneŋ ne Yeessu a sa ne Sadukii awuye-o a waa diŋŋ-o. Ne baa gyanŋe a bo kpa aseŋ kō na bo ya bise mō loore mō kan-ro. ³⁵ Amose-ɔ ne bamo-ro ɔko ne ɔ gye Wuribware mbraa ɔkaaporo-ɔ a bo bise mō feyε, ³⁶ “Ōkaaporo, mbraa-ɔ peεε-ro mmo e gye ne n tiri-o nee? Tōwe na ane nu.”

³⁷ Ne Yeessu a beŋŋaa mō feyε, “Mmo ne n tiri-o e gye feyε,

* 22:32 Kelee Igyipiti 3.6.

‘Lee fō kame-ro ba fō kakpōnō na fō mfεεrε pεεε
bō kpa fō nyanpε Wuribware asen.’*

³⁸ Mmō-ɔ e gye mbraa ne n kyō mbraa-ɔ pεεε-ɔ. ³⁹ Mbraa ne n tiri, ne n gya se nyōsepo,
ne η ya lee ngyenkpεεε-ɔ e gye feye,

‘Kpa fō bεεkō asen feye anen ne fō e kpa fō eyee-ɔ.’*

⁴⁰ Wuribware a mbraa ne Mosis a kyōrεε bō beya-ɔ pεεε na Wuribware akyaamεε a
kekaapo-ɔ pεεε yere anen a mbraa ηnyō amō se nee.”

*Ɔkō ne Wuribware i sun a ɔ bō kyōηwe-ɔ asen
(Maak 12.35–37; Lukas 20.41–44)*

⁴¹ Farisii awuye-o a san bō yere ba nu Yeessu ase-ɔ, ne oo bise bamō senbise kō bō teere
mō ne baa bise mō-ɔ. ⁴² Ne ɔ ye, “Emene ne mone e fa Kristoo ne Wuribware ye o sun a
ɔ bō kyōηwe ane-ɔ asen? Nse kenana-ro ne ɔ lee?”

Ne baa lee kanō feye, “Ɔ lee Owure Deefid a kenana-ɔ-ro nee.”

⁴³ Ne ɔ tōwe gywii bamō feye, “Ne emene se ne Wuribware a kufwiine timaa-o mō a sa
ne Deefid fōηfōη gbaa a tee mō mō nyanpε? Bō lee feye Deefid a kyōrεε waa abwaresen
wore-ɔ-ro feye,

⁴⁴ ‘Wuribware a tōwe gywii mō nyanpε nee ε,
Kyena mō kigyise si mfee
na n sa a fō adon pεεε mō ba fō kaase.’*

⁴⁵ To, Deefid a kyōrεε asen amō ne Wuribware a tōwe gywii ɔkō ne o te mō ase-ɔ, Kristoo
ne ɔ tōwe gywii. Amō a gye anen-ɔ se-ɔ, ne Deefid fōηfōη gbaa a tee Kristoo feye mō
nyanpε, bamō ya kowe Kristoo ne ɔ waa sese dimaadi, emene ne ɔ waa a ɔ lee Deefid a
kenana-ɔ-ro, na Deefid a kyō tee Kristoo feye mō nyanpε?”

⁴⁶ Bamō ɔkō moη taare sa Yeessu kanolee kemaa. Amose-ɔ lee kake amō bō yō-ɔ kufu
de bamō pεεε feye bō bee bise mō asen.

23

*Yeessu ye ɔkemma sa Wuribware mbraa akaapopo-ɔ na Farisii awuye-o si
(Maak 12.38–40; Lukas 20.45–47)*

¹ Ne Yeessu a sa senja gywii laman ne ba nu mō ase-ɔ na mō agyasepo-ɔ. ² Ne ɔ ye,
“Wuribware mbraa akaapopo-ɔ na Farisii awuye-o e gye ne bō de kpa feye bō kaapo
mone Wuribware mbraa ne ane ɔdēdaapo Mosis a kyōrεε bō beya sa ane-ɔ. ³ Amose-ɔ
mon' bu bamō, na mon' gya ketō kemaa ne ba kaapo mone feye mon' waa-ɔ se. Amaa
feraa mone ma kan gya bamō asen waase se, a lee feye ketō ne ba tōwe ba gywii mone-ɔ,
bamō fōηfōη moη gya se. ⁴ Ne bō de bamō fōηfōη ananatō ba tii Mosis a mbraa-ɔ se, na
bō nya sa a mmō kegyase waa leη sa mone. Amaa bamō fōηfōη feraa maa kya mone-ro
na mon' gya mmō se. A du nee feye ɔkō a taa tōsorō dwiidwiise bō sorō fō, ne mō-ɔ maa
sorō a ɔ kya fō-ro-ɔ.

⁵ Ba waa ketō kemaa akatō se nee a asese nya ηu. N taa feye anen ne ane de ndakaagyii
ane da ane nsekpeenō na asaree-ro-ɔ. Wuribware mbraa akaapopo-ɔ na Farisii awuye-o
feraa e waa amō adabe. M bee taa feye anen ne ane bee ane de awaagya ane i bun
anη si ane e kore kebwarekore-ɔ, ne ane i ηure ife apō ane kya kya amō nnō nna-ɔ se.
Wuribware mbraa akaapopo-ɔ na Farisii awuye-o feraa e waa amō asoswee. ⁶ Ne ɔkō ya

* 22:37 Mbraa kebeesa 6.5. * 22:39 Kōlōηηō mbraa 19.18. * 22:44 Kilin 110.1.

nyinji bamo feye bo ya gyi ateese, amo ba kpa gyikpa-ro a ngya dabe-ɔ se nee a bo kyena. Ne ba kpa kebwarekore akyan-no ngya dabe-ɔ se kekyena. ⁷ Ne bamo a naa laman-no-ɔ mo, ne ba kpa feye asese gyonho ka bamo kan tee bamo e Akaaporo.

⁸ Amaa mone feraa, a mon bware feye bo tee mone oko e Okaaporo, a lee feye mone peee gye kokowebere konko nee, ne mo wore kpen e gye mone akaaporo. ⁹ Aneɛ de ne mone ma kan tee oko sweere mo se feye mone se, a lee feye se konko wore kpen ne mone de. Mo e gye Wuribware. ¹⁰ Aneɛ de ne mone okemaa ma sa a oko tee mo feye ogyenkpeero, a lee feye mo ne o gye mone ogyenkpeero konko kpen-o e gye Kristoo ne Wuribware a sun bo kyonwe kaye mo-ro-ɔ. ¹¹ Mone-ro obrese waa asun bo sun mone ne mone a san-ɔ. ¹² Bo lee feye okemaa ne o bu mo eyee kedabe-ɔ, mo ne Wuribware e baa kaase. Ne okemaa mo ne o baa mo eyee kaase-ɔ, Wuribware e sa mo kedabe.”

¹³ Ne Yeesuu a kya se towe feye, “Mone ne mone gye Wuribware mbraa akaaporo na Farisii awuye-o, mone i nu asen nke nko fee. Nno nyo nyo awuye mo. Bamo ne ba kpa a bo tii Wuribware se a kuwure-o si-o ne mone i tii bamo kpa. Ne mone fonfon mo maa kpa a mon' tii kuwure-o si. [¹⁴ Mone ne mone gye Wuribware mbraa akaaporo na Farisii awuye-o mo, nyee, mone i nu asen nke nko fee. Nno nyo nyo awuye e gye mone. Mone e gye ne mone i puni akpenlekyee mone e kore bamo elon, na mone e kore kebwarekore ane-aaa, na asese nya nu san amo feye mone tee mone gya Wuribware se neene. Mfaane se-ɔ, Wuribware i gyiiri mone kesebo bweeto.] ¹⁵ Mone ne mone gye Wuribware mbraa akaaporo na Farisii awuye-o mo, nyee, mone i nu asen nke nko fee. Nno nyo nyo awuye e gye mone. Bo lee feye mone e nare kefo kefo a mon' ya fo eman se, na mon' bee kyena kore-ro ten ooro-ro yo kefo kefo ya fo sweere ko gbaa se, na mon' nya oko ne o kore mone kekaapo a o gyi-o. Na nke mo ya kii mone ogyasepo-ɔ, na mon' sa a o waa eboye kyon mone fonfon gbaa.

¹⁶ Nyee, mone e ba a mon' bo nu asen fee. Mone ne mone e tee mone eyee feye atenapo nyii-ro akrapo mo-ɔ, mone fonfon gbaa mon kee. Aneɛ de ne mone kekaapo mon gye kasentij. Mone e kaapo feye oko ya waa etan towe bo beya feye o waa kotoko, ne mo ya kon bee ba Wuribware sunkpa bo waa etan, o de kpa feye o lanje mo kan. Ne mone bee mone e kaapo ne feye, mo ya ba atanne pipee ne baa bo waa Wuribware sunkpa-ɔ dan-ɔ bo waa etan, amo feraa o mon de kpa feye o lanje mo kan. ¹⁷ Abaa! Mone mferere ke-mon-de awuye-o mo, mone mon kee ne eee? Wuribware sunkpa beee atanne pipee ne baa bo waa sunkpa amo dan-ɔ, kemo i tiri? N gye sunkpa-ɔ ya sa ne atanne pipee-o a kii atimaa aaa?

¹⁸ Keto ne ki tii amo se-ɔ e gye feye mone ye, oko ya ba lanjokpa ne o bo sunkpa-ɔ mfen-ɔ bo waa etan, o taare a o lanje mo kan. Amaa mo ya ba kabo ne baa taa bo donho lanjokpa-ɔ se-ɔ bo waa etan, amo feraa mone e towe ne feye o mon de kpa feye o lanje mo kan. ¹⁹ Mone mon kee ne beee? Lanjokpa-ɔ na kabo ne ka don mo se-ɔ, amo-ro kemo i tiri? N gye lanjokpa-ɔ ya sa ne kabo-ɔ a kii katimaa aaa? ²⁰ Amose se-ɔ nyee oko ne o ba lanjokpa-ɔ a o bo waa etan-ɔ a ba lanjokpa-ɔ na kabo ne baa bo lanjo Wuribware mfen-ɔ apepeyo bo waa etan nee. ²¹ Ne oko ne o ba Wuribware sunkpa-ɔ a bo waa etan-ɔ e ba sunkpa-ɔ na Wuribware fonfon a o bo waa etan nee, a lee feye Wuribware te sunkpa-ɔ mfen. ²² Ne oko ne o ba Wuribware se a o bo waa etan-ɔ e ba Wuribware kuwuregya-ɔ a o bo waa etan nee, ne a kaapo feye o bee ba Wuribware ne o te kemo se-ɔ a o bo waa etan nee.

²³ Mone ne mone gye Wuribware mbraa akaaporo na Farisii awuye-o mo, m bee mo e towe mo i gywii mone feye mone i nu asen ooo. Nno nyo nyo awuye e gye mone. Bo lee feye mone gya Wuribware mbraa ne nyee mon' taa mone adoteese kema ntunkare kudu kema-ro katun konko na mon' bo lanjo Wuribware san kema-ɔ se. Ne mone de haree koraa na akare na alrafo ako gbaa mone e sa Wuribware. Amaa mone mon gya mbraa ne n tiri n kyoo mbraa amo-ɔ se. Keto ne mo e kaapo-ɔ e gye feye mone maa waa

itimaa, mone maa waa kedamenan̄se, ne mone mon̄ de kasent̄in. Anen̄ a atō mō e gye ne a bware feye mon̄' waa, na mone ma yōwe adōteese a ntun̄karē kudu kemaa-rō katun̄ kon̄ko-ɔ ketaa sa Wuribware. ²⁴ Mone mon̄ kee nee b̄ee? A lee feye ketō ne mone e waa-ɔ du nee feye ɔko a ŋu kyōsen̄ a lee da mō kotōwa na nkyu si, ne oo lee mō bō tweē, ne oo mee nyōma dabe ne ɔ da kotōwa na nkyu-o kaase na ɔ mon̄ ŋu-o.

²⁵ Mone Wuribware mbraa akaaporo na Farisii awuye mō, mō i gyi mone kasent̄in feye nnō ŋnyō ŋnyō awuye e gye mone. Mone du nee feye sese a fwee mō atoren̄kyu na mō egyare mm̄e, na ɔ maa fwee amo mme-ro-o. Mone e lōŋŋō mone ŋyowōre, amaa apoo na gyikōre na gyimōre ya borō mone ŋkron̄-rō. ²⁶ Mone Farisii awuye mō, mone mon̄ nyi feye mone ya lee ebōye lee mone ŋkron̄-rō, amō mone ŋyowōre mon̄ lee n de iyisi aaa?

²⁷ Mone Wuribware mbraa akaaporo na Farisii awuye mō, m b̄ee mō e tōwe feye mone gye nnō ŋnyō ŋnyō awuye nee. Mone du nee feye kegyeran̄ta-ɔ. Kemō sosō ne ba ba siimeetii bō laa, ne kaa waa dan̄. Amaa sweere-ɔ kaase kifun̄in̄ da ki i gyo. ²⁸ Anen̄ d̄ee ne mone bware akatō se, amaa mone bō ayēba na borokōne.

²⁹ Mone Wuribware mbraa akaaporo na Farisii awuye mō bō asen̄ dabe-rō. Nnō ŋnyō ŋnyō awuye e gye mone. Bō lee feye mone e deere Wuribware akyaam̄e na asese timaa kō ne baa d̄ee kyena-ɔ ne mone nana-ana a mō bamo-ɔ agyeran̄ta se, ne mone mō mone de siimeetii mone laa amo neenee. ³⁰ Ne mone e tōwe feye, 'Ane d̄ee ane te ane adedaapo a mbee-ɔ se nee, weete ane mon̄ sure na bō mō Wuribware a akyaam̄e amo.' ³¹ Amaa mone maa taare a mon̄' gyiiri ikii feye bamo ne baa mō Wuribware a akyaam̄e-ɔ mon̄ gye mone fōfō adedaapo nee b̄ee? Mone gye bamo ananagi kasent̄in nee. ³² To, mone mon̄ t̄ee waa mone awaagi bōye-ɔ lowe. N̄ ye mon̄' kya se mō asese feye anen̄ ne mone adedaapo a waa-ɔ, bō fō san̄ ne mone e mō Wuribware akyaam̄e-ɔ p̄ee-ɔ na mon̄' ŋu.

³³ Mone awō mō, mone e fa feye mone e taare a mon̄' kwaye aworefō deekpa ne Wuribware a kure bō beya na ɔ bō gyiiri ebōye awaapo kesēbō-ɔ-rō aaa? Mone maa taare. ³⁴ Amose-ɔ, mō e tōwe mō i gywii mone feye mō i sun̄ akyaam̄e na anyiasen̄po na akaaporo a m bō kyon̄we mone ase. Bamo bokō ne mone e mō, bokō mō ne mone e da a mon̄' bō m̄era ayii kpare-ab̄ee-rō se. Bamo bokō mō mone b̄ee mone e da bamo akyōkywee mone kebwarekōre akyan̄-nō, na mon̄' gya bokō mō lee man̄-nō yaa man̄ kō se. ³⁵ Ketō ne ke bō-rō-ɔ e gye feye Wuribware e ba bamo ne baa mō asese timaa kemaa sweere mō se a kesēbōgyiiri ne ɔ kaa a ɔ bō gyiiri bamo-ɔ bō gyiiri mone kesēbō. Kasent̄in si, lee san̄ ne baa mō sese timaa Ab̄el-ɔ* bō fō san̄ ne mone a mō Barakiya mō gyi Sakariya-o* Wuribware sun̄kpa kanō na lōŋŋōkpa mbon̄tō-rō-ɔ p̄ee kesēbōgyiiri d̄an̄ mone se. ³⁶ Mō i gyi mone kasent̄in feye Wuribware i kperi bamo ilowi mō p̄ee se na o gyiiri ndō a sese-ɔ p̄ee kesēbō.”

*Anen̄ ne Yeesuu e kpa Yerōsalēm awuye asen̄-ɔ
(Lukas 13.31–35)*

³⁷ Ne Yeesuu a kya se tōwe feye, “Mone Yerōsalēm awuye, san̄ kemaa ne Wuribware a sun̄ mō akyaam̄e-ɔ ɔko mone ase-ɔ, mone a daye mō abu mō. San̄ kemaa ne mō a kpa feye ŋ kpōwe mone bō gyan̄ŋe, na ŋ kun̄ mone feye anen̄ ne kyaase i bun̄ mō agyi si-o, mone mō mone a kine. ³⁸ To, Wuribware e kpa a ɔ yōwe mone asen̄ sa mone, na mone man̄ mō kii ketakpan̄. ³⁹ Mō i gyi mone kasent̄in feye mone maa lee ŋu mō mfaan̄e, amō san̄ a fō feye m ba, ne mone e tōwe feye,

‘Wuribware yure mō ne ɔ ba mō ken̄yare-rō-ɔ.’* ”

* 23:35 Keleekaase 4.1-12.

* 23:35 2 Nkōwekyase 24.20-22.

* 23:39 Kilin̄ 118.26.

24

Aneḡ ne Yeesuu a tōwe Wuribware sunḡkpa kibwee aseḡ-ḡ (Maak 13.1–2; Lukas 21.5–6)

¹ Yeesuu a kaapo laman abwaresen Wuribware sunḡkpa-ḡ lowe-ḡ, ne ɔ lee mfen. Mò a lee mfen ɔ yɔ-ḡ, ne mò agyasepo-ḡ a ba mò ase feye bɔ kaapo mò aneḡ ne sunḡkpa a akyaḡ-ḡ bɔ dan-ḡ. ² Ne ɔ ye, “Yooo. Mone a nu aneḡ ne akyaḡ amò du-o ooo? Saḡ kò e ba a ɔ bɔ ba na aforè amò ne baa bɔ pwεε akyaḡ amò-ḡ kòkòḡkò gbaa maa sii mfen ne ke yere mbeyomò-ḡ. Ba gyera amò pεεε a bɔ bɔ da.”

Aseḡ ne a ba pwεε na kaye dεε gye keε (Maak 13.3–13; Lukas 21.7–19)

³ Ketò a waa kafwee-ḡ, ne Yeesuu a yɔ o te Mfò-Ayii kebee-ḡ se. Ne mò agyasepo-ḡ a ba mò ase bamò wore, na ɔkò moḡ bɔ-rò, ne baa bise mò feye, “Tòwe gywii ane. Saḡ mò ne aseḡ mò pεεε ne fò a tōwe bɔ lee Wuribware sunḡkpa amò se-ḡ e ba? Ne fò ya yɔ Wuribware ase, ntetò atò e gye ne a waa na ane dεε nu feye fò kikinḡi ba kaye mò-rò a tò-rò na kaye gye keε?”

⁴ Ne Yeesuu a lee kanò feye, “Mòn' sa se na ɔkò ma penna mone. ⁵ Bɔ lee feye asese bweetò e ba na bɔ bɔ penna mone ε, ‘Mò e gye Kristoo ne Wuribware a sun bɔ kyonwe-ḡ.’ Na bɔ de mò kenyaḡe ba tōwe aseḡ na bɔ penna asese bweetò. ⁶ Saḡ amò mone ya nu ekò na anaa se meraa mone beεε kefò ooo, mone ma sa a amò aseḡ tiri mone, a lee feye a waa kanò ḡkema a ba aneḡ pwεε. Amaa n gye amò-ḡ e gye ne a kaapo feye kaye e ba a ka gye keε nee. ⁷ Mò e tōwe mò i gywii mone feye eman e kò abεε, na sweere kò se asese kò sweere kò mò se asese. Na akon ba, na sweere lee ɔ lenḡkpaḡ esweere bweetò se. ⁸ Amò-ḡ pεεε du nee feye ɔkyee a dunḡwi pwεε ne ɔ dεε bɔ kowe.

⁹ Saḡ amò-ḡ ba kperi aneḡ ne mone gye mò agyasepo-ḡ se na bɔ kra mone, na bɔ sa a bokò waa mone boròkraa mào. Kaye-rò asese pεεε i kperi mò se na bɔ kisi mone. ¹⁰ Saḡ amò-ḡ asese bweetò bee ba kinḡi kamεε, na bɔ ma leε gya mò ekpa-ḡ se. Na bɔ gyi abεε kidiburo, na bɔ kisi abεε. ¹¹ Na ayebapo bweetò ba na bɔ penna bokò tōwe feye bɔ gye Wuribware akyaamεε. ¹² Aneḡ a atò-ḡ e gye ne a sa a ebɔye saḡḡe-rò borò kaye, na bɔ lee aneḡ se-ḡ asese bweetò bweetò yòwe bamò beεko-ana aseḡ kekpa. ¹³ Amaa mò e moròwe ɔkema ne ɔ taare a o nyite, na ɔ yere kenḡeḡ bɔ fò aseḡ amò keε-ḡ. ¹⁴ Amaa pwεε na kaye dεε gye keεε, asese pεεε i nu aseḡ timaa bɔ lee Wuribware se a kuwure-o si. Abwaresen kotòwe mò e kaapo bamò feye kaye e kpa a ka fò kamò keε.”

Aneḡ ne Yeesuu ye Yerusalem maḡ i kpuri-o (Maak 13.14–23; Lukas 21.20–24)

¹⁵ Ne Yeesuu a kya se tōwe feye, “Atò mò ne mò a den tōwe gywii mone-ḡ pεεε se-ḡ, mon' nu mò ase neεneε. Wuribware kyaamεε Daniyel a kyoreε waa abwaresen wore-ḡ-rò feye, ‘Saḡ kò e ba a ɔ bɔ ba ne mone adon e ba iyisi atò kò a bɔ bɔ yera Wuribware sunḡkpa-rò na bɔ bɔ sa a sunḡkpa-ḡ nyera.’ ”* (Fò ne fò e kare amò-ḡ, fò a nu kaase aaa?) ¹⁶ “Saḡ amò-ḡ bamò ne bɔ bɔ Yudeya sweere se-ḡ, a tiri feye bɔ sere yɔ abee-rò. ¹⁷ Na bamò ne bɔ bɔ kawu-o ma kpone bamò eyee kinḡi yɔ lòn-nò feye ba ya taa kotòkò. ¹⁸ Na bamò ne bɔ bɔ ndò-rò-ḡ ma kinḡi ba pe feye ba ba a bɔ bɔ taa bamò awaagya. ¹⁹ ḡke nsi amò adanḡpokyee na atrapo i nu aseḡ nee fεε. ²⁰ Mòn' kore Wuribware feye saḡ ya fò feye mon' sere, amò a maa waa kukyure kake, beεε saḡ ne kpa kutu bɔ lenḡ-ḡ. ²¹ Bɔ lee feye saḡ amò a aseḡ-ḡ e waa lenḡ bweetò a kyon aseḡ kema ne aa kyɔ waa lee haree saḡ ne Wuribware a twee kaye-ḡ bɔ fò ndò-ḡ. Aseḡ kò mò maa leε ba na a du feye amò daa. ²² Amaa Wuribware a ten ḡke ne weetee aseḡ amò e waa-ḡ se. ɔ dεε ɔ moḡ ten-ḡ se fεraa nee, weetee ɔkò maa saḡ kaye mò-rò. Bɔ lee bamò ne Wuribware a lee sa mò eyee-ḡ se ne ɔ ten ḡke-o si.

* 24:15 Daniyel 9.27; 11.31; 12.11.

²³ Saŋ amo ɔko ya tɔwe gywii mone feye, ‘Kee Kristoo ne Wuribware a sun-o e yere mfee-ɔ,’ beee ‘Mò e yere nnon-ɔ,’ mone ma kɔre mò gyi. ²⁴ Bò lee feye bokò e ba a bò bò penna mone feye bamò e gye Kristoo-o, na bokò mɔ penna feye bamò e gye Wuribware a akyaame-ɔ bokò. Ba ba a bò bò waa akpenyeeto dabe dabe bò kaapo feye bamò elen-ɔ a lee Wuribware ase-ɔ, na bò nya penna bamò ne Wuribware a lee sa mò eyee-ɔ gbaa. Bamò e taare feraa de. ²⁵ To, mò a tɔwe ketɔ kema gywii mone pwee a saŋ amo dee fò. Nee mone a nu e?

²⁶ Amose se-ɔ, ɔko ya tɔwe gywii mone feye, ‘Kee, Kristoo bò kimukee-ro nnon,’ mone ma kan yɔ mfen ya deere. Beee ɔko ya tɔwe feye, ‘Ɔ kweero kexan mɔ-ro mfee,’ mone ma kan kɔre mò gyi. ²⁷ Mò e tɔwe a n gywii mone feye, anen ne ellee i gyi awore-ro lee kyowe leekpa ya bò fò kyowe tweekpa-ɔ, anen dee ne mò, dimaadi mò gyi-o, e ba na ɔkema nju mò. ²⁸ N ye, mfen ne fò ya nju apateye i fuwi ba muruwi-ro, a kaapo feye kifuniŋ da mfen.”

Yeesuu, dimaadi mò gyi-o, a keba nyasepo-ɔ

(Maak 13.24–31; Lukas 21.25–33)

²⁹ Ne Yeesuu a kya se tɔwe feye, “Nke amo-ro saŋ ne asen dabe amo a kyon-ɔ,

‘Kyowe ya lee, ketɔ e gyase,
na oferi mɔ ma lee lanhe-ro.’
‘Na akyee-e-kpa-agyi kyuwi
lee daye bwee-ro pupuri,
na ketɔ kema ne ke bò awore-ro-ɔ peee
ma lee waa kyekye.’*

³⁰ Saŋ-ɔ ba nju sosò afutɔ kò ne a kaapo feye mò, dimaadi mò gyi-o, e kpa a m ba sweere se. Na kaye-ro asese peee yon, na bò su kenken. Nkee ba nju mò a lee sosò m bò awore-ro mò e ba keyaalen-nɔ na kelanherɔ dabe-ro. ³¹ Na kabere dabe su kenken sosò, na n sun mò mbɔ lee sosò ba sweere mɔ se mfee, na bò yɔ kebare kema ya kpowe asese ne Wuribware a lee sa mò eyee-ɔ peee lee sweere kema se bò gyanhe ton kò.”

³² Ne Yeesuu a kya se tɔwe feye, “Mɔn! sa a figi kiyii kaapo mone kanyiasen. Mone nyi feye kemò ya ba ke e kpa a ke pɔwe, amò kexaare e kpa a ke fò. ³³ To, anen dee ne mone ya nju feye asen mɔ peee e waa, amò mɔn! pini feye saŋ e kpa a ɔ fò feye m bee kinji ba. ³⁴ Mò i gyi mone kasentij feye ndɔ a kaye mɔ-ro a asese-ɔ bokò i nju saŋ ne atɔ mɔ e ba-ɔ. ³⁵ Sosò na sweere peee asen e kyon, amaa mò asen feraa maa kyon daa.”

Ɔko mon nyi kake nsi ne Yeesuu i kinji a ɔ ba-ɔ

(Maak 13.32–37; Lukas 17.26–27)

³⁶ Ne Yeesuu a kya se kaapo mò kikinji ba-ɔ asen. Ne ɔ ye, “Amaa ɔko mon nyi kake nsi ne mò i kinji a m ba-ɔ. Wuribware mbɔ-ɔ, beee mò, dimaadi mò gyi-o, gbaa mon nyi kake suyo-o. Amò ane se Wuribware wɔre kpen i nyi. ³⁷ Anen ne aa dee waa ane ɔdedaapo Nowaa mbee se-ɔ, anen dee ne mò, dimaadi mò gyi-o, kikinji ba-ɔ e waa. ^{38–39} Nowaa mbee amo se-ɔ, ɔkema maa se o gyi ateese na o nuu nta, na anyare na akyee e waaree anen-aaa, na bò mon nyi feye asen e tɔ bamò ya bò fò kake ne Nowaa a lwee mò koree dabe dabe-ɔ-ro-ɔ, ne kufwiiri a bò tweee mɔ bamò peee. Anen dee ne mò, dimaadi mò gyi-o, i fu-ro a m ba.

⁴⁰ Kake nsi ne mò i kinji a m ba-ɔ, mò e ba a m bò tɔ anyare anyɔ na ba dɔ kodɔ-ro. Na n lee ɔkonkò yaa mò ase yowe ɔkonkò mɔ bò sii. ⁴¹ Na akyee anyɔ kò mɔ bò ton konkò ba kwee abwaye, na m bò lee ɔkonkò yowe mò beeko-ɔ bò sii.

* 24:29 Isaya 13.10; 34.4.

⁴² Amose se-ɔ mone akemaa sa mɔ eyee se. Mon' waa siraa, a lee feye mone mon nyi san ne mone nyanpe e ba-ɔ. ⁴³ Mon' nyinji si feye lɔn wuye deɛ o nyi san ne oyu de ɔ ba-ɔ nee, weete ɔ maa di idi na ɔ yowe mɔ lɔn-ɔ sa oyu-o na ɔ bo lweero ya ywii mɔ. ⁴⁴ Amose se-ɔ mone gbaa, mon' waa siraa, a lee feye mɔ, dimaadi mɔ gyi-o, bo ba-ɔ, mɔ i fu-ro a m ba nee.”

Keyaafɔre timaa na keyaafɔre bɔye
(Lukas 12.41–48)

⁴⁵ Ne Yeesuu a kya se tɔwe gywii mɔ agyasepo-ɔ feye, “Mɔ a fu-ro a m ba se-ɔ, mɔ e kaapo mone keyaafɔre ne mɔ ase o nyi asen, ne o bware-o. Mon' sa a ane taa feye nyanpe ko e kpa a o tu kpa, ne ɔ taa keyaafɔre ko feye ɔ bo deere mɔ lɔn na mɔ ayaafɔre ne baa san-ɔ se, na bo nya nya ateese gyi san ne a bware feye bo gyi-o. ⁴⁶ Mɔ nyanpe ya kinji ba pe bo to feye keyaafɔre amɔ e waa ketɔ ne ɔ tɔwe gywii mɔ feye ɔ waa-ɔ, ane a keyaafɔre-ɔ akatɔ i gyi. ⁴⁷ Mɔ e tɔwe mɔ i gywii mone feye a waa kanɔ nkemaa mɔ nyanpe e taa mɔ kapotee peee na ɔ bo sa mɔ keyaafɔre amɔ a ɔ deere se sa mɔ. ⁴⁸⁻⁴⁹ Amaa n taa feye mɔ e gye keyaafɔre bɔye, amɔ fɛraa ɔ tɔwe ne feye mɔ nyanpe-ɔ a kyee na kikinji ba-ɔ se-ɔ, ɔ lee kaase a ɔ daye mɔ kosobee-ana ayaafɔre ne bo bo lɔn-ɔ-ro-ɔ, na o gyi ateese ne ɔ kpa-ɔ, na mɔ aa atabweepo kyena nuu nta ba bwee. ⁵⁰ Nteto ne mɔ nyanpe-ɔ e waa? Mɔ nyanpe-ɔ i kinji a ɔ ba kake ne keyaafɔre-ɔ maa deere mɔ kpa-ɔ na san ne ɔ mon nyi-o. ⁵¹ Na mɔ nyanpe bo da mɔ bweeto gyiiri mɔ kesebo, na ɔ gya mɔ yaa mfen ne nno nyɔ nyɔ awuye i nyi asen-ɔ. Mfen-ɔ o su bweeto, na o dunwi mɔ kanɔ.”

25

Mbregyii kudu kitee

¹ Ne Yeesuu a bee tɔwe kitee ko ne ke e kaapo ane ne Wuribware se a kuwure-o du san ne ɔ bee o kinji a ɔ ba-ɔ. ɔ ye, “N gye onyare ko ya deɛ kyena aaa? Ne ɔ kpa a ɔ waaree okyee. Ne baa waa kokofɔ-ro ateese siraa na bo gyi. Ne okofɔ mɔ kuri a kyee ateese-o kebo gyi. Amɔ kibugyii a da na ɔ mon tee ba. Ne mbregyii kudu ko mɔ bo-ro. Ne bo te kawu bo gywii mɔ keba. ²⁻⁴ Bamɔ-ro anuu ko mon bo mfɛere, a lee feye bo de ifetiri, ne bo mon sɔ mfɔ bo tii mmɔ ne m bo ifetiri-o-ro si baa. Bamɔ anuu ne baa san-ɔ mɔ gye anyiasenpo, a lee feye baa kyɔ taa mfɔ bo tii mmɔ ne m bo bamɔ ifetiri-o-ro si baa. ⁵ Okofɔ mɔ kuri a kyee na keba-ɔ se-ɔ, mbregyii-o peee mon taare kra idi. Ne baa di idi.

⁶ Yensena a fo-ɔ, ne oko a faa-ro tɔwe feye, ‘Okofɔ mɔ kuri e ba ooo. Mon' sa a ane ya gyanjaa mɔ.’ ⁷ Ne mbregyii-o peee a ten-nɔ kyiinji kosɔ kyena. Ne baa yonjon bamɔ ifetiri-o-ro. ⁸ Ne mbregyii ne bo mon bo mfɛere-ɔ a tɔwe feye, ‘Oo! Oo! Oo! Ane ifetiri i dun ooo.’ Ne baa kore mbregyii anyiasenpo-ɔ feye bo sa bamɔ mfɔ-ɔ nkɔ. ⁹ Ne baa benjaa bamɔ feye, ‘Daabii. Ane ya sa mone nkɔ, mfɔ ne ane aa mone i ke-ro-o maa ke ane aa mone kaye. Amose-ɔ mon' nare mfɔ ofepo a lɔn-ɔ-ro ya sɔ mone lee.’

¹⁰ Mbregyii ne bo mon bo mfɛere-ɔ a yii a bo ya sɔ mfɔ-ɔ, ne nkee okofɔ mɔ kuri-o a ba. Ne mbregyii anyiasenpo-ɔ, bamɔ a kra siraa-o si-o, a ya gyanjaa okofɔ mɔ kuri-o. Ne bamɔ aa mɔ a lwee lɔn-nɔ na bo ya gyi kokofɔ-ro a ateese-o. Bamɔ a lweero-o, ne baa tii pone-ɔ twe-ro.

¹¹ Ketɔ bo waa kafwee-ɔ, ne mbregyii ne bo mon bo mfɛere-ɔ a kinji ba. Ne baa bo yere kawu pone-ɔ ase tee feye, ‘Ane nyanpe, ane nyanpe, taye ane a ane lweero.’

¹² Ne okofɔ mɔ kuri a benjaa bamɔ feye, ‘Daabii. Mɔ i gyi mone kasentij feye mon nyi mone.’

Amɔ e gye saasebee.”

¹³ Ne Yeesuu a baa amɔ bo gye kee feye, “Mone akemaa sa mɔ eyee se, a lee feye mone mon nyi kake beee san ne mɔ, dimaadi mɔ gyi-o, e ba-ɔ.”

*Ayaafɔrɛ timaa anyɔ na keyaafɔrɛ worɔgyapɔ kɔ kitee
(Lukas 19.11–27)*

¹⁴ Nɛ Yeesuu a beɛ ba kitee kɔ bɔ kaapɔ ketɔ nɛ kɛ ɛ waa mɔ keba beɛ-ɔ. Ɔ yɛ, “N gye atɔ wuye kɔ ya dɛɛ kyɛna aaa? Nɛ ɔ kpa a o tu kpa yɔ kefɔ ya kyɛna kafweɛ. Nɛ ɔ tɛɛ mɔ ayaafɔrɛ bɔ gyanɲɛ. Nɛ ɔ taa mɔ kapɔtɛɛ waa bamɔ kesareɛ-rɔ na bɔ deere sɛ gywii mɔ.

¹⁵ Ɔ sa bamɔ ɔkɛmaa anɛɲ nɛ ɔ fa feyɛ ɔ taare a ɔ deere sɛ-ɔ. Ɔ sa ɔkɔɲkɔ siidii ɲkpeɲ alafa anuu (GHC 500,000). Ɔkɔɲkɔ mɔ nɛ ɔ sa siidii ɲkpeɲ alafa anyɔ (GHC 200,000). Nɛ ɔkɔɲkɔ mɔ beɛ ɔ sa siidii ɲkpeɲ kelafa (GHC 100,000). Nɛ ɲkee oo tu mɔ kra-ɔ.

¹⁶ Mfɛɲ nɛ keyaafɔrɛ gyɛɲkpeɛsɛ-ɔ a yɔ ya taa mɔ siidii ɲkpeɲ alafa anuu bɔ kyurowi-ro nya siidii ɲkpeɲ alafa anuu bɔ tii si. ¹⁷ Anɛɲ dɛɛ nɛ keyaafɔrɛ nyɔsɛpɔ-ɔ a ya taa mɔ siidii ɲkpeɲ alafa anyɔ bɔ kyurowi-ro nya siidii ɲkpeɲ alafa anyɔ bɔ tii si. ¹⁸ Amaa keyaafɔrɛ sasɛpɔ-ɔ a taa mɔ siidii ɲkpeɲ kelafa-ɔ yaa kawu ya kwii bɔ, nɛ ɔ taa mɔ nyanɲɛ a atannɛ-ɔ bɔ waa-rɔ pure.

¹⁹ Amɔ a kyee-o, nɛ ayaafɔrɛ-ɔ bamɔ nyanɲɛ-ɔ a kinɲi ba pɛ. Nɛ ɔ tɛɛ mɔ ayaafɔrɛ-ɔ bɔ gyanɲɛ na ɔ nya ɲu mɔ aa bamɔ mboɲtɔ-rɔ atannɛ nɛ a bɔ-rɔ-ɔ na ɔ kɔrɛ lee bamɔ ase. ²⁰ Keyaafɔrɛ gyɛɲkpeɛsɛ a ba mɔ akatɔ-rɔ, nɛ ɔ tɔwɛ gywii mɔ feyɛ, ‘Mɔ nyanɲɛ, keɛ siidii ɲkpeɲ alafa anuu nɛ fɔ a taa bɔ sa mɔ-ɔ. Ʋkee beɛ keɛ siidii ɲkpeɲ alafa anuu nɛ mɔ a nya bɔ tii si-o.’

²¹ Nɛ mɔ nyanɲɛ-ɔ yɛ, ‘Fɔ a waa atɔ. Keyaafɔrɛ timaa na kasɛɲɲɲɲ wuye ɛ gye fɔ. Mbɛyɔmɔ mɔ a kɔrɛ fɔ gyi atannɛ ngyingyii-ro ɲu fɔ kasɛɲɲɲɲ. Amɔsɛ-ɔ mɔ ɛ taa mɔ atannɛ dabɛ na m bɔ sa fɔ a fɔ deere sɛ. Lweero ba mfɛɛ na mɔ aa fɔ gyi akatɔ.’

²² Nɛ keyaafɔrɛ nyɔsɛpɔ-ɔ a ba mɔ nyanɲɛ-ɔ akatɔ-rɔ, nɛ ɔ tɔwɛ gywii mɔ feyɛ, ‘Mɔ nyanɲɛ, keɛ siidii ɲkpeɲ alafa anyɔ nɛ fɔ a taa bɔ sa mɔ-ɔ. Ʋkee beɛ keɛ siidii ɲkpeɲ alafa anyɔ nɛ mɔ a nya bɔ tii si-o.’

²³ Nɛ mɔ nyanɲɛ-ɔ yɛ, ‘Fɔ gbaa, fɔ a waa atɔ feyɛ fɔ beɛkɔ keyaafɔrɛ kɔ-ɔ. Mɔ a kɔrɛ fɔ gyi atannɛ ngyingyii-ro ɲu fɔ kasɛɲɲɲɲ-o si-o, mɔ ɛ taa atannɛ dabɛ na n sa fɔ a fɔ deere sɛ. Lweero ba mfɛɛ na mɔ aa fɔ gyi akatɔ.’

²⁴⁻²⁵ Nɛ ɲkee keyaafɔrɛ sasɛpɔ-ɔ a bɔ tɔwɛ feyɛ, ‘Mɔ nyanɲɛ, n sɛrɛ fɔ, nɛ ɲ nyi feyɛ fɔ asɛɲ bɔ lɛɲ, nɛ fɔ ɛ taa ketɔ nɛ kɛ mɔɲ gye fɔ lee-o, nɛ fɔ ɛ kɔrɛ adɔteese nɛ fɔ mɔɲ dwii-o fɔ i kii fɔ lee-o, amɔ sɛ-ɔ nɛ mɔ a taa fɔ siidii ɲkpeɲ kelafa-ɔ yaa kawu. Nɛ mɔ a ya kwii bɔ taa bɔ waa-rɔ pure. Amɔsɛ-ɔ mbɛyɔmɔ keɛ fɔ atannɛ-ɔ pɛɛɛ. Fɔ lee nɛɛ, amɔsɛ-ɔ kɔrɛ fɔ atɔ.’

²⁶ Nɛ mɔ nyanɲɛ-ɔ yɛ, ‘Keyaafɔrɛ bɔyɛ na worɔgyapɔ kasɛɲɲɲɲ ɛ gye fɔ. Fɔ yɛ fɔ nyi feyɛ mɔ ɛ taa ketɔ nɛ kɛ mɔɲ gye mɔ lee-o, nɛ mɔ ɛ kɔrɛ adɔteese nɛ mɔɲ dwii-o mɔ i kii mɔ lee. ²⁷ Nɛ ɛmɛnɛ ya waa sɛ nɛ fɔ mɔɲ taa mɔ atannɛ-ɔ yaa bɔ bɛya banke-rɔ, na mɔ a kinɲi ba-ɔ na ɲ nya atannɛ beɛ bɔ dɔɲɲɔ sɛ?’

²⁸ Nɛ ɔ beɛ tɔwɛ gywii bamɔ nɛ bɔ yɛrɛ mfɛɲ-ɔ feyɛ, ‘Mɔn' kɔrɛ siidii ɲkpeɲ kelafa nɛ ɛ bɔ ɔnyarɛ mɔ ase-ɔ taa sa mɔ nɛ o de siidii kakpeɲkɛɛ-ɔ. ²⁹ Bɔ lee feyɛ ɔkɔ nɛ o de ketɔ-ɔ, ba taa bweɛtɔ na bɔ bɔ tii mɔ sɛ. Na mɔ lee nya waa kɔkyɔ. Amaa ɔkɔ nɛ ɔ mɔɲ de-o fɛraa, ba kɔrɛ kafweɛ nɛ o de-o a bɔ lee mɔ ase. ³⁰ Na mɔn' taa keyaafɔrɛ mɔ nɛ ɔ maa lɔɲɲɔ sɛyɛ-ɔ tweɛ mɔ bɔ kyɔɲwɛ kawu kibugyii-ro. Mfɛɲ nɛ ba su, nɛ ba duɲwi nnɔ-ɔ.’ ”

Anɛɲ nɛ Yeesuu i gyi kayɛ-rɔ asɛsɛ pɛɛɛ asɛɲ-ɔ

³¹ Nɛ Yeesuu a kaapɔ mɔ agyasɛpɔ-ɔ atɔ bɔ gye kɛɛ feyɛ, “Kake nsi nɛ mɔ, dimaadi mɔ gyi-o, ɛ lee sosɔ na m bɔ gyi kuwure-o, mɔ aa Wuribware a mbɔɔ-ɔ ɛ ba na n kyɛna mɔ kuwuregya-ɔ sɛ. ³² Na kayɛ-rɔ asɛsɛ pɛɛɛ gyanɲɛ mɔ akatɔ-rɔ. Mfɛɲ nɛ mɔ i ke bamɔ-rɔ ntun ɲnyɔ, feyɛ anɛɲ nɛ mbɔ ɔdeɛrɛsɛpɔ i lee ɛsannɛ kɔkweɛ, nɛ o lee ɛteere mɔ kɔkweɛ-ɔ. ³³ Bamɔ nɛ bɔ gye asɛsɛ timaa-o du nɛ feyɛ ɛsannɛ-ɔ. Bamɔ nɛ mɔ ɛ sa a bɔ yɛrɛ mɔ kigyisesareɛ sɛ. Bamɔ nɛ baa san-ɔ du nɛ feyɛ ɛteere-ɔ. Bamɔ mɔ nɛ mɔ ɛ sa a bɔ yɛrɛ mɔ kebenasareɛ sɛ.

³⁴ Na n kyena mo kuwure si. Na n tawe gywii bamo ne bo yere mo kigyise si-o feye, 'Mon' sa a mone akato gyi, a lee feye n se Wuribware a yure mone. Amose-ɔ mon' bo gyi kuwure ne ɔ bo beya sa mone lee haree san ne ɔ twee kaye-ɔ. ³⁵ Bo lee feye san ne akon a nya mo-ɔ, ne mone a sa mo ateese, ne mo a gyi. San ne burufo a nya mo-ɔ, ne mone a sa mo nkyu, ne mo a nuu. San ne mo a kii ɔfo-ɔ, ne mone a kra mo neene mone aye. ³⁶ San ne mone a nu feye m bun aprakεε-ɔ, ne mone a sa mo ato, ne mo a bun. San ne mone a nu mo na mo e lo-ɔ, ne mone a kya mo-ro. San ne baa tii mo tiikpa-ɔ ne mone a bo laa mo.'

³⁷ Na asese timaa amo bise mo feye, 'Ane nyanpe, nsan mo ne akon a nya fo, ne ane a sa fo ateese, ne fo a gyi? Tawe gywii ane. Beεε nsan mo ne burufo a nya fo, ne ane a sa fo nkyu, ne fo a nuu? ³⁸ Nsan mo ne ane a bee nu fo na fo gye ɔfo, ne ane a kra fo neene ane aye? Ne nsan mo ne ane a nu fo, na fo bun aprakεε, ne ane a sa fo ato, ne fo a bun?

³⁹ Nsan mo ne ane a nu feye fo e lo, beεε baa tii fo tiikpa ne ane a bo laa fo kya fo-ro?'

⁴⁰ Na m benhaa bamo feye, 'Mo i gyi mone kasentij feye, san kema ne mone a waa mo kowεεε-ana ngyingyii mo ɔko kedamenanse-ɔ, mone a waa mo, Yeesuu, kedamenansee nee.'

⁴¹ Na n tawe gywii bamo ne bo yere mo kebena se-ɔ feye, 'Mone feraa, mon' lee mo ase. Wuribware a lon mone. Mon' nare ya lwee deekpa ne Wuribware a kure bo beya ɔbonsam na mo kamεε-ro awuye-o-ro. Ane a deekpa-ɔ maa dun peεε. ⁴² Bo lee feye san ne akon a nya mo-ɔ, mone mon sa mo ateese a n gyi. San ne burufo a nya mo-ɔ, mone mon sa mo nkyu a n nuu. ⁴³ San ne mo a kii ɔfo-ɔ, mone mon kra mo neene. San ne mone a nu feye m bun aprakεε-ɔ, mone bee mone mon sa mo ato bunse. San ne mone a nu feye mo e lo, ne n da tiikpa-ɔ-ro-ɔ, mone mon bo laa mo na mon' kya mo-ro!'

⁴⁴ Na asese boye amo benhaa mo feye, 'Ane nyanpe, nsan mo ne ane a nu fo na akon de fo, ne ane a kine kesa fo ateese? Tawe gywii ane. Ne nsan mo ne ane a nu fo na burufo de fo, ne ane a kine kesa fo nkyu? Nsan mo ne ane a nu fo feye ɔfo, ne ane a kine kekra fo neene, beεε ane a nu fo na fo bun aprakεε, ne ane a kine kesa fo ato bunse? Beεε nsan mo ne ane a nu fo na fo e lo beεε fo da tiikpa, ne ane a kine kebo kya fo-ro?'

⁴⁵ Na m benhaa bamo feye, 'Mo i gyi mone kasentij feye san kema ne mone a nu mo kowεεε-ana ngyingyii-o mo ɔko na o gyi aworefo, ne mone a kine kowaa mo kedamenansee, san amo-ɔ mo, Yeesuu, ne mone a kine kowaa kedamenansee.'

⁴⁶ Ane a asese boye-ɔ ne mo e gya a m bo kyonwe mfeɲ ne bamo kesεεgyiiri maa lowe peεε-ɔ. Asese timaa-o feraa e nya nkpa na kukyure ne a mon de keε-ɔ."

26

Ane ne baa da Yeesuu kuɲu si kikipuni-o

(Maak 14.1-2; Lukas 22.1-2; Yohane 11.45-53)

¹ Yeesuu a kaapo mo agyasepo-ɔ amo-ɔ peεε lowe-ɔ, ne ɔ tawe gywii bamo feye, ² "Mone nyi feye nke nyo bo fo-ɔ, Wuribware-a-kya-ane-yowe a ateese-o kigyibee e fo. San-ɔ na bo taa mo, dimaadi mo gyi-o, waa boke kesaree-ro na bo da mo bo mera kiyii kpare-abεε-ro se moɔ."

³ Ne Wuribware alonpo abrese na man abrese a gyanne alonpo brese ne ba tee mo e Kayafas-ɔ lon-no. ⁴ Ne baa lee ba kpa ekpa ne ba borɔ se a bo kra Yeesuu, na ɔko mon nu-o, na bo moɔ. ⁵ Amaa bo ye, "Ane ma kra mo Wuribware-a-kya-ane-yowe a ateese kigyi a nke-o-ro, a lee feye ane ya kra mo nke amo-ro, laman maa sure, na bamo idun fwii, na bo baa ekɔ man-no."

Ane ne kyee ko a twiiri lanpenntaa wee Yeesuu kuɲu si Betaniya-o

(Maak 14.3-9; Yohane 12.1-8)

⁶ San amo nke nko Yeesuu bo Betaniya kamangyii-ro. Ne onyare ko ne ba tee mo e Siman, ne ɔ bee ɔ dεε ɔ gye bwatopo-ɔ a nyinji mo feye ɔ bo gyi ateese mo lon-no. ⁷ Yeesuu a te o gyi ateese-o, ne kyee ko a lweero ba mo ase. Na o de mo lanpenntaa yawo lense ko.

Lanpenntaa amo bo kalogyii damenanse ko ne baa taa kibu ne ba tee kemo e alabasetaa-ɔ bo waa-ɔ-ro nee. Ne oo twiiri lanpenntaa-ɔ wee Yeessu kunju si.

⁸ Yeessu agyasepo-ɔ a nju amo-ɔ, ne bamo idun a fwii. Ne bo ye, “Nteto e gye lanpenntaa amo kenjera aneɲ? ⁹ ɔkyee mo a fe lanpenntaa mo nee, weete ɔ nya atanne bweeto, na ɔ nya taa atanne-ɔ bo sa atiripo.”

¹⁰ Yeessu a nyi keto ne ba towe kemo a asen-ɔ se-ɔ, ne ɔ towe gywii bamo feye, “Nteto se ne mone e waa mo aneɲ? M feraa mo ase, ato timaa na kedamenanse ne ɔ waa. ¹¹ Mone de atiripo mone ase san kema, amaa m feraa mo aa mone maa kyena a ane bo yo. ¹² Keto ne ɔ waa-ɔ e gye feye mo a twiiri lanpenntaa-ɔ wee mo se-ɔ, ɔ ba a ɔ bo lɔnɔ mo kayowore bo sa mo kipure-o nee. ¹³ Mbeyoma mo i gyi mone kasentij feye kaye mo pɛɛɛ-ro ton kema ne ba towe abwaresen-ɔ, bo lee keto ne ɔkyee mo a waa-ɔ se-ɔ, mo kenjare maa muri amo-ro daa.”

Aneɲ ne Yudas a sure si feye o gyi Yeessu kidiburo-o
(Maak 14.10–11; Lukas 22.3–6)

¹⁴ Mfen ne Yeessu agyasepo kudu anyo-ɔ ɔko ne ba tee mo e Yudas Kariyotinyi-o a yo Wuribware abnɔnɔpo abrese-ɔ ase. ¹⁵ Ne ɔ towe gywii bamo feye, “Mo ya taa Yeessu bo waa mone kesaree-ro, atanne afene ne mone e sa mo?” Ne baa kare atannegyii fufuri adusa ne kekema a fo siidii aduna-ɔ sa mo (GHC 1,200). ¹⁶ Lee kake amo bo yo ne Yudas a lee ɔ kpa kpa ne ɔ bo lee Yeessu bo sa bamo-ɔ.

Siraa ne Yeessu mo aa mo agyasepo-ɔ a waa na bo gyi Wuribware-a-kyaa-ane-yowe a ateese-o
(Maak 14.12–16; Lukas 22.7–13, 21–23)

¹⁷ Kadawokywee a kake ne ka gye nkpeɛ ne ba gyi bodobodoo ne yiisi mon te-ro-o, ne Yeessu a agyasepo-ɔ bokɔ a ba mo ase bo bise mo feye, “Mfene ne fo e kpa feye ane ya lɔnɔ sa fo a fo ya gyi Wuribware-a-kyaa-ane-yowe a ateese-o?”

¹⁸ Ne Yeessu a benjaa bamo feye bo yo anyare ko ase man-no na bo towe gywii mo feye, “ɔkaapopo-ɔ ye mo san-ɔ a ba. Amose-ɔ ɔ kpa feye mo aa mo agyasepo-ɔ gyi Wuribware-a-kyaa-ane-yowe a ateese-o fo lɔn-no nee.”

¹⁹ Ne agyasepo amo a waa aneɲ ne Yeessu a towe gywii bamo-ɔ, ne baa waa Wuribware-a-kyaa-ane-yowe a ateese-o siraa mfen.

Ane nyanpe a ateese-o

(Maak 14.17–26; Lukas 22.14–23; Yohane 13.1–2, 21–30; 1 Korintoo awuye 11.23–25)

²⁰ Kyowe a lowe-ɔ, ne Yeessu mo aa mo agyasepo kudu anyo-ɔ a kyena a bo gyi Wuribware-a-kyaa-ane-yowe a ateese-o. ²¹ Bamɔ a te ba gyi-o, ne Yeessu ye, “Mo e towe mo i gywii mone feye mone-ro ɔko i gyi mo kidiburo.”

²² Mo a towe aneɲ-ɔ, ne aa waa bamo mfere bweeto. Ne baa lee ba bise mo kegyase kegyase feye, “Kasentij nee, mo ne fo de, bɛɛɛ?”

²³ Ne Yeessu a lee kan feye, “ɔko ne mo aa mo kesaree i di gyare konko-ro ane i gyi-o e gye ne o gyi mo kidiburo. ²⁴ Mo, dimaadi mo gyi-o, i wu feye aneɲ ne baa kyore mo asen waa abwaresen wore-ɔ-ro-ɔ. Amaa ɔko ne o gyi mo kidiburo-o i nju asen nee fe. Bo de bo mon kowe aneɲ a sese-ɔ nee, weete a bo.”

²⁵ Ne Yudas odiburo-ɔ ye, “ɔkaapopo, mo ne fo de, bɛɛɛ?”

Ne Yeessu a benjaa mo feye, “Fo nyi gbaa.”

²⁶ San ne bo maa se ba gyi-o, ne Yeessu a taa bodobodoo, ne ɔ sa Wuribware anse wee se, ne ɔ tenne-ro sa mo agyasepo-ɔ. Ne ɔ ye, “Mon' kore, na mon' gyi. Mo koyoworegyi nee.”

²⁷ Ne ɔ taa nta kotorenkyu borɔ, ne ɔ sa Wuribware anse wee se, ne ɔ taa sa bamo. Ne ɔ ye, “Mone pɛɛɛ, mon' kore nuu. ²⁸ Mo mbogya ne n twiiri a n wee, na Wuribware nya taa aseɛ bweeto ebaye bo ke bamo-ɔ nee. Mo mbogya ne n tii Wuribware na aseɛ

mbon̄tɔ-rɔ a etan̄ popwεε-ɔ kanɔ-ɔ nee. ²⁹ Mɔ e tɔwe mɔ i gywii mon̄ feyε lee mbeyɔmɔ bɔ yɔ, ma lee nuu nta mɔ pεεε, amɔ ηke nsi ne mɔ aa mon̄ i nuu nta popwεε san̄ ne n se Wuribware e ba a ɔ bɔ gyi mɔ kuwure-o.”

³⁰ Ne baa waa kiliŋ bɔ kyɔrɔ Wuribware mfeŋ, ne baa lee kawu yɔ Mfɔ-Ayii kebee-ɔ se.

Aneŋ ne Yeesuu ye Peetroo e tɔwe ε ɔ mon̄ nyi mɔ-ɔ
(Maak 14.27–31; Lukas 22.31–34; Yohanee 13.36–38)

³¹ Ne Yeesuu a bee kya se tɔwe gywii mɔ agyasepo-ɔ feyε, “Mon̄ pεεε mɔ e sere a mon̄' yɔwe mɔ kanye mɔ, feyε aneŋ ne abwaresen̄ wɔre-ɔ a tɔwe ε,

‘Wuribware e mɔɔ esanne ɔdeeresepo-ɔ,
na esanne-ɔ pεεε mɔ brawe-rɔ’-ɔ.*

³² Amaa mɔ ya bɔ kyin̄ŋi lee lowi-ro, mɔ e gye mon̄ ηkrεε a η yɔ Galileya sweere se.”

³³ Mfeŋ ne Peetroo a tɔwe gywii Yeesuu feyε, “Haree mɔ beeko-ana mɔ ya sere, m fεraa ma sere a η yɔwe fo.”

³⁴ Ne Yeesuu mɔ a beŋŋaa mɔ feyε, “Mɔ e tɔwe mɔ i gywii fo feyε, fo e swee iluwi esa kanye mɔ feyε fo mon̄ nyi mɔ pwεε na kyanare dεε fore.”

³⁵ Ne Peetroo a bee beŋŋaa mɔ feyε, “Haree amɔ e gye mɔ aa fo lowi gbaa, ma tɔwe feyε mon̄ nyi fo.” Ne agyasepo ne baa san̄-ɔ pεεε mɔ a tɔwe aneŋ dεε.

Aneŋ ne Yeesuu a ya kore kebwarekore Getesemanee-ɔ
(Maak 14.32–42; Lukas 22.39–46)

³⁶ Amɔ-ɔ kamεε-rɔ, ne Yeesuu mɔ aa mɔ agyasepo-ɔ a ba bane ko ne ba tee mɔ ε Getesemanee-ɔ-rɔ. Ne ɔ tɔwe gywii bamɔ feyε, “Mon̄' kyena mfee, na η yɔ nnon̄ ya kore kebwarekore.” ³⁷ Ne ɔ tee Peetroo na Sibidii mɔ gyi-ana anyɔ-ɔ, bamɔ e gye Yakubu na Yohanee, bɔ tii mɔ eyee se, ne baa yɔ. Mfeŋ ne mɔ abaa-rɔ a yɔre, ne mɔ kayɔwɔre-rɔ a waa mɔ yɔreyɔre. ³⁸ Ne ɔ tɔwe gywii bamɔ feyε, “Mɔ bore-rɔ i duŋwi mɔ bweetɔ, haree mɔ e kpa a η wu. To, mon̄' kyin̄ŋi kyena mɔ ase mfee.”

³⁹ Ne ɔ nare yɔ akatɔ-rɔ kafwee, ne ɔ ya kyon̄ di kame si sweere. Ne ɔ kore Wuribware feyε, “N se Wuribware, mɔ e kore fo nee feyε, amɔ e kaa a baare, fo sa a mɔ awɔrefɔɔ ne mɔ i gyi-o mɔ gye keε, na m ma wu. Amaa kanɔ ηkεmaa ne fo e kpa-ɔ bware sa mɔ.”

⁴⁰ Ne oo kin̄ŋi ya to feyε mɔ agyasepo asa amɔ pεεε a di idi. Ne oo bise Peetroo feyε, “Emene se ne mon̄ abεε asa mon̄ taare kyena mɔ ase dɔŋhweree kon̄ko, na mon̄ mon̄ di idi? ⁴¹ To, mon̄' kyin̄ŋi kyena, na mon̄' kore kebwarekore feyε Ɔbɔnsam ma kan̄ kyɔ mon̄-rɔ kee feyε mon̄ i kin̄ŋi kamεε aaa. Mon̄ ηkrɔnɔ e kpa kikyin̄ŋi kyena, amaa mon̄ nyɔwɔre-rɔ mɔ a waa yɔreyɔre.”

⁴² Ne ɔ bee yɔ ya kore kebwarekore. Ne ɔ ye, “N se, mɔ awɔrefɔɔ ne mɔ i gyi-o e ma gye keε, na mon̄ gyi amɔ lowe wu fεraa, aneŋ ne fo e kpa-ɔ e gye ne a waa.”

⁴³ Ne ɔ bee kin̄ŋi ya to feyε mɔ agyasepo-ɔ a bee di idi. Bɔ mon̄ taare kra idi. ⁴⁴ Ne Yeesuu a bee yɔwe bamɔ ya kore kebwarekore sasepo feyε aneŋ ne ɔ kore nyɔsepo-ɔ.

⁴⁵ Ne ɔ bee kin̄ŋi yɔ agyasepo amɔ ase ya tɔwe feyε, “Mon̄ san̄ mon̄ i di idi mon̄ i kyure nee eee? To, san̄ a fo mbeyɔmɔ. Mon̄' deere, ba lee mɔ, dimaadi mɔ gyi-o, ba sa ebɔye awaapo, na bɔ nya mɔ se keyaalen̄. ⁴⁶ Mon̄' kee, ɔko ne o gyi mɔ kidiburo-o e ba-ɔ. Mon̄' kosɔ a ane yɔ na ane ya gyan̄ŋaa mɔ.”

Aneŋ ne baa kra Yeesuu-o
(Maak 14.43–52; Lukas 22.47–53; Yohanee 18.2–12)

* 26:31 Sakariya 13.7.

⁴⁷ Yeesuu san ɔ sa senja o gywii mɔ agyasepɔ-ɔ, ne Yudas ne ɔ gye agyasepɔ kudu anyɔ-ɔ ɔko-ɔ a fo. Mɔ aa asese kukwii dabe ko na bamo apan na akyokun ya ba. Wuribware alɔnɔpɔ abrese-ɔ na man abrese-ɔ ya sun bamo. ⁴⁸ Amɔ odiburopɔ-ɔ a kyɔ kaapo asese amɔ ne bo gya mɔ se ba ba-ɔ kpa ne ba borɔ se a bo kra Yeesuu-o. ɔɔ tɔwe gywii bamo nee feye, “ɔko ne mɔ e yɔ a n ya ka mɔ kanɔ-ɔ e gye mɔ ne mone e kpa-ɔ. Mon' kra mɔ, na mon' taa mɔ nare!” ⁴⁹ Amose-ɔ Yudas a den fo-ɔ, ne ɔɔ yɔ Yeesuu ase ya tee mɔ feye, “ɔkaapɔpɔ.” Ne ɔɔ kyokywee mɔ kedaabɔn damenanse ka mɔ kanɔ, feye aneɔ ne Yudaa awuye e ka abee kanɔ san kemaa-ɔ.

⁵⁰ Ne Yeesuu a lee kanɔ feye, “Mɔ nyare, waa ketɔ ne fo a ba a fo bo waa-ɔ lowe.” Ne baa ba bo kra Yeesuu. Ne baa kra mɔ-rɔ kenken. ⁵¹ Mfen ne Yeesuu a agyasepɔ-ɔ ɔko a gyiiri mɔ kepan lee kemɔ kegyafo-rɔ bo ne Wuribware alɔnɔpɔ brese a anya-ɔ ɔko kesebo ten.

⁵² Amaa ne Yeesuu a tɔwe gywii mɔ feye, “Yɔwe, na fo taa fo kepan-ɔ bo waa kemɔ kegyafo-rɔ. ɔkema ne ɔ taa kepan a ɔ bo ko-ɔ, ba ba kepan a bo bo mɔɔ mɔ. ⁵³ Fo mon nyi feye mɔ e taare a n tee n se Wuribware a ɔ bo kya mɔ-rɔ aaa? Na puri-ro ɔ ba mɔ mbɔ anaapɔ-ɔ nkpen nkpen bo kyonwe aaa? ⁵⁴ Mɔ ya sa ne baa mɔrɔwe mɔ lee anyare mɔ kesaree-rɔ feraa, emene ne mɔ i wu mɔ lowi ne baa kyoree mɔ asen abwaresen wore-ɔ-rɔ-ɔ nee?”

⁵⁵ Mfen ne Yeesuu a tɔwe gywii bamo ne baa kra mɔ bo de-ro-o feye, “Amɔ mone a ba apan na akyokun nee a mon' ba bo kra mɔ feye oyu-o ooo? Nke mfene mɔ-rɔ mɔ aa mone nee na n te Wuribware sunkpa kabuno-o mɔ e kaapo abwaresen, na mone mɔ mone mon kra mɔ? ⁵⁶ Amaa amɔ-ɔ a ba aneɔ nee na ketɔ ne Wuribware a akyaamee-ɔ bokɔ a kyoree mɔ asen waa abwaresen wore-ɔ-rɔ-ɔ nya waa kasentɔn.”

Mfen ne Yeesuu a agyasepɔ-ɔ peee a sere yɔwe mɔ.

Aneɔ ne baa yaa Yeesuu Yudaa awuye a iwurekpa-ɔ

(Maak 14.53–65; Lukas 22.54–55, 63–71; Yohane 18.13–14, 19–24)

⁵⁷ To, ne bamo ne baa kra Yeesuu-o a taa mɔ yaa Wuribware alɔnɔpɔ brese Kayafas a lɔn-ɔ-rɔ, mfen ne Wuribware mbraa akaapɔpɔ na man abrese e gyanɔ-ɔ.

⁵⁸ Ne Peetroo a sii kamɛe ɔ gya bamo se. ɔɔ gya bamo se aneɔ-aaa ya bo fo alɔnɔpɔ brese a lɔn amɔ kanɔ, ne oo lwee lɔn-ɔ kabuno-o-ro. Mfen ne ɔɔ kyena adeeresepɔ ko ase na ɔ nya nɔ ketɔ ne ke e yɔ se-ɔ.

⁵⁹ Ne Wuribware alɔnɔpɔ abrese-ɔ na agyanɔpɔ-ɔ peee a buwi kpa kanɔten ne ba yere se na Yeesuu gyi keɔ a bo nya mɔɔ mɔ-ɔ. ⁶⁰ Ne baa buwi kpa kponɔ. Asese bweeto a bo ba bamo ayeba bo kye mɔ gbaa ooo, ɔ mon gyi keɔ, a lee feye bamo ayeba-ɔ mon yere abee se.

Ne nkee abee anyɔ a kosɔ ba ayeba bo porɔ Yeesuu feye, ⁶¹ “ɔnyare mɔ ye, ‘Mɔ e taare a m bwee Wuribware sunkpa-ɔ, na nke nsa kamɛe-rɔ na m pwee mɔ bo yera.’ ”

⁶² Ne Wuribware alɔnɔpɔ brese-ɔ a kyuwi-ro. Ne oo bise Yeesuu feye, “Amɔ fo mon de asen mɔ peee ne ba tɔwe ba kye fo-ɔ kanlee aaa?” ⁶³ Ne Yeesuu a laatɔ.

Ne alɔnɔpɔ brese-ɔ a tɔwe gywii mɔ feye, “Ka Wuribware ne mɔ wore dooo i de nkpa-ɔ keyaa, tɔwe gywii ane feye fo e gye Kristoo, Wuribware mɔ gyi ne oo sun mɔ bo kyonwe-ɔ, beee n gye fo e gye.”

⁶⁴ Nkee feraa ne Yeesuu a lee kanɔ feye, “Aneɔ ne a du-o deɛ ne fo a tɔwe-ɔ. Ketɔ ne ki tii si-o e gye feye mone san mone i nɔ mɔ, dimaadi mɔ gyi-o, a te Bo-elen-ɔ-kyon-ɔkema-Bware kigyise si, na mɔ aa mɔ a gyi mɔ kuwure dabe-ɔ, na mɔ a lee awore-rɔ mɔ e ba.”*

⁶⁵ Amɔ feraa ne alɔnɔpɔ brese-ɔ a ba kadunfwii bo kyan mɔ fonfon waagya-rɔ. Ne ɔ ye, “ɔnyare mɔ a tɔwe abusenɔn. Ane maa lee kpa a ɔko tɔwe kotɔko pwee a ane deɛ nɔ feye o gyi keɔ. Mone a nu asen ne ɔɔ tɔwe bo kye Wuribware-ɔ, ɔ ye mɔ aa Wuribware ta.

⁶⁶ Amose-ɔ emene ne mone e fa feye ane waa mɔ?”

* 26:64 Daniyel 7.13-14.

Ne bamo pɛɛɛ a sure si feye o gyi kepo, amose-ɔ bo mɔɔ mɔ.

⁶⁷ Mfenɛ dɛɛ ne bokɔ a lee ba twee akyɔne ba waa Yeessu akatɔ-rɔ, na ba da mɔ akuntin. Ne bokɔ mɔ a da mɔ abaa. ⁶⁸ Ne bo ye, “Fo i nyi feye fo gye Kristoo ne Wuribware a sun-ɔ, tɔwe mɔ ne ɔɔ da fo-ɔ gywii ane.”

Anɛn ne Peetroo a swee feye ɔ mon nyi Yeessu-o
(Maak 14.66–72; Lukas 22.56–62; Yohanee 18.15–18, 25–27)

⁶⁹ Bamɔ a gyi Yeessu asen kekyan-nɔ-ɔ na Peetroo san o te kabuno mfen. Ne kabre ko a ba mɔ ase bo tɔwe feye, “Fo gbaa fo aa Yeessu Galileyanyi mɔ e dɛɛ mone naa.”

⁷⁰ Ne Peetroo a swee bamo pɛɛɛ akatɔ-rɔ feye, “Mon nu asen ne fo e tɔwe amɔ-ɔ kaase.” Ne ɔɔ nare ya yere lon-ɔ kibunogyi-ro. ⁷¹ Mfen-ɔ ne kabre ko mɔ a bee nu mɔ. Ne ɔɔ tɔwe gywii bamo ne bo bo mfen-ɔ feye, “Onyare mɔ na Yeessu Nasaretanyi-o e gye ne bo naa.”

⁷² Amaa Peetroo a bee swee feye, “Kasentini ne mɔ e tɔwe, ma ba ayeba nee. Mo e ka Wuribware se keyaa feye mon nyi onyare amɔ.”

⁷³ Ketɔ a bee waa kafwee-ɔ, ne bamo ne bo yere mfen-ɔ a tɔwe gywii Peetroo feye, “Fo maa taare a fo gyiri ikii feye fo mon gye Yeessu a asese-ɔ ɔko, a lee feye kpa kema se fo senja i lee fo kawu.”

⁷⁴ Ne Peetroo a bee benja feye, “Mo e ka keyaa feye n kyɔ mon nyi onyare mɔ ne mone e tɔwe mɔ asen-ɔ. Ne asen mɔ ne mɔ e tɔwe-ɔ e mon gye kasentini, amɔ fɛraa Wuribware lon mɔ.” Ne ɔɔ bee ka anen a keyaa-ɔ iluwi bweeto.

Mɔ keden tɔwe anen lowe-ɔ, ne kyanare a fore. ⁷⁵ Ne oo nyinini anen ne Yeessu a tɔwe gywii mɔ-ɔ se feye, “Fo e swee iluwi esa feye fo mon nyi mɔ pwɛɛ na kyanare dɛɛ fore”-ɔ. Ne ɔɔ yo kawu ya su bweeto.

27

Anɛn ne baa yaa Yeessu Romanyi gominaa akatɔ-rɔ-ɔ
(Maak 15.1; Lukas 23.1–2; Yohanee 18.28–32)

¹ Kaye nke gyegyaye tututu-o, ne Wuribware alonɔpo abrese na man abrese pɛɛɛ a gyanne da kikpuni feye bo mɔɔ Yeessu. ² Ne baa ba agbarabi bo da mɔ asaree-rɔ, ne baa yaa mɔ Romanyi gominaa ne ba tee mɔ e Pilat-o akatɔ-rɔ, na ɔ sa bamo kpa feye bo mɔɔ mɔ.

Anɛn ne Yudas odiburo-ɔ a nu mɔ eyee, ne oo wu-o
(Aya-rɔ ayerepo asun 1.18–19)

³ Amɔ Yudas odiburo-ɔ a nu feye baa bu Yeessu kepo tɔwe feye ba mɔɔ mɔ-ɔ, ne oo nu mɔ eyee, ne ɔɔ yo Wuribware alonɔpo abrese-ɔ na man abrese-ɔ ase ya kinjaa atanne fufuri agyi adusa ne baa sa mɔ-ɔ sa bamo. ⁴ Ne ɔɔ tɔwe gywii bamo feye, “Mo a waa boye feye mo a gyi onyare timaa amɔ kidiburo.”

Ne baa benja mɔ feye, “Amo-ɔ tiri ane aaa? Fo wɔre fo asen nee.”

⁵ Ne Yudas a ya twee atanne-ɔ bo beya sweere Wuribware sunkpa. Ne ɔɔ lee mfen ya kya mɔ eyee fe, ne oo wu.

⁶ Wuribware alonɔpo abrese-ɔ a nu atanne-ɔ da sweere mfen-ɔ, ne bo ye, “Atanne ne ane a bo ka onyare ko lowi kokɔ-ɔ nee. Mbogya atanne nee, anen se-ɔ a de iyisi. Amose-ɔ a kye ane mbraa feye ane taa waa Wuribware sunkpa a atanne ne a da-ɔ-rɔ.”

⁷ Bamɔ a fa atanne amɔ asen lowe-ɔ, ne baa waa kanɔ ba atanne-ɔ bo ɔɔ sweere ko ne ba tee e ɔpwɛɛpo a sweere-ɔ, na bo nya pure afɔ ne bo bo mfen, ne ba wu-o sweere amɔ se. ⁸ Amose se-ɔ ne ba tee sweere amɔ feye, “Mbogya a sweere-ɔ” bo fo ndɔɔ. ⁹⁻¹⁰ Anen se-ɔ, anen ne Wuribware kyaamɛɛ Yɛɛmɛya a kyɔre waa abwaresen wɔre-ɔ-rɔ-ɔ a ba kasentini. ɔɔ kyɔre feye,

“Ne Isireelii awuye a sure si feye ba ka atanne fufuri agyi-ro adusa a bo sa mo. Ne baa ba atanne mo bo so sweere ne ba tee e Jpwεεpō a sweere-ɔ, feye aneη ne mo nyanpe Wuribware a tōwe gywii mo feye η waa-ɔ.”*

*Aneη ne Romanyi gominaa a sure si feye bo mo Yeesuu-o
(Maak 15.2–15; Lukas 23.3–5, 13–25; Yohanee 18.33–38)*

¹¹ Bamō a yaa Yeesuu Romanyi gominaa-o akatō-rō-ɔ, ne gominaa-o a bise mo feye, “Baa porō fo feye fo a tōwe feye fo e gye Yudaa awuye owure-o. Emene ne fo i lee kanō?” Ne Yeesuu a beηηaa mo feye, “Seηbise mo a lee fo ase nee eee?”

¹² Amaa Wuribware alōηηōpō abrese-ɔ na maη abrese a mporō-ɔ, Yeesuu moη lee mmo kanō. ¹³ Mfeη ne gominaa-o a bise mo feye, “Fo maa nu aseη mo ne baa porō fo amō se-ɔ ɔɔ?” ¹⁴ Amaa Yeesuu moη beηηaa mo. ɔ moη lee mporō ne baa porō mo-ɔ ηkōηkō gbaa kanō. Aneη se-ɔ ne gominaa-o eyee a kpeη mo.

¹⁵ Amō saη kemaa mo, Wuribware-a-kya-ane-yōwe a ateese kigyi-o-ro, Romanyi gominaa i lee bamō ne oo tii bamō tiikpa-ɔ ɔkō ne laman e kpa-ɔ na ɔ nare ya kyure.

¹⁶ Saη amō-ɔ ne oo tii ɔnyare kō ne ba tee mo e Bar-Abas-ɔ ne ɔkemma nyi mo asuη bōye ne ɔ waa-ɔ. ¹⁷ Amose-ɔ laman-ɔ a gyanηe gominaa-o akatō-rō bo kore mo feye o lee bamō ne oo tii-o ɔkō sa bamō-ɔ, ne ɔ beηηaa bamō feye, “To, mmo ne mone e kpa feye n lee mo lee tiikpa sa mone, Bar-Abas beee Yeesuu ne boko e tee mo e Kristoo ne Wuribware a suη-o ooo?” ¹⁸ Amō gominaa-o nyi damenanse feye kōkwee se ne baa kra Yeesuu baa mo ase.

¹⁹ Gominaa-o a te mo seηgyikpa a kagya-ɔ se mfeη-ɔ, ne mo ka a kra bo kyōηwe mo feye, “Mo e kore fo ne feye fo ma waa ɔnyare timaa amō seye. Bo lee feye ndee kanye mo a ku mo dee, ne aa waa mo gya bweetō.”

²⁰ Ne Wuribware alōηηōpō abrese-ɔ na maη abrese-ɔ a da laman-ɔ kanō se feye bo tōwe gywii gominaa-o feye ɔ yōwe Bar-Abas bo sa bamō, na ɔ mo Yeesuu. ²¹ Amose-ɔ gominaa-o a beη bise bamō feye, “Abee anyō mō-rō, mmo ne mone e kpa feye η yōwe mo a m bo sa mone?” Ne baa lee kanō feye, “Bar-Abas.”

²² Ne gominaa-o ye, “Ne ntetō ne mone ye η waa Yeesuu ne ba tee mo e Kristoo-o?”

Amō feraa ne bamō peee a fee-rō beηηaa mo feye, “Da mo bo mera kiyii kpare-abee-rō se!”

²³ Ne gominaa-o ye, “Ntetō bōye gbaa ne ɔ waa?”

Ne baa beη fee-rō kenkeη feye, “Da mo bo mera kiyii kpare-abee-rō se!”

²⁴ Ne laman-ɔ a lee ba fee-rō, ne baa fee-rō aneη-aaa. Gominaa-o a ηu feye ɔ maa lee taare a ɔ waa seye bo kōre Yeesuu-o, ne ηkee aseη e kpa a a beη ba maη-ɔ-rō-ɔ, ne ɔ sa kanō, ne baa baa mo kyanse na nkyu. Ne ɔ fwee mo asaree laman-ɔ akatō-rō. Ne ɔ tōwe gywii bamō feye, “Moη gye mone ɔgyenkpεεpō ɔnyare mō lowi-ro. Mone fōηfōη awaase nee.”

²⁵ Ne laman-ɔ peee ye, “Sa a ɔnyare mō kesebōgyiiri ne ane e sa mo-ɔ kiηηi gya ane aa ane agyi si.”

²⁶ Mfeη ne gominaa-o a yōwe Bar-Abas bo sa bamō. Ne ɔ sa ne mo asoogyaa awuye-o ɔkō a da Yeesuu paara, ne ɔ taa mo sa bamō feye asoogyaa awuye-o ya da mo bo mera kiyii kpare-abee-rō se.

*Aneη ne asoogyaa awuye-o a waa Yeesuu ηwaagyiseηηe-ɔ
(Maak 15.16–20; Yohanee 19.2–3)*

²⁷ Ne gominaa a asoogyaa awuye-o a taa Yeesuu yaa gominaa a lōη-ɔ-rō, ne baa tee bamō beeko-ana bo gyanηe yere muruwaa mo. ²⁸ Ne baa buηηi mo atō buηse, ne baa taa waagya pipee bo buη mo feye mo a gye owure-o. ²⁹ Ne baa ba iwu bo lō kuwurepa bo

* 27:9-10 Sakariya 11.12-13; Yeremeya 19.1-13; 32.6-9.

bun̄ m̄. Nē baa taa kayii narēsē b̄ waa m̄ kigyisesarē-r̄. Nē baa leē ba gȳw̄n̄ m̄ ayaa-r̄ ba waa m̄ n̄waagyisēn̄n̄ fēȳ, “An̄suma, nana, Yudāa awuye owure.”

³⁰ Nē baa twēe akȳw̄n̄e wēe m̄ sē, nē baa ba kayii-o b̄ daȳe m̄ kun̄u-ro anēn̄-aaa.

³¹ Sān̄ nē baa waa m̄ n̄waagyisēn̄n̄ low̄e-ɔ̄, nē baa leē waagya-ɔ̄, nē baa ba m̄ f̄n̄f̄n̄ at̄o b̄ bun̄ m̄. Nē baa taa m̄ ba ȳ ɔ̄ b̄ ya da m̄ b̄ m̄era kiyii kpare-ab̄ēe-r̄ sē.

Anēn̄ nē baa da Yeesuu b̄ m̄era kiyii kpare-ab̄ēe-r̄ sē-ɔ̄

(Maak 15.21–32; Lukas 23.26–43; Yohanee 19.17–27)

³² Sān̄ nē asoogyaa awuye-o de Yeesuu ba ȳ-ɔ̄, nē baa gyan̄n̄aa ɔ̄nyarē k̄o nē ɔ̄ leē Kireenee mān̄-n̄, nē ba teē m̄ ē Sim̄ōn̄-ɔ̄. Nē asoogyaa awuye-o a yērē m̄ waa-r̄ fēȳ ɔ̄ sōr̄o Yeesuu a kiyii kpare-ab̄ēe-r̄-ɔ̄. ³³ Nē baa yaa Yeesuu mfēn̄ nē ba teē ē Gologotaa-o (kaase ē kaapo fēȳ Kol̄ōn̄k̄ōr̄ōn̄gyi-Sweere). ³⁴ Nē baa b̄o sa Yeesuu nta nē baa ba kadwii b̄o waa-r̄-ɔ̄ na m̄o kayow̄re-r̄ ma leē dūn̄wi m̄o. M̄o a da kee-ɔ̄, nē oo kine kunuu. ³⁵ Nē asoogyaa awuye-o a ba ndangyii b̄o da m̄o b̄o m̄era m̄o kiyii kpare-ab̄ēe-r̄-ɔ̄ sē. Mfēn̄ nē baa waa mpini mpini b̄o ke m̄o at̄o bun̄sē-r̄ taa-ɔ̄.* ³⁶ Am̄o kam̄ēe-r̄ nē baa kyena mfēn̄ deere m̄o sē.

³⁷ Nē baa taa kaworētaa k̄o b̄o m̄era Yeesuu ān̄u si. Gominaa-o a kyorēe kam̄o sē fēȳ, “Mon' kee Yeesuu, Yudāa awuye owure-o.”

³⁸ Nē baa beē da ayu k̄o, ɔ̄k̄o b̄o m̄era kiyii kpare-ab̄ēe-r̄ k̄o sē Yeesuu kigyise si, nē baa beē da ɔ̄k̄o-ɔ̄ b̄o m̄era k̄o sē m̄o kebena sē.

³⁹ Asēe nē ba kyon̄ mfēn̄-ɔ̄ ē da abaa-r̄ nee, ⁴⁰ na ba saarē Yeesuu fēȳ, “Mboo. Neē fō yē fō i bwee Wuribwarē sun̄kpa-ɔ̄ na n̄ke nsa kam̄ēe fō beē pwēe m̄o b̄o yēra ē? Mbeȳom̄o, fō i nyi fēȳ fō gȳe Wuribwarē m̄o gyi-o, kporow̄e leē kiyii kpare-ab̄ēe-r̄ m̄o sē ba sweere b̄o morow̄e fō eyee.”

⁴¹ An̄ēn̄ dēe nē Wuribwarē al̄ōn̄ōpo abrēsē-ɔ̄ na Wuribwarē mbraa akaaporo-ɔ̄ na mān̄ abrēsē-ɔ̄ a mii nn̄o kȳo m̄o, na ba m̄osē m̄o. ⁴² Na ba t̄ow̄e ba gywii ab̄ēe fēȳ, “ɔ̄o morow̄e b̄ok̄o, amaa ɔ̄ maa taarē a ɔ̄ morow̄e m̄o eyee. Mon' sa a an̄ē kee fēȳ, m̄o a t̄ow̄e fēȳ ɔ̄ gȳe an̄ē Isireelii awuye a owure-o nee-ɔ̄, ɔ̄ taarē a ɔ̄ leē kiyii kpare-ab̄ēe-r̄ m̄o sē ba sweere aaa. Nē m̄o ya taarē f̄eraa, an̄ē ē k̄orē m̄o a an̄ē gyi. ⁴³ ɔ̄ yē ɔ̄ k̄orē Wuribwarē gyi, nē ɔ̄ beē ɔ̄ yē ɔ̄ gȳe Wuribwarē m̄o gyi-o nee. Amosē-ɔ̄ mon' sa a an̄ē kee fēȳ Wuribwarē ē kpa a ɔ̄ morow̄e m̄o mbeȳom̄o nee eee.”

⁴⁴ An̄ēn̄ dēe nē ayu nē baa da bam̄o ayii kpare-ab̄ēe-r̄ sē m̄o asē mfēn̄-ɔ̄ a saarē m̄o.

Anēn̄ nē Yeesuu a wu kiyii kpare-ab̄ēe-r̄-ɔ̄ sē-ɔ̄

(Maak 15.33–41; Lukas 23.44–49; Yohanee 19.28–30)

⁴⁵ Sān̄ nē mpasē a fō-ɔ̄, nē kȳow̄e a ȳow̄e keda, nē kibugyii a da sweere am̄o sē p̄eē. Nē kaa gyi ed̄ōn̄hwerē esa. ⁴⁶ Sān̄ am̄o a kpa a ɔ̄ gȳe kee-ɔ̄, nē Yeesuu a faa-r̄ kenken̄ m̄o aye-r̄ Heebrii fēȳ, “Ili, Ili, lama sabakatani,” kaase ē kaapo fēȳ, “O Wuribwarē, O Wuribwarē, ntet̄o sē nē fō a kine m̄o?”

⁴⁷ Nē bam̄o nē b̄o b̄o mfēn̄-ɔ̄ mon̄ nu m̄o asen̄-ɔ̄ kaase, nē b̄ok̄o yē, “Mon' nu, Wuribwarē kyaamēe Iliya, nē ɔ̄ teē.” ⁴⁸ Nē bam̄o-r̄ ɔ̄k̄o a n̄w̄ēnān̄ ya ba ikyikyee b̄o da nta-r̄, nē ɔ̄ taa b̄o kyena kayii si. Nē oo teyi b̄o waa Yeesuu kan̄o-r̄ na ɔ̄ nya kyokywee. ⁴⁹ Bam̄o nē baa sān̄-ɔ̄ yē, “Ȳow̄e. Mon' sa a an̄ē yērē na an̄ē kee fēȳ Iliya ē ba a ɔ̄ b̄o morow̄e m̄o aaa.”

⁵⁰ Mfēn̄ nē Yeesuu a faa-r̄ kenken̄, nē oo kii Ēbwarē lee.

⁵¹ Puri am̄o-r̄ nē waagya nē baa b̄o kun̄ Wuribwarē sun̄kpa a dōdo-r̄ a kekyān̄-ɔ̄ a kyan̄-n̄o leē sōso ya b̄o da kaase. Nē sweerē a len̄kpān̄, nē afōrē a bweebwee-ro. ⁵² Nē agyer̄an̄ta k̄o a gȳe bun̄ni si, nē Wuribwarē asēe timaa nē baa wu-o bweēt̄o a kyin̄ni leē lowi-ro. ⁵³ Yeesuu a kyin̄ni leē lowi-ro-o am̄o kam̄ēe-r̄-ɔ̄, nē asēe am̄o a leē bam̄o agyer̄an̄ta-ɔ̄-r̄ lweē Yērōsalem̄ mān̄-n̄, mfēn̄ nē asēe bweēt̄o a n̄u bam̄o.

* 27:35 Kilīn̄ 22.18.

⁵⁴ Saṅ ne soogyaa abrese na mō asoogyaa awuye ne ba deere Yeesuu si-o a ṅu sweere kelenkpaṅ-ḵ na ketō kemaa ne kaa ba-ḵ, ne kufu a nya bamō bweetō. Ne bō ye, “Onyare mō gye Wuribware mō gyi nee kasentiṅ.”

⁵⁵ Amō saṅ amō akyee bweetō mō yere kefō ba deere ba kyonwe. Bamō ne baa gya Yeesuu si lee Galileya sweere se yō Yerōsalēm mfen-ḵ gye bamō ne bō deere ba deere mō se-ḵ. ⁵⁶ Akyee amō bokō e gye Mariya Magadalanyi, na Mariya ne ḵ gye Yakubu na Yosef bamō nyi-o, na Sibidii agyi nyanse anyo-ḵ bamō nyi.

Aneṅ ne baa pure Yeesuu-o

(Maak 15.42–47; Lukas 23.50–56; Yohane 19.38–42)

⁵⁷⁻⁵⁸ Amō atō wuye kō bō-rō ne ba tee mō ε Yosef, ne ḵ lee Arimateya maṅ-nō-ḵ. Mō-ḵ mō a bō kii Yeesuu agyasepo-ḵ ḵkō saṅ kō. Kedeepweta a fō-ḵ, ne ḵ yō Gomināa Pilat ase ya kore mō feye ḵ taa Yeesuu kifuniṅ sa mō a ḵ yaa pure. Ne gominaa-o a sa mō kpa.

⁵⁹ Ne Yosef a ya maye Yeesuu kifuniṅ-o lee kiyii kpare-abee-rō-ḵ se. Ne ḵ ba kyefuri popwεe bō miri mō. ⁶⁰ Ne ḵ taa mō waa kegyeraṅta-rō. Kegyeranṅta amō ḵ kyō ṅeri kefore kō lee bō feye kekyaṅ-ḵ sa mō eyee, na mō ya wu na bō pure mō mfen. Mō a taa kifuniṅ-o bō waa-rō-ḵ, ne oo kuroṅ kefore dabe kō bō kpuse tii kegyeraṅta-ḵ kanō feye pone-ḵ. Ne ḵ nare o yii. ⁶¹ Mō a waa amō-ḵ peee-ḵ, na Mariya Magadalanyi na Mariya kō-ḵ te na bamō akatō kore kegyeraṅta-ḵ se ba deere mō.

Aneṅ ne asoogyaa awuye kō a deere kegyeraṅta-ḵ se-ḵ

⁶² Amō peee a waa Ifiyara, kake ne baa waa Wuribware-a-kyaa-ane-yōwe a ateese-o siraa-o. Kemō kaye ṅke-o, ne Wuribware alonḵopo abrese-ḵ na Farisii awuye-o bokō a yō gominaa-o ase. ⁶³ Ne bō ye, “Obrese, ane a nyiṅji si feye, saṅ ne opennapō Yeesuu te-o, ḵ tōwe feye, mō lowi kamεε, amō ya fō ṅke nsa-ḵ, o kyinṅji a ḵ ba ṅkpa-rō. ⁶⁴ Amose-ḵ ane e kore fō nee feye fō sa kanō na bō deere mō kegyeraṅta-ḵ se bō fō ṅke nsa. N gye aneṅ, ane sere kufu, ne mō agyasepo-ḵ e yō a bō ya ywii mō kifuniṅ-o taa yaa bō kweerō, na ṅkee bō tōwe gywii laman feye Wuribware a kyinṅji mō lee lowi-ro. Amō ya ba aneṅ, kayeba lalalowe mō e kyon kegyenkreε lee-o.”

⁶⁵ Ne gominaa-o a beṅṅaa bamō feye, “Mōne de kpa feye mon' lee asoogyaa awuye na mon' sa a bō ya deere kegyeraṅta-ḵ se neene aneṅ ne mōne e taare-ḵ.”

⁶⁶ Ne baa taa asoogyaa awuye kō yaa kegyeraṅta-ḵ ase. Ne baa kyera kefore dabe ne ki i tii kegyeraṅta-ḵ kanō ekεεεε se, na ḵkō ma nya kuroṅ kefore-ḵ lee kegyeraṅta-ḵ kanō se. Ne baa yōwe asoogyaa awuye-o wore feye bō deere se.

28

Aneṅ ne Yeesuu a kyinṅji lee lowi-ro-o

(Maak 16.1–11; Lukas 24.1–12; Yohane 20.1–18)

¹ Memenedā, kake ne Yudaa awuye-o i kyure, ne bō maa waa kusun kemaa-ḵ a kyon-ḵ, ne Kosiyara gyegyaye kese-ro Mariya Magadalanyi na Mariya kō-ḵ a yō a bō ya deere kegyeraṅta-ḵ. ² Bamō a yō ba tō-rō-ḵ, kaluwa konkō ne sweere a lenkpaṅ bweetō. Ne Wuribware kabō kō a lee sōsō ba sweere kegyeraṅta-ḵ ase. Ne oo kuroṅ kefore dabe-ḵ lee kemō kanō se, ne ḵ kyena se. ³ ḵ tore se ne feye eleeεε-ḵ, ne mō atō bunse a fwiiri pareparepare. ⁴ Ne asoogyaa awuye ne ba deere kegyeraṅta-ḵ se-ḵ, kufu a nya bamō bweetō. Ne baa yon, ne baa lee lee daye bō da feye bamō a wu-o.

⁵ Ne Wuribware kabō-ḵ a sa senṅa gywii akyee-ḵ. ḵ ye, “Mōne ma sa a kufu nya mōne. ṅ nyi feye mōne i buwi mōne e kpa Yeesuu ne baa da mō bō mera kiyii kpare-abee-rō-ḵ se-ḵ nee. ⁶ ḵ mon bō mfee, ḵ daree, a lee feye Wuribware a kyinṅji mō lee lowi-ro, feye aneṅ ne ḵ kyō tōwe feye Wuribware e waa-ḵ. Mon' bō kee mfen ne oo di-o. ⁷ Amose-ḵ, mbeyōmō, mon' nare menaṅ menaṅ ya tōwe gywii mō agyasepo-ḵ feye Wuribware a

kyiññi mō lee lowi-ro, ne mbeyomō ɔ gye bamō ñkpεε o yii Galileya sweere se. Mfeñ-ɔ ba ñu mō. Mō aseñ a lowe.”

⁸ Bamō a nu mō aseñ-ɔ, ne aa waa bamō kōne bweeto. Ne baa lee mfeñ na kufu sañ ki de bamō, ne baa lee ba ñweenañ na bō ya tōwe amō aseñ gywii Yeesuu agyasepo-ɔ.

⁹ Bō bō sa se-ɔ Yeesuu fōñfōñ a teñ bamō kpa, ne ɔ ka bamō kanō. Bamō a deñ pini mō mfeñ-ɔ, ne baa yō ya kpuni añurii kra mō ayaapapaa-rō, ne baa sun mō. ¹⁰ Ne Yeesuu a tōwe gywii bamō feye, “Mōne ma sa a kufu nya mōne. Mōn' kya mōne kpa se yō mō kōwebeε-ana amō ase ya tōwe gywii bamō feye bō yō Galileya sweere se. Mfeñ ne ba ñu mō.”

Amō kamεε-rō, ketō ne asoogyaa awuye-o a waa-ɔ

¹¹ Akyee amō a kiññi ba yō mañ-nō-ɔ, ne asoogyaa awuye ne ba deere kegyerañta-ɔ se-ɔ bokō a yō mañ-nō ya tōwe ketō kemaa ne kaa ba-ɔ gywii Wuribware alōñɔpo abreε-ɔ.

¹² Alōñɔpo abreε amō a nu bamō aseñ-ɔ, ne bamō aa mañ abreε-ɔ a gyaññe, ne baa fa amō mfeere. Añuroseñ ne ñkee baa kra-ɔ e gye feye ba ba atanne bweeto a bō bō sa asoogyaa awuye amō. ¹³ Ne baa tōwe gywii bamō feye, “Ketō ne mōn' tōwe-ɔ e gye feye Yeesuu agyasepo-ɔ ya bō ywii mō kifuniñ taa nare kanye na mōne a di idi. ¹⁴ Ne gominaa-o ya nu amō-ɔ se, ane fōñfōñ ane e popōre mō na ɔ ma taa mōne kebōye.”

¹⁵ Ne asoogyaa awuye-o a kōre atanne-ɔ, ne baa waa aneñ ne baa tōwe gywii bamō-ɔ. Amose se-ɔ, aneñ a kayeba mō a saññe-rō Yudaawuye-ro ya bō fō ndō a kake mō.

Aneñ ne Yeesuu a lee mō eyee bō kaapo mō agyasepo kudu kako-ɔ Galileya-ɔ

¹⁶ Ketō a waa kafwee-ɔ, ne Yeesuu agyasepo kudu kako-ɔ a yō Galileya sweere se. Ne baa yō kebee ne Yeesuu a tōwe gywii bamō feye bō yō-ɔ se. ¹⁷ Ne baa ñu mō mfeñ, ne baa kpuni añurii sun mō. Amō-ɔ peεε gbaa bamō-rō bokō mōñ taare kōre gyi feye mō nee.

¹⁸ Ne Yeesuu a sañ tō bamō-rō, ne ɔ ye, “Mōn' lōñ esebo na mōn' nu mō ase.”

Keyaalen ne ke bō soso na sweere-ɔ peεε

ne Wuribware a taa waa mō kesaree-rō.

¹⁹ Amose-ɔ mō e tōwe mō i gywii mōne feye,

mōn' yō kaye mō-rō aseεε peεε ase toñ kemaa,

na mōn' sa a bō waa mō agyasepo,

na mōn' bō bamō asuu,

Wuribware, n se, na mō, Wuribware mō gyi-o,

na Wuribware a kufwiññe timaa-o kenya-re-rō.

²⁰ Na mōn' kaapo bamō a bō gya aseñ kemaa

ne mō a tōwe gywii mōne feye mōn' gya se-ɔ se.

Na mōn' nyiññi si feye mō e kyena mōne ase

sañ kemaa bō fō kaye keεε.”

Maak Ketō ne Maak a kyorεε bō lee asen timaa-o si-o

*Yohanee Osuubapo-ɔ abwaresen kotawe
(Matiyo 3.1–12; Lukas 3.1–18; Yohanee 1.19–28)*

¹ Mfaanεε ne asen timaa ne a lee Yeessuu Kristoo, Wuribware mō gyi-o, kuɲu si-o du.
² Dedaa-ɔ Wuribware kyaamεε Isaya a kyorεε waa abwaresen wore-ɔ-rō nee feye,

“Wuribware ye, ‘Mō i sun mō kabō kō a ɔ gye fō ɲkpeε
ya lɔɲɔ kpa bō yera fō.’ ”*

Ne Isaya a beε tawe feye,

³ “Ɔkō e fεε-rō kimukee-ro feye,
‘Mōn' lɔɲɔ kpa neεnεε bō beya Wuribware.
Mōn' waa kpa kyerrase sa mō a ɔ bōrō se.’ ”*

⁴ To, anen a ɔnyare-ɔ dεε ɔ bō-rō ne ba tee mō ε Yohanee ne ɔ yō kimukee-ro ɔ tawe Wuribware asen o gywii asεε ne ba bōrō mfen-ɔ, na ɔ bō bamō asuu. Asen ne ɔ tawe-ɔ e gye feye, “Mōn' nu mōne eyee, na mōn' kiɲi lee mōne ebaye-rō, na Wuribware nya taa mōne ebaye bō ke mōne.”

⁵ Ne asεε biribiri a lee Yudeya sweere pεεε se na Yerusalem maɲ-nō pεεε bō nu Yohanee asen. Bamō a nu mō asen-ɔ, ne baa nu bamō eyee, ne baa tawe bamō ebaye gywii mō, ne ɔ bō bamō asuu Yoodaɲ bōɲ-nō. ⁶ Nyoma ifwii ne baa bō waa Yohanee atō buɲse, ne kabō wore keresεε da mō laare-rō. Mō ateese e gye akyanɲka na gyabweekyu. ⁷ Yohanee asen ne ɔ tawe gywii asεε-ɔ e gye feye, “Ɔkō saɲ ɔ ba na ɔ kyō mō, ne mōɲ fō feye m buɲɲe lee mō asebeta gbaa na m fwee mō ayaapapaa se. ⁸ Nkyu ne n de mō e bō mōne asuu, amaa mō fεraa, ɔ sa a Wuribware a kufwiɲe timaa-o ywee mōne se. Na mōn' nya keyaalen feye deekpa-ɔ. Na ɔ ba Wuribware a kufwiɲe timaa-o bō gyee mōne.”

*Yeessuu asuu kebō na kokyōrōkee
(Matiyo 3.13 – 4.11; Lukas 3.21–22; 4.1–13; Yohanee 1.32–34)*

⁹ Ketō mōɲ kyee, ne Yeessuu a lee Nasaret maɲ kō ne ɔ bō Galileya sweere se-ɔ-rō ba Yohanee ase. Ne Yohanee a bō mō asuu Yoodaɲ bōɲ-nō. ¹⁰ Yeessuu a den lee nkyu-o-ro-o, ne oo ɲu awore-rō a buɲɲi-ro. Ne oo ɲu Wuribware a kufwiɲe timaa-o a lee soso mfen bō ywee mō se feye kuwurelep-ɔ. ¹¹ Ne bōre kō a lee Wuribware se tawe feye, “Fō e gye mō gyi timaa ne mō e kpa fō asen bweeto-ɔ, ne mō akatō a gyi fō se.”

¹² Amō-ɔ kamεε-rō, ne Wuribware a kufwiɲe timaa-o a yaa Yeessuu kimukee-ro. ¹³ Ne Yeessuu a gyi ɲke aduna kimukee-o-ro. Amō efa-rō mbō bō kimukee-o-ro mfen. Ɔ bō mfen, ne Ɔbansam a bō kyō mō-rō kee feye ɔ nya mō bō waa ebaye-rō aaa. Ne Wuribware a sun mō mbō kō, ne baa bō kya Yeessu-ro.

*Anen ne Yeessuu a tee ɲkiɲgyi akrapo ana-ɔ
(Matiyo 4.12–22; Lukas 4.14–15; 5.1–11)*

¹⁴ A mōɲ kyee, ne Herōd ne ɔ gye Galileya sweere se a owure-o a tii Yohanee. Amose se-ɔ ne Yeessuu a yō Galileya ɔ tawe asen timaa feye, ¹⁵ “Saɲ a fō. Wuribware a kuwure-o e kpa a ke ba. Amose se-ɔ ɔkεmaa nu mō eyee, na o kiɲi lee mō ebaye-rō, na ɔ kōre Wuribware asen timaa-o gyi.”

* **1:2** Malakii 3.1. * **1:3** Isaya 40.3 (LXX).

16 Ne Yeesuu a borɔ Galileya kepare dabe a kebegya-ɔ. Mò a naa nkyu-o ekεεε se-ɔ, ne oo ŋu ŋkingyi akrapo anyo ko ne ba tee bamo ε Simon na mò tire Andruu-o, na ba twee kisawu ba kra ŋkingyi. 17 Ne Yeesuu a tawe gywii bamo feye, “Mon' ba a ane yo. Mone maa lee kra ŋkingyi. Amaa mo e kaapo mone asese kibuwi kpa, na mon' baa bamo mo ase.” 18 Mò a den tawe anen-ɔ, ne baa yowe bamo asawu-o bo beya, ne baa gya Yeesuu si bo yii.

19 Yeesuu a yo akato se kafwee-ɔ, ne oo bee ŋu Sibidii mò gyi-ana ne ba tee bamo ε Yakubu na Yohanee-o, na bo te bamo koree-ro ba waa bamo asawu siraa. 20 Yeesuu a den ŋu bamo-ɔ, ne oo tee bamo. Ne baa yowe bamo se na bamo ne baa sun koree-ɔ-ro-ɔ, ne baa gya Yeesuu si bo yii.

ɔnyare ko ne ibrisi ko te mò se-ɔ
(Lukas 4.31–37)

21 Ne Yeesuu mò aa mò agyasepo-ɔ a ba Kapaaniyum man-nɔ. Kukyure kake a fo-ɔ, ne oo yo kebarekorekyan-nɔ mfen ya kaapo abwaresen.

22 Ne asese ne baa nu anen ne oo kaapo-ɔ eyee a kpen bamo, a lee feye mò kekaapo-ɔ kwee Wuribware mbraa a akaaporo-ɔ lee-ro. ɔ kaapo ne feye mò a gye mbraa sapo-ɔ. 23 Yeesuu a maa se ɔ kaapo kebarekorekyan-ɔ-ro-ɔ, ne ɔnyare ko ne ibrisi ko te mò se-ɔ a ba bo faa-ro kenken feye, 24 “Aa! Yeesuu Nasarɛtenyi, nteto ne fo e kpa ane ase mfee? Fo a ba a fo bo maa ane ne ee? N nyi feye fo e gye keyaafore timaa ne Wuribware a lee sun bo kyonwe-ɔ.” 25 Mfen ne Yeesuu a faa ibrisi amo se ε, “Laato, na fo kosɔ ɔnyare amo se.” 26 Yeesuu a faa ibrisi amo se-ɔ, ne ibrisi-o a lenkpan ɔnyare-ɔ-ro kenken, ne oo faa-ro. Ne ibrisi amo a kosɔ mò se.

27 Ne eyee a kpen bamo ne bo bo mfen-ɔ peee, ne baa bise abee feye, “Nteto asen nee? N gye senpwee ne ɔ kaapo-ɔ ɔɔ? O de ibrisi peee mo se keyaalen, haree mò ya tawe asen, ii bu mò nee.”

28 Mfaanee se-ɔ Yeesuu asen a sanne-ro menan Galileya sweere peee se.

Anen ne Yeesuu a kya alɔpo bweeto-ɔ
(Matiyo 8.14–17; Lukas 4.38–41)

29 Ne Yeesuu na Yakubu na Yohanee na mò agyasepo ne bo tii si-o peee a lee kebarekorekyan-ɔ-ro, ne baa lwee Simon na Andruu lon-nɔ. 30 San amo-ɔ, Simon mò saa kyeese mo e lo fekyu ɔ da lon-ɔ-ro mfen. Amose se-ɔ Yeesuu a fo lon-ɔ-ro-ɔ, ne baa tawe okye amo a kol-ɔ asen gywii mò. 31 Ne oo yo okye amo ase ya kra mò kesaree-ro bo kyuwiro, ne puri amo-ro okye-ɔ a kpaare. Ne oo kosɔ waa ateese sa bamo.

32 San ne kyowe a twee-ɔ, ne baa taa man-ɔ-ro alɔpo peee na bamo ne ibrisi te bamo se-ɔ baa Yeesuu ase. 33 Ne man-ɔ-ro asese peee mo a bo gyanne Simon na Andruu a lon-ɔ akato-ro. 34 Ne Yeesuu a kya alɔpo ne ba lo alɔgyi bweeto-ɔ. Ne oo gya ibrisi bo kosɔ bamo ne i te te bamo se-ɔ se. Amaa ɔ mon sa a ibrisi-o sa senja, a lee feye i nyi sese ne Yeesuu gye-ɔ.

Yeesuu abwaresen kotawe Galileya sweere se
(Lukas 4.42–44)

35 Kemɔ kaye nke gyegyaye kese-ro-o, ne Yeesuu a kosɔ lee lon-ɔ-ro lee man-ɔ-ro yo mfen ne oko mon bo-ro ne a du din-o, ne oo ya kore kebarekore. 36 Yeesuu bo mfen na Simon mò aa mò anareberpo naa ba buwi ba kpa mò. 37 San ne baa buwi ŋu mò-ɔ, ne baa tawe gywii mò feye, “Okemaa gye ne o buwi ɔ kpa fo nee.”

38 Amaa Yeesuu a beŋnaa bamo nee ε, “A tiri feye ane yo eman ne e bo mfee-ɔ peee-ro, na ŋ ya tawe abwaresen gywii bamo gbaa bamo, a lee feye amo se ne mo a ba.” 39 Amose se-ɔ Yeesuu a nare Galileya sweere-ɔ peee se ɔ tawe abwaresen kebarekore akyan-nɔ, na ɔ gya ibrisi ɔ kosɔ ase se.

Aneḡ neḡ Yeessuu a kya bwatḗpḗ kḗ-ḗ
(Matiyo 8.1–4; Lukas 5.12–16)

⁴⁰ Saḡ kḗ, neḡ bwatḗpḗ kḗ a bḗ kpuni aḡurii kḗre Yeessuu feye ḗ kya mḗ-rḗ. Ketḗ neḡ bwatḗpḗ amḗ a tḗwe gywii Yeessuu-o e gye feye, “Fḗ e kpa, fḗ e taare a fḗ kya mḗ kolḗ mḗ na ḡ nya lwee asese-rḗ.”

⁴¹ Neḡ Yeessuu a ḡu mḗ ewee, neḡ ḗḗ beḡḡaa mḗ feye, “Mḗ e kpa.” Neḡ ḗḗ ba kesaree bḗ dḗḡḡḗ ḗḗpḗ-ḗ se, neḡ ḗ ye, “Mbeyḗmḗ fḗ e taare a fḗ lwee asese-rḗ, a lee feye fḗ a kpaare.”

⁴² Mfeḡ dḗe neḡ ḗnyare amḗ a kebwatḗ-ḗ a lowe.

⁴³⁻⁴⁴ Kamεε-rḗ neḡ Yeessuu a yii ḗnyare-ḗ se feye, “Deḡ borḗ kpa kyeyḗ se yḗ Wuribware alḡḡḡpḗ-ḗ ḗkḗ ase, na ḗ deere fḗ na a kaapo ḗkema feye fḗ a kpaare, na fḗ bḗ alḡḡḡḗ ne ane ḗdedaapo Mosis a tḗwe ε mḗ neḡ ḗḗ kolḗ mḗ neḡ ḗḗ kpaare-ḗ bḗ, na ḗkema ḡu feye aneḡ a kolḗ-ḗ moḡ lee ki te mḗ se-ḗ. Fḗ a maa se fḗ e yḗ fḗ bḗ kpa-rḗ-ḗ, fḗ ma kan yere tḗwe ketḗ neḡ mḗ a waa sa fḗ-ḗ gywii ḗkḗ.”

⁴⁵ Amaa ḗnyare amḗ a lee mfeḡ-ḗ, ḗ naa ḗ tḗwe aneḡ neḡ Yeessuu a kya mḗ-ḗ ḗ kaa nee. ḗḗ tḗwe amḗ asenḡ bweeḗḗ, haree gbaa Yeessuu moḡ lee taare lee gyemaḡ-nḗ. Aneḡ se-ḗ neḡ ḗ naa o te mfeḡ neḡ a du diḡḡ-o, neḡ ḡkee asese e lee toḡ kema bḗ naa ba deere mḗ.

2

Aneḡ neḡ Yeessuu a kya kegyabḗḗ kḗ-ḗ
(Matiyo 9.1–8; Lukas 5.17–26)

¹ Amḗ a waa ḡke ḡnyḗ kḗ-ḗ, Yeessuu a kiḡḡi yḗ Kapaaniyum maḡ-nḗ mfeḡ neḡ o te-o, neḡ ḗkema a kyḗ nu mḗ se. ² Amḗse-ḗ asese a bḗ borḗ mḗ lḗḡ-ḗ gya, haree kpa moḡ lee ḗ bḗ kibunogyi-ro gbaa peee. Asese-ḗ bweeḗḗ a ba na bḗ bḗ nu aneḡ neḡ Yeessuu e tḗwe abwaresenḡ-ḗ nee. ³ Saḡ amḗ abee ana kḗ mḗ a sorḗ kegyabḗḗ kḗ baa Yeessuu ase a ḗ kya mḗ. ⁴ Asese a borḗ lḗḡ-ḗ se-ḗ, bḗ moḡ nya kpa baa kegyabḗḗ-ḗ bḗ borḗ kibunogyi-o-ro yḗ mfeḡ neḡ Yeessuu bḗ-ḗ. Bamḗ a tee kekyaḡ neḡ Yeessuu bḗ kemḗ-rḗ sosḗ-ḗ se-ḗ, ketḗ neḡ baa waa-ḗ e gye feye baa dee nee, tuwi bḗ kemḗ sosḗ. Neḡ baa taa kegyabḗḗ-ḗ bḗ dḗḡḡḗ mḗ kraḡ se ba ife bḗ da-rḗ, neḡ baa kra ife-o-ro yḗwe mḗ-rḗ kafwee kafwee bḗ kyḗḡwe kekyaḡ-ḗ-rḗ yaa bḗ beya Yeessuu akatḗ-rḗ. ⁵ Aneḡ neḡ baa pee akatḗ baa kegyabḗḗ-ḗ se-ḗ, Yeessuu a ḡu feye baa kḗre mḗ gyi bweeḗḗ. Amḗse-ḗ neḡ ḗḗ tḗwe gywii kegyabḗḗ-ḗ feye, “Mḗ nyare, mḗ a taa fḗ ebḗye-ḗ bḗ ke fḗ.”

⁶ Yeessuu a tḗwe aneḡ-ḗ, neḡ Wuribware mbraa akaapḗpḗ neḡ bḗ te mfeḡ-ḗ i ḡwiini ba gywii abee feye, ⁷ “Nee Wuribware wḗre e gye neḡ ḗ taare a ḗ taa ebḗye bḗ ke asese ε? Neḡ emene se neḡ ḗ sa senḡsa aneḡ feye mḗ a gye Wuribware-ḗ nee? ḗnyare mḗ a tḗwe abusenḡḡ.”

⁸⁻⁹ Amḗ feraa, Yeessuu a kyḗ pini ketḗ neḡ Wuribware mbraa akaapḗpḗ amḗ e tḗwe-ḗ, neḡ oo bise bamḗ feye, “Ntetḗ i de mḗne? Kemḗ-ḗ kemḗ e bḗ tḗwe lḗ, feye mḗ a tḗwe gywii kegyabḗḗ mḗ feye, ‘Mḗ a taa fḗ ebḗye bḗ ke fḗ,’ beee feye mḗ a tḗwe gywii mḗ ε, ‘Koso, taa fḗ kraḡ a fḗ nare?’ ¹⁰ To, mḗ e kaapo mḗne feye mḗ, dimaadi mḗ gyi-o, de keyaalenḡ sweere mḗ se a n taare taa ḗkema ebḗye bḗ ke mḗ.” Neḡ ḗḗ tḗwe gywii kegyabḗḗ-ḗ feye, ¹¹ “Kee ε, koso, taa fḗ kraḡ a fḗ nare yḗ pe.” ¹² Mfeḡ, na asese-ḗ peee yere ba deere, neḡ kegyabḗḗ-ḗ a koso taa mḗ kraḡ nare mḗ ayaa anyḗ se o yii pe. Neḡ ḗkema neḡ ḗ bḗ mfeḡ-ḗ eyee a kpenḡ mḗ, neḡ bḗ ye, “Aneḡ moḡ tee ḡu faanee a atḗ-ḗ akḗ daa.” Neḡ bamḗ peee a kyḗrḗ Wuribware.

Aneḡ neḡ Yeessuu a tee Lewii, neḡ ḗḗ ba bḗ gya mḗ se-ḗ
(Matiyo 9.9–13; Lukas 5.27–32)

¹³ Neḡ Yeessuu a kiḡḡi yḗ Galileya kepare dabe-ḗ kee. ḗ bḗ mfeḡ, neḡ asese biribiri a ba mḗ ase, neḡ ḗḗ kaapo bamḗ abwaresenḡ. ¹⁴ Mḗ a kyḗḡ ḗ yḗ-ḗ, neḡ oo ḡu Alafiyus mḗ gyi lenḡpoo ḗkḗreḡpḗ neḡ ba tee mḗ ε Lewii-o (neḡ bḗ bee ba tee mḗ ε Matiyo-o), na o te mḗ lenḡpoo

kɔɔrɛkpa. Nɛ Yeesuu a tɔwɛ gywii mɔ feyɛ, “Kosɔ gya mɔ sɛ.” Mfɛɲ nɛ Lewii a kosɔ mɛraa sɛ gya Yeesuu si.

¹⁵ Kamɛɛ-rɔ nɛ Yeesuu a yɔ Lewii ayɛ a ɔ ya gyi ateese, nɛ lɛɲpoo akɔɔrɛpɔ bweɛtɔ na asɛsɛ nɛ Farisii awuye ɛ tɛɛ bamɔ ɛ ɛbɔyɛ awaapɔ-ɔ naa bɔ gya Yeesuu si. Nɛ bamɔ bweɛtɔ a ba bɔ gyi mɔ aa mɔ agyasepɔ-ɔ asɛ. ¹⁶ Wuribware mbraa akaapɔpɔ nɛ bɔ gyɛ Farisii awuye-o a ɲu feyɛ Yeesuu na lɛɲpoo akɔɔrɛpɔ na bamɔ nɛ ba tɛɛ ɛ ɛbɔyɛ awaapɔ-ɔ i gyi-o, nɛ baa bise Yeesuu agyasepɔ-ɔ feyɛ, “Ntɛtɔ sɛ nɛ Yeesuu a sa nɛ mɔ aa anɛɲ a asɛsɛ amɔ i gyi abɛɛ asɛ?”

¹⁷ Yeesuu a nu asɛɲ nɛ baa bise-o, nɛ ɔɔ bɛɲɲaa bamɔ feyɛ, “Ɔkɔ nɛ ɔ lɔ-ɔ nɛ ba sa kadwii. N gyɛ ɔkɔ nɛ ɔ bɔ alaɲfiya-o. Amosɛ-ɔ, n gyɛ bamɔ nɛ bɔ mɔɲ gyɛ ɛbɔyɛ awaapɔ-ɔ sɛ nɛ mɔ a ba, amaa bamɔ nɛ bɔ gyɛ ɛbɔyɛ awaapɔ-ɔ sɛ nɛ mɔ a ba, na m bɔ tɔwɛ gywii bamɔ feyɛ bɔ nu bamɔ eyɛɛ kiɲɲi lɛɛ bamɔ ɛbɔyɛ-rɔ.”

Akoɲ kɛkra asɛɲ

(Matiyo 9.14–17; Lukas 5.33–39)

¹⁸ Saɲ kɔ nɛ Yohanee Osuubɔpɔ a agyasepɔ-ɔ na Farisii awuye kɔ ɛ kra akoɲ, nɛ asɛsɛ kɔ a bɔ bise Yeesuu feyɛ, “Ntɔ sɛ nɛ Yohanee Osuubɔpɔ a agyasepɔ-ɔ na Farisii awuye a agyasepɔ-ɔ ɛ kra akoɲ, nɛ fɔ fɛraa fɔ bɔmɔ-ɔ maa kra akoɲ?”

¹⁹ Nɛ Yeesuu a bɛɲɲaa bamɔ feyɛ, “Mɔnɛ ɛ fa feyɛ saɲ nɛ ɔkɔ ɛ waareɛ-ɔ, ɔkofɔ mɔ kuri mɔ nyare-ana ɛ kyɛna akoɲ na ɔ bɔ-rɔ aaa? Mɔɲ kɔɔrɛ gyi. ²⁰ N du nɛɛ feyɛ ɔkofɔ mɔ kuri-o, nɛ mɔ agyasepɔ-ɔ mɔ du nɛɛ feyɛ ɔkofɔ mɔ kuri mɔ nyare-ana-ɔ. Nkɛ ɲkɔ ɛ ba nɛ ba lee mɔ a bɔ lɛɛ bamɔ asɛ, na ɲkɛɛ bɔ kra akoɲ.

²¹ Anɛɲ dɛɛ nɛ ɔkɔ maa kyan waagya pɔpɔwɛɛ na ɔ bɔ taa waagya dɛdaa-rɔ, a lɛɛ feyɛ kɛtɔ maa kyɛɛ, na o ɲu feyɛ mfɛɲ nɛ ɔɔ taa-rɔ-ɔ ɛkɛɛkɛɛ-ɔ sɛ i wu, na a tuwi-ro lee waagya pɔpɔwɛɛ-ɔ bɛɛ waa bɔ dabe na ɔ kyɔ ɔgyɛɲkpɛɛsɛ-ɔ. ²² Anɛɲ dɛɛ nɛ mɔnɛ nyi feyɛ bɔ de nta nɛɛ ba waa prantɔwa nɛ ba ba kabɔ wɔrɛ bɔ waa-ɔ-rɔ. Bɔ de nta pɔpɔwɛɛ ba waa prantɔwa pɔpɔwɛɛ-rɔ. Nta pɔpɔwɛɛ ya lwee prantɔwa dɛdaa-rɔ, nta-ɔ i fwii, na prantɔwa-ɔ bwee nyera, na nta-ɔ twiiri wɛɛ. Amosɛ sɛ-ɔ bɔ de nta pɔpɔwɛɛ ba waa prantɔwa pɔpɔwɛɛ-rɔ. Amosɛ sɛ-ɔ mɔ agyasepɔ-ɔ maa kra akoɲ.”

Kukyure ɲkɛ asɛɲ

(Matiyo 12.1–8; Lukas 6.1–5)

²³ Kukyure kake kɔ, nɛ Yeesuu mɔ aa mɔ agyasepɔ-ɔ naa ba kyɔɲ abwaye adɔɔ kɔ-rɔ. Bamɔ a kyɔɲ-ɔ, nɛ mɔ agyasepɔ-ɔ a lɛɛ kaasɛ ba gyɛɛ abwaye ako, a lɛɛ feyɛ akoɲ de bamɔ. ²⁴ Nɛ Farisii awuye kɔ a bise Yeesuu feyɛ, “Kɛɛ ɛ, ntɛtɔ sɛ nɛ ba gyɛɛ abwaye-o? Bɔ mɔɲ nyi feyɛ kɛtɔ nɛ ba waa-ɔ gyɛ kusɔɲ nɛɛ ɛɛɛ? Nɛ a kye anɛ Wuribware mbraa feyɛ ɔkɔ a waa kusɔɲ kɔ kukyure kake.”

²⁵ Nɛ Yeesuu mɔ a bɛɲɲaa bamɔ feyɛ, “Mɔnɛ mɔɲ tɛɛ kare abwaresɛɲ wɔrɛ-ɔ ɲu kɛtɔ nɛ anɛ ɔdɛdaapɔ Deefid a waa saɲ nɛ Abiyatare gyɛ Wuribware ɔlɔɲɔpɔ bɛsɛ-ɔ ɔɔɔ? ²⁶ Mɔnɛ mɔɲ tɛɛ kare feyɛ akoɲ a de Deefid mɔ aa mɔ anarebɛɛpɔ-ɔ, oo lwee Wuribware sunkpɛ, nɛ baa sa mɔ bodobodoo akuri nɛ baa bɔ lɔɲɔ Wuribware-ɔ, hareɛ ɔɔ saɲ ɛkɔ sa mɔ anarebɛɛpɔ-ɔ, na a mɔɲ gyɛ mbraa kikye aaa? A lɛɛ feyɛ anɛ mbraa yɛ Wuribware ɔlɔɲɔpɔ wɔrɛ ɛ gyɛ nɛ bɔ de kpa feyɛ bɔ gyi anɛɲ a bodobodoo-o.”

²⁷ Nɛ Yeesuu a tɔwɛ bɔ gyɛ kɛɛ feyɛ, “Nyɲkpasɛ sɛ nɛ Wuribware a waa kukyure kake-o, amaa n gyɛ kukyure kake-o si nɛ Wuribware a tweɛ nyɲkpasɛ. ²⁸ Amosɛ-ɔ mɔ, dimaadi mɔ gyi-o, de kukyure kake-o gbaa ɛlɛɲ.”

3

Kesareɛ wusɛ wuyɛ kɔ asɛɲ

(Matiyo 12.9–14; Lukas 6.6–11)

¹ Sanj kɔ Yeesuu a beɛ yɔ ya lwee keɓwarekorekyaŋ kɔ-rɔ, ne ɔɔ ya tɔ keɓareɛ wuse wuye kɔ, na Farisii awuye kɔ bɔ mfeɲ. ² Farisii awuye-o a kpa a bɔ pɔrɔ Yeesuu si-o, baa pee akatɔ a bɔ deere kee feye ɔ kya keɓareɛ wuse wuye-o kukyure kake amɔ aaa, a lee feye bɔ maa waa kusunj kɛmaa kake amɔ. ³ Ne Yeesuu a tɔwe gywii keɓareɛ wuse wuye-o feye, “Kosɔ, ba akatɔ-rɔ mfee.”

⁴ Ne Yeesuu a bise asese ne baa gyaŋɲe mfeɲ-ɔ feye, “Emene ne ane mbraa ne Wuribware a sa ane-ɔ a sa kpa feye ane waa kukyure kake-o nee? Mbraa-ɔ ye ane waa itimaa nee beee ebaye aaa? N ye ane morowe sese nee eee, beee ane mɔɔ sese nee eee? Mon' tɔwe gywii mɔ.” Amaa ɔkɔ moŋ beŋŋaa mɔ.

⁵ Amose-ɔ, Yeesuu a deere bamɔ peee-ɔ, ne mɔ dunj a fwii, ne bamɔ asenj a koŋ beɛ waa mɔ ewee, a lee feye bɔ moŋ kpa kunu anen ne ɔ tɔwe-ɔ kaase. Ne ŋkee Yeesuu a tɔwe gywii keɓareɛ wuse wuye-o feye, “Teyi fɔ keɓare-ɔ-rɔ.” Mɔ a teyi-ro-o, ne kaa kpaare. ⁶ Mfaanee se-ɔ, ne Farisii awuye-o a lee keɓwarekorekyaŋ-nɔ mfeɲ. Ne bamɔ aa Owure Herɔd ayereɔpɔ kɔ a gyaŋɲe da Yeesuu kuŋu si kikpuni a bɔ nya mɔɔ mɔ.

Aneɲ ne asese biribiri a ba Yeesuu ase-ɔ

⁷ Amɔ kamɛɛ-rɔ, ne Yeesuu mɔ aa mɔ agyasepɔ-ɔ a yɔ Galileya kepare dabe-ɔ kee, ne asese biribiri a gya mɔ se yɔ mfeɲ. Bokɔ a lee Galileya sweere se na Yudeya sweere se. ⁸ Bokɔ mɔ a lee Yerusalem maŋ-nɔ na Idumeya sweere se na Yoodaŋ boŋ kyɔwe leekpa a kerio si na Tiro na Sidon ifuri si. Bamɔ peee a nu ketɔ ne Yeesuu e waa-ɔ se nee, ne baa ba mɔ ase. ⁹ Anen ne asese-ɔ kyɔ bweetɔ-ɔ se-ɔ, ne Yeesuu a tɔwe gywii mɔ agyasepɔ-ɔ feye bɔ kpa koree waa siraa sa mɔ a ɔ nya bɔ kyena-rɔ nkyu kee tɔwe abwaresenj gywii asese-ɔ. N gye anen, anen ne bɔ kyɔ-ɔ se-ɔ, ba bunj mɔ se bweetɔ. ¹⁰ Ketɔ se ne Yeesuu a waa anen-ɔ e gye feye ɔɔ kya alɔpɔ bweetɔ mfeɲ sanj kɔ. Nkee bamɔ ne ba lɔ-ɔ peee i nenŋi ba yɔ akatɔ-rɔ a bɔ nya daborɔ Yeesuu. ¹¹ Sanj kɛmaa ne asese ne ibrisi te bamɔ se-ɔ i ŋu mɔ-ɔ, amɔ ba kpuni aŋurii mɔ ayaa-rɔ na bɔ faa-rɔ feye, “Wuribware mɔ gyi-o e gye fɔ.” ¹² Ne Yeesuu a yii ibrisi ne i te bamɔ se-ɔ se feye bɔ ma kanj tɔwe gywii ɔkɔ sese ne ɔ gye-ɔ.

Aneɲ ne Yeesuu a lee mɔ ayaa-rɔ ayerepɔ kudu anyɔ-ɔ

(Matiyo 10.1–4; Lukas 6.12–16)

¹³ Sanj kɔ, ne Yeesuu a yɔ kebee kɔ se, ne ɔɔ tee anyare kɔ. Mɔ a tee bamɔ-ɔ, ne baa ba. ¹⁴ Mɔ a deere bamɔ-rɔ-ɔ, ne oo lee bamɔ ne baa pre mɔ-ɔ kudu anyɔ feye bɔ waa mɔ ayaa-rɔ ayerepɔ. Mfeɲ ne ɔɔ tɔwe gywii bamɔ feye, “Mɔ a lee mone nee feye mon' ba a ane kyena. Amaa m beɛ mɔ i sunj mone a m bɔ kyonwe a mon' nare tɔwe abwaresenj, ¹⁵ na mon' nya elen bɔ gya ibrisi bɔ kosɔ asese se.” ¹⁶ Anyare kudu anyɔ kɔ ne Yeesuu a lee-o e gye Simɔŋ (ne Yeesuu a beɛ sa mɔ keŋasenyare feye Peetroo-o), ¹⁷ na Sibidii mɔ gyi-ana ne ba tee bamɔ e Yakubu na Yohanee (ne Yeesuu a sa bamɔ keŋasenyare e Bineregis, kaase e kaapɔ feye Ikii-awuye-o), ¹⁸ na Andruu na Filipino na Bar-Tolomiyu na Matiyo na Tomas na Alafiyus mɔ gyi Yakubu, na Tadiyus na Simɔŋ ne ba tee mɔ e Selɔt (kaase e kaapɔ feye ɔmanƙpapɔ) ¹⁹ na Yudas ne ba tee mɔ e Kariyotinyi ne ɔ ba a ɔ bɔ gyi Yeesuu kidiburo-o.

Yeesuu na Biil-sibul

(Matiyo 12.22–32; Lukas 11.14–23; 12.10)

²⁰ Ne Yeesuu a lee kebee-ɔ se lwee loŋ kɔ-rɔ. Mɔ a lweero-o, asese biribiri a beɛ bo gyaŋɲe. Amose se-ɔ, mɔ aa mɔ agyasepɔ-ɔ moŋ nya bamɔ eyee, haree gbaa ba gyi ateese. ²¹ Yeesuu mɔ kowebeee-ana a nu anen-ɔ, ne baa yɔ a bɔ ya kra mɔ yaa ɔpe, a lee feye baa nu bokɔ a tɔwe feye, “ɔ lo eboŋ nee.”

²² Nkee Wuribware mbraa akaapɔpɔ kɔ ne baa lee Yerusalem maŋ-nɔ ba-ɔ e tɔwe nee feye, “Onyare mɔ gye sese baye nee. ɔbɔnsam ne bɔ beɛ ba tee mɔ e Biil-sibul-o i te mɔ se, ne mɔ e gye ne o de ibrisi si keyaalenj, ne ɔ sa anyare mɔ elen feye ɔ gya ibrisi bɔ kosɔ asese se.”

²³ Mfenj ne Yeesuu a tee bamo, ne do da kekpare ko gywii bamo feye, “Emene ne Obonsam e waa a o kine mo eyee? ²⁴ Ekoo ya lwee man-no, ne man-oo ya ke-ro, amoo man amoo i bwee. ²⁵ Aneñ dɛɛ ne kabuno ya ke-ro, ka bwee-o nee. ²⁶ Amose-oo, Obonsam na mo kamɛɛ-ro awuye ya ko abee, mo keyaalenj ne o de-o maa kyee na ke lowe.

²⁷ M beɛ taa feye Obonsam du nee feye oyaalenjoo-oo. Okemaa maa lwee oyaalenjoo amoo loñ-no a oo ya bera mo kapoteɛ nare, amoo o njure oyaalenjoo-oo pwee, na oo dɛɛ taare lweero ya bera mo kapoteɛ-oo bo yo. ²⁸ Monɛ a towe feye elen ne Wuribware a kufwiinj timaa-o a sa mo-oo a lee Obonsam ase nee eee? To, mo i gyi monɛ kasentij feye Wuribware e taare a oo ba asenj boye kemaa ne sese e towe-oo na ato boye ne oo waa-oo a oo bo ke mo. ²⁹ Amaa okemaa ne mo ya towe asenj boye bo kye Wuribware a kufwiinj timaa-o feraa, Wuribware maa taa boye amoo a oo bo ke mo pɛɛɛ, a kaapo nee feye sese a boye amoo a sii mo se nee.” ³⁰ Ketoo se ne Yeesuu a towe faanɛɛ-oo e gye feye bokoo ye, “Obonsam e gye ne o te mo se.”

Yeesuu mo nyi na mo tire-ana asenj
(Matiyo 12.46–50; Lukas 8.19–21)

³¹ Mfenj ne Yeesuu mo nyi na mo tire-ana a ba bo yere loñ ne Yeesuu bo-ro-oo kawu si. Ne baa sunj okoo bo kyonjwe feye ba kpa a bo nu mo. ³² Sañ-oo asese mo a denj kyena muruwaa Yeesuu, ne baa towe gywii mo feye, “Kee e, fo nyi na fo tire-ana e yere kawu ba tee fo-oo.” ³³ Ne Yeesuu a konj benjjaaa asese-oo e, “Nse e gye n na? Ne nse-ana mo e gye mo tire-ana?” ³⁴ Ne do deere asese ne bo te muruwaa mo-oo, ne oo ye, “Mon' kee, n na na mo tire-ana i te mo ase mfee-oo. ³⁵ Amose-oo, okemaa ne oo waa ketoo ne Wuribware e kpa-oo ne mo e tee mo e mo tire na mo pekyee na n na.”

4

Odoo kitee

(Matiyo 13.1–9; Lukas 8.4–8)

¹ Sañ ko ne Yeesuu a beɛ lee oo kaapo abwaresen Galileya kepare dabe-oo kee. Amaa asese ne baa bo gyanje muruwaa mo mfenj-oo a kyoo bweeto-oo se-oo, ne oo buwi kpa koree, ne oo nenj koree-oo bo donjoo nkyu-o si kafwee. Ne do kyena-ro kaapo asese-oo abwaresen. Na asese-oo mo yere kyukee. ² Mfenj ne do ba itee na akpare bo kaapo bamo asenj bweeto. Aneñ a itee mo kokonko e gye feye, ³ “N gye odoo ko e bo-ro aaa? Ne do yo a oo ya nonyan mo yaabraa. ⁴ Mo a yo oo nonyan-oo, ne ayaabraagyi amoo akoo a lee da kpa kee, ne mbogyii a bo tesi gyi. ⁵ Ne amoo akoo a lee da kagyaase, mfenj ne sweere-oo monj bo danj kyekyee-oo. Sweere-oo a monj bo ken-o si-o, aa kwɛɛ menan. ⁶ Amoo a kwɛɛ-oo, ne kyowe a bo da amoo-oo, ne amoo pɛɛɛ a wu, a lee feye sweere-oo monj bo kenj a amoo ilenj yo kaase. ⁷ Ayaabraagyi-o akoo ne aa lee da efa-ro-oo mo a kosoo danj. Amaa efa a danj mwiire amoo se-oo, a monj taare waa. ⁸ Ne njee ayaabraagyi-o akoo a lee da sweere timaa si, ne aa kwɛɛ neɛneɛ, ne aa danj bo kowe. Haree amoo akoo a waa anju ngyingyii na anyiire na adabe. Amoo e gye saasebee. ⁹ Amose-oo, okemaa ne o de eseb-oo, o nu.”

Ketoo se ne Yeesuu a ba itee na akpare bo kaapo asese asenj-oo
(Matiyo 13.10–17; Lukas 8.9–10)

¹⁰ Sañ ne Yeesuu a towe kitee-o lowe, ne asese-oo a brawe-ro-oo, ne mo agyasepo kudu anyoo-oo na bamo ne bo gya mo se, ne baa sañ-oo a ba mo ase feye oo kaapo bamo kitee-o kaase. ¹¹ Ne do kaapo bamo-ro feye, “Monɛ wore ne mo e towe aneñ ne Wuribware a kuwure-o-ro du-o mo i gywii, amaa itee-ro na akpare-ro ne bamo ne bo monj tii monɛ se-oo i nu mo asenj. Feye aneñ ne baa kyoree waa abwaresen wore-oo-ro-oo,

¹² ‘Na bo deere asenj-oo-ro,
na bo fa amoo mfeere kpone,
na bo ma nu kaase.

Na bō beē nu asen̄ kpōra-rō iluwi bweētō,
 na bamō mō bō ma nu kaase,
 a lēē feyē bamō ya nu kaase,
 ba nu bamō eyēē,
 na bō kyurōwi bamō mfēere bō ba Wuribware ase,
 na ɔ taa bamō ebōye bō ke bamō.’ ”*

Aneḡ ne Yeesuu a kaapo ɔdɔpo kitee a kaase-ɔ
 (Matiyo 13.18–23; Lukas 8.11–15)

¹³ Ne Yeesuu a bise bamō feyē, “Mōne mōḡ nu kitee-o kaase nee ēēē? Ne emene gbaa ne mōne e waa a mōn' nu kekēmaa kaase-ɔ nee? ¹⁴ To, mōn' nu. ɔdɔpo-ɔ e gye mō ne ɔ tōwe abwaresen̄ o gywii asēsē-ɔ, ne asēsē ne ba nu abwaresen̄-ɔ mō du feyē ayaabraagyi-o. ¹⁵ Asēsē-ɔ bokō asen̄ du nee feyē ayaabraagyi ne aa lēē da kpa kēē-ɔ. Bamō ya nu abwaresen̄-ɔ, ne ketō ya waa kafweē, amō ɔbōnsam e ba a ɔ bō lee amō lēē bamō mfēere-rō. ¹⁶ Bokō mō asen̄ du nee feyē ayaabraagyi ne aa lēē da kagyaase. Bamō fēraa bamō ya nu abwaresen̄-ɔ, amō-ɔ a waa bamō kōne na bō kōre waa bamō ḡkpōnō-rō. ¹⁷ Amaa bamō akatō a mōḡ pee si-o si-o, asen̄ kuḡu bēēē awōrefō ya tō bamō bō lēē abwaresen̄ ne baa kōre gyi-o si, amō ba yōwe amō se kegya. ¹⁸ Asēsē-ɔ bokō asen̄ du nee feyē ayaabraagyi ne aa lēē da efa-rō, ne aa kwēē, ne efa a dan̄ mwiire si-o. Mfaanēē a asēsē-ɔ i nu abwaresen̄-ɔ. ¹⁹ Amaa kayē mō-rō atō tōraasē, na katannekpa ne ka taare a ka penna sēsē-ɔ, na atō biribiri kekpa ya lwee bamō mfēere-rō, amō aa waa kōkyō kyōḡ abwaresen̄ ne a bō bamō ḡkpōnō-rō-ɔ. Amō bamō kōkōregyi-o maa waa bamō seye. ²⁰ Amaa bokō mō asen̄ du nee feyē ayaabraagyi ne aa lēē da sweere timaa-o si-o. Aneḡ a asēsē-ɔ i nu abwaresen̄ neēnēē, na bō kōre amō waa bamō ḡkpōnō-rō. Feyē aneḡ ne ayaabraagyi ne aa lēē da sweere timaa-o si-o a waa an̄u ngyingyi na anyiirese na adabe-ɔ, mfaanēē a asēsē-ɔ e waa kedamenan̄se. Bokō e waa kedamenan̄se bweētō, ne bokō mō e waa kedamenan̄se bweētō bweētō, ne bokō mō beē ba waa kedamenan̄se bweētō bweētō bweētō.”

Mōn' nu asen̄ ne Yeesuu e tōwe-ɔ damenan̄se
 (Lukas 8.16–18)

²¹ Kamēē-rō, ne Yeesuu a bise feyē, “Mōne nse e gye ne ɔ kyanḡe mō fetiri si na ɔ kōḡ bēra kike bō buḡ si, bēēē ɔ taa fetiri-o bō kweērō mpaa kaase? N gye kabuno ne ɔ ba a ɔ bō yera a ɔ lanḡe lōḡ-ɔ-rō pēēē aaa? ²²⁻²³ Mōne i de eḡbō, mōn' nu. Seyē maa lēē kweērō. Ketō kēmaa na asen̄ kēmaa e lēē ifuri na ɔkēmaa ḡu.”

²⁴ Ne Yeesuu a kya se tōwe feyē, “ɔkēmaa fa asen̄ ne o nu-o mfēere neēnēē. Amōse-ɔ ɔkēmaa ne o nu mō asen̄ timaa-o ne ɔ kōre a o gyi-o, Wuribware e sa mō kanyiasen̄ bweētō na ɔ bō tii kamō ne o de-o si. ²⁵ A lēē feyē ɔkēmaa ne o nu mō asen̄ timaa-o ne ɔ kōre a o gyi-o e nya kanyiasen̄ bweētō, ne mō-ɔ mō ne o kine amō-ɔ e paḡ mō kanyiasen̄ kafweē ne ɔ kyō o de-o.”

Aneḡ ne Wuribware a kuwure-o i tii si-o

²⁶ Mfēḡ ne Yeesuu a beē tōwe feyē, “To, ne emene ne Wuribware a kuwure-o-ro du-o nee? Ku du nee feyē ɔdɔpo a dwii abwaye-o. ²⁷ Kake kēmaa ne o di ɔ kōso-ɔ, a dan̄, na mō-ɔ mō mōḡ nyi aneḡ ne a waa a dan̄-ɔ. ²⁸ A kaapo feyē sweere-ɔ e gye ne ɔ bēra abwaye-o, na a kwēē, na a bō dan̄, na a powi, na a bēre waa ateese. ²⁹ Amō ya wōre lōwe-ɔ, na ɔdɔpo-ɔ ya gyēē baa pē. Mfaanēē dēē ne Wuribware a kuwure-o-ro du.”

Aneḡ ne Yeesuu a ba kupurutugyi bō da kekpare-ɔ
 (Matiyo 13.31–32; Lukas 13.18–19)

* 4:12 Isaya 6.9-10 (LXX).

³⁰ Saŋ amo ne Yeesuu a bee da kekpare ko. Ne oo bise e, “Nto gbaa ne mo e ba a m bo kaapo mone aneŋ ne Wuribware a kuwure-o-ro du-o nee? Kekpare mo ne mo e ba a m bo kaapo mone Wuribware a kuwure-o kaase-o nee?” ³¹ To, mfaanee ne ku du. Wuribware a kuwure-o-ro du nee feye kupurutugyi-o. Kigyi mo du kagyinyii. ³² Amaa sese ya dwii kemo, amo ke e kwee a ke dan kii kikiree, ne ke bo eswee ko kyon ayii peee. Na mbogyii bo kyena kemo se waa bamo asaa.”

Keto se ne Yeesuu a bee ba itee na akpare bo kaapo asese asen-o
(Matiyo 13.34–35)

³³ Mfaanee ne Yeesuu a towe abwaresen bweeto akpare-ro na itee-ro gywii asese. Oo towe asen bweeto gywii bamo aneŋ ne baa nya a bo nu kaase-o. ³⁴ O maa towe asen a o gywii asese na a mon gye kitee beee kekpare. Amaa amo ya saŋ mo aa mo agyasepo-o wore, ne asese mon lee bo bo-ro-o, amo o kaapo bamo itee na akpare-o kaase.

Aneŋ ne afwii na alanpare a bu Yeesuu-o
(Matiyo 8.23–27; Lukas 8.22–25)

³⁵ Nke nsi amo kedeepweta, ne Yeesuu a towe gywii mo agyasepo-o feye, “Mon' sa a ane ten Galileya kepare dabe-o-ro yo non a bonbe-o se.” ³⁶ Ne mo agyasepo-o a lwee koree ne Yeesuu te mo-ro nkyu-o kee o towe abwaresen-o-ro-o, ne baa meraa se ba pare. Ne baa yowe asese ne Yeesuu a kaapo bamo-o bo sii nkyu-o kee. Ekoree ko gbaa tii Yeesuu-ana mmo-o se. ³⁷ Nkyu si mfen ne afwii dabe ko a kya, ne alanpare a da nkyu bo waa Yeesuu-ana koree-o-ro, ne o kpa a o bor. ³⁸ Ademanje mo ne a su-o peee na Yeesuu kuŋu dan kaputu si o da koree-o kuŋu o di idi. Amo feraa ne mo agyasepo-o a kyinŋi mo, ne baa bise mo feye, “Okaaporo, amo ane koree-o a kpa a o bun ane-o, a mon tiri fo nee eee?”

³⁹ Mo a kos-o, ne oo towe ye, “Afwii, yowe.” Ne oo towe feye, “Alanpare, yowe.” Mfen ne afwii-o na alanpare-o peee a waa surumm.

⁴⁰ Ne Yeesuu a bise mo agyasepo-o feye, “Nto se ne kufu de mone? Nteto se ne mone maa kore mo mone i gyi-o nee?”

⁴¹ Kufu a nya mo agyasepo-o bweeto, ne nkee ba nwiini ba gywii abee e, “Nteto sese e gye onyare mo? Mo ya sa kan, afwii na alanpare gya kam se-o nee.”

5

Aneŋ ne Yeesuu a kya onyare ko ne ibrisi bweeto te mo se-o
(Matiyo 8.28–34; Lukas 8.26–39)

¹ Amo kam-e-ro, ne Yeesuu mo aa mo agyasepo-o a kya se pare bamo koree-o bo ten-no ya bo dan Galileya kepare dabe a non a bonbe-o. Gadara ifuri si ne baa fo-o. ² Yeesuu a den lee koree-o-ro, ne oo meraa se o yo-o, ne onyare ko ne ibrisi te mo se-o a lee mfen ne ba pure afuniŋ-o gyanŋaa mo. ³ Oo tu lee man-no yo o te mfen ne ba pure asese-o. Oo mon bo-ro ne o taare a o nure mo bo kyena ton konko. ⁴ Saŋ kema ne ba ba agbarabi a bo bo nure mo ayaa-ro na asaree-ro-o, o tenŋe amo peee-ro. Amose-o, okema mon de mo elen o kra mo. ⁵ Onyare amo a waa nee feye obonlpo-o, ne kanye na mpase o naa purekpa na abee-ro o kaa, na o fee-ro, na o de afore o tenŋe mo eyee.

⁶⁻⁸ Onyare mo a bo kefo ne oo nu Yeesuu-o, ne oo nweenan bo kpuni anurii Yeesuu akato-ro. Ne Yeesuu a towe gywii mo feye, “Ibrisi, kos onyare amo se.” Mfen ne oo faa-ro kenken towe feye, “Yeesuu, Nyinŋpen-kyon-ato-peee-Bware mo gyi-o. Nteto ne fo e kpa mo ase mfee? Mo e kore fo nee na fo deere Wuribware se na fo ma toora mo.”

⁹ Amose-o, ne Yeesuu a bise mo feye, “Fo kenya e gye emene?”

Ne o ye, “Mo kenya e gye ‘Ane-kyo-mfee,’ a lee feye ibrisi bweeto te mfee.” ¹⁰ Ne oo meraa se o kore Yeesuu feye o ma gya ibrisi amo lee ifuri amo se.

¹¹ Amō aprako biribiri kō mō yere kabēegyī kō se mfeñ ba gyi. ¹² Amōse-ɔ, ne ibrisi amō a kore Yeesuu feye, “Sa a ane ya kyena aprako mō se.” ¹³ Yeesuu a sa emō kpa-ɔ, ne e ya kosō onyare amō se ya kyena aprako-o si. Aprako-o e fō nkpeñ nyɔ. Ibrisi amō a den kyena bamō se-ɔ, ne bamō pēē a ηweēnañ kporowē kabēegyī-o si ya lēē da nkyu-ro wu wu.

¹⁴ Mfeñ ne bamō ne ba deere aprako amō se-ɔ a ηweēnañ yō mañ-nō na mmangyii-ro na adɔ-ɔ ya da aseñ ne aa ba-ɔ kibonbon. Kafwee-ɔ, ne okēmaa a lēē ba a ɔ bō kēē ketō ne kaa waa-ɔ. ¹⁵ Bamō a ba Yeesuu ase-ɔ, ne baa ηu onyare ne ibrisi deē i te mō se, ne Yeesuu a kya mō-ɔ te mfeñ o bun atō, ne ηkee fēraa mō mfēere du mō kyēkyē. Ne kufu a nya bamō pēē. ¹⁶ Ne bamō ne amō-ɔ pēē a waa na bō bō mfeñ-ɔ a tōwe aneñ ne onyare amō a kpaare-ɔ, na aneñ ne aprako amō a wu-o pēē gywii bamō ne baa sii kamēē ba-ɔ. ¹⁷ Amōse-ɔ, ne baa kore Yeesuu feye ɔ lēē bamō ifuri si nare.

¹⁸ Amō fēraa Yeesuu a lwee kore-ɔ-ɔ ɔ kpa a ɔ yō-ɔ, ne onyare ne Yeesuu a gya ibrisi bō kosō mō se-ɔ ye, “Mō nyanpe, sa a mō aa fō a yō.” ¹⁹ Amaa Yeesuu moñ sure si. Ne ɔ beñjaa mō feye, “Kinñi nare pe ya tōwe aneñ ne mō, fō nyanpe-ɔ, a ηu fō ewēē-ɔ, na atō dabē ne mō a waa sa fō-ɔ, gywii fō kowebēē-ana.” ²⁰ Amōse-ɔ, ne onyare amō a mēraa se ya tōwe aseñ-ɔ gywii okēmaa ne ɔ bō ifuri ne ba tēē ε Dekapolis-o (kaase e kaapo feye Eman-Kudu-o) si. Ne eyēē a kpeñ bamō pēē.

*Aneñ ne Yeesuu a kyinñi kakyēē lēē lowi-ro, ne ɔ beē kya akyyē kō-ɔ
(Matiyo 9.18–26; Lukas 8.40–56)*

²¹ A moñ kyee, ne Yeesuu mō aa mō agyasepō-ɔ a beē kinñi ba Galileya kepare dabē a bonbe ne baa lēē mō se-ɔ. Mfeñ ne asēē biribiri a kyō bō muruwaa mō nkyu amō kēē. ²² Ne kebwarekorekyañ abrese-ɔ okō ne ba tēē mō ε Yayerus-o a fō nkyu kēē mfeñ ne oo ηu Yeesuu-o, ne oo kpuni anjirii mō ayaa-ro. ²³ Ne ɔ kore Yeesuu feye, “Mō kayaagyi kyēē e lō, hareē ɔ kpa a o wu. Amōse-ɔ, mō e kore fō ne feye fō bō ba fō asaree bō daborō mō a ɔ nya kpaare.”

²⁴ Mfeñ ne Yeesuu mō aa onyare-ɔ a mēraa se ba yō. Bamō a yō-ɔ, asēē bweētō a muruwaa Yeesuu nee bō gya se. ²⁵ Amō akyyē kō mō bō-ro, ne ɔ lō kēkyēētō, a lēē feye kiferi kēmaa-ro ɔ taare bwiino waa iluwi kanō nkō. Waa nsu kudu nyɔ nee feye mō a lō aneñ a kolō-ɔ. ²⁶ Akyyē mō a ba mō kapotēē pēē ne o de-o bō sa daktāa awuye na bō kya mō, bamō-ɔ bō moñ taare, na ηkee gbaa ne baa sa ne mō kolō amō i tii si. ²⁷ Mbeyōmō akyyē mō a nu aneñ ne Yeesuu a kya alpō-ɔ se-ɔ se-ɔ, ne oo lwee asēē ne bō gya Yeesuu si-o-ro. ²⁸ Ne ɔ fa feye, “Mō ya daborō mō atō bunse gbaa, mō e kpaare.” ²⁹ Kasentij, mō a den daborō Yeesuu a atō bunse-ɔ, ne ɔ kpaare, a lēē feye aa waa mō kayowāre-ro feye kolō amō a lowe-ɔ.

³⁰ Mfeñ ne aa kyō waa Yeesuu feye elēñ a lēē mō-ro kya okō. Amōse-ɔ, oo buruwaa deere asēē ne mō aa bamō naa-ɔ-ro, ne oo bise feye, “Nse ya daborō mō atō bunse-ɔ nee?”

³¹ Ne Yeesuu agyasepō-ɔ a beñjaa mō feye, “Emene nee ne fō i bise aneñ, na asēē demante mō a muruwaa fō?”

³² Na Yeesuu mō sañ ɔ deere ɔ kpa mō ne ɔ daborō mō-ɔ. ³³ Ne kufu a nya akyyē-ɔ, amaa bō lēē feye mō a kpaare-ɔ se-ɔ, ne ɔ ba Yeesuu ase, ne oo kpuni anjirii tōwe mō kolō-ro kasentij pēē gywii mō. ³⁴ Ne Yeesuu a tōwe gywii mō feye, “Ɔpekyē, bō lēē aneñ ne fō a kōre mō gyi-o si, fō a kpaare. Amōse-ɔ, fō kolō-ɔ maa lēē ba pēē. To, nare damenanse.”

³⁵ Sañ ne Yeesuu e tōwe amō-ɔ, ne mbō kō a lēē Yayerus ne mō kayaagyi kyēē e lō-ɔ aye bō tōwe gywii mō feye, “Fō gyi-o a wu, amōse-ɔ, fō ma lēē sa a akaapōpō-ɔ kpone mō eyēē.”

³⁶ Yeesuu a nu bamō a tōwe ba gywii onyare amō feye mō gyi-o a wu-o, ɔ moñ beñjaa bamō. Ne ɔ tōwe gywii Yayerus feye, “Fō ma sa a fō duñ ten fō, fō fēraa, kōre mō gyi.”

³⁷ Amō fēraa Yeesuu moñ lēē sa a okō gya mō se, amō Peetroo na Yakubu na Yakubu mō tire Yohanee. ³⁸ Bamō a fō Yayerus aye-ɔ, ne Yeesuu a ηu aneñ ne asēē i su kenken-o.

³⁹ Ne oo bise bamo feye, “Nteto kusu wore nee? Kakyeesee-ɔ mon wu, o di idi nee.”
⁴⁰ Mò a tawe aneɲ-ɔ, ne baa mose mò. Ne ɔ sa ne okemaa a lee lɔɲ-ɔ-ro. Ne nkee mò aa kakyeesee-ɔ mò se na mò nyi na mò agyasepo asa-ɔ a yɔ kekyaɲ ne kifuniɲ-o da kemo-ro-ɔ-ro. ⁴¹ Mfeɲ ne ɔ kra kakyeesee-ɔ kesaree-ro, ne ɔ tawe gywii mò feye, “Taliita kum.” Bamò Heebrii seɲsa-ro ne ɔ tawe, kemo kaase e gye feye, “Kakyeesee, kyinɲi koso.” ⁴² Mfeɲ ne kakyeesee-ɔ a kyinɲi koso ɔ naa. Kakyeesee amò a gyi nsu kudu nyɔ. Mò a kyinɲi koso-ɔ, aa kpeɲ okemaa eyee. ⁴³ Amaa Yeesuu a tawe gywii bamò nee feye okemaa ma kaɲ tawe keto ne ɔ waa-ɔ gywii oko. Ne ɔ tawe gywii bamò feye bo sa kakyeesee-ɔ ateese a o gyi.

6

Aneɲ ne Nasaret awuye a kine Yeesuu-o *(Matiyo 13.53–58; Lukas 4.16–30)*

¹ Saɲ ne Yeesuu a lee Kapaaniyum maɲ-nɔ-ɔ, ne mò aa mò agyasepo-ɔ a yɔ mò aye Nasaret. ² Kukyure kake a fo-ɔ, ne ɔ yɔ kebwarekorekyaɲ-nɔ ya kaapo abwaresen. Asese bweeto bo kekyaɲ-ɔ-ro mfeɲ. Bamò a nu mò asen-ɔ, ne aa kpeɲ bamò eyee. Amose-ɔ, ne baa tawe feye, “Mfene ne onyare mɔ a nya mfeere mɔ lee? Nse ya sa mò kpa feye ɔ waa akpenyeeto mɔ ne ane a nu amò asen-ɔ?” ³ N gye Mariya mò gyi na Yakubu na Yosef na Yudas na Simɔɲ bamò daa kaapenta-ɔ nee eee? Mò pekyee-ana mon te mfee aaa?” Ne baa kine mò.

⁴ Mfeɲ ne Yeesuu a beɲɲaa bamò feye, “Ba bu Wuribware kyaamee ton kemaa, amaa mò fɔɲfɔɲ aye awuye na mò akowebese feraa mɔ mon de mò bo tee seye.” ⁵ Amose-ɔ, ɔ mon nya kya alɔpo mò maɲ-ɔ-ro, a lee feye bo mon kore mò gyi. Amaa oo teyi mò kesaree bo dɔɲɲɔ alɔpo kafwee kò se mfeɲ, ne baa kpaare. ⁶ Ne eyee a kpeɲ Yeesuu feye mò fɔɲfɔɲ asese a mon kore mò gyi.

Aneɲ ne Yeesuu a sun mò agyasepo kudu anyɔ-ɔ bo kyonwe eman se-ɔ *(Matiyo 10.5–15; 11.1; Lukas 9.1–6)*

Ne Yeesuu a lee mfeɲ yɔ eman ne e bo mfeɲ-ɔ-ro ya kaapo abwaresen. ⁷ Nsaɲ amò, ne ɔ sa ne mò agyasepo kudu anyɔ-ɔ a gyaɲɲe, ne oo sun bamò anyɔ anyɔ bo kyonwe eman se feye bo nare tawe abwaresen. Ne ɔ sa bamò eleɲ a bo taare kya alɔpo ne ibrisi te bamò se-ɔ. ⁸⁻⁹ Ne Yeesuu a tawe gywii bamò feye, “Mone a yɔ-ɔ, oko ma kaɲ taa bodobodoo beee koree beee atanne waa mò gyife-ro, beee ekaare kò bo tii oko ne mone okemaa mɔ bun-o si, amò kayii naresese na asebeta kpeɲ.” ¹⁰ Ne Yeesuu a bee tawe gywii bamò feye, “Mone a yɔ-ɔ, mon' kyena lɔɲ ne mone e sowe mò-ro-ɔ ne ba kra mone neene-ɔ-ro-ɔ bo fo nke nsi ne mone e lee maɲ-ɔ-ro. ¹¹ Amaa mone ne mone ya yɔ ton kò, ne bamò e mon kra mone damenanse, beee bamò e ma kpa a bo nu mone asen timaa-o feraa, na mon' lee maɲ-ɔ-ro gbaa peee, na mon' kponkpaɲ mone asebeta-ro ese bo sii bamò aye, bo yii bamò se feye bamò ebaye a sii bamò se.”

¹² Yeesuu a tawe lowe-ɔ, ne baa meraa se anyɔ anyɔ yɔ ba tawe abwaresen feye okemaa nu mò eyee na ɔ lee mò ebaye-ro. ¹³ Ne baa gya ibrisi bo koso asese bweeto se, ne baa twiiri mfo bo wee alɔpo bweeto anu-ro, ne baa kpaare.

Aneɲ ne Yohanee Osuubɔpo-ɔ a wu-o *(Matiyo 14.1–12; Lukas 3.19–20; 9.7–9)*

¹⁴ Mbeyamɔ, Yeesuu kenyaɲe a yɔ nde peee se-ɔ se-ɔ, Herod ne ɔ gye Galileya sweere se a owure-o* a nu Yeesuu asen. Nkee bokò e tawe nee feye, “Ane e kore a ane gyi feye onyare amò e gye Yohanee Osuubɔpo ne fo a mɔ mò-ɔ, ne ɔ bee kyinɲi lee lowi-ro-o. Amò e mon gye aneɲ feraa, ɔ maa taare a ɔ waa aneɲ a akpenyeeto mɔ.” ¹⁵ Bokò mɔ

* **6:14** Mò e gye Herod Antipas nee.

ye, “Iliya nee.” Ne bokō mō ye, “Ɔ gye Wuribware kyaamεε nee feye bamō ne baa dεε ba dedaa-ɔ.”

¹⁶ Owure Herōd a nu Yeesuu asen-ɔ, mō fεraa ye, “Yohanee Osuubɔpɔ ne mō a sa ne baa tuwi mō kuɲu-o ya beε kyinɲi lee lowi-ro.”

¹⁷⁻²⁰ Mfaanεε mō ne Yohanee Osuubɔpɔ-ɔ a wu. Saɲ kɔ Owure Herōd a kɔre mō tire Filipino mō ka ne ba tee mō ε Herōdeya-ɔ waareε. Ne Yohanee Osuubɔpɔ-ɔ mō a yii owure-o si iluwi bweεtɔ feye, “A mon bware feye fɔ a kɔre fɔ tire mō ka waareε.” Mfaanεε se-ɔ, ne ɔkyee Herōdeya a taa Yohanee kikisi, hareε ɔ kpa mō a ɔ mɔɔ, amaa aa waa mō lɔ, a lee feye Owure Herōd i bu Yohanee ne o nyi feye ɔ gye sεsε timaa, ne mō kakpon-ɔ mō de iyisi-o. Amō fεraa ketɔ ne Herōd a waa-ɔ e gye feye ɔ sa ne baa kra Yohanee, ne baa ba agbarabi bɔ ɲure mō, ne baa tii mō. Mfaanεε ne ɔ bɔ kuɲ Yohanee na mō ka ma nya mɔɔ mō. Saɲ kɔ na o lee Yohanee lee mō tiikpa-ɔ na ɔ bɔ tɔwe abwaresen gywii mō, a lee feye ɔ kpa mō senɲa sase na o nu, amaa saɲ kemaa ne oo nu asen amō-ɔ, amō mō kakpon-ɔ a nyera. ²¹ Owure Herōd kɔkɔwe kasu kanɔ a fɔ-ɔ, ne ɔ tee mō maɲ abresε na asoogyaa abresε na Galileya sweere se abresε bɔ gyanɲe feye bɔ bɔ gyi ateese na bɔ gyi akatɔ. Saɲ amō ne Herōdeya a nya Yohanee Osuubɔpɔ-ɔ kemɔɔ. ²² Ngyanɲe amō-ɔ, ne Herōdeya mō gyi kabregyii a lwee bɔɲ-nɔ kyaa. Mō a kyaa-ɔ, ne aa gyi Owure Herōd na ɔkemaa ne ɔ gyanɲe mfen-ɔ akatɔ bweεtɔ.

Amose-ɔ, ne owure a bise mō feye, “Mō gyi, ntetɔ ne fɔ e kpa a ɲ ke fɔ-ɔ nee? Ketɔ kemaa ne fɔ e kpa-ɔ, tɔwe a n sa fɔ.” ²³ Ne ɔ beε waa etan feye, “Mō e waa etan feye mō e sa fɔ ketɔ kemaa ne fɔ e tɔwe a fɔ gywii mō ε fɔ e kpa-ɔ. Amō e gye mō sweere-ɔ kebegya gbaa, mō e ten a n sa fɔ.”

²⁴ To, ne kabregyii amō a lee mfen ya bise mō nyi Herōdeya feye, “Ntetɔ ne n tɔwe ε mō e kpa-ɔ nee?” Ne mō nyi ye ɔ tɔwe feye, “Yohanee Osuubɔpɔ-ɔ kuɲu.” ²⁵ Mfen ne kabregyii-o a waa menan ya tɔwe gywii owure-o feye, “Yohanee Osuubɔpɔ-ɔ kuɲu ne mō e kpa kyanɲe-ɔ mbeyɔmɔ.”

²⁶ A mon gyi owure-o akatɔ pεεε, amaa anen ne ɔ kyɔ waa etan gyeman-ɔ-ɔ se-ɔ, ɔ mon taare kine. ²⁷ Mfen ne oo sun asoogyaa ne ba kuɲ mō-ɔ ɔkɔ feye ɔ yɔ mfen ne baa tii Yohanee-o ya tuwi mō kuɲu baa. ²⁸ Ne ɔ ya tuwi Yohanee Osuubɔpɔ kuɲu bɔ waa kyanɲe-ɔ taa bɔ sa kabregyii-o, ne mō-ɔ mō a taa yaa bɔ sa mō nyi.

²⁹ Yohanee a agyasepɔ-ɔ bokɔ a nu mō lowi amō-ɔ, ne baa ya taa mō kifunɲ yaa pure.

*Aneɲ ne Yeesuu a sa asεε ɲkpeɲ nnuu ateese-o
(Matiyo 14.13–21; Lukas 9.10–17; Yohanee 6.1–14)*

³⁰ A mon kyee, ne Yeesuu agyasepɔ ne oo sun bamō bɔ kyonwe eman se feye bɔ ya tɔwe abwaresen-ɔ a kinɲi bɔ tɔ mō, ne baa tɔwe ketɔ kemaa ne baa waa-ɔ, na atɔ ne baa kaapɔ-ɔ pεεε gywii mō. ³¹ Aneɲ ne asεε bweεtɔ e ba Yeesuu ase-ɔ se-ɔ, mō aa mō agyasepɔ-ɔ maa nya bamō eyee a bɔ gyi ateese. Amose-ɔ, ne Yeesuu a tɔwe gywii bamō feye, “Mon' sa a ane yɔ mfen ne a du dinɲ-o na mon' nya kyure kafweε.”

³² Ne mō aa bamō wɔre a lwee koreε-ɔ-ɔ ba kpa a bɔ pare yɔ mfen ne a du dinɲ-o. ³³ Asεε bweεtɔ mō a ɲu saɲ ne baa yɔ-ɔ, ne baa kyɔ pini feye Yeesuu mō aa mō agyasepɔ-ɔ nee. Mfen ne asεε biribiri a lee mfen a eman-ɔ pεεε-ɔ mεraa se bɔ bɔ nkyu-o ekeεkeε se bɔ gya mō se. Ne baa sere gye mō ɲkpeε ya fɔ mfen ne Yeesuu mō aa mō agyasepɔ-ɔ e kpa a bɔ yɔ-ɔ. ³⁴ Koreε-ɔ a bɔ dan, ne Yeesuu a lee-ɔ, ne oo ɲu asεε biribiri kyɔ bɔ yere nkyu-o keε bɔ gywii mō. Ɔ mon lee kpa a ɔ kwaye bamō, a lee feye oo ɲu anen ne bɔ yere bɔ du feye esanne ne bɔ mon de ɔdeeresepɔ-ɔ. Amose-ɔ, bamō asen a waa mō ewεε. Amose-ɔ, ne ɔ lee ɔ kaapɔ bamō abwaresen bweεtɔ.

³⁵⁻³⁶ Saɲ ne kyɔwe e kpa a ɔ tweε-ɔ, ne mō agyasepɔ-ɔ a bɔ tɔwe gywii mō feye, “Kyɔwe a lowe. Amō a gye efa-ɔ-ɔ se-ɔ, sa a asεε-ɔ yɔ mmanɲyii na eman ne e maa mfee-ɔ-ɔ na bɔ nya ya sɔɔ kɔtɔkɔ gyi.”

³⁷ Ne Yeesuu a benḡaa m̀ agyasepo-ḡ feyε, “M̀one fḡnfḡn sa bamo kḡtḡko a bḡ gyi.”

Ne baa bee tḡwe gywii Yeesuu feyε, “Fo e kpa feyε ane nyera siidii ḡkpeḡ ḡnyḡ (GHC 2,000) bḡ sḡḡ bodobodoo sa bamo a bḡ gyi nee eee?”

³⁸ To, ne Yeesuu a bise m̀ agyasepo-ḡ feyε, “Bodobodoo akuri afene ne m̀one de? M̀on' ya kee.”

Bamo a ya deere-ḡ, ne baa bḡ tḡwe gywii m̀ yε, “Ane de bodobodoo akuri anuu na ḡkḡḡgyi ḡnyḡ.”

³⁹ Mfḡḡ ne Yeesuu yε bḡ ke asese-ḡ-rḡ bḡ kyena efa bobwεε ko ne e bḡ mfḡḡ-ḡ se ntun si ntun si. ⁴⁰ Ne asese-ḡ a kyena ntun si kya abεε se. Ntun-o ḡko-rḡ asese bḡ kelafa, ne ḡko-rḡ mḡ asese bḡ adunuu. ⁴¹ Ne Yeesuu a taa bodobodoo akuri anuu-o na ḡkḡḡgyi ḡnyḡ-ḡ waa m̀ asaree-rḡ, ne sḡ deere Wuribware se, ne sḡ sa Wuribware anse wee se. Ne ḡkee sḡ tenḡe-rḡ pεεε bḡ sa m̀ agyasepo-ḡ, ne baa ke-ro sa asese-ḡ pεεε. ⁴² Bamo pεεε a gyi bodobodoo-o kḡone, ne baa wḡ ḡkḡḡgyi-o kḡone. ⁴³ Ne ḡkee m̀ agyasepo-ḡ a taa ake kudu anyḡ swii bodobodoo na ḡkḡḡgyi mpupuriasee ne ḡ ya saḡ-ḡ bḡ borḡ. ⁴⁴ Bamo ne baa gyi ateese-o, bamo anyare-ḡ wḡre bḡ ḡkpeḡ nnuu.

Anḡḡ ne Yeesuu a nare nkyu si-o

(Matiyo 14.22–33; Yohanee 6.16–21)

⁴⁵ Amo-ḡ kamεε-rḡ-ḡ, ne Yeesuu a sa ne m̀ agyasepo-ḡ a lwee koree-ḡ-rḡ gye m̀ ḡkpeε yḡ Betesayeda maḡ ko ne sḡ bḡ Galileya kepare dabε a nḡḡḡ a bonḡe-ḡ se-ḡ. Ne m̀-ḡ m̀ a sii a sḡ sa laman kpa a bḡ yḡ pe. ⁴⁶ M̀ a brawe asese-ḡ-rḡ pεεε bḡ kyḡḡwe bamo epe-ḡ, ne sḡ yḡ kebee ko se ya kore kebwarekore.

⁴⁷ Bḡ fo kanye-o, Yeesuu agyasepo a koree-ḡ a fo nkyu nsena, na Yeesuu mḡ wḡre bḡ bonḡe ne baa lee-ḡ se. ⁴⁸ ḡ yere mfḡḡ na sḡ kee anḡḡ ne m̀ agyasepo-ḡ a pare koree-ḡ kḡone-ḡ, a lee feyε ba pare ba gyanḡaa afwii nee. Amose-ḡ, bḡ fo gyegyaye kese-ro, ne Yeesuu a nare nkyu-o si feyε m̀ a naa sweere-ḡ ya tḡ bamo, sḡ kpa a sḡ kyḡḡ bamo se. ⁴⁹ Bamo a ḡu m̀ a naa nkyu-o si-o, bḡ moḡ pini m̀, amose-ḡ kufu a nya bamo pεεε, ne baa fεε-rḡ feyε, “Kyḡḡḡḡḡ nee!” ⁵⁰ Mfḡḡ ne Yeesuu a sa seḡsa feyε, “Mo nee! M̀on' nya kakḡḡḡ. M̀one ma sa a kufu nya m̀one.” ⁵¹ Ne oo lwee bamo koree-ḡ-rḡ, ne afwii-o a yḡwe.

Ne m̀ agyasepo-ḡ eyee a kḡḡḡ bamo, ⁵² a lee feyε bḡ moḡ tεε nu anḡḡ ne Yeesuu a waa sa ne asese ḡkpeḡ nnuu-o a gyi ateese-o kḡone-ḡ kaase.

Anḡḡ ne Yeesuu a kya alḡpo Ginesaret ifuri si-o

(Matiyo 14.34–36)

⁵³ Ne ḡkee baa mεraa se yḡ nkyu-o si ya fo Ginesaret ifuri si. Bamo koree-ḡ a bḡ dan-ḡ, ne baa ḡure m̀ mfḡḡ. ⁵⁴ Bamo a lee koree-ḡ-rḡ-ḡ, ne asese a kyḡ pini Yeesuu. ⁵⁵ Amose-ḡ, ḡkee asese na bḡ serε ba kaa Ginesaret ifuri si ba kpa a bḡ taa bamo alḡpo baa Yeesuu ase nee. Mfḡḡ ne bamo ya nu feyε sḡ bḡ-ḡ, amḡ baa taa bamo ne ba lḡ bḡ da bamo ekraḡ se-ḡ yaa m̀ ase. ⁵⁶ Yeesuu a yḡ mmanḡyii-ro na eman se ton kemaa-ḡ, ne asese a baa alḡpo m̀ ase kegya-rḡ na alḡḡde se bḡ kore m̀ feyε sḡ sa alḡpo-ḡ den daborḡ m̀ atḡ bunse. Ḳkema ne sḡ daborḡ amo-ḡ mḡ a kpaare.

7

Anḡḡ ne adedaapo a kaapo-ḡ

(Matiyo 15.1–9)

¹ Saḡ ko, ne Farisii awuye na Wuribware mbraa akaapopo ko ne baa lee Yerusalem maḡ-nḡ-ḡ a bḡ yere muruwaa Yeesuu. ² Ne baa ḡu feyε m̀ agyasepo-ḡ de asaree ne Yudaawuye ase a waa iyisi-o ba gyi, a kaapo nee feyε bḡ moḡ fwee asaree anḡḡ ne Farisii awuye-o yε asese fwee-ḡ.

3-4 Farisii awuye e gye ne bo gye Yudaa awuye ηκρεε na bamo adedaapo a ekpa-ɔ kegyase se. Ne bamo e mon fwee asaree feye anen ne bamo adedaapo-ɔ a kaapo bamo-ɔ, bo maa gyi. Bo maa gyi kegya-ro atɔ na bo mon fwee se pwee. Bo bee bo gya bamo adedaapo a ekpa-ɔ bweetɔ se. Mmo ηko e gye feye bo de anen ne ba fwee bamo atorenkyu-ro na egyare-ro na ndenere-ro na edadeseye-ro-ɔ.

5 Amose-ɔ ne Farisii awuye-o na Wuribware mbraa akaapopo-ɔ a bise Yeesuu feye, “Ntɔ se ne fo agyasepo-ɔ maa gya ekpa ne ane adedaapo-ɔ a kaapo ane-ɔ se, ne bo de iyisi asaree ba gyi ateese?”

6 Ne Yeesuu a benhaa bamo feye, “Mone nno nyo nyo awuye ma, san ne Wuribware kyaamere Isaya a kyoree asen ko waa abwaresen wore-ɔ-ro-ɔ, mone asen ne ɔ tawe-ɔ, ɔ mon ba ayeba. ɔ kyoree nee feye Wuribware ye,

‘Asese ma de bamo nno kpankpan nee ba bonyaa mo,
amaa bamo ηkpono mon bo mo se.

7 Bamo kusun ma ne ba sun mo-ɔ gye kwaa,
ke e gye kegya mbraa na amanbere
ne dimaadi a kaapo-ɔ se dooo.’ ”*

8 Ne Yeesuu ye, “Mone fɔnfɔn ekpa ne mone e kaapo. A mon lee a gye Wuribware asen ne mone gya se.”

9 Ne Yeesuu a kya se tawe feye, “Mone e fa feye mone de kanyiasen mone i kine Wuribware a mbraa-ɔ na mon' nya gya mone asese a ekpa-ɔ se-ɔ, mone e waa neenee nee eee? 10 Mone nyi feye ane mbraa-ɔ ɔsapo Mosis a sa mbraa nee feye,

‘Bu fo se na fo nyi,’*
na ‘Okema ne ɔ lon mo se beee mo nyi-o, bo ma mo.’*

11-12 Amaa mone feraa, mone e kaapo nee feye ɔko i de atanne beee ketɔ timaa ko a ɔ bo kya mo se na mo nyi-ro, ne mo ya tee tawe feye, ‘Ke gye Koreban nee’ (kaase e kaapo feye ɔ kyɔ taa amo sa Wuribware na mo kusun, mbeyoma feraa Wuribware e bo), mone e kaapo nee feye sese-ɔ a nya mo eyee. Ne mone bee mone ye mo se na mo nyi kitiri ne ba wu-o mon lee ke gye mo asen nee. Mo akowepo-ɔ atanne kesa maa kaapo nee feye o bu bamo nee eee? 13 Mone fɔnfɔn a ekpa ma ne mone a kaapo-ɔ se-ɔ, Wuribware a asen-ɔ mon lee a gye kotoko mone ase. Mfaanere de ne mone e waa atɔ bweetɔ ne a mon bo dan-ɔ mone i tii si.”

*Atɔ ne a waa sese iyisi-o
(Matiyo 15.10–20)*

14 Yeesuu a tawe asen gywii Farisii awuye-o na Wuribware mbraa akaapopo-ɔ lowe-ɔ, ne ɔ bee tee laman-ɔ bo gyanje mo ase, ne ɔ tawe gywii bamo feye, “Mone peee nu mo ase na mon' nu kaase feye 15 n gye ketɔ ne sese i gyi ɔ waa kame-ro-o e gye ne ke e sa a ɔ waa iyisi. Amaa ketɔ ne ke e lee mo kan-ro-ɔ e gye ne ke e sa a ɔ waa iyisi.” [16 Amose-ɔ okema ne o de esebɔ-ɔ, o nu.]

17 Mo a tawe anen lowe-ɔ, ne ɔ lee asese amo ase, ne oo lwee lon-no. Ne mo agyasepo-ɔ ye ɔ kaapo bamo kekpare ne ɔ da bamo-ɔ kaase. 18 Ne Yeesuu ye, “Ntɔ se ne mone du feye asese amo-ɔ nee? Ntɔ se ne mone mon nu asen amo kaase-ɔ nee? Mon' nu feye n gye sese a ketɔ ne o gyi-o e gye ne ke e sa a ɔ waa iyisi, 19 a lee feye n gye kakpono-ro ne atɔ gyise e yo. Amaa a yo kame-ro nee, na ɔ ko bo tewe.” Yeesuu a tawe amo-ɔ, a kaapo nee feye ɔ sa sese kpa nee feye o gyi ketɔ kema.

* 7:7 Isaya 29.13 (LXX).

* 7:10 Kelee Igyipiti 20.12; Mbreaa kebeesa 5.16.

* 7:10 Kelee Igyipiti 21.17; Kolonjo

mbraa 20.9.

²⁰ Mfɛn nɛ Yeesuu a kya sɛ feyɛ, “Sesɛ kakpɔnɔ-rɔ ɛ gye nɛ ka sa nɛ ɔ waa iyisi. ²¹ A lɛɛ feyɛ sesɛ kakpɔnɔ-rɔ nɛ mfɛrɛ bɔyɛ ɛ lɛɛ, nɛ ka sa nɛ ɔ waa kakyeɛkpa bɛɛɛ kanyarekpa, nɛ o ywii, nɛ ɔ mɔɔ mɔ bɛɛkɔ, ²² nɛ o pee akatɔ ɔ kpa atɔ, nɛ o kisi mɔ bɛɛkɔ, nɛ ɔ penna mɔ bɛɛkɔ, nɛ ɔ ka kɔkwɛɛ, nɛ ɔ tɛn mɔ bɛɛkɔ kanɔ, nɛ ɔ kaapɔ mɔ ɛyɛɛ, nɛ ɔ waa nsapennasɛn, nɛ ɔ waa asɛn bɔyɛ kɛmaa. ²³ Asun bɔyɛ na asɛn bɔyɛ mɔ pɛɛɛ a lɛɛ nyiŋkpasɛ kakpɔnɔ-rɔ nɛɛ, nɛ a sa nɛ ɔ waa iyisi.”

*Ɔkyɛɛ kɔ nɛ ɔ mon gye Yudaanyi-o a kɔkɔɔregyi-o
(Matiyo 15.21–28)*

²⁴ Yeesuu a lɛɛ mfɛn-ɔ, nɛ oo ywii lɛɛ bamɔ fɔnɔn Isireelii sweere sɛ yɔ ifuri kɔ nɛ ɔ da ɔ maa Tiro man-ɔ sɛ, ya kyure kafwɛɛ. Mɔ a fɔ man kɔ sɛ mfɛn-ɔ, nɛ oo lwee lɔn kɔ-rɔ na asɛsɛ ma nya ŋu feyɛ ɔ bɔ mfɛn. Amaa ɔ mon taare kweɛrɔ mɔ ɛyɛɛ bɔ lɛɛ asɛsɛ kuŋu mɔ sɛ. ²⁵⁻²⁶ Ɔkyɛɛ kɔ a dɛn ŋu mɔ a ba-ɔ, nɛ ɔ ba mɔ asɛ. Ɔkyɛɛ mɔ mon gye Yudaanyi, ɔ gye Siriya-Fonikiyanyi. Ɔ sa Griiki-ro nɛɛ. Ibrisi kɔ te ɔkyɛɛ-ɔ mɔ kayaagyi kyɛɛsɛ sɛ. Nɛ ɔ ba Yeesuu asɛ mfɛn bɔ kpuni anjirii, nɛ ɔ kɔrɛ Yeesuu feyɛ ɔ gya ibrisi nɛ i te mɔ gyi-o si-o.

²⁷ Amaa Yeesuu a bɛnɔaa mɔ feyɛ, “N de ateese mɔ ɛ sa Wuribware mɔ gyi-ana. Nɛ mɔ ya taa akɔ sa bamɔ nɛ anɛ asɛsɛ ɛ tɛɛ feyɛ igyono-o, a bware aaa? Wuribware mɔ gyi-ana i gyi pwɛɛ.”

²⁸ Nɛ ɔkyɛɛ amɔ yɛ, “To, mɔ a nu, mɔ nyanpɛ, amaa igyono maa kisi nyaagyi a nnɔwɔrɛ nɛ ŋ ya lɛɛ da sweere-ɔ kigyɛ.”

²⁹ Mɔ a tɔwɛ anɛn-ɔ, nɛ Yeesuu mɔ a bɛɛ tɔwɛ gywii mɔ feyɛ, “Anɛn nɛ fɔ a bɛnɔaa mɔ nɛnɛɛ-ɔ sɛ-ɔ, kiŋŋi nare pɛ. Fɔ ɛ ya tɔ feyɛ ibrisi-o a kɔsɔ fɔ gyi-o si.”

³⁰ Kasɛnɛn, ɔ ya tɔ feyɛ mɔ gyi-o da mpaa sɛ na ibrisi-o a kɔsɔ mɔ sɛ.

Anɛn nɛ Yeesuu a kya ɔkɔ nɛ ɔ gye kpawu na kamu-o

³¹ Amɔ-ɔ kamɛɛ-ɔ, nɛ Yeesuu a lɛɛ Tiro a ifuri-o si borɔ Sidɔn man ya kyɔn Galileya kɛpare dabe-ɔ sɛ ya yɔ Dekapolis ifuri si. ³² Mfɛn nɛ asɛsɛ kɔ a baa ɔnyare kɔ nɛ ɔ gye kpawu na kamu-o bɔ kɔrɛ Yeesuu feyɛ ɔ ba mɔ kɛsareɛ bɔ daborɔ mɔ na ɔ kpaare.

³³ Nɛ Yeesuu a taa ɔlɔpɔ-ɔ lɛɛ laman-ɔ-rɔ yɔ keri si. Nɛ ɔ ba mɔ asareegyɛ waa mɔ ɛsɛbɔ-rɔ, nɛ ɔ tɔwɛ kɔkyɔnɛ wɛɛ mɔ fɔnɔn kɛsareegyɛ si, nɛ ɔ bɔ daborɔ ɔnyare-ɔ gyeepu si. ³⁴ Nɛ Yeesuu a dɛrɛ sɔsɔ, nɛ oo kɛnɔ-ro, nɛ ɔ tɔwɛ gywii ɔnyare-ɔ Heebrii sɛnɔsa-rɔ feyɛ, “Ifata.” Kaasɛ ɛ kaapɔ feyɛ, “Tayɛ.” ³⁵ Mfɛn nɛ ɔnyare-ɔ ɛsɛbɔ a tayɛ, nɛ oo nu asɛn, nɛ ɔ bɛɛ lɛɛ ɔ sa sɛnɔsa nɛnɛɛ.

³⁶ Nɛ Yeesuu a tɔwɛ gywii asɛsɛ nɛ baa taa ɔlɔpɔ-ɔ baa-ɔ feyɛ bɔ ma kan tɔwɛ asɛn-ɔ gywii ɔkɔ. Amaa mɔ a tɔwɛ anɛn-ɔ gbaa, nɛ baa lɛɛ ba tɔwɛ ba gywii asɛsɛ bweɛtɔ. ³⁷ Nɛ ɛyɛɛ a kpen bamɔ nɛ baa tɔwɛ asɛn-ɔ gywii bamɔ-ɔ. Nɛ bɔ yɛ, “Kɛɛ anɛn nɛ ɔ waa mɔ kɛtɔ kɛmaa nɛnɛɛ-ɔ. Ɔ tayɛ akpawu ɛsɛbɔ, nɛ ɔ kya mmu, nɛ ba sa sɛnɔsa nɛnɛɛ.”

8

*Anɛn nɛ Yeesuu a sa asɛsɛ ŋkpɛn nna ateese-o
(Matiyo 15.32–39)*

¹ Kɛtɔ mon kyɛɛ, nɛ asɛsɛ bweɛtɔ a bɛɛ bɔ gyanɔnɛ Yeesuu asɛ. Asɛsɛ amɔ a mon lɛɛ bɔ de ateese gyisɛ-ɔ, nɛ Yeesuu a tɛɛ mɔ agyasepɔ-ɔ, nɛ ɔ tɔwɛ gywii bamɔ feyɛ, ² “Mon kɛɛ asɛsɛ demanɛtɛ mɔ aaa? Bamɔ asɛn bɔ mɔ ɛwɛɛ, a lɛɛ feyɛ bamɔ a ba mɔ asɛ mfɛɛ bɔ nu mɔ atɔ kɛkaapɔ-ɔ, ŋkɛ nsa nɛɛ. Amɔsɛ-ɔ, bamɔ ateese pɛɛɛ a lowɛ. ³ Nɛ mɔ-ɔ mɔ ya sa nɛ baa yɔ ɛpɛ na mon sa bamɔ ateese, akɔn ɛ mɔɔ bɔkɔ kpa-rɔ, a lɛɛ feyɛ bamɔ bweɛtɔ a lɛɛ kɛfɔ kɛfɔ.”

⁴ Nɛ mɔ agyasepɔ-ɔ a bise mɔ feyɛ, “Kimukee mɔ-rɔ mfɛnɛ nɛ ɔkɔ ɛ waa a ɔ nya asɛsɛ demanɛtɛ mɔ kanɔ sɛ ateese?”

⁵To, ne Yeesuu a bise bamo feye, “Bodobodoo akuri afene ne mone de?” Ne agyasepo-o a benjaa feye, “Bodobodoo akuri asunoo.”

⁶Amo feraa ne do sa ne asese-o peee mo a kyena sweere. Ne do sa Wuribware anse wee bodobodoo akuri asunoo-o si, ne do tenje-ro, ne do taa sa mo agyasepo-o feye bo ke-ro sa bamo. Ne baa ke-ro sa asese-o peee mo. ⁷Bo de nkingyi ngyingyii kafwee ko, ne do sa Wuribware anse wee mmo se, ne do sa ne mo agyasepo-o a bee ke-ro sa asese-o peee. ⁸⁻⁹Ne okemaa a gyi kpone. Asese-o bo nkpen nna.

Ne mo agyasepo-o a swii ateese mpupuriasee-o bo boroo ake asunoo. Ne do sa ne asese-o peee mo a brawe-ro yo epe. ¹⁰Ne mo aa mo agyasepo-o a lwee koree-ro yo mfen ne ba tee e Dalamnuta-o.

*Anej ne Farisii awuye ye Yeesuu kaapo elen-o
(Matiyo 16.1–12)*

¹¹Bamo a fo mfen-o, ne Farisii awuye ko a ba Yeesuu ase na bo nu feye mo keyaalen ne o de o waa akpenyeeto-o a lee Wuribware ase kasentij nee beee. Ne bo ye, “Sa a kotoko lee Wuribware se na ane nya nu feye Wuribware bo fo ase nee.” ¹²Ne Yeesuu ye, “Abaa! Nteto se ne mone ndoo a kaye a asese-o e kpa feye n waa kotoko pwee na mon' dee nu feye mo elen-o a lee Wuribware ase nee? Daabii! Mo e towe a n gywii mone feye ma waa kotoko a m bo kaapo mone feye mo elen-o a lee Wuribware ase nee.” ¹³Ne do lee bamo ase mfen ya lwee koree-o-ro yo kepare dabe-o nnon a bonbe-o se. ¹⁴Yeesuu agyasepo-o mo a tan se bo mon baa bodobodoo anej ne o fo bamo-o. Amose-o, bodobodoo kukuri konko wore e bo bamo ase koree-o-ro mfen. ¹⁵Mfen ne Yeesuu a yii bamo se feye, “Mon' sa Farisii awuye na Owure Herod se, a lee feye bo de yiisi ko ba waa bodobodoo ne o tin-o na o mon bo kone.”

¹⁶To, ne mo agyasepo-o a lee ba towe ba gywii abee feye, “Anej ne ane mon de bodobodoo-o si ne do towe anej-o, beee?”

¹⁷Yeesuu mo a nyi keto ne ba towe-o se-o, ne oo bise bamo feye, “Nto nee ne mone e towe mone ke-mon-de bodobodoo asen? Mone mon tee nu mo kekaapo-o kaase nee beee? Mone mferere maa waa kusun nee eee? ¹⁸⁻¹⁹Mone de akato, beee mone mon kee nee eee? Mone de eseb, beee mone maa nu asen nee eee? Mone mon nyinji san ne mo a tenje bodobodoo akuri anuu-o-ro sa asese nkpen nnuu-o si nee eee? Ake afene ne mone a swii mpupuriasee-o waa-ro?”

Ne bo ye, “Kudu anyo.”

²⁰Ne Yeesuu ye, “Ne mo a bee tenje bodobodoo akuri asunoo-o-ro sa asese nkpen nna-o, ake afene ne mone a bee swii mpupuriasee-o waa-ro?”

Ne bo ye, “Asunoo.”

²¹Ne Yeesuu a bise bamo feye, “Ne mone san mone maa nu mo kaase aaa?”

Anej ne Yeesuu a kya tenapo nyare ko Betesayeda-o

²²Ne Yeesuu mo aa mo agyasepo-o a yo man ko ne ba tee e Betesayeda-o-ro. Mfen ne asese ko a taa tenapo nyare ko baa Yeesuu ase feye o daboro mo na o kpaare. ²³Ne Yeesuu a kra tenapo-o kesaree-ro, ne do gye mo nkpee, ne mo aa mo a lee man-o-ro yo ker si. Mfen ne Yeesuu a twee kokyone waa tenapo-o akatogyi-ro. Ne Yeesuu a bee ba asaree bo donjo amo se, ne oo bise mo feye, “Fo kee kotoko aaa?”

²⁴Amo tenapo-o a yase akato, ne o ye, “Don, n kee asese, amaa bo du nee feye ayii-o bo naa.”

²⁵To, ne Yeesuu a bee ba asaree bo donjo mo akatogyi-o si. Nkee feraa onyare-o a nyeyi akato-o, o kee keto kema damenanse. ²⁶Ne Yeesuu ye o nare pe, amaa o ma kan kinji yo man-o-ro ya towe keto ne kaa waa mo-o.

*Mo ne Peetroo ye Yeesuu gye-o
(Matiyo 16.13–20; Lukas 9.18–21)*

²⁷ Amo-ɔ a kyon-ɔ, ne Yeesuu m̀o aa m̀o agyasepo-ɔ a yɔ mmanɔgyii ko ne m maa man ne ba tee ε Kayesareya Filipii-o-ro. Bamɔ a naa ba yɔ-ɔ, ne oo bise bamɔ feye, “Mon' tawe aneɲ ne asese e tee mo-ɔ gywii mo.”

²⁸ Ne baa beɲnaa m̀o feye, “Boko ye fo gye Wuribware a akyaameε ne baa deε kyena-ɔ ɔko ne oo kyinɲi lee lowi-ro, feye Yohanee Osuubɔpo-ɔ, beεε Iliya-o nee.” ²⁹ Ne oo bise m̀o agyasepo-ɔ feye, “Ne mone m̀o mone ye nse e gye mo-ɔ nee?”

Ne Peetroo a beɲnaa feye, “Fo e gye Kristoo ne Wuribware a sun ane ase-ɔ.”

³⁰ Ne Yeesuu a yii bamɔ se feye, “Mone ma kan tawe amo-ɔ gywii akemaa.”

*Aneɲ ne Yeesuu a tawe m̀o asenɲ kuru na m̀o lowi asenɲ-ɔ
(Matiyo 16.21–28; Lukas 9.22–27)*

³¹ Amɔ kamεε-ro, ne Yeesuu a lee ɔ kaapo m̀o agyasepo-ɔ. ɔ ye, “A tiri feye m̀o, dimaadi m̀o gyi-o, ɲu asenɲ bweεtɔ, na man abrese-ɔ na Wuribware alɔɲɔpo abrese-ɔ na Wuribware mbraa akaapopo-ɔ peεε kine m̀o, na bo mɔɔ m̀o, amaa kemɔ ɲke nsa na n kyinɲi lee lowi-ro.” ³² ɔ kaapo bamɔ amo-ɔ-ro nεεnεε. Amose-ɔ, ne Peetroo a lee m̀o kerɔ si, ne ɔ tawe gywii m̀o feye ɔ ma lee tawe aneɲ.

³³ Amaa Yeesuu a buruwaa neε deere m̀o agyasepo-ɔ, ne ɔ tawe gywii Peetroo feye, “ɔbɔnsam, lee m̀o ase. Fo mfeere mon lee Wuribware ase, sese mfeere ne fo de.”

³⁴ Mfeɲ ne Yeesuu a tee m̀o agyasepo-ɔ na laman ne bo gya m̀o se-ɔ baa m̀o ase, ne ɔ tawe gywii bamɔ ε, “ɔko ne ɔ kpa a ɔ gya m̀o se-ɔ, yɔwe kowaa ketɔ ne ke e pre m̀o-ɔ, na ɔ sorɔ m̀o fɔɲfɔɲ kiyii kpare-abεε-ro gya m̀o se. ³⁵ A lee feye ɔko ne ɔ kpa a ɔ nya m̀o eyee lee lowi ase-ɔ, lowi e nya m̀o nsu peεε. ɔko m̀o ne o kperi m̀o aa asenɲ timaa kotawe se na o wu-o e nya ɲkpa na kukyure ne a mon de keε-ɔ. ³⁶ Tonɔ m̀o ne sese e nya feye m̀o a nya kaye-ro atɔ peεε, na bo lee aneɲ se-ɔ na ɔ pan kyenakpa Wuribware ase? A mon de tonɔ. ³⁷ Sese ya pan kyenakpa Wuribware ase, seye mon bo-ro ne ɔ taare a ɔ bo sɔɔ kyenakpa amo. ³⁸ ɔko ne ɔ maa kpa feye asese pini feye ɔ gye m̀o agyasepo-ɔ, ne ɔ maa kpa a ɔ gya m̀o kekaapo se ndɔɔ a kaye bɔye m̀o-ro-ɔ, amo fεraa m̀o, dimaadi m̀o gyi-o, gbaa m̀o i kine m̀o kipini san ne Wuribware a kelanɲerɔ-ɔ e lee soso a ko wee sweere se, na asese peεε ɲu n se Wuribware a kedabe na wuraa-o san ne m̀o aa Wuribware mbɔɔ-ɔ e ba-ɔ.”

9

¹ Ne Yeesuu a kya se tawe feye, “Mo e tawe a n gywii mone feye boko bo mfee na bo ma wu, amɔ baa ɲu Wuribware a kuwure-o na kemɔ elenɲ-ɔ pweεε.”

*Aneɲ ne Yeesuu agyasepo-ɔ boko a ɲu Yeesuu kedabe na wuraa-o
(Matiyo 17.1–13; Lukas 9.28–36)*

² ɲke nsiye a kyon-ɔ, ne Yeesuu a lee Peetroo na Yakubu na Yohanee bo tii m̀o eyee se, ne baa yɔ kebee ko soso bamɔ wore. Bamɔ akatɔ-ro mfeɲ, ne baa ɲu feye Yeesuu a kyurowi. ³ Ne m̀o atɔ bunse a kii afufuri pareparepare a tore se. ɔko maa taare a ɔ fwee atɔ kaye m̀o-ro na a waa parepare aneɲ. ⁴ Puri amo-ro ne baa ɲu feye anyare anyɔ na Yeesuu yere na ba sa senɲa. Ne baa pini feye Wuribware mbraa ɔsapo Mosis na Wuribware kyaameε Iliya nee.

⁵⁻⁶ Kufu a nya agyasepo asa-ɔ, ne bo mon lee bo nyi aneɲ ne ba tawe-ɔ. Ne Peetroo a tawe gywii Yeesuu feye, “ɔkaapopo, a bware feye ane a bo mfee. Ane e waa abwii asa, fo konko, na Mosis konko, na Iliya konko.” ⁷ Mfeɲ ne kowore a lee bo ba kemɔ kuyayu bo dɔɲɲɔ bamɔ se. Ne bore ko a lee kowore-ɔ-ro tawe feye, “Mon' kee m̀o gyi timaa ne m̀o e kpa m̀o asenɲ bweεtɔ-ɔ. Mon' nu m̀o asenɲ.”

⁸ To, ne m̀o agyasepo asa-ɔ a kii deere muruwaa bo mon ɲu seye, amɔ Yeesuu wore, ne baa ɲu na ɔ yere bamɔ ase.

⁹ Bamɔ a kporowe kebee-ɔ se ba ba kaase-ɔ, ne Yeesuu a yii bamɔ se feye, “Mone ma kan tawe ketɔ ne mone a ɲu-o gywii ɔko, amɔ bo fo san ne m̀o, dimaadi m̀o gyi-o, a kyinɲi

lee lowi-ro.” ¹⁰ Baa nu m̀ò kanɔ-ɔ, amaa bamo wɔrɛ wɔrɛ a lee ba tɔwɛ amɔ asɛn feyɛ, “Ntɛtɔ nɛ ‘kikiyinji lee lowi-ro’ m̀ò ɛ kaapo-ɔ nɛɛ?”

¹¹ Nɛ baa bise Yeesuu feyɛ, “Ntɛtɔ sɛ nɛ Wuribware mbraa akaapɔpɔ-ɔ ɛ tɔwɛ feyɛ Iliya amɔ nɛ anɛ a ɲu-o ɛ gyɛ nɛ ɔ gyɛ Kristoo ɲkprɛɛ a ɔ ba-ɔ nɛɛ?”

¹² M̀ò kanɔlee ɛ gyɛ feyɛ, “Iliya ɛ gyɛ nɛ ɔ gyɛ ɲkprɛɛ a ɔ ba na ɔ nya bɔ lɔɲɔ ɛkpa-ɔ-rɔ. To, nɛ ntɔ sɛ nɛ abwaresɛn wɔrɛ-ɔ yɛ m̀ò, dimaadi m̀ò gyi-o, i ɲu asɛn bweɛtɔ na bɔ kine m̀ò-ɔ nɛɛ? ¹³ Amaa m̀ò ɛ tɔwɛ m̀ò i gywii m̀onɛ feyɛ Iliya a kyɔ ba, nɛ asɛɛ a waa m̀ò anɛn nɛ baa kpa-ɔ, feyɛ anɛn nɛ baa kyɔrɛɛ m̀ò asɛn waa abwaresɛn wɔrɛ-ɔ-rɔ-ɔ.”

*Aneɲ nɛ Yeesuu a kya kanyanɛɛ kɔ nɛ ibrisi te m̀ò sɛ-ɔ
(Matiyo 17.14–21; Lukas 9.37–43)*

¹⁴ Saɲ nɛ Yeesuu na Peetroo na Yakubu na Yohanee a kinɲi ya tii agyasepɔ nɛ baa saɲ-ɔ sɛ-ɔ, nɛ baa ya tɔ feyɛ Wuribware mbraa akaapɔpɔ kɔ na bamo i gyiiri ikii, nɛ asɛɛ bweɛtɔ yɛrɛ muruwaa bamo. ¹⁵ Aa kprɛn asɛɛ eyɛɛ feyɛ bamo a ɲu Yeesuu saɲ amɔ, amɔsɛ-ɔ nɛ baa ɲwɛɛnaɲ ya ka m̀ò kanɔ.

¹⁶ Nɛ Yeesuu a bise m̀ò agyasepɔ-ɔ feyɛ, “Ntɛtɔ sɛ nɛ m̀onɛ aa bamo i gyiiri ikii-o nɛɛ?”

¹⁷ Nɛ asɛɛ-ɔ-rɔ ɔkɔ a beɲɲaa feyɛ, “Ɔkaapɔpɔ, m̀ò a baa m̀ò kagyinyanɛɛ fɔ asɛ nɛɛ. Ibrisi kɔ te m̀ò sɛ-ɔ sɛ-ɔ, ɔ maa taare a ɔ sa sɛɲsa. ¹⁸ Saɲ kemaa nɛ ibrisi amɔ ya ba m̀ò sɛ, ɛɛ tweɛ m̀ò nɛɛ a ɛ bɔ da sweere nɛɛ feyɛ m̀ò a lɔ kigbunɲbun-o na ɔ tweɛ m̀ò asareɛ na ayaa, na m̀ò kanɔ-rɔ ɛ lee afwii na o duɲ abwanɔ, amɔ m̀ò kayɔwɔrɛ a wɔrɛ. ɲ yɛ fɔ agyasepɔ-ɔ gya ibrisi-o bɔ kɔsɔ m̀ò sɛ, bamo-ɔ bɔ m̀on taare.”

¹⁹ Nɛ Yeesuu a tɔwɛ gywii m̀ò agyasepɔ-ɔ feyɛ, “Kesebɔrɔlɛn awuye m̀ò, m̀onɛ maa kɔɔrɛ m̀ò m̀onɛ i gyi. Nsu mfɛnɛ nɛ m̀onɛ ɛ kpa feyɛ m̀ò aa m̀onɛ a kyɛna? Bɛɛɛ nsu mfɛnɛ nɛ m̀onɛ ɛ kpa feyɛ ɲ nyite m̀onɛ pweɛ na m̀on' dɛɛ kɔɔrɛ m̀ò gyi-o nɛɛ? M̀on' taa kanyanɛɛ-ɔ baa m̀ò asɛ mfɛɛ.”

²⁰ Nɛ baa taa m̀ò baa Yeesuu ase. Ibrisi amɔ a deɲ ɲu Yeesuu-o, nɛ ɛ ya tweɛ kanyanɛɛ-ɔ bɔ da sweere feyɛ m̀ò a lɔ kigbunɲbun-o ɔ tweɛ m̀ò asareɛ na ayaa na ɔ da o kuroɲ, na m̀ò kanɔ-rɔ ɛ lee afwii.

²¹ Nɛ Yeesuu a bise kanyanɛɛ-ɔ m̀ò sɛ feyɛ, “Nsu mfɛnɛ nɛ feyɛ m̀ò a nya kolɔ m̀ò?”

Nɛ m̀ò sɛ yɛ, “Lee saɲ nɛ ɔ gyɛ kagyinyii-o. ²² Iluwi bweɛtɔ ibrisi amɔ a tweɛ m̀ò waa deɛkpa-rɔ na nkyu-ro ɛɛ kpa a ɛ m̀ò m̀ò. Amɔsɛ-ɔ ɲu anɛ ewɛɛ na fɔ ɛ taare na fɔ kya anɛ-rɔ.”

²³ Nɛ Yeesuu yɛ, “Ntɛtɔ nɛ ‘ketaare kya anɛ-rɔ’ m̀ò ɛ kaapo-ɔ nɛɛ? Fɔ ya kɔɔrɛ gyi feyɛ m̀ò ɛ taare a n kya m̀ò fɛraa, m̀ò ɛ kya m̀ò. A lee feyɛ ketɔ kemaa ɛ taare a kɔ waa sa bamo nɛ ba kɔɔrɛ ba gyi-o.”

²⁴ Amɔ fɛraa nɛ m̀ò sɛ a faa-rɔ feyɛ, “M̀ò ɛ kɔɔrɛ fɔ m̀ò i gyi kafweɛ. Kya m̀ò-rɔ na ɲ nya kɔɔrɛ fɔ gyi bweɛtɔ.”

²⁵ Yeesuu a ɲu feyɛ asɛɛ ɛ kpɔwɛ ba bun m̀ò sɛ-ɔ, nɛ ɔ tɔwɛ gywii ibrisi nɛ i te kanyanɛɛ-ɔ sɛ-ɔ feyɛ, “Ibrisi, fɔ nɛ fɔ a waa m̀ò kpawu na kamu-o, kɔsɔ kanyanɛɛ amɔ sɛ na fɔ ma lee kyɛna m̀ò sɛ daa.”

²⁶ Mfɛn nɛ ibrisi nɛ i te kanyanɛɛ-ɔ sɛ-ɔ a faa-rɔ, nɛ ɛ ya beɛ sa nɛ ɔ tweɛ m̀ò asareɛ na ayaa, nɛ ɛ ya kɔsɔ m̀ò sɛ. Kanyanɛɛ-ɔ da sweere nɛɛ feyɛ kifuniɲ-o, nɛ ɲkee ɔkemaa yɛ, “Oo wu.” ²⁷ Amaa Yeesuu a kra m̀ò kesareɛ-rɔ nɛɛ bɔ kɔsɔ, nɛ ɔ yɛrɛ.

²⁸ Amɔ kamɛɛ-rɔ Yeesuu a yɔ ɔ bɔ lɔɲ-nɔ-ɔ, nɛ m̀ò agyasepɔ-ɔ a bise m̀ò feyɛ, “Ntɛtɔ sɛ nɛ anɛ m̀on taare gya ibrisi amɔ-ɔ nɛɛ?” ²⁹ Nɛ ɔ beɲɲaa bamo feyɛ, “Sɛye maa taare a a gya anɛn a ibrisi-o, amɔ m̀onɛ a kɔrɛ kebwarekɔrɛ [nɛ m̀onɛ a kra akɔɲ] pweɛ.”

*Aneɲ nɛ Yeesuu a beɛ tɔwɛ m̀ò lowi asɛn-ɔ
(Matiyo 17.22–23; Lukas 9.43–45)*

³⁰⁻³¹ Yeesuu m̀ò aa m̀ò agyasepɔ-ɔ a lee mfɛn-ɔ, nɛ baa borɔ Galileya sweere sɛ. Ɔ m̀on kpa feyɛ ɔkɔ ɲu mfɛn nɛ ɔ yɔ-ɔ, a lee feyɛ ɔ kaapo m̀ò agyasepɔ-ɔ nɛɛ feyɛ, “Ba taa m̀ò,

dimaadi m̀d̄ gyi-o, a b̀ b̀ waa sweere m̀ se ayaalen̄p̀o kesaree-r̀, na b̀ m̀ m̀. Amaa am̀o ya f̀o ̀ke nsa-̀, m̀o i kyiŋŋi a n lee lowi-ro.” 32 Amaa m̀d̄ agyasep̀o-̀ m̀n̄ nu aneŋ ne ̀ kaapo-̀ kaase, bam̀o m̀ kufu de bam̀o a b̀ bise m̀d̄.

Agyasep̀o-̀-̀ nse e gye bres̄e?
(Matiyo 18.1–5; Lukas 9.46–48)

33 Ne baa ba Kapaaniyum man-ǹ. Bam̀o a lwee Yeesuu l̀n̄-ǹ-̀, ne oo bise m̀d̄ agyasep̀o-̀ feye, “Nt̀o ket̀o se ne m̀ne i gyiiri ikii kpa-r̀-̀ nee?” 34 Amaa b̀ m̀n̄ ben̄jaa Yeesuu, a lee feye baa gyiiri ikii kpa-̀-̀ nee, baa kpa bam̀o-r̀ m̀d̄ ne ̀ gye bres̄e-̀ nee.

35 Ne Yeesuu a kyena, ne ̀ tee m̀d̄ agyasep̀o kudu anỳ-̀ baa m̀d̄ ase, ne ̀ t̀we gywii bam̀o feye, “Ɔk̀o ne ̀ kpa feye o kii m̀ne-r̀ ̀bres̄e-̀ waa m̀d̄ eyee m̀ne p̄ee-r̀ kayaagyi na o sun̄ m̀ne.”

36 Mfeŋ ne ̀ baa kayaagyi k̀ baa b̀ yera bam̀o akat̀-̀, ne oo powi m̀d̄, ne ̀ t̀we gywii bam̀o feye, 37 “Ɔkema ne m̀ ken̄yare-r̀ ̀ kra ŋyaagyi m̀ ̀k̀o neene-̀ a kra m̀ neene nee, ne m̀d̄ ne ̀ kra m̀ neene-̀ m̀ a kra m̀d̄ ne oo sun̄ m̀d̄ b̀ kyon̄we-̀ neene dee nee.”

Ɔk̀o ne ̀ m̀n̄ gye ane ̀d̄n̄-̀ b̀ ane keb̄egya nee
(Lukas 9.49–50)

38 Ne Yohanee ne ̀ gye Yeesuu agyasep̀o-̀ ̀k̀o-̀ a t̀we gywii Yeesuu feye, “Ɔkaap̀o, ane a ŋu ̀k̀o de f̀o ken̄yare ̀ gya ibrisi ̀ k̀so asese se. Ne ane a t̀we gywii m̀d̄ feye ̀ ỳwe aneŋ kowaa, b̀ lee feye ̀ m̀n̄ tii ane se.”

39 Ne Yeesuu ye, “M̀ne ma lee gya m̀d̄, a lee feye m̀d̄ ne o de m̀ ken̄yare ̀ waa at̀o dabe-̀ maa lee taare a ̀ t̀we asen̄ b̀ye b̀ kye m̀ puri am̀-̀. 40 B̀ lee feye ̀kema ne ̀ m̀n̄ gye ane ̀d̄n̄-̀ b̀ ane keb̄egya nee. 41 M̀o i gyi m̀ne kasent̄iŋ feye ̀k̀o ne ̀ sa m̀ne nkyu a m̀n̄' nuu b̀ lee feye m̀ne a gye Kristoo agyasep̀o-̀ se-̀ e nya kedamenan̄se kakaka.”

Kok̄ȳr̄akee ne ke e baa eb̄aye kowaa-̀
(Matiyo 18.6–9; Lukas 17.1–2)

42 Ne Yeesuu a kya se t̀we feye, “Ɔk̀o ne m̀d̄ ya sa ne ŋyaagyi ngyingyii m̀ ne ba k̀ore m̀ ba gyi-o ̀k̀o ya waa eb̄aye, am̀o f̄eraa bam̀o ya ba kibu dabe b̀ da sese-̀ keb̀-̀, ne baa twee m̀d̄ waa ̀p̀o-̀, a b̀ feye m̀d̄ a ŋu keseb̄ogyiiri ne Wuribware e taa a ̀ b̀ laye aneŋ a eb̄aye awaapo-̀. 43 Amose-̀, f̀o k̀o ne f̀o kesaree e gye ne ke e sa ne f̀o e waa b̀ye, ten̄ kem̀o b̀ twee, a lee feye f̀o ya kii kesaree k̀n̄k̀o wuye, ne f̀o a nya ŋkpa na kukyure ne a m̀n̄ de kee-̀, a b̀ feye f̀o a ba f̀o asaree anỳ b̀ waa asun̄, na lalalowe-̀ f̀o lwee aworef̄o deekpa ne ̀ maa dun̄, ne Wuribware a kure b̀ beya na ̀ b̀ gyiiri eb̄aye awaapo ebeb̀-̀-̀-̀. [44 B̀ lee feye,

‘Ason̄soo ne a ẁ mfeŋ a awuye-o maa wu daa,
aneŋ dee m̀ ne deekpa ne ̀ kyw̄ee bam̀o-̀ maa dun̄.’]*

45 Ne f̀o k̀o m̀ ne f̀o keyaa e sa ne f̀o e waa b̀ye-̀, ten̄ f̀o keyaa am̀o b̀ twee, a lee feye f̀o ya kii keyaa k̀n̄k̀o wuye, ne f̀o a nya ŋkpa na kukyure ne a m̀n̄ de kee-̀, a b̀ feye f̀o keyaa a m̀n̄ ten̄, ne f̀o a lwee aworef̄o deekpa-̀-̀. [46 B̀ lee feye,

‘Ason̄soo ne a ẁ mfeŋ a awuye-o maa wu daa,
aneŋ dee m̀ ne deekpa ne ̀ kyw̄ee bam̀o-̀ maa dun̄.’]

47 Ne f̀o k̀o m̀ ne f̀o kekato k̀o e sa ne f̀o e waa b̀ye-̀, lee kem̀o b̀ twee, a lee feye f̀o ya kii kekato k̀n̄k̀o wuye, ne f̀o a nya ŋkpa na kukyure ne a m̀n̄ de kee-̀, a b̀ feye f̀o akato anỳ a te f̀o se, ne f̀o a b̀ lwee aworef̄o deekpa-̀-̀. 48 B̀ lee feye,

* 9:44 Isaya 66.24.

‘Ason̄sɔɔ ne a wɔ mfeɲ a awuye-o maa wu daa,
aneɲ dɛɛ mɔ ne deekpa ne ɔ kywɛɛ bamo-ɔ maa duɲ.’

⁴⁹ Wuribware e ba aworefoɔ ne a du feye deekpa-ɔ kaye mɔ-ro nee a ɔ bo loɲɲo okemaa kakpono-ro, feye aneɲ ne Wuribware alɔɲɲopo de mfɔre ba waa ayu mpu-ro na a nya waa kɔne pwɛɛ a bo dɛɛ taa bo loɲɲo Wuribware-ɔ.

⁵⁰ Mfɔre bo kɔne, amaa mmɔ kɔne-ɔ ya lee mmɔ-ro, mmɔ moɲ lee n gye mfɔre. Kɔne amo a lee-ɔ, oko maa taare a ɔ borɔ kpa ko se bee sa a η kii mfɔre. Amose-ɔ, mon' kyena kayeeyuri-ro, a lee feye kayeeyuri du nee feye mfɔre, ne η waa ateese kɔne-ɔ.”

10

Aneɲ ne Yeesuu a kaapo kowaareeten-nɔ asen-ɔ
(Matiyo 19.1–12; Lukas 16.18)

¹ Saɲ ne Yeesuu a lee mfeɲ-ɔ, ne ɔɔ yɔ Yudeya sweere se. Mfeɲ ne ɔɔ ten Yoodaɲ boɲ-ɔ-ro yɔ nnoɲ a boɲbe-ɔ se. Mfeɲ ne asese a lee ba ba mɔ ase. Ne ɔɔ kaapo abwaresen feye aneɲ ne ɔɔ kyɔ ɔ naa ɔ kaapo-ɔ.

² Ne Farisii awuye ko a ba mɔ ase mfeɲ a bo loɔre mɔ kan-ro. Ne baa bise mɔ feye, “To, towe gywii ane. Ane mbraa-ɔ e sa kpa feye oko kine mɔ ka aaa?”

³ Ne Yeesuu a ba senbise bo beɲɲaa bamo feye, “Mbraa mo ne Mosis a sa mone?”

⁴ Ne bamo-ɔ baa beɲɲaa mɔ feye, “Mosis a sa mbraa feye, onyare ya kine mɔ ka, ɔ kyɔreɛ wore na okemaa nya ηu feye oo yure mɔ se* pwɛɛ a ɔ dɛɛ gya mɔ lee mɔ loɲ-nɔ.”

⁵ Mfeɲ ne Yeesuu a towe gywii bamo feye, “Ketɔ se ne Mosis a kyɔreɛ mfaanɛɛ a mbraa mɔ sa mone-ɔ e gye feye mone aɲu-ro bo leɲ nee fɛɛ. ⁶ Amaa saɲ ne Wuribware a twee ketɔ kemaa-ɔ, ɔ twee onyare na okyee nee,* feye aneɲ ne abwaresen wore-ɔ a towe-ɔ.

⁷⁻⁸ Ne a bee a towe feye,

‘Amose ne onyare e lee mɔ se na mɔ nyi loɲ-nɔ na ɔ waaree,
na mɔ aa mɔ ka a waa kanɔ kyena kii kokonko.’*

Amo-ɔ e kaapo nee feye bo moɲ lee bo gye abɛɛ anyɔ, amaa Wuribware a sa ne baa kii sese konko nee. ⁹ Amose se-ɔ, sese moɲ de kpa feye mɔ a brawe ketɔ ne Wuribware a bo waa abɛɛ-ro-ɔ-ro.”

¹⁰ Saɲ ne baa kiɲɲi yɔ loɲ-nɔ-ɔ, ne Yeesuu agyasepo-ɔ a bise Yeesuu asen bo lee ketɔ ne ɔɔ towe-ɔ se. ¹¹ Ne ɔɔ beɲɲaa bamo feye, “Onyare ya kine mɔ ka, ne ɔɔ ya waaree okyee banban, ɔɔ waa boye. Mɔ kebee waaree okyee banban-ɔ a sa ne ɔɔ waa kakyee kpa. ¹² Aneɲ dɛɛ ne okyee ya kine mɔ kuri ya waaree onyare banban, ne ɔɔ waa kanyarekpa.”

Aneɲ ne Yeesuu a yure nyaagyi-o
(Matiyo 19.13–15; Lukas 18.15–17)

¹³ Ne asese ko a baa bamo nyaagyi Yeesuu ase na ɔ ba mɔ asaree bo doɲɲo bamo se yure bamo. Amɔ mɔ agyasepo-ɔ e kpa a bo gya bamo bo kiɲɲi. ¹⁴ Saɲ ne Yeesuu a ηu na ba waa aneɲ-ɔ, a moɲ waa mɔ kɔne. Ne ɔɔ towe gywii mɔ agyasepo-ɔ feye, “Mone ma gya nyaagyi-o. Mon' sa a bo ba mɔ ase, bo lee feye aneɲ a nyaagyi mɔ na bamo ne bo du feye bamo mɔ-ɔ e gye ne bo tii Wuribware a kuwure-o si. ¹⁵ Na mon' nyiɲɲi si feye okemaa ne ɔ maa sure si feye Wuribware gyi kuwure feye aneɲ ne nyaagyi mɔ a sure si-o, maa tii Wuribware a kuwure-o si.” ¹⁶ Ne Yeesuu a powi nyaagyi amo ako ako, ne ɔɔ ba mɔ asaree bo doɲɲo bamo okemaa kuɲu si, ne oo yure bamo.

A waa leɲ bweetɔ feye ato wuye a sure si feye Wuribware gye mɔ owure
(Matiyo 19.16–30; Lukas 18.18–30)

* **10:4** Mbraa kebeesa 24.1. * **10:6** Keleekaase 1.27. * **10:7-8** Keleekaase 2.24.

17 Yeesuu a mēraa kpa se ɔ beɛ ɔ yɔ-ɔ, ne ɔnyare ko a ηweɛnan bo kpuni anjirii Yeesuu akatɔ-rɔ, ne ɔ ye, “Ɔkaapopo timaa, emene ne mo e waa na η nya ηkpa na kukyure ne a moη de keɛ-ɔ nee?”

18 Ne Yeesuu a bise ɔnyare-ɔ feye, “Nteto se ne fo e tee mo feye otimaa-o nee? Ɔko moη bo-rɔ ne ɔ gye otimaa beɛ bo tii Wuribware se. 19 To, fo nyi Wuribware a mbraa-ɔ pɛɛ mo feye,

‘Ɔko ma mɔɔ mɔ beɛko, ɔko ma waa kakyee kpa,
 ɔko ma kan ywii, ɔko ma ten mɔ beɛko kanɔ,
 ɔko ma gyi mɔ beɛko, na ɔkɛmaa bu mɔ se na mɔ nyi.’ ”*

20 Ne ɔnyare-ɔ ye, “Ɔkaapopo, den lee mo nyaagyi-ro ne mo a lee gya Wuribware a mbraa mo pɛɛ se ba bo fo ndɔɔ.”

21 Mfen ne Yeesuu a deere ɔnyare amo, ne mɔ asen a waa mɔ kane, ne ɔ ye, “Ketɔ konko ya san fo a fo waa na fo ya wu na fo kii atɔ wuye Wuribware se. Amo e gye feye fo ya fe fo kapoteɛ pɛɛ, na fo taa atanne-ɔ sa atiripo, na fo bo gya mo se.”

22 Ɔnyare amo a nu anen ne Yeesuu a tawe-ɔ, a moη waa mɔ kane, bo lee feye o de kapoteɛ bweetɔ. Ne ɔ bore o yii mɔ lon-nɔ.

23 Ne Yeesuu a kii deere mɔ agyasepo-ɔ, ne ɔ ye, “A waa len feye atɔ wuye a sure si feye Wuribware gye mɔ owure.”

24 Yeesuu a tawe anen-ɔ, aa waa mɔ agyasepo-ɔ asen dabe. Ne Yeesuu a beɛ kya se feye, “Mo gyi-ana, a waa len feɛ feye ɔko a sure si feye Wuribware gye mɔ owure. 25 Nyɔma e taare a o lwee basa bo-rɔ daree aaa? Amaa atɔ wuye kusure si feye Wuribware gye mɔ owure bo len ko kyɔ nyɔma kulwee basa bo-rɔ daree.”

26 Yeesuu a beɛ tawe faanɛɛ-ɔ, aa beɛ waa mɔ agyasepo-ɔ kanɔ ηko, ne baa bise abee feye, “Ne ηkee nse gbaa e gye ne o de kpa feye ɔ nya ηkpa na kukyure ne a moη de keɛ-ɔ nee?”

27 Ne Yeesuu a deere mɔ agyasepo-ɔ, ne ɔ benηaa bamo feye, “Sese fɛraa maa taare a ɔ nya anen a ηkpa-ɔ, amo Wuribware a sa mɔ kpa. Kotɔko moη bo-rɔ na Wuribware maa taare a ɔ waa kemo.”

28 Ne Peetroo a tawe feye, “Kee e, ane a yowe ketɔ kɛmaa nee gya fo se.”

29-30 Ne Yeesuu a kpone se feye, “Ɔɔη, na mo e tawe mo i gywii mone feye ɔkɛmaa ne oo kperi mo se na asen timaa-o si, ne ɔɔ yowe mɔ pe beee mɔ daa-ana beee mɔ tire-ana beee mɔ pekyee-ana beee mɔ nyi beee mɔ se beee mɔ gyi-ana beee mɔ adɔɔ gya mo se-ɔ e nya elon na adaa na atire na apekyee na anyi na agyi na adɔɔ ne ɔɔ yowe-ɔ iluwi kelafa a ɔ bo teere kaye mɔ-rɔ, na asese kperi mo se waa mɔ aworefo na bo tawe asen boye bo kye mɔ, na ηkee ɔ nya ηkpa na kukyure ne a moη de keɛ-ɔ kaye ne ka ba a ka bo ba-ɔ-rɔ. 31 Amaa asese bweetɔ ne bo gye agyenkpɛɛpo mbeyomɔ-ɔ i kii nsii-amɛɛ, na bamo ne bo gye nsii-amɛɛ mbeyomɔ-ɔ mɔ kii agyenkpɛɛpo.”

*Anen ne Yeesuu a tawe mɔ lowi asen sasepo-ɔ
 (Matiyo 20.17–19; Lukas 18.31–34)*

32 Kamɛɛ-rɔ ne Yeesuu mɔ aa mɔ agyasepo-ɔ a mēraa se ba yɔ Yerusalem man-nɔ, na Yeesuu gye ηkpɛɛ. Bamɔ a yɔ-ɔ, ne mɔ agyasepo-ɔ idun san e tenne bamo. Kufu gbaa a nya asese ne bamo-ɔ gbaa bo gya bamo se-ɔ. Mfen ne Yeesuu a beɛ lee mɔ agyasepo kudu anyɔ-ɔ kerɔ si, ne ɔɔ lee ɔ tawe asen ne a ba a a bo to mɔ-ɔ o gywii bamo. 33 Ɔɔ tawe ne feye, “Mon' nu mo ase. Ane e yɔ Yerusalem man-nɔ mfen ne ba ba mo, dimaadi mɔ gyi-o, a bo bo waa Wuribware alonηpo abrese na Wuribware mbraa akaapopo kesaree-rɔ-ɔ. Bamɔ e gye ne ba gyi mɔ asen na bo bu mɔ kepɔ, na ηkee bo taa mo sa Roma awuye ne baa kɔre ane man-ɔ, a bo mɔɔ mo. 34 Roma awuye mɔ e saare mo, na bo twee akyone

* 10:19 Kelee Igyipiti 20.12; Mbraa kebeesa 5.16-20.

wee mo se, na bo da mo paara, na bo maa mo. Amaa kemo nke nsa mo i kyinjia a n lee lowi-ro.”

Anej ne Yakubu na Yohanee a bise ba kpa kotoko Yeesuu ase-ɔ
(Matiyo 20.20–28)

³⁵ To, ne Yeesuu a agyasepo-ɔ anyɔ ko a lee mo keri si na bo kore mo kotoko. Bamo e gye Sibidii mo agyi nyanse anyɔ-ɔ, Yakubu na Yohanee. Ne baa tawe gywii mo feye, “Okaaporo, ane e kpa feye fo waa kotoko sa ane.”

³⁶ Ne Yeesuu ye, “Nteto ne mone e kpa a n waa sa mone?”

³⁷ Ne bo ye, “Fo ya kyena fo kuwure dabe-ɔ se, na fo sa a ane kyena fo ase, oko kyena fo kigyise si na oko mo kyena fo kebena se.”

³⁸ Ne Yeesuu a tawe gywii bamo feye, “Mone mon nyi anej ne keto ne mone i bise mone e kpa-ɔ du-o. Mone e taare a mon' gyi aworefo ne mo e ba a m bo gyi-o ooo, ne mone e taare a mon' nyite asen ne asese e taa a bo bo laye mo-ɔ wɔ?”

³⁹ Ne baa benhaa feye, “Ane e taare.” Ne Yeesuu ye, “Anej ne mo i gyi aworefo na asese taa asen bo laye mo-ɔ, anej de ne a waa mone-ɔ. ⁴⁰ Amaa n gye mo e gye ne mo i lee mo ne ɔ kyena mo kigyise si-o na mo-ɔ mo ne ɔ kyena mo kebena se-ɔ. Wuribware e gye ne o lee ekyenakpa amo a ɔ bo sa bamo ne ɔ loho mfen bo yera bamo-ɔ.”

⁴¹ San ne Yeesuu agyasepo kudu ne baa san-ɔ a nu anej ne Yakubu na Yohanee e kpa feye Yeesuu sa bamo kedabe kyon bamo peee-ɔ, ne bamo idun a fwii bamo se. ⁴² Yeesuu a nu feye bamo idun a fwii-o, ne ɔ tee bamo peee bo gyanje, ne ɔ tawe gywii bamo feye, “Nee mone nyi feye kaye mo-ro asese-ro feraa, bamo ne bo de man-ɔ na agyenkrepo-ɔ e gye ne bo de keyaalen ba gyi okemaa se e? ⁴³ Amaa mone-ro feraa n gye anej ne a du. Mo ne ɔ kpa a ɔ waa mone-ro abrese-ɔ beee sese dabe-ɔ waa asun bo sun mone ne mone a san-ɔ. ⁴⁴ Ne mo-ɔ mo ne ɔ kpa feye o kii mone-ro agyenkrepo-ɔ waa mo eyee mone peee-ro kenya. ⁴⁵ A lee feye mo, dimaadi mo gyi-o, gbaa mon ba feye oko waa asun sa mo nee. Mo a ba a m bo waa asun sa asese nee, na n wu bo sa asese bweeto, na n ka koko sa bamo, na bo nya nya bamo eyee.”

Anej ne Yeesuu a bunji tenapo Bar-Timiyus akato-ɔ
(Matiyo 20.29–34; Lukas 18.35–43)

⁴⁶ Ne Yeesuu mo aa mo agyasepo-ɔ a borɔ Yerikoo man-no. Bamo a lee mfen-ɔ, ne asese bweeto a gya bamo se. Timiyus mo gyi tenapo ko ne ba tee mo e Bar-Timiyus-o mo bo man-ɔ-ro, ne o te kabore kee san kema ɔ kore ato. ⁴⁷ Tenapo amo a te kabore kee mfen ne oo nu feye Yeesuu Nasaretenyi e kyon kabore-ɔ se-ɔ, ne ɔ lee ɔ fee-ro kenken feye, “Yeesuu, Deefid mo nana, nu mo ewee.”

⁴⁸ Ne asese-ɔ a fee mo se feye ɔ laato. Amaa nkee gbaa ne ɔ meraa se ɔ fee-ro kenken-o nee feye, “Deefid mo nana, nu mo ewee.”

⁴⁹ Amo feraa ne Yeesuu a yere, ne ɔ ye, “Mon' tee mo.”

Ne baa tee tenapo amo, ne baa tawe gywii mo feye, “Koso na fo sa a fo akato gyi, a lee feye ɔ ye fo ba.”

⁵⁰ Ne oo bunji mo waagya, ne oo fuwi ywee, ne ɔ yo Yeesuu ase.

⁵¹ Ne Yeesuu a bise mo feye, “Nteto ne fo e kpa feye n waa sa fo?”

Ne tenapo-ɔ ye, “Okaaporo, mo e kpa feye fo bunji mo akato nee, na n dee nya nu ato.”

⁵² Ne Yeesuu ye, “Fo a kore mo gyi-o si-o, fo a kpaare, amose-ɔ nare.” Puri amo-ro ne tenapo amo akato a bunji, ne ɔ gya Yeesuu si kabore amo se.

11

Anej ne Yeesuu a kyena kuruma si lwee Yerusalem man-no-ɔ
(Matiyo 21.1–11; Lukas 19.28–40; Yohanee 12.12–19)

1 Bamō a kpa a bō fō Yerōsalēm maṅ-nō, ne baa kyōṅ kamaṅgyii kō ne ba tee ε Betaniya-o, ne ba kpa a bō fō kamaṅgyii kō ne ba tee ε Betefage, ne ka maa Mfō-Ayii kebee-ɔ. Mfeṅ ne Yeessuu a sunṅ mō agyasepō-ɔ anyō bō gye ṅkpεε tōwe gywii bamō feye, 2 “Mōn' yō kamaṅgyii ne ka bō akatō-rō-ɔ-rō. Mōne ya fō mfeṅ, mōne i ṅu bamō a ṅure kuruma kō ne ɔ mōṅ tee daṅ lowe-ɔ, ne ɔkō mōṅ tee dee-ɔ yere, na mōn' saṅṅe mō baa mfee. 3 Ne ɔkō ya bise mōne ketō se ne mōne e saṅṅe kuruma-o, mōn' tōwe gywii sese-ɔ feye, ‘Ane nyanpe e gye ne ɔ kpa. Amaa ketō maa kyee na ɔ bee kiṅṅaa mō baa.’ ”

4 Amose-ɔ, ne baa yō mfeṅ ya ṅu feye ɔkō a ṅure mō kuruma kibunogyi ase kabore se. Ne baa mēraa se ba saṅṅe. 5 Saṅ ne ba saṅṅe kuruma-o, ne bamō ne bō yere mfeṅ-ɔ a bise Yeessuu agyasepō anyō amō feye, “Nteto ne mōne e waa-ɔ nee, mōne e saṅṅe kuruma amō nee eee?” 6 Ne baa beṅṅaa aneṅ ne Yeessuu ye bamō ya bise a bō beṅṅaa-ɔ. Ne bamō ne bō yere mfeṅ-ɔ a yōwe bamō feye bō nare.

7 Ne baa taa kuruma-o baa Yeessuu ase. Ne baa buṅṅi bamō awaagya bō buṅ kuruma-o si, ne Yeessuu a dee kyena se. 8 Ne baa mēraa se ba lweero Yerōsalēm maṅ. Ne asese bweeto a brawe bamō awaagya-rō bō beya kpa-ɔ se sa mō, ne ɔ nare se kyōṅ. Boko mō a ṅeri aferaa lee adō ne a maa kpa-ɔ, ne baa bō daṅṅo kpa-ɔ se sa mō, ne ɔ nare se kyōṅ. 9-10 ṅkee bamō ne bō gye mō ṅkpεε na bamō ne bō gya mō se-ɔ a lee ba fee-rō nee feye,

“Mōn' sa a ane da Wuribware kakyirele.

Wuribware yure mō ne ɔ ba mō kenya-re-rō-ɔ.*

Wuribware yure kuwure ne ɔ ba a ɔ bō gyi

feye aneṅ ne ane nana Owure Deefid a dee gyi-o.

Mōn' sa a ane da Wuribware ne ɔ bō soso-ɔ kakyirele.”

11 Yeessuu a kyena mō kuruma-o si ya yere kporowe maṅ-ɔ-rō-ɔ, ne oo lwee Wuribware sunṅkpa mfeṅ deere aneṅ ne baa waa kamo-rō-ɔ. Amaa kyōwe a kyō lowe-ɔ se-ɔ, ne mō aa mō agyasepō kudu anyō-ɔ a kiṅṅi yō Betaniya.

Aneṅ ne Yeessuu a daa figi kiyii kō yii-o

(Matiyo 21.18–19)

12 Kake nyōsepo-ɔ, bamō a lee Betaniya ba ba-ɔ, ne akōṅ de Yeessuu. 13 Mfeṅ ne oo ṅu feye figi kiyii kō ne ke yere akatō se-ɔ a pōwe, ne ɔ yō a ɔ ya kee kemō se feye ɔ nya kemō agyi a o gyi aaa. Amaa mō a yō kemō kaase-ɔ, seye mōṅ te kemō se, amō aferaa wōre, a lee feye saṅ amō figi ayii maa swεε. 14 Ne Yeessuu a tōwe gywii kiyii-o feye, “Ōkō ma lee gyi fō agyi ṅke ṅkō se daa.” Ne Yeessuu agyasepō-ɔ a nu aneṅ ne Yeessuu a tōwe-ɔ.

Keto ne Yeessuu a waa na ɔ bō Wuribware sunṅkpa-ɔ

(Matiyo 21.12–17; Lukas 19.45–48)

15 Bamō a bee fō Yerōsalēm maṅ-nō-ɔ, ne Yeessuu a ya lwee Wuribware sunṅkpa kabuno. Mō a fō mfeṅ-ɔ, ne oo ṅu feye asese te mfeṅ ba fe atō, na boko mō e sō. Boko mō te bamō iteburi ase mfeṅ ba kyeeri Roma sweere se atanne ba yaa Yudeya sweere se atanne-rō. Asese-ɔ mō boko te kabuno-o mfeṅ ba fe awurelepō nee. To, Yeessuu a ya tō bamō aneṅ-ɔ, ne ɔ gya bamō pεεε lee mfeṅ. Ne ɔ gyera gyera bamō ne ba kyeeri atanne-ɔ iteburi na bamō ne ba fe awurelepō a ngya-ɔ bō da. 16 Ne ṅkee ɔ ye ɔkēmaa ma lee sorō tōsorō bō kyōṅ kabuno-o mfeṅ.

17 Ne ṅkee ɔ kaapo asese ne bō bō sunṅkpa a kabuno-o mfeṅ. Ne ɔ ye, “Nee baa kyōreε waa abwareseṅ wōre-ɔ-rō feye Wuribware ye,

‘Mō lōṅ-ɔ i kii kekyaṅ ne kaye mō-rō asese pεεε

e ba a bō bō nya kōre kebwarekōre-ɔ.’* ”

* 11:9-10 Kilin 118.25-26. * 11:17 Isaya 56.7.

Amaa mone a taa mfen bo kii ‘ayu lon nee,’* beee?”

¹⁸ Amo Wuribware alonjoro abrese-ɔ na Wuribware mbraa akaaporo-ɔ a nu keto ne Yeesuu a tawe-ɔ, ne baa lee ba buwi ba kpa ekpa ne ba yere se a bo bo mo mo-ɔ. Amaa kufu de bamo, a lee feye mo kekaapo-ɔ a kpen laman ne baa gyanje mfen-ɔ eyee. ¹⁹ Bo fo kedeepweta-ɔ, ne Yeesuu mo aa mo agyasepo-ɔ a lee man-ɔ-ro.

*Figi kiyii-o kuwu asen
(Matiyo 21.20–22)*

²⁰ Kaye nke gyegyaye san ne Yeesuu mo aa mo agyasepo-ɔ naa kpa se-ɔ, ne baa nu figi kiyii ne Yeesuu a daa yii-o, na kemo peee a wu. ²¹ Mfen ne Peetroo a nyinji keto ne kaa waa kemo-ɔ se. Ne ɔ tawe gywii Yeesuu feye, “Okaaporo, kee kiyii ne fo a daa yii-o a wu.”

²² Ne Yeesuu a benjaa feye, “Mon' kore Wuribware gyi. ²³ Mo i gyi mone kasentij feye okemaa ne mo ya kore Wuribware gyi kyekyee, ne mo ya kore gyi feye keto ne ɔ tawe-ɔ e waa, ne mo ya tawe gywii kebee mo feye ko koso ya twee kemo eyee waa ooro-ro, Wuribware e waa aneɲ a ɔ sa mo. ²⁴ Amose se-ɔ, mo e tawe mo i gywii mone feye okemaa ne mo e kore Wuribware ɔ kpa kotoko, ne mo ya kore Wuribware gyi mo kakpono-ro feye ɔ kyɔ nya keto-ɔ, Wuribware mo e sa mo kemo. ²⁵ Amaa mo a kore Wuribware keto-ɔ, a tiri feye ɔ taa mo beeko eboye bo ke mo pwee na Wuribware ne ɔ bo soso-ɔ dee kore mo se na ɔ nya taa mo lee bo ke mo. [²⁶ Amaa fo e mon taa fo beeko eboye bo ke mo, Wuribware gbaa maa taa fo lee a ɔ bo ke fo.]”

*Yudaa awuye agyenkepepo a senbise ko ne Yeesuu a kine kilee kana-ɔ
(Matiyo 21.23–27; Lukas 20.1–8)*

²⁷ Ne baa bee kinji ya lwee Yerusalem man-no. Yeesuu a yo ɔ naa Wuribware sunkpa a kabuno-o, ne Wuribware alonjoro abrese-ɔ na Wuribware mbraa akaaporo-ɔ na man-ɔ abrese-ɔ a yo mo ase. ²⁸ Ne baa bise mo feye, “Nse ya sa fo kpa feye fo gya asese lee Wuribware sunkpa a kabuno-o mfee? Nse ya sa fo kpa feye fo kaapo ato mfee?”

²⁹ Mfen ne Yeesuu a benjaa bamo feye, “To, mo i bise mone asen konko kpen, ne mone ya taare benjaa mo neene feraa, mo-ɔ mo e kaapo mone kpa ne n de feye m bo waa aneɲ a ato-ɔ. ³⁰ Mon' kaapo mo mo ne ɔ sa Yohanee Osuuboro-ɔ kpa feye ɔ bo asuu-o. Wuribware ya sa mo beee dimaadi?”

³¹ Mfen ne bamo wore wore a lee ba gyiiri ikii feye, “Emene ne ane tawe-ɔ nee? Bo lee feye ane ya tawe feye Wuribware ya sa Yohanee kpa feye ɔ bo asuu, o bise ane feye, ‘Nteto se nee ne mone mon kore Yohanee gyi?’ ³² Ne ane mo ane ya tawe feye dimaadi ya sa mo kpa, emene ne asese mo e waa ane?” Bo sere asese ne bo bo mfen-ɔ a lee feye bamo okemaa a kore gyi feye Yohanee gye Wuribware a akyaame-ɔ oko nee. ³³ Amose se-ɔ, baa benjaa Yeesuu nee feye, “Ane mon nyi oko ne ɔ sa Yohanee kpa feye ɔ bo asuu-o.”

Ne Yeesuu mo a tawe gywii bamo feye, “Aneɲ feraa, ɲ gbaa ma tawe oko ne ɔ sa mo kpa feye ɲ waa keto ne mo e waa-ɔ a n gywii mone.”

12

*Apafowa boye ko kitee
(Matiyo 21.33–46; Lukas 20.9–19)*

¹ Ne Yeesuu a tawe kitee mo gywii bamo feye, “N gye onyare ko e bo-ro aaa? Ne oo dwii mo bobo ayii ko, ne amo ya swee agyi ne bo de ba waa nta-ɔ. Ne oo gyi bane dabe bo muruwaa, ne oo kwii kemaɲtan kodoo-ɔ-ro mfen na bo taa ayii-o agyi bo waa-ro a bo kyikye si lee amo nkyu. Ne ɔ bee waa kotoko ne ba yere kemo se a bo bo deere kodoo-ɔ se-ɔ bo yera kodoo-ɔ-ro. Ne ɔ taa sa apafowa ko feye bo deere se sa mo, ne ɔ lee pe tu kpa yo kefo.”

* 11:17 Yeremeya 7.11.

² Saŋ ne ayii agyi amo a bere, ne amo kiteebee a fo-ɔ, ne kodɔɔ-ɔ wuye-o a suŋ m̀d keyaafɔre ko bo kyonwe apafowɔ amo ase feye ɔ ya a bo ke ketɔ ne baa nya lee m̀d kodɔɔ-ɔ-rɔ, na bo taa m̀d lee bo kyonwe m̀d. ³ Keyaafɔre amo a ya bamo ase-ɔ, ne apafowɔ amo a kra m̀d da, ne baa yɔwe m̀d bo kyonwe m̀d nyanpe ase asaree kpankpan.

⁴ Ne kodɔɔ-ɔ wuye-o a bee suŋ m̀d keyaafɔre nyasepo, ne baa daye m̀d kunu-ro, ne baa saare m̀d. ⁵ Ne ɔ bee suŋ m̀d keyaafɔre sasepo, ne apafowɔ amo a m̀d m̀d. Anen dɛɛ ne asese amo a bii bokɔ, ne baa m̀d bokɔ ne kodɔɔ-ɔ wuye amo a bee suŋ bamo ase-ɔ.

⁶ Nkee m̀d ne m̀d wɔre ya saŋ a kodɔɔ-ɔ wuye amo suŋ-o e gye m̀d fɔnfɔŋ m̀d gyi konko kpen ne o de, ne ɔ kpa m̀d asen bweeta-ɔ. Amo feraa lalowe-ɔ ne oo suŋ m̀d gyi amo bo kyonwe apafowɔ amo ase. Ne ɔ fa m̀d mferere feye, ‘Mo e kɔre a n gyi feye ba bu m̀d gyi-o.’ ⁷ Saŋ ne apafowɔ amo a ŋu kayaagyi-o e ba-ɔ, ne nkee ba tɔwe ba gywii abee ne feye, ‘Kee kodɔɔ-ɔ wuye-o m̀d gyi-o ne m̀d se ya wu o gyi m̀d kapote-ɔ e ba-ɔ. Mon' sa a ane m̀d m̀d, na m̀d se a kodɔɔ m̀d kii ane lee.’ ⁸ Amose-ɔ ne baa kra m̀d gyi amo m̀d, ne baa lee m̀d kifuniŋ lee kodɔɔ-ɔ-rɔ twee kemɔ bo kyonwe bobee kodɔɔ amo kamee.”

⁹ Ne Yeesuu a bise bamo feye, “To, mone e kɔre mone i gyi feye emene ne bobee kodɔɔ-ɔ wuye-o e waa apafowɔ amo-ɔ nee? Mo e fa feye m̀d fɔnfɔŋ e ya nee na ɔ ya m̀d asese-ɔ pɛɛɛ na ɔ beee taa kodɔɔ-ɔ sa asese banban na bo deere se sa m̀d. Amo e gye saasebee.”

¹⁰ Ne Yeesuu a kya se tɔwe feye, “Mo a kɔre gyi feye mone a kare abwaresen wɔre-ɔ-rɔ feye,

‘Kefore serise ko ne apwɛɛpo de bo pwɛɛ
ne baa kine kemɔ bo twee-ɔ,
ya kon bo kii kemɔ ne kaa len len-ɔ pɛɛɛ bo yɛra-ɔ.

¹¹ Wuribware ya sa ne aa ba anen,
ne aa kpen ane eyee kebanse.’ ”*

¹² Yeesuu a sa senja lowe-ɔ, ne Yudaa awuye agyenkreepo-ɔ e kpa a bo kra m̀d, a lee feye baa ŋu feye m̀d apafowɔ baye ko kitee-o a kye bamo. Amaa bamo a sere laman ne bo bo mfen-ɔ se-ɔ, ne baa nare yɔwe m̀d.

*Lenpoo keka senbise
(Matiyo 22.15–22; Lukas 20.20–26)*

¹³ Amo kamee-rɔ, ne baa suŋ Farisii awuye na Owure Herɔd ayererɔpo feye bo ya bise Yeesuu asen lɔre m̀d kanɔ-rɔ, na ɔ tɔwe kebɔye ko, na bo nya kra m̀d. ¹⁴ Bamo a ya Yeesuu ase-ɔ, ne baa bo tɔwe kɔne kɔne gywii m̀d feye, “Okaapopo, ane nyi feye kasentɔŋ wuye e gye fo, na fo maa penna oko, na kufu mon de fo asese kotɔwe fo asen se. Fo mon nyi feye sese m̀d gye sese dabe beee ɔ gye kagyingyii, fo feraa fo e kaapo atɔ kasentɔŋ ne Wuribware e kpa feye sese dimaadi kema waa-ɔ. Roma awuye a kɔ kenaa gyi ane se kɔre ane man-ɔ se-ɔ, ane ya ka lenpoo sa bamo owure dabe ne ba tee m̀d e Kayesaa-ɔ, a kye ane Wuribware mbraa-ɔ, beee a maa kye? Tɔwe na ane nu.”

¹⁵ Amaa Yeesuu m̀d a kyɔ ŋu feye bo de senbise m̀d ba kyɔ m̀d-rɔ kee nee. Amose-ɔ, ne ɔ benja bamo feye, “Ntetɔ nee ne mone e kyɔ mo-rɔ mone e kee-ɔ nee? Mon' taa atanne fufuri kigyi ne kaa fo siidii kudu-o, ne mone de mone e ka lenpoo-o baa mo a ŋ kee.”

¹⁶ Bamo a taa baa-ɔ, ne oo bise bamo feye, “Nse fotoo na kenyare e dɔŋ atanne m̀d se-ɔ nee?”

Ne baa benja m̀d feye, “Owure Kayesaa lee nee.”

¹⁷ Ne Yeesuu ye, “To, amo feraa, mon' ka ketɔ ne ke gye Kayesaa lee-o sa Kayesaa, na mon' ka kemɔ ne ke gye Wuribware lee-o sa Wuribware.” Ne anen ne Yeesuu a benja-ɔ a kpen bamo eyee.

* 12:11 Kiliŋ 118.22-23.

Kikiyihji lee lowi-ro senbise
(Matiyo 22.23–33; Lukas 20.27–40)

¹⁸ Amō kamεε-rō, ne Sadukii awuye kō a ba Yeessu ase aneη dεε, na bō bō bise mō asen. Amō Sadukii awuye mō mō gye Yudaawuye kō ne ba kōre ba gyi feye se se ya wu, mō kayōwōre na mō kra pεεε a wu, ne aneη se-ɔ ɔ maa lee taare a o kiyihji lee lowi-ro pεεε-ɔ nee. To, ne baa bise Yeessu feye, ¹⁹ “Ōkaapōpō, ane ɔdēdaapō Mosis ya kyōre mbraa mō sa ane Yudaawuye feye, ɔkō ya wu yōwe mō ka na bō mōη kōwe agyi, se se-ɔ mō tire taa kpenlekyee-ɔ waaree, na bō nya kōwe kayaagyi. Na bō taa kamō feye mō daa ne oo wu-o mō gyi nee. ²⁰ To, ɔnyare kō agyi nyanse asunoo e dεε bō bō-rō. Ne bamō-rō ɔbrese-ɔ a waaree, ne ɔ bō wu yōwe ɔkyee-ɔ na mō aa mō ka-ɔ mōη kōwe. ²¹ Ne ɔnyōsepo-ɔ a bō taa mō beē waaree. Amaa mō aa mō beē bō mōη kōwe, ne ɔnyare-ɔ a wu. Ōsasēpo-ɔ gbaa aneη dεε. ²² Bamō asunoo pεεε a waaree bamō daa a kpenlekyee amō gyanne se, ne baa wu yōwe mō, na mō aa bamō ɔkō mōη kōwe gyi kōηkō gbaa. A bō-rō ne ɔkyee-ɔ mō a bō wu gya bamō se. ²³ Ne mbeyōmō bō ye ɔkēmaa i kiyihji a ɔ lee lowi-ro-o. Kake nsi amō bamō-rō nse e gye ɔkyee-ɔ mō kuri? Bō lee feye bamō pεεε mō a waaree mō bō gyanne se.”

²⁴ Mfeη ne Yeessu a beηηaa bamō feye, “Mōne a fō kpa, a lee feye mōne mōη nyi abwareseη wōre-ɔ-rō asen, ne mōne mōη nyi aneη ne Wuribware keyaalen du-o, aneη dεε mōne maa nu kemō kaase. ²⁵ A lee feye se se ya kiyihji lee lowi-ro, mō kakyena-rō du nee feye Wuribware a mbōɔ ne bō bō sōsō-ɔ lee-o, amōse-ɔ awaareye mōη lee a bō-rō. ²⁶ To, mōne fēraa, mōne ye alowipō-ɔ maa lee kiyihji a bō lee lowi-ro. Amaa mō i bise mōne feye mōne mōη kare kiyii kō ne ke e kywεε-ɔ asen Mosis a wōre-ɔ-rō aaa? Mfeη-ɔ ɔ kyōre nee feye, Wuribware a tōwe gywii mō feye, ‘Mō e gye Wuribware, nyanpe ne fō nana-ana Abraham na Isak na Yakubu i suη-o.’* ”

²⁷ Amō e gye feye ane adēdaapō amō ne baa wu-o a saη ba suη Wuribware-ɔ se-ɔ, a kaapō nee feye bamō a wu gbaa ooo, bamō ekra saη i te. Amōse se-ɔ, mōne e fō kpa asen mō kekaapō-rō-ɔ-rō.”

Mbraa-ɔ pεεε-rō mmō ne n tiri-o
(Matiyo 22.34–40)

²⁸ Amō Wuribware mbraa ɔkaapōpō kō mō bō mfeη, ne oo nu ketō ne Yeessu na Sadukii awuye e tōwe kemō asen-ɔ. Amōse-ɔ, mō a ηu feye Yeessu a beηηaa Sadukii awuye-o neηneη-ɔ se-ɔ, ne ɔ ba Yeessu ase bō bise mō feye, “Mbraa-ɔ pεεε-rō mmō e gye ne n tiri-o nee?”

²⁹ Ne Yeessu a beηηaa mō feye, “Mmō ne n tiri-o e gye feye,

‘Isireelii awuye, mōn' lōη ese bō na mōn' nu feye
ane mōη de nyanpe kō bō tii Wuribware se.

³⁰ Lee fō kame-ro ba fō kakpōnō na fō mfεεre na fō keyaalen pεεε
bō kpa fō nyanpe Wuribware asen.’* ”

³¹ Mbraa ne n tiri ne n gya se nyōsepo-ɔ e gye feye,

‘Kpa fō beeko asen feye aneη ne fō e kpa fō eyee-ɔ.’* ”

Amōse-ɔ, mbraa kō mōη lee m bō-rō ne n tiri feye ηnyō mō.”

³² Mfeη ne Wuribware mbraa ɔkaapōpō-ɔ a tōwe gywii Yeessu feye, “Fō a waa atō, ɔkaapōpō. Na a gye kasētiη nee feye fō a tōwe e ane mōη de nyanpe kō bō tii Wuribware se. ³³ Na ane lee ane mme-ro ba ane ηkpōnō na ane mfεεre na ane keyaalen pεεε bō kpa

* 12:26 Kelee Igyipiti 3.6. * 12:30 Mbraa kebeesa 6.4-5. * 12:31 Kōlōηηō mbraa 19.18.

ane nyanpe Wuribware asen, na ane bee kpa ane abeko asen feye anen ne ane e kpa ane eyee-ɔ. A tiri feye ane bu mbraa nyɔ mɔ kyon ane baa alɔnɔtɔ beee ane mɔ mbo bo kywee bo lɔnɔ Wuribware.”

³⁴ Amɔ feraa Yeesuu a ny feye ɔɔ beɔnɔa mɔ neɛneɛ-ɔ, ne ɔɔ tɔwe gywii mɔ feye, “A san kafwee nee na fo waa siraa lowe na fo tii Wuribware a kuwure-o si.”

Amɔ kameɛ-rɔ ɔko moɔn lee taare bise Yeesuu kesen ko mfen daa.

*Ɔko ne Wuribware i sun a ɔ bo kyonwe-ɔ asen
(Matiyo 22.41–46; Lukas 20.41–44)*

³⁵ Yeesuu a san ɔ bo Wuribware sunkpa a kabuno-o ɔ kaapo laman-ɔ, ne oo bise asen ko bo teere asen ne baa bise mɔ-ɔ feye, “Emene se ne Wuribware mbraa akaaporo-ɔ e tɔwe feye mɔ ne Wuribware i sun a ɔ bo kyonwe-ɔ ne ba tee e Kristoo-o e lee Owure Deefid a kenana-ɔ-rɔ-ɔ nee? ³⁶ Na Wuribware a kufwiije timaa-o mɔ a sa ne Deefid fɔnɔn gbaa a tɔwe feye,

‘Wuribware a tɔwe gywii mo nyanpe nee e,
Kyena mo kigyise si mfee
na n sa a fo adon peee mɔ ba fo kaase.’*

³⁷ To, Deefid a kyoree asen amɔ ne Wuribware a tɔwe gywii ɔko ne o te mɔ ase-ɔ, Kristoo ne ɔɔ tɔwe gywii. Amɔ a gye anen-ɔ se-ɔ, ne Deefid fɔnɔn a kyoree tee Kristoo feye mɔ nyanpe, bamo ya kowe Kristoo ne ɔɔ waa sese dimaadi, emene ne ɔ waa a ɔ lee Deefid a kenana-ɔ-rɔ, na Deefid a kyɔ tee Kristoo feye mɔ nyanpe-ɔ?”

*Yeesuu ye akemaa sa Wuribware mbraa akaaporo-ɔ se
(Matiyo 23.1–36; Lukas 20.45–47)*

Ne laman ne bo bo mfen ba nu asen ne Yeesuu e tɔwe-ɔ akato a gyi amɔ se. ³⁸ Mɔ a kaapo bamo-ɔ, ne ɔɔ tɔwe gywii bamo feye, “Mon! sa Wuribware mbraa akaaporo-ɔ se. Bamɔ e gye ne bo naa bo bun akaare soswee laman-nɔ, ba kpa feye asesɛ dee nya gyɔnɔ ka bamo nɔ, ³⁹ ne bo te ngya dabe se kebwarekore akyan-nɔ na ateese gyikpa-ɔ. ⁴⁰ Bamɔ e gye ne ba puni akpenlekyee ba kɔre bamo elɔn, na ba kore kebwarekore anen-aaa, na asesɛ nya nyu san amɔ feye bo tee bo gya Wuribware se neɛneɛ. Mfaanɛ se-ɔ, Wuribware i gyiiri bamo kesɛbo bweeto.”

*Kpenlekyee ko a afɔreyɛ bɔse-ɔ
(Lukas 21.1–4)*

⁴¹ Amɔ Yeesuu te Wuribware sunkpa a kabuno-o mera mfen ne bo de bamo atanne ba waa kedakaa-rɔ-ɔ, na ɔ deere asesɛ ne bo de bamo atanne ba waa-rɔ-ɔ. Atɔ awuye bweeto e waa-rɔ atanne dabe. ⁴² Ne kpenlekyee otiripo ko mɔ a bo taa epasowa adunyo kpen waa-rɔ. ⁴³ Mfen ne Yeesuu a tee mɔ agyasepo-ɔ bo gyanne, ne ɔ ye, “Mɔ e tɔwe mo i gywii mone feye kpenlekyee otiripo mɔ a afɔreyɛ-ɔ kyɔ akemaa lee-o. ⁴⁴ Bo lee feye atɔ awuye-o a lee bamo atanne ne bo de-o si-o kafwee nee baa bo bo afɔreyɛ, amaa kpenlekyee otiripo mɔ feraa, ketɔ ne o de-o peee ne ɔɔ taa bo bo afɔreyɛ-ɔ. Mɔ kapotee peee ne o de-o ne ɔɔ taa baa-ɔ.”

13

*Anen ne Yeesuu a tɔwe Wuribware sunkpa kibwee asen-ɔ
(Matiyo 24.1–2; Lukas 21.5–6)*

¹ San ne Yeesuu e lee Wuribware sunkpa-ɔ, ne mɔ agyasepo-ɔ ɔko a tɔwe e, “Ɔkaaporo, kee anen ne afɔre mɔ ne baa bo pwee Wuribware sunkpa mɔ-ɔ a waa sunkpa-ɔ dan-ɔ.”

* 12:36 Kiliɔ 110.1.

² Ne Yeesuu a tawe gywii mō feye, “Fō a ŋu aneŋ ne akyan dabē amō du-o ooo? Saŋ kō e ba a ɔ bō ba na aforē amō ne baa bō pwee akyan amō-ɔ kōkōŋkō gbaa maa sii mfeŋ ne ke yere mbeɔmɔ-ɔ. Ba gyera amō pree a bō bō da.”

*Aseŋ ne a ba pwee na kaye dee gye kee
(Matiyo 24.3–14; Lukas 21.7–19)*

³ Ketō a waa kafwee-ɔ, ne Yeesuu a yɔ o te Mfɔ-Ayii kebee-ɔ se, ne mō akatō kore Wuribware sunkpa-ɔ se. Ne Peetroo na Yakubu na Yohanee na Andruu abee ana wōre a yɔ mō ase ya tawe feye, ⁴ “Tawe gywii ane, saŋ mō ne aseŋ mō pree ne fō a tawe bō lee Wuribware sunkpa mō se-ɔ e ba? Ne ntetō atō e gye ne a waa pwee na ane dee ŋu feye saŋ amō a fō?”

⁵ Ne Yeesuu a tawe gywii bamō feye, “Mōn' sa se na ɔkō ma penna mōne. ⁶ Bō lee feye asese bweetō e ba na bō bō penna mōne e, ‘Mō e gye Kristoo ne Wuribware a sun bō kyōŋwe-ɔ’, na bō de mō kenyaŋe ba tawe aseŋ na bō penna asese bweetō. ⁷ Saŋ amō mōne ya nu ekō na anaa se mera mōne beee kefō kefō ooo, mōne ma sa amō aseŋ tiri mōne, a lee feye a waa kanō ŋkēmaa a ba aneŋ pwee. Amaa n gye amō e gye ne a kaapo feye kaye e kpa a ka gye kee. ⁸ Mō e tawe mō i gywii mōne feye eman e kō abee, na sweere kō se asese kō sweere kō mō se asese. Na sweere lee ɔ lenkpaŋ, na akōŋ ba esweere bweetō se. Amō-ɔ pree du nee feye ɔkyee a duŋwi pwee ne ɔ dee bō kowe.

⁹ Mōn' sa se, a lee feye ba kperi aneŋ ne mōne gye mō agyasepo-ɔ se na bō kra mōne yaa ane Yudaa awuye maŋ abrese ase. Na bō bee daye mōne ane kebwarekore akyan abrese akatō-rō. Na mōn' yere agominaa na awure akatō-rō, na mōn' tawe abwareseŋ gywii bamō. ¹⁰ Amaa a tiri feye asese pree nu aseŋ timaa pwee na kaye dee gye kee. ¹¹ Saŋ ne ba kra mōne a bō yaa aneŋ a esenɣyikpa-ɔ, mōne ma kaŋ sa a aseŋ ne mōne e ya tawe mfeŋ-ɔ mfeere tōraa mōne. Saŋ-ɔ ya fō, mōn' tawe ketō ne ke bō mōne mfeere-rō-ɔ, a lee feye ketō ne mōne e tawe mfeŋ-ɔ maa lee mōne fōŋfōŋ ase, ke e lee Wuribware a kufwiŋe timaa-o ase nee.

¹² Saŋ amō dee na sese yaa mō daa beee mō tire na bō mō mō. Na ase mō yaa bamō gyi-ana a bō mō bamō. Na ŋyaagi mō yere bō kye bamō ase na anyi ba kpa bamō a bō mō. ¹³ Ōkēmaa i kperi mō se, na o kisi mōne. Amaa mō e morōwe ɔkēmaa ne ɔ taare a ɔ yere kenken bō fō aseŋ amō kee-ɔ.”

*Aneŋ ne Yeesuu ye Yerusalem maŋ i kpuri-o
(Matiyo 24.15–28; Lukas 21.20–24)*

¹⁴ Ne Yeesuu a kya se tawe feye, “Wuribware kyaamee Daniyel a kyoree waa abwareseŋ wōre-ɔ-rō feye ‘Saŋ kō e ba a ɔ bō ba ne mōne adōŋ e ba iyisi atō kō a bō bō yera mfeŋ ne a mōŋ bware feye a yere-ɔ, na bō bō sa a Wuribware sunkpa-ɔ nyera.’ ”* (Fō ne fō e kare amō-ɔ, fō a nu kaase aaa?) “Saŋ amō, bamō ne bō bō Yudeya sweere se-ɔ, sere yō abee-rō.

¹⁵ Na bamō ne bō bō kawu-o ma kpone bamō eyee kiŋŋi yō lōŋ-nō feye ba ya taa kōtōkō.

¹⁶ Na bamō ne bō bō ndō-ɔ-rō-ɔ mō ma kiŋŋi ba pe feye ba ba a bō bō taa bamō awaagya.

¹⁷ Nke nsi amō adanpokyee na atrapo i ŋu aseŋ nee fee. ¹⁸ Mōn' kore Wuribware feye amō-ɔ ma waa saŋ ne kpa kutu bō len-ɔ. ¹⁹ A lee feye saŋ amō a aseŋ-ɔ e waa len bweetō a kyōŋ aseŋ kēmaa ne a kyō waa lee haree saŋ ne Wuribware a twee kaye-ɔ bō fō ndō-ɔ. Aseŋ kō mō maa lee ba na a du feye amō daa. ²⁰ Amaa Wuribware a teŋ ŋke ne weetee aseŋ amō e waa-ɔ se. ɔ dee ɔ mōŋ teŋ se feraa nee, weetee ɔkō maa saŋ kaye mō-rō. Bō lee bamō ne Wuribware a lee sa mō eyee-ɔ se ne ɔ teŋ ŋke-o si.

²¹ Saŋ amō ɔkō ya tawe gywii mōne feye, ‘Kee Kristoo ne Wuribware a sun-o e yere mfee-ɔ,’ beee ‘Mō e yere nnoŋ-ɔ,’ mōne ma kōore mō gyi. ²² A lee feye bōkō e ba a bō bō penna mōne feye bamō e gye Kristoo-o, na bōkō mō penna feye bamō e gye Wuribware a akyaamee-ɔ bōkō. Ba ba a bō bō waa akpeneyeetō dabē bō kaapo feye bamō elen-ɔ a lee

* 13:14 Daniyel 9.27; 11.31; 12.11.

Wuribware ase-ɔ, na bɔ nya penna bamo gbaa ne Wuribware a lee sa mɔ eyee-ɔ. Bamɔ e taare feraa de. ²³ Amose-ɔ, mon' sa se. Mo a tɔwe ketɔ kema gywii mone pwee a san amɔ de fo.”

Yeesuu, dimaadi mɔ gyi-o, a keba nyasepo-ɔ
(Matiyo 24.29–35; Lukas 21.25–33)

²⁴ Ne Yeesuu a kya se tɔwe feye, “Nke amɔ-rɔ san ne asen dabe amɔ a kyon-ɔ,

‘Kyɔwe ya lee, ketɔ e gyase,
na oferi mɔ ma lee lanje-ro.’

²⁵ ‘Na akyee-e-kpa-agyi kyuwi
lee daye bwee-ro pupuri,
na ketɔ kema ne ke bɔ awore-ro-ɔ peee
ma lee waa kyekyee.’*

²⁶ Nkee na mɔ, dimaadi mɔ gyi-o, lee sosɔ n te awore-ro mɔ e ba keyaalen dabe-ro na kelanjerɔ-ro. ²⁷ Na n sun mɔ mbɔɔ lee sosɔ ba sweere mɔ se mfee, na bɔ yɔ kebare kema ya kpɔwe asese ne Wuribware a lee sa mɔ eyee-ɔ peee lee sweere kema se bɔ gyanje ton konko.”

²⁸ Ne Yeesuu a kya se tɔwe feye, “Mon' sa a figi kiyii kaapo mone kanyiasen. Mone nyi feye kemɔ ya ba ke e kpa a ke pɔwe, amɔ kekyare e kpa a ke fo. ²⁹ To, anen de ne mone ya nyi feye asen mɔ peee e waa, amɔ mon' pini feye san e kpa a ɔ fo feye m bee kinji ba. ³⁰ Mo i gyi mone kasentij feye ndɔɔ a kaye mɔ-rɔ a asese-ɔ bokɔ i nyi san ne atɔ mɔ e ba-ɔ. ³¹ Sosɔ na sweere peee asen e kyon, amaa mɔ asen-ɔ feraa maa kyon daa.”

Ɔko mon nyi kake nsi ne Yeesuu i kinji a ɔ ba-ɔ
(Matiyo 24.36–44)

³² Ne Yeesuu a tɔwe bɔ gye kee feye, “Amaa ɔko mon nyi kake nsi ne mɔ e ba a m bɔ kinji ba-ɔ. Wuribware mbɔɔ-ɔ, beee mɔ, dimaadi mɔ gyi-o, gbaa, mon nyi kake suyo-o. Amɔ ane se Wuribware wɔre kpen i nyi. ³³ Amose-ɔ, akema sa se na ɔ waa siraa, a lee feye ɔko mon nyi san amɔ. ³⁴ A du nee feye kawurenyare ko a kpa a o tu kpa, ne oo ke kusun-no sa mɔ ayaafɔre feye bɔ waa, ne ɔ tɔwe gywii mɔ lɔn ɔdeeresepo feye ɔ deere mɔ lɔn se bɔ fo san ne ɔ ba-ɔ. ³⁵ Amose-ɔ, mon' sa se, a lee feye ɔko mon nyi san ne lɔn wuye-o de ɔ ba-ɔ, nsanse kadeepweta beee kanye beee kaye nsena beee gyegyaye kese-ro ne ɔ ba. ³⁶ Mɔ ya fu-ro ba, mone ma sa a ɔ bɔ to feye mone a di idi. ³⁷ Ketɔ ne mɔ e tɔwe mɔ i gywii mone-ɔ, ne mɔ e tɔwe a n gywii asese peee-ɔ e gye feye mon' sa se na mon' kyinji kyena.”

14

Ane ne baa da Yeesuu kunu si kikipuni-o
(Matiyo 26.1–5; Lukas 22.1–2; Yohanee 11.45–53)

¹ Amɔ a san nke nyɔ a Bododoo ne yiisi mon te-ro-o na Wuribware-a-kya-ane-yɔwe a ateese-o agyibee de fo-ɔ, ne Wuribware alɔnɔpo abrese-ɔ na Wuribware mbraa akaapɔpo-ɔ a lee ba kpa ekpa ne ba borɔ se a bɔ kra Yeesuu na ɔko mon nyi-o, na bɔ mɔɔ mɔ. ² Amaa bɔ ye, “Ane ma kra mɔ Wuribware-a-kya-ane-yɔwe a kigyi a nke-o-ro, a lee feye ane ya kra mɔ nke amɔ-rɔ, laman maa sure, na bamɔ idun fwii, na bɔ baa ekɔ man-nɔ.”

Ane ne akyee ko a twiiri lanpenntaa wee Yeesuu kunu si Betaniya-o
(Matiyo 26.6–13; Yohanee 12.1–8)

* 13:25 Isaya 13.10; 34.4.

³ Amò kamεε-rò Yeesuu a yò ò bò Bētaniya kamaŋgyii-ro-o, ne ò yò o te Simōn ne ò dεε ò gye bwatòpò-ò aye ò gyi. Ne òkyee kò a kra mò lanpen̄taa yawò len̄sε kò lweero. Lanpen̄taa mò bò kalògyii damenan̄sε kò ne baa taa kibu ne ba tee kemo ε alabasetaa-ò bò waa-ò-rò nee. Ne ò da kalògyii ne lanpen̄taa-ò bò-rò-ò kanò bwee taye se, ne oo twiiri wee Yeesuu kuŋu si.

⁴ Ne bamò ne bò bò mfen̄-ò bokò idun̄ a fwii, ne bò ye, “Nteto e gye lanpen̄taa amò ken̄yera anen̄? ⁵ Oo fe lanpen̄taa mò nee, weete ò nya a ò kyon̄ siidii ŋkpen̄ nna, na ò taa atanne-ò bò sa atiripò.” Ne baa porò òkyee amò bweeto.

⁶ Amaa Yeesuu a tawē gywii bamò nee feye, “Mòn' yòwē òkyee-ò. Nteto se ne mone e waa mò anen̄? M fēraa mò ase, atò timaa na adamen̄sε ne ò waa-ò. ⁷ Mone de atiripò mone ase san̄ kemaa, amose-ò san̄ kemaa ne mone e kpa-ò, mone e taare a mòn' kya bamò-rò. Amaa m fēraa, mò aa mone maa kyena a ane bò yò. ⁸ Ketò ne ò taare-ò ne ò waa. Mò a twiiri lanpen̄taa-ò wee mò se-ò, a kaapo nee feye ò lōŋŋò mò kayowōre o gywii san̄ ne mò i wu na bò pure mò-ò nee. ⁹ Mbeyòmò mò i gyi mone kasent̄in feye kaye mò pεεε-rò ton̄ kemaa ne ba tawē abwaresen̄-ò, bò lee ketò ne òkyee mò a waa-ò se-ò, mò ken̄yare maa muri amò-rò daa.”

Anen̄ ne Yudas a sure si feye o gyi Yeesuu kidiburo-o
(Matiyo 26.14–16; Lukas 22.3–6)

¹⁰ Ne Yudas Kariyotinyi ne ò gye Yeesuu agyasepò kudu anyò-ò òkò-ò a yò Wuribware alōŋŋòpò abresε-ò ase na ò ya gyi Yeesuu kidiburo gywii bamò. ¹¹ Mò a yò-ò, bamò akatò a gyi ketò ne o de ò tawē-ò se, ne bò ye ba ba atanne na bò ka mò kòkò. Amose-ò, ne Yudas a lee ò kpa ekpa ne ò borò se a ò nya ba Yeesuu bò waa bamò kesaree-rò-ò.

Siraa ne Yeesuu mò aa mò agyasepò-ò a waa na bò gyi Wuribware-a-kya-ane-yòwē a ateese-o
(Matiyo 26.17–19; Lukas 22.7–13)

¹² Kadawòkywee a kake ne ka gye ŋkpeε ne ba gyi Bodobodoo-ne-yiisi-mōŋ-te-ro-o, na bò mò nsannegyii bò gyi Wuribware-a-kya-ane-yòwē a ateese-o, ne Yeesuu agyasepò-ò a bise mò feye, “Mfene ne fò e kpa feye ane ya lōŋŋò sa fò a fò ya gyi Wuribware-a-kya-ane-yòwē a ateese-o nee?”

¹³ Ne Yeesuu a sun̄ bamò abεε anyò, ne ò tawē gywii bamò feye, “Mòn' yò man̄-nò. Mone ya yò, mone e gyan̄ŋaa ònyare kò na ò sò kalò na nkyu. ¹⁴ Na mòn' gya mò se ya lwee lōŋ ne o lweero-o, na mòn' tawē gywii lōŋ wuye-o feye, ‘Òkaapòpò-ò ye, Nkee kekyan̄ ne mò aa mò agyasepò-ò i gyi Wuribware-a-kya-ane-yòwē a ateese-o kemò-rò-ò?’ ¹⁵ Mfen̄-ò, na ò kaapo mone abansoròò kekyan̄ dabē kò ne ke bò soso-ò-rò na baa kyò lōŋŋò kemò-rò waa ngya na iteburi bò yera-rò. Na mòn' waa ketò kemaa siraa bò yera ane.”

¹⁶ Ne mò agyasepò anyò amò a mēraa se yò man̄-ò-rò. Bamò a yò-ò, anen̄ ne Yeesuu a tawē-ò dεε ne baa ŋu. Ne baa waa Wuribware-a-kya-ane-yòwē a ateese-o siraa mfen̄.

Ane nyan̄pe a ateese-o

(Matiyo 26.20–30; Lukas 22.14–23; Yohanee 13.1–2, 21–30; 1 Korintoo awuye 11.23–25)

¹⁷ Kyòwē a lowē-ò, ne Yeesuu mò aa mò agyasepò kudu anyò-ò a ba lōŋ-ò-rò. ¹⁸ Bamò a te ba gyi-o, ne Yeesuu ye, “Mò e tawē mò i gywii mone feye òkò ne mò aa mò i gyi gyare kōŋkò-rò-ò i gyi mò kidiburo.”

¹⁹ Mò a tawē anen̄-ò, ne aa waa bamò mfεεre bweeto, ne baa lee ba bise mò kegyase kegyase feye, “Kasent̄in nee, mò ne fò de, bεεε?”

²⁰ Ne Yeesuu a ben̄ŋaa bamò feye, “Mone kudu anyò-ò-rò òkò nee, òkò ne mò aa mò kesaree di gyare kōŋkò-rò ane i gyi-o. ²¹ Mò, dimaadi mò gyi-o, i wu feye anen̄ ne baa kyorεε mò asen̄ waa abwaresen̄ wore-ò-rò-ò. Amaa òkò ne o gyi mò kidiburo-o i ŋu asen̄ nee fεε. Bò dεε bò mōŋ kowē anen̄ a sesε-ò nee, weete a bò.”

22 San̄ nē bō maa sē ba gyi-o, nē Yeessu a taa bodobodoo, nē ɔ sa Wuribwarē an̄se wee se, nē ɔ ten̄ne-rɔ sa mō agyasepō-ɔ. Nē ɔ ye, “Mōn' kōore na mōn' gyi. Mō koyowaregyi nee.”

23 Nē ɔ taa nta kotorenkyu borɔ, nē ɔ sa Wuribwarē an̄se wee se, nē ɔ taa sa bamō, nē bamō peee a nuu kemō-rɔ. 24 Nē Yeessu ye, “Mō mbogya nē n twiiri a η wee, na Wuribwarē nya taa asese bweetɔ ebaye bō ke bamō-ɔ nee. Mō mbogya nē n tii Wuribwarē na asese mbontɔ-rɔ a etan̄ popwee a kanɔ-ɔ nee. 25 Mō e tawe mō i gywii mone feye, lee mbeyɔmɔ bō yɔ, ma lee nuu nta mō peee, amō ηke nsi nē mō i nuu nta popwee san̄ nē Wuribwarē e ba a ɔ bō gyi mō kuwure-o.”

26 Nē baa waa kilij̄ bō kyorɔ Wuribwarē mfen̄, nē baa lee kawu yɔ Mfɔ-Ayii kebee-ɔ se.

*An̄e nē Yeessu ye Peetroo e tawe e ɔ mon̄ nyi mō-ɔ
(Matiyo 26.31–35; Lukas 22.31–34; Yohanee 13.36–38)*

27 Nē Yeessu a bee kya sē tawe gywii mō agyasepō-ɔ feye, “Mone peee mō e sere a mōn' yowe mō, feye ane nē abwaresen̄ wore-ɔ a tawe e,

‘Wuribwarē e mō ɛsanne ɔdeeresepō-ɔ,
na ɛsanne-ɔ peee mō brawe-rɔ’-ɔ.*

28 Amaa mō ya bō kyinj̄ni lee lowi-ro-o, mō e gye mone ηkpee a η yɔ Galileya sweere se.”

29 Mfen̄ nē Peetroo a beηηaa Yeessu feye, “Haree mō beeko-ana ya sere, m feraa ma sere a η yowe fō.”

30 Nē Yeessu a beηηaa Peetroo feye, “Mō e tawe mō i gywii fō feye ndoo a kanye mō fō e swee iluwi ɛsa feye fō mon̄ nyi mō pwee na kyanare dɛe fore iluwi enyɔ.” 31 Nē Peetroo a bee beηηaa feye, “Haree amō e gye mō aa fō kuwu gbaa, ma tawe feye mon̄ nyi fō.” Nē agyasepō nē baa san̄-ɔ peee mō a tawe aneη dɛe.

*An̄e nē Yeessu a ya kore kebwarekore Getesmanee-ɔ
(Matiyo 26.36–46; Lukas 22.39–46)*

32 Amō-ɔ kamɛɛ-rɔ, nē Yeessu mō aa mō agyasepō-ɔ a ba bane kō nē ba tee mō e Getesmanee-ɔ, nē ɔ tawe gywii mō agyasepō-ɔ feye, “Mōn' kyena mfee na η ya kore kebwarekore.” 33 Nē ɔ tee Peetroo na Yakubu na Yohanee bō tii mō eyee se, nē baa yɔ. Mfen̄ nē mō abaa-rɔ a yore mō, nē mō kayoware-rɔ a waa mō yoreyore. 34 Nē ɔ tawe gywii bamō feye, “Mō bore-rɔ i dun̄wi mō bweetɔ, haree mō e kpa a η wu. To, mōn' kyinj̄ni kyena mfee.”

35 Nē ɔ nare yɔ akatɔ-rɔ kafwee, nē ɔ ya kyon̄ di kame si sweere, nē ɔ kore Wuribwarē feye ɔ ma kan̄ sa a o gyi aworefɔ. 36 Nē ɔ kya sē kore kebwarekore feye, “N se, n se, η nyi feye fō e taare a fō waa ketɔ kemaa. Mbeyɔmɔ mō e kore fō nee feye fō sa a mō aworefɔ nē mō i gyi mō-ɔ gye kee na m ma wu. Amaa kanɔ ηkemaa nē fō e kpa-ɔ bware sa mō.”

37 Nē oo kin̄ji ya tō feye mō agyasepō asa-ɔ peee a di idi. Nē ɔ tee Peetroo e, “Sim̄n̄, fō a di idi nee eee? Amō fō mon̄ taare kyena d̄nhweree kon̄kō na fō mon̄ di idi aaa?”

38 Nē ɔ tawe gywii bamō feye, “To, mōn' kyinj̄ni kyena, na mōn' kore kebwarekore feye ɔb̄nsam ma kan̄ kyɔ mone-rɔ kee feye mone i kin̄ji kamɛɛ aaa. Mone ηkponɔ-rɔ mone e kpa kikyinj̄ni kyena, amaa mone ηyoware-rɔ mō a waa yoreyore.”

39 Nē ɔ bee kin̄ji ya kore kebwarekore feye aneη nē ɔ kore kegyen̄kpee-ɔ. 40 Mō a kore kebwarekore lowe-ɔ, nē ɔ bee kin̄ji bō tō feye mō agyasepō-ɔ a bee di idi. Bō mon̄ taare kra idi. Nkee bō mon̄ nyi aneη nē ba tawe a bō gywii Yeessu-o.

41 Nē ɔ ya kore kebwarekore sasepō. San̄ nē oo kin̄ji ba-ɔ, nē ɔ tawe gywii bamō feye, “Mone san̄ mone i di idi mone i kyure nee eee? To, aa baare aneη. San̄ a fō mbeyɔmɔ.

* 14:27 Sakariya 13.7.

Mon' deere, ba lee mo, dimaadi mo gyi-o, ba sa ebaye awaapo na bo nya mo se keyaalen.
⁴² Mon' kee, oko ne o gyi mo kidiburo-o e ba-o. To, mon' kosu na ane yo ya gyanhaa mo.”

Ane ne baa kra Yeesuu-o

(Matiyo 26.47–56; Lukas 22.47–53; Yohannee 18.3–11)

⁴³ Yeesuu san o sa senja, ne Yudas ne o gye Yeesuu agyasepo kudu anyo-o oko-o a fo. Mo aa ases kukwii ko na bamo apan na akyokun ya ba. Wuribware alonhoro abrese-o na Wuribware mbraa akaaporo-o na man abrese-o ya sun bamo.

⁴⁴ Amo odiburo-o a kyoo kaapo bamo ne ba gya mo se ba-o feye, “Oko ne mo e yo a n ya ka mo kan-o e gye mo ne mone e kpa-o. Na mon' kra mo, na mon' taa mo nare!”

⁴⁵ Amose-o, Yudas a den fo-o, ne oo yo Yeesuu ase. Ne oo tee Yeesuu feye, “Kaaapo,” ne oo kyokywee mo kedaabon damenanse ka mo kan, feye ane ne Yuda awuye e ka abee kan san kema-o. ⁴⁶ Ne baa kra Yeesuu, ne baa kra mo-ro kenken. ⁴⁷ Mfen ne Yeesuu agyasepo-o oko a gyiiri kpan lee, ne oo ne Wuribware alonhoro brese a anya-o oko keseba ten.

⁴⁸ Ne Yeesuu a bise ases-o feye, “Amo mone a ba apan na akyokun a mon' bo kra mo ne feye oyu-o ooo? ⁴⁹ Nke mfene mo-ro mo aa mone ne na mo e kaapo abwaresen Wuribware sunkpa kabuno, na mone mo mone mon kra mo? Amaa amo-o a ba ane ne na mo aworefoo na lowi ne mo i wu-o, ne baa kyoree amo asen waa abwaresen wore-o-ro-o, nya waa kasentij.”

⁵⁰ Mfen ne Yeesuu a agyasepo-o peee a sere yowe mo. ⁵¹ Amaa keyaafore ko mo a kpuriti waagya laare-ro o gya bamo se. Ne ba kpa a bo kra mo gbaa mo. ⁵² Ne oo nweenan, ne mo waagya-o a sanje lee da, ne oo sere ketebonburon yowe mo waagya-o bo sii.

Ane ne baa yaa Yeesuu Yuda awuye a iwurekpa-o

(Matiyo 26.57–68; Lukas 22.54–55, 63–71; Yohannee 18.12–15, 24)

⁵³ To, ne baa taa Yeesuu yaa Wuribware alonhoro brese lon-no, mfen ne Wuribware alonhoro abrese-o na man abrese-o na Wuribware mbraa akaaporo-o e gyanhe-o. ⁵⁴ Ne Peetroo a sii kamere o gya bamo se. Oo gya bamo se ane-aaa ya bo fo alonhoro brese a lon amo-ro. Ne mo aa adeeresepo ko te lon-o kabuno ase ba wore deekpa.

⁵⁵ Ne Wuribware alonhoro abrese-o na agyanhoro-o peee a buwi kpa kanaten ne ba ba a bo bo yere se a Yeesuu gyi kpa a bo nya mo mo-o kpone. ⁵⁶ Ne ases bweeto a bo ba bamo ayeba bo kye mo a o nya gyi kpa. Amaa bamo ayeba-o mon yere abee se.

⁵⁷ Ne kee boko a kosu ba ayeba bo poro Yeesuu feye, ⁵⁸ “Ane a nu feye mo a tawe e, ‘Mo i bwee Wuribware sunkpa ne ases a ba asaree bo pwee-o, na nke nsa kamere-ro na m pwee kemo ne sese mon ba asaree bo pwee-o.’ ” ⁵⁹ Amaa bamo gbaa bamo ayeba-o mon taare yere abee se ane ne Yeesuu i gyi kpa-o.

⁶⁰ Ne Wuribware alonhoro brese-o a kosu yere bamo peee akato-ro, ne oo bise Yeesuu feye, “Amo fo mon de asen mo peee ne ba tawe ba kye fo-o kanlee aaa?” ⁶¹ Ne Yeesuu a laato, kan o mon bunji.

Ne oo bee bise mo feye, “Fo e gye mo ne o bo soso-o mo gyi Kristoo ne oo sun bo kyonwe-o, beee fo mon gye?”

⁶² Nkee feraa ne Yeesuu a benhaa feye, “Oon, mo nee, na mone san mone i nu mo, dimaadi mo gyi-o, a te Bo-elen-o-kyon-okema-Bware kigyise si, na mo aa mo gyi mo kuwure dabe-o, na mo a lee awore-ro mo e ba.”*

⁶³ Amo feraa ne alonhoro brese-o a ba kadunfwii bo kyan mo fonfon waagya-ro, ne o ye, “Ane maa lee kpa a oko tawe kotoko pwee na ane dee nu feye oo gyi kpa. ⁶⁴ Mone a nu asen ne oo tawe bo kye Wuribware-o, o ye mo aa Wuribware ta. Amose-o, emene ne mone e fa feye ane waa mo?”

* 14:62 Daniyel 7.13-14

Ne bamo pɛɛ a sure si feyɛ oo gyi kepɔ, amose-ɔ bo mɔɔ mɔ. ⁶⁵ Mfen dɛɛ ne bokɔ a lee ba tweɛ akyɔne ba weɛ Yeessu si. Ne baa ba kaprakɛɛ bo bun mɔ akatɔ se, na ba da mɔ akunɔɔ. Nkee bamo ya da mɔ, na bo tɔwe feyɛ, “Nse ya da fo-ɔ nee?” Ne adeeresepo-ɔ a taa mɔ yaa daye mɔ esebɔ-ro abaa.

Aneɲ ne Peetroo a sweɛ feyɛ ɔ moɲ nyi Yeessu-o
(Matiyo 26.69–75; Lukas 22.55–62; Yohane 18.15–18, 25–27)

⁶⁶ Bamɔ a gyi Yeessu asen kekyan-ro-ɔ, na Peetroo san o te kabuno mfen. Ne Wuribware alɔɲɔpo bresɛ-ɔ mɔ kabre ko a ba ɔ kyon. ⁶⁷ San ne oo ɲu Peetroo na ɔ wore deekpa-ɔ, ne ɔ deere Peetroo akatɔ-ro, ne ɔ ye, “Fo gbaa fo aa Yeessu Nasaretɔnyi mɔ e gye ne mone naa.” ⁶⁸ Ne Peetroo a sweɛ feyɛ, “Moɲ nyi asen ne fo e tɔwe amɔ-ɔ kaase.” Ne ɔ nare ya yere loɲ-ɔ kibunogyi-ro. Puri amɔ-ro ne kyanare a fore.

⁶⁹ Kibunogyi amɔ-ro mfen ne kabre amɔ a beɛ ɲu Peetroo, ne ɔ beɛ lee ɔ tɔwe aneɲ ne ɔ dɛɛ tɔwe-ɔ o gywii asese ne bo yere mfen-ɔ. Kabre-o a tɔwe gywii bamo ne feyɛ, “Mɔ gbaa gye Yeessu a asese-ɔ ɔko nee.” ⁷⁰ Amaa Peetroo a beɛ sweɛ.

Ketɔ a beɛ waa kafweɛ-ɔ, ne bamo ne bo yere mfen-ɔ a beɛ tɔwe gywii Peetroo feyɛ, “Fo maa taare a fo gyiiri ikii feyɛ fo moɲ gye Yeessu a asese-ɔ ɔko, a lee feyɛ ane a ɲu feyɛ fo gbaa fo gye Galileyanyi nee.” ⁷¹ Ne Peetroo a benɲaa feyɛ, “Mo e ka keyaa feyɛ moɲ nyi ɔnyare mɔ ne mone e tɔwe mɔ asen-ɔ. Ne asen mɔ ne mɔ e tɔwe-ɔ e moɲ gye kasentɔɔ, amɔ feraa Wuribware loɲ mɔ.” Ne ɔ beɛ ka aneɲ a keyaa-ɔ iluwi bweɛtɔ.

⁷² Mɔ keden tɔwe aneɲ lowe-ɔ, ne kyanare a fore nyɔsepo. Ne oo nyinɲi aneɲ ne Yeessu a tɔwe gywii mɔ-ɔ se feyɛ, “Fo e sweɛ iluwi esa feyɛ fo moɲ nyi mɔ pweɛ na kyanare dɛɛ fore iluwi enyɔ.” Ne ɔ ya su bweɛtɔ.

15

Aneɲ ne baa yaa Yeessu Romanyi gominaa akatɔ-ro-ɔ
(Matiyo 27.1–2, 11–14; Lukas 23.1–5; Yohane 18.28–38)

¹ Kaye ɲke gyegyaye tututu-o, ne Wuribware alɔɲɔpo abresɛ-ɔ na man abresɛ-ɔ na Wuribware mbraa akaapopo-ɔ pɛɛ a gyanɲe kra aneɲ ne ba waa Yeessu-o. Ne baa ba agbarabi bo da mɔ asare-ro, ne baa yaa mɔ Romanyi gominaa ne ba tee mɔ e Pilat-o akatɔ-ro, na ɔ sa bamo kpa feyɛ bo mɔɔ mɔ.

² Ne gominaa-o a bise Yeessu feyɛ, “Baa porɔ fo feyɛ fo a tɔwe feyɛ fo e gye Yudaa awuye owure-o. Emene ne fo i lee kanɔ?”

Ne ɔ benɲaa mɔ feyɛ, “Senbise mɔ a lee fo ase nee eee?”

³⁻⁴ Wuribware alɔɲɔpo abresɛ-ɔ a porɔ Yeessu bweɛtɔ-ɔ se-ɔ, ne gominaa-o a bise Yeessu feyɛ, “Fo maa benɲaa nee eee? Nu aneɲ ne ba porɔ fo-ɔ wore.” ⁵ Amaa kanɔ Yeessu beɛ ɔ moɲ bunɲi. Ne gominaa-o eyee a kpen mɔ.

Aneɲ ne Romanyi gominaa-o a sure si feyɛ bo mɔɔ Yeessu-o
(Matiyo 27.15–26; Lukas 23.13–25; Yohane 18.39–40; 19.4–16)

⁶ Amɔ san kemaa mɔ, Wuribware-a-kya-anɛ-yɔwe a ateese kigyi-o-ro, Romanyi gominaa i lee bamo ne oo tii bamo tiikpa-ɔ ɔko ne laman e kpa-ɔ na ɔ nare ya kyure. ⁷ San amɔ oo tii ɔnyare ko ne ba tee mɔ e Bar-Abas-ɔ na asese ko tiikpa, a lee feyɛ baa kosɔ ko bo kye Roma abane man mɔ-ro, ne baa mɔɔ asese bweɛtɔ ekɔ-ɔ-ro. ⁸ Ne laman a gyanɲe gominaa-o akatɔ-ro, ne baa lee ba bise mɔ feyɛ o lee asese ne oo tii-o ɔko, feyɛ aneɲ ne ɔ kyɔ waa nsu ne ɲ ya kyon-ɔ-ro-ɔ.

⁹ Amose-ɔ, ne gominaa-o a bise bamo feyɛ, “Mone e kpa feyɛ n lee ɔnyare ne mone e tee mɔ e mone Yudaa awuye owure-o nee beee?” ¹⁰ Gominaa-o den o nyi feyɛ kokweɛ se ne Wuribware alɔɲɔpo abresɛ-ɔ a kra Yeessu ba bo sa mɔ. ¹¹ Amɔ feraa ne alɔɲɔpo abresɛ-ɔ a da laman-ɔ kanɔ se feyɛ bo tɔwe e o lee Bar-Abas. Ne bo ye, “Lee Bar-Abas.”

¹² Ne gominaa-o a bee bise feye, “To, ne nteto ne mone e kpa feye n waa mo ne mone e tee e Yudaawu awuye owure-o nee?”

¹³ Amo feraa ne baa feere-ro feye, “Da mo bo mera kiyii kpare-abere-ro se!”

¹⁴ Ne gominaa-o ye, “Nteto boye gbaa ne oo waa?”

Ne baa bee feere-ro feye, “Da mo bo mera kiyii kpare-abere-ro se!”

¹⁵ Gominaa-o a kpa a oo waa bamo kpre-o se-o, ne oo lee Bar-Abas bo sa bamo. Ne oo sa ne mo asoogyaa awuye-o oko a da Yeessu paara, ne oo taa mo sa bamo feye asoogyaa awuye ya da mo bo mera kiyii kpare-abere-ro se.

*Anej ne asoogyaa awuye a waa Yeessu nwaagiyenhe-o
(Matiyo 27.27–31; Yohane 19.2–3)*

¹⁶ Ne asoogyaa awuye-o a taa Yeessu yaa Gominaa Pilat a lo-o-ro, ne baa tee bamo beeko-ana bo gyanhe. ¹⁷ Ne baa ba waagya pipee bo bun mo feye mo a gye owure-o, ne baa ba iwu bo lo kuwurepa bo bun mo. ¹⁸ Ne baa lee ba waa mo nwaagiyenhe feye, “Ansuma, nana, Yudaawu awuye owure.” ¹⁹ Ne baa ba kayii bo daye Yeessu kunu-ro anen-aaa, ne baa twee akyone wee mo se, ne baa tee gyonho mo ayaa-ro feye bamo a bu mo-o. ²⁰ San ne baa waa mo nwaagiyenhe lowe-o, ne baa lee waagya pipee-o, ne baa ba mo fonfon ato bo bun mo. Ne baa taa mo ba yo a bo ya da mo bo mera kiyii kpare-abere-ro se.

*Anej ne baa da Yeessu bo mera kiyii kpare-abere-ro se-o
(Matiyo 27.32–44; Lukas 23.26–43; Yohane 19.17–27)*

²¹ San ne asoogyaa awuye-o de Yeessu ba yo-o, ne baa gyanhaa onyare ko na o kyon o lwee man-o-ro. Oo lee Kireenee man-ro, ne ba tee mo e Simon, ne o gye Alesanda na Rufus bamo se-o. Simon mo ne asoogyaa awuye-o a yere mo feye o soro Yeessu a kiyii kpare-abere-ro-o. ²² Ne baa yaa Yeessu mfen ne ba tee e Golgotaa-o (kaase e kaapo feye Kolonkorongyi-Sweere.) ²³ Ne baa bo sa Yeessu nta ne baa ba kadwii bo waa-ro-o, na mo kayoware-ro ma lee dunwi mo. Amaa Yeessu a kine kunuu.

²⁴ Ne baa da mo bo mera kiyii kpare-abere-ro-o se. Mfen ne baa waa mpini mpini bo ke mo ato bunse-ro taa. ²⁵ San ne baa da Yeessu bo mera kiyii kpare-abere-ro-o se-o, san-o na kyowe a yase. ²⁶ Ne baa taa kaworetta ko bo mera Yeessu anu si. Ne gominaa-o a kyoree kam se feye, “Yudaawu awuye owure-o.” ²⁷ Ne baa bee da ayu anyo ko bo mera ayii kpare-abere-ro se. Baa da okoko bo mera koko se Yeessu kigyise si, okoko mo bo mera koko se mo kebena se. [²⁸ Mfaanere-o, keto ne baa kyoree waa abwarenen wore-o-ro-o a waa kasentij feye,

“Baa waa mo keto ne ba waa aboyewaapo-o.”]*

²⁹ Asese ne ba kyon mfen-o e da abaa-ro nee, na ba saare Yeessu feye, “Mboo. Nee fo ye fo i bwee Wuribware sunkpa-o, na nke nsa kamee fo bee pwee kemo bo yera e? ³⁰ Mbeyom kporowe lee kiyii kpare-abere-ro mo se ba sweere, na fo morowe fo eyee.”

³¹ Anej dee ne Wuribware alonho abrese-o na Wuribware mbraa akaaporo-o a mii nno ky mo, na ba mose mo, na ba tawe ba gywii abere feye, “Oo morowe boko, amaa o maa taare a o morowe mo eyee. ³² Mon' sa a ane kee feye mo a tawe e o gye Kristoo ne Wuribware ye o sun a o bo kyonwe ane-o, na o gye ane Isireelii awuye owure-o nee-o, o taare a o lee kiyii kpare-abere-ro mo se ba sweere aaa. Ne mo ya taare feraa, ane e kore mo a ane gyi.” Anej dee ne ayu anyo ne baa da bamo gbaa bamo bo mera ayii kpare-abere-ro se Yeessu ase-o a saare mo.

*Anej ne Yeessu a wu kiyii kpare-abere-ro-o se-o
(Matiyo 27.45–56; Lukas 23.44–49; Yohane 19.28–30)*

* 15:28 Isaya 53.12.

³³ Saṅ ne mpase a fo-ɔ, ne kyɔwe a yɔwe keda, ne kibugyii a da sweere amo se peee. Ne kaa gyi edɔnhweree esa. ³⁴ Saṅ amo a kpa a ɔ gye kee-ɔ, ne Yeesuu a faa-rɔ kenken bamo aye-rɔ Heebrii-ro feye, “Ili, Ili, lama sabakatani.” Kaase e kaapo feye, “O Wuribware, O Wuribware, nteto se ne fo a kine mo?”*

³⁵ Ne bamo ne bo bo mfeɲ-ɔ mon nu mo asen-ɔ kaase, ne bokɔ ye, “Mon' nu, Wuribware kyaamee Iliya ne ɔ tee.”

³⁶ Ne bamo-rɔ ɔko a nweenan ya ba ikyikye bo da nta-rɔ, ne ɔ taa bo kyena kayii si. Ne oo teyi bo waa Yeesuu kan-rɔ na ɔ nya kyokywee, ne ɔ ye, “To, mon' sa a ane yere na ane kee feye Iliya e ba a ɔ bo maye mo lee kiyii kpare-abee-rɔ-ɔ se baa sweere aaa.”

³⁷ Mfeɲ ne Yeesuu a faa-rɔ kenken, ne oo kii Eɓware lee.

³⁸ Ne waagya ne baa bo kuɲ Wuribware sunkpa a doɔ-rɔ a kekyaɲ-ɔ a kyaɲ-nɔ ntun nyɔ lee soso ya bo da kaase.

³⁹ Soogyaa abrese ne ɔ yere kiyii kpare-abee-rɔ-ɔ akato-rɔ ɔ deere Yeesuu si-o a nu aneɲ ne Yeesuu a wu-o, ne ɔ ye, “Onyare mo gye Wuribware mo gyi nee kasentɲ.”

⁴⁰ Amo saṅ amo akyee ko mo yere kefo ba deere ba kyonwe. Akyee amo bokɔ e gye Mariya Magadalanyi, na Mariya ne ɔ gye Yakubu Kagyingyii na Yosef bamo nyi-o, na Salomee. ⁴¹ Akyee amo a gya Yeesuu si haree lee saṅ ne ɔ bo Galileya sweere se-ɔ nee, bamo ne bo dee ba deere mo se-ɔ. Akyee bweeto ne baa gya mo se lwee Yerusalem man-nɔ-ɔ gbaa tii bamo se mfeɲ.

Aneɲ ne baa pure Yeesuu-o

(Matiyo 27.57–61; Lukas 23.50–56; Yohanee 19.38–42)

⁴²⁻⁴³ Amo man abrese-ɔ ɔko bo-rɔ ne ba tee mo e Yosef. Ne ɔ lee man ko ne ba tee mo e Arimateya-ɔ. ɔ gye sese timaa. Ne o gywii saṅ ne Wuribware i gyi mo kuwure sweere mo se-ɔ. Ne aseee bweeto i bu mo. Kedeepweta a fo-ɔ, ne ɔ waa kakpono, ne ɔ yɔ Gominaa Pilat ase ya kore mo feye ɔ taa Yeesuu kifuniɲ sa mo a ɔ yaa pure. ɔ yɔ menan, a lee feye kake amo gye Ifiyara nee. Amose-ɔ, kyɔwe ya lowe, amo kukyure kake a fo, na okemaa ma nya waa kusun kemaa. ⁴⁴ Ne gominaa-o eyee a kpen mo feye Yeesuu a kyɔ wu. Ne oo lee mo soogyaa brese-ɔ bise mo feye Yeesuu a wu kyee aaa. ⁴⁵ Mo a nu Yeesuu a lowi-o bo lee soogyaa brese amo ase-ɔ, ne ɔ sa Yosef kpa feye ɔ ya taa kifuniɲ-o yaa pure.

⁴⁶ Ne Yosef a ya soo kyefuri popwee. Ne ɔ maye Yeesuu kifuniɲ-o lee kiyii kpare-abee-rɔ-ɔ se, taa kyefuri-o bo miri kifuniɲ-o. Ne ɔ taa kifuniɲ-o waa kegyeraɲta ko bo-rɔ. (A lee feye Yudaawuye feraa kefore ne ba neri ba lee bo feye kekyaɲ-ɔ. Amo amo-rɔ e gye bamo agyeraɲta.) Ne oo kuroɲ kefore ko bo kpuse kegyeraɲta-ɔ kan feye pone-ɔ.

⁴⁷ Saṅ ne Yosef e waa amo-ɔ peee-ɔ, na Mariya Magadalanyi na Yosef mo nyi Mariya mo yere ton ko ba deere. Ne baa nu mfeɲ ne oo pure Yeesuu-o.

16

Aneɲ ne Yeesuu a kyinɲi lee lowi-ro-o

(Matiyo 28.1–8; Lukas 24.1–12; Yohanee 20.1–10)

¹ Memeneda, kake ne Yudaawuye-o i kyure, ne bo maa waa kusun kemaa-ɔ a kyon-ɔ, ne Mariya Magadalanyi na Salomee na Yakubu mo nyi Mariya a ya soo kadwii na kakyanne na bo yaa bo kyine Yeesuu kifuniɲ-o. ² Amose-ɔ, kaye nke Kosiyara gyegyaye kyɔwe keleebee-ɔ, ne baa yɔ kegyeraɲta-ɔ ase. ³⁻⁴ Saṅ ne ba yɔ-ɔ, ne baa bise abee feye, “Nse e gye ne o kuroɲ kefore-ɔ a ɔ lee kegyeraɲta-ɔ kan se a ɔ sa ane?” A lee feye kefore-ɔ bo dwii. Amaa bamo a den yase akato deere bo kyonwe-ɔ, ne baa nu feye kefore-ɔ a kyɔ kuroɲ lee-rɔ.

⁵ Ne baa lwee kegyeraɲta-ɔ-rɔ, ne baa nu keyaafore ko na o te kegyeraɲta-ɔ-rɔ kigyise si o bun kaare soswee fufuri parepare. Ne kufu a nya bamo.

* 15:34 Kiliɲ 22.1.

⁶ Ne ɔ ye, “Mone ma sa a kufu nya mone, na η nyi feye Yeesuu Nasaretenyi ne baa da mɔ bɔ mɛra kiyii kpare-abɛɛ-rɔ-ɔ se-ɔ ne mone e kpa. Amaa ɔ mon bɔ mfee. Wuribware a kyiηηi mɔ lee lowi-ro. Mon' kee mfeη ne baa baa mɔ bɔ beya-ɔ. ⁷ To, mbeyɔmɔ, mon' ya tɔwe gywii Peetroo na Yeesuu agyasepɔ ne baa saη-ɔ feye, ‘Ɔ gye mone ηkpeɛ o yii Galileya sweere se. Mfeη-ɔ ne mone i ηu mɔ feye aneη ne ɔ kyɔ tɔwe gywii mone-ɔ.’ ”

⁸ Amose-ɔ, ne baa ba kufu na kayeyoη bɔ ηweɛnaη lee kegyeranta-ɔ-rɔ ba yɔ. Amaa bɔ mon sa seηsa gywii ɔko, a lee feye kufu de bamɔ.

*Aneη ne Yeesuu a lee mɔ eyee bɔ kaapo Mariya Magadalanyi-o
(Matiyo 28.9–10; Yohanee 20.11–18)*

[⁹ Saη ne Yeesuu a kyiηηi lee lowi-ro Kosiyara gyegyaye-ɔ, Mariya Magadalanyi ne Yeesuu a dɛɛ gya ibrisi isunoo bɔ kɔsɔ mɔ se-ɔ, ne ɔ daa se ilee mɔ eyee bɔ kaapo. ¹⁰ Ne Mariya a ya tɔwe gywii Yeesuu mɔ nyare-ana, na bɔ waa mɔ kale. ¹¹ Amaa mɔ a tɔwe gywii bamɔ feye Yeesuu a kyiηηi lee lowi-ro haree oo ηu mɔ-ɔ, bɔ mon kɔɔre mɔ gyi.

*Aneη ne Yeesuu a lee mɔ eyee bɔ kaapo mɔ nyare-ana ko-ɔ
(Lukas 24.13–35)*

¹² Amɔ kamɛɛ-rɔ-ɔ, ne Yeesuu a bee lee mɔ eyee kpa popweɛ ko-rɔ bɔ kaapo mɔ nyare-ana anyɔ ko na bɔ naa bamɔ kpa se ba lee maη-nɔ. ¹³ Ne baa kiηηi yɔ ya tɔwe gywii Yeesuu mɔ nyare-ana ne baa saη-ɔ. Amaa bɔ mon kɔɔre gyi.

*Aneη ne Yeesuu a lee mɔ eyee bɔ kaapo mɔ agyasepɔ kudu kako-ɔ
(Lukas 24.36–49; Yohanee 20.19–23; Ayaa-rɔ ayerepɔ asuη 1.6–8)*

¹⁴ Lalalowe-ɔ, ne Yeesuu a lee mɔ eyee bɔ kaapo mɔ agyasepɔ kudu kako-ɔ na bɔ te ba gyi ateese. Ne ɔ porɔ bamɔ, a lee feye baa kine kɔkɔɔre bamɔ ne baa ηu feye oo kyiηηi lee lowi-ro-o, ne baa bɔ tɔwe gywii bamɔ-ɔ gyi.

¹⁵ Ne ɔ tɔwe gywii bamɔ feye, “Mon' nare kaye-rɔ peɛɛ ya tɔwe asen timaa-o gywii sese dimaadi peɛɛ. ¹⁶ Ɔkɛmaa ne ɔ kɔɔre mone gyi, ne ɔ bɔ asuu-o, Wuribware e morawe mɔ. Amaa mɔ ne ɔ mon kɔɔre mone gyi-o fɛraa, Wuribware i bu mɔ kepɔ. ¹⁷ Mɔ e sa ɔkɛmaa ne ɔ kɔɔre asen timaa-o a o gyi-o eleη na ɔ ba mɔ kenyaɛ bɔ gya ibrisi bɔ kɔsɔ asese se, na ɔ sa eseηsa ne ɔko maa nu emo-rɔ-ɔ. ¹⁸ Na ɔ kra awɔ-rɔ beɛɛ o nuu kadwii mɔɔse na ketɔ ma waa mɔ seye, na ɔ ba kesaree bɔ dɔηηɔ alɔpɔ se na bɔ kpaare.”

*Aneη ne Yeesuu yii soso-ɔ
(Lukas 24.50–53; Ayaa-rɔ ayerepɔ asuη 1.9–11)*

¹⁹ Saη ne Yeesuu a sa seηsa mɔ agyasepɔ-ɔ ase lowe-ɔ, ne Wuribware a yaa Yeesuu soso yaa ba mɔ bɔ kyena mɔ Wuribware kigyise si, na mɔ aa mɔ gyi kuwure. ²⁰ Ne mɔ agyasepɔ-ɔ mɔ a yɔ tɔη kɛmaa ya tɔwe abwaresen. Ne Wuribware a gya bamɔ kamɛɛ, ne ɔ sa bamɔ keyaalēη ne baa bɔ waa akpeneyeetɔ bɔ kaapo feye abwaresen ne baa tɔwe-ɔ gye kasentiη-o.]

Lukas

Ketɔ ne Lukas a kyorɛ bɔ lee asen timaa-o si-o

1-4 Brese Tiufilus, mɔ e ka fɔ kanɔ. Ketɔ se ne mɔ e kyorɛ wore mɔ mɔ e sa fɔ-ɔ e gye feye mɔ e kpa a fɔ nya ηu feye ketɔ ne baa kaapo fɔ bɔ lee atɔ biribiri ne aa waa ane ase-ɔ gye kasentɪn. Asese bweetɔ a kyorɛ amɔ pɛɛɛ asen bɔ beya feye anen ne baa nu amɔ pɛɛɛ lee bamɔ ne baa gye ηkpeɛ nu ne baa ηu amɔ-ɔ ne baa tɔwe abwaresen-ɔ ase-ɔ. M fɛraa mɔ a deere, ne mɔ a kare asen-ɔ pɛɛɛ-rɔ damenanse lee amɔ kegyenkpɛɛ-rɔ, ne mɔ a waa mfɛɛɛ feye a bware feye η gbaa n kyorɛ amɔ pɛɛɛ mɔ kegyase kegyase bɔ sa fɔ.

Anen ne Wuribware a sun tɔwe Yohanee Osuubɔpɔ-ɔ kɔkɔwe asen-ɔ

5 To, san ne Herɔd gye Yudeya sweere se owure-o, Wuribware alɔnɔpɔ kɔ mɔ bɔ-rɔ ne ba tee mɔ ε Sakariya. ɔ lee Isireelii awuye bɔkɔ ne bɔ gye Wuribware alɔnɔpɔ pɛɛɛ a kasuro-o-ro. Kasuro mɔ ne baa ke-ro mbuno si mbuno si-o. Sakariya mɔ gye mbuno-o-ro kakɔ ne ba tee kamɔ ε Abiya-o kigyi. Mɔ ka ne ba tee ε Ilisabet ne mɔ gbaa a lee kasuro-o-ro deɛ. 6 Abɛɛ anyɔ mɔ kakyɛna-rɔ a waa Wuribware dan, a lee feye baa gya mɔ mbrɛa-ɔ pɛɛɛ se kyɛkyɛɛ. 7 Amaa bɔ mon de gyi, a lee feye Ilisabet maa kɔwe. Amɔ bamɔ anyɔ-ɔ pɛɛɛ a kyɔ bere lowe.

8-9 San a fɔ feye Abiya kabuno-o sun Wuribware mɔ sunkpa. Feye anen ne bamɔ adedaasen bɔ lee Wuribware alɔnɔpɔ se e kaapo-ɔ, ne baa twee abu bɔ lee Sakariya feye mɔ e gye ne o lwee Wuribware sunkpa-ɔ ya kywɛɛ nyonku sa Wuribware. 10 San a fɔ, ne oo lwee mfen ɔ yere ɔ kywɛɛ nyonku ɔ sa Wuribware-ɔ, na laman-ɔ mɔ yere kawu ba kɔre kebwarekɔre.

11 Nyonku mɔ bɔ kakyansegyii ne ka yere lɔnɔkpa se-ɔ-rɔ* ɔ kywɛɛ. Ne Sakariya yere lɔnɔkpa-ɔ akatɔ-rɔ. Puri amɔ-rɔ ne Wuribware kabɔɔ kɔ a lee mɔ se, na ɔ yere mɔ kigyisesareɛ se. 12 Amɔ Sakariya a ηu Wuribware kabɔɔ amɔ anen-ɔ, ne mɔ dun a ten mɔ, ne kufu a nya mɔ. 13 Ne Wuribware kabɔɔ-ɔ ye,

“Sakariya, fɔ ma sa a kufu nya fɔ.

Wuribware a nu fɔ a kɔre mɔ feye ɔ sa fɔ kayaagyi.

Amose-ɔ fɔ aa fɔ ka Ilisabet e kɔwe anyare.

Na fɔ sa mɔ kenyaɛ feye Yohanee.

14 Mɔ ya kɔwe mɔ, a sa a fɔ akatɔ gyi bweetɔ

na a sa a asese bweetɔ gbaa akatɔ gyi,

15 a lee feye o kii sese dabe a ɔ bɔ sa Wuribware.

O kisi nta kema*.

Na Wuribware a kufwiɛ timaa-o sa mɔ mɔ keyaalen

pwɛɛ gbaa na monɛ deɛ kɔwe mɔ.

16 Na ɔ kpɔwe ane Isireelii awuye

ne baa tenne bamɔ aa ane nyanpe Wuribware

mbɔntɔ-rɔ-ɔ bweetɔ baa Wuribware ase.

17 Na ɔ nya keyaalen lee Wuribware a kufwiɛ timaa-o ase,

feye anen ne Wuribware a akyaamɛɛ-ɔ Iliya a nya-ɔ deɛ.

Na ɔ gye ane nyanpe ηkpeɛ,

na ɔ nya waa Wuribware a asese-ɔ siraa gywii mɔ.

Na ɔ sa a nyaagyi na bamɔ ase a bee kpa abɛɛ,

na bɔ waa kanɔ kɔnkɔ.

Na ɔ sa a katɔmaabu awuye kyurɔwi bamɔ mfɛɛɛ

* 1:11 Kelee Igyipiti 30.1-10. * 1:15 Anyare kekare 6.1-4.

bọ gya asese timaa ekpa se.”

¹⁸ Ne Sakariya a bise Wuribware kaboo-ɔ feye, “Mo aa mo ka peee mo a bere. Ne emene ne mo e waa a m bọ ɲu feye amo-ɔ gye kasentij nee?”

¹⁹ Ne ɔo benɲaa feye, “Mo e gye Gabriyel ne ɲ yere Wuribware fɔɲfɔɲ ase-ɔ, ne oo sun mo feye m bọ tawe asen konekonese mo gywii fo. ²⁰ Amaa fo a moɲ kooɲ mo kasentij asen mo ne amo kebee maa paɲ-ɔ se-ɔ, fo i kii kpawu na kamu ya bọ fo ɲke nsi ne mone e kowe kayaagyi-o, ne fo i ɲu feye asen ne mo a tawe gywii fo-ɔ e ba kasentij-o.”

²¹ Saɲ mo peee na asese-ɔ yere bọ gywii Sakariya, na ba fa ketɔ se ne ɔo koɲ kyee Wuribware sunkpaa-ɔ bweeto aneɲ-ɔ. ²² Saɲ ne ɔo bọ lee-ɔ, ne ɔo yere ba asaree bọ sa senɲa. Ne baa pini feye Wuribware a lee mọ eyee bọ kaapo mọ mọ sunkpaa-ɔ mfen, a lee feye ɔ moɲ lee taare yaye kanɔ sa senɲa gywii bamo.

²³ ɲke ne Sakariya e waa mọ kusun Wuribware sunkpaa-ɔ a kyon-ɔ, ne ɲkee ɔo yo mọ aye. ²⁴ Bọ fo saɲ ko-ɔ ne mọ ka a nya kame, ne ɲkee ɔo kweero kekyaɲ-no aferi anuu, na ɔ maa lee kawu. ²⁵ Ne ɔo tawe gywii mọ eyee feye, “ɲkee feraa Wuribware a kya mo-ro, ne ɔo bee lee mọ lee ipeere-ro asese ase!”

Aneɲ ne Wuribware a sun tawe Yeesuu kokowe asen-ɔ

²⁶ Amo Ilisabet a kame-o aferi asiye-o-ro-o, ne Wuribware a bee sun mọ kaboo Gabriyel feye ɔ yo Galileya sweere se a maɲ ko ne ba tee mọ e Nasaret-ɔ-ro, ²⁷ na ɔ yo kabregyii ko ne ba tee mọ e Mariya-o ase. Kabregyii mo ne baa kere mọ sa anyare ko ne ba tee mọ e Yosef ne ɔo lee Yudaa awuye ɔdedaapo Deefid a kabuno-o. ²⁸ Amo feraa kaboo-ɔ a yo kabregyii amo ase mfen ne ɔ bọ-ɔ, ne ɔo ka mọ kanɔ tawe gywii mọ feye, “Wuribware a gya fo kamee, ne oo yure fo.”

²⁹ Ne Mariya duɲ a teɲ mọ bọ lee ketɔ ne Wuribware a kaboo-ɔ a tawe-ɔ se, ne ɔo fa mfere kpono feye o nu kemo ne kaboo amo a tawe-ɔ kaase aaa. ³⁰ Ne kaboo amo a tawe gywii mọ feye,

“Mariya, fo ma sa a kufu nya fo.

Wuribware a waa fo ato.

³¹ Fo e nya kame na fo kowe anyare,
na fo sa mọ kenya feye Yeesuu.

³² Na o kii sese dabe, na bọ tee mọ e
Nyinkpeɲ-kyon-ato-peee-Bware mọ gyi-o.

Na Nyanpe Wuribware sa a ɔ kyena
mọ nana Deefid a kuwure-o si.

³³ Na o kii mone ɔdedaapo Yakubu a ananagyi-o
owure nsu peee.

Mọ kuwure-o maa gye kee daa!”

³⁴ Ne Mariya ye, “Moɲ nyi anyare, ne emene ne a waa na a ba aneɲ?”

³⁵ Ne Wuribware kaboo-ɔ mo ye,

“Wuribware a kufwiɲe timaa-o e ywee fo se,
na Nyinkpeɲ-kyon-ato-peee-Bware
a keyaalen-ɔ sii fo se.

Amose-ɔ fo kayaagyi-o, ba tee mọ e
keyaafore timaa, Wuribware mọ gyi-o.

³⁶ Nu, fo kowebee Ilisabet ne ɔo bere, ne bọ ye ɔ maa kowe-ɔ, de anyare kame. Kamoo aferi asiye nee. ³⁷ Na seye moɲ bọ-ro ne Wuribware maa taare a ɔ waa!”

³⁸ Ne Mariya ye, “Wuribware kabre e gye mo, amose-ɔ a waa sa mo feye anen ne fo a tawe-ɔ mo dee.” Ne Wuribware kaboo amo a lee mo ase.

Aneɲ ne Mariya a ya ka Ilisabet kan-ɔ

³⁹ Ketɔ mon kyee ne Mariya a waa siraa, ne ɔ da eye se yo Yudeya man ko ne ɔ bo abee-ɔ-ro-ɔ, mfen ne Sakariya na mo ka Ilisabet te-o. ⁴⁰ Ne ɔ yo Sakariya lɔn-na ya ka Ilisabet kan. ⁴¹ Ilisabet keden nu Mariya kanoka-ɔ, ne kayaagyi ne o de mo kame-o a daboro mo eye mo nyi kame-ro. Ne Wuribware a sa ne mo kufwiije timaa-o a lee soso bo kyena Ilisabet se puri amo-ro. ⁴² Ne Ilisabet a tawe kenken gywii Mariya feye,

“Akyee-ro peee fo ne Wuribware a yure bweetɔ,

Wuribware a yure kayaagyi
ne fo e ba a fo bo kowe-ɔ.

⁴³ Mo a nya kuɲu timaa feye
mo nyanpe Kristoo mo nyi a ba
na ɔ bo ka mo kan.

⁴⁴ Mo a den nu fo kanoka-ɔ,
ne kayaagyi ne ɔ bo mo kame-ro-o a daboro eye
bo lee feye aa waa mo kone.

⁴⁵ Fo a kore gyi feye ketɔ ne Wuribware a sun
bo tawe gywii fo-ɔ e ba-ro kasentiɲ-o si-o,
o yure fo.”

Aneɲ ne Mariya a kyoro Wuribware-ɔ

⁴⁶⁻⁴⁸ Ne Mariya ye,

“Mo e kyoro Wuribware mo kakpono-ro.
Mo akato a gyi mo amoro-wepo Wuribware se.

A lee feye, haree mo a gye mo kabre woroba-ɔ
gbaa ooo, oo nyinɲi mo se.

Lee ndoo bo yo, asese ne bo te mbeyom-ɔ
na bamo ne ba ba a bo bo kowe-ɔ,
e tee mo e N-de-nyure.

⁴⁹ Bo lee ato dabe ne Jyaalenpo-Bware a waa sa mo-ɔ se,
mo e kyoro mo kenya kpeyaa.

⁵⁰ Lee dedaa-ɔ bo fo mbeyom
ɔ kpa kenana kema-ro asese ne ba bu mo-ɔ asen.

⁵¹ Ne o teyi mo kesaree dabe-ɔ bo waa ato dabe,
ne ɔ brawe bamo ne ba kaapo bamo eye-ɔ-ro.

⁵² ɔ baa awure kaase,
ne ɔ yase asese lanɲan soso.

⁵³ ɔ sa atiripo ato timaa,
ne ɔ gya ato awuye bo kyonwe asaree kpankpan.

⁵⁴⁻⁵⁵ Oo nyinɲi ketɔ ne ɔ tawe gywii
ane nana Abraham mo aa mo ananagyi-o si,
feye o yure bamo nsu peee-ɔ.

Ne nkee ɔ ba na ɔ bo kya ane Isireelii awuye,
Wuribware mo gyi-ana-ɔ-ro.”

⁵⁶ Ne Mariya a kyena mfen ka Ilisabet kan waa aferi asa pwee ne ɔ dee kinɲi yo pe.

Aneɲ ne baa kowe Yohane Osuubopo-ɔ

⁵⁷ Ilisabet kòkòwè saṅ a fò-ɔ, nɛ ɔɔ kòwè ɔnyare. ⁵⁸ Mò akyenabɛɛpò na mò akòwɛbɛɛ a nu feyɛ Wuribware a waa atɔ timaa sa mò-ɔ, nɛ aa waa bamò aa mò kakatɔgyi.

⁵⁹ Bamò a kòwè kayaagyi-o, kɛmò kake buruwasepò-ɔ, nɛ baa tɛṅ mò kòtweetu, nɛ bò yɛ bò ba mò sɛ Sakariya kɛnyarɛ bò sa mò. ⁶⁰ Nɛ mò nyi yɛ, “Daabii. Weetee mò kɛnyarɛ ɛ gye Yohanee.”

⁶¹ Nɛ baa bɛṅṅaa mò feyɛ, “Nɛɛ bò maa tɛɛ mɔnɛ akòwɛbɛɛ-ɔ ɔkò mɔ anɛṅ ɛ?”

⁶² Mò sɛ a mɔṅ tɛɛ taarɛ sa sɛṅsa-ɔ sɛ-ɔ, nɛ baa ba asarɛɛ bò bise mò kɛnyarɛ nɛ ɔ kpa feyɛ bò bò sa mò gyi amò-ɔ. ⁶³ Nɛ ɔɔ ba asarɛɛ bò tɔwɛ feyɛ bò sa mò kataaboo nɛ ba kyɔrɛɛ sɛ-ɔ, nɛ ɔɔ kyɔrɛɛ feyɛ, “Mò kɛnyarɛ ɛ gye Yohanee.” Nɛ ɛyɛɛ a kɛṅ bamò pɛɛɛ.

⁶⁴ Mò a dɛṅ kyɔrɛɛ amò puri amò-rɔ lowɛ-ɔ, nɛ mò kanɔ a bunṅi, nɛ ɔɔ bɛɛ lɛɛ ɔ sa sɛṅsa, nɛ ɔɔ mɛraa sɛ ɔ kyɔrɔ Wuribware. ⁶⁵ Nɛ aa waa mò akyenabɛɛpò-ɔ pɛɛɛ kufu, nɛ asɛṅ amò a lweero fò Yudeya abɛɛ-ɔ-rɔ a ɛman-ɔ ɔkɛmaa sɛ. ⁶⁶ ɔkɛmaa nɛ oo nu asɛṅ amò-ɔ a fa amò mfɛɛrɛ, nɛ bò yɛ, “Ntɔ sɛsɛ nɛ kayaagyi mɔ ɛ ba a ɔ bò kii-o nɛɛ?” A lɛɛ feyɛ ɔkɛmaa a ṅu feyɛ Wuribware keyaalenṅ bò mò-rɔ.

Aneṅ nɛ Sakariya a kyɔrɔ Wuribware-ɔ

⁶⁷ Nɛ Wuribware a kufwiṅɛ timaa-o a bò ywɛɛ Sakariya si, nɛ ɔɔ lɛɛ ɔ tɔwɛ kɛtɔ nɛ Wuribware ɛ tɔwɛ o gywii mò-ɔ. Nɛ ɔ yɛ,

⁶⁸ “Mɔn' sa a anɛ Isireelii awuye
kyɔrɔ anɛ nyanṅɛ Wuribware,
a lɛɛ feyɛ ɔɔ bò lɛɛ mò asɛsɛ lɛɛ asɛṅ-nɔ,
nɛ baa nya bamò ɛyɛɛ.

⁶⁹ ɔɔ sa anɛ ɔmɔrɔwɛpò dabe
bò lɛɛ mò keyaafɔrɛ, anɛ ɔdɛdaapo Deefid, a kɛnana-ɔ-rɔ,

⁷⁰⁻⁷¹ feyɛ anɛṅ nɛ ɔɔ bɔrɔ mò akyaaɛɛ timaa si
tɔwɛ kyɛɛ bò beya anɛ-ɔ,
feyɛ o lɛɛ anɛ a ɔ bò lɛɛ anɛ adɔṅ
na bamò nɛ ba kisi anɛ-ɔ kɛsarɛɛ-rɔ.

⁷²⁻⁷⁵ Wuribware yɛ ɔ waa anɛ adɛdaapo kɛdamɛnanɛsɛ,
na ɔ ma taṅ ɛtaṅ dabe nɛ ɔɔ waa bò beya

mò aa anɛ nana Abraham mbɔṅtɔ-rɔ-ɔ sɛ,
feyɛ ɔ kɔɔrɛ anɛ a ɔ bò lɛɛ anɛ adɔṅ asɛ,
na ɔ sa a anɛ sunṅ mò bò fò anɛ ṅkpake kɛɛ,
na kufu mɔṅ de anɛ,

na anɛ nya ṅkɔrɔfwiiri mò ase
na anɛ dɛɛ kii itimaa awaapo.”

⁷⁶ Nɛ Sakariya a sa sɛṅsa gywii mò gyi-o feyɛ,

“Mò gyi, fò fɛraa ba tɛɛ fò feyɛ
Nyinṅkɛṅ-kyɔṅ-atɔ-pɛɛɛ-Bware a kyaamɛɛ-ɔ,
a lɛɛ feyɛ fò ɛ gye Wuribware ṅkpɛɛ,
na fò ya lɔṅṅò mò kpa bò beya mò.

⁷⁷ Na fò ya tɔwɛ gywii anɛ nɛ anɛ gye mò asɛsɛ-ɔ feyɛ,
ɔ kpa feyɛ anɛ nu anɛ ɛyɛɛ,
na ɔ nya taa anɛ ɛbɔyɛ bò ke anɛ na ɔ mɔrɔwɛ anɛ.

⁷⁸⁻⁷⁹ Mò a ṅu anɛ ɛwɛɛ-ɔ sɛ-ɔ,
anɛṅ a ɔmɔrɔwɛpò nɛ o sunṅ a ɔ bò kyɔṅwɛ anɛ-ɔ,
ba tɛɛ mò ɛ Gyɛgyayɛ-kyɔwɛ-a-kɛlanṅɛrɔ-ɔ,
a lɛɛ feyɛ mò kɛlanṅɛrɔ ɛ wɛɛ anɛ

ne ane te kibugyii-ro, ne ane sere lowi-o si,
na ɔ lanɲe ane ekpa-ro
na ane nya kyena nkpa na alanfiya-ro.”

⁸⁰ Kayaagyi-o a dan-ɔ, ɔɔ nya kanyiasen na daa timaa. Ne nkee ɔɔ yɔ ya kyena kimukee-ro anen-aaa, bɔ fɔ san ne o lee mɔ eyee ifuri bɔ kaapo Isireelii awuye-o.

2

Aneɲ ne baa kowe Yeessuu-o (Matiyo 1.18–25)

¹ Nke amɔ-rɔ-ɔ ne Roma awuye owure dabe Kayesaa Augustus a sa mbraa feye bɔ kyoree na bɔ kare asese ne bɔ bɔ mɔ ese-ɔ se-ɔ peee. Amɔ e gye kegyenkrere feye bamɔ a sa anen a mbraa-ɔ. ² Sweere amɔ se ton ko e gye Siriya. San amɔ-ɔ gominaa ne ɔ yere owure dabe-ɔ ayaa-rɔ mfen-ɔ e gye Kwiriniyus. Ne gominaa amɔ de Yudaa awuye esweere ne ba tee emɔ Galileya na Samariya na Yudeya-ɔ se keyaalen. ³ Ne baa sa mbraa feye okemaa yɔ mɔ aye, na ɔ kyoree mɔ kenya mfen.

⁴⁻⁵ Amose-ɔ Yosef na mɔ kerekyee Mariya gbaa a kosɔ lee Nasaret man ne bɔ te mɔ-rɔ ne ɔ bɔ Galileya sweere se-ɔ. Ne baa yɔ Betelahem man ne ɔ bɔ Yudeya sweere se-ɔ ne ɔ gye bamɔ nana Owure Deefid aye-ɔ. Ne baa yɔ ya kyoree bamɔ anyare. San amɔ na Mariya de kame.

⁶ Bamɔ a bɔ Betelahem mfen-ɔ, ne Mariya kokowe a fɔ. ⁷ Ne baa buwi kpa afɔ a sowekpa a lan-ɔ na bɔ sowe mfen. Amaa bɔ mon nya sowekpa lan amɔ-rɔ, a lee feye asese bweetɔ a ba man amɔ-rɔ kyɔ bɔ sowe mfen. Anen se-ɔ baa sowe kekyan ne mɔ da-rɔ-ɔ-rɔ nee. Ne Mariya a kowe mɔ bregyi nyanse-ɔ. Ne ɔɔ ba waagya bɔ miri mɔ, ne ɔɔ taa mɔ bɔ beya kedakaa ko ne bɔ de mɔ ateese ba waa-rɔ-ɔ-rɔ.

Esanne adeeresepo-ɔ na Wuribware mbɔɔ-ɔ asen

⁸ Kemɔ kanye amɔ esanne adeeresepo ko mɔ bɔ sweere amɔ se, ne bɔ da efa-rɔ ba deere bamɔ mɔ se. ⁹ Mfen ne Wuribware kabɔ ko a lee mɔ eyee bɔ kaapo bamɔ. Ne Wuribware se a kelanjer-ɔ a wee bamɔ se, ne kufu a nya bamɔ bweetɔ. ¹⁰ Ne Wuribware kabɔ-ɔ ye,

“Mone ma sa a kufu nya mone,
a lee feye asen konkonese ko
ne a baa okemaa mɔ kakatogyi-o
ne mɔ a baa mone.

¹¹ Amɔ e gye feye ndɔɔ a kake mɔ
baa kowe ɔko ne ɔ morowe mone-ɔ.

Mɔ e gye Kristoo, mone nyanpe
ne Wuribware a tawe feye
o sun a ɔ bɔ kyonwe mone-ɔ.

Baa kowe mɔ mone ɔdedaapo Deefid a man-ɔ-rɔ.

¹² Na ketɔ ne ke e kaapo mone-ɔ e gye feye,
mone ya yɔ, mone i nu feye

baa ba waagya bɔ miri mɔ bɔ beya
kedakaa ne bɔ de mɔ ateese ba waa-rɔ-ɔ-rɔ.”

¹³ Puri amɔ-rɔ, ne Wuribware mbɔɔ bweetɔ a lee sosɔ bɔ tii agyenkrere-ɔ se esanne adeeresepo amɔ ase mfen, na ba waa ilin ba kyoro Wuribware feye,

¹⁴ “Wuribware ne ɔ bɔ sosɔ-ɔ

a nya kedabe na wuraa ooo,
ne bamo ne bo bo sweere se
ne o kpa bamo asen-o
a nya kayeyuri ooo.”

¹⁵ Amo Wuribware mbao amo a kinji bo yii soso-o, ne nkee esanne adeeresepo amo ye,
“Mon' sa a ane yo man amo-ro ya kee keto ne kaa waa mfen ne Wuribware a sun bo tawe
gywii ane-o.”

¹⁶ Amose-o ne baa waa menan yo Betelahem ya nu Mariya na Yosef na kayaagyi-o, na
o da kedakaa ne bo de mbo ateese ba waa-ro-o-ro. ¹⁷ Ne baa tawe ane ne Wuribware
kabao-o a tawe kayaagyi amo asen-o gywii bamo. ¹⁸ Ne eyee a kpen okemaa ne oo nu
ane ne esanne adeeresepo amo a tawe-o. ¹⁹ Mariya mo a taa asen mo peee bo beya mo
kunu-ro, ne o fa amo mfeere bweeto. ²⁰ Ne esanne adeeresepo-o a kinji ba yo, na ba
waa ilin ba kyoro Wuribware bo lee keto ne baa nu ne baa nu-o si. Ane ne Wuribware
kabao-o a den tawe gywii bamo-o dee ya waa.

Ane ne baa sa kayaagyi-o kenyare-o

²¹ Kayaagyi-o a gyi nke mburuwa-o, ne san a fo feye bo ten mo kotweetu-o. Ne baa ten
mo kotweetu. Ne baa sa mo kenyare e Yeesuu, ne ke gye kenyare ne Wuribware kabao-o
a sa mo pwee ne Mariya a dee nya mo kame-o.

Ane ne baa yaa Yeesuu Wuribware sunkpa-o

²²⁻²⁴ Amo Yuda awuye de bamo mbraa ko ne Wuribware a sa bamo odedaapo Mosis
feye okyee ya kowe kayaagyi popwee o de iyisi bo fo nke aduna. Nke amo ya kyon, na bo
taa okyee-o na mo kayaagyi-o yaa Wuribware sunkpa-o Yerusalem man-no, na bo kperi
kayaagyi-o si mao kaboo bo lonho Wuribware, a lee feye Wuribware a tawe mo mbraa
wore-o-ro feye,

“Okemaa bregyi nyanse ne o kowe mo-o gye Wuribware lee.”*

Na bo bee kpee okyee-o se. Ne okyee-o e gye otiripo feraa, keto ne o mao bo sa Wuribware-o
e gye awurelepoo anyo.* Ne Yosef a taa Mariya na mo kayaagyi yaa Wuribware sunkpa-o
Yerusalem mfen na bo lonho Wuribware, feye ane ne bamo mbraa-o a tawe-o.

²⁵ San amo mo onyare ko bo Yerusalem mfen ne ba tee mo e Simeyoh. Onyare amo gye
sesa timaa, ne o sun Wuribware neene. Ne nkee o te o gywii san ne Wuribware i sun
omoro wepo a o bo kyonwe Isireelii awuye-o. Ne Wuribware a kufwiine timaa-o te mo se.
²⁶ Ne Wuribware a kufwiine timaa-o a kyoo tawe gywii mo feye o nu Kristoo ne Wuribware
a tawe bo beya feye o sun a o bo kyonwe-o pwee na o dee wu. ²⁷ Ne Wuribware a kufwiine
timaa-o a sa ne o yo Wuribware sunkpa-o kabuno kake nsi ne Yosef na Mariya a baa
Yeesuu mfen na bo bo waa keto ne Wuribware a mbraa-o e kaapo-o. ²⁸ Ne Simeyoh a
kore kegyi-o o de mo asaree-ro, ne o sa Wuribware anse feye,

²⁹ “O, Nyanpe Wuribware, mo mfeere a di mo,
nkee feraa sa a n wu,

³⁰⁻³¹ a lee feye nkee feraa
mo a nu oko ne fo a tawe bo beya
feye mo i nu pwee na n dee wu-o.

Mo e gye omoro wepo ne fo a lee bo kaapo asese peee-o.

³² O kii feye fetiri a o bo sa nde se awuye,
na bo nya gyii fo ekpa-o.

* **2:22-24** Kelee Igyipiti 13.2, 12. * **2:22-24** Kolonho mbraa 12.6-8.

Na fò asese Isireelii awuye kaapo bamo eyee
mò kedabe na mò wuraa-o si.”

³³ Ne aneη ne Simeyɔη a tɔwe bɔ lee kayaagyi-o si-o a kpeη kayaagyi-o mò se na mò nyi eyee.

³⁴⁻³⁵ Ne Simeyɔη a yure bamo, ne ɔ tɔwe gywii Mariya feye,

“Wuribware a lee kayaagyi mɔ nee feye o kii
ɔko ne ane Isireelii awuye bweetɔ i kine,
na bɔ kpuri,
ne bamo bweetɔ mɔ e kɔre mò a bɔ gyi,
na bɔ nya kemɔrɔwe-ɔ.
ɔ kaapo Wuribware a ekpa-ɔ,
amaa asese bweetɔ e tɔwe asen a bɔ bɔ kye mò.
Na bɔ lee aneη se-ɔ
bɔ lee bamo mfeere bɔye ifuri.
Na fò, mò nyi-o mɔ, a waa fò gya bweetɔ,
na fò bore-rɔ duηwi fò.”

³⁶⁻³⁷ Saη amo deε kekyeebrese ko mɔ bɔ-rɔ ne ba tee mò ε Anaa. ɔ gye Wuribware kyaamε ko nee. ɔ lee Isireelii awuye kasuro ne ba tee kamɔ ε Asere-ɔ-rɔ. Mò se kenya e gye Fanuwel. ɔ waaree na ɔ gye kabregyii, ne mò aa mò kuri a kyena nsu nsunoo, ne mò kuri a wu. Ne oo kii kpenlekyee aneη-aaa bɔ fò mbeyɔmɔ, ne oo gyi nsu aduburuwa na nna. Ne ηkee ɔ bɔ Wuribware sunjpa-ɔ kabuno saη kema, o sunj Wuribware mpase na kanye, na ɔ kra akon, na ɔ kore kebwarekore. ³⁸ Kayaagyi-o na mò se na mò nyi a bɔ mfeη-ɔ, ne Anaa a ya ηu bamo. Mò keya ηu bamo-ɔ, ne ɔ sa Wuribware anse na kowaa feye mò a sa bamo kayaagyi amo. Ne ɔ tɔwe kayaagyi amo asen gywii Yerusalem awuye ne bɔ gywii feye Wuribware e ba a ɔ bɔ mɔrɔwe bamo maη-ɔ lee bamo adon kesaree-rɔ-ɔ.

Yosef na mò ka kikinji yɔ Nasaret

³⁹ Saη ne Yosef na mò ka Mariya a waa ketɔ ne Wuribware a mbraa-ɔ e kaapo-ɔ lowe-ɔ, ne baa kinji yɔ bamo kyenakpa Nasaret maη ne ɔ bɔ Galileya sweere se-ɔ-rɔ. ⁴⁰ Mfeη ne bamo gyi amo a ya dan nya elen. Ne Wuribware a sa mò kanyiasen bweetɔ, ne ɔ sa mò nyure.

Aneη ne Yeesuu nyaagyi-ro, ɔ yɔ Wuribware sunjpa-ɔ

⁴¹ To, kasu kema mɔ Yeesuu mò akowepo na Yerusalem maη-nɔ ba gyi Yudaa awuye a kasu kanɔ a ateese ko ne ba tee amo ε Wuribware-a-kya-ane-yɔwe-ɔ. ⁴² Amɔ Yudaa awuye ase kanyanse ya gyi nsu kudu ηnyɔ, o de kpa feye ɔ waa ketɔ kema ne ɔko ne ɔ dan lowe-ɔ e waa-ɔ. Amose se-ɔ Yeesuu a gyi nsu kudu ηnyɔ-ɔ, ne mò aa mò akowepo a ya gyi ateese amo, feye aneη ne nsu kema mò akowepo-ɔ e waa-ɔ. ⁴³ Bamɔ a lowe-ɔ, ne ηkee ba kinji ba yɔ pe-ɔ, ne Yeesuu wɔre a sii Yerusalem, na mò akowepo moη nyi. ⁴⁴ Ba fa feye ɔ bɔ asese ne bamo aa bamo a yɔ-ɔ-rɔ nee. Amose-ɔ baa nare aneη-aaa kake konko ya fò kpa-rɔ pwee ne baa deε lee ba buwi ba kpa mò bamo akowebεε ne bamo aa bamo a yɔ-ɔ na bamo nyare-ana ase. ⁴⁵ Amaa baa deere kpone, bɔ moη ηu mò. Aneη se-ɔ, ne baa kinji bee yɔ Yerusalem ba buwi ba kpa mò. ⁴⁶ Bamɔ a lee ba yɔ pe-ɔ ηke nsa-rɔ pwee ne baa deε ηu mò, na mò aa abwaresen akaaporo-ɔ bokɔ te Wuribware sunjpa-ɔ kabuno, na o nu ketɔ ne ba kaapo-ɔ, na o bise bamo amo asen. ⁴⁷ Ne bamo ne baa ηu aneη ne Yeesuu a nu asen-ɔ kaase na mò gbaa e benηaa bamo-ɔ, eyee a kpeη bamo. ⁴⁸ Mò se na mò nyi a ya ηu mò-ɔ, ne eyee a kpeη bamo, ne mò nyi ye, “Mò gyi, ntetɔ nee ne fò a waa ane mfaanε-ɔ nee? Fò a sa ne mò aa fò se akatɔ a pee ane i buwi ane e kpa fò.”

49 Ne ɔɔ beɲɲaa mɔ nyi na mɔ se feye, “Nteto se ne mone naa mone i buwi mone e kpa mo toɲ ko-ɔ nee? Mone moɲ nyi feye a tiri feye n kyena n se a loɲ-ɔ-ro nee eee?” 50 Amaa bo moɲ nu mɔ asen-ɔ kaase.

51 Ne bamo aa Yeessu a kiɲɲi yo Nasaret maɲ-na, ne oo bu bamo neenee. Ne mɔ nyi a taa asen mo peee bo beya mɔ kuɲu-ro. 52 Ne Yeessu a dan, ne mɔ kanyiasen a waa kokyɔ. Ne Wuribware na asese peee a kpa mɔ asen.

3

Aneɲ ne Yohanee Osuubɔpo-ɔ a loɲɲo kpa sa Yeessu-o (Matiyo 3.1–12; Maak 1.1–8; Yohanee 1.19–28)

1-2 Saɲ ne Wuribware a sa ne Sakariya mɔ gyi Yohanee a towe abwaresen na ɔ bo kimukee-ro-o, na saɲ amo nsu kudu nnuu nee feye Roma awuye owure dabe ne ba tee mɔ e Tibeeriyus-o a gyi kuwure-o. Saɲ amo dee na Romanyi ko ne ba tee mɔ e Pontiyus Pilat yere owure dabe amo ayaa-ro o gyi Yudeya sweere se kigominaa. Onyare ko ne ba tee mɔ e Herɔd-ɔ gye Galileya sweere se owure. Mɔ tire Filipo e gye Itureya na Trakoniitis esweere se owure. Na onyare ko ne ba tee mɔ e Lisaniyas-o gye Abileenee sweere se owure. Ne Hanaa na Kayafas mo i gyi Wuribware aloɲɲo kebrese saɲ amo. 3 To, ne Yohanee a yo Yoodaɲ boɲ a kerio peee ɔ towe abwaresen ne Wuribware ye ɔ towe-ɔ gywii akemaa ne ɔ borɔ mfeɲ ɔ kyon-ɔ feye, “Mon' nu mone eyee, na mon' kiɲɲi lee mone ebaye-ro, na mon' bo asuu, na Wuribware nya taa mone ebaye bo ke mone.”

4 Yohanee mo asen ne Wuribware kyaamee Isaya a kyoree waa abwaresen wore-ɔ-ro feye,

“Okɔ e fee-ro kimukee-ro feye,

‘Mon' loɲɲo kpa neenee bo beya Wuribware,
na mon' waa kpa kyerarase sa mɔ a ɔ bo borɔ se.

5 Kemantaɲ kemaa mo e borɔ a ki tii,
na kebee na kebeegyɲi kemaa mo buburi ba kaase.

Ekpa karese e waa kyeye,
na sweere ne o du sakesake-ɔ peee mo gyiiri si.

6 Na kaye mo-ro asese peee ɲu amoroɲepo
ne Wuribware i suɲ a ɔ bo kyonwe-ɔ.’ ”*

7 Ne asese biribiri a ba Yohanee ase na ɔ bo bamo asuu. Ne ɔ ye, “Mone awɔ mo, emene se ne mone a ba mfee? Okɔ a kaapo mone feye a tiri feye mone gbaa mon' lee mone eyee bo lee ebaye a kakaka ne Wuribware e kpa a ɔ ba bo sa abyewaapo-ɔ-ro aaa? Ma kore a n gyi. 8 Mone ma fa feye mone a gye ane nana Abraham mɔ ananagyi-o si, mone moɲ tii kakaka ne Wuribware e kpa a ɔ ba bo sa abyewaapo-ɔ se. A lee feye Wuribware e taare a ɔ ba mfee a afoɲe mo bo buruwi asese na bo kii Abraham mɔ ananagyi. Amose-ɔ mo e towe mo i gywii mone feye, mone akato ya pee amo-ɔ se, keto ne ki tiri-o e gye feye mon' waa ato kemaa ne weetee a kaapo feye mone a nu mone eyee ne mone a kiɲɲi lee mone ebaye-ro-ɔ. 9 Mone peee ne mone i nu mo ase-ɔ du nee feye ayii-o. Mon' sa se, a lee feye Wuribware a waa kakwii-atɔ siraa, na ɔ ba bo ne kiyii kemaa ne ke maa swee agyi timaa-o ilen kaase a ɔ bo da na ɔ twee waa deekpa-ro.”

10 Ne asese-ɔ a bise Yohanee feye, “Ne nteto ne Wuribware e kpa a ane waa?”

11 Ne ɔɔ beɲɲaa bamo feye, “Okemaa ne o de awaagya anyo-ɔ taa akonko sa mɔ ne ɔ moɲ de-o, na akemaa ne o de ateese-o sa mɔ ne ɔ moɲ de-o.”

12 Ne lenpo akorepo ko a ba a bo bo bo asuu, ne baa bise Yohanee feye, “Okapopo, nteto ne ane waa?”

* 3:6 Isaya 40.3-5 (LXX).

13 Ne ɔ ye, “Mone ma kɔre lenpoo kyon anen ne bo ye mon' kɔre-ɔ se.”

14 Ne asoogyaa ko ma a bise mo feye, “Ne ane ma ane eee? Nteto ne ane waa?”

Ne ɔ ye, “Mone ma len oko kɔre atanne, na mone ma poro oko na ɔ mon waa boye kɔre mo atanne. Mone atanne ne mone i sun ne ba ka mone-ɔ a baare. Mone ma tee feye a mon kyɔ.”

15 Mfen ne asese-ɔ a nu feye keto timaa ko e ba a ke bo ba, ne baa lee ba fa feye nsanse Yohanee e gye Kristoo ne Wuribware ye o sun a ɔ bo kyonwe-ɔ. 16 Ne Yohanee a tawe gywii bamo peee feye, “Nkyu ne n de mo e bo mone asuu, amaa oko san ɔ ba na ɔ kyɔ mo, na mon fo feye n lee mo asebeta gbaa na m fwee mo ayaapapaa se. Mo feraa ɔ sa a Wuribware a kufwiije timaa-o ywee mone se nee na mon' nya keyaalen feye deekpa-ɔ. Na ɔ ba kufwiije timaa-o bo gyee mone. 17 O de mo kaworaa ne ɔ ba a ɔ bo kyaare ayu na o swii waa mo keporekyee-ro-ɔ. Na nkee ɔ kpane afenfente-o peee na ɔ kywee amo deekpa ne ɔ maa dun-o-ro. Anen ne o gyi asese peee asen-ɔ nee.”

18 Mfaanee ne Yohanee a borɔ ekpa bweeto se bo tawe asen timaa-o gywii asese, ne ɔ be tawe feye okemaa nu mo eyee na o kyurowi lee ekpa boye ne ɔ gya se-ɔ.

19-20 Ne Yohanee e tawe o gywii Owure Herod* feye ɔ waa boye feye mo a kɔre mo tire mo ka ne ba tee mo e Herodeya-ɔ waaree. Ne ɔ poro mo ebaye bweeto ko ne ɔ be waa bo tii si-o si. Ne owure a be waa boye bo tii si feye mo a kra Yohanee tii.

Yeesuu asuu kebɔ

(Matiyo 3.13–17; Maak 1.9–11)

21 San ne Yohanee a bo asese bweeto asuu-o, ne ɔ bo Yeesuu asuu. Mo a bo mo asuu lowe, ne Yeesuu e kore kebwarekore-ɔ, ne awore-ro a bunji-ro. 22 Ne Wuribware a kufwiije timaa-o a ba bo ywee Yeesuu si feye kuwurelep-ɔ. Ne bore ko a lee sosɔ tawe feye, “Fo e gye mo gyi timaa, ne mo e kpa fo asen bweeto, ne mo akato a gyi fo se.”

Yeesuu kenana-ro

(Matiyo 1.1–17)

23 San ne Yeesuu a lee mo kusun kaase-ɔ na oo gyi nsu waa adusa. Oko ne asese e fa feye ɔ gye Yeesuu mo se nee-ɔ e gye Yosɛf.

Ne Yosɛf ma mo se e gye Heelii.

24 Ne Heelii ma mo se e gye Matat,

ne Matat ma mo se e gye Lewii,

ne Lewii ma mo se e gye Marikii,

ne Marikii ma mo se e gye Yanayi,

ne Yanayi ma mo se e gye Yosɛf,

ne Yosɛf ma mo se e gye Matatiyas.

25 Ne Matatiyas ma mo se e gye Amos,

ne Amos ma mo se e gye Nahum,

ne Nahum ma mo se e gye Isilii,

ne Isilii ma mo se e gye Nagayi.

26 Ne Nagayi ma mo se e gye Maat,

ne Maat ma mo se e gye Matatiyas,

ne Matatiyas ma mo se e gye Simiye,

ne Simiye ma mo se e gye Yosɛk,

ne Yosɛk ma mo se e gye Yodaa,

ne Yodaa ma mo se e gye Yohanan.

27 Ne Yohanan ma mo se e gye Risa,

ne Risa ma mo se e gye Sirubabel,

* 3:19-20 Mo e gye Herod Antipas.

ne Sirubabel ma mo se e gye Salatiyel,
ne Salatiyel ma mo se e gye Nirii.

²⁸ Ne Nirii ma mo se e gye Marikii,
ne Marikii ma mo se e gye Adii,
ne Adii ma mo se e gye Kosam,
ne Kosam ma mo se e gye Ilimadam,
ne Ilimadam ma mo se e gye Iri.

²⁹ Ne Iri ma mo se e gye Yosuwaa,
ne Yosuwaa ma mo se e gye Ileyesa,
ne Ileyesa ma mo se e gye Yorim,
ne Yorim ma mo se e gye Matat,
ne Matat ma mo se e gye Lewii.

³⁰ Ne Lewii ma mo se e gye Simeyona,
ne Simeyona ma mo se e gye Yudaa,
ne Yudaa ma mo se e gye Yosef,
ne Yosef ma mo se e gye Yonam,
ne Yonam ma mo se e gye Iliyakim.

³¹ Ne Iliyakim ma mo se e gye Miliya,
ne Miliya ma mo se e gye Mena,
ne Mena ma mo se e gye Matata,
ne Matata ma mo se e gye Natan,
ne Natan ma mo se e gye Deefid.

³² Ne Deefid ma mo se e gye Yesea,
ne Yesea ma mo se e gye Obid,
ne Obid ma mo se e gye Bowas,
ne Bowas ma mo se e gye Salamona,
ne Salamona ma mo se e gye Naasona,
ne Naasona ma mo se e gye Aminadabi.

³³ Ne Aminadabi ma mo se e gye Adimion,
ne Adimion ma mo se e gye Aram,
ne Aram ma mo se e gye Hisiron,
ne Hisiron ma mo se e gye Peres,
ne Peres ma mo se e gye Yudaa,
ne Yudaa ma mo se e gye Yakubu.

³⁴ Ne Yakubu ma mo se e gye Isak,
ne Isak ma mo se e gye Abraham,
ne Abraham ma mo se e gye Teeraa,
ne Teeraa ma mo se e gye Nahaa.

³⁵ Ne Nahaa ma mo se e gye Serug,
ne Serug ma mo se e gye Rewu,
ne Rewu ma mo se e gye Pereg,
ne Pereg ma mo se e gye Heebrii,
ne Heebrii ma mo se e gye Salaa,
ne Salaa ma mo se e gye Keenan.

³⁶ Ne Keenan ma mo se e gye Aafakesad,
ne Aafakesad ma mo se e gye Sem,
ne Sem ma mo se e gye Nowaa,
ne Nowaa ma mo se e gye Lamek,
ne Lamek ma mo se e gye Metusala.

³⁷ Ne Metusala ma mo se e gye Inak,

ne Inak ma mo se e gye Yarid,
 ne Yarid ma mo se e gye Mahalalal,
 ne Mahalalal ma mo se e gye Keenan,
 ne Keenan ma mo se e gye Inas.
³⁸ Ne Inas ma mo se e gye Set,
 ne Set ma mo se e gye Adam,
 ne nkee Adam ma mo se e gye Wuribware.

4

Yeesuu kokyorokee
(Matiyo 4.1–11; Maak 1.12–13)

¹ Lee san ne baa bo Yeesuu asuu-o, Wuribware a sa mo kufwiine timaa-o bweeto. Mo a kinji lee Yoodan bon-no-o, ne Wuribware a kufwiine timaa-o a sa ne so yo o naa o muruwi-ro kimukee-ro nke aduna. ² Mfen ne Obansam a kyoo mo-ro kee feye o nya mo bo waa ebaye-ro aaa. Nke demante ma peee Yeesuu mon gyi seye, amose-o san ne nke amo a kyoo-o akon de mo.

³ Ne Obansam a towe gywii Yeesuu feye, “Fo i nyi feye Wuribware mo gyi-o e gye fo kasentini, amo feraa sa a kibu ma buruwi bodobodoo sa fo a fo gyi.”

⁴ Ne Yeesuu a benjaa mo feye, “Baa kyoree waa abwaresen wore-o-ro feye,

‘Ateese wore maa sa sese nkpa.’* ”

⁵ Ne Obansam a yaa mo soso ton ko, puri amo-ro ne so ba kaye-ro eman peee bo kaapo Yeesuu. ⁶ Ne so towe gywii mo feye, “Mo e taa kaye mo-ro eman peee keyaalen na emo kedabe a n sa fo. Amo-o peee bo mo kesaree-ro nee, amose-o mo e taare a n taa emo sa okemaa ne mo e kpa-o. ⁷ Amose-o fo ya kpuni anurii sun mo, emo peee ma i kii fo lee.”

⁸ Ne Yeesuu a benjaa Obansam feye, “Baa bee kyoree waa abwaresen wore-o-ro feye,

‘Mon' sun mone nyanpe Wuribware wore kpen.’* ”

⁹ Ne Obansam a bee yaa mo Yerusalem man-no, ne so taa mo yaa bo yera Wuribware sunkpa-o katwee-ro, ne so towe gywii Yeesuu feye, “Fo i nyi feye Wuribware mo gyi-o e gye fo kasentini, amo feraa fuwi ywee-ro a n kee. ¹⁰⁻¹¹ A lee feye baa bee kyoree waa abwaresen wore-o-ro feye,

‘Wuribware e sa a mo mboo-o bo kun fo neenee,
 na bo soro fo bamo asaree se,
 na fo ma nya da keyaa kibu si.’* ”

¹² Ne Yeesuu a bee benjaa mo feye, “Nee a bo abwaresen wore-o-ro feye,

‘Mone ma kyoo mone nyanpe Wuribware-ro kee,’ e?”*

¹³ San ne Obansam-o a kyoo mo-ro kee ekpa amo se lowe-o, ne so yowe mo o gywii san ko bee.

Ane ne Yeesuu a lee mo kusun kaase Galileya-o
(Matiyo 4.12–17; Maak 1.14–15)

* **4:4** Mbraa kebeesa 8.3. * **4:8** Mbraa kebeesa 6.13. * **4:10-11** Kilini 91.11-12. * **4:12** Mbraa kebeesa 6.16.

¹⁴ Nē Yeesuu a kin̄ji yɔ Galileya sweere se, na Wuribware a kufwiin̄e timaa-o keyaalen̄ bɔ mɔ ase. Nē ɔkɛmaa nē ɔ bɔ ifuri amɔ se-ɔ a nu mɔ se. ¹⁵ Nē ɔɔ kaapɔ asesɛ abwaresen̄ mfen̄ a kebwarekore akyan̄-ɔ-rɔ, nē ɔkɛmaa a kyɔrɔ mɔ.

*Aneŋ nē Nasaret awuye a kine Yeesuu-o
(Matiyo 13.53–58; Maak 6.1–6)*

¹⁶ Nē Yeesuu a yɔ Nasaret maŋ-nɔ mfen̄ nē baa bera mɔ-ɔ. Feyɛ aneŋ nē ɔ kyɔ ɔ waa-ɔ, kukyure kake a fɔ-ɔ, nē ɔɔ yɔ mfen̄ a kebwarekorekyan̄-ɔ-rɔ. Nē baa kore mɔ feyɛ ɔ kare abwaresen̄ wɔre-ɔ gywii bamɔ. Nē ɔɔ kosɔ a ɔ kare. ¹⁷ Nē abresɛ-ɔ ɔkɔ a taa abwaresen̄ wɔre-ɔ kebɛgya kɔ nē Wuribware kyaamɛɛ Isaya a kyɔrɛɛ-ɔ sa Yeesuu. Nē ɔɔ saŋŋe wɔre-ɔ-rɔ. Nē oo ŋu toŋ kɔ nē kyaamɛɛ-ɔ a kyɔrɛɛ feyɛ,

¹⁸ “Wuribware a kufwiin̄e-o te mɔ se,
a lee feyɛ oo lee mɔ sun̄ nee feyɛ
ŋ ya tɔwe mɔ asen̄ timaa gywii atiripɔ.
Oo sun̄ mɔ feyɛ m bɔ tɔwe gywii bamɔ nē baa tii bamɔ-ɔ
feyɛ ba nya bamɔ eyee,
na n tɔwe gywii atenapɔ
feyɛ bamɔ akatɔ i bun̄ji.
Oo sun̄ mɔ feyɛ m bɔ kya
bamɔ nē baa waa bamɔ borɔkraa-ɔ-rɔ.

¹⁹ Na n tɔwe gywii ɔkɛmaa feyɛ saŋ a fɔ
feyɛ Wuribware e ba a ɔ bɔ morɔwe mɔ asesɛ.”*

²⁰ Yeesuu a kare gywii bamɔ lowe-ɔ, nē ɔɔ bɔɔ wɔre-ɔ, nē ɔɔ lan̄ŋaa sa ɔbresɛ nē ɔɔ taa sa mɔ-ɔ. Nē ŋkee ɔɔ kyena kore bamɔ se, nē ɔɔ lee ɔ kaapɔ abwaresen̄-ɔ. Nē ɔkɛmaa nē ɔ bɔ kebwarekorekyan̄-ɔ-rɔ-ɔ e deere mɔ din̄ŋ. ²¹ Nē ɔɔ tɔwe gywii bamɔ feyɛ, “N gye feyɛ Isaya a tɔwe mɔ fɔŋfɔŋ kun̄u si asen̄ nee. ɔ tɔwe nee feyɛ ɔkɔ e ba a ɔ bɔ ba na ɔ waa atɔ mɔ pɛɛɛ nē mone a nu mɔ a kare-ɔ. Nē mɔ e tɔwe mɔ i gywii mone feyɛ ndɔɔ a kake mɔ ɔkɔ e waa aneŋ a atɔ mɔ mone akatɔ-rɔ.”

²² Nē bamɔ pɛɛɛ akatɔ a gyi mɔ se, nē eyee a kpen̄ bamɔ bɔ lee aneŋ nē o nyi sen̄sa esa-ɔ se. Nē baa kuri gywii abɛɛ, “N gye ane ayepɔ Yosef mɔ gyi-o nee eee?”

²³ Nē ɔɔ tɔwe gywii bamɔ feyɛ, “Mɔ e kɔre a n gyi feyɛ mone e da kekpare mɔ a mon' bɔ kye mɔ feyɛ, ‘ɔkyapɔ, kya fɔ eyee,’ na mon' tɔwe gywii mɔ feyɛ ŋ waa atɔ nē mone a nu feyɛ mɔ a waa Kapaaniyum maŋ-nɔ-ɔ mɔ fɔŋfɔŋ aye mfee.

²⁴ Mɔ e tɔwe mɔ i gywii mone feyɛ ba bu Wuribware kyaamɛɛ toŋ kemaa, amɔ mɔ fɔŋfɔŋ aye wɔre. ²⁵ Bɛɛɛ mɔ e ba ayeba aaa? Mon' nyin̄ŋi Wuribware kyaamɛɛ Iliya kebɛɛ-ɔ se, saŋ-ɔ bware a yere ewore nsu nsa na kebɛgya, nē akon̄ a ba bweɛtɔ sweere-ɔ pɛɛɛ se-ɔ.* ²⁶ Saŋ amɔ-ɔ akpenlekyee kyɔ bweɛtɔ Isireelii sweere se. Amaa Wuribware mon̄ sun̄ Iliya feyɛ ɔ kya bamɔ-rɔ. Kpenlekyee kon̄kɔ nē ɔ mon̄ gye Isireeliinyi nē o te Sarafat maŋ-nɔ-ɔ ase wɔre nē Wuribware a sun̄ mɔ. ²⁷ Nē saŋ nē Wuribware kyaamɛɛ Ilisa bɛɛ ɔ bɔ-rɔ-ɔ, nē asesɛ bweɛtɔ e lɔ kebwatɔ ane Isireelii sweere se-ɔ, Ilisa mon̄ sa a ɔkɔ kpaare, amɔ ɔnyare kɔ nē ba tee mɔ e Naaman̄ nē ɔɔ lee Siriya sweere se-ɔ wɔre kpen̄.*”

²⁸ Amɔ fɛraa bamɔ nē bɔ bɔ kebwarekorekyan̄-ɔ-rɔ-ɔ a nu aneŋ nē ɔ tɔwe-ɔ, nē bamɔ idun̄ a fwii. ²⁹ Nē baa kosɔ gyiiri mɔ lee bamɔ maŋ-ɔ-rɔ. Maŋ-ɔ mɔ dɔŋ kebɛɛ kɔ se. Amɔ bɔ ye ba twee mɔ a bɔ bɔ waa kebɛɛ-ɔ kaase a kemaŋtan̄-ɔ-rɔ nee. ³⁰ Amaa Yeesuu a borɔ bamɔ pɛɛɛ mbon̄tɔ-rɔ kyon̄ nee, mɛraa mɔ kpa se o yii yɔwe bamɔ mfen̄.

* 4:19 Isaya 61.1-2 (LXX). * 4:25 1 Awure 17.1, 18.1. * 4:27 2 Awure 5 1-14.

Aneŋ ne Yeesuu a kya ɔnyare ko ne ibrisi te m̀ se-ɔ
(Maak 1.21–28)

³¹ Ne Yeesuu a yɔ Kapaaniyum maŋ-nɔ Galileya sweere se. Kukyure kake-o, ne ɔ ya kaapo abwaresen mfen a kebwarekorekyaŋ-ɔ-rɔ. ³² Ne asese ne baa nu aneŋ ne ɔ kaapo-ɔ eyee a kpen bamo, a lee feye ɔ kaapo nee feye m̀ a gye Wuribware mbraa ɔsapo-ɔ.

³³ Amɔ san amo ɔnyare ko bo kebwarekorekyaŋ-ɔ-rɔ mfen, ne ibrisi te m̀ se. Ne ɔnyare-ɔ a faa-rɔ kenken feye, ³⁴ “Aa! Yeesuu Nasarɛtenyi, nteto ne fo e kpa ane ase mfee? Fo a ba a fo bo mɔ ane nee eee? N nyi sese ne fo gye-ɔ. Fo e gye keyaafore timaa ne Wuribware a lee sun bo kyonwe-ɔ.”

³⁵ Ne Yeesuu a faa ibrisi-o si feye, “Laato na fo koso ɔnyare amo se.”

Ne ibrisi amo a twee ɔnyare-ɔ bo da bamo akato-rɔ mfen, ne e ya koso m̀ se, na e mon waa m̀ seye.

³⁶ Ne asese-ɔ peee eyee a kpen bamo, ne bo ye, “Nteto asen nee, ne ɔ sa senŋsa aneŋ-ɔ nee? ɔnyare amo de ibrisi peee mɔ se keyaalen, haree m̀ ya towe asen, na e koso sese se.”

³⁷ Ne Yeesuu kenyaŋe a yɔ mfen a ifuri-o peee se.

Aneŋ ne Yeesuu a kya alapo bweeto-ɔ
(Matiyo 8.14–17; Maak 1.29–34)

³⁸ Ne Yeesuu a lee kebwarekorekyaŋ-ɔ-rɔ yɔ Simon lɔn-nɔ. Simon mɔ gye bamo ne bo gya Yeesuu si-o oko nee. San amo na Simon m̀ saa kyeese e lo fekyu, ne m̀ kayowore a bere gya bweeto. Ne baa kore Yeesuu feye ɔ kya m̀-ɔ. ³⁹ Ne Yeesuu a ya yere mfen ne ɔkyee amo da ɔ lo-ɔ. Ne ɔ sa kan feye fekyu-o yowe ɔkyee-ɔ. Ne ɔ kpaare, ne ɔ koso puri amo-rɔ waa ateese sa bamo.

⁴⁰ San ne kyowe e twee-ɔ, ne asese a baa bamo anyipo ne ba lo alɔgyi alɔgyi-o Yeesuu ase, ne ɔ ba m̀ asaree bo donno bamo se ako ako, ne bamo okemaa a kpaare. ⁴¹ Ne Yeesuu a bee gya ibrisi bo koso asese bweeto se, na ibrisi-o e fee-rɔ ee towe feye, “Wuribware m̀ gyi-o e gye fo.” Amaa ɔ mon sa a e bee sa senŋsa ko, bo lee feye i nyi damenansɛ feye Kristoo ne Wuribware a sun bo kyonwe-ɔ nee.

Keto se ne Yeesuu a towe abwaresen kebwarekore akyaŋ-nɔ-ɔ
(Maak 1.35–39)

⁴² Kemɔ kaye nke gyegyaye kese-ro, ne Yeesuu a lee maŋ-ɔ-rɔ yɔ kee se mfen ne oko mon bo, ne a du din-ɔ. Amo fɛraa ne asese a lee ba buwi ba kpa m̀. Bamɔ a ya nu m̀-ɔ, nkee bo ma lee kpa feye ɔ lee bamo ase mfen. ⁴³ Amaa ɔ towe gywii bamo nee feye, “A tiri feye n towe Wuribware a kuwure-o-ro a asen timaa-o gywii eman ko gbaa se awuye, bo lee feye keto ne Wuribware a sun m̀ a m bo waa-ɔ nee.” ⁴⁴ Amose-ɔ ne ɔ mɛraa se ɔ naa ɔ towe abwaresen Yudaawuye eman se kebwarekore akyaŋ-nɔ.

5

Aneŋ ne Yeesuu a lee m̀ agyasepo gyenkpɛɛɛ-ɔ
(Matiyo 4.18–22; Maak 1.16–20)

¹ Nke nko Yeesuu a yere kepare dabe ko ne ba tee kemɔ e Ginesaret (beee Galileya)-ɔ kee, ne nkee asese i nenŋi ba yɔ akato-rɔ na bo nya ya nu m̀ abwaresen kotowe. ² Ne Yeesuu a nu baa gyiiri ekoree enyɔ bo dan kepare-ɔ kee. Ne nkingyi akrapo-ɔ a yɔ a bo ya fwee bamo asawu si. ³ Ne oo lwee ekoree-ɔ oko-rɔ. Simon ne Yeesuu a kya m̀ saa kyeese fekyu-o lee nee. Ne ɔ kore Simon feye o nen koree-ɔ bo donno nkyu si kafwee, ne Yeesuu a kyena koree-ɔ-rɔ kaapo asese abwaresen.

⁴ Yeesuu a towe abwaresen lowe-ɔ, ne ɔ towe gywii Simon feye, “Mon' nen bo donno nkyu si yaa keboken-no, na mon' twee asawu-o waa-rɔ kra nkingyi.”

⁵ Ne Simōn ye, “Mō nyanpe, ane a waa kusun kanye-o peee, ane mō ane mon kra seye. Amaa fō e ye aneñ feraa, mō e twee asawu a η waa-ro.”

⁶ Ne baa twee asawu-o waa-ro. Ne baa kra ηkingyi bweeto, haree asawu-o e kpa a a kyaye-ro. ⁷ Amose-ɔ ne baa ya bamo kesaree feye bamo kosobe-ana ne bamo gbaa bo bo bamo koree-ro-ɔ bo kya bamo-ro. Ne baa bo kya bamo-ro, ne baa lee ηkingyi-o bo borō ekoree enyo-ɔ, haree ekoree-ɔ a tawe se e kpa a e gya nkyu.

⁸⁻¹⁰ Ne eyee a kpen Simōn na bamo ne mō aa bamo bo mō koree-ɔ-ro bo lee aneñ ne baa kra ηkingyi bweeto-ɔ se. Aneñ dee ne Sibidii mō gyi-ana, Yakubu na Yohanee ne bo gye Simōn mō kosobe-ana amo-ɔ eyee a kpen bamo. Simōn (ne Yeesuu e ba a ɔ bo tee mō e Peetroo-o) a ηu mfaane-ɔ, ne oo kpuni anurii Yeesuu akato-ro, ne ɔ tawe feye, “Mō nyanpe, nare lee mō ase, bo lee feye n gye ebaye owaapo nee.”

Ne Yeesuu a tawe gywii Simōn feye, “Fō ma sa a fō dun ten fō. Lee ndoo bo yo fō maa lee kra ηkingyi. Amaa asese ne fō e dee buwi kpa na fō baa bamo mō ase.” ¹¹ Mfen ne baa gyiiri bamo ekoree-ɔ bo beya kepare-ɔ kidenbe si, ne baa yowe keto kema, ne baa gya Yeesuu si.

Aneñ ne Yeesuu a kya bwatapo ko-ɔ

(Matiyo 8.1–4; Maak 1.40–45)

¹² San ko Yeesuu a yo ɔ bo man ko-ro, na bwatapo nyare ko mō bo mfen. Mō keden ηu Yeesuu-o, ne ɔ yo mō ase, ne oo kpuni anurii kore Yeesuu tawe feye, “Mō nyanpe, fō e kpa, fō e taare a fō kya mō kolō mō na η nya lwee asese-ro.”

¹³ Ne Yeesuu a benjaa mō feye, “Mō e kpa.” Ne Yeesuu a ba kesaree bo dɔnɔ ɔlɔpo-ɔ se, ne ɔ ye, “Mbeyomō feraa fō e taare a fō lwee asese-ro, a lee feye fō a kpaare.” Mfen dee ne nyare amo a kebwa-ɔ a lowe.

¹⁴ Ne Yeesuu a yii mō se feye, “Den borō kpa kyeye se yo Wuribware alɔnɔpo-ɔ ɔko ase na ɔ deere fō, na fō bo alɔnɔto ne Mosis a tawe e mō ne ɔ lō kolō mō, ne ɔ kpaare-ɔ bo, na okema ηu feye aneñ a kolō-ɔ mon lee ki te mō se-ɔ. Fō a maa se fō e yo, fō ma kan yere kpa-ro tawe keto ne mō a waa sa fō-ɔ gywii ɔko.”

¹⁵ Amō gbaa ne Yeesuu kenya a yo eman se-ɔ nee. Ne asese biribiri a ba a bo bo nu asen ne ɔ tawe-ɔ, na ɔ kya bamo alō. ¹⁶ Amaa mō ya nya kpa aneñ ne ɔ taare-ɔ, ɔ yo ɔ naa mō wore mfen ne a du din-ɔ na ɔ nya kore kebwarekore.

Aneñ ne Yeesuu a kya kegyaboo ko-ɔ

(Matiyo 9.1–8; Maak 2.1–12)

¹⁷ Kake ηko, ne Yeesuu e kaapo abwaresen lɔn ko-ro, ne Farisii awuye ko na Wuribware mbraa akaapopo ko a ba bo te Yeesuu ase mfen. Bamō bokō a lee man kema ne ɔ bo Galileya sweere se-ɔ. Ne bokō mō a lee Yudeya sweere se na Yerusalem man-nō. San amo-ɔ na ɔ bee o de Wuribware a keyaalen-ɔ ɔ kya alɔpo.

¹⁸ Ne anyare ko a sorō kegyaboo ko krañ se baa, ne baa len bamo eyee na bo taa mō lwee lɔn-ɔ-ro yaa bo beya Yeesuu akato-ro. ¹⁹ Amaa bo lee aneñ ne asese kyō bweeto-ɔ se-ɔ, bo mon taare nya kpa na bo taa mō lweero. Amose-ɔ ne baa sorō mō bo dee yo kekyañ ne Yeesuu bo kemo-ro-ɔ sosō. Bamō a tee kemo sosō-ɔ se-ɔ, ne baa tuwi bō sosō. Mfen ne baa taa mō bo dɔnɔ krañ se, ba ife bo da-ro, ne baa kra ife-o-ro yowe mō-ro kafwee kafwee bo kyonwe kekyañ-ɔ-ro yaa bo beya Yeesuu akato-ro.

²⁰ Aneñ ne baa pee akato baa kegyaboo amo-ɔ se-ɔ, Yeesuu a ηu feye baa kore mō gyi bweeto. Amose-ɔ ne ɔ tawe gywii kegyaboo-ɔ feye, “Mō nyare, mō a taa fō ebaye-ɔ bo ke fō.”

²¹ Amō feraa, ne Wuribware mbraa akaapopo-ɔ na Farisii awuye-o a lee ba ηwiini ba gywii abee feye, “Nse e gye anyare mō ne mō-ɔ mō e sa senja aneñ feye mō a gye Wuribware-ɔ? Anyare mō a tawe abusenjen. Nee Wuribware wore e gye ne ɔ taare a ɔ taa ebaye bo ke asese e?”

²² Mfen ne Yeesuu a kyɔ ɲu bamo mfɛɛrɛ, ne oo bise bamo feyɛ, “Ntɛtɔ i de mone? ²³ Kemɔ-ɔ kemɔ e bo tɔwɛ lo, ‘Mo a taa fo ebɔye bo ke fo’ beɛɛ ‘Koso nare’? ²⁴ To, mo e kaapo mone feyɛ mo, dimaadi mɔ gyi-o, de keyaalen sweere mɔ se na n taare taa okemaa ebɔye bo ke mɔ.” Ne ɔ tɔwɛ gywii kegyabɔɔ-ɔ feyɛ, “Kee e, koso taa fo kraɲ a fo nare yo pe.”

²⁵ Puri amɔ-rɔ ne kegyabɔɔ amɔ a koso laman amɔ akatɔ-rɔ mfen bɔɔ mɔ kraɲ, ne ɔ nare mɔ ayaa anyɔ se o yii pe, na ɔ kyɔrɔ Wuribware. ²⁶ Ne bamo ne bo bo mfen-ɔ pɛɛɛ mɔ eyee a kpen bamo. Ne kufu a nya bamo, ne baa kyɔrɔ Wuribware na ba tɔwɛ feyɛ, “Aseɲ dabɛ ko ne anɛ a ɲu ndɔɔ.”

Aneɲ ne Yeesuu a tee Lewii, ne ɔ ba bo gya mɔ se-ɔ
(Matiyo 9.9–13; Maak 2.13–17)

²⁷ Amɔ kamɛɛ-rɔ, ne Yeesuu a lee ya ɲu lenpoo ɔkɔrɛpɔ ko ne ba tee mɔ e Lewii-o (ne bo bee ba tee mɔ e Matiyo-o) na o te mɔ lenpoo kɔrɛkpa. Ne Yeesuu a tɔwɛ gywii mɔ feyɛ, “Koso gya mɔ se.” ²⁸ Mfen ne Lewii a koso yɔwɛ ketɔ kemaa, ne ɔ gya Yeesuu si.

²⁹ Ne Lewii a ya waa ateese mɔ aye sa Yeesuu a o gyi. Ne ɔ bee nyiɲɲi lenpoo akɔrɛpɔ bweɛtɔ na asɛɛ ko feyɛ bo ba na bo gyi ateese amɔ. ³⁰ Amɔ fɛraa ne Farisii awuye-o na Wuribware mbraa akaapɔpɔ ko ne bo tii bamo se bo gya bamo ananatɔ se-ɔ a lee ba tee ba gywii Yeesuu agyasepɔ-ɔ, ne bo ye, “Ntɛtɔ se ne mone aa lenpoo akɔrɛpɔ na ebɔye awaapɔ i gyi abɛɛ ase?”

³¹ Ne Yeesuu a nya menan benɲaa bamo feyɛ, “Ɔko ne ɔ lo-ɔ ne ba sa kadwii. N gye ɔko ne o de alanfiya-o. ³² Amɔse-ɔ n gye bamo ne bo mon gye ebɔye awaapɔ-ɔ se ne mɔ a ba, amaa bamo ne bo gye ebɔye awaapɔ-ɔ se ne mɔ a ba, na m bo tɔwɛ gywii bamo feyɛ bo nu bamo eyee kinɲi lee bamo ebɔye-rɔ.”

Akoɲ kekra aseɲ
(Matiyo 9.14–17; Maak 2.18–22)

³³ Ne asɛɛ ko a bo tɔwɛ gywii Yeesuu feyɛ, “Yohanee a agyasepɔ-ɔ na Farisii awuye a bomo-ɔ e kra akoɲ iluwi bweɛtɔ na ba kore kebwarekore, amaa fo fɛraa fo bomo-ɔ i gyi ba nuu san kemaa.”

³⁴ Ne Yeesuu a benɲaa bamo feyɛ, “Mone e fa feyɛ san ne ɔko e kpa a ɔ waaree-ɔ, ɔkofɔ mɔ kuri mɔ nyare-ana e kyena akoɲ na ɔ bo-rɔ aaa? Mon kɔrɛ gyi. ³⁵ N du nee feyɛ ɔkofɔ mɔ kuri-o, ne mɔ agyasepɔ-ɔ mɔ du nee feyɛ ɔkofɔ mɔ kuri mɔ nyare-ana-ɔ. Nke ɲko e ba ne ba kra ɔkofɔ mɔ kuri a bo lee bamo ase, na ɲkee bo kra akoɲ.”

³⁶ Ne Yeesuu a bee tɔwɛ kekpare mɔ gywii bamo feyɛ, “Ɔko maa kyan waagya popwɛɛ na ɔ bo taa waagya dedaa-rɔ. Ɔko ne mɔ ya waa aneɲ, ɔ nyera waagya popwɛɛ-ɔ, na mfen ne ɔ ba waagya-ɔ bo taa-rɔ-ɔ na waagya dedaa-ɔ maa waa koɲko. ³⁷ Aneɲ deɛ ne mone nyi feyɛ bo de nta ba waa pranɲowa ne ba ba kabɔ wɔrɛ bo waa-ɔ-rɔ. Bo de nta popwɛɛ ba waa pranɲowa popwɛɛ-rɔ. Nta popwɛɛ ya lwee pranɲowa dedaa-rɔ, nta-ɔ i fwii na pranɲowa-ɔ bwee nyera na nta-ɔ twiiri wee. ³⁸ Amɔse-ɔ, bo de nta popwɛɛ ba waa pranɲowa popwɛɛ-rɔ. ³⁹ Ne ɔko mɔ ya nuu nta dedaa, ɔ maa lee kpa mpopwɛɛ kunuu. Ɔ ye ndedaa-ɔ bo mpopwɛɛ-ɔ. Amɔse se-ɔ mɔ agyasepɔ-ɔ maa kra akoɲ.”

6

Kukyure ɲke aseɲ
(Matiyo 12.1–8; Maak 2.23–28)

¹ Kukyure kake ko, Yeesuu mɔ aa mɔ agyasepɔ a naa ba kyɔɲ abwaye adɔɔ ko-rɔ-ɔ, ne mɔ agyasepɔ-ɔ a lee ba gyɛɛ abwaye ne ba kyɔɲ amɔ-rɔ-ɔ, ne baa fee ba wo, a lee feyɛ akoɲ de bamo. ² Ne Farisii awuye ko a ɲu aneɲ ne ba waa-ɔ, ne baa bise bamo feyɛ, “Ntɛtɔ se ne mone e gyɛɛ abwaye-o? Mone mon nyi feyɛ ketɔ ne mone e waa-ɔ gye kusun nee eee? Ne a kye Wuribware mbraa feyɛ ɔko a waa kusun ko kukyure kake.”

³ Ne Yeesuu a benḡaa bamo feye, “Mone mon tɛɛ kare abwaresen wore-ɔ nu ketɔ ne ane ɔdedaapo Deefid a waa san ne akon de mɔ aa mɔ anareberɛpo-ɔ ɔɔɔ? ⁴ Ketɔ bo abwaresen wore-ɔ-ro feye Deefid a lwee Wuribware sunkpa, ne baa sa mɔ bodobodoo akuri ne baa bo lonḡo Wuribware-ɔ, ne ɔɔ san ekɔ sa mɔ anareberɛpo-ɔ. Na a mon gye mbraa kikyee aaa? Bo lee feye ane mbraa-ɔ ye Wuribware alonḡopo wore e gye ne bo de kpa feye bo gyi anen a bodobodoo-o.” ⁵ Ne Yeesuu a tawe bo gye keɛ feye, “Amose-ɔ mo, dimaadi mɔ gyi-o, de kukyure kake-o gbaa elen.”

Kesaree wuse wuye ko asen
(Matiyo 12.9–14; Maak 3.1–6)

⁶ Kukyure kake ko bee ne Yeesuu a bee yo kebwarekorekyan-nɔ ya kaapo abwaresen. San amo-ɔ onyare ko mɔ bo mfen na mɔ kigyisesaree a wu. ⁷ Amo Farisii awuye na Wuribware mbraa akaapopo ko mɔ bo mfen, ne ba kpa a bo nya poro Yeesuu feye ɔ waa boye. Amose-ɔ bamo akato a pee ba deere a bo kee feye Yeesuu e kya kesaree wuse wuye amo kukyure kake amo aaa, a lee feye bo maa waa kusun kema kake amo.

⁸ Amaa Yeesuu a kyɔ nu bamo mferɛ-ɔ, ne ɔɔ tawe gywii kesaree wuse wuye amo e, “Koso ba akato-ro mfee.” Ne onyare-ɔ a koso yere ba akato-ro mfen.

⁹ Ne Yeesuu a bise bamo ne bo bo mfen-ɔ feye, “Emene ne Wuribware mbraa-ɔ a sa kpa feye ane waa kukyure kake? Mbraa-ɔ ye ane waa kitimaa nee eee, beee kebɔye aaa? N ye, ane morowe sese nee, beee ane mɔɔ sese nee eee? Mon! tawe gywii mo.”

¹⁰ Ne ɔɔ deere bamo peee kpone. Ne nkee ɔɔ tawe gywii onyare-ɔ feye, “Teyi fo kesaree-ɔ-ro.” Ne onyare amo a teyi-ro, ne mɔ kesaree amo a kpaare. ¹¹ Bo lee mfaanee se-ɔ ne Farisii awuye-o na Wuribware mbraa akaapopo-ɔ idun a fwii bweeto Yeesuu si, ne baa lee ba fa ketɔ ne ba waa mɔ-ɔ.

Anen ne Yeesuu a lee mɔ ayaa-ro ayerepo kudu anyɔ-ɔ
(Matiyo 10.1–4; Maak 3.13–19)

¹² Ketɔ mon kyee ne Yeesuu a yo kebee ko se ya kore kebwarekore. Ne oo sii mfen kanye amo peee ɔ kore kebwarekore. ¹³ Kaye a ke-o, ne ɔɔ tee mɔ agyasepo-ɔ baa mɔ ase, ne oo lee bamo-ro kudu anyɔ feye bo waa mɔ ayaa-ro ayerepo. ¹⁴ Bamo e gye Simɔn (ɔɔ bee sa mɔ kenjasenyare nee feye Peetroo) na mɔ tire Andruu, na Yakubu na Yohanee na Filipino na Bar-Tolomiyu, ¹⁵ na nkee Matiyo na Tomas na Alafiyus mɔ gyi Yakubu, na Simɔn ne ba tee mɔ e Selɔt (kaase e kaapo nee feye ɔmanḡpapo-ɔ), ¹⁶ na Yakubu mɔ gyi Yudas, na Yudas ko ne ba tee mɔ e Kariyotinyi, ne ɔ ba a ɔ bo gyi Yeesuu kidiburo-o.

Anen ne Yeesuu a kaapo atɔ, ne ɔɔ kya alapo-ɔ
(Matiyo 4.23–25)

¹⁷ Ne Yeesuu na mɔ ayaa-ro ayerepo-ɔ a kporowe kebee-ɔ si. Bamo a kporowe-ɔ, ne mɔ aa mɔ agyasepo bweeto a bo yere mfen ne sweere-ɔ du kyekyee-ɔ. Asese biribiri mɔ a gyanḡe mfen. Bamo bokɔ a lee Yudeya sweere se, na Yerusalem man-nɔ, ne bokɔ mɔ a lee eman ko se ne ba tee emo e Tiro na Sidon, ne e bo ɔpo kee-ɔ.

¹⁸ Baa ba nee feye bo bo nu abwaresen ne Yeesuu e tawe-ɔ na ɔ bee kya bamo alɔ. Bamo ne ibrisi te bamo se ee tɔraa bamo-ɔ peee mɔ a ba mfen. Ne ɔɔ gya emo bo koso bamo se. ¹⁹ Ne asese-ɔ peee a len eyee ba kpa feye bo daboro mɔ, a lee feye keyaalen ne o de-o ɔ taare a ɔ bo kya bamo peee.

Kebee se abwaresen kotawe
(Matiyo 5.1–12)

²⁰ Ne Yeesuu a lee ɔ sa senḡsa o gywii mɔ agyasepo-ɔ feye,

“Mone ne mone i wu kitiri-o, mone de nyure,
a lee feye mone e gye ne mone tii Wuribware a kuwure-o si.

21 Mone ne akon e mao mone mbeyom-o, mone de nyure,
 a lee feye mone san mone e keepaa.
 Mone ne mone ebore-ro i dunwi mone mbeyom-o, mone de nyure,
 a lee feye mone san mone e mase.

22-23 Asese ya kisi mone,
 ne baa gya mone lee bamo kebwarekore akyan-no,
 ne baa saare mone, ne baa nyera mone kenyare
 bo lee anej ne mone gya mo, dimaadi mo gyi-o, si-o si,
 mone de nyure,

Asej ya to mone anej,
 mon' sa a a waa mone kane na mon' ba kane bo kyaa,
 a lee feye kakaka dabe timaa ko da
 ka gywii mone Wuribware se.

Bo lee feye anej ne ba waa mone-o de
 ne bamo adedaapo-o a bo waa Wuribware a akyaame-o.

24 Amaa asej dabe e to mone ne mone gye ato awuye mbeyom-o,
 a lee feye mone a kyoo gyi mone kane sweere se mfee.

25 Asej dabe e to mone ne mone a gyi keepaa mbeyom-o,
 a lee feye akon san a ba a bo nya mone.

Asej dabe e to mone ne mone e mase mbeyom-o,
 a lee feye bore-ro san o ba a o bo dunwi mone na mon' su.

26 Asej dabe e to mone ne asese e sa mone kenyare timaa mbeyom-o.
 Anej de ne bamo adedaapo a sa bamo ne baa bo penna
 feye bo gye Wuribware akyaame-o kenyare timaa.”

Anej ne ane kpa ane adon asej-o
(Matiyo 5.38-48; 7.12)

27 Ne Yeesuu a kya se towe feye, “Mbeyom mone ne mone i nu mo asej-o, mo e towe
 mo i gywii mone feye, mon' kpa mone adon asej, na mon' waa bamo ne ba kisi mone-o
 kedamenanse. 28 Na mon' yure bamo ne bamo feraa ba da mone yii-o, na mon' kore
 kebwarekore sa bamo ne ba waa mone borakraa-o. 29 Feye oko ya da fo ko kesebo-ro
 kebaa, na fo bee buruwaa kenyasepo-o sa mo a o da. Oko ya taa fo waagya, na fo taa fo
 kaare bo tii mo si na o taa nare. 30 Okema ne o kore fo kotoko-o, fo i de, sa mo keto-o, ne
 oko ya taa fo keto, fo ma toora mo feye o kinjaa kemo baa fo. 31 Amo katin e gye feye anej
 ne mone e kpa feye mone abeko waa mone-o, mone mo mon' waa anej de sa bamo.

32 Mone e kpa bamo ne ba kpa mone-o wore asej, emene ne mone e waa a mon' nya
 nyure lee Wuribware ase? A lee feye bamo gbaa, bamo ne bo gye eboye awaapo-o, e kpa
 bamo ne ba kpa bamo-o asej. 33 Mone e waa bamo ne ba waa mone kedamenanse-o
 kedamenanse, nto se ne mon' nya nyure? A lee feye anej de ne eboye awaapo gbaa e
 waa. 34 Ne mone ya ba mone ato bo para bamo ne mone nyi feye ba ka mone kok-o
 wore, emene ne mone e waa a mon' nya nyure lee Wuribware ase? A lee feye eboye
 awaapo gbaa de ba para abee anej de. 35 Amaa amo katin-o e gye feye mon' kpa mone
 adon asej, na mon' waa bamo kedamenanse. Mon' ba mone ato bo para, na mone ma fa
 feye bo ka mone amo kok. Mone ya waa anej sa bamo, mone e nya amo kakaka dabe
 san ko, na bo nu feye mone gye Nyinkpen-kyon-atopere-Bware mo gyi-ana. Bo lee feye
 Wuribware bware bo sa bamo ne bo gye aborokonepo gbaa na bamo ne bo maa sa mo
 anse keto kema-ro-o.

36 Amose-o mon' nu asese ewee feye anej ne mone se Wuribware i nu asese ewee-o.”

Mone ma poro mone beko-ana
(Matiyo 7.1-5)

³⁷ Ne Yeesuu a kya se tawe feye, “Mone ya poro mone beeko-ana, Wuribware mo e poro mone. Amose-ɔ mone ma poro mone beeko-ana. Mone ya bu mone beeko-ana kepo, Wuribware mo i bu mone kepo. Amose-ɔ mone ma bu mone beeko-ana kepo. Amaa mone ya taa mone beeko-ana ebaye bo ke bamo, Wuribware mo e taa mone lee a ɔ bo ke mone. ³⁸ Mone ya sa mone beeko-ana ato, Wuribware mo e sa mone mone lee. Kasentij Wuribware e ba ato a ɔ bo borɔ mo kyunputij-o, na o yee si, na ɔ bee nya bo borɔ se, na a borawe, na ɔ taa sa mone. Anen ne mone e sa mone beeko-ana-ɔ dee ne Wuribware mo i kinjaa a ɔ bo sa mone.”

³⁹ Ne Yeesuu a da kekpare mo gywii bamo feye, “Fo e gye tenapo, fo e taare a fo kaapo fo kosobee tenapo kpa aaa? Mon kore gyi. Fo ya waa anen, mone anyo-ɔ e lee a mon' lee da kemaŋtaŋ-no.”

⁴⁰ Anen dee ne sukuu kigyi mon de kpa feye ɔ kaapo ato, a lee feye ɔ mon ta feye mo akaaporo, amo ɔ lowe mo sukuu.

⁴¹ Beee emene se ne fo e deere kakpafee ne ka don fo beeko kekato se-ɔ, ne fo mon kee kebentij ne ke don fo lee si-o? ⁴² Beee emene ne fo e waa na fo tawe feye, ‘Mo kosobee, sa a n lee kakpafee ne ka don fo kekato se-ɔ,’ na fo feraa fo mon kee kebentij ne ke don fo lee si-o? Nno nyo nyo wuye, lee kebentij ne ke don fo fonfon kekato se-ɔ pwee na fo dee taare nu damenanse lee kakpafee ne ka don fo beeko lee si-o. Amose se-ɔ mone ma poro mone beeko-ana. Amaa mon' lee ebaye lee mone fonfon nkpono-ro pwee na mon' dee taare kya mone beeko-ana-ro na bo lee bamo lee.”

Kiyii na kemo agyi

(Matiyo 7.16–20; 12.33–35)

⁴³ Ne Yeesuu bee ɔ ye, “Kiyii timaa maa swee agyi baye, ne kiyii ne ke mon de alanfiya-o mo maa swee agyi timaa. ⁴⁴ Kiyii agyi ne bo de ba pini kiyii suyo ne ke gye-ɔ. A lee feye lenkreŋ maa swee kimaŋgoo agyi, ne kurunbree mo maa swee kukuti agyi. ⁴⁵ Sese timaa kakpono-ro ne ato timaa e lee, ne ato baye e lee sese baye kakpono-ro, a lee feye keto ne ke bo sese kakpono-ro-ɔ e gye ne a lee mo kan-ro.”

Lɔŋ apwεεpo anyo-ɔ

(Matiyo 7.24–27)

⁴⁶ Ne Yeesuu a kya se bise feye, “Nteto se ne mone e tee mo e ‘Mo nyanpe, mo nyanpe,’ na mone mo mone maa waa keto ne mo e tawe mo i gywii mone-ɔ nee? ⁴⁷ Mo e kaapo mone anen ne oko ne ɔ ba mo ase a o nu mo asen, ne o bu amo-ɔ du-o. ⁴⁸ Sese-ɔ du nee feye onyare ko ne ɔ kpa a ɔ pwee lon, ne ɔ da talii, ne oo kwii talii-o-ro waa ken ya to afore pwee ne ɔ dee pwee mo lon bo yera se. Mo a pwee mo lon-ɔ bo yera lowe-ɔ, ne bon ko a twee kufwiiri, ne mo nkyu a gyaa bo towaa lon-ɔ, na ɔ mon lenkraŋ gbaa, bo lee anen ne baa pwee mo damenanse-ɔ se. ⁴⁹ Amaa oko ne o nu mo asen ne mo e tawe-ɔ, ne mo-ɔ mo maa gya amo se-ɔ du nee feye onyare ko ne ɔ pwee mo lon ne ɔ mon kwii talii-o na ɔ waa ken-o. Ne nkyu a twee kufwiiri gyaa bo towaa lon amo. Ne lon amo a bwee lee da wuuum. Amo e gye saasebee.”

7

Anen ne Yeesuu a kya Roma soogyaa ko keyaafore-ɔ

(Matiyo 8.5–13)

¹ San ne Yeesuu a tawe keto ne o de o gywii asese-ɔ lowe-ɔ, ne ɔ yo Kapaaniyum man-no. ² Amo san amo-ɔ asoogyaa abrese-ɔ oko bo mfen. ɔ mon gye Isireeliinyi feye Yeesuu-o. ɔ gye Romanyi nee. Ne o de mo keyaafore timaa ko ne ɔ lo ɔ da ɔ kpa a o wu. ³ Soogyaa amo a nu Yeesuu si man-ɔ-ro-ɔ, ne oo sun Yudaa awuye abrese ko feye bo ya kore Yeesuu na ɔ bo kya mo keyaafore-ɔ sa mo. ⁴ Ne baa ba Yeesuu ase bo kore mo feye ɔ ba. Ne bo ye, “Haree onyare amo a mon gye Isireeliinyi-o gbaa ooo, a bware feye fo bo

kya m̀ò-r̀ò. ⁵ B̀ò l̀ee f̀eyε ɔ kpa ane asesε asen, ne m̀ò f̀ɔnf̀ɔn a bee pwεε kebwarekorekryan sa ane.”

⁶ Amose-ɔ ne bamo aa Yeesuu a taa b̀ò ỳò. Bamo a kpa a b̀ò f̀ò l̀ɔn-ɔ-r̀ò-ɔ, ne soogyaa-o a sun m̀ò nyare-ana f̀eyε b̀ò ya gyan̄naa Yeesuu. Ne baa ya t̀òwε gywii m̀ò f̀eyε, “M̀ò nyan̄pe, f̀ò ma kponε f̀ò eyee ba m̀ò ase. A l̀ee f̀eyε mon̄ gye sεsε timaa ne m̀ bware f̀eyε f̀ò ba m̀ò l̀ɔn-ǹò-ɔ. ⁷ Ne m̀ò-ɔ m̀ bee mon̄ f̀ò f̀eyε m̀ ba f̀ò ase m̀ò f̀ɔnf̀ɔn. Amose-ɔ f̀ò ya den̄ sa kan̄ b̀ò kyon̄wε gbaa, m̀ò keyaaf̀ore-ɔ e kpaare. ⁸ N̄ gbaa m̀ò ne n̄ gye sεsε lan̄gyan̄, ne n̄ de abresε ne b̀ò kyɔ m̀ò-ɔ, de asoogyaa awuye m̀ò kaase, ne m̀ò ya t̀òwε gywii bamo ɔk̀ò f̀eyε, ‘Nare,’ ɔ ỳò nee, ne m̀ò ya t̀òwε gywii ɔk̀ò m̀ò f̀eyε, ‘Ba,’ puri am̀ò-r̀ò am̀ò ɔ ba. Ne m̀ò ya t̀òwε gywii m̀ò keyaaf̀ore f̀eyε, ‘Waa kem̀ò-ɔ,’ am̀ò ɔ waa.”

⁹ Yeesuu a nu anen̄ ne ɔnyare am̀ò a sun̄ b̀ò t̀òwε-ɔ, ne eyee a kpen̄ m̀ò, ne oo buruwaa t̀òwε gywii laman̄ ne ɔ gya m̀ò se-ɔ f̀eyε, “M̀ò e t̀òwε m̀ò i gywii mon̄ f̀eyε mon̄ tεε ηu sεsε ne ɔ k̀òrε m̀ò o gyi mfaanεε-ɔ, ane Isireelii awuye-ro gbaa mon̄ tεε ηu ɔk̀ò anen̄. Ne ɔnyare m̀ò mon̄ gye Isireeliinyi.”

¹⁰ Ne mb̀ò am̀ò a kin̄ji ỳò soogyaa am̀ò aye ya t̀ò f̀eyε m̀ò keyaaf̀ore am̀ò a kpaare.

Anen̄ ne Yeesuu a kyin̄ji kpenlekyee k̀ò kagyinyan̄sεε l̀ee lowi-ro-o

¹¹ N̄ke mfenε k̀ò kamεε-ɔ, ne Yeesuu a ỳò man̄ k̀ò ne ba tee ε Nayan̄-o-ro. Am̀ò san̄ am̀ò-ɔ m̀ò agyasep̀ò-ɔ na asesε biribiri gya m̀ò se. ¹² San̄ ne ba kpa a b̀ò lwee man̄-ɔ-r̀ò-ɔ na asesε k̀ò s̀ò kifunin̄, na asesε bweet̀ò gya se ba l̀ee man̄-ɔ-r̀ò ba ỳò purekpa. Asaa kpenlekyee k̀ò m̀ò kagyinyan̄sεε ẁore kpen̄ ne o de-o ya wu, ne b̀ò de m̀ò a b̀ò ya pure, ne man̄-ɔ-r̀ò asesε gya se anen̄. ¹³ Am̀ò Yeesuu ked̄en̄ ηu ɔkyee am̀ò-ɔ, ne m̀ò asen̄ a waa m̀ò ewεε, ne ɔ t̀òwε gywii ɔkyee-ɔ f̀eyε, “F̀ò ma l̀ee su.”

¹⁴ Ne Yeesuu a nare ya dab̀ò kifunin̄-o, ne bamo ne b̀ò s̀ò-ɔ a sii yerε. Ne Yeesuu ye, “Keyaaf̀ore, k̀òs̀ò.” ¹⁵ Ne keyaaf̀ore ne oo wu-o a k̀òs̀ò kyena, ne ɔ l̀ee ɔ sa sen̄sa. Ne Yeesuu a taa m̀ò sa m̀ò nyi.

¹⁶ Ne kufu a nya bamo ne b̀ò b̀ò mfen̄-ɔ pεεε, ne baa kỳòr̀ò Wuribware. Ne b̀ò ye, “Wuribware kyaamεε dab̀e k̀ò a ba ane ase. Wuribware a ba a ɔ b̀ò m̀òr̀òwε m̀ò asesε.”

¹⁷ Ne Yeesuu asen̄ a ỳò eman̄ ne e maa mfen̄-ɔ-r̀ò na ifuri am̀ò pεεε se.

Anen̄ ne Yohanee Osuub̀òp̀ò-ɔ a sun̄ mb̀ò Yeesuu ase-ɔ (Matiyo 11.2–19)

¹⁸⁻¹⁹ Ne Yohanee Osuub̀òp̀ò a agyasep̀ò-ɔ a t̀òwε at̀ò ne Yeesuu a waa-ɔ pεεε asen̄ gywii Yohanee. Ne ɔ tee bamo abεε anỳò sun̄ bamo Yeesuu ase na b̀ò ya bise m̀ò f̀eyε, “F̀ò e gye Kristoo ne Yohanee ye ɔ ba a ɔ b̀ò l̀ee Wuribware ase-ɔ ɔɔ, bεεε sεsε ban̄ban̄ k̀ò bee ɔ b̀ò-r̀ò ne ane kee m̀ò kpa aaa?”

²⁰ Am̀ò fεraa bamo a ỳò Yeesuu ase-ɔ, ne baa bise m̀ò f̀eyε, “Yohanee Osuub̀òp̀ò-ɔ ya sun̄ ane na ane b̀ò bise f̀ò f̀eyε f̀ò e gye Kristoo ne ɔ ye ɔ ba a ɔ b̀ò l̀ee Wuribware ase-ɔ ɔɔ, bεεε sεsε ban̄ban̄ k̀ò bee ɔ b̀ò-r̀ò ne ane kee m̀ò kpa aaa?”

²¹ San̄ am̀ò m̀ò-ɔ, Yeesuu a kyɔ kya al̀òp̀ò bweet̀ò na bamo ne ibrisi te bamo se-ɔ. Atenap̀ò pεεε, oo bun̄ji bamo akat̀ò. ²² To, ne ɔ ben̄naa Yohanee Osuub̀òp̀ò a mb̀ò-ɔ f̀eyε, “Mon̄' kin̄ji nare ya t̀òwε ket̀ò ne mon̄ a nu m̀ò e t̀òwε, na ket̀ò ne mon̄ a ηu m̀ò e waa-ɔ gywii Yohanee. F̀eyε anen̄ ne Wuribware kyaamεε k̀ò a kỳòr̀ε waa abwaresen̄ ẁore-ɔ-r̀ò b̀ò l̀ee m̀ò ne ɔ ba a ɔ b̀ò ba-ɔ kun̄u si asen̄-ɔ, am̀ò e gye f̀eyε, mbeỳm̀ò atenap̀ò kee, ne agyab̀ò naa, ne abwat̀òp̀ò kebwat̀ò a lowe, ne akpawu i nu asen̄, ne bamo ne baa wu-o a kyin̄ji, ne atirip̀ò i nu asen̄ timaa-o. ²³ ɔk̀ò ne ɔ maa ỳòwε k̀òk̀òrε m̀ò gyi-o e nya nyure.”

²⁴ San̄ ne Yohanee Osuub̀òp̀ò a mb̀ò-ɔ a kin̄ji b̀ò yii-o, ne Yeesuu a l̀ee ɔ t̀òwε Yohanee asen̄ o gywii asesε bweet̀ò ne b̀ò gya m̀ò se-ɔ. ɔ ye, “San̄ ne mon̄ a ỳò Yohanee ase kimukee-ro-o, ntet̀ò ne mon̄ a ỳò a mon̄' ya deere? ɔk̀ò ne o kyurowi m̀ò mfεεrε f̀eyε anen̄ ne efa i kpeere η ỳò mfεe na mfεe san̄ ne afwii e da m̀ò-ɔ ne mon̄ a ya deere

aaa? ²⁵ Ntētō nē mōnē a lēē a mōn' ya deere? Sēsē nē o bunj waagya timaa-o nē mōnē a yō a mōn' ya deere aaa? Asēsē nē bō bunj aneñ a atō nē bamō kakyēna-rō bō kōnē-ō gye atō awuye nē bō te elōñ damenan̄sē dabē dabē-rō-ō. ²⁶ Mōn' tōwē gywii mō, nse nē mōnē a yō a mōn' ya deere? Wuribware kyaamēē aaa? Kasentij nēē, amaa n gye Wuribware kyaamēē-ō wōrē nē mōnē a ya ŋu. Mōnē a ŋu ōkō na ɔ kyō bō tii si. ²⁷ A lēē feyē Yohanee Osuubōpō-ō asēñ nē baa kyōrēē waa abwareseñ wōrē-ō-rō feyē Wuribware ē tōwē o gywii Kristoo feyē,

‘Mō i sunj mō kabōō a m bō gye fō ŋkrēē,
na ɔ ya lōññō kpa bō yera fō.’* ”

²⁸ Nē Yeesuu a tōwē bō tii si feyē, “Mō ē tōwē mō i gywii mōnē feyē sēsē kō mōñ kyena sweere mō sē nē ɔ kyō Yohanee Osuubōpō-ō, amaa mō nē ɔ gye kagyinyii Wuribware se a kuwure-o-ro kyō Yohanee.”

²⁹ Asēsē-ō pēēē, fāñfāñ lenpoo akōrēpō-ō, a nu aneñ nē Yeesuu a tōwē Yohanee Osuubōpō-ō asēñ-ō, nē bamō akatō a gyi, nē bō ye Wuribware bware. Asēsē mō nē baa tōwē aneñ-ō gye bamō nē Yohanee a bō asuu-o nēē. ³⁰ Amaa Farisii awuye-o na Wuribware mbraa akaapōpō-ō ē gye bamō nē bamō fēraa baa kine kpa nē Wuribware ē bōrō sē a ɔ bō mōrōwē asēsē-ō, nē baa kine feyē Yohanee bō bamō asuu-o.

³¹ Nē Yeesuu a kya sē ē, “Mbeyōmō, ntētō nē mō ē nya a m bō biri ndōō a asēsē-ō nēē? Emenē nē bō du? ³² Bō du nēē feyē nyaagyi a te ba soori kōlōñdē sē, nē bamō katunj kō ē fēē-rō ba kyōñwē katunj kō feyē,

‘Anē a da kōkōfō-rō akōyē sa mōnē,
amaa mōnē mōñ kyaa ooo.
Nē anē a bēē waa kale,
amaa mōnē mōñ su ooo.’

³³ To, Yohanee Osuubōpō-ō a ba-ō, ɔ kra akōñ, nē oo kisi nta kunuu, nē mōnē ye, ‘Ōbōnsam te mō sē.’ ³⁴ Amaa mō, dimaadi mō gyi-o, a ba, nē mō a gyi nuu fēraa, nē mōnē bēē mōnē ye, ‘Mōn' kēē ɔnyare amō, ɔ gye oteesekpapō, na ɔtanuupō, na lenpoo akōrēpō bamō nyare, na ebōyē awaapō bamō nyare nēē.’ ³⁵ Amaa fō ya ŋu ōkō nē mō ē gya Wuribware a kanyiasēñ a ekpa-ō sē-ō, fō i ŋu feyē mō kanyiasēñ-ō gye kasentij.”

Anēñ nē Yeesuu a yō Simōñ Farisiinyi-o aye-ō

³⁶ Nē Farisii awuye-o ōkō nē ba tēē mō ē Simōñ-ō a nyiñji Yeesuu feyē ɔ ba mō aye bō gyi ateese. Nē ɔ yō mfēñ ya kyēna a o gyi. ³⁷ Amō sanj amō ɔkyēē kō mō bō mañ-ō-rō mfēñ, nē ɔ gye ebōyē ɔwaapō. Nē oo nu feyē Yeesuu a ba Farisiinyi amō aye o gyi. Amōsē-ō nē ɔ kpa mō lanpēñtaa bō bōrō kalōgyii kō nē baa baa kibu kō nē ba tēē kēmō ē alabasetaa-ō bō waa-ō baa mfēñ. ³⁸ Amō a gye Yudaa awuye mbraa-ō sē, nē bō da ba gyi. Nē ɔkyēē-ō a bō yere Yeesuu ayaa ase. Nē o su o de mō akyukyu ɔ pō mō ayaapapaa. Nē ŋkee ɔ ba mō ipwii bō krēē akyukyu-o Yeesuu ayaapapaa-ō sē, nē ŋkee ɔ kyōkywēē amō sē, nē oo twiiri lanpēñtaa-ō bō wēē sē.

³⁹ Nē Farisiinyi nē Yeesuu te mō lōñ-nō-ō a ŋu aneñ-ō, nē ɔ fa mō mfēēre-rō feyē, “Ōnyare mō dēē ɔ gye Wuribware kyaamēē kasentij nēē, weeteē o ŋu ketō nē ɔkyēē mō nē ɔ daborō mō-ō gye-ō. Na o ŋu aneñ nē ɔkyēē mō te ɔ waa ebōyē-ō.”

⁴⁰ Amō fēraa nē Yeesuu a tōwē feyē, “Simōñ, n de kōtōkō a n tōwē gywii fō.”
Nē Simōñ ye, “Yooo, ɔkaapōpō, tōwē gywii mō.”

⁴¹ Nē Yeesuu a tōwē feyē, “Anyare anyō kō ē bō-rō. Nē bō de atō wuye kō, nē o de mō atanne ɔ para asēsē-ō kōkō. Bamō ōkō de mō kōkō siidii ŋkrēñ nnuu, nē ōkō-ō mō de siidii

* 7:27 Malakii 3.1.

alafa anuu. ⁴² Bamō anyɔ-ɔ mɔ pɛɛɛ mɔŋ taare kɔkɔ-ɔ ka, amɔse se-ɔ ne ɔ taa bɔ ke bamō. To, bamō abɛɛ anyɔ mɔ-rɔ, nse e gyɛ ne mɔ akatɔ i gyi atɔ wuye amō se bweɛtɔ-ɔ neɛ?”

⁴³ Ne Simɔŋ Farisiinyi-o a beŋŋaa feyɛ, “Mō e kɔɔrɛ a n gyi feyɛ mɔ ne mɔ kɔkɔ kyɔ bweɛtɔ, ne ɔ taa bɔ ke mɔ-ɔ.”

Ne Yeesuu ye, “A gyɛ kasɛŋtiŋ.”

⁴⁴ Amō fɛraa ne oo buruwaa deere ɔkyee amō a kerio, ne ɔ tɔwe gywii Simɔŋ feyɛ, “Fɔ a ŋu ɔkyee mɔ aaa? Mō a ba fɔ aye-ɔ, fɔ mɔŋ kra mɔ neɛneɛ, feyɛ fɔ mɔŋ sa mɔ nkyu na m bɔ fwee ayaapapaa se, amaa ɔkyee-ɔ fɛraa a ba mɔ akyukyu bɔ fwee mɔ ayaapapaa se, ne ɔ ba mɔ ipwii bɔ kpɛɛ amō se. ⁴⁵ Fɔ mɔŋ kyɔkywee mɔ kɛdaabɔŋ bɔ sa mɔ aŋse na keba, amaa ɔkyee-ɔ fɛraa mɔŋ yɔwe mɔ ayaapapaa se kɔkyɔkywee lee haree san ne mɔ a ba mfee-ɔ. ⁴⁶ Fɔ mɔŋ kyiine mɔ kuŋu-ro mɔ, amaa mɔ fɛraa a twiiri lanpenŋtaa wee mɔ ayaapapaa se. ⁴⁷ Amose-ɔ mɔ e tɔwe mɔ i gywii fɔ feyɛ, haree ɔkyee mɔ ebɔye a kyɔ gbaa ooo, Wuribware a taa emɔ pɛɛɛ bɔ ke mɔ. Kɛkpa demanŋte ne ɔ kpa mɔ-ɔ e gyɛ ne ke e kaapo feyɛ Wuribware a taa mɔ ebɔye-ɔ bɔ ke mɔ. Amaa ɔkɔ ne ɔ waa ebɔye kafwee ne Wuribware a taa bɔ ke mɔ-ɔ e kpa Wuribware kafwee neɛ.”

⁴⁸ Ne Yeesuu a tɔwe gywii ɔkyee-ɔ feyɛ, “Mō a taa fɔ ebɔye bɔ ke fɔ.” ⁴⁹ Ne bamō ne bamō aa Yeesuu i gyi-o wɔrɛ wɔrɛ e tɔwe ba gywii abɛɛ feyɛ, “Ŋnyare mɔ e fa feyɛ ɔ gyɛ nse, ne haree o de asɛɛ ebɔye o ke bamō?”

⁵⁰ Amaa Yeesuu a beɛ tɔwe gywii ɔkyee-ɔ neɛ feyɛ, “Fɔ a kɔɔrɛ mɔ gyi-o si-o, Wuribware a mɔrɔwe fɔ. To, nare damenanŋse.”

8

Akyee ne bamō aa Yeesuu a yɔ-ɔ

¹⁻² Bɔ fɔ san kɔ-ɔ ne Yeesuu a nare eman dabe na ngyingyii si ɔ tɔwe asɛŋ timaa bɔ lee Wuribware kuwure-o si o gywii asɛɛ. Mɔ aa mɔ agyasepɔ kudu anyɔ-ɔ na akyeepe kɔ ne ɔ gya ibrisi bɔ kɔsɔ bamō se, ne ɔ kya bamō alɔgyi-o ya nare kaa eman-ɔ se. Akyee amō e gyɛ Mariya ne ba tee mɔ e Magadalanyi, ne Yeesuu a gya ibrisi isunoo bɔ kɔsɔ mɔ se-ɔ, ³ na Yohana ne ba tee mɔ kuri e Kusa ne ɔ deɛ ɔ gyɛ Owure Herɔd a ayaafɔrɛ-ɔ pɛɛɛ ɔbrɛɛ-ɔ, na Susana, na akyee bweɛtɔ bɔ tii si. Baa ba bamō mpɔtɛɛ ne bɔ de-o ŋkɔ bɔ kya Yeesuu mɔ aa mɔ agyasepɔ-ɔ-rɔ-ɔ.

Ɔdɔpɔ kitee

(Matiyo 13.1–9; Maak 4.1–9)

⁴ Ne asɛɛ a lee eman se eman se ba Yeesuu ase. San ne asɛɛ biribiri a bɔ gyanŋe-ɔ, ne Yeesuu a tɔwe kitee mɔ gywii bamō feyɛ, ⁵ “N gyɛ ɔdɔpɔ kɔ e bɔ-rɔ aaa? Ne ɔ yɔ a ɔ ya ŋonyan mɔ yaabraa. Mɔ a yɔ ɔ ŋonyan-ɔ, ne ayaabraagyi amō akɔ a lee da kpa keɛ, ne asɛɛ a kyikye si, ne mbogyii a bɔ tesi gyi. ⁶ Ne yaabraa amō akɔ a lee da kagyaase. A bɔ kwɛɛ-ɔ, ne aa wu, a lee feyɛ sweere amō mfeŋ mɔŋ de yuri. ⁷ Ne akɔ mɔ a lee da efa-rɔ, ne amō aa efa-ɔ a kɔsɔ, ne efa-ɔ a dan mwiire amō se, amose-ɔ ɔ mɔŋ taare waa. ⁸ Ne ŋkee ayaabraagyi amō akɔ a lee da sweere timaa si, ne yaabraa-ɔ a kɔsɔ dan bɔ kowe waa aŋu adabe adabe. Amō e gyɛ saasebɛɛ.

Amose-ɔ ɔkɛmaa ne o de eɛbɔ-ɔ, o nu.”

Ketɔ se ne Yeesuu a tɔwe kitee amō-ɔ

(Matiyo 13.10–17; Maak 4.10–12)

⁹ Ne Yeesuu agyasepɔ-ɔ a bise mɔ kitee-o kaase. ¹⁰ Ne ɔ beŋŋaa bamō feyɛ, “Mone wɔrɛ ne mɔ e tɔwe anɛŋ ne Wuribware a kuwure-o-ro du-o mɔ i gywii, amaa bamō ne ba san-ɔ fɛraa itee-ro na akpare-rɔ ne mɔ e tɔwe kɛmɔ asɛŋ a m bɔ gywii bamō,

‘na bɔ deere asɛŋ-ɔ-rɔ,
na bɔ fa amō mfɛɛrɛ kpone,

na bō nu kemō asen̄ kpōra-rō,
na bō ma nu kaase.’ ”*

Aneñ ne Yeesuu a kaapo ɔdɔɔpo kitee kaase-ɔ
(Matiyo 13.18–23; Maak 4.13–20)

¹¹ Ne Yeesuu ye, “To, ñkee mōn' nu kitee-o kaase. Ayaabraagyi-o koñonyan̄ yere bō sa abwaresen̄ ne mō e tōwe mō i gywii asese-ɔ. ¹² Ayaabraagyi ne aa lee da kpa kee-ɔ yere bō sa asese ne ba nu abwaresen̄, ne amō ya waa kafwee-ɔ, amō Ɔbɔnsam e ba a ɔ bō lee amō lee bamō mfeere-rō, na bō ma nya kōre gyi na Wuribware mōrōwe bamō-ɔ. ¹³ Ayaabraagyi ne aa lee da kagyaase-ɔ mō yere bō sa asese ne ba nu abwaresen̄-ɔ, ne a waa bamō ñkpōnō-rō kōne-ɔ. Amaa bamō akatō mōñ pee si-o si-o, Ɔbɔnsam ya kyō bamō-rō kee kafwee, amō baa kyō yōwe abwaresen̄-ɔ se kegya. ¹⁴ Amō ne aa lee da efa-rō-ɔ mō yere bō sa bamō ne ba nu abwaresen̄-ɔ, ne kaye mō-rō atō tōraase na katannekpa na atō biribiri kekpa ya lwee bamō mfeere-rō, amō aa waa kōkyō kyōñ abwaresen̄ ne a bō bamō ñkpōnō-rō-ɔ. Amō bamō kōkōre gyi-o maa waa bamō seye. ¹⁵ Ñkee ayaabraagyi ne aa lee da sweere timaa si, ne aa kōsō dan̄ bō kōwe waa añu adabe adabe-ɔ mō yere bō sa asese timaa ne ba nu asen̄ timaa-o, ne ba kōre ba gyi, ne ba len̄ eyee bō gya amō se neenee, ne ba waa itimaa san̄ kemaa-ɔ.”

Mōn' nu asen̄ ne Yeesuu e tōwe-ɔ damenan̄se
(Maak 4.21–25)

¹⁶ Ne Yeesuu a kya se tōwe feye, “Ɔkō maa kyan̄ne mō fetiri si na ɔ koñ bera kike bō bun̄ si, beee ɔ taa bō kweero mpa kaase. Kabuno ne ɔ taa a ɔ bō yera, na ɔ lan̄ne-rō anen̄ ne asese i lwee lōñ-nō ne ba nya bō ñu-ro-o. ¹⁷ Amose-ɔ seye maa kweero. Ketō kemaa na asen̄ kemaa e lee ifuri na ɔkemaa ñu. ¹⁸ Mōn' nu asen̄ ne mō e tōwe-ɔ damenan̄se, a lee feye ɔkemaa ne o nu mō asen̄ timaa-o, ne ɔ kōre amō o gyi-o, Wuribware e sa mō kanyiasen̄ bweetō na ɔ bō tii kamō ne o de-o si. Amaa mō ne o kine mō asen̄ amō-ɔ feraa, Wuribware e sa a ɔ pan̄ mō kanyiasen̄ kafwee ne ɔ fa feye ɔ kyō o de-o.”

Yeesuu mō nyi na mō tire-ana asen̄
(Matiyo 12.46–50; Maak 3.31–35)

¹⁹ Ne Yeesuu mō nyi na mō tire-ana a ba mō ase a bō bō ñu mō. Amaa bō lee asese kōkyō-ɔ se-ɔ bō mōñ nya kpa yō mō ase. ²⁰ To, ne ɔkō a tōwe gywii Yeesuu feye, “Kee, fo nyi na fo tire-ana yere kawu ba tee fo-ɔ.”

²¹ Ne Yeesuu a tōwe gywii asese-ɔ peee feye, “Bamō ne ba nu abwaresen̄-ɔ, ne bō gya amō se-ɔ, ne mō e tee bamō e n na na mō tire-ana.”

Aneñ ne afwii na alan̄kpare a bu Yeesuu-o
(Matiyo 8.23–27; Maak 4.35–41)

²² Kake ñkō ne Yeesuu a tōwe gywii mō agyasepo-ɔ feye, “Mōn' sa a ane ten̄ kepare dabe-ɔ-rō yō nnoñ a boñbe-ɔ se.” Ne baa lwee koree-rō mēraa se ba yō. ²³ Bamō a pare ba yō-ɔ, ne Yeesuu a di idi koree-ɔ-rō mfen̄. Ne afwii dabe kō a kōsō a kya nkyu-o si mfen̄, ne alan̄kpare a lee a da nkyu bō waa bamō koree-ɔ-rō, ne ɔ kpa a ɔ borō.

²⁴ Amō feraa ne Yeesuu agyasepo-ɔ a ya kyin̄ñi mō, ne baa tōwe gywii mō feye, “Ane nyan̄pe, ane nyan̄pe, ane e kpa a ane wu.”

Ne Yeesuu a kōsō sa kanō feye afwii-o na alan̄kpare-ɔ yōwe, ne aa yōwe, ne ketō a waa surumm. ²⁵ Ñkee ne oo bise mō agyasepo-ɔ feye, “Ntetō se ne mōne maa kōre mō mōne i gyi-o nee?”

Ne kufu a nya bamō, ne eyee a kpen̄ bamō, ne ba ñwiini ba gywii abee feye, “Ntetō sese e gye ñnyare mō? Mō ya sa kanō, afwii na alan̄kpare gya kamō se nee.”

* 8:10 Isaya 6.9 (LXX).

*Aneŋ ne Yeesuu a kya ɔnyare ko ne ibrisi te m̀ se-ɔ
(Matiyo 8.28–34; Maak 5.1–20)*

²⁶ Ne Yeesuu m̀ aa m̀ agyasepo-ɔ a kya se ten-nɔ yɔ Gadara ifuri ne e bo Galileya a kepare dabe a nnon a bonbe-ɔ se-ɔ se. ²⁷⁻²⁹ Yeesuu kelee koree-ɔ-rɔ-ɔ, ne ɔnyare ko ne ibrisi bweetɔ te m̀ se-ɔ a bo gyanŋaa m̀. Ibrisi amɔ a kyena m̀ se, na ɔ naa na ɔ mon dere atɔ kyee, ne oo tu lee man-nɔ ba ɔ bo mfen ne ba pure asese-ɔ. San kema ne ibrisi m̀ e ywee m̀ se, ne ba ba agbarabi a bo bo nure m̀ asaree-rɔ na ayaa-rɔ bo kyena-ɔ, na bo kee m̀ se-ɔ, amɔ ɔ tenne agbarabi-o, na ibrisi amɔ yaa m̀ kimukee-ro. To, ne Yeesuu a sa kanɔ feye ibrisi-o kosɔ m̀ se. Ne ɔnyare amɔ a faa-rɔ, ne oo kpuni anurii Yeesuu ayaa-rɔ, ne ɔ faa kenken feye, “Yeesuu, Nyinkpen-kyon-atɔ-pee-Bware m̀ gyi-o, ntetɔ ne fo e kpa m̀ ase? M̀ e kore fo, fo ma tɔraa m̀.”

³⁰ To, ne Yeesuu a bise m̀ feye, “Fo kenya e gye emene?”

Ne ɔ ye, “M̀ e gye Ane-kyɔ-mfee”, a kaapo feye ibrisi bweetɔ te m̀ se.

³¹ Ne ibrisi amɔ a kore Yeesuu feye ɔ ma taa emɔ bo waa kemaŋŋan ko ne ke bo ken, ne ke mon de kee, ne Wuribware e ba a ɔ bo twee ibrisi pee m̀ waa-rɔ-ɔ-rɔ.

³² San amɔ m̀ aprako bweetɔ ko yere kabegyi ko se mfen ba gyi. Ne ibrisi-o a kore Yeesuu feye ɔ sa a bo lee ɔnyare amɔ se ya kyena aprako amɔ se. Ne ɔ sa emɔ kpa. ³³ Ne e ya kosɔ ɔnyare amɔ se ya kyena aprako-o si, ne aprako demante amɔ a nweenan kporowe kabegyi-o si ya lee da nkyu-ro wu wu.

³⁴ Bamɔ ne ba deere aprako amɔ se-ɔ a nu ketɔ ne kaa waa-ɔ, ne baa nweenan yɔ man-nɔ na mmangyii-ro na adɔ-rɔ ya da asen ne aa ba-ɔ kibonbon. ³⁵ Ne asese a lee a bo bo kee ketɔ ne kaa ba-ɔ. Ne baa ba Yeesuu ase bo to feye ɔnyare ne ibrisi de i te m̀ se-ɔ te Yeesuu ayaa-rɔ o bun atɔ, ne nkee feraa m̀ mferre du m̀ kyekyee. Ne kufu a nya bamo pee. ³⁶ Ne bamɔ ne baa nu aneŋ ne ɔnyare amɔ a kpaare-ɔ a tawe amɔ asen gywii bamo ne baa sii kamɛ ba-ɔ. ³⁷ Ne asese ne bo bo sweere amɔ se-ɔ pee a tawe gywii Yeesuu feye ɔ lee bamo ifuri si, a lee feye kufu de bamo. Amose-ɔ ne Yeesuu a bee lwee koree-ɔ-rɔ ɔ kpa a o kinji yɔ.

³⁸ Ne ɔnyare ne Yeesuu a gya ibrisi bo kosɔ m̀ se-ɔ a kore Yeesuu feye ɔ sa a m̀ aa m̀ a yɔ. Amaa Yeesuu a kinŋaa m̀ nee, tawe gywii m̀ feye, ³⁹ “Kinji nare pe ya tawe atɔ dabe dabe ne Wuribware a waa sa fo-ɔ gywii fo aye awuye.” Ne ɔnyare amɔ a kinji yɔ man-ɔ-rɔ ya tawe atɔ dabe dabe ne Yeesuu a waa sa m̀-ɔ asen gywii mfen a asese-ɔ pee.

*Aneŋ ne Yeesuu a kinŋi kakyeesɛ ko lee lowi-ro, ne ɔ bee kya ɔkyee ko-ɔ
(Matiyo 9.18–26; Maak 5.21–43)*

⁴⁰ San ne Yeesuu a kinŋi ba bonbe ne ɔ lee m̀ se yɔ-ɔ, ne asese ne bo yere bo gywii m̀-ɔ a sa m̀ anse na keba.

⁴¹ Ne kebwarekorekyaŋ abrese-ɔ ɔko ne ba tee m̀ e Yayerus-o a ba Yeesuu ase mfen bo kpuni anurii Yeesuu ayaa-rɔ kore m̀ feye ɔ sa a bo yɔ m̀ aye, ⁴² a lee feye m̀ kagyikyeesɛ ko ne oo gyi nsu kudu nnyɔ-ɔ e lo ɔ kpa a o wu. Kakyeesɛ-ɔ wore kpen e gye m̀ gyi. Yeesuu a yɔ-ɔ, ne asese a kpawe miri bo gya m̀ se.

⁴³ Amɔ ɔkyee ko m̀ bo bamo-rɔ, ne ɔ lo kekyeetɔ bo lee feye kiferi kema-rɔ ɔ taare bwiino waa iluwi kanɔ nko. Waa nsu kudu nnyɔ nee feye m̀ a lo aneŋ a kolɔ-ɔ. ɔko m̀ mon taare kya m̀ kemo. ⁴⁴ Amose-ɔ ne oo lwee asese amo-rɔ yɔ Yeesuu kamɛ ya daborɔ m̀ waagya kanɔ, ne ɔ kpaare puri amo-rɔ mfen.

⁴⁵ Ne Yeesuu a bise feye, “Nse ya daborɔ m̀-ɔ nee?”

Okema a tawe feye n gye m̀ nee-ɔ, ne Peetroo ye, “M̀ nyanpe, emene ne fo i bise aneŋ, na asese demante m̀ a muruwaa fo?”

⁴⁶ Ne Yeesuu ye, “Amaa m̀ a pini feye ɔko a daborɔ m̀, a lee feye m̀ a nu feye elen a lee mo-rɔ kya ɔko.”

⁴⁷ Ɔkyee amo a ŋu feye ɔ maa taare a ɔ taa ketɔ ne ɔ waa-ɔ a ɔ bo kweero-ɔ se-ɔ, ne ɔ ba Yeesuu ase na ɔ yon, ne ɔ bo kpuni anurii mɔ ayaa-ro. Aseɛ amo-ro mfen ne ɔ tɔwe gywii Yeesuu ketɔ se ne ɔ daborɔ mɔ-ɔ na anen ne ɔ kpaare puri amo-ro mfen-ɔ.

⁴⁸ Ne Yeesuu ye, “Ɔpekyee, bo lee anen ne fo a kɔre mo gyi-o si-o, fo a kpaare. To, nare damenanse.”

⁴⁹ San ne Yeesuu e tɔwe amo-ɔ, ne kabɔ ko a lee Yayerus a lon-ɔ-ro bo tɔwe gywii Yayerus feye, “Fo kakyeeɛɛ-ɔ a wu, amose-ɔ fo ma lee sa a ɔkaaporo-ɔ kpone mɔ eyee.”

⁵⁰ Amaa Yeesuu a nu anen ne ɔ tɔwe-ɔ, ne ɔ tɔwe gywii Yayerus feye, “Fo ma sa a fo dun ten fo, fo feraa, fo ya kɔre mo gyi, ɔ kpaare.”

⁵¹ San ne baa fo Yayerus a lon-ɔ-ro-ɔ, Yeesuu mon sa a ɔko lwee mfen ne kakyeeɛɛ-ɔ a wu ɔ da-ɔ bo tii mɔ se, amɔ Peetroo na Yohanee na Yakubu na kakyeeɛɛ-ɔ mɔ se na mɔ nyi. ⁵² Bamɔ ne baa san bo bo lon-ɔ-ro-ɔ den ba su kale ba sa kakyeeɛɛ-ɔ nee. Ne Yeesuu ye, “Mone ma su, a lee feye kakyeeɛɛ-ɔ mon wu, oo di idi nee.”

⁵³ Mɔ a tɔwe anen-ɔ, baa mase mɔ nee, a lee feye bo nyi kasentɔ feye kakyeeɛɛ-ɔ a wu.

⁵⁴ To, ne Yeesuu a kra kakyeeɛɛ ne oo wu ɔ da-ɔ kesare-ro, ne ɔ tee mɔ feye, “Mo gyi, kyinɔi koso.” ⁵⁵ Puri amo-ro mfen ne oo kyinɔi koso nkpa na alanfiya-ro. Ne Yeesuu a sa kan feye bo sa kakyeeɛɛ-ɔ kotoko a o gyi. ⁵⁶ Ne kakyeeɛɛ-ɔ mɔ se na mɔ nyi eyee a kpen bamo. Amaa Yeesuu ye bo ma kan tɔwe ketɔ ne ɔ waa-ɔ gywii ɔko.

9

Anen ne Yeesuu a sun mɔ agyasepo kudu anyɔ-ɔ bo kyonwe eman se-ɔ (Matiyo 10.5–15; 11.1; Maak 6.7–13)

¹ Ne Yeesuu a tee mɔ agyasepo kudu anyɔ-ɔ bo gyanɔ, ne ɔ sa bamo elen a bo taare bo gya ibrisi bo koso aseɛ se, na bo kya alɔpo. ² Ne nkee oo sun bamo bo kyonwe eman se feye bo ya tɔwe Wuribware a kuwure-o-ro asen, na bo kya alɔpo. ³ Ne ɔ tɔwe gywii bamo feye, “Mone a yɔ-ɔ, ɔko ma kan taa kotoko. Mone ma taa kayii nareseɛ beɛɛ koreɛ beɛɛ ateese beɛɛ atanne beɛɛ ekaare ko bo tii eko ne mone okemaa mɔ bun-o si. ⁴ Mone a yɔ-ɔ, mon' kyena lon ne mone e sowe mɔ-ro ne ba kra mone neɛneɛ-ɔ-ro-ɔ bo fo nke nsi ne mone e lee man amo-ro-ɔ. ⁵ Amaa mone ya yɔ ton ko, ne bamo e ma kpa mone mfen, mone e lee mfen, bamo man-no ese ne e ya sii mone asebeta kaase-ɔ gbaa, mon' kponkpan emo bo sii bamo aye, bo yii bamo se feye bamo ebɔye a sii bamo se.” ⁶ Ne agyasepo-ɔ a nare eman se tɔwe asen timaa-o, na ba kya alɔpo ton kemaa ne baa nare-ɔ.

Anen ne Owure Herod a turi-o (Matiyo 14.1–12; Maak 6.14–29)

⁷ San ne Galileya sweere se Owure Herod a nu ato mɔ peɛɛ ne Yeesuu a waa-ɔ asen-ɔ, ne oo turi, bo lee feye bokɔ ye Yohanee Osuubɔpo-ɔ ya beɛ kyinɔi lee lowi-ro ba. ⁸ Bokɔ mɔ ye Wuribware a akyaamɛɛ-ɔ ɔko, feye Iliya beɛɛ ɔko-ɔ, a beɛ kyinɔi ba nkpa-ro. ⁹ Ne Herod ye, “Mo-ɔ mo a tuwi Yohanee Osuubɔpo-ɔ kunu, ne nkee nse gbaa asen ne mo i nu bweeto mɔ-ɔ nee?” Ne mɔ kekato a pee o buwi ɔ kpa Yeesuu.

Anen ne Yeesuu a sa aseɛ nkpen nnuu ateese-o (Matiyo 14.13–21; Maak 6.30–44; Yohanee 6.1–14)

¹⁰ To, ne Yeesuu a agyasepo ne oo sun bamo bo kyonwe eman se feye bo ya tɔwe Wuribware a kuwure-o-ro asen-ɔ a kinɔi ba bo tɔwe ketɔ kemaa ne baa waa-ɔ gywii Yeesuu. Ne ɔ sa ne mɔ aa bamo wore a yɔ man ko ne ba tee mɔ e Betesayeda-ɔ se. ¹¹ Aseɛ bweeto a nu mɔ se mfen-ɔ, ne baa gya mɔ se. Ne Yeesuu a sa bamo anse na keba, ne ɔ tɔwe Wuribware a kuwure-o-ro asen gywii bamo, ne ɔ beɛ kya alɔpo ne baa ba mɔ ase-ɔ.

¹² Amɔ kyɔwe a kpa a ɔ tweɛ-ɔ, ne mɔ agyasepo kudu anyɔ-ɔ a bo tɔwe gywii mɔ feye, “Mfee a gye efa-ro-ɔ se-ɔ, sa a aseɛ-ɔ yɔ mmanɔgyi na eman ne e maa mfee-ɔ-ro, na bo ya kpa ateese gyi, na bo buwi kpa bamo esowekpa.”

¹³ Ne Yeesuu a tawe gywii bamo feye, “Mone fɔɔfɔɔ sa bamo kotoko a bo gyi.”

Ne baa beɔɔnaa feye, “Bodobodoo akuri anuu na nkingyi nyɔ wɔre kpen ne ane de mfee, beee fo e kpa feye ane ya soo ateese sa asese demante mo nee eee?”

¹⁴ Bamorɔ anyareɔ wɔre e waa nkpen nnuu. Ne Yeesuu a tawe gywii mo agyasepoɔ feye, “Mon' ke aseseɔ-rɔ bo kyena ntun si ntun si, katun kema asese e waa feye asese adunuu.” ¹⁵⁻¹⁶ Yeesuu agyasepoɔ a ke bamorɔ bo kyena loweɔ, ne Yeesuu a taa bodobodoo akuri anuu-o na nkingyi nyɔɔ waa mo asaree-rɔ, ne so deere soso. Ne so sa Wuribware anse wee se, ne nkee so tenje-rɔ bo sa mo agyasepoɔ, ne baa ke-ro sa aseseɔ peee. ¹⁷ Ne bamo peee mo a gyi bodobodoo-o kpone, ne baa wo nkingyi-o kpone. Ne nkee mo agyasepoɔ a swii bodobodoo na nkingyi mpupuriasee ne n ya sanɔ bo borɔ ake kudu anyo.

*Mo ne Peetroo ye Yeesuu gyeɔ
(Matiyo 16.13–20; Maak 8.27–30)*

¹⁸ Kake nko san ne Yeesuu a yo ton ko mo wɔre o kore kebwarekoreɔ, ne mo agyasepoɔ a ba mo ase mfen. Ne oo bise bamo feye, “Mon' tawe anen ne asese e tee moɔ gywii mo.”

¹⁹ Ne baa beɔɔnaa mo feye, “Wuribware a akyaameeɔ oko ne oo kyinji lee lowi-ro, feye Yohanee Osuubopoɔ, beee Iliya, beee bamorɔ oko.”

²⁰ Ne oo bise bamo feye, “Ne mone mo mone ye nse ne n gyeɔ nee?” Ne Peetroo a beɔɔnaa feye, “Fo e gye Kristoo ne Wuribware a sun ane aseɔ.” ²¹ Ne Yeesuu a yii bamo se feye bo ma kan tawe amoɔ gywii oko.

*Anen ne Yeesuu a tawe mo asen kuru na mo lowi asenɔ
(Matiyo 16.21–28; Maak 8.31–9.1)*

²² Ne so kya se tawe feye, “A tiri feye mo, dimaadi mo gyi-o, nu asen bweeto, na man abrese na Wuribware alɔɔɔ abrese na Wuribware mbraa akaapopoɔ peee mo kine mo. Ba mo mo, amaa kemɔ nke nsa, Wuribware i kyinji mo a o lee lowi-ro.”

²³ Ne so bee tawe gywii lamanɔ feye, “Oko ne o kpa a o gya mo seɔ yowe kowaa keto ne ke e pre moɔ, na o sorɔ mo fɔɔfɔɔ kiyii kpare-abee-rɔ kake kema gya mo se. ²⁴ A lee feye oko ne o kpa a o nya mo eyee lee lowi aseɔ, lowi e nya mo nsu peee. Oko mo ne o kperi mo se na o wu-o e nya nkpa na kuyure ne a mon de keeɔ. ²⁵ Tonɔ mo ne sese e nya feye mo a nya kaye mo-ro atɔ peee, na bo lee anen se na o pan kyenakpa Wuribware ase? A mon de tonɔ. ²⁶ Oko ne o maa kpa feye asese pini feye o gye mo agyasepoɔ, na o maa kpa a o gya mo kekaapo seɔ, amɔ feraa mo, dimaadi mo gyi-o, gbaa mo i kine mo kipini san ne Wuribware a kelanjerɔ e lee soso a ko wee sweere se, na asese peee nu n se Wuribware na mo mbɔ a kedabe na wuraa-o na mo, dimaadi mo gyi-o, lee-o san ne mo aa Wuribware a mbɔɔ e baɔ. ²⁷ Mo i gyi mone kasentij feye boko bo mfee ne bo maa wu, amɔ ba nu anen ne Wuribware a kuwure-o du-o pwee.”

*Anen ne Yeesuu agyasepoɔ boko a nu Yeesuu kedabe na wuraa-o
(Matiyo 17.1–9; Maak 9.2–9)*

²⁸ Waa nke mburuwa a kyon feye Yeesuu a tawe asen moɔ, ne oo lee Peetroo na Yohanee na Yakubu, ne mo aa bamo a yo kebee ko se na bo ya kore kebwarekore. ²⁹ San ne Yeesuu e kore kebwarekore mfenɔ, ne mo akato-rɔ a kyurowi, ne mo atɔ bunse a buruwi pareparepare a tore se. ³⁰ Puri amo-rɔ ne baa nu feye anyare anyo ko yere na bamo aa Yeesuu e sa sena. Abee anyo amɔ e gye Wuribware mbraa asapo Mosis na Wuribware kyaamee Iliya. ³¹ Wuribware soso a kelanjerɔ e lanje bamo se, na bamo aa Yeesuu e tawe anen ne a ya san kafwee feye o wu Yerusalem man-nɔ anen ne Wuribware a kra feye o wu-o.

³² Pwee ne amɔ peee a baɔ, Peetroo na mo kosobee-ana anyoɔ a di idi. Amaa bamo a kyinji-o, ne baa nu Yeesuu a kedabe na wuraa-o na anyare anyo amɔ ne bamo aa mo yereɔ. ³³ San ne anyare amɔ e yo ba yowe Yeesuu-o, ne Peetroo ye, “Mo nyanpe, a

bware fεε feyε ane a bō mfee. Ane e waa abwii asa, fō kōkōṅkō, Mosis kōkōṅkō na Iliya mō kōkōṅkō.” Ketō ne ə tōwe-ḵ mōṅ de kaase.

³⁴ Na Peetroo san ḵ sa seṅsa-ḵ, ne kowore kō kuyayu a lee soso bō dōṅṅō bamō se. Ne kufu a nya Yeesuu agyasepo-ḵ san ne kowore amo i bun bamō se-ḵ. ³⁵ Ne bore kō a lee kowore-ḵ-rō tōwe feyε, “Mōn' kee mō gyi ne mō a lee-o. Mōn' nu mō asen.” ³⁶ San ne bore amo a laato-ḵ, ne aa san Yeesuu wore. Yeesuu agyasepo-ḵ a laa amo-ḵ pεεε tō. Ketō ne baa ṅu san amo-ḵ, bō mōṅ tōwe gywii əkō, amō ketō a bō kyee-o.

Aneṅ ne Yeesuu a kya kanyansee kō ne ibrisi te mō se-ḵ
(Matiyo 17.14–18; Maak 9.14–27)

³⁷ Kemō kaye ṅke-o ne Yeesuu mō aa mō agyasepo asa-ḵ a lee kebee-ḵ se, ne asese demante kō a ba bō gyanṅaa Yeesuu. ³⁸ Ne ənyare kō a tōwe kenken lee asese-ḵ-rō feyε, “Ḷkaapopo, mō e kore fō nee, deere mō gyi nyanse kpen ne n de-o sa mō. ³⁹ Ibrisi kō te mō se, ne emō ya ba mō se, amō ə fεε-rō, na e twee mō bō da sweere feyε mō a lō kigbunḵbun-ḵ, na ə twee mō asaree na ayaa, na mō kanō-rō e lee afwii. San kemaa mō eyee se e swaa swaa pwee na e deε yuri mō. ⁴⁰ Mō a kore fō agyasepo-ḵ feyε bō gya ibrisi amo bō koso mō se pεεε, bamō mō bō mōṅ taare.”

⁴¹ Ne Yeesuu a tōwe gywii mō agyasepo-ḵ feyε, “Kesebōrōṅ awuye, mōne maa kōre mō mōne i gyi. Nsu mfene ne mōne e kpa feyε mō aa mōne a kyena? Bεεε nsu mfene ne mōne e kpa feyε ṅ nyite mōne pwee na mōn' deε kōre mō gyi?” Ne ə tōwe gywii ənyare-ḵ feyε, “Taa fō gyi nyanse-ḵ baa mfee.”

⁴² Kanyansee amo a yō Yeesuu ase-ḵ, ne ibrisi amo ne i te mō se-ḵ a twee mō bō da sweere feyε mō a lō kigbunḵbun-ḵ, ne ə twee mō asaree na ayaa. Ne Yeesuu a sa kanō feyε ibrisi-o koso kanyansee-ḵ se. Ne Yeesuu a kya mō, ne ə kpaare, ne Yeesuu a kiṅṅaa mō sa mō se.

Aneṅ ne Yeesuu a bee tōwe mō lowi asen-ḵ
(Matiyo 17.22–23; Maak 9.30–32)

⁴³ Ne ketō ne Yeesuu a waa-ḵ a kpen asese-ḵ eyee. Ne baa ṅu aneṅ ne Wuribware a keyaalen-ḵ kyō-ḵ. Bamō a san ba fa ketō kemaa ne ə waa-ḵ mfεere-ḵ, ne Yeesuu a tōwe gywii mō agyasepo-ḵ feyε, ⁴⁴ “Mōne ma kan tan ketō ne mō e kpa a n tōwe gywii mōne-ḵ se. Ba taa mō, dimaadi mō gyi-o, a bō waa sweere mō se ayaalenpo kesaree-rō.” ⁴⁵ Amaa mō agyasepo-ḵ mōṅ nu ketō ne ə tōwe-ḵ kaase. Ne kufu mō de bamō na bō bise mō asen-ḵ kaase.

Agyasepo-ḵ-rō nse e gye bresε?
(Matiyo 18.1–5; Maak 9.33–37)

⁴⁶ Ne Yeesuu agyasepo-ḵ wore wore i gyiiri bamō kebresε se ikii. ⁴⁷ Yeesuu mō nyi bamō mfεere-ḵ se-ḵ, ne ə kra kayaagi kō baa bō yera mō ase. ⁴⁸ Ne ə tōwe gywii bamō feyε, “Ḷkemma ne mō kenyaare-rō ḵ kra aneṅ a kayaagi mō neεneε-ḵ e kra mō neεneε nee, ne mō-ḵ mō ne ḵ kra mō neεneε-ḵ a kaapo nee feyε ə kra mō ne oo sun mō bō kyōṅwe-ḵ neεneε deε nee. Amose-ḵ, əkō ne ḵ gye kagyinyii mōne pεεε-rō e gye əbresε.”

Ḷkō ne ḵ mōṅ gye mōne ḵdōṅ-ḵ bō mōne kebegya nee
(Maak 9.38–40)

⁴⁹ Ne Yohanee, ne ḵ gye Yeesuu agyasepo-ḵ əkō-ḵ, ye, “Ane nyanpe, ane a ṅu əkō de fō kenyaare ḵ gya ibrisi ḵ koso asese se. Ne ane a gya mō feyε ḵ yōwe aneṅ kowaa bō lee feyε ḵ mōṅ tii ane se.”

⁵⁰ Ne Yeesuu a tōwe gywii mō aa mō beeko-ana agyasepo-ḵ feyε, “Mōne ma lee gya mō, a lee feyε əkemma ne ḵ mōṅ gye mōne ḵdōṅ-ḵ bō mōne kebegya nee.”

Aneṅ ne Samariya awuye a kine Yeesuu kosowe bamō aye-ḵ

⁵¹ Ne Yeesuu nyi damenan̄se feyε amō ya waa kafwee-ɔ, san̄ e fō feyε ɔ yɔ Yerusalem man̄-nɔ, na o wu, na o kyiŋŋi lee lowi-ro, na ɔ yɔ Wuribware se. Amose ne ɔɔ waa mō mfere ne ɔɔ dee kpa se ɔ yɔ mfeŋ. ⁵² Ne oo sun̄ mbɔɔ bō gye ŋkpee, ne baa yɔ Samariya kamaŋgyii kō-rɔ na bō ya kpa tōŋ kō lōŋŋɔ bō yera mō. ⁵³ Amaa kamaŋgyii amō-rɔ a asese-ɔ maa kra mō neenee, bō lee feyε baa den̄ ŋu feyε ɔ kpa a ɔ bōrɔ yɔ Yerusalem man̄-nɔ nee. ⁵⁴ Amō mō agyasepō-ɔ Yakubu na Yohanee a ŋu aneŋ ne asese amō a waa-ɔ, ne bō ye, “Ane nyanpe, ane ya sa ne deekpa a lee soso bō kyweε bamō kpuri, a pre fō aaa?” ⁵⁵ Ne Yeesuu a buruwaa tōwe gywii bamō feyε aneŋ a mfere-ɔ mon̄ bō dan̄. ⁵⁶ Ne mō aa mō agyasepō amō a kyōŋ beε yɔ kamaŋgyii kō se.

*Bamō ne ba kpa feyε bō gya Yeesuu si-o
(Matiyo 8.19–22)*

⁵⁷ San̄ ne bō naa ba yɔ-ɔ, ne ɔnyare kō a tōwe gywii Yeesuu feyε, “Tōŋ kemaa ne fō e yɔ-ɔ, mō e gya fō se.”

⁵⁸ Ne Yeesuu a tōwe gywii ɔnyare-ɔ feyε, “Sabran̄-nɔ igyono de idikpa, ne mbogyii de asaa bō da-rɔ, amaa mō, dimaadi mō gyi-o, feraa mon̄ de mfeŋ ne mō i di a n kyure-o.”

⁵⁹ Ne Yeesuu a beε tōwe gywii ɔnyare kō feyε, “Gya mō se.”

Ne ɔnyare-ɔ ye, “Mō nyanpe, sa a ŋ kiŋŋi yɔ pe na ŋ ya pure n se pweε na n deε beε bō gya fō se.”

⁶⁰ Ne Yeesuu a ba kekpare bō beŋŋaa mō feyε, “Bamō ne bō mon̄ te kakyena popweε-ɔ, bamō e den̄ bō pure bamō akowebεε ne ba ba a bō bō wu-o. Na fō feraa fō nare ya tōwe Wuribware a kuwure-o-ro aseŋ gywii asese pεεε.”

⁶¹ Ne ɔnyare kō mō a beε tōwe gywii Yeesuu feyε, “Mō nyanpe, mō e gya fō se, amaa sa a ŋ ya kra mō kowebεε-ana pweε.”

⁶² Ne Yeesuu a beŋŋaa mō feyε, “Okemaa ne ɔ naa na ɔ deere kamεε-rɔ-ɔ maa taare a ɔ waa Wuribware a kuwure-o kusun̄.”

10

Aneŋ ne Yeesuu a sun̄ asese adusunoo na anyɔ bō kyōŋwe eman̄ se-ɔ

¹ Amō-ɔ kamεε-rɔ-ɔ ne Yeesuu a beε lee asese adusunoo na anyɔ, na o sun̄ bamō anyɔ anyɔ feyε bō gye ŋkpee yɔ eman̄ se na tōŋ kemaa ne mō fōŋfōŋ e kpa a ɔ bō yɔ-ɔ. ² Ne ɔɔ tōwe gywii bamō feyε, “Yaabraa keten̄ŋe kyɔ bweetɔ, aten̄ŋepo mō mon̄ kyɔ. Amose-ɔ mon̄' kore kodɔɔ wuye-o na o buwi aten̄ŋepo bweetɔ bō kyōŋwe mone na bō kya mone-rɔ.

³ To, mon̄' nare mfeŋ ne mō a kaapo mone-ɔ. Amaa mon̄' nyiŋŋi si feyε mō i sun̄ mone mō e kyōŋwe nee feyε nsannegyii ne ba ya lwee akwaare-rɔ-ɔ. ⁴ Mone ma kan̄ taa atanne kabɔteε, na koreε, na asebeta bō gya mone eyee se. Na mone ma beε yere kpa-rɔ ka oko kanɔ.

⁵ Pweε ne mone i lwee lōŋ kemaa-rɔ-ɔ, mon̄' gye ŋkpee ka kanɔ. Na mon̄' tōwe feyε, ‘Wuribware yure lōŋ mɔ-rɔ asese.’ ⁶ Ne sese timaa e bō lōŋ-ɔ-rɔ, ne mō ya kɔre mone kan̄ka feraa, na mon̄' sowε lōŋ-ɔ-rɔ mfeŋ. Na Wuribware yure lōŋ wuye amō. Ne mfeŋ ne bamō e mon̄ kɔre mone kan̄ka feraa, na mon̄' kyōŋ lōŋ amō se. Wuribware maa yure lōŋ wuye amō. ⁷ Mon̄' sowε lōŋ ne ba kɔre mone kan̄ka neeneε-rɔ-ɔ, na mon̄' gyi ateese kemaa ne ba nya a bō sa mone-ɔ, a lee feyε okemaa ne o sun̄ kusun̄-o de kakaka. Na mon̄' sowε lōŋ koŋko-rɔ, mone ma nare sowε elōŋ-nɔ kaa.

⁸ Ne man̄ ne mone ya yɔ mō se, ne baa sure si kra mone neeneε-ɔ, na mon̄' gyi ateese kemaa ne ba nya a bō sa mone mfeŋ-ɔ. ⁹ Na mon̄' kya alpo mfeŋ, na mon̄' tōwe gywii asese-ɔ feyε, ‘Wuribware a kuwure-o e kpa a kō tɔ-rɔ.’ ¹⁰ Amaa mone ya yɔ man̄ kō se ne bamō e mon̄ kra mone neeneε feraa, mon̄' lee mfeŋ yɔ kabore se, na mon̄' tōwe gywii bamō feyε, ¹¹ ‘Mone man̄-nɔ a ese ne e ya sii ane ayaapapaa kaase-ɔ gbaa, ane e kpeε emō a ane bō sii mone aye bō yii mone se, amaa mon̄' nyiŋŋi si feyε Wuribware a kuwure-o

a tɔ-rɔ ne ke e kpa a ko kyon gbaa.' ¹² Mo i gyi mone kasentij feye san ne Wuribware e ba a bo gyi asese asen-ɔ, o gyiiri man amo asese kesebɔ a bo kyon anen ne o gyiiri Sɔdɔm awuye kesebɔ-ɔ, asese ne bo lee bamo ebaye se, Wuribware a kpuri bamo man dedaa-ɔ."

Kesebɔgyiiri ne eman awuye ne baa kine Yeesuu-o yere bo sa-ɔ
(Matiyo 11.20–24)

¹³ Ne Yeesuu a kya se tawe feye, "Mone Isireelii awuye ne mone te Korasin na Betesayeda eman-nɔ-ɔ, mone a kine kikinji lee mone ebaye-rɔ. Anen se-ɔ, nke nsi ne Wuribware i gyi asese pɛɛɛ asen-ɔ, mone i nu asen nee fee. A lee feye atɔ dabe ne mo a waa mone aye-ɔ ne mo a dɛɛ waa amo Tiro na Sidɔn eman ne e mon bo Isireelii sweere se-ɔ-rɔ nee, weete mfen a awuye-o a kyɔ waa kemo ne ke e kaapo feye baa nu bamo eyee kinji lee bamo ebaye-ɔ-rɔ-ɔ kyee. ¹⁴ Kake ne Wuribware i gyi asese pɛɛɛ asen-ɔ, o gyiiri mone kesebɔ a bo kyon Tiro na Sidɔn eman awuye. ¹⁵ Mone Isireelii awuye ne mone te Kapaaniyum man-nɔ-ɔ mɔ, mone e kpa feye mon' yase mone eyee yaa Wuribware se nee eee? Wuribware e twee mone a bo kyonwe mfen ne o gyiiri ebaye awaapo kesebɔ-ɔ."

¹⁶ Ne Yeesuu a tawe gywii mo agyasepo-ɔ feye, "Mone e yo, mon' nyinji si feye okemaa ne oo nu mone asen ne bo kɔre a o gyi-o a kɔre mo gyi nee, ne okemaa ne oo kine mone-ɔ a kine mo nee, ne okemaa ne mo-ɔ mo a kine mo-ɔ a kine mo ne oo sun mo-ɔ nee."

Mo a sa senja gywii bamo lowe-ɔ, ne bo sa bamo kpa a bo nare.

Asese adusunoo na anyɔ-ɔ kikinji ba

¹⁷ Ne asese adusunoo na anyɔ-ɔ a kinji ba Yeesuu ase, na bamo akatɔ a gyi. Ne baa bo tawe gywii mo feye, "Ane nyanpe, ane a ya ba fo kenyaɛ bo tawe asen-ɔ, ibrisi gbaa a bu ane."

¹⁸ Ne Yeesuu a beɔnaa bamo feye, "Mone a nu aaa? Mone a yo na mone e gya ibrisi mone e kosɔ asese se-ɔ, mo a nu ɔbɔnsam ne bo gye emo agyenkpɛɛpo-ɔ a lee da kirim, feye anen ne elɛɛɛ e lee sosɔ ee ba sweere-ɔ. ¹⁹ To, mon' nu mfee. Mo a sa mone ɔbɔnsam se keyaalen na mon' ko mo gyi si, na mon' ya kyikye awɔ na agyapureepu si san kemaa, na seye ma waa mone. ²⁰ Mone ma sa a mone akatɔ gyi feye ibrisi a bu mone, amaa mon' sa a mone akatɔ gyi bweetɔ feye Wuribware a kyore mone anyare bo beya sosɔ."

Anen ne Wuribware i yure aworɔba na bamo ne bo mon nyi asen bweetɔ-ɔ
(Matiyo 11.25–27; 13.16–17)

²¹ San amo-ɔ, amo Wuribware a kufwiije timaa-o a sa ne Yeesuu akatɔ a gyi, ne bo ye, "N se, sosɔ na sweere owure, mo e sa fo anse feye fo a taa ketɔ ne fo a bo kweere anyiasenpo se-ɔ bo kaapo bamo ne bo mon nyi asen bweetɔ-ɔ. N se, mo a nu kasentij si, anen ne fo a kpa feye fo waa-ɔ nee."

²² Ne bo tawe gywii mo agyasepo-ɔ feye, "N se a taa ketɔ kemaa bo waa mo kesaree-rɔ. Okemaa mɔ mon nyi anen ne n du-o, amɔ n se ne bo sosɔ-ɔ wɔre, ne okemaa mɔ mon nyi anen ne n se du-o, amɔ mo aa bamo ne bo du feye mone-ɔ, ne mo a lee feye bo gyii mo-ɔ wɔre kpen."

²³ Ne Yeesuu a lee mo agyasepo-ɔ keri si, na oko ma nya nu. Ne bo tawe gywii bamo feye, "Mone de nyure feye mone a bo mfee mone i nu atɔ mɔ ne mone i nu-o. ²⁴ Mo e tawe mo i gywii mone feye Wuribware akyaamɛɛ na awure ko gbaa a kpa feye bo nu ketɔ ne mone i nu-o, bamo-ɔ bo mon nya kemo nu. Ne baa kpa feye bo nu asen ne mone i nu-o, bamo-ɔ bo mon nya amo mɔ nu."

Kedamenan se ne Samariyani ko a waa-ɔ kitee

²⁵ San ko ne Wuribware mbraa akaapopo ko a ba Yeesuu ase na bo kyɔ mo-rɔ kee feye mo abwaresen kekaapo bo dan aaa. Ne anyare amo a bise feye, "Okapopo, emene ne mo e waa na n nya nkpa na kukyure ne a mon de kee-ɔ nee?"

26 Ne Yeesuu a benḡaa mō feye, “Emene ne abwaresen wōre-ɔ-rɔ baa tōwe? Mon' tōwe gywii mō aneḡ ne baa kyoree amō mfeḡ-ɔ.” 27 Ne Wuribware mbraa ɔkaaporo-ɔ ye, “Baa kyoree feye,

‘Lee fō kame-ro ba fō kakponɔ na fō keyaalen
na fō mfeere peee bō kpa fō nyanpe Wuribware asen.’*
‘na fō kemaa kpa fō beeko asen,
feye aneḡ ne fō e kpa fō eyee-ɔ.’* ”

28 Ne Yeesuu ye, “Kasentiḡ ne fō a tōwe-ɔ. Fō ya waa aneḡ, fō e nya ḡkpa na kukyure ne a moḡ de kee-ɔ.”

29 Wuribware mbraa ɔkaaporo amō a kpa a ɔ kaapo feye mō senbise-o a baare-o si-o, ne ɔ bēe bise Yeesuu feye, “Ne nse e gye mō beeko-ɔ nee?”

30 Ne Yeesuu mō a ba kitee mō bō benḡaa mō. ɔ ye, “N gye ɔnyare kō ya dee kyena aaa? Ne kake kō ɔ koso lee Yerusalem maḡ-nɔ ɔ yɔ Yerikoo maḡ-nɔ. Ne ayu kō a kra mō kpa-rɔ mfeḡ, ne baa gyera mō bō da, ne baa ywii mō atɔ peee, na mō atɔ bunse gbaa, ne baa da mō waa yoreyre, ne baa yōwe mō bō beya mfeḡ.

31 Kafwee-ɔ ne Wuribware ɔlḡḡoro kō a ba ɔ kyon kpa amō se mfeḡ dee. Mō a ḡu ɔnyare amō da kpa-rɔ mfeḡ-ɔ, ne ɔ kwaye mō kyon. 32 Aneḡ dee ne Lewii awuye ne ba kya Wuribware ɔlḡḡoro bamō kusun-no-o ɔkō a bō tō ɔnyare amō mfeḡ, ne ɔ ya deere mō kwaye kyon.

33 Amaa Samariyani kō feraa naa kpa amō se, ne ɔ bō tō ɔnyare-ɔ na ɔ da. Mone nyi feye Samariya awuye mō na ane Isireelii awuye i kisi abee. Amaa Samariyani mō feraa, mō a ḡu ɔnyare amō da kpa-rɔ ɔ kpa a o wu-o, ne mō asen a waa mō ewee. 34 Ne ɔ yɔ mfeḡ ne ɔ da-ɔ, ne ɔ ba nta na mfō bō waa kadwii bō mera mō elɔ-ɔ se, ne oo ḡure emō se, ne ɔ yase ɔnyare-ɔ bō kyena mō fḡḡḡ a kuruma ne ɔ dee-ɔ se, ne ɔ taa mō yaa afō a soweḡkpa-ɔ ya kee mō.

35 Kemo kaye ḡke-o ne oo lee siidii adunyɔ bō sa afō lḡ ɔdeeresepo-ɔ, ne ɔ tōwe gywii mō feye ɔ bō deere ɔlpo amō se sa mō. Ne ɔ ye, ‘Mō kebo kinḡi ba-rɔ-ɔ, ne fō ya bēe nyera atanne kanḡ ḡkema mō kuḡu si bō tii si, mō e ka fō.’ ”

36 Ne Yeesuu a tōwe bō gye kee feye, “To, abee asa mō-rɔ, bamō nse ya kaapo feye ɔnyare ne ayu-o a da mō-ɔ gye mō beeko-ɔ nee?”

37 Ne Wuribware mbraa ɔkaaporo-ɔ ye, “Mō ne ɔ waa ɔnyare amō kedamenanḡe-ɔ.”
Ne Yeesuu ye, “Amō feraa, nare na fō ya waa aneḡ.”

Aneḡ ne Yeesuu a ya ka Maataa na Mariya kan-ɔ

38 Saḡ ne Yeesuu mō aa mō agyasepo-ɔ a kya bamō kpa-ɔ se ba yɔ-ɔ, ne baa ya fō maḡ kō ne ɔkyee kō ne ba tee mō e Maataa-ɔ te mō-rɔ-ɔ se. Ne Yeesuu a sowe ɔkyee amō ayē, ne ɔ kra mō neenee.

39 Maataa-ɔ mō de mō tire kō ne ba tee mō e Mariya, ne o te Yeesuu ayaa-rɔ mfeḡ o nu asen ne Yeesuu e tōwe-ɔ. 40 Aneḡ ne mō afō kyɔ-ɔ se-ɔ, ne ateese kedeḡa a tōraa Maataa. Ne ɔ yɔ Yeesuu ase ya tōwe gywii mō feye, “Mō nyanpe, amō fō ase a bware feye mō tire a yōwe kusun mō peee bō dḡḡḡ mō se aaa? Tōwe gywii mō feye ɔ koso bō kya mō-rɔ.”

41 Ne Yeesuu ye, “Oo! Oo! Maataa, fō e tōraa fō eyee atɔ bweetɔ se. 42 Ketɔ konḡo e bō-rɔ ne ki tiri, ne fō taa fō mfeere bō dḡḡḡ se. Kemo ne Mariya e waa mbeyomō. Ketɔ ne oo lee a ɔ waa-ɔ nee. Aneḡ se-ɔ ma tōwe a n gywii mō feye ɔ yōwe.”

* 10:27 Mbraa kebeesa 6.5. * 10:27 Kōlḡḡḡ mbraa 19.18.

11

Anen̄ nē Yeessuu a kaapo anē anen̄ nē anē korē kebwarekorē-ɔ̄ (Matiyo 6.9–13; 7.7–11)

¹ Kakē ŋkō nē Yeessuu a yɔ̄ toŋ kō ɔ̄ korē kebwarekorē. Mò a korē kebwarekorē-ɔ̄ lowē-ɔ̄, nē mò agyasepō-ɔ̄ ɔ̄kō a tɔwē gywii mò feyē, “Anē nyanɛ̄, kaapō anē anen̄ nē anē korē kebwarekorē, feyē anen̄ nē Yohaneē a kaapō mò agyasepō-ɔ̄.”

² Nē Yeessuu a beŋŋaa mò feyē, “Monē ē korē kebwarekorē, mon' tɔwē feyē,

‘Anē sē Wuribwarē, sa a bɔ̄ kyorɔ̄ fɔ̄ kenyaɛ̄ timaa.

Na fɔ̄ baa fɔ̄ kuwure-o bɔ̄ gyi mfeē.

³ Sa anē ateese nē a tiri anē
ndɔɔ na kakē kemaa-ɔ̄.

⁴ Na fɔ̄ taa anē ebɔyē bɔ̄ ke anē,
bɔ̄ leē feyē anē de ɔ̄kemaa nē ɔ̄ waa
anē ebɔyē-ɔ̄ leē anē i ke mò.

Na fɔ̄ ma sa kpa a ɔ̄bɔnsam kyɔ̄ anē-rō keē
feyē anē ē waa ebɔyē aaa.’ ”

⁵⁻⁶ Nē Yeessuu a kya sē tɔwē gywii mò agyasepō-ɔ̄ feyē, “Mon' taa feyē fɔ̄ kō a yɔ̄ fɔ̄ nyarē kō ayē kayē nsena ya tɔwē gywii mò feyē, ‘Mò nyarē, mò nyarē kō i tu kpa, nē ɔ̄ bɔ̄ sowē mò ayē kanyē mɔ, mò-ɔ̄ mɔŋ de ateese kō na m bɔ̄ sa mò a o gyi. Amosē-ɔ̄ mò ē korē fɔ̄ neē feyē fɔ̄ para mò bodobodoo akuri asa kpen̄.’ ⁷ To, mon' beē taa kemò feyē fɔ̄ nyarē nē fɔ̄ a korē mò-ɔ̄ a tɔwē feyē, ‘Fɔ̄ ma tɔɔraa mò. Mò a kyɔ̄ tweē mò kekyaŋ-nɔ, nē mò aa mò gyi-ana pɛɛɛ a di. Amosē-ɔ̄ ma taarē a ŋ kosō sa fɔ̄ kotɔkō.’ ⁸ Mò a gyē fɔ̄ nyarē-ɔ̄ gbaa ooo, oo kinē kekya fɔ̄-rō. Amosē sē-ɔ̄ fɔ̄ ē leē mfen̄ a fɔ̄ yɔwē kotɔɔraa mò aaa? Daabii. Mò ē tɔwē mò i gywii fɔ̄ feyē, ipeerē ē mɔŋ de fɔ̄ feyē fɔ̄ mɛraa sē korē mò, lalalowē-ɔ̄ ɔ̄ kosō na ɔ̄ sa fɔ̄ ketɔ kemaa nē fɔ̄ a tɔwē feyē fɔ̄ ē kpa-ɔ̄.

⁹ Anen̄ sē-ɔ̄ mò i gyi monē kasentɪŋ feyē, monē ya korē Wuribwarē atɔ, monē ē nya ketɔ nē monē ē kpa-ɔ̄. Monē ya buwi, monē i ŋu ketɔ nē monē ē kpa-ɔ̄. Monē ya yerē kawu teē mò, ɔ̄ tayē ponē-ɔ̄ na mon' lweero. ¹⁰ A leē feyē ɔ̄kemaa nē ɔ̄ korē-ɔ̄ ē nya, nē ɔ̄kemaa nē o buwi-o mɔ i ŋu, na ponē tayē sa ɔ̄kemaa nē ɔ̄ yerē kawu ɔ̄ teē-ɔ̄.

¹¹ M beē taa feyē monē nsē mò gyi ē gyē nē ɔ̄ tɔwē feyē ɔ̄ kpa kakingyi a ɔ̄ wɔ, nē ɔ̄ taa kowɔ a ɔ̄ bɔ̄ sa mò? ¹² Bɛɛɛ nsē mò gyi ē gyē nē ɔ̄ tɔwē a o gywii mò sē feyē ɔ̄ kpa kokɔteē a ɔ̄ wɔ, nē ɔ̄ sa mò gyapureepu? ¹³ Monē nē monē gyē asesē bɔyē-ɔ̄ gbaa nyi esa monē gyi-ana atɔ timaa, sanbɔtō Wuribwarē, monē sē nē ɔ̄ bɔ̄ sosō-ɔ̄, ē gyē nē, monē ya korē mò feyē ɔ̄ sa monē mò kufwiŋē timaa-o, nē ɔ̄ maa taarē a ɔ̄ sa monē aaa?”

Yeessuu na Biil-sibul (Matiyo 12.22–30; Maak 3.20–27)

¹⁴ San̄ kō Yeessuu a gya ibrisi kō nē ē maa taarē a ē sa sen̄sa, nē i tē ɔ̄nyarē kō sē-ɔ̄ leē mò sē. Ibrisi amò a leē mò sē-ɔ̄, nē ɔ̄nyarē-ɔ̄ a leē ɔ̄ sa sen̄sa. Nē asesē pɛɛɛ nē bɔ̄ bɔ̄ mfen̄-ɔ̄ eyeē a kpen̄ bamò. ¹⁵ Amaa asesē-ɔ̄ bokò yē, “Yeessuu mɔ gyē sesē bɔyē neē. ɔ̄bɔnsam nē bɔ̄ beē ba teē mò ē Biil-sibul-o ē gyē nē o de ibrisi si keyaalen̄, nē ɔ̄ sa Yeessuu elen̄ feyē ɔ̄ gya ibrisi bɔ̄ kosō asesē sē.” ¹⁶ Bokò mɔ a kpa a bɔ̄ kyɔ̄ Yeessuu-rō keē-ɔ̄ sē-ɔ̄, nē baa tɔwē gywii mò feyē ɔ̄ waa akpen̄eyētɔ kō bɔ̄ kaapō bamò feyē Wuribwarē ya sa mò keyaalen̄.

¹⁷ Amaa Yeessuu a ŋu ketɔ nē ba fa-ɔ̄ sē-ɔ̄, nē ɔ̄ tɔwē gywii bamò feyē, “Ekɔ̄ ya lwee man̄-nɔ, nē man̄-ɔ̄ ya ke-ro, amò man̄ amò i bwee neē, anen̄ dɛɛ nē kabuno ya ke-ro, nē ka bwee. ¹⁸ Amosē-ɔ̄ amò ē gyē kasentɪŋ feyē ɔ̄bɔnsam na mò kamɛɛ-rō awuye a ke-ro, ke maa kyeē na mò kuwure-o kpuri. Monē yē n de Biil-sibul nē ɔ̄ gyē ɔ̄bɔnsam-ɔ̄ elen̄ mò ē gya ibrisi. ¹⁹ Amaa ŋ nyi feyē monē agyasepō-ɔ̄ bokò ē gya ibrisi ba kosō asesē sē. Ntetō elen̄ nē bɔ̄ de? ɔ̄bɔnsam a elen̄-ɔ̄ bɛɛɛ Wuribwarē lee-o? A gyē Wuribwarē a elen̄-ɔ̄ nē bɔ̄

de, bεεε? To, mone agyasepo amo fɔɔfɔɔn gbaa a kaapo feye mone a fo kpa. ²⁰ Amo e gye feye Wuribware keyaalen ne n de mo e gya ibrisi-o si-o, a kaapo nee feye Wuribware a kuwure-o a kyɔ ba mone ase.

²¹ M bee taa feye Ɔbonsam du feye ɔyaalenpo ne o de mɔ adɔɔtɔ ne o de ɔ deere mɔ fɔɔfɔɔn lɔɔ se-ɔ. O nyi feye mɔ kapɔtεε a nya yere kpa timaa. ²² Amaa m fεraa n du nee feye ɔko ne ɔ kyɔ ɔyaalenpo amo elen, ne ɔ da mɔ kɔore mɔ adɔɔtɔ ne mɔ elen dɔɔ se-ɔ nare, na mɔ aa mɔ nyare-ana a ke atɔ ne oo swii nare-ɔ-rɔ-ɔ.

²³ Amose-ɔ mɔ i yii mone se feye mone ɔkεmaa ne ɔ mon yere mɔ kamεε-ɔ gye mɔ don nee. Ne ɔkεmaa mɔ ne ɔ maa kya mɔ-rɔ na η kpɔwe asεε bweetɔ bɔ tii mɔ eyee se-ɔ mɔ e brawe bamo-rɔ nee.”

Ibrisi-o ya kinji ba, ketɔ ne ke e ba-ɔ
(Matiyo 12.43–45)

²⁴ Ne Yeesuu ye, “Ibrisi ya kɔso sεε se, amɔ e naa e kaa efa-rɔ ee kpa tɔɔn kɔ a e kyena kyure. Emɔ e mon nya tɔɔn kɔ, amɔ ee fa emɔ mfεere feye ii kinji a e yɔ lɔɔn ne baa gya emɔ lee mɔ-rɔ-ɔ-rɔ. ²⁵ Na i kinji ya tɔ feye lɔɔn amo-rɔ bɔ dan ɔ mon de iyisi. ²⁶ Na e lee ya kpa ibrisi isunoo ne e bɔ len e kyɔ emɔ fɔɔfɔɔn-ɔ, na e bɔ kyena mfɔɔn. Ibrisi lɔɔn e gye sεε. To, amɔ emɔ a waa isunoo i te sεε amɔ se se-ɔ, amɔ sεε a kolɔ-ɔ a waa kɔkyɔ kyɔɔn san ne ibrisi kɔɔkɔ e gye ne ki te mɔ se-ɔ.”

Nyure kasɔɔtin

²⁷ San ne Yeesuu a tɔwe amo-ɔ, ne asεε ne bɔ yere ba nu Yeesuu ase-ɔ amo-rɔ ɔkyee kɔ a tɔwe feye, “Ɔkyee ne ɔ nya kame kɔwe fo, ne ɔ nyapo fo-ɔ de nyure.”

²⁸ Ne Yeesuu a benɔaa mɔ feye, “Kasɔɔtin nee. Amaa bamo ne ba nu abwaresen ne ba bu amo, ne bɔ gya se-ɔ de Wuribware nyure bɔ kyɔɔn ɔkyee-ɔ.”

Atɔ dabe kowaa asen
(Matiyo 12.38–42)

²⁹ San amo, asεε a tii si ne bɔ yere muruwaa Yeesuu-o, ne ɔ tɔwe gywii bamo feye, “Ndɔɔ a kaye mɔ-rɔ asεε gye asεε bɔye. Bɔ ye η waa akpeneyeetɔ kɔ bɔ kaapo bamo. Amaa ma waa, amɔ Yonaa akpeneyeetɔ wore. ³⁰ Anen ne ketɔ ne kaa waa Yonaa-o a lee Wuribware keyaalen bɔ kaapo Niniwee awuye ne baa kyena Yonaa mbee se-ɔ, anen dεε ne ketɔ ne ke e waa mɔ, dimaadi mɔ gyi-o, i lee Wuribware keyaalen a m bɔ kaapo ndɔɔ a kaye mɔ-rɔ a asεε-ɔ. ³¹ Nke nsi ne Wuribware i gyi asεε pεεε asen-ɔ, owurekyee kɔ ne ɔ lee kyɔwe leekpa kigyise si a sweere kɔ se-ɔ e kɔso a ɔ yere, na ɔ porɔ mone ndɔɔ a kaye mɔ-rɔ a asεε-ɔ, na o bu mone kepɔ. A lee feye oo tu kpa lee haree mɔ aye ba ane ɔdedaapo Owure Solomɔn ase mfεe bɔ nu owure amo a kanyiasen asen-ɔ. Amaa mɔ e tɔwe mɔ i gywii mone feye ɔko a ba, ne ɔ yere mone akatɔ-rɔ, ne ɔ kyɔ Solomɔn. Ne mone a kine kunu mɔ kanyiasensɔn. ³² Kake nsi ne Wuribware i gyi ɔkεmaa asen-ɔ, Niniwee awuye e kɔso a bɔ yere porɔ mone ndɔɔ a kaye mɔ-rɔ asεε-ɔ, na bɔ bu mone kepɔ, a lee feye bamo a nu Yonaa a abwaresen ne ɔ tɔwe-ɔ, baa nu bamo eyee, ne baa kinji lee bamo ebɔye-rɔ. Mɔ i gyi mone kasɔɔtin feye ɔko a ba, ne ɔ yere mone akatɔ-rɔ, ne ɔ kyɔ Yonaa. Ne mone a kine kunu mɔ abwaresen kɔtɔwe-ɔ.”

Kayɔwɔre kelanjerɔ
(Matiyo 5.15; 6.22–23)

³³ Ne Yeesuu a bee tɔwe feye, “Ɔko maa kyanɔne mɔ fetiri si na ɔ taa bɔ kweero, bεεε ɔ bera kike bɔ bun si. Kabuno ne ɔ taa a ɔ bɔ yera, na ɔ lanɔe-rɔ anen ne asεε i lwee lɔɔn-nɔ ne ba nya bɔ ηu-ro-o.

³⁴ Fo fetiri e bɔ dan, ɔ lanɔe lɔɔn-ɔ-rɔ pεεε. Ne mɔ ya nyera fεraa, kibugyii e da fo lɔɔn-ɔ-rɔ. Anen dεε ne fo akatɔ e bɔ dan, fo kee nεnεε. Amaa amo e mon kee fεraa, a du nee feye fo a te kibugyii-ro-o. Kelanjerɔ maa taare a ki yii fo akatɔ-rɔ. ³⁵ Amose se-ɔ mone ne mone

ye mone nkpono-ro a fwiiri-o, mon' sa se. Nsanse mone e penna mone eyee nee, mone nkpono-ro mon bo dan. ³⁶ Amaa mone i de nkponofwiiri lowe feraa, a du nee feye fetiri a lanje mone nyoware peee se-o.”

*Anen ne Yeesuu a poro Farisii awuye na Wuribware mbraa akaaporo-o
(Matiyo 23.1–36; Maak 12.38–40)*

³⁷ San ne Yeesuu a sa senja lowe-o, ne Farisiinyi ko a tee mo feye o ba mo aye na o bo gyi ateese. Amose-o ne o yoo mfen o te o gyi. ³⁸ Ne Farisiinyi-o eyee a kpen mo feye Yeesuu a mon fwee asaree bamo mbraa-o kpa se pwee ne o dee o gyi-o.

³⁹ Amo feraa ne Yeesuu a towe gywii mo feye, “Mone Farisii awuye feraa, mone du nee feye asese ne ba fwee bamo atorenkyu na egyare mme, amaa mone maa fwee amo mme-ro. Mone e lnhoo mone nyoware, amaa apoo na borokone ya boro mone nkpono-ro. ⁴⁰ Mfere ke-mon-de awuye. N gye Wuribware ne o waa sese kayoware se-o dee ya waa mo kayoware-ro aaa? ⁴¹ Mon' ke atiripo keto ne mone de-o na a mon bo mone gya. Mone ya waa anen feraa, mone nkpono-ro mon lee n de iyisi.

⁴² Mone Farisii awuye, mone i nu asen nke nko fee. Bo lee feye mone gya Wuribware mbraa ne n ye mon' taa mone adoteese kema haree alrafo gbaa ntunkare kudu kema-ro katun konko na mon' bo lnhoo Wuribware san kema, amaa mone mon de kasentij, ne mone bee mone maa kpa Wuribware asen peee-o. Anen a ato mo e gye ne a bware feye mon' waa, na mone ma yowe adoteese a ntunkare kudu-ro kakonko-o ketaa sa Wuribware.

⁴³ Mone Farisii awuye, mone i nu asen nke nko fee, bo lee feye ngya dabe dabe se ne mone e kpa kekyena mone kebwarekore akyan-no, ne mone bee mone e kpa feye asese gyohoo ka mone noo laman-no.

⁴⁴ Mone i nu asen nke nko fee. Mone du nee feye kegyeranta ne asese mon lee bo nyi kemo asen-o. Oko ya kyikye kegyeranta se, ne mo gbaa mon nyi feye kegyeranta nee, o waa mo eyee iyisi.”

⁴⁵ Ne Wuribware mbraa akaaporo-o oko ye, “Okaporo, fo e towe amo anen feraa, fo e saare ane fo i tii si nee.”

⁴⁶ Ne Yeesuu a beghaa feye, “Anen dee ne mone Wuribware mbraa akaaporo gbaa i nu asen nke nko fee. A lee feye mone de mone fohon ananat mo i tii Wuribware a mbraa-o se, na mon' nya sa a mmo kegyase waa len sa asese. Amaa mone fohon feraa maa kya bamo-ro na bo gya mmo se. A du nee feye mone a taa etosoro dwiidwiise bo soro bamo, ne mone mo mone maa soro a mon' kya bamo-ro-o.

⁴⁷ Mone i nu asen nke nko fee. Bo lee feye Wuribware akyaamee ne mone adedaapo a mao-o agyeranta ne mone mo mone de siimeetii mone e laa amo neenee-o. ⁴⁸ Amose-o mone gbaa mone a sure keto ne mone adedaapo a waa-o se, bo lee feye bamo ya mao Wuribware a akyaamee-o, ne mone mo mone a waa bamo agyeranta. ⁴⁹ Feye Wuribware mo kanyiasen se a towe feye, ‘Mo i sun mo akyaamee na mo ayaa-ro ayerepo a m bo kyohwe bamo ase, amaa ba mao bamo boko, na bo waa boko mo aworefao.’ ⁵⁰⁻⁵¹ Keto ne ke bo-ro-o e gye feye Wuribware e ba bamo ne baa mao mo akyaamee-o peee a kesebogyiiri ne o kaa a o bo gyiiri bamo-o bo gyiiri mone ndoo a kaye mo-ro a asese-o keseb. Kasentij si, lee san ne baa mao Abel ne o gye sese ne baa gye nkpee emoo-o, bo fo san ne baa mao Sakariya Wuribware sunkpa-o kan na lnhookpa-o mbono-ro-o, Wuribware akyaamee mo peee kemoo-o kesebogyiiri dan mone se nee.

⁵² Mone, Wuribware mbraa akaaporo mo, mone i nu asen nke nko fee. A lee feye mone a twee kekyan ne kanyiasen bo kemo-ro-o-ro, ne mone a kore safowa-o bo beya. Mone maa lweero, mone mo mone a waa anen se-o, mone a tii bamo bweeto ne ba kpa a bo taare lweero mfen-o kpa.”

53-54 Saŋ ne Yeesuu a lee mfeŋ ne ɔ yere ɔ sa seŋsa mɔ-ɔ, ne Wuribware mbraa akaapopo-ɔ na Farisii awuye-o e porɔ mɔ, ne ba bise mɔ atɔ bweɛtɔ aseŋ ba kpa aneŋ ne ɔ waa a ɔ tɔwe aseŋ bɔye kɔ na ɔ nya lwee bamɔ aseŋ-nɔ-ɔ.

12

*Yeesuu ye ɔko ma waa nnɔ nyɔ nyɔ wuye
(Matiyo 10.26–27)*

¹ Saŋ ne aseɛ nkpeŋ nkpeŋ a bɔ gyaara abee se Yeesuu ase-ɔ, ne ɔ gye nkpee tɔwe gywii mɔ agyasepo-ɔ feye, “Mɔn' sa Farisii awuye si, a lee feye yiisi ne bɔ de ba waa bodobodoo-ro-o moŋ bɔ kɔne. Amo-ɔ e kaapo nee feye bɔ de mfeere bɔye ba kweero. Mone ma kaŋ kii nnɔ nyɔ nyɔ awuye-o feye bamɔ-ɔ. ² A lee feye ketɔ kemaa ne mone a buŋ si-o i buŋŋi si, na ketɔ kemaa ne mone a taa bɔ kweero-ɔ lee ifuri. ³ Amose ketɔ kemaa ne mone a tɔwe bɔ kweero kanye kibugyii-ro-o e lee ifuri mpase. Na kesen kemaa ne mone a nyiini mone akyaŋ-nɔ-ɔ lee kawu yɔ laman-nɔ.”

*Ɔko ne a tiri feye ane sere-ɔ
(Matiyo 10.28–31)*

⁴ Ne Yeesuu ye, “Mɔ nyare-ana, mɔ e tɔwe mɔ i gywii mone feye mone ma kaŋ sere bamɔ ne ba kpa a bɔ mɔ mone-ɔ, a lee feye bamɔ ya mɔ mone, bɔ maa lee taare a bɔ waa mone seye. To, mɔ e kaapo mone ɔko ne mɔn' sere-ɔ. ⁵ Mɔn' sere Wuribware. Ne mɔ ya mɔ mone, ne kemɔ kamere-ro o de eleŋ feye ɔ bee kywɛɛ mone deekpa ne oo kure bɔ beya ebɔye awaapo-ɔ-ro. Kasentɔŋ, Wuribware wɔre ne a tiri feye mɔn' sere. ⁶ N gye epasowa aduna ne bɔ de ba sɔɔ nteyete ye nnuu aaa? Wuribware mɔ maa taŋ mmɔ kakonko gbaa se. ⁷ Mɔn' nu feye Wuribware a kare ipwii ne i te mone anu si-o, ne oo ny emɔ kanɔ. Amose-ɔ mone ma sa a kufu nya mone, a lee feye nteyete ye nkpeŋ nkpeŋ moŋ fo mone ɔko.”

*Yeesuu kipini na Yeesuu kicine
(Matiyo 10.32–33; 12.32; 10.18–20)*

⁸ Ne Yeesuu a kya se tɔwe feye, “Mɔ i gyi mone kasentɔŋ feye, ɔkemaa ne ɔ nya kakponɔ na ɔ tɔwe laman-nɔ feye o tii mɔ se-ɔ, mɔ, dimaadi mɔ gyi-o, gbaa e waa mɔ aneŋ Wuribware a mbɔɔ-ɔ akatɔ-ro.

⁹ Ne ɔko ne mɔ ya kine mɔ laman-nɔ-ɔ, mɔ, dimaadi mɔ gyi-o, gbaa i kine mɔ Wuribware a mbɔɔ-ɔ akatɔ-ro. ¹⁰ Ɔkemaa ne ɔ tɔwe kesen bɔye kɔ bɔ kye mɔ, dimaadi mɔ gyi-o, Wuribware e taare taa bɔ ke mɔ. Amaa ɔkemaa mɔ ne ɔ tɔwe aseŋ bɔye bɔ kye Wuribware a kufwiinje timaa-o fɛraa, Wuribware maa taa bɔye amɔ a ɔ bɔ ke seɛ-ɔ daa.

¹¹ Ne bamɔ ya yaa mone seŋgyikpa, haree kebwarekorekyaŋ abreɛ ase beɛɛ awure ase beɛɛ maŋ agyenkreɛpo ase ooo, mone ma kaŋ sa a aneŋ ne mone e ya kya kanɔ-ɔ na aneŋ ne mone e ya tɔwe aseŋ mfeŋ-ɔ tɔraa mone. ¹² A lee feye Wuribware a kufwiinje timaa-o e kaapo ketɔ beɛɛ aseŋ ne mɔn' tɔwe mfeŋ-ɔ.”

Atɔ wuye kɔ kitee

¹³ Ne aseɛ ne ba nu Yeesuu ase-ɔ amɔ-ro ɔnyare kɔ a tɔwe gywii Yeesuu feye, “Ɔkaapopo, tɔwe gywii mɔ daa feye ɔ sa a mɔ aa mɔ ke kapoteɛ ne ane se a wu yɔwe sa ane-ɔ-ro.”

¹⁴ Ne Yeesuu a beŋŋaa feye, “Mɔ nyare, nse ya sa mɔ kpa feye n gyi amɔ-ɔ aseŋ beɛɛ ny ke mone kapoteɛ-ro sa mone?” ¹⁵ Nkee ne Yeesuu a tɔwe gywii aseɛ-ɔ peɛɛ feye, “Mɔn' sa se na mone ma sa a atɔ kekpa kɔre mone anu, a lee feye fo i de atɔ kanɔ nkemaa, n gye atɔ-ɔ e gye ne a sa fo nkpa na kukyure ne a moŋ de keɛ-ɔ.”

¹⁶ Amɔ fɛraa ne Yeesuu a tɔwe kitee mɔ feye, “Atɔ wuye kɔ ya deɛ kyena, ne o de sweere timaa kɔ, ne ɔ dɔɔ mɔ o lee adɔteese timaa. ¹⁷ Kake nkɔ ne ɔ fa mɔ mfeere feye, ‘Mɔ akyenkyenku moŋ kyɔ a m ba mɔ adɔteese bɔ waa-ro. Emene ne mɔ e waa?’

¹⁸ Mò fɔŋfɔŋ dɛɛ nɛ ɔ bɛɛ ɔ yɛ, ‘Kɛtɔ nɛ mɔ ɛ waa-ɔ ɛ gye feyɛ mɔ i kyuwi mɔ akyenkyenku dedaa-ɔ na ɲ yii adabɛ na n taa mɔ adɔɔteese pɛɛɛ waa-rɔ, na m pwɛɛ akyan dabɛ na n taa mɔ atɛtɔmɔŋta waa-rɔ. ¹⁹ Na ɲkee n tɔwɛ gywii mɔ ɛyɛɛ feyɛ, Kuŋu-dan wuyɛ, n de atɔ timaa pɛɛɛ nɛ mɔ ɛ kpa-ɔ na a fɔ mɔ nsu bweɛtɔ. Amɔsɛ-ɔ sɛyɛ mɔŋ tiri mɔ, mɔ i gyi mɔ ɛyɛɛ nɛɛ. Na n gyi atɛɛɛ na n nuu na n gyi mɔ akatɔ.’

²⁰ Atɔ wuyɛ amɔ a fa mfaanɛɛ lowɛ-ɔ, nɛ Wuribware a tɔwɛ gywii mɔ feyɛ, ‘Mfɛɛɛrɛ kɛ-mɔŋ-de wuyɛ. Kanye mɔ dɛɛ mɔ ɛ kɔrɛ fɔ ɲkpa fɔ asɛ. Na ɲkee atɔ demaŋtɛ timaa mɔ nɛ fɔ a kpa bɔ dɔŋŋɔ abɛɛ sɛ sa fɔ ɛyɛɛ-ɔ, fɔ maa lɛɛ gyi. A kii ɔkɔ lee.’ ”

²¹ Nɛ Yeesuu a tɔwɛ bɔ gye kɛɛ feyɛ, “To, ɔkɛmaa nɛ ɔ kpa atɔ timaa bɔ dɔŋŋɔ abɛɛ sɛ-ɔ, nɛ Wuribware asɛ fɛraa ɔ gye otiripɔ nɛɛ-ɔ, o du nɛɛ feyɛ atɔ wuyɛ amɔ nɛ ɔ mɔŋ de mfɛɛrɛ-ɔ.”

Kɔrɛ Wuribware gyi (Matiyo 6.25–34)

²² To, nɛ Yeesuu a tɔwɛ gywii mɔ agyasepɔ-ɔ feyɛ, “Anɛŋ sɛ-ɔ, mɔ ɛ tɔwɛ mɔ i gywii mɔnɛ feyɛ, mɔnɛ ma sa a atɛɛɛ nɛ mɔnɛ i gyi-o bɛɛɛ atɔ nɛ mɔnɛ i buŋ-o asɛŋ tɔɔraa mɔnɛ. ²³ ɲkpa asɛŋ tiri a kyɔ atɛɛɛ, nɛ kayɔwɔrɛ mɔ tiri ka kyɔ atɔ buŋsɛ. ²⁴ Mɔŋ' kɛɛ mbɔgyii, bɔ maa taarɛ a bɔ dɔɔ nya atɛɛɛ, hareɛ ba swii amɔ a bɔ bɔ waa akyenkyenku-ro bɔ yɛra, Wuribware ɛ gye nɛ ɔ bɛra bamɔ saŋ kɛmaa. Mɔnɛ mɔ mɔnɛ kyɔ mbɔgyii. ²⁵ Kanɔ ɲkɛmaa nɛ mɔnɛ ɛ fa mɔnɛ ɲkpa asɛŋ bweɛtɔ-ɔ, mɔnɛ ɔkɔ maa taarɛ a ɔ sa kake kɔŋkɔ kpeŋ gbaa bɔ tii mɔ ɲkɛ nɛ Wuribware a sa mɔ feyɛ ɔ bɔ gyi kayɛ mɔ-rɔ-ɔ sɛ. ²⁶ Nɛ mɔnɛ ɛ ma taarɛ a mɔŋ' waa atɔ kafwɛɛ feyɛ amɔ-ɔ, nɛ ɲkee ɛmɛnɛ sɛ nɛ mɔnɛ ɛ tɔɔraa mɔnɛ ɛyɛɛ atɔ nɛ a bɛɛ saŋ-ɔ sɛ?

²⁷ To, mɔŋ' bɛɛ kɛɛ anɛŋ nɛ afɛraagyi a dan-ɔ, a maa sun, nɛ a maa lɔ atɔ buŋsɛ a sa amɔ ɛyɛɛ. Amaa mɔ ɛ tɔwɛ mɔ i gywii mɔnɛ feyɛ Owure Solomɔŋ a dɛɛ kyɛna-ɔ, mɔ aa mɔ atɔ gbaa, ɔ mɔŋ nya waagya timaa na ɔ bɔ dan feyɛ afɛraagyi amɔ. ²⁸ Wuribware ɛ gye nɛ ɔ lɔ waagya o buŋ ɛfa nɛ ɛ yɛrɛ ndɔɔ, nɛ nyanɛ bɔ fɔ-ɔ ɛ ya wu-o, nɛ bɔ de ɛmɔ ba kure deɛkpa na ba tɔ bodobodoo-o. Amɔ mɔnɛ fɛraa mɔnɛ nɛ Wuribware maa pee kekɛtɔ a ɔ sa mɔnɛ atɔ buŋsɛ aaa? Mɔnɛ kɔkɔrɛgyi-o mɔŋ kyɔ. ²⁹ Amɔsɛ-ɔ mɔnɛ ma sa a kɛtɔ nɛ mɔnɛ i gyi-o, na kɛtɔ nɛ mɔnɛ i nuu-o, asɛŋ tɔɔraa mɔnɛ. ³⁰ A lɛɛ feyɛ kayɛ mɔ-rɔ asɛɛ pɛɛɛ ɛ gye nɛ ba tɔɔraa bamɔ ɛyɛɛ mfaanɛɛ a atɔ-ɔ sɛ. Mɔnɛ sɛ nɛ ɔ bɔ sɔsɔ-ɔ nyi feyɛ atɔ pɛɛɛ tiri mɔnɛ. ³¹ Mɔŋ' sa a mɔnɛ mfɛɛrɛ yɔ Wuribware a kuwure-o-ro atɔ sɛ. Mɔnɛ i buwi mɔnɛ ɛ kpa atɔ amɔ, Wuribware ɛ taa amɔ a ɔ bɔ sa mɔnɛ, na ɔ bɛɛ sa mɔnɛ kɛtɔ kɛmaa nɛ ki tiri mɔnɛ-ɔ bɔ tii si.”

Atɔ timaa nɛ a bɔ sɔsɔ-ɔ (Matiyo 6.19–21)

³² Nɛ Yeesuu a bɛɛ tɔwɛ gywii mɔ agyasepɔ-ɔ feyɛ, “ɲ nyi feyɛ mɔnɛ mɔŋ kyɔ fɛraa, amaa mɔnɛ ma sa a kufu nya mɔnɛ, a lɛɛ feyɛ mɔnɛ sɛ nɛ ɔ bɔ sɔsɔ-ɔ kɔnɛ sɛ nɛɛ feyɛ ɔ sa mɔnɛ keyaalen mɔ kuwure-o-ro. ³³ Mɔŋ' fe mɔnɛ kayɛ-rɔ mfee a mpɔtɛɛ nɛ mɔnɛ de-o, na mɔŋ' taa atanɛ-ɔ sa atiripɔ, na mɔŋ' buwi kpa Wuribware sɛ atanɛ mbɔɔtɛɛ nɛ m maa nyɛra-ɔ na mɔŋ' buwi kpa mpɔtɛɛ nɛ m bɔ sɔsɔ-ɔ, a lɛɛ feyɛ mfeŋ fɛraa sɛyɛ maa lee mmɔ sɛ, nɛ oyu maa taarɛ a o ywii, nɛ nsekreeke na igyɛeri mɔ maa taarɛ a ɲ nyɛra mpɔtɛɛ amɔ Wuribware sɛ mfeŋ. ³⁴ Amɔsɛ-ɔ tɔŋ kɛmaa nɛ fɔ kapɔtɛɛ da-ɔ, fɔ mfɛɛrɛ ɛ ya dɔŋŋɔ kamɔ sɛ mfeŋ.”

Ayaafɔrɛ timaa asɛŋ

³⁵ Nɛ Yeesuu a bɛɛ tɔwɛ gywii mɔ agyasepɔ-ɔ feyɛ, “Mɔŋ' waa siraa gywii mɔ kɔyɔ na kayɛ kegɛyɛkɛɛ na mɔ kikiŋŋi ba-ɔ. Mɔŋ' buŋ mɔnɛ kusun-no atɔ na mɔŋ' kyanɲɛ mɔnɛ ifetiri si, ³⁶ feyɛ ayaafɔrɛ nɛ bɔ gywii bamɔ nyanɲɛ na o kiŋŋi lɛɛ kɔkɔfɔ taakpa-rɔ ba, na mɔ ya yɛrɛ kawu ɔ tɛɛ a bɔ nya taye mɔ a o lweɛ lɔŋ-nɔ-ɔ. ³⁷ Mɔ ɛ tɔwɛ mɔ i gywii mɔnɛ feyɛ mɔ ayaafɔrɛ-ɔ ɛ kɛɛ, nɛ bamɔ nyanɲɛ ya ba, bamɔ akatɔ i gyi bweɛtɔ, a lɛɛ feyɛ o

bunji m̀d̀ at̀d̀ bunjε, na o bunj am̀d̀ nε b̀d̀ bunj ba waa ateese-o, na ɔ sa a b̀d̀ kyena kyure, na m̀d̀ f̀n̄f̀n̄ deŋa, na m̀d̀ aa bam̀d̀ kyena gyi. ³⁸ Haree bam̀d̀ nyanpe-ɔ ya ba kaye nsena beεε kamεε-r̀d̀ b̀d̀ t̀d̀ feyε baa waa siraa b̀d̀ gywii m̀d̀ gbaa, bam̀d̀ akat̀d̀ i gyi. ³⁹ M̀d̀nε gbaa m̀d̀nε nyi feyε l̀n̄ wuye deε o nyi san̄ nε oyu de ɔ ba-ɔ nee, weeteε ɔ maa ỳwε m̀d̀ l̀n̄ a ɔ sa oyu-o na ɔ b̀d̀ lweero ya ywii m̀d̀. ⁴⁰ Am̀d̀se-ɔ m̀d̀nε gbaa m̀d̀n' waa siraa, a lee feyε m̀d̀, dimaadi m̀d̀ gyi-o, b̀d̀ kin̄ji ba-ɔ, m̀d̀ i fu-ro a m ba nee.”

*Keyaaf̀re timaa-o na keyaaf̀re b̀yε-ɔ
(Matiyo 24.45–51)*

⁴¹ Mf̄eŋ nε Peetroo yε, “Anε nyanpe, anε ẁrε nε f̀d̀ a da kekpare m̀d̀ b̀d̀ sa beεε ɔkemaama m̀d̀?” ⁴² Nε Yeesuu yε, “M̀d̀ a fu-ro a m beε ba-ɔ se-ɔ, m̀d̀ e kaapo m̀d̀nε keyaaf̀re nε m̀d̀ ase o nyi asen̄ nε o bware. M̀d̀n' sa a anε taa feyε nyanpe k̀d̀ e kpa a ɔ ỳd̀ kpa, nε ɔ taa keyaaf̀re k̀d̀ a ɔ b̀d̀ deere m̀d̀ l̀n̄ na ayaaf̀re na mbre nε baa san̄-ɔ se, na b̀d̀ nya nya ateese gyi san̄ nε a bware feyε b̀d̀ gyi-o. ⁴³ M̀d̀ nyanpe ya kin̄ji ba pe b̀d̀ t̀d̀ feyε keyaaf̀re am̀d̀ a waa ket̀d̀ nε ɔ t̀wε gywii m̀d̀ feyε ɔ waa-ɔ, anen̄ a keyaaf̀re-ɔ akat̀d̀ i gyi. ⁴⁴ M̀d̀ e t̀wε m̀d̀ i gywii m̀d̀nε feyε, a waa kan̄ nkemaama, m̀d̀ nyanpe e taa m̀d̀ kapotεε pεεε na ɔ b̀d̀ sa m̀d̀ keyaaf̀re am̀d̀ a ɔ deε deere se sa m̀d̀.

⁴⁵⁻⁴⁶ Amaa keyaaf̀re-ɔ ya t̀wε feyε m̀d̀ nyanpe a kyee na kikin̄ji ba-ɔ se, nε ɔ lee ɔ daye m̀d̀ beeko-ana ayaaf̀re na mbre nε b̀d̀ b̀d̀ l̀n̄-ɔ-r̀d̀-ɔ, na o gyi ateese nε ɔ kpa-ɔ, nε o nuu nta ɔ bwεε fεraa, m̀d̀ nyanpe-ɔ i kin̄ji a ɔ ba kake nε keyaaf̀re-ɔ maa deere m̀d̀ kpa-ɔ na san̄ nε ɔ m̀d̀nε nyi-o. Na m̀d̀ nyanpe-ɔ b̀d̀ da m̀d̀ bweet̀d̀ gyiiri m̀d̀ keseb̀d̀, na o ŋu asen̄ nε bam̀d̀ nε b̀d̀ maa k̀d̀rε Wuribware ba gyi-o i ŋu-o.

⁴⁷ Ket̀d̀ nε m̀d̀ e kaapo-ɔ e gye feyε san̄ nε m̀d̀ i kin̄ji a m ba-ɔ, m̀d̀ i gyi asεε pεεε asen̄. Keyaaf̀re nε o nyi ket̀d̀ nε m̀d̀ nyanpe e kpa-ɔ, nε ɔ m̀d̀nε waa siraa feyε ɔ waa kem̀d̀-ɔ, ba ba kokyokywεε a b̀d̀ b̀d̀ gyiiri m̀d̀ keseb̀d̀. ⁴⁸ Amaa keyaaf̀re nε ɔ m̀d̀nε nyi ket̀d̀ nε m̀d̀ nyanpe e kpa-ɔ, nε m̀d̀-ɔ m̀d̀ a waa adasen̄-ɔ, ba ba kokyokywεε keda kafwεε a b̀d̀ b̀d̀ gyiiri m̀d̀ keseb̀d̀. Am̀d̀se se-ɔ ɔk̀d̀ nε m̀d̀ a sa m̀d̀ at̀d̀ bweet̀d̀ feyε ɔ deere se-ɔ, am̀d̀ ya f̀d̀, m̀d̀ nε m̀d̀ i bise asen̄ bweet̀d̀. Nε ɔk̀d̀ nε m̀d̀ e sa m̀d̀ at̀d̀ bweet̀d̀ bweet̀d̀ feyε ɔ deere se-ɔ, am̀d̀ ya f̀d̀, m̀d̀ nε m̀d̀ i bise asen̄ bweet̀d̀ bweet̀d̀.”

*Anen̄ nε Yeesuu e nyera asεε mb̀nt̀d̀-ɔ
(Matiyo 10.34–36)*

⁴⁹ Nε Yeesuu a kya se t̀wε feyε, “M̀d̀n' l̀n̄ eseb̀d̀. M̀d̀ a ba a m b̀d̀ kywεε deekpa kaye m̀d̀-r̀d̀ nee. Weeteε mbeỳm̀d̀ anen̄ nε m̀d̀ a kpa feyε ɔ maa se ɔ kywεε-ɔ. ⁵⁰ Aworef̀d̀ bweet̀d̀ d̀n̄ m̀d̀ se nee, am̀d̀ e m̀d̀nε kyon̄, m̀d̀ kakpon̄d̀ maa di m̀d̀. ⁵¹ M̀d̀nε nyi feyε m̀d̀ a ba a m b̀d̀ baa kayeeyuri kaye-r̀d̀ nee eεε? Daabii, m̀d̀ a ba a m b̀d̀ nyera asεε mb̀nt̀d̀-ɔ nee, n gye kayeeyuri. ⁵² Lee mbeỳm̀d̀ b̀d̀ ỳd̀ mbuno kemaama i ke-ro, na abεε asa na abεε anỳd̀ k̀d̀ abεε. ⁵³ Na ase na bam̀d̀ gyi-ana k̀d̀ na bam̀d̀ mb̀nt̀d̀-ɔ ten̄-ǹd̀, na agyi na bam̀d̀ anyi k̀d̀ na bam̀d̀ mb̀nt̀d̀-ɔ ten̄-ǹd̀, na asεε anyi na bam̀d̀ gyi-ana aka k̀d̀ na bam̀d̀ mb̀nt̀d̀-ɔ ten̄-ǹd̀.”

*Nd̀d̀ a kake m̀d̀ kaase kunu
(Matiyo 16.2–3)*

⁵⁴ Nε Yeesuu a buruwaa t̀wε gywii laman̄ nε ba nu m̀d̀ asen̄-ɔ feyε, “M̀d̀nε ya ŋu awore a lee kỳwεε twεεkpa, am̀d̀ m̀d̀nε yε bware e kpa a ɔ ba, na kasent̄in̄ ɔ ba. ⁵⁵ Nε m̀d̀nε ya beε ŋu afwii e da kỳwεε leekpa kigyise si, am̀d̀ m̀d̀nε yε kipuripuri e kpa a ke ba, na kasent̄in̄ ke ba. ⁵⁶ Nn̄d̀ ŋnỳd̀ ŋnỳd̀ awuye. M̀d̀nε e taare a m̀d̀n' deere sweere na awore-r̀d̀ na m̀d̀n' t̀wε ket̀d̀ nε ke e waa-ɔ. Nε ntet̀d̀ se nε m̀d̀nε ya nu m̀d̀ at̀d̀ kekaapo, nε m̀d̀nε ya ŋu at̀d̀ dabe nε m̀d̀ e waa-ɔ, nε m̀d̀nε maa taare a m̀d̀n' kaapo keseb̀d̀gyiiri nε ke e kpa a ke ba kaye m̀d̀-r̀d̀ a asεε-ɔ ase-ɔ fεraa?”

*Fo aa fo kosobee lɔŋɔ mone mbonɔ-rɔ
(Matiyo 5.25–26)*

⁵⁷ Mfɛŋ nɛ Yeessuu bɛɛ ɔ yɛ, “Mone kɛsɛbɔgyiiri san ɛ kpa a ɔ fo. Nɛ ntɛtɔ sɛ nɛ mone maa taarɛ a mon' ŋu kɛtɔ nɛ mon' waa na ki lee mone-ɔ, na mon' wuree waa? ⁵⁸ Anɛ taa feyɛ fo i de ɔkɔ kɔkɔ bɛɛɛ fo aa fo bɛɛkɔ i de asɛŋ nɛ ɔ yaa fo sɛŋgyikpa, fo kɔ nɛ fo a baa asɛŋ-ɔ wuree deere sɛ na fo aa asɛŋ wuye-o lɔŋɔ amɔ pwɛɛ na mon' dɛɛ fo sɛŋgyikpa-ɔ mfɛŋ. N gye anɛŋ, o gyiiri fo a ɔ yaa ɔsɛŋgyipɔ-ɔ asɛ na mɔ mɔ taa fo sa apurisi awuye na bɔ tii fo. ⁵⁹ Mɔ ɛ tɔwɛ mɔ i gywii mone feyɛ fo i di tiikpa mfɛŋ anɛŋ-aaa bɔ fo san nɛ fo ɛ ka fo kɔkɔ a fo lowɛ-ɔ, na pasowa gbaa mon san-ɔ.”

13

Mone e mon yɔwɛ ebaye kowaa, mone i wu

¹ San amɔ-ɔ Yeessuu a maa sɛ ɔ kaapɔ bamɔ abɔyɛwaaɔ kɛsɛbɔgyiiri asɛŋ-ɔ, nɛ asɛsɛ kɔ a tɔwɛ gywii mɔ anɛŋ nɛ san kɔ Romanyi gominaa Pilat a ba bɔ tɔ Galileya sweere sɛ awuye kɔ ɛ mɔɔ mbɔ ba lɔŋɔ Wuribware, nɛ ɔɔ mɔɔ bamɔ, nɛ ɔɔ sa nɛ bamɔ mbɔgya a wɛɛ mbɔ nɛ baa bɔ lɔŋɔ-ɔ sɛ-ɔ. ² Nɛ baa bise Yeessuu feyɛ lowi suyo nɛ baa wu-o ɛ kaapɔ nɛ feyɛ bɔ gye abɔyɛwaaɔ bɔ kyɔ bamɔ bɛɛkɔ-ana Galileya awuye aaa? ³ Nɛ Yeessuu a bɛŋŋaa bamɔ feyɛ, “Daabii. A mon gye kasɛŋtiŋ. Kɛtɔ nɛ kɔ kyɔ-ɔ ɛ gye feyɛ mɔ i yii mone sɛ feyɛ mone ɛ mon nu mone eyɛɛ, na mon' kiŋŋi lee mone ebaye-rɔ, Wuribware i gyiiri mone gbaa mone kɛsɛbɔ, na mon' wu. ⁴ To, nɛ mone a bɛɛ nu anɛŋ nɛ kɛkyan sɔswɛɛ lɛŋlɛŋsɛ kɔ nɛ baa tɛɛ ɛ Silowam nɛ baa pwɛɛ Yerusalem man-nɔ-ɔ a lee da asɛsɛ kudu aburuwa kɔ sɛ mɔɔ-ɔ asɛŋ bɛɛɛ? Mone ɛ fa feyɛ bamɔ gbaa, a kaapɔ feyɛ bɔ gye abɔyɛwaaɔ bɔ kyɔ asɛsɛ nɛ baa san bɔ bɔ man amɔ-rɔ-ɔ ɔɔɔ? ⁵ A mon gye kasɛŋtiŋ. Na m bɛɛ mɔ ɛ tɔwɛ mɔ i gywii mone feyɛ mone ɛ mon nu mone eyɛɛ na mon' kiŋŋi lee mone ebaye-rɔ, mone i wu feyɛ bamɔ-ɔ dɛɛ.”

Figi kiyii nɛ kɛ maa swɛɛ-ɔ kitee

⁶ Nɛ Yeessuu a tɔwɛ kitee mɔ gywii bamɔ. ɔ yɛ, “N gye ɔnyarɛ kɔ ɛ bɔ-rɔ aaa? Nɛ oo dwii figi kiyii kɔ mɔ kɔdɔɔ-rɔ. Nɛ kake ŋkɔ ɔɔ yɔ a ɔ ya kpa agyi kiyii-o si, mɔ-ɔ mɔ mon nya.

⁷ Anɛŋ sɛ-ɔ nɛ ɔɔ tɔwɛ gywii mɔ kɔdɔɔ a ɔdeeresepɔ-ɔ feyɛ, ‘Kɛɛ ɛ. Nsu nsa nɛ feyɛ mɔ a narɛ kpa figi mɔ agyi kɔnɛ, ma nya, amɔsɛ-ɔ ŋɛ kɛmɔ bɔ tweɛ. Ntɔ sɛ nɛ kɛ yɛrɛ kɛ ɛ nyɛra sweere-ɔ ateese-o nɛɛ?’

⁸ Nɛ mɔ kɔdɔɔ a ɔdeeresepɔ-ɔ a bɛŋŋaa mɔ feyɛ, ‘Mɔ nyanɛrɛ, yɔwɛ kɛmɔ. Sa kɛmɔ kasu kɔŋkɔ kɔnɛ. Mɔ i kwii a m bɔ muruwaa kɛmɔ na n swii ɛnaate igyini bɔ waa-rɔ. ⁹ Nɛ mɔ ya waa anɛŋ, nɛ su-a-ba kɛmɔ ya swɛɛ fɛraa, a bware. Nɛ kɛmɔ ɛ mon swɛɛ, amɔ fɛraa na fo ŋɛ bɔ tweɛ.’ Amɔ ɛ gye saasebɛɛ.”

Anɛŋ nɛ Yeessuu a kya ɔkyɛɛ kɛgyabɔ kɔ kukyure kake-o

¹⁰ Kukyure kake kɔ nɛ Yeessuu ɛ kaapɔ abwareɛŋ kɛbwarekɔrɛkyan kɔ-rɔ. ¹¹ ɔkyɛɛ kɔ mɔ bɔ mfɛŋ, nɛ ɔbɔnsam a waa mɔ kɔlɔ nsu kudu mburuwa. Kɔlɔ amɔ sɛ, ɔ mon lɛɛ ɔ naa kyɛɛkyɛɛ, oo bun-no nɛɛ ɔ naa. ¹² San nɛ Yeessuu a ŋu mɔ-ɔ, nɛ ɔɔ tɛɛ mɔ tɔwɛ gywii mɔ feyɛ, “ɔpɛkyɛɛ, ŋkɛɛ fɛraa fo a nya fo eyɛɛ lee fo kɔlɔ-ɔ sɛ.” ¹³ Nɛ ŋkɛɛ Yeessuu a ba asarɛɛ bɔ dɔŋŋɔ ɔkyɛɛ-ɔ sɛ. Puri amɔ-rɔ nɛ ɔkyɛɛ amɔ a teyi-ro ɔ naa. Nɛ ɔɔ kyɔrɔ Wuribware.

¹⁴ Mfɛŋ, nɛ kɛbwarekɔrɛkyan-ɔ brɛsɛ dun a fwii feyɛ Yeessuu a kya ɔkɔ kɔlɔ kukyure kake. Amɔsɛ-ɔ nɛ ɔbrɛsɛ amɔ a tɔwɛ gywii asɛsɛ nɛ bɔ bɔ mfɛŋ-ɔ feyɛ, “Anɛ de ŋkɛ nsiye nɛ anɛ ɛ waa asun, amɔsɛ-ɔ mone ma lɛɛ ba kukyure kake bɔ kya mone alɔ. Mon' deɛ ba ŋkɛ nsiye amɔ-rɔ bɔ kya.”

¹⁵ Nɛ Yeessuu a bɛŋŋaa mɔ feyɛ, “Nnɔ ŋnyɔ ŋnyɔ awuye mɔ. Mone kɛmaa ɛ sanɛ mɔ ɛnaate bɛɛɛ ikuruma ɔ yaa nkyu nuukpa kake kɛmaa, hareɛ kukyure kake gbaa. Amɔ-ɔ fɛraa mon gye kusun kowaa nɛɛ ɛɛɛ? ¹⁶ Mbeyɔmɔ, kɛɛ sɛsɛ dimaadi mɔ, mone fɔŋfɔŋ sɛsɛ nɛɛ. ɔ gye anɛ nana Abraham a ananagyi-o ɔkɔ, bɛɛɛ? Nɛ ɔbɔnsam a sa mɔ kɔlɔ nsu

kudu mburuwa-o. A du nee feye Ɔbansam a nure mɔ bɔ kyena, ne mbeyamɔ mɔ a sanje mɔ-ɔ. Amɔ mfaanee a sese-ɔ a monj bware feye n kya mɔ kukyure kake, na ɔ nya mɔ eyee aaa?”

¹⁷ Ne anej ne Yeesuu a benja-ɔ a sa ne ipeere a nya mɔ adonj. Ne bamɔ ne baa sanj-ɔ akatɔ a gyi bɔ lee akpenjeetɔ ne Yeesuu a waa-ɔ se.

Anej ne Yeesuu a ba kupurutugyi bɔ da kekpare-ɔ

(Matiyo 13.31–32; Maak 4.30–32)

¹⁸ Ne Yeesuu a bise feye, “Nteto gbaa ne mɔ e ba a m bɔ kaapo mone anej ne Wuribware a kuwure-o du-o nee? Kekpare mɔ ne mɔ e ba a m bɔ kaapo mone kemɔ kaase-ɔ nee? ¹⁹ To, mfaanee ne Wuribware a kuwure-o-ro du. Ku du nee feye kupurutugyi-o. Kigyi mɔ du kagyinyii, amaa sese ya dwii kemɔ, amɔ ke e kwee a ke danj kii kikiree, ne ke bɔ eswee kɔ kyonj ayii peee. Ne mbogyii a bɔ kyena kemɔ se waa bamɔ asaa.”

Yiisi a kekpare-ɔ

(Matiyo 13.33)

²⁰ Ne Yeesuu a bee bise feye, “Kekpare mɔ ne mɔ e ba a m bɔ kaapo mone anej ne Wuribware a kuwure-o du-o nee? ²¹ To, ku du nee feye okyee a kpa a ɔ waa bodobodoo, ne ɔ ba yiisi na nkyu bɔ waa esam kyanse borɔ-ro, ne oo nwiini, ne esam-ɔ a tinj waa bweeto-ɔ.”

Kabunogyii bɔnbɔnse-ɔ

(Matiyo 7.13–14, 21–23)

²² Ne nkee Yeesuu naa emanj se na mmanjyii-ro ɔ tɔwe abwaresenj o gywii asese na ɔ yɔ Yerusalem a kerio-o. ²³ Ne ɔko a bise mɔ feye, “Mɔ nyanpe, a gye kasentinj feye bamɔ ne Wuribware e morowe na bɔ tii mɔ kuwure-o si-o monj kyɔ aaa?”

Ne Yeesuu a tɔwe gywii bamɔ ne bɔ bɔ mfenj-ɔ feye, ²⁴ “Wuribware a kuwure-o du nee feye kekyanj ne kemɔ kabunogyii du bɔnbɔn-ɔ. Amose-ɔ mon' lej eyee, na mon' taare nya lwee kekyanj-ɔ-ro. A lee feye asese bweeto akatɔ i pee kemɔ kulweero si, amaa n gye bamɔ peee e gye ne ba nya kpa a bɔ lweero. ²⁵ Sanj kɔ e ba ne lɔnj wuye-o e twee pone-ɔ-ro, na mone te mone monj tee lweero. Na mon' sii kawu mone yere mone e daye pone-ɔ se, na mone e tee feye, ‘Ane nyanpe, taye ane,’ na ɔ benja mone feye, ‘Monj nyi mone, ne monj nyi mfenj ne mone a lee-ɔ.’ ²⁶ Na mon' tɔwe gywii mɔ feye, ‘Ane aa fo ya dee gyi na ane i nuu, ne fo a nare tɔwe abwaresenj ane aye.’ ²⁷ Na mɔ-ɔ mɔ bee benja mone feye, ‘Monj nyi mone, ne monj nyi mfenj ne mone a lee-ɔ. Asej bɔye awuye mɔ, mon' lee mɔ ase.’

²⁸ Wuribware ya kine mone, ne ɔ gya mone lee mɔ kuwure-o-ro, ne mone ya nu mone nana-ana Abraham na Isak na Yakubu na Wuribware akyaamee-ɔ peee Wuribware ase feraa, n gye ewogya ne mone i su na mon' duj nnɔ. ²⁹ Asese e lee kaye mɔ-ro tonj kema, na bamɔ okema kyena Wuribware a lɔnj-ɔ-ro, na bamɔ aa mɔ gyi ateese, na bamɔ akatɔ gyi bweeto. ³⁰ Na bamɔ ne bɔ gye nsii-amee mbeyamɔ-ɔ kii agyenjkepepo mfenj, na bokɔ ne bɔ gye agyenjkepepo mbeyamɔ-ɔ mɔ kii nsii-amee mfenj.”

Anej ne Yeesuu e kpa Yerusalem awuye asenj-ɔ

(Matiyo 23.37–39)

³¹ Sanj amɔ dee ne Farisii awuye kɔ a bɔ tɔwe gywii Yeesuu feye, “A tiri feye fo a lee mfee yɔ tonj kɔ, a lee feye Owure Herod e kpa fo a ɔ mɔ.”

³² Ne Yeesuu a benja bamɔ feye, “Mon' nare ya tɔwe gywii nanse amɔ feye, ‘Ndɔ mɔ e gya ibrisi mɔ e kosɔ asese se nee, na mɔ e kya alɔpɔ, na bɔ fo nyanje na kraye-ana-ɔ mɔ e lowe mɔ kusunj. ³³ A sanj a tiri feye η yɔ mɔ kpa-ɔ ndɔ na nyanje na kraye, a lee feye bamɔ e kpa a bɔ mɔ Wuribware a akyaamee-ɔ, Yerusalem man-nɔ ne ba mɔ bamɔ. Ne mɔ sanj-ɔ monj tee fo feye η yɔ mfenj.’ ”

³⁴ Ne Yeesuu beɛ ɔ ye, “Yerosalem awuye, Yerosalem awuye. Saɲ kema a ne Wuribware a sun mɔ akyaameɛ-ɔ ɔko mone ase-ɔ, mone a daye mɔ abu mɔ. Saɲ kema mɔ a kpa feye η kɔwe mone bɔ gyanne, na η kun mone, feye aneɲ ne kyaase i bun mɔ agyi si-o, ne mone mɔ mone a kine. ³⁵ Aneɲ se-ɔ, Wuribware e yɔwe mone asen a ɔ sa mone, na mone man mɔ kii ketaakpan. Mɔ i gyi mone kasentɪn feye mone maa lee ηu mɔ, amɔ saɲ a fɔ feye m ba, ne mone e tɔwe feye,

‘Wuribware yure mɔ ne ɔ ba mɔ kenya-re-ɔ.’* ”

14

Aneɲ ne Yeesuu a kya ɔnyare ko ne mɔ ayaa na asaree a punje-o kolɔ-ɔ

¹ Kukyure kake ko ne Yeesuu a yɔ a ɔ ya gyi ateese Farisiinyi bɛse ko aye, ne asese e deere mɔ a bɔ kee aneɲ ne ɔ waa-ɔ. ² Ne Yeesuu a ηu ɔnyare ko ne mɔ ayaa na asaree a punje-o yere mɔ akatɔ-ro. ³ To, ne Yeesuu a bise Wuribware mbraa akaapɔpɔ-ɔ na Farisii awuye-o feye, “Mbrea ne Wuribware a sa ane-ɔ e sa kpa feye ane kya alɔpɔ kukyure kake aaa?” ⁴ Amaa bɔ mon beɲnaa mɔ. Ne ɔ dabɔrɔ ɔnyare amɔ kya mɔ kolɔ, ne ɔ tɔwe gywii mɔ feye ɔ nare pe.

⁵ Ne ηkee Yeesuu a bise bamɔ feye, “Mone ɔko i de gyi bese naate gbaa, ne mɔ ya lee da kitiribu-ro kukyure kake, amɔ mone maa waa menan a mon' ya gyiiri mɔ lee mfen aaa? Bese mone i gywii a mon' bɔ fɔ saɲ ne kukyure kake amɔ a kyɔn-ɔ ɔɔ?” ⁶ Amaa bɔ beɛ bɔ mon taare lee mɔ asen-ɔ kanɔ.

Aneɲ ne ane baa ane eyeɛ kaase-ɔ na kafakra asen

⁷ Saɲ ne Yeesuu a ηu aneɲ ne asese ne baa tee bamɔ a bɔ bɔ gyi-o i lee ekyenakpa timaa-o, ne ɔ tɔwe gywii bamɔ feye, ⁸⁻⁹ “ɔko ya tee fɔ kokofɔ-ro gyikpa, ne fɔ ya yɔ, fɔ ma kyena kyenakpa timaa-o. N gye aneɲ, mɔ ya tee ɔko mɔ na ɔ kyɔ fɔ, mɔ ne ɔ tee mone anyɔ-ɔ e ba fɔ ase, na ɔ bɔ tɔwe gywii fɔ feye, ‘Kosɔ na fɔ sa a mmo-ɔ kyena mfen.’ Na ipeere nya fɔ, na fɔ ya kyena kyenakpa ne ɔ mon bɔ-ɔ. ¹⁰ Amose-ɔ, ɔko ya tee fɔ gyikpa, ne fɔ ya yɔ, kyena kyenakpa ne ɔ mon gye otimaa-o, na mɔ ne ɔ tee fɔ gyikpa amɔ-ɔ ba bɔ tɔwe gywii fɔ feye, ‘Mɔ nyare, kosɔ bɔ kyena kyenakpa timaa mɔ.’ Mfen-ɔ fɔ i ηu feye fɔ e nya kenya na kedabe fɔ kosɔbese-ana ase mfen.

¹¹ A lee feye ɔkema ne o bu mɔ eyeɛ kedabe-ɔ, Wuribware e baa mɔ kaase, ne ɔkema ne ɔ baa mɔ eyeɛ kaase-ɔ mɔ, Wuribware e sa mɔ kedabe.”

¹² Ne Yeesuu a tɔwe gywii lɔn wuye-o feye, “Amose-ɔ fɔ ya tee asese ateese gyikpa, fɔ ma tee fɔ nyare-ana bese fɔ adaa na fɔ atire bese fɔ kowebese-ana bese atɔ awuye ne bɔ gye fɔ akyenabese-ɔ, a lee feye ηke ηko ba waa aneɲ deɛ a bɔ bɔ teere, saɲ-ɔ a waa ne feye baa waa bɔ ka ketɔ ne fɔ a waa sa bamɔ-ɔ kɔkɔ ne. ¹³ Fɔ e tee asese ateese gyikpa, tee atiripɔ, na agyabɔ, na bamɔ ne bamɔ asaree bese ayaa a wu-o, na atenapɔ. ¹⁴ Bamɔ-ana-ɔ ne mone ya tee, ne mone e nya nyure, a lee feye bɔ maa taare a bɔ waa mone aneɲ bɔ teere. Wuribware e gye ne kake nsi ne asese timaa i kyinɲi a bɔ lee lowi-ro-o, ɔ ka mone amɔ kɔkɔ.”

Gyikpa dabe ko kitee (Matiyo 22.1–10)

¹⁵ Amɔ feraa ɔnyare ko ne mɔ gbaa te gyikpa amɔ mfen-ɔ a nu ketɔ ne Yeesuu a tɔwe-ɔ, ne ɔ tɔwe gywii Yeesuu feye, “Bamɔ ne ba kyena Wuribware a kuwure-o-ro a gyikpa-ɔ de nyure.”

¹⁶ Ne Yeesuu a tɔwe kitee mɔ gywii bamɔ feye, “N gye ɔnyare ko e deɛ ɔ bɔ-ro aaa? Ne kake ηko ɔ tee asese bweetɔ feye bɔ ba gyikpa mɔ aye. ¹⁷ Saɲ a fɔ feye bɔ bɔ gyi-o, ne

* 13:35 Kiliɲ 118.26.

oo sun m̀ò ayaaf̀òr̀e-̀ò òk̀ò f̀eỳe ò ya t̀òẁe gywii òk̀emaa ǹe òò t̀e t̀e m̀ò-̀ò f̀eỳe, ‘M̀ò nyanp̀e ỳe m̀on' ba, na òò waa siraa.’

¹⁸ Amaa bam̀ò òk̀emaa ỳe ò maa taar̀e a ò ỳò. M̀ò ǹe keyaaf̀òr̀e am̀ò a g̀ỳe ñk̀p̀e ỳò m̀ò as̀e-̀ò ỳe, ‘M̀ò a d̀eñ s̀òò sweer̀e k̀ò, ǹe a tiri f̀eỳe ñ ya d̀eer̀e, am̀òs̀e-̀ò m̀ò e k̀or̀e f̀ò, ma taar̀e a m̀ ba.’

¹⁹ Ǹe òk̀ò m̀ò ỳe, ‘M̀ò a d̀eñ s̀òò m̀ò enaat̀e kudu k̀ò, am̀òs̀e-̀ò m̀ò e ya k̀ee bam̀ò. Ma taar̀e a m̀ ba.’

²⁰ Ǹe òk̀ò m̀ò b̀ee ò ỳe, ‘Kake mf̀ee ǹe m̀ò a taa òk̀of̀ò, am̀òs̀e-̀ò ma taar̀e a m̀ ba.’

²¹ To, ǹe keyaaf̀òr̀e-̀ò a kinj̀i ya t̀òẁe am̀ò p̀ee gywii m̀ò nyanp̀e. Ǹe m̀ò nyanp̀e-̀ò dunj̀ a fwii, ǹe òò b̀ee t̀òẁe gywii keyaaf̀òr̀e-̀ò f̀eỳe, ‘Waa menaǹ ñare ỳò maǹ-̀ǹò mb̀or̀e s̀e na alonj̀de s̀e ya t̀ee atirip̀ò na agyab̀òò na atenap̀ò baa.’

²² Ket̀ò b̀ò waa kafẁee-̀ò, m̀ò keyaaf̀òr̀e-̀ò a kinj̀i b̀ò t̀òẁe gywii m̀ò f̀eỳe, ‘M̀ò nyanp̀e, m̀ò a waa aneǹ ǹe f̀ò a t̀òẁe-̀ò, amaa kyenakpa saǹ ò b̀ò-r̀ò.’

²³ Ǹe m̀ò nyanp̀e-̀ò b̀ee ò ỳe, ‘Nare mb̀or̀e s̀e, na maǹ-̀ǹò ekpa s̀e, na efa-r̀ò b̀ee ya k̀or̀e as̀es̀e ǹe f̀ò i ñu-o baa, na m̀ò l̀òñ-̀ò nya bor̀ò. ²⁴ Amaa agyèǹk̀p̀e s̀e ǹe m̀ò a t̀ee, ǹe baa kine-o, òk̀ò maa l̀ee nya m̀ò ateese a o gyi daa.’ ”

*Yeesuu maa kpa bam̀ò ǹe ba gya m̀ò s̀e katiǹ, na b̀ò kinj̀i kam̀ee-̀ò
(Matiyo 10.37–38)*

²⁵ Saǹ k̀ò, ǹe as̀es̀e demaǹt̀e k̀ò gya Yeesuu si ba ỳò toǹ kemaa ǹe ò kpa a ò ỳò-̀ò. Ǹe oo buruwaa t̀òẁe gywii bam̀ò f̀eỳe, ²⁶ “Òk̀emaa ǹe ò kpa f̀eỳe ò ba m̀ò as̀e-̀ò e m̀oǹ kpa m̀ò as̀eǹ kyoǹ m̀ò s̀e na m̀ò nyi, na m̀ò ka na agyi, na m̀ò daa-ana na m̀ò tire-ana na m̀ò p̀ekyee-ana na m̀ò eyee, am̀ò f̀eraa ò maa taar̀e a ò b̀ò kii m̀ò agyasep̀ò-̀ò òk̀ò. ²⁷ Òk̀emaa ǹe ò maa taar̀e a o kperi m̀ò s̀e sor̀ò m̀ò f̀onf̀oǹ kiyii kpare-ab̀ee-r̀ò gyi awor̀ef̀òò gya m̀ò s̀e-̀ò maa taar̀e a o kii m̀ò agyasep̀ò.”

²⁸ Ǹe Yeesuu b̀ee ò ỳe, “M̀oǹ e kpa a m̀on' gya m̀ò s̀e aaa? Ǹ ỳe, Òk̀ò e kpa a ò l̀ee waa kot̀òk̀ò, s̀es̀e-̀ò kyena na ò fa mf̀eer̀e f̀eỳe ket̀ò ǹe ò kpa a ò waa-ò, ò taar̀e a ò waa kem̀ò loẁe b̀ee ò maa taar̀e. M̀on' sa a aǹe taa f̀eỳe m̀oǹ òk̀ò e kpa a ò pẁee l̀òñ, ǹe ò kyena ǹee, na ò fa mf̀eer̀e ñu ataǹe ǹe l̀òñ-̀ò i gyi-o, na ò k̀ee f̀eỳe m̀ò ataǹe e taar̀e a a pẁee l̀òñ-̀ò loẁe aaa. ²⁹ M̀ò e m̀oǹ fa l̀òñ-̀ò mf̀eer̀e pẁee, ǹe ò m̀oǹ taar̀e pẁee loẁe, as̀es̀e ǹe ba ñu-o e m̀òs̀e m̀ò. ³⁰ Na b̀ò t̀òẁe f̀eỳe, ‘Kee, onyare m̀ò a l̀ee ò pẁee l̀òñ, ǹe ò m̀oǹ taar̀e loẁe.’ ”

³¹ Ǹe Yeesuu ỳe, “B̀ee ǹe taa f̀eỳe owure k̀ò e kpa a ò ya k̀ò m̀ò b̀ee k̀ò ǹe ò kpa a ò b̀ò k̀ò m̀ò-̀ò. Ǹe m̀ò i de as̀es̀e kek̀penj̀du, ǹe m̀ò b̀ee k̀ò-̀ò m̀ò de as̀es̀e akpenj̀du anỳò. Am̀ò owure ǹe m̀ò as̀es̀e m̀oǹ kyò-̀ò maa kyena, na ò fa mf̀eer̀e k̀ee f̀eỳe ò k̀ò, na o gyi si b̀ee ò maa gyi si aaa? ³² M̀ò ya ñu f̀eỳe ò maa taar̀e a ò k̀ò gyi si, o suǹ mb̀òò a ò b̀ò kyoǹẁe owure k̀ò-̀ò ǹee, na ò saǹ ò b̀ò kef̀ò ò ba, na b̀ò ya k̀or̀e m̀ò t̀òẁe gywii m̀ò f̀eỳe ò kpa a b̀ò kii anyare.” ³³ Ǹe Yeesuu a t̀òẁe b̀ò g̀ỳe k̀ee f̀eỳe, “As̀eǹ m̀ò katiǹ e g̀ỳe f̀eỳe òk̀ò ǹe ò maa ỳòẁe ket̀ò kemaa ǹe o de-o na ò gya m̀ò s̀e-̀ò maa taar̀e a o kii m̀ò agyasep̀ò.”

³⁴ Amaa òk̀ò ǹe m̀ò ya gya m̀ò s̀e, ǹe a b̀ò waa kafẁee-̀ò ǹe m̀ò kegya s̀e e ma l̀ee waa m̀ò k̀oǹe-̀ò, s̀es̀e-̀ò sa s̀e pẁee na ò d̀ee b̀ò gya m̀ò s̀e. Aneǹ a s̀es̀e-̀ò du ǹee f̀eỳe mf̀òr̀e-̀ò. Mf̀òr̀e b̀ò k̀oǹe. Amaa mm̀ò k̀oǹe-̀ò ya l̀ee f̀eraa, òk̀ò maa taar̀e a ò bor̀ò kpa kemaa s̀e b̀ò sa a m̀ b̀ee kii mf̀òr̀e daa. ³⁵ M̀ m̀oǹ l̀ee m̀ bware b̀ò sa sweer̀e gbaa. Ba taa a b̀ò b̀ò twe e ǹee.

Am̀òs̀e-̀ò m̀oǹe ǹe m̀oǹe de es̀eb̀ò-̀ò m̀on' nu as̀eǹ ǹe m̀ò a t̀òẁe-̀ò.”

15

*Saǹ ǹe òò f̀ò-̀ò kitee
(Matiyo 18.12–14)*

¹ Kake ñk̀ò ǹe lenj̀p̀oo ak̀òr̀ep̀ò bweet̀ò na bam̀ò ǹe b̀ò tii si ǹe Yudaa awuye e t̀ee bam̀ò e eb̀oỳe awap̀ò-̀ò a ba a b̀ò b̀ò nu Yeesuu as̀eǹ. ² Ǹe Farisii awuye na Wuribware mbraa

akaapopo ko ne bo bo mfen-ɔ a koso ba tee feye, “Kee, onyare ma e sa ne aboyewaapo e ba mo ase, haree mo aa bamo i gyi ateese.”

³ Mfen ne Yeesuu a tawe kitee ma gywii bamo. ⁴ “Mon' taa feye mone oko de esanne kelafa, ne o deere bamo se efa-ro, ne bamo oko ya fo, emene ne sese-ɔ e waa? To, o yowe adukpanoo na akpanoo ne baa san-ɔ a o bo sii bamo gyirokpa nee, na o ya buwi kpa okonko-ɔ bo fo san ne o nu mo-ɔ. ⁵ Mo ya nu mo, amo mo akato a gyi, na o taa mo bo da abaakpa-ro, ⁶ na o sorɔ yaa pe. Na o tee mo nyare-ana na mo akyenaberepo bo gyanhe, na o tawe gywii bamo feye, ‘Mo a nu mo sanne ne o fo-ɔ, ne mo akato a gyi, amose-ɔ mon' sa a ane gyi akato.’

⁷ Mo e tawe mo i gywii mone feye ane de ne Wuribware na mo mboo akato i gyi aboyewaapo konko ne o nu mo eyee, na o kinji lee mo ebaye-ro-ɔ se, a bo kyon asese adukpanoo na kamere ne bo ye bo kyɔ ba bu Wuribware, ne a mon tiri feye bo bee nu bamo eyee-ɔ.”

Asaree-ro kapini ne kaa fo-ɔ kitee

⁸ Ne Yeesuu ye, “To, mon' bee taa feye okyee ko de asaree-ro mpini kudu, ne mmoro-kakonko ya fo, emene ne o waa? To, o kyanhe fetiri nee, na o kpa pesi na o kpane mo lon-no peee o deere damenanse o kpa kamoo ane-aaa, amo o bo nu. ⁹ San ne oo nu-o, na o tee mo nyare-ana na mo akyenaberepo peee bo gyanhe, na o tawe gywii bamo feye, ‘Mo a nu mo kapini ne kaa fo-ɔ, ne mo akato a gyi, amose-ɔ mon' sa a ane gyi akato.’

¹⁰ Ane se-ɔ, mo e tawe mo i gywii mone feye ane de ne aboyewaapo konko kpen gbaa ya nu mo eyee, ne o lee mo ebaye-ro, ne Wuribware a mboo-ɔ akato i gyi mo se-ɔ nee.”

Kanyansee baye ne oo nu mo eyee-ɔ kitee

¹¹ Mfen ne Yeesuu a kya se tawe ebaye awaapo eyee kunu asen. Ne o tawe kitee ma gywii bamo feye, “N gye onyare ko ya de kyena aaa? Ne o kowe nyansee nyoo. Ne baa bo waa ayaafore. ¹² Kake oko ne mo gyi kagyingyii-o a tawe gywii mo se feye, ‘N se, ke fo kapote-ro, na fo taa mo lee sa mo mbeyoma.’ Ne mo se a ke-ro sa bamo abee anyo-ɔ.

¹³ Keto mon kyee, ne kagyingyii-o a fe mo kapote ne o nya-ɔ peee, ne o taa atanne-ɔ. Amo feraa, o mon lee kyena pe, ne oo tu kpa yo ton ko kefo kefo. Ne o ya gyi atanne-ɔ kan-ro lowe.

¹⁴ San ne oo gyi amo peee lowe, ne o mon lee o de seye-ɔ, ne akon dabe ko a ba sweere amo se. ¹⁵ Seye ke-mon-lee kide se-ɔ, ne o yo mfen a man-ɔ kigyi ko ase ya kpa kusun. Ne onyare amo a taa mo feye o deere mo aprako si. ¹⁶ Mfen ne o yorowe feye o dee nya ateese ne aprako-o i gyi-o gyi. Amaa aprako ateese amo gbaa, o mon nya ako gyi.

¹⁷ Amo feraa bo fo san ko-ɔ, ne mferere timaa a ba mo kunu-ro, ne o ye, ‘N se a ayaafore ne ba sun mo-ɔ peee e nya ateese ba gyi ba kpone, na m bo mfee mo i wu akon. ¹⁸ Mo i kinji a n yo n se ase, na n ya tawe gywii mo feye, N se, mo a waa baye bo kye fo aa Wuribware. ¹⁹ Fo ma lee tee mo e fo gyi, taa mo bo waa fo ayaafore-ɔ oko.’ ²⁰ Ne o koso meraa se kinji o yo mo se ase.

San ne o fo pe, ne o to lon-no-ɔ, ne mo se a nu mo lee kefo. Ne mo gyi-o asen a waa mo ewee, ne o nyenanen ya biri mo-ro, ne o kyokywee mo kedaabon se sa mo anse na keba pwee ne mo gyi-o a de ka mo kan.

²¹ Ne mo gyi-o ye, ‘N se, mo a waa baye bo kye fo aa Wuribware. Fo ma lee tee mo e fo gyi.’

²² Ne mo se a sa ne o yowe senja, ne o tee mo ayaafore. Ne o ye, ‘Mon' waa menan taa awaagya timaa ne n de-o baa bo bun mo, na mon' ba kapini bo waa mo kesareegyiro, na mon' waa mo-ro asebeta. ²³ Na nkee mon' kra kakpenyaree ne ka de mfo-ɔ bo mo, na ane gyi ateese bo gyi akato. ²⁴ A lee feye a du nee feye mo gyi ma a wu, ne o bee kyinji lee lowi-ro-o. Oo de fo, amaa mbeyoma, mo a nu mo.’ Ne baa lee ba gyi akato.

²⁵ Amo-ɔ ne a yɔ se-ɔ pɛɛɛ na mɔ daa ne mɔ fɛraa a sii mɔ se ase pe-ɔ bo ndɔɔ-ro. Ɔo lee ndɔɔ-ro mfen ɔ ba ɔ to-ro-ɔ, ne oo nu ilin na isoori si bamo lon-ɔ-ro. ²⁶ Ne ɔo tee ayaafɔre-ɔ ɔko, ne oo bise mɔ feye, ‘Nteto asen ya ba lon-no?’ ²⁷ Ne keyaafɔre-ɔ ye, ‘Fo tire ya kinji ba pe nkpa na alanfiya-ro, ne fo se a mɔo kakpennyaree ne ka de mfo-ɔ sa mɔ.’

²⁸ Ne mɔ daa-ɔ duɲ a fwii, ne oo sii kelanbɛɛ. Ɔ ye ɔ maa lwee lon-no. Bamɔ a towe keto ne ɔo towe-ɔ gywii mɔ se-ɔ, ne mɔ se a lee kawu ya kore mɔ na o lwee lon-no. ²⁹ Amaa ɔo beɲaa mɔ se nee feye, ‘Kee nsu demante mɔ ne mɔ a sun sa fo feye mɔ a gye kenya-ɔ, ne mɔ a waa keto kɛmaa ne fo a towe-ɔ. Nteto gbaa ne fo a sa mɔ? Fo mon mɔo kateeregyii gbaa sa mɔ, na mɔ aa mɔ nyare-ana a wo bo gyi akato. ³⁰ Amaa fo gyi mɔ ne ɔo ya nyera fo kapotɛɛ akyee se, ne oo kinji ba pe-ɔ fɛraa, fo a mɔo kakpennyaree ne ka de mfo-ɔ sa mɔ.’

³¹ Ne mɔ se a beɲaa mɔ feye, ‘Mɔ gyi, fo fɛraa, fo bo mfee san kɛmaa, ne mɔ keto kɛmaa gye fo lee. ³² Amaa a bware feye ane gyi akato, bo lee feye a du nee feye fo tire mɔ a wu nee, ne mbeyɔmɔ ɔo bee kyinji lee lowi-ro. Ɔo fo nee, amaa mbeyɔmɔ mɔ a ɲu mɔ.’

Ne Yeesuu ye, “Amo e gye saasebɛɛ.”

16

Apoɔ keyaafɔre kitee

¹ Ne Yeesuu a towe kitee mɔ gywii mɔ agyasepo-ɔ feye, “N gye ato wuye ko e gye ne ɔ bo-ro aaa? Ne o de mɔ keyaafɔre ko ne ɔ deere mɔ kapotɛɛ pɛɛɛ se-ɔ. Ne kake nkɔ baa towe gywii ato wuye-o feye mɔ keyaafɔre amɔ e nyera mɔ atanne. ² Amo fɛraa, ne ɔo tee keyaafɔre-ɔ, ne ɔo towe gywii mɔ feye, ‘Mɔ i nu ba towe feye fo e nyera mɔ atanne. Anen se-ɔ taa mɔ kapotɛɛ pɛɛɛ bo waa mɔ kesare-ro, a lee feye ma lee sa a fo deere mɔ kapotɛɛ-ɔ se.’

³ Ne keyaafɔre-ɔ a fa mɔ mfeere-ro feye, ‘Mɔ nyanpe e kpa a o lee mɔ kusun-no. Ne emene ne mɔ e waa? Mon bo len a n taare dɔo, ne ipeere de mɔ kenare kore ato. ⁴ To, ɲ nyi anen ne mɔ e waa, na, mɔ ya pan kusun, na ɲ nya anyare ne mɔ ya yɔ bamo elon-no na bo kra mɔ neɛɛɛ-ɔ.’

⁵ Ne ɔo tee bamo ne bo de mɔ nyanpe kokɔ-ɔ pɛɛɛ bo gyanɲe. Ne oo bise agyenkpɛɛɛ-ɔ feye, ‘Afene ne fo de mɔ nyanpe kokɔ?’

⁶ Ne ɔ ye, ‘Mfo ankore kelafa borɔ bo-ro.’

Ne keyaafɔre-ɔ ye, ‘Kee, kokɔ a wɔre ne fo a kyoreɛ sa mɔ nyanpe-ɔ. Taa na fo kyena na fo kyurowi kelafa-ɔ kyoreɛ feye amɔ kanɔ bo adunuu.’

⁷ Ne ɔo bee bise ɔko e, ‘Ne fo, afene ne fo de mɔ nyanpe kokɔ?’

Ne ɔ ye, ‘Yaabraa ebɔte kakpen.’

Ne keyaafɔre-ɔ ye, ‘Kee kokɔ a wɔre ne fo a kyoreɛ sa mɔ nyanpe-ɔ mɔ. Taa na fo kyurowi kakpen-ɔ kyoreɛ feye amɔ kanɔ gye alafa aburuwa.’

⁸ Anen se-ɔ san ne apoɔ wuye mɔ mɔ nyanpe a nu keto ne ɔo waa-ɔ, ne ɔo kyoro mɔ, a lee feye o nyi asen. Ne ɔ ye, ‘Kaye mɔ-ro asese de kanyiasen bo de bamo beeko-ana bo kyɔ anen ne Wuribware asese de bamo beeko-ana Wuribware asese-ɔ.’ ”

⁹ Ne Yeesuu a kya se feye, “Amose-ɔ, mɔ e towe mɔ i gywii mone feye, mon' ba mone kaye-ro a kapotɛɛ-ɔ bo buwi kpa anyare sweere mɔ mfee, na mone ya wu, ne mone kapotɛɛ a kyon, Wuribware e kɔre mone kakatɔgyi-ro, na ɔ sa mone akyan soso mfen, na mon' kyena nsu pɛɛɛ.

¹⁰ Okɛmaa ne o gyi kasentij nsen ngyingyii-ro-o i gyi kasentij asen dabe-ro, ne ɔko ne mɔ-ɔ mɔ e ba ayeba nsen ngyingyii-ro-o mɔ e ba ayeba asen dabe-ro. ¹¹ Mone a mon taare ba kasentij bo kra kaye-ro ato timaa-o, emene ne Wuribware e waa na ɔ taa soso a ato timaa kasentij-o bo sa mone a mon' kra? ¹² Ne mone a mon taare ba kasentij bo kra ɔko ato, nteto se ne Wuribware e sa mone ato ne ɔo taa bo beya soso kerɔ si sa mone-ɔ?

¹³ Kenya maa taare a o sun anyanpe anyo. Amo ya ba anen, o kisi oko, na o kpa oko asen, na o sun oko kyon oko. Amose-o mone maa taare a mon' kpa Wuribware na mon' bee kpa atanne.”

Asej ko ne Yeesuu a tawe-o

(Matiyo 11.12–13; 5.31–32; Maak 10.11–12)

¹⁴ Amo Farisii awuye-o a nu asen ne Yeesuu a tawe-o, ne baa mase mo, a lee feye ba kpa atanne bweeto. ¹⁵ Ne Yeesuu a tawe gywii bamo feye, “Mone e waa ato ne a kaapo feye mone e waa nenenen-o asese ase, amaa Wuribware e gye ne o nyi keto ne ke bo mone nkpono-ro-o, bo lee feye keto ne sese i bu feye ke gye kitimaa-o, Wuribware feraa mon de kemo o tee seye.

¹⁶ Mbraa ne Wuribware a boru Mosis si bo sa mo asese-o na keto ne Wuribware akyaamene-o a kyorene-o a fo Yohanne Osuuboro-o mbee se nee. Lee mfen ne asese a lee ba nu Wuribware a kuwure a asen timaa-o. Ne okemaa e len eyee o kpa a o tii kuwure-o si. ¹⁷ Haree amo-o peee gbaa ooo, soso na sweere kikipuri mon bo len feye anen ne Wuribware a mbraa ne o boru Mosis si sa ane-o kasenkparegyii konko kelee mmoro asen bo len-o.

¹⁸ N taa feye okemaa ne oo kine mo ka ya waaree okyee banban-o a waa kakyekpa, ne oko ne o waaree okyee ne mo kuri a kine mo-o mo a waa kakyekpa-o dee.”

Ata wuye ko na otiripo ko kitee

¹⁹ Ne Yeesuu a tawe kitee mo feye, “N gye ato wuye ko ya dee kyena aaa? Ne o dee bun awaagya damenanse timaa, ne oo gyi kone san kema. ²⁰⁻²¹ Ne otiripo ko mo bo-ro ne ba tee mo e Lazarus, ne elo te mo kayowore se ton kema, haree igyono gbaa naa ba nyanne emo se. San kema ba baa mo ato wuye amo lon kan o de temaa feye o nya ateese ne ato wuye amo i gyi, ne a lee a da sweere-o a o gyi.

²² Ne otiripo amo a bo wu, ne Wuribware a mboro-o a bo soru mo yaa soso yaa bo kyena Abraham keriro kakatogyi-ro. Ne ato wuye-o mo a bo wu, ne baa pure mo, ne baa waa mo kale. ²³ Ne o ya mfen ne aboyewaapo ya wu, ne baa ya ya gyi aworefuo-o. Ne o gyi aworefuo mfen, ne o deere bo kyonwe nu Abraham te kefo, na Lazarus te mo keriro. ²⁴ Ne o tee kenken feye, ‘N nana Abraham, nu mo ewee, na fo sa a Lazarus ba kesareegyii bo waa nkyu ko-ro, na o ba bo dwee mo gyeepu si, na eyee yuri mo, a lee feye mo eyee bo mo gya deekpa mo-ro.’

²⁵ Ne Abraham a tawe gywii mo feye, ‘N nana, nyinji si feye fo a kyoo gyi fo kone san ne fo te kaye-ro-o, ne Lazarus mo a gyi preepree. Amaa mbeyomo o gyi kone mfee nee, na fo gyi aworefuo. ²⁶ Amo kamene kema tan looris ko da ane aa fo mbono-ro, ne bamo ne bo bo mfee a kerio mo maa taare a bo kyon ya nnon a kerio, ne bamo ne bo bo mone kerio mo maa taare a bo kyon ba mfee a kerio-o.’

²⁷ Ne ato wuye-o ye, ‘Amo feraa, n nana Abraham, mo e kore fo nee, sun Lazarus bo kyonwe sweere se n se a lon-o-ro. ²⁸ N de atire na adaa anuu mfen. Sa a o ya na o ya yii bamo se, na bamo mo bo ma bee ba kayeegya aworefuo mo-ro.’

²⁹ Ne Abraham ye, ‘Bo kyoo bo de abwaresen wore-o. Amose-o, sa a bo bu keto ne Mosis na Wuribware a akyaamene-o a kyorene bo waa mo-ro-o.’

³⁰ Ne ato wuye-o ye, ‘N nana Abraham, a mon kyoo. Amaa oko a kyinji lee lowi-ro ya bamo ase nee, weete ba nu bamo eyee, na bo kinji lee bamo eboye-ro.’

³¹ Ne Abraham bee o ye, ‘Bamo e mon gya Mosis a kan-o se na Wuribware a akyaamene-o asen tawese se, oko ya kyinji lee lowi-ro ya gbaa, bo maa kyurowi bamo mfeere.’ ”

Ne Yeesuu ye, “To, anen ne a du-o nee.”

17

Mone ma kaapo boko ekpa boye
(Matiyo 18.6–7, 21–22; Maak 9.42)

¹ Ne Yeesuu a tawe gywii mō agyasepo-ɔ feye, “A waa deɛ atɔ ne a sa a sese waa boye-ɔ e ba, amaa oko ne ɔ sa ne a ba-ɔ i ɲu asen feɛ. ² Sese amo feraa, bamo ya ba kibu dabe bo da mō kebɔ-rɔ, ne baa twee mō waa ɔpo-ɔ-rɔ, a bɔ feye mō a sa ne ɲyaagyi mɔ oko a waa boye. ³ Amose-ɔ mon' sa ketɔ ne mone e waa-ɔ se.

Fo kosobeɛ ya waa fo boye, tawe gywii mō feye ɔ waa boye, ne mō ya nu mō eyee, na fo taa bo ke mō. ⁴ Ne oko ya waa fo eboye, hareɛ iluwi isunoo kake konko-rɔ gbaa, ne kemo kekemaa mɔ ɔ ba fo ase bo tawe gywii fo feye ɔ waa boye, a tiri feye fo taa bo ke mō.”

Anen ne kokoregyi du-o

⁵ Ne bamo ne Yeesuu a tee bamo mō ayaa-rɔ ayerepo-ɔ a tawe gywii mō feye, “Ane e kpa feye fo sa a ane kokoregyi waa kokyɔ.”

⁶ Ne Yeesuu a benɲaa bamo feye, “Mone deɛ mone de kokoregyi kafwee gbaa feye kiyii kigyi kagyingyii nee, weete mone ya tawe gywii nnon a kiyii amo feye, ‘Koso kyuwi fo eyee ya bo yera ɔpo-ɔ-rɔ,’ ke e waa ketɔ ne mone a tawe-ɔ.”

Keyaafɔre kusun

⁷ Ne Yeesuu ye, “Mon' sa a ane taa feye fo gye nyanpe, ne fo de keyaafɔre, ne ɔ dɔ fo, beɛɛ ɔ deere fo esanne se. Mō ya lee ndɔ-rɔ kedeepweta ba, fo e tawe a fo gywii mō feye, ‘Anse na ndɔ-rɔ, bo gyi ateese’ aaa? ⁸ Daabii, fo e tawe a fo gywii mō ne feye, ‘Kyon ya dena mō ateese, na fo taa baa mō pwee, ne mō ya gyi lowe, na ɲkee fo deɛ nya kpa ya waa fo fonfon ateese.’ ⁹ Keyaafɔre ya waa ketɔ ne mō nyanpe e tawe-ɔ, ɔ mon de anse na kusun, beɛɛ mō e penna aaa? ¹⁰ Anen deɛ ne mone gbaa mone mon de. Anen se-ɔ mone ya waa ketɔ kema ne mone nyanpe Wuribware ye mon' waa-ɔ, mon' tawe feye, ‘A mon tiri feye ane nyanpe sa ane anse na kusun, a lee feye ketɔ ne ɔ tawe gywii ane-ɔ dooo ne ane a waa.’ ”

Anen ne Yeesuu a kya abwatɔpo kudu ko-ɔ

¹¹ To, san ne Yeesuu maa se ɔ yo Yerusalem man-nɔ-ɔ, ne ɔ borɔ mfen ne Samariya na Galileya esweere e gyanɲe-ɔ. ¹² San ne ɔ kpa a o lwee kamangyii ko-rɔ-ɔ, ne abwatɔpo kudu ko a tɔ mō-rɔ, ne baa yere kefo. ¹³ Ne baa tawe kenken feye, “Ane nyanpe Yeesuu, ɲu ane ewee.”

¹⁴ Yeesuu a ɲu bamo-ɔ, ne ɔ tawe gywii bamo feye, “Mon' nare a Wuribware alɔɲɔpo deere mone kolɔ kee feye mone a kpaare beɛɛ.”

Bamo a nare ba yɔ-ɔ, ne bamo okemaa kolɔ-ɔ a lowe kpa-rɔ mfen.

¹⁵ Amo bamo oko a ɲu feye ɔ kpaare-ɔ, ne oo kinɲi ɔ ba, na ɔ kyorɔ Wuribware kenken. ¹⁶ Ne ɔ bo kpuni anurii Yeesuu ayaa-rɔ sa mō anse na kowaa. Samariyani e gye onyare amo.

¹⁷ Ne Yeesuu ye, “Asese kudu kolɔ ne mō a kya, ne ɲkee akpanɔ ne baa san-ɔ? ¹⁸ Nteto nee, ne mō ne ɔ mon gye Isireeliinyi-o feraa wore ya kinɲi bo sa Wuribware anse?” ¹⁹ Amo feraa ne Yeesuu a tawe gywii mō feye, “Koso, nare damenanse. Anen ne fo a kore mō gyi-o si ne fo a kpaare.”

Anen ne Wuribware e ba na ɔ bo gyi mō kuwure-o
(Matiyo 24.23–28, 37–41)

²⁰ Ne Farisii awuye ko a bise Yeesuu san ne Wuribware e ba na ɔ bo gyi mō kuwure-o. Ne ɔ benɲaa bamo feye, “Wuribware maa ba na ɔ bo gyi mō kuwure-o anen ne mone i ɲu mō-ɔ nee. ²¹ A mon gye atɔ ne oko e tawe feye, ‘Kee mō e bo mfee-ɔ nee,’ beɛɛ ‘Kee mō e bo nnon-ɔ nee.’ Mō e tawe mō i gywii mone feye mbeyomɔ gbaa Wuribware maa se o gyi mō kuwure-o mone ase.”

²² Ne oo buruwaa tawe gywii mō agyasepo-ɔ feye, “San̄ kō e ba ne mone e kpa feye mon' n̄u kake kōnkō gbaa ne mō, dimaadi mō gyi-o, i gyi kuwure-o. Amaa mone maa n̄u kake amō. ²³ Boko e tawe a bō gywii mone feye, ‘Mon' deere nnon̄’ beee ‘Mon' deere mfee,’ mone ma sere gya bamō se mone e deere mone e kpa. ²⁴ Feye aneñ ne ellee i gyi aware-ro lee sosō kuñu ya bō fō kuñu mō, aneñ deee ne mō, dimaadi mō gyi-o, i fu-ro na m ba menañ. Na okemaa n̄u mō. ²⁵ Amaa pwee na san̄-ɔ deee fō-ɔ, mō i n̄u asen̄, na ndoo a kaye mō-ro asese kine mō.

²⁶ Aneñ ne aa deee waa ane odedaapo Nowaa mbee se-ɔ, ne san̄ ne mō, dimaadi mō gyi-o, e ba-ɔ e waa. ²⁷ San̄ amō-ɔ okemaa maa se o gyi ateese na o nuu nta, na anyare na akyee e waaree abee aneñ-aaa, na ba fa feye seye maa waa bamō, ya bō fō kake ne Nowaa* a lwee mō koree dabe dabe ne oo waa-ɔ, ne kufwiiri-o a bō mōo bamō peee-ɔ.

²⁸ San̄ amō e ba a ɔ bō waa nee feye ketō ne kaa waa Lot* mbee se-ɔ. San̄ amō-ɔ okemaa ne o te Sodom man-ro-ɔ bee ɔ maa se o gyi ateese na o nuu nta, na o gyi yawo, na ɔ dōo, na ɔ pwee elōñ, na ba fa feye seye maa waa bamō. ²⁹ Kemō kake ne Lot a deñ lee bamō man̄ amō-ro-ɔ ne deekpa na kafirowuta a lee sosō feye bware-ɔ bō mōo man̄ amō a asese-ɔ peee.

³⁰ Kake ne mō, dimaadi mō gyi-o, e ba-ɔ, aneñ deee ne ketō e waa-ɔ nee. ³¹ Kake amō okemaa ne ɔ bō kawu-o ma kpone mō eyee kin̄i ba lōñ-ro feye ɔ ba a ɔ bō swii mō atō. Aneñ deee ne oko ne ɔ bō ndoo-ro-ɔ ma kpone mō eyee kin̄i yō pe. ³² Mon' nyin̄i Lot mō ka na lowi suyo ne oo wu-o si. ³³ Okemaa ne ɔ kpa a ɔ mēraa se kyena mō kakyena ne o te mbeyomō-ɔ maa nya nkpa. Amaa okemaa ne o kperi mō se na o wu-o e nya nkpa na kuyure ne a mon̄ de kee-ɔ. ³⁴ Mō e tawe mō i gywii mone feye kake amō ne mō i kin̄i a m ba-ɔ kanye asese anyō da kekyañ kōnkō-ro ba di idi, na m bō lee okōnkō yaa mō ase yōwe okōnkō mō bō sii. ³⁵ Na akyee anyō kō mō bō ton̄ kōnkō ba kwee abwaye, na m bō lee okōnkō yōwe mō beeko-ɔ bō sii. [³⁶ Na anyare anyō bō ndoo-ro ba dōo, na m bō lee okōnkō yōwe mō beeko-ɔ bō sii.]”

³⁷ Ne Yeesuu agyasepo-ɔ a bise mō feye, “Ane nyanpe, mfene ne amō-ɔ peee e waa?” Ne oo beññaa feye, “Okō ya buwi kpa bamō ne baa mōo bamō-ɔ afuniñ, o n̄u apateye pwee.”

18

Kpenlekyee kō na asen̄gyipō kō kitee

¹ Ne Yeesuu a tawe kitee mō gywii mō agyasepo-ɔ bō kaapo bamō feye bō dee kore kebwarekore san̄ kemaa, na bō ma yōwe. ² Ne ɔ ye, “N gye asen̄gyipō kō ya deee kyena man̄ kō se aaa? Ne ɔ mon̄ sere Wuribware, ne mō-ɔ mō maa bu sese kemaa. ³ Amō kpenlekyee kō mō bō man̄ amō-ro deee, ne ɔ naa asen̄gyipō amō ase san̄ kemaa ɔ kore mō feye, ‘Mō beeko kō a waa mō bōye. Amose-ɔ mō e kpa feye fō tee mō aa mō na ane tawe amō asen̄.’

⁴⁻⁵ Okyee amō a yere asen̄gyipō amō se kokore aneñ-aaa kyee, na ɔ maa beññaa mō, pwee ne san̄ kō asen̄gyipō-ɔ ye, ‘Haree mō a mon̄ sere Wuribware, ne mō-ɔ mō maa bu sese kemaa-ɔ gbaa, bō lee aneñ ne okyee mō naa ɔ tōraa mō-ɔ se-ɔ, mō e tee bamō, na ane tawe bamō asen̄. Mō e mon̄ waa aneñ sa mō, ɔ dee nare mō se aneñ-aaa, na mō asen̄ bō kpe mō.’ ”

⁶ Ne Yeesuu a kya se tawe feye, “Mon' nu asen̄ ne apoo asen̄gyipō amō a tawe gywii mō eyee-ɔ. ⁷ Mbeyomō ne apoo asen̄gyipō-ɔ ya kya kpenlekyee amō-ro fēraa, amō fēraa a waa deee feye Wuribware e kya asese ne oo lee sa mō eyee, ne ba su ba tee mō kanye na mpase-ɔ-ro. ɔ mon̄ gye oko ne ɔ tawe feye, ‘Yō a fō ba nyanpe’-ɔ. ⁸ Mō e tawe mō i gywii mone feye ɔ ba menañ, na ɔ bō kya mō asese-ro, na bō nya bamō eyee lee bamō adon̄ kesaree-ro. Amaa mō, dimaadi mō gyi-o, ya ba sweere mō se nyasepo, mō i n̄u feye asese san̄ ba gyi Wuribware ba gyi aaa?”

* 17:27 Keleekaase 6. * 17:28 Keleekaase 18.

Farisiinyi na lenpoo akɔ̄arepo kitee

⁹ Ne Yeesuu a beɛ tɔwe kitee mɔ gywii bamo ne ba fa feye bamo wore e gye asese timaa, ne bo mon lee bo de oko ba tee seye-ɔ. ¹⁰ Ne ɔ ye, “N gye asese anyo ko e bo-ro aaa? Bamɔ oko gye Farisiinyi. Ne oko mɔ gye lenpoo akɔ̄arepo. Ne baa yo Wuribware sunkpa-ɔ kabuno, na bo ya kore kebwarekore. ¹¹ Ne Farisiinyi-o a yere mɔ kokwee, ne ɔ kore kebwarekore feye, ‘Wuribware, mɔ e sa fo anse na kusun feye mɔ a mon gye ogyimarepo na apoonyi na okyeekpapo feye okemaa-ɔ. Mɔ e sa fo anse feye mɔ a mon du feye lenpoo akɔ̄arepo mɔ ne ɔ yere nnon-ɔ. ¹² Nke nsunoo kemaa-ro mɔ e kra akon nke nyo, mɔ i lee ketɔ kemaa ne mɔ a nya-ɔ-ro ntunkare kudu-ro katunkare konko bo lɔnɔ fo, Wuribware.’

¹³ Amaa lenpoo akɔ̄arepo-ɔ feraa, ɔ yere kamε nee. ɔ mon taare yase mɔ kunu soso gbaa, ne ɔ ba asaree bo yee kakpon-ro, ne ɔ ye, ‘Wuribware, ɔbyewaapo e gye mɔ, amose-ɔ nu mɔ ewε.’”

¹⁴ Ne Yeesuu a tɔwe bo gye kee feye, “Lenpoo akɔ̄arepo-ɔ kebwarekore ya gyi Wuribware akatɔ, bo lee feye okemaa ne o bu mɔ eyee kedabe-ɔ, Wuribware e baa mɔ kaase, ne okemaa ne ɔ baa mɔ eyee kaase-ɔ mɔ, Wuribware e sa mɔ kedabe.”

Aneɛ ne Yeesuu a yure nyaagyi-o

(Matiyo 19.13–15; Maak 10.13–16)

¹⁵ Ne asese ko a baa bamo nyaagyi Yeesuu ase feye ɔ ba mɔ asaree bo donɔ bamo se yure bamo. Amɔ mɔ agyasepo-ɔ a nu aneɛ-ɔ, ne baa kpa feye bo gya bamo. ¹⁶ Amaa Yeesuu a tee nyaagyi-o baa mɔ ase, ne ɔ ye, “Monε ma gya nyaagyi-o, mon' sa a bo ba mɔ ase, bo lee feye aneɛ a nyaagyi mɔ na bamo ne bo du feye bamo-ɔ e gye ne bo tii Wuribware a kuwure-o si. ¹⁷ Na mon' nyinɛ si feye okemaa ne ɔ maa sure si feye Wuribware gyi kuwure feye aneɛ ne nyaagyi mɔ a sure si-o maa tii Wuribware a kuwure-o si.”

A waa len bweetɔ feye atɔ wuye a sure si feye Wuribware gye mɔ owure

(Matiyo 19.16–30; Maak 10.17–31)

¹⁸ Ne Yudaawuye agyenkreepo ko a bise Yeesuu feye, “Okapopo timaa, emene ne mɔ e waa, na n nya nkpa na kukyure ne a mon de kee-ɔ nee?”

¹⁹ Ne Yeesuu ye, “Ntetɔ se ne fo e tee mɔ ε otimaa? Oko mon gye otimaa beɛ bo tii Wuribware se. ²⁰ To, fo nyi Wuribware a mbraa-ɔ peε feye,

oko ma waa kakeekpa, oko ma mɔ mɔ beeko,
oko ma ywii, oko ma ten mɔ beeko kana,
na okemaa bu mɔ se na mɔ nyi.”*

²¹ Ne onyare amɔ a benɛna mɔ feye, “Lee mɔ nyaagyi-ro ne mɔ a lee gya Wuribware a mbraa mɔ peε se bo fo ndɔ.”

²² Yeesuu a nu aneɛ-ɔ, ne ɔ ye, “Ketɔ konko ya san fo a fo waa, na fo ya wu na fo kii atɔ wuye Wuribware se. Amɔ e gye feye fo ya fe fo kapoteε peε, na fo taa atanne-ɔ sa atiripo, na fo bo gya mɔ se.”

²³ Amaa onyare amɔ a nu mfaanε-ɔ, a mon waa mɔ kane, a lee feye o de kapoteε bweetɔ. ²⁴ Yeesuu a nu feye a mon waa onyare amɔ kane, ne ɔ ye, “A waa len bweetɔ feye atɔ wuye a sure si feye Wuribware gye mɔ owure. ²⁵ Nyoma e taare a o lwee basa bo-ro dareε aaa? Ma kore a n gyi. Amaa atɔ wuye kusure si feye Wuribware gye mɔ owure bo len ko kyɔ nyoma kulwee basa bo-ro dareε.”

²⁶ Ne bamo ne bo bo mfen-ɔ a bise feye, “Ne nke nse gbaa e gye ne o de kpa feye ɔ nya nkpa na kukyure ne a mon de kee-ɔ nee?”

* 18:20 Kelee Igyipiti 20.12-16; Mbraa kebeesa 5.16-20.

²⁷ Ne Yeesuu a beŋŋaa feye, “Sese feraa maa taare a o nya aneŋ a ŋkpa-o, amo Wuribware a sa mo kpa.”

²⁸ Ne Peetroo ye, “Kee e, ane a yowe keto kema ane gya fo se.”

²⁹⁻³⁰ Ne Yeesuu mo ye, “Oŋ, mo e tawe mo i gywii mone feye okemaa ne oo kperi Wuribware a kuwure-o si, ne oo yowe mo pe, beee mo ka, beee mo daa-ana, beee mo tire-ana, beee mo akowepo, beee mo gyi-ana-o e nya keto kema ne oo yowe-o bweeto a o bo tii si kaye mo-ro, na amo kamee-ro-o o nya ŋkpa na kukyure ne a mon de kee-o kaye ne ka ba a ka bo ba-o-ro.”

Aneŋ ne Yeesuu a tawe mo lowi aseŋ sasepo-o
(Matiyo 20.17–19; Maak 10.32–34)

³¹ Ne Yeesuu a lee mo agyasepo kudu anyo-o keru si, ne o ye, “Mon' nu mo ase. Ane e yo Yerusalem man-no nee, mfeŋ ne mo, dimaadi mo gyi-o, aseŋ ne Wuribware a akyaamee-o a kyoree-o peee e ba-ro kasentŋ-o. ³² Ba taa mo a bo bo sa Roma awuye ne baa koore ane man-o, na bo mose mo, na bo saare mo, na bo twee akyaone wee mo se, ³³ na bo da mo paara, na bo mo mo. Amaa kemo ŋke nsa, mo i kyinŋi a n lee lowi-ro.”

³⁴ Amaa mo agyasepo mon pini keto ne oo tawe-o. Amose-o bo mon nu amo-o peee kaase.

Aneŋ ne Yeesuu a bunŋi tenapo okorepo ko akato-o
(Matiyo 20.29–34; Maak 10.46–52)

³⁵ Saŋ ne Yeesuu e kpa a o fo Yerikoo man, na tenapo nyare ko te kpa kee o kore ato. ³⁶ Mo a nu aseŋ biribiri ko e kyon-o, ne oo bise feye, “Ntosen nee?” ³⁷ Ne bo ye, “Yeesuu Nasaretŋi-o e gye ne o kyon.”

³⁸ Ne oo faa-ro feye, “Yeesuu, Deefid mo nana, ŋu mo ewee.” ³⁹ Ne bamo ne bo gye ŋkpee-o e fee mo se feye o laato. Nkee gbaa ne o maa se o faa-ro kenken feye, “Deefid mo nana, ŋu mo ewee.”

⁴⁰ Amo feraa ne Yeesuu a sii yere, ne o ye bo baa onyare-o mo ase. Mo a ba-o, ne Yeesuu a bise mo feye, ⁴¹ “Nteto ne fo e kpa feye ŋ waa sa fo?”

Ne o ye, “Mo nyanpe, mo e kpa feye fo bunŋi mo akato, na n dee nya ŋu ato.”

⁴² Ne Yeesuu a tawe gywii mo feye, “Fo akato a bunŋi. Fo a koore mo gyi-o si-o, fo a kpaare.” ⁴³ Puri amo-ro mfeŋ ne onyare amo akato a bunŋi neenee, ne oo gya Yeesuu si, ne oo sa Wuribware anse. Aseŋ peee ne bo gya Yeesuu si-o a ŋu amo-o, ne baa kyoro Wuribware.

19

Yeesuu na Sakiiyus aseŋ

¹ Ne Yeesuu a lwee Yerikoo man-no o nare-ro o kyon. ² Amo lenpoo okorepo brese ko ne o de atanne, ne ba tee mo e Sakiiyus-o bo man-o-ro mfeŋ. ³ Onyare mo e kpa feye o ŋu Yeesuu, mo-o mo a gye sese katintŋ-o si-o, o maa nya a o ŋu mo bo lee aseŋ demante ne baa muruwaa Yeesuu na o naa-o se. ⁴ Aneŋ se-o ne oo ŋweenan yoo aseŋ akato-ro, ne oo ya dee kuronku kiyii ne ke yere kpa kee mfeŋ ne Yeesuu e ba a o bo kyon-o, na o nya ŋu Yeesuu.

⁵ Saŋ ne Yeesuu a bo fo mfeŋ-o, ne oo deere soso, ne oo ŋu Sakiiyus, ne oo tawe gywii mo feye, “Sakiiyus, waa menan kporowe, bo lee feye fo aye ne mo e sowe ndoo.” ⁶ Ne Sakiiyus akato a gyi, ne oo waa menan kporowe bo yaa Yeesuu mo lon-no ya kra mo damenanse.

⁷ Ne okemaa ne oo ŋu-o a lee o tee feye, “Onyare mo a ya sowe nyinkpase boye mo aye.”

⁸ Ne Sakiiyus a kosoo yere bamo peee akato-ro, ne oo tawe gywii Yeesuu feye, “Mo nyanpe, nu mfee. Mo e taa mo kapotee-o kebegya na m bo ke atiripo. Ne mo ya gyi oko koore atanne kyon amo ne a bware-o, mo i kinŋaa keto ne mo a gyi mo kemo-ro-o iluwi ena na m bo sa sese amo, ne a kyon amo ne ane mbraa ye oyu e ka a o bo teere-o.”

⁹ Ne Yeesuu ye, “Lan wuye ma a kaapo nee feye oo nu mo eyee. Anen se-ɔ, Wuribware a morowe mo ndoo. Nteto se gbaa ne lenpoo akorepo ma ma nya nkpa na kukyure ne a mon de kee-ɔ? Mo gbaa gye ane nana Abraham a ananagyi-o oko feye mone-ɔ, beee? ¹⁰ A lee feye mo, dimaadi mo gyi-o, a ba a m bo deere kpa aboyewaapo nee na m morowe bamo.”

*Ayaafore timaa anyo na keyaafore worogyapo ko kitee
(Matiyo 25.14–30)*

¹¹ Na asese amo san ba nu Yeesuu ase, ne oo tawe kitee mo gywii bamo. Amo san amo-ɔ na o kpa a o fo Yerusalem man-na, ne ba fa feye Wuribware e kpa a o bo gyi mo kuwure-o sweere se mfee nee. ¹² Anen se-ɔ ne Yeesuu ye, “N gye sese dabe ko ya dee kyena aaa? Ne kake nko oo koso o yo man ko se kefo kefo, na bo ya ba mo bo gyi kuwure, na kemo kamee na o kinji ba pe. ¹³ Pwee ne oo dee yo-ɔ, oo tee mo ayaafore kudu, ne oo sa bamo akemaa siidii kakpen, ne o ye, ‘Mon' taa atanne-ɔ bo kyurowi-ro bo fo san ne mo e ba-ɔ.’

¹⁴ Amo anyare amo aye awuye-o mo i kisi mo-ɔ se-ɔ, san ne oo yo-ɔ, ne baa sun mboo bo gya mo se, na bo tawe gywii bamo ne ba ba mo a bo bo gyi kuwure-o feye, ‘Ane maa kpa a anyare mo waa ane owure.’

¹⁵ Anyare-ɔ mo, baa ba mo bo gyi kuwure-o, ne oo kinji ba pe. Puri amo-ro, ne oo sa kano feye mo ayaafore-ɔ ba mo akato-ro na o nu atanne ne baa nya-ɔ kano.

¹⁶ Ne ogyenkpeese-ɔ a bo yere, ne o ye, ‘Mo nyanpe, mo a ba siidii kakpen ne fo a sa mo-ɔ bo nya siidii nkpen kudu bo tii si.’

¹⁷ Ne mo nyanpe-ɔ ye, ‘Fo a waa ato, keyaafore timaa e gye fo. Mbeyomo mo a kore fo gyi nsen nyingyii-ro nu fo kasentij. Amose-ɔ mo e taa mo eman-ɔ kudu na n sa fo a fo deere se.’

¹⁸ Ne keyaafore nyasepo-ɔ mo a ba bo tawe feye, ‘Mo nyanpe, mo a ba siidii kakpen ne fo a sa mo-ɔ bo nya siidii nkpen nnuu bo tii si.’

¹⁹ Ne anyare mo a tawe gywii mo-ɔ mo feye, ‘Mo e taa mo eman-ɔ inuu a n sa fo a fo deere se.’

²⁰⁻²¹ Ne asasepo-ɔ a bo tawe gywii mo nyanpe feye, ‘Mo nyanpe, mo a sere fo, ne n nyi feye fo asen bo len, ne fo e taa keto ne ke mon gye fo lee-o, ne fo e kore adoteese ne fo mon dwii-o fo i kii fo lee-o si-o, ne kufu a nya mo, ne mo a taa bo kweero kapraker-ro. Kee fo siidii kakpen-ɔ. Fo lee nee, amose-ɔ kore fo ato.’

²² Ne mo nyanpe-ɔ ye, ‘Keyaafore boye na worogyapo mo! Mo e ba keto ne fo fofon a tawe-ɔ na m bo bu fo kero. Fo nyi feye mo asen bo len, ne mo e taa keto ne ke mon gye mo lee-o, ne mo e kore adoteese ne mon dwii-o mo i kii mo lee. ²³ Ne emene ya waa se ne fo mon taa mo atanne-ɔ yaa bo beya banke-ro, na mo a kinji ba-ɔ, na n nya atanne bee bo donjo se?’

²⁴ Ne nkee oo tawe gywii bamo ne bo yere mfen-ɔ feye, ‘Mon' kore siidii kakpen ne e bo mo ase-ɔ sa mo ne oo nya siidii nkpen kudu-o.’

[²⁵ Amaa baa benjaa nee feye, ‘Ane nyanpe, o ky o de siidii nkpen kudu!’]

²⁶ Ne oo tawe gywii bamo feye, ‘Oko ne o de keto-ɔ, ba taa bweeto na bo bo tii mo se, amaa oko ne o mon de-o feraa, ba kore kafwee ne o de-o na bo bo lee mo ase. ²⁷ Amaa mo adon-ɔ feraa ne bo mon kpa feye n gyi kuwure-o, mon' baa bamo mfee, na mon' bo mo bamo mo akato-ro.’ ”

*Anen ne Yeesuu a dee kyena kuruma si lwee Yerusalem man-na-ɔ
(Matiyo 21.1–11; Maak 11.1–11; Yohane 12.12–19)*

²⁸ San ne Yeesuu a tawe amo-ɔ lowe-ɔ, ne oo kya se o yo. Ne oo gye asese nkpe o yo Yerusalem man-na. ²⁹⁻³⁰ Bamo a kyon kamangyii ko ne ba tee e Betaniya-o, ne ba kpa a bo fo kamangyii ko ne ba tee e Betefage-ɔ ne ka bo Mfo-Ayii kebee-ɔ kaase-ɔ, ne oo sun mo agyasepo-ɔ anyo bo gye nkpe tawe gywii bamo feye, “Mon' nare kamangyii ne ka bo

akatɔ se-ɔ-rɔ. Mone a den mone i lweero-o, mone i nu bamo a nure kuruma ko ne ɔ mon tee dan lowe, ne ɔko mon tee dee-ɔ yere, na mon' sanje baa mfee. ³¹ Ɔko ya bise mone ketɔ se ne mone e sanje kuruma-o, na mon' tawe gywii mɔ feye, 'Ane nyanje e gye ne ɔ kpa.' ”

³² Bamɔ a yɔ-ɔ, ane n ne Yeesuu a den kaapo bamɔ-ɔ, ne baa ya nu. ³³ San ne bo maa se ba sanje kuruma-o, ne mɔ wuye-ana a bise feye, “Ntetɔ se ne mone e sanje kuruma-o?”

³⁴ Ne baa benja feye, “Ane nyanje e gye ne ɔ kpa.”

³⁵ Ne baa taa mɔ yaa Yeesuu. Ne baa bunji bamɔ awaagya bo bun kuruma-o si, ne baa kra Yeesuu-ro, ne ɔ dee kyena se.

³⁶ Yeesuu a dee kuruma-o ɔ yɔ-ɔ, na asese e brawe bamɔ awaagya-rɔ ba beya kabore-ɔ se na ɔ nare se kyon.

³⁷ San ne Yeesuu a fo mfen ne kpa-ɔ bo Mfo-Ayii kebee-ɔ kaase, ne ɔ kporowe-rɔ ɔ yɔ Yerusalem man-no-ɔ, ne asese demante ne bo gya mɔ se-ɔ a lee ba sa Wuribware anse, na ba kyoro mɔ kenken bo lee akpenyeetɔ ne ɔ sa ne baa nu-o peee se. ³⁸ Ba fee-rɔ kenken ba tawe nee feye,

“Wuribware yure owure ne ɔ ba mɔ kenyare-rɔ-ɔ.’* ”

Ketɔ kema a yuri Wuribware se.

Mɔ ne ɔ bo soso-ɔ nya kedabe na wuraa ooo!”

³⁹ Ne Farisii awuye ne bo tii asese demante ne bo gya Yeesuu si-o boko a tawe gywii Yeesuu feye, “Ɔkaapɔ, ketɔ ne fo agyasepo-ɔ e tawe-ɔ mon bo dan. Tawe gywii bamɔ feye bo laato.”

⁴⁰ Ne Yeesuu ye, “Mɔ e tawe mɔ i gywii mone feye bamɔ ya laato, afore na agyareko fonfon e fee-rɔ ane n dee.”

Ane n ne Yeesuu a su sa Yerusalem awuye-o

⁴¹ San ne Yeesuu a to-rɔ Yerusalem, ne oo nu ane n ne man-ɔ du-o, ne oo su sa man-ɔ asese. ⁴² Na ɔ tawe feye, “Yerusalem awuye, mone dee mone nyi kpa ne Wuribware e kpa feye mon' borɔ se na mon' nya kayeyuri kasentij nee ooo, weete ase n maa to mone. Amaa mone mon nyi kpa amɔ mbeyomɔ. ⁴³ San ko e ba ne mone adon e ba, na bo bo tii mone ekpa, na bo kyaa muruwaa mone bo sii nsena. ⁴⁴ Na bo bo kpuri mone peee mɔ. Bo maa yowe mone agyi gbaa. Na bo bwee mone akyan peee. Kefore serise konko gbaa maa san na ke yere kemo mbeyomɔ a yerekpa-ɔ, bo lee feye mone mon pini feye ndoo Wuribware a ba, na ɔ bo morowe mone.”

Ketɔ ne Yeesuu a waa na ɔ bo Wuribware sunkpa-ɔ

(Matiyo 21.12–17; Maak 11.15–19)

⁴⁵ Kaye nke-o, ne Yeesuu a bee yɔ Yerusalem man-no ya lwee Wuribware sunkpa-ɔ kabuno. Ne oo nu ayawogyipo te mfen ba fe ato. Mɔ a nu bamɔ ane n-ɔ, ne ɔ lee ɔ gya bamɔ ɔ lee mfen. ⁴⁶ Ne ɔ tawe gywii bamɔ feye, “Baa kyore abwarese n wore-ɔ-rɔ feye Wuribware ye,

‘Mɔ lon-ɔ i kii kekyan ne kaye mɔ-rɔ asese peee

e ba a bo bo nya kore kebwarekore-ɔ.’* ”

Amaa mone a taa mfen bo kii ‘ayu lon nee’* beee?”

⁴⁷ To, kake kema na Yeesuu naa Wuribware sunkpa a kabuno-o ɔ kaapo abwarese n. Ne Wuribware alonjɔpo abrese-ɔ na Wuribware mbraa akaapɔ-ɔ na man agyenkrepo-ɔ e kpa a bo mɔ mɔ. ⁴⁸ Amaa bo mon nya kpa, bo lee feye asese-ɔ peee mɔ bo

* 19:38 Kiliy 118.26. * 19:46 Isaya 56.7. * 19:46 Yefameya 7.11.

mfeñ ba nu asen ne ɔ tɔwe-ɔ nee, na bo maa kpa feye asen-ɔ kokonko gbaa e kyon bamo se na bo mon nu.

20

Yudaa awuye agyenkperepo a senbise ko ne Yeesuu a kine kilee kan-ɔ
(Matiyo 21.23–27; Maak 11.27–33)

¹ Kake nko san ne Yeesuu bo Wuribware sunkpa a kabuno-o ɔ tɔwe asen timaa-o o gywii asese-ɔ, ne Wuribware alonhoro abrese-ɔ na Wuribware mbraa akaaporo-ɔ na nkee man agyenkperepo-ɔ a ba Yeesuu ase. ² Ne baa bo bise mo feye, “Nse ya sa fo kpa feye fo gya asese bo lee Wuribware sunkpa a kabuno-o mfeñ? Ne nse ya sa fo kpa feye fo kaapo ato mfee?”

³⁻⁴ Amo feraa ne Yeesuu ma ye, “To, mo i bise mone asen konko kpen, ne mone ya taare benhaa mo nene feraa, mo-ɔ mo i lee mone kan. Mon' kaapo mo mo ne ɔ sa Yohanee Osuuboro-ɔ kpa feye ɔ bo asese asuu-o. Wuribware ya sa mo kpa beee dimaadi?”

⁵ Ne bamo wore wore a lee ba gyiiri ikii. Bo ye, “Emene ne ane tɔwe-ɔ nee? Bo lee feye ane ya tɔwe e Wuribware ya sa Yohanee kpa a ɔ bo asuu, o bise ane feye, ‘Nteto se nee ne mone mon kore Yohanee gyi?’ ⁶ Ne ane mo ane ya tɔwe feye dimaadi ya sa mo kpa, asese ma e twee ane abu, a lee feye baa kore gyi feye Yohanee Osuuboro-ɔ gye Wuribware a akyaamere-ɔ oko nee.”

⁷ Anen se-ɔ ne baa benhaa Yeesuu feye, “Ane mon nyi oko ne ɔ sa Yohanee kpa feye ɔ bo asuu-o.”

⁸ Ne Yeesuu ma ye, “Anen feraa n gbaa ma tɔwe oko ne ɔ sa mo kpa feye n waa keto ne mo e waa-ɔ a n gywii mone.”

Apafowa baye ko kitee
(Matiyo 21.33–46; Maak 12.1–12)

⁹ Ne Yeesuu a tɔwe kitee ma gywii asese-ɔ. ɔ ye, “N gye onyare ko ya dee kyena aaa? Ne ɔ da mo bobo ayii ko, ne a swee agyi ko ne bo de ba waa nta-ɔ. Ne ɔ taa sa apafowa ko feye bo deere se sa mo, ne ɔ lee pe ya ton ko ya kyee-ro. ¹⁰ San ne bobo agyi amo a bere, ne amo kiteebere a fo-ɔ, ne kodoo-ɔ wuye-o a sun mo keyaafore ko bo kyonwe apafowa amo ase, na ɔ ya na bo ke keto ne baa nya lee kodoo-ɔ-ro, na bo taa mo lee-o sa keyaafore-ɔ, na ɔ taa baa mo. Keyaafore amo a ya-ɔ, ne apafowa amo a kra mo da, ne baa yowe mo bo kyonwe mo nyanpe ase asaree kpankpan. ¹¹ Anen se-ɔ ne kodoo-ɔ wuye-o a bee sun mo ayaafore-ɔ oko bamo ase. Ne baa bee da mo gbaa mo, ne baa saare mo waa mo ipeere, ne oo kinji ya mo nyanpe ase asaree kpankpan dee. ¹² Ne kodoo-ɔ wuye-o a bee sun keyaafore sasepo, ne apafowa amo a bee da mo maye maye se, ne baa nen mo lee kodoo-ɔ-ro.”

¹³ Kodoo-ɔ wuye-o a kinji ba-ɔ, ne ɔ ye, ‘Ne nkee emene ne mo e waa? To, mo i sun mo fonfon mo gyi konko ne mo e kpa mo asen-ɔ nee. N nyi feye a waa kan nkemaa mo feraa ba bu mo.’

¹⁴ San ne apafowa amo a nu kayaagyi-o e ba-ɔ, ne nkee ba tɔwe ba gywii abee feye, ‘Kee kodoo-ɔ wuye-o mo gyi-o ne mo se ya wu o gyi mo kapote-ɔ e ba-ɔ. Mon' sa a ane mo mo, na mo se a kodoo ma kii ane lee.’ ¹⁵ Ne baa gyiiri mo lee kodoo-ɔ-ro, ne baa mo mo.”

Ne Yeesuu a tɔwe bo gye kee feye, “To, mone e kore mone i gyi feye emene ne bobo kodoo-ɔ wuye-o e waa apafowa amo-ɔ nee? ¹⁶ Mo e fa feye mo fonfon e ya nee na ɔ ya mo asese-ɔ peee, na ɔ bee taa kodoo-ɔ sa asese banban, na bo deere se sa mo.”

Amo asese ne bo bo mfeñ-ɔ a nu anen ne Yeesuu a tɔwe-ɔ, ne bo ye, “Daabii. A mon bo dan.”

¹⁷ Amo feraa ne Yeesuu a deere bamo, ne oo bise feye, “Ne baa kyore abwaresen wore-ɔ-ro feye,

‘Kefore serise ko ne apwepo de bo pwee

ne baa kine kemo bo twee-ɔ,
ya kon bo kii kemo ne kaa len lon-ɔ pɛɛɛ bo yera-ɔ.*

Mone i nyi feye amo-ɔ kaase e gye emene?

¹⁸ Amaa mo i yii mone se feye okemaa ne mo ya lee da kefore amo se, ke e tenne sese-ɔ-ro kyikpuri kyikpuri. Ne kemo ya lee da oko se, na ko kwɛɛ mo waa feye ese-ɔ.”

Lenpoo keka senbise

(Matiyo 22.15–22; Maak 12.13–17)

¹⁹ Ne Wuribware mbraa akaaporo-ɔ na Wuribware alonhoro abrese-ɔ e kpa a bo kra Yeesuu mfen ne do towe kitee-o, a lee feye baa nu feye do ba kitee-o bo kaapo feye bo du feye apafowo boye amo-ɔ. Amaa bamo a sere asese ne bo bo mfen-ɔ se-ɔ, bo mon taare.

²⁰ Anen se-ɔ ne ba buwi ba kpa Yeesuu ekpa. Ne baa sun asese ko, na bo waa feye bo gye asese timaa-o, na bo yo Yeesuu ase, na bo ya bise mo asen bore mo kan-ro, na do towe kebeye ko, na bo nya kra mo yaa bo sa gominaa-o. ²¹ Ne akyonhoro amo a yo Yeesuu ase. Ne baa bo towe kane kane gywii mo feye, “Okaporo, ane nyi feye asen ne fo e towe na fo e kaapo-ɔ gye kasentij. Fo mon nyi feye sese mo gye sese dabe beɛɛ do gye sese kagyingyii, fo feraa fo e kaapo ato kasentij ne Wuribware e kpa feye sese dimaadi kema waa-ɔ nee.

²² Amose-ɔ ane i bise fo feye, Roma awuye a ko kenaa gyi ane se bore ane man-ɔ se-ɔ, ane ya ka lenpoo sa bamo owure dabe ne ba tee mo e Kayesaa-ɔ, ne a kye ane Wuribware mbraa-ɔ, beɛɛ a maa kye? Towe na ane nu.”

²³ Amaa Yeesuu a kyɔ pini feye ba kyɔ mo-ro ba kee nee-ɔ se-ɔ, ²⁴ ne do ye, “Mon' taa atanne fufuri kigyi ne kaa fo siidii kudu-o, ne mone de mone e ka lenpoo-o baa a η kee.” Bamo a taa baa-ɔ, ne oo bise bamo feye, “Nse fotoo na kenyare e don atanne-ɔ se-ɔ nee?” Ne bo ye, “Owure Kayesaa lee nee.”

²⁵ Ne Yeesuu ye, “To, amo feraa mon' ka keto ne ke gye Kayesaa lee-o sa Kayesaa, na mon' ka kemo ne ke gye Wuribware lee-o sa Wuribware.”

²⁶ Anen ne Yeesuu a lee bamo asen-ɔ kan bor-ɔ a sa ne eyeɛ a kpen bamo. Bo mon taare waa mo kotoko na do nya towe kebeye ko laman-ɔ-ro, na bo nya yere kemo se bo poro mo. Ne baa laato.

Kiyingi lee lowi-ro senbise

(Matiyo 22.23–33; Maak 12.18–27)

²⁷ Amo kamɛɛ-ro ne Sadukii awuye ko a ba Yeesuu ase anen deɛ na bo bo bise mo asen. Sadukii awuye mo mo gye Yudaa awuye ko ne ba bore ba gyi feye sese ya wu, mo kayowore na mo kra pɛɛɛ a wu, ne anen se-ɔ, do maa taare a o kyinji lee lowi-ro pɛɛɛ-ɔ nee. To, ne baa bise Yeesuu feye, ²⁸ “Okaporo, ane odedaapo Mosis ya kyore mbraa mo sa ane feye, oko ya wu yowe mo ka na bo mon kowe agyi, sese-ɔ mo tire taa kpenlekyee-ɔ waaree, na bo nya kowe kayaagyi, na bo taa kam feye mo daa ne oo wu-o mo gyi nee.

²⁹ To, anyare ko agyi nyanse asunoo e deɛ bo bo-ro. Ne bamo-ro abrese-ɔ a waaree, ne do bo wu yowe kyee-ɔ, na mo aa mo mon kowe. ³⁰ Ne onyosepo-ɔ a bo taa mo bee waaree, na mo aa mo bee bo mon kowe, ne anyare-ɔ a bo wu. ³¹ Osasepo-ɔ gbaa anen deɛ. Bamo asunoo-o pɛɛɛ a waaree bamo daa a kpenlekyee amo gyanne se, ne baa wu yowe mo, na mo aa bamo oko mon kowe gyi konko gbaa. ³² A bo-ro, ne kyee-ɔ mo a bo wu gya bamo se. ³³ Ne mbeyom bo ye okemaa i kyinji a do lee lowi-ro-o. Kake nsi amo, bamo-ro nse e gye ne o kii kyee-ɔ mo kuri? Bo lee feye bamo asunoo-o pɛɛɛ mo a waaree mo bo gyanne se.”

³⁴ Ne Yeesuu a benhaa bamo feye, “Ndo a kaye-ɔ anyare na kyee e gye ne ba waaree.

³⁵ San ko e ba ne bamo ne baa wu-o i kyinji a bo lee lowi-ro. Na bamo ne Wuribware ase bo gye asese timaa-o bo kyena mo ase, na bo ma lee wu. Bo lee anen ne bo maa

* 20:17 Kiliɲ 118.22.

lee wu-o si-o, bō maa waaree. ³⁶ Bō lee mfaanee se-ɔ, bamō kakyena-rō e waa nee feye Wuribware a mbō-ɔ lee-o. Na aneɲ ne baa kyiɲɲi lee lowi-ro-o si-o, a kaapo feye bō gye Wuribware mō gyi-ana. ³⁷ Mone feraa mone ye allowipō-ɔ maa lee kyiɲɲi a bō lee lowi-ro. Amaa mō e tōwe mō i gywii mone feye ane ɔdedaapo Mosis gbaa a kaapo feye allowipō-ɔ san ba kyiɲɲi a bō lee lowi-ro ba. Mfeɲ ne ɔ kyoree aneɲ ne ɔ kyon deere kiyii ne ke e kywee-ɔ aseɲ-ɔ, ɔ ye Wuribware a tōwe gywii mō feye, ‘Mō e gye Wuribware ne fō nana-ana Abraham na Isak na Yakubu i sun-o.’* ³⁸ Amō a gye feye ane adedaapo amō ne baa wu-o a san ba sun Wuribware-ɔ se-ɔ, a kaapo nee feye bamō a wu gbaa ooo, bamō e kra san i te. Wuribware ase feraa, bamō ne baa wu-o na bamō ne bō kee-ɔ peee te.”

³⁹ Yeesuu a tōwe aneɲ lowe-ɔ, ne Wuribware mbraa akaaporo-ɔ bokō ye, “Ɔkaaporo, fō a lee kanō neenee.” ⁴⁰ Lee san amō bō yō, bamō ɔkō mōɲ lee taare bise mō aseɲ daa.

*Ɔkō ne Wuribware i sun a ɔ bō kyonwe-ɔ aseɲ
(Matiyo 22.41–46; Maak 12.35–37)*

⁴¹ Ne Yeesuu a bise bamō seɲbise kō bō beɲɲaa mō ne baa bise mō-ɔ. Ɔ ye, “Emene se ne bō ye mō ne Wuribware i sun a ɔ bō kyonwe ne ba tee mō e Kristoo-o e lee Owure Deefid a kenana-ɔ-rō-ɔ nee? ⁴²⁻⁴³ A lee feye Deefid fɔɲfɔɲ a tōwe mō ilin a wore-ɔ-rō nee feye,

‘Wuribware a tōwe gywii mō nyanpe nee e,
Kyena mō kigyise si mfee,
na n sa a fō adon peee mō ba fō kaase.’*

⁴⁴ To, Deefid a kyoree aseɲ amō ne Wuribware a tōwe gywii ɔkō ne o te mō ase-ɔ, Kristoo ne ɔ tōwe gywii. Amō a gye aneɲ se-ɔ, ne Deefid fɔɲfɔɲ a kyoree tee Kristoo feye mō nyanpe, bamō ya kōwe Kristoo ne ɔ waa sese dimaadi, emene ne ɔ waa a ɔ lee Deefid a kenana-ɔ-rō, na Deefid a kyō tee Kristoo feye mō nyanpe?”

*Yeesuu ye ɔkema sa Wuribware mbraa akaaporo-ɔ se
(Matiyo 23.1–36; Maak 12.38–40)*

⁴⁵ Na asese-ɔ peee san ba nu ketō ne Yeesuu e tōwe-ɔ, ne ɔ tōwe gywii mō agyasepo-ɔ feye, ⁴⁶ “Mōn' sa Wuribware mbraa akaaporo-ɔ se. Bamō e gye ne bō naa bō bun ekaare sōswee laman-nō, ne ba kpa feye asese dee nya gyonɲō ka bamō nnō, ne bō te nya dabe se kebwarekore akyaɲ-nō na ateese gyikpa. ⁴⁷ Bamō e gye ne ba puni akpenlekyee ba kōre bamō elɔɲ, na ba kore kebwarekore aneɲ-aaa na asese nya ɲu san amō feye bō tee bō gya Wuribware se neenee. Mfaanee a asese se-ɔ ne Wuribware i gyiiri kesebō bweeto.”

21

*Kpenlekyee kō a afɔreye bōse-ɔ
(Maak 12.41–44)*

¹ Ne Yeesuu a deere ɲu feye atō awuye de atanne dabe ba waa Wuribware sunkpa a atanne a kedakaa-ɔ-rō. ² Ne ɔ bēe ɲu kpenlekyee otiripō kō mō a taa epasowa adunyō kpen waa-rō. ³ Mfeɲ ne Yeesuu a tōwe gywii mō agyasepo-ɔ feye, “Mō e tōwe mō i gywii mone peee feye kpenlekyee otiripō mō a afɔreye-ɔ kyō ɔkema lee-o. ⁴ Bō lee feye atō awuye-o a lee bamō atanne ne bō de-o si kafwee nee baa bō bō afɔreye-ɔ, amaa kpenlekyee otiripō mō feraa, ketō ne o de-o peee ne ɔ taa baa bō bō afɔreye-ɔ. Mō kapotee peee ne o de-o ne ɔ taa baa-ɔ.”

*Aneɲ ne Yeesuu a tōwe Wuribware sunkpa kibwee aseɲ-ɔ
(Matiyo 24.1–2; Maak 13.1–2)*

* **20:37** Kelee Igyipiti 3.6. * **20:42-43** Kiliɲ 110.1.

⁵ Yeesuu m̀ò aa m̀ò agyasepò-ɔ a maa se b̀ò b̀ò Wuribware suǹkpa a kabuno-o, ne m̀ò agyasepò-ɔ b̀òkò a t̀òwè aneḅ ne suǹkpa-ɔ b̀ò dan-ɔ asen, a lee feyè asesè kò a taa aforè damenan̄sè b̀ò sa Wuribware, na apwèepò-ɔ b̀ò pwèe m̀ò suǹkpa-ɔ na ɔ nya waa dan. ⁶ Ne Yeesuu a beḅḅaa bamò feyè, “Amò-ɔ pèèè m̀ò ne m̀òne a ḅu-o, san kò e ba a ɔ b̀ò ba, na aforè amò ne baa b̀ò pwèe akyan amò-ɔ koǹkò gbaa maa sii mfeḅ ne ke yeḅ mbeyò m̀ò-ɔ. Ba gyera amò pèèè a b̀ò b̀ò da.”

*Aseḅ ne a ba pwèe na kayè dèè gye kèè-ɔ
(Matiyo 24.3–14; Maak 13.3–13, 21–23)*

⁷ Ketò a waa kafwee-ɔ, ne m̀ò agyasepò-ɔ a bise m̀ò feyè, “Ɔkaapòpò, san m̀ò ne aseḅ m̀ò pèèè ne fò a t̀òwè b̀ò lee Wuribware suǹkpa amò se-ɔ e ba? Ne ntetò atò e gye ne a waa pwèe na ane dèè ḅu feyè san amò a fò?”

⁸ Ne Yeesuu ye, “M̀on' sa se na ɔkò ma pen̄na m̀òne, b̀ò lee feyè asesè bweetò e ba na b̀ò b̀ò pen̄na m̀òne feyè, ‘M̀ò e gye Kristoo ne Wuribware a suǹ b̀ò kyon̄we-ɔ,’ na b̀ò de m̀ò ken̄yare ba t̀òwè aseḅ na b̀ò pen̄na asesè, na b̀ò beè pen̄na feyè, ‘Kayè e kpa a ka gye kèè.’ Amaa m̀òne ma gya bamò se. ⁹ San amò m̀òne ya nu ekò na anaa se, m̀òne ma sa a kufu nya m̀òne, a lee feyè a waa kanò ḅkèmaa a ba aneḅ pwèe, amaa n gye amò e gye ne a kaapò feyè kayè e kpa a ka gye kèè.

¹⁰ M̀ò e t̀òwè m̀ò i gywii m̀òne feyè eman̄ e kò abèè na sweere kò se asesè kò sweere kò se m̀ò asesè. ¹¹ Sweere e lee a ɔ len̄kpaḅ, na akon̄ ba, na alogyi eworese eworese ba esweere bweetò se, na m̀on' ḅu afusen̄ na afutò a lee awore-rò a ba.

¹² Amaa pwèe na atò m̀ò pèèè dèè waa-ɔ, ba kperi aneḅ ne m̀òne gye m̀ò agyasepò-ɔ se, na b̀ò dayè m̀òne, na b̀ò waa m̀òne aworefòò. Na b̀ò kra m̀òne yaa ane Yudaawuyè kebwarekore akyan̄ abresè ase, na b̀ò tii m̀òne. Na b̀ò porò m̀òne awure na agominaa akatò-rò. ¹³ Amaa amò e gye ne a sa m̀òne kpa na m̀on' nya t̀òwè aseḅ timaa-o gywii bamò. ¹⁴ M̀òne ma sa a ketò t̀òraa m̀òne. M̀òne ma sa a aseḅ ne m̀òne e ya t̀òwè mfeḅ-ɔ mfeèrè t̀òraa m̀òne. ¹⁵ B̀ò lee feyè m̀ò e kaapò m̀òne aseḅ ne m̀òne e ya t̀òwè mfeḅ-ɔ, na n sa m̀òne kanyiasen̄ na ḅ kaapò m̀òne aneḅ ne m̀òne e ya t̀òwè aseḅ ne m̀òne don̄ kèmaa maa taare a o gyiiri m̀òne ikii-o.

¹⁶ M̀ò e t̀òwè m̀ò i gywii m̀òne feyè m̀òne akowepò na adaa na atire na akowebèè na anyare e taa m̀òne a b̀ò sa a b̀ò m̀ò m̀òne b̀òkò. ¹⁷ Asesè i kperi m̀ò se, na b̀ò kisi m̀òne. ¹⁸⁻¹⁹ Amaa m̀òne ya yeḅ ken̄ken̄ fèraa, m̀òne e nya ḅkpa na kukyure ne a m̀on̄ de kèè-ɔ, na m̀òne kun̄u si kipwiigyì koǹkò gbaa ma fò.”

*Aneḅ ne Yeesuu ye Yeròsalèm man̄ i kpuri-o
(Matiyo 24.15–22; Maak 13.14–20)*

²⁰ Ne Yeesuu ye, “San ne m̀òne ya ḅu asoogyaa awuyè a muruwaa Yeròsalèm man̄, amò fèraa m̀on' pini feyè a san kafwee na man̄-ɔ kpuri. ²¹ San amò bamò ne b̀ò b̀ò Yudeya sweere se-ɔ, a tiri feyè b̀ò sere yò abee-rò, na bamò ne b̀ò b̀ò man̄-ɔ-rò sere lee, na bamò ne b̀ò m̀on̄ b̀ò man̄-ɔ-rò m̀ò ma lee kin̄ḅi yò mfeḅ. ²² A lee feyè san amò e gye keseb̀ogyiiri ḅke ne baa kyoreè mmò aseḅ waa abwaresen̄ wòre-ɔ-rò-ɔ. ²³ San amò adan̄pokyèè na atrapò i ḅu aseḅ neè fèè. Sweere amò se asesè aseḅ e waa ewèè bweetò, na Wuribware beè gyiiri asesè-ɔ keseb̀ò. ²⁴ Na b̀ò m̀ò asesè-ɔ b̀òkò apan̄-nò, na b̀ò kra bamò b̀òkò m̀ò yaa tii nde se awuyè eman̄ kèmaa se, na bamò ne b̀ò maa kòrè Wuribware ba gyi-o kpuri Yeròsalèm man̄ amò pèèè b̀ò fò bamò san ne ba gyi-o kèè.”

*Yeesuu, dimaadi m̀ò gyi-o, a keba nyòsepo-ɔ
(Matiyo 24.29–35; Maak 13.24–31)*

²⁵ Ne Yeesuu a kya se feyè, “San amò-ɔ aneḅ ne kyòwè na akyyè-e-kpa-agyi i kyurowi-o i puruwe m̀òne. Na sweere se m̀ò eman̄ kèmaa se asesè aseḅ waa ewèè, na ɔpòò kusu na m̀ò alan̄kpare dabe dabe-ɔ sa a kufu nya ɔkèmaa. ²⁶ ḅkee fèraa asesè ya ḅu feyè awore-rò ketò kèmaa a kyurowi kè m̀ò kyen̄akpa na narekpa-ɔ, ba yeḅ a b̀ò gywii kayè a ka gye

kεε, na amō kufu sa a bō kirinj. ²⁷ To, na mō, dimaadi mō gyi-o, lee soso n te aworē-rō mō e ba keyaalen-nō na kelanjerō dabe-rō. ²⁸ Amō-ɔ pεεε ya lee a waa-ɔ, na mon' kosō yere na mon' yase mone anu deere soso, a lee feye san amō mone amorowepo-ɔ a tō-rō.”

²⁹ Ne Yeesuu ye, “Mon' sa a figi kiyii-o kaapo mone kanyiasen. ³⁰ Mone nyi feye kemo ya ba ke e kpa a ke pōwe, amō kekyaare e kpa a ke fō. ³¹ To, anen deε ne mone ya nu feye atō mō e waa, na mon' pini feye Wuribware a kuwure-o san e kpa a ke fō.

³² Mō i gyi mone kasentinj feye ndō a kaye mō-rō a asese-ɔ bokō i nu san ne atō mō e ba-ɔ. ³³ Soso na sweere pεεε asen e kyon, amaa mō asen feraa maa kyon daa.”

Okō moñ nyi kake ne Yeesuu i kinji a ɔ ba-ɔ

³⁴⁻³⁵ Ne Yeesuu a tōwe bō gye keε feye, “Mon' sa mone eyee se, na mone ma sa a ateese na katanuu na kaye mō-rō asen kōre mone mfεere, na mon' nya nu ketō ne ke e ba-ɔ. N gye anen, kake ne mō i kinji a m ba sweere mō se-ɔ i puruwe mone, na ka kra mone katεε-rō feye anen ne katεε e kra kabō-ɔ. Kake amō i puruwe asese pεεε ne san amō bō san bō te sweere se-ɔ. ³⁶ Amose-ɔ mon' waa siraa, na mon' dee kore kebwarekore san kemaa feye mon' lwee asen mō-rō lee, na seye ma waa mone, na mon' bee nya taare yere mō, dimaadi mō gyi-o, akatō-rō kake amō na kufu moñ de mone.”

³⁷ Nke amō san kemaa Yeesuu naa Wuribware sunkpa a kabuno-o ɔ kaapo abwaresen, na amō ya fō kedeeprweta-ɔ na ɔ ya di Mfō-Ayii kebee-ɔ se. ³⁸ Na gyegyaye tututu kemaa asese-ɔ e gyanjaa mō Wuribware sunkpa a kabuno-o ba nu asen ne ɔ kaapo-ɔ.

22

Anen ne baa da Yeesuu kuñu si kikipuni-o

(Matiyo 26.1–5; Maak 14.1–2; Yohanee 11.45–53)

¹ Ne san e kpa a ɔ fō feye bō gyi Bodobodoo-ne-yiisi-moñ-te-ro-o na Wuribware-a-kya-anē-yōwe a ateese-o agyibee. ² San amō-ɔ amō Wuribware alonjōpo abrese-ɔ na Wuribware mbraa akaapopo-ɔ i buwi ba kpa ekpa ne ba yere se na bō bō kra Yeesuu mō-ɔ. Ba kpa anen ne ba waa na bō mō mō, na okō moñ nu-o nee. A lee feye bō sere asese bweetō ne bō naa Yeesuu ase ba nu mō asen-ɔ.

Anen ne Yudas a sure si feye o gyi Yeesuu kidiburo-o

(Matiyo 26.14–16; Maak 14.10–11)

³ Amō Yeesuu agyasepo kudu anyo-ɔ okō bō-rō ne ba tee mō ε Yudas Kariyotinyi. San amō-ɔ ne Obansam a lwee Yudas mfεere-rō. ⁴ Anen se-ɔ, ne ɔ ya tōwe gywii Wuribware alonjōpo abrese-ɔ na Wuribware sunkpa a adeeresepo abrese-ɔ anen ne ɔ taare a o gyi Yeesuu kidiburo gywii bamō-ɔ. ⁵ Amō a waa bamō kōne-ɔ se-ɔ, ne bō ye ba ba atanne a bō ka mō kōkō. ⁶ Ne Yudas a sure si, ne ɔ lee ɔ kpa ekpa ne ɔ yere se na ɔ bō nya Yeesuu sa bamō, na okō moñ pini-ro-o.

Siraa ne Yeesuu mō aa mō agyasepo-ɔ a waa na bō gyi Wuribware-a-kya-anē-yōwe a ateese-o

(Matiyo 26.17–19; Maak 14.12–16)

⁷⁻⁸ Kake nsi ne ba gyi Bodobodoo-ne-yiisi-moñ-te-ro-o, na bō mō nsannegyii a bō gyi Wuribware-a-kya-anē-yōwe a ateese-o, ne Yeesuu a sun Peetroo na Yohanee bō kyonwe feye, “Mon' nare ya lonjō ketō kemaa, na ane bō gyi Wuribware-a-kya-anē-yōwe a ateese-o.”

⁹ Ne baa bise Yeesuu feye, “Mfene ne fō e kpa feye ane ya lonjō sa fō-ɔ nee?”

¹⁰ Ne Yeesuu a benjaa feye, “Mone ya yō mone i lwee man-ɔ-rō, mone e gyanjaa onyare kō na ɔ sō kalō na nkyu, na mon' gya mō se yō lonjō ne o lwee mō-rō-ɔ-rō. ¹¹ Na mon' tōwe gywii lonjō wuye-o feye, ‘Okapopo-ɔ ye, Nkee kekyan ne mō aa mō agyasepo-ɔ i gyi Wuribware-a-kya-anē-yōwe a ateese-o kemō-rō-ɔ?’ ¹² Mfen-ɔ na ɔ kaapo mone

aban̄soroō kekyaŋ dabē kō nē kē bō soso-ɔ-rɔ, na baa kyɔ̄ lɔŋŋɔ̄ kemɔ-rɔ waa ngya na iteeburi bō yera-rɔ. Na mon' waa ketɔ̄ kemaa siraa bō yera anē.”

¹³ Bamɔ̄ a yɔ̄ maŋ-ɔ-rɔ-ɔ, aneŋ nē Yeesuu a tɔwe-ɔ̄ dɛɛ nē baa ŋu, nē baa waa Wuribwarē-a-kya-anē-yɔwē a ateese-o siraa mfeŋ.

Anē nyanpē a ateese-o

(Matiyo 26.20–30; Maak 14.17–26; Yohanee 13.21–30; 1 Korintoo awuye 11.23–25)

¹⁴ Ateese-o kigyibeē a fo-ɔ, nē Yeesuu mɔ̄ aa mɔ̄ ayaa-rɔ ayerepo-ɔ̄ a kyena kyena na bō gyi ateese. ¹⁵ Nē ɔ̄ tɔwē gywii bamɔ̄ feyē, “A waa mɔ̄ kɔnē bweetō feyē mɔ̄ aa monē a gyi Wuribwarē-a-kya-anē-yɔwē a ateese mɔ̄ pwɛɛ na n dɛɛ gyi aworefō na ŋ wu. ¹⁶ A leē feyē mɔ̄ i gyi monē kasentij feyē, ma leē gyi ateese mɔ̄ daa, amɔ̄ bō fō saŋ nē Wuribwarē ē ba na ɔ̄ bō gyi mɔ̄ kuwure, nē ketɔ̄ kemaa nē ateese mɔ̄ yerē bō sa-ɔ̄ a waa-ɔ̄.”

¹⁷ Nē Yeesuu a taa nta kotorenkyu borɔ̄, nē ɔ̄ sa Wuribwarē ansē weē sē, nē ɔ̄ yē, “Monē pɛɛɛ mon' kɔorē nuu. ¹⁸ Mɔ̄ ē tɔwē mɔ̄ i gywii monē feyē leē mbeyɔmɔ̄ bō yɔ, ma leē nuu nta mɔ̄, amɔ̄ saŋ nē Wuribwarē i gyi kuwure-o a fō.”

¹⁹ Nē ɔ̄ taa bodobodoo, nē ɔ̄ sa Wuribwarē ansē weē sē, nē ɔ̄ tenɛ-ɔ̄ sa bamɔ̄, nē ɔ̄ yē, “Mɔ̄ koyowaregyi nē mɔ̄ ē ba a m bō sa mone-ɔ̄ neē. Mon' gyi bō nyinɛ̄ mɔ̄.”

²⁰ Aneŋ dɛɛ, nē bamɔ̄ a gyi lowe-ɔ̄, nē ɔ̄ taa nta na kotorenkyu borɔ̄ sa bamɔ̄, nē ɔ̄ yē, “Mɔ̄ mbogya nē n tii Wuribwarē na asesē mboŋtɔ-rɔ a etan̄ popwɛɛ a kanɔ-ɔ̄ neē. N twiiri a ŋ weē sa monē.”

²¹ Amaa mon' nu feyē ɔ̄kō nē o gyi mɔ̄ kidiburo-o te mɔ̄ asē gyikpa mfeē. ²² Mɔ̄, dimaadi mɔ̄ gyi-o, i wu feyē aneŋ nē Wuribwarē a tɔwē bō yera-ɔ̄, amaa ɔ̄kō nē o gyi mɔ̄ kidiburo-o i ŋu asen̄ neē fɛɛ.” ²³ Nē baa leē ba bise abɛɛ ba kpa bamɔ̄-rɔ ɔ̄kō nē ɔ̄ ba a ɔ̄ bō gyi mɔ̄ kidiburo amɔ̄-ɔ̄.

Aneŋ nē Yeesuu agyasepo-ɔ̄ i gyiiri kebresɛ sē ikii-o

²⁴ Nē ikii a lwee Yeesuu agyasepo-ɔ̄-rɔ ba kpa mɔ̄ nē ɔ̄ gyē bamɔ̄-rɔ ɔ̄bresɛ-ɔ̄. ²⁵ Nē Yeesuu a tɔwē gywii bamɔ̄ feyē, “Ndē sē awuye awure de bamɔ̄ elen̄, nē ba kpa feyē ɔ̄kemaa teē bamɔ̄ kenyaarē dabē feyē ‘asesɛ bamɔ̄ nyare.’ ²⁶ Amaa monē leē kweē. ɔ̄kō nē ɔ̄ gyē mone-rɔ ɔ̄bresɛ-ɔ̄ kii monē kayaagyi, na mone-rɔ ɔ̄gyen̄kpepo-ɔ̄ mɔ̄ kii monē kenya. ²⁷ ɔ̄kō nē o te na ɔ̄kō waa ateese baa mɔ̄-ɔ̄ ē gyē bresɛ, bɛɛɛ ɔ̄kō nē ɔ̄ waa ateese-o ē gyē bresɛ? ɔ̄kemaa nyi feyē ɔ̄kō nē o te na bō waa ateese baa na o gyi-o ē gyē bresɛ. Amaa m feraa m bō mone-rɔ neē mɔ̄ i sun̄ mɔ̄ ē sa monē. ²⁸ Mɔ̄ aa monē ya gyi aworefō nē mɔ̄ a gyi-o pɛɛɛ. ²⁹ Aneŋ se-ɔ̄, feyē aneŋ nē n sē a sa mɔ̄ kuwure-o, ŋ gbaa mɔ̄ ē sa monē kɔkō aneŋ dɛɛ. ³⁰ Mɔ̄ aa monē ē kyena mɔ̄ kuwure-o si, na anē gyi a anē nuu, na mon' gyi anē Isireelii awuye a nsuro kudu ŋnyɔ-ɔ̄ kuwure.”

Aneŋ nē Yeesuu yē Peetroo ē tɔwē ɛ̄ ɔ̄ moŋ nyi mɔ̄-ɔ̄

(Matiyo 26.31–35; Maak 14.27–31; Yohanee 13.36–38)

³¹ Mfeŋ nē Yeesuu a teē feyē, “Simɔŋ, Simɔŋ, ɔ̄bɔnsam a korē mɔ̄ kpa na ɔ̄ kyɔ̄ mone-rɔ keē mone-rɔ bamɔ̄ nē ɔ̄ taare a ɔ̄ nya na bō kii mɔ̄ lee-o, feyē aneŋ nē bamɔ̄ ya kyaarē yaabraa, nē baa leē agyi-o, ba taa afenfen̄tee-o bō twee-ɔ̄. ³² Simɔŋ, mɔ̄ ē tɔwē a n gywii fō feyē fō ē serē a fō yɔwē mɔ̄. Amaa mɔ̄ a korē kebwarekorē sa fō feyē saŋ amɔ̄, fō ma yɔwē mɔ̄ kɔkɔregyi. Na saŋ nē fō a kin̄ji fō ē ba-ɔ̄, fō waa fō beeko-ana agyasepo-ɔ̄ mfeē wɔrē.”

³³ Nē Peetroo a ben̄ŋaa mɔ̄ feyē, “Mɔ̄ nyanpē, mɔ̄ ē gya fō sē, nē amɔ̄ ē gyē kitii na bō tii mɔ̄ aa fō, nē amɔ̄ ē gyē lowi na mɔ̄ aa fō a wu.” ³⁴ Mfeŋ nē Yeesuu yē, “Peetroo, mɔ̄ ē tɔwē mɔ̄ i gywii fō feyē, ndɔ̄ kanye mɔ̄ fō ē sweē iluwi esa feyē fō moŋ nyi mɔ̄ pwɛɛ na kyanarē dɛɛ forē.”

Atannē mbɔteē na ekorē na apan̄ asen̄

³⁵ Nē Yeesuu a bise mɔ̄ agyasepo-ɔ̄ feyē, “Saŋ nē mɔ̄ a dɛɛ sun̄ monē feyē mon' ya tɔwē asen̄ timaa-o, nē ŋ yē monē ē yɔ monē ma taa atannē mbɔteē na ekorē na asebeta-ɔ̄,

mone a ya-ɔ, mone a nu mone eyee feye mone a mon yaa atetamonjta amo aaa?” Ne bo ye, “Daabii.”

³⁶ Ne Yeesuu ye, “Amaa mbeyomɔ feraa okemaa ne o de atanne kabootee-ɔ na koree-ɔ, a tiri feye ɔ taa kra. Ne okemaa ne mɔ e mon de kepan, a tiri feye o fe mɔ kaare bo soo koko.

³⁷ Bo lee feye mon' nu lee mɔ ase feye anen deɛ ne baa kyoreɛ mɔ asen waa abwaresen wɔre-ɔ-rɔ feye, ‘Baa waa mɔ ketɔ ne ba waa aboyewaapo-ɔ’,* a tiri feye a ba kasentij. A lee feye anen ne baa kyoreɛ mɔ kuɲu si asen-ɔ, san e kpa a ɔ fo feye a waa kasentij.”

³⁸ Ne mɔ agyasepo-ɔ a benɲaa mɔ feye, “Ane nyanɲe, kee, apan anyɔ bo mfee.”

Ne Yeesuu ye, “Daabii, aa baare.”

Anen ne Yeesuu a ya kore kebwarekore Mfo-Ayii kebee-ɔ se-ɔ

(Matiyo 26.36–46; Maak 14.32–42)

³⁹ Feye anen ne ɔ kyɔ ɔ waa san kemaa-ɔ, ne so ya Mfo-Ayii kebee-ɔ se, ne mɔ agyasepo-ɔ a gya mɔ se ya mfen. ⁴⁰ Bamɔ a fo mfen-ɔ, ne Yeesuu a tɔwe gywii bamɔ feye, “Mon' kore Wuribware feye Obansam ma kan kyɔ mone-rɔ kee feye mone i kinji kamɛɛ aaa.” ⁴¹ Ne so kyon ya akatɔ se kafwee ya kpuni anurii kore kebwarekore. ⁴² ɔ ye, “N se, mbeyomɔ feraa mɔ e kore fo nee feye, fo e kpa, fo sa a mɔ aworefoɔ ne mɔ i gyi mɔ-ɔ gye kee, na m ma wu. Amaa kanɔ nkemaa ne fo e kpa-ɔ bware sa mɔ.” [⁴³ Ne Wuribware kaboo ko a lee mɔ se bo sa ne mɔ eyee a sen mɔ. ⁴⁴ Ne aa tɔraa mɔ gbaa, ne nke oo pee akatɔ kore kebwarekore, na ɔ swaare mbogya, ne n lee mɔ kayowɔre se n dwee sweere.]

⁴⁵ Ne so kosɔ lee kebwarekorekpa-ɔ mfen ya to mɔ agyasepo-ɔ da bo di idi, a lee feye bamɔ gbaa aa tɔraa bamɔ, ne tɔraa amo a sa ne baa kpone. ⁴⁶ Ne oo bise bamɔ feye, “Nteto se ne mone da mone di idi-o nee? Mon' kosɔ kore kebwarekore feye Obansam ma kan kyɔ mone-rɔ kee feye mone i kinji kamɛɛ aaa.”

Anen ne baa kra Yeesuu-o

(Matiyo 26.47–56; Maak 14.43–53; Yohanee 18.1–11)

⁴⁷ Na Yeesuu san ɔ sa senja, ne Yudas ne ɔ gye Yeesuu agyasepo kudu anyɔ-ɔ oko-ɔ a gye asese kukwii ko nkpeɛ ba. Ne so bo kyokywee Yeesuu kedaabon se bo ka mɔ kanɔ, feye anen ne Yuda awuye e ka abee kanɔ san kemaa-ɔ. ⁴⁸ Ne Yeesuu ye, “Yudas, amo fo de kedaabon se kokyokwee nee fo de mɔ, dimaadi mɔ gyi-o, fo e sa mɔ adon aaa?”

⁴⁹ Amɔ feraa Yeesuu agyasepo-ɔ a ɲu ketɔ ne ke e ba-ɔ, ne bo ye, “Ane nyanɲe, ane ba ane apan-ɔ bo ko bamɔ aaa?” ⁵⁰ Ne bamɔ oko a baa kepan bo ne Wuribware alɲɲɔpo bresɛ-ɔ anya-ɔ oko kigyisesebo ten.

⁵¹ Ne Yeesuu ye, “Yɔwe, amo-ɔ a baare.” Ne Yeesuu a daborɔ onyare amo a kesebɔ-ɔ, ne so kya kemɔ.

⁵² Ne Yeesuu a bise Wuribware alɲɲɔpo abrese na Wuribware sunkpa a adeeresepo abrese na man abrese ne baa ba a bo bo kra mɔ-ɔ pree feye, “Amɔ mone a baa apan na akyokun nee na mon' bo kra mɔ feye oyu-o ooo? ⁵³ Nke mfene mɔ-rɔ mɔ aa mone nee na mɔ e kaapo abwaresen Wuribware sunkpa-ɔ kabuno, na mone mɔ mone mon kra mɔ. Amaa mbeyomɔ ne Wuribware a sa Obansam kpa feye ɔ sa a mon' waa anen-ɔ nee.”

Anen ne Peetroo ye ɔ mon nyi Yeesuu-o

(Matiyo 26.57–58, 69–75; Maak 14.53–54, 66–72; Yohanee 18.15–18, 25–27)

⁵⁴ Mfen ne baa kra Yeesuu taa mɔ yaa Wuribware alɲɲɔpo bresɛ a lɲɲ-ɔ-rɔ. Bamɔ a ya-ɔ, ne Peetroo a sii kamɛɛ ɔ gya bamɔ se. ⁵⁵ Baa kure deekpa ko mɔ lɲɲ-ɔ kabuno nsena, ne Peetroo a sii gyɔɲɲɔ bamɔ ne bo te ba wɔre deekpa amo-ɔ ase-ɔ mfen. ⁵⁶ Amɔ kabre ko a ɲu Peetroo na o te deekpa amo ase-ɔ, ne so deere mɔ akatɔ-rɔ, ne ɔ ye, “Onyare mɔ gbaa na Yeesuu e gye ne bo naa.”

⁵⁷ Ne Peetroo a swee feye, “Okyeɛ, mon nyi mɔ gbaa.”

* 22:37 Isaya 53.12.

⁵⁸ Bọ waa kafwee-ɔ, ne ɔnyare ko a bee ɔ nyu Peetroo, ne ɔ ye, “Nee fo gbaa fo gye Yeessuu a asese-ɔ ɔko e?” Ne Peetroo bee ɔ ye, “ɔnyare, mon tii bamo se ooo.”

⁵⁹ Bee bọ fo dɔnhweree konko-ɔ, ne ɔnyare ko ma a bee ba bọ pee akato tawe feye, “Amo-ɔ feraa mon de ikii, ɔnyare ma na Yeessuu e gye ne bọ naa, a lee feye mo senja gbaa a lee Galileyanyi lee-o nee.”

⁶⁰ Ne Peetroo a bee beɔnaa feye, “ɔnyare, mon nyi keto ne fo e tawe kemo asen-ɔ.” Puri amo-ro mfen na ɔ san ɔ sa senja, ne kyanare a fore. ⁶¹ Mfen ne Yeessuu a buruwaa deere Peetroo akato-ro, ne Peetroo a nyinji si feye Yeessuu a tawe gywii mo feye, “Ndoo kanye ma, fo e swee iluwi esa feye fo mon nyi mo, pwee na kyanare dee fore.” ⁶² Amo feraa ne Peetroo a lee yo kawu ya su bweeto.

Anej ne baa saare Yeessuu, ne baa daye mo-ɔ
(Matiyo 26.67–68; Maak 14.65)

⁶³ Ne bamo ne ba deere Yeessuu si-o a saare mo, ne baa daye mo. ⁶⁴ Ne baa ba kaprakεε bọ nure mo akato se. Amo ɔko ya da mo na bọ tawe gywii mo feye, “Fo i nyi feye fo gye Wuribware a akyaame-ɔ ɔko, tawe mo ne ɔ da fo-ɔ gywii ane.” ⁶⁵ Ne baa tawe asen bweeto bọ saare mo.

Anej ne baa yaa Yeessuu Yudaa awuye a iwurekpa-ɔ
(Matiyo 26.57, 59–66; Maak 14.53, 55–64)

⁶⁶ Kaye nke-o, ne man abrese-ɔ na Wuribware alɔnɔpo abrese-ɔ na Wuribware mbraa akaaporo-ɔ a bọ gyanje, ne baa baa Yeessuu bamo akato-ro. ⁶⁷ Ne bọ ye, “Tawe a ane nu, fo e gye Kristoo ne Wuribware a sun bọ kyonwe kaye ma-ro-ɔ ɔɔɔ?”

Ne ɔ beɔnaa bamo feye, “Mo ya tawe gywii mone gbaa, mone maa kore a mon! gyi. ⁶⁸ Anej dee ne mo ya bise mone asen, ne mone maa lee kana. ⁶⁹ Amaa mo e tawe mo i gywii mone feye lee mbeyoma bọ yo, mo, dimaadi mo gyi-o, e kyena Wuribware owure dabe-ɔ kigyise si, na mo aa mo a gyi mo kuwure-o.”*

⁷⁰ Ne bamo peee ye, “Amo feraa, amo fo gye Wuribware mo gyi-o nee eee?”

Ne Yeessuu a beɔnaa bamo feye, “Anej ne mone a tawe-ɔ gye kaseɔtiɔ.”

⁷¹ Ne bọ ye, “Ane maa lee kpa ɔko a ɔ bọ tawe kotoko pwee na ane dee nyu feye oo gyi kero. Ane fɔnɔn gbaa a nu mo a tawe feye mo aa Wuribware ta.”

23

Anej ne baa yaa Yeessuu Romanyi gominaa akato-ro-ɔ
(Matiyo 27.1–2, 11–14; Maak 15.1–5; Yohane 18.28–38)

¹ Ne asese-ɔ peee ma a koso, ne baa taa Yeessuu yaa Romanyi gominaa ne ba tee mo e Pilat-o akato-ro, na ɔ sa bamo kpa feye bọ ma mo mo. ² Ne baa lee ba poro mo mfen feye, “Ane a kra ɔnyare ma na ɔ naa ɔ penna asese feye bọ ma ka lenpoo sa Kayesaa, mone Roma awuye owure dabe-ɔ. Na mo gbaa gye owure nee. Ne ɔ bee ɔ ye mo e gye Kristoo ne Wuribware a tawe bọ beya feye o sun a ɔ bọ kyonwe kaye ma-ro-ɔ.”

³ Ne Pilat a bise Yeessuu feye, “Baa poro fo feye fo a tawe feye fo e gye Yudaa awuye owure-o. Emene ne fo i lee kana?”

Ne Yeessuu ma ye, “Senbise ma a lee fo ase nee eee?”

⁴ Ne gominaa-o a tawe gywii Wuribware alɔnɔpo abrese-ɔ na asese biribiri ne baa ba iwurekpa bọ yere mfen-ɔ feye, “M feraa mon nyu ɔnyare ma kebeye ne ki i bu mo kero-ɔ.”

⁵ Amaa nke gbaa ne asese-ɔ a pee akato ba poro mo. Bọ ye “Mo asen ne ɔ kaapo-ɔ e kpa a a baa asen Yudeya sweere se. Galileya sweere se ne ɔ lee ɔ kaapo amo, ne mbeyoma ɔ taa baa bọ fo mfee-ɔ.”

Anej ne baa yaa Yeessuu Herod akato-ro-ɔ

* 22:69 Daniyel 7.13-14.

⁶ Saŋ ne gominaa-o a nu amo-ɔ, ne oo bise feye, “ɔnyare amo gye Galileyanyi nee eee?” Ne baa beŋŋaa feye, “ɔ gye.” Amo Galileya sweere se owure gye Herod* ne ɔ bo Yerusalem maŋ-no saŋ amo-ɔ. ⁷ Gominaa-o a nu amo-ɔ, ne ɔ sa ne baa yaa Yeessuu Herod ase.

⁸ Owure Herod a ŋu Yeessuu-o, ne aa waa mɔ kane bweetɔ, bo lee feye oo nu mɔ asen, ne ɔ kyɔ ɔ kpa mɔ kunu kedɛdaa. ɔ kpa a o ŋu akpenjeyeeɔ ne ɔ waa-ɔ nee. ⁹ Aneŋ se-ɔ, ne Herod a bise Yeessuu asen bweetɔ. Amaa Yeessuu moŋ beŋŋaa mɔ. ¹⁰ Ne Wuribware alɔŋɔpɔ-ɔ na Wuribware mbraa akaapɔpɔ-ɔ a lee yɔ akatɔ-ro ya pɔro Yeessuu bweetɔ.

¹¹ Nkee Owure Herod na mɔ asoogyaa awuye a saare Yeessuu, ne baa waa mɔ kano ŋkɛmaa mɔ ne ba kpa-ɔ, ne baa ba waagya damenanse ko bo bun mɔ, ne baa kinŋaa mɔ yaa Gominaa Pilat ase. ¹² Gominaa Pilat a sa ne baa yaa Yeessuu Owure Herod ase-ɔ, lee ŋke nsi amo ne owure-o a taa gominaa-o kenyaŋe. Pwee ne saŋ mɔ a dɛe fo-ɔ, bo gye adɔŋ nee.

*Aneŋ ne Romanyi gominaa-o a sure si feye bo mɔ Yeessuu-o
(Matiyo 27.15–26; Maak 15.6–15; Yohane 18.39 – 19.16)*

¹³ Ne Gominaa Pilat a tee Wuribware alɔŋɔpɔ abrese-ɔ na maŋ agyeŋkɛpɔ-ɔ na asese-ɔ pɛee bo gyanŋe. ¹⁴ Ne ɔ tɔwe gywii bamo feye, “Mone a baa ɔnyare mɔ mo ase nee feye ɔ naa ɔ penna asese nee. Mbeyɔmɔ, mo a bise mɔ deere asen-ɔ-ro mone akatɔ-ro mfee, ne mo a ŋu feye ɔ moŋ gyi asen pɛee ne mone e pɔro mɔ amo se-ɔ keɔ. ¹⁵ Aneŋ dɛe ne Owure Herod gbaa moŋ ŋu keɔ ne oo gyi-o, bo lee feye oo kinŋaa mɔ bo kyɔŋwe ane. ɔnyare mɔ moŋ waa seye ne ane i kperi amo se a ane mɔ mɔ-ɔ. ¹⁶ Amose-ɔ mo e sa nee a bo da mɔ paara, na bo yɔwe mɔ a ɔ nare ya kyure.” [¹⁷ ɔ tɔwe aneŋ, a lee feye saŋ kɛmaa mɔ Wuribware-a-kyaa-ane-yɔwe a ateese kigyibee-ɔ, Romanyi gominaa i lee bamo ne oo tii bamo tiikpa-ɔ ɔko a ɔ sa bamo.]

¹⁸ Ne asese pɛee a faa-ro kenken feye, “Mɔ mɔ! Na fo lee Bar-Abas lee tiikpa-ɔ sa ane.” ¹⁹ Bar-Abas e gye ɔnyare ko ne ɔ sa ne asese a koɔ ko bo kye Roma abane maŋ mɔ-ro, ne ɔ mɔ asese, ne baa kra mɔ tii-o nee.

²⁰ Amo gominaa-o saŋ ɔ kpa feye ɔ yɔwe Yeessuu bo kyɔŋwe. Aneŋ se-ɔ ne ɔ bee bise asese-ɔ. ²¹ Ne asese-ɔ a bee faa-ro kenken feye, “Da mɔ bo mera kiyii kpare-abee-ro se! Da mɔ bo mera kiyii kpare-abee-ro se!”

²² Ne gominaa-o a bee tɔwe gywii bamo sasepɔ feye, “Nteto boye gbaa ne ɔ waa? M fɛraa moŋ kee ketɔ ne ɔ waa ne o kperi kemo se a o wu-o. Mo e sa a bo da mɔ paara nee a bo yɔwe mɔ a ɔ nare ya kyure.”

²³⁻²⁴ Ne asese-ɔ a fɛe-ro aneŋ-aaa, ne nkee gominaa-o a bo kpone sure si feye ɔ waa ketɔ ne bo ye ɔ waa-ɔ. Aneŋ se-ɔ ne oo bu Yeessuu keɔ. ²⁵ Ne gominaa-o a lee Bar-Abas ne ɔ baa asen maŋ-no, ne ɔ mɔ asese-ɔ lee tiikpa bo kyɔŋwe, ne ɔ taa Yeessuu sa mɔ asoogyaa awuye feye bo ya waa mɔ aneŋ ne asese-ɔ e kpa-ɔ.

*Aneŋ ne baa da Yeessuu bo mera kiyii kpare-abee-ro se-ɔ
(Matiyo 27.32–44; Maak 15.21–32; Yohane 19.17–27)*

²⁶ Saŋ ne asoogyaa awuye-o de Yeessuu ba yɔ-ɔ, ne baa gyanŋaa ɔnyare ko ne ɔ lee Kireene maŋ-no-ɔ ne ba tee mɔ e Simɔŋ na ɔ kyɔŋ o lwee maŋ-ɔ-ro. Ne baa yere mɔ taa kiyii kpare-abee-ro-ɔ bo sorɔ mɔ, na ɔ gya Yeessuu si. ²⁷ Na asese demante-ɔ gya mɔ se. Akyee ko gbaa bo bamo-ro bo gya se, na ba su ba sa Yeessuu. ²⁸ Ne Yeessuu a buruwaa tɔwe gywii bamo feye, “Yerusalem akyee, mone ma kperi mo se su. Mon' su sa mone eyee na mone gyi-ana. ²⁹ Bo lee feye saŋ ko e ba na asese tɔwe feye, ‘Akyee ne bo moŋ kowe-ɔ na bamo ne bo moŋ de nyaagi pɔpwee ne ba nyapo bamo-ɔ anu bo dan.’ ³⁰ Saŋ amo ne asese e tɔwe a bo gywii abee feye, ‘Mon' lee da ane se’ na bo kore abeegyie feye, ‘Mon' taa ane bo kweero.’” ³¹ Kayii bobwee ne baa kywee-ɔ, saŋbotɔ kamɔ ne kaa wɔre-ɔ. Bamɔ a waa mɔ amo-ɔ mbeyɔmɔ-ɔ, ne emene ne ba ba a bo bo waa mone kamee-ro?”

* **23:6** Mɔ e gye Herod Antipas nee. * **23:30** Hoseya 10.8.

³² Amò anyarè anyò kò nè bọ gye abọyewaapọ-ọ mọ tii si, nè ba yaa bamọ aa Yeesuu a bọ mọ. ³³ San nè baa fọ mfen nè ba tee ε “Kòlòkòròngyi sweere”-ọ, nè baa da Yeesuu bọ mera kiyii kpare-abεε-rọ-ọ se mfen. Nè baa da abọyewaapọ anyọ-ọ mọ òkò bọ mera kòkò se mò kigyise si, nè baa da òkò-ọ mọ kòkò se Yeesuu kẹbena se. ³⁴ Nè Yeesuu a tọwe ε, “N se, taa asoogyaa awuye mọ ebọye bọ ke bamọ, a lee feye bọ mon nyi ketò nè ba waa-ọ.” Nè asoogyaa awuye-o a waa mpini mpini bọ ke Yeesuu atò bunse-rọ taa.

³⁵ Nè ñkee asese-ọ yere ba deere, na Yudaa awuye agyenkreepo-ọ e mose mò ba tọwe ba kyonwe Yeesuu feye, “Ọ mọrọwe bọkò, amaa mon' sa a ane kee feye mò a tọwe ε mò e gye Kristoo nè Wuribware a sun bọ kyonwe kaye mọ-rọ-ọ, ọ taare a ọ mọrọwe mò eyee aaa.”

³⁶ Nè asoogyaa awuye-o gbaa a saare mò, nè baa yọ Yeesuu ase ya sa mò nta. ³⁷ Nè bọ ye, “Fọ e gye Yudaawuye owure kasentij, amọ feraa mọrọwe fọ eyee.”

³⁸ Nè baa taa kaworetāa kò nè gominaa-o a kyore se feye, “Kee Yudaawuye owure-o” bọ mera Yeesuu anu si.

³⁹ Nè abọyewaapọ nè baa da bamọ aa Yeesuu bọ mera ayii kpare-abεε-rọ se kake kòkò-ọ òkò a tu asaagi wee Yeesuu si feye, “N gye fọ e gye Kristoo-o ooo? Mọrọwe fọ eyee, na fọ mọrọwe ane.”

⁴⁰ Nè abọyewaapọ amọ anyosepo-ọ a faa mò kosobεε-ọ se feye, “Fọ mon sere Wuribware nee eee? Kepò kòkò nè baa bu ane aa mò. ⁴¹ Anè feraa gbaa, baa bu ane kepò kpa se, bọ lee feye bọye nè ane a waa-ọ kòkò nè baa ka ane-ọ, amaa mò feraa, ọ mon waa bọye kò.”

⁴² Nè mò feraa a tọwe gywii Yeesuu feye, “Yeesuu, san nè fọ e ba a fọ bọ gyi kuwure-o, fọ ma kan tan mò se.”

⁴³ Nè Yeesuu a tọwe gywii mò feye, “Mọ i gyi fọ kasentij feye ndọ mò aa fọ e yọ Wuribware se.”

Aneñ nè Yeesuu a wu kiyii kpare-abεε-rọ-ọ se-ọ

(Matiyo 27.45–56; Maak 15.33–41; Yohanee 19.28–30)

⁴⁴⁻⁴⁵ Aa bọ fọ mpase-ọ, nè kyowe a yowe keda, nè kibugyii a da sweere amọ se pεεε. Nè kaa gyi edonhweree esa. Nè ñkee waagya nè baa bọ kun Wuribware sunkpa a dọdọ-rọ a kẹkyañ-nọ-ọ a kyañ-nọ ntuñ nyọ. ⁴⁶ Nè Yeesuu a faa-rọ kenken feye, “N se eee, mọ a taa mò kra bọ waa fọ kesaree-rọ.” Mò a tọwe amọ-ọ lowe-ọ, nè oo kii Eware lee.

⁴⁷ Amò asoogyaa obrese-ọ a ñu atò nè aa waa mfen-ọ, nè ọ kyorọ Wuribware, nè ọ ye, “Kasentij, weete ọ gye sese timaa.” ⁴⁸ Amọ feraa asese nè baa gyanje mfen ba deere atọ-ọ a ñu ketò nè kaa waa-ọ, nè baa kinji yọ pe, na bamọ asaree gya bamọ anu ba su. ⁴⁹ Nè bamọ nè bọ nyi Yeesuu neenεε-ọ na akyee nè baa gya mò se lee Galileya sweere se-ọ yere kefò ba deere ba kyonwe.

Aneñ nè baa pure Yeesuu-o

(Matiyo 27.57–61; Maak 15.42–47; Yohanee 19.38–42)

⁵⁰⁻⁵¹ Amò anyarè kò mọ bọ-rọ nè ba tee mò ε Yosef nè ọ lee Arimateya man nè ọ bọ Yudeya sweere se-ọ. Ọ gye sese timaa, nè asese mọ bee ba bu mò bweetò. Mò feraa gywii san nè Wuribware i gyi kuwure sweere mọ se-ọ nee. O tii iwurekpa asengyipọ-ọ se, amaa n gye mò aa bamọ kan feye bọ bu Yeesuu kepò. ⁵² Aneñ se-ọ nè anyarè mọ a yọ Gominaa Pilat ase ya kore kpa feye mò feraa e ya taa Yeesuu kifunij a ọ yaa pure. ⁵³ Amò kegyeranta kò mọ nè baa ñeri kefore lee bọ feye kẹkyañ-ọ maa mfen. Amaa bọ mon tee pure òkò kemọ-rọ. Aneñ se-ọ nè Yosef a ya maye kifunij-o, nè ọ ba kyefuri bọ miri mò, nè ọ waa menan taa mò waa kegyeranta-ọ-rọ. ⁵⁴ A lee feye kake amọ gye Ifiyara nee. Amose-ọ kyowe ya lowe, amọ kukyure kake a lweero, nè òkò mon de kpa feye o sun kusun.

⁵⁵ Ne akyee ne baa gya Yeesuu si lee Galileya sweere se-ɔ a gya Yosɛf se ya ɲu kegyeraŋta-ɔ na aneɲ ne ɔɔ ba Yeesuu kifuniɲ-o bɔ beya-rɔ-ɔ. ⁵⁶ Ne baa kiɲɲi yɔ pe ya kpa kadwii na kakyanne na bɔ ba bɔ kyiiine Yeesuu kifuniɲ-o. Ne baa kyure kukyure kake-o feye aneɲ ne Wuribware a mbraa-ɔ e kaapo-ɔ.

24

Aneɲ ne Yeesuu a kyiiɲi lee lowi-ro-o

(Matiyo 28.1–10; Maak 16.1–8; Yohannee 20.1–18)

¹ Memeneda, kake ne Yudaa awuye-o i kyure, ne bɔ maa waa kusun kemaa-ɔ a kyon-ɔ, Kosiyara gyegyaye tututu, ne akyee-ɔ a yɔ Yeesuu kegyeraŋta-ɔ ase, na bɔ de kadwii na kakyanne-ɔ bamo ase. ² Amaa bamo a fo kegyeraŋta-ɔ ase-ɔ, baa ɲu feye kefore dabe ne baa kuroɲ bɔ kpuse kemɔ kanɔ-ɔ se feye pone-ɔ a kuroɲ lee-rɔ. ³ Amose-ɔ ne baa lweero. Amaa bɔ moɲ ɲu ane nyanpe Yeesuu kifuniɲ-o da-rɔ. ⁴ Aneɲ se-ɔ ne eyee a kpen bamo. Puri amo-rɔ mfeɲ ne baa ɲu anyare anyo ko, na bɔ buɲ ekaare ne e tore se pareparepare-ɔ bɔ yere bamo ase. ⁵ Kufu a nya akyee amo-ɔ se, ne baa buɲne anyare anyo amo akato-rɔ.

Ne anyare anyo-ɔ a bise bamo feye, “Nteto se ne mone i buwi allowipo-rɔ mone e kpa ɔko ne o te-o? ⁶ Yeesuu moɲ bɔ mfee, ɔɔ kyɔ kyiiɲi lee lowi-ro, ɔɔ daree. Moɲ' nyiiɲi si feye ɔɔ tawe gywii moɲ saɲ ne ɔ bɔ Galileya-ɔ feye, ⁷ ‘A tiri feye bɔ taa mo, dimaadi mo gyi-o, bɔ waa abɔyewaapo kesaree-rɔ, na bɔ da mo bɔ mera kiyii kpare-abee-rɔ se, na kemɔ kake sasapo-ɔ na n kyiiɲi lee lowi-ro.’”

⁸ Ne akyee-ɔ a nyiiɲi asen-ɔ se. ⁹ Ne baa kiɲɲi lee kegyeraŋta-ɔ-rɔ, ne baa ya tawe ketɔ ne baa ɲu-o peee gywii mo agyasepo kudu kako-ɔ, na bamo ne bɔ bɔ bamo ase-ɔ. ¹⁰ Amo akyee amo anyare e gye Mariya Magadalanyi na Yohana na Yakubu mo nyi Mariya. Akyee mo na bokɔ ne bɔ tii bamo se-ɔ ya yɔ ya tawe asen-ɔ peee gywii Yeesuu ayaa-rɔ ayerepo-ɔ. ¹¹ Amaa baa fa nee feye ketɔ ne akyee amo a tawe gywii bamo-ɔ moɲ de kaase. Amose-ɔ bɔ moɲ kɔɔre gyi.

¹² Ne Peetroo feraa a koso ɲweɛnaɲ yɔ Yeesuu a kegyeraŋta-ɔ ase. Mo a fo-ɔ, ne oo buɲne deere-rɔ ɲu kyefuri ne baa bɔ miri Yeesuu kifuniɲ-o. ɔ moɲ lee ɲu seye bɔ tii si. Ne ketɔ ne kaa waa-ɔ a kpen mo eyee, ne oo kiɲɲi yɔ pe.

Imayus koyɔ-ɔ

(Maak 16.12–13)

¹³ Kake amo dee, ne Yeesuu agyasepo anyo ko a koso lee Yerusalem man-no bɔ naa ba yɔ kamaɲgyii ko ne ba tee e Imayus-o. Mfeɲ na Yerusalem e waa feye emayerɛ isunoo. ¹⁴ Bɔ naa ba yɔ na ba tawe ketɔ ne kaa waa Yeesuu Yerusalem-ɔ asen. ¹⁵ Bamɔ a naa na ba tawe amo asen-ɔ, ne Yeesuu fɔɲfɔɲ a lee toɲ ko nare ya tɔ bamo-rɔ, ne ɲkee mo aa bamo naa. ¹⁶ Baa ɲu mo, amaa bɔ moɲ pini mo.

¹⁷ Ne Yeesuu a bise bamo feye, “Nteto asen ne mone naa mone e tawe mone i gywii abee-ɔ nee?”

Ne baa sii yere, ne oo ɲu feye bamo akato a pee. ¹⁸ Ne bamo ɔko ne ba tee mo e Kilopas-ɔ a bise Yeesuu feye, “Amo fo feraa fo wore e gye ɔfo Yerusalem mfee, ne fo moɲ nyi ɲke mfene mo-rɔ a ketɔ ne kaa ba-ɔ?”

¹⁹ Ne Yeesuu ye, “Nteto asen ya ba?”

Ne baa beɲɲaa mo feye, “Ketɔ ne kaa waa Yeesuu Nasarɛtenyi-o. Weete ɔ gye Wuribware a akyaamee-ɔ ɔko nee, ne ase-ɔ a ɲu feye Wuribware a sa mo keyaalen bweeto feye ɔ waa akpeneyeeto, na ɔ kaapo abwareseɲ. ²⁰ Ne Wuribware alɔɲɔpo-ɔ na man agyeɲkpeepo-ɔ a gyi mo asen, ne baa bu mo kɛpɔ, ne bɔ ye a bware feye o wu. Ne baa taa mo sa Roma awuye, ne baa da mo bɔ mera kiyii kpare-abee-rɔ se. ²¹ Na weete ane mo ane de mo temaa feye mo e gye ne ɔ ba na ɔ bɔ morawe Isireelii awuye. Amo ɲke nsa

e gye ndoo feye bamo a waa mo ane ne ane a towe-o. ²² Amaa ane akyee ne bo tii ane se-o a sa ne eyee a kpen ane, bo lee feye baa ya deere kegyeranta-o-ro gyegyaye kese-ro. ²³ Ne bo mon nu kifuni-o, ne baa kinji bo towe gywii ane feye Wuribware mbo ko a lee bamo eyee bo kaapo bamo. Mfen ne baa towe gywii bamo feye Yeesuu a kyinji lee lowi-ro. ²⁴ Ne ane-ro boko a ya deere kegyeranta-o-ro, bo mon nu Yeesuu-o feye ane deere ne akyee amo a towe-o.”

²⁵ Ne Yeesuu a towe gywii bamo feye, “Mone mon de mfeere. Mone san mone mon kore keto ne Wuribware akyaamee a kyoree waa abwaresen wore-o-ro-o gyi mone nkpono-ro. ²⁶ Mone mon tee nu kaase feye a tiri feye Kristoo ne Wuribware ye o sun-o i nu aworefoo na o wu, pwee na o deere nya wuraa na kedabe Wuribware se.”

²⁷ Bamoo aa Yeesuu a kya kpa se bo naa-o, ne Yeesuu a lee o lee keto ne Mosis na Wuribware akyaamee-o a kyoree waa abwaresen wore-o-ro-o bo kaapo mo kunu si asen-no peee gywii bamo.

²⁸ Bamoo a kpa a bo to kama gyii ne ba yo kamoo se-o-ro-o, ne Yeesuu a waa feye mo feraa e kyon se mfen-o. ²⁹ Amaa bo mon sure si feye o kyon yo-o se-o, ne bo ye o bo sowe bamo ase mfee, a lee feye kyowe a lowe. Amose-o ne Yeesuu a ya sowe bamo ase.

³⁰ Ne mo aa bamoo a kyena na bo gyi ateese, ne oo taa bodobodoo-o, ne oo sa Wuribware anse wee se, ne oo tenje-ro sa bamoo a bo gyi. ³¹ Nkee ne bamoo akato a bunji neene-o nee, ne baa pini mo mfen, amaa bo mon lee nu mo, oo nya.

³² Ne baa towe gywii abee feye, “San ne oo kaapo ane abwaresen-o-ro-o, aa waa ane kone, ne ane nkpono-ro a yuri ane, beee?”

³³ Mfen ne baa koso puri amo-ro kinji yo Yerusalem man-no ya to feye Yeesuu agyasepo kudu kako-o na bamoo ne bo tii si-o a gyanje. Ne abee anyo-o a towe gywii bamoo feye baa nu Yeesuu na o kee. ³⁴ Ne baa benjaa bamoo feye, “Kasentij, ane nyanje a kyinji lee lowi-ro. Oo lee mo eyee bo kaapo Simo.” ³⁵ Ne anyare anyo-o a towe keto ne kaa ba kpa-o-ro-o na ane ne baa pini Yeesuu san ne oo tenje bodobodoo-o-ro sa bamoo-o gywii bamoo.

Ane ne Yeesuu a lee mo eyee bo kaapo mo agyasepo-o

(Maak 16.14–18; Yohane 20.19–23)

³⁶ Na anyare anyo-o san ba towe asen-o ba gywii Yeesuu agyasepo-o, ne Yeesuu fonfon a lee bamoo se o yere bamoo-ro mfen, ne oo ka bamoo kana feye, “Eeye yure mone.” ³⁷ Ne kufu a nya bamoo, ba fa feye ba nu kyenajpo ko nee. ³⁸ Ne oo bise bamoo feye, “Nto i de mone kufu? Nteto se ne mone maa kore mone i gyi? ³⁹ Mon' deere mo asaree na mo ayaapapaa, na mon' nu feye mo nee. Na mon' kra mo-ro a mon' kee. Kyenajpo de ayeegyii na abowii feye ane ne mone a nu n de-o ooo?”

⁴⁰ Mo a towe ane-o, ne oo taa mo asaree na ayaapapaa bo kaapo bamoo. ⁴¹ Bo san bo mon kore Yeesuu a asen-o gyi kyekyee. Amaa bamoo akato a gyi, ne eyee a kpen bamoo. To, ne Yeesuu a bise bamoo feye, “Mone de ateese ko mfee aaa?”

⁴² Ne baa taa kakingyi denase katin ko sa mo. ⁴³ Ne oo taa wo bamoo akato-ro mfen.

⁴⁴ Ne oo towe gywii bamoo feye, “San ne n te na mo aa mone e sa senja-o, mo a towe asen ko gywii mone, ne m bee mo e towe amo-ro. Amo e gye feye keto kema ne Mosis a kyoree waa mo mbraa wore-o-ro-o, ne Wuribware akyaamee a kyoree-o, ne Deefid a kyoree waa mo ilin wore-o-ro bo lee mo kunu si-o e ba kasentij.”

⁴⁵ Ne oo kya se kaapo keto ne ke bo abwaresen wore-o-ro, ne a gye mo kunu si asen-o kaase. ⁴⁶ Ne nkee oo towe nee feye, “Baa kyoree waa abwaresen wore-o-ro nee feye Kristoo ne Wuribware ye o sun a o bo kyonwe kaye mo-ro-o i gyi aworefoo, na o wu, na kemo nke nsa o kyinji lee lowi-ro. ⁴⁷ Na mon' yo mfee a Yerusalem awuye-o na kaye-ro asese peee ase ya ba mo kenya bo towe asen timaa-o gywii bamoo. Na mon' towe gywii bamoo feye okema nu mo eyee, na o kinji lee mo ebaye-ro, na Wuribware nya taa mo ebaye-o bo

ke m̀. ⁴⁸ M̀ne f̀nf̀n e gye amo ayerer̀p̀. ⁴⁹ Na m̀ f̀nf̀n sa a Wuribware a kufwiine timaa-o ywee m̀ne se, feye aneñ ne n se Wuribware a t̀we b̀ beya feye ɔ waa-ɔ. Amaa m̀n' gywii mañ-nɔ mfee b̀ f̀ san ne m̀ne e nya mfaane a keyaalen ne ke e lee soso-ɔ.”

Aneñ ne Yeesuu yii soso-ɔ

(Maak 16.19–20; Ayaa-rɔ ayerep̀ asun 1.9–11)

⁵⁰ Ne ñkee Yeesuu a sa ne m̀ aa m̀ agyasep̀-ɔ a yɔ haree Betaniya kamangyii, ne ɔ yase m̀ asaree soso, ne oo yure bam̀ mfen. ⁵¹ M̀ a maa se o yure bam̀-ɔ, ne Wuribware a b̀ yaa m̀ soso.

⁵² Ne m̀ agyasep̀-ɔ a sii mfen sun m̀, ne baa kinñi yɔ Yerusalem mañ-nɔ, na bam̀ akatɔ a gyi bweetɔ. ⁵³ Ne baa yɔ b̀ b̀ Wuribware sunkpa-ɔ kabuno ba kyɔ Wuribware kake kema.

Yohanee K̄et̄o ne Yohanee a kyor̄εε b̄o lee asen̄ timaa-o si-o

Anēn̄ ne Abwaresen̄-ɔ du-o

(Matiyo 3.1–12; Maak 1.1–8; Lukas 3.1–18)

- 1 At̄o kemaa keleēkaase-ɔ,
Abwaresen̄ kȳo ɔ b̄o-r̄o.
Abwaresen̄-ɔ na Wuribwarē i te.
Abwaresen̄-ɔ na Wuribwarē gyē k̄ok̄ōk̄o.
- 2 Sān̄ ne Wuribwarē a tweē kaye-ɔ,
Abwaresen̄-ɔ na Wuribwarē kȳo b̄o b̄o-r̄o.
- 3 M̄o sē ne Wuribwarē a waa k̄et̄o kemaa b̄o b̄or̄o.
K̄et̄o kemaa ne Wuribwarē a twee-ɔ, ɔ m̄ōn̄ kwayē m̄o.
- 4 Abwaresen̄-ɔ sē ne k̄et̄o kemaa yerē
kē ē nyā n̄kpa.
N̄kpa p̄eēē a leē m̄o asē neē.
N̄kpa m̄o a taa k̄elan̄ner̄o baa asesē.
- 5 K̄elan̄ner̄o m̄o ē gyē nē kē ē lan̄nē kibugyii-ro,
nē kibugyii-o maa taarē a k̄o kȳōn̄ k̄elan̄ner̄o-ɔ.
- 6 ɔnyarē k̄o ē dēē ɔ b̄o-r̄o nē baa teē m̄o ε Yohanee.
Nē Wuribwarē a sun̄ m̄o b̄o kȳōn̄wē.
- 7 M̄o ē gyē nē ɔ ba b̄o t̄owē k̄elan̄ner̄o-ɔ asen̄
gywii asesē, na bam̄o p̄eēē nu asen̄-ɔ, na b̄o k̄orē gyi.
- 8 N̄ gyē Yohanee f̄ōn̄f̄ōn̄ ē gyē nē ɔ sa k̄elan̄ner̄o-ɔ,
m̄o f̄eraa, Wuribwarē a sun̄ m̄o neē feyē
ɔ b̄o t̄owē k̄elan̄ner̄o-ɔ asen̄.
- 9 Abwaresen̄-ɔ ē gyē k̄elan̄ner̄o kasent̄in̄ amō
nē kē ē sa asesē p̄eēē k̄elan̄ner̄o-ɔ.
- 10 Nē ɔ baa k̄elan̄ner̄o kaye-ɔ.
Amaa sān̄ nē ɔ b̄o kȳena kaye-ɔ-r̄o-ɔ,
kaye-ɔ-r̄o asesē m̄ōn̄ pini m̄o,
amaa m̄o sē nē Wuribwarē a tweē kaye-ɔ b̄o b̄or̄o.
- 11 Nē ɔ ba kayē nē ɔ twee-ɔ-r̄o,
amaa m̄o asesē nē ɔ twee-ɔ m̄o a kine m̄o.
- 12 Amaa bam̄o b̄oko f̄eraa a kra m̄o nēnēē,
nē baa k̄orē m̄o gyi,
amosē se-ɔ nē ɔ sa bam̄o p̄eēē kpa
feyē b̄o kii Wuribwarē m̄o gyi-ana.
- 13 Amaa sesē ya kii Wuribwarē m̄o gyi-ana-ɔ ɔko,
n̄ gyē sesē dimaadi ē gyē nē ɔ kpa nē ɔ kowē gyi,
Wuribwarē f̄ōn̄f̄ōn̄ ē gyē nē ɔ kowē m̄o.
- 14 To, nē Abwaresen̄-ɔ a b̄o kii nyin̄kpas̄ē,
nē ɔ kȳena anē asē kaf̄ōn̄fw̄eē.
ɔ b̄o anē asē, nē oō n̄u anē ew̄eē bwēet̄o,
nē ō dē kasent̄in̄ ɔ kȳo k̄et̄o kemaa.
Nē anē a n̄u m̄o wuraa na m̄o kedabē nē a kaapō anē

feyε m̀d̄ e gye Wuribware m̀d̄ gyi kɔŋkɔ kpen-o.

¹⁵ Nē Yohanee gbaa a lēe ɔ tɔwε m̀d̄ asen̄ feyε,
“Mɔn' kee m̀d̄. Mɔ a kyɔ tɔwε m̀d̄ asen̄ gywii m̀nɛ.

M̀d̄ e gye nē ɔ ba m̀d̄ kamεε-rɔ.

Ɔ kyɔ m̀d̄ kedabε, a lēe feyε ɔ kyɔ o te kyee
pwεε nē baa dεε kowε m̀d̄.”

¹⁶ To, m̀d̄ a ŋu anε ewεε bweētɔ-ɔ sε,
nē ɔɔ sa anε ŋyure bweētɔ bweētɔ.

¹⁷ Mosis si nē Wuribware a ba mbraa-ɔ bɔ bɔrɔ,
amaa Yeesuu Kristoo si nē Wuribware a ba ŋyure
na kasen̄tiŋ bɔ bɔrɔ.

¹⁸ Amaa fεraa ɔkɔ m̀nɛ ŋu Wuribware,
m̀d̄ gyi kɔŋkɔ am̀d̄ nē o te mεraa m̀d̄ sε Wuribware-ɔ,
m̀d̄ e gye nē ɔɔ kaapɔ anen̄ nē Wuribware du-o.

Yohanee Osuubɔpɔ asen̄-ɔ

¹⁹ Nē Yudaa awuye agyen̄kperεpɔ nē bɔ bɔ Yerɔsalēm man̄-nɔ-ɔ a sun̄ Wuribware
alɔŋŋɔpɔ na Lewii awuye kɔ bɔ kyɔŋwε Yohanee Osuubɔpɔ-ɔ asε feyε bɔ yɔ ya bise m̀d̄
feyε, “N̄sε e gye fɔ? Fɔ e gye Kristoo nē Wuribware a tɔwε feyε o sun̄-o ɔɔɔ?”

²⁰ Yohanee m̀nɛ kine bamɔ keben̄ŋaa, nē ɔɔ kaapɔ bamɔ-rɔ nεεnεε feyε, “Daabii. N gye
m̀d̄ e gye Kristoo am̀d̄.”

²¹ Nē baa bise m̀d̄ feyε, “To, nē weeteε n̄sε e gye fɔ? Fɔ e gye Wuribware kyaamεε Iliya
nē baa kyɔrεε waa abwareseŋ wɔrε-ɔ-rɔ feyε ɔ beε ba a ɔ bɔ gye Kristoo ŋkperε-ɔ ɔɔɔ?”

Nē ɔ yε, “N gye Iliya e gye m̀d̄.”

Nē baa beε bise m̀d̄ feyε, “Fɔ e gye Wuribware kyaamεε nē anε ɔdedaapɔ Mosis a kyɔ
tɔwε gywii anε feyε ɔ ba-ɔ ɔɔɔ?”*

Nē ɔ yε, “Daabii, n gye m̀d̄ nē.”

²² To, nē bɔ beε bɔ yε, “Am̀d̄ fεraa, tɔwε gywii anε m̀d̄ nē fɔ gye-ɔ, a lēe feyε anε e ya
lee kanɔ bamɔ nē baa sun̄ anε-ɔ asε. Emene nē fɔ e tɔwε fɔ eyεε asen̄?”

²³ Nē Yohanee a lee kanɔ feyε, “M̀d̄ e gye ɔkɔ nē Wuribware kyaamεε Isaya a kyɔrεε m̀d̄
asen̄ waa abwareseŋ wɔrε-ɔ-rɔ-ɔ feyε,

‘Ɔkɔ e fεε-rɔ kimukee-ro ɔ tɔwε feyε,

Mɔn' lɔŋŋɔ kpa kyεrarasε nεεnεε

bɔ beya anε nyanpε a ɔ bɔrɔ sε!’ ”*

²⁴⁻²⁵ Nē mbɔɔ nē baa sun̄ bɔ kyɔŋwε Yohanee asε-ɔ bɔkɔ gye Farisii awuye. Nē baa bise
m̀d̄ feyε, “Fɔ e m̀nɛ gye Kristoo bεεε Iliya bεεε Wuribware kyaamεε am̀d̄, nē emene sε nē
fɔ e bɔ asεε asuu?”

²⁶ Nē Yohanee a lee kanɔ feyε, “M fεraa, nkyu nē n de m̀d̄ e bɔ asuu, amaa ɔkɔ bɔ
m̀nɛ-rɔ, nē m̀nɛ m̀nɛ nyi m̀d̄. ²⁷ M̀d̄ a gye m̀d̄ ŋkperε ba, amaa m̀nɛ fɔ feyε ŋ kra m̀d̄
asεbεta-rɔ lee gbaa, na m fweε m̀d̄ ayaapapaa sε.”

²⁸ Am̀d̄-ɔ pεεε a waa Betaniya kaman̄gyii nē ɔ bɔ Yoodan̄ bɔŋ kyɔwε lēεkpa a
kebegya-ɔ-rɔ, mfen̄ nē Yohanee e bɔ asuu-o nē.

Wuribware a kasannegyii-o

²⁹ Kayε ŋke-o nē Yohanee a ŋu Yeesuu na ɔ ba m̀d̄ asε, nē ɔɔ tɔwε feyε, “Mɔn' kee ɔkɔ nē
o lee kayε-rɔ ebɔye, feyε anen̄ nē ba m̀d̄ kasannegyii kɔ bɔ de ba lee ebɔye-ɔ. M̀d̄ e gye
Wuribware a kasannegyii-o.

* **1:21** Mbraa kebeesa 18.15. * **1:23** Isaya 40.3 (LXX).

³⁰ Sesε mɔ asen̄ nε mɔ a tɔwε feyε, ‘Mò e gye nε ɔ ba mɔ kamεε-ɔ. Ɔ kyɔ mɔ kedabe, a lee feyε ɔ kyɔ o te kyee pwεε nε baa dεε kowε mɔ.’ ” ³¹⁻³⁴ Nε Yohanee a tɔwε anen̄ nε ɔ waa pini feyε Yeesuu e gye mò nε Wuribware a sun̄ mò fɔnfɔn̄ bɔ gye nkpeε tɔwε mò asen̄ gywii asεε-ɔ. Ɔ ye, “Pwεε nε Yeesuu a ba mɔ ase-ɔ, mon̄ nyi feyε Wuribware mò gyi-o neε. Nsan̄-ɔ nε Wuribware a tɔwε gywii mò feyε, ‘Fɔ e bɔ asuu, mɔ e sa a Wuribware a kufwiin̄ε timaa-o lee sosɔ ba kaase feyε kuwurelepɔ-ɔ. Sesε nε ke e kyena mò se-ɔ, mò e gye Wuribware mò gyi-o. Nε mò e gye mò nε ɔ ba kufwiin̄ε timaa amɔ a ɔ bɔ gyee asεε-ɔ.’ To, ketɔ se nε mɔ, Yohanee, e bɔ mon̄ε Isireelii awuye asuu-o e gye feyε mon̄' nya gyii mò. Nε mbeyɔmɔ mò fɔnfɔn̄ a n̄u mò-ɔ se-ɔ, mɔ e taare a n̄ tɔwε gywii mon̄ε feyε Yeesuu mɔ gye Wuribware mò gyi-o kasent̄in̄.”

³⁵⁻³⁶ Kemɔ kaye n̄ke-o, nε Yohanee mò aa mò agyasepɔ anyɔ kɔ beε bɔ yere mfen̄, nε oo n̄u Yeesuu naa ɔ kyon̄. Nε ɔ ye, “Mon̄' kee mò nε mɔ a kaapɔ mon̄ε feyε ba mɔ mò feyε kasannegyii-o na bɔ bɔ lon̄n̄ɔ Wuribware-ɔ!”

³⁷ Mò agyasepɔ anyɔ-ɔ a nu feyε ɔ tɔwε amɔ-ɔ, nε baa yɔ Yeesuu ase.

³⁸ Yeesuu a nyon̄ kee, nε oo n̄u feyε bɔ gya mò se-ɔ, nε oo bise bamɔ feyε, “Ntɛtɔ nε mon̄ε i buwi mon̄ε e kpa?”

Nε baa bise Yeesuu feyε, “Ɔkaapɔpɔ, mfene nε fɔ te?”

³⁹ Nε oo lee kanɔ feyε, “Mon̄' bɔ kee.” San̄ amɔ-ɔ kyɔwε a kyɔ kpeere, nε mò aa bamɔ a yɔ, nε baa ya n̄u mfen̄ nε o te-o, nε baa nya se sii mò ase kake amɔ pεε.

⁴⁰ Agyasepɔ nε baa gya Yeesuu si-o ɔkɔ ken̄yare e gye Andruu, nε o de daa nε ba tee mò ε Simɔn̄. ⁴¹ Mfen̄ nε oo buwi kpa mò daa, nε ɔ tɔwε gywii mò feyε, “Anε a n̄u Masiya-o.” (Masiya kaase e kaapɔ feyε Kristoo nε Wuribware ye o sun̄ a ɔ bɔ kyon̄wε kaye-rɔ-ɔ.)

⁴² Nε Andruu a yaa Simɔn̄ Yeesuu ase. Nε Yeesuu a deere mò din̄, nε ɔ tɔwε gywii mò feyε, “Fɔ ken̄yare e gye Yohanee mò gyi Simɔn̄, amaa lee ndɔ bɔ yɔ fɔ ken̄asenyare e gye Keefas.” (Griiki sen̄sa-rɔ kemɔ e gye Peetroo, nε Peetroo kaase mɔ e kaapɔ feyε Keefas.)

Anen̄ nε Yeesuu a tee Filipino na Nataniyel-ɔ

⁴³⁻⁴⁴ Kaye a beε ke-o, nε Yeesuu a kra feyε ɔ yɔ Galileya sweere se. Nε oo n̄u on̄yare kɔ nε ba tee mò ε Filipino, nε ɔ lee Betesayeda man̄-nɔ, Andruu na Peetroo-ana aye-ɔ. Nε ɔ tɔwε gywii mò feyε, “Ba a mɔ aa fɔ a yɔ.”

⁴⁵ Nε Filipino a n̄u on̄yare kɔ nε ba tee mò ε Nataniyel-ɔ, nε ɔ tɔwε gywii mò feyε, “Anε a n̄u mò nε anε ɔdedaapɔ Mosis a kyɔrεε mò asen̄ bɔ waa Wuribware mbraa a wɔre-ɔ-rɔ-ɔ, nε Wuribware akyaamεε gbaa a beε kyɔrεε mò asen̄-ɔ. Mò e gye Yeesuu, Yosεf mò gyi, nε ɔ lee Nasaret man̄-nɔ-ɔ.”

⁴⁶ Nε Nataniyel a bise Filipino feyε, “Nasaret! A taare a a waa feyε kaman̄gyii mɔ-rɔ nε atɔ damenan̄sε a lee aaa?”

Nε Filipino ye, “Bɔ kee ε.”

⁴⁷ Yeesuu a n̄u Nataniyel e ba mò ase-ɔ, nε ɔ tɔwε feyε, “Mon̄' kee Isireeliinyi kasent̄in̄, nε ɔ mon̄ de kayeba-ɔ.”

⁴⁸ Nε Nataniyel a bise mò feyε, “Emene nε fɔ a waa fɔ nyi mò?”

Nε Yeesuu a lee kanɔ feyε, “Mò a taare n̄u fɔ, na m bɔ mfee, pwεε nε Filipino a dεε tee fɔ baa mɔ ase. N gye figi kiyii kaase nε fɔ bɔ aaa?”

⁴⁹ Nε Nataniyel ye, “Ɔkaapɔpɔ, Wuribware mò gyi-o e gye fɔ. Isireelii sweere owure-o e gye fɔ!”

⁵⁰ Nε Yeesuu a tɔwε feyε, “Anen̄ nε mɔ a tɔwε gywii fɔ feyε mɔ a taare n̄u fɔ, na m bɔ mfee, san̄ nε fɔ bɔ kiyii-o kaase-ɔ se, nε fɔ a kɔre mò gyi aaa? San̄ kɔ e ba na fɔ n̄u amɔ nε a kyɔ amɔ-ɔ.” ⁵¹ Nε ɔ tɔwε gywii bamɔ feyε, “Kasent̄in̄ nε mɔ e tɔwε mò i gywii mon̄ε feyε awɔre-rɔ i bun̄ni-ro, na Wuribware mbɔɔ e ba kaase ba yweε mɔ, dimaadi mò gyi-o, si ba kin̄ji ba yɔ sosɔ.”

2

Kana man-nɔ a kɔkɔfɔ-ɔ

¹ Amɔ ɲke ɲnyɔ kamɛɛ-rɔ, nɛ baa taa kɔkɔfɔ Kana man nɛ ɔ bɔ Galileya sweere se-ɔ-rɔ.
² Nɛ baa tee Yeesuu na mɔ agyasepɔ-ɔ feye bɔ ba kɔkɔfɔ-ɔ-rɔ. Amɔ Yeesuu mɔ nyi bɔ mfeɲ.

³ Saɲ nɛ bɔ bɔ mfeɲ-ɔ, nɛ kɔkɔfɔ-ɔ-rɔ a nta-ɔ a lowe. Nɛ Yeesuu mɔ nyi a tawe gywii mɔ feye, “Bamɔ nta-ɔ pɛɛɛ a lowe.”

⁴ Nɛ Yeesuu ye, “N na, m fɛraa, mɔ saɲ-ɔ moɲ tee fɔ a ɲ waa kɔtɔkɔ.”

⁵ Nɛ Yeesuu mɔ nyi a tawe gywii ayaafɔre-ɔ feye, “Mon! waa ketɔ kemaa nɛ ɔ tawe a o gywii moɲ-ɔ.”

⁶ Yudaa awuye de asaree kefwee kɔ nɛ baa suye lee bamɔ adedaapo ase-ɔ. Nkyu nɛ bɔ de ba fwee bamɔ asaree-ɔ bɔ alan dabe dabe kɔ nɛ baa ba afoɛ bɔ waa-ɔ-rɔ. Alan mɔ kekemaa nkyu e fɔ ankoɛ kitin. ⁷ Nɛ Yeesuu a tawe gywii ayaafɔre-ɔ feye bɔ sɛɛ nkyu bɔ boɔ alan-ɔ. Nɛ baa sɛɛ nkyu bɔ boɔ amɔ peɛpeɛpeɛ.

⁸⁻⁹ Nɛ ɔ tawe gywii bamɔ feye, “Mbeyɔmɔ mon! saa nkyu-o ɲkɔ lee alan-ɔ kɔkɔɲkɔ-rɔ yaa bɔ sa kɔkɔfɔ-ɔ agyɛɲkɛɛpɔ.” Nɛ nkyu-o a buruwi nta.

Nɛ ɲkee baa taa nta-ɔ yaa mɔ, nɛ ɔ da kee. Mɔ a da kee-ɔ, ɔ moɲ pini mfeɲ nɛ nta amɔ a lee-ɔ, amaa ayaafɔre nɛ baa saa nkyu-o baa-ɔ fɛraa nyi. Amose-ɔ nɛ ɔ tee ɔkɔfɔ kuri,
¹⁰ nɛ ɔ tawe gywii mɔ feye, “Ɔkemaa i ke nta timaa-o pweɛ nee, nɛ afo pɛɛɛ ya nya nuu aneɲ nɛ a baare bamɔ-ɔ pweɛ na ɔ dɛɛ baa nta kemaa nɛ ɔ kpa-ɔ. Amaa fɔ fɛraa, fɔ a taa nta timaa bɔ sii kamɛɛ bɔ fɔ mbeyɔmɔ nee, nɛ fɔ a dɛɛ lee baa.”

¹¹ Kana man nɛ ɔ bɔ Galileya sweere se-ɔ-rɔ nɛ Yeesuu a bɔ lee waa atɔ nɛ a kpeɲ eyee-ɔ. Mfeɲ nɛ ɔ gye ɲkɛɛ kaapo mɔ keyaalenɲ. Amose nɛ mɔ agyasepɔ-ɔ a kɔɔre mɔ gyi. ¹² Amɔ-ɔ pɛɛɛ kamɛɛ-rɔ, nɛ Yeesuu na mɔ nyi na mɔ tire-ana na mɔ agyasepɔ-ɔ a yɔ Kapaaniyum man-nɔ, nɛ baa kyena mfeɲ ɲke kafɔɲfwee kɔ.

Saɲ nɛ Yeesuu a yɔ Wuribware sunɲkpa-ɔ

¹³ Kasu kanɔ ateese kigyibee nɛ ba tee e Wuribware-a-kya-ane-yɔwe-ɔ a kpa a kɔ fɔ-ɔ se-ɔ, nɛ Yeesuu a yɔ Yerɔsalɛm man-nɔ. ¹⁴ Nɛ ɔ yɔ Wuribware sunɲkpa kabuno ya to anyare na ba fe enaate na esanne na awurelepɔ, nɛ bamɔ bokɔ mɔ te bamɔ iteɛburi ase ba kyeeri Roma sweere se atanne ba yaa Yudeya sweere se atanne-rɔ. ¹⁵ Yeesuu a ɲu amɔ-ɔ, nɛ ɔ taa ife bɔ waa paara, nɛ ɔ gya esanne-ɔ na enaate-ɔ pɛɛɛ lee Wuribware sunɲkpa a kabuno-o, nɛ ɔ gyera gyera atanne akyeeripɔ a iteɛburi-o bɔ da, nɛ ɔ ɲɔra bamɔ atanne agyi-o-ro. ¹⁶ Nɛ ɔ sa nɛ bamɔ nɛ ba fe awurelepɔ-ɔ a taa amɔ lee mfeɲ. Nɛ ɔ tawe gywii bamɔ feye, “Mone ma taa n se aye bɔ kii kegya gyikpa.”

¹⁷ Aneɲ nɛ ɔ tawe-ɔ se-ɔ, mɔ agyasepɔ-ɔ a nyinɲi aneɲ nɛ abwaresen wɔre-ɔ a tawe-ɔ se feye,

“Wuribware, kekpa demante nɛ mɔ e kpa fɔ sunɲkpa-ɔ a kɔɔre mɔ kakponɔ.”*

¹⁸ Nɛ Yudaa awuye agyɛɲkɛɛpɔ a ba mɔ ase bɔ bise mɔ feye, “Ntɔ atɔ dabe nɛ fɔ e taare a fɔ waa bɔ kaapo ane, na a kaapo feye fɔ de kpa feye fɔ waa amɔ-ɔ?”

¹⁹ Nɛ Yeesuu a lee kanɔ feye, “Mone ya bwee Wuribware sunɲkpa mɔ, ɲke nsa bɔ fɔ-ɔ, mɔ-ɔ mɔ a bee pweɛ mɔ bɔ yera.”

²⁰ Nɛ baa bise mɔ feye, “Baa taa nsu aduna na nsiye nee bɔ pweɛ Wuribware sunɲkpa mɔ, † nɛ fɔ fɛraa, fɔ ye ɲke nsa bɔ fɔ-ɔ fɔ a bee pweɛ mɔ aaa?”

²¹ Amaa Wuribware sunɲkpa nɛ Yeesuu e tawe mɔ asenɲ-ɔ moɲ gye sunɲkpa nɛ bɔ yere mɔ-rɔ-ɔ. Sunɲkpa nɛ ɔ tawe mɔ asenɲ-ɔ e gye mɔ fɔɲfɔɲ kayɔwɔre. ²² Amose se-ɔ mɔ a wu

* 2:17 Kilin 69.9.

ne baa pure m̀-ɔ, m̀ kikiyiŋi-ro-o m̀ agyasep̀-ɔ a nyiŋi si feye ɔ t̀we am̀-ɔ, ne baa k̀are abwaresen ẁre-ɔ na ket̀ ne Yeesuu a t̀we-ɔ gyi.

²³ Yeesuu a b̀ Yerusalem maŋ-ǹ saŋ ne ba gyi Wuribware-a-kya-ane-ỳwe a ateese-o, asese bweeto a k̀are m̀ gyi, aneŋ ne baa ŋu at̀ dabe dabe ne ɔ waa-ɔ se. ²⁴ Amaa Yeesuu moŋ taa m̀ eyee b̀ dŋŋo bamo se, a lee feye o nyi aneŋ ne bamo peee du-o. ²⁵ Amose se-ɔ a moŋ tiri feye ɔko t̀we aneŋ ne b̀ du-o gywii m̀, b̀ lee feye o nyi ket̀ ne ke b̀ bamo ŋkpono-ro-ɔ.

3

Yeesuu na Nikodeemus

¹ Onyare ko b̀-ɔ ne ba tee m̀ ε Nikodeemus. ɔ gye Yudaa awuye a maŋ abrese-ɔ ɔko, ne ɔ bee ɔ gye Farisii awuye-o ɔko. ² Kanye ko, ne ɔ ỳ Yeesuu ase ya t̀we feye, “ɔkaaporo, ane nyi feye fo gye ɔkaaporo ne Wuribware a suŋ b̀ kyonwe-ɔ nee, a lee feye ɔko maa taare a ɔ waa akpenyeeto m̀ ne fo e waa-ɔ, am̀ Wuribware yere m̀-ɔ.”

³ Ne Yeesuu a t̀we feye, “Mo i gyi fo kasentiŋ feye ɔko maa taare a o tii Wuribware a kuwure-o si, am̀ baa bee kowe m̀ pwee.”

⁴ Ne Nikodeemus a bise m̀ feye, “Emene ne ba waa na b̀ bee kowe sese ne ɔ dan-ɔ? Kasentiŋ nee feye ɔ maa lee taare a o kiŋi lwee m̀ nyi kame-ro a ɔ bee kowe m̀ nyasepo.”

⁵ Ne Yeesuu a lee kan feye, “Mo i gyi fo kasentiŋ feye, ɔko maa taare a o tii Wuribware a kuwure-o si, am̀ baa ba nkyu b̀ b̀ m̀ asuu, ne Wuribware a kufwiŋe timaa-o a kowe m̀. ⁶ M̀ ne dimaadi a kowe m̀-ɔ de dimaadi koyowaregyi, ne m̀-ɔ m̀ ne Wuribware a kufwiŋe timaa-o a kowe m̀-ɔ feraa m̀ kra a nya ŋkpa popwee. ⁷ Amose se-ɔ fo ma sa a a kpen fo eyee feye mo a t̀we gywii fo feye a tiri feye b̀ bee kowe m̀ne ɔkema. ⁸ To, afwii e da a ỳ mfen ne a kpa-ɔ nee. Fo i nu amo se, amaa fo moŋ nyi mfen ne aa lee-ɔ na mfen ne a ỳ-ɔ. Aneŋ dee ne ane maa nu kaase aneŋ ne Wuribware a kufwiŋe timaa-o e kowe ɔko-ɔ.”

⁹ Ne Nikodeemus a lee kan feye, “Emene ne am̀-ɔ e waa a a waa aneŋ?”

¹⁰ Ne Yeesuu a benŋaa m̀ feye, “Fo gye Isireelii awuye-ro ɔkaaporo dabe-ɔ, na fo moŋ nyi am̀-ɔ aaa? ¹¹ Mo i gyi fo kasentiŋ feye ket̀ kema ne ane nyi-o asen ne ane e t̀we, ne ket̀ ne ane a ŋu-o asen ne ane e t̀we. Amaa amo peee gbaa m̀ne ɔkema maa k̀are ane asen o gyi. ¹² Kaye m̀-ɔ at̀ asen ne mo e t̀we mo i gywii m̀ne, ne m̀ne maa k̀are mo m̀ne i gyi-o, sanboto Wuribware se asen ne mo ya t̀we gywii m̀ne, ne m̀ne e k̀are mo a moŋ' gyi aaa? ¹³ Na ɔko m̀ moŋ tee ỳ Wuribware se ya ŋu. Amaa mo, dimaadi m̀ gyi-o, a lee Wuribware se ba. Amose ne mo e taare a n t̀we Wuribware se at̀ asen.

¹⁴ M̀ne a kare abwaresen ẁre-ɔ-ro ŋu aneŋ ne ane ɔdedaapo Mosis a taa kayowaa b̀ waa ket̀ ko feye kow-ɔ*, ne ɔ ba kem̀ b̀ kyena kayii soso, na ɔkema ne kow a duŋ m̀ kimukee-ro mfen-ɔ, m̀ ya yase kuŋu deere ket̀-ɔ na ɔ ma wu, amaa na ɔ nya ŋkpa-ɔ. Aneŋ dee nee, a tiri feye b̀ yase mo, dimaadi m̀ gyi-o, soso, ¹⁵ na ɔkema ne ɔ k̀are mo o gyi-o maa wu, amaa na ɔ nya ŋkpa na kukyure ne a moŋ de kee-ɔ. ¹⁶ A kaapo feye Wuribware a kpa kaye-ro asese kebanse-ɔ se, ne ɔ taa m̀ gyi konko wore kpen ne o de-o sa ane feye ɔkema ne ɔ k̀are m̀ o gyi-o maa wu, amaa ɔ nya ŋkpa na kukyure ne a moŋ de kee-ɔ.

¹⁷ A moŋ gye feye Wuribware a suŋ m̀ gyi b̀ kyonwe nee feye ɔ b̀ kii kaye-ro asese ɔsenyipo, amaa ɔ ba nee feye ɔ ba a ɔ b̀ kii kaye-ro asese ɔmorowepo. ¹⁸ ɔkema ne ɔ k̀are m̀ o gyi-o, Wuribware maa bu m̀ kep̀, amaa ɔkema ne ɔ maa k̀are m̀ o gyi-o, Wuribware a kỳ bu m̀ kep̀, a lee feye ɔ moŋ k̀are Wuribware m̀ gyi konko kpen-o gyi. ¹⁹ Mfaanee ne m̀ne e ba a moŋ' b̀ ŋu bamo ne Wuribware i bu kep̀-ɔ, amo e gye feye kelanjer̀ a ba kaye-ro, amaa kaye-ro asese e kpa kibugyii-o b̀ kyon kelanjer̀-ɔ, a

* **3:14** Anyare kekare 21.8-9.

lee feyε ba waa atō ne a gye bōye-ɔ. ²⁰ Ɔkɛmaa ne ɔ waa ebōye-ɔ sere kelan̄ɲerɔ-ɔ. Anen̄ se-ɔ, ɔ maa kpa a ɔ ba kelan̄ɲerɔ-rɔ, a lee feyε ɔ maa kpa a mō ebōye-ɔ lee kawu. ²¹ Amaa ɔkɛmaa ne ɔ waa ketō ne ke gye kasent̄ɲ-o e ba kelan̄ɲerɔ-rɔ, na kelan̄ɲerɔ kaapo feyε Wuribware e gye ne ɔ kya mō-rɔ a ɔ waa ketō kɛmaa.”

Yeesuu na Yohanee Osuubɔpo-ɔ

²² Amō-ɔ kamεε-rɔ, ne Yeesuu na mō agyasepo-ɔ a yɔ Yudeya sweere se. Ne mō aa bamō a kyena mfen̄ n̄ke mfene kō, ne baa bɔ asese asuu. ²³ San̄ amō-ɔ Yohanee mō bō man̄ kō ne ba tee mō ε Ayen̄ɔɲ ne ɔ maa Salim man̄-ɔ se, ɔ bɔ asuu, a lee feyε nkyu bō mfen̄ bweeto. Asese naa mō ase, ne ɔ bɔ bamō asuu. ²⁴ San̄ amō-ɔ bō moɲ tee tii Yohanee.

²⁵ Ne Yohanee agyasepo-ɔ na Yudaanyi kō a lee ba gyiiri ikii bō lee anen̄ ne ba bɔ asuu-o si. ²⁶ Amose se-ɔ ne baa yɔ Yohanee ase, ne baa tawe gywii mō feyε, “Ɔkaaporo, fō a nyin̄ɲi ɔnyare ne ɔ ba fō ase nnoɲ a boɲbe-ɔ se aaa? Ɔkō ne fō a tawe mō asen̄-ɔ, Yeesuu ne ane de. Mbeyomō ɔ maa se ɔ bɔ asuu, amose se-ɔ ɔkɛmaa naa mō ase ɔ bɔ asuu! A bware feyε ɔ waa anen̄ aaa?”

²⁷ Ne Yohanee a ben̄ɲaa bamō feyε, “A bware. Ɔkɛmaa na aketo ne Wuribware a sa mō-ɔ. ²⁸ Mone f̄ɔɲf̄ɔɲ yere mō-rɔ feyε mō a tawe feyε n gye mō e gye Kristoo-o, amaa Wuribware a sun̄ mō bō gye mō n̄kpeε nee. ²⁹ Kristoo du feyε ɔkofō kuri-o, ne asese ne bō naa mō ase-ɔ du feyε mō ɔkofō-ɔ. M f̄eraa, n du feyε ɔkofō kuri mō nyare ne ɔ deere mō kpa-ɔ. To, mbeyomō mō a n̄u mō a ba, ne mō a nu mō sen̄sa-ɔ, ne mō akato a gyi bweeto feyε n̄kee ɔ nya mō ɔkofō-ɔ. ³⁰ A bware feyε Yeesuu e gye ne ɔ waa kedabe, na mō, Yohanee, mō n̄ kii kagyinyii.”

Mō ne ɔ lee Wuribware se-ɔ

³¹ Yeesuu a lee Wuribware se-ɔ se-ɔ, ɔ kyɔ ɔkɛmaa. Ɔkō ne baa kowe mō kaye mō-rɔ-ɔ mō gye kaye mō-rɔ sese, ne ɔ tawe kaye mō-rɔ asen̄, amaa mō ne ɔ lee Wuribware se-ɔ e gye ne ɔ kyɔ bamō pεεε. ³² Mō e gye ne ɔ tawe ketō ne oo n̄u-o na ketō ne oo nu-o, amaa nse e gye ne ɔ kɔre mō asen̄ gyi? ³³ Amaa ɔkɛmaa ne ɔ kɔre mō asen̄-ɔ o gyi-o e ba amō a ɔ bō kaapo feyε Wuribware e gye kasent̄ɲ wuye. ³⁴ Mō ne Wuribware a sun̄ bō kyon̄we-ɔ e gye ne ɔ tawe Wuribware asen̄, a lee feyε Wuribware a sa mō mō kufwiin̄je timaa-o keyaalen̄ bweeto. ³⁵ Mō se Wuribware a kpa mō asen̄-ɔ se-ɔ, ne ɔ taa ketō kɛmaa bō waa mō kesareε-rɔ. ³⁶ Amose se-ɔ ɔkɛmaa ne ɔ kɔre Wuribware mō gyi-o o gyi-o e nya n̄kpa na kukyure ne a moɲ de kεε-ɔ, amaa ɔkɛmaa ne ɔ maa kɔre mō o gyi-o maa nya n̄kpa pεεε, na Wuribware kadun̄fwii sii mō se.

4

Yeesuu na ɔkyee ne ɔ lee Samariya sweere se-ɔ

¹ Ne Farisii awuye a nu feyε asese ne baa yɔ Yeesuu ase, ne ɔ bɔ bamō asuu-o a bō kii mō agyasepo-ɔ kyon̄ Yohanee lee-o. ² Kasent̄ɲ f̄eraa Yeesuu f̄ɔɲf̄ɔɲ moɲ bɔ asuu-o, amaa mō agyasepo-ɔ ya bɔ asese asuu.

³ To, Yeesuu a nu anen̄ ne baa tawe-ɔ, ne ɔ lee Yudeya sweere se kin̄ɲi yɔ Galileya sweere se. ⁴ San̄ ne ɔ yɔ-ɔ, ne oo n̄u feyε a tiri feyε ɔ borɔ Samariya sweere se. ⁵ Ne ɔ fō Samariya man̄ kō ne ba tee ε Sikaa ne ɔ maa sweere kō ne Yudaawuye ɔdedaapo Yakubu a taa sa mō gyi Yosεf-ɔ.* ⁶ Mfen̄ ne kitiribu ne ba tee kemō ε Yakubu kitiribu-o bō-ɔ. Yeesuu a nare kpone-ɔ se-ɔ, mō a bō fō kitiribu amō ase-ɔ, ne ɔ kyena kemō ase a o kyure. San̄ amō-ɔ na kyowe a fō mpase.

⁷ Yeesuu a te kitiribu-o ase, mfen̄-ɔ ne Samariya ɔkyee kō a ba a ɔ bō saa nkyu, ne Yeesuu a tawe gywii mō feyε, “Sa mō nkyu a n nuu.” ⁸ San̄ amō-ɔ, mō agyasepo-ɔ yii man̄-nɔ a bō ya sɔ ateese.

* 4:5 Keleekaase 33.19; Yosuwaa 24.32.

⁹ Ne ɔkyee-ɔ a lee kanɔ feyε, “Fɔ gye Yudaanyi nee, ne mo-ɔ n gye Samariyani, ne emene se ne fɔ e tawe feyε n sa fɔ nkyu a fɔ nuu?” Ketɔ se ne ɔkyee-ɔ a tawe amɔ-ɔ e gye feyε Yudaa awuye na Samariya awuye mɔ maa nuu atorenkyu konko-ro. Anen deε ne bo maa gyi egyare konko-ro.

¹⁰ To, ne Yeesuu a lee kanɔ feyε, “Fɔ deε fɔ nyi ketɔ timaa ne Wuribware e waa a ɔ sa fɔ-ɔ nee, beεε fɔ deε fɔ nyi mɔ ne ɔ ye fɔ sa mɔ nkyu-o nee-ɔ, weete fɔ de a fɔ tawe gywii mɔ feyε ɔ sa fɔ nkyu, na ɔ sa fɔ nkyu ne n sa nkpa ne m maa lowe-ɔ.”

¹¹ Yeesuu a tawe amɔ-ɔ, ne ɔkyee-ɔ a tawe gywii mɔ feyε, “Mɔ nyanpe, fɔ mon de atɔ a fɔ bo saa nkyu-o, ne kitiribu-o mɔ bo ken. Ne mfene ne fɔ e nya nkyu mɔ ne n sa nkpa ne m maa lowe-ɔ a fɔ lee? ¹² Fɔ nyi feyε fɔ kyɔ ane nana Yakubu aaa? Mɔ e gye ne ɔ taa kitiribu mɔ sa ane. Ne mɔ fɔnfɔn na mɔ gyi-ana na mɔ mbɔ a nuu kemɔ nkyu-o.”

¹³ Ne Yeesuu a lee kanɔ feyε, “Okɛmaa ne o nuu nkyu mɔ-ɔ, burufo beε ɔ nya mɔ. ¹⁴ Amaa okɛmaa ne o nuu nkyu ne mɔ e sa mɔ-ɔ fɛraa, burufo maa lee nya mɔ pɛεε. Nkyu ne mɔ e sa mɔ-ɔ i sii mɔ eyee-ro nee feyε kabongyi ne ka sa nkyu ne m maa lowe-ɔ. Anen a nkyu mɔ e gye ne n sa mɔ nkpa na kukyure ne a mon de kɛε-ɔ.”

¹⁵ Ne ɔkyee-ɔ ye, “Mɔ nyanpe, sa mɔ nkyu amɔ, na burufo maa lee nya mɔ pɛεε. N gye anen, mɔ e deε ba mfee a m bo saa nkyu.”

¹⁶ Ne Yeesuu a tawe gywii ɔkyee-ɔ feyε, “Nare ya tee fɔ kuri, na fɔ kinji ba mfee.”

¹⁷⁻¹⁸ Ne ɔkyee-ɔ ye, “Mon de kuri.”

Ne Yeesuu a benjaa mɔ feyε, “Fɔ mon fɔ kpa feyε fɔ a tawe feyε fɔ mon de kuri, a lee feyε fɔ a waaree anyare anuu, amaa anyare ne fɔ te mɔ aye mbeyomɔ-ɔ mon gye fɔ kuri kasentij. Amose-ɔ kasentij ne fɔ a tawe gywii mɔ-ɔ.”

¹⁹ Ne ɔkyee-ɔ ye, “Mɔ nyanpe, mɔ a nyu feyε fɔ gye Wuribware a akyaamεε-ɔ ɔko. ²⁰ To, amɔ e gye feyε fɔ nyi Wuribware mfεεre-ɔ se-ɔ, fɔ e taare a fɔ gyi asen ne aa ba ane Samariya awuye na mone Yudaa awuye mbonɔ-ro haree lee dedaa-ɔ, na fɔ tawe. Haree lee ane adedaapo a mbee-ɔ se ne ane Samariya awuye a lee sun Wuribware kebee mɔ se, amaa mone Yudaa awuye fɛraa ye Yerusalem man e gye mfen ne asεε sun Wuribware-ɔ. Nse-ana lee e bo kɔne?”

²¹ Ne Yeesuu a tawe gywii mɔ feyε, “Opkyee, kɔre mɔ gyi feyε san ko e ba, ne ɔko maa lee sun Wuribware kebee mɔ se beεε Yerusalem man-no. ²² Mone Samariya awuye mon nyi mɔ ne mone i sun-o, amaa ane Yudaa awuye fɛraa nyi mɔ ne ane i sun-o, a lee feyε Yudaa awuye-ro ne ɔko ne ɔ morowe asεε-ɔ e lee a ɔ ba. ²³⁻²⁴ N gye mfen ne asεε i sun Wuribware-ɔ i tiri, amaa kpa suyo ne bo gya se ba sun mɔ-ɔ i tiri. San e ba, ɔ t-ro eba feyε asεε i sun Wuribware ton kɛmaa ne bo bo-ɔ. Amaa kebwaresun ne Wuribware e kpa a ɔ lee bamɔ ase-ɔ e gye feyε bo ba nkponɔfwiiri na mfεεre kpeyaa bo sun mɔ, a lee feyε, Wuribware a gye kufwiije-o si-o, ɔ kaapo ane dimaadi bo sun mɔ anen ne o du-o.”

²⁵ Ne ɔkyee-ɔ a tawe gywii mɔ feyε, “Ny nyi feyε Masiya ne ba tee ε Kristoo-o e ba. Mɔ ya ba, ɔ tawe ketɔ kɛmaa a o gywii ane.”

²⁶ Ne Yeesuu a lee kanɔ feyε, “Mɔ e gye mɔ, mɔ e sa senja fɔ ase-ɔ.”

²⁷ San ne ba sa senja-ɔ, ne Yeesuu agyasepo-ɔ a ba, ne aa kpen bamɔ eyee feyε ɔ sa senja ɔkyee ase. Amaa bamɔ ɔko mon bise ɔkyee-ɔ feyε, “Ntɔ ya waa?”, ne bo mon bise Yeesuu mɔ feyε, “Emene nee ne fɔ e sa senja fɔ i gywii ɔkyee amɔ?”

²⁸ Ne ɔkyee amɔ a yowe mɔ nkyu na kalɔ bo yera, ne oo kinji yo man-no ya tawe gywii asεε ne bo bo mfen-ɔ feyε, ²⁹ “Mon! ba bo kee anyare ko ne ɔ tawe ketɔ kɛmaa ne mɔ a deε waa-ɔ gywii mɔ-ɔ ooo. N gye Kristoo nee eεε?” ³⁰ Ne bamɔ pɛεε a kpawe lee man-ɔ-ro a bo ya deere Yeesuu.

³¹ ɔkyee amɔ a yii man-no-ɔ, ne Yeesuu agyasepo-ɔ a kore mɔ feyε, “Okapopo, kɔre ateese gyi.”

³² Ne Yeesuu a lee kanɔ feyε, “N de ateese ne mɔ i gyi, ne mone mon nyi amɔ asen-ɔ.”

³³ Ne mɔ agyasepo-ɔ a kii ba bise abεε feyε, “Okɔ a baa mɔ ateese nee beεε?”

³⁴ Ne Yeesuu a tawẹ gywii bamọ feyε, “Mọ ateesε e gye feyε η waa ketọ ne mọ ne oo sun mọ bọ kyonwe kaye mọ-rọ-ọ e kpa-ọ, na n lowe asun kemaa ne ọ sa mọ a η waa-ọ. ³⁵ Mone ya tawẹ feyε, ‘A san aferi ana pweε na yaabraa ketenjebee deε fo,’ mọ-ọ mọ mọ e tawẹ mọ i gywii mone feyε mon' yase akatọ deere bọ kyonwe adọ-rọ a mon' kee. Yaabraa a fo etenje. ³⁶ Mọ ne ọ tenje na o swii yaabraa mọ bọ tii abεε se a ọ sa mọ-ọ e nya kakaka, a lee feyε yaabraa amọ gye asεε ne ba nya nkpa na kukyure ne a mon de keε-ọ. Amose-ọ odwiipo-ọ na ọtenjepe-ọ pεεε akatọ i gyi. ³⁷ Kεkpare mọ gye kasentij nee feyε, ‘Okọ e gye ne o dwii, ne ọkọ mọ e kpa.’ ³⁸ Mọ a sun mone nee feyε mon' ya swii yaabraa ne mone mon dwii, ne mone mon dọ-rọ-ọ, bọ tii abεε se. Boko ya kyọ dwii yaabraa-ọ dọ-rọ, amaa mone ya kọre bamọ kakaka ne ba ka a bọ nya-ọ.”

³⁹ Ne Samariya awuye bweeto ne bọ bọ man amọ-rọ-ọ a kọre Yeesuu gyi bọ lee aneη ne ọkyee amọ a tawẹ gywii bamọ feyε Yeesuu a tawẹ ketọ kemaa ne mọ, ọkyee-ọ, a deε waa-ọ gywii mọ-ọ se. ⁴⁰ Amose-ọ Samariya awuye-o a ba mọ ase-ọ, ne baa kore mọ feyε ọ ba bọ kyena bamọ ase. Ne Yeesuu a kyena bamọ ase ηke ηnyo. ⁴¹ Aneη ne ọ tawẹ gywii bamọ-ọ se, asεε bweeto a bee kọre mọ gyi. ⁴² Ne baa tawẹ gywii ọkyee-ọ feyε, “Mbeyomọ fεraa ane a kọre gyi. N gye aneη ne fo a tawẹ-ọ se ne ane a kọre gyi, amaa aneη ne ane fọfọη a nu aneη ne ọ tawẹ-ọ se. Anε nyi feyε mọ e gye kaye mọ-rọ a asεε-ọ ọmọrọwεpọ.”

Aneη ne Yeesuu a kya kayaagyi kọ-ọ

⁴³ Yeesuu a gyi ηke ηnyo mfen-ọ, ne ọ lee mfen yọ Galileya sweere se, ⁴⁴ a lee feyε Yeesuu fọfọη a tawẹ feyε, “Wuribware kyaamεε kemaa, bọ maa bu mọ mọ aye feyε ton kọ-ọ.” ⁴⁵ Mọ a fo Galileya sweere se-ọ, asεε ne bọ bọ mfen-ọ a kọre mọ gyi, a lee feyε, san ne baa yọ Yerusalem ya gyi Wuribware-a-kya-ane-yowe a ateesε-o mfen-ọ, baa ηu ketọ kemaa ne ọ waa-ọ.

⁴⁶ Ne oo kinji ba Kana man ne ọ bọ Galileya sweere se-ọ-rọ mfen ne ọ deε ba nkyu bọ buruwi nta-ọ. San amọ-ọ ọbresε kọ bọ-rọ ne ọ lee Kapaaniyum, mfen ne mọ gyi nyanse e lọ-ọ. Onyare mọ e waa asun ọ sa owure nee. ⁴⁷ Mọ a nu feyε Yeesuu a lee Yudeya ba Galileya-ọ, ne ọ yọ mọ ase ya kore mọ feyε ọ sa a bọ yọ Kapaaniyum man-nọ na ọ ya kya mọ gyi ne ọ lọ ọ kpa a o wu-o sa mọ.

⁴⁸ Ne Yeesuu a tawẹ gywii mọ feyε, “Mone akemaa maa kọre mọ o gyi, amọ oo ηu atọ dabε na akpenyeeto ne mọ e waa-ọ pweε.”

⁴⁹ Ne ọbresε-ọ ye, “Mọ nyanpe, ba a ane yọ pweε na mọ gyi-o deε wu.”

⁵⁰ Ne Yeesuu a tawẹ gywii mọ feyε, “Nare, fo gyi-o e kpaare.” Ne ọbresε-ọ a kọre ketọ ne Yeesuu a tawẹ-ọ gyi, ne oo kinji ọ yọ pe.

⁵¹ Mọ a kinji ọ yọ pe-ọ, ne mọ ayaafore a gyanηaa mọ tawẹ gywii mọ feyε, “Fo gyi-o maa se ọ kpaare.”

⁵² Ne oo bise bamọ san konko ne mọ gyi amọ a kolọ-ọ a bọ-ọ. Ne baa benηaa mọ feyε, “Ndee mpase ne anuafwii amọ a yowe mọ.”

⁵³ Ne kayaagyi-o mọ se a nyinji si feyε san konko amọ deε ne Yeesuu a tawẹ gywii mọ feyε mọ gyi-o e kpaare-ọ nee. Aneη se-ọ, ne mọ aa mọ asεε pεεε a kọre Yeesuu gyi.

⁵⁴ Amọ-ọ e gye atọ dabε nyosepọ ne Yeesuu a waa lee san ne ọ lee Yudeya sweere se ba Galileya sweere se-ọ.

5

Aneη ne Yeesuu a kya onyare kọ kepare kọ keε-ọ

¹ Amọ-ọ pεεε kamεε-ọ, ne Yeesuu a yọ Yerusalem man-nọ, a lee feyε san amọ-ọ Yudaa awuye de kigyibee kọ. ² Kepare kọ mọ bọ Yerusalem man-nọ, ne ki de nkyu, ke maa kidenbee ne baa pweε bọ muruwaa man-ọ kibunogyi kọ ne ba tee kemọ ε Esanne Kibunogyi-o. Yudaa awuye e tee nkyu amọ nee feyε Betesada. Ki de abrandaye anuu bọ muruwaa kemọ pεεε. ³ Abrandaye-ọ-rọ ne atenapo na agyabọ na bamọ ne bamọ ayaa na

asaree a wu, ne bo maa taare a bo nare-ɔ pɛɛɛ da [bo gywii san ne Wuribware kaboo e ba a ɔ bo wure nkyu-o-ro-o. ⁴ Ketɔ se ne bo gywii kepare-ɔ ase-ɔ e gye feye san ko Wuribware kaboo e lee sosɔ na ɔ bo waa kyuwuri kepare-ɔ-ro. Mɔ ya waa kyuwuri-o anɛn o yii-o, amɔ alɔpɔ ne bo da da-ɔ, mɔ ne ɔ gye nkɛɛ ya lwee nkyu-o-ro-o, amɔ mɔ kolɔgyi kɛmaa ne ɔ la-ɔ a lowe puri amɔ-ro].

⁵ San amɔ ɔnyare ko mɔ da mfen dɛɛ, ne ɔɔ lo nsu adusa na mburuwa. ⁶ Yeesuu a nu mɔ-ɔ, ne ɔɔ kyɔ pini feye oo di mfen kyee, ne oo bise mɔ feye, “Fo e kpa feye fo kpaare aaa?”

⁷ Ne ɔlɔpɔ-ɔ a lee kanɔ feye, “Mɔ nyanpe, Wuribware kaboo-ɔ ya bo waa kyuwuri nkyu-o-ro lowe, mon de ɔko ne ɔ taa mɔ a ɔ bo waa nkyu-o-ro-o. Amaa mɔ fɔnfɔn e maa se mɔ e yɔ, amɔ ɔko a bo kyon mɔ se gye nkɛɛ ya lwee nkyu-o-ro.”

⁸ Ne Yeesuu a tɔwe gywii mɔ feye, “Kosɔ, taa fo kraɛ na fo nare.” ⁹ Puri amɔ-ro ne ɔɔ kpaare, ne ɔɔ taa mɔ kraɛ, ne ɔɔ nare o yii.

Kake nsi amɔ mɔ gye kukyure kake. ¹⁰ Ne Yudaa awuye abrese ko a tɔwe gywii ɔnyare ne Yeesuu a kya mɔ-ɔ feye, “Ndoo gye kukyure kake, amose se-ɔ fo mon de kpa feye fo sorɔ kraɛ kake mɔ.”

¹¹ Ne ɔɔ tɔwe gywii bamɔ feye, “ɔnyare ne ɔɔ kya mɔ-ɔ ya tɔwe gywii mɔ feye, ‘Taa fo kraɛ na fo nare.’ ”

¹² Ne baa bise mɔ feye, “Nse ya tɔwe gywii fo feye, ‘Kosɔ taa fo kraɛ na fo nare?’ ”

¹³ Amaa ɔnyare ne Yeesuu a kya mɔ-ɔ mon nyi mɔ ne ɔɔ kya mɔ-ɔ, a lee feye, asese a kyɔ mfen bweɛtɔ se-ɔ, Yeesuu a lee o yii.

¹⁴ Amɔ kamɛɛ-ro-ɔ, ne Yeesuu a nu mɔ Wuribware sunkpa-ɔ, ne ɔɔ tɔwe gywii mɔ feye, “Mbeyɔmɔ fo a kpaare, amose se-ɔ yɔwe ebɔye kowaa. N gye anɛn, kotɔko e waa fo na ko kyɔ kemɔ-ɔ.” ¹⁵ Ne ɔnyare amɔ a lee mfen ya tɔwe gywii Yudaa awuye amɔ feye Yeesuu ya kya mɔ.

¹⁶ Anɛn se-ɔ, bo lee anɛn ne Yeesuu a kya ɔko kukyure kake-o si, ne baa lee ba tɔraa mɔ bweɛtɔ. ¹⁷ Ne Yeesuu a tɔwe gywii bamɔ feye, “N se i sun asun san kɛmaa, amose se-ɔ mɔ-ɔ mɔ i sun san kɛmaa.” ¹⁸ Aseɛn mɔ ne ɔɔ tɔwe-ɔ a sa ne Yudaa awuye abrese a pee akatɔ feye bo mɔ mɔ. N gye sa ne bo ye oo kye bamɔ mbraa ne n yere bo sa kukyure kake-o wɔre nee, amaa ɔɔ beɛ tɔwe feye Wuribware e gye mɔ se, amɔ-ɔ e kaapɔ feye mɔ aa Wuribware ta nee.

Keyaalen ne Wuribware mɔ gyi-o de-o

¹⁹ Ne Yeesuu a kya se ɔ benɛna bamɔ feye, “Mɔ i gyi mone kasentɛn feye mɔ, Wuribware mɔ gyi-o, maa taare a n waa ketɔ kɛmaa mɔ eyee se. Mɔ e waa ketɔ kɛmaa ne mɔ i nu feye n se e waa-ɔ nee. Ketɔ ne n se e waa-ɔ ne n gbaa mɔ e waa, ²⁰ a lee feye n se e kpa mɔ asen, ne ɔ kaapɔ mɔ ketɔ kɛmaa ne mɔ fɔnfɔn e waa-ɔ. N se e kaapɔ mɔ atɔ dabe dabe a n waa na a kyɔ amɔ-ɔ, na a kpen mone pɛɛɛ eyee. ²¹ Feye anɛn ne Wuribware i kyinɛn bamɔ ne baa wu-o, na ɔ beɛ sa bamɔ nkpa na kukyure ne a mon de kɛɛ-ɔ, anɛn dɛɛ ne mɔ, mɔ gyi-o, i kyinɛn ɔkɛmaa ne ɔ pre mɔ-ɔ a n lee lowi-ro, na n sa mɔ anɛn a nkpa-ɔ. ²² N se fɔnfɔn maa gyi asen o bu ɔko kepɔ, amaa ɔɔ sa mɔ kpa na keyaalen feye mɔ e gye ne m bo gyi asen, na m bu kepɔ. ²³ Wuribware a waa amɔ-ɔ nee a asese pɛɛɛ nya bu mɔ gyi-o feye anɛn ne ba bu mɔ-ɔ. Amose-ɔ ɔkɛmaa ne ɔ maa bu mɔ, Wuribware mɔ gyi-o, maa bu Wuribware ne oo sun mɔ bo kyonwe-ɔ nee.

²⁴ Mɔ i gyi mone kasentɛn feye ɔkɛmaa ne o nu mɔ asen, ne ɔ kɔre mɔ ne oo sun mɔ-ɔ o gyi-o e nya nkpa na kukyure ne a mon de kɛɛ-ɔ. Kasentɛn si o de anɛn a nkpa-ɔ lee san ne ɔɔ kɔre mɔ gyi-o. Wuribware maa bu mɔ ne ɔɔ kɔre mɔ gyi-o kepɔ. ²⁵ Mɔ i gyi mone kasentɛn feye asese ne bo te mbeyɔmɔ-ɔ du nee feye bamɔ ne baa wu-o. Amaa san e ba, san amɔ a kyɔ fo gbaa, feye, bamɔ ya nu asen ne mɔ, Wuribware mɔ gyi-o, e tɔwe-ɔ, ne bamɔ ya kɔre gyi, ba nya nkpa popwɛɛ. ²⁶ Wuribware e gye nkpa na kukyure ne a mon de kɛɛ-ɔ kunu, anɛn dɛɛ ne ɔɔ sa ne mɔ, mɔ gyi-o, gbaa a kii nkpa na kukyure amɔ kunu.

27 Ne ɔɔ sa mo, mɔ gyi-o, kpa feye n gyi asese asen, na m bu bamo kɛpɔ beɛɛ keben, a lee feye n gye dimaadi mɔ gyi-o deɛ nee.

28-29 Amose se-ɔ mone ma sa a amo-ɔ kpen mone eyee. San ko e ba ne bamo ne baa wu-o peɛɛ i nu mo bore, na bo lee bamo agyeranta-ro ba, na bo ma lee wu. Bamo ne baa waa itimaa-o e nya kukyure, na bamo ne baa waa ebaye-ɔ mo kɔre bamo kɛpɔ kakaka.”

Yeesuu ayererɔpo

30 Ne Yeesuu a kya se tɔwe feye, “Ma taare a η waa ketɔ kɛmaa mo eyee se. Mo i gyi asen anen ne n se a kaapo mo-ɔ nee, amose se-ɔ mo i bu kɛpɔ beɛɛ keben kpa se nee. Bo lee feye n gye ketɔ ne mo fɔnfɔn e kpa-ɔ ne mo e waa, amaa ketɔ ne mɔ ne oo sun mo-ɔ e kpa-ɔ wore ne mo e waa.

31 Feye ɔko kyɔ ɔ mon gye ηkpeɛ bo tɔwe mo asen nee, weete mo a ba mo e tɔwe mo-ɔ, mone e tɔwe nee feye seye mon bo-ro ne a kaapo feye a gye kasentij nee. 32 Amaa ɔko deɛ ɔ bo-ro ne ɔɔ tɔwe mo asen gywii mone, mɔ e gye Yohanee Osuubɔpo-ɔ. N nyi feye anen ne ɔɔ tɔwe mo asen-ɔ mon gye kayeba nee. 33 Mone a kyɔ sun mbɔɔ bo kyɔnwe Yohanee ase feye bo ya bise mɔ mo asen. Mɔ-ɔ mo a tɔwe sese ne n gye-ɔ gywii mone. 34 Amaa n gye sese dimaadi ne mo e kpa feye ɔ yere mo-ro na mon' ηu feye mo atɔ kɛkaapo-ɔ gye kasentij nee. Mo e tɔwe amo-ɔ nee a Wuribware nya morɔwe mone. 35 Yohanee deɛ o du nee feye fetiri ne ɔko a kyanne, ne ɔ lanne-ro bweetɔ-ɔ. Katij ko-ɔ-ro-ɔ mone akatɔ a gyi anen ne mone a ηu mɔ kelanherɔ-ɔ se-ɔ.

36 Amaa n de atɔ ko ne a yere mo-ro, ne a kon a kyɔn anen ne Yohanee yere mo-ro-ɔ, atɔ ne mo e waa-ɔ e gye atɔ ne n se a sa mo feye η waa-ɔ. Amo e gye ne a tɔwe mo asen, ne a kaapo feye Wuribware ya sun mo. 37 Ne n se Wuribware ne oo sun mo-ɔ gbaa a tɔwe mo asen. N gye feye mo e kaapo feye mone a nu mɔ bore, beɛɛ mone a ηu mɔ akatɔ-ro nee. 38-40 Amaa ketɔ ne mo e kaapo-ɔ e gye feye n se Wuribware a sa ne baa kyɔre mo asen bo waa abwaresen wore-ɔ-ro. ɔɔn, wore konko-ɔ deɛ-ro ne mone i suye neɛneɛ, na mon' nya ηu anen ne mone e nya ηkpa na kukyure ne a mon' de keɛ-ɔ. Amo peɛɛ gbaa mone maa kɔre abwaresen-ɔ mone i gyi. Ketɔ ne ke e kaapo feye mone maa kɔre amo mone i gyi-o e gye feye mone a kine mo ne Wuribware a sun mone ase-ɔ. A lee feye mone mon tee ηu feye abwaresen wore-ɔ-ro baa kyɔre feye Wuribware i sun mo mone ase. Mo-ɔ mo e gye ne mo e taare a n sa mone ηkpa na kukyure ne mone i buwi mone e kpa-ɔ, amaa mone a kine.

41 To, n gye feye mo e kpa a mon' kyɔro mo nee. 42 Amaa η nyi asese suyo ne mone gye-ɔ, mone maa kpa Wuribware mone ηkpon-ro. 43 N se keyaalen-ro ne mo a ba, amaa mone maa kpa a mon' kɔre mo gyi. Amaa ɔko ya ba mɔ fɔnfɔn keyaalen bo ba fɛraa, mone e kɔre mɔ a mon' gyi. 44 Mone e kpa feye mon' dee kyɔro abɛɛ, amaa mone maa kpa feye Wuribware ne mɔ wore kpen e bo-ro-ɔ kyɔro mone. Amo e gye ketɔ se ne mone maa taare a mon' kɔre mo asen-ɔ gyi-o.

45 Mone ma kan fa feye mo e gye ne mo e tɔwe mone kunu si ebaye a n gywii n se. Wuribware mbraa wore ne ane ɔdedaapo Mosis a kyɔre-ɔ ne mone a taa mone temaa peɛɛ bo donno se-ɔ e gye ne ɔ porɔ mone. 46 Mone a deɛ kɔre Mosis gyi nee-ɔ, weete mone a kyɔ kɔre η gbaa mo gyi, a lee feye mɔ ya kyɔre mo asen. 47 Amaa mone a mon' kɔre ketɔ ne Mosis a kyɔre-ɔ gyi-o si-o, mone maa taare a mon' kɔre ketɔ ne mo e tɔwe-ɔ gyi.”

6

Anen ne Yeesuu a sa asese ηkpen nnuu ateese-o (Matiyo 14.13–21; Maak 6.30–44; Lukas 9.10–17)

1 Amo kamɛɛ ne Yeesuu a ya ten Galileya kepare dabe-ɔ-ro. Kepare dabe mo deɛ ne ba tee e Tibeeriyas. 2 Ne asese biribiri a kpɔwe gya mɔ se, a lee feye baa ηu mɔ akpeneyeeto ne ɔɔ waa bo kya asese ne ba lo-ɔ. 3 Ne Yeesuu na mɔ agyasepo-ɔ a dee kebee ko kafwee

ya kyena ba kyure. ⁴ Saŋ ne Yudaa awuye i gyi Wuribware-a-kyana-ane-yowe a ateese-o a to-ro.

⁵ Ne Yeesuu a deere muruwaa, ne oo nu feye asese biribiri e ba mo ase. Amose se-o ne oo bise Filipino feye, “Mfene ne ane e bor-o a ane nya ateese ne a fo asese demante mo, na ane so sa bamo?” ⁶ Yeesuu a towe amo-o ne e a o bo ky-o Filipino-ro kee. Kasentij si mo-o mo ky-o o nyi ane ne o waa-o.

⁷ Ne Filipino a towe gywii mo feye, “Haree okemaa e nya mbegyee mbegyee gbaa, bamo ya ba siidii nkpen nyo (GHC 2,000) bo so bodobodo, o maa fo bamo.”

⁸ Ne mo agyasepo-o oko ne ba tee mo e Andruu, ne o gye Simon Peetroo mo tire-o ye, ⁹ “Kanyasee ko e gye ne o bo mfee ne o de bodobodo agyi anuu na nkinyi ngyingyi nyo-o. Amo-o e fo asese demante mo aaa?”

¹⁰ Ne Yeesuu a towe gywii mo agyasepo-o feye, “Mon' sa a asese-o kyena.” Efa mo bo mfen bweeto. Ne asese a kyena kyena efa-o se. Fo ya kare anyare ne bo bo mfen-o wore bo bo nkpen nnuu. ¹¹ Ne Yeesuu a taa bodobodo-o, ne so sa Wuribware anse wee se, ne oo ke-ro sa asese ne bo te mfen-o. Ane de ne so waa nkinyi-o mo. Ne bodobodo-o na nkinyi-o a waa koky-o.

¹² Bamo peee a gyi ane ne ba taare-o. Saŋ ne baa gyi kpone-o, ne Yeesuu a towe gywii mo agyasepo-o feye, “Mon' swii mpupurisee, mone ma sa a n twee.” ¹³ Ne baa swii bodobodo mpupurisee-o, ne n ya bor-o ake kudu anyo.

¹⁴ Asese ne bo bo mfen-o a nu akpenyeeto ne Yeesuu a waa-o, ne bo ye, “Kasentij si anyare mo gye Wuribware kyaamee ne ane odedaapo Mosis ye o ba kaye mo-ro-o nee.”

¹⁵ Yeesuu a nyi feye baa waa siraa a bo bo kra mo keyaalen se bo gyi kuwure-o si-o, ne o bee o yii abee-ro mo wore.

*Ane ne Yeesuu a nare nkyu si-o
(Matiyo 14.22–33; Maak 6.45–52)*

¹⁶ Kedepweta a fo-o, ne Yeesuu agyasepo-o a ba nkyu-ro. ¹⁷ Ne baa lwee koree-ro, ne baa kinji yo kamee-ro ya ten kepare dabe-o-ro Kapaaniyum a kebegya-o. Kanye a fo na Yeesuu mon tee ba mo agyasepo-o ase. ¹⁸ Saŋ amo-o, afwii dabe ko mo e waa na a da alanpare. ¹⁹ Mo agyasepo-o mo a pare waa emayer e sa bo yo ena-ro-o, ne baa nu Yeesuu naa nkyu si o ba mfen ne koree-o bo-o. Ne kufu a nya bamo. ²⁰ Mfen ne Yeesuu a towe gywii bamo feye, “Mo nee! Mone ma sa a kufu nya mone.” ²¹ Mfen ne baa taa mo wore se waa koree-o-ro. Bamo a taa mo waa-ro-o, a mon kyee ne baa dan kidenbe si mfen ne ba yo-o.

Ane ne asese a buwi kpa Yeesuu-o

²² Kaye nke-o, asese biribiri a ba Galileya kepare dabe a non a bonbe-o ba buwi ba kpa Yeesuu, a lee feye ndee baa nu ane ne Yeesuu a taa bodobodo, sa Wuribware anse wee se, ne oo ke-ro sa asese, ne baa gyi-o. Amaa bo mon nu mo ndoo. Ne baa nyinji si feye, Yeesuu na mo agyasepo-o, bamo a pare bo dan mfen a kidenbe-o si-o, koree konko wore ne baa bo ba. Ne baa nu feye ndoo koree-o mon lee o bo-ro. Ne baa pini feye n gye Yeesuu na mo agyasepo-o gye ne bo yii, o mon tii bamo se saŋ ne baa yo-o. ²³ Ekoree ne e ya lee Tibeeriyas man-no-o eko a bo dan mfen ne Yeesuu a sa ne bodobodo amo a waa koky-o. ²⁴ Asese amo a nu feye Yeesuu na mo agyasepo-o mon bo-ro-o, ne baa lwee ekoree-o-ro yo Kapaaniyum man ase ba buwi ba kpa Yeesuu.

Yeesuu e gye bodobodo ne o sa nkpa-o

²⁵ Asese amo a ten kepare dabe amo-o, ne baa nu Yeesuu mfen, ne baa bise mo feye, “Okaapopo, nsan mo ne fo a ba mfee?”

²⁶ Ne Yeesuu a towe gywii bamo feye, “Mo i gyi mone kasentij feye, keto se ne mone i buwi mone e kpa mo-o e gye feye mone a gyi bodobodo-o kpone. Amaa n gye sa ne mone a nu akpenyeeto ne mo a waa-o se ne mone gya mo se. ²⁷ Mone ma toora mone

eyee sunj kusunj mone e kpa ateese ne mone i gyi kaye mo-ro, ne a maa kyee na a gyo-o. Amaa mon' sunj kusunj kpa ateese ne a maa gyo, ne a sa nkpa na kukyure ne a monj de kee-o. Ateese mo ne a sa nkpa na kukyure ne a monj de kee-o, mo, dimaadi mo gyi-o, de a m bo sa mone, a lee feye n se Wuribware ya sa mo anej a keyaalenj-o.”

²⁸ Ne baa bise mo feye, “Kusunj mo ne ane waa na ke pre Wuribware?”

²⁹ Ne Yeesuu a lee kan feye, “Kusunj ne Wuribware e kpa feye mon' waa-o e gye feye mon' kore mo ne oo sunj mo bo kyonwe-o gyi.”

³⁰ Ne baa lee kan feye, “Nteto ne fo e waa na a kpenj ane eyee, na ane yere anej se bo kore fo gyi? Towe gywii ane. ³¹ Sanj ne Mosis na ane nana-ana te kimukee-ro-o, baa dee gyi ateese ne ba tee e manaa (kaase e kaapo feye Nteto-nee?), feye anej dee ne baa kyore abwaresej wore-o-ro feye,

‘O sa ne ateese a lee sosoj ba kaase ne baa gyi.’ ”*

³² Ne Yeesuu a towe gywii bamo feye, “N gye Mosis fonfon ya sa mone ateese amo. Aa lee Wuribware ase nee. Na kasentij si, ateese amo monj gye ateese ne aa lee sosoj ba kaase ne mo e towe amo asenj-o. Amaa n se e gye ne o sa mone ateese kasentij ne aa lee Wuribware se-o. ³³ Ateese ne Wuribware e sa mone-o e gye mo ne oo sunj lee Wuribware se feye o bo sa kaye mo-ro a asese-o nkpa na kukyure ne a monj de kee-o.”

³⁴ Ne baa towe gywii Yeesuu feye, “Ane nyanpe, amo feraa, sa ane ateese amo kake kema.”

³⁵ Ne Yeesuu a towe gywii bamo feye, “Mo e gye ateese ne a sa nkpa na kukyure amo-o. Okema ne o ba mo ase-o, akonj maa nya mo peee. Ne okema ne o kore mo o gyi-o, burufo maa nya mo peee. ³⁶ To, mbeyom mo a towe gywii mone feye mone a nu mo, amaa mone maa kore mo a mon' gyi. ³⁷ Okema ne n se a sa mo-o e ba mo ase. Ma gya mo a m bo kyonwe daa. ³⁸ A lee feye, monj lee sosoj ba nee a m bo waa mo fonfon kepre se kotoko, amaa mo a ba nee a m bo waa amo ne a pre mo ne oo sunj mo bo kyonwe-o. ³⁹ Keto ne mo ne oo sunj mo-o e kpa-o e gye feye asese peee ne o bo waa mo kesaree-ro-o, bamo okema maa kan fo mo se, na n kyinji bamo peee baa nkpa-ro kake nsi ne kaye mo e gye kee-o. ⁴⁰ Keto ne n se e kpa-o e gye feye bamo okema ne o deere mo, Wuribware mo gyi-o, ne o kore mo o gyi-o e nya nkpa na kukyure ne m monj de kee-o, na n kyinji mo lee lowi-ro kake nsi ne kaye mo e gye kee-o.”

⁴¹ Ne Yudaawuye abrese ne baa nu mo asenj-o idunj a fwii, ne baa tee feye Yeesuu a towe feye, “Mo e gye ateese ne aa lee sosoj ba kaase-o.” ⁴² Ne baa towe feye, “Onyare mo, n gye Yosef mo gyi ne ba tee mo e Yeesuu-o nee beee? Ane nyi mo se na mo nyi. Ne emene se ne mbeyom o ye o lee sosoj ba nee?”

⁴³ Ne Yeesuu a lee kan feye, “Mon' yowe ketee. ⁴⁴ N ye eee oko maa taare a o ba mo ase, amo n se ne oo sunj mo bo kyonwe-o a baa mo mo ase, na n kyinji mo a o ba nkpa na kukyure-ro kake ne kaye mo e gye kee-o. ⁴⁵ Wuribware akyaamee bokoj a kyore bo waa abwaresej wore-o-ro feye, ‘Wuribware e gye ne o kaapo okema.’” Okema ne o nu n se asenj, ne o suye a o lee mo ase-o e ba mo ase. ⁴⁶ Mone ma fa feye nj ye oko a kyon nu n se, amo mo ne mo a lee n se ase ba sweere mo se-o wore ya nu mo. ⁴⁷ Mo i gyi mone kasentij feye, okema ne o kore mo o gyi-o e nya nkpa na kukyure ne a monj de kee-o. ⁴⁸ Mo e gye ateese ne a sa nkpa-o. ⁴⁹ Mone nana-ana a gyi ateese ne aa lee sosoj ba kaase sanj ne bo te kimukee-ro-o, amaa a monj sa ne baa kyena nsu peee. ⁵⁰ Amaa ateese kasentij ne aa lee sosoj ba kaase-o, anej a ateese-o, okema ne o gyi amo-o maa wu. ⁵¹ Mo e gye ateese ne aa lee sosoj ba kaase-o. Okema ne o gyi ateese mo-o kakyena na kukyure monj de kee.

* **6:31** Kelee Igyipiti 16.4; Nihimiya 9.15; Kili 78.24-25.

* **6:45** Isaya 54.13.

Ateese ne n de mọ e sa mọ-ọ e gye mọ koyowaregyi. N de mọ koyowaregyi mọ e sa asesε ne bọ te kaye mọ-rọ-ọ na bọ nya nya nkpa na kukyure ne a mọn de keε-ọ.”

⁵² Ne bamọ ne baa nu asen ne ọ tọwe-ọ idun a fwii, ne bamọ wọre wọre a gyiiri ikii feye, “Emene ne ọnyare mọ e waa a ọ taa mọ koyowaregyi sa ane a ane gyi feye ateese?”

⁵³ Ne Yeesuu a tọwe gywii bamọ feye, “Mọ i gyi mone kasentij feye mone e mọn gyi mọ, dimaadi mọ gyi-o, koyowaregyi feye ateese-o, ne mone e mọn nuu mọ mbogya, amọ feraa mone maa nya nkpa. ⁵⁴ Okemaa ne o gyi mọ koyowaregyi feye ateese, ne o nuu mọ mbogya-ọ de nkpa na kukyure ne a mọn de keε-ọ, na n kyinji mọ lee lowi-ro kake ne kaye mọ e gye keε-ọ. ⁵⁵ A lee feye mọ koyowaregyi e gye ateese kasentij-o, ne mọ mbogya mọ e gye nta kasentij-o. ⁵⁶ Okemaa ne o gyi mọ koyowaregyi feye ateese, ne o nuu mọ mbogya-ọ e kyena mọ kakpono-rọ, na mọ-ọ mọ n kyena mọ kakpono-rọ. ⁵⁷ N se Wuribware ya sun mọ bọ kyonwe. Ne mọ a ma wu peεε-ọ se-ọ, η gbaa n de nkpa amọ ne o de-o. Anen deε ne okemaa ne o gyi mọ koyowaregyi feye ateese-o e kyena, na ọ ma wu peεε. ⁵⁸ Amọ-ọ e kaapo feye mọ koyowaregyi ne n de-o e gye ateese ne aa lee soso ba kaase-ọ kasentij. A mọn du ne feye ateese amọ ne aa deε lee soso ba kaase kimukee amọ-rọ, ne kake kemaa ane nana-ana a swii gyi-o, a lee feye san kọ bamọ okemaa a bọ wu. Amaa okemaa ne o gyi ateese ne n de mọ e sa mọ-ọ feraa e kyena nsu peεε.”

⁵⁹ San ne Yeesuu a yọ kebwarekorekyaη ne ke bọ Kapaaniyum man-no-ọ ọ kaapo kemọ-rọ-ọ ne ọ tọwe amọ-ọ.

Asejparegyi ne a sa nkpa na kukyure ne a mọn de keε-ọ

⁶⁰ Asese biribiri ne bọ gya Yeesuu si-o bokọ a nu amọ-ọ, ne bọ ye, “Asen mọ feraa bọ len, okọ maa taare amọ-ọ a ọ gya se.”

⁶¹ Yeesuu a ηu feye baa tee asen amọ se-ọ, ne oo bise bamọ feye, “Mọ asen mọ maa nya a a nu nee, beεε? ⁶² Feye mone a ηu mọ, dimaadi mọ gyi-o, a yọ soso mfen ne mọ a lee ba-ọ nee, weetee emene ne mone e waa? ⁶³ Mone mọn tee nu kaase feye asejparegyi ne mọ a den tọwe gywii mone-ọ gye kepare ne kemọ kaase e gye nkpa na kukyure ne a mọn de keε-ọ. N gye sese koyowaregyi asen ne mọ e tọwe, amaa mọ a kaapo mone anen ne Wuribware a kufwiije timaa-o e taare a ọ sa mone anen a nkpa-ọ nee. ⁶⁴ Amọ peεε gbaa mone bokọ maa kọre mọ mone i gyi.” Ketọ se ne Yeesuu a tọwe anen-ọ e gye feye ọ kyọ o nyi bamọ ne bọ maa ba a bọ bọ kọre mọ gyi-o, na mọ ne ọ ba a ọ bọ gyi mọ kidiburo-o. ⁶⁵ Ne Yeesuu a kya se tọwe feye, “Mfaanεε se ne mọ a tọwe gywii mone feye okọ maa taare a ọ ba mọ ase, amọ n se a sa mọ kpa feraa.”

⁶⁶ Amọ-ọ se-ọ, ne asesε ne bọ gya Yeesuu si-o bweetọ a kine mọ se kegya.

⁶⁷ Amose se-ọ, ne oo bise mọ agyasepọ kudu anyọ-ọ feye, “Amọ mone mọ mone e kpa kelee mọ ase aaa?”

⁶⁸ Ne Simọn Peetroo a lee kanọ feye, “Ane nyanpe, okọ bee ọ bọ-rọ ne ane gya mọ se aaa? Daabii! Okọ mọn bọ-rọ ne ọ tọwe asejparegyi ne a kaapo ane anen ne ane e nya nkpa na kukyure ne a mọn de keε-ọ, amọ fọ wọre. ⁶⁹ A lee feye ane san ane e kọre fọ ane i gyi, ne ane nyi feye fọ e gye keyaafọre timaa ne Wuribware a lee sun bọ kyonwe-ọ.”

⁷⁰ Ne Yeesuu a lee kanọ feye, “Mọ e gye ne mọ a lee mone abεε kudu anyọ-ọ feye mon' gya mọ se, beεε? Amaa okọ bọ mone-rọ ne ọ gye Obonsam mọ gyi.” ⁷¹ Yudas Kariyotinyi asen ne Yeesuu e tọwe-ọ. Mọ se mọ e gye Simọn Kariyotinyi. Amaa a bọ-rọ feye Yudas gye Yeesuu agyasepọ kudu anyọ-ọ okọ, ne mọ-ọ mọ i gyi mọ kidiburo.

7

Yeesuu na mọ tire-ana

¹ Amọ-ọ peεε kamεε-ọ, Galileya sweere se ne Yeesuu a kya se ọ naa ọ kaapo, a lee feye, mọ ya nare Yudeya sweere se, mfen a abrese-ọ i buwi a bọ kpa mọ a bọ mọ. ² Ne san a tọ-rọ feye Yuda awuye gyi Abwii-ro kekyena a kigyibee-ọ.† ³ Ne Yeesuu mọ tire-ana

a tɔwɛ gywii m̀d̀ feyɛ, “Lee mfɛɛ yɔ Yudeya na fɔ agyasepɔ ne bɔ bɔ mfen-ɔ mɔ nya ɲu akpenjeyɛtɔ ne fɔ ɛ waa-ɔ. ⁴Ɔkɔ ne m̀d̀ kenyaɛ a deɛ-ɔ mɔn de kemɔ ne ɔ waa-ɔ ɔ kweɛrɔ. Amosɛ-ɔ fɔ ɛ taare a fɔ waa atɔ dabɛ, sa a kayɛ-rɔ asɛsɛ pɛɛɛ gyii fɔ.” ⁵M̀d̀ tire-ana fɔnɔn gbaa mɔn kɔɔrɛ m̀d̀ gyi.

⁶Ne Yeesuu a tɔwɛ gywii bamɔ feyɛ, “M̀d̀ san mɔn tɛɛ fɔ. Amaa mone fɛraa, mone ɛ taare a mɔn' yɔ ngyanɲɛ-ɔ-rɔ san kemaa ne mone ɛ kpa-ɔ. ⁷Kayɛ-rɔ asɛsɛ maa kisi mone, amaa m fɛraa, ba kisi m̀d̀, bɔ lee anɛn ne m̀d̀ ɛ tɔwɛ atɔ ne baa waa ne a gye ɛbɔyɛ-ɔ m̀d̀ i gywii bamɔ-ɔ sɛ. ⁸Mone fɛraa, mɔn' narɛ ya gyi Abwii-ro kekyɛna a kigyibɛɛ-ɔ. M fɛraa, ma yɔ, a lee feyɛ a mɔn tɛɛ fɔ san ne m̀d̀ ɛ yɔ a ɲ ya gyi kemɔ-ɔ.” ⁹M̀d̀ a tɔwɛ amɔ-ɔ, ne ɔ kyɛna Galileya sweɛrɛ sɛ ɲke kafweɛ kɔ.

Anɛn ne Yeesuu a ya gyi Abwii-ro kekyɛna a kigyibɛɛ-ɔ

¹⁰M̀d̀ tire-ana a ya gyi Abwii-ro kekyɛna a kigyibɛɛ-ɔ, ne Yeesuu mɔ a yɔ, amaa ɔ mɔn gya laman sɛ yɔ, oo ywii yɔ nɛɛ. ¹¹Ne Yudaa awuye abresɛ-ɔ i buwi ba kpa m̀d̀, ne baa bise ngyanɲɛ-ɔ-rɔ asɛsɛ feyɛ, “Nkɛɛ m̀d̀?”

¹²M̀d̀ asɛn sooo ne ba ɲwiini laman-ɔ-rɔ. Bamɔ bokɔ ye, “Ɔ gye sɛsɛ timaa.”

Bokɔ mɔ ye, “Daabii! Ɔnyarɛ amɔ ɛ penna asɛsɛ nɛɛ.” ¹³Amaa ɔkɔ mɔn taare tɔwɛ m̀d̀ kuɲu si asɛn bɔ lee kawu si, a lee feyɛ bɔ sɛrɛ Yudaa awuye abresɛ-ɔ.

¹⁴Amɔ a fɔ nsɛna na bɔ lowɛ kigyibɛɛ-ɔ, ne Yeesuu a yɔ Wuribware sunkpa-ɔ kabuno ya lee ɔ kaapɔ asɛsɛ abwaresɛn. ¹⁵Ne aa kpen Yudaa awuye abresɛ-ɔ ɛyɛɛ bweɛtɔ, ne baa tɔwɛ feyɛ, “Emɛnɛ ne ɔnyarɛ mɔ a waa o nyi ɛkaapɔ faanɛɛ, na ɔ mɔn nya kekaapɔ lee tɔn kemaa?”

¹⁶Ne Yeesuu a tɔwɛ gywii bamɔ feyɛ, “Atɔ mɔ ne m̀d̀ ɛ kaapɔ-ɔ mɔn lee m̀d̀ fɔnɔn asɛ, amaa aa lee m̀d̀ ne oo sun m̀d̀ bɔ kyɔnwe-ɔ asɛ nɛɛ. ¹⁷Ɔkemaa ne o sure si a ɔ waa ketɔ ne Wuribware ɛ kpa-ɔ i pini feyɛ ketɔ ne m̀d̀ ɛ kaapɔ-ɔ a lee Wuribware asɛ nɛɛ, bɛɛɛ m̀d̀ fɔnɔn keyaalenɛ ne n de m̀d̀ ɛ waa. ¹⁸Ɔkemaa ne ɔ sa sɛnsa m̀d̀ fɔnɔn keyaalenɛ sɛ-ɔ i buwi ɔ kpa kedabɛ na wuraa a ɔ sa m̀d̀ ɛyɛɛ nɛɛ. Amaa m̀d̀ ne ɔ kpa kedabɛ na wuraa a ɔ sa m̀d̀ ne oo sun m̀d̀-ɔ de kasɛntin, ɔ maa ba ayɛba. ¹⁹Mone ɛ kyɔrɔ Mosis ne ɔ kyɔrɛɛ Wuribware a mbraa-ɔ bɔ sa mone-ɔ, amaa mone konkɔ gbaa mɔn gya mbraa-ɔ sɛ. Ne emɛnɛ sɛ ne mone ɛ kpa a mɔn' mɔɔ m̀d̀?”

²⁰Ne laman-ɔ a tɔwɛ gywii m̀d̀ feyɛ, “Ibrisi te fɔ sɛ. Nsɛ ɛ gye ne ɔ kpa a ɔ mɔɔ fɔ?”

²¹Ne Yeesuu a lee kanɔ feyɛ, “M̀d̀ a kya ɔkɔ kukyure kake nɛɛ, ne aa kpen mone pɛɛɛ ɛyɛɛ. ²²To, Mosis a sa mone Wuribware mbraa kɔ ne mone adedaapɔ a kyɔ gya sɛ-ɔ, feyɛ bamɔ ya kowɛ kagyinyanɛɛ, kake buruwasepɔ-ɔ bɔ tɛn m̀d̀ kotweɛtu, na kake nsin amɔ ɛ gye kukyure kake gbaa, bɔ ma kan yɔwɛ. ²³Amosɛ sɛ ne mone i de kpa feyɛ kukyure kake gbaa mɔn' tɛn kagyinyanɛɛ kotweɛtu, na mone ma nya kye Wuribware a mbraa ne Mosis a kyɔrɛɛ sa mone-ɔ, ne emɛnɛ sɛ ne mone idun a fwii m̀d̀ sɛ feyɛ m̀d̀ a kya sɛsɛ kayɔwɔrɛ mumwii kukyure kake? ²⁴Mone ma kan fa feyɛ ketɔ ne ɔkɔ ɛ waa-ɔ gye ɛbɔyɛ, amaa mɔn' deɛrɛ nɛɛnɛɛ keɛ pwɛɛ, ne m̀d̀ ɛ waa ɛbɔyɛ nɛɛ aaa, itimaa nɛɛ aaa, mone i ɲu.”

Sɛsɛ suyo ne asɛsɛ ɛ fa feyɛ Yeesuu gye-ɔ

²⁵Asɛsɛ ne bɔ bɔ Yerɔsalem man-nɔ-ɔ bokɔ a nu anɛn ne ɔ tɔwɛ-ɔ, ne bɔ ye, “N gye ɔnyarɛ mɔ ne anɛ abresɛ ɛ kpa a bɔ mɔɔ-ɔ ɔɔɔ? ²⁶Mɔn' deɛrɛ m̀d̀ a yere ɔ sa sɛnsa laman-nɔ, na bɔ mɔn tɔwɛ sɛyɛ bɔ kye m̀d̀. Bɛɛɛ aa waa feyɛ baa ɲu anɛn ne o du-o, ne baa sure si feyɛ ɔ gye Kristoo kasɛntin aaa? ²⁷Kristoo-o ya ba, ɔkɔ maa pini mfen ne ɔ lee a ɔ ba-ɔ, amaa ɔnyarɛ mɔ fɛraa anɛ nyi mfen ne ɔ lee-ɔ.”

²⁸San ne Yeesuu bɔ Wuribware sunkpa a kabuno-o ɔ maa sɛ ɔ kaapɔ-ɔ, oo nu asɛn ne baa tɔwɛ-ɔ, ne ɔ tɔwɛ kenken feyɛ, “Mone ɛ fa feyɛ mone nyi m̀d̀ na mfen ne m̀d̀ a lee-ɔ ɔɔɔ? N gye m̀d̀ fɔnɔn keyaalenɛ sɛ ne m̀d̀ a ba. M̀d̀ ne oo sun m̀d̀-ɔ de kasɛntin, amaa

mone mon nyi mō. ²⁹ Amaa m fēraa, η nyi mō, a lee feye mō ase ne mō a lee, ne mō-ɔ mō ya bēe sun mō.”

³⁰ Ne baa kpa a bō kra Yeesuu, amaa bō mon taare kra mō, a lee feye mō san mon tēe fō. ³¹ Amaa asēsē-ɔ bōkō a kōrē mō gyi, ne baa tōwē feye, “Kristoo-o ya ba, ɔ waa atō ne a kpen eyee-ɔ a ɔ kyōn ɔnyare mō amō-ɔ ne ɔ waa-ɔ ɔɔ?”

Anej ne baa sun adeeresepo ko feye bo ya kra Yeesuu-o

³² San ne Farisii awuye bōkō a nu asēsē-ɔ i ηwiini Yeesuu kunu si asen mō-ɔ, ne baa sa ne Wuribware alɔnɔpō abresē-ɔ a sun Wuribware sunkpa a adeeresepo ko bō kyōnwe feye bō ya kra Yeesuu.

³³ Ne Yeesuu a tōwē gywii bamō feye, “Mō e kyena mone ase a n kyee kafwēe pwēe na n dēe kinji yō mō ne oo sun mō-ɔ ase. ³⁴ Mone san mone e ba a mon' bō buwi kpa mō, na mone ma lee ηu mō, a lee feye mfen ne mō e yō-ɔ, mone maa taare a mon' yō mfen.”

³⁵ Ne Yudaa awuye abresē-ɔ wōrē wōrē i bise abēe feye, “Ne mfenē ne ɔ kpa a ɔ yō, ne ɔ ye ane maa lee ηu mō-ɔ nee? Amō ɔ yō Griiki awuye eman se a ɔ ya kaapo ane asēsē ne baa yō ya kyena mfen-ɔ na Griiki awuye-o abwaresen nee eee? ³⁶ ɔ ye ane i buwi a ane kpa mō, na ane ma ηu mō, na ane ma taare a ane yō mfen ne ɔ yō-ɔ. Amō kaase e gye emene?”

Nkyu ne n sa nkpa na kukyure ne a mon de kee-ɔ

³⁷ Kigyibee-ɔ kake lalalōwē ne ka gye kake dabe-ɔ, ne Yeesuu a kyuwi-ro, ne ɔ tōwē kenken feye, “Okēmaa ne burufo de mō-ɔ, ɔ ba mō ase bō nuu nkyu. ³⁸ Feye anej ne baa kyōrēe waa abwaresen wōrē-ɔ-rō, ‘Okēmaa ne ɔ kōrē mō o gyi-o, nkyu ne n sa nkpa-ɔ e lee mō kakpōnō-rō feye bōn nkyu-o.’ ” ³⁹ Anej ne Yeesuu e tōwē mfee-ɔ gye Wuribware a kufwiije timaa-o asen ne bamō ne ba kōrē mō a bō gyi-o e nya-ɔ nee. Amaa san amō-ɔ bō mon tēe nya Wuribware a kufwiije timaa-o, a lee feye Yeesuu mon tēe yō Wuribware ase.

Anej ne asēsē a gyiiri Yeesuu si ikii-o

⁴⁰ Laman-ɔ-rō asēsē-ɔ bōkō a nu feye ɔ tōwē amō-ɔ, ne bō ye, “Kasentij si, ɔnyare mō gye Wuribware kyaamēe ne Mosis a tōwē feye ɔ ba-ɔ nee.”

⁴¹ Ne bamō bōkō mō ye, “N gye anej nee. Mō e gye Kristoo ne Wuribware ye o sun a ɔ bō kyōnwe-ɔ.”

Amaa bamō bōkō ye, “N gye Galileya sweere se ne Kristoo-o e lee, ⁴² a lee feye baa kyōrēe waa abwaresen wōrē-ɔ-rō feye Kristoo-o e lee Owure Deefid kenana-rō, na Betelahem man ne baa kōwē Deefid mō-rō-ɔ-rō.”

⁴³ Ne asēsē-ɔ a ke-ro ntun ηnyō ba gyiiri Yeesuu si ikii.

⁴⁴ Ne bamō bōkō e kpa a bō kra mō, amaa kasentij si, bamō ɔkō mon daborō mō.

⁴⁵ Adeeresepo-ɔ a kinji yō Wuribware alɔnɔpō abresē-ɔ na Farisii awuye-o ase-ɔ, ne baa bise bamō feye, “Emene nee, ne mone mon kra mō baa?”

⁴⁶ Ne adeeresepo-ɔ a lee kanō feye, “ɔkō mon tēe tōwē asen timaa feye anej a ɔnyare mō.”

⁴⁷ Ne Farisii awuye-o a bise adeeresepo-ɔ feye, “Amō ɔ penna mone mō mone nee eee?”

⁴⁸ Mone nyi Farisii awuye na man abresē kō na baa kōrē mō gyi aaa? Mone e taare a mon' kyii bamō ɔkō kenyaare aaa? ⁴⁹ Asēsē langyan mō fēraa ne baa kōrē mō gyi-o mon nyi Wuribware a mbraa ne Mosis a kyōrēe bō beya-ɔ, amose-ɔ bamō ne Wuribware a da yii. Mone ma benjaaa bamō.”

⁵⁰ Ne Farisii awuye ɔbresē kō ne ɔ dēe bō ηu Yeesuu kanye kō-ɔ*, ne ba tēe mō e Nikodeemus-o, a tōwē gywii mō kōsobēe-ana feye, ⁵¹ “Anej ne ane mbraa-ɔ i gyi-o, ane maa taare a ane bu nyinkpase kepō na ane mon nu mō kanō-rō asen, bēe ane mon ηu ketō ne ɔ waa-ɔ.”

* 7:50 Yohanee 3.1.

⁵² Ne bō ye, “To, fō gbaa fō a lee Galileya sweere se nee eee? Fō ya suye abwaresen wōre-ɔ, fō i ŋu feye Wuribware kyaamee kō moŋ tee lee Galileya.”

8

Ɔkyee waareepo ko ne baa kra mō kanyarekpa-rɔ-ɔ

[¹ Amō-ɔ peee kamee-ɔ, ne ɔkēmaa yii mō lɔŋ-nɔ, ne Yeesuu a yɔ Mfɔ-Ayii kebee-ɔ se. ² Kaye ŋke-o, ne Yeesuu a kiŋŋi yɔ Wuribware sunkpa a kabuno-o. Ne asese ne bō bō mfeŋ-ɔ peee a kpɔwe muruwaa mō, ne ɔ kyena ɔ kaapo bamō abwaresen. ³ Mō a bō mfeŋ-ɔ, ne Wuribware mbraa akaapopo na Farisii awuye boko a baa ɔkyee waareepo ko ne baa kra mō kanyarekpa-rɔ-ɔ Yeesuu ase. Ne baa sa ne ɔ yere laman-ɔ nsena Yeesuu ase. ⁴ Ne bō ye, “Ɔkaapopo, ane a kra ɔkyee mō kanyarekpa-rɔ nee. ⁵ To, aneŋ ne mbraa ne Wuribware a borɔ Mosis si sa ane-ɔ e kaapo-ɔ e gye feye ane daye ɔkēmaa ne ɔ waa aneŋ a atɔ-ɔ abu mɔɔ. Mbeyɔmɔ emene ne ane e waa? Ane e kpa a ane nu bō lee fō ase.” ⁶ Baa tɔwe amō-ɔ nee, a bō nya nya Yeesuu kebye, na bō nya porɔ mō.

Amaa ne oo bunŋe o de kesareegyɔ ɔ kyoree sweere. ⁷ Bamō a yere mfeŋ-ɔ, ne bō maa se ba tɔwe ba gywii mō feye o lee kanɔ menaŋ sa bamō na bō kee. Ne oo kyuwi-ro, ne ɔ tɔwe gywii bamō feye, “Mone ɔkēmaa ne ɔ moŋ tee waa bye-ɔ gye ŋkpee twee kibu bō da ɔkyee mō a ŋ kee.” ⁸ Ne ɔ bee bunŋe kyoree sweere.

⁹ Ɔkyee a aporɔpo-ɔ a nu amō-ɔ, ne bamō peee a brawe-rɔ ako ako ako bō yii. Abrese-ɔ ya gye ŋkpee pwee. Ne bamō peee yii yɔwe Yeesuu na ɔkyee-ɔ wōre, na ɔ san ɔ yere laman-ɔ akatɔ-rɔ. ¹⁰ Ne Yeesuu a kyuwi-ro, ne oo bise ɔkyee-ɔ feye, “Ŋkee bamō? Ɔkō moŋ lee san a o bu fō kepo aaa?”

¹¹ Ne ɔkyee-ɔ a lee kanɔ feye, “Mō nyanpe, ɔkō moŋ lee ɔ bō-rɔ.”

Ne Yeesuu ye, “To, m feraa, ma bu fō kepo. Amose-ɔ nare, amaa lee ndɔɔ bō yɔ, fō ma lee ya waa ebye.”]

Yeesuu e gye kaye-rɔ asese kelanŋerɔ

¹² Ne Yeesuu a bee sa seŋsa gywii Farisii awuye ne bō bō mfeŋ-ɔ feye, “N du nee feye kelanŋerɔ ne ke e lanŋe-rɔ ke e sa kaye-rɔ asese-ɔ. Ɔkēmaa ne ɔ gya mō se-ɔ maa nare kibugyii-ro. Aneŋ a sese-ɔ de kelanŋerɔ ne ke e sa ŋkpa na kukyure ne a moŋ de kee-ɔ.”

¹³ Ne Farisii awuye-o a tɔwe gywii mō feye, “Mbeyɔmɔ fō e tɔwe fō fɔŋfɔŋ eyee se asen nee. Amose se-ɔ ane maa taare a ane kɔore fō gyi.”

¹⁴ Ne Yeesuu ye, “N gye aneŋ nee. Haree mō e tɔwe mō fɔŋfɔŋ kuŋu si asen gbaa, ketɔ ne mō e tɔwe-ɔ gye kasentij nee, a lee feye ŋ nyi mfeŋ ne mō a lee-ɔ, ne ŋ nyi mfeŋ ne mō e yɔ-ɔ. Amaa mone moŋ nyi mfeŋ ne mō a lee-ɔ, na mfeŋ ne mō e yɔ-ɔ. ¹⁵ Mone feraa, mone e deere kemō ne ki te akatɔ se-ɔ nee a moŋ! bō porɔ ɔkō. Amaa m feraa n gye mō kusun nee feye n gyi ɔkō asen. ¹⁶ Amaa mō a dee gyi ɔkō asen nee, weete mō seŋgyi-o gye kasentij, a lee feye n se ne oo sun mō bō kyonwe kaye mɔ-rɔ-ɔ bō mō ase, ɔ kya mō-rɔ. ¹⁷ Amose-ɔ, abee anyɔ ya tɔwe asen na bamō ɔkō kanɔ moŋ kwee mō kosobee lee si, amō feraa moŋ! kɔore gyi feye bamō asen-ɔ gye kasentij. Mone moŋ nyi feye aneŋ ne mbraa ne Wuribware a borɔ Mosis si sa ane-ɔ e kaapo-ɔ nee eee? ¹⁸ To, mō fɔŋfɔŋ e tɔwe mō kuŋu si asen, ne n se ne oo sun mō-ɔ mō e tɔwe mō kuŋu si asen ɔ bō tii si. Ane abee anyɔ asen maa baare a sa mone aaa?”

¹⁹ Ne baa bise mō feye, “Ŋkee fō se?” Ne Yeesuu a lee kanɔ feye, “Mone moŋ nyi mō gbaa, sanbotɔ n se. Mone i nyi mō, amō feraa mone nyi n se.”

²⁰ Mfaanee a asen ne Yeesuu a tɔwe gywii asese-ɔ Wuribware sunkpa a kabuno mfeŋ ne bō de adakaa ne ba twee twee atanne ba waa-rɔ-ɔ yere-ɔ nee. Amaa ɔkō moŋ kra mō, a lee feye mō san-ɔ moŋ tee fō.

Mfeŋ ne Yeesuu ye ɔ yɔ-ɔ

²¹ Ne Yeesuu a bee tawe gywii bamo feye, “Mo e lee mfee a η yɔ. Mone i buwi a mon' kpa mo kpone, na mone ma ηu mo, na mone ebaye sii mone se a mon' taa bo wu. Mone maa taare a mon' yɔ mfen ne mo e yɔ-ɔ.”

²² Amose-ɔ ne Yudaawuyee abrese-ɔ a tawe feye, “O ye, ane maa taare a ane yɔ mfen ne ɔ yɔ-ɔ. Amo-ɔ e kaapo ne feye ɔ mɔ mɔ eyee aaa?”

²³ Ne Yeesuu a lee kanɔ feye, “Mone a lee kaye mɔ-rɔ nee. Amaa m feraa, mon lee kaye mɔ-rɔ nee. ²⁴ Amose se ne mo a tawe gywii mone feye mone ebaye i sii mone se, na mon' taa bo wu. Mone e mon' kɔre gyi feye mo e gye ne n gye feraa, mone ebaye i sii mone se, na mon' taa bo wu.”

²⁵ Ne baa bise mɔ feye, “Nsɛ ne fo e fa feye fo gye?” Ne Yeesuu a lee kanɔ feye, “N kyɔ mon' tawe gywii mone aaa? ²⁶ N de asen bweetɔ na n tawe bo lee mone ebaye se. Mɔ ne oo sun mɔ-ɔ e gye kasentij wuye, ne ketɔ ne mo a nu lee mɔ ase-ɔ wɔre ne mo e tawe mo i gywii kaye-rɔ asese.”

²⁷ Asese ne baa nu mɔ ase-ɔ mon' nyi feye mɔ se Wuribware ne o de. ²⁸ Ne ɔ tawe gywii bamo feye, “Mone ya yase mo, dimaadi mɔ gyi-o, soso, mone i ηu feye mo e gye ne n gye. Mfen-ɔ, ne mone i ηu feye ma waa ketɔ kɛmaa mɔ fɔnfɔn eyee se nee. Amaa mo e tawe ketɔ ne n se a tawe ε n tawe-ɔ wɔre nee. ²⁹ Mɔ ne oo sun mɔ-ɔ bo mo ase, ɔ mon' yawe mo wɔre, a lee feye mo e waa mɔ kepre san kɛmaa.” ³⁰ Asese ne baa nu feye Yeesuu a tawe amo-ɔ bweetɔ a kɔre mɔ gyi.

Agyi na anya

³¹ Ne Yeesuu a tawe gywii bamo ne baa kɔre mɔ gyi-o feye, “Mone i de ketɔ ne mo e tawe-ɔ-rɔ, ne mone e mon' yawe-rɔ feraa, mone e gye mo agyasepo kasentij si nee. ³² Na mon' gyii kasentij-o, na mo kasentij kekaapo e sa a mon' nya mone eyee.”

³³ Ne bamo bokɔ a lee kanɔ feye, “Ane a lee Abraham kenana-rɔ nee. Ane kyɔ ane mon' tee kii bokɔ anya. Ne emene se ne fo e tawe ε ane e nya ane eyee?”

³⁴ Ne Yeesuu a tawe gywii bamo feye, “Kasentij ne mo i gyi mone-ɔ feye akɛmaa ne ɔ waa ebaye-ɔ gye ebaye kenya nee. ³⁵ Kenya ya kyee mɔ nyanpe aye kanɔ nkɛmaa, ɔ maa kii ogyi, amaa ogyi feraa gye ogyi nee bo yɔ na a mon' de kee. ³⁶ Amose se-ɔ Wuribware mɔ gyi-o e gye ne mɔ ya lee mone lee ebaye-rɔ feraa, kasentij si mone e nya mone eyee. ³⁷ N nyi damenanse feye mone e tawe kasentij feye mone a lee Abraham kenana-ɔ-rɔ nee. Amaa amo pɛɛɛ gbaa, mone e kpa feye mon' mɔ mo, a lee feye mo asenkparegyi mon' bo mone nkɔnɔ-rɔ. ³⁸ Mo e tawe ketɔ ne n se a kaapo mɔ-ɔ nee, amaa mone e waa ketɔ ne mone se a tawe gywii mone-ɔ nee.”

³⁹ Ne baa lee kanɔ feye, “Ane se e gye Abraham.”

Ne Yeesuu ye, “Mone deɛ mone gye Abraham mɔ gyi-ana kasentij nee, weete mone e waa ketɔ ne ɔ waa-ɔ deɛ. ⁴⁰ Ketɔ ne mo e waa-ɔ e gye feye n tawe kasentij ne mo a nu lee Wuribware ase-ɔ gywii mone, amaa amo-ɔ pɛɛɛ gbaa, mone e kpa feye mon' mɔ mo nee. Abraham mɔ mon' waa ane a atɔ mɔ. ⁴¹ Mone e waa ane ne mone se a waa-ɔ nee.”

Ne baa lee kanɔ feye, “Wuribware wɔre e gye ane se ne ane de-o, ane gye mɔ gyi-ana kasentij nee.”

⁴² Ne Yeesuu a tawe gywii bamo feye, “Wuribware deɛ ɔ gye mone se kasentij si nee, weete mone e kpa mo asen, a lee feye mo a lee Wuribware ase nee ba mfee. Mon' ba mo fɔnfɔn keyaalen se nee, amaa mɔ ne oo sun mɔ-ɔ keyaalen se ne mo a ba. ⁴³ Ne weete nke ntɛtɛ se ne mone maa nu ketɔ ne mo e tawe-ɔ kaase-ɔ nee? A du feye mone maa taare a mon' kɔre mɔ asen ne mo e tawe-ɔ gyi nee. ⁴⁴ Mone gye mone se ɔbansam mɔ gyi-ana nee, amose-ɔ ne mone e kpa a mon' gya ketɔ ne ke e pre mone se-ɔ se. Lee atɔ kɛmaa kelekaase-rɔ-ɔ, mone se gye ɔmɔpo nee, ne ɔ mon' tee yere kasentij a kebegya-ɔ pɛɛɛ, a lee feye kasentij mon' bo mɔ ase. Mɔ ya ba ayeba, ɔ waa ane ne ɔ kyɔ o du-o nee, a lee feye ɔ gye ayebapo, mɔ e gye nyeba pɛɛɛ kunu. ⁴⁵ Amaa m feraa, mo i gyi kasentij nee,

amose se ne mone maa kore mo mone i gyi. ⁴⁶ Mone-ro nse e gye ne o taare a o kaapo mo-ro feye mo a gyi kero bo lee eboye kowaa se? Mo ya towe kasentij gywii mone, nteto se ne mone maa kore mo asen mone i gyi? ⁴⁷ Okemaa ne Wuribware e bo mo-o i nu mo asen. Mone feraa, n gye Wuribware e bo mone kpa kema se, amose se ne mone maa nu mo asen.”

Yeesuu na Abraham

⁴⁸ Ne baa bise Yeesuu feye, “A mon gye kasentij feye fo gye Samariyani, ne ibrisi ko te fo se aaa?”

⁴⁹ Ne Yeesuu a lee kan feye, “Ibrisi kema mon te mo se. Asen ne mo e towe-o e kaapo ne feye mo i bu n se nee. Amaa mone feraa mone e saare mo nee. ⁵⁰ Ma buwi mo e kpa oko feye o bu mo kedabe nee. Amaa n se e gye ne o kpa feye o bonyaa mo. Mo e gye ne o gyi asese asen. ⁵¹ Mo i gyi mone kasentij feye okemaa ne o gya mo kekaapo se-o maa wu daa.”

⁵² Ne baa towe gywii Yeesuu feye, “Mbeyom ane nyi kasentij feye ibrisi te fo se. Abraham a wu, ne Wuribware akyaamee a wu, amaa fo feraa, fo e towe nee feye okemaa ne o gya fo kekaapo-o se-o maa wu daa. ⁵³ Ane se Abraham a wu, amo fo e kpa a fo towe nee feye fo kyoo Abraham aaa? Ne Wuribware a akyaamee-o mo a wu. Nse ne fo e fa feye fo gye?”

⁵⁴ Ne Yeesuu a lee kan feye, “N dee n ye m bu mo eyee kedabe nee, weete mo kibu mo eyee-o mon de awaase kema. Oko ne o bonyaa mo-o e gye n se, mo dee ne mone ye o gye mone se. ⁵⁵ Mone mon nyi mo peee, amaa m feraa, n nyi mo. Mo a dee towe feye mon nyi Wuribware nee, amo feraa mo i kii yebapo feye mone-o. Amaa n nyi mo, ne n gya mo kan se. ⁵⁶ Mone se Abraham akato a gyi feye o bo nu mo keba, ne oo nu feye mo a ba, ne mo akato a gyi.”

⁵⁷ Ne baa towe gywii mo feye, “Fo mon tee gyi nsu adunuu, ne fo ye fo a nu Abraham aaa?”

⁵⁸ Ne Yeesuu a lee kan feye, “Mo i gyi mone kasentij feye mo e gye ne n kyoo n gye pwee ne baa dee kowe Abraham.” ⁵⁹ Ne baa taa abu a bo twee bo da mo. Amaa Yeesuu a kweero bamo se sere lee Wuribware sunkpa a kabuno-o mfenj.

9

Anej ne Yeesuu a kya onyare ko ne baa kowe mo tenapo-o

¹ Yeesuu a naa o yo-o, ne oo nu onyare ko ne baa kowe mo tenapo-o. ² Ne mo agyasepo-o a bise mo feye, “Okaporo, nse eboye ya sa ne baa kowe onyare mo tenapo? Aa lee mo fonfon ase nee, beee mo akowepo eboye se aaa?”

³ Ne Yeesuu a lee kan feye, “Mo akato kibwee-o mon lee mo eboye se beee mo akowepo eboye se. Wuribware ya sa ne baa kowe mo tenapo, a lee feye o kpa a o boroo tenapo mo se lee mo keyaalen bo kaapo. ⁴ Kusun amo ne Wuribware a sun mo bo kyonwe feye n waa-o nee. A san a gye mpase ne mo e waa n se kusun, amaa kibugyii ya ba, oko maa lee taare a o sun kusun. ⁵ Mo a tee m bo kaye mo-ro-o, mo e gye kaye-ro asese kelanhero.”

⁶ Yeesuu a towe amo-o lowe-o, ne oo twee akyone wee sweere, ne oo ba akyone-o bo po ese kafwee, ne oo ba ese-o bo bure onyare amo akato. ⁷ Ne oo towe gywii mo feye, “Nare yo Silowam kepare-ro ya fwee fo akato-ro.” Kenyare Silowam-o kaase e gye Baa-sun-fo. Ne onyare amo a ya fwee mo akato-ro, ne oo kinji ba, na mo akato a bunji.

⁸ Ne tenapo-o akyenabepo na asese ne baa dee nu mo pwee ne amo-o a dee waa-o a bise abee feye, “N gye tenapo ne o dee o te o kore ato-o nee eee?”

⁹ Bokoo ye, “Mo nee.”

Ne bokoo mo ye, “N gye mo nee. Oo lee mo nee.”

Ne onyare-o fonfon ye, “Mo nee.”

¹⁰ Ne baa bise mo feye, “Nteto nee ne mbeyom feraa fo kee?”

11 Ne oo lee kanɔ feyε, “ɔnyare ne ba tee mɔ ε Yeessuu-o ya waa ese, ne ɔɔ bo bure mo akatɔ, ne ɔɔ tɔwe gywii mo feyε η ya Silowam kepare-ro ya fwee mo akatɔ-ro. Ne mo a ya mo a den fwee-ɔ, ne mo a ηu feyε η kee.”

12 Ne baa bise mɔ feyε, “Mfene ne ɔ bo?”

Ne oo lee kanɔ feyε, “Mon nyi.”

Farisii awuye e deere-ro na bo nya ηu aneη ne Yeessuu a kya tenapo-ɔ

13 Ne baa taa tenapo ne mbeyɔmɔ mɔ akatɔ a bunηi-o yaa Farisii awuye ase a bo deere mɔ asen-ɔ-ro. 14 Kake ne Yeessuu a waa ese bo kya tenapo amo-ɔ gye kukyure kake nee. 15 Ne Farisii awuye-o a bee bise ɔnyare-ɔ aneη ne mɔ akatɔ a waa bunηi-o. Ne ɔɔ tɔwe gywii bamo feyε, “ɔɔ taa ese nee bo bure mo akatɔ, ne mo a fwee mo akatɔ-ro, ne mbeyɔmɔ η kee.”

16 Ne Farisii awuye-o bokɔ ye, “ɔnyare mɔ ne ɔɔ waa amo-ɔ maa taare a ɔ lee Wuribware ase, a lee feyε o sun kusun kukyure kake-o.”

Ne bokɔ mɔ ye, “Emene ne ɔnyare ne ɔ gye ebɔye ɔwaapo-ɔ e taare a ɔ waa aneη a akpeneyeeto mɔ?” Ne bamo wore wore i gyiiri ikii.

17 Ne Farisii awuye-o a bee bise ɔnyare-ɔ feyε, “Fo ye ɔɔ kya fo, ne fo akatɔ a bunηi, emene ne fo e fa mɔ asen?” Ne ɔnyare-ɔ a lee kanɔ feyε, “ɔ gye Wuribware a akyaamee-ɔ ɔko nee.”

18 Yudaa awuye abrese-ɔ mon kɔre ɔnyare amo asen-ɔ gyi feyε ɔ deε ɔ gye tenapo nee, ne mbeyɔmɔ mɔ akatɔ a bunηi, amo bamo a tee mɔ akowepo bise bamo-ro. 19 Mɔ akowepo-ɔ a ba-ɔ, ne baa bise bamo feyε, “Mone gyi nee eee? Mone ye mone a kowe mɔ tenapo nee. To, emene ya waa ne ηkee ɔ kee?”

20 Ne mɔ akowepo a lee kanɔ feyε, “Ane nyi feyε ane gyi nee, ne ane nyi feyε ane a kowe mɔ tenapo nee. 21 Amaa ane mon nyi aneη ne aa waa ne ηkee ɔ kee-ɔ, beee ane mon nyi mɔ ne ɔɔ kya mɔ, ne ηkee ɔ kee-ɔ. Mon' bise mɔ. ɔ mon gye keegyi nee, ɔ taare a o lee kanɔ sa mɔ eyee.” 22 Ketɔ se ne ɔnyare-ɔ akowepo a tɔwe amo-ɔ e gye feyε kufu de bamo Yudaa awuye abrese-ɔ se, a lee feyε baa kyɔ tɔwe feyε okemaa ne ɔ kɔre o gyi feyε Yeessuu e gye Kristoo-o, ba gya mɔ a bo lee bamo kebwarekorekyaη-nɔ. 23 Amose se ne ɔnyare-ɔ akowepo ye, “ɔ mon gye keegyi, mon' bise mɔ fɔηfɔη.”

24 Ne baa tee ɔnyare ne baa kowe mɔ tenapo-ɔ nyɔsepo baa. Ne baa tɔwe gywii mɔ feyε ɔ ka Wuribware keyaa feyε ɔ tɔwe kasentij. Ne bo ye, “Ane nyi feyε ɔnyare ne ba tee mɔ ε Yeessuu-o gye ebɔye ɔwaapo nee.”

25 Ne ɔnyare-ɔ a lee kanɔ feyε, “ɔ gye ebɔye ɔwaapo nee ooo, ɔ mon gye ooo, m feraa mon nyi. Ketɔ ne η nyi-o e gye feyε n deε n gye tenapo, amaa mbeyɔmɔ η kee.”

26 Ne baa bise mɔ feyε, “Emene ne ɔɔ waa kya fo akatɔ-ɔ?”

27 Ne oo lee kanɔ feyε, “Mɔ a kyɔ tɔwe gywii mone, amaa mone maa nu. Emene se ne mone bee mone gbaa mone e kpa a mon' nu? Mone e kpa a mon' kii mɔ agyasepo nee eee?”

28 Ne baa saare mɔ, ne baa tɔwe gywii mɔ feyε, “Fo-ɔ fo gye sese amo ɔgyasepo nee. Amaa ane feraa, ane gye Mosis agyasepo nee. 29 Ane nyi feyε Wuribware e gye ne ɔɔ sa senja gywii Mosis, amaa aneη a sese-ɔ feraa, ane mon nyi mfen ne ɔɔ lee-ɔ.”

30 Ne ɔnyare amo a benηaa feyε, “Nteto asen mɔ nee? Mone ye mone mon nyi mfen ne ɔɔ lee ba-ɔ, amaa oo bunηi mɔ akatɔ. 31 Ane nyi feyε Wuribware maa nu ebɔye awaapo asen, amo bamo ne ba bu mɔ, ne ba waa aneη ne ɔ kpa feyε bo waa-ɔ. 32 Lee san ne Wuribware a tweε kaye-ɔ, ɔko mon tee ηu feyε ɔko a bunηi mɔ ne baa kowe mɔ tenapo-ɔ akatɔ. 33 ɔnyare mɔ deε ɔ mon lee Wuribware ase nee, weete ɔ maa taare a ɔ waa aneη a atɔ-ɔ.”

34 Ne baa lee kanɔ feyε, “Lee san ne fo bo fo nyi kame-ro-o fo gye ebɔye ɔwaapo nee. Ne fo-ɔ fo e kpa a fo kaapo ane atɔ aaa?” Ne baa gya mɔ lee bamo kebwarekorekyaη-ɔ-ro.

Anɛn nɛ Yeesuu a kaapo feyɛ Farisii awuye du nɛ feyɛ atɛnapo-ɔ

³⁵ Yeesuu a nu feyɛ baa gya ɔnyarɛ amɔ lee bamɔ kebwarekɔrɛkyaŋ-ɔ-rɔ, nɛ oo buwi kra ɔnyarɛ-ɔ. Mɔ a ŋu mɔ-ɔ, nɛ oo bise mɔ feyɛ, “Fɔ ɛ kɔrɛ dimaadi mɔ gyi-o fɔ i gyi aaa?”

³⁶ Nɛ ɔnyarɛ amɔ a lee kanɔ feyɛ, “Mɔ nyanpɛ, kaapo mɔ dimaadi mɔ gyi-o, na ŋ nya kɔrɛ mɔ gyi.”

³⁷ Nɛ Yeesuu a tɔwɛ gywii mɔ feyɛ, “Fɔ a kyɔ ŋu mɔ, mɔ ɛ gye mɔ nɛ fɔ aa mɔ ɛ sa sɛŋsa mbeyɔmɔ.”

³⁸ Nɛ oo lee kanɔ feyɛ, “Mɔ a kɔrɛ fɔ gyi, mɔ nyanpɛ.” Nɛ oo kpuni aŋurii sun Yeesuu.

³⁹ Nɛ Yeesuu yɛ, “Mɔ a ba kayɛ mɔ-rɔ nɛ na m bɔ gyi asɛɛ asɛŋ, bu kepɔ, na atɛnapo akatɔ bunɛŋi, na bamɔ nɛ bɔ keɛ-ɔ mɔ kii feyɛ atɛnapo-ɔ.”

⁴⁰ Farisii awuye kɔ nɛ bɔ bɔ mfeŋ-ɔ a nu anɛn nɛ ɔ tɔwɛ-ɔ, nɛ baa bise mɔ feyɛ, “Kɛɛ ɛ. Amɔ-ɔ ɛ kaapo nɛ feyɛ anɛ mɔ anɛ mɔŋ keɛ nɛ ɛɛ?”

⁴¹ Nɛ Yeesuu a lee kanɔ feyɛ, “Mɔnɛ dɛɛ mɔnɛ mɔŋ keɛ nɛ-ɔ, weete mɔnɛ mɔŋ gye ebɔyɛ awaapo, amaa mɔnɛ a tɔwɛ ɛ mɔnɛ keɛ-ɔ sɛ-ɔ, mɔnɛ ebɔyɛ i sii mɔnɛ sɛ.”

10

Esanne ɔdeeresɛpo a kekpare-ɔ

¹ Nɛ Yeesuu yɛ, “Mɔ i gyi mɔnɛ kasɛntiŋ feyɛ, mɔnɛ nyi feyɛ anɛ asɛɛ ɛ pwɛɛ adɛnɛɛ kuriikuriisɛ nɛ, nɛ ba kpaa bamɔ esanne ba waa-rɔ kanye. Amɔsɛ sɛ-ɔ ɔkɛmaa nɛ ɔ mɔŋ borɔ kidenɛɛ a kibunogyi-o-ro lweero esanne-ɔ asɛ, nɛ ɔ deɛ kidenɛɛ-o lweero-o gye oyu nɛ. ² Amaa ɔkɔ nɛ ɔ borɔ kibunogyi-o-ro a o lweero esanne-ɔ asɛ-ɔ ɛ gye esanne-ɔ ɔdeeresɛpo. ³ Mɔ nɛ ɔ keɛ kibunogyi-o si-o i bunɛŋi kra a ɔ sa mɔ. Na mɔ a maa sɛ ɔ tɛɛ esanne-ɔ anyarɛ akɔ akɔ-ɔ, na bɔ pini mɔ bore, na o lee bamɔ kawu. ⁴ Mɔ ya lee bamɔ kawu-o, na ɔ gye bamɔ ŋkpɛɛ, na bɔ gya mɔ sɛ, a lee feyɛ bɔ nyi mɔ bore. ⁵ Amaa bɔ maa gya ɔkɔ sɛ, ba sɛrɛ a bɔ yɔwɛ sɛɛ amɔ nɛ, a lee feyɛ bɔ mɔŋ nyi mɔ bore.” ⁶ Amaa Yeesuu a da kekpare mɔ-ɔ, bɔ mɔŋ nu kɛmɔ kaasɛ.

⁷ Nɛ Yeesuu a beɛ kya sɛ tɔwɛ feyɛ, “Mɔ i gyi mɔnɛ kasɛntiŋ feyɛ m beɛ n du nɛ feyɛ esanne a kibunogyi-o. ⁸ Bamɔ ɔkɛmaa nɛ ɔ daa mɔ eba-ɔ gye oyu nɛ, amaa esanne-ɔ mɔŋ gya bamɔ kanɔ sɛ. ⁹ N du nɛ feyɛ kibunogyi-o. ɔkɛmaa nɛ ɔ borɔ mɔ sɛ a o lweero-o maa fɔ, o lweero a ɔ lee na ɔ nya gyirokpa timaa. ¹⁰ Ayu fɛraa i lweero nɛ a bɔ bɔ ywii, na bɔ mɔ, na bɔ nyɛra. Amaa m fɛraa, mɔ a ba nɛ a bɔ nya nya ŋkpa na kakatɔgyi na ketɔ kɛmaa nɛ ki tiri bamɔ-ɔ.

¹¹ Mɔ dɛɛ dɛɛ mɔ ɛ gye esanne ɔdeeresɛpo timaa, nɛ mɔ a waa mɔ eyɛɛ siraa feyɛ mɔ ɛ ba a m bɔ wu sa mɔ esanne-ɔ. ¹² Osunpɔ nɛ ɔ bɔ mfeŋ, nɛ ɔ mɔŋ gye esanne ɔdeeresɛpo-ɔ ya ŋu feyɛ ɔfaasɛ ɛ ba, amɔ ɔ sɛrɛ a ɔ yɔwɛ esanne-ɔ, a lee feyɛ n gye mɔ ɛ bɔ esanne-ɔ. Amɔsɛ-ɔ na ɔfaasɛ-ɔ lwee esanne-ɔ-rɔ, amɔ ɔ kra bamɔ bokɔ, na bamɔ nɛ ba san-ɔ brawɛ-rɔ. ¹³ Ketɔ sɛ nɛ osunpɔ-ɔ ɛ sɛrɛ a ɔ lee mfeŋ-ɔ ɛ gye feyɛ baa taa mɔ nɛ a ɔ deere esanne-ɔ sɛ, anɛn sɛ-ɔ bamɔ asɛŋ mɔŋ tiri mɔ.

¹⁴⁻¹⁵ Mɔ ɛ gye esanne ɔdeeresɛpo timaa-o. Anɛn nɛ n sɛ nyi mɔ-ɔ, nɛ mɔ-ɔ ŋ nyi n sɛ-ɔ, anɛn dɛɛ nɛ ŋ nyi mɔ esanne-ɔ, nɛ bamɔ mɔ bɔ nyi mɔ. Nɛ mɔ a waa siraa feyɛ mɔ i wu a n sa bamɔ. ¹⁶ Esanne kɔ mɔ bɔ-rɔ nɛ bɔ gye mɔ lee, nɛ bɔ mɔŋ tii mfeɛ a esanne-ɔ sɛ. Mɔ ɛ baa bamɔ a m ba bɔ tii bomɔ-ɔ sɛ. Ba nu mɔ kanɔ, na bɔ kii esanne kape konkɔ na ɔdeeresɛpo konkɔ lee. ¹⁷ N sɛ ɛ kpa mɔ asɛŋ, a lee feyɛ mɔ a sure si feyɛ mɔ i wu a m bɔ sa asɛɛ, na m beɛ bɔ kyinɛŋi lee lowi-ro. ¹⁸ ɔkɔ maa taarɛ a ɔ mɔ mɔ, amɔ mɔ a sa kpa fɛraa. Mɔ a lee mɔ eyɛɛ feyɛ mɔ i wu a m bɔ sa asɛɛ. N de kpa feyɛ ŋ wu, nɛ m beɛ n de kpa feyɛ n kyinɛŋi lee lowi-ro, anɛn nɛ n sɛ a tɔwɛ feyɛ ŋ waa-ɔ.”

¹⁹ Asɛɛ-ɔ a nu amɔ-ɔ, nɛ baa gyiiri ikii, nɛ baa ke-ro ntun ŋnyɔ. ²⁰ Nɛ bamɔ bweeta a tɔwɛ feyɛ, “Ntɛtɔ nɛ nɛ mɔnɛ i nu ɔnyarɛ mɔ asɛŋ? Ibrisi te mɔ sɛ, nɛ ɔ lɔ ebɔŋ.”

21 Ne bamo bokom a tawe feye, “Okom ne ibrisi te mo se-ɔ maa taare a ɔ sa senja mfaane. Emene ne ibrisi e waa a ki bunji atenapo akato?”

Anej ne baa kine Yeesuu-o

22 Pweerepweere-ro Yerusalem awuye de kasu kanon ngyanhe kom ne ba tee e Wuribware sunkpa a kekpe iyisi-o a nke-o.† 23 San amom ne Yeesuu naa Wuribware sunkpa a abrandaye ne ba tee e Solomom a abrandaye-ɔ-ro. 24 Ne asese a kpawe muruwaa mo, ne baa bise mo feye, “Nke mfene ne fo e kpa feye ane kyena, na ane mon nyi anej ne fo du-o? Tawe kasentij gywii ane. Fo e gye Kristoo-o ooo?”

25 Ne Yeesuu ye, “Mo a kyom tawe gywii mon, amaa mon mon korom mo gyi. Atom ne n de n se keyaalen mo e waa-ɔ e tawe mom asen. 26 Amaa mon maa korom mo a mon' gyi, a lee feye mon mon gye mom asese nee. 27 Mom asese feraa i nu mom asen, ne nyi bamom, ne bo gya mom se. 28 Mom e sa bamom nkpa na kukyure ne a mon de kee-ɔ, amose-ɔ bo maa lee gyi aworefom daa. Okom maa taare a ɔ korom bamom lee mom kesaree-ro. 29 N se ya taa bamom sa mom. Okom kemaa, amose-ɔ okom maa taare a ɔ korom bamom lee n se kesaree-ro. 30 Mom aa n se gye kokomkom nee.”

31 Ne asese amom a bee taa abu na bo twee bo da mom mom. 32 Ne Yeesuu a tawe gywii bamom feye, “Mom a waa asun timaa bweetom mon akato-ro, amom ne n se a sa mom feye nyi waa-ɔ. Mom asun mom-ro, kemom e gye ne ki kye mon, ne mon e kpa a mon' twee abu bo da mom-ɔ nee?”

33 Ne baa lee kanon feye, “N gye asun timaa si ne ane e kpa a ane twee abu bo da fo, amaa fo maa bu Wuribware bo lee asen ne fo e tawe-ɔ se. Sese e gye fo, ne fo e kpa feye fo waa fo eyee feye Wuribware aaa?”

34 Ne Yeesuu a lee kanon feye, “Baa kyoree mon fonfon mbraa wore-ɔ-ro feye Wuribware a tee asese kom feye mom gyi-ana.* 35-36 Ane nyi feye anej ne abwaresejen wore-ɔ a tawe-ɔ gye kasentij, na okom ma taare a ɔ tawe asen bo kye wore amom. Wuribware a tee bamom mom gyi-ana, ne ɔ taa mom asen sa bamom. To, n se Wuribware ya lee mom sun mom bo kyonwe kaye-ro, ne emene se ne mon e tawe feye mom a tawe feye n gye Wuribware mom gyi-o si-o, mom e tawe asen mom i kye Wuribware nee? 37 Mom e mon waa ketom ne n se e kpa feye nyi waa-ɔ, mon ma korom mo gyi. 38 Amaa mom ya waa amom ne a pre n se-ɔ feraa, haree mon e maa korom mo asen a mon' gyi gbaa, mon' korom mo gyi lee atom ne mon a nyi feye mom a waa-ɔ se. Na mon' nya pini, na mon' korom gyi feye mom aa n se gye komkom nee.”

39 Ne baa kpa a bo bee kra Yeesuu, ne ɔ sere lee bamom ase.

40 Ne Yeesuu a bee kinji ya ten Yoodan bon-nom yom mfen ne Yohanee a dee bo asese asuu-o, ne ɔ kyena mfen. 41 Ne asese bweetom a ba mom ase. Ne baa tawe feye, “Yohanee mon waa akpenyeetom kemaa. Amaa ketom ne Yohanee a tawe bo lee Yeesuu si-o gye kasentij.” 42 Ne asese ne bo bo mfen-ɔ bweetom a korom mom gyi.

11

Lasarus lowi

1-2 Ne onyare kom bo-ro ne ba tee mom e Lasarus. Ne mom aa mom pekyee-ana ne ba tee bamom e Mariya na Maataa-ɔ te Betaniya kamanji-ro. Mariya mom e gye mom ne ane e ba a bo nyi feye o twiiri lanpentaa a ɔ wee ane nyanpe Yeesuu ayaa se, na ɔ ba mom ipwii bo kpee-ɔ. Ne Lasarus e lo. 3 Ne mom pekyee-ana a kra bo kyonwe Yeesuu tawe feye, “Ane nyanpe, fo nyare timaa e lo.”

4 Yeesuu a nu-o, ne ɔ ye, “Kolom maa baa Lasarus lowi, amaa kaa ba nee a asese nya nyi feye Wuribware e gye ne ɔ kyom ketom kemaa, na Wuribware mom gyi-o borom kemom se bo nya kedabe na wuraa.” 5 Yeesuu e kpa Maataa na Mariya na Lasarus asen. 6-7 Amaa amom peee gbaa, mom a nya nkra feye Lasarus e lo-ɔ, ɔ kyena mfen ne ɔ bo-ɔ nke nyom bo tii

* 10:34 Kilij 82.6.

si, pwee ne do dee towe gywii mo agyasepo-to feye, “Mon' sa a ane kinji yo Yudeya sweere se mfen ne Lasarus bo-to.”

⁸ Ne mo agyasepo-to a bise mo feye, “Okaaporo, Yudaa awuye a kpa a bo twee abu bo daye fo mo-to, a mon tee kyee, ne fo bee fo e yo mfen mbeyomooo aaa?”

⁹ Ne Yeesuu a towe gywii bamo feye, “Kyowe e da edanhwerere kudu enyo, beee n gye ane nee eee? Amose-to okemaa ne do naa mpase-to maa da keyaa peee, a lee feye kyowe a sa ne ton kemaa kee-ro. ¹⁰ Amaa mo ya nare kanye, do da keyaa a lee feye kelanhero mon bo-ro.”

¹¹ Yeesuu a towe amo-to, ne do bee ba ako bo tii si feye, “Ane nyare Lasarus a di idi, amaa mo e yo a n kyinji mo.”

¹² Ne mo agyasepo-to a lee kan feye, “Ane nyanpe, mo ya di idi feraa, do kosoo nkpa na alanfiya-ro.” ¹³ Keto ne Yeesuu e kaapo-to e gye feye Lasarus a wu, amaa mo agyasepo-to feraa nyi feye Yeesuu ye idi mo ne okemaa i di-o ne Lasarus a di.

¹⁴⁻¹⁵ Ne Yeesuu a kaapo-ro gywii bamo feye, “Lasarus a wu. Amaa mone se-to, mo akato a gyi feye mo a mon bo mo ase san amo. Amaa ane ya yo mbeyomooo-to, mone e kore mo a mon' gyi kasentij. Amose se-to mon' sa a ane yo mo ase.”

¹⁶ Tomas, ne do gye kelenba-to, a towe gywii mo beeko-ana agyasepo-to feye, “Mon' sa a ane aa okaaporo-to a yo, ne amo e gye lowi nee na ane aa mo a wu.”

Yeesuu e gye ne o kyinji sese a do lee lowi-ro na do sa mo nkpa

¹⁷ Yeesuu a kpa a do fo Lasarus-ana aye-to, oo nu feye baa kyoo pure Lasarus, ne nke nna a kyon gbaa. ¹⁸ Betaniya na Yerusalem e waa emayerere enyo. ¹⁹ Ne Yudaa awuye bweeto a ba Maataa na Mariya ase a bo bo waa bamo daanekena bo lee bamo penyare a lowi-o si. ²⁰ Maataa a nu feye Yeesuu e ba-to, ne do lee a do ya gyanjaa mo. Amaa Mariya feraa a sii lon-no.

²¹ Ne Maataa a towe gywii Yeesuu feye, “Mo nyanpe, fo dee fo bo mfee nee, weete mo penyare mon wu. ²² Amaa haree mbeyomooo gbaa nyi feye Wuribware e sa fo keto kemaa ne fo e kore-to.”

²³ Ne Yeesuu a towe gywii mo feye, “Fo penyare i kyinji a do lee lowi-ro.”

²⁴ Ne oo lee kan feye, “N nyi feye kake ne ka gye kaye kee-to, o kyinji a do lee lowi-ro.”

²⁵ Ne Yeesuu a towe gywii mo feye, “Mo e gye ne mo i kyinji sese a n lee lowi-ro, na n sa mo nkpa na kuyure ne a mon de kee-to. Amose se-to okemaa ne do kore mo o gyi-o, haree gbaa mo ya wu, do bee o kyinji a do bo kyena kyure. ²⁶ Ne mo i de ane a nkpa-to, ne mo ya kore mo gyi, do maa lee gyi aworefao peee. Fo e kore amo-to fo i gyi aaa?”

²⁷ Ne Maataa a lee kan feye, “Mo e kore mo i gyi feye fo e gye Kristoo, Wuribware mo gyi-o, ne Wuribware ye o sun a do bo kyonwe kaye-ro-to.”

Ane ne Yeesuu a su-o

²⁸ Maataa a towe amo-to, ne oo kinji ya tee mo tire Mariya ker si towe gywii mo feye, “Okaaporo-to bo mfee, do tee fo.” ²⁹ Mariya a nu amo-to, ne do kosoo lee mena a do ya gyanjaa Yeesuu. ³⁰ Yeesuu mon tee fo man-to-ro, do san do bo mfen ne Maataa a gyanjaa mo-to. ³¹ Ne asese ne bo te Mariya ase ba waa mo daanekena-to a gya mo se. San ne baa nu feye do kosoo mena lee-to, bo nyi feye do yo kegyeranta-to ase a do ya su nee.

³² Ne Mariya a fo mfen ne Yeesuu bo-to, mo a den nu Yeesuu-o, ne oo kpuni anurii mo akato-ro, ne do ye, “Mo nyanpe, fo dee fo bo mfee nee, weete mo penyare mon wu.”

³³ Yeesuu a nu ane ne Mariya i su-o na asese ne bo gya mo se-to i su-o, ne mo bore-ro a dunwi mo, ne aa waa mo ewee. ³⁴ Ne oo bise bamo feye, “Mfene ne mone a pure mo?”

Ne bo ye, “Ane nyanpe, bo kee.”

³⁵ Ne Yeesuu a su.

³⁶ Ne asese-to ye, “Mon' kee kekpa demante ne do kpa mo-to.”

³⁷ Ne bamo bokō ye, “Nee mō ya bunji tenapo a akatō-ɔ, bεεε? Ne ntetō nee ne ɔ mon taare kun Lasarus na ɔ ma wu?”

Aneɲ ne Lasarus a kyinji lee lowi-ro-o

³⁸ Yeesuu bore-ro a bee dunwi mō, ne ɔ yō kegyeranta-ɔ ase. Baa seri kegyeranta amo kefore-ro nee feye kekyaɲ-ɔ, ne baa taa kefore bō kpuse kemō kanō feye pone-ɔ. ³⁹ Ne Yeesuu a tōwe gywii bamo feye, “Mon' taye kefore-ɔ lee-ro.”

Ne Lasarus mō pekyee Maataa ye, “Mō nyanpe, ane ya taye kefore-ɔ, ane i nu sō bōye. Bamō a pure mō-ɔ, ndō ɲke nna nee.”

⁴⁰ Ne Yeesuu a tōwe gywii Maataa feye, “N kyō mon tōwe gywii fō feye, fō ya kōre mō gyi, fō i ɲu aneɲ ne Wuribware a kedabe-ɔ du-o ooo?”

⁴¹ Ne baa taye kefore-ɔ lee kegyeranta-ɔ kanō. Ne Yeesuu a deere soso, ne ɔ ye, “N se, mō e sa fō aɲse feye fō a nu mō kebwarekore. ⁴² N nyi feye fō kyō fō i nu mō kebwarekore saɲ kema, amaa asese ne bō bō mfee-ɔ se ne mō a tōwe amo-ɔ, na bō nya kōre gyi feye fō ya suɲ mō.”

⁴³ Mō a tōwe amo-ɔ lowe-ɔ, ne ɔ tee kenken bō kyōɲwe feye, “Lasarus eee! Lee kegyeranta-ɔ-ro ba!” ⁴⁴ Ne olowipo-ɔ a lee ba, ɔ lee na kyefuri ɲure mō asaree na mō ayaa se, na kaprakee i ɲure mō akatō se.

Ne Yeesuu a tōwe gywii bamo feye, “Mon' saɲɲe mō a ɔ nare.”

Aneɲ ne baa da Yeesuu kunu si kikpuni-o

(Matiyo 26.1–5; Maak 14.1–2; Lukas 22.1–2)

⁴⁵ Asese bweetō ne baa ba a bō bō waa Mariya daanekena-ɔ a ɲu akpeneyeeto ne Yeesuu a waa-ɔ, ne baa kōre mō gyi. ⁴⁶ Amaa bamo bokō a kinji yō Farisii awuye ase ya tōwe ketō ne Yeesuu a waa-ɔ gywii bamo. ⁴⁷ Amose se-ɔ ne Farisii awuye-o na Wuribware alɲɲopo abrese-ɔ a tee maɲ abrese bō gyanɲe.

Bamo a gyanɲe-ɔ, ne bō ye, “Emene ne ane e waa? Mon' kee akpeneyeeto mō peee ne ɔnyare mō e waa-ɔ. ⁴⁸ Ane ya yōwe mō, ne ɔ kya se mfaaneε, akema e kōre mō o gyi. Na Roma awuye ba bō yere amo se, na bō bwee Wuribware sunkpa mō, na bō kpuri ane maɲ-ɔ.”

⁴⁹ Ne bamo-ro ɔko ne ba tee mō ε Kayafas ne ɔ gye Wuribware alɲɲopo brese kasu amo-ro-ɔ ye, “Mone mon nyi seye. ⁵⁰ Mone mon nyi feye mone ya sa ne nyinkpase konko a wu sa asese peee, a bō feye mone a sa ne maɲ-ɔ peee a kpuri aaa?”

⁵¹ Kasentij si feraa, n gye mō fɔɲfɔɲ keyaalen se ne ɔ tōwe amo-ɔ. Amaa aneɲ ne ɔ gye Wuribware alɲɲopo brese-ɔ kasu amo-ro-ɔ se, ɔ tōwe nee feye Yeesuu e ba a ɔ bō wu sa kade-ɔ. ⁵² Amaa n gye kade-ɔ wore, amaa na bamo aa Wuribware asese ne baa brawe-ro-ɔ tii abee se. ⁵³ Lee saɲ amo bō yō, ne baa da kikpuni feye bō mō Yeesuu.

⁵⁴ Amose se-ɔ Yeesuu mon lee tu kpa Yudeya a eman-ɔ-ro aneɲ ne asese i ɲu mō-ɔ, amaa ɔ lee mfeɲ yō toɲ kō ne a maa kimukee-o yō maɲ kō ne ba tee ε Ifarim-o, mfeɲ ne mō aa mō agyasepo-ɔ a kyena kafwee.

⁵⁵ Yudaa awuye kigyibee ne ba tee ε Wuribware-a-kya-ane-yōwe-ɔ a tō-ro, ne asese bweetō a lee bamo eman se yō Yerusalem maɲ-no a bō gye ɲkpee ya gyee, na bō fwee bamo atō bunse pwee a bō dεε taare ya gyi ateese-o. N gye aneɲ, bamo iyisi e nyera bamo mbō ne baa baa bō lɲɲō Wuribware-ɔ. ⁵⁶ Ne ba buwi ba kpa Yeesuu, ne baa gyanɲe Wuribware sunkpa-ɔ kabuno. Mfeɲ ne baa bise abee feye, “Ane e fa feye ɔ ba kigyibee mō-ro, bεεε ɔ maa ba aaa?” ⁵⁷ Ketō se ne baa tōwe aneɲ-ɔ e gye feye Wuribware alɲɲopo-ɔ na Farisii awuye-o a sa kanō feye akema ne o nyi mfeɲ ne Yeesuu bō-ɔ, bō tōwe gywii bamo, na bō nya ya kra mō.

12

Aneḡ ne ɔkyee kɔ a twiiri lanpenḡaa wee Yeesuu ayaa se-ɔ
(Matiyo 26.6–13; Maak 14.3–9)

¹ Nke nsiye a saḡ a bɔ gyaḡḡe gyi Wuribware-a-kya-ane-yɔwe a ateese-o, ne Yeesuu a yɔ Betaniya kamaḡgyii, ne Yeesuu a kyinḡi Lasarus lee lowi-ro-o-ro. ² Ne baa waa ateese mfeḡ sa mɔ. Lasarus mɔ pekyee, Maataa, e gye ne ɔ waa ketɔ kema ɔ sa bamo gyikpa. Lasarus tii bamo ne bamo aa Yeesuu te ba gyi ateese-o si. ³ Ne Lasarus mɔ pekyee nyɔsepo Mariya a taa lanpenḡaa kɔnekɔnesɛ kɔ pranḡowa borɔ, ne mɔ yawo bɔ leḡ bweeto-ɔ bɔ twiiri wee Yeesuu ayaa se, ne ɔ taa mɔ ipwii o de ɔ kpee. Ne lanpenḡaa-ɔ sɔ kɔnekɔnesɛ a kɔre leḡ amo pɛɛɛ-ro.

⁴ Ne Yeesuu agyasepo-ɔ ɔko ne ba tee ε Yudas Kariyotinyi-o, mɔ e gye ne ɔ ba a ɔ bɔ gyi Yeesuu kidiburo-o, a tɔwe feye, ⁵ “Nteto se ne ɔkyee mɔ a nyera lanpenḡaa mɔ ne ba taare a bɔ fe mɔ siidii ḡkpenḡ nna, na bɔ taa atanne-ɔ bɔ sa atiripo-ɔ nee?” ⁶ Mɔ a tɔwe amo-ɔ, n gye sa ne atiripo aseḡ e gye ne a tiri mɔ, amaa bɔ lee aneḡ ne ɔ gye oyu-o si. Mɔ ase ne Yeesuu mɔ aa mɔ agyasepo-ɔ atanne bɔ, amaa mɔ-ɔ mɔ i ywii amo ako o gyi.

⁷ Ne Yeesuu ye, “Mɔn' yɔwe ɔkyee amo! Mɔn' sa a ɔ waa ketɔ ne ɔ waa-ɔ. A lee feye ɔ taa lanpenḡaa mɔ bɔ beya sa mɔ, na kake nsi ne mɔ i wu-o, ɔ taare a ɔ leḡḡ mɔ kayoware, na bɔ pure mɔ. ⁸ Na atiripo fɛraa, mone aa bamo e bɔ-ro kake kema, amaa m fɛraa, mɔ aa mone maa kyena a bɔ yɔ.”

Kikpuni ne baa da Lasarus kuḡu si-o

⁹ Ne aseɛ bweeto a nu feye Yeesuu bɔ Betaniya kamaḡgyii-ro, amaa n gye Yeesuu wore se ne baa yɔ mfeḡ, amaa baa yɔ a bɔ ya ḡu Lasarus ne Yeesuu a kyinḡi lee lowi-ro-o nee. ¹⁰ Amose-ɔ ne Wuribware alɔḡḡopo abresɛ-ɔ a da Lasarus kuḡu si kikpuni feye bɔ mɔ mɔ gbaa mɔ. ¹¹ A lee feye aneḡ mɔ ne Yeesuu a waa-ɔ se-ɔ, Yudaa awuye-o bweeto a lee ba kine bamo Wuribware alɔḡḡopo-ɔ, ne ḡkee ba kɔre Yeesuu ba gyi.

Aneḡ ne Yeesuu a yɔ Yerɔsalɛm maḡ-nɔ-ɔ
(Matiyo 21.1–11; Maak 11.1–11; Lukas 19.28–40)

¹² Kaye ḡke-o, ne aseɛ ne baa ba Wuribware-a-kya-ane-yɔwe a ateese kigyibee-ɔ-ro-ɔ a nu feye Yeesuu e ba Yerɔsalɛm maḡ-nɔ. ¹³ Amose se-ɔ ne baa ḡeri mbenḡ afɛraa, ne baa ya gyaḡḡaa mɔ. Na ba fɛɛ-ro feye,

“Mɔn' sa a ane da Wuribware kakyirele.
Wuribware yure mɔ ne ɔ ba mɔ kenya-ro-ɔ.*
Wuribware yure ane Isireelii sweere se owure.”

¹⁴ Ne Yeesuu a ḡu kakurumagyii kɔ yere, ne ɔ de kyena se, feye aneḡ ne abwaresen wore-ɔ a den tɔwe feye,

¹⁵ “Mone ɔkema ne o te Yerɔsalɛm maḡ-nɔ-ɔ!
Mɔn' sa a mone akato gyi.
Mɔn' kee mone owure a de kakurumagyii ɔ ba.”*

¹⁶ Saḡ ne ɔ waa amo-ɔ, mɔ agyasepo-ɔ mɔn nu kaase. Amaa saḡ ne Yeesuu a wu, ne oo kyinḡi o yii Wuribware se-ɔ, ne baa nyinḡi si feye abwaresen wore-ɔ a kyɔ tɔwe mɔ aseḡ amo, ne bɔ ye, “Aneḡ ne ane a waa-ɔ nee.”

¹⁷ Ne aseɛ ne bɔ bɔ Yeesuu ase saḡ ne ɔ tee Lasarus lee kegyeranḡa-ro, ne oo kyinḡi mɔ lee lowi-ro-o, a lee tɔwe ketɔ ne baa ḡu-o. ¹⁸ Amo ya sa ne aseɛ bweeto a yɔ ya gyaḡḡaa Yeesuu kpa-ro-ɔ. Baa nu lee bokɔ-ɔ ase feye mɔ ya waa aneḡ a akpenyeeto mɔ. ¹⁹ Ne

* 12:13 Kiliḡ 118.25-26. * 12:15 Sakariya 9.9.

Farisii awuyee-o e tawe ba gywii abee feye, “Mone a nu aaa? Ane asenjo maa kpa a a kra peeejo. Mon' kee feye kaye-ro asese peee a gya mo se!”

Anej ne Griiki awuye ko a buwi kpa Yeesuu-o

²⁰ Amo Griiki awuyee-o bokoto tii bamo ne baa yo Yerusalem man-no ya sun Wuribware san ne ba gyi Wuribware-a-kya-ane-yowe a ateese-o si. ²¹ Ne baa ba Filipino ase, ne bo ye, “Obrese, ane e kpa a ane nu Yeesuu nee.” (Filipo mo gye Yeesuu agyasepo-jo oko, ne so lee Betseyeda man-no Galileya sweere se nee.) ²² Ne Filipino a ya tawe gywii Andruu, ne bamo abee anyo a ya tawe keto ne asese amo e kpa-jo gywii Yeesuu.

²³ Ne Yeesuu a tawe feye, “Mo, dimaadi mo gyi-o, san a fo feye bo sa mo kedabe na wuraa. ²⁴ Mo i gyi mone kasentij feye keyabraagi ya sii ato-ro, ke maa waa seye, amaa kemo ya lee da ese-ro feraa, ke e kwee, na kigyi dedaa-jo wu na kepopwee-jo dan kowe ayaabraagi bweeto. ²⁵ Anej de ne okemaa ne o kpa mo fonfon nkpa bweeto-jo e pan mmo nee. Okemaa mo ne mo fonfon nkpa asen mon tiri mo bweeto kaye mo-ro-jo e nya nkpa na kukyure ne a mon de kee-jo. ²⁶ Okemaa ne o kpa feye o sun sa mo-jo, amo feraa o gya mo se, na o nu mo kan. Na mo ne o sun o sa mo-jo ba bo tii mo se, na o yo ton kemaa ne mo e yo-jo. Okemaa ne o sun o sa mo-jo, n se Wuribware e bonyaa mo.”

Anej ne Yeesuu a tawe mo lowi asenjo

²⁷ Ne Yeesuu a kya se tawe feye, “Mbeyomo mo kakpono-ro a nyera. Amo n tawe gywii n se a o kun asen mo ne a kpa a ba mo se-jo beee? Daabii! Amo se ne mo a ba. Mo a ba nee a m bo gyi faanee a aworefo mo, na n wu san konko mo-ro.” ²⁸ Ne so kore kebwarekore feye, “N se, sa a fo nya kenyare dabe na wuraa.”

Puri amo-ro, ne oo nu bore ko lee soso feye, “Mo a nya kenyare dabe na wuraa, na m bee sa a n nya.”

²⁹ Asese ne bo yere mfenjo a nu bore-jo, ne bamo bokoto ye baa nu nee feye bware a su-ro. Ne bokoto mo ye, “Wuribware kaboo ya sa senja gywii mo.”

³⁰ Amaa Yeesuu a tawe gywii bamo nee feye, “N gye mo se ne bore mo ne mone a nu mo lee soso-jo a sa senja, amaa mone se ne so sa na mon' nya nu. ³¹ Mbeyomo e gye san ne Wuribware i gyi kaye-ro asese asen, na o tu Obansam ne bo fo mbeyomo o de kaye-ro asese mfeere se keyaalenjo lee mo keyaalenjo se. ³² Bamo ya yase mo soso, mo i gyiiri asese peee a m baa mo ase.” ³³ Mo a tawe amo-jo, asese e yere amo se a bo bo pini lowi suyo ne o ba a o bo wu-o.

³⁴ Ne asese-jo a lee kan feye, “A bo Wuribware mbraa a wore-jo-ro feye Kristoo-o e kyena nsu peee. Ne emene se ne fo e tawe feye a tiri feye bo yase dimaadi mo gyi-o soso? Ne nkee, nse e gye dimaadi mo gyi ne fo e tawe mo asenjo nee? Fo fonfon asen ne fo e tawe, beee oko-jo aaa?”

³⁵ Ne Yeesuu a tawe gywii bamo feye, “N du feye kelanjer-jo. Kelanjer-jo e lanje mone-ro a ki kyee kafwee. Anej se-jo, mon' kya mone kpa se nare nsan ne kelanjer bo-ro-jo, na kibugyii ma nya da mone kpa-ro. A lee feye okemaa ne o naa kibugyii-ro-o mon nyi mfen ne o yo-jo. ³⁶ Amose, mo a san m bo mone ase-jo, mon' kore mo gyi, na mon' nya kii asese ne bo te kelanjer-jo-ro-jo.”

Anej ne asese ko a kine kokore Yeesuu gyi-o

Yeesuu a tawe amo-jo kamere-ro, ne so lee mfen ya kweero bamo se. ³⁷ Amaa so waa akpenyeeto bweeto, ne bamo akato a nu, amo peee gbaa bo mon kore mo gyi. ³⁸ Anej ne Wuribware kyaame Isaya ne so de kyena-jo a tawe-jo a ba-ro kasentij feye,

“Wuribware, oko bo-ro ne so kore asen
ne ane a tawe-jo gyi aaa?”

Ne oko bo-ro ne fo a sa ne oo nu anej ne fo e kaapo

fɔ keyaalen demanɛ-ɔ ɔɔ?”*

39 Isaya a tɔwe ketɔ se ne bɔ mon taare kɔre gyi-o, ɔ ye,

40 “Wuribware a bun bamo akato se,
ne ɔ sa ne bamo anu-ro a waa len,
Lee anen se-ɔ, bamo akato maa bunɛi a bɔ nu ato,
ne bamo mferere maa sa a bɔ nu asen kaase,
ne bɔ maa nu bamo eyee,
na ɔ taa bamo ebaye bɔ ke bamo.”*

41 Ketɔ se ne Isaya a tɔwe amo-ɔ e gye feye oo nu Yeessu keyaalen ne ko kyɔ-ɔ, ne ɔ tɔwe mɔ asen.

42 Amo-ɔ pɛɛɛ gbaa Yuda awuye abrese-ɔ bweeto a kɔre mɔ gyi, amaa Farisii awuye-o si-o kufu de bamo, amose se-ɔ bɔ mon lee amo kawu. Kufu de bamo feye bamo ya tɔwe amo asen kawu si, Farisii awuye-o maa lee sa bamo kpa a bɔ lwee bamo kebwarekorekryan-ɔ-ro. 43 Ba kpa asese nkyoro bɔ kyon Wuribware nkyoro.

Abwareseɛ ne Yeessu yere se o de o bu kepo-ɔ

44 Ne Yeessu a yase mɔ bore tɔwe feye, “Okemaa ne ɔ kɔre mɔ o gyi-o, n gye mɔ wore ne ɔ kɔre o gyi, amaa ɔ kɔre n se ne oo sun mo-ɔ gbaa o gyi. 45 Anen deɛ ne okemaa ne o nu mo-ɔ i nu mɔ ne oo sun mo-ɔ. 46 Mɔ a ba kaye-ro feye kelanher-ɔ nee, na okemaa ne ɔ kɔre mɔ o gyi-o ma nya sii kibugyii-ro.

47 Amaa okemaa ne o nu mɔ asen, ne ɔ maa bu amo-ɔ, n gye mɔ e gye ne mɔ i bu mɔ kepo, a lee feye mon ba nee a m bɔ bu kaye-ro asese kepo. Mɔ a ba nee a m bɔ morawe bamo.

48 To, sese ne o kine mɔ, ne ɔ maa gya mɔ kanɔ se-ɔ de oko ne o bu mɔ kepo-ɔ. Mɔ e gye Wuribware ne mɔ a tɔwe mɔ asen-ɔ. Mɔ e gye ne o bu mɔ kepo. 49 N gye mɔ fɔfɔ keyaalen se ne mɔ a tɔwe, amaa n se ne oo sun mo-ɔ ya sa mɔ kanɔ feye n tɔwe.

50 Mbeyomɔ n nyi feye okemaa ne mɔ ya nu n se kanɔ-ɔ e nya nkpa na kukyure ne a mon de keɛ-ɔ. Amose-ɔ, ketɔ ne mɔ e tɔwe-ɔ e gye anen ne n se a tɔwe gywii mɔ feye n tɔwe-ɔ.”

13

Anen ne Yeessu a fwee mɔ agyasepo-ɔ ayaa se-ɔ

1 Amɔ a san kake konko a bɔ gyi Wuribware-a-kya-ane-yowe a ateese-o, Yeessu a nyi feye mɔ san-ɔ a fɔ feye ɔ lee kaye mɔ-ro yo mɔ se ase-ɔ. ɔ kpa mɔ agyasepo-ɔ asen san kemaa, a lee feye bɔ gye mɔ fɔfɔ asese kaye mɔ-ro. Ne mbeyomɔ ɔ ba a ɔ bɔ kaapo bamo anen ne ɔ kpa bamo bweeto-ɔ.

2 Yeessu mɔ aa mɔ agyasepo-ɔ a te ba gyi kedepweta a ateese-o, Obansam a kyɔ bɔ lwee bamo oko ne ba tee mɔ e Yudas, Simɔn Kariyotinyi mɔ gyi-o, kakpono-ro feye o gyi Yeessu kidiburo. 3 Yeessu mɔ nyi feye mɔ se a sa mɔ keyaalen ketɔ kemaa se, ne o nyi feye ɔ lee Wuribware ase nee, ne ɔ bee ɔ yo mɔ ase. 4 Amo-ɔ pɛɛɛ gbaa Yeessu a kosɔ teeburi ase yere, ne oo bunɛi mɔ waagya na kaare ne o bun-o, ne ɔ mare brɔdebaa laare-ro. 5 Ne oo twiiri nkyu waa kebaa-ro, ne ɔ lee ɔ fwee mɔ agyasepo-ɔ ayaa se, na o de brɔdebaa ne ɔ mare laare-ro-ɔ o de ɔ kpɛɛ bamo ayaa se.

6 Ne ɔ waa anen-aaa bɔ fɔ Simɔn Peetroo si, ne Simɔn Peetroo a bise mɔ feye, “Fɔ gye mɔ nyanpe nee. Ne emene se ne fɔ e kpa a fɔ fwee mɔ ne n gye fɔ agyasepo-ɔ ayaa se?”

7 Ne Yeessu a lee kanɔ feye, “Mbeyomɔ fɔ maa nu ketɔ ne mɔ e waa-ɔ kaase, amaa kamɛ-ro fɔ e ba a fɔ bɔ nu kaase.”

8 Ne Peetroo a tɔwe gywii Yeessu feye, “Fɔ ma fwee mɔ ayaa mɔ se daa!”

* 12:38 Isaya 53.1 (LXX). * 12:40 Isaya 6.10 (LXX).

Ne Yeesuu ye, “Fo e mon sa a m fwee fo ayaa se, amo feraa fo maa lee tii mo agyasepo-o se.”

⁹ Ne Simon Peetroo a lee kan feye, “To, mo nyanpe, amo feraa n gye mo ayaa se wore ne fo e fwee, fwee mo asaree se na mo kunu-ro gbaa bo tii si!”

¹⁰ Ne Yeesuu ye, “Okemaa ne oo kyoo gye-o mon de iyisi peee, amose se-o, a mon lee a tiri feye o gye, amo ayaa se kefwee wore. Mone peee nkpono-ro mon lee n de iyisi, amo mone-ro okonko wore.” ¹¹ Keto se ne Yeesuu a tawe feye, “Mone peee nkpono-ro mon lee n de iyisi, amo mone-ro okonko wore”-o e gye feye o kyoo o nyi mo ne o kpa a o gyi mo kidiburo-o.

¹² Yeesuu a fwee bamo ayaa se lowe-o, ne oo taa mo kaare-o na mo waagya-o bee bun, ne oo kinji ya kyena mo kyenakpa teeburi ase. Ne oo bise mo agyasepo-o feye, “Ane n mo ne mo a waa mone-o, mone a nu kaase aaa?” Ne bo mon taare lee kan. ¹³ Ne Yeesuu a kya se tawe feye, “To, mone e tee mo e akaapopo na mone nyanpe. A bware feye mone a tee mo ane n, a lee feye n gye ane n kasentij-no nee. ¹⁴ Feyee ane n ne mo ne n gye mone nyanpe na akaapopo-o a fwee mone ayaa se-o, ane n dee ne mone ne mone gye mo agyasepo-o mo dee fwee abee ayaa se. ¹⁵ Mo a waa amo-o bo kaapo mone nee a mone mo mon' dee waa ane n ne mo a waa sa mone-o dee. ¹⁶ Mo i gyi mone kasentij feye keyaafare ko mon bo-ro ne o kyoo mo nyanpe. Ane n dee ne kaboo ko mon bo-ro ne o kyoo mo ne oo sun mo-o. ¹⁷ Mbeyom feraa, mone a nu kasentij-o si-o, mone ya gya kamo se, Wuribware i yure mone.

¹⁸ N gye mone peee asen ne mo e tawe. Mone-ro okonko maa nya ane n a nyure-o. Mo a lee mone peee feye mon' ba mo kebegya-o gbaa ooo, n nyi ane n ne mone okemaa kakpono-ro du-o. Ne n nyi feye keto ne baa kyoree waa abwaresen wore-o-ro bo lee mone-ro okonko amo se-o tiri feye a ba kasentij. A lee feye baa kyoree nee feye,

‘Onyare ne ne mo aa mo kesaree da gyare konko-ro

ane i gyi-o a twee keyaa bo kye mo, taa mo yaa fe.’*

¹⁹ Mo e tawe amo-o mo i gywii mone pwee na a dee ba, na, amo ya ba-o, mone ma yowe kokoregyi feye mo e gye ne n gye. ²⁰ Mo i gyi mone kasentij feye okemaa ne o kra mo ne mo a sun mo-o neenee-o a kra mo-o mo neenee nee, ne mo ne oo kra mo neenee-o a kra n se Wuribware neenee nee, a lee feye mo ya sun mo.”

*Ane n ne Yeesuu a lee mo ne o gyi mo kidiburo-o kawu-o
(Matiyo 26.20–25; Maak 14.17–21; Lukas 22.21–23)*

²¹ Yeesuu a tawe amo-o lowe-o, ne mo kakpono-ro a nyera, ne oo lee amo kawu tawe feye, “Mo i gyi mone kasentij feye mone-ro oko e ba a o bo gyi mo kidiburo.”

²² Ne agyasepo-o a deere abee na bo nya nu mo ne o de-o. ²³ Ne agyasepo-o oko ne Yeesuu e kpa mo asen bweeto-o te o gya mo se. ²⁴ Ne Simon a ba mo kesaree bo tawe asen gywii mo ne o te o gya Yeesuu si-o feye o bise mo feye nse a asen ne o tawe-o nee.

²⁵ Amose se-o ne ane n a agyasepo-o a san meraa Yeesuu, ne oo kuri bise feye, “Mo nyanpe, nse ne fo de?”

²⁶ Ne Yeesuu a lee kan feye, “Mo e pooo bodobodoo kabegye, na mo ne mo e taa a m bo sa mo-o e gye ane n a sese-o.” Amose se-o ne oo ten bodobodoo kabegye, ne oo bo pooo, ne oo taa sa Yudas, Simon Kariyotinyi mo gyi-o. ²⁷ Yudas a den kore bodobodoo-o, ne Obansam a lwee mo mfeere-ro, ne Yeesuu a tawe gywii mo feye, “Da eyee se waa keto ne fo e kpa a fo waa-o!” ²⁸ Bamoo peee ne bo te teeburi ase-o oko mon nu keto ne Yeesuu e tawe o gywii mo-o kaase. ²⁹ Yudas a gye oko ne o deere bamoo atanne koree se-o se-o, agyasepo-o bokoo nyi feye Yeesuu a tawe gywii mo nee feye o ya soo ateese ne a tiri bamoo-o

* 13:18 Kili 41.9.

nee, bεεε εε εε tawe gywii mō nee feye o lee atanne-ε ako sa atiripo nee. ³⁰ Yudas a kōre bodobodoo-o, ne εε lee kawu kaluwa konko o yii. San amō-ε kyawe a lowe.

Mbraa popwεε-ε

³¹ Yudas a lee-ε kamεε, ne Yeessu ye, “Mbeyomε Wuribware e kpa a ε sa mō, dimaadi mō gyi-o, kedabe. Na mon' yere amō se bō ηu Wuribware kedabe. ³² To, Wuribware e borε mō se a ε bō kaapo mō fɔnfɔn kedabe-ε se-ε, ε borε mō eyee se bō kaapo mō, dimaadi mō gyi-o, kedabe. ε kpa a ε waa amō-ε mbeyomε.

³³ Mō gyi-ana, aneη ne mō a tawe gywii Yudaa awuye abrese-ε deε ne mō e tawe mō i gywii mone-ε feye mō aa mone e kyena san katiη kō nee, mone i buwi a mon' kpa mō, amaa mone maa taare a mon' yε mfeη ne mō e yε-ε.

³⁴ Mbeyomε mbraa popwεε ne n de mō e sa mone-ε e gye feye mon' dee kpa abεε aseη. Aneη ne mō a kpa mone aseη-ε, aneη deε ne mon' dee kpa abεε aseη. ³⁵ Mone e kpa abεε aseη, amε aseε pεεε i ηu feye mone gye mō agyasepo nee.”

Aneη ne Yeessu a tawe feye Peetroo e swee feye ε mon' nyi mō-ε (Matiyo 26.31–35; Maak 14.27–31; Lukas 22.31–34)

³⁶ Ne Simōη Peetroo a bise feye, “Mō nyanpe, mfeηe ne fō e yε?”

Ne Yeessu a lee kanε feye, “Fō maa taare a fō gya mō se yε mfeη ne mō e yε-ε mbeyomε, amaa fō san fō e gya mō se kamεε-rε.”

³⁷ Ne Peetroo a bee bise feye, “Mō nyanpe, ntetε nee ne ma taare a n gya fō se mbembeyomε? Mō a waa siraa feye mō i wu a n sa fō.”

³⁸ Ne Yeessu a beηηaa mō feye, “Kasentiη ne fō a waa siraa feye fō i wu a fō sa mō aaa? Mō i gyi fō kasentiη feye, fō e swee iluwi esa feye fō mon' nyi mō pwεε na kyanare deε fore.”

14

Yeessu e gye kpa ne ane e borε se a ane bō yε mō se ase-ε

¹ Ne Yeessu a kya se tawe gywii mō agyasepo-ε feye, “Mone ma lee sa a mone iduη tenne mone. Mon' dee kōre Wuribware gyi, na mon' dee kōre mō-ε gyi. ² A lee feye akyaη bweetε bō n se aye, amose se-ε mō e gye ηkrεε a η nya lηηε ekyenakpa sa mone. Weeteε a deε a mon' gye aneη nee, ma tawe amō-ε a n gywii mone. ³ Feye mō ya lηηε ekyenakpa sa mone-ε, mō i kiηi a m ba bō taa mone yaa mō ase, na mon' nya kyena mfeη ne n te-o. ⁴ Mone nyi aneη ne mone e waa a mon' yε mfeη ne mō e ya kyena-ε.”

⁵ Ne Tomas a tawe gywii mō feye, “Mō nyanpe, ane mon' nyi mfeη ne fō e yε-ε. Ne emene ne ane e waa a ane ηu kpa bō yε mfeη?”

⁶ Ne Yeessu a beηηaa mō feye, “Mō-ε mō e gye kpa amō. Mō e gye ne η kaapo εkō kasentiη a kpa ne ε borε se, na ε nya nya ηkpa na kukyure ne a mon' de keε-ε. Aneη se-ε, εkō maa taare a ε yε n se ase, amε borε mō se pwεε. ⁷ Mone nyi mō nee, weeteε mbeyomε mone nyi n se. Lee mbeyomε bō yε, mone i gyii mō, a lee feye mone a ηu mō.”

⁸ Ne Filipo a tawe gywii mō feye, “Mō nyanpe, kaapo ane fō se-ε, ketε ne ane e kpa-ε pεεε nee.”

⁹ Ne Yeessu a lee kanε feye, “Filipo, lee kededaadedaa ne mō aa mone pεεε a kyena-ε. Fō san fō mon' nyi mō aaa? εkεmaa ne oo ηu mō-ε, oo ηu n se nee. Ne emene se ne fō ye η kaapo mone n se? ¹⁰ Fō e kōre fō i gyi feye mō aa n se gye kokonko, bεεε? Abwaresen ne mō a tawe gywii mone-ε mon' lee mō ase nee. Aa lee n se ne ε bō mō ase-ε ase nee. N se bō mō ase nee ε waa mō fɔnfɔn kusun. ¹¹ Aneη se-ε, mon' dee kōre gyi feye mō aa n se gye kokonko. Mone e ma taare a mon' kōre mō fɔnfɔn aseη gyi, amō fεraa, asun ne mō a waa-ε se, mon' kōre mō aseη gyi. ¹² Mō i gyi mone kasentiη feye εkεmaa ne ε kōre mō o gyi-o e waa asun ne mō e waa-ε. ε waa akō na a kyε amō-ε, a lee feye mō e yε n se ase nee. ¹³ Mō ya yε n se ase, ketε kεmaa ne mone kεmaa ya kōre mō kenarye-rε-ε, mō e

waa a n sa m̀, na n se kedabe nya bor̄ m̀ se b̀ lee kawu. ¹⁴ Amose se-ɔ, mone ya kore ket̄ kemaa m̀ kenya-re-r̄, m̀ e waa a n sa mone.”

Wuribware a kufwiije timaa-o ne Yeesuu a tawe feye o de ɔ kyonwe ane-ɔ

¹⁵ Ne Yeesuu a kya se tawe feye, “Mone e kpa m̀ asen feraa, mon' gya m̀ mbraa se. ¹⁶ Na η yere-r̄ tawe gywii n se, na ɔ ba ɔkyar̄p̄o b̀ kyonwe mone, na ɔ yere m̀ ayaa-r̄, na mone aa m̀ kyena. ¹⁷ M̀ e gye Wuribware a kufwiije-o, kasentij wuye-o. Kaye-r̄ asesε maa taare a b̀ bun̄ji bam̄ ɲkpon̄-r̄ sa m̀, a lee feye b̀ mon̄ kee m̀, ne b̀ maa taare a b̀ gyii m̀. Amaa mone feraa, mone e taare a mon' gyii m̀, a lee feye o sii mone ase, na ɔ kyena mone ɲkpon̄-r̄. ¹⁸ Ma yawe mone feye an̄ngyi-o, amaa m̀ e bee kin̄ji a m ba mone ase. ¹⁹ A b̀ waa kafwee-ɔ, kaye-r̄ asesε maa lee ηu m̀, amaa mone feraa mone i ηu m̀. B̀ lee aneη ne m̀ i kyin̄ji a m bee nya ɲkpa-ɔ se-ɔ, mone m̄ mone e nya ɲkpa na kukyure ne a mon̄ de kee-ɔ. ²⁰ Kake am̄ ya f̄, mone i ηu feye m̀ aa n se gye k̄ok̄ok̄o, ne m̀ aa mone m̄ gye k̄ok̄ok̄o. ²¹ Ɔkema ne ɔ k̄ore m̀ mbraa, ne ɔ gya mmo se neεεε-ɔ, a kaapo nee feye ɔ kpa m̀ asen. Ɔko ne ɔ kpa m̀ asen-ɔ, n se e kpa m̀ asen. Na η gbaa, η kpa m̀ asen, na n sa a o gyii m̀.”

²² Ne Yudas (n gye Yudas Kariyotinyi) ye, “M̀ nyan̄pe, emene ya waa se ne f̄ maa sa a kaye-r̄ asesε gyii f̄, ne ane w̄re e gye ne ane i gyii f̄?”

²³ Ne Yeesuu a ben̄jaa m̀ feye, “Ɔkema ne ɔ kpa m̀ asen-ɔ e gya m̀ kan̄ se. Na n se kpa m̀ asen, na m̀ aa n se ba m̀ ase b̀ kyena. ²⁴ Ɔkema m̄ ne ɔ maa kpa m̀ asen-ɔ maa gya m̀ kan̄ se. Aseη ne mone a nu lee m̀ ase-ɔ m̄ mon̄ lee m̀ f̄n̄f̄n̄ ase nee, amaa aa lee n se ne oo suη m̀-ɔ ase nee.

²⁵ M̀ a san̄ m b̀ mone ase-ɔ, ne m̀ a tawe am̄-ɔ gywii mone. ²⁶ Amaa mone ya tan̄ m̄ asen-ɔ se, ɔkyar̄p̄o am̄ ne ba tee m̀ ε Wuribware a kufwiije timaa-o ne n se de m̀ ɔ kyonwe m̀ kenya-re-r̄-ɔ e kaapo mone ket̄ kemaa, na ɔ sa a mon' nyin̄ji ket̄ kemaa ne m̀ a tawe gywii mone-ɔ se. ²⁷ Ket̄ ne k̄ kȳ-ɔ e gye feye m̀ e sa mone kayeeyuri. M̀ f̄n̄f̄n̄ kayeeyuri ne n de m̀ e sa mone, amaa n gye aneη ne kaye-r̄ asesε de ba sa-ɔ ne n de m̀ e sa mone.

Mone ma sa a mone idun̄ ten̄ne mone na kufu nya mone. ²⁸ Mone a nu feye m̀ a tawe gywii mone feye m̀ e ȳ nee, amaa m̀ i kin̄ji a m ba mone ase, beeε? Mone e kpa m̀ asen feraa, weete mone akat̄ i gyi feye m̀ a ȳ n se ase, a lee feye ɔ kȳ m̀ kpa kemaa se. ²⁹ M̀ a tawe am̄-ɔ gywii mone mbeȳm̄ p̄weε na a deε ba, ne am̄-ɔ ya ba-ɔ, na mon' nya k̄ore ket̄ ne m̀ a tawe-ɔ gyi. ³⁰ Ma lee taare a m̀ aa mone a sa sen̄sa kyee, a lee feye Ɔb̄nsam ne o de kaye-r̄ asesε m̄f̄ere se keyaalen̄-ɔ e ba, amaa ɔ mon̄ de keyaalen̄ m̀ se. ³¹ Amaa am̄-ɔ p̄ee e ba na kaye-r̄ asesε nya ηu feye kasentij si m̀ e kpa n se asen, ne m̀ e waa ket̄ kemaa ne n se a tawe gywii m̀ ε η waa-ɔ nee.

To, mon' sa a ane lee m̄fee.”

15

Yeesuu e gye bobē kiyii timaa

¹ Bam̄ a maa se ba ȳ-ɔ, ne Yeesuu a kya se tawe feye, “N du nee feye bobē kiyii timaa. N se m̄ e b̀ kem̄. ² Ɔ kpon̄ne kayaagyii kemaa ne ka maa sw̄εε agyi-o a ɔ b̀ tweε, na o ηeri nyaagyii k̄o ne n sw̄εε agyi-o si, na η nya p̄weε sw̄εε agyi b̄weet̄. ³ Mone feraa, m̀ abwaresen̄ ne m̀ a tawe gywii mone-ɔ a kȳ sa ne mone a ten̄ mone nyow̄re lee eb̄oye-r̄. ⁴ Kiyii-o ye, nyaagyii, mon' kyena m̀ se neεεε, na m̀-ɔ η nya kra mone-r̄ ken̄ken̄. Kiyii kayaagyii maa taare a ka len̄ kam̄ eȳe se sw̄εε agyi, am̄ kayaagyii-o te kiyii-o si. N du nee feye kiyii-o, mone m̄ mone du feye nyaagyii-o. Aneη deε ne mone maa taare a mon' sw̄εε agyi, am̄ mone te m̀ se.

⁵ N yeεεε, n du nee feye bobē kiyii-o, ne mone m̄ mone du feye kem̄ nyaagyii-o. Ɔkema ne o te m̀ se, ne m̀-ɔ n de m̀-ɔ ken̄ken̄-o e sw̄εε agyi b̄weet̄, a lee feye mone e mon̄ tii

mo se, mone wore maa taare a mon' waa seye. ⁶ Amaa mo ne o mon te mo se-o e lee a o lee da, na bo taa mo twe e bo kyonwe feye kiyii kayaagyii-o, na ka di wore. Na bo taa kamo bo waa deekpa-ro kure. ⁷ Mone ya kyena mo se, ne mo-o mo mo a kra mone-ro kenken, amo feraa mone e kore keto kema ne mone e kpa-o, mone e nya. ⁸ Mone ya swee agyi bweeto, n se e nya kedabe, na a bee kaapo feye mone a kii mo agyasepo-o nee.

⁹ Mo e dee kpa mone asen feye anen de e ne n se e kpa mo asen-o. Mone feraa mon' dee kyena anen ne a sa a n dee kpa mone asen-o. ¹⁰ Mone ya gya mo mbraa se, mo e dee kpa mone asen, feye anen de e ne mo a gya n se mbraa se, ne o san o kpa mo asen-o. ¹¹ Mo a towe amo-o gywii mone nee a mone akato nya gyi. Mone kakatogyi bweeto mo e lee mo ase nee. ¹² Mo e towe mo i gywii mone feye mon' dee kpa abee asen feye anen de e ne mon kine mone asen kekpa-o. ¹³ Keto ne nyinkpase e ba a o bo kaapo feye o kpa mo nyare-ana asen bweeto-o e gye feye mo a wu sa bamo. ¹⁴ Mone ya gya asen ne mo e towe mo i gywii mone-o se, amo feraa a kaapo feye mone gye mo nyare-ana nee. ¹⁵ Ma lee tee mone feye mo ayaafore, a lee feye keyaafore mon nyi keto ne mo nyanpe e waa-o. Amaa nkee, mo e tee mone feye mo nyare-ana, a lee feye mo a towe keto kema ne mo a nu lee n se ase-o gywii mone. ¹⁶ N gye mone ya lee mo feye n kii mone nyanpe. Amaa mo ya tee mone feye mon' bo kii mo agyasepo-o, na n sun mone bo kyonwe feye mon' ya swee agyi bweeto, agyi ne a maa gyo-o. Mone ya waa amo-o, n se e sa mone keto kema ne mone e kore mo kenya-re-ro-o. ¹⁷ Amose-o mbraa ne n de mo e sa mone-o e gye feye mon' dee kpa abee asen.”

Kikisi ne kaye-ro asese i kisi mone-o

¹⁸ Ne Yeessu a kya se towe feye, “To, mone ya nu feye kaye-ro asese i kisi mone, mon' nyinji si feye anen de e ne baa ky o de e gye nkpe kisi mo. ¹⁹ Mone de e mone tii kaye-ro asese se, ne mone aa bamo asun gye akonko nee-o, weete ba kpa mone asen feye bamo eyee-o. Amaa mo a tee mone lee kaye mo asese-ro. Amose se-o mone mon lee mone bo kaye-ro asese a kebeya-o, anen se ne kaye-ro asese i kisi mone-o nee. ²⁰ Mon' nyinji keto ne mo a towe gywii mone-o se feye keyaafore kema mon bo-ro ne o ky o mo nyanpe.* Amose-o anen ne bok o a gya mo kan o se-o de e ne ba gya mone lee si. Anen ne bok o mo a waa mo aworefao-o mo de e ne ba waa mone gbaa mone aworefao. ²¹ Anen ne mone bo mo kebeya-o se-o se ne ba waa mone amo-o peee, a lee feye bo mon nyi mo ne oo sun mo-o. ²² N de e mon ba kaye mo-ro bo towe abwaresen gywii kamo-ro asese nee, weete n se maa bu bamo boye ne ba waa-o kep o. Anen ne mo a ba-o se-o, bo mon lee bo de keto ne ba yere se a bo bo waa boye-o. ²³ Okema ne o kisi mo-o, anen de e ne o kisi n se gbaa. ²⁴ N de e mon ba kaye mo-ro bo waa asun ne oko mon tee waa amo-o nee, weete n se maa bu bamo boye ne ba waa-o kep o. Anen ne a du-o, baa nu keto ne mo a waa-o, ne amo-o peee gbaa bo san ba kisi mo aa n se peee. ²⁵ Am-o ky o a ba anen, na keto ne abwaresen wore-o a towe-o nya ba kasentij feye, ‘Kikisi ne baa kisi mo-o mon de kaase.’* ²⁶ Okyarapo ne o lee n se ase-o e ba. Mo e gye Wuribware a kufwiije-o, kasentij wuye-o. Mo ya ba, mo e gye ne o kya mone-ro. Mo e sa a o lee n se ase ba mone ase, na o towe mo asen gywii asese. ²⁷ Na mone mo, mon' towe mo asen, a lee feye mone ky o mone bo mo ase lee kegyenkpee-o-ro.”

16

¹ Ne Yeessu a kya se towe feye, “Mo a towe amo-o gywii mone nee a mone ma nya kinji kam ee. ² Ba gya mone a bo lee bamo kebwarekore akyan-n o. San ko e ba a o bo ba, ne okema ne o mo mone-o e fa feye, mo a waa amo-o, o waa kotoko sa Wuribware nee. ³ Keto se ne ba waa mone amo-o e gye feye bo mon nyi n se, anen de e ne bo mon nyi mo.

* 15:20 Yohanee 13.16. * 15:25 Kiliñ 35.19; Kiliñ 69.4.

⁴ Amaa mo a tawe amo-o gywii mone nee a san-o ya fo feye bo waa ato ma, na mon' nya nyinji si feye mo a kyoo tawe gywii mone.

Asun ne Wuribware a kufwiije timaa-o e waa-o

Ne Yeesuu a kya se tawe feye, “Mo a san m bo mone ase-o se, ne mon wuree tawe asen mo gywii mone.

⁵ To, mbeyoma mo e yo mo ne oo sun mo-o ase nee. Amaa mone ko gbaa mon taare bise mo feye, ‘Mfene ne fo e yo?’ ⁶ Ne mbeyoma feraa ne mo a tawe gywii mone-o, aa kon waa mone ewee. ⁷ Mo i gyi mone kasentij feye, mo ya yo, a baare a a sa mone, a lee feye, mo e mon yo, okyaroo-o maa ba mone ase. Amaa mo ya yo feraa, mo e ba mo a m bo kyonwe mone. ⁸ Ne mo ya ba-o, o kaapo ases ne bo bo kaye ma-ro-o feye bo gye aboyewaapo. Ne o kaapo bamo feye bo bee baa waa boye feye baa poro mo feye mo e gye aboyewaapo. Ne o bee o kaapo bamo oko ne Wuribware i bu kepo-o, na oko mo ne o bu keber-o. ⁹ O kaapo bamo feye bamo e gye ne baa waa boye, a lee feye bo mon kore mo gyi. ¹⁰ O bee o kaapo bamo feye bamo mporo mon gye kasentij, a lee feye mo ya lee mfee ne mone e mon lee nu mo, a kaapo nee feye n se Wuribware ase ne mo a yo. ¹¹ Ne o bee o kaapo bamo feye baa fo kpa bo lee oko ne Wuribware i bu kepo-o, a lee feye Obansam ne o san o de bamo mferere se keyaalen-o, ne Wuribware a kyoo gyi mo asen bu mo kepo.

¹² N de asen bweeto a n tawe gywii mone, amaa mbeyoma amo kunu e waa mone ase kokyoo. ¹³ Amaa Wuribware a kufwiije-o feraa, mo a gye kasentij wuye-o si-o, mo ya ba, o gye mone nkpe a mon' nu keto kema kaase. N gye mo fonfon keyaalen se ne o tawe asen a o gywii mone. Amaa o tawe amo ne oo nu-o nee, na o tawe ato ne a ba a a bo ba-o. ¹⁴ O sa mo kedabe, a lee feye o nu mo asen ne n de-o, na o tawe amo gywii mone. ¹⁵ Asen ne n de-o amo dee ne n se ma de. Amose se ne mo a tawe feye Wuribware a kufwiije-o i nu mo asen ne n de-o, na o tawe gywii mone.”

Ewee na kakatogyi

¹⁶ Ne Yeesuu a kya se tawe feye, “Amo ya waa kafwee, mone maa lee nu mo peee. Amaa a bee bo waa kafwee-o, na mon' bee nu mo, a lee feye mo e kpa a n yo n se ase nee.”

¹⁷ Ne mo agyasepo-o bokoo a bise bamo wore wore feye, “Emene ne amo-o kaase e kaapo-o nee? O tawe o gywii ane feye, amo ya waa kafwee, ane maa lee nu mo, amaa a bee bo waa kafwee-o, ane e bee nu mo. Ne oo bee tawe feye, ‘a lee feye mo e kpa a n yo n se ase nee.’ ¹⁸ Emene ne ‘a bo waa kafwee’ ma kaase e kaapo-o nee? Ane mon nyi keto ne amo-o e kaapo-o!”

¹⁹ Yeesuu a pini feye ba kpa a bo bise mo-o se-o, ne oo tawe gywii bamo feye, “N ye eee, ‘Amo ya waa kafwee, mone maa lee nu mo,’ ne m bee n ye eee, ‘Amaa a bee bo waa kafwee-o, na mon' bee nu mo.’ Amo-o ne mone i bise abee aaa? ²⁰ Mo i gyi mone kasentij feye mone i su akyuku na imee, amaa kaye-ro ases feraa, a waa bamo kakatogyi. A waa mone ewee, amaa mone ewee-o i kyurowi na i kii kakatogyi. ²¹ Okyee e kpa a o kowe kayaagyi, amo mo asen a waa ewee, a lee feye mo aworefooo san a fo. Amaa mo ya kowe kayaagyi-o, amo o tan mo aworefooo se. Na mo akato gyi feye oo kowe kayaagyi bo waa kaye-ro. ²² Ane n dee ne a du mone ase. Mbeyoma a maa waa mone kone, amaa m bee mo i nu mone, na mone akato gyi kyon se, kakatogyi ne oko maa taare a o kore lee mone ase-o. ²³ Kake amo ya fo, mone maa bise mo seye. Amaa mo i gyi mone kasentij feye n se e gye ne o sa mone keto kema ne mone e kore mo mo kenya-ro-o. ²⁴ Haree lee san-o bo fo mbeyoma, mone mon tee kore kotoko mo kenya-ro. Lee ndoo bo yo, mon' kore na mon' nya, na mone akato nya gyi bweeto.”

Yeesuu a ko gyi kaye-ro yaalenpo se

²⁵ Ne Yeesuu a kya se tawe feye, “Mbeyoma feraa akpare-ro ne mo e kaapo mone ato ma. Amaa san ko e ba, ne ma lee ba akpare a m bo kaapo mone. San amo feraa, mo e

tōwe n se asen a η kaapo-rō gywii mone. ²⁶ Kake amo ya fō feraa, n gye mo e gye ne mo e kore n se mone kunu si kotoko. Mone fōnfōn e kore mō mō kenya-re-rō, ²⁷ a lee feye n se fōnfōn e kpa mone asen. Ketō se ne n se Wuribware e kpa mone-ō e gye feye mone e kpa mo asen, ne mone a kōre gyi feye mo a lee mō ase nee. ²⁸ Mō a lee n se ase nee, ne mō a ba kaye-rō. Ne mbeyōmō mō e lee kaye-rō a η yō n se ase.”

²⁹ Ne mō agyasepo-ō a tōwe gywii mō feye, “Eheeeη, ηkee feraa fō a sa sena, na fō mon lee fō de akpare fō e waa-rō. ³⁰ Ane nyi mbeyōmō feye fō nyi ketō kemaa. Fō nyi ketō ne bo ane mferere-rō-ō. Amose, a mon lee a tiri feye ōko bise fō senbise kemaa. Amō-ō e gye ne a sa a ane kōre gyi feye fō a lee Wuribware ase nee.”

³¹ Ne Yeesuu a lee kanō feye, “Mone e kōre mō mone i gyi aaa? ³² San e ba, ō kyō ō fō mfee gbaa, san ne mone peee e brawe-rō-ō, na mon' sere yōwe mō wore kpen bo sii mfee. Na mone ōkemaa sere yō mō aye. Amaa kasentij si, n gye sa ne mō a san mō wore, a lee feye n se bo mō ase.

³³ Mō a tōwe amō-ō gywii mone nee a mon' nya nya kayeeyuri ne ka lee mō ase-ō. Kaye-rō asese e sa a mon' kponē. Amaa mon' nya wōre san kemaa, a lee feye mō a kō gyi Ōbōnsam, kaye-rō a ōyaalenpo-ō, se.”

17

Aneη ne Yeesuu a kore kebwarekore sa mō agyasepo-ō na Kristoo awuye peee-ō

¹ Yeesuu a tōwe amō-ō lowe-ō, ne ō deere Wuribware se, ne ō ye, “N se, mō san-ō a fō. Sa mō kedabe na wuraa, na n sa a asese ηu fō kedabe na wuraa ne fō de-ō, ² a lee feye fō ya sa mō keyaalen asese peee se, na η nya taa ηkpa na kukyure ne a mon de kee-ō bo sa bamō peee ne fō a sa mō-ō. ³ Bamō a de ηkpa na kukyure mō ne a mon de kee-ō se-ō, bo nyi fō, Wuribware, ne fō wore kpen e gye nyanpe-ō, ne bo nyi mō, Yeesuu Kristoo, ne fō a sun mō bo kyōnwe kaye mō-rō-ō. ⁴ Mō a lowe kusun ne fō a sa mō feye η waa-ō se-ō, mō a kaapo fō kedabe na wuraa kaye mō-rō. ⁵ N se, sa a n kyena fō ase mbeyōmō, na η nya kedabe na wuraa ne mō aa fō de ane de pwee ne ane a de tewe kaye mō-ō.

⁶ Mō a sa ne mō agyasepo mō ne fō a lee lee kaye mō-rō sa mō-ō peee a gyii fō. Bo gye fō lee nee, ne fō a taa bamō sa mō. Ne baa nu fō kanō. ⁷ Mbeyōmō feraa, bo nyi feye ketō kemaa ne fō a sa mō-ō a lee fō ase nee. ⁸ Aseη ne fō a bo sa mō-ō ne mō a tōwe gywii bamō, ne baa kōre amō gyi. Bo nyi feye kasentij si ne mō a lee fō ase ba. Ne baa kōre gyi feye fō ya sun mō.

⁹ Amose-ō, mō e kore kebwarekore mō e sa bamō nee. N gye kaye-rō asese peee ne mō e kore mō e sa mbeyōmō, amaa mō agyasepo mō ne fō a sa mō-ō ne mō e kore kebwarekore mō e sa. ¹⁰ Sese kemaa ne m bo mō-ō gye fō sese nee, ne sese kemaa ne fō bo mō-ō mō gye mō sese. Ne mō kedabe a borō bamō se lee kawu. ¹¹ Ne mbeyōmō mō e ba fō ase. Ma lee kyena kaye-rō. Amaa bamō feraa, bo te kaye mō-rō nee. N se kpeyaa, mō e kore fō feye fō ba fō kenya ne fō a bee sa mō-ō keyaalen bo kun bamō, na bo nya waa kokōnko, feye aneη ne mō aa fō e gye kokōnko-ō. ¹² Mō a bo bamō ase-ō, ne mō a ba kenya amō ne fō a sa mō-ō keyaalen bo kun bamō. Aneη se-ō, bamō ōkōnko mon fō, amō odiburopo ne fō a kyō tōwe feye ō fō-ō, na aneη ne baa kyoree waa abwaresen wore-ō-rō-ō nya waa kasentij.

¹³ Ne mbeyōmō mō e ba fō ase nee. Mō e tōwe asen mō kaye mō-rō nee na bo nya nya mō kakatōgyi ne n de-ō bamō ηkponō-rō bweetō. ¹⁴ Mō a tōwe fō asen gywii bamō, ne kaye mō-rō asese a kisi bamō, bo lee aneη ne bo mon tii kaye mō-rō a asese-ō se-ō, feye aneη de ne η gbaa mon tii kaye mō-rō a asese-ō se-ō. ¹⁵ Ma kore fō nee feye fō lee bamō lee kaye mō-rō. Amaa ketō ne mō e kore fō bweetō-ō e gye feye fō kun bamō na bo ma lwee Ōbōnsam kesaree-rō. ¹⁶ Feye aneη ne mon tii kaye mō-rō a asese-ō se-ō, aneη de ne bamō gbaa bo mon tii kaye mō-rō a asese-ō se. ¹⁷ Amose-ō, de sa a bo gyii fō kasentij-ō na bo nya yōwe kaye mō bo sii kamεe taa bamō eyee bo sa fō kasentij-no, a lee feye fō

asen̄ nē fō ē tōwe-ɔ̄ gyē kasent̄ij. ¹⁸ Mō a sun̄ bamō bō kyōn̄wē kaye-rō neē feyē anen̄ d̄eē nē fō a sun̄ mō bō kyōn̄wē kaye-rō-ɔ̄. ¹⁹ Mō a kperi bamō sē taa mō eyeē bō sa fō, na bamō-ɔ̄ bō nya nya taa bamō eyeē bō sa fō kasent̄ij-no san̄ kemaa.

²⁰ Nē mbeyōmō mō ē korē kebwarekorē mō ē sa bamō nē ba kōrē mō a bō gyi bō leē mō agyasepō mō abwaresen̄ kotōwe-ɔ̄ sē. ²¹ Mō kebwarekorē ē gyē feyē bamō p̄eē waa kōkōn̄kō. Sa a mō aa bamō aa fō waa kōkōn̄kō. N sē, sa a bō waa kōkōn̄kō feyē anen̄ nē mō aa fō gyē kōkōn̄kō-ɔ̄, na kaye-rō asēē nya kōrē gyi feyē fō ya sun̄ mō. ²² Mō a sa bamō kedabē na wuraa kōn̄kō nē fō a sa mō-ɔ̄ d̄eē, na bō nya waa kōkōn̄kō feyē anen̄ nē mō aa fō gyē kōkōn̄kō-ɔ̄. ²³ Na fō sa a mō aa bamō a tii fō sē waa kōkōn̄kō kpen̄, na kayē mō-rō a asēē-ɔ̄ nya ηu feyē fō ya sun̄ mō, nē fō ē kpa bamō asen̄ feyē anen̄ nē fō ē kpa mō asen̄-ɔ̄.

²⁴ N sē, agyasepō nē fō a sa mō-ɔ̄ f̄eraa, nē mō ē kpa feyē bō ba mō asē mfen̄ nē mō ē yō-ɔ̄, na bō nya ηu mō kedabē na wuraa, kedabē na wuraa nē fō a sa mō-ɔ̄, a leē feyē fō a kpa mō asen̄ p̄wēē nē anē a d̄eē twēē kayē mō.

²⁵ N sē timaa, kayē mō-rō a asēē-ɔ̄ mon̄ nyi fō, amaa η nyi fō. Nē mō agyasepō-ɔ̄ mō bō nyi feyē fō ya sun̄ mō. ²⁶ Mō a sa nē baa gyii fō. Amaa mō ē kya sē a n sa a bō gyii fō, na kekpa nē fō de sa mō-ɔ̄ nya sii bamō ηkponō-rō, na mō aa bamō waa kōkōn̄kō.”

18

Anē nē baa kra Yeesuu-o

(Matiyo 26.47–56; Maak 14.43–50; Lukas 22.47–53)

¹ Yeesuu a korē kebwarekorē mō lowe-ɔ̄, nē mō aa mō agyasepō-ɔ̄ a narē ya ten̄ Kidrōn̄ Keman̄tan̄-nō. Baa gyi banē bō muruwaa ayii kō mfen̄, nē Yeesuu mō aa mō agyasepō-ɔ̄ a ya lweero.

² Yudas odiburopō-ɔ̄ mō nyi mfen̄ nē banē-ɔ̄ bō-ɔ̄, a leē feyē Yeesuu mō aa mō agyasepō-ɔ̄ a gyan̄nē mfen̄ iluwi bweetō. ³ Amose-ɔ̄ nē Yudas a ba mfen̄. Mō aa Roma asoogyaa awuye kō na Wuribwarē sun̄kpa adeeresepō kō nē Wuribwarē alōn̄n̄pō abres̄ē na Farisii awuye a sun̄-o ya ba. Na bō de adōn̄tō na ifetiri na ep̄ōōrō.

⁴ Yeesuu nyi ketō kemaa nē kē ē ba a kē bō waa mō-ɔ̄. Amose sē-ɔ̄ nē ɔ̄ m̄eraa sē ɔ̄ yō bamō asē, nē oo bise bamō feyē, “Nsē nē mōn̄ē i buwi mōn̄ē ē kpa?”

⁵ Nē baa leē kanō feyē, “Yeesuu Nasar̄eten̄yi-o.” Nē ɔ̄ yē, “Mō ē bō mf̄eē-ɔ̄.” Yudas odiburopō-ɔ̄ yerē bamō nē mō aa bamō a ba-ɔ̄ asē. ⁶ Yeesuu a tōwē gywii bamō feyē, “Mō ē bō mf̄eē-ɔ̄”-ɔ̄, nē baa lwii kam̄ē ya leē dayē sweerē.

⁷ Nē Yeesuu a bēē bise bamō feyē, “Nsē nē mōn̄ē i buwi mōn̄ē ē kpa?”

Nē bō bēē bō yē, “Yeesuu Nasar̄eten̄yi-o.”

⁸ Nē Yeesuu a leē kanō feyē, “Mō a kyō tōwē gywii mōn̄ē feyē m bō mf̄eē. Mōn̄ē i buwi mōn̄ē ē kpa mō f̄eraa, mon̄! sa a bōmō-ɔ̄ nē bō tii mō sē-ɔ̄ narē.” ⁹ ɔ̄ tōwē amō-ɔ̄ neē a ketō nē ɔ̄ kyō tōwē-ɔ̄ nya waa kasent̄ij feyē, “N sē, mon̄ sa nē fō asēē nē fō a sa mō-ɔ̄ ɔ̄kōn̄kō gbaa a fō.”*

¹⁰ San̄ amō-ɔ̄ Simōn̄ Peetroo de kepan̄, nē oo gyiiri kemō leē kemō kegyafō-rō bō nē Wuribwarē alōn̄n̄pō bres̄ē a anya-ɔ̄ ɔ̄kō kigyisesebō ten̄. Kenya-ɔ̄ ken̄yarē ē gyē Malakus.

¹¹ Nē Yeesuu a tōwē gywii Peetroo feyē, “Taa fō kepan̄-ɔ̄ waa kemō kegyafō-rō! A leē feyē a tiri feyē n gyi awōref̄ōō mō, na η wu lowi nē n sē Wuribwarē a tōwē feyē η wu-o.”

Anē nē Yeesuu a yerē Hanaa akatō-rō-ɔ̄

¹² Nē asoogyaa awuye-o na bamō ɔ̄bres̄ē na Wuribwarē sun̄kpa a adeeresepō-ɔ̄ a kra Yeesuu, nē baa ηurē mō. ¹³ Nē baa taa mō yaa Hanaa nē ɔ̄ gyē Kayafas mō saa nyan̄sē-ɔ̄ ayē. Hanaa d̄eē ɔ̄ gyē Wuribwarē alōn̄n̄pō bres̄ē. Kayafas mō ē gyē Wuribwarē alōn̄n̄pō

* 18:9 Yohanee 6.39.

br̄s̄ε kasu am̄o. ¹⁴ Kayafas ya for̄e waa Yudaawuyey ab̄r̄s̄ε-r̄o feȳε a bware feȳε s̄εs̄ε koṅko wu sa as̄s̄ε p̄εεε.

An̄eṅ n̄e Peetroo a sw̄eē feȳε ɔ moṅ nyi Yeesuu-o
(Matiyo 26.58, 69–70; Maak 14.66–68; Lukas 22.54–57)

¹⁵ Sim̄oṅ Peetroo na agyasep̄o-ɔ ɔko a gya Yeesuu si. An̄eṅ a ɔgyasep̄o-ɔ nyi Wuribware ɔl̄oṅoṅo br̄s̄ε-ɔ dam̄enan̄s̄ε, am̄os̄e s̄e-ɔ n̄e m̄o aa Yeesuu a nare ȳo ɔl̄oṅoṅo br̄s̄ε a l̄oṅ-ɔ kabuno. ¹⁶ Peetroo a sii ɔ b̄o l̄oṅ-ɔ kibunogyi-ro-o si-o, m̄o kos̄ob̄εε ɔgyasep̄o n̄e o nyi ɔl̄oṅoṅo br̄s̄ε-ɔ dam̄enan̄s̄ε-ɔ a kiṅṅi ȳo kibunogyi-o-ro ya sa s̄eṅsa ko gywii kakȳeεε n̄e ɔ ȳer̄e kibunogyi-o-ro-o, n̄e ɔ sa n̄e Peetroo a lweero.

¹⁷ Kakȳeεε n̄e ɔ ȳer̄e kibunogyi-o-ro-o a bise Peetroo feȳε, “N̄eē f̄o gye Yeesuu m̄o agyasep̄o-ɔ ɔko n̄eē ε?” N̄e Peetroo a lee kan̄o feȳε, “Daabii! N̄ gye bam̄o ɔko e gye mo!”

¹⁸ Saṅ am̄o-ɔ afwii b̄o-r̄o. An̄eṅ s̄e-ɔ n̄e ayaaf̄or̄e na adēeres̄ep̄o-ɔ a ba adun̄durii b̄o kure dēekpa, n̄e baa kya muruwaa ba w̄or̄e, n̄e Peetroo a ȳo bam̄o as̄e m̄f̄eṅ ɔ w̄or̄e dēekpa-ɔ.

An̄eṅ n̄e Hanaa a bise Yeesuu as̄eṅ-ɔ

¹⁹ N̄e Hanaa a bise Yeesuu m̄o agyasep̄o-ɔ kuṅu si as̄eṅ na m̄o kekaapo-ɔ as̄eṅ.

²⁰ N̄e Yeesuu a lee kan̄o feȳε, “Saṅ kemaa laman̄-n̄o n̄e m̄o e t̄ow̄e abwareseṅ na m̄o e kaapo at̄o kebwarekore akyaṅ-n̄o na Wuribware sun̄kpa m̄f̄eṅ n̄e Yudaawuyey e gyan̄ṅe-ɔ. Moṅ t̄εε t̄ow̄e koṅko b̄o kwēer̄o. ²¹ N̄e em̄ene s̄e n̄e f̄o i bise mo an̄eṅ a s̄eṅbise m̄o? Bise as̄s̄ε n̄e m̄o a kaapo bam̄o-ɔ. Bise bam̄o ket̄o n̄e m̄o a t̄ow̄e gywii bam̄o-ɔ. B̄o nyi ket̄o n̄e m̄o a t̄ow̄e-ɔ.”

²² Yeesuu a t̄ow̄e am̄o-ɔ, n̄e adēeres̄ep̄o-ɔ ɔko n̄e ɔ ȳer̄e m̄f̄eṅ-ɔ a da m̄o akat̄o-r̄o kebaa t̄ow̄e feȳε, “Em̄ene s̄e n̄e f̄o e sa s̄eṅsa an̄eṅ f̄o i gywii Wuribware ɔl̄oṅoṅo br̄s̄ε-ɔ?”

²³ N̄e Yeesuu a beṅṅaa m̄o feȳε, “Mo ya t̄ow̄e as̄eṅ n̄e am̄o e moṅ b̄o dan̄, f̄o t̄ow̄e an̄eṅ a as̄eṅ-ɔ na ɔk̄emaa nu. N̄e ket̄o n̄e m̄o a t̄ow̄e-ɔ m̄o e gye kas̄eṅtiṅ, n̄e nt̄et̄o s̄e n̄e ṅkee f̄o e da mo-ɔ n̄eē?”

An̄eṅ n̄e Yeesuu a ȳer̄e Kayafas akat̄o-r̄o-ɔ
(Matiyo 26.57; Maak 14.53; Lukas 22.66)

²⁴ Am̄o-ɔ kam̄εε-r̄o, n̄e Hanaa a sa n̄e baa yaa Yeesuu ya b̄o sa Kayafas, Wuribware ɔl̄oṅoṅo br̄s̄ε-ɔ, na agbarabi saṅ a ṅure m̄o.

An̄eṅ n̄e Peetroo a bēē sw̄eē feȳε ɔ moṅ nyi Yeesuu-o
(Matiyo 26.71–75; Maak 14.69–72; Lukas 22.58–62)

²⁵ Peetroo saṅ ɔ ȳer̄e ayaaf̄or̄e-ɔ na adēeres̄ep̄o-ɔ as̄e ɔ w̄or̄e dēekpa. N̄e bam̄o b̄oko a bise m̄o feȳε, “N̄eē f̄o gye Yeesuu m̄o a agyasep̄o-ɔ ɔko n̄eē ε?” Amaa Peetroo a sw̄eē feȳε, “Daabii! N̄ gye bam̄o ɔko e gye mo!”

²⁶ N̄e Wuribware ɔl̄oṅoṅo br̄s̄ε a anya-ɔ ɔko n̄e Peetroo a ba kepaṅ b̄o ṅe m̄o kes̄eb̄o teṅ-ɔ m̄o nyip̄o ko a bise Peetroo feȳε, “N̄eē mo a ṅu f̄o b̄o m̄o as̄e ban̄e-ɔ-r̄o ε?” ²⁷ N̄e Peetroo a bēē t̄ow̄e feȳε, “Daabii!” Puri am̄o-r̄o, n̄e kyaṅare a for̄e.

An̄eṅ n̄e Yeesuu a ȳer̄e Pilat akat̄o-r̄o-ɔ
(Matiyo 27.1–2, 11–14; Maak 15.1–5; Lukas 23.1–5)

²⁸ N̄e baa lee Yeesuu l̄eē Kayafas as̄e yaa Romanyi gominaa n̄e ba t̄eē m̄o ε Pilat-o len̄bu-ro. Saṅ am̄o-ɔ gyegyaȳe kese-ro n̄eē. Yudaawuyey ab̄r̄s̄ε moṅ kpa kulwee Romanyi len̄bu-o-ro a l̄eē feȳε b̄o ȳe bam̄o ya waa an̄eṅ, iyisi e kȳena bam̄o s̄e, na b̄o ma taare nya kpa gyi Wuribware-a-kya-an̄e-ȳow̄e a ateese-o. ²⁹ Am̄os̄e s̄e-ɔ n̄e Gominaa Pilat a l̄eē ȳo bam̄o as̄e kawu ya bise bam̄o feȳε, “N̄tet̄o b̄oȳe n̄e ɔnyare m̄o a waa n̄e m̄one a baa m̄o m̄f̄eṅ?”

³⁰ N̄e baa lee kan̄o feȳε, “O d̄εε ɔ moṅ waa b̄oȳe n̄eē, weete an̄e maa baa m̄o f̄o as̄e.”

³¹ N̄e gominaa-o a t̄ow̄e gywii bam̄o feȳε, “To, moṅ' taa m̄o kiṅṅi, na moṅ' ya ba m̄one f̄oṅf̄oṅ mbraa b̄o gyi m̄o as̄eṅ.” N̄e baa lee kan̄o feȳε, “M̄one Roma awuyey moṅ sa an̄e

kpa feye ane maa aboyewaapo.” ³² Amo-ɔ a ba nee a ketɔ ne Yeesuu a tawe-ɔ nya waa kasentɔn bɔ lee lowi suyo ne ɔ ba a ɔ bɔ wu-o si.

³³ Ne gominaa-o a kinɔi yɔ mɔ lenbu-ro, ne ɔ teɛ Yeesuu baa bɔ yera mɔ akatɔ-ro. Ne ɔ ye, “Baa porɔ fɔ feye fɔ a tawe feye fɔ e gye Yudaawuyewure-o. Emene ne fɔ i lee kanɔ?”

³⁴ Ne Yeesuu a benɔa mɔ feye, “Senbise mɔ a lee fɔ ase nee, beee bokɔ ya tawe mɔ asen gywii fɔ aaa?”

³⁵ Ne gominaa-o a benɔa mɔ feye, “Ntetɔ ne fɔ e sa senɔa fɔ i gywii mɔ feye mɔ a gye Yudaanyi-o? Fɔ fɔnɔn asese na fɔ fɔnɔn Wuribware alɔnɔpo abrese ya taa fɔ bɔ waa mɔ kesaree-ro. Ntetɔ ne fɔ a waa?”

³⁶ Ne Yeesuu a tawe gywii mɔ feye, “Amo e gye kasentɔn feye mɔ e gye owure-o, n gye kaye mɔ-ro ne mɔ i gyi kuwure. N deɛ mɔ i gyi kaye mɔ-ro kuwure nee, weete mɔ kamɛ-ro awuye a kɔ bɔ kuɔ mɔ na m ma lwee Yudaawuyewure-ɔ kesaree-ro. Daabii, kuwure ne mɔ i gyi-o mɔn bɔ kaye mɔ-ro mfee.”

³⁷ Ne gominaa-o a bise mɔ feye, “To, nee fɔ gye owure nee, beee?”

Ne Yeesuu a lee kanɔ feye, “Mɔ kuwure mɔn du feye kuwure ne fɔ i bise mɔ kemo asen-ɔ. Aseɔn kɔnkɔ mɔ se deɛ ne baa kowe mɔ waa kaye mɔ-ro na m bɔ tawe kasentɔn-o. Okɛmaa ne ɔ bɔ kasentɔn a kebɛgya-ɔ se-ɔ e gya mɔ kanɔ se.”

³⁸ Ne gominaa-o a bise mɔ feye, “Ntetɔ e gye kasentɔn?”

Aneɔ ne baa sure si feye bɔ maa Yeesuu-o

(Matiyo 27.15–31; Maak 15.6–20; Lukas 23.13–25)

Ne Gominaa Pilat a kinɔi yɔ kawu laman-ɔ ase, ne ɔ tawe gywii bamɔ feye, “M fɛraa, ma taare a η ηu ketɔ ne mɔ e yere se na m bɔ bu ɔnyare mɔ keɔ-ɔ. ³⁹ To, ane de ananato kɔ ne ane e waa ane e sa mone Wuribware-a-kya-ane-yowe ateese kigyibee kemaa-ro-ɔ. Amo e gye feye ane lee asese ne ane a tii bamɔ tiikpa-ɔ okɔ bɔ sa mone. Amose-ɔ mbeyomɔ, mone e kpa feye n lee mone Yudaawuyewure bɔ sa mone aaa?”

⁴⁰ Ne baa fɛ-ro feye, “Daabii! N gye mɔ ne ane e kpa feye fɔ lee lee tiikpa-ɔ bɔ sa ane. Lee Bar-Abas bɔ sa ane!” Bar-Abas mɔ gye bamɔ ne baa kosɔ kɔ bɔ kye Roma abane maɔ mɔ-ro-ɔ okɔ ne baa kra mɔ tii-o nee.

19

¹ Ne Gominaa Pilat a sa ne mɔ asoogyaa awuye a da Yeesuu paara. ² Ne asoogyaa awuye-o a ba iwu bɔ lo kuwurepa bɔ bun mɔ, ne baa ba waagya pipee bɔ bun mɔ feye mɔ a gye owure-o. ³ Ne ba ba mɔ ase ba tawe feye, “Ansuma, nana, Yudaawuyewure!” Ne baa daye mɔ akatɔ-ro abaa kpora-ro.

⁴ Ne gominaa-o a beɛ lee ya tawe gywii laman-ɔ feye, “Mon' laato a mon' nu. Mɔ i lee mɔ a m baa mone ase kawu mfee, na mon' nya ηu feye ma taare a η nya ketɔ ne mɔ e yere kemo se a m bɔ bu mɔ keɔ-ɔ.” ⁵ Amose se-ɔ ne Yeesuu a lee kawu na o bun iwu kuwurepa-ɔ na waagya pipee-o. Ne gominaa-o a tawe gywii bamɔ feye, “Mon' keɛ ɔnyare-ɔ nee!”

⁶ San ne Wuribware alɔnɔpo abrese-ɔ na Wuribware sunkpa adeeresepo-ɔ a ηu mɔ-ɔ, ne baa fɛ-ro tawe feye, “Da mɔ bɔ mera kiyii kpare-abɛ-ro se! Da mɔ bɔ mera kiyii kpare-abɛ-ro se!” Ne gominaa-o a tawe gywii bamɔ feye, “Amo fɛraa mone fɔnɔn taa mɔ ya da mɔ bɔ mera kiyii kpare-abɛ-ro se. M fɛraa, ma taare a η ηu ketɔ boye ne ɔ waa, ne mɔ e yere se a m bɔ bu mɔ keɔ-ɔ.”

⁷ Ne laman-ɔ a tawe bɔ kyonwe mɔ feye, “Ane de mbraa ne η kaapo feye okɛmaa ne ɔ ye ɔ gye Wuribware mɔ gyi-o, a bware feye o wu. ɔnyare mɔ ye ɔ gye Wuribware mɔ gyi-o nee. Amose se-ɔ a bware feye o wu.”

⁸ Gominaa-o a nu baa tawe amo-ɔ, ne kufu ne o de-o a tii si. ⁹ Ne oo kinɔi yɔ lenbu-o-ro ya bise Yeesuu feye, “Mfene ne fɔ a lee?” Amaa Yeesuu mɔn lee kanɔ. ¹⁰ Ne gominaa-o a

bee bise m̀d feyε, “F̀o maa ben̄ηaa m̀d nee eee? Nyiη̄ji si feyε n de keyaalen̄ feyε η ỳwwe f̀o a f̀o ya kyure, ne n de keyaalen̄ feyε n da f̀o b̀o m̄era kiyii kpare-abεε-r̀d se.”

¹¹ Ne Yeesuu a lee kan̄d feyε, “F̀o de m̀d se keyaalen̄ a lee feyε Wuribware ya taa b̀o sa f̀o. Am̄ose se-ɔ, ɔnyare ne ɔ taa m̀d b̀o sa f̀o-ɔ e gye ne ɔ waa b̀oye kyon̄ f̀o.”

¹² Gominaa-o a nu am̄o-ɔ, ne ɔ lēn eyee ɔ kpa kpa ne ɔ yere se a ɔ b̀o ỳwwe Yeesuu-o. Amaa laman̄-ɔ a fεε-r̀d b̀o kyon̄we m̀d feyε, “F̀o ya ỳwwe ɔnyare m̀d b̀o kyon̄we kwaa, am̄o f̄eraa f̀o m̄on̄ gye f̀o owure dabe-ɔ m̀d nyare nee! Ɔk̄emaa ne ɔ ba m̀d eyee a ɔ b̀o kii owure-o gye owure dabe-ɔ don̄ nee!”

¹³ Gominaa-o a nu am̄o-ɔ, ne oo lee Yeesuu kawu, ne ɔ kyena ɔsen̄gyip̄o a kagya-ɔ-r̀d, mfen̄ ne Heebrii sen̄sa-r̀d ba tee ε Gabataa-ɔ (kaase e kaapo feyε Ab̄ran̄daye). ¹⁴ Ifiyara am̄o, na kỳwwe a yase kafwee.

Ne gominaa-o a t̀wwe gywii laman̄-ɔ feyε, “M̄on' kee m̄one owure!”

¹⁵ Ne baa fεε-r̀d b̀o kyon̄we m̀d feyε, “Taa m̀d nare ya da m̀d b̀o m̄era kiyii kpare-abεε-r̀d se!”

Ne gominaa-o a bise bam̄o feyε, “M̄one e kpa feyε n da m̄one owure b̀o m̄era kiyii kpare-abεε-r̀d se nee eee?”

Ne Wuribware al̄n̄η̄ɔp̄o ab̄resε-ɔ a lee kan̄d feyε, “Owure ne ane de-o e gye f̀o owure dabe ne f̀o de-o.”

¹⁶ Ne η̄kee gominaa-o a ba Yeesuu b̀o sa m̀d asoogyaa awuye feyε b̀o ya da m̀d b̀o m̄era kiyii kpare-abεε-r̀d se.

*Aneη ne baa da Yeesuu b̀o m̄era kiyii kpare-abεε-r̀d se-ɔ
(Matiyo 27.32–44; Maak 15.21–32; Lukas 23.26–43)*

¹⁷ Am̄ose se-ɔ ne baa taa Yeesuu nare, ne ɔ ya sor̄d m̀d kiyii kpare-abεε-r̀d baa mfen̄ ne Heebrii sen̄sa-r̀d ba tee ε Gologotaa-o (kaase e kaapo feyε Kol̄n̄kor̄ngyi sweere). ¹⁸ Ne baa da m̀d b̀o m̄era kiyii kpare-abεε-r̀d se. Ne baa da anyare anȳd k̄o m̄d b̀o m̄era ayii kpare-abεε-r̀d se, ɔk̄on̄k̄o b̀o Yeesuu kigyise si, ne ɔk̄on̄k̄o m̄d b̀o m̀d kebena se.

¹⁹ Ne Gominaa Pilat a kȳr̄ee b̀o d̄n̄η̄ɔ k̄ow̄r̄etaa k̄o se feyε, “Yeesuu Nasareten̄yi, Yudaa awuye owure-o,” ne ɔ sa ne baa taa kem̄o b̀o m̄era kiyii kpare-abεε-r̀d-ɔ se.

²⁰ Aneη a kaw̄r̄etaa-ɔ, baa kȳr̄ee kem̄o se Heebrii na Roma na Griiki es̄en̄sa-r̀d nee. Ne asesε b̄weet̄o a kare, a lee feyε mfen̄ ne baa da Yeesuu b̀o m̄era kiyii kpare-abεε-r̀d se-ɔ na man̄-n̄d m̄on̄ b̀o ef̄o. ²¹ Ne Wuribware al̄n̄η̄ɔp̄o ab̄resε-ɔ a ya t̀wwe gywii gominaa-o feyε, “F̀o ma kȳr̄ee feyε, ‘Yudaa awuye owure-o,’ amaa kȳr̄ee feyε, ‘Ɔnyare m̄d ye, M̄o e gye Yudaa awuye owure-o.’ ”

²² Ne gominaa a lee kan̄d feyε, “Ket̄o ne m̀d a kȳr̄ee-ɔ, ma lee kyur̄owi.”

²³ Am̄o asoogyaa awuye-o a da Yeesuu b̀o m̄era kiyii kpare-abεε-r̀d-ɔ se lowe-ɔ, ne baa taa m̀d at̄o bun̄se, ne baa ke-ro ntun̄kare nna, katun̄ kemaa gye soogyaa k̄on̄k̄o kemaa lee nee. Ne baa bee taa m̀d kaare ne baa lo, ne b̀o m̄on̄ baara-ɔ. ²⁴ Ne baa t̀wwe gywii abεε feyε, “M̄one ma sa a ane kyan̄ηe kaare-ɔ-r̀d, m̄on' sa a ane waa mpini mpini na m̀d ne o gyi si-o na ka kii m̀d lee.” Aneη a asen̄ m̄d a ba nee na ket̄o ne baa kȳd kȳr̄ee waa ab̄w̄aresen̄ w̄ore-ɔ-r̀d-ɔ nya waa kas̄en̄tin̄ feyε,

“Ne baa waa mpini mpini

b̀o ke m̀d at̄o bun̄se-r̀d sa abεε.”*

Aneη ne asoogyaa awuye-o a waa-ɔ nee.

²⁵ Yeesuu m̀d nyi na m̀d nyikaase na Mariya ne ɔ gye Kilopas m̀d ka-ɔ na Mariya Magadalanyi yere b̀o m̄eraa mfen̄ ne baa da m̀d b̀o m̄era kiyii kpare-abεε-r̀d-ɔ se-ɔ.

²⁶ Yeesuu a ηu m̀d nyi-o na ɔgyasep̄o ne Yeesuu e kpa m̀d asen̄ b̄weet̄o-ɔ yere mfen̄-ɔ, ne ɔ t̀wwe gywii m̀d nyi-o feyε, “Kee, f̀o gyi-o nee.” ²⁷ Ne ɔ t̀wwe gywii m̀d ɔgyasep̄o-ɔ

* 19:24 Kiliη 22.18.

feyε, “Kee, fo nyi-o nee.” Lee mfen-ɔ ne ɔgyasepɔ-ɔ a taa Yeesuu mɔ nyi-o yaa bɔ kyena mɔ aye.

Yeesuu lowi

(Matiyo 27.45–56; Maak 15.33–41; Lukas 23.44–49)

²⁸ Yeesuu a ɲu feyε mbeyɔmɔ feraa ketɔ kemaa a lowe-ɔ, na asen ne baa kyɔ kyorεε waa abwaresen wɔre-ɔ-rɔ-ɔ nya waa kasentɪn-o, ne ɔɔ tɔwe feyε, “Burufɔ de mɔ.” ²⁹ Kalɔ na nta kɔ yere mfen, ne baa taa ikyikyee bɔ da-rɔ lee bɔ kyena kayii si, yase yaa mɔ kanɔ ase. ³⁰ Yeesuu a kyokywee nta-ɔ, ne ɔɔ tɔwe feyε, “Aa lowe.” Ne ɔɔ gyaa kuɲu bɔ tweε-rɔ, ne oo kii Eɓware lee.

Anen ne baa yii Yeesuu kekpa keriro-o

³¹ Ne Yudaa awuye abrese-ɔ a bɔ kore Gominaa Pilat feyε ɔ sa bamɔ kpa a bɔ ya gyεε anyare ne baa da bamɔ bɔ mera ayii kpare-abεε-rɔ se-ɔ ayaa, na bɔ maye bamɔ afuniɲ-o lee ayii kpare-abεε-rɔ-ɔ se. Ketɔ se ne baa ya kore kpa-ɔ e gye feyε kake nsi amɔ gye Ifiyara, ne bɔ maa kpa feyε afuniɲ-o kyena ayii kpare-abεε-rɔ-ɔ se Memeneda, a lee feyε Memeneda ne ɔ ba-ɔ gye Memeneda kukyure kake dabe. ³² Ne asoogyaa awuye a ya gyεε ɔnyare gyeɲkpeεε na ɔnyɔsepɔ ne baa da bamɔ aa Yeesuu bɔ mera ayii kpare-abεε-rɔ-ɔ se-ɔ ayaa. ³³ Amaa bamɔ a ba Yeesuu ase-ɔ, baa ɲu feyε ɔɔ kyɔ wu, amose-ɔ bɔ mon leε gyεε mɔ ayaa. ³⁴ Amaa asoogyaa awuye-o ɔko a yii Yeesuu kekpa keriro. Puri amɔ-rɔ, ne mbogya na nkyu a lee. ³⁵ Sese ne oo ɲu asen mɔ a waa-ɔ e tɔwe amɔ asen o gywii mone ne mone e kare wɔre mɔ-ɔ, na mone gbaa na mon' dee kɔre gyi. Ketɔ ne ɔɔ tɔwe-ɔ gye kasentɪn nee. ³⁶ Amɔ-ɔ a waa nee na ketɔ ne abwaresen wɔre-ɔ a tɔwe-ɔ nya waa kasentɪn feyε,

“Mɔ kibowii kɔɲkɔ gbaa maa gyaa-rɔ.”*

³⁷ Abwaresen wɔre-ɔ a bee tɔwe ton kɔ feyε,

“Asεε e deere mɔ ne baa yii kekpa-ɔ se.”*

Anen ne baa pure Yeesuu-o

(Matiyo 27.57–61; Maak 15.42–47; Lukas 23.50–56)

³⁸ Amɔ-ɔ peεε kameε-ɔ, ne ɔnyare kɔ ne ba tee mɔ ε Yosεf ne ɔɔ lee Arimateya man-nɔ-ɔ a ya kore Gominaa Pilat feyε ɔ taa Yeesuu kifuniɲ sa mɔ. Anen a Yosεf mɔ gya Yeesuu si ɔ kweεrɔ nee, a lee feyε ɔ sere Yudaa awuye abrese-ɔ. Ne gominaa-o a sa mɔ kpa feyε ɔ ya taa Yeesuu kifuniɲ-o nare. Amose se-ɔ ne Yosεf a ya taa kifuniɲ-o o yii. ³⁹ Nikodeemus, ne ɔɔ deε ya ɲu Yeesuu kanye kɔ-ɔ, * na Yosεf ya yɔ ya pure kifuniɲ-o. Bamɔ a yɔ-ɔ, ne Nikodeemus a taa kakyanne na ndwii kɔ ne baa bɔ waa abεε-rɔ-ɔ. Mmɔ peεε a borɔ kyanse. ⁴⁰ Anyare anyɔ-ɔ a taa Yeesuu kifuniɲ-o, ne baa ba kyefuri bɔ miri mɔ, ne baa ba ndwii-o na kakyanne-ɔ bɔ waa-rɔ, anen ne Yudaa awuye ananatɔ-rɔ ba lɔɲɔ kifuniɲ pwεε na bɔ deε pure-o. ⁴¹ Baa gyi bane bɔ kuɲ ayii kɔ meraa mfen ne baa mɔɔ Yeesuu-o. Bane amɔ-rɔ ne ɔko a ɲeri kefore lee bɔ feyε kekyan-ɔ bɔ waa kegyeranta popwεε ne bɔ mon tεε pure ɔko kemɔ-rɔ-ɔ. ⁴² Amɔ a gye feyε kibugyii ya da, na bamɔ kukyure kake dabe fo-ɔ, ne anen a kegyeranta-ɔ maa mfen-ɔ se-ɔ, ne baa pure Yeesuu mfen.

20

Kegyeraɲta kpaɲkpaɲ-ɔ

(Matiyo 28.1–8; Maak 16.1–8; Lukas 24.1–12)

* **19:36** Kelee Igyipiti 12.46; Anyare kekare 9.12; Kilin 34.20. * **19:37** Sakariya 12.10. * **19:39** Yohanee 3.1.

¹ Kosiyara gyegyaye kese-ro-o, kaye a mon tɛ ke nɛnɛɛ-ɔ, ne Mariya Magadalanyi a yɔ kegyeranta-ɔ se. Mò a fò mfen-ɔ, ne oo ñu feye kefore ne baa kuroñ bɔ kpuse kegyeranta-ɔ kan-ɔ se feye pone-ɔ, baa kyɔ kuroñ lee kegyeranta-ɔ kan-ɔ-rɔ. ² Anɛn se-ɔ, ne oo kinñi ɔ sere ɔ yɔ Simɔñ Peetroo na agyasepo ne Yeesuu a kpa mò asen bweeto-ɔ ase, ne ɔ tɔwe gywii bamo feye, “Baa taa anɛ nyanpe lee kegyeranta-ɔ-rɔ, anɛ mɔ anɛ mon nyi mfen ne baa taa mò yaa bɔ beya-ɔ.”

³ Amose ne Peetroo na agyasepo kò amo-ɔ a yɔ kegyeranta-ɔ ase. ⁴ Agyasepo anyɔ mɔ sere nee, amaa ɔkonko-ɔ sere kenken ɔ kyon Peetroo. Anɛn se-ɔ ɔ fò kegyeranta-ɔ ase pwee ne Peetroo a de fò. ⁵ Mò a fò-ɔ, ne oo bunne deere kegyeranta-ɔ-rɔ kee, ne oo ñu kyefuri ne baa bɔ miri Yeesuu kifuniñ-o da mfen, amaa ɔ mon lwee kegyeranta-ɔ-rɔ. ⁶ Ne Simɔñ Peetroo mɔ a sii kamɛ ba, ne oo lwee kegyeranta-ɔ-rɔ, ne oo ñu kyefuri-o da mfen, ⁷ na kaprakɛ ne baa bɔ ñure Yeesuu kuñu-o. Kaprakɛ ne baa bɔ ñure Yeesuu kuñu-o na kyefuri-o mon da ton konko nee. Kaprakɛ-ɔ a bɔ ka da kamò kokwee. ⁸ Ne agyasepo ne ɔ gye ñkpee fò kegyeranta-ɔ ase-ɔ mɔ a lweero, ne oo ñu ketò kɛmaa. Amose ne ɔ kɔre ketò ne Mariya a tɔwe gywii bamo-ɔ gyi. ⁹ Amo-ɔ pɛɛ gbaa bɔ mon tɛ nu anɛn ne abwareseñ wɔre-ɔ a tɔwe-ɔ feye o kyinñi a ɔ lee lowi-ro-o kaase. ¹⁰ Ne agyasepo-ɔ a kinñi bɔ yii pe.

*Anɛn ne Yeesuu a lee mò eyee bɔ kaapo Mariya Magadalanyi-o
(Maak 16.9–11)*

¹¹ Mariya mɔ yere kegyeranta-ɔ kawu si o su. Mò a san ɔ maa se o su-o, ne oo bunne deere kegyeranta-ɔ-rɔ. ¹² Ne oo ñu Wuribware mbɔ ñnyɔ kò ne bɔ bun atɔ fufuri-o te mfen ne baa pure Yeesuu-o, ɔkonko bɔ ayaa se, ne ɔkò mɔ bɔ anu si. Amaa san amò, Yeesuu kifuniñ-o mon lee ɔ bɔ kegyeranta-ɔ-rɔ.

¹³ Ne baa bise mò feye, “Ɔpekyee, ntetò nee ne fò i su?”

Ne oo lee kan feye, “Baa taa mɔ nyanpe bɔ de bɔ yii, ne mon nyi mfen ne baa taa mò yaa bɔ beya-ɔ.” ¹⁴ Ne oo buruwaa, ne oo ñu Yeesuu a yere mfen, amaa ɔ mon nyi feye Yeesuu nee.

¹⁵ Ne Yeesuu a bise mò feye, “Ɔpekyee, ntetò nee ne fò i su? Nse ne fò i buwi fò e kpa?”

Ɔkyee-ɔ e fa feye bane amò ɔdeeresepo nee, ne ɔ tɔwe feye, “Breɛ, mfene ne fò a taa mò bɔ beya? Mò e kore fò tɔwe mfen ne fò a taa mò yaa bɔ beya-ɔ, na ñ nya ya taa mò.”

¹⁶ Ne Yeesuu a tee mò feye, “Mariya!”

Ne oo buruwaa mò eyee bɔ kore Yeesuu a kebɛgya-ɔ se, ne ɔ ya kpuni anurii kra mò ayaa-rɔ, ne ɔ tɔwe Heebrii bamò senɛsa-rɔ feye, “Rabuni!” Amò kaase e gye “Mò ɔkaapopo.” ¹⁷ Ne Yeesuu a tɔwe gywii mò feye, “Fò ma kan kra mɔ-rɔ, a lee feye mon tɛ yɔ soso n se ase. Amose se-ɔ, nare mɔ kosobɛ-ana ase ya tɔwe gywii bamò feye mɔ i kinñi mɔ e yɔ mò ne ɔ gye n se na mɔ nyanpe Wuribware-ɔ ase. Na fò tɔwe gywii bamò feye ñkee fɛraa ɔ gye bamò se na bamò nyanpe Wuribware bɔ tii si.”

¹⁸ Puri amò-rɔ, ne Mariya Magadalanyi a yɔ ya tɔwe gywii agyasepo-ɔ feye, “Mò a ñu anɛ nyanpe,” ne ɔ tɔwe anɛn ne Yeesuu a tɔwe gywii mò-ɔ gywii bamò.

*Anɛn ne Yeesuu a lee mò eyee bɔ kaapo mò agyasepo-ɔ
(Maak 16.14; Lukas 24.36–43)*

¹⁹ Kake nsi amò gye Kosiyara. Amò kedɛepwɛta-ɔ, ne Yeesuu agyasepo-ɔ a gyanne twee kekyan-ɔ bɔ bɔ-rɔ, a lee feye kufu de bamò bɔ lee Yudaa awuye abrese-ɔ se. Ne Yeesuu a bɔ yere bamò nsena-rɔ. Ne ɔ ka bamò kan feye, “Eyee yure mone.” ²⁰ Mò a tɔwe amò-ɔ kyon-ɔ, ne ɔ ba mò asaree na mò ker-ro bɔ kaapo bamò. Ne agyasepo-ɔ akatɔ a gyi bweeto feye bamò a ñu Yeesuu.

²¹ Ne Yeesuu a be tɔwe gywii bamò feye, “Eyee yure mone. To, feye anɛn ne n se a sun mɔ bɔ kyonwe-ɔ, anɛn de ne mɔ i sun mone mɔ e kyonwe.” ²² Ne oo fwii ñe waa bamò-rɔ tɔwe feye, “Mon! kɔre Wuribware a kufwiñe timaa-o. ²³ Mone ya taa bokò ebɔye bɔ ke

bamọ, amọ feraa Wuribware gbaa e ba bamọ ebọye a ọ bọ ke bamọ. Ne mone e mon ba bọ ke bamọ, amọ feraa Wuribware gbaa maa ba a ọ bọ ke bamọ.”

Aneṅ ne Tomas a bọ kọ̀re gyi feye Yeesuu a kyinṅi lee lowi-ro-o

²⁴ Agyasepo kudu anyo-ọ ọko ne ba tee mọ ε Tomas ne ọ gye kelenba-ọ mon bọ bamọ ase nsan ne Yeesuu a ba-ọ. ²⁵ Amose se-ọ ne agyasepo ko-ọ a tawe gywii mọ feye, “Ane a ṅu ane nyanpe.” Amaa Tomas a tawe gywii bamọ feye, “Amo mo a ṅu mfen ne baa da mọ ndangyii asaree-ro na n taa mọ asareegyi bọ daboro mfen, na n neṅ mọ kesaree bọ waa mọ keriro pwee na n dee kore gyi.”

²⁶ Kadaawokywee bee bọ fo-ọ, ne agyasepo-ọ a bee bọ gyanṅe kekyan-ṅo tewe pone-ro. Nkee feraa Tomas bọ bamọ ase. Ne Yeesuu a bee bọ yere bamọ nsena-ro ka bamọ kanọ feye, “Eeye yure mone.” ²⁷ Ne ọ tawe gywii Tomas feye, “Taa fo kesareegyi bọ dṅṅo se mfee, na fo deere mọ asaree-ro. Na fo neṅ fo kesaree bọ waa mọ keriro, na fo yowe fo kọkoregyi ke-mon-de-o, na fo kore gyi feye mọ a kyinṅi lee lowi-ro.”

²⁸ Ne Tomas a lee kanọ feye, “Mọ nyanpe na Wuribware e gye fo!”

²⁹ Ne Yeesuu a tawe gywii mọ feye, “Aneṅ ne fo a ṅu mo-ọ se ne fo e kore fo i gyi aaa? Bamọ ne bọ mon kee mọ, ne baa kore gyi feye mọ a kyinṅi lee lowi-ro-o de nyure.”

Ketọ se ne Yohannee a kyore aneṅ a wore mo-ọ

³⁰ Yeesuu a waa akpenyeeto bweeto ko mọ agyasepo-ọ akato-ro ne mon kyore waa wore mo-ro-ọ. ³¹ Amaa mọ a kyore amo-ọ nee a mon' dee kore gyi feye Yeesuu e gye Kristoo-o, Wuribware mọ gyi-o, na bọ lee mone kọkore mọ gyi si na mọ kenya na keyaalen se, mon' dee nya ṅkpa na kukyure ne a mon de kee-ọ.

21

Aneṅ ne Yeesuu a lee mọ eye bọ kaapo mọ agyasepo asunoo ko-ọ

¹ Amọ-ọ kamere-ro, ne Yeesuu a bee lee mọ eye bọ kaapo mọ agyasepo-ọ boko Tibeeriyas kepare dabe-ọ kee. Mfaanee ne aa waa. Ne agyasepo ko a gyanṅe mfen. ² Bamọ ne baa gyanṅe mfen-ọ e gye Simon Peetroo, na Tomas ne ọ gye kelenba-ọ, na Nataniyel ne ọ lee Kana man ne ọ bọ Galileya sweere se-ọ-ro-ọ, na Sibidii mọ gyi-ana anyo-ọ, na Yeesuu agyasepo-ọ-ro anyo ko. ³ Ne Simon Peetroo a tawe gywii bamọ feye, “Mọ e ya kra ṅkingyi nee.” Ne bọ ye, “Ane aa fo e ya.” Ne bamọ peee a kyena koree-ro ya. Ne kibugyii a da, ne baa tewe kisawu aneṅ-aaa. Ne kaye a bọ ke na bọ mon kra seye.

⁴ San ne kyowe e lee-ọ, ne Yeesuu yere kyukere, amaa agyasepo-ọ mon nyi feye mọ nee.

⁵ Ne oo bise bamọ feye, “Ayaafore, mone a kra kotoko aaa?”

Ne baa lee kanọ feye, “Ane mon kra kataapogyi konko gbaa.”

⁶ Ne ọ tawe gywii bamọ feye, “Mone ya tewe mone kisawu-o yaa koree-ọ kigyise si a kerio, mone e kra ṅkingyi.” Amose-ọ ne baa tewe kisawu-o bọ waa-ro, ne bọ mon lee taare gyiiri lee, a lee feye baa kra ṅkingyi bweeto.

⁷ Ne agyasepo ne Yeesuu e kpa mọ asen bweeto-ọ a tawe gywii Peetroo feye, “Ane nyanpe nee!” Peetroo a nu feye bamọ nyanpe nee-ọ, ne oo kpuriti waagya laare-ro, a lee feye ọ kyọ lee mọ ato bunse lee mọ kayowore se nee, ne oo fuwi lwee nkyu-o-ro lee ọ tewe ọ yọ kidenbe si. ⁸ Ne agyasepo ne baa san-ọ a kyena koree-ọ-ro ba pare ba dan kidenbe si, na ba gyiiri kisawu ne ṅkingyi a boro-ro-ọ, a lee feye bamọ aa kidenbe si mon lee a bọ efo, a san ayaa waa alafa asa na bọ dan kidenbe si. ⁹ Bamọ a fo kidenbe si-o, ne baa ṅu adunṅurii deekpa na ṅkingyi to-ro, na bodobodoo.

¹⁰ Ne Yeesuu a tawe gywii bamọ feye, “Mon' taa ṅkingyi ne mone a den kra-ọ ṅko baa.”

¹¹ Ne Simon Peetroo a lwee koree-ọ-ro, ne oo gyiiri kisawu-o yaa kidenbe si, na ṅkingyi adabe adabe a boro-ro. Mmọ peee gye kelafa na adunuu na nsa. Haree ṅkingyi mo a kyọ kanọ ṅkema-ọ gbaa ooo, kisawu-o mon kyanṅe-ro. ¹² Ne Yeesuu a tawe gywii bamọ feye, “Mon' bọ gyi.” Amọ-ọ peee gbaa agyasepo-ọ ọko mon bise mọ feye, “Fo nse nee?”, a lee

feyε bō nyi feyε bamō nyanpe nee. ¹³ Ne Yeesuu a taa bodobodoo-o, ne ə bō sa bamō, aneη dεε ne ə waa ηkingyi-o gbaa.

¹⁴ Mō a kyinji lee lowi-ro-o kamεε-rō, kemō-ɔ e gye sasepō feyε Yeesuu a lee mō eyee bō kaapō mō agyasepō-ɔ.

Ketō ne Yeesuu a tōwe gywii Peetroo-o

¹⁵ Bamō a gyi lowe-ɔ, ne Yeesuu a tōwe gywii Simōη Peetroo feyε, “Yohanee mō gyi Simōη, fō e kpa mō asen fō kyō aneη ne fō beeko-ana mō e kpa mō asen-ɔ əə?”

Ne oo lee kanō feyε, “Mō nyanpe, fō nyi feyε mō e kpa fō asen ε.”

Ne Yeesuu a tōwe gywii mō feyε, “Deere mō nsannegyii-o si.”

¹⁶ Ne Yeesuu a tōwe nyōsepō feyε, “Yohanee mō gyi Simōη, fō e kpa mō asen aaa?”

Ne Peetroo a bee lee kanō feyε, “Mō nyanpe, fō nyi feyε mō e kpa fō asen ε.”

Ne Yeesuu a tōwe gywii mō feyε, “Deere mō esanne-ɔ se.”

¹⁷ Ne Yeesuu a tōwe sasepō feyε, “Yohanee mō gyi Simōη, kasentij ne fō e kpa mō asen aaa?”

A mon waa Peetroo kōne feyε Yeesuu a bee bise mō sasepō. Aneη se ne ə tōwe gywii Yeesuu feyε, “Mō nyanpe, fō kyō fō nyi ketō kemaa. Fō nyi feyε mō e kpa fō asen.”

Ne Yeesuu a tōwe gywii mō feyε, “Deere mō esanne-ɔ se. ¹⁸ Mō i gyi fō kasentij feyε, san ne fō gye kayaaforegyii-o fō a nyaa fō ηkpaηkaaree ba fe bō ten se yō ton kemaa ne fō e kpa-ɔ. Amaa fō ya kii kenyanbrees, fō i teyi asaree-rō, na əko e gye ne ə ba fe a ə bō ηure fō, na ə yaa fō mfeη ne fō maa kpa-ɔ.” ¹⁹ Aneη a asen mō ne ə tōwe-ɔ, Yeesuu e kpa a ə kaapō aneη ne Peetroo e ba a ə bō wu, na a sa a Wuribware nya kedabe-ɔ nee. Ne Yeesuu a tōwe gywii mō feyε, “Gya mō se.”

Ketō ne Yeesuu a tōwe feyε ke e waa Yohanee-o

²⁰ Peetroo a kii deere kamεε, ne oo ηu əgyasepō ne Yeesuu e kpa mō asen bweetō-ɔ, mō ne ə kyena meraa Yeesuu kake nsi ne baa kyena ba gyi, ne oo bise feyε, “Mō nyanpe, nse e gye ne o gyi fō kidiburo?”-o. ²¹ Mō a ηu feyε əgyasepō amō e gya bamō se-ɔ, ne oo kuri bise Yeesuu feyε, “Mō nyanpe, ne ənyare mō mō, ntetō e gye ne a waa mō?”

²² Ne Yeesuu a beηηaa mō feyε, “Mō e kpa feyε ə kyena bō fō san ne mō i kinji a m ba-ɔ gbaa, a mon gye fō asen. Fō feraa, gya mō se de.” ²³ Amose se-ɔ, ne asen amō a sanηe-rō yō Kristoo awuye ase feyε əgyasepō amō maa wu. Amaa Yeesuu mon tōwe feyε əgyasepō-ɔ maa wu. Ə tōwe nee feyε, “Mō e kpa feyε ə kyena bō fō san ne mō i kinji a m ba-ɔ gbaa, a mon gye fō asen.”

²⁴ Əgyasepō amō ne Yeesuu a tōwe mō asen-ɔ dεε e gye ne oo ηu amō-ɔ pεεε ne ə kyoreε bō beya-ɔ. Ne ane nyi feyε ketō ne ə tōwe-ɔ gye kasentij.

Asen ne Yeesuu a waa bō gye keε-ɔ

²⁵ Mbeyōmō, asen bweetō bō-rō ne Yeesuu a waa bō tii si. Baa dεε kyoreε amō pεεε bō beya ako ako nee-ɔ, weete mō e fa feyε amō ewore ne ba kyoreε-ɔ maa lō kaye mō-rō gbaa.

Ayaa-rɔ ayerepɔ-ɔ asun

Aneɲ ne Yeesuu a ayaa-rɔ ayerepɔ-ɔ a yɔ toɲ kɛmaa ya tɔwe aseɲ timaa-o

¹ Brese Tiyufulus, mɔ a kyɔ kyoree waa mɔ wɔre gyeɲkpeesɛ ne mɔ a kyoree fo-ɔ-rɔ ketɔ ne Yeesuu a waa, na aseɲ ne ɔ kaapo-ɔ, lee haree saɲ ne ɔ lee mɔ asun kaase bo fo nke nsi ne Wuribware a taa mɔ yaa sosɔ-ɔ.

Yeesuu a kyinɲi lee lowi-ro-o kamɛɛ-rɔ a ketɔ ne ɔ waa-ɔ

²⁻³ Saɲ ne Yeesuu a wu-o bo fo saɲ ne Wuribware a taa mɔ yaa sosɔ-ɔ gye nke aduna. Saɲ amɔ, ɔ ba Wuribware a kufwiinɛ timaa-o elɛɲ nee bo kaapo mɔ asese kudu anyɔ ne oo lee, ne ɔ tee bamɔ e mɔ ayaa-rɔ ayerepɔ-ɔ ketɔ ne ɔ kpa feye bo waa-ɔ. Ne oo lee mɔ eyee bo kaapo bamɔ, ne ɔ bee nɔaa, ne ɔ bee lee mɔ eyee bo kaapo bamɔ iluwi bweetɔ na ekpa bweetɔ se, na bo nɔ feye kaseɲtiɲ nee mɔ a wu-o, oo kyinɲi lee lowi-ro. Ne baa nɔ mɔ, ne bamɔ aa mɔ a tɔwe Wuribware a kuwure-o-ro aseɲ. ⁴ Saɲ amɔ-rɔ ne mɔ aa bamɔ a bee ba gyi ateese saɲ ko-ɔ, ne ɔ tɔwe gywii bamɔ feye, “Mone ma kaɲ lee Yerusalem mfeɲ ne mone bo-ɔ. Amaa mon' gywii Wuribware a kufwiinɛ timaa ne n se Wuribware a tɔwe bo beya feye ɔ sa mone-ɔ. ⁵ Nkyu ne Yohanee Osuubɔpɔ-ɔ a bo bo asese asuu. Amaa nke mfene mɔ-rɔ Wuribware e sa a mɔ kufwiinɛ timaa-o ywee mone se, na ɔ ba kufwiinɛ timaa amɔ bo gyee mone.”

Aneɲ ne Yeesuu yii sosɔ-ɔ

⁶ Saɲ ko, bamɔ aa Yeesuu a bee gyanɲe-ɔ, ne baa bise mɔ feye, “Ane nyanɲe, amɔ saɲ monɲ tee fo feye fo kɔre kuwure lee Roma awuye ase kinɲaa sa ane Isireelii awuye aaa?” ⁷ Ne Yeesuu a beɲnɔaa bamɔ feye, “Ketɔ kɛmaa elɛɲ bo n se kesaree-rɔ nee. Amose-ɔ, a monɲ gye mone aseɲ feye mon' pini nyanɲe ko a ketɔ ne ke e waa-ɔ. ⁸ Amaa ketɔ ne mon' pini-o e gye feye Wuribware a kufwiinɛ timaa-o ya lwee mone-rɔ, ɔ sa mone keyaalen na wɔre, na mon' nare tɔwe atɔ peee ne mone a nɔ feye mɔ a waa, na aseɲ ne mone a nu feye mɔ a tɔwe saɲ ne m bo mone ase-ɔ, Yerusalem maɲ-nɔ mfee na ane Yudeya sweere se na Samariya sweere se na nke kaye-rɔ peee mɔ.”

⁹ Yeesuu a deɲ tɔwe aneɲ lowe-ɔ, ne ɔ lee o yii Wuribware se, na mɔ ayaa-rɔ ayerepɔ-ɔ yere ba deere, ne kowore ko a bo mwiire mɔ se, ne bo monɲ lee bo kee mɔ. ¹⁰ Bamɔ a saɲ bo yere ba deere sosɔ-ɔ, na Yeesuu mɔ e yɔ, ne puri amɔ-rɔ anyare anyɔ ko mɔ ne bo buɲ atɔ fufuri-o a lee bamɔ se. ¹¹ Ne baa tɔwe gywii ayaa-rɔ ayerepɔ-ɔ feye, “Galileya sweere se awuye, ntetɔ nee ne mone yere mone e deere awore-rɔ? Yeesuu mɔ ne ɔ lee mone ase o yii Wuribware ase-ɔ e bee kinɲi a ɔ ba feye aneɲ mɔ ne mone a nɔ mɔ na ɔ yɔ Wuribware se-ɔ mɔ deɛ.”

Ɔko ne oo teere Yudas ayaa-rɔ-ɔ

¹² Ne ayaa-rɔ ayerepɔ-ɔ a nare mayere kebegya lee Mfo-Ayii kebee-ɔ se kinɲi yɔ Yerusalem maɲ-nɔ. ¹³ Bamɔ peee, Peetroo, na Yohanee, na Yakubu, na Andruu, na Filipino, na Tomas, na Bar-Tolomiyu, na Matiyo, na Alafiyus mɔ gyi Yakubu, na Simɔɲ Selɔt, na Yakubu mɔ gyi Yudas, a fo maɲ-ɔ-rɔ, ne baa ya lwee bamɔ abanɔsoroo-ɔ-rɔ. ¹⁴ Kekyan mɔ-rɔ mfeɲ ne bamɔ aa akyee ne bo deɛ bo gya Yeesuu si-o na Yeesuu mɔ nyi Mariya na mɔ tire-ana e gyanɲe saɲ kɛmaa ba kore kebwarekore.

¹⁵ Bo fo nke nɔyɔ ko-ɔ, ne bamɔ ne baa kɔre Yeesuu gyi-o a bo gyanɲe. Ba waa asese kelafa na adunyɔ. Ne Peetroo a kosɔ yere, ne ɔ tɔwe gywii bamɔ feye, ¹⁶ “Mɔ kosobɛɛ-ana, mone a nyinɲi si feye Yudas Kariyotinyi-o ya kaapo aneɲ ne baa kra Yeesuu-o. Ketɔ ne ɔ waa-ɔ, Wuribware a kufwiinɛ timaa-o a kyɔ kaapo ane ɔdedaapo

Deefid aneɲ ne ke e ba a ke bɔ waa-ɔ. ¹⁷ Yudas dɛɛ o tii ane se nee, ne ane nyanpe a lee mɔ feye ane aa mɔ kii mɔ ayaa-rɔ ayerepɔ-ɔ.”

¹⁸ (Fɔ ne fɔ e kare wɔre mɔ-ɔ, nyinɲi si feye Yudas a ba atanne ne oo gyi Yeesuu kidiburo-o nya-ɔ bɔ sɔɔ sweere sa mɔ eyee. Sweere amɔ se dɛɛ ne sɔ lee da, ne mɔ amerotɔ pɛɛɛ a lee. ¹⁹ Ne Yerusalem awuye a nu asen amɔ-ɔ, ne baa sa sweere amɔ mfen kenyaɛ bamɔ aye-rɔ feye Akelɛdama, kaase e kaapo feye Mbogya sweere.)

²⁰ To, ne Peetroo a kya se tɔwe feye, “A bɔ Deefid ilin wɔre-ɔ-rɔ feye,

‘Mɔn’ sa a mɔ aye kii ketaakpan, na sese ma kyena mfen.’*

Ne a bee a bɔ-rɔ feye,

‘Mɔn’ sa a ɔko yere mɔ ayaa-rɔ,
na sese-ɔ tii ane se waa ane nyanpe kusun.’*

²¹⁻²² Amɔse-ɔ, mɔn’ sa a ane lee ɔko na ɔ bɔ tii ane se, na mɔ gbaa tɔwe aneɲ ne Yeesuu a kyinɲi lee lowi-ro-o asen. Sese amɔ waa ɔko ne sɔ gya ane aa ane nyanpe Yeesuu si san ne ɔ naa ɔ tɔwe abwaresen kaye-rɔ, lee haree san ne Yohanee Osuubɔpɔ-ɔ a bɔ asese asuu-o bɔ fɔ kake ne Yeesuu yii Wuribware se-ɔ.”

²³ Peetroo a sa senja lowe-ɔ, ne baa lee abee anyɔ. Bamɔ e gye Yosɛf ne ba tee mɔ e Bar-Sabas (ne bɔ bee ba tee mɔ e Yusutus-o), na ɔko ne ba tee mɔ e Matiyas-ɔ.

²⁴⁻²⁵ Ne baa kore kebwarekore feye, “Ane nyanpe, fɔ e gye ne fɔ nyi sese kemaa mfeere-rɔ na kakponɔ-rɔ. Amɔse-ɔ fɔ e gye ne fɔ e kaapo ane abee anyɔ mɔ-rɔ mɔ ne fɔ a lee feye o kii fɔ ayaa-rɔ ayerepɔ-ɔ ɔko na o teere Yudas ayaa-rɔ ne mbeyɔmɔ mɔ borokɔne na ebaye a yaa mɔ mfen ne ɔ nya mɔ kakɔka-ɔ.”

²⁶ Ne baa lee nyii na bɔ lee abee anyɔ amɔ ɔko. Mɔ ne baa lee-o e gye Matiyas. Ne oo tii ayaa-rɔ ayerepɔ kudu kako-ɔ se.

2

Aneɲ ne Wuribware a kufwiɲe timaa-o a ba-ɔ

¹ San ko, ne kasu kanɔ kake ne ba tee e Pentikos-ɔf a fɔ-ɔ, ne bamɔ ne baa kɔɔre Yeesuu gyi-o a gyanɲe tɔɲ kɔɲko. ² Mfen ne baa nu elawɔ ko a lee soso na i su feye afwii dabe-ɔ, ne e ya borɔ lɔɲ ne baa gyanɲe bɔ te mɔ-rɔ-ɔ-rɔ. ³ Ne baa ɲu atɔ ko feye deekpa-ɔ a lee soso, ne oo ke-ro waa agyabren bweeto bɔ ywee ɔkemma ne o te kekyaɲ amɔ-rɔ-ɔ kuɲu si. ⁴ Ne Wuribware a kufwiɲe timaa-o a ywee ɔkemma se. Ne sɔ sa ne baa lee ba sa esensa banban ne e mɔɲ gye bamɔ aye-rɔ senja-ɔ.

⁵ San-ɔ mɔ, Yudaa awuye bweeto ko mɔ ne baa tu yɔ bɔ te kaye-rɔ sweere pɛɛɛ se-ɔ a bee ba bɔ gyanɲe Yerusalem maɲ-nɔ. ⁶ Bamɔ a nu elawɔ amɔ a lee Yeesuu a akɔɔregyipo a lɔɲ-ɔ-rɔ-ɔ, ne bamɔ-rɔ bweeto a bɔ gyanɲe na bɔ ɲu ketɔ ne ki de bamɔ-ɔ. Ne aa kpen bamɔ eyee, a lee feye bamɔ a nu bamɔ ne Wuribware a kufwiɲe timaa-o a ywee bamɔ se-ɔ, ɔkemma e sa bamɔ aye-rɔ senja. ⁷ Bɔ mɔɲ nu ketɔ ne kaa ba-ɔ kaase, ne bɔ ye, “Nee asese mɔ ne ba sa senja mfaanɛɛ-ɔ pɛɛɛ gye Galileya sweere se awuye nee e? ⁸ Ne nteto ya waa se ne ane ɔkemma ne ɔ bɔ mfee-ɔ i nu bamɔ a sa ane ɔkemma sweere se a senja-ɔ? ⁹ Ane bokɔ a lee Paatiya sweere se, bokɔ mɔ a lee Medeya, bokɔ mɔ Ilam. Ne bokɔ mɔ a lee Mesopotamiya, na Yudeya, na Kapadokiya, na Pontus, na Asiya esweere se. ¹⁰ Ne bokɔ a lee Firigiya, bokɔ mɔ Pamfliya, bokɔ mɔ Igyipiti, bokɔ a lee Libiya sweere ne ɔ maa Kireeneɛ maɲ-nɔ-ɔ, na Roma maɲ-nɔ. ¹¹ Ane pɛɛɛ gye Yudaa awuye beee asese langyaɲ ne ane gya Yudaa awuye kebwaresun a ekpa-ɔ se. Ne bokɔ mɔ a lee Kriita kwii si na

* **1:20** Kiliɲ 69.25. * **1:20** Kiliɲ 109.8.

Arabiya esweere se. Amaa ane mo i nu bamo a de ane okemaa sweere se a senja-ɔ ba tɔwe ato dabɛ ne Wuribware a waa-ɔ!”

¹² Ne eyee a kpen bamo, ne bamo mfere a waa kokyɔ, ne baa bise abee feye, “Amo-ɔ kaase e gye emene?”

¹³ Amaa bokɔ feraa e mose bamo ne Wuribware a kufwiine timaa-o te bamo se-ɔ nee, na ba tɔwe feye, “Asese mo peee a bwee nee!”

Peetroo abwaresen kotawe

¹⁴ Ne ayaa-rɔ ayerepɔ kudu anyɔ-ɔ a kosɔ yere. Ne Peetroo a lee bamo ya bo yere akatɔ-rɔ, ne ɔ sa senja gywii asese ne baa gyanne mfɛn-ɔ. Ne ɔ yase mo bore-ɔ tɔwe gywii bamo feye, “M beeko-ana Yudaa awuye na okemaa ne o te Yerusalem mfee-ɔ, mon' lon esebɔ na mon' nu ketɔ ne amo-ɔ ne aa ba-ɔ e kaapo-ɔ. ¹⁵ Asese mo, n gye sa ne baa bwee feye anen ne mone e fa-ɔ. Mbeyɔmɔ san a gye gyegyaye nee, kyɔwe mon tee dan. ¹⁶ Na amo-ɔ ne Wuribware kyaame Yowel a tɔwe amo asen abwaresen wore-ɔ-rɔ nee. ¹⁷ ɔ ye,

‘Wuribware ye,

Mfaanee ne mo e waa nke lalalowe-ɔ-rɔ.

Mo e sa a mo kufwiine-o bo ywee okemaa se.

Mone gyi-ana, akyee na anyare peee, e tɔwe

ketɔ ne mo i lee a m bo kaapo bamo-ɔ,

na mone ayaafɔre nu mo ato idee-ro,

na mone anyanbresɛ ku mo asen-ɔ idee.

¹⁸ N ye, nke lalalowe amo-rɔ ne mo e sa

a mo kufwiine-o bo ywee anya gbaa se,

akyee na anyare peee, na bo tɔwe ketɔ kema

ne mo i lee a m bo kaapo bamo-ɔ.

¹⁹ Mo e kaapo mo keyaalen awɔre-rɔ na sweere se.

Mone i nu mbogya na deekpa na ebɔre bweeto.

²⁰ Kibugyii e da mpase, na kiferi pee feye mbogya-ɔ,

pwee na kake dabɛ dabɛ ne mo e ba-ɔ dee fo.

²¹ Na san amo, m morɔwe okemaa

ne o su a ɔ tee mo-ɔ.’* ”

²² Ne Peetroo a kya se tɔwe feye, “Isireelii awuye, mone peee a nu Yeesuu Nasarɛtenyi asen, beee? Mo e gye oko ne Wuribware a borɔ mo se waa akpeneyeeto na ato dabɛ dabɛ bweeto mone ase mfee. Mone peee nyi amo-ɔ, a lee feye mone akatɔ-rɔ ne ɔ waa amo-ɔ peee. Ne anen a ato amo e kaapo feye Wuribware a lee mo sun bo kyɔnwe mone. ²³ Ne Wuribware a kyɔ kra bo yere kyee feye ba taa Yeesuu a bo sa mone, ne mone a sa ne aborokɔnɛpo a da mo mɛra kiyii kpare-abee-ro se mo. ²⁴ Amaa Wuribware a kyinɛ mo lee lowi-ro, ne ɔ kɔre mo eyee lee lowi a elɛn-ɔ-rɔ, a lee feye Wuribware mon sa lowi kpa feye ɔ nya mo se keyaalen. ²⁵ Bo lee feye ane ɔdedaapo Deefid a kyɔre mo asen waa abwaresen wore-ɔ-rɔ feye,

‘Mo nyanpe, mo a nu feye fo bo mo ase san kema.

Anen ne fo bo mo kigyise si-o si, seye maa tɔraa mo.

²⁶ Amose ne mo eyee a yuri mo,

ne mo akatɔ a gyi mo e tɔwe fo kunu si asen.

ne n de temaa, a lee feye n nyi feye,

²⁷ mo a gye fo keyaafɔre timaa-o si-o,

* **2:21** Yowel 2.28-32 (LXX).

fɔ maa yɔwɛ mɔ kra a o sii alowipɔ-rɔ,
fɔ maa sa a mɔ kayɔwɔrɛ gyo kegyeranɔta-rɔ.

28 Fɔ a kaapɔ mɔ kra ne ɔ yaa mɔ nkpa-rɔ-ɔ,
na, mɔ ya yɔ fɔ ase, mɔ akatɔ gyi bweetɔ.*

29 Mɔ kosɔbɛɛ-ana, mon' nu neɛɛɛ feyɛ Owure Deefid, anɛ ɔdedaapɔ dabe, mɔ dɛɛ a wu, ne baa pure mɔ-ɔ, mɔ kegyeranɔta san ke bɔ mfee bɔ fɔ ndɔɔ. Amɔse-ɔ n gye mɔ eyee aseɲ ne ɔ dɛɛ ɔ tɔwɛ-ɔ. 30 Deefid amɔ dɛɛ ɔ gye Wuribware a akyaamɛɛ-ɔ ɔko nee, ne o nyi damenanɔse feyɛ Wuribware a waa etan feyɛ ɔ sa a mɔ ananagyi-o ɔko gyi kuwure feyɛ aneɲ ne mɔ fɔnfɔn a gyi-o dɛɛ. 31 Ketɔ ne ɔ kyɔ nɛ feyɛ Wuribware e ba a ɔ bɔ waa, ne ɔ kyɔrɛɛ amɔ aseɲ-ɔ e gye feyɛ Wuribware i kyiɲɲi Kristoo ne ɔ tɔwɛ bɔ beya feyɛ o sun a ɔ bɔ kyɔnwe-ɔ lee lowi-ro. Kristoo amɔ ne Wuribware mon sa a mɔ kra sii alowipɔ-rɔ. Ne ɔ mon sa a mɔ kayɔwɔrɛ gyo kegyeranɔta-rɔ-ɔ. 32 Anɛ pɛɛɛ a nɛ Yeesuu amɔ ne mɔ e tɔwɛ mɔ aseɲ-ɔ mɔ kikiɲɲi lee lowi-ro kamɛɛ-rɔ. 33 Mɔ a kyiɲɲi lee lowi-ro-o, ne ɔ yɔ sosɔ ya kyena Wuribware kigyise si, na mɔ aa mɔ gyi kuwure. Ne Wuribware ne ɔ gye mɔ se-ɔ a sa mɔ mɔ kufwiɲɛ timaa-o ne Yeesuu ye ɔ sa mɔ agyasepɔ-ɔ. Amɔse-ɔ ketɔ ne monɛ a nɛ, ne monɛ a nu ndɔɔ-ɔ e gye Wuribware a kufwiɲɛ timaa-o ne Yeesuu amɔ a sa ne ɔ bɔ ywee anɛ se-ɔ.

34-35 Mɔ ne mbeyɔmɔ o yii sosɔ, n gye Deefid ya yɔ sosɔ. Amaa Deefid e gye ne ɔ kyɔrɛɛ mɔ ne mbeyɔmɔ o yii sosɔ-ɔ kunɲu si aseɲ waa abwaresɛn wɔrɛ-ɔ-rɔ ton ko feyɛ,

‘Wuribware a tɔwɛ gywii mɔ nyanpɛ nee ε,
Kyena mɔ kigyise si mfee
na n sa a fɔ adɔn pɛɛɛ mɔ ba fɔ kaase.’* ”

36 Ne Peetroo a tɔwɛ bɔ gye keɛ feyɛ, “Amɔse se-ɔ, monɛ Isireelii awuye nu feyɛ Yeesuu mɔ ne baa da mɔ bɔ mɛra kiyii kpare-abɛɛ-rɔ se-ɔ e gye mɔ ne Wuribware a lee feyɛ mɔ e gye Kristoo, ne o kii ɔkɛmaa mɔ nyanpɛ-ɔ.”

37 San ne aseɛ pɛɛɛ ne bɔ bɔ mfeɲ-ɔ a nu aseɲ mɔ ne Peetroo a tɔwɛ-ɔ lowɛ-ɔ, ne aa tɔraa bamɔ nkponɔ-rɔ. Amɔse ne baa tɔwɛ gywii Peetroo na ayaa-rɔ ayerepɔ ne bɔ tii si-o feyɛ, “Anɛ kosɔbɛɛ-ana, ne emene ne anɛ e waa?”

38 Ne Peetroo a tɔwɛ gywii bamɔ feyɛ, “Monɛ ɔkɛmaa nu mɔ eyee na o kiɲɲi lee mɔ ebɔye-rɔ, na ɔ bɔ asuu Yeesuu Kristoo kenya-rɔ, na Wuribware taa monɛ ebɔye bɔ ke monɛ, na o ke monɛ mɔ kufwiɲɛ timaa-o. 39 A lee feyɛ monɛ Isireelii awuye na monɛ gyi-ana na bamɔ ne bɔ te kefɔ-ɔ bɔ tii si, ne Wuribware ye ɔ sa monɛ mɔ kufwiɲɛ timaa-o. Kasɛɲɲi fɛraa, ɔkɛmaa ne anɛ nyanpɛ Wuribware e tee a ɔ baa mɔ ase-ɔ ne Wuribware e sa mɔ mɔ kufwiɲɛ timaa-o.”

40 Ne Peetroo a tɔwɛ abwaresɛn gywii bamɔ aneɲ-aaa. Ne nkeɛ ɔ ye, “Mon' lee monɛ eyee bɔ lee kesebɔgyiiri ne ke e ba ndɔɔ a kayɛ mɔ-rɔ a aborɔkɔɔnepɔ-ɔ se-ɔ-rɔ.”

41 Ne bamɔ bweetɔ a kɔrɛ Peetroo aseɲ-ɔ gyi, ne baa bɔ asuu mfeɲ. Nke nsi amɔ, waa aseɛ nkpeɲ nsa ya tii bamɔ ne baa kɔrɛ Yeesuu ba gyi-o si.

Kristoo akɔregyipɔ kakyena-rɔ

42 Lee nke nsi amɔ, ne baa lee ba suye abwaresɛn lee ayaa-rɔ ayerepɔ-ɔ ase. Ne bamɔ pɛɛɛ a waa kanɔ kɔnkɔ tii abɛɛ se. Ne nkeɛ ba gyanɲɛ ba gyi ateese, na ba kɔrɛ kebwarekɔrɛ san kɛmaa. 43 Ne Wuribware a sa Yeesuu ayaa-rɔ ayerepɔ-ɔ keyaalen ne baa bɔ waa akpeneyeetɔ bweetɔ-ɔ. Anɛ se-ɔ, ne kufu a nya ɔkɛmaa, ne bamɔ ɔkɛmaa a kyɔrɔ Wuribware a kedabe-ɔ. 44 Ne akɔregyipɔ amɔ pɛɛɛ a kya se tii abɛɛ se, ne nkeɛ bamɔ ɔko ne mɔ i de kɔtɔko, mɔ beɛko e taare kra-rɔ. 45 San ko na bɔ fe bamɔ mpɔtɛɛ

* 2:28 Kilin 16.8-11 (LXX). * 2:34-35 Kilin 110.1.

pɛɛɛ, na bɔ taa atanne-ɔ bɔ tii abɛɛ se. Na bɔ sa ɔkɛmaa ketɔ ne ki tiri mɔ ne ɔ kpa-ɔ. ⁴⁶ Na ba gyanɲɛ Wuribware sunkpa-ɔ kabuno kake kɛmaa, na ba gyanɲɛ ba gyi abɛɛ aye kakatɔgyi-ro na kakponɔyuri-ro. ⁴⁷ Na ba kyoro Wuribware. Ne man-ɔ-rɔ asɛɛ pɛɛɛ mɔ akatɔ a gyi bamɔ se. Na Wuribware e sa ne kake kɛmaa ba nya asɛɛ ne Wuribware e morɔwe-ɔ ba tii bamɔ eyee se.

3

Anɛn ne Peetroo a kya kegyabɔɔ ko-ɔ

¹ Kake ŋkɔ kyɔwe kikpeerebee, ne kebwarekore san a fo-ɔ, ne Peetroo na Yohanee e ya Wuribware sunkpa kabuno na bɔ ya kore kebwarekore. ² San amɔ ɔnyare ko ne haree lee mɔ nyaa gyi-ro oo kii kegyabɔɔ-ɔ mɔ te Wuribware sunkpa kibunogyi ne ba tee kemɔ e “Kibunogyi damenanse”-ɔ kanɔ. Kake kɛmaa bɔ sɔ mɔ ba ba mfeɲ, na o te ɔ kore bamɔ ne ba lwee sunkpa kabuno a bɔ kore kebwarekore-ɔ atanne. ³ Amose-ɔ, san ne oo ŋu Peetroo na Yohanee i lweero-o, ne ɔ kore bamɔ feye bɔ sa mɔ kotɔko. ⁴ Ne baa deere mɔ akatɔ-rɔ, ne Peetroo a tɔwe gywii mɔ feye, “Deere ane!” ⁵ Amose-ɔ, ne ɔ deere bamɔ, na ɔ fa feye ɔ nya kotɔko a ɔ lee bamɔ ase. ⁶ Amaa Peetroo a tɔwe gywii mɔ ne feye, “Mon de atanne, amaa mɔ e sa fo ketɔ ne n de-o. Yeesuu Kristoo Nasaretɛnyi-o kenya-re-rɔ, ŋ ye fo kosɔ nare!” ⁷ Ne ɔ kra mɔ kigyisesaree-rɔ kya mɔ-rɔ bɔ kyuwi-ro. Puri amɔ-rɔ mfeɲ ne kegyabɔɔ amɔ ayaa a waa leɲ. ⁸ Ne oo fuwi ywee, ne ɔ yere mɔ ayaa se, ne ɔ lee ɔ naa. Ne mɔ aa bamɔ a lwee Wuribware sunkpa kabuno, na ɔ naa na o fuwi ɔ ywee, na ɔ kyoro Wuribware.

⁹ Asɛɛ ne bɔ mfeɲ-ɔ pɛɛɛ a ŋu mɔ a naa na ɔ kyoro Wuribware. ¹⁰ San ne baa pini feye kegyabɔɔ ne o te Kibunogyi damenanse-ɔ kanɔ ɔ kore atɔ-ɔ, ne eyee a kpen bamɔ bɔ lee ketɔ ne kaa waa-ɔ se.

Anɛn ne Peetroo a tɔwe abwaresɛɲ Wuribware sunkpa kabuno-o

¹¹ Amɔ kegyabɔɔ ne Peetroo a kya-ɔ maa lee kpa feye ɔ maye Peetroo na Yohanee. Amose-ɔ, asɛɛ a ŋu feye ŋkee ɔ kpaare, ne mɔ aa Peetroo na Yohanee bɔ Wuribware sunkpa mfeɲ ne ba tee e Solomɔn abrandaye-ɔ, ne eyee a kpen bamɔ, ne baa ŋweɛnan yɔ bamɔ ase. ¹² San ne Peetroo a ŋu asɛɛ amɔ-ɔ, ne ɔ tɔwe gywii bamɔ feye, “M beeko-ana Isireelii awuye, ntetɔ se ne eyee a kpen mone, ne mone e deere ane aneɲ? Mone e fa feye ane fɔɲfɔɲ keyaalen beee itimaa ne ane a bɔ sa ne kegyabɔɔ mɔ a kosɔ nare beee? Yeesuu keyaalen-nɔ ne ane a taare sa ne ɔ kosɔ nare. ¹³ Wuribware ne ane i sun, ne ane adedaapo Abraham na Isak na Yakubu a sun-o dɛɛ ya taa mɔ keyaalen bɔ sa Yeesuu. Yeesuu mɔ dɛɛ ne mone a taa mɔ bɔ waa Gominaa Pilat kesaree-rɔ feye ɔ mɔɔ-ɔ. Gominaa mɔ gbaa a kpa a ɔ yɔwe mɔ a ɔ nare ya kyure. ¹⁴ ŋ ye Yeesuu mɔ dɛɛ ne Wuribware a lee sun bɔ kyonwe ane Isireelii awuye ase. Mɔ dɛɛ e gye Wuribware keyaafɔre ne baa kyoree waa abwaresɛɲ wɔre-ɔ-rɔ feye ɔ mon de ebɔye, ne mɔ kakponɔ-rɔ a fwiiri-o. Amaa mone mɔ mone ye gominaa-o sa a bɔ mɔ mɔ, na ɔ yɔwe ɔko ne ɔ waa asɛɛ bɔye, ne ɔ mɔ asɛɛ, ne baa tii mɔ-ɔ bɔ kyonwe-ɔ. ¹⁵ Ne mone a mɔ mɔ ne ɔ kaapo ane kpa ne ane e gya se, na ane nya ŋkpa na kukyure ne a mon de kee-ɔ. Amaa Wuribware a kyinɲi mɔ lee lowi-ro, ne ane pɛɛɛ a ŋu. ¹⁶ Anɛn ne ane a kɔre Yeesuu gyi-o si, ne kegyabɔɔ mɔ ne mone kee mbeyɔmɔ-ɔ e taare a ɔ nare. Yeesuu kenya-re ne ane a bɔ kya mɔ. Yeesuu ne ane a kɔre mɔ gyi-o kenya-re ne ane a bɔ kya mɔ feye aneɲ ne mone a ŋu mɔ a kpaare lowe-ɔ.

¹⁷ Mɔ nyare-ana, mbeyɔmɔ ŋ nyi feye mone aa mone agyenkpɛɛpɔ pɛɛɛ mon nyi ketɔ ne mone e waa-ɔ ne se ne mone a waa Yeesuu aneɲ. ¹⁸ Kasɛntɲi si, ketɔ ne kaa ba-ɔ ne Wuribware a sa ne mɔ akyaamɛɛ pɛɛɛ a tɔwe haree lee dedaa-ɔ feye ke e waa. Amɔ e gye feye ɔko ne ba tee mɔ e Kristoo-o (kaase e kaapo feye Wuribware i sun mɔ a ɔ bɔ kyonwe-ɔ) e ba kaye mɔ-rɔ, amaa kaye mɔ-rɔ a asɛɛ-ɔ e sa a o ŋu asɛɛ. Ne ŋkee Wuribware a sa ne ketɔ kɛmaa ne baa tɔwe-ɔ a ba-rɔ kasɛntɲi. ¹⁹ Amose-ɔ mon' nu mone

eyee, na mon' kinji lee mone ebaye-ro, na mon' ba Wuribware ase, na ò nya taa mone ebaye bo ke mone. ²⁰ Mone ya waa amo-ò, ane nyanpe Wuribware e sa a mone njkpono yuri, na ò bee sun Kristoo ne oo lee feye ò ba mone ase-ò bo kyonwe. Kristoo mo e gye Yeessu. ²¹ O sii soso mfen ne ò bo-ò bo fo san ne Wuribware e waa keto kema nenee, ane ne mo akyaamee timaa ne baa dee kyena-ò a towe haree lee dedaa-ò. ²² A lee feye ane odedaapo Mosis a kyoree feye,

‘Mone nyanpe Wuribware i lee sese ko
a ò lee mone akowebere-ro,
sese ne o du feye mo, Mosis-o,
feye ò waa mo kyaamee sa mone,
A bware feye mon' nu mo asen towee.

²³ Amaa Wuribware i lee okema ne ò maa nu
ane a kyaamee a kana-ò a ò lee mo asere-ro,
na ò gya mo bo kyonwe.’*

²⁴ Akyaamee-ò peee bo tii Samuwel se na bamo ne baa sii kamee ne baa towe keto ne Wuribware a towe feye bo towe-ò gbaa a towe ato ne mbeyomo a waa mo-ò peee asen.

²⁵ Asen ne Wuribware a towe bo borò mo akyaamee-ò se na amo ne ò towe gywii ane odedaapo Abraham-ò gye kokonko nee. Keto ne ò towe gywii Abraham-ò e gye feye,

‘Mo e borò fo ananagi-o si a n yure asese peee
ne bo bo kaye-ro-ò.’*

Asen mo ne Wuribware a towe bo beya-ò peee gye mone ne mone te ndoo-ò lee nee. ²⁶ Ne mbeyomo Wuribware keyaafore Yeessu mo ne ò gye njkpe sun mo bo kyonwe mone Isireelii awuye ase, na ò bo yure mone okema, na mon' nya yowe borokone ne mone de-o.”

4

Ane ne baa kra Peetroo na Yohanee-o

¹ Peetroo na Yohanee san bo yere ba towe abwaresen ba gywii asere-ò, ne Wuribware alonjoro na Wuribware sunkra adeeresepo-ò obrese-ò na Sadukii awuye ko a ba mfen.

² Ne bamo idun a fwii, bo lee feye abee anyo-ò e towe abwaresen nee feye Yeessu a kyinji lee lowi-ro, ne keto e kaapo feye san ko e ba ne bamo ne baa wu-o i kyinji a bo lee lowi-ro.

³ Amose-ò, ne baa kra bamo ya tii, na kaye ya ke-o na bo nu ane ne ba waa bamo-ò, a lee feye san ne baa kra bamo-ò, kyowe a kyò lowe. ⁴ Amaa bamo ne baa nu Peetroo na Yohanee a ato kekaapo-ò a kore Yeessu gyi. Ne mbeyomo bamo ne baa kore Kristoo gyi, ne bo gye anyare-ò kana a waa njken nnuu. Akye na nyaagi bweeto gbaa a kore gyi.

⁵ Kaye nke-o, Yudaa awuye agyenkreepo na abrese na Wuribware mbraa akaaporo-ò peee a gyanje Yerusalem man-no mfen. ⁶ Bamò aa Wuribware alonjoro brese ne ba tee e Hanaa, na mo akowebere Kayafas, na Yohanee na Alesanda na bamo boko ne baa san-ò i tii bamo ne baa gyanje-ò se. ⁷ Ne baa sa ne Peetroo na Yohanee a bo yere bamo akato-ro, ne baa bise bamo feye, “Emene ne mone a waa kya kegyaboo-ò? Nteto elen ne mone de, beee nse elen ne mone a bo kya anyare amo-ò nee?”

⁸ Wuribware a kufwiine timaa-o a sa Peetroo keyaalen bweeto-ò se-ò, ne ò benjaa bamo feye, “Man agyenkreepo na abrese, ⁹ ndoo feraa, mone i bise ane keto se ne ane a waa kegyaboo kedamenanse, na ane ne ane a waa kya mo-ò beee? ¹⁰ To, mo e towe mo i gywii mone Isireelii awuye feye Yeessu Kristoo Nasarenyi elen-no na kenya-ro ne

* **3:23** Mbreaa kebeesa 18.15, 18-19 (LXX). * **3:25** Keleekaase 22.18; 26.4.

anẹ a bọ kya ɔnyare mɔ, ne mbeyɔmɔ ɔɔ kpaare pɛɛɛ, ɔ yere mone akatɔ-rɔ mfee-ɔ. N yɛ ɛɛɛ, Yeesuu mɔ ne mone a da mɔ bọ mɛra kiyii kpare-abɛɛ-rɔ se, ne Wuribware a kyiŋŋi mɔ lee lowi-ro-o elɛŋ-nɔ na kenya-re-rɔ ne anẹ a bọ kya ɔnyare mɔ. ¹¹ Yeesuu amɔ kunju si asen ne baa kyore waa abwaresen wore-ɔ-rɔ feye,

‘Kefore serise ko ne apwɛɛpɔ de bọ pwɛɛ
ne baa kine kemɔ bọ twee-ɔ,
ya koŋ bọ kii kemɔ ne kaa len len-ɔ pɛɛɛ bọ yera-ɔ.’*

¹² Okɛmaa mon bọ kaye mɔ-rɔ ne Wuribware a sa elɛŋ a ɔ taare morowe seɛ, amɔ Yeesuu wore kpen. Mɔ wore e gye anẹ pɛɛɛ mɔ ɔmorowepɔ.”

¹³ Ne eyee a koŋ kpen agyenkreepɔ-ɔ na abrese-ɔ feye Peetroo na Yohanee a nya kakponɔ beŋŋaa bamɔ anen, na bamɔ mɔ bọ mon suye wore akatɔ-rɔ. Nkee ne baa nyiŋŋi si feye abɛɛ anyɔ-ɔ deɛ bọ gya Yeesuu si nee. ¹⁴ Amaa bọ mon lee taare bise bamɔ seye, a lee feye baa ŋu Peetroo na Yohanee na ɔnyare ne baa kya mɔ-ɔ a yere mfen. ¹⁵ Ne bọ yɛ Peetroo na Yohanee na ɔnyare-ɔ lee senyikpa a kekyaŋ-ɔ-rɔ. Bamɔ a lee kawu-o, ne agyenkreepɔ-ɔ na abrese-ɔ wore wore a lee ba tawe feye, ¹⁶ “Emene ne anẹ e waa asese mɔ-ɔ nee? Yerusalem awuye pɛɛɛ kyɔ bọ nyi feye bamɔ a waa akpeneyeeɔ mɔ, ne anẹ gbaa anẹ maa taare a anẹ gyiiri amɔ ikii. ¹⁷ Amose-ɔ, mon' sa a anẹ yii bamɔ se feye bọ ma lee tawe asen Yeesuu kenya-re-rɔ gywii ɔko. N gye anen, anẹ maa taare a anẹ kun ɔkɛmaa kunu asen-ɔ.” ¹⁸ Ne baa tee bamɔ lweero, ne baa tawe gywii bamɔ feye bọ ma lee kaapɔ asese atɔ beɛɛ tawe asen Yeesuu kenya-re-rɔ ŋke ŋko se.

¹⁹ Amaa Peetroo na Yohanee a beŋŋaa bamɔ nee feye, “To, mbeyɔmɔ mone fonfon lee kemɔ ne ki bware Wuribware ase-ɔ, anẹ bu mone, beɛɛ anẹ bu Wuribware? ²⁰ A lee feye anẹ feraa, anẹ maa taare a anẹ yowe asen ne anẹ a nu, ne anẹ a ŋu-o kotowe.”

²¹ Ne agyenkreepɔ-ɔ na abrese-ɔ a bee yii bamɔ se kyon kegyenkpe-ɔ, ne ŋkee baa yowe bamɔ. Bamɔ gbaa baa ŋu feye bọ maa taare a bọ gyiiri Peetroo na Yohanee kesɛbɔ, a lee feye asese pɛɛɛ a kyoro Wuribware bọ lee ketɔ ne kaa waa kegyabɔ-ɔ se. ²² Kegyabɔ ne baa kya mɔ mɔ-ɔ a gyi kyon nsu aduna.

Anen ne Kristoo akɔregyipo-ɔ a kore kebwarekore na bọ nya nya kakponɔ-ɔ

²³ San ne baa den yowe bamɔ-ɔ, ne Peetroo na Yohanee a kiŋŋi yɔ bamɔ beeko-ana Yeesuu akɔregyipo ase ya tawe gywii bamɔ ketɔ ne Wuribware alonɔpɔ abrese na man abrese-ɔ a tawe-ɔ. ²⁴ Bamɔ kosobe-ana-ɔ a nu-o, ne bamɔ pɛɛɛ a gyanŋe kyoro Wuribware feye, “O Nyanpe Wuribware, fo ya twee sosɔ na kaase na ɔpoo-ɔ na ketɔ kɛmaa ne ke bɔ-rɔ pɛɛɛ-ɔ, ²⁵ anẹ nyi feye fo a borɔ fo kufwiŋe timaa-o si bọ sa ne anẹ ɔdedaapɔ Owure Deefid, fo keyaafɔre, a tawe e,

‘Ntɛtɔ se ne nde se awuye idun a fwii,
ne ba da Wuribware na owure ne oo lee-o kunju si kikpuni,
na bamɔ mɔ bọ maa taare a bọ waa seye-ɔ nee?’

²⁶ Kaye mɔ-rɔ awure na agyenkreepɔ a kere kenaa,
na bọ waa kanɔ ko Wuribware na mɔ ne oo lee-o.
Amaa bamɔ mɔ, ba waa kwaa.’*

²⁷ Ne amɔ-ɔ a ba kasentŋ anen, feye Owure Herɔd na Gominaa Pontiyus Pilat na Roma awuye na Yudaa awuye a gyanŋe da fo keyaafɔre timaa Yeesuu kunju si kikpuni boye. Baa tii abɛɛ se, ne baa kra mɔ ne fo a sun bọ kyonwe feye ɔ bọ morowe ane-ɔ. ²⁸ Baa gyanŋe waa ketɔ kɛmaa ne fo elɛŋ-nɔ fo a kyɔ kra fo mfɛere feye ke e waa-ɔ. ²⁹ Wuribware, mbeyɔmɔ, kee anen ne ba funte ane-ɔ. Amose-ɔ, sa anẹ ne anẹ gye fo ayaafɔre-ɔ kakponɔ,

* 4:11 Kiliŋ 118.22. * 4:26 Kiliŋ 2.1-2 (LXX).

na ane taare bo tawe fo asen timaa-o na kufu mon de ane. ³⁰Teyi fo kesaree bo kya alɔpɔ, na fo sa a ane waa atɔ ne a kpen ases e ye-e-ɔ fo keyaafɔre timaa Yeesuu kenya-re-rɔ.”

³¹Bamɔ a kore kebwarekore lowe-ɔ, mfen ne baa gyanne-ɔ peee a lenkpan nee. Ne Wuribware a kufwiine timaa-o a ywee bamɔ se, ne baa nya nkponɔ ba tawe abwaresej.

Anen ne Yeesuu akɔregyipo-ɔ a ke bamɔ mpotee-rɔ sa abee-ɔ

³²Ne Yeesuu akɔregyipo-ɔ peee a waa konko. Bamɔ mfere na nno peee a waa nkɔnkɔ. Oko maa tawe feye atɔ ne o de-o gye mɔ wɔre mɔ lee nee. Amaa oko ne mɔ i de kotɔko-ɔ, bamɔ peee mɔ i ke-ro nee. ³³Ne ayaa-rɔ ayerepɔ kudu anyɔ-ɔ a nya Wuribware elen bo tawe ane nyanpe Yeesuu kikiyiɔ lee lowi-ro asen gywii ases, ne Wuribware a sa bamɔ peee nyure bweeto. ³⁴Kotɔko mon tiri oko bamɔ-rɔ, a lee feye bamɔ ne bo de adɔ beee elɔ-ɔ i fe na bo taa atanne ne baa fe nya-ɔ baa. ³⁵Na bo taa sa ayaa-rɔ ayerepɔ-ɔ na bamɔ-ɔ bo sa akemaa anen ne o nyi feye ɔ kpa-ɔ. ³⁶Bamɔ ne baa fe bamɔ mpotee na bamɔ adɔ-ɔ oko kenya-re e gye Yosef. Ɔ lee Lewii a kasu-o-ro, ne baa kowe mɔ Kiprus kwii si. Ne ayaa-rɔ ayerepɔ-ɔ a sa mɔ kenasenyare feye Bar-Nabas, kaase e kaapo feye Oko-ne-ɔ-sa-wɔre-ɔ. ³⁷Ne oo fe mɔ kodɔ ne o de-o, ne ɔ baa atanne ne ɔ nya-ɔ baa bo sa ayaa-rɔ ayerepɔ-ɔ feye bo ke-ro sa atiripo-ɔ.

5

Ananiyas na Safiraa kayeba keba kakaka

¹Amaa san ko, ne anyare ko ne ba tee mɔ e Ananiyas-o na mɔ ka Safiraa a fe bamɔ kodɔ ko. ²Ne mɔ aa mɔ ka a waa kanɔ, ne ɔ ten atanne-ɔ kitiɔ lee, ne ɔ taa amɔ ne aa san-ɔ yaa bo sa ayaa-rɔ ayerepɔ-ɔ feye bo ke-ro sa atiripo-ɔ, ne baa waa feye atanne-ɔ gye amɔ ne baa fe bamɔ kodɔ-ɔ nya-ɔ peee nee.

³Mfen ne Peetroo a bise mɔ feye, “Ananiyas, nteto se ne fo a sa ne Obonsam a nya fo haree ɔ sa ne fo a penna Wuribware a kufwiine timaa-o, bo lee feye fo a ten atanne ne fo a fe fo kodɔ-ɔ nya-ɔ kitiɔ taa-ɔ nee? ⁴Fo e bo kodɔ-ɔ pwee ne fo a dee fe, ne fo a bee fe-o atanne-ɔ fo dee fo e bo. Ne nteto nee ne fo a waa anen a asen-ɔ? N gye sese ne fo a penna-ɔ, Wuribware ne fo a penna!”

⁵Ananiyas a den nu anen ne Peetroo a tawe-ɔ lowe-ɔ, puri amɔ-rɔ ne ɔ lee da wu. Ne kufu a nya akemaa ne oo nu asen mɔ-ɔ. ⁶Ne ayaafɔre ko a lweero bo ba atɔ bo bun mɔ se, ne baa taa mɔ yaa pure.

⁷Bo fo dɔnhweree esa-ɔ, ne mɔ ka Safiraa mɔ a bo lweero, na ɔ mon nyi keto ne kaa waa mɔ kuri-o. ⁸Ne Peetroo a bise Safiraa feye, “Gyi kasentiɔ feye mone a fe mone kodɔ-ɔ, amɔ atanne ne mone a nya peee-ɔ e gye amɔ-ɔ aaa?” Ne ɔ benhaa e, “Ɔɔ, amɔ peee nee!”

⁹Ne Peetroo a tawe gywii mɔ feye, “Nteto nee ne fo aa fo kuri a waa kanɔ mone e kyɔ Wuribware a kufwiine-o-ro mone e kee? Asese ne baa ya pure fo kuri-o i kiɔ ba ba bo bo-rɔ. Amaa bamɔ dee bamɔ e gye ne ba sorɔ fo a bo bee bo lee!”

¹⁰Puri amɔ-rɔ mfen ne mɔ gbaa a lee da Peetroo ayaa-rɔ mfen wu. Ayaafɔre amɔ a bo lweero-o, baa nu mɔ a wu ɔ da, ne baa sorɔ mɔ lee, ne baa ya pure mɔ meraa mɔ kuri.

¹¹Ne kufu a nya asaree awuye na akemaa ne oo nu bamɔ ilowi-o si-o.

Anen ne ayaa-rɔ ayerepɔ-ɔ a waa akpenyeeto-ɔ

¹²⁻¹⁴Ne akɔregyipo-ɔ peee a gyanne Wuribware sunkpa mfen ne ba tee e Solomɔn abrandaye-ɔ. Haree ases peee ya bu bamɔ gbaa ooo, akemaa ne ɔ mon tii bamɔ se-ɔ, kufu de mɔ kulwee bamɔ-rɔ gyannekpa mfen. Amaa ases bweeto, akyye na anyare peee ne baa kɔre Yeesuu gyi-o tii akɔregyipo-ɔ se san kemaa. Ne ayaa-rɔ ayerepɔ-ɔ a waa akpenyeeto bweeto bo kaapo ases man-ɔ-rɔ. ¹⁵Bo lee keto ne ayaa-rɔ ayerepɔ-ɔ e waa-ɔ se-ɔ, ases a sorɔ bamɔ alɔpɔ bweeto ya bo beya ekran na ekyaakya na ebeere se man-ɔ-rɔ mbore se, na Peetroo ya kyɔn mfen a mɔ kuyayu dɔnhɔ bamɔ se a bo nya

kpaare. ¹⁶ Ne asesε bweetɔ a lee eman ne e maa Yerusalem-ɔ se sorɔ alɔpo na bamo ne ibrisi te bamo se-ɔ baa ayaa-rɔ ayerepo-ɔ ase. Ne baa kya bamo pεεε.

Ayaa-rɔ ayerepo-ɔ asen kunu

¹⁷ Amose-ɔ, ne Wuribware ɔlɔnɔpo bresε-ɔ na mɔ asesε ne mɔ aa bamo mpepeyo a tii katun ne ba tee ε Sadukii awuye-o de ayaa-rɔ ayerepo-ɔ kokwee, ne bamo idun a fwii bamo se. ¹⁸ Ne baa kra ayaa-rɔ ayerepo-ɔ pεεε yaa tii mfen ne baa tii aborokɔnɔpo-ɔ. ¹⁹ Amaa kemɔ kanye ne Wuribware kabɔ ko a lee soso bo taye kekyan ne baa tii bamo kemɔ-rɔ-ɔ a pone-ɔ, ne oo lee ayaa-rɔ ayerepo-ɔ, ne ɔ tɔwe gywii bamo feye, ²⁰ “Mon' nare ya yere Wuribware sunkpa kabuno, na mon' tɔwe nkpa na kukyure ne a mon' de keε-ɔ asen mfen.” ²¹ Ayaa-rɔ ayerepo-ɔ mon' kine, ne baa fo Wuribware sunkpa kabuno gyegyaye kese-ro, ne baa lee abwaresen-ɔ kekaapo.

Wuribware ɔlɔnɔpo bresε-ɔ na mɔ asesε mon' nyi feye ayaa-rɔ ayerepo-ɔ a lee. Ne baa tee Yudaa awuye abresε-ɔ bo gyanne. Ne baa sun bo kyonwe feye bo lee ayaa-rɔ ayerepo-ɔ pεεε baa senyikpa mfen. ²² Amaa bamo a yo-ɔ, bo mon' nyi bamo tiikpa-ɔ se-ɔ, ne baa kinji bo tɔwe gywii abresε ne baa gyanne-ɔ feye, ²³ “San ne ane a yo mfen-ɔ kekyan-ɔ a tii haree baa twee-rɔ, ne asoogyaa awuye yere ba kee se. Amaa ane a taye lweero-o, ane mon' nyi ɔko kemɔ-rɔ!” ²⁴ Wuribware sunkpa adeeresepo ɔbresε-ɔ na Wuribware ɔlɔnɔpo abresε-ɔ a nu amɔ-ɔ, ne aa waa bamo mfere, ne kufu de bamo feye asen e ba.

²⁵ Ne ɔnyare ko a lweero bamo ase mfen, ne ɔ ye, “Mone i nu aaa, asesε ne mone a tii tiikpa-ɔ yere ba kaapo asesε atɔ Wuribware sunkpa kabuno!” ²⁶ Ne Wuribware sunkpa adeeresepo ko na bamo ɔbresε a yo mfen ya baa ayaa-rɔ ayerepo-ɔ. Amaa adeeresepo-ɔ mon' yere bamo, a lee feye kufu de bamo feye bamo ya yere bamo, asesε ne bo yere ba nu ayaa-rɔ ayerepo amɔ asen mfen-ɔ e twee bamo abu.

²⁷ Ne baa baa ayaa-rɔ ayerepo-ɔ baa bo yera man agyenkrepo-ɔ na abresε-ɔ akatɔ-rɔ. Ne Wuribware ɔlɔnɔpo bresε-ɔ a tɔwe gywii bamo feye, ²⁸ “Nee ane a sa mone mbraa feye mone ma lee kaapo asesε atɔ Yeesuu kenyare-rɔ, amaa mon' deere ane ne mone a waa-ɔ! Mone kekaapo-ɔ a sanne-rɔ lwee Yerusalem man pεεε-rɔ, ne nkee mone e kpa a mon' taa Yeesuu lowi bo sorɔ ane.”

²⁹ Ne Peetroo na ayaa-rɔ ayerepo ne bo tii si-o pεεε a benja feye, “Wuribware ne ane i bu, n gye sesε. ³⁰ Wuribware ne ane Isireelii awuye a sun haree lee ane adedaapo mbee se-ɔ e gye ne oo kyinji Yeesuu lee lowi-ro san ne mone a da mɔ bo mera kiyii kpare-abεε-rɔ se mɔ-ɔ kamεε-rɔ. ³¹ Wuribware a kyinji mɔ lee lowi-ro yaa mɔ ya bo kyena mɔ kigyise si feye mɔ e gye ane owure na ane ɔmorɔwepo, na Isireelii awuye nya nu bamo eyee, na ɔ taa bamo ebɔye bo ke bamo. ³² Amɔ asen ne ane a yere ayaa-rɔ ane e tɔwe. Ne Wuribware a kufwiije timaa ne Wuribware i ke bamo ne ba gya mɔ kanɔ se-ɔ, e den ɔ bee ɔ yere asen amɔ ayaa-rɔ.”

³³ Ayaa-rɔ ayerepo-ɔ a tɔwe ane-ɔ, ne Wuribware ɔlɔnɔpo bresε-ɔ na mɔ asesε-ɔ idun a fwii bamo se, haree baa kpa feye bo mɔ bamo. ³⁴ Amaa bamo-rɔ Farisiinyi ko ne ɔkɔmaa i bu, ne ba tee mɔ ε Gamaliilii-o a kosɔ yere nee, ne ɔ sa ne baa lee ayaa-rɔ ayerepo-ɔ lee ngyanne-ɔ-rɔ kafwee. ³⁵ Ne ɔ sa senja gywii bamo ne baa gyanne-ɔ feye, “M beeko-ana Isireelii awuye, mon' sa ketɔ ne mone e kpa a mon' bo waa asesε mɔ-ɔ se. ³⁶ Ne mone a nyinji si feye ɔnyare ko ne ba tee mɔ ε Tiyudas-o a deε ba san ko, ne ɔ ye mɔ fɔraa gye sesε dabe nee, ne waa asesε alafa ana a gya mɔ se. Amaa Roma awuye asoogyaa ko a mɔ mɔ, ne bamo ne bo gya mɔ se-ɔ a bawe-rɔ, ne mɔ asen na ketɔ kɔmaa a wu. ³⁷ Amɔ kamεε-rɔ ne Yudas Galileyanyi-o a ba kasu ne baa kare asesε kamɔ-rɔ-ɔ, ne asesε bweetɔ a gya mɔ se, ne baa ko Roma awuye-o, ne Roma awuye amɔ a mɔ mɔ gbaa mɔ, ne bamo ne bo gya mɔ se-ɔ pεεε a bawe-rɔ. ³⁸ Amose-ɔ mbeyamɔ mɔ e tɔwe mɔ i gywii mone feye mone ma waa asesε mɔ sɔye. Mon' yowe bamo! Ne ketɔ ne baa waa

mɔ-ɔ e gye bamo fɔnfɔn elen ne baa bo waa, amo feraa a gye kee. ³⁹ Amaa ne amo ya lee Wuribware ase feraa, ane maa taare a ane tii bamo kpa, a lee feye mone aa Wuribware e gye ne mone e ko.”

Ne baa gya Gamaliili a asen-ɔ se. ⁴⁰ Ne baa tee ayaa-rɔ ayerepo-ɔ kinji baa ngyanɛ-ɔ-rɔ, ne baa sa ne baa daye bamo kokyokywee, ne baa bee yii bamo se feye bo ma lee tawe asen gywii asesε Yeesuu kenyare-rɔ. Ne nkee baa yawe bamo bo kyonwe.

⁴¹ Ayaa-rɔ ayerepo-ɔ a lee ngyanɛ-ɔ-rɔ na bamo akato a gyi, a lee feye Wuribware a lee bamo sa ne baa kperi Yeesuu si gyi ipeere. ⁴² Ne nkee kake kema bo naa Wuribware sunkpa kabuno na asesε elɔn-nɔ ba kya se ba kaapo, na ba tawe asen timaa feye Yeesuu e gye Kristoo ne Wuribware a sun bo kyonwe-ɔ asen ba gywii asesε.

6

Akyarɔpo asunoo asen

¹ San ko bo fo-ɔ, asesε ne bo deε bo gya Kristoo asen kekaapo se-ɔ a waa kokyo bweeto. Ne eko a lwee Yudaawuye ne baa kowe bamo eman ne ba sa Griiki senɛsa emo-ɔ-rɔ na Yudaawuye ne baa kowe bamo bamo fɔnfɔn aye-ɔ mbonɔ-rɔ. Bamo ne ba sa Griiki-ro-o ye akɔregyipo-ɔ i ke ateese-ro kake kema, bamo akpenlekyee-ɔ mon nya.

² Amose-ɔ ne ayaa-rɔ ayerepo kudu anyo-ɔ a tee Kristoo asen kekaapo agyasepo-ɔ peεε bo gyanɛ, ne baa tawe gywii bamo feye, “A mon bware feye ane a yawe abwaresen kotawe, na ane i gyi ateese na atanne asen. ³ Amose se-ɔ, ane akosobεε, mon' deere mone-rɔ, na mon' lee abεε asunoo ne mone nyi feye bo de Wuribware a kufwiɛ timaa-o na kanyiasen-ɔ, na ane sa a bamo e den bo deere asen-ɔ-rɔ. ⁴ Na ane feraa ane kusun kii feye ane deε kya se kore kebwarekore, ne ane e tawe abwaresen.”

⁵ Ne bamo peεε akato a gyi mfeere timaa ne ayaa-rɔ ayerepo-ɔ a baa-ɔ se. Amose-ɔ, ne baa lee Stifan ne mo kokɔregyi-ro bo len-ɔ, ne o de Wuribware a kufwiɛ timaa-o bweeto-ɔ na Filipo na Prokoros na Nikanɔ na Timon na Paamenas na Nikolas ne ɔ mon gye Yudaanyi, ne ɔ lee Anteyakeya man-nɔ, ne san ko ɔ ba o sun Wuribware feye anen ne Yudaawuye i sun-o. ⁶ Ne akɔregyipo-ɔ a taa bamo ya bo kaapo ayaa-rɔ ayerepo-ɔ. Ne bamo-ɔ baa ba asareε bo donɔ bamo anu si, ne baa kore kebwarekore sa bamo.

⁷ Anen se-ɔ, ne abwaresen-ɔ a kya se yo ton kema. Ne akɔregyipo ne bo bo Yerusalem man-nɔ-ɔ a waa kokyo. Ne Wuribware alɔnɔpo bweeto a bo kore Yeesuu gyi bo tii bamo se.

Anen ne baa kra Stifan-o

⁸ Ne Stifan ne Wuribware a sa nyure na elen-ɔ a kya alɔpo, ne ɔ waa ato dabe bweeto, ne asesε ne baa nu-o eyee a kpen bamo. ⁹ Amo Yudaawuye ko bo-rɔ ne bo deε bo gye anya, ne mbeyomɔ bo gye agyi. Ne bo de bamo fɔnfɔn kebwarekorekya ba sun Wuribware kem-rɔ. Bamo-ɔ-rɔ bokɔ mon sure si, ne baa gyiiri Stifan ikii. Bamo bokɔ gye Yudaawuye ne baa lee Kireenee na Aleksandriya eman-nɔ na Kilikiya na Asiya esweere se. ¹⁰ Amaa Wuribware a kufwiɛ timaa-o a sa Stifan kanyiasen-ɔ se-ɔ, mo a sa senɛsa-ɔ, bo mon lee taare tawe seye bo gyiiri mo ikii. ¹¹ Amose-ɔ, ne baa sa asesε ko atanne na bo tawe feye, “Ane a nu mo a tawe asen o kye Wuribware na ane mbraa ne Wuribware a borɔ Mosis si bo sa ane-ɔ.” ¹² Mfaanεε ne baa waa bo fwii asesε na abrese na Wuribware mbraa akaapopo-ɔ idun. Ne baa kra Stifan yaa man agyenkreεpo-ɔ na abrese-ɔ akato-rɔ. ¹³ Ne baa ba asesε ko ne baa bo ba ayeba bo donɔ mo se feye, “San kema onyare mo e tawe asen boye o kye Wuribware sunkpa-ɔ na Wuribware mbraa ne ane a nya lee Mosis ase-ɔ. ¹⁴ Ane a nu mo a tawe feye Yeesuu Nasaretɛnyi-o i bwee Wuribware sunkpa, na o kyuwow mbraa ne Mosis a sa ane-ɔ peεε!” ¹⁵ Ne bamo ne bo te sengyikpa mfen-ɔ peεε a kii bamo akato bo yera Stifan si ba deere mo. Ne baa nu feye mo akato-rɔ du feye Wuribware kabɔ lee-o.

7

Seɲsa ne Stifaŋ a sa seɲgyikpa-ɔ

¹ Ne Wuribware ɔlɔŋɔpɔ bresɛ-ɔ a bise Stifaŋ ε, “Ketɔ ne ba porɔ fɔ kemɔ se-ɔ gye kasɛŋtiŋ aaa?” ² Ne ɔɔ beɲŋaa feye, “N se-ana na n daa-ana na n tire-ana, mon' nu mo ase! Pwεε ne ane nana Abraham a δεε tu ya kyena Haraŋ maŋ-nɔ-ɔ, Wuribware, owure dabe-ɔ, a lee mɔ eyee bɔ kaapo mɔ Mesopotamiya sweere se* mfeŋ ne Kaladeya awuye te-o. ³ Ne ɔɔ tɔwe gywii mɔ feye,

‘Lee sweere mɔ se na fɔ yɔwe fɔ akowebεε
na fɔ yɔ sweere ne mɔ e kaapo fɔ-ɔ se.’*

⁴ Amose-ɔ, ne ɔɔ lee mɔ sweere-ɔ se ya kyena Haraŋ. Abraham mɔ se lowi kamεε, ne Wuribware a sa ne Abraham a bee tu bɔ kyena sweere mɔ mfee ne mone te mɔ se-ɔ. ⁵ Saŋ-ɔ, Wuribware moŋ tεε taa haree sweere-ɔ kabegyεε gbaa sa Abraham, amaa ɔɔ tɔwe bɔ beya feye ɔ saŋ ɔ taa a ɔ bɔ sa mɔ aa mɔ ananagi. Saŋ ne Wuribware a tɔwe asɛŋ mɔ-ɔ, na Abraham moŋ de agyi. ⁶ Ketɔ ne Wuribware a tɔwe gywii mɔ-ɔ e gye feye,

‘Fɔ ananagi e ba a bɔ bɔ kii afɔ sweere banban ko se,
na bɔ waa mfeŋ awuye-o anya kusun,
na bɔ waa bamɔ borɔkraa nsu alafa ana.

⁷ Amaa mɔ i gyiiri bamɔ anyanpe-ɔ kesebɔ,
na kemɔ kamεε-rɔ na n lee bamɔ lee sweere amo se,*
na bɔ bɔ sun mɔ mfee.’

⁸ Amɔ kamεε-rɔ ne Wuribware a tɔwe gywii Abraham feye saŋ kema ne mɔ aa mɔ ananagi ya kowe gyi nyanse, ne mɔ ya gyi ŋke mburuwa-o, bɔ teŋ mɔ kotweetu.* ɔ yɛ ɔ waa aneŋ na a kaapo feye Wuribware a waa etan sa mɔ aa mɔ ananagi. Amose-ɔ, Abraham a kowe mɔ gyi Isak, ne oo gyi ŋke mburuwa-o, ne ɔɔ teŋ mɔ kotweetu, ne Isak mɔ a teŋ mɔ gyi Yakubu lee, ne Yakubu mɔ a teŋ mɔ agyi kudu anyɔ ne bɔ gye ane nana-ana-ɔ lee.

⁹ Yakubu mɔ gyi-ana a bɔ waa ayaafɔre-ɔ, ne baa kisi bamɔ tire Yosεf, ne baa fe mɔ sa akpakyonpɔ ko, ne bamɔ-ɔ a fe mɔ sa Igyipiti awuye ko, ne bamɔ-ɔ baa ba mɔ bɔ kii kenya.* Amaa Wuribware a gya mɔ kamεε. ¹⁰ Ne oo lee mɔ lee asɛŋ-nɔ. Saŋ ne baa tee mɔ Igyipiti owure akatɔ-rɔ-ɔ, Wuribware a sa ne owure-o akatɔ a gyi mɔ se, ne ɔɔ sa ne owure-o a pini Yosεf kanyiasɛŋ, ne ɔɔ waa Yosεf mɔ lɔŋ-nɔ ayaafɔre-ɔ pεεε bresɛ na Igyipiti sweere pεεε odikuroo.*

¹¹ Ne akon a ba Igyipiti na Kanaŋ esweere se, ne baa ŋu asɛŋ bweetɔ. Ne ane adedaapo-ɔ a kpa ateese kpone. ¹² Saŋ ne bamɔ se Yakubu a nu feye abwaye bɔ Igyipiti-o, ne oo sun mɔ gyi-ana, ane adedaapo-ɔ, ne baa yɔ mfeŋ kegyenkpεεε, ne baa ya nya abwaye. ¹³ Bamɔ a yɔ mfeŋ nyɔsepɔ-ɔ, ne bamɔ tire Yosεf a lee mɔ eyee bɔ kaapo bamɔ feye bamɔ tire e gye mɔ, ne Igyipiti owure mɔ a pini saŋ amo feye Yosεf akowebεε nee.* ¹⁴ Amose-ɔ ne Yosεf a kra bɔ kyonwe mɔ se Yakubu feye ɔ taa mɔ kowebεε-ana pεεε, na bɔ ba Igyipiti mɔ ase mfeŋ.* Bamɔ pεεε bɔ asεε adusunoo na anuu. ¹⁵ Ne Yakubu-ana a ya kyena Igyipiti mfeŋ aneŋ-aaa, ne bamɔ pεεε a bɔ wu. ¹⁶ Amɔ-ɔ kamεε-rɔ, ne baa taa bamɔ abowii yaa Yakubu aye Sikim mfeŋ ne ɔ δεε o te-o, ne baa taa yaa bɔ pure purekpa ne Abraham a ɔɔ lee Hamɔ mɔ gyi-ana ase-ɔ. ¹⁷ Ane adedaapo a kyena Igyipiti sweere se mfeŋ aneŋ-aaa, ne baa waa kokyɔ bweetɔ. Ne ŋkee saŋ a fɔ feye Wuribware lee mɔ

* **7:2** Kaase e kaapo feye Yufraatis na Tigris ebon mbonɔ-rɔ. * **7:3** Keleekaase 12.1-5. * **7:7** Keleekaase 15.13-14. * **7:8** Keleekaase 17.3-8. * **7:9** Keleekaase 37. * **7:10** Keleekaase 41.41-57. * **7:13** Keleekaase 45. * **7:14** Keleekaase 46.

asese lee sweere amo se, feye anen ne ò kyò tòwe gywii Abraham bò beya-ò. ¹⁸ Amo lalalowe-ò, ne mò ne ò moṅ nyi Yosef asen-ò a bò gyi kuwure. ¹⁹ Ne ò sa ne baa kii mò anya. Ne ò penna bamò, ne ò waa bamò boròkraa, ne ò leṅ bamò feye bamò òkemma ne mò ya kowe gyi nyanse-ò, ò taa mò yaa bò twee na o wu, na bamò asese ma lee nya waa kokyò.*

²⁰ Saṅ mǎ-rò, ne baa kowe Mosis, kayaagyi popwεε damenanse. Aferi asa ne baa bera mò lòn-nò. ²¹ Bamò a lee mò lee lòn-nò taa yaa bò kweero owure-o si-o, ne owure kagyikyεεε a ya ṅu mò taa mò yaa bera feye mò fòṅfòṅ mò gyi-o. ²² Ne baa kaapo mò bamò Igyipiti awuye kanyiasen, ne oo kii sese dabe mò senṣa na asun waase-rò.*

²³ Saṅ ne Mosis a gyi nsu aduna-ò, ne ò waa mò mfeere feye ò ya kee anen ne ba waa mò aye awuye, Isireelii awuye-o. ²⁴ Ne ò ya tò feye Igyipitinyi kò e waa Isireeliinyi kò boròkraa. Mò a yò mfeṅ a ò ya kya mò ayepò-rò-ò, ne ò mò Igyipitinyi-o bò gyiiri mò keṣebò. ²⁵ Ò fa nee feye mò aye awuye-o i nu kaase feye Wuribware e ba mò nee a ò bò kòore bamò na bò nya bamò eyee, amaa bò moṅ nu kaase anen. ²⁶ Kemò kaye ṅke-o, ne ò bee ya ṅu feye Isireelii awuye anyò wòre wòre e kò, ne ò ya toròwe bamò a ò lònṅò bamò mbòṅtò-rò. Mfeṅ ne ò ye, ‘Emene nee ne fò aa fò kowebεε Heebriinyi e kò?’ ²⁷ Amaa mò ne ò waa mò beeko boròkraa-ò a neṅ Mosis nee lee keri si, ne ò ye, ‘Nse ya ba fò bò waa ane òdeeresepò na òsenṅyipo?’ ²⁸ Fò e kpa feye fò mò mò feye ndee anen ne fò a mò Igyipitinyi-o nee eee?’ ²⁹ Mosis a deṅ nu anen-ò, ne ò sere lee Igyipiti sweere se ya kyena Midiyan sweere se. Mfeṅ ne ò kowe agyi anyò.*

³⁰ Nsu aduna kamεε-rò, ne Wuribware kabò kò a lee mò eyee kiyii kò ne ke e kywεε kimukee-ro-o-ro, mēraa Sinaa kebee-ò bò kaapo Mosis. ³¹ Mosis a ṅu anen-ò, ne mò eyee a kpeṅ mò, ne ò sṅ tò kiyii-o-ro, na ò nya ṅu anen ne ke e kywεε-ò neεneε. Ne oo nu Wuribware bore a tòwe feye, ³² ‘Mò e gye Wuribware, nyanpe ne fò nana-ana Abraham na Isak na Yakubu i sun-o.’ Ne kufu a nya Mosis, ne ò yon, ṅkee ò maa lee taare a ò deere kiyii ne ke e kywεε-ò. ³³ Ne Wuribware a tòwe gywii mò feye, ‘Yere mfeṅ. Lee fò asebeta-ò. Mfeṅ ne fò yere-ò gye sweere kpeyaa nee. ³⁴ Kasentiṅ, mò a ṅu aworefò ne mò asese-ò i gyi Igyipiti sweere se-ò. Mò a nu bamò kusu bò lee anen ne bamò anya adeeresepò-ò e waa bamò-ò se. Amose-ò mò a ba a m bò kòore bamò lee Igyipiti awuye kesaree-rò, Amose-ò waa menan, nare, mò i sun fò a m bee bò kyonwe Igyipiti sweere se.’*

³⁵ Amose-ò Mosis mǎ ne Isireelii awuye-o a kine, ne baa tòwe gywii mò feye, ‘Nse ya waa fò ane ògyenkpεεpò na òsenṅyipo?’ ne Wuribware a lee feye mò e gye bamò ògyenkpεεpò na òmoròwepò-ò. Ne Wuribware a sun mò mbò-ò òkò ne ò lee mò se kiyii ne ke e kywεε-ò se. ³⁶ Mosis mǎ dεε ya waa afutò na akpenyeetò Igyipiti sweere se, ne oo lee Isireelii awuye-o lee mfeṅ yaa kimukee-ro. Ne ò bee waa afutò na akpenyeetò Òpòò Pipee-o-ro na kimukee-ro mfeṅ nsu aduna.* ³⁷ Mosis mǎ dεε ya tòwe gywii Isireelii awuye feye, ‘Wuribware i lee sese kò a ò lee mone akowebεε-rò, sese ne o du feye mò Mosis-o, feye ò waa mò kyaamεε sa mone.’* ³⁸ Mosis dεε na Isireelii awuye ya kpòwe gyanṅe kimukee-o-ro. Mosis wòre ne ane adedaapo a taare borò se sa senṣa gywii Wuribware kabò ne ò lee mò se Sinaa kebee-ò se-ò. Mosis mǎ dεε ne Wuribware a bee borò se tòwe asen ne a sa ṅkpa-ò gywii ane adedaapo na ane.

³⁹ Amaa ane adedaapo-ò a kine, bò moṅ bu mò, ne baa lee mò keri si, ne baa yoròwe feye bò kinṅi yò Igyipiti. ⁴⁰ Saṅ ne Mosis a bee yò kebee-ò sosò-ò, ne baa tòwe gywii Mosis mò daa Aaròṅ feye, ‘Koso, waa kisi sa ane na ke gye ane ṅkpeε. Ònyare Mosis mǎ ne ò taa ane bò lee Igyipiti sweere se-ò fεraa, ane moṅ nyi ketò ne ke ya waa mò-ò.’* ⁴¹ Saṅ amo ne baa pwεε bamò kisi kò feye kakpenyaree-ò, ne baa mò mbò wee se, ne baa gyi

* **7:19** Kelee Igyipiti 1.1-14. * **7:22** Kelee Igyipiti 2.1-10. * **7:29** Kelee Igyipiti 2.11-25. * **7:34** Kelee Igyipiti

3. * **7:36** Kelee Igyipiti 7.14 – 13.22. * **7:37** Mbraa kebeesa 18.15. * **7:40** Kelee Igyipiti 32.1.

ateese nuu nta, ne baa kyaa bo gyi akato sa bamo kisi amo ne baa waa-ɔ. ⁴² Amo-ɔ se-ɔ ne Wuribware a yowe bamo asen sa bamo. Ne baa sun akyee-e-kpa-agyi na kiferi na kyowe kyon Wuribware. Feyee anen ne Wuribware akyaaame-ɔ oko a kyore-ɔ,

‘Isireelii awuye, san ne mone a kaa kimukee-o-ro nsu aduna-ɔ,
n gye mo, Wuribware, ne mone a maa mbo bo lonho.

⁴³ Kisi Malok sunkpa ne mone a sorɔ,
na kisi Rifan ne ku du feye kekyee-e-kpa-agyi
ne mone fonfon a ba mone asaree bo waa-ɔ,
ne mone a sun.

Amose-ɔ mo e gya mone a n yaa anya kusun-no
sweere ne ɔ bo Babilon man kamεε kefo kefo-ɔ se.’*

⁴⁴ Wuribware ya kaapo Mosis anen ne ɔ waa Wuribware kyenakpa, mfen ne etan a kedakaa-ɔ yere-ro-ɔ. ɔ ye ɔ waa mo feye tantee kekyan na bo taare sorɔ mo ton kema na ɔ gye bamo kegyenkpeε kimukee-o-ro-o. ⁴⁵ San ne Mosis a wu-o, agyenkpeεpo ne ɔ gya se anyosepo-ɔ, mo e gye Yosua. Yosua ma a gye bamo kegyenkpeε yaa bamo sweere popweε se, ne Wuribware a ka gyi asese ne bo kyɔ bo te mfen-ɔ se, maa bamo kpuri. San kema ma ne ane adedaapo naa-ɔ, bo so tantee kekyan amo. Ne kaa sii sweere amo se anen-aaa bo fo Owure Deefid a mbee-ɔ se. ⁴⁶ Wuribware a kpa Deefid asen, ne oo yure mo. Ne Deefid a kore mo feye ɔ sa a ɔ pweε kyenakpa ne ba ba a bo bo tee mo ε ‘Sunkpa ne Yakubu nyanpe Wuribware te mo-ro-ɔ.’ ⁴⁷ Amaa Wuribware mon sure si anen. Amo Solomon, Deefid mo gyi-o, ya bo pweε sunkpa sa Wuribware.

⁴⁸ Amaa Nyinkpen-kyon-atɔ-pεεε-Bware mon te lon ne sese a pweε-ɔ-ro. Feyee anen ne Wuribware a akyaaame-ɔ oko a tawe-ɔ,

⁴⁹ ‘Wuribware ye, Sosɔ e gye mo kuwuregya,
ne sweere se gye mo ayaa yeresekpa.
Ne nteto lon ne mone e pweε a mon' sa mo-ɔ nee?
Mfene e gye mo kyurekpa?

⁵⁰ N gye mo fonfon ya tweε atɔ ma pεεε aaa?’ ”*

⁵¹ Ne Stifan a tawe bo gye keε feye, “Keseborolen awuye, mone gye Yuda awuye akato se nee. Mone nkpono-ro fεraa, mone mon gye Yuda awuye. Mone den mone du nee feye mone adedaapo-ɔ deε. Feyee bamo-ɔ, mone a kine Wuribware a kufwiine timaa-o kana. ⁵² Wuribware kyaameε ko bo-ro, ne ɔ ba, ne mone mon waa mo aworefɔo aaa? Bo mon yowe kemaa bamo ne baa tawe feye Wuribware i sun mo keyaafore timaa Kristoo-o gbaa. Ne mbeyama mone a gyi mo ne oo sun mo-ɔ kidiburo, ne mone a maa mo. ⁵³ Mone ma a nya Wuribware a mbraa-ɔ lee ane adedaapo asaree-ro, mbraa ma ne Wuribware a borɔ mo mbɔ-ɔ se taa bo sa bamo-ɔ. Haree a gye Wuribware a mbraa-ɔ gbaa ooo, mone ma mone a kine kegya mmɔ se.”

Anen ne baa da Stifan abu-o

⁵⁴ Ama bamo ne baa gyanne mfen-ɔ a nu keto ne ɔ tawe-ɔ lowe-ɔ, ne bamo idun a fwii, ne baa dunwi bamo nnɔ. ⁵⁵ Amaa Stifan de Wuribware a kufwiine timaa-o bweeto. Amose-ɔ mo a deere sosɔ-ɔ, ne oo nu Wuribware se a bunji-ro, ne oo nu Wuribware a kedabe na wuraa-o, ne oo nu feye Yeessu a yere Wuribware kigyise si. ⁵⁶ Ne ɔ ye, “Mon' deere! N keε sosɔ a bunji-ro, ne n keε dimaadi mo gyi-o na ɔ yere Wuribware kigyise si!”

* **7:43** Amos 5.25 (LXX). * **7:50** Isaya 66.1-2.

⁵⁷ Ne bamo ne baa gyanɛ mfeɛ-ɔ ɔkɛmaa a ba mɔ asareegyɛ bɔ tii mɔ esebɔ, ne baa faa-rɔ kenken, ne bamo pɛɛɛ a sere ya bun Stifaɛ si. ⁵⁸ Ne baa lee mɔ lee maɛ-ɔ-rɔ yaa mɔ nlanɛɛ, ne baa twee mɔ abu. Ne bamo ne baa twee Stifaɛ abu-o a taa bamo awaagya sa keyaafɔre kɔ ne ba tee mɔ ε Sɔɔl-ɔ a ɔ kra. ⁵⁹ Ne baa saɛ mɛraa se ba twee Stifaɛ abu na ɔ kɔre kebwarekɔre ɔ tee ane nyanɛ feye, “Mɔ nyanɛ Yeesuu, kɔre mɔ kra!” ⁶⁰ Ne oo kpuni anurii, ne ɔ faa-rɔ kenken feye, “Mɔ nyanɛ, fɔ ma sa a asese mɔ a boye mɔ sii bamo se!” Mɔ a tɔwe amɔ-ɔ lowe-ɔ, ne oo wu mfeɛ.

8

Anɛ ne Sɔɔl a sa ne asɔree awuye-o a ɛu asɛɛ-ɔ

¹ Ne aa waa Sɔɔl kɔne feye Stifaɛ a wu.

Lee ɛke nsi ne Stifaɛ a wu-o, ne baa lee ba waa Yerɔsalɛm maɛ-nɔ a asɔree awuye-o awɔrefɔɔ na borokɔne. Ne Kristoo akɔregyipɔ ne bɔ bɔ Yerɔsalɛm maɛ-nɔ-ɔ pɛɛɛ a brawe-rɔ yɔ Yudeya sweere se na Samariya sweere se saɛ ayaa-rɔ ayerepɔ kudu anyɔ-ɔ wɔre. ² Asese timaa kɔ ya taa Stifaɛ kifuniɔ-o yaa pure. Ne baa su kale sa mɔ. ³ Amaa Sɔɔl a pee kekato wee asɔree awuye-o si kɔtɔraa. Ne ɛke ɔ nare bamo elɔɛ-nɔ a ɔ bɔ gyanɛ se o gyiiri bamo, haree ɔkyee bɛɛɛ ɔnyare ooo, o tii.

Abwaresɛ ne Filipino a tɔwe Samariya sweere se-ɔ

⁴ Ne asɔree awuye ne baa brawe-rɔ-ɔ a lweero yɔ tɔɛ kɛmaa ba tɔwe abwaresɛ. ⁵ Ne Filipino a lee Yudeya sweere se yɔ Samariya maɛ kɔ se ɔ tɔwe feye Yeesuu e gye Kristoo ne Wuribware ye o sun a ɔ bɔ kyɔɛwe bamo-ɔ o gywii bamo ne bɔ bɔ mfeɛ-ɔ. ⁶ Ne ɔ waa akpenyeetɔ bɔ kaapɔ bamo. Amɔse se ne asese bweetɔ a gyanɛ a bɔ nu asɛɛ ne ɔ tɔwe-ɔ, ne baa lɔɛ esebɔ nu mɔ ase nɛnɛɛ. ⁷ Ne ɔ gya ibrisi bɔ kɔsɔ asese bweetɔ se na e fɛɛ-rɔ. Ne ɔ kya agyabɔ na bamo ne bamo kesaree bɛɛɛ keyaa a wu-o bweetɔ. ⁸ Amɔse-ɔ ne kakatɔgyi a ba maɛ-ɔ-rɔ.

⁹ Saɛ-ɔ mɔ, ɔnyare kɔ mɔ dɛɛ ɔ bɔ maɛ-ɔ-rɔ mfeɛ, ne ba tee mɔ ε Simɔɛ, na o de kisiben ɔ waa atɔ ne a kpen ye-ɔ ɔ kaapɔ maɛ awuye amɔ. ɔ ye ɔ gye sese dabe nee. ¹⁰ Amɔse-ɔ pwɛɛ ne Filipino a dɛɛ ba maɛ-ɔ-rɔ, lee abrese pɛɛɛ se ya bɔ fɔ nyaagyi pɛɛɛ se maɛ awuye amɔ i nu Simɔɛ amɔ asɛɛ nɛnɛɛ. Bɔ ye, “ɔnyare mɔ mɔɛ de Wuribware a kedabe-ɔ ɔɔ? N gye mɔ ne Wuribware e tee feye Mɔ-ɔdabe-ɔ?” ¹¹ Ketɔ se ne baa nu mɔ asɛɛ nɛnɛɛ-ɔ e gye feye ɔ ba mɔ kisiben-o bɔ waa akpenyeetɔ bɔ kaapɔ bamo maɛ-ɔ-rɔ kyee. ¹² Amaa bamo a nu Filipino a tɔwe Wuribware a kuwure-o-ro asɛɛ timaa na anɛ ne Yeesuu Kristoo kenyaɛ de keyaalen-ɔ, ne baa kɔre gyi, ne bamo akyee na anyare pɛɛɛ a bɔ asuu. ¹³ Ne Simɔɛ fɔɛfɔɛ-ɔ gbaa a kɔre asɛɛ-ɔ gyi. Ne ɔ bɔ asuu, ne ɛke ɔ naa ɔ gya Filipino si, ne akpenyeetɔ ne Filipino a waa-ɔ a kpen mɔ eyee.

¹⁴ Ayaa-rɔ ayerepɔ ne bɔ bɔ Yerɔsalɛm maɛ-nɔ-ɔ a nu feye Samariya awuye-o a kɔre Wuribware a asɛɛ-ɔ gyi-o, ne baa sun Peetroo na Yohanee bɔ kyɔɛwe bamo ase. ¹⁵ Bamo a fɔ mfeɛ-ɔ, ne baa kɔre kebwarekɔre sa bamo, na Wuribware nya sa bamo mɔ kufwiine timaa-o. ¹⁶ A lee feye haree Filipino a bɔ bamo asuu Yeesuu kenyaɛ-rɔ-ɔ gbaa ooo, Wuribware a kufwiine timaa-o mɔɛ tɛɛ ywee bamo ɔkɔ se daa. ¹⁷ Ne Peetroo na Yohanee a teyi bamo asaree bɔ dɔɛɛ bamo se, ne baa nya Wuribware a kufwiine timaa-o.

¹⁸ Simɔɛ a ɛu feye Peetroo na Yohanee a ba bamo asaree bɔ dɔɛɛ akɔregyipɔ ne bɔ bɔ mfeɛ-ɔ se, ne baa nya Wuribware a kufwiine timaa-o si-o, ne oo ke Peetroo na Yohanee atanne. ¹⁹ Ne ɔ ye, “Mɔɛ! sa ɛ gbaa mɔ anɛ a keyaalen-ɔ na ɛ gbaa, mɔ ya ba kesaree bɔ dɔɛɛ ɔkɔ se, na sese-ɔ nya Wuribware a kufwiine timaa-o.”

²⁰ Amaa Peetroo a beɛnaa mɔ nee feye, “Wuribware sa a fɔ aa fɔ atanne lwee deekpa ne oo kure bɔ beya na ɔ bɔ kywɛɛ ebɔye awaapɔ-ɔ, a lee feye fɔ a fa feye fɔ e taare a fɔ sɔɔ Wuribware aketɔ-ɔ. ²¹ Fɔ mɔɛ tii ane se, ne fɔ-ɔ fɔ beɛ fɔ maa taare a fɔ waa ane kusun mɔ, bɔ lee feye ebɔye ne e bɔ fɔ kakpɔnɔ-rɔ kyɔ bweetɔ Wuribware ase. ²² Amɔse-ɔ nu fɔ

eyee bɔ lee fɔ asen bɔye mɔ ne fɔ a fa-ɔ se, na fɔ kore Wuribware feye ɔ taa fɔ asen bɔye mɔ bɔ ke fɔ. ²³ A lee feye mɔ a ŋu feye fɔ kokwee ne fɔ de-o kyɔ bweetɔ, ne fɔ ebɔye ne fɔ de-o mɔ kyɔ fɔ se.”

²⁴ Amɔ feraa, ne Simɔn a tɔwe gywii Peetroo na Yohanee feye, “Mɔ e kore mone nee, mon' kore Wuribware sa mɔ, na atɔ mɔ ne fɔ a tɔwe amɔ asen-ɔ peee ma kan waa mɔ.”

²⁵ Peetroo na Yohanee a tɔwe ketɔ ne Yeessuu a waa bamɔ fɔnfɔn akatɔ-rɔ na abwaresen gywii asese-ɔ lowe-ɔ, ne baa kinɔi yɔ Yerɔsalɛm man-nɔ. Bamɔ a kinɔi ba yɔ-ɔ, ne baa tɔwe abwaresen gywii Samariya eman eman-nɔ awuye.

Filipo na Itiyopiya krakyeɛ bresɛ ko asen

²⁶ Ne Wuribware kabɔɔ ko a lee soso bɔ tɔwe gywii Filipo feye, “Waa siraa yɔ kyɔwe twɛekpa kebenasaree se ya borɔ kpa ne ɔ lee Yerɔsalɛm man-nɔ ɔ yɔ Gasa man-nɔ.” (Mbeyɔmɔ bɔ mon lee bɔ kpa amɔ, a lee feye ɔko mon lee o te ifuri amɔ se.) ²⁷ Ne Filipo a waa siraa, ne ɔ ywee kpa-ɔ se. Amɔ sweere ko ne ba tee mɔ e Itiyopiya-o krakyeɛ bresɛ ko ne ɔ deere bamɔ wurekyee ne ba tee mɔ e Kanɔakee-o atanne se-ɔ te mɔ kpana tireelaa ko-rɔ. Mɔ a kɔore Wuribware gyi-o si-o ne ɔ yɔ Yerɔsalɛm man a ɔ ya sun Wuribware mɔ sunkpa-ɔ mfen. Ne mbeyɔmɔ o kinɔi ɔ yɔ pe. ²⁸ Mɔ a te-ro-o, na ɔ kare Wuribware kyaamɛ Isaya a asen ne ɔ kyoree waa abwaresen wɔre-ɔ-rɔ-ɔ kenken ɔ yɔ. ²⁹ Mfen ne Wuribware a kufwiɔne timaa-o a tɔwe gywii Filipo feye, “Yɔ tireelaa ne ɔ gye fɔ ŋkpeɛ-ɔ amɔ ase, na fɔ ya nare meraa mɔ.” ³⁰ Ne Filipo a yɔ mɔ ase ya nu feye ɔnyare amɔ e kare abwaresen wɔre-ɔ-rɔ kebegya ne Wuribware kyaamɛ Isaya a kyoree-ɔ. Ne oo bise mɔ feye, “Fɔ i nu ketɔ ne fɔ e kare-ɔ kaase aaa?” ³¹ Ne Itiyopiya krakyeɛ bresɛ amɔ a beɔnɔaa mɔ feye, “Emene ne mɔ e waa a n nu kaase na ɔko mon kaapo mɔ?” Ne ɔ sa ne Filipo a dee lweero kyena mɔ ase, ne baa kya se ba yɔ. ³² Wɔre ne ɔ kare-ɔ-rɔ, Isaya a kyoree nee e,

“ɔ waa dinɔ feye kasannegyii ne bɔ de a bɔ ya mɔɔ-ɔ,
bɛɛɛ ŋkɔ sanne ne ba tenɔ mɔ ifwii si,
na ɔ maa su-o, ɔ mon tɔwe seye.

³³ Ne baa waa mɔ awɔrefɔɔ na mɔ asen de kpa
ne bamɔ mɔ baa kine bɔ mon taa kasentɔ sa mɔ.

ɔko maa taare a ɔ kaapo mɔ ananagyi,
bɔ lee feye baa ten mɔ ŋkpa se, lee mɔ lee kaye mɔ-rɔ.”*

³⁴ To, ne oo bise Filipo feye, “Tɔwe sese ne kyaamɛ mɔ e tɔwe mɔ asen-ɔ gywii mɔ, mɔ eyee ne o de bɛɛɛ ɔko aaa?” ³⁵ Ne Filipo a kaapo ɔnyare-ɔ abwaresen-ɔ-rɔ lee mfen ne ɔ kare-ɔ tɔwe Yeessuu kayɔwɔre se asen gywii mɔ.

³⁶ Bamɔ a yɔ, ne baa ya fɔ bɔn ko ase-ɔ, ne krakyeɛ amɔ ye, “Kee, nkyu ko e bɔ mfee-ɔ. Ne ntetɔ se ne ma bɔ asuu-o nee?” [³⁷ Ne Filipo a tɔwe gywii mɔ feye, “Fɔ ya kɔore gyi fɔ kakponɔ-rɔ feraa, fɔ e taare a fɔ bɔ asuu.” Ne ɔ beɔnɔaa feye, “Mɔ a kɔore gyi. Mɔ a kɔore gyi feye Wuribware mɔ gyi-o e gye Yeessuu Kristoo.”] ³⁸ Amɔ feraa ne krakyeɛ-ɔ a sa ne tireelaa ne bɔ te-ro-o a yere, ne mɔ aa Filipo a lee yɔ nkyu-o-ro, ne Filipo a bɔ mɔ asuu. ³⁹ Bamɔ kedeɔ lee nkyu-o-ro, ne Wuribware a kufwiɔne-o a taa Filipo o de o yii. Amose-ɔ krakyeɛ-ɔ mon lee ŋu mɔ. Ne ɔ kya mɔ kpa se yɔ pe na mɔ akatɔ a gyi. ⁴⁰ Amaa Filipo bɔ sa se ɔ bɔ Asɛdɔd man-nɔ, ne ɔ kya se yɔ Kayesareya man-nɔ. Ne ɔ tɔwe asen timaa-o kpa-rɔ gywii man kɛmaa se awuye.

9

Anɛn ne Sɔɔl a kyurɔwi mɔ mfɛɛɛ bɔye-ɔ

* 8:33 Isaya 53.7-8 (LXX).

1-2 Bɔ fɔ mbeyɔmɔ-ɔ, Sɔɔl san ɔ yere-ro kenken ɔ kpa ekpa ne ɔ nya na ɔ bɔ mɔɔ bamo ne bɔ gya ane nyanpe Yeessu a ekpa-ɔ se-ɔ. Amose-ɔ ne ɔɔ yɔ Wuribware alɔnɔpɔ bresɛ-ɔ ase ya kpa ewore ne ee sa mɔ kpa a ɔ yɔ Damasikus man-nɔ ya lwee kebwarekore akyan-nɔ mfen-ɔ. San-ɔ, mɔ ya lweero ya nu akyee beee anyare ne bɔ gya Yeessu a ekpa-ɔ se mfen-ɔ, ɔ taare a ɔ kra bamo yaa Yerusalem man-nɔ ya tii.

3 Sɔɔl a yɔ ɔ tɔ Damasikus man-nɔ-ɔ, kaluwa konko ne kelanherɔ ko feye elɛɛɛ-ɔ a lee awore-ro bɔ wee mɔ se. 4 Mfen ne ɔɔ lee da sweere, ne oo nu bore ko a tɔwe o gywii mɔ feye, “Sɔɔl, ntetɔ nee ne fɔ e tɔraa mɔ anen?”

5 Ne Sɔɔl a bise feye, “Mɔ nyanpe, fɔ nse nee?” Ne bore amo a benhaa ε, “Mɔ e gye Yeessu ne fɔ e tɔraa mɔ-ɔ. 6 Amaa, kosɔ yɔ man-ɔ-ro na ɔko kaapo fɔ ketɔ ne fɔ waa mfen-ɔ.”

7 Amaa, asese ne bamo aa mɔ naa kpa-ɔ-ro mon bunji kanɔ, ne baa sii yere. Baa nu bore-ɔ, bamo mɔ bɔ mon nu ɔko. 8 Ne Sɔɔl a kosɔ kyuwi-ro, amaa mɔ a bunji akatɔ-ɔ, ɔ mon lee ɔ kee. Amose-ɔ ne bamo ne mɔ aa bamo naa-ɔ a kra mɔ kesaree-ro yaa bɔ lwee Damasikus man-nɔ. 9 Amɔ nke nsa na ɔ mon kee, na ɔ mon gyi, ne mɔ-ɔ mɔ mon nuu.

10 San amo, bamo ɔko ne ɔ gya Yeessu a ekpa-ɔ se-ɔ mɔ bɔ Damasikus mfen, ne ba tee mɔ ε Ananias. Ne ane nyanpe Yeessu a tee mɔ dee-ro-o feye, “Ananias!” Ne ɔ benhaa ε “Kee mɔ, mɔ nyanpe.” 11 Ne ane nyanpe a tɔwe gywii mɔ feye, “Waa siraa na fɔ yɔ kabore ne ba tee ε ‘Kabore kyerarase’-ɔ se na fɔ lwee anyare ko ne ba tee mɔ ε Yudas a lɔn-ɔ-ro bise anyare ko ne ɔɔ lee Taasus man-nɔ ne ba tee mɔ ε Sɔɔl-ɔ se. ɔ bɔ mfen ɔ kore kebwarekore. 12 Ne oo nu dee-ro feye anyare ko ne ba tee ε Ananias-o a lweero bɔ ba mɔ kesaree bɔ dɔnɔ mɔ se a mɔ akatɔ nya beɛ bunji.”

13 Ne Ananias a benhaa feye, “Mɔ nyanpe, asese bweetɔ a tɔwe anyare mɔ asen gywii mɔ, ne mɔ a nu aworefɔɔ ne ɔɔ bɔ waa fɔ asese ne bɔ bɔ Yerusalem man-nɔ-ɔ asen. 14 Ne ɔɔ nya keyaalen bɔ lee Wuribware alɔnɔpɔ abresɛ ase feye ɔ ba Damasikus mfee bɔ kra asese peee ne ba sun fɔ-ɔ.”

15 Ne ane nyanpe Yeessu a tɔwe gywii mɔ feye, “Yɔ, a lee feye mɔ a lee mɔ feye ɔ waa mɔ kusun-o, na ɔ tɔwe asen ne n de-o na mɔ keyaalen gywii nde se awuye-o na bamo awure na Yudaa awuye-o peee. 16 Na mɔ fanfan kaapo mɔ aworefɔɔ ne o kperi kusun ne ɔ waa a ɔ sa mɔ-ɔ se na o gyi-o.”

17 Amose se-ɔ ne Ananias a yɔ ya lwee lɔn ne Sɔɔl bɔ mɔ-ro-ɔ, ne ɔɔ taa mɔ asaree bɔ dɔnɔ Sɔɔl se, ne ɔ ye, “Mɔ kosobee Sɔɔl, ane nyanpe Yeessu fanfan ne oo lee mɔ eyee bɔ kaapo fɔ san ne fɔ bɔ kpa-ro fɔ e ba mfee-ɔ ya sun mɔ fɔ ase. Oo sun mɔ fɔ ase nee a fɔ akatɔ beɛ nya bunji feye san-ɔ anen ne a du-o, na Wuribware a kufwiine timaa-o ywee fɔ se.”

18 Puri amɔ-ro mfen ne atɔ ko feye nkingyi agyafɔ-ɔ a lee Sɔɔl akatɔgyi-ro lee da, ne mɔ akatɔ a bunji waa feye san-ɔ anen ne a kee-ɔ, ne ɔɔ kosɔ yere. Ne ɔɔ bɔ asuu. 19 Mɔ a gyi ateese-o kamɛ-ro, ne ɔɔ beɛ waa keyaalen.

Anen ne Sɔɔl a tɔwe abwaresen Damasikus man-nɔ-ɔ

Ne Sɔɔl a gyi nke mfene ko Kristoo akɔregyipo ne bɔ bɔ Damasikus man-nɔ-ɔ ase. 20 Ne ɔɔ yɔ mfen a kebwarekore akyan-ɔ-ro ya lee ɔ tɔwe abwaresen feye Yeessu gye Wuribware mɔ gyi-o nee. 21 Ne eyee a kpen bamo ne ɔɔ tɔwe asen-ɔ gywii bamo-ɔ peee. Ne bɔ ye, “N gye anyare ne ɔ bɔ Yerusalem man-nɔ ɔ mɔɔ asese ne ba sun Yeessu-o nee eee? ɔ mon ba mfee nee feye ɔ ba ɔ bɔ kra Yeessu asunpo ne bɔ bɔ mfee-ɔ na o kinhaa bamo yaa Wuribware alɔnɔpɔ abresɛ-ɔ ase nee eee?” 22 Amaa kake kemaa mɔ na Sɔɔl a kekaapo-ɔ-ro e waa len ki tii si. Mɔ a kaapo-ro neene ketɔ se ne Yeessu e gye Kristoo ne Wuribware a sun bɔ kyonwe kaye-ro a asese-ɔ feye ɔ morɔwe bamo-ɔ, Yudaa awuye ne bɔ bɔ Damasikus mfen-ɔ mon taare lee kanɔ ko.

23 Amɔ a kyee, ne Yudaa awuye-o a gyanne kra anen ne ba waa a bɔ mɔɔ Sɔɔl-ɔ. 24 Amaa oo nu ketɔ ne Yudaa awuye-o a kra-ɔ. Ne nkee mpase na kanye bɔ yere man kidenbee a

abunogyi-o-ro ba kpa Sɔɔl a bɔ mɔɔ. ²⁵ Amaa nke nkɔ kanye ne bamɔ ne bɔ gya Sɔɔl se-ɔ a taa mɔ yaa keban̄sɔrɔɔ kekyaŋ kɔ ne baa pwεε bɔ mɛraa maŋ a kiden̄bee-o sɔsɔ, ne ɔɔ bɔrɔ mfan̄sereε kɔ-rɔ ne baa taa mɔ waa kike dabe kɔ-rɔ, ne baa ba ife bɔ da-rɔ, ne baa kra ife-o-ro yɔwe mɔ-rɔ bɔye baa bɔ yweε sweere. Ne ɔɔ sere lee mfen̄ bee yɔ Yerɔsalɛm maŋ-nɔ.

Aneŋ ne Sɔɔl a kin̄ji yɔ Yerɔsalɛm maŋ-nɔ-ɔ

²⁶ Sɔɔl a fɔ Yerɔsalɛm maŋ-nɔ-ɔ, ne ɔ kpa a o tii bamɔ ne baa kɔɔre Yeesuu gyi-o si. Amaa bɔ mɔŋ kɔɔre mɔ gyi feye nkeε o tii bamɔ se, ne kufu a nya bamɔ pεεε. ²⁷ Ne Bar-Nabas* a ba bɔ yaa mɔ Yeesuu ayaa-rɔ ayerepɔ-ɔ ase. Ne ɔɔ kaapɔ bamɔ-rɔ aneŋ ne Sɔɔl a n̄u ane nyan̄pe Yeesuu kpa-rɔ-ɔ na aneŋ ne Yeesuu a sa seŋsa gywii mɔ-ɔ, na aneŋ ne Sɔɔl a nya kakpɔnɔ kaapɔ abwareseŋ Yeesuu ken̄yare-rɔ Damasikus maŋ-nɔ-ɔ. ²⁸ Amɔse se-ɔ ne Sɔɔl a sii bamɔ ase, ne ɔɔ nya kakpɔnɔ tɔwe abwareseŋ Yeesuu ken̄yare-rɔ Yerɔsalɛm maŋ-nɔ pεεε. ²⁹ Ne ɔɔ bee tɔwe abwareseŋ gywii Yudaawuye ne ba sa Griiki seŋsa-ɔ, ne mɔ aa bamɔ a gyiiri ikii bɔ lee abwareseŋ-ɔ se. Amɔse-ɔ ne ba buwi ba kpa ekpa a bɔ mɔɔ mɔ. ³⁰ Saŋ ne Yeesuu akɔɔregyipɔ-ɔ a n̄u aneŋ-ɔ, ne baa yaa Sɔɔl Kayesareya maŋ-nɔ, ne baa ya ba mɔ bɔ kyɔŋwe mɔ aye Taasus ne ɔ bɔ efɔ-ɔ. ³¹ Nkeε fεraa, bɔ lee aneŋ ne Sɔɔl a kii Kristoo akɔɔregyipɔ ne ɔ mɔŋ lee ɔ tɔɔraa Kristoo akɔɔregyipɔ, asɔreε awuye ne bɔ bɔ Yudeya sweere se na Samariya sweere se-ɔ pεεε eyee a yuri bamɔ. Ne Wuribware a kufwiin̄je timaa-o a sa asɔreε awuye-o keyaalen̄ na wɔre, ne asεε bweεtɔ a bɔ tii bamɔ se, bɔ lee aneŋ ne baa bu ane nyan̄pe Yeesuu-o si.

Aneŋ ne Peetroo a yɔ Lidaa na Yopaa eman̄-nɔ-ɔ

³² Ne Peetroo a nare maŋ kemaa ne Yeesuu akɔɔregyipɔ-ɔ bɔ-ɔ se ɔ laa bamɔ. Ne saŋ kɔ ɔɔ yɔ bamɔ ne bɔ bɔ Lidaa maŋ-nɔ-ɔ ase a ɔ ya laa bamɔ. ³³ Mfen̄ ne ɔɔ yɔ n̄u ɔnyare kɔ ne ba tee mɔ ε Iniya, ne mɔ kayɔwɔre pεεε mɔ a wu, ne ɔ maa taare a ɔ kɔsɔ lee kraŋ se nsu mburuwa-o. ³⁴ Mfen̄ ne Peetroo a tee mɔ ken̄yare ε, “Iniya, Yeesuu Kristoo e gye ne ɔ sa a fɔ kpaare. Kɔsɔ bɔɔ fɔ kraŋ.” Puri-ro mfen̄ ne Iniya a kɔsɔ kyuwi-ro. ³⁵ Ne asεε ne bɔ te Lidaa maŋ-nɔ na Sarɔŋ ifuri si-o pεεε a n̄u ɔnyare amɔ a kpaare-ɔ, ne baa kɔɔre Yeesuu gyi, ne baa bɔ gya mɔ ekpa-ɔ se.

³⁶ Amɔ ɔkyee kɔ mɔ bɔ Yopaa maŋ ne mɔ aa Lidaa mɔŋ bɔ efɔ bweεtɔ-ɔ-rɔ, ne ɔɔ kɔɔre Yeesuu gyi bweεtɔ. Mɔ ken̄yare e gye Tabitaa. (Amaa Griiki-ro mɔ ken̄yare e gye Dɔɔkas, kaase e kaapɔ feye Kyan̄kpɔraŋ.) ɔkyee mɔ fεraa atiripɔ-rɔ kekya na kedamen̄an̄se wɔre dooo ne ɔ naa ɔ waa. ³⁷ Saŋ amɔ mɔ, ɔɔ lɔ, ne oo wu. Ne baa gyee mɔ taa mɔ kifuniŋ-o bɔ beya keban̄sɔrɔɔ kekyaŋ kɔ-rɔ sɔsɔ na ba su kale. ³⁸ Amɔse-ɔ Yopaa awuye ne baa kɔɔre Yeesuu gyi-o a nu Peetroo si feye ɔ bɔ Lidaa maŋ-nɔ-ɔ, ne baa suŋ abεε anyɔ kɔ mɔ ase feye bɔ ya tɔwe gywii mɔ ε, “Ane e kɔre fɔ, waa men̄an̄ ba ane ase.”

³⁹ Ne Peetroo a waa siraa, ne mɔ aa abεε anyɔ amɔ a yɔ. Bamɔ a fɔ-ɔ, ne baa yaa Peetroo keban̄sɔrɔɔ kekyaŋ ne ɔkyee-ɔ da kemo-rɔ-ɔ. Ne akpenlekyee yere muruwaa kifuniŋ-o na ba su. Ne baa ba ekaare ne ɔkyee-ɔ a baara sa atiripɔ saŋ ne o te-o bɔ kaapɔ Peetroo aneŋ ne ɔkyee-ɔ bware-o.

⁴⁰ Ne Peetroo a sa ne bamɔ pεεε a lee kekyaŋ-ɔ-rɔ, ne oo kpuni an̄urii, ne ɔɔ kɔre kebwarekɔre, ne oo kii ba kifuniŋ-o ase, ne ɔ ye, “Tabitaa, kyin̄ji kyena.” Mfen̄ ne oo bun̄ji akatɔ. Mɔ a n̄u Peetroo-o, ne oo kyin̄ji kyena. ⁴¹ Ne Peetroo a tɔ mɔ-rɔ, ne ɔɔ kra mɔ-rɔ kya mɔ-rɔ, ne ɔɔ kɔsɔ yere. Ne Peetroo a tee bamɔ ne baa kɔɔre Yeesuu gyi-o pεεε na akpenlekyee-ɔ, ne ɔɔ ba ɔkyee-ɔ bɔ kaapɔ bamɔ. ⁴² ɔkɛmaa ne ɔ bɔ Yopaa maŋ-nɔ-ɔ a nu asen̄ mɔ. Ne asεε bweεtɔ a kɔɔre Yeesuu gyi. ⁴³ Ne Peetroo a gyi nke kafweε kɔ gban̄seba ne ba tee ε Simɔŋ-ɔ ase Yopaa mfen̄.

* 9:27 Ayaa-rɔ ayerepɔ-ɔ asun 4.36.

10

Peetroo na Kooniiliyus

¹ Saṅ amò mò, ònyare kò mò bọ Kayesareya maṅ-nò, ne ba tee mò ε Kooniiliyus. Mò e gye Roma awuye asoogyaa alafa asiye ne ba tee bamò ε Italiya asoogyaa-o-ro kelafa òbr̄es̄e. ² Ɔ gye s̄es̄e timaa nee f̄ee. Ne mò aa mò l̄òṅ-nò awuye p̄ee mò a m̄oṅ gye Yudaa awuye gbaa ooo, ne ba sun Wuribware. Ne ò bee ò kya Yudaa awuye atiripò-rò, na ò kore kebwarekore saṅ k̄ema. ³ Kake ṅkò, kyòw̄e kikpeerebee, ne ònyare mò a yò ya kore kebwarekore, ne oo ṅu kòtòkò feye dee-ro-o. Wuribware kabòò kò ne oo ṅu neene-ò na oo lweero mò ase tee mò feye “Kooniiliyus!”

⁴ Na kufu de mò, ne ò deere Wuribware kabòò-ò, ne oo bise feye, “Nteto nee, mọ nyanpe?”

Ne Wuribware kabòò amò a beṅṅaa mò ε, “Wuribware akatò a gyi fò kebwarekore na kedamenan̄s̄e ne fò e waa atiripò-ò se, ne ò kpa a ò beṅṅaa fò. ⁵ Na mbeyòmò sun as̄es̄e bọ kyòṅw̄e Yopaa maṅ-nò, na bọ ya tee ònyare kò ne ba tee ε Simòṅ Peetroo-o. ⁶ Ɔ gye gban̄s̄eba ne ba tee mò ε Simòṅ, ne o te òp̄oò k̄ee-ò òfò nee.”

⁷ Ne Wuribware kabòò-ò a lee mfen̄ o yii, ne Kooniiliyus a tee mò anya anyò na soogyaa kòṅkò ne ò waa kusun ò sa mò mò l̄òṅ-nò, ne o sun Wuribware-ò. ⁸ Ne ò t̄ow̄e ketò ne kaa waa-ò gywii bamò, ne oo sun bamò bọ kyòṅw̄e Yopaa maṅ-nò.

⁹ Kemò kaye ṅke-o ne baa yò ba t̄ò-rò Yopaa-o, ne Peetroo a dee bamò akyaṅ t̄es̄es̄e amò kòkò mpas̄e amò a ò ya kore kebwarekore. ¹⁰ Saṅ-ò akòṅ de mò, ò kpa ateese a o gyi. Bamò a maa se ba waa ateese-o, ne oo ṅu ketò kò feye dee-ro-o. ¹¹ Oo ṅu nee feye awòre-rò a buṅṅi-ro, ne waagya dab̄e kò a lee s̄os̄o ò ba-rò feye b̄okò a de mò aṅu ana-ò-rò, ne ò b̄o lee da-rò mò ase. ¹² Mbò na awò na akeri na mbogyii ew̄orese ew̄orese mò b̄o waagya amò-rò. ¹³ Ne oo nu b̄ore kò a lee s̄os̄o t̄ow̄e gywii mò feye, “Peetroo, k̄os̄o na fò m̄ò wò!”

¹⁴ Amaa Peetroo a beṅṅaa nee ε, “Mò nyanpe, ma gyi mmò daa, a lee feye mò a k̄os̄o-ò, m̄oṅ t̄ee gyi ketò ne an̄e Yudaa awuye mbraa-ò ye a gye iyisi ne ba kisi-o.” ¹⁵ Ne b̄ore-ò a bee t̄ow̄e nȳs̄ep̄o gywii mò feye, “Ketò ne mbeyòmò Wuribware ye ki bware kigyi-o, fò-ò fò ma kisi kigyì!”

¹⁶ Ne b̄ore amò a t̄ow̄e amò-ò iluwi ̄esa gywii mò, ne oo kine kigyi an̄e de, ne atò-ò p̄ee a bee k̄iṅṅi yò s̄os̄o.

¹⁷ Peetroo a saṅ ò fa ketò ne oo ṅu-o mf̄ere-ò, na ṅkee ne as̄es̄e ne Kooniiliyus a sun bamò-ò a fò Simòṅ l̄òṅ ba b̄o yere mò kabuno. ¹⁸ Ne baa bise b̄o kyòṅw̄e l̄òṅ-ò-rò feye, “Ɔfò kò b̄o l̄òṅ m̄ò-rò mf̄ee ne ba tee mò ε Simòṅ Peetroo aaa?” ¹⁹ Peetroo a saṅ ò b̄o k̄ekyaṅ-ò s̄os̄o mfen̄ ò fa ketò ne oo ṅu-o mf̄ere-ò, ne Wuribware a kufwiin̄e-o a t̄ow̄e gywii mò feye, “Nu! As̄es̄e asa kò b̄o mf̄ee ba kpa fò. ²⁰ Am̄os̄e-ò waa siraa na fò k̄p̄orow̄e yò l̄òṅ-nò, na fò aa bamò yò bamò aye, a lee feye mò ya sun bamò. Fò ma kine.” ²¹ Ne Peetroo a k̄p̄orow̄e ya t̄ow̄e gywii as̄es̄e asa amò feye, “Mò ne m̄one i buwi m̄one e kpa nee. M̄one kpa se?”

²² Ne b̄o ye, “To, an̄e m̄oṅ de b̄oye kò. Roma soogyaa b̄res̄e Kooniiliyus ya sun an̄e fò ase. Ɔ gye s̄es̄e timaa, ne o sun Wuribware, ne Yudaa awuye m̄ò p̄ee i bu mò. Wuribware kabòò kò a ba mò ase b̄o t̄ow̄e gywii mò feye ò tee fò mò aye, na o nu ketò ne fò de a fò t̄ow̄e-ò.”

²³ Amò f̄eraa, ne Peetroo a sa ne baa lwee l̄òṅ-nò, ne ò p̄op̄ore bamò na b̄o di a kaye ke. Kaye a ke-o, ne ò waa siraa, ne mò aa bamò na Yopaa awuye bamò ne baa k̄òre Yeessu gyi-o b̄okò a yò.

²⁴ Kemò kaye ṅke-o ne baa fò Kayesareya maṅ-nò kyò ya t̄o feye Kooniiliyus na mò kow̄eb̄ee-ana na mò nyare-ana ne ò tee-ò a waa siraa b̄o te b̄o gywii mò. ²⁵ Peetroo a deṅ o lwee l̄òṅ-ò-rò, ne Kooniiliyus a lee b̄o gyan̄ṅaa mò buṅṅe kp̄uni aṅurii mò akatò-rò sun mò. ²⁶ Ne Peetroo a t̄ow̄e gywii mò ε, “O daabii, k̄os̄o yere, mò f̄oṅf̄oṅ gye s̄es̄e nee feye fò-ò de.”

²⁷ Bamō a lwee lɔŋ-ɔ-rɔ-ɔ na ɔ sa seŋsa Kooniiliyus ase, ne ɔɔ ya tō feyε asesε bweētɔ a gyanŋe mfeŋ. ²⁸ Ne ɔɔ tōwe gywii bamō feyε, “Mone fɔŋfɔŋ nyi feyε ane Yudaawuyee a mbraa-ɔ moŋ sa kpa feyε Yudaanyi na ɔko ne ɔ moŋ gye Yudaanyi nare beεε o lwee mō lɔŋ-nō. Amaa mbeyɔmō Wuribware a kaapo mō feyε m ma leε tenŋi-ro na m ma leε tōwe feyε ɔko de iyisi na ŋ kperi aneŋ se na mō aa mō ma nare. ²⁹ Amose se ne mone a sun tee mō-ɔ, ne moŋ kine, ne mō a ba-ɔ nee. To, mō i bise mone feyε kemo se ne mone a tee mō.”

³⁰ Ne Kooniiliyus ye, “To, moŋ de bɔye kō. Ndɔɔ ŋke nna nee feyε mō a yɔ a ŋ ya kore kebwarekore mō lɔŋ-nō mpase, ne mō a ŋu ɔnyare kō feyε dee-ro-o na ɔ yere mō akatɔ-rɔ o bun kaare toresesε. ³¹ Ne ɔ ye, ‘Kooniiliyus, Wuribware a nu fō kebwarekore, ne oo ŋu kedamenanŋse ne fō e waa atiripo-ɔ peεε.’ ³² Ne ɔ ye, ‘Mbeyɔmō sun ɔko Yopaa maŋ-nō na ɔ ya tee ɔnyare ne ba tee ε Simōŋ Peetroo-o. ɔ gye ɔfɔ ɔ bō ɔnyare kō ne ba tee mō ε Simōŋ Gbanseba ne o te ɔpo kεε-ɔ aye!’ ³³ Amose ne mō a sun tee fō. Fō a ba-ɔ, aa waa mō kōne bweētɔ. Mbeyɔmō ane peεε a gyanŋe ane nyanŋe Wuribware akatɔ-rɔ ane e kpa a ane nu ketɔ ne ɔ ye fō tōwe gywii ane-ɔ nee.”

Ketɔ ne Peetroo a tōwe gywii Kooniiliyus-ana-ɔ

³⁴ Ne Peetroo a lee ɔ tōwe ketɔ ne o de a ɔ tōwe-ɔ. ɔ ye, “Mbeyɔmō fεraa, Wuribware a kaapo mō feyε bō fō ndɔɔ, mō a waa bɔye feyε mō a tenŋi asesε-ro-ɔ. Amaa Wuribware ase fεraa, ɔko moŋ kwee, ne ɔ maa bu ɔko ɔ kyoŋ ɔko. ³⁵ Na Wuribware fεraa, kasuro kemaa ne fō a lee kamō-ro-ɔ, ne fō e tee fō i sun mō, ne fō e waa ketɔ ne ɔ kpa-ɔ, ɔ kpa fō aseŋ. ³⁶ Amō-ɔ peεε gbaa Isireelii awuyee ne Wuribware a taa mō aseŋ amō bō sa. Ne ɔ bōrɔ Yeesuu Kristoo si tōwe abwaresen feyε Wuribware e kpa a o yuri ane ŋkponɔ. Amaa kasentŋ fεraa Yeesuu moŋ gye ane Yudaawuyee wore nyanŋe nee. ɔ gye toŋ kemaa awuyee nyanŋe nee. ³⁷⁻³⁸ Mō e kōre a n gyi feyε mone a nu aseŋ ne aa ba ane aye ŋke mfene mō-ro-ɔ. Saŋ ne Yohanee Osuubɔpo-ɔ e tōwe abwaresen feyε asesε nu bamō eyee, na bō lee bamō ebɔye-ro, na ɔ bō bamō asuu-o, ne Wuribware a sa Yeesuu Nasaretenyi-o mō keyaalen na mō kufwiŋe timaa-o. M beε mō e kōre a n gyi feyε mone a nu aneŋ ne Yeesuu a gye ŋkpeε waa mō kusun Galileya sweere se, ne oo muruwi ane sweere se peεε-ɔ. Wuribware a gya mō kamεε-ɔ se-ɔ, ɔɔ waa itimaa toŋ kemaa ne ɔɔ yɔ-ɔ, ne ɔɔ kya alɔpo na bamō ne ɔbansam te bamō se-ɔ. ³⁹ Ne ane peεε a ŋu ketɔ kemaa ne ɔɔ waa Yudeya sweere peεε se na Yerusalem maŋ-nō-ɔ. Ne baa ba ndangyii bō da mō bō mera kiyii kpare-abεε-ro se mō. ⁴⁰ Ne kemo kake sasεpo-ɔ ne Wuribware a kyinŋi mō lee lowi-ro, ne oo lee mō eyee ifuri. ⁴¹ Amaa n gye ɔkemaa ya ŋu mō. Ane ne ane gye bamō ne ɔɔ kyɔ lee-o ya ŋu mō, ane ne ane a ŋu ketɔ kemaa ne Yeesuu a waa-ɔ, ne ane aa mō a gyi ateese, ne ane a nuu nta saŋ ne oo kyinŋi lee lowi-ro-o kamεε-ro. ⁴² Ne ɔɔ tōwe gywii ane feyε ane tōwe mō aseŋ gywii asesε bō kaapo bamō feyε mō ne Wuribware a lee feyε ɔ waa bamō ne bō moŋ tee wu-o na bamō ne baa wu-o peεε ɔseŋgyipo. ⁴³ Ne Wuribware a akyaamεε-ɔ peεε ne baa deε kyena-ɔ a tōwe mō aseŋ feyε Wuribware e taa ɔkemaa mō ne ɔɔ kōre mō gyi-o ebɔye a ɔ bō ke mō. Wuribware e bōrɔ Yeesuu si na ɔ taa ɔkemaa ne ɔ kōre mō a o gyi-o ebɔye bō ke sesε-ɔ.”

⁴⁴ Na Peetroo saŋ ɔ sa seŋsa, ne Wuribware a kufwiŋe timaa-o a bō yweε ɔkemaa ne ɔ bō mfeŋ o nu mō aseŋ-ɔ se. ⁴⁵ Ne eyee a kpeŋ Yudaawuyee ne baa kōre Yeesuu gyi, ne bamō aa Peetroo peεε a lee Yopaa, ne bō yere mfeŋ-ɔ, bō lee aneŋ ne Wuribware a sa ne mō kufwiŋe timaa-o a yweε bamō ne bō moŋ gye Yudaawuyee-o gbaa se-ɔ. ⁴⁶ A lee feyε baa nu bamō a sa esenŋsa kō ne bamō aa asesε-ɔ fɔŋfɔŋ gbaa maa nu emō-ro-ɔ, na ba kyorɔ Wuribware a kedabe-ɔ. ⁴⁷ Ne Peetroo ye, “Asesε mō a nya Wuribware a kufwiŋe timaa-o nee feyε ane-ɔ deε. Amose-ɔ ɔko e taare a o kuŋ bamō feyε ane ma ba nkyu bō bō bamō asuu aaa?” ⁴⁸ Amose se-ɔ ne ɔɔ sa ne baa bō bamō asuu Yeesuu Kristoo kenya-re-ro. Ne bō ye Peetroo kyena bamō ase ŋke ŋnyɔ kō.

11

Peetroo kumuruwi-ro a ketò ne ò bò tòwẹ gywii Yeròsalẹm asàrẹẹ awuye-o

¹ Ne Yeesuu ayaa-rò ayerepò-ò na Yudeya sweere se a bamò ne baa kòrẹ Yeesuu gyi-o pẹẹ a nu feyẹ bamò ne bò mọṅ gye Yudaawuye-o gbaa a nu abwaresen-ò, ne baa kòrẹ amò gyi. ² Amòse-ò san ne Peetroo a yò Yeròsalẹm maṅ-nò, ne bamò ne bò yere-rò feyẹ bò tenṅe bamò ne bò mọṅ gye Yudaawuye-o atweetu-o pwee na bamò aa bamò de taare nare na bò gyi abee ase-ò a porò mò feyẹ, ³ “Fò a waa òfò ya sowe bamò ne bò mọṅ tenṅe atweetu-o aye.”

⁴ Amòse-ò ne Peetroo a tòwẹ ketò ne kaa waa-ò pẹẹ kegyase kegyase gywii bamò. ⁵ Ò tòwẹ nee e, “San ne m bò Yopaa maṅ-nò mò e kore kebwarekore-ò, ne mò a ṅu atò kò feyẹ dee-ro-o a lee soso a ba feyẹ bamò a kra waagya aṅu ana-rò, ne ba yowe-rò ba lee soso ba-rò-ò. Ne ò bò lee da mò akatò-rò. ⁶ Mò a deere waagya-ò-rò-ò, ne mò a ṅu mbò na awò na akeri na mbogyii. ⁷ Ne mò a nu bore kò a lee soso tòwẹ gywii mò feyẹ, ‘Peetroo, koso yere na fò mào wò.’ ⁸ Amaa mò a benṅaa mò nee feyẹ, ‘Mò nyanpe, ma gyi mmò daa, a lee feyẹ mò a koso-ò, mọṅ tee gyi ketò ne ane Yudaawuye mbraa-ò ye a gye iyisi ne ba kisi-o.’ ⁹ Ne bore amò a bee tòwẹ e, ‘Ketò ne mbeyòmò Wuribware ye ki bware kigyi-o, fò-ò fò ma kisi kigyii.’ ¹⁰ Amò-ò a waa iluwi esa, ne ṅkee amò pẹẹ a bee kinṅi yò soso. ¹¹ Mfen ne abee asa kò ne baa sun bamò lee Kayesareya maṅ-nò-ò a fò lṅ ne n te mò-rò-ò. ¹² Ne Wuribware a kufwiinje-o a tòwẹ gywii mò feyẹ mò aa bamò a yò na m ma kine. Abee asiye mò ne baa lee Yopaa maṅ-nò, ne baa kòrẹ Yeesuu gyi-o ya yaa mò Kayesareya mfen, ne ane pẹẹ a lwee onyare ne oo sun tee mò-ò a lṅ-ò-rò. ¹³ Ne ò tòwẹ gywii ane aneṅ ne oo ṅu Wuribware kabò kò a bò yere mò lṅ-ò-rò-ò. Na aneṅ ne Wuribware kabò amò a tòwẹ gywii mò e, ‘Sun òkò Yopaa maṅ-nò bò kyonwe onyare kò ne ba tee mò e Simṅ Peetroo-o ase. ¹⁴ Mò-ò mò e tòwẹ aneṅ ne Wuribware e morowe fò aa fò lṅ-nò awuye-o a o gywii fò.’ ¹⁵ Amò e gye feyẹ mò a lee mò e tòwẹ asen mò i gywii bamò-ò, a mọṅ kyee ne Wuribware a kufwiinje timaa-o a bò ywee bamò se feyẹ kegyenkre-ò aneṅ ne ò ywee ane se-ò de. ¹⁶ Ne mò a nyinṅi ketò ne ane nyanpe Yeesuu a tòwẹ-ò se feyẹ, ‘Yohanee Osuubòpò-ò de nkyu ò bò asese asuu, amaa mone feraa Wuribware a kufwiinje timaa-o e ywee mone se. Na Wuribware ba mò kufwiinje timaa amò bò gyee mone.’ ¹⁷ A bò-rò aneṅ feyẹ Wuribware a sa bamò ne bò mọṅ gye Yudaawuye-o mò kufwiinje timaa-o nee feyẹ aneṅ ne ò sa ane ne ane a kòrẹ ane nyanpe Yeesuu Kristoo gyi-o de. Amòse-ò nse e gye mò-ò mò ne mò e taare a n tii Wuribware kusun kpa?”

¹⁸ Bamò a nu asen mò pẹẹ-ò, ne baa yowe Peetroo keporò, ne baa kyorò Wuribware. Ne bò ye, “Amò feraa Wuribware a sa bamò ne bò mọṅ gye Yudaawuye-o gbaa kpa feyẹ bò nu bamò eyee, na bò lee bamò ebaye-rò, na bò nya ṅkpa na kukyure ne a mọṅ de kee-ò.”

Asàrẹẹ ne a bò Anteyakeya maṅ-nò-ò

¹⁹ San ne Yudaawuye-o a mào Stifaṅ-o, bamò beeko-ana Yudaawuye ne baa kòrẹ Yeesuu gyi-o a brawe-rò, a lee feyẹ baa lee ba waa bamò aworefò bweetò. Bamò bokò a yò haree Fonikiya sweere se na Kiprus kwii si na Anteyakeya maṅ-nò ba tòwẹ asen timaa-o ba gywii Yudaawuye-o wore. ²⁰ Amaa bamò bokò ne baa kowe bamò Kiprus kwii si na Kireene maṅ-nò-ò a yò Anteyakeya, ne baa tòwẹ asen timaa bò lee ane nyanpe Yeesuu kunu si gywii bamò ne bò mọṅ gye Yudaawuye-o. ²¹ Bamò a de ane nyanpe a keyaalen-ò se-ò, bamò ne bò mọṅ gye Yudaawuye-o bweetò a kòrẹ asen timaa-o gyi, ne baa gya Yeesuu a kebwaresun-o si.

²² Ne asàrẹẹ awuye ne bò bò Yeròsalẹm maṅ-nò-ò a nu amò asen-ò, ne baa sun Bar-Nabas bò kyonwe Anteyakeya mfen. ²³⁻²⁴ Mò a fò, ne oo ṅu aneṅ ne Wuribware a yure asese-ò se-ò, ne mò akatò a gyi. Mò a gye sese timaa, ne ò bee o de Wuribware a kufwiinje timaa-o bweetò, ne ò kòrẹ Yeesuu gyi bweetò-ò se-ò, ne ò waa asese-ò wore,

ne ò yere bamò se kòkore feyε bò kya se gya ane nyanpe Yeesuu si kasentij-no, na bò ma kinji kamεε. Ò san ò bò mfen, ne asεεε bweētò a bò kòrε Yeesuu gyi, ne baa bò tii akòrεgyipò ne bò kyò bò bò mfen-ò se.

²⁵ Ne Bar-Nabas a kya se yò Taasus man-nò a ò ya buwi kpa Sòl. ²⁶ Mò a ya kpa Sòl ηu-o, ne ò yaa mò Anteyòkeya. Abεε anyò amò a gyi kasu mfen, na bamò aa mfen a asòrεε awuye-o e gyanne, ne baa kaapo asεεε biribiri abwaresen. Anteyòkeya mfen ne baa gye ηkpeε tee bamò ne baa kòrε Yeesuu gyi-o kenyafe feyε Kristoo awuye.

²⁷ Amò san amò Wuribware akyaamεε kò mò a lee Yeròsalēm yò Anteyòkeya mfen. ²⁸ Ne Wuribware a kufwiije-o a sa ne bamò-rò òkò ne ba tee mò ε Agabus-o a koso yere, ne ò tòwe feyε akon dabe kò e kpa a a ba sweere peεε se. (Ne aa ba kasentij san ne Roma awuye a owure dabe ne ba tee mò ε Kilawudiyus-o a gyi kuwure-o.) ²⁹ Ne Kristoo awuye ne bò te Anteyòkeya-ò a kra feyε bamò òkema e kyonwe bamò bæko-ana ne baa kòrε Yeesuu gyi, ne bò bò Yudeya sweere se-ò ketò ne baa taare-ò. ³⁰ Kasentij mò, ne baa kpa atanne bò sun Bar-Nabas na Sòl, ne baa taa yaa bò sa mfen a asòrεε abresε-ò.

12

Anen ne Owure Heròd a tii Peetroo tiikpa, ne Wuribware a kòrε mò lee mò kesareε-rò-ò

¹ Amò san mò Owure Heròd* a lee ò waa asòrεε awuye ne bò bò Yeròsalēm man-nò-ò bòkò borakraa. ² Ne ò sa ne mò asoogyaa awuye a ba kepan bò mò Yohanee mò daa Yakubu. ³ Mò a ηu feyε Yakubu kemò-ò a waa Yudaa awuye kòne-ò, ne ò bee kra Peetroo. Ò waa amò ηke ne Yudaa awuye e waa kasu kanò ngyanne kò ne ba gyi Bodobodoo-ne-yiisi-mon-te-ro-o. ⁴ Bamò a kra mò-ò, ne baa tii mò tiikpa, ne baa sa ne asoogyaa awuye ana anen ntun nna a deere mò se. Ne Owure Heròd a waa mò mfeere feyε ò sa a bò gyanne gyi mò asen san ne kasu kanò ngyanne kò ne ba gyi Wuribware-a-kya-ane-yowe a ateese-o a lowe-ò. ⁵ Amòse-ò ne baa tii mò. Amaa asòrεε awuye-o a yere kebwarekore se kake kema feyε Wuribware lee mò lee owure-o kesareε-rò. ⁶ Feyε nyanne ne Owure Heròd ye ò gyanne asεεε na o gyi Peetroo asen-ò, kemò ndò kanye na Peetroo da asoogyaa awuye anyò mbonrò-rò, na baa ηure mò agbarabi anyò, na asoogyaa awuye kò mò yere kekyan ne baa tii Peetroo kemò-rò-ò kibunogyi-ro.

⁷ Mfen ne Wuribware kabò kò a bò yere Peetroo ase kekyan ne ò bò kemò-rò-ò. Amò a gye kanye gbaa ooo, ne kekyan-ò-rò a lanne-rò. Ne Wuribware kabò amò a lenkpan Peetroo kabaakpa, ne oo kyinji. Ne kabò-ò ye, “Waa menan koso!” Puri amò-rò ne agbarabi ne baa bò da mò asareε-rò-ò a sanne lee da. ⁸ Ne Wuribware kabò-ò ye, “Kere se na fò waa-rò fò asebeta na fò bun fò waagya.” Ne Peetroo a waa anen. ⁹ Ne Peetroo a gya mò se lee kekyan-ò-rò, na ò mon nyi ketò ne Wuribware kabò-ò e waa-ò, a lee feyε aa waa mò feyε mò a ku dee-o nee. ¹⁰ Ne baa kyon asoogyaa awuye katun gyenkpεεε-ò na kanyòsepo-ò se. Ne ηkee lalalowe-ò, ne baa bò fò pone dabe ne baa ba kegyeretò bò waa, ne o tii kabore ne ka lwee man-nò-ò. Mfen ne pone amò fanfan a bunji, ne baa kyon lee, ne baa borò kabore kò, ne puri-ro mfen Wuribware kabò amò a ηaa yowe Peetroo.

¹¹ Nkee feraa, ne Peetroo a pini ketò ne kaa waa-ò, ne ò ye, “Mbeyòmò feraa, mò a ηu feyε a gye kasentij. Wuribware ya sun mò kabò-ò feyε ò bò lee mò lee Owure Heròd kesareε-rò, na o lee mò lee ketò kema ne Yudaa awuye e kpa feyε kò waa mò-ò-rò.”

¹² Mò fanfan a ηu anen ne a du bò sa mò-ò se-ò, ne ò yò Yohanee Maak mò nyi Mariya aye, na asεεε bweētò a gyanne mfen kanye amò ba kore kebwarekore ba sa Peetroo. ¹³ Ne Peetroo a da lon a kanò a pone-ò se, ne bamò kabre kò ne ba tee mò ε Rosa-o a lee ya kee. ¹⁴ Ne oo pini Peetroo bore, ne mò akatò a gyi bweētò haree ò tan se a o bunji pone-ò sa Peetroo, ne oo kinji lweero ya tòwe gywii bamò feyε Peetroo yere kawu. ¹⁵ Ne baa tòwe gywii mò feyε, “Fò e lò ebòn nee eεε?” Ne ò yere-rò feyε, “A gye kasentij.” Amòse-ò ne

* **12:1** Mò e gye Heròd Agripa gyenkpεεε-ò nee.

baa beṅṅaa mò feyε, “Wuribware a kabòò ne Peetroo de, ne ka kuṅ mò-ò nee.” ¹⁶ Saṅ mò pεεε na Peetroo saṅ ò da pòne-ò se. Ne ṅkee fεraa baa bò buṅṅi, ne bamò a ṅu mò-ò, ne aa kpeṅ bamò eyee. ¹⁷ Ne òò ya mò kesaree bò tòwe gywii bamò feyε bò laatò, ne òò tòwe aneṅ ne Wuribware a lee mò lee tiikpa-ò pεεε gywii bamò. Ne ò yε, “Mòṅ' ya tòwe amò gywii Yakubu na Kristoo awuye ne baa saṅ-ò pεεε.” Ne òò lee bamò ase mfeṅ bee yò tṅṅ kò.

¹⁸ Kaye a ke-o, ne aseṅ a tṅ asoogyaa awuye ne ba deere tiikpa-ò se-ò. Nteto ya waa Peetroo? ¹⁹ Ne Owure Heròd yε bò buwi kpa mò. Amaa baa kpa mò kpone. Amose se-ò ne oo bise asoogyaa awuye-o amò aseṅ, ne òò sa kanò feyε bò mào bamò.

Amò kameε-rò ne owure-o a lee Yudeya sweere se ya kyena Kayesareya maṅ-nò kafwee.

Aneṅ ne Heròd a wu-o

²⁰ Ne Owure Heròd duṅ a fwii Tiro na Sidṅ eman awuye si. Amose-ò ne baa kpòwe abεε yò a bò ya ṅu mò, bò lee feyε bamò ateese gyise pεεε a lee owure a sweere-ò se nee. Pwεε ne baa yò-ò, baa tòwe gywii onyare ne ò deere owure a lṅ-ò-rò a ayaafòre-ò se ne ba tee mò ε Balasitus-o nee, ne oo sure si feyε ò kya bamò-rò. Ne baa yò owure-o ase ya tòwe gywii mò feyε ò sa a mò duṅ yuri.

²¹ Ne owure-o a sa kake, ne òò tee asεε-ò pεεε baa mò akatò-rò. Ne oo buṅ mò awuretò, ne òò kyena mò kawuregya se, ne òò sa seṅsa gywii asεε-ò. ²² Ne asεε-ò a kyorò mò seṅsa sasε fεε-rò feyε, “N gye seε e gye ne ò sa seṅsa-ò, kisi kò nee.” ²³ Ne Wuribware kabòò kò a ba kame-ro kolò bò da mò, ne asonṅò a gyi mò ekyoròwe, ne oo wu, a lee feyε ò mṅ kyorò Wuribware feyε mò a sa mò kuwure na kedabe.

²⁴ Saṅ amò asεε bweetò maa se ba nu abwaresen, na ba kòre ba gyi. ²⁵ Ne Bar-Nabas na Sòl a lowe ketò ne baa yò kemò se-ò, ne baa taa Yohanee Maak, ne bamò aa mò a kiṅṅi yò Anteyòkeya maṅ-nò.

13

Aneṅ ne baa lee Bar-Nabas na Sòl suṅ-o

¹ Saṅ amò Anteyòkeya asoree awuye-o bokò gye Wuribware akyaamεε na abwaresen akaapopo. Bamò anyare e gye Bar-Nabas, na Simeyṅ (ne ba tee ε Ogyigyii-o) na Lukiyus (ne òò lee Kireenee maṅ-nò-ò) na Manayen (ne baa bera mò aa Owure Heròd-ò) na Sòl. ² Saṅ kò, ne ba suṅ Wuribware na ba kra akṅ, ne Wuribware a kufwiine timaa-o a tòwe gywii bamò feyε, “Mòṅ' lee Bar-Nabas na Sòl sa mò, na bò ya suṅ mò kusun ne mò a tee bamò kemò se-ò.” ³ Ne baa meraa se ba kra akṅ na ba kore kebwarekore, ne baa ba asaree bò dṅṅò bamò anu si yure bamò, ne baa suṅ bamò bò kyonwe.

Aneṅ ne Sòl a yò mò kpa gyenkpεεε-ò na ò ya tòwe abwaresen-ò

⁴ Ne Wuribware a kufwiine timaa-o a kaapo Bar-Nabas na Sòl, ne baa yò Silukiya maṅ-nò, ne baa borò nkyu si yò Kiprus kwii si.* ⁵ Bamò a fò Salamis maṅ-nò-ò, ne baa tòwe abwaresen Yudaawuye ne bò bò mfeṅ a kebwarekore akyaṅ-ò-rò gywii asεε. Amò Yohanee Maak gbaa tii bamò se ò kya bamò-rò. ⁶ Ne baa ya fò haree mfeṅ ne baa tee ε Pafos maṅ-nò-ò. Ne baa tṅ kisiben wuye kò ne ba tee mò ε Bar-Yeesuu-o mfeṅ. Griiki seṅsa-rò mò kenyaare e gye Ilimas. Ò gye Yudaanyi nee, ne ò yε mò fεraa gye Wuribware kyaamεε nee. ⁷ Kisiben wuye amò mò nyare e gye kwii amò se gominaa ne òò yere Roma owure dabe-ò ayaa-rò, ne ba tee mò ε Serεgyus Pòl. Ne gominaa-o de kanyiasen, ne òò tee Bar-Nabas na Sòl bò lee feyε ò kpa a o nu abwaresen. ⁸ Amaa kisiben wuye-o mṅ sure si sa bamò, a lee feyε ò maa kpa feyε gominaa-o kòre abwaresen-ò gyi. ⁹ Ne Sòl (ne mbeyòmò ba tee mò ε Pòl-ò) a deere kisiben wuye amò, na Wuribware a kufwiine timaa-o keyaalen bò mò ase. ¹⁰ Ne ò yε, “Fò, Òbansam mò gyi! Fò fεraa, ketò kema

* **13:4** Deere ifotoo ne e bò Abwaresen wòre-ò keε-ò.

ne ki bware-o gye fò don nee. Fò e penna asese nee san kemaa, ne nkee fò i kyurowi Wuribware a kasentın-o fò i kii kayeba san kemaa! ¹¹ Wuribware i gyiiri fò kesebo. Fò akato i bwee na fò ma lee ɲu ato bo fò san kò pwee.” Puri-ro mfen ne aa waa Ilimas feye kibugyii a da mò akato se-ò, ne mò akato a bwee. Ne ò lee teyi asaree o buwi ò kpa òko ne ò kra mò kesaree-rò na ò kaapo mò kpa-ò. ¹² Gominaa amo a ɲu ketò ne kaa waa-ò, ne ò kòre ane nyanpe Yeesuu gyi, bo lee feye Pòl a abwaresen kekaapo-ò a tòraa mò kakponò-rò.

Pòl koyo Anteyakeya ne a bo Pisidiya sweere se-ò

¹³ Ne Pòl mò aa mò anareberopo a borò opoo se lee Pafos yò Pega man ne ò bo Pamfliya sweere se-ò-rò. Mfen ne Yohanee Maak a yowe bamò kinji yò Yerusalem man-nò. ¹⁴ Ne baa kya se lee Pega mfen ya fò Anteyakeya ne ò bo Pisidiya sweere se-ò. Kukyure kake a fò-ò, ne baa yò Yudaa awuye ne bo bo mfen a kebwarekorekyan-ò-rò ya kyena. ¹⁵ Feye anen ne bo kyò ba waa-ò, ne bamò ne bo gye kebwaresun-o agyenkrepo-ò a kare abwaresen-ò. Mosis a mbraa a wore-ò-rò ne baa gye nkpe kare, ne baa kare akyaamε-ò òko a wore-ò-rò bo gya se. San ne baa kare lowe-ò, ne kebwarekorekyan abrese-ò a sa ne baa towe gywii Pòl-ana feye, “Ane kosobeε-ana, mone i de Wuribware asen kò ne a kaapo ane ato-ò, ane e kpa feye mon' towe gywii asese mò pεε na bo nu.”

¹⁶ Ne Pòl a kosò yere, ne ò ya asese-ò kesaree feye bamò akemaa laato, ne ò mēraa mò senja se feye, “Mò beko-ana Isireelii awuye na akemaa ne ò mon gye Isireeliinyi, ne ò bo mfee, ne o sun Wuribware-ò, nu mò ase! ¹⁷ Wuribware ne Isireelii awuye i sun-o a lee ane nana-ana, ne ò sa ne baa waa kokyò san ne bo gye anya, ne bo bo Igyipiti sweere se-ò. Ne Wuribware a ba mò keyalen bo lee bamò lee Igyipiti awuye a asaree-ò-rò. ¹⁸ Ne ò gye bamò kegyenkpeε kimukee-ro nsu aduna, na oo nyite bamò ato waase. ¹⁹ Ne ò gye bamò kegyenkpeε yaa Kanan sweere se, ne oo kpuri nsuro nsunoo asese ne bo te mfen-ò, ne ò taa bamò sweere bo kii ane adedaapo-ò lee. ²⁰ Nsu alafa ana na adunuu ne ò bo waa amo-ò pεε lee san ne baa gye nkpeε yò Igyipiti sweere se-ò.

Amo-ò kamε-rò-ò, san kemaa ne asen e to bamò, beε adon i tii bamò-ò, amo Wuribware a lee bamò ne ba waa agyenkrepo-ò na bo lee bamò lee asen amo-rò anen-aaa bo fò mò kyaamε Samuwel a mbeε-ò se. ²¹ San ne bo ye baa kpa owure-o, ne Wuribware a lee onyare kò ne ba tee ε Kis mò gyi Sòl lee Benyamın a kasuro-o-ro feye o kii bamò owure.* Mò a gyi kuwure nsu aduna-ò kamε, ²² ne Wuribware a lee Sòl lee kuwure-o si, ne ò taa Deefid bo kyena se. Mfaanε ne Wuribware a towe Deefid asen, ‘Mò a ɲu feye Yese mò gyi Deefid e gye sese ne ò pre mò-ò, a lee feye ò waa ketò kemaa ne mò e kpa feye ò waa-ò.’*

²³ Deefid a kenana-ò-rò ne Wuribware a lee onyare kò feye o kii Isireelii amorowepo, feye anen ne ò kyò towe bo beya feye ò waa a ò sa bamò-ò. Amorowepo amo e gye Yeesuu. ²⁴ Pwee ne Yeesuu a lee mò kusun-o kaase, Yohanee Osuubopo-ò a towe abwaresen gywii Isireelii awuye pεε feye bo nu bamò eyee na bo kinji lee bamò ebye-rò na bo bo asuu. ²⁵ Na san ne Yohanee Osuubopo-ò e kpa a ò lowe mò kusun-o, ne ò towe gywii asese-ò feye, ‘Mone ya fa feye mò-ò mò e gye amorowepo ne Wuribware ye o sun a ò bo kyonwe mone-ò, mone e fò kpa. N gye mò e gye onyare amo. Amaa mon' nu feye ò bo kamε ò ba na mon fò feye m bunje lee mò asebeta na m fwee mò ayaa se gbaa!’

²⁶ Mò kosobeε-ana Isireelii awuye, Abraham ananagi, na mone ne mone mon gye Isireelii awuye-o pεε, ne mone i sun Wuribware-ò, ane ne Wuribware a sun bo towe amorowepo-ò kunu si asen gywii! ²⁷ Bo lee feye asese ne bo bo Yerusalem man-nò-ò na bamò agyenkrepo-ò mon pini feye Yeesuu amo e gye amorowepo m. Ne bo bee bo mon nu Wuribware akyaamε a asen ne ba kare amo kukyure kake kemaa bamò kebwarekore akyan-nò-ò feye ba waa Yeesuu borakraa na bo mào mò-ò kaase. Ne bamò mào baa bu Yeesuu kepò, ne baa mào mò, na bo mon nyi feye bamò a waa anen-ò, baa sa

* **13:21** 1 Samuwel 9-10. * **13:22** 1 Samuwel 13.14.

ne Wuribware a akyaamεε a asen ne baa tōwe bō lee Yeesuu kuṅu si-o a waa kasentij nee. ²⁸ Haree gbaa bamo a moṅ nya ketō ne ba yere se a bō bō da mō bō mēra kiyii kpare-abεε-rō se mō-ò, baa tōwe gywii Pilat ne ò gye gomināa saṅ amō-ò feye ò sa bamo kpa a bō mō mō. ²⁹ Bamō a waa mō ketō kemaa ne abwaresen wōre-ò ye ba waa mō-ò lowe-ò, ne baa lee mō lee kiyii kpare-abεε-rō-ò se, ne baa pure mō kegyeranṭa-rō. ³⁰ Amaa Wuribware a kyiṅṅi mō lee lowi-ro. ³¹ Ne oo lee mō eyee, ne ò ò ṅaa, ne ò ò beee lee mō eyee ṅke bweētō bō kaapo bamo ne bamo aa mō a lee Galileya sweere se yō Yerōsalēm maṅ-nō-ò. Bamō e gye ne mbeyōmō ba tōwe mō awaase na asen ba gywii ane Isireelii awuye ne bō saṅ bō bō bamo aye-ò.

³²⁻³³ Ane mō ane a ba mfee nee feye ane bō tōwe asen timaa-o gywii mōne. Ketō ne Wuribware a tōwe gywii ane adedaapo feye ò waa-ò, ne ò ò waa sa ane ne ane gye bamo ananagyi-o. Aseṅ timaa mō e gye feye oo kyiṅṅi Yeesuu lee lowi-ro, feye aneṅ ne baa kyōrεε waa abwaresen wōre-ò-rō Deefid a kilij nyōsepo-ò-rō,

‘Ndō mō a lee fō bō kaapo kaye feye mō gyi e gye fō,
ne mō-ò, fō se e gye mō.’*

³⁴ Ne Wuribware a kaapo ketō kemaa-rō feye o kyiṅṅi mō a ò lee lowi-ro, na ò ma lee sa a o wu na o gyo kegyeranṭa-rō saṅ ne ò ò tōwe bō bōrō mō kyaamεε kō se waa abwaresen wōre-ò-rō feye,

‘Mō, Wuribware, e sa mōne nyure kpeyaa
ne m maa lowe-ò, ne mō a tōwe bō beya feye
n de bō sa mōne adedaapo Owure Deefid-o.’*

³⁵ Feye aneṅ ne a beee a bō Deefid a ilij-o-ro toṅ kō ε,

‘Mō a gye fō keyaafōre timaa-o si-o,
fō ma sa a mō kayōwōre gyo kegyeranṭa-rō.’*

³⁶ Deefid a mbee-ò se, ò ò waa ketō ne Wuribware e kpa-ò nee, ne ṅkee ò ò bō wu, ne baa pure mō adedaapo-ò ase, ne oo gyo kegyeranṭa-rō. ³⁷ Amaa amō-ò moṅ waa Yeesuu ne Wuribware a kyiṅṅi mō lee lowi-ro-o.

³⁸⁻³⁹ Mō kōsōbεε-ana, mō e kpa feye mōne òkemaa ṅu feye ketō ne Wuribware e kaapo-ò e gye feye Yeesuu mō se dεε ne ò bōrō a ò bō taa asese ebōye bō ke bamo. Mbraa ne Wuribware a bōrō Mosis si taa sa ane-ò maa taare a n lee ane eyee lee ebōye-rō, bεεε n sa a ane ṅkpōnō fwiiri. Amaa mbeyōmō, bō lee ketō ne Yeesuu mō a waa-ò se-ò, òkemaa ne ò kōre mō a o gyi-o, Wuribware e taa mō ebōye pεεε a ò bō ke mō, na ò tee mō feye seεε timaa.

⁴⁰ Amōse-ò mon' sa se, na ketō ne Wuribware a akyaamεε ne baa dεε kyena-ò a tōwe-ò maa nya ba mōne se. ⁴¹ Bō ye Wuribware a tōwe feye,

‘Mōne ne mōne e mōse mō mbeyōmō-ò,
mon' ṅu atō ne a kpen mōne eyee-ò, na mon' wu.
Bō lee feye ketō ne mō e waa ndō-ò
gye ketō ne mōne maa kōre a mon' gyi-o,
haree òkō ya kaapo mōne-rō gbaa.’* ”

Ne Pōl a sa senṣa-ò bō gye kεε.

* **13:32-33** Kilij 2.7. * **13:34** Isaya 55.3 (LXX). * **13:35** Kilij 16.10. * **13:41** Habakōk 1.5 (LXX).

⁴² Amò san̄ ne Pòol na Bar-Nabas e lee kebwarekorekyaṅ-ò-rò-ò, asese-ò a tòwe gywii bamò nee feye kukyure kake ne ka ba-ò, bò bee bò tòwe ketò ne baa tòwe-ò asen̄ bee gywii bamò. ⁴³ Asese amò a lee ngyan̄je-ò-rò-ò kamεε-rò, ne Yudaa awuye bweeto na bamò ne bò mon̄ gye Yudaa awuye, ne mbeyomò ba sun̄ Wuribware-ò, bweeto a yò bò naa bò gya Pòol na Bar-Nabas se. Ne Pòol na Bar-Nabas a tòwe gywii bamò feye bò kya se gya Wuribware se na bò ma kine nyure ne Wuribware a sa bamò-ò.

⁴⁴ Kukyure kake ne kaa gya se-ò, asese kafwee kò ya san̄, weete man̄-ò-rò asese pεεε a yò kebwarekorekyaṅ-ò-rò ya nu abwaresen̄. ⁴⁵ Yudaa awuye-o a nu feye asese bweeto bweeto a ba bamò kebwarekorekyaṅ-ò-rò-ò, ne aa waa bamò gya bweeto, ne aa sa ne bò mon̄ sure ketò ne Pòol e tòwe-ò se, ne baa saare mò, ne bò ye ò ba ayeba nee. ⁴⁶ Amaa ḡkee gbaa ne Pòol na Bar-Nabas a nya ḡkponò ba tòwe abwaresen̄-ò nee. Ne Pòol ye, “Weete a tiri feye mon̄e Yudaa awuye ne ane a gye ḡkpreε tòwe abwaresen̄-ò gywii. Amaa mon̄e a tεε kine asen̄ mò-ò fεraa, mon̄e fḡḡfḡḡ a kaapo nee feye mon̄e mon̄e fò feye mon̄e a nya ḡkpa na kukyure ne a mon̄ de keε-ò. Amose-ò ane e yòwe mon̄e na ane yò nde se awuye-o ase. ⁴⁷ Bò lee feye ketò ne Wuribware a tòwe waa abwaresen̄ wòre-ò-rò feye ane waa-ò nee-ò ye,

‘Mò e sa a fò lan̄je-rò feye fetiri bò sa nde se awuye,
na fò nya moròwe bamò.’* ”

⁴⁸ Amò fεraa, bamò ne bò mon̄ gye Yudaa awuye-o a nu anen̄-ò, ne baa kyorò ketò ne Wuribware a tòwe-ò. Ne bamò ne Wuribware a kyò lee feye bò nya ḡkpa na kukyure ne a mon̄ de keε-ò a kii Yeessuu akòregyipo.

⁴⁹ Ne Yeessuu asen̄ a san̄je-rò sweere amò pεεε se. ⁵⁰ Ne Yudaa awuye-o a sa ne akyee abrese ne ba sun̄ Wuribware-ò na man̄-ò abrese idun̄ a fwii Pòol na Bar-Nabas se, ne baa lee ba tòraa bamò, ne baa gya bamò lee sweere amò se. ⁵¹ San̄ ne Pòol na Bar-Nabas e lee man̄ amò-rò-ò, ne baa kpon̄kpan̄ bamò asebeta-rò ese bò sii mfen̄ bò kaapo feye baa yòwe man̄ amò-rò asese asen̄ sa bamò. Ne baa kyon̄ yò Ikoniyum man̄-nò. ⁵² Amaa bamò ne baa kòre Yeessuu gyi, ne bò bò Anteyòkeya-ò fεraa akatò a gyi asen̄ timaa-o si, ne Wuribware a kufwiije timaa-o a kyena bamò ḡkponò-rò.

14

Ketò ne Pòol na Bar-Nabas a waa Ikoniyum-o

¹ Anen̄ dεε ya waa Ikoniyum man̄-nò. Pòol na Bar-Nabas a yò Yudaa awuye kebwarekorekyaṅ-ò-rò mfen̄ ya tòwe abwaresen̄. Bò lee anen̄ ne baa sa sen̄sa-ò se-ò, ne Yudaa awuye na bamò ne bò mon̄ gye Yudaa awuye-o bweeto a kii Yeessuu akòregyipo. ² Amaa Yudaa awuye ne bò mon̄ kòre asen̄ timaa-o gyi-o a sa ne man̄ awuye amò a kisi bamò ne baa kii Yeessuu akòregyipo-ò. ³ Amaa haree amò-ò pεεε ooo, Pòol na Bar-Nabas a kyena mfen̄ kyee, ne baa waa ḡkponò ba tòwe ane nyan̄pe Yeessuu asen̄. Ne ane nyan̄pe a sa bamò elen̄ ne baa bò waa akpen̄yeeto bò kaapo feye anen̄ ne baa tòwe ε Yeessuu e kpa feye ò moròwe asese-ò gye kasent̄in̄. ⁴ Ne man̄-ò a ke-ro. Bòkò gya Yudaa awuye ne bò mon̄ kòre Yeessuu gyi-o si, ne bòkò mò gya Pòol na Bar-Nabas se. ⁵ Ne bamò ne bò mon̄ gye Yudaa awuye-o bòkò na Yudaa awuye-o bòkò na bamò agyen̄kpreεpo a waa bamò mfeere feye bò waa Pòol na Bar-Nabas boròkraa, na bò tweek bamò abu. ⁶ Pòol na Bar-Nabas a nu amò asen̄-ò, ne baa sere lee mfen̄ yò Lisitra na Derebee eman̄ ne e bò Likoniya sweere se-ò na eman̄ ne i muruwaa mfen̄-ò se. ⁷ Ne baa tòwe asen̄ timaa-o mfen̄ pεεε.

Ketò ne Pòol na Bar-Nabas a waa Lisitra na Derebee-ò

⁸ San̄ amò, on̄yare kò mò bò Lisitra mfen̄, ne baa kòwe mò kegyabòò. Amose-ò ò mon̄ nare mò ayaa se ḡke ḡkò se. ⁹ Ne òò kyena sweere mfen̄ nu asen̄ ne Pòol a tòwe-ò pεεε.

* 13:47 Isaya 49.6.

Ne Pòól a ñu feyε òò kòòrε asen-ò gyi, ne òò kòòrε o gyi feyε Wuribware e taare a òò kya mò. Amose-ò ne òò deere kegryabòò-ò akatò-rò dinj. ¹⁰ Ne òò tòwε kenken feyε, “Kòsò yere fò ayaa se.” Mfen ne kegryabòò amo a kòsò fuwi ywee, ne òò nare mò ayaa se òò kaa.

¹¹ Amo feraa asese bweetò a ñu ketò ne Pòól a waa-ò, ne baa lee ba fεε-rò bamò Likoniya sen-sa-rò feyε, “Anε ikisi-o a buruwi asese ba anε ase!” ¹² Ne bò yε Bar-Nabas e gye kisi brεse ne ba tee kemò ε Siyus, ne bò yε Pòól mò e gye bamò kisi ne ba tee kemò ε Hεemes, Siyus kyaamεε, bò lee feyε mò e gye asen-ò òòtòwεpò òòbrεse. ¹³ Ne Siyus okisipò ne mò kisi kekryan yere man-ò nlanbεε-ò a ya kpa mò akpennyare na aferagyi ne a de atotoò damenanse-ò baa man-ò kibunogyi-ro feyε mò aa mò asese e kpa a bò ba a bò lnhjò Pòól na Bar-Nabas nee feyε bamò ikisi-o. ¹⁴ Bar-Nabas na Pòól a nu ketò ne asese amo e kpa a bò waa-ò, ne baa kyanjε bamò atò bunjε-rò bò kaapò feyε bò maa kpa ketò ne asese e kpa a bò waa-ò, ne baa njwεnanj ya yere asese-ò nsena ba fεε-rò feyε, ¹⁵ “Ntεtò nee ne mone e waa anen? Anε monj gye ikisi nee. Anε gbaa anε gye asese nee feyε mone-ò dεε. Anε a ba mfee nee feyε anε bò tòwε asen timaa bò lee Wuribware kunj si gywii mone. Bò lee feyε Wuribware mò wòrε dooo i de nkpa-ò. Mò ya twεε soso na kaase na òpoo na ketò kemaa ne ke bò emò-rò. Ne ikisi feraa monj gye sεye, e maa taare a e kya mone-rò. Ne mbeyòmò Wuribware yε mon' yòwε mone ikisi mò kusun, na mon' sun mò wòrε kpen. ¹⁶ Dedaa-ò, Wuribware a yòwε asese pεεε ne baa borò ekpa kemaa ne ba kpa-ò se. ¹⁷ Amaa sanj kemaa mò-ò, mò e òò deñ òò kaapò feyε òò bò-rò. Mon' kee anen ne o bware-o, a lee feyε mò e gye ne òò sa mone bware òò lee soso, ne òò sa ne mone adòteese i baare a òò danj a waa kokyò, ne mone akatò i gyi.” ¹⁸ Haree Pòól na Bar-Nabas asen demanjε mò ne baa tòwε-ò, aa waa lenj pwεε ne baa dεε taare kunj asese-ò feyε bò ma mò akpennyare-ò bò lnhjò bamò.

¹⁹ Ne Yudaa awuye boko a lee Anteyòkeya na Ikoniyum ba Lisitra mfen bò sa ne asese-ò a kine Pòól na Bar-Nabas asen ne baa gya bamò lee-o si. Ne bamò aa asese-ò pεεε a òò daye Pòól abu, ne baa gyiiri mò yaa bò beya man-ò kawu si. Ba fa feyε oo wu nee, ne baa yòwε mò. ²⁰ Amaa sanj ne bamò ne baa bò kii Yeessu akòoregyipò manj amò-rò-ò a ya yere muruwaa mò-ò, ne òò kòsò beε kinji yò manj-ò-rò. Kemò kayε njke-o, ne mò aa Bar-Nabas a yò Derebeε manj-ò.

Anen ne Pòól na Bar-Nabas a kinji yò bamò aye asoreε awuye ase-ò

²¹ Ne Pòól na Bar-Nabas a tòwε asen timaa bò lee Yeessu kunj si Derebeε manj-ò, ne baa nya agyasepò bweetò mfen. Ne baa kinji yò Lisitra na Ikoniyum na Anteyòkeya ne òò bò Pisidiya-o. ²² Ne baa sa ne Yeessu akòoregyipò-ò a nya bamò kebwaresun-ò keyaalenj, ne baa sa bamò wòrε feyε bò kra bamò kòkòoregyi a kasentij-o-ro kenken. Ne baa tòwε feyε, “A tiri feyε anε ñu asen bweetò pwεε na anε yò soso mfen ne Wuribware i gyi kuwure-o.” ²³ Ne baa kra akonj, ne baa kore kebwarekore. Ne baa taa asoreε awuye-o bò waa anε nyanjε Wuribware kesareε-rò feyε òò deere bamò se. A lee feyε Wuribware ne baa ba bamò eyee bò òò dnhjò se. ²⁴ Bamò a muruwi Pisidiya sweere se-ò kamεε-rò, ne baa yò Pamfiliya sweere se. ²⁵ Ne baa tòwε abwaresen Pεεga manj-ò bò fò Ataliya manj-ò. ²⁶ Lee mfen ne baa kinji borò nkyu si yò Anteyòkeya ne a bò Siriya sweere se-ò mfen ne asoreε abrese-ò a dεε kore kebwarekore taa bamò bò waa Wuribware kesareε-rò feyε òò deere bamò se, na o yure bamò, na bò waa mò kusun ne mbeyòmò baa waa lowe-ò. ²⁷ Sanj ne baa fò Anteyòkeya mfen, ne baa gyanjε asoreε awuye-o pεεε-ò, ne baa tòwε ketò ne Wuribware a borò bamò se waa-ò na anen ne oo bunji kpa sa nde se awuye-o na bò kòòrε mò gyi-o gywii bamò. ²⁸ Ne baa kyena mfen a Yeessu akòoregyipò-ò ase kyee.

15

Yerosalem a ngyanjε-ò

¹ Ne asese kò a lee Yudeya sweere se ba Anteyòkeya manj-ò, na ba kaapò bamò ne baa kòòrε Yeessu gyi mfen-ò feyε, “Mone e monj tenjε mone atweetu feyε anen ne mbraa ne

ane ɔdedaapo Mosis a bo sa ane Yudaawuyeo e kaapo-ɔ, na mon' kii feye ane Yudaawuyeo pwee na mon' dee kii Kristoo awuye, Wuribware maa morowe mone.”² Ne bamo aa Pɔɔl na Bar-Nabas a nya amo ikii na a bo leŋ. Amose-ɔ ne baa waa kemofeye Pɔɔl na Bar-Nabas na Yeesuu akɔoregyipo ko ne bo bo Anteyakeya-ɔ yo Yerusalem man-na na bo ya nu Yeesuu a ayaa-rɔ ayerepo-ɔ na asoree abrese ne bo bo mfeŋ-ɔ amo asen.³ Ne asoree awuyeo a sun bamo bo kyonwe.

Bamo a yo bo bo kpa-rɔ-ɔ, ne baa towe aneŋ ne nde se awuye bweeto a ba bo gya Yeesuu a eƙpa-ɔ se-ɔ gywii Fonikiya na Samariya esweere se awuye. Ne aa baa Kristoo akɔoregyipo ne bo bo mfeŋ-ɔ kakatogyi.

⁴ Bamo a fo Yerusalem man-na-ɔ, ne asoree awuye na ayaa-rɔ ayerepo-ɔ na asoree abrese-ɔ a kra bamo neene. Ne Pɔɔl na Bar-Nabas a towe asun dabe ne Wuribware a borɔ bamo se waa bo kaapo bamo ne bo mon gye Yudaawuyeo gywii bamo.⁵ Amaa bamo ne baa kore Yeesuu gyi-o bokɔ ne bo gya Farisii awuye a eƙpa-ɔ se-ɔ a kosɔ yere, ne bo ye, “Bamo ne bo mon gye Yudaawuyeo, ne bamo e kpa a bo gya Yeesuu a eƙpa-ɔ se, mon' sa a ane kaapo bamo feye bo tenne bamo atweetu, na bo gya mbraa ne ane ɔdedaapo Mosis a sa ane Yudaawuyeo si, pwee na ane sure si feye ane e kra bamo feye bamo a bo kii Kristoo awuyeo.”⁶ Ne nkee ayaa-rɔ ayerepo-ɔ na asoree abrese-ɔ a gyanne na bo fa asen amo mfeere.⁷ Ne baa gyiiri asen-ɔ ikii kyee. Ne nkee Peetroo a kosɔ yere towe feye “Mo kosobe-ana, mon' nyinji si feye san-ɔ Wuribware a lee mo lee mone-ro feye mo ya gye mone nkpe ya towe asen timaa bo lee Yeesuu kunu si gywii asese ko ne bo mon gye Yudaawuyeo, ne baa bo kii Yeesuu akɔoregyipo.”⁸ Ne Wuribware ne o nyi okemaa mfeere-ɔ a sa bamo mo kufwiine timaa-o feye aneŋ ne ɔ sa ane-ɔ dee bo kaapo feye ɔ kpa bamo asen.⁹ Wuribware mon towe feye bo kwee, ne ane mo ane kwee. Ne ɔ taa bamo ebye bo ke bamo, bo lee feye bamo a kore Yeesuu gyi-o si. Ne bo mon tenne bamo atweetu, ne bo mon gya ane Yudaawuyeo a mbraa-ɔ se pwee ne Wuribware a dee kore bamo.¹⁰ Ne nkee nteto se ne mone e kpa a mon' kyɔ Wuribware-ro kee, bo lee feye mone de toso-ro ne ane adedaapo na ane fonfon mon taare so-ro-ɔ mone e gya bamo ne bo mon gye Yudaawuyeo, ne baa kore Yeesuu gyi-o anu si?¹¹ Daabii, a mon bware feye ane sa bamo aneŋ a mbraa-ɔ. Bo lee feye a gye aneŋ ne ane a bo kore Yeesuu gyi-o wore se ne Wuribware a morowe ane Yudaawuyeo. N gye aneŋ ne ane a gya mo mbraa-ɔ se-ɔ se. Aneŋ dee ne ɔ morowe bamo.”

¹² Ne ngyanne-ro peee a waa dinŋ ba nu aneŋ ne Bar-Nabas na Pɔɔl e towe aneŋ ne Wuribware a ba bamo bo waa akpenyeeto bo kaapo bamo ne bo mon gye Yudaawuyeo.¹³ Bamo a sa bamo senja lowe-ɔ, ne Yakubu mo ye, “Mo kosobe-ana, mon' nu mo ase!¹⁴ Mbeyom ne Simon Peetroo a kaapo-ro aneŋ ne san-ɔ Wuribware a lee bamo ne bo mon gye Yudaawuyeo bokɔ feye bo kii mo asese-ɔ. Mfaanee ne ɔ kaapo feye ɔ deere bamo ne bo mon gye Yudaawuyeo si feye aneŋ ne ɔ deere ane se-ɔ.¹⁵ Wuribware a akyaame-ɔ dee asen ne baa towe-ɔ a waa kokonko feye aneŋ ne baa kyoree waa abwareŋen wore-ɔ-ro.”

¹⁶ ‘Wuribware ye,

Amo-ɔ kamee-ro mo i kinji a m ba

na m bo lonjo Deefid a kuwure ne kaa ke-ro-o,

na m bee pwee mo man mfeŋ ne oo bwee kii ketaakpan-ɔ

bo yera feye aneŋ ne ɔ dee o du-o,

¹⁷ na sese dimaadi peee ne baa san-ɔ

na nde se awuye ne mo a tee bamo

feye bo bo kii mo asese-ɔ peee nya buwi kpa mo.*

¹⁸ Mo, Wuribware, e gye ne mo e waa ato mo

* **15:17** Amos 9.11-12 (LXX).

ne mọ a tọwe amọ dedaa-ò pẹ. Mọ ya tọwe.’ ”

¹⁹ Ne Yakubu a kya se feye, “Mọ e fa ne feye ane ma lee tóraa asese mọ ne bọ mon gye Yudaawuye, ne ba ba Wuribware ase-ò. ²⁰ Ketò ne ki tiri-o e gye feye ane kyoree wore tọwe gywii bamọ feye bọ ma gyi ateese beee wọ kiye ne ikisi asunpo a bọ lẹnọ bamọ ikisi-o, a lee feye ane a ateese na kiye-o a waa iyisi. Na bọ ma waa kakyekpa na kanyarekpa. Na bọ ma wọ kabọ ne bọ mon tey kamọ kebò-rò-ò, na bọ ma gyi mbogya. ²¹ A lee feye haree dedaa-ò sweere pẹ se kebwarekore akyan bọ-rò ne ane kosobee-ana Yudaawuye i sun Wuribware, ne ba kaapo mbraa ne Mosis a sa ane-ò kikyure kake kema amò-rò. Ne bamọ ne bọ mon gye Yudaawuye-o a nu bamọ a kaapo ane a mbraa-ò.”

²² Ne ayaa-rò ayerepo-ò na asoree abrese-ò na asoree awuye-o pẹ a sure si, ne baa lee bamò-rò anyare kọ ne asoree awuye-o i bu-o bọ tii Pól na Bar-Nabas se a bọ nya sun bamọ bọ kyonwe Anteyakeya. Bamọ anyare e gye Yudas ne bọ bee ba tee mọ e Bar-Sabas-ò na Silas. ²³ Ne baa kyoree wore bọ sun bamọ feye,

“Ane ne ane gye ayaa-rò ayerepo na asoree abrese mfee-ò e gye ne ane e kyoree wore mọ ane e kyonwe mone ne mone a kore Yeesuu gyi, ne mone mon gye Yudaawuye, ne mone te Anteyakeya man-nò na Siriya na Kilikiya esweere se-ò. Mone gye ane beeko-ana Kristoo awuye, ne ane e ka mone pẹ kanò damenase. ²⁴ To, ane a nu feye ane asese kọ ne baa lee ane ase mfee-ò a ba mone ase a bọ ba asen kọ bọ nyera mone mfeere bọ tóraa mone. Amaa n gye ane aa bamọ kanò. ²⁵⁻²⁶ Amose ne ane a gyanne, ne ane pẹ a sure si lee mbò mọ sun mone ase. Bamọ aa ane anyare timaa Bar-Nabas na Pól ne baa kperi ane nyanne Yeesuu Kristoo si gyanne lowi kake kema-ò e gye ne ba ba. ²⁷ Yudas na Silas ne bọ tii si-o e tọwe ketò ne ane a kyoree waa wore mò-rò-ò kanò-rò a bọ bee gywii mone. ²⁸ Ane aa Wuribware a kufwiinne timaa-o a sure si feye ane ma lee baa asen tóraase kọ a ane bọ dọnọ mone se, amọ mbraa mọ wore kpen. ²⁹ Mone ma kan gyi ateese beee wọ kabọ ne baa mọ wee ikisi si-o, mone ma kan gyi mbogya, mone ma kan wọ kabọ ne bọ mon tey kamọ kebò-rò-ò. Na mone ma waa kakyekpa na kanyarekpa. Mone ya taare gya mbraa mọ se feraa, mone a waa atò. Wuribware yere mone kamee.”

³⁰ Ne baa sun mbò-ò bọ yò Anteyakeya. Bamọ a fọ mfen-ò ne baa gyanne Kristoo awuye-o pẹ, ne baa taa wore-ò sa bamọ. ³¹ Kristoo awuye-o a kare wore-ò, ne bamọ akatò a gyi bọ lee asen-ò se. ³² Ne Yudas na Silas ne bọ bee bọ gye Wuribware akyaamee-ò a sa sena ne ò sa kakponò na wore bọ lee kebwaresun si-o bamọ ase kyee. ³³ Bamọ a kyena bamọ ase mfen bọ fọ san kọ-ò, ne asoree awuye a sa bamọ kpa feye bọ yò pẹ. Ne Yudas a kinji yò bamọ ne baa sun bamò-ò ase. [³⁴ Ne Silas mọ a waa mfeere feye o sii Anteyakeya mfen.] ³⁵ Ne Pól na Bar-Nabas a kyena Anteyakeya kafwee, ne bamọ aa asese-ò bweeto a nare tọwe asen timaa bọ lee ane nyanne Yeesuu Kristoo si.

Anen ne Pól na Bar-Nabas a brawe abee se-ò

³⁶ Amọ bọ fọ san kọ-ò, ne Pól a tọwe gywii Bar-Nabas feye, “Sa a ane kinji ya ka ane akosobee ne ane a tọwe ane nyanne Yeesuu Kristoo asen gywii bamò-ò kanò, na ane nya nu ane ne bọ te bọ du-o.” ³⁷ Ne Bar-Nabas ye, “Yooo,” ne ò ye ò yorowe feye bamọ aa Yohanne Maak yò. ³⁸ Amaa Pól mon fa feye a de kpa ane, bọ lee feye ò mon kyena bamọ ase bọ fọ bamọ kusun-o kee, ne oo kinji yowe bamọ bọ sii Pamfiliya sweere se. ³⁹ Ne baa gyiiri ikii, ne baa brawe abee se, ne Bar-Nabas a sa ne mọ aa Maak a taa koree kyena-rò yò Kiprus kwii si. ⁴⁰ Ne Pól a lee Silas, ne mọ aa mọ a yò. Ne Kristoo awuye-o a kore kebwarekore na Wuribware gya bamọ kamee yaa bamọ. ⁴¹ Ne baa yò Siriya na

Kilikiya* esweere se a asoree awuye-o ase ya tawe abwaresen bo sa bamo a bo kra bamo kebwaresun-o-ro kenken.

16

Anen ne Pɔl a ya mɔ kpa nyasepo-ɔ na ɔ ya tawe abwaresen-ɔ

¹ Ne Pɔl a ya Derebee man-nɔ kyon ya Lisitra man-nɔ, mfen ne Kristoonyi ko ne ba tee mɔ ε Timotii-o bo-ɔ. Mɔ nyi gbaa gye Kristoonyi nee, ne ɔ bee ɔ gye Yudaanyi. Amaa Timotii mɔ se feraa gye Griikinyi nee. ² Timotii bware Kristoo akɔregyipo ne bo bo Lisitra na Ikoniyum-o peee ase. ³ Pɔl a kpa feye mɔ aa Timotii ya-ɔ se-ɔ, ne ɔ ten Timotii kotweetu. Keto se ne ɔ waa anen-ɔ e gye feye Yudaawuye ne bo te mfen-ɔ nyi feye Timotii mɔ se gye Griikinyi. Amose-ɔ bamo ase Timotii gbaa gye Griikinyi nee.

⁴ Bamo a naa eman amo se-ɔ na ba kaapo Kristoo awuye-o mbraa ne ayaa-rɔ ayerepo-ɔ na asoree abrese ne bo bo Yerusalem man-nɔ-ɔ a kyore sa bamo-ɔ. Ne baa tawe gywii bamo feye bo gya anen a mbraa-ɔ se. ⁵ Amose-ɔ ne asoree awuye-o peee kɔkɔregyi a waa kokyɔ, ne asesε bweetɔ a bo tii bamo se.

Anen ne Wuribware a kaapo Pɔl dee-ro anen ne ɔ ya Makedoniya sweere se-ɔ

⁶ Ne baa borɔ kyon Firigiya na Galatiya esweere se, a lee feye Wuribware a kufwiine timaa-o mon sa bamo kpa feye bo tawe abwaresen sweere amo peee ne ba tee ε Asiya-o si. ⁷ San ne baa fo Misiya sweere se-ɔ, ne baa kpa feye bo kii borɔ kigyise si ya Bitiniya sweere se, amaa Yeesuu a kufwiine-o mon sa bamo kpa. ⁸ Amose se-ɔ ne baa kya se borɔ Misiya sweere se anen-aaa, ne baa bo fo ɔpo kεε Trowas man-nɔ. ⁹ Kemɔ kanye, ne Pɔl a ku dee feye ɔ deere bo kyonwe Makedoniya sweere se ne ɔ bo ɔpo nnon a bonbe-ɔ se, na nyare ko yere ɔ tee mɔ feye, “Ane e kore fo, ba mfee bo kya ane-rɔ.” ¹⁰ Pɔl a den ku dee amo-ɔ, ne ane a waa siraa na ane ya Makedoniya, a lee feye ane a fa mfere feye Wuribware e gye ne ɔ tee ane feye ane ya mfen ya tawe asen timaa bo lee Yeesuu kunu si gywii asesε ne bo bo mfen-ɔ.

Anen ne Lidiya a kii Kristoonyi Filipii-o

¹¹ Ne ane a taa koree lee Trowas ya Samotrakee kwii si. Kemɔ kaye nke-o, ne ane a ya Niyapolis man-nɔ. ¹² Mfen ne ane a lee kore-ɔ-rɔ ne ane a nare ayaa-rɔ ya Filipii ne ɔ gye Makedoniya sweere se man dabe-ɔ se. Roma awuye ya pwεε man amo. Ne bamo peee gya Roma mbraa se. Ane a gyi nke kafwee ko mfen.

¹³ Ane a fo mfen-ɔ, kukyure kake ne ke gya se-ɔ, ne ane a ya bon keε ya buwi kpa Yudaawuye ne bo te man-ɔ-rɔ a mfen ne ba gyanne ba sun Wuribware-ɔ. Ne ane a to bamo a kore kebwarekore bon keε. Akyee dooo e bo mfen. Ne ane a kyena, ne ane aa akyee-ɔ a sa senja. ¹⁴ Akyee amo ne ane a sa senja gywii-o ɔko kenya e gye Lidiya. ɔ gye awaagya timaa ofepo nee, ne ɔ lee Tiyatira man ne ɔ bo Asiya sweere se-ɔ. ɔkyee amo i sun Wuribware neeneε. Ne Wuribware a bunni mɔ mfere na ɔ kore asen ne Pɔl e tawe-ɔ gyi. ¹⁵ Amose-ɔ ne Lidiya na mɔ lon-nɔ awuye peee a bo asuu. Amo kamεε-rɔ, ne ɔ tawe gywii ane feye, “Mone ya fa feye mo a kore Yeesuu gyi kasentij feraa, mon! bo sowe mo lon-nɔ.” Ne ɔ popore ane, ne ane a ya.

Anen ne baa tii Pɔl na Silas tiikpa Filipii-o

¹⁶ Nke nkɔ ane a ya kebwarekorekpa-ɔ, ne kenya kakyeesεε ko ne kagya te mɔ se-ɔ, ne amose-ɔ ɔ taare ɔ tawe keto ne ke e waa nyanje-ɔ a gyanjaa ane. ɔ nyataanne bweetɔ bo lee mɔ nkperi amo-rɔ sa mɔ anyanpe. ¹⁷ Ne ɔ gya ane aa Pɔl se ɔ fee-rɔ ɔ gya se feye, “Asεε mɔ gye Nyinkpen-kyon-atɔ-peεε-Bware mɔ ayaafore nee! Ba tawe anen ne ɔ taare a ɔ morowe mone-ɔ ba gywii mone!” ¹⁸ ɔ waa anen bo gya ane se kyee. Ne nke Pɔl a nyite kpone, ne oo buruwaa tawe gywii kagya ne ka te kakyeesεε amo se-ɔ feye, “Yeesuu

* **15:41** Deere ifotoo ne e bo Abwaresen wore-ɔ keε-ɔ.

Kristoo kenyare-rò, ñ yε fò kòsò lee kakyeesεε amò se!” Puri amò-rò mfenj ne kagyaa amò a kòsò lee kakyeesεε amò se.

¹⁹ Amò kakyeesεε-ò mò anyanpẹ a ñu feyε kpa ne bọ yere se ba nya atanne-ò a lowe-ò, ne baa kra Pòl na Silas, ne baa gyiiri bamò yaa iwurekpa. ²⁰ Ne baa yaa bamò Roma awuye asenjiyipo-ò akatò-rò, ne bọ yε, “Asese mọ gye Yudaa awuye nee, ne ba waa asenji bọye ane man-ò-rò. ²¹ Ekpa ne i kye ane mbraa-ò ne ba kaapo. Ane mọ, ane maa taare a ane gya bamò ekpa-ò se, na ane waa ketò ne bamò ekpa-ò e kaapo-ò a lee feyε ane gye Roma awuye nee.”

²² Amò feraa ne asese ne bọ yere mfenj-ò pεεε a tii bamò beeko-ana se, ne baa waa Pòl na Silas aworefò. Ne asenjiyipo-ò a lee Pòl na Silas awaagya na ekaare, ne baa sa kpa feyε bọ da bamò kokyokywee. ²³ Bamò a da bamò kokyokywee bweetò lowe-ò, ne baa taa bamò yaa tii, ne bọ yε mò ne ò deere tiikpa amò se-ò twee kekyan-ò-rò nεεε. ²⁴ Bamò a sa mò kanò ane-ò se-ò, ne ò taa Pòl na Silas waa kekyan amò kemò ne ke bọ dodo-rò-ò-rò, ne ò da bamò pan na ekpee mfenj. Ne ñkee ò twee-rò nεεε.

²⁵ Amò waa kaye nsena-ò, ne Pòl na Silas a kyò lee ba kore kebwarekore na ba waa asoree ilin ba sa Wuribware. Na asese ne bamò gbaa baa tii bamò-ò i nu bamò ase. ²⁶ Puri amò-rò mfenj ne sweere a lenkpan kenken, ne aa lenkpan akyan ne baa tii bamò amò-rò-ò pεεε mọ lee amò soso yaa bọ fò kaase. Mfenj ne akyan amò a epone-ò pεεε a taye, ne agbarabi ne baa bọ ñure asese ne baa tii-o bọ kya kekyan-ò a sanje lee kekyan-ò se. ²⁷ Ne òdeeresepò-ò a kyinji, ne oo ñu feyε akyan a epone-ò a taye-ò. Ne ò fa nee feyε asese-ò pεεε a sere lee nee. Amose se-ò ne oo gyiiri mò kepan lee a ò bọ mọ mò eyee. ²⁸ Amaa Pòl a faa-rò kenken nee feyε, “Fò ma mọ fò eyee! Ane pεεε bọ mfee!” ²⁹ Ne òdeeresepò amò a sa ne baa baa mò fetiri, ne ò waa menan lwee kekyan-ò-rò ya kpuni anjuri Pòl na Silas akatò-rò na ò yon. ³⁰ Ne oo lee bamò baa kawu, ne oo bise bamò feyε, “Abrese, emene ne mọ e waa a Wuribware morowe mọ-ò nee?” ³¹ Ne baa benja mò feyε, “Fò aa fò lñ-nò awuye ya kore ane nyanpe Yeesuu Kristoo gyi, Wuribware e morowe mone.” ³² Ne baa tawe abwaresenji gywii mò aa mò lñ-nò awuye pεεε. ³³ Kemò kanye amò deε ne òdeeresepò amò a ya ba nkyu bọ kpee bamò elò ne baa nya bọ lee ane ne man asenjiyipo-ò a da bamò kokyokywee-ò se. Ne baa bọ mò aa mò lñ-nò awuye asuu puri amò-rò. ³⁴ Ne ò yaa Pòl na Silas mò lñ-nò ya sa bamò ateese, ne baa gyi. Ne mò aa mò lñ-nò awuye akatò a gyi, a lee feyε ñkee feraa baa kore Wuribware gyi.

³⁵ Kemò kaye ñke-o, ne Roma awuye asenjiyipo-ò a sun purisii awuye ya tawe gywii òdeeresepò-ò ε, “Sa a anyare amò kpa a bọ nare.” ³⁶ Amose se-ò, ne òdeeresepò amò a tawe gywii Pòl feyε, “Asenjiyipo-ò a sun bọ kyonwe feyε n taye mone. Amose-ò mon' nare, Wuribware yaa mone damenanse.” ³⁷ Ne Pòl a tawe gywii purisii awuye-o feyε, “Ane mon waa kesenji bọye kò haree baa bu ane kepò, amaa bamò mọ baa da ane kokyokywee laman-nò, na ane mọ ane gbaa ane gye Roma man agyi nee. Ne baa tii ane tiikpa. Ne mbeyomò ba kpa a bọ kweerò taye ane. Ane maa sure! Roma awuye asenjiyipo-ò fñfñ ba mfee na bọ bọ lee ane.” ³⁸ Ne purisii awuye-o a ya tawe gywii Roma awuye asenjiyipo-ò. Bamò a nu feyε Pòl na Silas gye Roma man agyi nee-ò, † ne kufu a nya bamò, a lee feyε baa waa bamò borokraa. ³⁹ Amose se-ò, ne baa ya waa bamò kisiri, ne baa taye bamò, ne baa kore bamò feyε bọ lee man-ò-rò. ⁴⁰ Ne Pòl na Silas a lee tiikpa-ò yò Lidiya lñ-nò. Mfenj ne bamò aa bamò ne baa kore Yeesuu gyi-o a gyanje, ne baa tawe asenji ne a sa wore-ò gywii bamò, ne baa nare bọ yii.

17

Ketò ne Pòl na Silas a waa Tisalonikaa man-nò-ò

¹ Ne Pòl na Silas a borò Amfipolis na Apoloniya eman-nò, ne baa ba Tisalonikaa man-nò. ² Feyε ane ne Pòl kyò ò waa sanj kemaa-ò, ò yò kebwarekorekyan ne Yudaa awuye ne bọ te mfenj-ò de-o-ro. Ne ò kaapo bamò abwaresenji, na ò popore bamò feyε bọ

kòòrè m̀ò asen-ò gyi. Nè baa sa m̀ò kpa nkyureke nsa b̀ò gya abeε se. ³ Nè òò kaapo bamò feyε baa kyorεε waa abwaresen wòrè-ò-rò feyε òkò nè ba tee m̀ò ε Kristoo nè Wuribware ye o sun Yudaa awuye ase-ò tiri feyε o gyi awòrèfòò, na o wu, na o kyiññi lee lowi-ro. Nè òò t̀òwè Yeesuu asen gywii bamò. Nè ñkee òò t̀òwè gywii bamò feyε, “Yeesuu m̀ò e gye Kristoo amò nè Wuribware a sun ane ase-ò.”

⁴ Nè Yudaa awuye b̀òkò a kòòrè gyi, nè baa tii Pòl na Silas si. Anen dεε nè akyee agyenkperepo b̀òkò na Griiki awuye nè ba sun Wuribware-ò bweeto a tii Pòl na Silas si. ⁵ Nè Yudaa awuye-o b̀òkò m̀ò a lee ba ka Pòl na Silas kòkwee, nè baa kpòwè asεε nè b̀ò naa mbore se, nè b̀ò mon b̀ò kòkòrò-ò b̀ò gyanñe. Nè baa lee ba waa elawò na kusun b̀òyè man-ò-rò. Bamò a nyi feyε Pòl na Silas a b̀ò sòwè ònyare kò nè ba tee m̀ò ε Yasòñ a l̀òñ-ò-rò-ò se-ò, nè baa tii l̀òñ amò ba kpa bamò, na b̀ò lee bamò baa laman-ò-rò. ⁶ Amaa bamò a mon ñu bamò l̀òñ-ò-rò, nè baa gyiiri Yasòñ na bamò nè baa kòòrè Yeesuu gyi-o b̀òkò yaa man-ò abresε akatò-rò, na ba fεε-rò feyε, “Anyare kò a ba ane man m̀ò-rò, nè baa waa asen b̀òyè t̀òñ kemaa nè baa b̀òrò-ò. ⁷ Nè Yasòñ a kòòrè bamò b̀ò waa m̀ò l̀òñ-nò. Ba nyera ane mbraa nè Roma owure dabe-ò a sa ane-ò nee, a lee feyε b̀ò ye owure kò bee ò b̀ò-rò nè ba tee m̀ò ε Yeesuu.” ⁸ Bamò a t̀òwè faanεε-ò, nè aa t̀òraa asεε pεεε nè baa gyanñe a b̀ò nu asen-ò na man-ò abresε-ò, nè baa lee ba waa elawò. ⁹ Nè ñkee man-ò abresε-ò a sa nè Yasòñ na m̀ò bεεkò-ana a taa atanne kò b̀ò beya bamò ase na ketò kaapo feyε asen ya bee ba, b̀ò ma lee nya bamò atanne-ò. Nè baa yòwè bamò b̀ò kyonñwe.

Pòl na Silas koyo Beroya-o

¹⁰ Kanye a den fò-ò, nè bamò nè baa kòòrè Yeesuu gyi-o a ba Pòl na Silas b̀ò kyonñwe Beroya man-nò. Bamò a fò-ò, nè baa yò Yudaa awuye a kebwarekorekyan-ò-rò. ¹¹ Mfen a asεε-ò gye asεε timaa b̀ò kyò bamò nè b̀ò b̀ò Tisalonikaa man-nò-ò. Bamò a nu abwaresen b̀ò lee Yeesuu kuñu si-o, nè baa kpa ane asen bweeto, nè baa pee akatò suye abwaresen wòrè-ò-rò asen kake kemaa na b̀ò kee feyε asen nè Pòl e t̀òwè-ò gye kasentinj aaa! ¹² Nè Yudaa awuye bweeto na Griiki akyee agyenkperepo kò na Griiki anyare bweeto a kòòrè asen-ò gyi.

¹³ Amaa san nè Yudaa awuye nè b̀ò b̀ò Tisalonikaa-o a nu feyε Pòl a kaapo abwaresen-ò Beroya gbaa-ò, nè baa sa nè asεε nè b̀ò mon b̀ò kòkòrò-ò a baa asen man-ò-rò b̀ò kye Pòl. ¹⁴ Puri amò-rò, nè bamò nè baa kòòrè Yeesuu gyi-o a yaa Pòl òpòò kεε, amaa Silas na Timotii fεraa a sii Beroya mfen. ¹⁵ Nè bamò nè baa yaa Pòl òpòò kεε-ò a yaa m̀ò ya b̀ò fò hareε Atenis man-nò,† nè baa kinñi ba Beroya, nè baa taa ñkra lee Pòl ase baa Silas na Timotii feyε b̀ò waa menan ba m̀ò ase mfen nè ò b̀ò-ò.

Ketò nè Pòl a waa Atenis-o

¹⁶ Pòl san o gywii Silas na Timotii Atenis man-nò-ò, m̀ò kakponò-rò a nyera b̀ò lee anen nè oo ñu ikisi bweeto man amò-rò-ò se. ¹⁷ Amosε se-ò nè m̀ò aa Yudaa awuye na bamò nè b̀ò mon gye Yudaa awuye, nè b̀ò b̀ò mfen, nè ba sun Wuribware-ò e gyanñe bamò kebwarekorekyan-ò-rò, nè Pòl e kaapo bamò abwaresen ò popòrè bamò na b̀ò kòòrè m̀ò asen-ò gyi. Nè ñkee kake kemaa ò naa kolònde nè ke maa kegya-rò-ò ò t̀òwè abwaresen o gywii bamò nè ò t̀ò mfen-ò. ¹⁸ To, akaapòpò kò m̀ò b̀ò mfen. Bamò b̀òkò gye Ipikurus-ò† awuye (nè b̀ò gya ketò nè Ipikurus-o, ònyare kò nè òò dεε kyena-ò, a kaapo-ò se-ò). B̀òkò m̀ò gye Stowaa awuye (nè b̀ò gya ketò nè Senoo nè m̀ò gbaa a dεε kyena Ipikurus a mbee-ò se-ò a kaapo-ò se). Nè baa lee ba gyiiri Pòl ikii, nè b̀òkò ye, “Nteto nè adabedabesen wuye m̀ò e t̀òwè nee?” Nè b̀òkò m̀ò ye, “A waa t̀òñ kò ikisi popwεε kò asen nè ò t̀òwè-ò.” Ketò se nè baa t̀òwè anen-ò e gye feyε Pòl e kaapo Yeesuu asen, na ò kaapo feyε asεε i kyiññi a b̀ò lee lowi-ro. ¹⁹ Amosε-ò nè baa yaa Pòl bamò sengyikpa kò nè ba tee m̀ò ε Ariyopagus-o. Nè b̀ò ye, “Ane e kpa feyε fò kaapo ane-rò kekaapo popwεε m̀ò nè fò e kaapo-ò. ²⁰ Asen amò akò nè ane i nu feyε fò e t̀òwè-ò gye asen popwεε ane ase. Ane m̀ò ane e kpa feyε ane nu amò kaase.”

²¹ Mbeyòmò Atenis man agyi-o na afò ne bọ te mfen-ò, a mon tiri bamọ feye bọ ba bamọ san p̄ee ba tawẹ asen, na ba nu asen popw̄ee ne aa ba-ò.

²² Ne Pòl a kosò yere senyikpa-ò mfen, ne ò ye, “Abrese, mò a ñu feye kpa kemaa se mon Atenis awuye mon akatò i gyi ikisi bweeto kusun si. ²³ Bọ lee feye mò a nare mon man-ò-rò, ne mò a deere mfen ne mon i sun mon ikisi-o. Ne mò a ñu feye bọ lee anen ne mon maa kpa feye mon' pan kisi kò kusun-o si-o, mon a pw̄ee l̄nh̄òkpa kò bọ yera. Ne mon a kyoree bọ d̄nh̄ò afore ne mon a bọ pw̄ee mò bọ yera-ò se feye, ‘L̄nh̄òkpa mò gye òkò ne ane i sun, ne ane mon nyi mò kenya-re-ò lee-o.’ To, mò ne mon i sun mò, na mon mon nyi mò-ò, ne mbeyòmò mò e tawẹ mò asen a n gywii mon-ò. ²⁴ Mò kenya-re e gye Wuribware. Mò e gye ne ò twee kaye na ketò kemaa ne ke bọ kamò-rò-ò. Mò e gye ketò kemaa nyanpe, sosò na kaase. Amose-ò ò mon te isun̄kpa akyan ne asese a pw̄ee-ò-rò. ²⁵ Mò-ò mò maa kpa kotòkò bọ lee ane kusun ne ane a waa-ò-rò, a lee feye mò e gye ne ò sa òkema m̄nkpa na ñe na ketò kemaa. ²⁶ Ne ò twee sese dimaadi, ne ò borò sese konkò amò se bọ waa nsuro asese p̄ee, ne ò sa ne baa kyena kaye-rò p̄ee. Na pw̄ee ne ò d̄ee twee sese-ò, ò kyò tawẹ san na mfen ne òkema e kyena-ò. ²⁷ Wuribware a waa faan̄ee nee a bọ nya buwi kpa mò, na sanse bọ ñu mò san ne ba buwi ba kpa mò-ò. Kasent̄in mò aa òkema ase mon bọ efò. ²⁸ Feye anen ne mon alin̄waapò-ò òkò a kyoree-ò,

‘Mò ya sa ne ane te, ne ane naa,
ne ò waa ane ketò ne ane gye-ò.’

Ne mon alin̄waapò-ò bokò mò a kyoree feye,

‘Ane gbaa ane gye mò gyi-ana-ò nee.’

²⁹ Ane a tee ane gye Wuribware mò gyi-ana-ò f̄eraa, ane ma fa feye mò kudugyi du ne feye kisi ne nyin̄kpas̄e ne o nyi-ro-o a ba atanne pipee b̄ee afufuri b̄ee kefore bọ waa-ò. ³⁰ Wuribware a nyite ketò ne baa waa san ne bọ mon nyi Wuribware na mò eka-ò. Amaa mbeyòmò san a fò feye ò sa t̄on kemaa asese kanò feye bọ nu bamọ eyee, na bọ kin̄ji lee bamọ eb̄oye-rò. ³¹ A lee feye ò sa kake na ònyare kò ne oo lee-o bọ gyi kaye-rò asese p̄ee asen neen̄ee-ò. Ò ba ònyare amò a kikyinj̄i lee lowi-ro-o bọ kaapò òkema amò-ò.”

³² San ne baa nu Pòl a tawẹ kikyinj̄i lee lowi-ro asen-ò, ne bamọ bokò a m̄se mò, ne bamọ bokò mò ye, “Ane e kpa feye fò bee tawẹ amò gywii ane san kò.” ³³ Ne Pòl a lee ngyan̄ne amò-rò mfen. ³⁴ Ne bamọ bokò a bọ tii Pòl si, ne baa k̄ore Wuribware gyi. Bamò-rò bokò e gye Diyonisiyus ne ò gye Ariyopagus asen̄gyipò-ò òkò, ne oo nu Pòl asen-ò, na òkyee kò ne ba tee mò e Damaris-o, na asese kò bee.

18

Ketò ne Pòl a waa Korintoo man-nò-ò

¹ Amò-ò kam̄ee-rò-ò, ne Pòl a lee Atenis yò Korintoo man-nò. ² Ne Yudaanyi kò bò-rò ne ba tee mò e Akwila, ne baa kow̄e mò Pontus sweere se-ò. Mò aa mò ka ne ba tee mò e Prisikila-o a tu yò Italiya sweere ya kyena mfen a man dabe ne ba tee e Roma-o. Amaa Roma owure dabe Kilawudiyus a sa mbraa feye Yudaa awuye p̄ee ne bọ bọ Roma man-nò-ò lee Roma mfen. Amose-ò Akwila na Prisikila a tu yò Korintoo man-nò. Ketò mon kyee, ne Pòl a ba bọ t̄o bamò mfen. Ne ò yò ya ka bamò kanò. ³ Ne ò kyena bamò ase, ne mò aa bamò a waa kusun, bọ lee feye mò aa bamò e waa kusun konkò nee. Tan̄tee akyan kusun ne ba waa, amò ne Pòl gbaa e waa ne ò nya atanne o de ò s̄ò atese a o gyi. ⁴ N̄kee kukyure kake kemaa, ò yò Yudaa awuye a kebwarekorekyan-ò-rò na ò ya tawẹ abwareseñ gywii Yudaa awuye na bamò ne bọ mon gye Yudaa awuye, ne ba nyan̄ne mfen-ò o de ò pop̄are bamò na bọ k̄ore Kristoo gyi.

⁵ Saṅ nẹ Silas na Timotii a lee Makedoniya sweere se bọ tọ Pọl-ò, nẹ nkeee ọ yọwe ketọ kemaa, nẹ ọ naa ọ tọwe abwaresen kake kemaa o gywii Yudaa awuye-o ọ kaapo feye Yeesuu e gye Kristoo nẹ Wuribware ye o sun a ọ bọ kyonwe-ò. ⁶ Amaa bọ fọ saṅ kọ-ò, amọ baa kine Pọl asen-ò kunu, na ba tọwe asen ba kye mọ kekaapo-ò, na ba saare mọ. Amọ mọ-ò mọ a kponkpan mọ waagya se ese bọ sii mfen bọ kaapo bamọ feye ọ yọwe bamọ asen sa bamọ, na ọ tọwe gywii bamọ feye, “Wuribware ya gyiiri mone kesebọ, amọ feraa ketọ a lee anen nẹ mone a kine mọ asen-ò se! Mbeyomọ a mon lee a gye mọ asen feye n tọwe gywii mone. Lee mbeyomọ bọ yọ, mọ e tọwe asen timaa bọ lee Yeesuu kunu si a n gywii nde se awuye-o nee.” ⁷ Amose se-ò nẹ ọ yọ ya kyena onyare kọ nẹ ọ mon gye Yudaanyi nẹ ba tee mọ e Tiitus Yusutus, nẹ o sun Wuribware-ò a lẹ-ò-rọ. Mọ lẹ-ò gye nẹ ọ maa kebwarekorekya-ò nẹ. ⁸ Amaa asese kọ bọ-rọ nẹ baa kọre ane nyanpe Yeesuu gyi. Bamọ ọkọ e gye Krisipus, nẹ saṅ amọ ọ de ọ gye kebwarekorekya-ò ọgyenkperepo-ò, na mọ lẹ-nọ awuye-o. Anen de nẹ Korintoo awuye bweetọ nẹ baa nu Pọl asen-ò a kọre gyi, nẹ baa bọ asuu.

⁹ Nke nkọ kanye, nẹ ane nyanpe Yeesuu a tọwe dee-ro gywii Pọl feye, “Fọ ma sere kufu, amaa kya se tọwe abwaresen-ò, na fọ ma yọwe. ¹⁰ A lee feye n gya fọ kamee. Ọkọ maa taare a ọ waa fọ kebọye kemaa, bọ lee feye maṅ mọ-rọ asese bweetọ gye mọ asese nee.”

¹¹ Amose-ò nẹ Pọl a kyena mfen kaapo asese-ò abwaresen kasu na kebeya.

¹² Saṅ nẹ Galiyo a gyi Akaya sweere se mfen a Roma kigominaa-o, nẹ Yudaa awuye-o peee a gyanje, nẹ baa kra Pọl, nẹ baa yaa mọ iwurekpa. ¹³ Nẹ bọ ye, “Onyare mọ e kpa a ọ popore asese nee a bọ sun Wuribware anen nẹ a kye ane mbraa-ò nee!”

¹⁴ Mfen, nẹ Pọl e kpa a o lee kanọ, nẹ Gominaa Galiyo a tọwe gywii Yudaa awuye-o feye, “Amọ-ò de a gye kusun bọye beee asen bọye kọ nẹ ọ waa nee, weete mọ i gyi kanyite na n nu mone ase. ¹⁵ Amaa amọ a gye asenkparegyi kọ na anyare kọ kaase na mone fonfon kebwaresun mbraa-ò feraa, mone fonfon e gye nẹ mon' lẹnjo amọ. Ma waa anen a asen-ò senjyipo!” ¹⁶ Nẹ ọ gya bamọ bọ lee iwurekpa mfen. ¹⁷ Nẹ bamọ peee a kra Sostenes nẹ mbeyomọ ọ gye kebwarekorekya-ò ọgyenkperepo-ò, nẹ baa da mọ senjyikpa akatọ-rọ mfen. Amaa a mon tọraa Galiyo kafonfwee gbaa.

Anen nẹ Pọl a kinji yọ asere awuye ase Anteyakeya-ò

¹⁸ Nẹ Pọl a kyena Korintoo awuye nẹ baa kọre Yeesuu gyi-o ase nke bweetọ. Nẹ ọ lee mfen, nẹ mọ aa Prisikila na Akwila a borọ nkyu si ba yọ mọ aye Siriya sweere se. Pwee nẹ baa de lee Kenkreya maṅ-nọ lwee koree-rọ-ò, ọ kpee mọ kunu bọ lee etan kọ nẹ ọ waa-ò se. ¹⁹ Nẹ baa ten ọpoo-rọ, nẹ baa fọ Ifisus maṅ-nọ. Nẹ ọ yọ Yudaa awuye kebwarekorekya-nọ, nẹ ọ ya kaapo bamọ abwaresen na ọ popore bamọ feye bọ kọre mọ asen-ò gyi. ²⁰ Nẹ asese amọ a tọwe gywii mọ feye ọ kyena bamọ ase kyee, amaa ọ mon sure si sa bamọ. ²¹ Amose-ò saṅ nẹ ọ yọ-ò, nẹ ọ tọwe gywii bamọ feye, “Wuribware ya sure, m be mọ i kinji a m ba mone ase.” Nẹ ọ lee Ifisus mfen borọ nkyu si o yii. Amaa Prisikila na Akwila a sii Ifisus maṅ-nọ.

²² Saṅ nẹ ọ fọ Kayesareya maṅ-nọ-ò, nẹ ọ yọ Yerusalem maṅ-nọ ya ka asere awuye-o kanọ. Nẹ ọ yọ Anteyakeya.

Anen nẹ Pọl a yọ mọ kpa sasepo-ò na ọ tọwe abwaresen-ò

²³ Mọ a kyee Anteyakeya maṅ-nọ kafwee-ò, nẹ ọ lee mfen borọ Galatiya na Firigiya* esweere se yọ ọ sa mfen a Kristoo awuye-o wọre.

Anen nẹ Prisikila na Akwila a kaapo Apolos Wuribware a ekpa-ò-rọ-ò

²⁴ Saṅ amọ Yudaanyi kọ nẹ ba tee mọ e Apolos, nẹ baa kọwe mọ Alsandriya maṅ-nọ-ò a ba Ifisus mfen. Ọ taare ọ sa senja neenee, nẹ o nyi abwaresen neenee. ²⁵ Oo suye ane nyanpe Yeesuu a asen-ò ekpa-rọ damenanse, nẹ ọ len mọ eyee kenken ọ tọwe

* **18:23** Deere ifotoo ne e bọ Abwaresen wọre-ò kee-ò.

abwaresen-ò, na ò kaapo Yeesuu asen kyekyee. Amaa asen-ò mfen ne oo nyi-o e gye asuu suyo ne Yohanee a bò-ò. ²⁶ Ne ò waa kakponò tówé abwaresen kebwarekorekyañ-ò-rò mfen. San ne Priskila na Akwila a nu mò asen ne ò tówé-ò, ne baa yaa mò bamò lòn-nò ya kaapo mò Wuribware a ekpa-ò-rò kyekyee.

²⁷ Ne Apolos a waa mò mferere feye ò yò Akaya sweere se. Amose-ò ne bamò ne baa kòrè Yeesuu gyi, ne bò bò Ifisus-o a sure mò kòyò-ò se, ne baa kyore bò kyonwe bamò ne baa kòrè Yeesuu gyi, ne bò bò Akaya-ò feye, mò ya ba, bò kra mò nene. San ne ò yò mfen-ò, ò kya bamò ne Wuribware a nu bamò ewee-ò ne anen se-ò baa bò kòrè Yeesuu gyi-o-ro bweeto. ²⁸ Bò lee feye ò ba ikii lenlen se bò gyi Yudaa awuye a emo-ò se laman-nò, ne ò ba abwaresen wore-ò bò kaapo feye Kristoo ne baa kyore mò asen-ò e gye Yeesuu.

19

Anen ne Pòl a lee ò waa mò kusun-o Ifisus

¹ San ne Apolos a lee Ifisus man-nò, ne ò yò Akaya sweere se, ò bò Korintoo man-nò-ò, ne Pòl a kya se borò Asiya sweere se ya fò Ifisus. Ne ò ya nu Yeesuu asen agyasepò bokò. ² Ne oo bise bamò feye, “San ne mone a kòrè Yeesuu gyi-o, Wuribware a kufwiine timaa-o a ywee mone se aaa?”

Ne baa benjaaa mò feye, “Anen mon tee nu gbaa feye Wuribware a kufwiine timaa-o bò-rò.”

³ Ne Pòl a bee bise feye, “To, ne nkee nteto asuu kebò ne mone a bò-ò nee.” Ne bò ye, “Asuu suyo ne Yohanee a bò-ò.”

⁴ Ne Pòl ye, “Yohanee Osuubòpo-ò a tówé gywii asese feye bò bò asuu bò kaapo feye baa nu bamò eyee, ne baa kinji lee bamò ebaye-rò. Ne ò tówé gywii Yudaa awuye-o feye bò kòrè mò ne ò ba kamere-rò-ò gyi. Mò e gye Yeesuu-o.” ⁵ San ne baa nu amò-ò, ne baa bò asuu anen nyanpe Yeesuu kenya-re-rò. ⁶ Ne Pòl a ba mò asaree bò dònjò bamò se, ne Wuribware a kufwiine timaa-o a ywee bamò se, ne baa sa esensa ne bamò fànfan maa nu emo-rò-ò, ne baa tówé asen ne Wuribware a lee bò kaapo bamò-ò. ⁷ Anyare amò e waa feye kudu anyò.

⁸ Kukyure kake kemaa, ne Pòl a yò kebwarekorekyañ-ò-rò, na waa aferi asa na ò kaapo abwaresen o gywii asese-ò, ne baa gyanje mfen-ò, na kufu mon de mò. Ne ò len eyee ò popore bamò feye bò kòrè keto ne ò tówé bò lee Wuribware a kuwure-o si-o gyi. ⁹ Amaa bamò bokò a waa kesebòròlen, ne bò mon sure si na bò kòrè asen-ò gyi, ne baa yere nyanje amò-rò mfen tówé asen baye bò kye anen nyanpe Yeesuu a ekpa-ò. Amose se-ò ne Pòl a lee mfen taa bamò ne baa kòrè Yeesuu gyi-o yaa mò ase. Na kake kemaa mò aa bamò e gyanje anyare kò ne ba tee mò e Tiranus-o sukoo-ro, ne ò kaapo abwaresen-ò-rò, ne ò popore asese feye bò kòrè mò asen-ò gyi. ¹⁰ Ò mèraa se waa mfaane nsu nyò, amose-ò asese pèe ne bò bò Asiya sweere se-ò, haree Yudaa awuye na Griiki awuye pèe mò a nu asen timaa bò lee anen nyanpe Yeesuu si.

Anen ne asiben awuye bweeto a bò kòrè Yeesuu gyi-o

¹¹ Na Wuribware bò Pòl se ò waa akpeneyeeto dabe. ¹² Haree mò anketee na mprakee ne ò de o de-o gbaa, baa taa mmò yaa bamò ne ba lò-ò ase, ne bamò alò a lowe. Ne ibrisi a kosò bamò ne i te bamò se-ò se.

¹³⁻¹⁴ Amò Yudaa awuye kò bò-rò ne bamò kusun e gye feye bò nare dee gya ibrisi bò kosò asese se. To, asese asunoo kò bò-rò ne bò gye Wuribware òlònjòpò bresè kò ne ba tee mò e Sikeeba-o mò gyi-ana, ne ba waa anen a kusun-o. Bamò a nu Pòl e gya ibrisi ò kosò asese-ò se-ò, ne baa len eyee feye bò ba anen nyanpe Yeesuu kenya-re bò waa anen ne Pòl e waa-ò. Ne baa tówé gywii ibrisi ne i te anyare kò se-ò ne feye, “Mò a sa fò kanò Yeesuu ne Pòl e tówé mò asen-ò kenya-re-rò, kosò anyare mò se.” ¹⁵ Amaa ibrisi-o a tówé gywii bamò ne feye, “N nyi Yeesuu, ne n nyi Pòl asen, ne mone nse-ana e gye mone?”

16 Ne ònyare ne ibrisi te mò se-ò a lwee bamò-rò, ne òò da bamò kenken kyanje bamò atò bunse-rò. Ne baa sere lee mò lòn-ò-rò mfen, na bamò nyowòre se a swée swée na n lee mbogya na boko mò a lee ketebònburon.

17 Ne asese ne bọ bọ Ifisus man-nò-ò a nu amò-ò, ne kufu a nya bamò pèèè, ne baa bu ane nyanje Yeessu kenya bweeto. 18 Ne bamò ne baa kòore Yeessu gyi-o bweeto a ba laman-nò bọ tówè ebòye ne baa waa bọ fọ kake amò-ò. 19 Bamò ne bọ de asiben ne bọ de ba lee atò ba kaapo asese bweeto-ò a swii bamò ewore ne baa kyore asibenšen waa-rò, ne bọ de ba kya asese-ò. Ne baa baa emò, ne baa kywèè emò laman-nò. Bamò a taa ewore-ò yawò bọ tii abèè se-ò a gye siidii nkpen alafa anuu (GHC 500,000). 20 Bọ lee mfaanèè a atò dabè mò se-ò, ane nyanje Yeessu asen a yere kenken, ne aa sanje-rò yò ton kema.

Asej ne aa ba Ifisus man-nò-ò

21 Amò-ò pèèè kamèè-rò-ò, ne Pòl a waa mò mfèèrè feyè ò borò Makedoniya na Akaya esweere se, na ò kyon yò Yerusalem man-nò. Ne ò ye, “Mò ya yò mfen, kemò kamèè-rò na ò yò Roma man-nò.” 22 Amòse-ò ne oo sun mò akyaròpo anyò Timotii na Irasitus bọ kyonwe Makedoniya, ne mò-ò mò a sii Asiya sweere-ò se kafwee.

23 San mò dèè ne asen dabè a ba Ifisus bọ lee Yeessu a ekpa-ò se-ò se. 24 To, man amò-rò mò sunkpa dabè kò bọ-rò, ne ba sun kisikyèè kò ne ba tee kemò è Aatimis. Ne ònyare kò bọ-rò ne baa tee è Demeetriyus. Ò gye bwayepò nee. Ne mò kusun è gye feyè ò deere kisikyèè a sunkpa-ò se o de atanne fufuri ò waa kisi akyan ngyingyii o fe. Kusun amò a sa mò aa mò bèeko-ana abwayepò tonò bweeto. 25 Amòse se-ò ne òò tee mò bèeko-ana abwayepò na bamò ne bamò kusun du feyè mò lee-o bọ gyanje, ne òò tówè gywii bamò feyè, “Mò bèeko-ana, monè nyi feyè ane kibaare a lee kusun mò-rò nee. 26 Mbeyòmo, monè fònfò a ò, ne monè a nu ketò ne Pòl amò è waa-ò. Ò ye ikisi ne sese fònfò a waa-ò mon de keyaalen pèèè. Ne òò taare kyuròwì asese bweeto mfèèrè Ifisus man-nò mfee na Asiya sweere se pèèè. 27 Amòse-ò kufu bọ-rò feyè ane kusun mò è nya kenya bòye. N gye anen wòre, kufu bee kò bọ-rò feyè ane kisi dabè Aatimis a sunkpa dabè-ò maa lee ba a ò bọ kii seye, na ane kisi dabè mò ne òkema ne ò bọ Asiya sweere se na kaye-rò pèèè i sun-o ma lee nya kenya!”

28 Asese amò a nu asenkpargyi mò-ò, ne bamò idun a fwii, ne baa lee ba fèè-rò feyè, “Ane Ifisus kisi Aatimis gye kisi dabè.” 29 Ne elawò amò a kòore se man amò pèèè-rò. Ne bamò ne bọ naa ba waa asen amò-ò a gyiiri Makedoniya awuye anyò kò ne ba tee bamò è Gayus na Aristaakus, ne bamò aa Pòl naa-ò, ne baa yaa bamò mfen ne man-ò-rò asese pèèè è gyanje-ò. 30 Ne Pòl fònfò è kpa feyè ò yò laman amò akatò-rò mfen ya sa senja gywii asese-ò, amaa bamò ne ba kòore Yeessu ba gyi-o mon sure. 31 Ne sweere amò se a ayaalenpo-ò boko ne bọ gye mò nyare-ana-ò a ba nkra bọ kyonwe mò, kore mò feyè ò ma kan yò laman egyanjekpa amò mfen, a lee feyè kufu de bamò feyè boko è mòò mò.

32 Na ngyanje-ò-rò pèèè de elawò bweeto. Bamò boko è fèè-rò ba tówè asen kò, ne boko mò è fèè-rò ba tówè bamò lee, a lee feyè bamò boko gbaa mon nyi ketò se ne baa gyanje-ò.

33 Yudaa awuye ne bọ te man amò-rò-ò a lee bamò-rò òkò ne ba tee è Alésanda-ò feyè ò yere asese-ò akatò-rò sa senja. Asese amò boko a tee mò feyè ò ba-ò, ne òò ya bamò kesaree feyè bamò pèèè laato. Ne òò lee ò sa senja o gywii laman-ò na bọ nya ò feyè mò aa mò bèeko-ana Yudaa awuye mon gyi bòye. 34 Amaa bamò a pini feyè ò gye Yudaanyi-o, ne bamò pèèè mò a kpòra faa-rò tówè asen konko dònhwereè enyò feyè, “Ane Ifisus kisi Aatimis gye kisi dabè!”

35 Ne nkèè man-ò krakyeè brèè a bọ yuri laman-ò. Ne ò ye, “Mò kosobèè-ana Ifisus awuye, òkema nyi feyè ane man mò è gye kisi dabè Aatimis na mò sunkpa dabè a òdeeresepò-ò, mò aa mò kefore ne kaa lee sosò lee da-ò-rò-ò. 36 Òkema maa taare a o gyiiri amò-ò ikii. Amòse se-ò mon' yuri eyèè, na monè ma waa kebòye kò. 37 Monè a baa anyare mò mfee, a mon gye feyè baa ywii lee ane sunkpa dabè-ò-rò nee bèèè baa tówè asen

bàye kò bò kye ane kisi-o nee. ³⁸ Amò e gye feye Demeetriyus na mò bæko-ana abwayepò i de òkò asen, ane de igominaa na ñke ne ane de bò gyi asen-ò, amòse-ò asen kemaan ne bò de-o, bò taa baa mfen. ³⁹ Amaa ketò kò e bò-rò na kò kyò ne mone e kpa fëraa, amò mon' lònjò mfen ne man agyi e gyanjje ba waa mbraa ba sa man-ò. ⁴⁰ Bò lee ketò ne kaa waa ndò-ò se-ò, kufu bò-rò feye ba tawe feye ane a baa asen man-nò. Na ane mon de kpa feye ane a waa anen a asen-ò, na ane mò ane maa taare a ane tawe ketò se ne ane a waa anen-ò na ane bò kun ane eyee.” ⁴¹ Mò a tawe amò-ò lowe-ò, ne ò sa ne asese-ò pëëë mò a brawe-rò.

20

Anen ne Pòl a lee Ifisus man-nò yò Makedoniya na Akaya sweere se nyòsepo-ò

¹ To, elawò amò a yòwe-ò kamëë-rò, ne Pòl a tee bamò ne baa kòrë Yeesuu gyi-o pëëë bò gyanjje, ne ò tawe asen bò sa bamò wàre, ne ò kra bamò feye ò yò nee. Ne ò lee mfen yò Makedoniya sweere se.

² Ne ò nare sweere amò se eman se waa bamò wàre bò lee abwaresen-ò se. Ne ò fò Akaya sweere se. ³ Ne ò kyena mfen aferi asa. Ò waa siraa feye ò taa koree na o kinji yò Siriya sweere se, ne oo ñu feye Yudaawuye-o e kpa a bò baa mò asen, amòse-ò ne ò waa mò mfëere feye o kinji a ò borò Makedoniya bee. ⁴ Mò aa Pirus mò gyi Sopata ne ò lee Beroya man-nò-ò, na Aristaakus na Sikundus ne baa lee Tisalonikaa man-nò-ò, na Gayus ne ò lee Derebee man-nò-ò, na Tikikus na Trofimius ne baa lee Asiya sweere se-ò, na Timotii ya yò. ⁵ Ne baa gye ane ñkrëë òpòò se ya gywii ane Trowas man-nò. ⁶ Wuribware-a-kya-ane-yòwe a ateese-o kigyì a kyon-ò, ne ane a lee Filipii man-nò borò nkyu si. Bò fò ñke nnuu-o, ne ane a tò bamò Trowas, ne ane a gyi kadaawòkywee konkò mfen.

Anen ne Pòl a yò Trowas lalalowe-ò

⁷ To, Memeneda amò kedeeprweta-ò, ne ane aa bamò ne ba kòrë Yeesuu ba gyi mfen-ò a gyanjje a ane gyi ane nyanje Yeesuu a ateese-o. Ne Pòl a tawe abwaresen gywii bamò. Ne ò sa senja gywii bamò anen-aaa bò fò kaye nsena, a lee feye kemo kaye ñke-o, ò yò a ò yòwe bamò. ⁸ Na ifetiri bweetò e lanje kebanjoroo kekyan ne ane te kemo-rò-ò. ⁹ Ne keyaafòrè kò ne ba tee mò e Yutikus-o te mfanjere se san ne Pòl e sa senja-ò, na idi de mò kafwee, ne lalalowe-ò ò bò di idi. Ne ò lee akyan asa kebanjoroo lalalowe a kekyan ne ane te kemo-rò-ò a mfanjere-ò se lee da-rò sweere. Bamò a ya yase mò-ò, ò kyò wu. ¹⁰ Amaa Pòl a yò sweere mfen, ne ò ya di keyaafòrè amò se, ne oo powi mò, ne ò ye, “Mone ma sa a a tiri mone na ò kee!”

¹¹ Ne Pòl a kinji yò soso a kekyan ne ane te kemo-rò-ò bee ya gyi bodobodoo. Pòl a sa senja gywii bamò kyee bò fò kyòwe keleebee-ò, ne ò yòwe bamò o yii. ¹² Ne baa taa keyaafòrè amò yaa pe na ò kee, ne bamò ñkponò-rò a yuri bamò bweetò.

Anen ne Pòl a lee Trowas yò Mileetus-o

¹³ Ne ane a yò akatò-rò ya taa koree borò nkyu si yò Asos man-nò, mfen ne Pòl e ya lwee ane koree-ò-rò-ò. Mò ya tawe feye ane waa anen, bò lee feye mò fëraa naa sweere nee. ¹⁴ San ne ane a fò Asos-o, ne ane a taa Pòl ane koree-ò-rò, ne ane a yò Mitileene man-nò. ¹⁵ Kemo kaye ñke-o, ne ane a bee borò nkyu si lee mfen ya kyon Kiyos kwii si, ne ane a bee borò nkyu si, ne ane a ya fò Samus kwii si. Ne ane a bò fò Mileetus man-nò. ¹⁶ Ne Pòl a waa mò mfëere feye ò borò nkyu si na ò kyon Ifisus si anen ne ò maa nya a ò nyera san Asiya sweere se-ò. Ò kpa menan a ò fò Yerusalem, mò e taare de, na ò fò Yerusalem pwëë na Pentikos kake-o deë fò.

Asen ne Pòl a tawe bò kra Ifisus asoree abrese-ò

¹⁷ Ne Pòl a sa ñkra lee Mileetus bò kyonwe Ifisus asoree abrese-ò feye bò ba a bò gyanjaa mò. ¹⁸ San ne baa fò Mileetus-o, ne ò tawe gywii bamò feye, “Mone nyi ketò kemaan ne mò a waa kemo san ne m bò mone ase-ò, haree lee mò kake gyenkrëë ne mò a ba Asiya

sweere m̀a se-ò. ¹⁹ Mone nyi feye haree Yudaawu a yere b̀o kye m̀o, ne baa sa ne m̀o a gyi aworefo, ne m̀o a ba akyukyu b̀o kore kebwarekore sa bamo ooo, mon waa mo eyee feye sese dabe-ò mone ase. Amaa mo a sun kusun ne feye kenya-ò sa ane nyanpe Yeesuu. ²⁰ Mone nyi feye mon ba keto kema ne ke e kya mone-ro b̀o kweero mone se san ne m̀o e towe na m̀o e kaapo abwaresen laman-ro na mone elon-ro-ò. ²¹ Mo a yii Yudaawu na bamo ne b̀o mon gye Yudaawu-o peee se san kema feye b̀o nu bamo eyee, na b̀o kinji lee bamo ebaye-ro, na b̀o ba Wuribware ase, na b̀o kore ane nyanpe Yeesuu gyi. ²² Amaa mbeyom, Wuribware a kufwiije timaa-o e towe o gywii mo feye n yò Yerusalem, amaa mon nyi keto ne ke e ya waa mo mfen-ò. ²³ Keto ne n nyi-o e gye feye ton kema ne m̀o e yò-ò Wuribware a kufwiije timaa-o a yii mo se san kema feye ba tii mo Yerusalem, na b̀o sa a n gyi aworefo. ²⁴ Amaa nkpa beee lowi-o, keto ne m̀o e kpa-ò e gye feye m̀o e lowe m̀o kusun ne ane nyanpe Yeesuu a sa m̀o feye n towe asen timaa-o b̀o lee ane ne Wuribware a nu ane ewee se-ò. ²⁵ Mo a nare laa mone peee m̀o, na m̀o e towe Wuribware a kuwure-o-ro asen m̀o i gywii mone. Na mbeyom n nyi feye mone oko maa lee nu m̀o. ²⁶ Amose-ò m̀o e towe m̀o i gywii mone kakatopee-ro feye ndoo a kake m̀o mone-ro oko b̀o-ro ne m̀o e mon nya nkpa na kukyure ne a mon de kee-ò, a mon lee m̀o ase. ²⁷ B̀o lee feye mon ba keto ne Wuribware a towe feye oo waa-ò b̀o kweero mone se. ²⁸ Amose-ò mon' deere mone eyee se na sese ne Wuribware a kufwiije timaa-o a taa b̀o waa mone kesaree-ro se neenee. Na mon' deere ane nyanpe Yeesuu asoree sese se, feye ane ne esanne adeeresepo e deere m̀o esanne se neenee-ò. A lee feye Yeesuu a ba m̀o fonfon lowi b̀o lee bamo lee Obansam kesaree-ro sa ne baa kii m̀o fonfon sese. ²⁹ N nyi feye m̀o a yowe mone m̀o-ò, sese i lwee mone-ro feye ane ne kwaare i lwee esanne-ro, ne m̀o ya nya bamo, ne o m̀o a o wo-ò. ³⁰ San ko e ba na mone-ro boko ba ayeba na a sa a bamo beeko-ana ne baa kore Yeesuu gyi-o kii b̀o gya bamo se. ³¹ Amose-ò mon' sa se na mon' nyinji si ane ne m̀o a kyena mone ase nsu nsa-ò. Na mon' nyinji si feye kanye na mpase, m̀o a ba akyukyu b̀o nyinji mone Wuribware a ekpa-ò se. ³² Na mbeyom, n de mone m̀o e waa Wuribware kesaree-ro. Ne mone ya kya se gya Wuribware asen-ò se, asen am̀o ne a kaapo mone ane ne o kpa mone bweeto-ò e taare a a morowe mone. Na a sa a mon' nya keyaalen na Wuribware a nyure ne oo towe b̀o beya feye o sa m̀o sese-ò. ³³ San ne m̀o mone ase-ò, mon yorowe kotoko, haree atanne pipee beee afufuri beee awaagya. ³⁴ Mone fonfon nyi feye asaree m̀o ne m̀o a b̀o waa kusun b̀o nya keto kema ne m̀o aa m̀o anarebeepo e kpa-ò. ³⁵ Mo a waa kusun m̀o kenken b̀o kaapo mone ne feye a tiri feye ane kya bamo ne b̀o mon b̀o len-ò-ro, na ane nyinji asen ne ane nyanpe Yeesuu fonfon a towe-ò se, o ye, 'Okò ne o ke ato-ò de nyure o kyò oko ne ba ke m̀o-ò.' "

³⁶ Pòal a sa senja gywii bamo lowe-ò, ne m̀o aa bamo a kpuni anjuri, ne baa kore kebwarekore. ³⁷ Ne bamo okema i su, na o powi m̀o, na okema e kyokywee m̀o kedaabon o de o waa m̀o nare damenanse. ³⁸ Keto se ne a mon waa bamo kore peee-ò e gye feye m̀o a towe feye b̀o maa lee nu m̀o-ò. Ne baa yaa m̀o ya b̀o fo m̀o koree ase.

21

Ane ne Pòal a yò Yerusalem-ò

¹ Ne nkee ane aa bamo a gyi nkra, na ane i su akyukyu preeprese. Ne ane a lwee koree ko-ro ten opoo-ro yò Kos man ne o b̀o kwii ko se-ò. Lee mfen ne ane a bee yò ya fo Rodos man ne o b̀o kwii ko se-ò. Ne ane a lee mfen yò Patara man ne o b̀o Likiya sweere se-ò-ro. ² Mfen ne ane a nya koree ne o yò Fonikiya sweere se (ne o b̀o Siriya sweere se-ò), ne ane a lwee m̀o-ro. ³ Ne ane a fo mfen ne ane kee Kiprus kwii-o, ne ane a borò kigyise si yò Siriya sweere se. Ne ane a ya dan Tiro man-ro, a lee feye mfen ne koree am̀o i lee m̀o toso. ⁴ Ne ane a nu bamo ne baa kore Yeesuu gyi-o boko mfen, ne ane a kyena bamo ase kadaawokywee konko. Ne Wuribware a kufwiije timaa-o a lee b̀o kaapo bamo boko

feyε Pòol ya yò Yeròsalèm man-nò, ò nya asen. Amose-ò ne baa kòrè m̀d̀ feyε ò ma yò mfen. ⁵ Amaa ane san ne ane i gyi bamò ase-ò a fò-ò, ne ane a beε m̀raa ane kpa se. Ne bamò aa bamò aka na bamò gyi-ana p̀ee m̀ a yaa ane kpa-rò ya b̀ f̀ nkyu-o kanò, ne ane p̀ee m̀ a kpuni anurii mfen, ne ane a kòrè kebwarekòrè. ⁶ Ne ane aa bamò a gyi nkra, ne ane a beε ya lwee kòrè-ò-rò, ne bamò m̀ baa kinji yò p̀.

⁷ Ne ane a beε kya ane kpa-ò se b̀rò nkyu si lee Tiro ya f̀ Tolomayis man-nò. Ne ane a ka bamò ne baa kòrè Yeessu gyi mfen-ò kanò, ne ane a kyena bamò ase kake kònkò.

⁸ Ne nkèe lalalowe-ò, ane a beε lwee kòrè-ò-rò lee mfen, ne ane a ya dan Kayesareya man-nò, Samariya sweere se. Ne ane a kyena Yeessu asen timaa-o òtòwepò Filipino ase mfen. Filipino gye akyaròpò asunoo-o òkò ne san-ò baa lee bamò Yeròsalèm feyε b̀ deere ateese na atanne kike-ro si-o. ⁹ O de m̀d̀ gyi-ana mbregyii ana ne Wuribware a lee feyε b̀ kii m̀d̀ akyaamεε b̀kò, na b̀ deε t̀wε asen ne o lee ò kaapo bamò-ò gywii asesε-ò.

¹⁰ Ane a gyi mfen nkè bweeto-ò, ne Wuribware kyaamεε kò ne ba tee m̀d̀ ε Agabus-o a lee Yudeya sweere se ba. ¹¹ Ne ò ba ane ase, ne ò taa Pòol a laare-rò keresesε-ò b̀ nure m̀d̀ f̀nf̀n ayaa na asaree b̀ kya abεε, ne ò ye, “Ketò ne Wuribware a kufwiinε timaa-o a t̀wε-ò e gye feyε mfaanεε dεε ne Yudaa awuye i nure keresesε m̀ wuye Yeròsalèm man-nò, na b̀ taa m̀d̀ b̀ waa Roma awuye-o kesaree-rò.”

¹² San ne ane a nu amò-ò, ne ane aa bamò ne b̀ b̀ mfen-ò a kòrè Pòol feyε ò ma yò mfen. ¹³ Amaa ò benjaa ane ne feyε, “Nteto ne m̀ne e waa-ò nee, m̀ne i su mfaanεε na m̀ne e nyera m̀ kakponò-rò nee eεe? N gye bamò kunjire m̀ wòrè siraa ne m̀ a waa a η yò Yeròsalèm, amò aa lowi, na η kperi ane nyanpe Yeessu si, na η wu mfen.”

¹⁴ Ane mon taare t̀wε a o sure si feyε ò ma yò Yeròsalèm. Amose-ò ne ane a ỳwε m̀d̀, ne ane ye, “Ane nyanpe a kepre-ò waa.”

¹⁵ Ane a kyena mfen b̀ f̀ san kò-ò, ne ane a sorò ane etòsorò, ne ane a kya ane kpa se yò Yeròsalèm. ¹⁶ Ane aa bamò ne baa kòrè Yeessu gyi, ne baa lee Kayesareya mfen-ò b̀kò ya yò, ne baa yaa ane onyare ne ane e ya sowε m̀d̀ l̀n-nò-ò aye. Ba tee m̀d̀ ε Menasòn. Ò lee Kiprus kwii si nee, ne ò gye bamò ne baa wuree kòrè Yeessu gyi-o òkò.

Anen ne Pòol a ka Yeròsalèm asereε awuye kanò-ò

¹⁷ San ne ane a f̀ Yeròsalèm man-nò-ò, bamò ne baa kòrè Yeessu gyi-o a sa ane anse damenanse. ¹⁸ Kemò kayε nkè-o, ne ane aa Pòol a yò a ò ya ka Yakubu kanò. M̀d̀ a yò-ò, asoreε abresε-ò b̀ mfen. ¹⁹ Ne Pòol a ka bamò kanò, ne ò t̀wε ketò kemaa ne Wuribware a b̀rò m̀d̀ se waa sa nde se awuye bweeto-ò gywii bamò.

²⁰ Bamò a nu m̀d̀ ase lowe-ò, ne baa kyorò Wuribware. Ne b̀ ye, “Ane kosobεε Pòol, f̀ a ηu anen ne ane Yudaa awuye nkpen nkpen mfeε a kòrè Yeessu gyi-o, na anen ne baa len bamò eyee b̀ gya ane mbraa ne ane òdedaapo Mosis a sa ane-ò se neenεε-ò òòò?

²¹ Baa nu feyε f̀ e kaapo Yudaa awuye ne b̀ te nde se awuye-o-ro ne feyε b̀ ỳwε mbraa ne Mosis a sa ane-ò dεε kegya se, na f̀ e t̀wε f̀ i gywii bamò feyε b̀ ma lee tenne bamò gyi-ana atweetu, na b̀ ma lee gya ane adedaasen se. ²² A waa dεε ba nu feyε f̀ a ba. Ne emene ne ane e waa a ane b̀ kaapo feyε ketò ne baa t̀wε b̀ lee f̀ kunu si-o gye ayeba-ò nee? ²³⁻²⁴ Ketò ne ane e kpa feyε f̀ waa-ò e gye feyε f̀ kya anyare ana kò ne b̀ b̀ mfeε-ò-rò, ne baa waa Wuribware etan feyε b̀ maa see bamò ipwii-o. Amaa baa kòn waa atò kò ne a de iyisi-o. Amose-ò a tiri feyε b̀ kpεε bamò iyisi-o na b̀ see bamò, na b̀ l̀n Wuriware, na b̀ dεε taare lwee m̀d̀ sunkpa-ò-rò. To, f̀ aa bamò yò a f̀ ka atanne ne Wuribware òl̀nòpò e kòrè a ò dεε kpεε bamò iyisi-o sa bamò-ò. Amò-ò e gye ne a sa na òkemma ηu feyε asen ne baa t̀wε gywii bamò feyε f̀ a t̀wε-ò mon gye kasentij, na f̀ f̀nf̀n gbaa gya Mosis a mbraa-ò se. ²⁵ Amaa bamò ne b̀ mon gye Yudaa awuye, ne baa kòrè Yeessu gyi-o fεraa, ane a kyò kyoreε b̀ kyonwe bamò-ò feyε b̀ ma kan gyi ateese bεεε wò kabò ne baa m̀d̀ weε ikisi si-o, na b̀ ma kan gyi mbogya, na b̀ ma kan wò kabò

ne bọ mon teṅ kamọ kebọ-rọ, na bọ ma waa kakyeekpa na kanyarekpa. Anen a mbraa mọ baare sa bamọ.”

²⁶ Amose-ò kaye ṅke-o, ne Pọl a yaa anyare-ò Wuribware alọṅṅopo ase, ne bamọ aa Pọl a ya kpere bamọ iyisi, na bọ nya fọ Wuribware sunkpa kulweero. Ne ọọ yọ Wuribware sunkpa ya tọwe ṅke ne etan i gyi-o, na san ne ba ba a bọ lọṅṅo Wuribware-ò.

Anen ne baa kra Pọl Wuribware sunkpa-ò

²⁷ Amaa ṅke nsunoo amọ a kpa a m fọ-ò, ne Yudaawuye kọ ne baa lee Asiya sweere se-ò a ṅu Pọl Wuribware sunkpa kabuno Yerusalem mfen. Ne baa wure asese ne bọ bọ mfen-ò-rọ, ne baa kra Pọl. ²⁸ Ne baa faa-rọ feye, “Isireelii awuye, mon' kya ane-rọ! Onyare mọ e gye ne ọ naa toṅ kemaa ọ kaapo asen o kye ane Isireelii awuye na ane mbraa-ò, na ọ tọwe asen bọye bọ lee Wuribware sunkpa mọ se. Ne mbeyomọ ọ baa bamọ ne bọ mon gye Yudaawuye-o baa Wuribware sunkpa-ò-rọ mfee baa bọ waa mọ iyisi!” ²⁹ Baa tọwe anen bọ lee feye baa ṅu Trofimus ne ọ lee Ifisus man-nọ-ò na Pọl a nare man-nọ, ne baa fa feye Pọl a yaa mọ Wuribware sunkpa mọ-rọ nee.

³⁰ Ne asen dabe a ba man-ò-rọ, ne asese bweeto a ṅweenan lee toṅ kemaa bọ gyanṅe, ne baa ya kra Pọl, ne baa gyiri mọ lee Wuribware sunkpa a kabuno-o. Puri amọ-rọ, ne Wuribware sunkpa adeeresepo-ò a tii epone-ò na asese-ò ma bee taa asen-ò lweero mfen.

³¹ Asese-ò a kpa a bọ mọ Pọl-ò, ne ọkọ a ya tọwe gywii Roma asoogyaa ogyenkperepo-ò feye Yerusalem awuye peee a baa asen dabe man-nọ. ³² Puri amọ-rọ mfen ne ogyenkperepo amọ a taa asoogyaa awuye kọ na bamọ abrese, ne baa waa menan yọ asese kukwii-o amọ ase. San ne baa ṅu asoogyaa ogyenkperepo-ò na asoogyaa awuye-o, ne baa yowe Pọl keda. ³³ Ne asoogyaa brese-ò a ya kra Pọl, ne ọ sa kan feye bọ ba agbarabi anyo bọ ṅure mọ. Ne ṅkee oo bise feye, “Nse e gye onyare mọ, ne nteto ne ọ waa?” ³⁴ Ne asese-ò bokọ a faa-rọ ba benṅaa asen kọ, na bokọ mọ e benṅaa akọ, na a kwee. Mfaan se-ò, asoogyaa ogyenkperepo-ò mon taare ṅu ketọ ne kaa baa asen-ò. Amose-ò, ne ọ sa kan feye bọ taa Pọl dee yaa bọ beya asoogyaa awuye kwatase-rọ. ³⁵ Ne laman-ò a gya asoogyaa awuye-o si ya fọ abenberee ne ba kyikye si baa lwee asoogyaa awuye kwatase-ò-rọ ase, ne asoogyaa awuye-o a yase Pọl sorọ sosọ, a lee feye asese-ò idun a fwii mọ se bweeto.

³⁶ San ne bọ gya se-ò, na ba fere-rọ feye, “Mon' mọ mọ.”

Anen ne Pọl a tọwe asen na ọ bọ lee mọ eyee-ò

³⁷ San ne asoogyaa awuye-o e kpa a bọ taa Pọl waa kwatase-ò-rọ, ne oo bise asoogyaa ogyenkperepo-ò Griiki-ro feye, “Obrese, mọ e taare a n sa senja gywii fọ aaa?”

Ne asoogyaa ogyenkperepo amọ ye, “Fọ kyọ fọ i nu Griiki-ro aaa? ³⁸ Amọ feraa n gye fọ e gye Igyipitinyi ne san kọ ọ dexe baa asen man-nọ, ne ọ gye anaapo ṅkpen nna kegyenkpere yọ kimukee-ro-o beee?”

³⁹ Ne Pọl a benṅaa feye, “N gye Yudaanyi nee. Baa kowe mọ Taasus man ne ọ bọ Kilikiya sweere se-ò-rọ nee, n gye man dabe kigyi nee. Mọ e kore fọ nee a fọ sa a n sa senja gywii asese-ò.”

⁴⁰ Ne asoogyaa ogyenkperepo-ò a sa mọ kpa. Ne Pọl a yere mfen ne ba kyikye ba lwee kwatase-ò-rọ-ò se, ne ọ ya mọ kesaree bọ kaapo feye asese-ò laato. San ne baa laato-ò, ne Pọl a sa bamọ ayere-rọ Heebrii senja gywii bamọ.

22

¹ Ọ tọwe nee feye, “N se-ana na n daa-ana na n tire-ana na m pekyee-ana, mon' nu mọ ase feye mọ a yere mone akato-rọ mfee mọ e tọwe asen mọ i lee mọ eyee-ò.”

² Bamọ a nu feye ọ sa bamọ Heebrii senja-rọ bamọ ase-ò, ne baa waa dinṅ dinṅ dinṅ, ne Pọl a kya se feye, ³ “Yudaanyi e gye mọ. Taasus man-nọ Kilikiya sweere se ne baa kowe mọ. Amaa Yerusalem mfee ne baa bera mọ, ne mọ a kyena ane ọkaapopo dabe ne ba tee mọ e Gamaliili-o ayaa-rọ, ne ọ kaapo mọ anen ne n gya ane adedaapo a mbraa-ò

se n̄e n̄e n̄e-ò. Ne m̄o a leŋ m̄o eyee sun Wuribware feye aneŋ ne mone ne mone bo mfee ndoo-ò i sun-o. ⁴ N gye amo wore, m̄o a bee waa bamo ne bo gya Yeessu a ekpa-ò se-ò aworefo, ne m̄o a sa ne baa m̄oo bamo boko. Na m̄o e kra anyare na akyee, ne m̄o a sa ne baa tii bamo. ⁵ Wuribware òlòhòpò bresè-ò na ane abresè-ò peee e taare a bo kaapo feye aseŋ m̄o ne m̄o e tawe-ò gye kasentij nee. Baa kyoree ewore sa m̄o feye n taa sa ane beeko-ana Yudaawuye ne bo bo Damasikus man-no-ò. Amose-ò ne m̄o a yò mfeŋ na ŋ nya kra asesè m̄o ne bo gya Yeessu a ekpa-ò se-ò ñure bamo agbarabi, na ŋ kinŋaa bamo baa Yerusalem mfee, na bo gyiiri bamo kesebo.”

Aneŋ ne Pòl a tawe aneŋ ne oo kii Kristoonyi-o

⁶ Ne Pòl a kya se tawe feye, “Nke ñko mpase, m̄o a yò m̄o e kpa a m fo Damasikus-o, ne kelaŋŋerò dabe ko ne ku du feye ellee-ò a lee soso kaluwa koŋko bo muruwaa wee m̄o se. ⁷ Ne m̄o a lee da sweere, ne m̄o a nu bore ko a tawe feye, ‘Sòl, Sòl! Nteto nee, ne fo e tòraa m̄o aneŋ?’ ⁸ Ne m̄o a bise feye, ‘Mò nyanpe, fo nse nee?’ Ne ò tawe gywii m̄o feye, ‘Mò, Yeessu Nasaretenyi-o ne fo e tòraa-ò nee.’ ⁹ Asesè ne m̄o aa bamo naa-ò a ñu kelaŋŋerò-ò, amaa bo mon nu bore ne ò sa sen̄sa m̄o ase-ò. ¹⁰ Ne m̄o a bise m̄o feye, ‘Mò nyanpe, nteto ne fo e kpa feye ŋ waa?’ Ne ane nyanpe a tawe gywii m̄o feye, ‘Koso na fo yò Damasikus. Òko e tawe keto kema ne m̄o e kpa feye fo waa-ò a o gywii fo mfeŋ.’

¹¹ Ne kelaŋŋerò amo a sa ne m̄o akato a bwee, amose-ò ne m̄o anareberpo-ò a kra mo kesaree-rò yaa Damasikus man-no.

¹² Amò ane beeko Yudaanyi ko m̄o bo man-ò-rò ne ba tee m̄o e Ananiyas. Ò gye sese timaa, ne ò gya ane mbraa-ò se n̄e n̄e, ne Yudaawuye ne bo bo mfeŋ-ò i bu m̄o bweeto. ¹³ Ne ò ba m̄o ase, ne ò yere meraa m̄o, ne ò ye, ‘Mò kosobee Sòl, bee ñu ato.’ Puri amo-rò ne m̄o akato a bunji, ne m̄o a deere m̄o. ¹⁴ Ne ò ye, ‘Wuribware ne ane a sun lee ane adedaapo a mbee-ò se-ò a lee fo nee feye fo pini m̄o kepre, na fo gyii m̄o ne Wuribware e tee m̄o e m̄o keyaafore timaa, na fo nu m̄o bore. ¹⁵ A lee feye keto ne fo waa-ò e gye feye fo tawe keto ne fo a ñu-o na aseŋ ne fo a nu-o gywii okema. ¹⁶ Ne nteto se ne fo bee fo gywii? Koso na fo bo asuu, na fo kore Wuribware feye Yeessu kenya-re-rò ò bo kpee fo ebaye bo twee.’

¹⁷ Ne m̄o a kinji ba Yerusalem mfee. Saŋ ne m̄o e kore kebwarekore Wuribware sunkpa-ò, ne aa waa feye m̄o a ku dee-o. ¹⁸ Dee amo-rò m̄o a ñu ane nyanpe, ne ò tawe gywii m̄o feye, ‘Waa menan lee Yerusalem mfee, a lee feye mfee a asesè-ò maa sure aseŋ ne fo e tawe a fo gywii bamo bo lee m̄o kuŋu si-o si.’ ¹⁹ Ne m̄o a benŋaa m̄o feye, ‘Mò nyanpe, bo nyi damenanse feye m̄o a dee nare kebwarekore akyan-no kra asesè ne baa kore fo gyi-o. Ne m̄o a tii bamo tiikpa, ne m̄o a da bamo. ²⁰ Na saŋ ne baa m̄oo Stifaŋ ne kufu mon de m̄o feye ò tawe laman-no feye ò gya fo ekpa-ò se-ò, na m bo mfeŋ, ne m̄o a sure si feye bo m̄oo m̄o, ne m̄o a bee deere bamo ne baa ya m̄oo m̄o-ò awaagya se sa bamo.’ ²¹ Ne ane nyanpe ye, ‘Nare, a lee feye m̄o i sun fo kefo a m bo kyonwe nde se awuye-o ase.’ ”

Aneŋ ne Pòl a lee bo kaapo bamo feye ò gye Roma man kigyi-o

²² Saŋ ne Pòl e sa sen̄sa-ò, ba laato ba nu, amaa bamo a nu feye Pòl ye ane nyanpe ye ò yò bamo ne bo mon gye Yudaawuye-o ase-ò, ne baa bee lee ba fee-rò kenken feye, “Mon' taa m̄o nare. Mon' m̄oo m̄o! A mon bware feye m̄o a bee lee kyena sweere m̄o se.” ²³ Na ba fee-rò, na ba leŋkpaŋ bamo awaagya-rò, na ba twee ese ba kyonwe soso bo kaapo feye bamo idun a fwii Pòl se bweeto. ²⁴ Ne Roma soogyaa agyenkreepo-ò a sa kanò feye asoogyaa awuye-o taa Pòl yaa bamo kwatase-ò-rò, ne ò tawe gywii bamo feye bo da m̄o kokyokywee, na bo nya ñu keto se ne Yudaawuye-o e fee-rò ba kye m̄o-ò. ²⁵ Amaa bamo a ñure m̄o bo beya sweere, na bo da m̄o-ò, ne Pòl a tawe gywii soogyaa bresè ne ò yere mfeŋ-ò feye, “N gye Roma man kigyi nee. Ne bo mon tee gyi m̄o aseŋ feye m̄o a waa baye

kò. A mon da mone mbraa-rò feye a gye bòye feye mone e kpa a mon' da mò kokyokywee aaa?"

²⁶ Soogyaa bresè amò a nu aneṅ-ò, ne ò yò asoogyaa ògyeṅkpeepo-ò asè ya bise mò feye, "Kètò ne fò e kpa a fò waa ònyare amò-ò bware aaa? A lee feye ò gye Roma man kigyì nee!"

²⁷ Amòse-ò ne soogyaa ògyeṅkpeepo amò a yò Pòl asè ya bise mò feye, "Tòwe gywii mò, a gye kasentì feye Roma man kigyì e gye fò aaa?"

Ne Pòl ye, "Òṅṅ."

²⁸ Ne soogyaa ògyeṅkpeepo-ò ye, "Mò a ka atanne dabe pwèe ne mò a dèe kii Roma man kigyì."

Ne Pòl a beṅṅaa feye, "Amaa m fèraa Roma man agyi a deṅ kowe mò-ò se-ò, n gye Roma man kigyì nee."

²⁹ Puri amò-rò, ne bamò ne ba kpa kibise mò asen-ò pèèè a lwii kamèè lee Pòl asè. San ne soogyaa ògyeṅkpeepo-ò a pini feye Roma man kigyì ne oo ṅure agbarabi-o, ne kufu a nya mò.

Aneṅ ne baa yaa Pòl man abresè akatò-rò-ò

³⁰ Amaa soogyaa ògyeṅkpeepo-ò e kpa feye o ṅu kètò se ne Yudaawuyè-o e porò Pòl-ò. Amòse kemo kaye ṅke-o, ne ò sa ne baa sanṅe agbarabi ne baa bò ṅure Pòl-ò. Ne ò tee Wuribware òṅṅòpo-ò na man abresè-ò pèèè feye bò gyanṅe. Ne ò baa Pòl baa bò yera bamò akatò-rò.

23

¹ Ne Pòl a deere man abresè-ò akatò-rò, ne ò ye, "Mò bèko-ana Isireelii awuye! Wuribware asè fèraa, ṅ nyi mò kakponò-rò feye mon de kebòye bò lee mò kakyena-rò haree bò fò ndò!"

² Ne Wuribware òṅṅòpo bresè ne ba tee mò e Ananias-o a sa bamò ne bò yere bò meraa Pòl-ò kanò feye bò daye mò kanò se abaa.

³ Ne Pòl a tòwe gywii mò feye, "A waa dèè Wuribware mò e da fò, nnò ṅnyò ṅnyò wuye. Fò te mfeṅ fò ye fò de mbraa-ò, ne fò i gyi mò asen, na fò-ò fò beè fò e waa kètò ne ki kye mbraa-ò, a lee feye fò ye bò da mò!"

⁴ Ne bamò ne bò yere meraa Pòl-ò a tòwe gywii mò feye, "Fò e saare Wuribware òṅṅòpo bresè-ò nee!"

⁵ Ne Pòl a beṅṅaa feye, "Mò bèko-ana Isireelii awuye, mon nyi feye ò gye Wuribware òṅṅòpo bresè-ò nee. A gye kasentì feye abwareseṅ wòre-ò ye, 'Fò ma tòwe asen bòye bò kye fò asesè-ò ògyeṅkpeepo.'* "

⁶ San ne Pòl a ṅu feye bamò ne bò bò ṅyanṅe-ò-rò-ò boko gye Sadukii awuye, ne boko mò gye Farisii awuye-o, ne ò tòwe gywii bamò feye, "Mò bèko-ana Isireelii awuye! N gye Farisiinyi nee, ne n se na n na gye Farisii awuye nee. Aneṅ ne mò a kòre gyi feye bamò ne baa wu-o i kyinṅi a bò lee lowi-ro-o si ne ba gyi mò asen mfee-ò!" ⁷ Mò keden tòwe aneṅ-ò, ne Farisii awuye-o na Sadukii awuye-o a lee ba kò, ne baa ke-ro, ⁸ a lee feye Sadukii awuye-o ye asesè maa kyinṅi a bò lee lowi-ro. Ne bò beè bò ye Wuribware mbò mon bò-rò, ne sese ya wu, mò kayowòre na mò kra i wu pèèè. Amaa ne Farisii awuye-o mò e kòre amò asa pèèè ba gyi. ⁹ Ne elawò-ò a beè tii si, ne Wuribware mbraa akaapòpo-ò boko ne bò bò Farisii awuye a kebègya-ò a koso yere-rò kenken feye bò mon ṅu Pòl kebòye kò. Ne bò ye, "Ane mon ṅu ònyare mò kebòye kò! Nsanse a gye kasentì nee feye kyenṅòpò bèèè Wuribware kabò a sa seṅsa gywii mò!"

¹⁰ Aneṅ ne ikii-o-ro a waa leṅ bweètò-ò se-ò, ne kufu a nya soogyaa ògyeṅkpeepo-ò feye baa kyaye Pòlò-rò. Amòse-ò ne ò sa kanò feye soogyaa awuye-o yò asesè-ò-rò ya lee Pòl lee bamò asè, na bò beè taa mò yaa tii bamò kwatase-ò-rò.

* 23:5 Kelee Igyipiti 22.28.

11 Kanye amò-ò, nẹ anẹ nyanjẹ Yeessu a lee mò eyee bọ kaapo Pòl dee-ro, nẹ ọ tọwẹ gywii mò feyẹ, “Fọ ma sa a kufu nya fọ! Fọ a yere bọ sa mò Yerosalem man-nò. Anẹj dẹe nẹ fọ e yere a fọ bọ sa mò Roma man-nò.”

Anẹj nẹ baa da Pòl kunj si kikipuni-o

12 Nẹ kemò kaye ñke-o gyegyaye, Yudaa awuye bokò a gyanjẹ kra anẹj nẹ ba waa-ò. Nẹ baa waa etanj feyẹ bamò e monj mọ Pòl, bọ maa gyi ateese, anẹj dẹe mọ nẹ bọ maa nuu nkyu. 13 Bamò nẹ baa kra asenj mọ-ò kyò asese aduna. 14 Nẹ baa yò Wuribware alọjọpọ-ò na manj abrese-ò ase ya tọwẹ feyẹ, “Anẹ a gyanjẹ waa etanj feyẹ anẹ e monj mọ Pòl, anẹ maa gyi ateese. 15 Na mbeyòmò mon' sunj a bọ ya korẹ Roma soogyaa ogyenkreepo-ò feyẹ ọ bẹe baa Pòl monẹ akatò-rò, na mon' waa feyẹ monẹ a kpa feyẹ mon' bẹe nu asenj bọ lee mò kunj si nẹnẹ-ò. Amaa anẹ e waa siraa, na anẹ mọ mò pwẹe na ọ dẹe fọ mfee.”

16 Amaa Pòl mò pekyee mò gyi keyaafore kọ a nu bamò asenj nẹ ba kpa a bọ waa-ò. Amose-ò nẹ ọ korẹ kpa yò mfenj nẹ baa tii Pòl-ò, nẹ ọ ya tọwẹ ketò nẹ oo nu-o gywii Pòl.

17 Nẹ Pòl a tee soogyaa abrese kọ, nẹ ọ tọwẹ gywii mò feyẹ, “Yaa keyaafore mọ soogyaa ogyenkreepo-ò ase. O de asenj kọ a ọ tọwẹ gywii mò.” 18 Nẹ soogyaa brese-ò a gye mò kegyenkrepe yaa mò soogyaa ogyenkreepo-ò ase ya tọwẹ feyẹ, “Pòl nẹ baa tii-o ya tee mò tọwẹ gywii mò feyẹ m baa keyaafore mọ fọ ase, a lee feyẹ o de asenj kọ a ọ tọwẹ gywii fọ.”

19 Nẹ soogyaa ogyenkreepo-ò a kra keyaafore-ò kesaree-rò taa mò yaa kerì si ya bise mò feyẹ, “Nteto nẹ fọ de a fọ tọwẹ gywii mò?”

20 Nẹ ọ ye, “Yudaa awuye manj abrese-ò a waa kanò feyẹ ba tọwẹ a bọ gywii fọ nyanjẹ feyẹ fọ baa Pòl bamò akatò-rò, na bọ waa feyẹ bamò a kpa a bọ nu asenj nẹnẹe bẹe bọ lee Pòl kunj si-o. 21 Amaa fọ ma kọre bamò gyi, a lee feyẹ bọ kyò asese aduna, nẹ ba kweero a bọ gywii Pòl. Baa waa etanj feyẹ bọ maa gyi, nẹ bọ maa nuu, amò baa mọ Pòl pwẹe. Baa waa siraa lowe pẹe, na bọ gywii anẹj nẹ fọ-ò fọ e tọwẹ-ò nẹe.”

22 Nẹ soogyaa ogyenkreepo-ò ye, “Mò a nu. Mbeyòmò fọ de kpa feyẹ fọ nare, amaa fọ ma kanj tọwẹ gywii ọkọ feyẹ fọ a tọwẹ asenj-ò gywii mò.”

Anẹj nẹ baa yaa Pòl Gominaa Feelis ase-ò

23 Keyaafore amò a yii-o, nẹ soogyaa ogyenkreepo-ò a tee mò abrese anyò, nẹ ọ ye, “Mon' taa soogyaa awuye alafa anyò, na ekpanja adeepo adusunoo na akpa awuye alafa anyò, na monẹ aa bamò waa siraa lee mfee ndọo kanye sanj nẹ asese e kpa a bọ di-o yò Kayesareya man-nò. 24 Mon' kpa kpanja kọ sa Pòl a ọ dee, na mon' kunj mò nẹnẹe yaa bọ fọ Gominaa Feelis ase.”

25 Nẹ soogyaa ogyenkreepo-ò a kyoree wore sa bamò a bọ yaa feyẹ,

26 “Mò, Kilawudiyus Lisiyas, e gye nẹ n de wore mọ mò e kyonjẹ Brese Gominaa Feelis. Mò e ka fọ kanò. 27 Yudaa awuye ya kra onyare mọ nẹ n de mò e kyonjẹ fọ ase-ò feyẹ ba kpa a bọ mọ mò. Nẹ mò a nu feyẹ ọ gye Roma manj kigyi nẹe, amose nẹ mò aa mò asoogyaa awuye a ya kọre mò. 28 Mò a kpa feyẹ n nu ketò se nẹ ba porò mò-ò se-ò, nẹ mò a taa mò yaa bamò manj abrese-ò ase. 29 Amaa mò a ñu feyẹ ọ monj waa ketò nẹ ke e kaapo feyẹ bọ mọ mò bẹe bọ tii mò-ò. Bamò fonfonj mbraa-ò asenj nẹ bọ de ba porò mò. 30 Nẹ mò a ñu feyẹ baa da mò kunj si kikipuni. Amose-ò nẹ puri amò-rò nẹ mò a fa mfeere feyẹ mò e baa mò a m bọ kyonjẹ fọ ase. Mò a tọwẹ gywii bamò nẹ ba porò mò-ò feyẹ bọ baa mò asenj nẹ bọ de-o fọ ase.”

31 Nẹ asoogyaa awuye-o a waa ketò nẹ bamò ogyenkreepo-ò a tọwẹ-ò. Nẹ baa meraa se kanye amò, nẹ baa taa Pòl yaa fọ haree Antipatris man-nò. 32 Kemò kaye ñke-o nẹ asoogyaa awuye nẹ bọ naa sweere-ò a kinji yò Yerosalem yowe bamò nẹ ba dee ekpanja-ò feyẹ bamò aa Pòl a yò. 33 Nẹ baa taa anẹj-aaa ya lweero Kayesareya, nẹ baa taa wore-ò sa gominaa-o, nẹ baa taa Pòl bọ waa mò kesaree-rò.

³⁴⁻³⁵ Ne gominaa-o a kare wòrè-ò, ne oo bise Pòl sweere kebègya ne òò lee kemo se-ò. Mò a ñu feyε òò lee Kilikiya sweere se-ò, ne ò yε, “Bamò ne fò aa bamò de asen-ò ya ba, mò i nu fò ase.” Ne òò sa kanò feyε asoogyaa awuye taa Pòl yaa gominaa a kolòh dabe ne Owure Heròd kò ne òò dεε kyena-ò† a pwεε-ò-rò ya yere deere mò se.

24

Anen ne Yudaa awuye-o a porò Pòl gominaa-o akatò-rò-ò

¹ To, kemo ñke nnuu kamεε, ne Wuribware òlòhòpò brεε Ananiyas na man abresε kò na lóyaa kò ne ba tee mò ε Teretulus-o a lee Yerusalem ba Kayesareya mfen. Ne baa yò gominaa-o akatò-rò ya tówè bamò kanò se asen ne bò de bò kye Pòl-ò. ² Ne gominaa-o a tee Pòl mò baa, ne Teretulus a lee asen ne bamò aa Pòl de-o kotówè kaase tówè feyε, “Brεε Feelis, fò kanyiasen ne fò de fò e deere ane se-ò se, ane a nya kayeyuri kyee, ne atò bweeto i kyurowi a baa atò timaa ane sweere mò se. ³ Ane a sure nkyurowi amò se toh kema na san kema, ne aa waa ane kòne bweeto bweeto. ⁴ To, ma kpa a ñ kra mone bò kyena mfee kyee, amaa mò e kore mone nee feyε mon' nu ane asen katin mò. ⁵ Ane a ñu nee feyε ònyare mò gye sesε bòye, ne òò sa ne aa fii ane-ò. Ò naa ò baa Yudaa awuye wòrè wòrè ne bò bò kaye mò-rò-ò pεεε asen. Ne òò bee ò gye bamò ne bò gya Yeesuu Nasaretenyi a ekpa-ò se-ò agyenkpεεpo-ò òkò. ⁶ Ne òò waa Wuribware sunkpa ne ò bò Yerusalem man-ò-ò iyisi, [ne ane a kra mò, ne ane a kra feyε ane e baa ane mbraa-ò a ane bò gyi mò asen. ⁷ Amaa, ne Lisiyas, soogyaa ògyenkpεεpo-ò, a ba, ne òò bò taa mò elen se lee ane ase. Ne Lisiyas a sa kanò feyε bamò ne mò aa bamò de asen-ò ba fò ase.] ⁸ Fò ya bise ònyare mò, fò fòhòhò i nu a fò bò lee mò ase ketò se ne ane aa mò de asen ne ane e porò mò-ò.” ⁹ Ne Yudaa awuye ne bamò aa Teretulus a ba-ò a ba bamò nnò bò waa-rò feyε mpòrò-ò pεεε gye kasentij nee.

Anen ne Pòl a kya kanò gominaa-o akatò-rò-ò

¹⁰ Ne ñkee gominaa-o a sa Pòl kpa feyε ò tówè mò asen. Ne Pòl yε, “Òbrεε, ñ nyi feyε fò a gyi asen sweere mò se kyee. Amòse-ò mò akatò a gyi feyε mò a yere fò akatò-rò mfee mò e kya kanò. ¹¹ Feyε anen ne fò fòhòhò a ñu-o, a mòh kyò ñke kudu ñnyò nee feyε mò a yò Yerusalem a ñ ya sun Wuribware mò sunkpa mfen. ¹² Amaa mò aporòpò-ò mòh ñu mò mfen na mò aa òkò i gyiiri ikii, ne bò mòh ñu mò a sa ne asεε a baa asen kò kebwarekore akyan-ò-rò bεεε man-ò-rò toh kò. ¹³ Ne bamò mò bò maa taare a bò kaapo feyε asen ne bò yε mò a waa-ò gye kasentij. ¹⁴ Amaa mò a sure si fò akatò-rò mfee feyε bamò ne bò gya Yeesuu Nasaretenyi a ekpa-ò se-ò òkò e gye mò. Haree gbaa bamò a tówè feyε anen a ekpa-ò gye kayeba nee ooo, mò-ò mò, ekpa amò dεε se ne m bò mò i sun Wuribware ne ane Yudaa awuye a sun haree lee dedaa-ò. Amaa ñ gbaa mò e kòore mbraa ne ane òdedaapo Mosis a kyorεε na ketò kema ne Wuribware akyaamεε-ò a kyorεε waa abwaresen wòrè-ò-rò-ò mò i gyi. ¹⁵ Ketò ne mò a kòore Wuribware gyi, ne n gywii kemo-ò, ne bomò-ò gbaa bò gywii. Amò e gye feyε asεε pεεε, atimaa na abòye-ò, i kyinji a bò lee lowi-ro. ¹⁶ Amòse-ò san kema ñ nyi mò kakponò-rò feyε mòh waa bòye kò bò kye Wuribware bεεε sesε.

¹⁷ To, mò a lee Yerusalem-ò nsu kanò ñkò nee, ne mò a kinji yò mfen a ñ ya taa atanne sa mò asεε ne ba wu kitiri-o, na n lòhò Wuribware mò sunkpa mfen. ¹⁸ Bamò a ñu mò Wuribware sunkpa-ò mfen-ò, mòh lee n de iyisi, a lee feyε san amò mò a kyò sa ne Wuribware òlòhòpò a kpεε mò iyisi-o, ne anen se-ò mò kayoware a ten, ne kpa da sa mò feyε ñ yò mfen. Asεε bweeto gbaa mòh bò mò ase haree ba waa elawò. ¹⁹ Mò a bò Wuribware sunkpa-ò mfen-ò, ne Yudaa awuye kò ne baa lee Asiya sweere se-ò a ba. Bamò e gye ne weetee bò ba fò akatò-rò mfee, ne mò aa bamò i de asen na bò tówè. ²⁰ Bεεε fò sa a asεε mò ne bò yere mfee-ò tówè kebòye ne mò a gyi kemo kepò san ne baa yaa mò man abresε-ò akatò-rò. ²¹ Amò kesen kòhò kpen ne mò a sure feyε mò a yere bamò

akato-rò tówè fèyè, ‘Anèḡ nḡ mò a kòòrè gyi fèyè asèḡ nḡ baa wu-o i kyinḡi a bò lèè lowi-ro si, nḡ ba gyi mò asèḡ mfèè ndòò-ò.’ ”

²² Nḡ gominaa-o nḡ òò kyò nu Yeessuu a èkpa-ò kèkaapo-ò kaasè nḡnḡnḡ-ò a sa nḡ baa yòwè asèḡ-ò kigyi. Nḡ òò tówè gywii bamò fèyè, “Lisiyas, soogyaa ògyèḡkperèpo-ò, ya ba, mò è fa mone asèḡ-ò mfèèrè.” ²³ Nḡ òò sa soogyaa brèḡ nḡ ò deere Pòol se-ò kanò fèyè ò taa mò yaa deere mò se nḡnḡnḡ, amaa ò sa a ò nya mò èyèè narè kafwèè fèyè sèḡ nḡ bò mōḡ tii mò-ò, na ò sa a mò nyare-ana sa mò kètò nḡ ki tiri mò-ò.

Pòol na Feelis na Durusiilaa asèḡ

²⁴ Nḡke mfèḡ kò kamèè, nḡ Gominaa Feelis a tḡè mò ka nḡ ò gye Yudaanyi, nḡ ba tḡè mò è Durusiilaa-o fèyè ò bò nu Pòol asèḡ. Nḡ oo sun tḡè Pòol baa, nḡ òò sa mò kpa fèyè ò sa sèḡsa gywii bamò. Nḡ òò tówè gywii bamò kètò nḡ Kristoo Yeessuu kòkòòregyi gye-ò. ²⁵ Amaa Pòol a maa se ò tówè kèdamenànḡḡ, na anèḡ nḡ sèḡ kra mò èyèè, na anèḡ nḡ Wuribware è ba a ò bò gyi asèḡ asèḡ ḡke ḡkò-ò asèḡ-ò, nḡ kufu a nya gominaa-o, nḡ ò yè, “Mbeyòmò fò è taare a fò yò. Mò ya nya mò èyèè, m bḡè mò i sun a n tḡè fò.” ²⁶ Amaa ò fa fèyè Pòol è sa mò atanḡ na ò nya mò èyèè lèè tiikpa. Bò lèè anèḡ se-ò, saḡ kèmaa o sun ò tḡè Pòol na mò aa mò sa sèḡsa.

²⁷ Amò a fò nsu ḡnyò-ò, nḡ ònyare kò nḡ ba tḡè mò è Prakiyus Feesitus-o a bò teere Feelis gyi kigominaa. Feelis a yò-ò, bò lèè anèḡ nḡ ò kpa fèyè Yudaa awuye-o kpa mò asèḡ-ò se-ò, ò mōḡ sa a bò lee Pòol lèè mfèḡ nḡ baa tii mò-ò.

25

Anèḡ nḡ gominaa pòpwèè-ò a gyi Pòol asèḡ-ò

¹ Saḡ nḡ Feesitus a ba Kayesareya maḡ-nò bò gyi mfèḡ a sweere-ò se kigominaa-o, kèmo ḡke nsa nḡ òò lèè mfèḡ yò Yeròsalèm maḡ-nò na ò ya ka Yudaa awuye agyèḡkperèpo-ò kanò. ²⁻³ Mfèḡ nḡ Wuribware alòḡḡòpo abresè-ò na Yudaa awuye agyèḡkperèpo-ò a baa bamò aa Pòol a asèḡ nḡ bò de-o Feesitus asè, bò kòrè mò fèyè o lee Pòol baa Yeròsalèm, bò lèè fèyè baa kra fèyè bò mòò Pòol kpa-rò bò kweèrò. ⁴ Nḡ gominaa-o a beḡḡaa bamò fèyè, “Baa tii Pòol Kayesareya na mò fòḡfòḡ i kinḡi a ḡ yò mfèḡ mbeyòmò. ⁵ Mōḡ' sa a mò aa mone agyèḡkperèpo yò Kayesareya, nḡ ònyare amò ya waa mone kèbòyè kò, na mōḡ' tówè.” ⁶ Nḡ gominaa-o a bḡè gyi ḡke mburuwa bḡèè kudu bamò asè, nḡ òò dḡḡ yò Kayesareya.

Kèmo kayè ḡke-o, nḡ òò kyèna mò sèḡgyikpa a kyènakpa-ò, nḡ òò sa kanò fèyè bò baa Pòol. ⁷ Saḡ nḡ Pòol a ba-ò, nḡ Yudaa awuye nḡ baa lèè Yeròsalèm ba-ò a yèrè muruwaa mò, nḡ baa lèè ba pòrò mò fèyè òò waa asèḡ bòyè bweètò. Amaa bò mōḡ taare nya kesèḡ kò bò kaapo fèyè a gye kasèḡḡḡ.

⁸ Amaa Pòol a kya kanò nḡè fèyè, “Mōḡ waa asèḡ bòyè kò bò kye anè Yudaa awuye a mbraa-ò. Nḡ mōḡ sa nḡ Wuribware sunḡkpa-ò a waa iyisi, nḡ mōḡ tówè asèḡ bòyè kò mò bò kye Roma awuye owure dabe-ò na mò keyaalenḡ nḡ o de-o.”

⁹ Amaa gominaa-o a kpa fèyè Yudaa awuye kpa mò asèḡ-ò se-ò, nḡ oo bise Pòol fèyè, “Fò è kpa fèyè fò yò Yeròsalèm, na asèḡ ya gyi fò asèḡ mò akato-rò mfèḡ aaa?”

¹⁰ Nḡ Pòol yè, “Roma òsèḡgyipò nḡ ò yèrè Roma owure dabe-ò ayaa-rò è gye fò, nḡ fò akato-rò nḡ ḡ yèrè. Mò a gye Roma maḡ kigyi-o si-o, kpa da fèyè fò gyi mò asèḡ mfèè. Fò fòḡfòḡ a ḡu fèyè mōḡ waa Yudaa awuye-o bòyè kò. ¹¹ Nḡ mò ya kye mbraa-ò, nḡ mò ya waa kòtòkò nḡ a kaapo fèyè bò mòò mò-ò, ma tówè fèyè bò yòwè mò. Amaa asèḡ nḡ bò yè mò a waa bò kye bamò-ò a mōḡ gye kasèḡḡḡ-o si-o, fò mōḡ de kpa fèyè fò taa mò sa bamò, na bò nya kpa fò asèḡ. Mò è kpa fèyè Roma owure dabe-ò è gye nḡ o gyi mò asèḡ.”

¹² Nḡ gominaa-o na mò kamèè-rò awuye a ya ba aḡu bò sun abḡḡ, nḡ baa sa mò mfèèrè-ò pwèè nḡ òò bò beḡḡaa Pòol fèyè, “Fò yè anè owure dabe-ò nḡ fò è kpa fèyè o gyi fò asèḡ. Amòḡ, mò asè nḡ fò è yò.”

Anẹj ne Gominaa Feesitus a baa Pòl Agripa na Beronikee ase-ò

¹³ Ketò mon kyee, ne Yudaawuyewure ne ba tee mò ε Agripa-o* na mò pekyee Beronikee a ba Kayesareya man-nò a bọ bọ ka gominaa-o kanò. ¹⁴ Bamò a kyee mfej kafwee-ò, ne gominaa-o a kaapo owure-o Pòl asen-ò-rò. Ò ye, “Ọnyare kò bọ mfee, ne Feelis a tii mò yòwe mò bọ beya-rò bọ fò mbeyòmò. ¹⁵ Sanj ne mò a yò Yerusalem-ò, Yudaawuyee a Wuribware alonjopo-ò na manj abrese-ò a baa mò asenj mò ase, ne bọ ye m bu mò kepo. ¹⁶ Amaa mò a tòwe gywii bamò feye ane Roma awuyee feraa ane monj de sese ne baa baa mò asen-ò ane e sa boko pwee na bamò ne mò aa bamò de asen-ò de gyanje na ò kya kanò. ¹⁷ Sanj ne baa ba mfee-ò, monj lee gywii, amaa kemò kaye nke-o, ne mò a kyena mò senjyikpa, ne mò a sa kanò feye bọ baa ọnyare-ò. ¹⁸ Ne bamò ne mò aa bamò de asen-ò a koso yere, amaa bọ monj tòwe feye ò waa asenj bọye ne weetee mò a fa feye ba tòwe-ò. ¹⁹ Ketò ne bamò aa mò de-o peee e gye ikii kò bọ lee anej ne bamò fonfon i sunj Wuribware-ò se, na bọ lee ọnyare kò ne oo wu, ne ba tee mò ε Yeessu-o si, amaa Pòl feraa ase, ò ye ò sanj o te. ²⁰ N denj monj nyi anej ne mò e waa, na nj nya asenj amò-rò nu-o. Amose-ò ne mò a bise Pòl feye ò kpa a ò yò Yerusalem, na bọ ya gyi asenj aaa. ²¹ Amaa Pòl monj sure. Ò ye mò a gye Roma manj kigyi-o si-o, o de kpa feye ò tòwe gywii mò feye nj yaa mò ane owure dabe-ò ase, na ò ya gyi mò asenj. Amose-ò ne mò a sa kanò feye bọ deere mò se bọ fò sanj ne mò e nya a nj yaa mò ane owure dabe-ò ase-ò.”

²² Ne Agripa a tòwe gywii gominaa-o feye, “Mò e kpa feye mò fonfon nu ọnyare amò kanò-rò asenj.” Ne gominaa-o a benja feye, “Nyanje fò i nu mò kanò-rò asenj.”

²³ Kemò kaye nke-o, ne gominaa-o na Owure Agripa na mò pekyee-ò na bamò ne ba da nkyirele bọ gya bamò se-ò na asoogyaa agyenjkepo na manj agyenjkepo a bọ lwee lamanj a kekyanj dabe ne ba gyanje kemò-rò-ò-rò. Ne gominaa-o a sa kanò, ne soogyaa awuyee a baa Pòl mfej. ²⁴ Ne gominaa-o ye, “Nana Agripa na bamò ne bọ bọ mfee-ò, mone a nj ọnyare ne Yudaawuyee ye bamò aa mò de asenj, ne baa baa mò asenj mò ase-ò. Mfee na Yerusalem ne baa kore mò feye n deere bamò asen-nò, na ba fere-rò feye m mọ mò. ²⁵ Amaa monj taare nj ketò ne ò waa ne ke e kaapo feye n sa a bọ mọ mò-ò. Ne mò a tòwe feye o de kpa feye ò tòwe gywii mò feye nj yaa mò ane owure dabe-ò ase, na o gyi mò asen-ò se-ò, mò a fa feye mò e yaa mò mò ase. ²⁶ Amaa monj de kesenj konko ne mò e yere se a m bọ kyore mò asenj yaa ane owure dabe-ò. Amose ne mò a baa mò mone ase, fò fonfon Nana Agripa ase, na ane ya bise mò asen-ò-rò lowe-ò, na nj nya nya kotoko kyore. ²⁷ A lee feye mò ase, a monj bware feye fò a taa sese ne fò a tii mò-ò bọ kyonwe ane owure dabe-ò ase, na fò monj taare kaapo ketò suyo beee bọye suyo ne bọ ye ò waa-ò.”

26

Anej ne Pòl a kya kanò Agripa akatò-rò-ò

¹ Ne Owure Agripa a tòwe gywii Pòl feye, “Mbeyòmò feraa, ane a sa fò kpa, tòwe fò asenj.” Ne Pòl a teyi kesaree, ne ò ye, ² “Nana Agripa, mò kunu bọ danj feye ndò mò a yere fò akatò-rò mò e kya kanò bọ lee asenj peee ne Yudaawuyee ye mò a waa-ò se. ³ Bọ lee feye fò nyi Yudaawuyee adedaasen-ò na bamò ikii-ro damenanje. Amose-ò mò e kore fò ne feye fò gyi kanyite, na fò nu mò ase. ⁴ To, Yudaawuyee peee nyi mò kkyena-rò haree lee mò njyaagi-ro. Bọ nyi anej ne mò fonfon aye mò a kyena borò-ò, na anej ne mò a bee bọ kyena Yerusalem borò-ò. ⁵ Bamò e kaa bọ gyi kasentinj feraa de, bọ nyi haree lee san-ò feye mò a gye sese ne n de n tii Farisii awuyee-o si. Ne mone nyi feye Farisii awuyee-o gye asesese ne bọ gya ane mbraa-ò na ane ananatò kemaa se-ò nee. ⁶ Ne mbeyòmò n gye sa ne mò a waa bọye ne nj yere fò akatò-rò mò e kya kanò. Amaa ketò se ne nj yere mfee-ò e gye feye mò a kore mò i gyi feye Wuribware a sunj omoròwepo ne ò tòwe bọ beya gywii ane adedaapo feye o sunj bọ kyonwe bamò-ò. ⁷ Ketò konko ne ane asesese a nsuro kudu njyò-ò

* 25:13 Mò e gye Herod Agripa nyòsepo-ò nee.

a kòrè gyi fèyè anè è nya nè a kperi amò sè anè i sun Wuribware mpasè na kanye-o. Na bò lèè mò kòkòrègyi mò sè nè Yudaa awuye è pòrò mò-ò. ⁸ Ntètò sè nèè, nè mone Yudaa awuye nè mone bò mfee-ò maa taarè a mon' kòrè gyi fèyè Wuribware i kyiñji alowipò a ò lèè lowi-ro-o nèè? ⁹ N gbaa, mò fònfòñ a dèè fa fèyè mò è gya èkpa kèmaa nè mò è taarè-ò sè, na ñ waa asen bò nyera Yeessu Nasarètenyi a kènyarè-ò. ¹⁰ Anèñ nè mò a waa Yerosalem-ò nèè. Mò a nya keyaalen bò lèè Wuribware alòñjòpò-ò asè, nè mò a tii Wuribware asèè bweètò, na san nè baa bu bamò kèpò-ò, mò a sure si fèyè bò mòò bamò. ¹¹ Iuwi bweètò mò a nare kèbwarekore akyañ-nò gyañjè sè mò è sa nè amò abresè-ò i gyiiri bamò nè bò gya Yeessu a èkpa-ò sè kèsèbò. Nè mò a lèñ bamò, na bò taa Yeessu kènyarè bò da yii. Mò dun a fwii bamò sè, hareè gbaa mò a yò kèfò kèfò eman kò sè ya waa bamò awòrèfòò.”

Anèñ nè Pòl a tówè anèñ nè oo kii Kristoonyi-o

¹² Nè Pòl a kya sè tówè fèyè, “Èman amò òkò è gye Damasikus. Nè mò a nya keyaalen lèè Wuribware alòñjòpò abresè-ò asè yò mfen-ò. Kasentij, bamò fònfòñ ya sa mò kanò fèyè m baa Yeessu akòrègyipò-ò Yerosalem, na bò gyiiri bamò kèsèbò. ¹³ Nana, mpasè kò nè mò a ñu kelanjerò kò nè kò kyò kyòwè kelanjerò-ò a lèè awòrè-rò bò wèè muruwaa mò aa asèè nè mò aa bamò naa-ò sè. ¹⁴ Nè anè pèèè a lèè da sweèrè, nè mò a nu bore kò anè Heebrii sèñsa-rò fèyè, ‘Sòl, Sòl! Ntètò nèè nè fò è tórraa mò anèñ? Kayaagyi nè ò yè ò maa nu mò sè asen-ò mon nyi fèyè ò waa mò eyèè nèè.’ ¹⁵ Nè mò a bise fèyè, ‘Mò nyanjè, fò nse nèè?’ Nè òò bènña fèyè, ‘Mò è gye Yeessu nè fò è tórraa-ò. ¹⁶ Mbeyòmò kòsò yèrè, a lèè fèyè mò a lèè fò sè nèè a n lèè fò a fò sun kusun sa mò. Na fò ya tówè anèñ nè fò a ñu mò ndò-ò asen na kètò nè mò è ba a m bò kaapò fò nyanjè na krayè-ò gywii asèè pèèè. ¹⁷⁻¹⁸ Mone ayè awuye bèèè bókò ya sa nè asen a tò fò, mò i lèè fò a n lèè asen-ò-rò. Mbeyòmò ndè sè awuye-o asè nè mò i sun fò. Na fò nya sa a bamò akatò bunji, na bò nya nu mò asen-ò kaasè, na bò nya lèè Òbansam a kuwure nè ku du fèyè kibugyii-o-ro, na bò bò tii Wuribware a kèmo nè kaa lanjè-rò-ò sè. Na bamò ya kòrè mò Yeessu gyi, Wuribware taa bamò èbòyè bò ke bamò. Na bamò gbaa bò nya tii bamò nè bò lèè anèñ nè baa kòrè mò gyi-o si-o, Wuribware a lèè bamò fèyè bò kii mò fònfòñ asèè-ò sè.’ ”

Anèñ nè Pòl a tówè mò kusun asen-ò

¹⁹ Nè Pòl a kya sè tówè fèyè, “Nana Agripa, mò a gya mò nè òò lèè sòsò, nè oo lèè mò eyèè bò kaapò mò-ò kanò sè. ²⁰ Nè mò a gye ñkpèè yò Damasikus, nè mò a yò Yerosalem man-nò na Yudeya sweèrè pèèè, na ñkèè ndè sè awuye-o asè. Nè mò a tówè gywii bamò fèyè bamò òkèmaa nu mò eyèè, na bò kinji lèè bamò èbòyè-rò, na bò ba Wuribware asè, na bò waa kèdamenansè nè kè è kaapò fèyè baa nu bamò eyèè, nè baa kinji lèè èbòyè-rò-ò.

²¹ Mò abwaresen kòtówè gywii bamò nè bò mon gye Yudaa awuye-o si, nè Yudaa awuye a kra mò san nè m bò Wuribware sunkpa kabuno Yerosalem-ò, nè ba kpa a bò mòò mò. ²² Amaa Wuribware a kya mò-rò, nè mò a yèrè kèkèñ bò fò ndòò mò è tówè abwaresen mò i gywii asèè pèèè hareè awure na asèè lanjyan. Kètò nè mò è tówè fèyè kè è ba a kè bò waa-ò dèè nè Wuribware akyaamèè nè baa dèè kyèna-ò na anè mbraa òsapò Mosis a tówè fèyè kè è waa-ò. ²³ Bò yè, Kristoo nè Wuribware yè o sun-o è ba na mò asèè sa a o gyi awòrèfòò, na bò mòò mò, na mò è gye nè ò gye ñkpèè a o kyiñji lèè lowi-ro. Na mò-ò mò tówè asen timaa a kelanjerò mò gywii mò fònfòñ asèè Yudaa awuye na ndè sè awuye-o.”

²⁴ Pòl a maa sè ò kya kanò mfaanèè-ò, nè gominaa-o a faa mò sè fèyè, “Pòl, fò è lò èbonj nèè. Fò atò nè fò nyi bweètò-ò a waa fò èbonj!”

²⁵ Nè Pòl a bènña fèyè, “Òbrèsè! Ma lò èbonj nèè. Kètò nè mò è tówè-ò gye kasentij nèè.

²⁶ Nana Agripa, mò è taarè a n sa sèñsa fò asè, na kufu mon de mò, a lèè fèyè fò nyi amò-ò pèèè asen. Mò è kòrè a n gyi fèyè fò nyi kètò nè kè è yò sè anè man-ò-rò-ò damenansè, a

lee feye akemaa a ñu asen mọ pɛɛɛ ne aa ba-ò. ²⁷ Nana, fọ a kòore Wuribware akyaamɛ ne baa dɛɛ kyena-ò gyi bɛɛɛ? Ñ nyi feye fọ a kòore bamọ gyi!”

²⁸ Ne Agripa a tówɛ gywii Pól feye, “Fọ ɛ fa feye san kafwɛ mọ ne anɛ a gyi mfeɛ-ò-rò, fọ ɛ taare a fọ sa a ñ kii Kristoonyi aaa?”

Ne Pól a beɱnaa feye, ²⁹ “Haree ketò a kyee, bɛɛ ketò mon kyee ooo, mọ ɛ kore kebwarekore nee feye fọ aa bamọ ne monɛ i nu mọ ase ndò-ò kii ketò ne n gye-ò, amọ ekpɛ mọ ne baa da mọ-ò.”

³⁰ Ne owure-o na gominaa-o na owure mọ pekyee-ò na bamọ ne baa san-ò pɛɛɛ a koso lee kekyan-ò-rò. ³¹ Bamọ a lee mfeɱ-ò, ne baa tówɛ gywii abɛɛ feye, “Onyare mọ mon waa ketò kema ne ke ɛ kaapo feye bọ mọ mọ bɛɛ bọ tii mọ-ò.” ³² Ne owure-o a tówɛ gywii gominaa-o feye, “Onyare mọ dɛɛ ɔ mon tówɛ feye ɔ kpa feye owure dabe-ò gyi mọ asen nee, weetee anɛ dee a anɛ yówɛ mọ a ɔ nare.”

27

Anɛn ne Pól a lee ɔ yò Roma man-nò-ò

¹ San ne baa fa mfeɛɛ feye anɛ taa koree borò nkyu si yò Italiya sweere se-ò, ne baa baa Pól na asese kọ ne bamọ gbaa baa tii-o bọ waa soogyaa bresɛ kọ ne ba tee mọ ɛ Yuliyus ne ɔ bọ asoogyaa katun kọ ne ba tee ɛ “owure asoogyaa katun”-o kesaree-rò. ² Ne anɛ a lwee koree kọ ne ɔ lee Adramitiyɔn man-nò, ne ɔ waa siraa ɔ yò edanjpa ne ɛ bọ Asiya sweere se-ò. Ne anɛ a mɛraa se anɛ ɛ yò koree-ò-rò-ò, onyare kọ ne ɔ lee Tisalonikaa man-nò ne ɔ bọ Makedoniya sweere se-ò, ne ba tee mọ ɛ Aristaakus tii anɛ se. ³ Kaye ñke-o, ne anɛ koree-ò a ya dan Sidon man se. Yuliyus a bware-o si-o, ne ɔ sa Pól kpa mfeɱ feye ɔ lee koree-ò-rò ya ñu mọ nyare-ana, na bọ sa mọ ketò ne ki tiri mọ-ò.

⁴ Ne anɛ a beɛ kya se lee mfeɱ. Bọ lee feye anɛ koree-ò ɛ gyanɱaa afwii se-ò, ne anɛ koree-ò a kwaye borò Kiprus kwii a kerio, na afwii maa nya da gyanɱaa anɛ-ò. ⁵ Ne anɛ koree-ò a borò ɔ yò kyówɛ twɛɛkpa a kerio bọye na ɔ gyanɱaa afwii, ne ñkee Kilikiya na Pamfiliya esweere bọ anɛ kigyise si a kerio anɛn-aaa bọ fọ Mira man ne ɔ bọ Likiya sweere se-ò. ⁶ Anɛ koree-ò a fọ mfeɱ ne ɔ yò-ò se-ò, ne soogyaa bresɛ-ò a taa anɛ waa koree banban-nò. Koree amọ a lee Alɛsandriya man-nò nee, ne ɔ waa siraa ɔ kpa a ɔ yò Italiya sweere se. ⁷ Ne anɛ koree-ò a nare bọye bọye ñke bweeto, ne anɛ a ba kekponɛ bọ fọ Kanidus man se. Ne anɛ koree-ò ɛ kpa a ɔ yò kyówɛ twɛɛkpa a kerio. Amaa afwii a gyanɱaa anɛ-ò se-ò, ne anɛ a kii borò kebena se a kerio, ne anɛ a teɱ apoo-rò yò ya fọ Kriita kwii. Ne anɛ a kyon Salamonee man mfeɱ ne anɛ ɛ yò kyówɛ twɛɛkpa a kerio na sweere bọ anɛ kigyise si, na afwii-o ma nya da anɛ bweeto. ⁸ Amọ-ò pɛɛɛ gbaa ooo, anɛ a nare bọye, ne aa waa leɱ sa anɛ pwɛɛ ne ñkee anɛ dɛɛ ya dan danjpa ne ba tee ɛ “Mfeɱ a ekoree danjpa timaa-o” ne ɔ maa man kọ ne ba tee ɛ Laseya-ò.

⁹ Bọ fọ mbeyom, anɛ a kyò nyera san bweeto kpa-rò se-ò, ketò a yuri-ro, ne afwii kebee a fọ. Bọ a kyò kyon ne anɛ a lwee Kabogyii-ro. Anɛn se-ò kufu de anɛ feye anɛn a afwii-o ɛ sa a koree bun. Amose-ò ne Pól a tówɛ asen kpeyaa mọ gywii bamọ feye, ¹⁰ “Mọ nyare-ana, mọ a ñu feye mbeyom anɛ ya kya anɛ kpa-ò se, asen bọye ɛ ba. Koree-ò i bun na etasora ne ɛ bọ-rò-ò fọ, na asese beɛ wu amọ se.” ¹¹ Amaa oko ne ɔ deere koree-ò se-ò na koree wuye ye bọ kya bamọ kpa-ò se. Amose-ò ne soogyaa bresɛ-ò a nu ketò ne baa tówɛ-ò yówɛ Pól lee-o. ¹² Danjpa amọ mfeɱ mon bọ dan feye bọ kyena, a lee feye san amọ afwii ɛ da mfeɱ bweeto. Amose-ò asese-ò bweeto, a bware bamọ ase feye bọ kya bamọ kpa-ò se nkyu-o si, na bamọ ɛ taare a bọ fọ danjpa kọ ne ba tee ɛ Fonikii ne ɔ bọ dan sa bamọ a bọ kyena aferi asa bɛɛɛ ana ne afwii ɛ da bweeto-ò. Fonikii gye ekoree danjpa Kriita kwii si nee, ne a bọ kyówɛ twɛɛkpa kigyise si a kerio na kyówɛ twɛɛkpa kebena se a kerio.

Anɛn ne afwii a to anɛ apoo-ò se-ò

¹³ Ne afwii kafwee kò a lee kyòwe leekpa kigyise si a kerio ba a kyaare, ne asesè-ò a fa feye ba taare a bò waa anen ne baa kra-ò. Amosè-ò ne baa sanje koree-ò bee bò dɔnɔ ɔpoo se, ne baa kya se ba yò kyòwe twεekpa a kerio, ne Kriita kidenbe si bò bamò kigyise si feye anen ne bò kyò bò naa-ò.

¹⁴ Amaa ketò mon kyee, ne afwii dabe kò ne aa lee kyòwe leekpa kebena-ò se-ò a da lee kidenbe si. ¹⁵ Ne aa bò da koree-ò. Bamò a ma taare a bò ba koree bò gyanɔaa afwii-o na bò yò akatò-rò, amosè-ò ne baa kii koree-ò, na afwii-o nya da lee bamò kamεε na a nen koree-ò, ne a nen mò lee kidenbe ase ya kefò kefò, ne baa yòwe ketò kemaa, ne afwii amò de koree-ò ɔ yò. ¹⁶ Ne ane a borò Kawuda kwii kamεε, ne ntεεεε a yase kakoreegyii ne ba gyiiri san kemaa-ò lee nkyu-ro bò waa koree-ò-rò a lee feye alanɔkpare-ò e da kamò bweetò. Baa kponε pwεε ne baa dεε waa amò. ¹⁷ Ne baa ba ife dabe soswee bò nure muruwaa koree-ò fɔnɔn na ɔ ma nya bwee-ro. Ne kufu de bamò feye ba lwee aporò kò ne a bò nkyu-o kaase-ò-rò, na bamò koree sii-ro. Aporò mɔ maa Libiya sweere se a kidenbe-o nee. Amosè-ò ne baa lee waagya ne ɔ kya koree sosò ne mò afwii-o a sa ne koree naa-ò, na afwii-o nya taa koree-ò yaa ton kò. ¹⁸ Afwii dabe amò mon yòwe, amosè-ò kemò kaye nke-o, ne baa lee ba lee etasorò ne e bò koree-ò-rò-ò eko bò twee nkyu-o-ro. ¹⁹ Ne kake ne ka bee ka gya se-ò, baa lee koree-rò atetamonta-ò ako bò twee. ²⁰ Nkee, waa nke kanò nko na ane maa nɔ kyòwe bεεε kekyee-e-kpa-agyi, na afwii maa se a kya bweetò. Nkee fεraa, ne ane abaa-rò a yore. Anε mon lee kòore gyi feye seye e lee taare a a moròwe ane.

²¹ Ketò a kyee na oko mon tεε taare gyi ateese, ne Pòl a kosò yere, ne ɔ ye, “Mò nyare-ana, mone a dεε nu mò asen nee, ne mone mon baa koree-ò lee Kriita kwii nee, weete asen dabe na kenyera mò bee a mon tò ane. ²² Amaa mbeyòmò fεraa mò e kore mone nee feye mon' waa kakponò! Mone oko maa wu daa, amò koree wore e gye ne ɔ fò. ²³ A lee feye ndee kanye Wuribware, nyanpe ne mò i sun-o, a sun mò kabò kò mò ase. ²⁴ Ne ɔ bò tòwe feye, ‘Pòl! Fò ma sa a kufu nya fò. Kanò nkemaa, fò e fò Roma awuye owure dabe-ò akatò-rò. Wuribware bware, ne ɔ kpa fò asen, ne oo nu fò kebwarekore-ò. Amosè-ò bamò ne fò aa bamò bò koree-ò-rò oko maa wu.’ ²⁵ Amosè-ò, mò nyare-ana, mon' waa kakponò! A lee feye mò a kòore Wuribware gyi feye ɔ waa anen mò ne ɔ tòwe gywii mò-ò. ²⁶ Amaa ane e dan kwii si pwεε.”

²⁷ Kemò nke kudu nna-ò kanye, ne afwii a nen ane koree-ò yaa kyòwe twεekpa a kerio bò ten ɔpoo Dabe-ò-rò. Kake kudu nnasepò-ò bò fò kaye nsena-ò, ne aa waa ntεεεε-ò feye ane e tò-rò kidenbe si-o. ²⁸ Amosè-ò, ne baa waa kidebu, ne baa ba fe soswee bò kya kemò, ne baa yòwe-rò waa nkyu-o kaase, na bò de fe-o-ro. Ne baa nɔ feye amò a nkyu-o kaase gye ayaa kelafa na adunyo ken. Amò a bee waa kafwee-ò, ne baa bee waa anen dεε, ne baa nɔ feye nkee fεraa a bò ken ayaa adukpanò. ²⁹ Ne kufu de bamò feye koree-ò e nare afore se na o bwee-ro, amosè-ò ne baa ba koree amò kamεε adebu dabe ana ne baa ba agyeretò bò waa, ne a sa ne ɔ yere-ò bò waa mò kaase, na ɔ nya yere. Ne baa kore bamò ikisi feye kaye ke menan. ³⁰ Ne ntεεεε-ò e kpa feye bò sere lee koree-ò-rò. Amosè-ò ne baa ba ife bò kya kakoreegyii-o, ne baa yòwe-rò bò dɔnɔ nkyu si, ne baa waa feye bamò a kpa a bò lweero ya waa akatò-rò a adebu dabe ne a sa ne koree-ò e yere-ò. ³¹ Amaa Pòl a tòwe gywii asoogyaa brεε na asoogyaa-o nee feye, “Ntεεεε-ò mò e mon sii kyena koree mò-rò fεraa, ane pεεε i wu.” ³² Amosè-ò ne asoogyaa-o a tenne ife ne kakoreegyii de-ro-o, ne kakoreegyii-o a sere ka yii.

³³ Bò fò gyegyaye kese-ro-o, ne Pòl a kore bamò okemaa feye bò gyi ateese. ɔ ye, “Mone a gywii afwii na alanɔkpare-ò na a yuri-o, mone mon gyi seye. ³⁴ Amosè-ò mò e kore mone nee feye mon' gyi ateese. N gye anen, mone i wu. Mone oko kipwiigyi gbaa maa fò, sanbotò lowi ne mone i wu.” ³⁵ Pòl a tòwe anen lowe-ò, ne ɔ taa bodobodoo, ne ɔ sa Wuribware anse bamò akatò-rò mfen wee se, ne ɔ tenne-rò, ne ɔ lee o gyi. ³⁶ Ne bamò pεεε a waa kakponò, ne bamò okemaa gbaa a gyi ateese. ³⁷ Anε ne ane bò koree-ò-rò-ò bò

asese alafa anyò na adusunoo na asiye. ³⁸ Òkèmaa mò a gyi kpone-ò nẹ baa lee etasorò na ayu nẹ a bọ koree-ò-rò-ò pèèè bọ twee nkyu-o-ro na koree-ò ma lee nya waa dwii bweetò.

Anẹ nẹ koree-ò a bwee-ro, nẹ oo mwiire-o

³⁹ Kaye ñke-o, ntèrèè-ò a pini feye sweere mon bọ efò, amaa bọ mon taare pini mò kenyare. Baa ñu feye òpoo ekèkèè se kisipu bọ mfenj bweetò, amose-ò nẹ baa fa feye bamò e taare ba ya danj mfenj. ⁴⁰ Amose-ò, nẹ baa tenj ife nẹ ii ñure adebu dabe nẹ a sa nẹ koree-ò e yere-ò, nẹ aa lwee nkyu-o kaase, nẹ baa sanj ife nẹ ii ñure abanj dabe nẹ bọ de bọ lenj koree-ò. Nẹ baa yase waagya kagyinyii nẹ ò bọ koree-ò akatò-rò-ò na afwii-o nya nenj anẹ yaa akatò-rò. Nẹ anẹ a waa feye anẹ e danj kidenbe si. ⁴¹ Nẹ koree-ò a ya danj ese kipirenj kò nẹ ke bọ nkyu-o-ro-o si, nẹ koree-ò akatò-rò a sii ese-ò-rò, nẹ ñkee koree-ò maa lee yò akatò-rò. Nẹ alanjpare dabe a da koree-ò kamèè anẹ-aaa, nẹ ò bọ bwee-ro kyikpuri kyikpuri.

⁴² Nẹ asoogyaa awuye-o a fa feye ba mào bamò nẹ baa tii bamò ba yaa bamò owure dabe-ò ase-ò, na bọ ma nya tweè ya lee kidenbe si na bọ sere. ⁴³ Amaa soogyaa brèè-ò e kpa feye ò móròwè Pòl. Amose-ò nẹ òbrèè-ò yè bọ yòwè anẹj kowaa. Nẹ ò yè bamò nẹ bọ nyi etwèè-ò gye ñkpèè fuwi ywèè nkyu-o-ro, na bọ tweè yò kidenbe si. ⁴⁴ Na bamò nẹ baa sanj-ò mò kra iyii banjèsè na koree-ò abweesè-ò-rò, na e nya taa bamò yaa kidenbe si. Mfaanèè nẹ anẹ pèèè a bọ móròwè anẹ eyèè ya fò kidenbe si.

28

Bamò a fò Melita kwii-o, ketò nẹ baa waa-ò

¹ Sanj nẹ anẹ a fò kidenbe si ñkpa na alanjfiya-o, nẹ anẹ a dèè nu feye kwii nẹ anẹ bọ mò se-ò, nẹ ba tee è Melita. ² Mfenj a asesè-ò gye asesè timaa, nẹ baa waa anẹ kedamenanjse bweetò. Bware a lee keba-ò, nẹ afwii a kra anẹ, amose-ò nẹ baa kure deekpa, nẹ bọ yè anẹ bọ worè. ³ Nẹ Pòl a kpa gyakeè, nẹ oo lee ngya-ò ñkò akò ò waa deekpa-ò-rò. Mò a de ò waa-rò-ò, nẹ deekpa-ò kipenpenj a lee kowò kagyosanj-ò kako-rò, nẹ kaa ba kemò eyèè bọ keete Pòl kesareè dunj. ⁴ Kwii amò se a asesè-ò a ñu kowò amò Pòl kesareè se-ò, nẹ baa lee ba tówè ba gywii abèè feye, “Ònyare mò a mào asesè. Hareè mò a monj wu nkyu-o-ro gbaa ooo, mò ebòye nẹ ò waa-ò e mào mò a e bọ ka kòkò.” ⁵ Amaa Pòl a kpokpaa kemò nẹè bọ waa deekpa-ò-rò, na ke monj waa mò seye. ⁶ Ñkee bọ gywii nẹè a Pòl punjje bèèè ò tenj lee da wu. Amaa baa gywii kpone bọ monj ñu seye mò eyèè se, nẹ baa kyurowi bamò mferè, nẹ bọ yè, “Ò gye kisi nẹè!”

⁷ Amò kwii amò se owure nẹ ba tee mò Pubiliyus-o de mò sweere kò meraa mfenj nẹ anẹ e worè deekpa-ò. Nẹ ò yaa anẹ mò lòn-nò. Ñke nsa nẹ anẹ a gyi mò aye mfenj-ò, ò kra anẹ damenanjse. ⁸ Sanj amò Pubiliyus mò se e lò fekyu, na ò kò mò kame-ro. Nẹ Pòl a yò ònyare amò ase mò kekyanj-nò, nẹ ò kore kebwarekore, nẹ ò ba mò asareè bọ ònjò mò se, nẹ ò kpaare. ⁹ Amò-ò se-ò, nẹ alòpò nẹ bọ bọ mfenj-ò pèèè a ba mò ase, nẹ ò kya bamò. ¹⁰⁻¹¹ Amose-ò baa bu anẹ bweetò baa ke anẹ atò bweetò mfenj.

Anẹ nẹ Pòl a bọ fò Roma manj-nò-ò

Nẹ anẹ a gyi aferi asa kwii amò se. Sanj a fò nẹ anẹ e kpa a anẹ kya anẹ kpa se-ò, nẹ anẹ a nya koreè banbanj kò. Nẹ Melita awuye-o a taa atò bweetò nẹ a tiri anẹ kpa-ò se-ò bọ waa anẹ koree-ò-rò. Koreè amò nẹ ba tee è “Bwaye na Ata”-ò a lee Alèsandriya manj-nò. Nẹ ò bọ yere kwii amò se kebee nẹ afwii bọ-rò, nẹ a maa nya a a tu kpa nkyu si-o. ¹² Nẹ anẹ a meraa anẹ kpa se. Nẹ anẹ a danj Siirakus manj se, Sikiliya kwii si. Nẹ anẹ a gyi ñke nsa mfenj. ¹³ Anẹ a lee mfenj-ò, nẹ anẹ a ya danj Regiyum manj se, Italiya sweere se. Kemò kaye ñke-o, nẹ afwii kò a lee kyòwè lee kpa a kerì-o kigyise si ba a kyaare, nẹ anẹ a yò se. Kemò kaye ñke-o, nẹ anẹ a danj Putiyoli manj se. ¹⁴ Nẹ mfenj a asesè nẹ baa kòrè Yeessu gyi-o yè anẹ kyèna bamò ase kadaawòkywèè kònkò. Lee mfenj nẹ anẹ a kya anẹ kpa-ò se bórò ayaa-rò yò Roma a kerì-o.

15 Ne Kristoo awuye ne bọ bọ Roma maṅ-nà-ò a nu feyε ane e ba-ò, ne bamo boko a gyanṅaa ane maṅ kọ ne ba tee ε Apiyus kegya-rò-ò, ne boko mọ a gyanṅaa ane maṅ kọ ne ba tee ε Afò-esowekpa-esa se. Saṅ ne Pọl a ṅu bamo-ò, ne ọ sa Wuribware anse, ne ṅkee wọre a nya mọ.

Ketò ne Pọl a waa Roma maṅ-nà-ò

16 Saṅ ne ane a fọ Roma maṅ-nà-ò, ne baa sa Pọl kpa feyε ọ ya kyena mfeṅ ne ọ kpa-ò, amaa baa lee soogyaanyi kọ ne ọ deere mọ se, na ọ ma nya sere-ò. 17 Amo ṅke nsa kameε, ne Pọl a gyanṅe Yudaawuye abrese ne bọ bọ Roma-o, na ọ nya tọwe ketò se ne ọ ba-ò gywii bamo. Ne ọ ye, “Mọ beko-ana Isireelii awuye, mone a nu aneṅ ne baa taa mọ lee Yerusalem bọ baa mfee, na bọ gyi mọ asen-ò. Mfeṅ a awuye-o a poro mọ feyε mọ a waa bọye bọ kye ane Isireelii awuye na ekpa ne ane adedaapo a kaapo ane-ò. Ne baa tii mọ, ne baa taa mọ sa Roma agyenkperepo ne bọ bọ Yerusalem mfeṅ-ò. Amaa mon waa bọye kọ daa. 18 Bamo a bise mọ asen lowe-ò, ne ba kpa a bọ yowe mọ, a lee feyε bọ mon ṅu bọye kọ ne mọ a waa, ne a kaapo feyε bọ mọ mọ-ò. Amaa Yudaawuye mon sure feyε bọ yowe mọ a n nare. 19 ṅkee kpa kema mon lee ọ bọ-rò ne mọ e gya se, amo mọ kotowe gywii bamo feyε bọ yaa mọ Roma owure dabe-ò ase, na ọ ya nu mọ asen. Anen se ne baa baa mọ mfee. Mon ba mfee a m bọ tọwe kesen kọ bọ kye ane aye awuye nee. 20 Amose ne ṅ ye ṅ ṅu mone, na mọ aa mone a tọwe kemo asen. Kasentij si feraa, ketò se ne baa da mọ ekpee-ò e gye feyε mọ a kọre Kristoo ne ane Isireelii awuye de mọ tema feyε Wuribware i sun na ọ bọ morowe ane-ò gyi nee.”

21 Ne baa beṅṅaa mọ feyε, “To, ane mon nya ewore kọ bọ lee Yudeya sweere se bọ lee fọ kuṅu si, ne ane sese kọ mọ mon lee mfeṅ bọ tọwe fọ kuṅu si asen beεε asen bọye kọ gywii ane. 22 Amaa ane e kpa a ane ṅu fọ mfeere, a lee feyε ane nyi feyε ton kema ane asesε e tọwe asen ba kye Yeessu a ekpa mọ ne fọ gya se-ò.”

23 Amose-ò ne bamo aa Pọl a sa kake. Kake amo a fọ-ò, ne asesε bweetò a ba mfeṅ ne Pọl bọ-ò. Ne ọ kaapo bamo Wuribware a kuwure-o si asen lee gyegyaye ya bọ fọ kanye. Ne ọ kare abwasesen wore-ò-rò ton kọ gywii bamo bọ kaapo aneṅ ne Mosis mbraa ọsapo-ò na Wuribware akyaamε ne baa deε kyena-ò a tọwe Kristoo, ọmorowepo ne ọ ba-ò, asen-ò. Ne ọ kaapo bamo-rò, na bọ nya nu kaase feyε Yeessu amo deε e gye Kristoo-o. 24 Ọ taare kyurowi bamo boko mfeere, amaa bamo boko mọ mon kọre asen-ò gyi. 25 Amaa saṅ ne baa brawe-rò ba yò, na bamo wore wore i gyiri asen ne baa nu-o ikii-o, ne Pọl a tọwe gywii bamo feyε, “Kasentij ne Wuribware a kufwiije timaa-o a sa ne Wuribware kyaamε Isaya a tọwe gywii mone adedaapo-ò. 26 Ọ ye,

‘Yò ya tọwe gywii asesε amo feyε,
Mone ya nu mọ asen kpóra-rò iluwi bweetò gbaa,
mone maa nu amo kaase.
Mone bee mone e deere asen-ò-rò
na mon' fa amo mfeere kpone,
mone maa nu kaase.’*

27 Ne Isaya a kya se tọwe feyε Wuribware ye amo-ò a waa aneṅ,

‘A lee feyε bamo anu-ro bọ len,
ne baa tii bamo esebò,
ne baa buṅ bamo akatò se.
N gye aneṅ, bamo akatò i buṅji a bọ ṅu atò,
na bamo esebò mọ taye a bọ nu asen,
na bọ nu amo kaase, na bọ nu bamo eyee,

* 28:26 Isaya 6.9 (LXX).

na ŋkee mo, Wuribware, nya taa bamo ebaye bo ke bamo.’* ”

²⁸ Ne Paal a tawe bo gye kee feye, “Amose-ɔ, mo e kpa a mon' ŋu feye ane ne Yudaawuyee-o mon nu-o si, Wuribware ye ane tawe asen timaa bo lee Yeesuu kunu si gywii nde se awuyee-o bo lee ane ne ɔ morowe bamo-ɔ se. Mo e kore a n gyi feye amo kunu e waa bamo kane.”

[²⁹ Mo a sa sensa lowe-ɔ, ne Yudaawuyee-o a brawe-rɔ, na bamo wore wore i gyiiri asen ne baa nu-o ikii, ne aa waa len.]

³⁰ Ne Paal a kpa kekyan mfen kyena-rɔ nsu ŋnyɔ, na ɔ ka kemo koka. Ne asesε bweetɔ naa mo ase ba ka mo kana mfen, ne mo akatɔ a gyi bamo se. ³¹ Ne ɔ tawe abwareseŋ bo lee Wuribware a kuwure-o si, na ɔ kaapo ane nyanpe Yeesuu Kristoo asen. Ne ɔ nya mo eyee tawe abwareseŋ ane ne ɔ kpa-ɔ gywii okemaa, na kufu mon de mo, a lee feye oko mon kun mo feye ɔ ma tawe.

* **28:27** Isaya 6.10 (LXX).

Roma awuye

Wore ne Pɔl a kyore bo kyonwe Roma man-no Kristoo awuye-o

¹ Mo, Pɔl, ne n gye Kristoo keyaafɔre ne Wuribware a tee mo feye m bo kii mɔ ayaa-ro ayerepo-ɔ ɔko na η nya tɔwe mɔ asen timaa-o e gye ne mo e kyore wore mɔ mo e kyonwe mone ne mone gye Wuribware asese ne mone te Roma man-no-ɔ.

²⁻³ To, asen amɔ ne baa kyore-ɔ ye ane nyanpe Yeesuu Kristoo gye sese dimaadi nee, ne ɔ ba lee Wuribware se ba. Ketɔ ne ane a bo ηu feye ɔ gye sese dimaadi-o e gye feye bamo a kowe mɔ lee Owure Deefid a kenana-ɔ-ro. ⁴ Amaa kpa ko mɔ se-ɔ, ketɔ ne ke e kaapo feye ɔ gye Wuribware mɔ gyi-o e gye feye Wuribware a kufwiine timaa-o a ba Wuribware keyaalen bo kyinji mɔ lee lowi-ro. ⁵ Kristoo mɔ de ne mo a mon fo feye Wuribware e tee mo gbaa ooo, ne ɔ sa ne Kristoo a tee mo feye m bo kii mɔ ayaa-ro ayerepo-ɔ ɔko. Oo lee mo ne feye Kristoo kenyaare-ro m bo tee asese lee nde se awuye-o ase, na bo bo kɔre mɔ gyi gya mɔ kan-ro asen se. ⁶ Mone ne mone te Roma man-no mfen-ɔ gbaa tii bamo ne Wuribware a tee feye bo bo kii Yeesuu Kristoo asese-ɔ se.

⁷ Wuribware e kpa mone asen, ne ɔ tee mone na mon' nya kii mɔ fonfon asese. Mo e kore kebwarekore nee feye ane se Wuribware na ane nyanpe Yeesuu Kristoo yure mone na bo sa mone kayeyuri.

Anen ne Pɔl a kore kebwarekore feye Wuribware sa mɔ kpa na ɔ ya Roma nya ya tɔwe asen timaa-o

⁸ Ketɔ ne ke gye ηkpe-ɔ e gye feye, mone Roma awuye si, mo e sa Wuribware anse Yeesuu Kristoo kenyaare-ro, a lee feye kaye-ro asese peee e tɔwe anen ne mone a kɔre Kristoo gyi-o asen. ⁹ N de mo kakpono peee mo i sun mo e sa Wuribware, na mo e tɔwe Wuribware mɔ gyi-o kunu si asen timaa. Wuribware gbaa nyi feye a gye kasentij feye san kemaa ne mo e kore kebwarekore-ɔ, mo i nyinji mone se. ¹⁰ Mo e kore Wuribware nee feye mɔ ya sure si, ηkee fɔraa ɔ sa mo kpa a η nya taare bo ka mone kan. ¹¹ Bo lee feye mo e yorɔwe kebonu mone, na η nya sa a mon' nya nyure ne η ya lee Wuribware a kufwiine timaa-o ase-ɔ ηko. Na a nya sa a mon' nya keyaalen mone kokɔregyi-o-ro. ¹² Ketɔ ne mo e tɔwe-ɔ e gye feye mo kokɔregyi-o e waa mone wɔre, na mone mɔ mone kemo-ɔ mɔ waa mo wɔre anen de.

¹³ Mo kosobee-ana, mo e kpa a mon' ηu feye mo a kra keboka mone kan kyee. Amaa bo fo haree mbeyomɔ gbaa kotoko san ki tii mo kpa. Mo e kpa nee feye n sa a mone boko gbaa kii Kristoo awuye kasentij feye anen ne mo a sa ne asese ne bo mon gye Yudaawuye feye mone-ɔ boko gbaa a kii-o. ¹⁴ A lee feye Wuribware a taa bo dɔnjo mo se feye n tɔwe asen timaa-o gywii asese peee. Haree bamo ne ba sa mone aye-ro-ɔ, beee ba sa senja banban ooo, beee bo nyi wɔre, beee bo mon nyi ooo, a tiri feye n tɔwe gywii bamo. ¹⁵ M fɔraa mo e yorɔwe bweeto feye m bo tɔwe asen timaa-o gywii mone gbaa mone ne mone te Roma man-no-ɔ.

¹⁶ A mon de mo ipeere feye η yere tɔwe asen timaa bo lee Kristoo kunu si, a lee feye, mo ya tɔwe, ne asese ya kɔre Kristoo gyi, Wuribware e morɔwe bamo. Yudaawuye-o ya gye ηkpe nu amɔ. Ne bamo ne bo mon gye Yudaawuye-o a gya se. ¹⁷ Asen timaa mɔ e kaapo anen ne Wuribware e sa a asese kii asese timaa mɔ ase-ɔ nee. ɔ tee bamo asese timaa mɔ akato-ro san ne ba gye ηkpe a bo bo kii Kristoo awuye-o. Na bamo a maa se ba kɔre mɔ ba gyi-o, ɔ tee bamo asese timaa bo fo bamo ηkpa kee. Feye anen ne baa kyore waa abwaresej wore-ɔ-ro-ɔ,

“ɔko ne ɔ kɔre Wuribware gyi-o e nya ηkpa,

a lee feye Wuribware e tee m̀d feye sese timaa.”*

Asese peee a waa b̄oye

¹⁸ Abwaresen-ɔ d̄ee bee a kaapo anen ne Wuribware, m̀d ne ɔ b̄o soso-ɔ, dun a fwii eb̄oye awaapo peee na aborok̄on̄epo peee ne b̄o de ekpa b̄oye ba tii bok̄o kebon̄u kasent̄in-o kpa-ɔ se. ¹⁹ A mon̄ gye feye b̄o mon̄ nyi Wuribware a kasent̄in-o nee. A lee feye Wuribware a kȳo lee kam̄o b̄o kaapo bam̄o. ²⁰ Ne b̄o bee b̄o mon̄ de ket̄o ne ba yere se na b̄o b̄o t̄owe feye b̄o mon̄ nyi anen ne o du-o. A lee feye, bam̄o a mon̄ taare ηu Wuribware f̄on̄f̄on̄ gbaa ooo, haree lee san̄ ne Wuribware a twee kaye-ɔ, baa ηu at̄o peee ne ɔ waa, ne a kaapo anen ne o du-o, na m̀d keyaalen̄ dabe ne ke b̄o-r̄o b̄o ȳo nsu peee-ɔ.

²¹ Lee san̄-ɔ, bam̄o a nyi Wuribware-ɔ gbaa ooo, b̄o maa bu m̀d kedabe. Ne b̄o bee b̄o maa sa m̀d an̄se. Ne ηkee bam̄o mf̄ere mon̄ lee waa kȳekȳe, ne b̄o mon̄ lee ba taare nu kasent̄in-o kaase. ²² B̄o ye b̄o nyi asen̄ nee, amaa bam̄o m̄o b̄o mon̄ lee b̄o de mf̄ere nee. ²³ Ne baa ȳowe kusun̄ Wuribware ne ɔ b̄o-r̄o nsu peee-ɔ na m̀d kedabe. Ne ηkee ba sun̄ at̄et̄omon̄ta ne bam̄o f̄on̄f̄on̄ a waa, ne a du feye sese beee kabogyii beee kab̄o-ɔ. Am̄o-ɔ peee gye at̄o wuse nee.

²⁴ Bam̄o a du anen-ɔ se-ɔ, Wuribware a ȳowe bam̄o asen̄ sa bam̄o. Am̄ose-ɔ mbeȳom̄o b̄o gya bam̄o f̄on̄f̄on̄ ηyor̄owe b̄oye se nee, ne ba waa ab̄ee apeeresen̄. ²⁵ Ne baa ȳowe kusun̄ Wuribware ne ɔ gye kasent̄in̄ wuye-o, ne baa k̄ore kayeba gyi. Kayeba am̄o e gye feye b̄o sun̄ at̄o ne Wuribware a twee-ɔ ȳowe Wuribware ne ɔ twee am̄o-ɔ. Weete a tiri feye ɔtweepo-ɔ nya nkyor̄o nd̄o na nsu peee. Am̄eye.

²⁶⁻²⁷ M̄ bee m̄o e t̄owe-r̄o feye, bam̄o a waa anen-ɔ se-ɔ, Wuribware a ȳowe bam̄o asen̄ sa bam̄o. Am̄ose-ɔ mbeȳom̄o ηyor̄owe ne n de ipeere-o dooo si ne b̄o gya. A de kpa feye anyare kpa akyee, na akyee m̄o kpa anyare. Amaa asese m̄o f̄eraa, ba waa apeeresen̄. Bam̄o akyee-ɔ e yor̄owe ab̄ee bweet̄o, ne anyare-ɔ m̄o du anen̄ d̄ee, haree gbaa ɔnyare na m̀d kos̄ob̄ee ɔnyare i di feye ɔkyee na ɔnyare-ɔ. Wuribware i gyiiri bam̄o kes̄eb̄o b̄o lee anen̄ a eb̄oye am̄o se.

²⁸ M̄ bee m̄o e t̄owe-r̄o a n gywii mon̄e feye b̄o lee anen̄ ne ba kine kusure si feye a bware feye b̄o ηu Wuribware a kasent̄in̄-o si-o, Wuribware a ȳowe bam̄o asen̄ sa bam̄o. Ne b̄o lee anen̄ se-ɔ, b̄o mon̄ de mf̄ere timaa, ne ba waa at̄o ne a mon̄ b̄o dan̄-ɔ. ²⁹ Ne ba waa borok̄on̄e na eb̄oye eworese eworese, ne b̄o de nyasepee. Ne ba ka ab̄ee kokwee. Ne ba m̄o ab̄ee. Ne ba kpa ek̄o. Ne b̄o de ayeba na kikisi. ³⁰ Ne b̄o de kasengyi na ba t̄owe bam̄o beeko-ana kun̄u si asen̄ b̄oye, ne haree gbaa ba kisi Wuribware asen̄. Ne ba f̄eraa bam̄o beeko-ana, ne ba kaapo bam̄o eyee, ne ba kyor̄o bam̄o eyee. Na ba fa mf̄ere san̄ kemaa na b̄o kee eb̄oye ne ba nya a b̄o waa b̄o tii ededaa-ɔ se-ɔ. Ne b̄o bee b̄o maa bu bam̄o akowepo. ³¹ B̄o mon̄ lee b̄o nyi ket̄o ne ki bware-o. Bam̄o ya t̄owe asen̄, am̄o ba bee lan̄ne kan̄o. B̄o maa kpa ɔko asen̄, ne ba kine ken̄yare kigyi, ne b̄o maa su ɔk̄emaa se. ³² Haree bam̄o a nyi feye Wuribware a mbraa-ɔ ye bam̄o ne ba waa anen̄-ɔ bware feye b̄o m̄o bam̄o-ɔ gbaa ooo, b̄o san̄ b̄o maa se ba waa eb̄oye am̄o, na b̄o yere bok̄o ne bam̄o gbaa ba waa anen̄-ɔ-r̄o.

2

Wuribware i gyi asese asen̄ neenee

¹ Am̄o a gye anen̄-ɔ se-ɔ, emene se ne f̄o i bu f̄o beeko kep̄o? F̄o ne f̄o a ba f̄o eyee b̄o waa ɔsen̄gyip̄o f̄o i bu f̄o beeko kep̄o-ɔ gbaa a gyi kep̄o, a lee feye at̄o ne f̄o beeko-ɔ e waa-ɔ d̄ee ne f̄o gbaa f̄o e waa. ² An̄e nyi feye Wuribware f̄eraa, kasent̄in̄ a ekpa-ɔ se ne ɔ gya o gyi bam̄o ne ba waa anen̄ a at̄o-ɔ asen̄ neenee. ³ Amaa f̄o sese dimaadi wore ya gyi asese ne ba waa anen̄ a at̄o-ɔ asen̄, na f̄o f̄on̄f̄on̄ m̄o e waa anen̄ a at̄o-ɔ, am̄o f̄o e fa feye Wuribware maa gyi f̄o asen̄ aaa? ⁴ Beee ηk̄o f̄o e fa feye Wuribware a kedamen̄an̄se-ɔ mon̄ gye sye

* 1:17 Habak̄ok 2.4.

nee eee? Amo fo maa bu anen ne Wuribware a nyite fo-o nee eee? Keto se ne Wuribware e waa kedamenansee-o e gye feye o kpa a fo nu fo eyee nee, na fo lee fo ebaye-ro.

⁵ Amaa fo i de keseborolen, ne fo e mon kyurowi fo mfeere, amo feraa fo nyi feye fo a waa fo eyee siraa fo gywii kake ne mo kadunfwii-o e lee kawu, na o bo gyi asese asen kasentij si, na o gyiiri bamo keseb-o nee.

⁶ Kake nsi amo-o, “Keto ne akemaa e waa-o, kemo ne Wuribware e ba a o bo ka mo koka.”*

⁷ Boko ne ba gyi kanyite, ne bo maa se ba waa itimaa, ba deere Wuribware feye mo e gye ne o sa bamo kedabe na kenya-re-o e nya nkpa na kukyure ne a mon de kee-o a bo lee mo ase. Anen a asese mo ne Wuribware e sa anen a nkpa na kukyure-o. ⁸ Amaa boko feraa de nyasepee, ne ba kine kowaa keto ne ki bware-o, ne ba waa ebaye. Wuribware dun i fwii bamo se. ⁹ O baa bamo ne ba waa ebaye-o asen na bamo nkpono-ro nyera bamo. Mo fonfon asese Yudaa awuye-o ne o gyiiri keseb pwee na o dee gyiiri bamo ne bo mon gye Yudaa awuye-o lee. ¹⁰ Amaa o sa akemaa ne o waa itimaa-o kedabe na kenya-re na kayeyuri. Yudaa awuye-o ne o sa pwee na o dee sa bamo ne bo mon gye Yudaa awuye-o.

¹¹ A lee feye Wuribware feraa, o maa gyi asen kekpa se.

¹² Bamo ne Wuribware mon sa bamo mo mbraa-o, ne ba waa ebaye-o, Wuribware i lee bamo a o lee mo ase. Amaa n gye mbraa amo ne Wuribware e ba a o bo gyi bamo asen na o bu bamo kep-o. Amaa Yudaa awuye ne Wuribware a sa bamo mo mbraa-o mo, ne ba waa baye-o feraa, mbraa amo ne o ba a o bo gyi bamo asen na o bu bamo kep-o.

¹³ N gye bamo ne ba ba eseb kpankpan a bo bo nu mo mbraa-o asen-o ne Wuribware e tee feye asese timaa. Amaa bamo ne bo gya mbraa-o se-o ne o tee feye bo gye asese timaa. ¹⁴ Nde se awuye-o mon de Yudaa awuye a mbraa-o. Amaa ne bamo mfeere ya sa bamo feye bo waa keto ne Yudaa awuye a mbraa-o ye a bware-o, amo feraa, haree bamo a mon nyi Yudaa awuye a mbraa-o gbaa ooo, keto e kaapo nee feye mbraa amo asen bo bamo anu-ro. ¹⁵ Anen a asese-o kakyena-ro e kaapo nee feye Wuribware a kyoree keto ne Yudaa awuye a mbraa-o a tawe feye bo waa-o bo waa bamo anu-ro. Ne a sa ne san ko bamo mfeere-ro a du bamo feye, “Mone a waa neenee.” San ko mo ne n kaapo bamo feye, “Mone a waa ebaye.” ¹⁶ Amose-o, anen dee ne asen timaa ne mo e tawe-o e kaapo feye keto e waa kake nsi ne Wuribware e bor-o Yeesuu Kristoo si na o bo gyi keto ne ke bo asese peee mfeere-ro-o asen nee.

Anen ne Yudaa awuye-o e fo bamo fonfon mbraa-o

¹⁷ Amaa fo ne fo e tee fo eyee feye Yudaanyi kasentij-o feraa nyi feye fo ya gya Wuribware a mbraa-o se, o tee fo feye sese timaa. Na fo e kaapo fo eyee feye fo gye Wuribware sese nee. ¹⁸ Fo nyi keto ne ke e pre Wuribware-o, ne mo mbraa-o e kaapo fo ne fo i lee keto ne ki bware-o. ¹⁹ Fo ye fo gye tenapo kayii-ro krapo nee, ne fo gye bamo ne bo te kibugyii-ro-o fetiri. ²⁰ Ne fo ye fo gye bamo ne bo mon nyi seye-o ogyenkpepo, ne fo gye nyaagyi okaapopo, ne fo ye kanyiasen na kasentij bo mone mbraa ne mone a nya lee Wuribware ase-o-ro. ²¹ To, fo a ye fo nyi kemo ne ki bware, ne fo gye boko ogyenkpepo na okaapopo-o, nto se ne fo maa kaapo fo eyee ato timaa? Fo a ye boko ma kan ywii-o, fo fonfon-o feraa maa ywii aaa? ²² Fo a ye onyare ma waa kakyekpa, amaa fo fonfon-o feraa maa waa kakyekpa aaa? Fo i kisi ikisi kusun, amaa fo fonfon mon naa fo i ywii fo e lee ikisi-ro aaa? ²³ Fo e kaapo fo eyee feye mbraa-o gye fo lee nee. Amaa fo mon nyi feye fo ya fo mbraa-o, a kaapo nee feye fo maa bu Wuribware nee eee? ²⁴ Amose se ne baa kyoree waa abwaresen wore-o-ro feye,

“Bo lee anen ne mone mon gya Wuribware a mbraa-o se-o,

* 2:6 Kilij 62.12; Anase na akpare 24.12.

nde se awuye e tawe abusenſen ba kye mo kenya-re-ɔ.”*

²⁵ Fɔ gye Yudaanyi, fɔ ya gya Wuribware a mbraa-ɔ se, fɔ kotweetu keten de fɔ tonɔ. Amaa bamo ya ten fɔ kotweetu, ne fɔ ya fɔ mbraa-ɔ, amo fɛraa fɔ kotweetu keten-ɔ mon de tonɔ bo sa fɔ. ²⁶ Amaa ne bamo ne bo mon tenne bamo atweetu-o ya gya Wuribware a mbraa-ɔ se, Wuribware e tawe feye bo du ne feye bamo ne baa tenne atweetu, ne bo gya mɔ mbraa-ɔ se-ɔ. ²⁷ Na bamo ne bo mon tenne bamo atweetu, ne bo gya mɔ mbraa-ɔ se-ɔ taare kosɔ yere na bo porɔ fɔ Yudaanyi ne Wuribware a sa mɔ mbraa-ɔ, ne baa ten fɔ kotweetu-o ne fɔ mon gya mbraa-ɔ se-ɔ.

²⁸⁻²⁹ N gye ɔko ne ɔ waa akatɔ se feye ɔ gye Yudaanyi-o e gye Yudaanyi kasentɔn. Yudaanyi kasentɔn e gye ɔko ne oo lee ebaye lee mɔ kakponɔ-rɔ-ɔ. Wuribware ase fɛraa, n gye kotweetu keten fɔnfɔn e gye kotweetu keten-ɔ. Amaa kemo keten kasentɔn-o e gye ebaye kilee lee kakponɔ-rɔ. Nteto e gye ne aa sa ne amo-ɔ e ba anen? N gye Wuribware a mbraa-ɔ se kegya e gye ne a sa ne amo-ɔ e waa anen. Amose-ɔ Wuribware a kufwiɔne timaa-o ya waa ɔko mfaanɛɛ, amɔ sese-ɔ e nya nkyorɔ a ɔ lee Wuribware ase. N gye sese dimaadi ase.

3

Ebaye ne ane e waa na Wuribware waa ane damenanse aaa?

¹ Amo e gye anen fɛraa, nteto keto timaa ne Yudaa awuye de bo kyon asese langyan? Bamɔ atweetu ketenne-ɔ de bamɔ tonɔ aaa? ² Kasentɔn, Yudaa awuye-o a nya nyure kyon sese kɛmaa. Keto gyenkpeese ne baa nya-ɔ e gye feye Wuribware a sa ne baa nu mɔ mferɛ. ³ Amose-ɔ, amɔ Yudaa awuye-o bokɔ mon bo-rɔ ne bo mon gya mɔ kanɔ-ɔ se aaa? Kasentɔn fɛraa, bokɔ bo-rɔ. Anen se-ɔ, amo-ɔ a kaapo ne feye Wuribware maa lee waa keto timaa ne ɔ tawe bo beya feye ɔ waa a ɔ sa bamɔ-ɔ ɔɔ? ⁴ Daabii daa! Haree sese kɛmaa e gye ɔyɛbapo gbaa, Wuribware fɛraa de kasentɔn san kɛmaa. Feyɛ anen ne Deefid a kyorɛ Wuribware kunu si asen waa abwaresen wɔre-ɔ-rɔ-ɔ,

“Amose-ɔ fɔ ya tawe feye mo a waa baye, fɔ de kasentɔn.

Ne fɔ ya tawe feye mo a gyi kepɔ, mo a nu kaase.”*

⁵ Mbeyɔmɔ, nsanſe ɔko i gyiiri Wuribware ikii feye ane dimaadi borokɔne e kaapo damenanse feye Wuribware kpen e gye otimaa, ne asese pɛɛɛ gye ebaye awaapo Wuribware ase. Amo fɛraa, ɔ ye, Wuribware ya kperi bamɔ ebaye se gyiiri bamɔ kesɛbɔ, ɔ mon waa nɛnɛɛ. ⁶ Amaa sese maa taare a ɔ tawe anen. Ne Wuribware e mon gye otimaa nee, weete emene se ne ɔ taare a ɔ waa na o gyi kaye mɔ-rɔ asese asen nɛnɛɛ-ɔ nee? ⁷ Anen a sese-ɔ bee ɔ tawe feye, “Amo e gye feye mo kayeba ne n de-o e sa ne ba nu feye Wuribware wɔre dooo e gye kasentɔn wuye, ne ka sa ne ɔ nya kedabe na wuraa, ne emene se ne Wuribware bee o bu mo kepɔ feye n gye ɔbayewaapo? ⁸ Amose-ɔ ne emene se ne m ma waa baye, na asese nya nu feye Wuribware gye otimaa?” Asese ko bo-rɔ ne baa saare mo porɔ mo feye mo a tawe anen a asen mɔ. Ba ba ayeba nee. A bware feye Wuribware gyiiri anen a asese amo kesɛbɔ.

Sese kɛmaa mon gye otimaa

⁹ To, amɔ n ye Yudaa awuye-o asen bo bokɔ lee nee bɛɛɛ? Daabii! N gye anen nee, a lee feye mo a kyɔ kaapo mone anen ne ebaye de Yudaa awuye-o fɔnfɔn na bamɔ ne bo mon gye Yudaa awuye-o si keyaalen-ɔ. ¹⁰ Feyɛ anen ne baa kyorɛ waa abwaresen wɔre-ɔ-rɔ-ɔ,

“Ɔko mon bo-rɔ ne ɔ waa ekpeyaa,

* **2:24** Isaya 52.5 (LXX); Isikiyel 36.22. * **3:4** Kilin 51.4 (LXX).

sesε kɔŋkɔ gbaa moŋ bo-rɔ.

11 Ɔkɔ moŋ bo-rɔ ne o nu asen kaase.

Ɔkɔ moŋ bo-rɔ ne o buwi ɔ kpa Wuribware.

12 Bamɔ pεεε moŋ de kasentɪŋ,

borɔkɔne na asen bɔye dooo ne bo gya se.

Ɔkɔ moŋ bo-rɔ ne ɔ waa ekpeyaa,

sesε kɔŋkɔ gbaa moŋ bo-rɔ.”*

13 “Bamɔ asen tɔwεε kεmaa gye kanɔten ne ka mɔɔ-ɔ.

Bamɔ nnɔ-rɔ asen ne bo de ba penna bokɔ.”*

“Bamɔ nnɔ bo ya nee fεε, n du nee feye kowɔ abwanɔ-ɔ,

ne mmɔ asen tɔwεε e mɔɔ, feye kowɔ kebweε-ɔ.”*

14 “Bamɔ nnɔ e loŋ asesε,

ne bo maa sa sen sa kpeyaa, amɔ ebaye.”*

15 “Bo bo saa na asesε ne baa gyi keben-ɔ kemɔɔ.

16 Bamɔ enarekpa pεεε-rɔ tɔnyera dooo nee.

17 Bo moŋ nyi kayeyuri a ekpa-ɔ.”*

18 “Bo moŋ lεε bo de Wuribware bo tee seye,

ne bo moŋ sere mɔ anyɔ se.”*

19 Mbeyɔmɔ, anε a ŋu asen ne Wuribware a mbraa-ɔ a tɔwe-ɔ. M porɔ bamɔ ne bo ye bo gya mmɔ se-ɔ feye baa waa ebaye, ne bo moŋ de kanɔ yayεε. Kasentɪŋ si, kaye-rɔ pεεε ɔkɔ maa taare a o lee Wuribware kanɔ feye ɔ gya mɔ mbraa-ɔ se neεneε. 20 Ɔkɔ ya tɔwe feye, anen ne ɔ gya Wuribware a mbraa-ɔ se-ɔ ɔ gye sesε timaa, amɔ ɔ ba ayeba nee. A lee feye mbraa-ɔ e gye ne n sa ne sesε dimaadi i ŋu feye ɔ waa baye san kεmaa.

Ketɔ ne ke e sa a Wuribware tee anε feye asesε timaa-o

21 Amaa ŋkee fεraa Wuribware a lee anen ne ɔ waa asesε na bo kii asesε timaa mɔ ase-ɔ bo kaapo anε. Hareε abwareseŋ a wore-ɔ-rɔ, mɔ mbraa-ɔ na akyaamεε ne baa dεε kyena-ɔ a tɔwe amɔ asen-ɔ gbaa ooo, n gye mɔ mbraa-ɔ ne o de ɔ waa amɔ-ɔ. 22-24 To, ketɔ ne Wuribware a tɔwe-ɔ e gye feye asesε bokɔ moŋ kweε bokɔ-rɔ. Bamɔ pεεε gye kokonko nee, a lee feye asesε pεεε a waa baye, ne bo moŋ fo feye Wuribware kyorɔ bamɔ. Anen dεε ne Wuribware bee ɔ ye sesε kɔ moŋ kweε, ne ɔkɔ kweε, a lee feye ɔ tee ɔkεmaa ne ɔ kɔre Yeesuu Kristoo a o gyi-o feye sesε timaa. N gye atanne ne ɔ kɔre bo lee anε ase pwεε ne ɔ dεε waa amɔ-ɔ. Amaa anen ne oo ŋu anε ewεε-ɔ se ne ɔ sa ne Yeesuu Kristoo fɔŋfɔŋ a kii ɔkɔ ne ɔ morɔwe anε ne ɔ sa ne anε a nya anε eyee lee ebaye-rɔ-ɔ. 25-26 Kristoo Yeesuu mɔ dεε ne Wuribware a lee sa anε, ne Kristoo a ba mɔ fɔŋfɔŋ mbogya bo loŋɔ sesε na Wuribware kebonɔ-rɔ. Sesε ya kɔre amɔ-ɔ gyi, a waa kusun timaa a a bo sa mɔ. Wuribware a waa amɔ-ɔ nee bo kaapo feye o gyi asen kpa se nee. Dedaa dedaa-ɔ ne sesε a lee ebaye kowaa, ne oo nyite mɔ, ne mbeyɔmɔ fεraa ɔ ye bamɔ ne ba kɔre Yeesuu ba gyi-o gye asesε timaa-o.

27-28 Amɔ a gye anen-ɔ se-ɔ, anε de ketɔ ne anε e kaapo eyee kemɔ se-ɔ ɔɔ? Daabii! Amaa anε a gya Wuribware a mbraa-ɔ pεεε se neεneε nee-ɔ, weetee anε de ketɔ kɔ a anε kaapo eyee kemɔ se. Amaa ketɔ ne Wuribware e tɔwe mbeyɔmɔ-ɔ e gye feye anε kɔre Kristoo gyi. A lee feye ɔ maa tee anε feye asesε timaa bo lee anen ne anε gya mɔ mbraa-ɔ se-ɔ se. Amaa ɔ tee anε feye asesε timaa bo lee anen ne anε e kɔre Kristoo anε i gyi-o si nee.

29-30 Amɔ Yudaa awuye wore asen i tiri mɔ aaa? Nde se awuye-o asen moŋ tiri mɔ aaa? Kasentɪŋ si fεraa, Wuribware kɔŋkɔ e bo-rɔ, ne ɔ bo-rɔ sa asesε pεεε, hareε bamɔ a gye

* 3:12 Kiliŋ 14.1-3; Kiliŋ 53.1-3 (LXX).

* 3:13 Kiliŋ 5.9 (LXX).

* 3:13 Kiliŋ 140.3.

* 3:14 Kiliŋ 10.7 (LXX).

* 3:17 Isaya 59. 8; Anase na akpare 1.16.

* 3:18 Kiliŋ 36.1.

Yudaa awuye, asesε ne ba ten̄ne bamo atweetu-o, bεεε nde se awuye, asesε ne bo maa ten̄ne-ɔ ooo. Okemaa mo asen̄ tεε a tiri Wuribware-ɔ se-ɔ, ɔ ye okemaa mo ne ɔ tεε ɔ kɔre Kristoo o gyi-o gye sesε timaa nee.

³¹ Amo Yeesuu kokɔregyi mo ye ane ma lee gya Wuribware a mbraa-ɔ se nee eee? Daabii! Ane san̄ ane e tawe feye mo mbraa-ɔ bware.

4

Abraham a kɔre Wuribware gyi-o, ɔ tee mo feye sesε timaa

¹ To, mon' sa a ane deere Abraham ne ɔ gye Yudaa awuye kenana-ro obresε-ɔ kuɔu si asen̄. ² Amo e gye kasentij feye sesε e taare a ɔ kaapo mo eyee bo lee mo asun̄ timaa si, amo fεraa Abraham a dεε nya kotoko ne ɔ yere se na ɔ bo kaapo mo eyee-ɔ. Amaa Abraham mon̄ nya anen̄ Wuribware akato-ro. ³ Mon̄e ya deere abwaresen̄ wore-ɔ-ro, mon̄e i ɔu baa kyoreε waa mo-ro feye,

“Abram a kɔre Wuribware a asen̄-ɔ gyi-o si-o,
Wuribware a kɔre mo waa-ro feye ɔ gye sesε timaa.”*

⁴ Mbeyom̄, sesε ya waa kusun̄, ne mo ya nya atanne, a mon̄ gye feye baa ke mo nee. A gye mo kusun̄-o kakaka nee. ⁵ Amaa Wuribware e taare a ɔ sa aboyewaapo keben̄. Amose-ɔ okemaa ne mo e mon̄ taa mo eyee bo dɔn̄ɔ mo asun̄ timaa-o si, ne mo ya taa mo eyee bo dɔn̄ɔ mo, Wuribware, kokɔregyi-o si fεraa, Wuribware e tawe feye anen̄ ne ɔ kɔre mo gyi-o si-o, ɔ gye sesε timaa. ⁶ Anen̄ dεε ne ane ɔdedaapo Owure Deefid gbaa a kyoreε feye okemaa ne mo ya kɔre Wuribware gyi, Wuribware e tee mo feye sesε timaa na O-de-nyure, na sesε-ɔ mon̄ taare kaapo feye ɔ waa kusun̄ timaa kemaa bo nya anen̄ a kenyaere-ɔ. ɔ ye,

⁷ “Ok̄o ne Wuribware a yawe mo ebaye
bo ke mo-ɔ akato i gyi fεε.
Ok̄o ne mo nyan̄pe i bun̄ mo borokɔne
ne ɔ waa-ɔ se-ɔ de nyure.

⁸ A waa kɔne a bo sa sesε
ne Wuribware maa bise mo ebaye se nyan̄e ko-ɔ.”*

⁹ Mbeyom̄, amo bamo ne baa ten̄ne bamo atweetu-o, a kaapo feye ane Yudaa awuye-o wore e gye ne ba nya anen̄ a nyure-o? Daabii! Bamo ne bo mon̄ ten̄ne-ɔ pεεε tii si. A lee feye mo a kyɔ tawe feye, bo lee anen̄ ne Abraham a kɔre Wuribware gyi-o si ne Wuribware a kɔre mo waa-ro tee mo feye sesε timaa. ¹⁰ Abraham a ten̄ mo kotweetu-o kamεε, ne Wuribware ye ɔ gye sesε timaa, bεεε mo a mon̄ tεε ten̄-ɔ nee eee? Mo a mon̄ tεε ten̄-ɔ nee. Wuribware ye ɔ gye sesε timaa pweε. ¹¹ Ne Wuribware a tawe gywii mo feye ɔ ten̄ mo kotweetu bo kaapo feye ɔ kyɔ kɔre Wuribware gyi. Wuribware a waa amo-ɔ nee na Abraham nya kii bamo ne bo mon̄ ten̄ne atweetu-o gbaa bamo ɔgyen̄kpeεpo. Hareε bamo a mon̄ ten̄ne bamo atweetu-o gbaa ooo, ba kɔre Wuribware ba gyi, amose-ɔ ne Wuribware e tee bamo ε asesε timaa. ¹² Anen̄ dεε ne ɔ gye bok̄o ne baa ten̄ne bamo atweetu-o ɔgyen̄kpeεpo. Bamo ne ba kote anen̄ ne Abraham a gya Wuribware se, ne ɔ kɔre gyi pweε ne ɔ dεε ten̄ mo kotweetu-o gbaa e taare a bo tee Abraham feye bamo ɔgyen̄kpeεpo.

¹³ N gye Wuribware a mbraa-ɔ ne Abraham a gya se-ɔ se ne Wuribware a tawe bo beya feye ɔ taa kaye pεεε a ɔ bo sa mo aa mo ananagi. Amaa aa lee anen̄ ne ɔ kɔre Wuribware gyi-o si. Mfaanεε se ne Wuribware a tawe feye ɔ gye sesε timaa. ¹⁴ Amo e gye

* 4:3 Keleekaase 15.6. * 4:8 Kilin̄ 32.2.

kasentij feye bamo ne bo gya mɔ mbraa-ɔ se-ɔ ne Wuribware e taa kaye a ɔ sa, amo feraa ane kokɔre Wuribware gyi-o mon de seye bo sa ane. Ne a bee a kaapo feye Wuribware a kyurowi ketɔ ne ɔ ye ɔ sa Abraham-ɔ. ¹⁵ Bo lee feye ketɔ konko ne Wuribware a mbraa-ɔ a tawe bo beya-ɔ e gye feye Wuribware i gyiiri ebaye awaapo kesebɔ. Amaa mbraa e mon bo-ro, a kaapo feye oko mo mon gye mbraa okyepo.

¹⁶ Ketɔ ne mo e tawe-ɔ e gye feye Wuribware a tawe bo beya feye ɔ tee asesε feye asesε timaa feye ane ne oko i nu oko ewee ke mɔ kotoko-ɔ. Amaa a tiri feye asesε kɔre Wuribware gyi pwee na ɔ dee tee bamo feye asesε timaa. Asese mo asen ne mo e tawe-ɔ nee? Bamɔ ne ba kase Abraham-ro-ɔ ne n de. Yudaa awuye ne bo de mbraa ne Wuribware a sa bamo-ɔ na bamo ne ba kɔre Wuribware ba gyi feye ane ne Abraham a kɔre gyi-o ne n de. A lee feye Abraham e gye bamo peee ogyenkpeepo. Kasentij, a du ne feye mɔ a gye bamo peee bamo se-ɔ. ¹⁷ Feye ane ne baa kyoreε waa abwaresen wore-ɔ-ro-ɔ,

“Wuribware ye,

Mo e sa na fo kii esweere bweetɔ se awuye bamo se.”*

Wuribware ase feraa, Abraham e gye ane se, a lee feye ɔ kɔre Wuribware gyi, Wuribware ne ɔ sa bamo ne ba wu-o nkpa-ɔ, ne ɔ tawe ato ne a kaa a waa-ɔ feye amo a kyɔ waa-ɔ.

¹⁸ Hareε temaa feye ɔ kowe kayaagyi a lowe-ɔ gbaa ooo, Abraham mon yowe eye-ro feye ɔ maa kowe gyi. Ne bo lee ane se-ɔ, ne oo kii esweere bweetɔ se awuye bamo se, feye ane de ne Wuribware a kyɔ tawe bo beya feye,

“Deere soso na fo kare akyee-e-kpa-agyi-o.

Ane ne fo ananagyi e waa kokyɔ-ɔ nee.”*

¹⁹ Abraham a nu feye oo gyi waa nsu kelafa, ne ɔ bere bweetɔ. Ne ɔ bee nu san amo feye mɔ ka Sara mo a waa keyeebreε na ɔ mon tee kowe. Amaa amo peee gbaa ooo ɔ mon yowe mɔ kokɔregyi-o-ro. ²⁰ ɔ yere keyaa konko kɔre gyi feye Wuribware e waa ketɔ ne ɔ tawe bo beya feye ɔ waa a ɔ sa mɔ-ɔ. San amo gbaa ne mɔ kokɔregyi-o a tii si-o nee. Mɔ kokɔregyi-o a waa len-ɔ se-ɔ, ne ɔ mɔraa se kyoro Wuribware na mɔ kedabe-ɔ. ²¹ ɔ kɔre gyi lowe peee feye Wuribware de elen ne ɔ taare a ɔ waa ketɔ ne ɔ tawe bo beya feye ɔ waa-ɔ. ²² Mfaanε se ne baa kyoreε waa abwaresen wore-ɔ-ro feye, “Wuribware a kɔre mɔ waa-ro feye ɔ gye sese timaa.”

²³⁻²⁴ To, mbeyomɔ, n gye Abraham wore ne baa kyoreε asen amo bo sa. Amaa baa kyoreε bo beya sa ane gbaa ane nee. A lee feye ane gbaa ane ya kɔre Wuribware na ane ne oo kyinji ane nyanpe Yeesuu Kristoo lee lowi-ro-o gyi, ɔ tawe feye ane gbaa ane gye asesε timaa. ²⁵ Wuribware a sa kpa feye bo mɔ mɔ na ɔ kpeε ane ebaye bo twee. Ne oo kyinji mɔ lee lowi-ro na ɔ nya tee ane feye asesε timaa.

5

Wuribware a tee ane feye asesε timaa-o si-o, kayeyuri bo ane aa mɔ kebonɔ-ro

¹ Ane ne ane e kɔre ane nyanpe Kristoo ane i gyi-o si ne Wuribware a tee ane feye asesε timaa. Amose se-ɔ ne ane nyanpe a baa kayeyuri ane aa Wuribware kebonɔ-ro.

² Ane ne ane a kɔre Yeesuu Kristoo gyi-o si, ne ane a bo nu nyure mo ne ɔ sa ane-ɔ. Ne mbeyomɔ ane akatɔ a gyi ane e deere akatɔ-ro ane gywii san ne ane e nya kedabe na wuraa mɔ ase-ɔ. ³ Ane a nu asen mbeyomɔ bo lee ane ne ane a kɔre Kristoo gyi-o gbaa ooo, mon! sa a ane akatɔ gyi. A lee feye ane nyi feye aworefɔ ne ane i gyi-o e gye ne a sa

* **4:17** Keleekaase 17.5. * **4:18** Keleekaase 15.5.

ne ane e nya kanyite. ⁴ Ne ane i de kanyite, amɔ a kaapo nee feye ane de daa timaa. Ne ane i de daa timaa, amɔ ane e nya temaa feye ane e nya kedabe mɔ ase. ⁵ Ane i de temaa feraa, ipeere maa gyi ane feye ane a kɔɔre mɔ gyi. A lee feye Wuribware a kufwiije timaa ne ɔɔ sa ane-ɔ a sa ne ane a ɲu kekpa demante ne ɔ kpa ane-ɔ.

⁶ To, mone a ɲu aaa? Wuribware a kpa ane haree san ne ane mon taare yowe ebaye kowaa-ɔ. Amaa mɔ a fa feye san a fo-ɔ, ne oo sun Kristoo feye ɔ bo wu sa aboyewaapo. ⁷ Oko kuwu sa sese timaa bo len fee. Amaa nsanse oko feraa e taare a o wu sa ane a sese-ɔ. ⁸ Amaa Wuribware a kaapo ane ne ɔ kpa ane asen bweeto-ɔ, a lee feye ɔɔ sa ne Yeessu a bo wu sa ane san ne ane gye aboyewaapo-ɔ.

⁹ Yeessu a wu, ne mɔ mbogya a wee sweere-ɔ se-ɔ, ne Wuribware a tee ane feye asese timaa. Yeessu a waa amo-ɔ se-ɔ, amɔ kukun feraa ne ɔ maa taare a o kun ane na Wuribware dun maa fwii ane se aaa? ¹⁰ San-ɔ ane aa Wuribware keɔnto-ro a ten-no. Amaa Wuribware fonfon a sa ne mɔ gyi Kristoo lowi ne oo wu-o a lonjo ane aa Wuribware keɔnto-ro. Mbeyomɔ ane aa Wuribware a bee waa kanɔ-ɔ se-ɔ, Kristoo kakyena ne o te-o e sa ne Wuribware e morowe ane ɔ lowe. ¹¹ Keto ne ke bee ki tii si-o e gye feye ane nyanpe Yeessu Kristoo a sa ne ane akato a gyi Wuribware ase, bo lee ane ne ɔ lonjo ane aa Wuribware keɔnto-ro-ɔ se.

Anen ne Adam kwee, ne Yeessu Kristoo mo kwee-ɔ

¹² To, sese konko ne ba tee mɔ e Adam-ɔ se ne baye a yere bo ba kaye-ro. Anen se-ɔ lowi mo a bee ba. Bo lee anen ne Adam a waa baye-ɔ se, sese dimaadi e waa baye. Ne bo lee amo se-ɔ, akemaa i wu. ¹³ Asese e waa ebaye kaye mo-ro pwee ne Wuribware a dee sa Yudaa awuye mɔ mbraa-ɔ. Amaa pwee ne baa dee nya mbraa amo-ɔ, oko maa taare a ɔ tawe san amo feye oko feraa gye mbraa okyepo.

¹⁴ Amo-ɔ peee gbaa, lowi de asese se keyaalen lee Adam mbee se bo fo san ne Mosis a nya Wuribware a mbraa-ɔ sa Yudaa awuye-o. Adam a fo mbraa konko ne Wuribware a sa mɔ-ɔ. Asese ne baa ba kamere-ro-ɔ mon nya mbraa ko lee Wuribware fonfon ase. Amo-ɔ peee gbaa baa waa baye, ne anen se-ɔ lowi de bamo se keyaalen. Ekpa ko se-ɔ Adam kwee, ne ekpa ko se mɔ-ɔ, o du nee feye mɔ ne ɔ ba-ɔ. Mɔ ne ɔ ba-ɔ mo e gye Kristoo.

¹⁵ Mbeyomɔ, Wuribware ketee ane feye asese timaa-o e waa ato dabe a kyɔ keto ne Adam a baye-ɔ a sa ne kaa ba-ɔ. Anen ne sese konko a waa baye-ɔ se-ɔ, asese bweeto a wu. Amaa anen ne sese konko, Yeessu Kristoo, a wu-o si-o, asese bweeto a nya nyure. Wuribware a ɲu asese bweeto ewee, ne ɔ tee bamo feye asese timaa. ¹⁶ Mon' bee ɲu feye keto ne Adam a waa-ɔ na keto ne Kristoo a waa-ɔ kwee. Sese konko a waa baye luwi konko, ne Wuribware a bu mɔ kepɔ. Amaa mbeyomɔ feraa, haree asese bweeto a waa baye bweeto gbaa ooo, Wuribware a sa bamo keben. ¹⁷ Bo lee Adam a baye konko mo se bee, lowi a nya sese se keyaalen. Amaa bo lee lowi ne sese konko amo Kristoo a wu-o si, bamo ne Wuribware a ɲu bamo ewee bweeto, ne ɔ ye bo gye asese timaa-o, peee i gyi kuwure kebanse bamo kakyena popwee-ro.

¹⁸ Katin-o e gye feye, bo lee sese konko baye konko ne ɔ waa-ɔ se-ɔ, Wuribware a bu asese peee kepɔ. Amaa bo lee Yeessu Kristoo feraa keto timaa konko dabe ne ɔ waa-ɔ se-ɔ, mɔ kuwu sa ane-ɔ ne mo e kaapo, akemaa a nya kpa feye Wuribware sa mɔ nkpa na kuyure ne a mon de kee-ɔ na ɔ tee mɔ feye sese timaa. ¹⁹ Sese konko ke-mon-bu Wuribware a sa ne asese bweeto a kii aboyewaapo-ɔ, amaa sese konko mo kibu Wuribware a sa asese bweeto a kii asese timaa Wuribware ase.

²⁰ Keto se ne Wuribware a sa mɔ asese mɔ mbraa-ɔ e gye feye ɔ kpa nee feye bo nya ɲu anen ne bamo ebaye kyɔ-ɔ. Amaa bamo ne baa ɲu anen ne bamo ebaye kyɔ bweeto, ne baa nu bamo eyee-ɔ, Wuribware i ɲu bamo ewee bweeto. ²¹ To, kee feraa ane a ɲu feye ebaye a nya keyaalen asese se-ɔ se ne ba wu. Amaa bo lee anen ne Wuribware a ɲu asese ewee-ɔ se mɔ-ɔ, ɔ tee bamo feye asese timaa. Ne ɔ bo ane nyanpe Yeessu Kristoo si ɔ sa ane nkpa na kuyure ne a mon de kee-ɔ.

6

Bɔye mon lɛɛ o de ane se keyaalen

¹ To, amɔ η ye ane beɛ kya se waa bɔye nee, na Wuribware dee ηu ane ewee aneη bo yɔ aaa? ² Daabii! A mon gye aneη! Bɔye a tee ɔ mon lɛɛ o de ane se keyaalen-ɔ, aa waa nee feye bɔye a wu-o, ne ηkee emene se ne ane e taare a ane bee kya se dee waa ebɔye ane kakyena-ro? ³ Monɛ mon nyi feye bamo ya bo ane asuu, ne ane ya tii Kristoo a kokowebɛɛ-ɔ se, amɔ ane aa mɔ a kii asese konko nee eee? ⁴ Bamɔ ya bo ane asuu, a du nee feye ane a wu, ne baa pure ane-ɔ, feye aneη ne Kristoo a wu, ne baa pure mɔ-ɔ. Ne a bee a du nee feye ane a kyinηi lee lowi-ro, ne ane te kakyena popwɛɛ-ɔ, feye aneη ne ane se Wuribware a ba mɔ keyaalen na kedabe bo kyinηi Kristoo lee lowi-ro-o.

⁵ Ane aa mɔ a tee kii asese konko mɔ lowi-ro-o si-o, ane aa mɔ i kii asese konko mɔ kuwu kyinηi lee lowi-ro-o-ro. ⁶ Ane bee ane nyi feye a du nee feye bamɔ a da ane bo mera Kristoo a kiyii kpare-abɛɛ-ro se-ɔ na bo nya kpee ane kunu si ebɔye bo twee, na ane nya lee ane eyee lee ebɔye-ro. ⁷ Bɔye du nee feye aneη ne nyanpe de mɔ kenya keyaalen-ɔ. Amaa lowi i lee kenya-ɔ, mɔ nyanpe mon lɛɛ o de mɔ se keyaalen.

⁸ Amɔ a tee a du feye ane a wu lowi konko ne Kristoo a wu-o si-o, ane e kɔɔre ane i gyi feye ane aa mɔ dee e gye ne ane e kyena. ⁹ Ane nyi feye Wuribware a tee kyinηi Kristoo lee lowi-ro-o si-o, Kristoo maa lɛɛ wu. Lowi mon lɛɛ o de mɔ se keyaalen. ¹⁰ Amose-ɔ, Kristoo a wu-o si-o, ɔ kɔ bɔye gyi si lowe. Amaa mbeyɔmɔ mɔ a kyinηi lee lowi-ro-o, ɔ nya mɔ eyee na o sun sa Wuribware soso.

¹¹ Aneη dee ne monɛ gbaa mon' ηu feye monɛ a kɔ gyi bɔye se lowe, ne oo kii ketɔ wuse. Ne mbeyɔmɔ feraa monɛ bo Kristoo Yeesuu si monɛ i sun monɛ e sa Wuribware. Amaa Wuribware se kegya feraa, mon' fa kemo feye ke gye ketɔ ne ke mon wu, ne ke gye ketɔ timaa-o, bo lee feye monɛ gye Kristoo kokowebɛɛ-ro asese nee. ¹² Monɛ ma sa a ebɔye kɔɔre monɛ anu, na a sa a mon' gya atɔ bɔye ne monɛ e kpa-ɔ se. ¹³ Monɛ ma ba monɛ nyowɔre ton kemaa bo waa ebɔye. Monɛ a tee monɛ du feye asese ne Wuribware a kyinηi lee lowi-ro ba ηkpa-ro-ɔ se-ɔ, mon' taa monɛ eyee sa Wuribware, na mon' ba monɛ eyee bo sun asun timaa sa mɔ. ¹⁴ Bɔye mon lɛɛ ɔ gye monɛ nyanpe, mbraa-ɔ mɔ mon de monɛ elen. Amɔ Wuribware a nyure-o e gye ne n de monɛ se keyaalen.

Mbeyɔmɔ ane gye Wuribware anya nee

¹⁵ To, amɔ monɛ e fa feye η ye ane de kpa feye ane waa ebɔye, bo lee aneη ne Wuribware a mbraa-ɔ mon de ane se keyaalen, ne Wuribware a nyure-o e gye ne n de ane se keyaalen-ɔ ɔɔ? Daabii daa! ¹⁶ Mɔ e kɔɔre a n gyi feye monɛ nyi feye sese ya fe mɔ eyee sa ɔko, amɔ ɔko amɔ a kii sese-ɔ mɔ nyanpe, ne a tiri feye ɔ gya mɔ nyanpe-ɔ kanɔ se. Monɛ ya gya bɔye se, Wuribware e gya monɛ a ɔ lee mɔ ase nsu pɛɛɛ. Amaa monɛ ya gya Wuribware kanɔ se feraa, ɔ sa a mon' kii asese timaa. ¹⁷ Amaa mon' sa a ane sa Wuribware anse feye, haree san ko monɛ a dee monɛ du feye bɔye anya a gye monɛ-ɔ, ne monɛ a sun sa bɔye feye monɛ nyanpe-ɔ gbaa ooo, mbeyɔmɔ feraa monɛ a nu abwaresen-ɔ lee bokɔ ase, ne monɛ a lee monɛ mme-ro gya amɔ se. ¹⁸ Amose se-ɔ, monɛ a kɔɔre monɛ eyee lee ebɔye ase. Ne ηkee feraa monɛ e waa itimaa, ba emɔ bo kii monɛ nyanpe popwɛɛ.

¹⁹ Ane kake kemaa kakyena-ro ne mɔ e deere n de mɔ e tɔwe amɔ-ɔ, bo lee feye, mo ya tɔwe amɔ abrese-ro, monɛ maa taare a mon' nu kaase. San-ɔ monɛ a ba monɛ eyee bo waa atɔ ne aa sa ne monɛ ηkponɔ-ro a waa iyisi-o, ne monɛ borokɔɔne a waa kokyo. Amaa ηkee feraa mon' dee waa itimaa na monɛ ηkponɔ-ro nya fwiiri waa parepare.

²⁰ San ne bɔye gye monɛ nyanpe-ɔ, monɛ mon gya ekpa timaa si. ²¹ Ntɛtɔ tonɔ ne monɛ a nya lee aneη a atɔ amɔ, ne ηkee feraa amɔ kowaa de monɛ ipeere-o nee? Weetee aneη a atɔ mɔ e sa a Wuribware gya monɛ lee mɔ ase nsu pɛɛɛ, na mon' yɔ lowi-ro. ²² Amaa mbeyɔmɔ monɛ a tee kɔɔre monɛ eyee lee bɔye ase, ne monɛ a kii Wuribware anya-ɔ

fëraa, ketò ne mone e nya-ò e gye feyë Wuribware e sa a mone ñkponò-rò fwiiri na mon' nya ñkpa na kukyure ne a mon de kee-ò. ²³ Amose se-ò mone ya waa bəyë, mone kakaka e gye feyë Wuribware e gya mone a ò lee mò ase nsu pëëë. Amaa Wuribware bə ane nyanpe Kristoo Yeessu si nee o ke ane ñkpa na kukyure ne a mon de kee-ò.

7

Mbraa maa taare a ñ ñure sese ne oo wu-o

¹ Mò kosobëë-ana, ne mone nyi mbraa-ò, mone i nyinji si feyë sese e san o te ñkpa-rò wore ne mbraa-ò de mò se keyaalen aaa? ² Mon' sa a ane taa əkyee waareepo bə kaapo asen m-ò-rò. Mbrea-ò ye əkyee mò kuri e tee ò b-ò-rò fëraa, mò kuri kesaree dən mò se. Amaa əkyee mò kuri ya wu fëraa, awaareyë mbraa mon lee n dən mò se. ³ Amaa mò kuri e san o te, ne mò ya kine mò ya waaree ənyare banban, amò fëraa ò waa kanyarekpa nee. Amaa mò kuri ya wu fëraa, o de kpa feyë ò ya waaree ənyare banban, ò mon waa kanyarekpa.

⁴ Amose-ò, mò kosobëë-ana, feyë anen ne ənyare ne oo wu-o mon lee o de mò ka se keyaalen-ò, anen deë ne mbraa-ò mon lee n de mone se keyaalen. Amose-ò ne mbeyòmò mone de kuri popwëë, əkò ne Wuribware a kyinji mò lee lowi-ro-o. Mone bə Kristoo keyaalen-ò kaase-ò nee na mon' deë waa atò timaa bə sa Wuribware. ⁵ San-ò ebəyë kema ne ane fəñfəñ e kpa-ò ne ane a waa. Mbrea-ò ya təwë feyë kemo-ò na kemo-ò mon bware, amò kemo deë kemo ne ane ñkponò m e kpa kowaa. Amose-ò ane deë ane e waa ebəyë bweëtò, ne e ya sa ne ane e yə lowi ne ò mon de kee-ò-rò. ⁶ Mbeyòmò ane a nya ane eyee lee mbraa amò se. M mon lee n de ane-rò, a lee feyë ane keborəgyi dedaa-ò a gye kee. Anen mon lee ane gya dedaa a mbraa ne baa kyoreë waa wore-ò-rò-ò se. Mbeyòmò ane te kakyena popwëë-rò ane gya Wuribware a kufwiinje timaa a ekpa-ò se.

Anen nyi mbraa-ò, ñkee ne ane i ñu feyë ane e waa ebəyë bweëtò

⁷ Amò mò a təwë anen-ò, ñ ye Wuribware a mbraa-ò fəñfəñ mon bə dan nee eëe? Daabii daa! Amaa ketò ne mò e təwë-ò e gye feyë mbraa-ò e gye ne ñ ya kaapo mò ketò ne ebəyë gye-ò. Mbrea-ò deë m mon təwë feyë, “Fə ma sa a fə akatə pee fə bəëkò atə se,”* nee weetee mon ñu feyë anen a təyərəwë-ò gye bəyë. ⁸ Amaa mò a ñu feyë nyasepee gye bəyë-ò se-ò, bəyë ne ò bə mò kakponò-rò-ò a sa ne mò təyərəwë a tii si. Amaa anen a mbraa-ò deë m mon b-ò-rò nee weetee bəyë du nee feyë atə ne aa wu, ne a mon lee a de keyaalen-ò. ⁹⁻¹⁰ San ne mon nyi mbraa-ò, ñ nyi feyë mò kakyena-rò bware nee. Amaa mò a bə gyii mbraa-ò, ne mò a pini feyë mò a deë waa ebəyë mò kakponò-rò, ne ma taare a ñ kii sese timaa. A deë a du nee feyë mbraa-ò e gye ne ñ ya baa mò lowi-o. Mbrea-ò b-ò-rò a ñ kaapo asese anen ne ba kyena nsu pëëë-ò nee. Amaa m fëraa, mò a ñu feyë mbraa-ò a kaapo mò nee feyë a bware feyë Wuribware lee mò lee mò ase nsu pëëë. ¹¹ Aa waa nee feyë nyərəwë bəyë-ò a ba Wuribware a mbraa-ò bə penna mò m-ò mò-ò. ¹² Mbeyòmò mbraa-ò ton kema gye kasentij ne m bware kpa kema se. ¹³ Amaa ketò a waa nee feyë atə timaa amò a sa mò lowi-o. Amaa kasentij fëraa, a mon du anen. Mò nyərəwë bəyë ne m bə mò kakponò-rò-ò ya sa mò lowi-o. Ketò ne mò e kaapo-ò e gye feyë mbraa-ò a kaapo mò feyë kasentij si bəyë mon bə dan pëëë-ò, ne mò fəñfəñ mon bware. Amose se-ò, ne mò temaa ne n de feyë mò kakyena-rò i gyi Wuribware akatə-ò a lowe.

¹⁴ Mbeyòmò anen nyi feyë Wuribware a kufwiinje-o ya sa Wuribware a mbraa-ò. Amaa m fëraa, mò a gye sese dimaadi-o si-o, ne bəyë a waa mò mò kenya. ¹⁵ Mò fəñfəñ maa nu ketò ne ki de mò-ò kaase. Mò e kpa feyë ñ waa ketò ne ki bware-o, mò-ò maa taare a ñ waa. Ñkee ketò ne mò i kisi-o gbaa ne mò e waa. ¹⁶ Mò a waa ketò ne mò i kisi-o si-o, a kaapo nee feyë mò a sure si feyë Wuribware a mbraa-ò bware. ¹⁷ N gye mò kepre se ne mò e waa bəyë. Amaa bəyë ne ò bə mò kakponò-rò-ò e gye ne ò sa ne mò e waa bəyë. ¹⁸ N

* 7:7 Kelee Igyipiti 20.17; Mbrea kebeesa 5.21.

nyi feyε ketō timaa kō mon bō mō kakponō-rō, a lee feyε sese dimaadi e gye mō. Haree mō kakponō-rō mō e kpa feyε η waa itimaa gbaa ooo, ma taare a η waa. ¹⁹ Ma taare a η waa ketō timaa ne mō e kpa kowaa-ɔ. Amaa bōye ne ma kpa-ɔ feraa ne mō e waa. ²⁰ Amō a tee a gye feyε mō e waa ketō ne weete mon lee mō e kpa feyε η waa-ɔ, amō feraa amō-ɔ a kaapo nee feyε n gye mō e gye ne n lee mō e waa amō. Amaa bōye ne ɔ bō mō kakponō-rō-ɔ e gye ne ɔ sa ne mō e waa bōye.

²¹ To, ketō ne mō a ηu-o e gye feyε san kemaa ne mō e kpa a η waa itimaa-o, amō ebōye i lwii mō kamεε. ²² A bō mō kakponō-rō kōne feyε n nu Wuribware a mbraa-ɔ. ²³ Amaa mō a beε ηu feyε mbraa kō beε η waa kusun mō mfεεre-rō ne n kye mbraa ne mō kakponō-rō η nyi feyε m bware-o. Mō nyorōwe bōye-ɔ e kō n gyi mō nyorōwe timaa-o si. Ne η ya tii mō waa-rō. ²⁴⁻²⁵ Amose-ɔ mō a fa mfεεre ηu feyε n gya Wuribware a mbraa-ɔ se, amaa mō nyorōwe bōye-ɔ e sa ne n gya ekpa bōye se. O, sese bōye feyε mō a du mō-ɔ! Mō nyorōwe bōye e sa ne mō aa Wuribware kebonō-rō e ten-nō nsu peεε. Nse e gye ne ɔ mōrōwe mō-ɔ nee? Mō e sa Wuribware anse feyε mō a bō ane nyanpe Yeessu Kristoo si ne ɔ taare ɔ mōrōwe mō.

8

Mon' sa a Wuribware a kufwiije timaa-o nya keyaalen mone ηkponō-rō

¹ Kasentij, Wuribware maa porō bamō ne bō bō Kristoo Yeessu a kōkōweβεε-ɔ-rō-ɔ. ² Ketō se ne ɔ maa waa aneη-ɔ e gye feyε mbraa amō ne η ya lee Wuribware a kufwiije timaa-o ase-ɔ e sa ne ane e nya ηkpa popwεε Kristoo a kōkōweβεε-ɔ-rō. Ne η ya sa ne mō e kōre mō eyee mō e lee mbraa ne n sa ne mō e waa ebōye ne, bō lee aneη se-ɔ, Wuribware gya mō lee mō ase a ɔ yaa mō bō waa lowi-ro nsu peεε. ³ Bō lee ane nyorōwe bōye se-ɔ, Wuribware a mbraa-ɔ maa taare a n sa ne ane i kii asese timaa. Amaa Wuribware feraa e taare. Oo sun mō fōηfōη mō gyi-o, ne ɔ bō kyena feyε ane sese dimaadi-o deε. Haree Kristoo a mon waa bōye-ɔ gbaa ooo, ɔ taa mō eyee bō lōηηō Wuribware bō lee ane ebōye se, na Wuribware nya bu dimaadi mō aa mō ebōye peεε kepe. ⁴ Wuribware a waa aneη nee, na ane ne ane gya Wuribware a kufwiije a ekpa-ɔ se-ɔ, ne ane mon lee ane gya nyorōwe bōye se-ɔ, nya gya atō peεε ne mō mbraa-ɔ ye a bware-o si.

⁵ Bamō ne bō gya bamō nyorōwe bōye se-ɔ, de bamō mfεεre bō dōηηō bamō ayorōwetō bōye amō se nee. Amaa bamō ne bō gya Wuribware a kufwiije a ekpa-ɔ se-ɔ feraa mfεεre dōη atō ne Wuribware a kufwiije-o e kpa feyε bō waa-ɔ se nee. ⁶ Ōkō ne o de mō mfεεre bō dōηηō mō ayorōwetō bōye se-ɔ, Wuribware e gya mō lee mō ase yaa mō bō waa lowi-ro nsu peεε. Amaa Ōkō ne o de mō mfεεre bō dōηηō Wuribware a kufwiije-o na mō ekpa-ɔ se-ɔ e nya ηkpa na kayeyuri. ⁷ Ōkō ne ɔ taa mō mfεεre bō dōηηō ayorōwetō bōye se-ɔ yerē bō kye Wuribware nee. Sese-ɔ maa bu Wuribware a mbraa-ɔ. Kasentij, ɔ maa taare. ⁸ Bamō ne ba sa ne bamō nyorōwe bōye de bamō se keyaalen-ɔ maa taare a bō waa Wuribware kepre.

⁹ Amose-ɔ Wuribware a kufwiije-o e bō sese kakponō-rō, sese-ɔ mon gya mō fōηfōη nyorōwe bōye se. ɔ gya Wuribware a kufwiije a ekpa-ɔ se nee. Amaa Kristoo a kufwiije-o e mon bō sese kakponō-rō, sese-ɔ mon gye Wuribware sese nee. ¹⁰ Kristoo e bō mone ηkponō-rō feraa, haree, bō lee mone ebōye se, amō i bware feyε Wuribware gya mone lee mō ase yaa mone bō waa lowi-ro nsu peεε gbaa ooo, mone a kyō nya ηkpa na kukyure ne a mon de keε-ɔ, a lee feyε Wuribware a tee mone feyε asese timaa. ¹¹ Ketō ne kō kyō-ɔ e gye feyε amō a gye feyε Wuribware ya kyinji Kristoo lee lowi-ro, ne Wuribware a kufwiije-o te mone ηkponō-rō-ɔ se-ɔ, a kaapo nee feyε Wuribware a kufwiije amō deε i kyinji mone nyowōre a ɔ lee lowi-ro.

¹² Aneη se-ɔ, mō kōsobεε-ana, a tiri feyε ane waa kōtōkō. Amaa n gye kemō e gye feyε ane gya ane nyorōwe bōye se. ¹³ M beε mō e tōwe-rō feyε, mone ya kyena gya mone nyorōwe bōye ne mone e kpa-ɔ se, Wuribware e gya mone a ɔ lee mō ase yaa mone

bọ waa lowi-ro nsu pɛɛɛ. Amaa mone ya sa ne Wuribware a kufwiine-o a maa nyorowe baye ne mone de-o, amo feraa mone e nya nkpa na kukyure ne a mon de kee-o. ¹⁴ Bamọ ne Wuribware a kufwiine-o e gye bamọ nkpe-o pɛɛɛ gye Wuribware mọ gyi-ana nee. ¹⁵ Mbeyom, haree Wuribware a kufwiine-o a bọ mone-o gbaa ooo, o maa sa ne mone sere mọ, feye ane ne kenya sere kemo nyanpe-o. Amaa Wuribware a kufwiine-o a sa ne mone a kii Wuribware mọ gyi-ana. Amose-o aa lee mọ se ne ane e tee Wuribware feye “Ane se.” ¹⁶ Wuribware a kufwiine-o na ane nkpon-o a waa kan nee sure si feye ane gye Wuribware mọ gyi-ana. ¹⁷ Ane a tee ane gye mọ gyi-ana-o se-o, ane kan tii kapotee ne oo lee bọ yera ker si soso-o se, kapotee amo dee ne Kristoo i gyi kamọ kane-o. Amaa pwɛɛ na ane kan dee tii si-o, a tiri feye ane kan gbaa tii Kristoo a aworefo ne oo gyi amo-o se. Na ane nya nya mọ kedabe na wuraa ne a bọ soso-o ako.

Ane ne Wuribware a kufwiine-o e kya ane-ro-o

¹⁸ Aworefo mọ ne ane i gyi bọ lee ane ne ane gya Kristoo a ekpa-o se mbeyom-o feraa, fo ya deere kedabe na wuraa ne Wuribware e ba a o bọ sa ane-o, aworefo amo gye kafwee nee. ¹⁹ Ketọ kema ne Wuribware a twee-o e kokose ke e kpa a ku nu bamọ ne Wuribware i lee feye bọ gye mọ gyi-ana-o nee. ²⁰ Lee haree san-o, ketọ kema ne Wuribware a twee-o nkra e gye feye ke kyena san kafwee na ke nyera. A mon gye feye ketọ kema ya da kemo eyee se feye ke e waa ane. Amaa aa lee Wuribware ase nee. Tema mọ bọ-ro san kema. ²¹ A lee feye san ko e ba na Wuribware sa a sweere na soso na ketọ kema ne o twee-o ma lee nyera. Amaa o sa a ketọ kema kyurowi waa kepopwɛɛ, na ke taare kyena nya kemo eyee nsu pɛɛɛ, feye ane ne Wuribware mọ gyi-ana-o e nya kedabe na kukyure nsu pɛɛɛ-o.

²² Mbeyom ane a nu feye ketọ kema ne Wuribware a twee-o eyee mon twee kemo, ne ki i kenji feye akwee a kee o kpa a o kowe-o. ²³ N gye ato amo wore e gye ne a kenji. Amaa ane ne ane a nya Wuribware a kufwiine-o, ne a kaapo feye Wuribware e sa ane ketọ dab ko kamere-ro-o, ane gbaa ane i gyi aworefo ane gywii san ne Wuribware e ba na o bọ kore ane lee kaye m-ro taa ane yaa mọ ase, na ane kii mọ gyi-ana kasentio nee. ²⁴ Amaa ane san ane gywii kake ne Wuribware e morowe ane a o lowe-o. Tema mọ ne ane de weeto. Ketọ ne fo a nya-o fo mon de tema fo lee fo gywii kemo. Emene se ne fo bee fo de tema fo gywii ketọ ne fo a kyọ nya-o? ²⁵ Amaa amo a gye feye ane san ane gywii kake amo-o se-o, Wuribware e den o kaapo ane kanyite kigy na ane tema nya waa koky.

²⁶ Ketọ ne Wuribware a kufwiine-o bee o waa o sa ane-o e gye feye o kya ane-ro kebwarekore-ro bọ lee ane ne ane mon bọ len-o se. Ane a mon nyi ane ne weete ane kore kebwarekore-o se-o, Wuribware a kufwiine-o e kore Wuribware o sa ane. O de asenkparegyi ne ane maa taare a ane towe-o nee o de o su o kore Wuribware o sa ane. ²⁷ Ne Wuribware ne o kee ane nkpon-ro-o nyi mọ kufwiine-o mfere. A lee feye mọ kufwiine-o e kore kebwarekore nee feye Wuribware sa mọ asese ketọ ne mọ Wuribware fofon e kpa feye bọ nya-o.

²⁸ Amose se-o, ane nyi feye ketọ kema-ro Wuribware gya mọ asese kamere, ne o sa ne ketọ kema i buruwi kitimaa ke e sa bamọ ne ba kpa mọ asen-o. Bamọ ne Wuribware a lee feye bọ waa ketọ ne o kra feye bọ waa-o ne n de. ²⁹ Bamọ dee bamọ ne Wuribware a kyọ o nyi feye ba kii mọ fofon asese-o se-o, o sa ne bamọ kakra e gye feye bọ kii mọ gyi-ana, na bọ kii feye mọ gyi Yeesuu-o, na mọ-o mọ nya kii bamọ daa bresɛ. ³⁰ Mọ a sa ne baa kra ane-o se-o, ne o bọ tee bamọ feye bọ gya mọ se kaye m-ro. Mọ a tee bamọ, ne baa gya mọ se-o, ne o bee tee bamọ feye asese timaa. Ne nke, mọ a tee bamọ feye asese timaa-o si-o, ne o kyọ sa bamọ mọ kedabe-o koko. ³¹ Amo e gye ane feraa, Wuribware a tee o gya ane kamere-o se-o, nse e gye ne o taare a o waa kotoko bọ kye ane? ³² Wuribware gbaa maa taare a o waa kotoko bọ kye ane, a lee feye o mon kine kesa ane mọ gyi-o fofon

gbaa. Mò a tæe lee mò gyi-o feyε ò yere ane pæεe ayaa-rò na o wu sa ane-ò, ne ntetò se ne ò maa sa ane nyure ne n tiri ane-ò pæεe a ò bò tii si? ³³⁻³⁴ Nse e bò-rò ne ò taare a ò porò asese ne Wuribware a lee feyε bò gye mò asese-ò? Wuribware ya tee bamò feyε asese timaa, nse e gye ne ò taare a ò tawε feyε baa waa bəyε? Òkò mon bò-rò, a lee feyε Kristoo Yeesuu ne oo wu, ne Wuribware a kyiññi mò lee lowi-ro ne mbeyòmò o te Wuribware kigyise si-o e gye ne ò ləññò ane aa Wuribware kebontò-rò ò sa ane. ³⁵ Lalalowe-ò e gye feyε, kotòkò bò-rò ne ke e taare a ke nyera kekpa ne Kristoo e kpa ane-ò òò? Aworefòò e gye ne a taare aaa, bæεε kasenñu, bæεε tóóraa, bæεε akon, bæεε ketebəñburon kenare, bæεε asen bəyε ya tò ane, bæεε ñkò lowi? Seye mon bò-rò daa. ³⁶ Feyε anen ne baa kyoree waa abwaresen wore-ò-rò-ò feyε òkò e sa senja o gywii Wuribware ò ye,

“Bò lee anen ne ane gya fò se-ò se,
 ba kpa a bò mɔɔ ane san kemaa.
 Ba waa ane feyε esanne ne ba mɔɔ ba wò-ò.”*

³⁷ Amose-ò ñ ye asen mò kò ya tò ane, Kristoo ne mò a kpa ane asen-ò se ne oo wu sa ane-ò e sa a ane lee amò-rò, na seye mon waa ane. ³⁸⁻³⁹ M bee ñ ye eεε mò e kòore a ñ gyi feyε seye maa taare na a ten kekpa ne, bò lee Kristoo Yeesuu si, ke bò ane aa Wuribware kebontò-rò-ò-rò. Seye mon bò-rò! Mò ya tawε! Haree lowi bæεε ane kakyena-rò anjuse gbaa, haree Wuribware mbɔɔ bæεε Òbansam kamεε-rò awuye, haree ketò kemaa ne ke e waa ane mbeyòmò, bæεε ke e ba a ke bò waa ane-ò, haree akyee-e-kpa-agyi ne bokò ye a de keyaalen soso-ò, bæεε bamò ne bò de keyaalen kaase-ò gbaa ooo, bamò kò maa taare a bò ten kekpa ne ane nyanpe Kristoo Yeesuu a baa ane aa Wuribware kebontò-rò-ò-rò.

9

Wuribware ya waa ketò ne ò kpa-ò, kemo ne ane de a ane tawε?

¹⁻² To, mò fəñfəñ asese, Yudaa awuye, ne bamò asen tiri mò-ò asen ne mò e kpa a m bò tawε-ò. Kasentij ne mò e tawε. N gye Kristoonyi, ne ma ba ayeba. Ne Wuribware a kufwiñne timaa-o ne o nyi mò mfεεre-ò gbaa yere mò-rò feyε mò fəñfəñ asese, Yudaa awuye-o, mò i su mò e kore Wuribware mò e sa bamò feyε ò sa a bò kii Kristoo awuye. Bamò kicine Kristoo si, mò kame-ro a nyera mò san kemaa. ³ Kasentij, a dεε a taare na a waa nee weetee bamò se Wuribware da mò yii na o lee mò lee Kristoo a kòkòwεbεε-ò-rò nsu pæεe, na ò nya bò mɔrəwε bamò. ⁴ Wuribware asese e gye bamò. Bamò ne Wuribware a ba bò waa mò agyi-o nee. Bamò ne dedaa-ò Wuribware a lee mò kedabe-ò ifuri bò kaapo bamò kimukee-ro. Bamò ne Wuribware a pini feyε mò asese, ne bamò mò baa pini mò feyε bamò nyanpe. Bamò dεε bamò ne Wuribware a taa mò mbraa-ò bò sa na bò gya mmò se. Bamò dεε ne Wuribware a kaapo bamò anen ne ba waa tantee kekyan ne ba taare a bò bò sun mò kemo-rò-ò, na atetòmɔnta ne ba ba a bò bò sun mò-ò na mbò ne ba ba a bò bò ləññò mò-ò. Bamò dεε bamò bee ne Wuribware a tawε bò beya feyε ò sa bamò bamò fəñfəñ sweere. ⁵ Bamò adedaapo Abraham na Isak na Isireelii dεε bò gye asese dabe nee. Bamò kasuro amò dεε ne baa kowε Kristoo. Wuribware, owure dabe-ò, nya kedabe na nkyorò nsu pæεe. Ameye.

⁶ Mbeyòmò, Isireelii awuye a kine Kristoo-o si-o, ñ ye a kaapo nee feyε ketò ne Wuribware a tawε bò beya feyε ò sa bamò-ò ò maa lee sa bamò aaa? Daabii! Ketò ne mò e tawε-ò e gye feyε ò maa sa bamò ne bò mon gye Isireelii awuye kasentij mò ase-ò ketò-ò. ⁷ N gye Abraham a kenana-ò-rò agyi-o pæεe e gye Abraham mò gyi-ana kasentij. Ane e kare abwaresen wore-ò-rò feyε Wuribware a tawε gywii Abraham feyε,

“Fò gyi Isak si ne fò e borò a fò nya ananagi.”*

* **8:36** Kiliñ 44.22. * **9:7** Keleekaase 21.12.

⁸ Amo-ɔ e kaapo nee feye n gye bamo ne baa kowe bamo feye anen ne ba kowe dimaadi pɛɛɛ-ɔ e gye Wuribware mɔ gyi-ana. Ananagi ne Wuribware a tɔwe bo beya feye ɔ sa Abraham-ɔ e gye ne bo gye Abraham ananagi kasentɔn-o. ⁹ Ketɔ ne Wuribware a tɔwe bo beya gywii Abraham-ɔ e gye feye,

“Su-a-ba san mɔ se mɔ i kinɔi a m ba fo ase,
na fo ka Sara kowe anyare.”*

¹⁰ Anen deɛ ne Wuribware bo-ro ɔ waa mɔ kusun ne Sara mɔ gyi amo ne ba tee mɔ e Isak-ɔ a dan, ne ɔ waaree ɔkyee ko ne ba tee e Rebekka-ɔ, ne baa kowe alenba anyare. ɔbreɛ-ɔ ne ba tee e Isawu, ne ba tee kagyinyii-o feye Yakubu. ¹¹⁻¹³ Pweɛ ne baa deɛ kowe bamo-ɔ, na pweɛ ne nyaagi amo a deɛ waa eboye beɛ itimaa-o, Wuribware a tɔwe gywii Rebekka feye,

“Bamo-ro ɔbreɛ e ba a ɔ bo sun kagyinyii-o.”*

Ne abwaresen wɔre-ɔ-ro mɔ Wuribware a tɔwe nyaagi amo asen feye,

“Mɔ a lee Yakubu kpa mɔ aa mɔ kenana-ro asen,
ne mɔ a kisi Isawu na mɔ kenana-ro.”*

Amo-ɔ pɛɛɛ e kaapo nee feye n gye kedamenanɛ ne sese e waa-ɔ e gye ne ki tiri. Amaa ketɔ ne amo-ɔ e kaapo-ɔ e gye feye Wuribware ya lee ɔko feye ɔ ba mɔ ase, ne mɔ ya kine ɔko mɔ, ane moɔ de amo kɔko a ane tɔwe.

¹⁴ Amo-ɔ e kaapo feye ketɔ ne Wuribware e waa-ɔ moɔ bware nee eee? Daabii daa!
¹⁵ A lee feye Wuribware a tɔwe gywii ane ɔdedaapo Mosis feye,

“Mɔ i su ɔkɛmaa ne mɔ e kpa-ɔ se, na ɔ nyu mɔ eweɛ.”*

¹⁶ Amose se-ɔ, Wuribware ya sa sese nyure, a moɔ gye feye sese-ɔ a kpa mmo-ɔ se ne ɔ nyu, beɛɛ ɔ waa kusun ko pweɛ ne ɔ deɛ nya. Wuribware a ɔ sese-ɔ eweɛ nee se ne ɔ sa mɔ. ¹⁷ Abwaresen wɔre-ɔ-ro baa beɛ kyoreɛ feye Wuribware a tɔwe gywii Igyipiti owure feye,

“Ketɔ se ne mɔ a sa ne fo a kii owure-o e gye feye
mɔ e kpa feye ɔ kaapo mɔ keyaalen nee
na ke sa mɔ kenyaɛ dabe kaye pɛɛɛ-ro.”*

¹⁸ Amose-ɔ amo-ɔ e kaapo nee feye Wuribware i ɔ nyu ɔkɛmaa ne ɔ kpa-ɔ eweɛ, ne ɔ waa bamo ne ɔ maa kpa-ɔ kujuroleɔ.

Wuribware de kpa feye o nyu ɔko ne ɔ kpa-ɔ eweɛ

¹⁹ Amɔ moɔne ɔko e tɔwe feye, “Amo e gye feye ɔko maa taare a o kyurowi ketɔ ne Wuribware a kra feye ɔ waa-ɔ, amo fɛraa, ne emene se ne Wuribware e porɔ ɔko?”

²⁰ Amaa, mɔ nyare, nse e gye fo-ɔ fo ne fo e benɔaa Wuribware anen? Emene ne gyare e taare a ɔ tɔwe gywii ɔpweɛpo feye, “Emene se ne fo a pweɛ mɔ anen?”* ²¹ ɔpweɛpo de kpa a ɔ waa kabori anen ne ɔ kpa-ɔ. ɔ taare a ɔ ba kabori koɔko-ɔ bo pweɛ tanɔa beɛɛ gyare.

* **9:9** Keleɛkaase 18.10. * **9:11-13** Keleɛkaase 25.23. Heebrii awuye ananato e kaapo feye alenba-ro ɔko ne ɔ gye ɔkyee lee mɔ nyi kame-ro-o, mɔ e gye ɔbreɛɛ. * **9:11-13** Malakii 1.2-3. * **9:15** Keleɛ Igyipiti 33.19. * **9:17** Keleɛ Igyipiti 9.16 (LXX). * **9:20** Isaya 45.9.

²² Amose se-ɔ Wuribware e kpa feye ɔ kaapo mɔ kaduɲfwii, bεεε o ɲu sεsε ewεε, kemo ne ane de a ane tɔwe? Mɔ ya kra mɔ duɲ, ne mɔ e moɲ kaapo mɔ keyaalen, ne o nyite bamo ne ba fwii mɔ duɲ, ne bo bware kemɔɔ-ɔ, ane moɲ de amo kɔkɔ a ane tɔwe. ²³ Oo nyite bamo bo lee aneɲ ne ɔ kpa feye o ɲu asεsε kɔ ewεε-ɔ se. Aneɲ a asεsε amo ne oo lee kyee feye ɔ kaapo bamo mɔ kedabe-ɔ. ²⁴ Asεsε amo e gye ane fɔɲfɔɲ ane eyee. Haree ane a gye Yudaawuye bεεε ane moɲ gye ooo, ane ne oo lee feye ane ba mɔ ase.

²⁵ Feye aneɲ ne Wuribware a boɔ mɔ kyaamεε Hoseya si tɔwe-ɔ,

“Mone ne mo a dεε tee ε ‘Mone-moɲ-gye-mo-asεsε’-ɔ,
mɔ e tɔwe mɔ i gywii mone feye ‘Mone-e-gye-mo-asεsε.’

Mɔ i lee mɔ kekpa a m bo kaapo mone
ne mo a dεε tee ε ‘Ma-leε-kpa-mone-aseɲ’-ɔ.”*

²⁶ “Tɔɲ kemaa ne baa dεε tɔwe gywii bamo
feye bo moɲ gye Wuribware asεsε-ɔ,
san kɔ e ba na ba tee mfeɲ a asεsε-ɔ
feye Wuribware ne mɔ woɔre dooo i de ɲkpa-ɔ mɔ gyi-ana.”*

²⁷ Ne Wuribware kyaamεε Isaya gbaa a kyɔrεε Yudaawuye-o aseɲ feye,

²⁸ “A gye kasentɲ feye Isireelii awuye kyɔ
feye ɔpoɔ keε kesεpu-o mbeyɔmɔ,
amaa asεsε kafwee i kinɲi a bo ba mɔ ase,
a lee feye o gyi kasentɲ a o bu bamo keɔ mēnaɲ,
na ɔ sa kanɔ feye ba kpuri.”*

²⁹ Ne Isaya a bee kyɔrεε tɔɲ kɔ feye,

“N gye feye Bo-elen-ɔ-kyɔɲ-ɔkemaa-Bware
a moɔrɔwe asεsε-ɔ bokɔ se sa ane,
weetee Yerɔsalēm maɲ pεεε i kpuri,
feye aneɲ ne Sɔdɔm na Gomora e maɲ a kpuri-o.”*

³⁰ Amose-ɔ ketɔ ne kaa ba-ɔ e gye feye nde se awuye-o a nya ketɔ ne bo moɲ buwi kpa-ɔ, amaa Yudaawuye-o fεraa moɲ nya ketɔ ne baa buwi kpa-ɔ. Nde se awuye-o ne Wuribware a tee feye asεsε timaa, a lee feye baa kɔɔre Yeessuu Kristoo gyi. ³¹ Amaa Yudaawuye-o fεraa, Wuribware moɲ tee bamo feye asεsε timaa, a lee feye bamo akatɔ a pee mɔ mbraa-ɔ kegyase se, na bo nya waa bamo eyee asεsε timaa. ³² Ntɛtɔ se ne bo moɲ taare pre Wuribware? A lee feye baa kpa ne feye bo ba mɔ mbraa-ɔ kegyase kyεεkyεε bo waa bamo eyee asεsε timaa mɔ ase. Kefore kɔ a di bamo kpa-rɔ-ɔ, ne baa daye ayaa kemo se lee da. Kemo e gye feye bo moɲ kɔɔre Yeessuu Kristoo gyi. ³³ Feye aneɲ ne Wuribware a tɔwe mɔ abwareseɲ woɔre-ɔ-rɔ tɔɲ kɔ-ɔ,

“Mon' kee, n de kefore mɔ e beya Yerɔsalēm maɲ-nɔ,*
na asεsε daye ayaa kemo se na bo lee da.*
Okemaa mɔ ne ɔ kɔɔre kemo a o gyi-o
ipeere maa gyi mɔ, daa.”*

* 9:25 Hoseya 2.23. * 9:26 Hoseya 1.10. * 9:28 Isaya 10.22-23 (LXX). * 9:29 Isaya 1.9 (LXX). * 9:33 Isaya 28.16 (LXX). * 9:33 Isaya 8.14. * 9:33 Isaya 28.16.

10

Anɛn nɛ Yudaawuyeo a fo Wuribware se a kpa-ɔ

¹ Mɔ kɔsɔbɛɛ-ana, mɔ e kpa feyɛ mɔn' nɔ feyɛ mɔ kɔnɛ se na mɔ kɛbwarekɔrɛ e gye feyɛ Wuribware mɔrɔwɛ mɔ asɛɛ Yudaawuyeo. ² Mɔ e taare a n yere bɔ sa bamɔ feyɛ ba sun Wuribware kenken. Amaa bɔ mɔn nyi kpa ne ɔ gye kasentɪn, ne bɔ bɔrɔ se bɔ sun mɔ-ɔ. ³ Baa kine kunu anɛn nɛ Wuribware e waa ne ɔ sa ne nyinkpase i kii sɛsɛ timaa-o. Bɔ mɔn sure feyɛ ba gya Wuribware a kpa ne ɔ ba a ɔ bɔ tee bamɔ asɛɛ timaa-o si. ⁴ Ne nkeɛ Wuribware a bɔrɔ Kristoo si kaapo feyɛ mɔ mbraa-ɔ a fo mmɔ kɛɛ, ne m mɔn lɛɛ de anɛ se keyaalen, na ɔkɛmaa ne mɔ ya kɔrɛ Kristoo gyi, Wuribware e tee mɔ feyɛ sɛsɛ timaa.

⁵ Mbeyɔmɔ, anɛ Wuribware a mbraa-ɔ kegyase na anɛ nya kii asɛɛ timaa-o asɛn, anɛ mbraa ɔsapɔ Mosis a kyɔrɛɛ feyɛ,

“Sɛsɛ kɛmaa ne ɔ gya Wuribware mbraa-ɔ se-ɔ
e nya nkpa, ɔ maa wu.”*

⁶ Amaa fo e kpa feyɛ Wuribware tee fo feyɛ sɛsɛ timaa, n gye atɔ ne a bɔ len-ɔ ne fo e waa pwɛɛ na ɔ dɛɛ tee fo anɛn a sɛsɛ-ɔ. N gye feyɛ fo ke-mɔn-tɔwɛ feyɛ, “Nsɛ ne anɛ e nya a ɔ yɔ soso?”* feyɛ anɛn nɛ baa kyɔrɛɛ waa abwaresɛn wɔrɛ-ɔ-rɔ tɔn kɔ-ɔ, na fo fa feyɛ fo fɛraa fo e ya baa Kristoo kaase. ⁷ N gye fo kebee tɔwɛ feyɛ, “Nsɛ e gye ne o lwee sweere-rɔ?” feyɛ anɛn nɛ abwaresɛn wɔrɛ-ɔ-rɔ tɔn kɔ ne baa kyɔrɛɛ-ɔ, na fo fa feyɛ fo fɛraa fo e ya kyinɛi Kristoo lee lowi-ro-o. ⁸ Daabii! Kɛtɔ ne abwaresɛn wɔrɛ-ɔ a tɔwɛ-ɔ e gye feyɛ,

“Wuribware asɛn dɔn mɔnɛ nnɔ se mɔnɛ e tɔwɛ,
ne a bɔ mɔnɛ mfɛɛrɛ-rɔ.”*

Abwaresɛn amɔ ne anɛ e tɔwɛ amɔ asɛn san kɛmaa feyɛ mɔn' kɔrɛ gyi-o. ⁹ Amɔ katin-o e gye feyɛ abwaresɛn wɔrɛ-ɔ ye, fo ya lee fo kanɔ-rɔ tɔwɛ laman-nɔ feyɛ, “Kristoo gye mɔ nyanɛ,” ne fo a kɔrɛ gyi fo kakpɔnɔ-rɔ feyɛ Wuribware a kyinɛi Kristoo lee lowi-ro, amɔ fɛraa Wuribware e mɔrɔwɛ fo. ¹⁰ Amɔse-ɔ fo ya kɔrɛ amɔ gyi, Wuribware e tee fo feyɛ sɛsɛ timaa. Fo ya lee amɔ tɔwɛ kɛtɔ ne fo e kɔrɛ fo i gyi-o laman-nɔ, Wuribware e mɔrɔwɛ fo. ¹¹ Feyɛ anɛn nɛ baa kyɔrɛɛ waa abwaresɛn wɔrɛ-ɔ-rɔ-ɔ,

“ɔkɛmaa mɔ ne ɔ kɔrɛ mɔ a o gyi-o
ipeere maa gyi mɔ, daa.”*

Kasentɪn ɔkɛmaa kɛmaa. ¹² A lee feyɛ mbeyɔmɔ Yudaawuyeo mɔn lɛɛ bɔ kwee, ne bamɔ ne bɔ mɔn gye Yudaawuyeo mɔ kwee, Wuribware e gye bamɔ ɔkɛmaa mɔ nyanɛ, ne o yure ɔkɛmaa ne o su a ɔ tee mɔ-ɔ. ¹³ Feyɛ anɛn nɛ baa bee kyɔrɛɛ waa abwaresɛn wɔrɛ-ɔ-rɔ-ɔ,

“Wuribware e mɔrɔwɛ ɔkɛmaa ne o su a ɔ tee mɔ-ɔ.”*

¹⁴ Ne mbeyɔmɔ, emene ne ɔkɔ e waa a ɔ tee Wuribware feyɛ ɔ mɔrɔwɛ mɔ, amɔ ɔ kɔrɛ mɔ gyi pwɛɛ? Ne emene ne ɔ waa a ɔ kɔrɛ mɔ gyi, amɔ oo nu abwaresɛn pwɛɛ? Ne emene ne ɔ waa a o nu abwaresɛn-ɔ, amɔ abwaresɛn ɔkaapɔpɔ a yɔ mɔ ase pwɛɛ? ¹⁵ Ne emene ne abwaresɛn ɔkaapɔpɔ-ɔ e waa a ɔ yɔ mɔ ase, amɔ baa sun mɔ bɔ kyɔnɔwɛ pwɛɛ? Feyɛ anɛn nɛ baa kyɔrɛɛ waa abwaresɛn wɔrɛ-ɔ-rɔ-ɔ,

* **10:5** Kɔlɔnɔ mbraa 18.5. * **10:6** Mbraa kebeɛsa 30.13. * **10:8** Mbraa kebeɛsa 30.14. * **10:11** Isaya 28.16 (LXX). * **10:13** Yɔwɛl 2.32.

“M̄on' kee bamo ne bo de asen timaa ba baa-ɔ,
na mon' sa a monē akatɔ gyi.”*

¹⁶ Amaa n gye ɔkɛmaa ya kɔrɛ asen timaa-o kra-rɔ. Feyɛ anen ne Wuribware kyaamɛɛ Isaya a kyɔrɛɛ-ɔ. ɔ ye,

“Wuribware, ɔko bo-rɔ ne ɔ kɔrɛ asen
ne ane a tɔwe-ɔ gyi aaa?”*

¹⁷ Amose-ɔ, amo katin e gye feye, sese ya nu abwaresen-ɔ, ɔ taare a ɔ kɔrɛ gyi. Ne ɔko mo e mon tɔwe Kristoo asen, ɔko maa nu haree gbaa ɔ kɔrɛ a o gyi.

¹⁸ Amɔ asese i gyiiri ikii feye bo mon teɛ nu asen timaa-o ooo? Daabii! Baa nu. Feyɛ anen ne baa kyɔrɛɛ waa abwaresen wɔre-ɔ-rɔ-ɔ,

“Ese kɛmaa se awuye a nu amo bore,
ne amo asen a fo kaye-rɔ ton kɛmaa.”*

¹⁹ Amɔ Yudaa awuye-o e taare a bo gyiiri ikii feye bamo fɛraa bo mon nu ketɔ ne Wuribware a tɔwe-ɔ kaase aaa? Daabii! A lee feye dedaa-ɔ bamo mbraa ɔsapo Mosis a waa kilin feye bamo kɛsebɔrɔlen se ne Wuribware ye,

“Amose-ɔ mo e ba kasuro ko ne ka mon bo kokoro-ɔ
a m bo sa a bo ka kokwee.
Mo e ba kasuro awuye ne bo mon nyi asen-ɔ
a m bo fwii bamo dun.”*

²⁰ Ne Isaya a bee kyɔrɛɛ kaapo-rɔ feye Wuribware ye,

“Mo a lee mo eyee bo kaapo
bamo ne bo kyɔ bo maa bise mo se-ɔ.
Kade ne kamɔ se awuye kyɔ bo maa su ba tee mo-ɔ
ne mo a tɔwe gywii feye,
‘Mon' kee mo, mo e bo mfee-ɔ.’ ”*

²¹ Amaa Yudaa awuye-o asen-ɔ Isaya a kya se tɔwe feye Wuribware ye,

“Mo fɔnfɔn asese fɛraa, mo a teyi asaree san kɛmaa
bo tee bamo feye bo ba mo ase a η kɔrɛ bamo.
Amaa bamo esebɔ-rɔ a waa len,
ne bo de katɔmaabu.”*

11

Yudaa awuye ne Wuribware a lee bo kii mo fɔnfɔn asese-ɔ asen

¹ Anen se-ɔ, amɔ ketɔ ne mo e tɔwe-ɔ e kaapo feye Wuribware a kine mo fɔnfɔn asese Yudaa awuye-o nee eee? A mon gye anen pɛɛɛ. Kee ε, η gbaa, Yudaanyi e gye mo. Mo nana e gye Abraham, ne mo a lee Bɛnyamin a kasuro-o-ro-o. ² Daabii, Wuribware mon kine mo fɔnfɔn asese Yudaa awuye-o, bamo ne oo lee bamo bo kii mo fɔnfɔn asese lee haree dedaa-ɔ. Mon' nu anen ne baa kyɔrɛɛ Wuribware kyaamɛɛ Iliya asen waa abwaresen wɔre-ɔ-rɔ-ɔ. Iliya e porɔ mo fɔnfɔn asese Yudaa awuye-o o gywii Wuribware nee feye,

* **10:15** Isaya 52.7. * **10:16** Isaya 53.1 (LXX). * **10:18** Kilin 19.4 (LXX). * **10:19** Mbreaa kebeesa 32.21.

* **10:20** Isaya 65.1 (LXX). * **10:21** Isaya 65.2 (LXX).

³ “O Wuribware, fō asēsē Isireelii awuye a ba apan
bō mōō fō akyaamēē-ō, nē baa bwee fō ɛlɔŋŋɔkpa-ō.
Mō wōrē ya san nē n gye fō kyaamēē,
nē mbeyōmō baa yere eyee ba kpa a bō mōō ŋ gbaa mō.”*

⁴ Amaa mon' nu aneŋ nē Wuribware a beŋŋaa-ō. Ō ye,

“Mō a lee Isireelii awuye ŋkpeŋ nsunoo kerii si sa mō eyee
nē bō mōŋ kpuni aŋurii kisi Baal akatō-rō.”*

⁵ Aneŋ dēē nē mbeyōmō Wuribware asēsē kō a san, nē oo ŋu bamō ewēē, nē oo lee bamō
sa mō eyee. ⁶ Oo su bamō se nēē se nē oo lee bamō. N gye feyē baa waa asuŋ timaa kō
nēē. A dēē a gye bamō asuŋ timaa si nēē, weetee mō kusu bamō se-ō mōŋ de kaase.

⁷ Ketō nē kaa waa-ō e gye feyē Yudaa awuye-o a deere deere kpa aneŋ nē ba borō se
na bō waa Wuribware kepre-ō kpōŋe. Amaa bōmō-rō bamō nē Wuribware a lee sa mō
eyee-ō wōrē ya pre mō. Nē bamō nē baa san-ō fēraa a kii kešebōrōlēŋ awuye. ⁸ Feyē aneŋ
nē baa kyōrēē waa abwaresēŋ wōrē-ō-rō-ō,

“Amaa, bō fō ndōō, aneŋ a atō mō nē ōō waa nē baa ŋu-o,
ō mōŋ sa a bō nu amō kaase
a bō taa bō waa bamō mfēere-rō.”*

⁹ Feyē aneŋ nē Owure Deefid a kyōrēē waa mō ilin a wōrē-ō-rō-ō,

“O Wuribware, mō adōŋ-ō ya gyanŋe
a bō gyi kasu kanō ateese,
na fō sa a a kpare bamō ebōre-rō.
na a da bamō kigyī feyē katēē a da kabō-ō.

¹⁰ Buŋ bamō akatō se na bō ma nya taare ŋu,
na fō sa a bamō ɛlaare nya bamō gya,
na bō ma taare kōsō nare ntiŋtiŋ.”*

¹¹ Amō ketō e kaapo feyē bamō a lee da-ō, bō maa lee taare a bō kōsō nēē eēē? Daabii
daa! Bamō a waa ebōye-ō se-ō, Wuribware a kyōŋ bamō se, nē ōō ya sa nde se awuye-o
kpa na bō borō se ba mō ase na ō mōrōwe bamō. Mfaanēē nē ōō waa nē Yudaa awuye-o
kōkweē a kōsō. ¹² To mbeyōmō-ō, Yudaa awuye a bōye-ō a sa nē Wuribware a yure nde
se awuye bweētō. Ketō nē kaa fō Yudaa awuye-o si-o a kii ketō timaa nē ki de tōnō-ō bō sa
nde se awuye-o. Amōse se-ō, Wuribware kikine Yudaa awuye-o gbaa ya baa kaye mō-rō
asēsē ŋyure-o, sanbōtō bamō kikiŋŋi ba Wuribware ase-ō e gye nē ke maa baa ane pēēē
ŋyure aaa?

Aneŋ nē Yudaa awuye katōmaabu a sa nē Wuribware a yure nde se awuye-o

¹³⁻¹⁴ Mōnē nē mōnē mōŋ gye Yudaa awuye-o mō, mōn' lōŋ ešebō na mōn' nu ketō nē
mō e kaapo mbeyōmō-ō nēēnēē. Mōnē se nē Wuribware a taa kusuŋ mō sa mō feyē ŋ yere
mō ayaa-rō waa. Bō lee aneŋ a kusuŋ mō nē ōō taa sa mō-ō se, nē mō e kaapo mō eyee,
na a nya waa mō fōŋfōŋ asēsē Yudaa awuye gya, na bō buwi kpa ketō nē nde se awuye-o
a nya-ō, na Wuribware nya mōrōwe bamō bōkō. ¹⁵ Wuribware kikine Yudaa awuye-o a
sa nē mō aa kaye-rō asēsē nē baa san-ō a waa kanō. Aneŋ se-ō, Wuribware ya bee kōōre
Yudaa awuye-o, a waa nēē feyē bamō a kyinŋi lee lowi-ro-o.

* **11:3** 1 Awure 19.10, 14. * **11:4** 1 Awure 19.18. * **11:8** Mbraa Kebeesa 29.4. * **11:10** Kilin 69.22-23 (LXX).

¹⁶ Mon' sa a ane taa feye sese ya taa bodobodoo kebegya sa Wuribware, amɔ kebegya ne kaa san-ɔ san ke gye Wuribware lee nee. Aneɲ deɛ ne kiyii ileɲ e gye Wuribware lee, ne kemo nyaagyii gbaa gye Wuribware lee. ¹⁷ Mbeyɔmɔ, Yudaa awuye-o du nee feye kodɔɔ-rɔ kiyii ne Wuribware a ɲeri kemo nyaagyii-o ɲko bo twee, bo lee aneɲ ne ɲ ya wu-o si-o. Mone ne mone mon gye Yudaa awuye-o mɔ du nee feye kiyii suyo amɔ deɛ ne kemo feraa ke yere efa-rɔ-ɔ, ne Wuribware a ɲe kemo nyaagyii kakonko yaa bo kyena kemo ne ke yere kodɔɔ-rɔ-ɔ se, ne kaa kyinɲi dan-ɔ. Amose-ɔ mbeyɔmɔ mone e nya mone ateese mone e lee kodɔɔ-rɔ a kiyii a ileɲ amɔ ase nee. ¹⁸ Amo-ɔ se-ɔ, mone ma kaapo mone eyee. Mon' nyinɲi si feye n gye mone ne mone gye nyaagyii-o e gye ne mone de kiyii-o ileɲ-no bo yera. Amaa ileɲ-o e gye ne i de mone-rɔ bo yera.

¹⁹ Amaa mone ɔko e tɔwe feye, “Wuribware a ɲeri nyaagyii-o nee na ɔ nya taa mo bo kyena se.” ²⁰⁻²¹ Kasentɲi nee! Aneɲ ne bo mon kɔre gyi-o si, ne Wuribware a ɲeri bamo bo twee. Fo feraa, aneɲ ne fo a kɔre gyi-o si, ne fo te kiyii-o si. Amose-ɔ, fo maa kaapo fo eyee feye fo mon gye Yudaanyi. Fo ma trasii Yudaa awuye. Amaa sa se, a lee feye aneɲ ne Wuribware mon yɔwe nyaagyii gyenkreese-ɔ, aneɲ deɛ ne ɔ maa yɔwe mmɔ ne oo ɲe lee efa-rɔ a kiyii-o si baa bo kyena kodɔɔ-rɔ a kemo-ɔ se-ɔ. Mɔ a mon yɔwe Yudaa awuye-o, ne nteto se ne ɔ yɔwe fo ne fo mon gye Yudaanyi-o?

²² Deere neɛneɛ na fo ɲu aneɲ ne Wuribware a ɲu fo ewee-ɔ, na aneɲ ne mɔ akato a pee-o. Mɔ akato a pee wee bamo ne baa lee da-ɔ se. Amaa fo feraa, oo ɲu fo ewee. Fo ya kya se sure si feye o ɲu fo ewee fo kakyena-rɔ, Wuribware maa ɲe fo a ɔ bo twee. ²³ Aneɲ deɛ ne Yudaa awuye-o ya kɔre gyi, ne Wuribware bee ɔ taa bamo a ɔ bo kyena mɔ kiyii-o si. A lee feye o de keyalenɲ a ɔ waa aneɲ. ²⁴ Wuribware a taa fo lee efa-rɔ a kiyii-o si baa bo kyena ndɔɔ-rɔ a kiyii-o si. Ne kodɔɔ-rɔ a kiyii-o nyaagyii feraa ne ɔ maa taare a ɔ taa bo kyena kodɔɔ-rɔ a kiyii-o si aaa?

San ne Wuribware e morɔwe Yudaa awuye-o asen

²⁵ Mo kosobee-ana, mo e kpa feye mon' nu asen tirise mɔ kaase, na mone ma nya kaapo mone eyee. Amɔ e gye feye Yudaa awuye-o anu-ro e waa len nee, na a bo fo san ne nde se awuye, ne Wuribware nyi feye ba ba a bo kii Kristoo awuye-o peee a fo kana. ²⁶ Amɔ kamɛ-rɔ na Wuribware morɔwe Yudaa awuye-o peee. Feye aneɲ ne baa kyoree waa abwareseɲ wɔre-ɔ-rɔ-ɔ,

“Morɔwepo e lee Siyɔɲ man-nɔ a ɔ ba,
na ɔ bo lee borokɔne peee lee Yakubu a ananagyi-o-ro.

²⁷ Mo ya lee bamo ebɔye-ɔ, amo-ɔ e gye
etan ne mo aa bamo e waa-ɔ nee.”*

²⁸ Mbeyɔmɔ, ane ya bee deere, ane i ɲu feye bamo kikine asen timaa-o kokɔre gyi a sa ne baa kii Wuribware adon, ne kaa baa mone kitimaa. Amaa kpa ko se mɔ-ɔ, Wuribware san ɔ kpa bamo asen, a lee feye mɔ ya lee bamo feye bo kii mɔ asese, ne ɔɔ tɔwe bo beya feye ɔ sa bamo adedaapo atɔ dabe. ²⁹ Wuribware ya sa kotakɔ, ɔ bee ɔ maa kɔre kemo. Aneɲ deɛ ne mɔ e kpa a ɔ tee ɔko feye ɔ ba mɔ ase, ɔ maa kyurowi mɔ mfere feye ɔ tee sese-ɔ.

³⁰ San ko weetee mone deɛ mone maa bu Wuribware. Amaa bo lee aneɲ ne Yudaa awuye-o gbaa mon bu Wuribware-ɔ se-ɔ se, ne oo ɲu mone ne mone mon gye Yudaa awuye-o ewee, ne ɔɔ taa mone ebɔye bo ke mone. ³¹ Yudaa awuye a kii katomaabu awuye-o si-o, Wuribware a yɔwe bamo asen sa bamo, na bamo ya nu bamo eyee, na ɔ nya ɲu bamo ewee taa bamo ebɔye bo ke bamo, feye aneɲ ne oo ɲu mone ewee-ɔ deɛ. ³² A lee feye Wuribware a tɔwe feye asese peee gye ebɔye awaapo nee, na ɔ nya ɲu asese peee ewee.

* **11:27** Isaya 59.20-21 (LXX); Isaya 27.9; Yeremeya 31.33-34.

33 Oo! Wuribware nyi atɔ, ne o nyi asen fεε!
 Nse e gye ne ɔ taare a o ηu mɔ mfεεre?
 Nse e gye ne ɔ taare a o ηu mɔ ekpa-rɔ?

34 Feyε anen ne baa kyoreε waa abwaresen wore-ɔ-rɔ-ɔ,

“Nse gbaa i nyi Wuribware mfεεre?
 Ɔse mɔ ya dεε ka mɔ asen?”*

35 “Nse e gye ne ɔ taare a o ke mɔ atɔ,
 na mɔ-ɔ mɔ ke sese-ɔ ketɔ bɔ teere?”*

36 Ketɔ kemaa a lee Wuribware ase nee.
 Mɔ se ne ketɔ kemaa bɔ-rɔ.

Na lalalowe-ɔ ketɔ kemaa bee kinji yɔ mɔ ase.

Amose se-ɔ Wuribware nya kedabe na wuraa nsu pεεε. Ameye.

12

Kristoo awuye kebɔrɔgyi ne ki bware sa bamɔ-ɔ

¹ Mɔ kosɔbεε-ana, mbeyɔmɔ mone a ηu anen ne Wuribware a ηu mone ewεε bweetɔ, ne ɔɔ morɔwe mone-ɔ. Anen-ɔ se-ɔ, mɔ e kore mone nee feyε mon' taa mone eyee pεεε bɔ sa Wuribware. N gye mone lowi ne ɔ kpa, amaa ɔ kpa nee feyε mon' kyena kakyena timaa ne ka pre mɔ-ɔ. Na mon' lee mone mme-ro sun mɔ. ² Mone ma lee kase kakyena ne kaye mɔ-rɔ asese te-o-ro. Amaa mon' yɔwe mone eyee bɔ sa Wuribware a o kyurowi mone na mone mfεεre, na mon' nya kii feyε mɔ-ɔ. Anen ne mone e borɔ se na mon' taare bɔ ηu ketɔ ne ki bware-o, na ketɔ ne ke e pre Wuribware-ɔ, na kpa ne o bware ekpa pεεε-rɔ-ɔ. Amɔ-ɔ pεεε gye ketɔ ne Wuribware e kpa-ɔ.

³ N de Wuribware ne oo ηu mɔ ewεε-ɔ, ne ɔɔ tee mɔ feyε m bɔ sun mɔ-ɔ, mɔ e tɔwe mɔ i gywii mone pεεε feyε mone ɔkɔ ma kan fa feyε ɔ kyɔ ketɔ ne ɔ gye-ɔ. Amaa kemo ne ki tiri-o e gye feyε, mon' sa a mone ɔkemaa ηu feyε mɔ kokɔregyi na keyaalen ne Wuribware a sa mɔ-ɔ e gye mɔ lee. ⁴ Anen nyɔwɔre de abegya bweetɔ, amaa kebegya kemaa na kemo kusun waase. ⁵ Anen dεε ne anen asoreε awuye gye Kristoo a kokowεε-ɔ-rɔ asese, ne anen pεεε gye asese konko, a lee feyε anen du nee feyε Kristoo a kayɔwɔre-ɔ kebegya nee. ⁶ Ne anen ɔkemaa keyaalen kwee mɔ beεko lee-ro. A lee feyε ɔkemaa na mɔ ketɔ ne Wuribware a sa mɔ-ɔ. Amose-ɔ mon' sa a anen ɔkemaa ba mɔ keyaalen-ɔ bɔ waa kusun feyε anen ne Wuribware a sa mɔ-ɔ. Ɔkɔ ne ɔ tɔwe ketɔ ne Wuribware a lee bɔ kaapo mɔ-ɔ, mon' sa a ɔ ba mɔ kokɔregyi ne o de-o bɔ tɔwe amɔ. ⁷ Ɔkɔ ne ɔ taare a ɔ kya bokɔ-rɔ-ɔ, mon' sa a ɔ ba mɔ keyaalen ne o de-o bɔ kya bamɔ-rɔ. Anen dεε ne ɔkɔ ne ɔ kaapo abwaresen-ɔ waa, na ɔ ma waa worɔgya. ⁸ Na ɔkɔ ne mɔ gbaa e waa asese wɔre-ɔ waa anen dεε. Ɔkɔ ne ɔ taare na mɔ aa mɔ beεko-ana ke atɔ timaa ne o de-o-ro-o waa anen, na ɔ ma kpa kemo kakɔka. Ɔkɔ ne ɔ gye asoreε a agyenkpεεpo-ɔ ɔkɔ-ɔ ba mɔ elen pεεε bɔ waa kusun kenken. Ɔkɔ ne mɔ e taare a ɔ kya mɔ beεko-ana ne asen a tɔ bamɔ-ɔ-rɔ kya-rɔ na ɔ ma tee.

⁹ Mon' lee mone mme-ro kpa abεε asen. Mon' kine ketɔ kemaa ne ke gye bɔye-ɔ. Na mon' kra ketɔ kemaa ne ki bware-o-ro kenken. ¹⁰ Mon' kpa abεε feyε anen ne akowεεε e kpa abεε-ɔ. Ɔkemaa bu mɔ beεko kedabe kyon mɔ eyee. ¹¹ Mone ma waa worɔgya. Mon' len eyee waa kusun ne mone e waa mone e sa anen nyanpe-ɔ. ¹² Mon' sa a temaa ne mone de feyε mone e yɔ soso-ɔ sa mone kakatɔgyi. Asen ya tɔ mone, na mon' waa kanyite. Mone ma yɔwe san kemaa kebwarekore. ¹³ Asoreε agyi-o ɔkɔ i wu kitiri, mon' kya mɔ-rɔ. Na mon' kra afɔ damenanse mone elɔn-nɔ.

* 11:34 Isaya 40.13 (LXX). * 11:35 Yobu 41.11.

¹⁴Ɔkɔ ya waa mone aworefo, mon' tawe gywii sese-ɔ feye, “Wuribware yure fo.” Mone ma kan da mo yii. ¹⁵Ɔkɔ ne mo akato ya gyi, mon' sa a a waa mone gbaa mone kane. Ne ɔko ma ne mo kakpono-ro ya nyera, mon' sa mo kakponokya. ¹⁶Mon' kyena kayeyuri-ro, na mon' waa kan kɔkɔ. Mone ma dee bu mone eyee aseε dabe. Amaa mon' baa mone eyee kaase, na mone aa aworaba dee nare. Mone ma kaapo mone eyee.

¹⁷Ɔkɔ ya waa mone boye, mone ma ba boye bo ka mo koka. Mon' dee waa keto ne okemaa kee feye ki bware-o. ¹⁸Mone e taare de, mon' waa keto kemaa ne ke e sa a mon' taare kyena abee ase kayeyuri-ro-o. ¹⁹Mo kosobeε-ana, mone ma ba dondaa bo ko ɔko. Amaa mon' yowe mo bo sa Wuribware. Mo e gye ne o gyiiri eboye awaapo kesebɔ. Feye aneɲ ne baa kyoreε waa abwaresen wore-ɔ-ro-ɔ,

“Wuribware ye,

Mo e gye ne mo e ba dondaa na m bo ko sa mone.

Mo e gye ne mo e ka mone adon koka a n sa mone.”*

²⁰Amaa keto ne mon' waa-ɔ e gye keto ne baa bee kyoreε waa abwaresen wore-ɔ-ro-ɔ feye,

“Akon i de fo don, sa mo ateese a o gyi.

Burufɔ i de mo, sa mo nkyu a o nuu.

Fo ya waa mo aneɲ,

fo e ba ipeere a fo bo mo mo.”*

²¹Amose se-ɔ, mone ma sa a eboye nya mone se keyaalen. Amaa mon' ba kedamenanse bo gyi eboye se.

13

Aneɲ ne ane bu bamo ne bo de ane se keyaalen kaye ma-ro-ɔ

¹Mone okemaa bu bamo ne bo de mone se keyaalen-ɔ. A lee feye keyaalen kemaa ne sese de ɔ deere man se-ɔ a lee Wuribware ase nee. Wuribware e gye ne ɔ sa man ayaalenpo-ɔ keyaalen ne bo de-o. ²Amose se-ɔ, ɔko ne ɔ waa kotako o kye bamo ne bo de man keyaalen-ɔ i kye keto ne Wuribware a kra bo yera-ɔ nee. Ne a kaapo feye sese-ɔ e kpa mo eyee kesebogyiiri nee. ³Okemaa ne ɔ waa itimaa-o mon' sere bamo ne ba deere mo se-ɔ. Amaa bamo ne ba waa eboye-ɔ e gye ne bo sere bamo. Nteto ne fo e waa na fo ma nya sere bamo? Waa keto ne ki bware-o, na bo kyoro fo, a lee feye ba kperi mone se bo gye Wuribware ayaafore ba waa kusun ba kpa mone itimaa. Amaa mone ya waa boye, amo feraa mon' sere bamo, a lee feye n gye kwaa se ne keyaalen-ɔ bo bamo kesareε-ro. ⁴Bo gye Wuribware ayaafore nee, ne bo yere mo ayaa-ro ba gyiiri eboye awaapo kesebɔ. ⁵Amose se-ɔ mon' dee bu bamo ne bo de man keyaalen-ɔ. Mone ma bu bamo bo lee aneɲ ne Wuribware dun i fwii mone se-ɔ se wore. Amaa mon' bee bu bamo bo lee aneɲ ne mone nyi mone mfere-ro feye aneɲ i bware feye mon' waa-ɔ se.

⁶Amose se ne a bee a bware feye mon' dee ka etweetwee na ilenpoo. A lee feye bamo ne bo de man keyaalen-ɔ akato a pee bamo kusun-o si. Kusun amo ne ba waa-ɔ gye Wuribware lee nee. ⁷Amose-ɔ mon' ka keto ne ki bware-o bo sa bamo ne bo de mone se keyaalen-ɔ. Mon' ka etweetwee eworese eworese ne ba kore-ɔ peεε, na mon' bu bamo kedabe ne baa sa bamo-ɔ.

Aneɲ ne mon' bu abee-ɔ

* **12:19** Mbraa kebeesa 32.35. * **12:20** Anjase na akpare 25.21-22 (LXX).

⁸ Mone ma kan kra oko koka na ki di mone mbonṭa-ro. Ketṭo ne ki di mone mbonṭa-ro-ṭo e gye kekpa. A bware feye mon' dee kpa abee asen. A lee feye oko ne ṭo kpa mṭo kosobee asen-ṭo a gya Wuribware a mbraa-ṭo peee se nee. ⁹ Mon' nyinṅi si feye mbraa-ṭo ye,

“Fo ma kan waa kakyee kpa beee kanyare kpa a fo nyera awaareye,
fo ma kan mṭo sese,
fo ma kan ywii,
fo maa kan sa a fo akato pee oko ato se.”*

Mbraa mṭo na mmṭo ne ṅ ya saṅ-ṭo peee katin e gye feye,

“Kpa fo beeko asen feye anen ne fo e kpa fo eyee-ṭo.”*

¹⁰ Mone i de kekpa mone ṅkpon-ro, mone maa waa mone beeko-ana boye. Amose se-ṭo mone e kpa mone beeko-ana, a kaapo nee feye mone gya Wuribware a mbraa-ṭo peee se.

¹¹ Ketṭo se ne mo e towe amo-ṭo peee-ṭo e gye feye mo e kpa a mon' pini nee feye saṅ a fo feye mon' kyinṅi lee idi-ro. A lee feye kake ne Kristoo e ba na ṭo bo morowe ane-ṭo a to-ro kyon saṅ ne ane a lee bo kore mṭo gyi-o. ¹² Kanye kebee a kyon, kaye kike a to-ro. Amose se-ṭo mon' sa a ane yowe ato ne asese ne bo te kibugyi-ro-o e waa-ṭo kowaa. Mon' sa a ane taa keyaalen ne Wuribware a sa ane feye ane bo kyena kkyena timaa na ane bo ko eboye. Amose-ṭo, mon' sa a ane kyena feye anen ne a bware sa bamo ne bo te kelanṅer-ṭo-ro-ṭo. ¹³ Amose-ṭo ane ma dee gyi ateese bweeto bweeto beee ane bwee. Ane ma waa kakyee kpa na kanyare kpa beee kipurima. Ane ma kpa eko beee ane ka ane beeko-ana kokwee. ¹⁴ Ketṭo ne mon' waa-ṭo e gye feye mon' sa a Kristoo nya mone se keyaalen, na mone ma lee nya fa anen ne mone e waa a mon' nya ato boye ne mone e kpa-ṭo mfeere.

14

Wuribware wore e gye ne o de kpa feye ṭo poro fo kosobee

¹ Mbeyomṭo, mone kosobee ne mṭo kokoregyi mon bo len-ṭo asen, anen a sese-ṭo, mon' kra mṭo neene, na mone aa mṭo ma kan gyiiri ketṭo ne mṭo kokoregyi mon bo len kemṭo-ro-ṭo asen ikii. ² Oko e towe feye o de kpa feye o gyi ketṭo kema. Oko ne mṭo kokoregyi mon bo len-ṭo i kisi kiyee kema. ³ Oko ne o gyi ketṭo kema-ṭo ma kan trasii oko ne oo kine kiyee kema kowo-ṭo. Oko ne oo kine kiyee kema kowo-ṭo ma ma kan trasii oko ne ṭo wo-ṭo ma, a lee feye Wuribware a kore anen a sese-ṭo. ⁴ Oko de kpa feye ṭo poro oko keyaafore aaa? Daabii! Keyaafore-ṭo mṭo nyanpe dooo e gye ne ṭo taare a ṭo towe feye ṭo waa ato beee ṭo mon waa ato. Kasentij si ṭo nya nkyoro, a lee feye ane nyanpe e gye ne o de kpa feye ṭo towe feye ṭo waa ato.

⁵ Sese ko e fa feye kake ko gye kake dabe ka kyṭo kaka. Ne oko ma e fa feye ṅke-o peee ta abee se. Mon' sa a bamo okema taa kemṭo ne mṭo mfeere a sa mṭo feye ke gye-ṭo. ⁶ Okema ne o bu kake ko ṭo kyon kaka-ṭo e waa anen nee na ṭo nya bu ane nyanpe Yeesuu. Okema ma ne o gyi ketṭo kema-ṭo e waa anen nee na ṭo nya bo bu ane nyanpe, a lee feye sese-ṭo e kore kebwarekore ṭo wee mṭo ateese si pwee ne ṭo dee gyi. Okema ne o kine kiyee kowo-ṭo ma i kine nee na ṭo nya bo bu ane nyanpe, a lee feye mṭo gbaa e kore kebwarekore ṭo wee se pwee ne ṭo dee gyi mṭo ateese. ⁷ N gye ane wore eyee ne ane te bo sa. Anen dee ne ane lowi mon gye ane wore lee. ⁸ Ane i te, ane te bo sa ane nyanpe Yeesuu nee. Ne ane ya wu ma, ane a wu bo sa ane nyanpe nee. Anen se-ṭo haree ane te beee ane a wu ooo, ane nyanpe e bo ane.

* 13:9 Kelee Igyipiti 20.13-15, 17; Mbraa kebeesa 5.17-19, 21. * 13:9 Kolonṅo mbraa 19.18.

⁹ Anen̄ sē nē Kristoo a wu. Oo wu nee, nē ɔɔ beē kyin̄ni leē lowi-ro, na ɔ nya kii bamō nē baa wu-o na bamō nē bō san̄ bō te-o bamō nyan̄pe. ¹⁰ Amosē-ɔ, nē n̄kee ntet̄o sē nē fō ē por̄o beeē fō i trasii fō kosobeē-ɔ neē? N̄u feyē anē peeē ē yerē Wuribwarē akat̄o-r̄o m̄o sen̄gyikpa-ɔ. ¹¹ Keē ε, baa kyorēε waa abwarēsen̄ worē-ɔ-r̄o feyē,

“Wuribwarē yē, Mō a bō-r̄o-ɔ sē-ɔ, η yē,
 ɔkemāa i kpuni an̄urii m̄o ayaa-r̄o
 na o sure si feyē m̄o ē gyē nyan̄pe.”*

¹² Amō-ɔ ē kaapō neē feyē Wuribwarē i bise anē ɔkemāa asen̄, na ɔkemāa leē kan̄o sa m̄o eyeē gywii Wuribwarē.

Mon' dee nyite abee

¹³ Amosē-ɔ mon' sa a anē deē yowē abeē kepor̄o. Mon' sa a anē ma leē waa anē kosobeē Kristoonyi ket̄o nē kē ē sa a ɔ waa bōyē-ɔ. ¹⁴ Mō a gyē anē nyan̄pē Yeesuu a asesē-ɔ ɔkō-ɔ, m̄o ē k̄orē a n̄ gyi feyē kot̄okō mon̄ bō-r̄o nē kē gyē iyisi kem̄o eyeē sē. Amaa nē ɔkō ē fa feyē kot̄okō gyē iyisi at̄o feraa, kē gyē bō sa sesē amō f̄anf̄an̄ neē. ¹⁵ Amosē-ɔ, ket̄o nē fō i gyi-o ē sa nē fō kosobeē dun̄ i fwii fō sē feraa, amō feraa a kaapō neē feyē fō mon̄ leē fō ē kpa m̄o asen̄. Fō ma sa a ket̄o nē fō i gyi-o nyera ɔkō nē Kristoo a kperi m̄o sē wu-o. ¹⁶ Amosē nē η yē, harēē fō ē fa feyē ateesē kō bwarē kigyi gbaa ooo, amō kigyi ya sa nē bok̄o ē por̄o fō feyē fō ē waa eb̄oyē, amō feraa yowē amō kigyi. ¹⁷ A leē feyē anē ē t̄owē anē kitii Wuribwarē a kuwure-o si asen̄, ket̄o nē anē i gyi beeē anē i nuu-o asen̄ mon̄ tiri. Ket̄o nē ki tiri-o ē gyē feyē anē a dē kedamen̄an̄sē na kayeeyuri na kakat̄ogyi nē amō peeē a leē Wuribwarē a kufwiin̄ē timaa-o asē-ɔ. ¹⁸ ɔkō nē o sun̄ Yeesuu kpa m̄o sē-ɔ asen̄ ē prē Wuribwarē, na asesē gbaa kyorē m̄o.

¹⁹ Anen̄ sē-ɔ mon' sa a anē len̄ eyeē waa ket̄o nē kē ē baa kayeeyuri asesē kakyena-r̄o-ɔ na ket̄o kemāa nē kē ē sa nē asesē ē kya abeē-r̄o-ɔ. ²⁰ Mon̄ē ma sa a Wuribwarē kusun̄ nyera bō leē ateesē kō sē. A gyē kasent̄in̄ feyē ateesē peeē m̄o bwarē. Amaa a mon̄ bwarē feyē mon' gyi ateesē kō nē a sa a mon̄ē kosobeē Kristoonyi lweē eb̄oyē-r̄o-ɔ. ²¹ A mon̄ bwarē feyē mon' wō kiyēē kemāa beeē mon' nuu nta kemāa nē n sa a mon̄ē kosobeē lweē eb̄oyē-r̄o-ɔ.

²² Anen̄ nē mon̄ē ē k̄orē amō-ɔ asen̄ mon̄ē i gyi-o gyē mon̄ē aa Wuribwarē worē kpen̄ mbont̄o-r̄o asen̄ neē. ɔkō nē o gyi kot̄okō nē kē maa waa m̄o mf̄eerē-r̄o feyē kē mon̄ bwarē-o dē nyurē. ²³ Amaa ket̄o nē fō i gyi-o, nē fō ē mon̄ nyi feyē ki bwarē beeē kē mon̄ bwarē, amō feraa Wuribwarē i bu fō kepō, a leē feyē n gyē fō kok̄orēgyi-o ē gyē nē kaa sa nē fō i gyi. Amosē sē-ɔ sesē ē ma k̄orē a o gyi feyē ket̄o nē ɔ waa-ɔ bwarē, amō feraa ɔ waa bōyē neē.

15

¹ Amosē-ɔ, anē nē anē ē k̄orē Kristoo anē i gyi ken̄ken̄-o deē nyite bamō nē bamō kok̄orēgyi mon̄ kȳo bō leē anen̄ nē ba kisi kot̄okō sē. Na anē deē waa ket̄o nē ki i gyi bamō akat̄o-ɔ. Anē ma waa ket̄o nē ki i gyi anē worē akat̄o-ɔ. ² Anē ɔkemāa deē waa ket̄o nē ki i gyi m̄o kosobeē Kristoonyi akat̄o-ɔ, na kē nya waa m̄o dan̄, na ɔ kya m̄o-r̄o, anen̄ nē m̄o kok̄orēgyi ē nya a kō waa kok̄o-ɔ. ³ N̄u feyē Kristoo gbaa, n̄ gyē ket̄o nē kē ē prē m̄o f̄anf̄an̄-ɔ nē ɔɔ waa. ɔɔ waa feyē ɔkō nē ɔɔ kyorēε Wuribwarē kun̄u si asen̄ waa abwarēsen̄ worē-ɔ-r̄o-ɔ,

“Asaagi nē baa tu weē Wuribwarē sē-ɔ
 a lan̄nē a gya m̄o sē mbeȳomā.”*

* **14:11** Isaya 45.23 (LXX). * **15:3** Kiliñ 69.9.

⁴ Mbeyamō ketō kemaa ne ke bō abwaresen wōre-ɔ-rō lee haree dedaa-ɔ, baa kyoree bō kaapo ane nee, na ane nya ηu aneη ne Wuribware a kya bamō ne baa taare gyi aworefō-ɔ-rō kanyite-o-ro-o. Aneη a atō kekare-ɔ e sa ane wōre na temaa. ⁵ Amō a tee a gye feye Wuribware e gye ne ɔ sa mone kanyite na wōre-ɔ, amō feraa ane e kore mō nee feye ɔ sa a mon' nyite abee, feye aneη ne Kristoo Yeesuu a nyite bokō-ɔ. ⁶ Aneη-ɔ na mone nnō nya tweek abee se, na mon' waa kanō kyorō Wuribware ne ɔ gye ane nyanpe Yeesuu Kristoo mō se-ɔ. ⁷ Aneη se-ɔ, mone ma kine abee, feye aneη deee ne Kristoo gbaa mon' kine mone-ɔ. Na Wuribware nya nkyorō na wuraa.

Aneη ne abwaresen wōre-ɔ a tawe feye nde se awuye e kyorō Wuribware-ɔ

⁸ Ketō ne mō e kaapo-ɔ e gye feye Kristoo a ba feye ɔ bō waa kusun bō sa Yudaa awuye-o nee, na ketō ne Wuribware a tawe bō beya feye ɔ waa a ɔ sa bamō adedaapo-ɔ nya waa kasentij. ⁹ Mfaanee se-ɔ, na nde se awuye taare kyorō Wuribware bō lee aneη ne mbeyamō oo ηu bamō ewee-ɔ se. Feye aneη ne baa kyorō Wuribware mō abwaresen wōre-ɔ-rō-ɔ,

“Amose-ɔ, mō e kyorō fō a n gywii nde se awuye,
na η waa ilin bō daa fō bamō akatō-rō.”*

¹⁰ Ne baa bee kyoree feye, “Nde se awuye,
mon' bō tii Wuribware asesε-ɔ se kyorō mō.”*

¹¹ Ne baa bee kyoree feye,
“Nde se awuye eee, mon' ba a ane kyorō Wuribware.
Asese peee mō, mon' waa ilin bō daa mō.”*

¹² Mon' bee kee ketō ne Isaya a kyoree-ɔ,

“Yesee mō kenanagyi okō e ba a ɔ bō ba.
Mō e gye ne ɔ kosō na ɔ deere
nde se awuye peee se
na bō bō kōre mō gyi.”*

¹³ Mō e kore kebwarekore nee feye aneη ne mone e kōre Wuribware mone i gyi-o si-o, Wuribware ne ɔ sa ne mone e kōre mone i gyi feye mone e yō sosō-ɔ sa mone kakatōgyi bweetō na kayeyuri, na Wuribware a kufwiine timaa a keyaalen-ɔ nya sa a mone temaa-ɔ dee tii si bweetō.

¹⁴ Mō kosobee-ana, a mon' gye feye ma kōre mone mō i gyi nee se ne mō e kyoree asen mō mō e kyonwe mone. Amaa mō a kōre gyi nee feye mone e waa abee kedamenanjsē san kemaa, ne mone de kanyiasen ne mone e taare mone de kamō mone e kaapo abee atō. ¹⁵⁻¹⁶ Amaa mō a kyoree asen mō bō kyonwe mone lenlen nee na a nya nyinji mone ketō ne mone kyō mone nyi-o si. Mō e taare a η waa aneη, a lee feye Wuribware ya sa mō kpa feye η kii Yeesuu Kristoo keyaafōre, na η waa kusun sa mone ne mone mon' gye Yudaa awuye-o. Feye aneη ne Wuribware ɔlōηηōpō kusun e gye feye ɔ ba kabō a ɔ bō lōηηō Wuribware-ɔ, mō kusun e gye feye n tawe abwaresen gywii mone ne mone mon' gye Yudaa awuye-o. Na ηkee n taare taa mone bō sa Wuribware. Mō akatō i gyi na ɔ kōre ketō ne n de bō sa mō-ɔ, a lee feye Wuribware a kufwiine timaa-o e gye ne ɔ kpee iyisi ne i te mone se-ɔ, na mon' nya waa asesε ne bō bware Wuribware ase-ɔ.

* 15:9 2 Samuwel 22.50; Kiliη 18.49.

* 15:10 Mbraa kebeesa 32.43.

* 15:11 Kiliη 117.1.

* 15:12 Isaya

11.10 (LXX).

¹⁷ Amose-ɔ n de kpa feye, mo a gye Kristoo sese-ɔ se-ɔ, η kaapo mo eyee bo lee ketɔ ne mo a waa sa Wuribware-ɔ se. ¹⁸⁻¹⁹ Amaa mo e dan dun nee na n tawe kemɔ ne Kristoo a yere mo se waa sa ne nde se awuye-o a bo bu Wuribware-ɔ, na mo asen tawese, na mo awaase, na akpenyeeto ne mo a waa-ɔ, na Wuribware a kufwiine timaa a keyaalen-ɔ, na anen ne Kristoo a bo waa amo peee-ɔ. Amose-ɔ mo kenare kaa lee Yerusalem ya bo fo Ilirikum sweere se-ɔ, mo a tawe asen timaa amo ne a gye Kristoo kunu si asen-ɔ gywii mfen ton kemaa awuye-o lowe. ²⁰ Mo a kpa nee feye san kemaa n tawe asen timaa-o ton ko ne bo mon tee nu Kristoo kenare se-ɔ. Mo ya waa anen, san-ɔ a mon gye feye oko a talii ne ɔ da-ɔ se ne mo e pwee mo e gya se. ²¹ Mo e waa amo-ɔ nee, feye anen ne baa kyoree waa abwaresen wore-ɔ-rɔ-ɔ,

“Na bamo ne bo mon tee ya tawe mo asen-ɔ
gywii bamo-ɔ nya ηu mo,
na bamo ne bo mon tee nu-o mo
nu amo kaase.”*

Mfen ne Paul a kra feye ɔ bee ɔ ya-ɔ

²² Bo lee anen ne mo a tu kpa bweetɔ ya tawe abwaresen-ɔ gywii ases bweetɔ-ɔ se, ne bo fo mbeyomɔ, mon tee taare nya kpa bo ka mone kanɔ. ²³⁻²⁴ Amaa mbeyomɔ feraa, mon lee n de kusun esweere amo se a η waa. Amose-ɔ amo a gye nsu kanɔ ηko nee feye mo a kpa kebonu mone ne mon tee taare-ɔ se-ɔ, mo e kyon mo e yo Spaniya sweere se mo e borɔ mone aye, na η ka mone kanɔ. Na mo ya bo gyi akatɔ mone ase kafwee, na mon' nya taare kya mo-rɔ, na n kya mo kpa-ɔ se. ²⁵ Amaa mbeyomɔ feraa mo e kpa feye η yo Yerusalem man-nɔ ya kya Wuribware ases ne bo bo mfen-ɔ-rɔ. ²⁶ Ketɔ se ne mo e yo mfen-ɔ e gye feye asoree ases ne bo bo Makedoniya na Akaya esweere se-ɔ a da bamo eyee se feye ba kyonwe Kristoo awuye ne ba wu kitiri, ne bo bo Yerusalem man-nɔ-ɔ atanne. ²⁷ Bamɔ fonfon ya da bamo ηkponɔ se kra anen a asen-ɔ. Amaa kasentin feraa, a kyɔ a tiri feye bo sa Yudaa awuye atiripo amo kotakɔ. A lee feye nde se awuye-o a borɔ Yudaa awuye si nya nyure ne η ya lee sosɔ-ɔ. Amose-ɔ nenfo a bware feye bo bee sa bamo kaye mɔ-rɔ atɔ ne Wuribware a bo yure bamo-ɔ akɔ. ²⁸ Mo ya ηu feye atanne-ɔ a lwee bamo kesaree-rɔ, na ηkee, n kya se yo Spaniya sweere se. Amaa mo e yo, mo e borɔ a η ka mone kanɔ. ²⁹ Nyi feye mo ya bo ka mone kanɔ, a waa dee n de Kristoo nyure peee a m baa mone.

³⁰ Mo kosobee-ana, mone a gya ane nyanpe Yeessu Kristoo ne Wuribware a kufwiine timaa-o a sa ne mone e kpa mo asen-ɔ se-ɔ se-ɔ, mo e kore mone nee feye mon' dee kya mo-rɔ kore kebwarekore kenken sa mo. ³¹ Mon' gye ηkpee kore kebwarekore feye Wuribware lee mo lee bamo ne bo bo Yudeya sweere se, ne bo maa kore Kristoo ba gyi-o kesaree-rɔ. Na mon' kore nyosepo feye Yerusalem asoree ases-ɔ kore atanne ne n de mo e yaa bamo-ɔ. ³² Mo ya waa amo-ɔ peee lowe, mo mfere i di mo. Na Wuribware ya sure, m ba mone ase bo ka mone kanɔ kyekyee, na ane waa abee wore.

³³ Mbeyomɔ, mo e kore kayeyuri sapo-ɔ Wuribware nee feye ɔ gya mone peee kamee. Ameye.

16

Kanaka

¹ Mo e kore mone nee feye ane pekyee Fiibii ya ba mone ase, mon' kra mo neene. ɔ gye akyarapo-ɔ oko nee, ne ɔ waa kusun ɔ sa asoree awuye ne bo bo Kenkreya man-nɔ-ɔ. ² Mon' kra mo neene ane nyanpe kenare-rɔ, feye anen ne a bware bo sa Wuribware ases feye bo waa-ɔ. Na, mo e kpa ketɔ kemaa bo lee mone ase, mon' kya mo-rɔ na ɔ nya kemɔ, a lee feye ɔ gye nyare timaa ases bweetɔ ase na mo ase.

* 15:21 Isaya 52.15 (LXX).

³ Mō e ka Prisikila na Akwila ne bō gye mō bæko-ana, ne ane e waa Kristoo Yeesuu kusun-o kanō. ⁴ Baa kperi mō se bō dee a bō mōo bamō. N gye mō wōre e gye ne mō e sa bamō anse. Nde se awuye-o-ro asoree awuye peee ne mō i sun mō e sa-ɔ gbaa e sa bamō anse na kowaa.

⁵ Mō e ka asese ne ba gyanne ba waa asoree bamō lōn-nō-ɔ kanō.

Mō e ka mō nyare timaa Ipeenitus kanō. Mō ya gye nkpe kii Kristoonyi Asiya sweere peee se.

⁶ Mō e ka Mariya ne oo sun kenken sa mone-ɔ kanō.

⁷ Mō e ka mō kowebee-ana Andrunikus na akwee Yuniya kanō. Mō aa bamō ne baa dee tii san kō-ɔ. Bō gye Kristoo ayaa-rō ayerepō-ɔ bokō, ne bō de kenyaare timaa. Baa daa mō gbaa ikii Kristoo awuye.

⁸ Mō e ka Ampriyas kanō. ɔ gye mō kosobee Kristoonyi, ne mō e kpa mō asen bweetō.

⁹ Mō e ka Orabanus, mō bæko ne mō aa mō mpepeyō a waa Kristoo kusun-o kanō.

Mō e ka mō nyare timaa Staakis kanō.

¹⁰ M bee mō e ka Apilees kanō. Oo gyi aworefō bō lee anen ne ɔ gya Kristoo a ekpa-ɔ se-ɔ se, ne ɔ lee amō-rō feye Kristoonyi kasentij-o.

Mō e ka Aristobulus lōn-nō awuye kanō damenanse.

¹¹ Mō e ka mō kowebee Herodeyōn kanō.

Mō e ka Naakibus lōn-nō awuye ne bō gye ane nyanpe Yeesuu Kristoo asese-ɔ kanō.

¹² Akwee anyō mō, Trifiinaa na Trifoosa i sun kenken ba sa ane nyanpe. Mō e ka bamō anyō amō kanō neenee.

M bee mō e ka ane nyare timaa Pesis kanō. Mō gbaa bee ɔ gye akwee kō ne ɔ waa kusun kenken sa ane nyanpe-ɔ.

¹³ Mō e ka Rufus kanō damenanse. Ane nyanpe a lee mō kpa mō asen bweetō. Mō e ka mō nyi gbaa kanō. ɔ kra mō feye anen ne n na e kra mō-ɔ.

¹⁴ Mō e ka asese mō kanō, Asinkritus na Fellegōn na Hemes na Patrobas na Hemas na ane kosobee-ana peee ne bō bō bamō ase-ɔ.

¹⁵ M bee mō e ka asese mō gbaa kanō, Filologus na Yuliya na Niriyus na mō pekyee na Olimp asese peee ne bō bō bamō ase-ɔ.

¹⁶ Nkee, mon' ka abee kanō damenanse sa mō. Kristoo asoree asese peee e ka mone kanō.

Pɔl a asen-ɔ lalowe

¹⁷ Mō kosobee-ana, mō e kore mone nee feye mon' sa asen awuye-o si. Mon' dee kwaye bamō ne ba nyera asese mbonrō-rō, ne ba sa a mon' turi ketō ne mone e kore mone i gyi-o-ro-o, na bamō ne ba kaapo atō ne a kye amō ne mone a kyō suye-o. ¹⁸ N gye ane nyanpe ne anen a asese-ɔ i sun. Bō gya ketō ne bamō fonfon e kpa-ɔ se nee. Bō de bamō nnōrōkōne-ɔ ba penna asese ne bamō mfeere maa kpee ikyurowi-o nee. ¹⁹ Mbeyōmō a bō mō kōne feye akemaa a kyō nu anen ne mone feraa mone yere-rō kenken, ne mone gya abwaresen-ɔ se-ɔ. Amaa mō e kpa feye mone kanyiasen ne mone de-o sa a mon' gya ketō ne ke gye kitimaa-o si, na mon' kwaye kowaa ketō ne ke gye bōye-ɔ. ²⁰ A san kafwee, kayeyuri sapō-ɔ Wuribware e sa a mon' kyikye ɔbansam se. Mō e kore kebwarekore feye ane nyanpe Yeesuu yure mone.

²¹ Mō bæko Timotii ne mō aa mō mpepeyō e waa Kristoo kusun-o e ka mone kanō. Mō kowebee-ana Lukiyus na Yasōn na Sosipata gbaa e ka mone kanō.

²² Mō, Teretiyus, ne mō a kyore wōre mō sa Pɔl-ɔ e ka mone kanō ane nyanpe kenyaare-rō.

²³ Gayus ne mō, Pɔl, n te mō lōn-nō-ɔ e ka mone kanō. Kristoo awuye ne bō bō mfee-ɔ peee e gyanne mō aye nee ba waa asoree.

Irastus ne ɔ gye man kusun adeeresepō mfee-ɔ na ane kosobee Kwaatus e ka mone kanō.

[²⁴ Mō e kore kebwarekore feye ane nyanpe Yeesuu Kristoo yure mone.]

²⁵ Nkee mon' sa a ane kyorɔ Wuribware, a lee feye mɔ e gye ne ɔ taare na ɔ sa mone keyaalen na mon' bɔ kya se kɔre asen timaa bɔ lee Yeesuu Kristoo kuɔ si ne mɔ e tɔwe-ɔ gyi. Aseɔ timaa mɔ, Wuribware a taa amɔ bɔ kweerɔ haree pwee ne ɔ dɛe twee kaye.

²⁶ Amaa mbeyɔmɔ Wuribware, mɔ ne o te nsu pɛɛɛ-ɔ, a sa kanɔ feye asen timaa mɔ ne mɔ akyaamɛɛ ne baa dɛe kyena-ɔ a bee kyorɛɛ amɔ asen waa abwaresen wore-ɔ-rɔ-ɔ lee ifuri, na kaye-rɔ asesɛ pɛɛɛ nya nu amɔ asen, na bɔ kɔre gyi, na bɔ gya amɔ se.

²⁷ Wuribware gye ɔkɔnkɔ nee kpen. Mɔ doo e gye Kanyiasen-pɛɛɛ-kuɔ-Bware. Mon' sa a ane borɔ Yeesuu Kristoo si bu Wuribware kedabe nsu pɛɛɛ. Ameye.

1 Korintoo awuye

Wore gyenkpere ne Pɔl a kyore bo kyonwe Korintoo maŋ-na Kristoo awuye-o

1-2 Mɔ, Pɔl, ne Wuribware a lee feye η kii Kristoo Yeesuu a ayaa-ro ayerepo-ɔ ɔko na ane kosobee Sostenes e gye ne ane e kyore wore ma ane e kyonwe Wuribware asoree awuye ne bo bo Korintoo maŋ-na-ɔ. Kasentij, Wuribware a tee mone feye mon' kyena kakyena timaa, na mon' bo kii mɔ asese Yeesuu Kristoo kokowebere-ɔ-ro, feye aneη ne oo lee asese bokɔ ne bo te toη kemaa-ɔ sa mɔ eyee bo lee feye ba tee Yeesuu Kristoo feye bamo nyanpe-ɔ. Mɔ e gye bamo nyanpe feye aneη ne ɔ gye ane lee-o. ³ Ane e kore kebwarekore feye ane se Wuribware na ane nyanpe Yeesuu Kristoo yure mone, na bo sa mone kayeyuri.

Nyure ne Korintoo awuye a kyɔ nya-ɔ

⁴ Mone Korintoo awuye si, mɔ e sa Wuribware anse san kemaa, a lee feye Wuribware a borɔ Kristoo Yeesuu si bo yure mone bweetɔ. ⁵⁻⁶ Mɔ a ba bo tawe asen timaa bo lee Kristoo kuηu si gywii mone-ɔ, kamee-ro mone a yere asen amo-ro kenken, ne Wuribware a sa ne mone a nu mɔ asen kaase neene, ne ɔ sa mone keyaalen feye mon' kaapo mɔ asen gywii bokɔ. ⁷ Kasentij mone moη kine kokore aketɔ ne aa lee Wuribware a kufwiije timaa-o ase-ɔ ako. Aneη se-ɔ mbeyomɔ mone gywii wore se san ne ane nyanpe Yeesuu Kristoo bee ɔ ba-ɔ. ⁸ Ane nyanpe Yeesuu Kristoo e gye ne ɔ sa mone keyaalen a ɔ ya bo fo kee, na kake nsi ne ɔ bee ɔ ba-ɔ na ɔko ma taare porɔ mone ebaye kowaa se. ⁹ To, Wuribware a den tee mone waa mɔ gyi, ane nyanpe Yeesuu Kristoo, a kokowebere-ɔ-ro-ɔ, ane e taare a ane kore mɔ gyi feye ɔ maa yawe mone a ɔ nare.

Aneη ne asoree agyi a keke-ro-o

¹⁰ To, mɔ kosobee-ana, n de ane nyanpe Yeesuu Kristoo kenyare mɔ e kore mone feye mone maa keke-ro, amaa mon' waa kokonko, na mon' waa kanɔ konko mone mferere na asen kemaa ne mone e fa amo asen-ɔ-ro. ¹¹ Ketɔ se ne mɔ e tawe amo-ɔ e gye feye ɔkyee ko ne ba tee mɔ e Kilowi a akowebere-ɔ a bo tawe gywii mɔ feye mone wore wore e ko. ¹² Ketɔ ne mɔ e kaapo-ɔ e gye feye mone ɔkema ketɔ ne ɔ tawe-ɔ kwee mɔ beeko asoree kigyi lee si. Mone-ro ɔko ye, “N gya Pɔl se nee.” ɔko mɔ ye, “M feraa, n gya Apolos si nee.”* ɔko mɔ ye “M feraa, n gya Peetroo si nee.” Ne ɔko mɔ ye, “M feraa, n gya Kristoo si nee.”

¹³ Abaa! Emene ne ba waa a bo ke Kristoo-ro kyikpuri kyikpuri? Mɔ, Pɔl, ne baa da bo mera kiyii kpare-abee-ro se sa mone aaa? Beee mɔ, Pɔl, kenyare-ro ne baa bo mone asuu aaa? Daabii! ¹⁴ Mɔ e sa Wuribware anse feye mɔ fonfon a moη bo mone-ro ɔko asuu, amɔ Krisipus na Gayus. ¹⁵ Feye mɔ a dee bo mone bweetɔ asuu nee, weete mone bweetɔ dee tawe feye mɔ fonfon kenyare ne mɔ a bo bo mone asuu. ¹⁶ O, mɔ a nyinji si feye mɔ a bo Stifan na mɔ lon-na awuye asuu, amaa ma taare a η nyinji si feye mɔ a bo bokɔ mɔ asuu beee moη bo. ¹⁷ Kusuj ne Kristoo a sunj mɔ feye η waa-ɔ e gye feye n tawe asen timaa-o gywii asese. Aneη a abwaresen kotawe-ɔ tiri a kyɔ feye mɔ a bo asese asuu-o. Ne mɔ abwaresen kotawe-ɔ-ro, ɔ moη sunj mɔ nee feye n tawe anyiasenjen nee. A dee a gye aneη nee weete n gye aneη ne Kristoo a wu kiyii kpare-abee-ro se-ɔ ya sa ne mone a gya mɔ se, amaa mɔ kanyiasen se.

Aneη ne kaye-ro asese e fa feye Wuribware asen maa sa kanyiasen-ɔ

* **1:12** Ayaa-ro ayerepo-ɔ asuj 18.24.

¹⁸ Kasentij, mbeyomɔ ketɔ ne ane e kaapo bo lee Kristoo kuwu kiyii kpare-abee-ro se-ɔ du nee feye kanyiasen a mon bo amo-ro-ɔ sa bokɔ ne bo maa nya nkpa na kukyure ne a mon de kee-ɔ. Amaa bamo ne Wuribware dee ɔ morowe-ɔ ase feraa kpa amo se ne Wuribware bo o de mo keyaalen-ɔ o sun mo kusun-o nee. ¹⁹ Feye anen ne baa kyoree waa abwaresen wore-ɔ-ro,

Wuribware ye, “Mo e nyera kanyiasen ne anyiasenpo-ɔ de-o, mo e sa a bamo ato kinyi peee waa kwaa.”*

²⁰ Amo a gye anen-ɔ, kaye mo-ro a anyiasenpo na ikii agyiiripo timaa-o na mbraa akaapopo-ɔ a kii feye bamo a mon nyi asen-ɔ. ²¹ Aa pre Wuribware ne o nyi asen ɔ kyɔ bamo peee-ɔ feye kaye mo-ro a asese-ɔ ma ba bamo kanyiasen a bo bo gyii mo. Amaa feraa aa gyi Wuribware akato feye mo a ba abwaresen ne ane a towe-ɔ ne anyiasenpo-ɔ ye a mon de kaase-ɔ bo morowe bamo ne baa bo kore Kristoo gyi-o. ²² Mo fonfon asese Yudaa awuye-o ye, “Waa akpenyeetɔ ko bo kaapo pwee na ane dee kore gyi feye Yeessu e gye Kristoo.” Mon fonfon asese Griiki awuye-o mo ye, “Ba kanyiasen bo kaapo fo asen-ɔ kaase.” ²³ Amaa ane feraa, ane e towe anen ne Wuribware a sun Kristoo, ne oo wu kiyii kpare-abee-ro se-ɔ. Yudaa awuye feraa maa taare a bo kore gyi feye Wuribware a waa anen a ato-ɔ. A du nee feye kefore ne ba da keyaa kemo se ba lee ba da-ɔ. Griiki awuye feraa ase, ane abwaresen kotowe-ɔ du nee feye amo a mon de kaase-ɔ. Bo maa taare a bo nu ketɔ se ne a bware feye oko wu kiyii kpare-abee-ro se-ɔ kaase. ²⁴ Amaa bamo ne Wuribware a tee feye bo ba mo ase-ɔ feraa, bo gye Yudaa awuye beee bo gye Griiki awuye nee ooo, abwaresen ne ane e towe-ɔ e gye feye bo borɔ Kristoo si bo nu Wuribware keyaalen na kanyiasen. ²⁵ Amose se-ɔ, oko ya fa feye Wuribware mon nyi asen ooo, mo-ɔ mo kanyiasen kyɔ nyinkpase lee-o. Ne oko ya fa feye Wuribware mon bo len ooo, mo-ɔ mo keyaalen kyɔ nyinkpase lee.

²⁶ Mbeyomɔ, mo kosobee-ana, mon' nyinji anen ne mon dee mon du san ne Wuribware a tee mon feye mon' bo kii mo asese-ɔ se. Mon-ro kafwee ko ne asese e tee feye anyiasenpo. Mon-ro kafwee ko ne baa sa keyaalen man-ɔ-ro. Mon-ro kafwee ko e gye awure akowebee. ²⁷ Amaa Wuribware a ba ato ne a bo kaye mo-ro, ne asese e fa amo feye a mon de kaase-ɔ bo sa ne ipeere a nya anyiasenpo-ɔ. Ne ɔ be ba ato ne a bo kaye mo-ro, ne asese ye a mon de elen-ɔ bo sa ne ipeere a nya ayaalenpo-ɔ. ²⁸ Anen dee ne Wuribware a ba kaye mo-ro a ato ne asese maa bu feye a gye kotoko-ɔ bo gya ato ne ba fa feye a gye adabe-ɔ bo twee. Ne ɔ be ba ato ne kaye-ro a asese-ɔ e tee feye a mon gye seye-ɔ bo gya ato ne bo ye a gye adabedabe-ɔ bo twee. ²⁹ Amose-ɔ oko maa taare a ɔ kaapo mo eyee Wuribware akato-ro. ³⁰ Wuribware e gye ne ɔ sa ne mon a tii Kristoo kokowebee se. Amose ne ane Kristoo awuye ase, ketɔ ne Kristoo a waa sa ane-ɔ e kaapo anen ne Wuribware a kanyiasen-ɔ mo du-o. Bo lee feye ɔ waa ane asese timaa, ne oo lee ane sa mo eyee, ne ɔ kore ane, ne ane a nya ane eyee. ³¹ Amose se-ɔ, feye anen ne baa kyoree waa abwaresen wore-ɔ-ro-ɔ,

“Sa a oko ne ɔ kaapo mo eyee-ɔ kaapo eyee feye o nyi mo, Wuribware.”*

2

Kanyiasen kasentij ne ka lee Wuribware a kufwiije-o ase-ɔ

¹ Mo kosobee-ana, m feraa, mo a bo towe abwaresen gywii mon-ɔ, mon ba asenkpargyi dabe dabe na kanyiasen ne mo a bo towe. ² Amaa mo a fa mfere feye mo a bo mon ase-ɔ, mo e ba mo mfere a m bo donjo Yeessu Kristoo dooo si na ketɔ

* **1:19** Isaya 29.14 (LXX). * **1:31** Yere meya 9.24.

se ne oo wu kiyii kpare-abεε-rɔ se-ɔ se. ³ Mɔ a ba mone ase-ɔ na mɔ kayoware-rɔ du mɔ yoreyore, na mɔ e fa mfεεre kufu si. ⁴ Mɔ a kaapo abwaresen-ɔ, mon ba nyinkpase kanyiasen na asenjkparegyi ne a popore-ɔ nee bo kaapo mone. Amaa mɔ senja sase-rɔ ne Wuribware a kufwiine timaa-o a lee mɔ keyaalen-ɔ bo popore mone. ⁵ Amose-ɔ, mone a bo kore Kristoo gyi-o, mone kokoregyi-o mon yere nyinkpase kanyiasen se nee, amaa Wuribware keyaalen se ne ke yere.

⁶ Amɔ-ɔ pεεε gbaa ooo, asen ne ane e tawe ane i gywii bamo ne bo gye akoregyipo kasentij-o gye kanyiasensen kasentij. Amaa a mon gye kanyiasen ne ka gye ndoo a kaye mɔ lee-o nee, bεεε asese ne bo gye agyenkreepo ndoo-ɔ lee-o nee. Anen a kanyiasen ne ka du feye bamo lee amɔ-ɔ maa lonjo seye. ⁷ Amaa ketɔ ne ane e tawe kemo asen-ɔ e gye Wuribware a kanyiasen ne kaa kweerɔ haree lee san ne oo twee kaye-ɔ, ne mbeyamo kaa lee ifuri-o. Amɔ e gye feye oo kra mfεεre feye ane Kristoo akoregyipo-ɔ e nya kedabe na wuraa. ⁸ Ndoo a kaye mɔ-rɔ a ayaalenpo-ɔ okonko gbaa mon nyi anen a kanyiasen-ɔ. Bo dεε bo nyi Wuribware a kanyiasen amɔ nee-ɔ, weete ba pini Yeesuu feye mɔ e gye kaye-rɔ a asese-ɔ nyanpe dabe, ne bo maa da mɔ a bo bo mera kiyii kpare-abεε-rɔ se. ⁹ Feye anen ne Wuribware kyaamεε ko a kyoreε waa abwaresen wore-ɔ-rɔ,

“Okɔ mon tee nu, okɔ mon tee nu, okɔ mon tee pini
ketɔ ne Wuribware a waa siraa
sa bamo ne ba kpa mɔ asen-ɔ.”*

¹⁰ Anen a atɔ-ɔ ne Wuribware a borɔ mɔ kufwiine timaa-o si lee amɔ bo kaapo ane. Wuribware a kufwiine-o e deere ketɔ kema-rɔ. Wuribware mfεεre ne η kweerɔ-ɔ gbaa, mɔ kufwiine-o e deere-rɔ. ¹¹ Nse i nyi nyinkpase mfεεre, amɔ sese amɔ kufwiine. Anen dεε ne Wuribware a kufwiine-o wore e gye ne ɔ taare a o pini Wuribware mfεεre. ¹² Mbeyamo n gye kaye mɔ-rɔ a kanyiasen-ɔ ne ane de ane ηkpono-rɔ, amaa Wuribware a kufwiine timaa ne oo bo kyonwe ane feye ane taare ηu atɔ ne Wuribware a sa ane mɔ kepre se-ɔ. ¹³ Amose se-ɔ ane e sa senja, ane mon de asenjkparegyi ne ane a suye lee anyiasenpo ase-ɔ ane e waa-rɔ, amaa amɔ ne aa lee Wuribware a kufwiine-o ase ne ane de ane e waa-rɔ. Ane e kaapo atɔ ne aa lee Wuribware na mɔ kufwiine-o ase-ɔ kaase ane i gywii bamo ne baa nya mɔ kufwiine-o bamo ηkpono-rɔ-ɔ nee.

¹⁴ Nyinkpase ne ɔ gya kaye mɔ-rɔ asen se-ɔ maa taare a o sure atɔ ne ane e tawe bo lee Wuribware a kufwiine-o si-o si. ɔ fa feye anen a atɔ mɔ mon de kaase. Kasentij si ɔ maa taare a ɔ kore anen a atɔ-ɔ gyi, a lee feye Wuribware a kufwiine-o si dooo ne ɔ borɔ na ɔ taare nu amɔ kaase. ¹⁵ Sese ne Wuribware a kufwiine-o te mɔ kakpono-rɔ-ɔ e taare a o nu atɔ mɔ pεεε kaase, amaa okɔ ne mɔ kufwiine-o mon te mɔ-rɔ-ɔ maa taare a o ηu ketɔ ne ke bo anen a sese-ɔ kakpono-rɔ-ɔ. ¹⁶ Baa kyoreε abwaresen wore-ɔ-rɔ feye,

“Nse i nyi Wuribware mfεεre,
na ɔ taare a ɔ ka mɔ asen?”*

Amaa ane ne Wuribware a kufwiine-o te ane-rɔ-ɔ fεraa, ane e taare a ane ηu Kristoo mfεεre.

3

Mone ma nyera Wuribware sunkpa-ɔ

¹ Mɔ kosobεε-ana, mɔ a gye ηkreε ba mone ase mɔ e tawe abwaresen-ɔ, mon taare sa senja gywii mone feye anen ne mɔ e sa senja mɔ i gywii asese ne Wuribware a kufwiine-o bo bamo ηkpono-rɔ-ɔ. Mɔ a sa senja gywii mone nee feye mone a gye kaye mɔ-rɔ asese

* **2:9** Isaya 64.4. * **2:16** Isaya 40.13 (LXX).

ne baa denj kowe bamo waa Kristoo kokowebεε-rɔ-ɔ. ² Sanj amo mone monj taare nu abresε-rɔ kekaapo kaase, feye anenj ne keegy kagyingyii maa taare a o gyi ateese-o. Amaa mone a taare nu atɔ ne a monj bo lenj-ɔ kaase, anenj ne keegy kagyingyii e taare a ɔ nyapo-ɔ. Haree mbeyomɔ gbaa mone maa taare a monj nu abresε-rɔ kekaapo kaase. ³ A lee feye mone sanj mone gya atɔ ne bamo ne bo monj gye Kristoo awuye-o e waa-ɔ se. Ketɔ ne mo e tɔwe-ɔ e gye feye kokwee na ekɔ bo mone mbonjɔ-rɔ. Amo-ɔ maa kaapo nee feye mone sanj mone bo kaye mɔ kaase, ne mone gya kamo asenj se aaa? ⁴ Mone-rɔ ɔko ya kosɔ ɔ ye, “N gya Pɔɔl se nee,” na mɔ beeko asoree kigyi mɔ tɔwe feye, “M fεraa n gya Apolos si nee.” Amo-ɔ maa kaapo nee feye mone gya atɔ ne bamo ne bo monj gye Kristoo awuye-o gya se-ɔ se aaa?

⁵ Monj kee ε, nse e gye mo, Pɔɔl? Ne nse e beε ɔ gye Apolos? Ane monj gye ayaafɔre ne mone a borɔ ane se bo kɔare ane nyanje Kristoo gyi-o nee eee? Wuribware e gye ne ɔ sa ɔkɛmaa na mɔ kusun ne ɔ waa ɔ sa mɔ-ɔ. ⁶ ɔko i dwii atɔdwii, ne ɔko mɔ e wee se nkyu. Amose se-ɔ Wuribware ya bo yera feye mo, Pɔɔl, e gye ne mo a gye nkpeε tɔwe abwaresen gywii mone, ne amo kamεε-rɔ Apolos a ba, ne ɔ bo kaapo mone Wuribware a asenjkparegyi-o bweetɔ. Amaa Wuribware e gye ne ɔ sa ne atɔdwii-o e kwεε danj. Wuribware e gye ne ɔ sa ne mɔ asenjkparegyi-o i tii si mone nkponɔ-rɔ. ⁷ Amose se-ɔ, mɔ ne o dwii-o na mɔ ne ɔ wee se nkyu-o monj de kedabe bweetɔ. Amaa mɔ ne ɔ sa ne atɔ dwiise amɔ e kwεε, ne a danj-ɔ e gye ne o de kedabe bweetɔ ɔ kyɔ bamo pεεε. Anenj a sese-ɔ e gye Wuribware. ⁸ Mɔ ne o dwii-o na mɔ ne ɔ wee se nkyu-o de kanɔ konko bamo asun-no nee. Bamɔ ɔkɛmaa e nya mɔ kakɔka anenj ne oo sunj borɔ-ɔ se nee. ⁹ Ane gye Wuribware asunpo, ne ane pεεε i sunj mɔ kodɔɔ-rɔ. Mone du nee feye Wuribware kodɔɔ-ɔ.

¹⁰⁻¹¹ M beε taa feye mone Kristoo awuye du nee feye Wuribware lɔn-ɔ. Wuribware a sa mo kanyiasen feye η kii ɔpwεεpo bresε, ne mo a ba kanyiasen amɔ bo da Wuribware lɔn talii. Ne ɔko mɔ a bo pwεε bo gya talii-o si, Yeesuu Kristoo e gye talii-o. ɔko monj de kpa feye ɔ pwεε Wuribware a lɔn-ɔ bo gya talii banban se. Amaa ɔkɛmaa sa se anenj ne o sunj a ɔ sa Wuribware-ɔ, feye anenj deε ne sese sa se ba atɔ ne a maa kywεε-ɔ bo pwεε lɔn bo yera talii-o si. ¹² Anenj a atɔ mɔ ne a maa kywεε-ɔ gye atanne pipee bεεε afufuri bεεε abu yawɔ lenjse. Amaa ayii na tenperen na ketaapa e taare a a kywεε. ¹³ Sanj ko e ba a ɔ bo ba ne ane pεεε i ηu atetomɔnta ne asese a bo pwεε-ɔ. Sanj amo e gye kake nsi ne Kristoo i kinji a ɔ ba-ɔ. Kake nsi amɔ ɔ ba deekpa nee ɔ bo kyɔ nyinkpase kɛmaa kusun-no kee. ¹⁴ Ketɔ ne nyinkpase a pwεε-ɔ e sanj ke gya talii-o si, na ke monj kywεε, amɔ fεraa ɔ nya mɔ kakɔka. ¹⁵ Amaa ne deekpa-ɔ ya kywεε ketɔ ne ɔ bo pwεε-ɔ, amɔ fεraa oo sunj kwaa nee. Amaa mɔ fɔnfɔn fεraa, Wuribware i lee mɔ. O du nee feye ɔnyare ne mɔ lɔn pεεε a kywεε, ne ɔ sere lee lɔn-ɔ-rɔ ɔ kpa mɔ kunj nkpa-ɔ.

¹⁶ Monj sa a m beε taa feye mone Kristoo awuye pεεε du nee feye Wuribware sunj kpa ne mɔ kufwiinjε timaa-o te-ro-o. ¹⁷ Amose se-ɔ, ɔkɛmaa ne ɔ kpa feye ɔ nyera Wuribware sunj kpa-ɔ, Wuribware e nyera mɔ. A lee feye Wuribware sunj kpa-ɔ monj de iyisi. M beε mo e tɔwe feye mone du nee feye Wuribware sunj kpa-ɔ.

¹⁸ Amose se-ɔ, mone ma sa a ɔko penna mɔ eyee. ɔko e bo mone-rɔ ne ɔ fa feye o nyi asenj kaye mɔ-rɔ, amɔ fεraa, sese-ɔ yuri eyee, na o kii feye kayaagyi-o, na ɔ nya kii onyiasenpo kasentij si. ¹⁹ A lee feye ketɔ ne kaye mɔ-rɔ asese ye ke gye kanyiasen-ɔ, Wuribware fεraa maa tee kemo ε kanyiasen.

Feye anenj ne baa kyorεε waa abwaresenj wore-ɔ-rɔ,

“Ne ɔ kra bokɔ ne bo ye bamo akatɔ a tenj-ɔ mɔ katεε-rɔ.”*

²⁰ Baa beε kyorεε waa abwaresenj wore-ɔ-rɔ feye,

* 3:19 Yobu 5.13.

“Wuribware nyi anyiasenpo mfere,
ne o nyi feye m maa waa kotoko.”*

²¹ Emene se ne mone e kaapo mone eyee sese dimaadi si? A lee feye keto kema gye mone lee nee. ²² Mo, Poul, na Apolos, na Peetroo, ane peee i kperi mone se nee ane e waa Wuribware kusun. Amose-ɔ kaye mo peee bo-ro bo sa mone nee. Haree mone te beee mone i wu ooo, haree mbeyoma beee kamere-ro ooo, keto kema ne ki te-o te bo sa mone. ²³ Keto se ne a du ane-ɔ e gye feye Kristoo e bo mone, ne Wuribware mo e bo Kristoo.

4

Ane ne Kristoo si Wuribware aya-ro ayerepo a kii feye bo mon nyi asen-ɔ

¹ Amose se-ɔ, ane Kristoo akoregyipo peee a bo Kristoo kaase-ɔ se-ɔ, mo e kpa a mon' fa mo, Poul, na Apolos mfere feye ane e gye Kristoo ayaafore ne Wuribware a lee mo akweero bo kaapo-ɔ. ² Keto ne ko kyɔ, ne ki tii si-o e gye feye ane a ayaafore-ɔ kaapo feye Wuribware e taare a ɔ kore bamo gyi. ³ Amaa m feraa, kana nkema ne mone beee boko e towe mo kunu si asen-ɔ a mon tiri mo bweeto. Kasentij si ma gyi mo fonfon asen. ⁴ Mon nyi keto ne ba taare a bo poro mo kemo se-ɔ. Amaa amo-ɔ maa kaapo nee feye kasentij ne mo a towe-ɔ, a lee feye oko ne o gyi mo asen-ɔ e gye ane nyanpe Kristoo. ⁵ Amose se-ɔ, mone ma gyi ane beee oko asen bu mo kero, na kake ne Wuribware i gyi okema asen-ɔ mon tee fo. Kake nsij amo e gye san ne ane nyanpe i kinji a ɔ bo ba-ɔ. Mo e gye ne o lee keto ne ko kweero kibugyii-ro-o kawu a ɔ bo kaapo. Mo e gye ne o lee asese mfere kawu. Ne oko ne mo ya waa ato, Wuribware e gye ne ɔ kyoro mo.

⁶ Mbeyoma, mo kosobee-ana, mo aa Apolos kenyare ne mo a bo towe asen bo kaapo mone, na mon' nya nyi feye mone ma waa keto ne baa kyoree waa abwaresen wore-ɔ-ro-ɔ kyon se. Mfaane ne mone oko maa kaapo mo eyee mo kosobee ko se, na o bu oko mo tosoo. ⁷ Ne nteto gbaa e gye ne a sa ne mone boko ye mone kyɔ boko? N gye Wuribware ase ne mone a nya keto kema ne mone de-o lee aaa? ɔɔ. Mo ase ne mone a nya keto kema ne mone de-o. Ne emene se ne mone e kaapo mone eyee?

⁸ O, mo a nyi feye mo aa Apolos asen mon tiri mone. Ne ane e bo-ro ooo, ane mon bo-ro ooo, mone de keto kema ne mone e kpa-ɔ. Mone a kyɔ kii ato awuye, mone a kii awure Wuribware a kuwure-o-ro, amaa ane mon tii mone se. Amo-ɔ dee a gye kasentij nee, weete mo e kpa, na ane aa mone nya tii abee se gyi kuwure. ⁹ A du nee feye mone a kii agyenkrepo, ne Wuribware a sa ne ane ne ane gye mo aya-ro ayerepo-ɔ a sii kamere-ɔ, feye ane ne Roma awuye de isoori nyanpe ko, ne bamo ne ba lwee bon-na a bo soori isoori-o-ro, bamo ne ba sa ne ba ka abee a bo mo-ɔ a sii kamere-ɔ. Ne a du feye kaye-ro asese peee na Wuribware a mbɔɔ ne bo bo soso-ɔ te soorikpa mfen ba deere ane, na bo nyi ane ne ane e waa-ɔ.

¹⁰ A bee a du nee feye mone ye ane ne ane e towe Kristoo kunu si asen timaa-o, a kaapo nee feye ane mon nyi asen, amaa mone feraa mone nyi asen, ne mone nyi keto kema ne ke gye Kristoo ato-ɔ wee! Ane a pou, amaa mone feraa mone bo len wee! Asese maa bu ane, amaa mone feraa ba bu mone wee! ¹¹ Bo fo ndɔ a kake mo, ane i wu akon na burufo nee. Aprakee ne ane i bun. Asese e da ane. Ane mon de ane fonfon elon. ¹² Ane fonfon asaree ne ane de ane i sun ane e kpa atanne ane i gyi. Asese ya saare ane, amo ane e kore Wuribware feye o yure bamo. Bamo e waa ane aworefɔɔ, amo ane e waa kanyite. ¹³ Asese ya sa senja bo kye ane, amo ane e baa ane eyee kaase ane i lee kana. Ane a kii akpafee asese ase bo fo ndɔ a kake-o.

¹⁴ Mon kyoree ato mo bo waa mone ipeere nee. Amaa mo a waa nee a m bo yii mone se feye mo gyi-ana ne mo e kpa bamo asen bweeto-ɔ. ¹⁵ Nyi damenanse feye akaapopo bo mone-ro, na bo nyi asen bweeto. Amaa haree mone i de akaapopo nkpen nkpen ne ba

* 3:20 Kilij 94.11.

kaapo mone Kristoo asen-ɔ gbaa, mone mon de ase bweetɔ. Kasentɩn si mo ya kii mone se Kristoo kowebɛɛ-rɔ nsan ne mo a bo tawe abwaresen gywii mone-ɔ. ¹⁶ Amose se-ɔ, mo e kore mone ne feye mon' kase mo kakyena-ɔ-rɔ. ¹⁷ Amose se-ɔ, mo i sun Timotii mo e kyonwe mone. A du ne feye mo a gye mo gyi ne mo e kpa mo asen-ɔ Kristoo kowebɛɛ-rɔ-ɔ, ne mo e kore mo mo i gyi. Mo e gye ne o nyinɩi mone se anen ne n te Kristoo kakyena-rɔ-ɔ. Mo kakyena amo na kam ne mo e kaapo asoree asoree-rɔ ton kemaa-ɔ gye kakonko nee.

¹⁸ Mone boko e fa feye ma lee kinɩi a m ba mone ase-ɔ se-ɔ. Amose-ɔ mone a waa akatolen. ¹⁹ Amaa ane nyanpe ya sure si, a maa kyee mo e ba mone ase. Mfen-ɔ ne mo i nu akatolen awuye mo feye bamo asun waase kyɔ bamo asenkparegyi aaa. ²⁰ Mone e kpa a mon' kaapo feye mone tii Wuribware a kuwure-o si, n gye senja kesa wore e gye ne a kaapo amo, amo mone de Wuribware keyaalen mone kakyena-rɔ. ²¹ Amose se-ɔ, kemo ne mone e kpa? N taa kokyokywee ba bo da mone bɛɛɛ n kpa mone asen na n yuri eyee ba mone ase aaa?

5

Mon' gya ebaye ɔwaapo ko lee mone asoree-ɔ-rɔ

¹ Mbeyamo asen ko bee a bo-rɔ. Mo a nu feye mone asoree agyi-o-ro oko a waa abusentɔ ko ne bamo ne bo maa sun Wuribware-ɔ gbaa maa waa anen a atɔ-ɔ. Ketɔ ne mo e kaapo-ɔ e gye feye ɔ kpa mo seka. ² Amo e gye anen feraa, emene ne mone e waa a mon' kaapo mone eyee? Ketɔ ne mon' waa-ɔ e gye feye mon' sa a ipeere nya mone, na mon' su. Mon' gya anen a sese ne ɔ waa anen a atɔ-ɔ lee mone asoree-ɔ-rɔ. ³⁻⁵ Haree mo fonfon a mon bo mone ase-ɔ gbaa ooo, mone asen bo mo kakpono-rɔ fee. N dee m bo mone ase nee, weete ane nyanpe Yeesuu kenya-re-rɔ mo a kyɔ bu mo ne ɔ waa anen a atɔ-ɔ kepɔ. Mon' gyanne, na mon' taa feye m bo mone ase. Mone ya gyanne, mon' ba ane nyanpe Yeesuu Kristoo keyaalen ne mone de-o bo tawe feye mone e ba anen a anyare-ɔ a mon' bo waa ɔbansam kesaree-rɔ. Mfen-ɔ ne o gyi aworefɔɔ, na kake nsi ne ane nyanpe i kinɩi a ɔ ba-ɔ, na ɔ nya morowe mo kra.

⁶ Atɔ mo a gye anen-ɔ se-ɔ, a mon bware feye mon' kaapo mone eyee. Abrese ya tawe feye, “Yiisi kafonfwee e gye ne ɔ sa a bodobodoo peee tin.” ⁷ Kaase e kaapo feye oko ebaye e taare a i tii si, na nkee asese bweetɔ waa ebaye. Amose se-ɔ, mon' gya ebaye ɔwaapo ne ɔ bo mone-rɔ-ɔ lee mone-rɔ, na mon' bee nya kyena, na baye ko ma sa a mone peee waa iyisi. A du ne feye san ne Yudaawuye i gyi Wuribware-a-kye-ane-yowe a ateese-o,* ba gye nkpeee lee yiisi peee ne ɔ bo bamo elon-nɔ-ɔ bo twee. Na bo bo mo kasannegyii-o wo. Kristoo du ne feye kasannegyii amo, ne ɔ yowe mo eyee sa ane, ne baa mo mo. ⁸ Amose se-ɔ, anen dee ne Yudaawuye i lee yiisi a bo lee bamo elon-nɔ-ɔ, ne ba wo Bodobodoo-ne-yiisi-mon-te-ro-o, anen dee ne ane lee kikisi na ebaye ne e ya san e bo ane nkpono-rɔ lee haree dedaa-ɔ bo twee, na ane waa itimaa, na ane gyi kasentɩn.

⁹ Wore ko ne mo a kyɔ kyoree bo kyonwe mone-ɔ-rɔ, mo a tawe ne feye mone aa bamo ne bo de kalyekpa bɛɛɛ kanyarekpa bɛɛɛ kipurima-o ma nare. ¹⁰ Mo a tawe anen-ɔ, n gye kaye mo-rɔ asese ne bo de kalyekpa bɛɛɛ kanyarekpa-ɔ, bɛɛɛ ba puri-o, bɛɛɛ bamo ne bamo akatɔ a pee atanne se-ɔ, bɛɛɛ bamo ne bo de apoo-o, bɛɛɛ ba sun ikisi-o ne n de. Feye anen a asese-ɔ ne n dee n de nee-ɔ, amo feraa a tiri feye mon' lee kaye mo-rɔ. ¹¹ Ketɔ ne mo e kpa a n tawe-ɔ e gye feye mone aa mo ne ɔ tee mo eyee feye Kristoonyi-o, ne o de kalyekpa-ɔ, bɛɛɛ o puri-o, bɛɛɛ mo akatɔ a pee atanne se-ɔ, bɛɛɛ ɔ saare asese-ɔ, bɛɛɛ ɔ gye ɔtabweepo-ɔ, bɛɛɛ apoo wuye-o bɛɛɛ o sun ikisi-o, ma kan nare. Mone aa anen a sese-ɔ ma kan kyena gyi gyare konko-rɔ gbaa. ¹² Amaa asese ne bo mon tii asoree-ɔ se-ɔ feraa, a mon gye ane asoree awuye kusun ne feye ane gyi bamo asen. Amaa bamo ne bo bo asoree-ɔ-rɔ-ɔ feraa, a gye mone kusun kyekkyee feye mon' gyi bamo asen. ¹³ Wuribware

* 5:7 Kelee Igyipiti 12.1-20.

e gye ne o gyi bamo ne bo mon tii asoree awuye-o si-o asen. Amose se-ɔ, feye anen ne baa kyoree waa abwaresen wore-ɔ-ro-ɔ,

“Mon' lee anen a sese-ɔ lee mone-ro,
na boye-ɔ ten tebɔ mone mbonɔ-ro.”*

6

Kristoo awuye ma kan taa abee yo sengyikpa

¹ Aseɛn ko beɛ a bo-ro. Amo e gye feye mone-ro ɔko na mɔ beɛko Kristoonyi ya nya asen, amɔ mone e taa asen-ɔ a mon' yaa asen gyipɔ ne ɔ maa sun Wuribware-ɔ ase, na o gyi asen-ɔ sa mone. Amɔ ipeere mon de mone feye mone a waa anen aaa? Emene se ne mone maa sa a mone asoree awuye bokɔ deere asen-ɔ-ro? ² Mone mon nyi feye san ko e ba a ɔ bo ba, na Wuribware sa mone ne mone gye mɔ asese-ɔ kpa feye mon' bo gyi kaye mɔ-ro asese asen aaa? Anen se-ɔ, amɔ mone fɔfɔn maa taare a mon' gyi nsengyii ne m bo mone mbonɔ-ro-ɔ ɔɔ? ³ Mone mon nyi feye ane Kristoo awuye i gyi Wuribware mbɔɔ asen aaa? Sanbotɔ asen ne a bo ane kakyena-ro sweere mɔ se-ɔ ne ane maa taare a ane gyi aaa? ⁴ Mone ya nya anen a nsengyi amo, emene se ne mone de mone e twee bamo ne bo mon tii asoree se-ɔ akato-ro? ⁵ Ipeere mon de mone aaa? Mone mon de onyiasenpo konko mone-ro ne ɔ taare a ɔ lɔnɔ nsengyi ne m bo mɔ beɛko-ana Kristoo awuye mbonɔ-ro-ɔ ɔɔ? ⁶ Ne mone e sa ne Kristoonyi e taa mɔ kosobee Kristoonyi ɔ yaa sengyikpa, bamo ne bo mon gye Kristoo awuye-o ase feye bo gyi bamo asen! Abaa!

⁷ Mon' sa a m bise mone feye mone a tee mone de abee mone naa sengyikpa-ɔ, a maa kaapo ne feye ɔbɔnsam a ko gyi mone se aaa? Fo kosobee Kristoonyi ya waa fo boye, beee oo ywii fo atɔ, fo ya nyite mɔ, a bo feye fo a yaa mɔ sengyikpa. ⁸ A mon bware feye mone a waa bokɔ boye. A mon bware feye mone Kristoo awuye wore wore gbaa a waa abee boye, na mone i ywii abee atɔ.

⁹⁻¹⁰ Mone mon nyi feye aboyewaapo maa taare a bo tii Wuribware a kuwure-o si aaa? Mone ma kan sa a ɔko penna mone asen mɔ se. Asese suyo ne bo maa taare a bo tii Wuribware a kuwure-o si-o e gye bamo ne ba sun ikisi-o na bamo ne ba waa kanyarekpa na kakyekpa-ɔ, na bamo ne ba puri-o, na anyare na mɔ kosobee anyare ne ba di feye ɔkyee na anyare-ɔ, na bamo ne ba ywii-o, na bamo ne bo de nyasepee-o, na bamo ne bo gye atabweepo-ɔ, na bamo ne ba saare asese-ɔ, na apoo wuye-o. ¹¹ Nsan-ɔ anen dee ne mone bokɔ dee mone du. Amaa ane nyanpe Yeessu Kristoo kanyare-ro, Wuribware a kufwiije-o a kpee mone eboye bo twee, ne ɔ taa mone bo sa Wuribware, ne oo lee mone lee mporo-ro.

Mone nyoware du ne feye Wuribware sunkpa-ɔ

¹² Mone bokɔ e towe feye, “Ane de kpa feye ane waa ketɔ kema ne ane e kpa-ɔ.”

To, amaa feraa n gye ketɔ kema ne mone de kpa feye mon' waa-ɔ e gye ne ke e kya mone-ro beee mone beeko-ana-ro. N ye ee, fo i de kpa feye fo waa kotɔko, ne kemɔ i de fo se keyaalen, amo feraa yowe kemɔ kowaa. ¹³ Mone dee mone e towe feye, “Ateese bo-ro bo sa kame nee, ne kame mɔ bo-ro bo sa ateese.” To, amaa san ko e ba a ɔ bo ba, ne Wuribware e nyera ateese-o na kame-o mpepeyo. Kebegya ko mɔ se beɛ, kayoware-ɔ mon te bo sa kakyekpa na kanyarekpa na kipurima nee, amaa mon' sa a ane taa ane nyoware bo sun ane nyanpe, na mɔ-ɔ mɔ deere ane nyoware se bo teere. ¹⁴ Wuribware a ba mɔ keyaalen bo kyinji ane nyanpe lee lowi-ro. Anen se-ɔ, anen dee ne o kyinji ane a ɔ lee lowi-ro. ¹⁵ Mbeyomɔ, mone nyi feye mone gye Kristoo kokowebee-ro asese nee. A du ne feye mone nyoware a kii Kristoo kayoware-ɔ kebegya dee-ɔ. Anen se-ɔ, amɔ a bware feye m ba mɔ kayoware ne ka gye Kristoo a kayoware a kebegya-ɔ dee-ɔ bo di

* 5:13 Mbraa kebeesa 22.22 (LXX).

opurimakyee ase aaa? Daabii daa! A ma ba aneη daa! ¹⁶ Mone mon nyi feye oko ne mō aa opurimakyee ya di, amō mō aa mō nyowore a kii kokonko nee eee? Aneη ne baa kyoree waa abwareseη wore-ɔ-ro-ɔ feye,

“Onyare e waaree okyee,
na mō aa mō ka a waa kanō kyena kii kokonko.”*

¹⁷ Amaa oko ne o tii Kristoo si-o, Kristoo na sese amo e borō Wuribware a kufwiine-o si na bō bō waa kanō konko.

¹⁸ Amose se-ɔ, mone ma waa kakyee kpa na kanyare kpa na kipurima. Ebaye ne e kon i tii si ne sese e waa-ɔ maa waa kayowore-ɔ iyisi. Amaa mō ne ɔ waa kakyee kpa na kanyare kpa-ɔ e sa ne mō fonefōn kayowore e waa iyisi Wuribware ase. ¹⁹ Mone mon nyi feye mone nyowore du nee feye Wuribware sunkpa ne Wuribware a kufwiine timaa-o te-ro-o ooo? O te mone ηkpono-ro a lee feye Wuribware ase ne mone a nya mō lee. Kasentij si, n gye mone e bō mone nyowore, amaa Wuribware e bō. ²⁰ A lee feye ɔ ɔ mone yawo leηse. Aneη se-ɔ, mon' ba mone nyowore bō waa aneη ne sese e nya a bō ηu aneη ne mone te-o, na bō kyoro Wuribware.

7

Awaareye asen

¹ Mbeyomō mō e kpa a n lee senbise ne mone a bise mō mone wore-ɔ-ro-ɔ kanō. Kemo ne ke gye ηkpee-ɔ bō lee awaareye asen se. Mō e fa feye onyare e mon waaree, ɔ waa atō. ² Amaa a bware feye onyare kema nya mō ka, na okyee kema mō nya mō kuri, na bō ma kyō mone-ro kee a mon' waa kakyee kpa na kanyare kpa na kipurima. ³ Onyare ma kine feye mō aa mō ka maa di, aneη de ne mō ka mō ma kine feye mō aa mō kuri maa di. ⁴ Onyare kayowore mon gye mō fonefōn lee nee, mō ka e bō kamō. Aneη de ne okyee kayowore mon gye mō fonefōn lee, mō kuri e bō kamō. ⁵ Amose se-ɔ mone ma kan kine kidi kekyee na kenyare kpa mō se, amō mone a kyō gye ηkpee waa kanō sure si feye mone ma di, na mon' nya nya san kafwee a mon' bō tii mone kebwarekore se feraa. Amō kamere-ro na mone aa mone ka-ana bee di. Mone ya kye kebee ya di mone ka-ana ase, Obansam e kyō mone-ro a mon' nya waa baye, a lee feye mone maa taare a mon' kra mone eyee. ⁶ Aneη a atō mō ne mō e tōwe mō i gywii mone-ɔ mon gye mbraa ne η ya lee Wuribware ase-ɔ, amaa a gye atō kō ne mō e sa mone kpa feye, amō e pre mone, mon' waa. ⁷ Kasentij si, weete mō e kpa feye sese peee kyena bō yō na bō mon waaree, feye aneη ne mō-ɔ mon waaree peee-ɔ. Amaa a maa taare a baare sa okema. Wuribware a sa ane okema na ketō ne o nyi ewaa bweetō, ne kō kwee mō beeko lee-ro-o.

⁸ Amose se-ɔ, η ye bamō ne bō mon waaree-ɔ na okyee ne bō gye akpenlekyee-ɔ a bware feye bō ma lee waaree. ⁹ Amaa bamō e ma taare a bō kra bamō eyee, amō feraa bō waaree. Mone ya waaree, a bware a kyōn feye mone a te, na mone mon waaree, na mone san mone gywii feye mon' waaree. ¹⁰ Awaareepo-ɔ mō, n de mbraa kō a m bō sa mone, n gye mō ase ne η ya lee, amaa ane nyanpe Kristoo ase ne η ya lee. Mbrea-ɔ e gye feye okyee ma kine mō kuri. ¹¹ Amaa mō ya kan kine mō kuri, ɔ ma kan kpa anyare, amaa ɔ sa a mō aa mō kuri a bee lōηη bamō mbontō-ro. Aneη de ne onyare mō ma kine mō ka.

¹² Mō-ɔ, n de asen a n tōwe gywii awaareepo-ɔ, a mon gye mbraa ne η ya lee ane nyanpe ase-ɔ nee. Amō e gye feye, onyare ya kii Kristoonyi, ne mō ka mon tee kii Kristoonyi, ne okyee-ɔ ya sure si feye mō aa mō kyena a bō bō yō, ɔ ma kan kine okyee-ɔ. ¹³ Aneη de ne okyee ya kii Kristoonyi ne mō kuri mon tee kii Kristoonyi, ne mō ya sure si feye mō aa mō kyena a bō bō yō, amō feraa ɔ ma kan kine mō kuri-o. ¹⁴ Ketō se ne amo-ɔ gye

* 6:16 Keleekaase 2.24.

anẹj-ɔ e gye feye Kristoonyi ɔkyee-ɔ a sa ne m̀d̀ kuri ne ɔ mon gye Kristoonyi-o mon lɛe o de iyisi Wuribware ase. Anẹj dɛɛ ne Kristoonyi ɔnyare-ɔ a sa ne m̀d̀ ka ne ɔ mon gye Kristoonyi-o m̀d̀ mon lɛe o de iyisi Wuribware ase. N gye anẹj, bamo gyi-ana de iyisi. Amaa amo-ɔ se-ɔ, bamo gyi-ana mon de iyisi Wuribware ase.

¹⁵ Amaa feye ɔnyare-ɔ bɛɛɛ ɔkyee-ɔ ne ɔ mon gye Kristoonyi-o, ne m̀d̀ e kpa a ɔ ya, ɔ sa a ɔ nare. Anẹj a asen m̀d̀ ne m̀d̀ e tawe mbeyom-ɔ maa njure ɔko ne oo sii o te m̀d̀ wore-ɔ nee. A lee feye Wuribware a tee ane nee feye ane bo kyena kayeyuri-ro. ¹⁶ Fo, ɔkyee, fo aa fo kuri e san mone te abɛɛ ase, fo e taare a fo tawe feye o kperi fo se a o kii Kristoonyi aaa? Bɛɛɛ fo, ɔnyare, fo aa fo ka e mon brawe abɛɛ se, fo e taare a fo kaapo feye o kperi fo se a o kii Kristoonyi aaa?

Mon' kyena anẹj ne mone dɛɛ mone te, ne Wuribware a tee mone feye mon' bo gya m̀d̀ se-ɔ

¹⁷ Amose se-ɔ, nj ye sese kyena anẹj ne Wuribware a sa m̀d̀ feye ɔ kyena-ɔ. ɔ kyena feye anẹj ne ɔ kyɔ o te, ne Wuribware a tee m̀d̀ feye ɔ bo gya m̀d̀ se-ɔ. Mbraa m̀d̀ ne m̀d̀ e kaapo asore-ɔ pɛɛɛ. ¹⁸ ɔkɛmaa ne baa ten m̀d̀ kotweetu pweɛ ne Wuribware a dɛɛ tee m̀d̀-ɔ ma len eyee feye o bun m̀d̀ kotweetu alɔpane-ɔ se. ɔkɛmaa m̀d̀ ne bo mon ten m̀d̀ kotweetu pweɛ ne Wuribware a dɛɛ tee m̀d̀-ɔ bee ɔ ma buwi kpa feye bo ten m̀d̀ kotweetu. ¹⁹ Haree ba ten fo kotweetu bɛɛɛ bo mon ten ooo, a mon gye atɔ ne a tiri-o. Ketɔ ne ki tiri-o e gye feye fo gya Wuribware a mbraa-ɔ se. ²⁰ M bee m̀d̀ e tawe anẹj ne m̀d̀ a tawe-ɔ dɛɛ feye ɔkɛmaa kyena anẹj ne ɔ dɛɛ o te, ne Wuribware a tee m̀d̀-ɔ. ²¹ Fo e dɛɛ fo gye kenya nsan amo, fo ma sa a anẹj a atɔ-ɔ tɔraa fo. Amaa fo e nya kpa feye fo e kɔre fo eyee, fo waa anẹj. ²² ɔko ne ɔ dɛɛ ɔ gye sese kenya-ɔ san ne ɔ bo kii Kristoonyi-o, a du nee feye m̀d̀ a bo kii ane nyanpe Kristoo ogyi-o, a lee feye ɔ nya m̀d̀ eyee lee ebɔye-ro. Anẹj dɛɛ ne m̀d̀ ne ɔ gye kaye m̀d̀-ɔ ogyi-o san ne ɔ bo kii Kristoonyi-o ma lɛɛ tawe feye ɔ gye ogyi, a lee feye ane nyanpe a tee m̀d̀ feye ɔ bo kii m̀d̀ kenya. ²³ A lee feye Kristoo a sɔɔ mone pɛɛɛ yawo lenlenɛ, ne mone a kii m̀d̀ anya. Amose-ɔ mone ma lɛɛ kii sese dimaadi anya. ²⁴ Amose se-ɔ, m̀d̀ kosobɛɛ-ana, mon' sa a ɔkɛmaa kyena anẹj ne ɔ kyɔ ɔ dɛɛ o te, ne Wuribware a tee m̀d̀-ɔ.

Awaareye asen nkyase

²⁵ Mbeyom m̀d̀ i lee mone senbise bo lee mbregyii si kanɔ. Mon de mbraa bo lee anẹj a asen m̀d̀ se bo lee ane nyanpe Kristoo ase, amaa m̀d̀ e tawe amo se asen timaa a n gywii mone. M̀d̀ a gye ɔko ne ane nyanpe a yure-o si-o, mone e taare a mon' kɔre m̀d̀ gyi, ma penna ɔko. ²⁶ M̀d̀ e kɔre m̀d̀ i gyi feye a bware sa sese feye ɔ kyena anẹj na ɔ ma waaree, a lee feye mbeyom ane i nj asen bweeto kaye m̀d̀-ɔ. ²⁷ ɔnyare i de ka, ɔ ma kan kine m̀d̀, amaa ɔnyare e mon tee waaree, ɔ ma lɛɛ buwi kpa ka. ²⁸ ɔnyare ya waaree, ɔ mon waa bɔye nee. Kabregyii m̀d̀ ya waaree, ɔ mon waa bɔye. Amaa m̀d̀ e kpa nee feye asen ne bamo ne ba waaree-ɔ i nj-o, mone ma nj amo.

²⁹ M̀d̀ kosobɛɛ-ana, ketɔ ne m̀d̀ e kaapo-ɔ e gye feye san mon lɛɛ ɔ kyɔ na kaye gye kɛɛ. Lee mbeyom bo ya, anyare waarepo kyena feye bamo a mon de aka-ɔ. ³⁰ Sunle-ana kyena feye bamo akatɔ a gyi-o. Bamo ne bamo akatɔ a gyi-o kyena feye bamo kakyena-ro a mon bo kɔne-ɔ. Bamo ne baa sɔɔ atetomonta-ɔ kyena feye n gye bamo e bo atetomonta ne baa sɔɔ-ɔ. ³¹ Bamo ne bo gye ayawogyipo-ɔ kyena feye bamo atetomonta a mon tiri-o. Ketɔ se ne m̀d̀ a tawe amo-ɔ pɛɛɛ-ɔ e gye feye anẹj ne kaye m̀d̀ du mbeyom-ɔ ka kyon ka ya nee. ³² M̀d̀ e kpa feye mon' lee mone eyee lee asen-ro. Mbeyom ɔnyare ne ɔ mon tee waaree-ɔ, ane nyanpe a asun-o tiri m̀d̀, ne ɔ len eyee feye ɔ waa ketɔ ne ki i gyi ane nyanpe akatɔ-ɔ. ³³ Amaa ɔnyare ne ɔ waaree-ɔ de m̀d̀ eyee o biri kaye m̀d̀-ɔ atetomonta nee, ne ɔ len eyee ɔ waa m̀d̀ ka na m̀d̀ akatɔ gyi. ³⁴ Amose se-ɔ, ɔ kpa a ɔ ba akatɔ anyo bo deere prantowa-ro. ɔkyee ne ɔ mon waaree-ɔ bɛɛɛ kabregyii ne ɔ mon waaree-ɔ, ane nyanpe asen tiri m̀d̀, ne ɔ taa m̀d̀ kakponɔ pɛɛɛ na m̀d̀ kayowore pɛɛɛ sa ane nyanpe.

Amaa okyee waarepo feraa, kaye mo-ro atetomonta asen tiri mo, ne o len eyee a o waa mo kuri na mo akato gyi.

³⁵ N gye sa ne mo e tawe amo-o na mone kakyena-ro waa len sa mone. Amaa mo e kpa mone kedamenansee nee. Keto ne mo e kpa-o peee e gye feye mon' waa ato ne a bware-o, na mon' taa mone nkpono peee bo sun ane nyanpe.

³⁶ Feye onyare ne baa kere okyee sa mo-o feraa, mo e ma taare a o kra mo eyee, ne okyee-o e kpa a o dan kyon awaareye se feraa, amo feraa, onyare-o waaree okyee-o. Amo-o mon gye boye. ³⁷ Nkee feraa bamo ya kere okyee sa onyare, ne onyare-o ya waa mo mfeere feye o maa waaree okyee-o, oko e ma yere mo feye o taa okyee-o, ne mo e taare a o kra mo eyee, ne mo ya tawe feye o maa waaree, amo feraa o waa ato. ³⁸ Amose se-o, okemaa ne o waaree-o a waa ato. Amaa oko ne o mon waaree-o a waa ato kyon oko ne o waaree-o.

³⁹ Mbeyamo okyee ne o waaree-o mon bo mo eyee na mo kuri san o te. Amaa mo kuri ya wu feraa, o de kpa feye o bee waaree oko ne o kpa-o. Amaa a tiri feye Kristoonyi ne o waaree. ⁴⁰ Amaa mo e korere a n gyi feye mo ya kyena na o mon lee waaree peee, ne mo akato i gyi bweeto. Anen ne m feraa mo e fa-o nee. Ne n nyi feye Wuribware a kufwiinje-o e gye ne o sa mo anen a mfeere-o.

8

Bo lee ateese beee mbo ne ba maa ba sa ikisi-o

¹ Mbeyamo mo i lee mone senbise ne mone a bise bo lee ateese beee mbo ne ba maa ba sa ikisi-o kana. Mone e tawe feye mone nyi asen, ne mone peee nyi feye kisi mon gye seye. Mbeyamo, fo i de kanyiasen wore, a mon kyoo, a lee feye kanyiasen e sa ne sese e kaapo mo eyee. Amaa fo e kpa fo beeko Kristoonyi asen feraa, fo e kya mo-ro na o waa len mo kokoregyi-ro. ² Amose se-o, oko e fa feye o nyi kotoko, amo feraa keto ne o nyi-o wore mon kyoo. ³ Amaa sese e kpa Wuribware asen, Wuribware e taa mo feye o gye mo sese nee.

⁴ To, bo lee mbo ne ba maa ba sa ikisi-o asen. Anen peee nyi feye keto ne ba tee feye ikisi-o mon de keyalen kaye mo-ro, a lee feye bo mon kee, ne ane nyi feye Wuribware feraa o gye okonko kpen nee. ⁵ A gye kasentij feye ato bweeto bo-ro ne asese e tee feye ikisi, ne ba tee anen a ato-o feye bamo nyanpe, ne ba sun emo feye emo a gye Wuribware fonfon-o. Anen a ikisi ma, bo ye amo ako bo sweere mo se, ne ako mo bo soso. ⁶ Amaa ane Kristoo awuye feraa, ane ase, ane se Wuribware gye okonko kpen nee, mo wore ne ane i sun, ane maa sun ikisi. Wuribware e gye ne o twee keto kema, ne ane bo-ro sa mo. Ne ane de nyanpe konko, mo e gye Yeesuu Kristoo. Mo se ne Wuribware a boroo bo twee keto kema, ne ane nkpa a lee mo ase.

⁷ Amaa n gye okemaa e gye ne o nyi amo-o peee. Asese ko a sun ikisi kyee, ne mbeyamo dee ne baa yowe emo kusun. Anen a asese-o ya gyi ikisi si ateese, bo san ba fa amo mfeere nee feye ikisi si ateese nee. Amose se-o, amo bamo idun e tenne bamo, na bamo nkpono-ro waa iyisi. ⁸ Mbembeyamo Wuribware mon tawe feye ane gyi ateese ko na a nya gyi mo akato. Anen e mon gyi, ane seye mon fo, ne ane ya gyi mo nee aaa, ane maa nya seye Wuribware akato-ro. ⁹ Amaa keto ne mo e tawe-o e gye feye, haree gbaa mone ya tawe feye mone de kpa feye mon' gyi ikisi si ateese a lee feye ikisi mon gye seye, mon' deere neenee, a lee feye mone ya gyi, a taare a sa a oko ne mo kokoregyi mon kyoo-o gyi, na o lee o waa eboye. ¹⁰ Feye oko ne mo mfeere maa kree ikyurowi-o ya nu feye fo ne fo ye fo de kanyiasen-o te kisi ase fo i gyi ateese, amo fo mon nyi feye a waa mo wore a o tii fo se a mon' dee gyi ikisi si ateese aaa? ¹¹ Mfaanee a kanyiasen mo ne fo ye fo de-o e sa a fo beeko ne mo kokore Kristoo gyi-o mon bo len-o yowe mo kokore Kristoo gyi bee ya sun ikisi. Fo mon nyi feye Kristoo a kperi fo aa mo peee se wu, ne bo lee anen ne fo e waa-o se, fo e kpa feye fo beeko lwee aworefoo deekpa-ro aaa? ¹² Mone e waa anen, amo-o a

kaapo nee feyε mone e waa mone beeko-ana Kristoo awuye ebaye nee. Ne mone bee mone e sa ne bamo ne bamo kokoregyi mon kyoo a kokoregyi-o ten se. Mone ya waa mone kosobe-ana ebaye anen-oo, keto e kaapo nee feyε mone e waa Kristoo gbaa ebaye nee. ¹³ Amose se-oo, keto ne mo e tawe-oo e gye feyε keto ne mo i gyi-o e sa a mo beeko Kristoonyi waa ebaye, amo feraa, ma lee wo kiyee peee. Mo ya waa amo-oo, mo e sa a mo beeko Kristoonyi waa baye.

9

Kristoo ayaa-ro ayerepo de kpa feyε bo kore ateese

¹⁻³ To, bo lee ateese asen se bee. Mone-ro boko maa bu mo feyε n gye Yeesuu ayaa-ro ayerepo-oo oko, ne bo ye a mon bware feyε mo a nya ateese na nkyu bo lee anen a kusun-o si-o. Mo i bise mone feyε mon de kpa feyε n waa keto kema aaa? A gye kayeba feyε n gye ane nyanpe Yeesuu a ayaa-ro ayerepo-oo oko aaa? Daabii! Keto ne ke e kaapo feyε n gye-oo e gye feyε mo a ba mo fonfon akato anyoo bo nu mo. Ne keto ne ko kyoo-oo e gye feyε mo fonfon a ba mone ase bo kaapo mone abwaresen, ne mone a kore amo gyi. Amose-oo, haree boko e ma kore a bo gyi feyε n gye Yeesuu a ayaa-ro ayerepo-oo oko, mone bweeto feraa, mone e kore mo a mon' gyi, beee? Amose se-oo, oko ya gyiiri mo asen mo ikii, anen ne mo e benjaa mo. ⁴ Ne m bee mo e benjaa anen a asese-oo feyε ane ya waa ayaa-ro ayerepo a kusun amo, mo aa mo nareberpo Bar-Nabas de kpa feyε ane nya ateese na nkyu lee ane kusun amo ne ane i sun-o si. ⁵ Ne ane bee ane de kpa feyε ane okema waaree okyee ne oo gye Kristoonyi-o, na mo e yo kpa na mo aa mo ka yo, feyε anen ne ane nyanpe Yeesuu a ayaa-ro ayerepo ne baa san-oo boko na Yeesuu mo tire-ana na Peetroo e waa-oo. ⁶ Beee mone e kaapo nee feyε mo aa Bar-Nabas wore feraa e gye ne ane waa kusun bo soo ane ateese aaa?

⁷ N taa soogyaanyi asen bo kaapo mone ε. Soogyaanyi e gye ne oo ka mo fonfon ateese koko aaa? Beee n gye anen de ne odoo i gyi ateese ne oo nya a oo lee mo ndoo-ro-oo ako aaa? Beee n gye anen ne enaate odeerepo i nuu kenypo ne oo nya a oo lee mo enaate-oo ase-oo koko aaa?

⁸ Kaye-ro ato ne mo a tawe bo kaapo mone-oo nee. Amaa Wuribware a mbraa-oo gbaa a tawe anen de. ⁹ Feyε anen ne Wuribware a tawe gywii ane odedaapo Mosis feyε oo kaapo ane-oo, oo ye,

“Fo i de naate fo i kyikye yaabraa se fo i lee ayaabraagyi-o,
fo ma kan nure mo kan se, na oo ma nya amo ako wo.”*

Amo enaate asen dooo ne Wuribware e tawe-oo ooo? ¹⁰ Mo a tawe amo-oo, n gye ane ne o de aaa? Kasentij si ane dimaadi ne oo kyore amo-oo sa, feyε oko ne oo banne iferi-o na oko mo ne oo forawe abwaye-o peee i sun ba kpa bamo ateese lee kodoo amo-ro a bo gyi nee. ¹¹ Ane asun e gye feyε ane dwii atodwii waa mone-ro, abwaresen kotawe-oo asen ne n de-o. Feyε anen ne odoo i gyi mo kodoo-ro ateese ne oo nya-oo ako-oo, ane ya kaapo mone abwaresen, ne ane ya kore ateese na ane gyi, amo-oo e kaapo nee feyε keto ne ane e kore-oo kyoo bweeto aaa?

¹² Boko i de kpa feyε bo kore anen a ato-oo lee mone ase, amo feraa, ane ne ane gye Yeesuu a ayaa-ro ayerepo-oo de kpa bweeto ane kyon bamo. Amaa ane mon gya amo se. Keto ne ane e kpa-oo e gye feyε a bware sa ane feyε ane gyi aworefoo, na kotoko ma nya taare kun Kristoo kunu si asen timaa-o kotawe, na a nya yo akato-ro. ¹³ M bee taa Wuribware kusun asen bo kaapo mone. Wuribware alonpo e waa bamo kusun lonkpa ne oo bo Wuribware sunkpa-oo. Ne bo lee anen se-oo, asese ya baa mbo beee ateese a bo bo lonpo Wuribware, alonpo amo e nya ayee na ateese amo ako a bo gyi.* ¹⁴ Anen

* 9:9 Mbraa kebeesa 25.4.

* 9:13 Kolonjo mbraa 6.16, 26; Mbraa kebeesa 18.1.

dεε ne ane nyanpe a sa mbraa feye bamo ne ba tawe Yeesuu Kristoo kunu si asen timaa-o nya bamo ateese gyise lee anen a kusun-o-ro.

¹⁵ Amaa m bee mo e tawe-ro, m feraa mo a ba mone ase-ɔ, mon nya mo ateese na nkyu ne weete n de kpa feye η nya-ɔ lee mone ase. Amaa mone ma fa feye mo a kyoree amo-ɔ nee na ηkee η nya kore kotoko mone ase. Mo ya wu, a bo feye mo a waa anen. Mo ya waa anen, amo feraa ma lee taare a η kaapo mo eyee feye mo i sun mo e sa mone na m ma kore seye. ¹⁶ Mo asen timaa-o kotawe-ɔ maa kaapo mo nee feye η kaapo mo eyee, a lee feye Kristoo e gye ne ɔ yere mo feye n tawe asen timaa-o. Mo ya yowe, o gyiri mo keseba. ¹⁷ Mo ya waa anen a kusun-o, na oko mon yere mo feye η waa, amo feraa mo e nya kakaka. Amaa Wuribware ya taa kusun mo waa mo asaree-ro, amo feraa mo e waa kusun amo ne ɔ sa mo feye η waa-ɔ dooo nee. ¹⁸ Amose se-ɔ, nteto e gye mo kakaka kaye mo-ro mfee? Mo kakaka e gye feye n de kpa feye n de asen timaa-o mo e sa akemaa na ma kore bamo seye. Amaa haree mo a de kpa feye η kore ateese lee oko ase gbaa ooo, mo-ɔ ma kore.

¹⁹ Ne m bee n de kpa feye η kine bokko nno kegyase, amaa mo e waa mo eyee feye mo a gye akemaa kenya-ɔ, na η nya taare sa a asese bweeto kii Kristoo awuye. ²⁰ Mo ya yo Yudaa awuye ase, n te feye Yudaanyi-o na η nya nya Yudaa awuye. Amaa feraa haree mo ne n gye Yudaanyi-o, mo a mon lee n gya bamo mbraa ne bo gya se-ɔ se, ne haree mo a kii Kristoonyi gbaa ooo, mo ya yo bamo ase, mo e taa mo eyee bo waa mbraa amo kaase nee a η nya nya bamo. ²¹ Anen dεε ne mo e kpa a η nya bamo ne bo mon gye Yudaa awuye-o, amo, mo ya yo bamo ase, mo e kyena nee feye bamo-ɔ, na ma gya Yudaa awuye mbraa-ɔ se. Amo-ɔ e kaapo nee feye mo a kye Wuribware a mbraa-ɔ ɔɔ? Daabii, n gye anen nee. N gya Kristoo mbraa se nee. ²² Feyε asese ko ya kore Kristoo gyi, ne bo lee bamo kokoregyi-o a mon kyɔ-ɔ se-ɔ, ne ba kisi kigyi ateese ko, m feraa, mo ya yo bamo ase, ma gyi ateese kema ne ba kisi kigyi-o. Amo katin e gye feye asese kema ne mo e to-ɔ, amo mo i kii nee feye bamo, na η nya ba ekpa eworese eworese bo sa a Wuribware morowe bamo bokko. ²³ Mfaanee ne mo e waa, ne mo e nya mo e tawe asen timaa-o, na mo-ɔ mo e nya amo se nyure.

²⁴ M bee taa kaye mo-ro ato bo kaapo mone. Asese bweeto e sere enan, amaa okonko wore e gye ne o gyi si. Amose se-ɔ, mo e tawe mo i gywii mone feye mon' ηweenan anen ne mone e nya a mon' gyi si nya ketannebu-o. ²⁵ Okemaa ne ɔ ηweenan-ɔ e kya se ɔ ηweenan kake kema nee, na ɔ taare kra mo eyee keto kema-ro. Ketannebu ne oko ne ɔ ηweenan a o gyi si-o e nya-ɔ e gye ato ko ne bo de afaa ba lo ba bo kuriikurii feye kuwurepa-ɔ bo de ba kyena mo kunu si-o. Amaa mone feraa mone sere mone e kpa kuwurepa ne ke bo Wuribware se, ne ke maa nyera-ɔ nee. ²⁶⁻²⁷ Amose se-ɔ, n gye sa ne n sere kwaa. M bee taa feye n du nee feye oko ne ɔ da akuntin-o, amaa n gye afwii ne mo e da. Mo e da mo fonfon kayowore nee, na n taare ηu keto ne ke bo mo kakpono-ro-ɔ. N gye anen, mo ne mo e tawe asen timaa-o mo i gywii bokko-ɔ mon fo feye η nya ketannebu Wuribware se.

10

Keto se ne ane yowe ikisi kusun-o

¹ Mo kosobe-ana, mo e kpa a mon' nyinji keto ne kaa waa Yudaa awuye adedaapo-ɔ san ne bo gya Mosis si-o, na anen ne Wuribware a kun bamo-ɔ, na anen ne oo gyiri bamo keseba bo lee bamo ebye se-ɔ se. Wuribware kowore a ba kaase bo kun bamo, ne kaa gye bamo ηkrɛ kimukee-ro mfen san kema. Ne kaa bee gye bamo ηkrɛ, ne baa taare ten Ɔpo Pipee-o-ro sweere woresε se.* ² Keto ne kaa waa bamo kowore-ɔ kaase na ɔpo-ɔ-ro du nee feye bamo a bo bamo asuu-o, ne asuu kebɔ mo e kaapo feye bo gya Mosis si. ³ Bamo peee a gyi ateese ne aa lee Wuribware se ba-ro-ɔ.* ⁴ Bamo peee a nuu

* **10:1** Kelee Igyipiti 14.21-22. * **10:3** Kelee Igyipiti 16.13-35.

nkyu ne η ya lee kefore-ro ton kema ne baa ya-o. Kasentij si, n gye kefore-o ya sa bamo nkyu, amaa Kristoo fonfon.* ⁵ Amaa amo-o peee gbaa, Wuribware akato mon gyi bamo bweeto se, amose se-o ne bamo okema a wu kpa-ro lee kimukee kunu mo ya kya non a kunu-o si. ⁶ Mbeyomo keto ne kaa waa bamo-o i yii ane se feye ane ma kpa ato ne a mon bo dan-o, ⁷ na ane ma sun ikisi feye bamo-o. Kake nko ne baa seri kisi ato ko ne a du feye kakpenyaree-o, ne baa sun amo. Feye anen ne baa kyore abwaresen wore-o-ro-o.

“Ne baa kyena gyi, ne baa nuu,
ne nkee baa kos ba kyaa ba sa kisi-o,
na ba soori ba gyi bamo akato.”*

⁸ Bee, ane ma waa kakyekpa na kanyarekpa feye anen ne Isireelii awuye amo a waa-o. Bamo a waa anen a ato-o se-o, bamo nkpren adunyo na nsa a wu kake konko.* ⁹ Ane ma towe feye Wuribware mon bware, feye anen ne bamo boko a waa, ne Wuribware a sun awo bo dunwi dunwi bamo mo-o.* ¹⁰ Ane bee ane ma kan tee feye anen ne bamo boko a waa ne Wuribware a sun mo mbao-o oko feye o bo mo bamo-o.

¹¹ Amo peee ne aa waa bamo-o ne Mosis a kyore waa abwaresen wore-o-ro na ane ne ane te mbeyomo-o ma lee waa anen a ebaye-o. Bo lee feye ane te mbeyomo a kaye mo ne ka kpa a ka gye kee-o-ro. ¹² Amose se-o, mo ne o fa feye o yere kenken-o, na o maa waa baye-o, sa se na o ma nya lwee kowaa ebaye-ro. ¹³ San kema ne Obansam e ky mo ne-ro a o kee-o beee asen ya to mone, mon' nyinji si feye anen a ato-o e to sese san kema. Amaa Wuribware maa lanje mo kan. O maa sure asen ne a ky mo ne, ne mone maa taare a mon' lee amo-ro-o to mone. Wuribware e kaapo mone kpa ne mone e bor se a mon' bo lee amo-ro-o. Mfaanee ne mone e taare a mon' nya kanyite aworefao-ro.

¹⁴ Amose se-o, mo akosobe timaa, mon' yowe ikisi kusun. ¹⁵ N nyi feye mone nyi asen, amose se-o mon' deere keto ne mo a towe-o-ro sa mone eyee. ¹⁶ Ane Kristoo awuye ya gyanje feye ane gyi ateese ne ba gyi ba nyinji ane nyanje na mo lowi-o, ane e taa kotorenkyu na nta nee, ne ane e sa Wuribware anse ane e wee se. Ne ane ya nuu kemo-ro, aa waa nee feye ane peee i nuu Kristoo mbogya-o. Anen dee ne ane ya ke bodobodo-ro ane i gyi, ne a du feye ane peee i gyi Kristoo koyowaregyi-o. ¹⁷ A lee feye bodobodo konko kpen e bo-ro ne ane peee i ke-ro ngyingyii ngyingyii ane e wo. Amo-o e kaapo nee feye, haree ane e ky bweeto nee ooo, ane mo ane de kan konko.

¹⁸ Mon' sa a taa Isireelii awuye bo towe asen. Bamo ya mo kab bo lanje Wuribware, ne baa wo kiyee-o, a kaapo nee feye bamo peee e waa kan ba sun Wuribware. Anen-o e kaapo nee feye bamo aa bamo kosobe-ana na Wuribware de kan konko nee. ¹⁹ Mbeyomo, mone Kristoo awuye ya wo kiyee ne baa mo sa kisi-o, a mon bware. Mo kotowe anen-o e kaapo feye ateese beee mo ne ba mo ba sa kisi-o de ton aaa? Ne m bee mo e kaapo feye kisi de keyaalen beee ke kee aaa? ²⁰ Daabii! Keto ne mo e kaapo-o e gye feye n gye Wuribware beee ikisi ne ikisi asunpo e mo anen a mo-o ba sa. Ba fa feye ba sun ikisi kasentij si nee. Amaa Obansam na mo kame-ro awuye ne ba sun. Mbeyomo ma kpa feye mon' kii Obansam asunpo. ²¹ Mone maa taare a mon' nuu ane nyanje Yeessu a nta-o na mon' bee nuu Obansam a nta-o. Mone maa taare a mon' gyi ane nyanje a ateese-o na mon' bee gyi Obansam lee-o. ²² Mone ya waa anen, mone e sa a ane nyanje dun fwii mone se. Mone bo len mone ky mo aaa?

²³ Amaa mone boko e towe feye, “Ane de kpa feye ane gyi ateese kema.” To, a gye kasentij, amaa n gye ateese kema kigy e bo dan, n gye ateese kema kigy mo e gye ne ke e kya boko-ro. ²⁴ Oko ma kan waa keto ne ke bo dan sa mo wore-o. Okema len eyee waa keto ne ke e kya mo beeko-ro-o. ²⁵ To, mone de kpa feye mon' soo kiyee ne ba fe

* **10:4** Kelee Igyipiti 17.1-7; Anyare kekare 20.1-13. * **10:7** Kelee Igyipiti 32.6. * **10:8** Anyare kekare 25.1-9.

* **10:9** Anyare kekare 21.5-6.

kegya-rɔ-ɔ. Haree atɔ mɔ asen e tɔɔraa mone gbaa ooo, mone ma kan bise mfen ne kiye amo a lee ba-ɔ. ²⁶ A lee feye baa kyore abwaresej wore-ɔ-rɔ feye,

“Sweere mɔ ne ɔ da-ɔ, na mɔ ketɔ kema mɔ,
Wuribware e bo.”*

²⁷ Feye sese ne ɔ mon gye Kristoonyi-o ya nyinji fo ateese, ne fo e kpa a fo ya gyi, amo feraa gyi ketɔ kema ne oo nyinji fo a fo bo gyi-o. Haree mfen ne ateese amo a lee-ɔ asen e tɔɔraa fo gbaa ooo, fo ma kan bise mfen ne ateese amo a lee-ɔ. ²⁸ Amaa oko ya tawe gywii fo feye, “Kisi si ateese nee,” amo feraa fo ma kan gyi amo. ²⁹ N gye mone kunu si ne mo e tawe amo-ɔ. Amaa sese ne ɔ tawe gywii mone feye kisi si ateese nee-ɔ se ne mo e tawe anen. Fo ya gyi, fo e taare a fo sa a o lwee ebye-rɔ. Mone oko e tawe feye, “Mo i de kpa feye n gyi ketɔ kema, ne nkee ntetɔ se ne oko e tawe amo asen ne a tiri mo?” ³⁰ Oko bee ɔ tawe feye, “Mo ya sa Wuribware anse wee ateese ne mo i gyi-o si, ne nkee emene se ne oko ya porɔ mo amo kigyi si, ne a tiri mo?”

³¹ Mo i lee amo-ɔ kan feye ketɔ kema ne fo e waa-ɔ, haree fo i gyi nee beee fo i nuu nee beee ketɔ kema nee ooo, waa na asese nya kyoro Wuribware. ³² Amaa fo ma kan waa ketɔ ne ke e sa a Yudaa awuye beee bamo ne bo mon gye-ɔ beee Wuribware asree awuye idun fwii fo se-ɔ. ³³ Mon' kase mo kakyena-ɔ-rɔ. Ma kpa ketɔ ne ke e kya mo wore-rɔ-ɔ, amaa mo e len eyee mo e kpa a asese akatɔ gyi ketɔ kema ne mo e waa-ɔ se nee, na Wuribware morowe bamo.

11

¹ Amose se-ɔ mon' kase mo-rɔ feye anen de ne mo e kase Kristoo-ro-o.

Anen ne akyee waa san ne ba waa asree-ɔ

² Mone a waa atɔ feye mone a nyinji anen ne mo kakyena-rɔ du-o si, ne mone a gya abwaresej kekaapo ne mo a kaapo mone-ɔ se. ³ To, mbeyomɔ bo lee akyee kunu si asen ne mo e kpa a mon' nu kaase feye, okyee kunu e gye onyare, ne onyare kema kunu gye Kristoo, ne Kristoo kunu gye Wuribware. ⁴ Amose-ɔ onyare kema ne ɔ kore kebwarekore beee ɔ tawe ketɔ ne Wuribware a lee bo kaapo mo-ɔ, ne o de atɔ o bun mo fonfon kunu si-o de ipeere ɔ mɔ mɔ eyee nee. ⁵ Ne okyee kema mɔ ne ɔ kore kebwarekore beee ɔ tawe ketɔ ne Wuribware a lee bo kaapo mo-ɔ, ne seye mon bun mɔ kunu si-o de ipeere ɔ mɔ mɔ eyee nee. Mo ya waa amo-ɔ, a kaapo nee feye okyee ne oo see mɔ ipwii peee bo twee-ɔ bo mɔ. ⁶ Mo e ma bun mɔ kunu si, mon' sa a bo see mɔ ipwii. Amaa amo a gye apeeresen sa okyee feye o see mɔ ipwii-o si-o, mon' sa a o bun mɔ kunu si.

⁷ Ketɔ se ne onyare ma bun mɔ kunu si-o e gye feye Wuribware a twee mɔ nee feye anen ne mɔ fonfon du-o de, na bo borɔ mɔ se bo nu Wuribware a kedabe-ɔ. Amaa okyee ne ba borɔ se a bo bo nu onyare-ɔ kedabe. ⁸ A mon gye feye okyee ne Wuribware a bo twee onyare, amaa onyare gye nkpeese-ɔ kibowii ne Wuribware a bo twee okyee gye nkpeese-ɔ. ⁹ A bee a mon gye feye okyee se ne Wuribware a twee onyare. Amaa onyare se ne ɔ twee okyee. ¹⁰ Amo katin e gye feye okyee bun mɔ kunu si, na a kaapo feye mɔ kuri de mɔ se keyaalen, na a kaapo feye ɔ bonyaa Wuribware mbɔ. ¹¹ Amaa a mon gye ane nyanpe kepre nee feye onyare te na okyee mon bo mɔ ase. Anen de a mon gye mɔ kepre nee feye okyee i te na onyare mon bo mɔ ase. Amo-ɔ de a du mfaanee nee, weete kenana i muri. ¹² Ketɔ ne mo e tawe-ɔ e gye feye okyee a lee onyare kayowore-rɔ nee, amaa okyee e gye ne ɔ kowe onyare. Ne Wuribware e sa bamo peee nkpa.

¹³ Mone fonfon a deere-ɔ, a bware feye okyee kore kebwarekore, na ɔ mon taa seye bo bon mɔ kunu si aaa? ¹⁴⁻¹⁵ A mon gye kasentij feye asese ne bo bo ton kema-ɔ e tawe

* 10:26 Kilin 24.1.

feyε a gye ipeere bō sa ɔnyare feyε mō a de ipwii sōswee aaa? Amaa ɔkyee i de ipwii sōswee, a sa ne ɔ waa dan, n gye aneñ nee eee? Wuribware a sa ɔkyee ipwii nee feyε i kii mō kyiiimu. ¹⁶ Amaa ɔkō e kpa a o gyiiri amō-ɔ ikii feraa, mō e beññaa seɛ-ɔ feyε akyee kibun anju si-o gye ane ananatō nee, ne Wuribware asoree awuye gya se.

Anē nyanpe a ateese ne ba gyanne ba gyi ba nyiñi mō-ɔ asen
(Matiyo 26.26–28; Maak 14.22–24; Lukas 22.17–20)

¹⁷ Mbeyamō asen kō bee a bō-rō, ne n de a n tōwe gywii mōne, a lee feyε aneñ ne mōne e gyanne asoree-rō-ɔ maa sa ne mō e kyorō mōne. Kasentij, mōne e waa atō bōye mōne kyōñ kitimaa. ¹⁸ Kemo ne ke gye ñkpeε-ɔ e gye feyε mō a nu feyε mōne ya yō asoree, mōne i ke-ro ntun si ntun si mōne wōre wōre nee. A du feyε amō-ɔ gye kasentij. ¹⁹ Mō e kōore mō i gyi feyε a tiri feyε ikii ba mōne mbonṭō-rō, na e taare sa a ɔkema nju bamō ne bamō lee gye kasentij, na bamō ne bamō lee mōñ gye kasentij-o. ²⁰ To, mōne ya gyanne mōne i gyi ane nyanpe a ateese-o, mōñ' nyiñi mō ne mōne i gyi mō ateese-o. ²¹ Amaa mōne feraa mōne ya gyanne, mōne ɔkema i gyi mō wōre nee. Na mōne bōkō mō e bwēe, na mōne bōkō mō te na akōñ de bamō. ²² Abaa! Mōne mōñ de mōne fñfñ elōñ ne mōne e kyena-rō, na mōñ' gyi, na mōñ' nuu pwεε na mōñ' dεε yō asoree-ɔ ɔɔ? Mfaanεε-ɔ a kaapo nee feyε mōne a maa bu Wuribware asoree agyi ne bō gye atiripō-ɔ se-ɔ, mōne maa bu Wuribware asoree. Emene ne mō e tōwe amō-ɔ asen a n gywii mōne-ɔ nee? N kyorō mōne aaa? Ma kyorō mōne, daa!

²³ To, ane nyanpe Yeesuu fñfñ ase ne mō a nya abwaresen kekaapo mō lee, ne mō a kyō tōwe amō asen gywii mōne feyε ane nyanpe Yeesuu a gyi bodobodoo kanye kō ne Yudas Kariyotinyi a gyi mō kidiburo-o. ²⁴ Ne ɔ sa Wuribware anse, ne ɔ tenje bodobodoo-o-ro tōwe feyε, “Mō koyowaregyi ne n de mō e sa mōne-ɔ nee, na mōñ' dee bō nyiñi mō.” ²⁵ Aneñ dεε ne, bamō a gyi lowe-ɔ, ne ɔ taa nta kotorenkyu bōrō, ne ɔ tōwe feyε, “Kotorenkyu na nta mō yere bō sa etañ popwεε ne Wuribware e ba mō mbogya a ɔ bō tii emō kanō-ɔ nee. Sañ kema ne mōne ya gyanne mōne e kpa a mōñ' nuu mmō, mōñ' waa aneñ ne mō e waa mbeyamō-ɔ, na mōñ' bō nyiñi mō.” ²⁶ Amose se-ɔ, sañ kema ne mōne ya gyanne a mōñ' gyi bodobodoo mō, na mōñ' nuu nta mō, mōne e tōwe mōne gywii abεε ketō se ne ane nyanpe a wu-o nee. Na mōñ' dee waa aneñ bō fō sañ ne ɔ bee o kiñi a ɔ ba-ɔ.

²⁷ Amō-ɔ se-ɔ fōkō ne fō ya gyi ane nyanpe bodobodoo nuu mō nta-ɔ katōmaabu-ro, amō feraa ɔ waa bōye ɔ bō kye ane nyanpe koyowaregyi na mō mbogya-ɔ nee. ²⁸ Pwεε na ɔkō bō gyi aneñ a bodobodoo amō, na o nuu nta amō-ɔ, amō-ɔ ɔ gye ñkpeε deere mō fñfñ kakponō-rō kee. ²⁹ ɔkō ya wō aneñ a bodobodoo-o, ne oo nuu aneñ a nta-ɔ, ne ɔ mōñ nu kaase feyε a yere bō sa Kristoo koyowaregyi nee, amō feraa ɔ sa ne Wuribware i bu mō kepō. ³⁰ Amose se-ɔ ne mōne-rō bweētō mōñ bō leñ, ne ba lō, ne bamō bōkō gbaa a wu. ³¹ Amaa ane ya nju ane anju-ro na ñkponō-rō pwεε ne ane e dεε yō ane nyanpe a ateese kigyi-o-ro, amō feraa Wuribware mōñ de kpa ne ɔ yere se a ɔ bō bu ane kepō-ɔ. ³² Amaa amō e gye feyε Wuribware e gye ne o bu ane kepō, na o gyiiri ane kesebō mbeyamō, a du nee feyε ɔ bera ane, na ane ma tii kepō kibu na kesebōgyiiri ne ɔ sa a kaye-rō asεε ebōye awaapo i nju-o si, sañ ne ɔ ba a ɔ bō gyi asεε pεεε asen-ɔ.

³³ Amose se-ɔ, mō kosobεε-ana, mōne ya bō gyanne a mōñ' gyi ane nyanpe a ateese-o, mōñ' dee kpa abεε nju pwεε na mōñ' dεε gyi ateese-o. ³⁴ Akōñ i de ɔkō, mōñ' sa a ɔ gye ñkpeε gyi mō lōñ-nō pwεε. N gye aneñ, Wuribware i bu mōne kepō.

Bō lee asen ne a sañ, ne mōne a bise mō amō-rō-ɔ, mō ya ba mō e sa mōne amō se mbraa.

12

Aketō ne Wuribware a kufwiñe timaa-o i ke-o asen

¹ Mbeyomɔ, mɔ kosobɛɛ-ana, n de asen̄ ko a n tɔwɛ gywii mone bɔ lee aketɔ ne Wuribware a kufwiine timaa-o i ke-o kunu si. ² Mɔ e kpa a mon' nu feye pwɛɛ ne mone a bɔ kii Kristoo awuye-o, atɔ ko e yaa mone ikisi ase san̄ kemaa, ne mone i sun̄ emɔ. Amaa mone mon̄ nu asen̄ kemaa lee emɔ ase. ³ M bee mɔ e kpa a η kaapo mone anen̄ ne, ɔko ya tɔwɛ Kristoo kunu si asen̄, mone e taare a mon' nu mfen̄ ne mɔ asen̄-ɔ e lee-ɔ. Sese ya da Yeesuu yii, n gye Wuribware a kufwiine timaa-o ya sa ne ɔ sa sen̄sa. Amaa sese-ɔ ya tɔwɛ ε, “Yeesuu gye mɔ nyanpe nee” fɛraa, a kaapo nee feye Wuribware a kufwiine timaa-o ya sa ne ɔ sa mfaanɛɛ a sen̄sa-ɔ.

⁴ Mbeyomɔ aketɔ ne Wuribware a kufwiine timaa-o i ke-o bɔ-rɔ eworese eworese, amaa amɔ pɛɛɛ mɔ a lee Wuribware a kufwiine-o dɛɛ ase nee. ⁵ Asun̄ eworese eworese bɔ asɔree-rɔ ne Kristoo awuye e waa, amaa nyanpe konko ne ba sun̄ ba sa. Mɔ e gye Kristoo. ⁶ ɔkemaa naa kpa eworese eworese se o de aketɔ ne Wuribware a kufwiine timaa-o a ke mɔ-ɔ o de o sun̄ ɔ sa Wuribware. Amaa Wuribware konko-ɔ dɛɛ ya sa bamɔ ɔkemaa na atɔ ne o nyi ewaa-ɔ. ⁷ Mbeyomɔ ketɔ ne Wuribware a kufwiine-o a sa mmɔ-ɔ bɛɛɛ mmɔ-ɔ, a bware bɔ sa ane pɛɛɛ. ⁸ Wuribware a kufwiine-o e sa sese ko keyaalen̄ ne ɔ taare a o nu atɔ ne Wuribware a bɔ kweerɔ bokɔ se-ɔ kaase, na ɔ kaapo amɔ-rɔ. ɔko mɔ, ɔ sa mɔ keyaalen̄ feye o ηu kasentij-o, na ɔ kaapo kamɔ-rɔ. ⁹ Wuribware a kufwiine-o dɛɛ e gye ne ɔ sa ne bokɔ e kɔare ba gyi kebanse, ne bokɔ mɔ, ɔ sa keyaalen̄ feye bɔ bɔ kya alɔpɔ. ¹⁰ Bokɔ mɔ, Wuribware a kufwiine-o e sa bamɔ keyaalen̄ ne bɔ de ba waa akpeneyeetɔ. Bokɔ mɔ, ɔ sa keyaalen̄ ne bɔ de ba tɔwɛ ketɔ ne Wuribware a lee bɔ kaapo bamɔ-ɔ. Bokɔ mɔ, Wuribware e sa bamɔ mɔ kufwiine feye bɔ bɔ pini feye Wuribware a kufwiine-o bɛɛɛ kagyaa e gye ne ka te ɔko se. Bokɔ mɔ, ɔ sa bamɔ keyaalen̄ feye bɔ sa sen̄sa ko ne bamɔ fonfon̄ maa nu mɔ-rɔ-ɔ. Bokɔ mɔ, ɔ sa bamɔ keyaalen̄ feye bɔ bɔ kaapo anen̄ a sen̄sa-ɔ kaase. ¹¹ Wuribware a kufwiine-o dɛɛ e gye ne o de bamɔ o sun̄ asun̄, ne o ke ɔkemaa mɔ aketɔ ne ɔ bɔ waa asun̄ sa Wuribware-ɔ.

Kayowɔre a ke-ro ke-ro bweeto

¹² N taa feye nyin̄kpase kayowɔre a ke-ro ke-ro bweeto, amaa kamɔ pɛɛɛ mɔ gye kayowɔre konko-ɔ dɛɛ nee. Anen̄ dɛɛ ne Kristoo asɔree-ɔ a ke-ro ke-ro bweeto, amaa amɔ pɛɛɛ mɔ gye akonko nee. ¹³ Ane Kristoo awuye dɛɛ ne san̄ ne baa bɔ ane asuu-o, baa bɔ ane bɔ waa kayowɔre konko-rɔ. A mon̄ tiri feye ane gye Yudaa awuye bɛɛɛ ane mon̄ gye Yudaa awuye, anya bɛɛɛ agyi, ane a kɔare Wuribware a kufwiine konko-ɔ dɛɛ nee waa ane ηkponɔ-rɔ.

¹⁴ Nyin̄kpase kayowɔre mon̄ gye kokonko, kaa ke-ro ke-ro nee. ¹⁵ Feye keyaapapaa ya tɔwɛ feye, “Mɔ a mon̄ gye kesaree-ɔ se-ɔ, mon̄ tii kayowɔre-ɔ se,” emene ne mɔ kotɔwe anen̄-ɔ e sa a a waa kasentij? ¹⁶ Bɛɛɛ kesebɔ ya tɔwɛ feye, “Mɔ a mon̄ gye kekato-ɔ se-ɔ, mon̄ tii kayowɔre-ɔ se,” emene ne mɔ kotɔwe anen̄-ɔ e sa a a waa kasentij? ¹⁷ Feye kayowɔre-ɔ pɛɛɛ gye kekato nee-ɔ, weete emene ne ka waa a ka nu ketɔ kemaa? Ne kayowɔre-ɔ pɛɛɛ gye kesebɔ nee, weete emene ne ka waa a ka nu sɔ? ¹⁸ Amaa kasentij si Wuribware ya ba kayowɔre-ɔ kebegya kemaa bɔ kyena kamɔ kyenakpa mɔ kepre se. ¹⁹⁻²⁰ Kayowɔre ne ka de kebegya konko wore-ɔ mon̄ gye kayowɔre nee, amaa abegya abegya e gye ne a tii abɛɛ se, ne a waa kayowɔre mumwii. ²¹ Amose se-ɔ, kekato maa taare a ke tɔwɛ gywii kesaree feye, “Fo asen̄ mon̄ tiri mɔ.” Ne kunu maa taare a ke tɔwɛ gywii ayaapapaa feye, “Mone asen̄ mon̄ tiri mɔ.”

²² Amose-ɔ fo ya deere, fo i ηu feye ane maa taare a ane kyena, na ane kayowɔre abegya abegya ne a mon̄ bɔ len̄-ɔ mon̄ te ane se. ²³ Kasentij si kayowɔre abegya abegya amɔ ne ane deere se nɛɛɛɛ. Ane kayowɔre mfen̄ ne ipeere si a mon̄ da kawu-o ne ane i bu bweeto. ²⁴ Amaa ane kayowɔre mfen̄ ne a bɔ dan̄ kedee-ɔ asen̄ mon̄ tiri ane bweeto. Wuribware a ba kayowɔre abegya abegya bɔ kya abɛɛ se kpa ko se nee feye ane bu kayowɔre abegya ko ne a mon̄ bɔ len̄-ɔ bweeto. ²⁵ ɔ waa amɔ-ɔ nee a kayowɔre nya

waa kanɔ kɔŋkɔ, na kayɔwɔre kebɛgya kemaa nya deere kamo bɛɛkɔ se. ²⁶ Kayɔwɔre kebɛgya kɔ i ŋu asɛŋ, amɔ abɛgya ne a saŋ-ɔ pɛɛɛ i ŋu asɛŋ nee. Feyɛ bamɔ ya kyɔrɔ kayɔwɔre-ɔ kebɛgya kɔ, amɔ abɛgya ne aa saŋ-ɔ pɛɛɛ akatɔ a gyi.

²⁷ Anɛŋ dɛɛ ne mɔnɛ du-o nee. Mɔnɛ pɛɛɛ a tii abɛɛ se mɔnɛ gye Kristoo kayɔwɔre nee, ne ɔkɛmaa gye kamo kebɛgya kɔ. Anɛŋ a kayɔwɔre-ɔ e gye asɔrɛɛ-ɔ. ²⁸ Asɔrɛɛ-rɔ Wuribware a lee asɛsɛ bɔ gya abɛɛ se nɛɛnɛɛ nee. Bamɔ ne bɔ gye ŋkrɛɛ-ɔ e gye mɔ ayaa-rɔ ayɛrɛpɔ, bamɔ ne bɔ gya se nyɔsɛpɔ-ɔ e gye akyaamɛɛ, asɛsɛpɔ-ɔ e gye akaapɔpɔ, bɔkɔ mɔ e gye bamɔ ne ba waa akpɛŋɛyɛɛtɔ-ɔ, bɔkɔ mɔ e gye bamɔ ne ba kya alɔpɔ-ɔ, bɔkɔ mɔ e gye bamɔ ne ba kya bɔkɔ-rɔ-ɔ, bɔkɔ mɔ e gye bamɔ ne ba deere asɛŋ ne a bɔ asɔrɛɛ-rɔ se kake kemaa-ɔ, bɔkɔ mɔ e gye bamɔ ne bɔ de keyaalenɛ a bɔ sa sɛŋsa kɔ ne bamɔ fɔŋfɔŋ maa nu mɔ-rɔ-ɔ. ²⁹⁻³⁰ N gye ɔkɛmaa e gye mɔ ayaa-rɔ ayɛrɛpɔ bɛɛɛ mɔ kyaamɛɛ bɛɛɛ mɔ ɔkaapɔpɔ. N gye ɔkɛmaa e gye ne ɔ taare a ɔ waa akpɛŋɛyɛɛtɔ, bɛɛɛ ɔ kya alɔpɔ, bɛɛɛ ɔ sa sɛŋsa kɔ ne mɔ fɔŋfɔŋ maa nu mɔ-rɔ-ɔ. N gye ɔkɛmaa e gye ne ɔ taare a ɔ kaapɔ anɛŋ a sɛŋsa-ɔ kaase. ³¹ Amɔ e gye anɛŋ gbaa ooo, a bware feyɛ ɔkɛmaa kɔrɛ Wuribware a kufwiinɛ-o feyɛ ɔ sa mɔ aketɔ mɔ-rɔ kemɔ ne ki tiri bweɛtɔ-ɔ.

Mbɛyɔmɔ mɔ e kpa a ŋ kaapɔ mɔnɛ ketɔ ne ke bɔ dan kɔ kyɔ amɔ pɛɛɛ-ɔ.

13

Anɛŋ ne anɛ kpa abɛɛ-ɔ

¹ Hareɛ mɔ i de keyaalenɛ esɛŋsa kɛsa-rɔ ne a gye asɛsɛ lee,

bɛɛɛ Wuribware mbɔɔ ne bɔ bɔ sɔsɔ-ɔ lee nee ooo,
ne mɔ e ma kpa mɔ bɛɛkɔ asɛŋ,
n du nee feyɛ anɔkɔrɛ kpaŋkpaŋ ne o de elawɔ-ɔ.

² Mɔ i de keyaalenɛ a m bɔ tɔwe
ketɔ ne Wuribware a lee bɔ kaapɔ mɔ-ɔ,

ne mɔ i nu atɔ ne Wuribware a taa
bɔ kweɛrɔ bɔkɔ sɛ-ɔ kaase,
ne mɔ kɔkɔrɛgyi kyɔ, hareɛ gbaa
mɔ e taare a n sa a kebee
kɔsɔ lee mfenɛ ne ke dɛɛ ke yɛrɛ-ɔ,
ne mɔ e ma kpa mɔ bɛɛkɔ asɛŋ,
amɔ fɛraa mɔŋ gye sɛyɛ.

³ Hareɛ gbaa mɔ ya swii mɔ atɛtɔmɔŋta
pɛɛɛ bɔ ke atiripɔ,

bɛɛɛ mɔ a sa ne baa kywɛɛ mɔ deekpa-rɔ mɔɔ,
amɔ fɛraa mɔŋ nya sɛyɛ.

⁴ ɔkɛmaa ne ɔ kpa mɔ bɛɛkɔ asɛŋ-ɔ
de kanyite, ne ɔ bee o bware.

ɔ maa ka kɔkwɛɛ,
ne ɔ bee ɔ maa kaapɔ mɔ eyɛɛ.

⁵ ɔ mɔŋ de akatɔlɛŋ,

ne ɔ bee ɔ maa saare bɔkɔ.
ɔ maa yɛrɛ bɔkɔ feyɛ bɔ waa ketɔ ne ɔ kpa-ɔ.
Mɔ dunɛ maa fwii, ne ɔ mɔŋ de ɔkɔ dɔŋdaa.

⁶ A mɔŋ bɔ mɔ kɔnɛ feyɛ sɛsɛ a waa bɔyɛ-ɔ,
amaa sɛsɛ ya waa itimaa fɛraa, a bɔ mɔ kɔnɛ.

⁷ ɔkɛmaa ne ɔ kpa mɔ bɛɛkɔ asɛŋ-ɔ
i nyite mɔ ketɔ kemaa-rɔ.

ɔ kɔrɛ mɔ bɛɛkɔ o gyi atɔ kemaa-rɔ.
O de mɔ temaa-rɔ feyɛ mɔ bɛɛkɔ ma waa

ketɔ ne ke mon bɔ dan-ɔ,
ne mɔ kanyite-o mon de kee.

⁸ Kεkpa maa lowe, kekpa mon de kee.

Amaa keyaalen ne bɔ de ba tɔwe
ketɔ ne Wuribware a lee bɔ kaapo bamo-ɔ,
na keyaalen ne bɔ de ba sa sen̄sa ko
ne bamo fɔnfɔn maa nu mɔ-rɔ-ɔ e gye kee.

Ane kanyiasen pεεε e kyon.

⁹ Ane maa taare a ane gyii ketɔ kemaa mbeyɔmɔ.
Ane maa taare a ane tɔwe ketɔ ne ke e ba-ɔ pεεε.

¹⁰ Amaa kake nsin ne ane i ηu mɔ
ne ɔ bɔ dan ɔ kyon ketɔ kemaa-ɔ keba-ɔ,
kake nsin amɔ ketɔ kemaa
ne ke mon bɔ dan kyεkyεε-ɔ e lowe.

¹¹ Mɔ a gye keegyi-o, mɔ sen̄sa na mɔ mfεere
na anen ne mɔ e fa m bɔ atɔ se-ɔ
gye keegyi lee nee,
amaa mɔ a bɔ kii keyaafɔre-ɔ,
mɔ a yɔwe ayaagyisen-ɔ.

¹² Kaye mɔ-rɔ atɔ du nee feye mboren-ɔ.
A du nee feye ane a deere diki
ne ɔ mon kee-rɔ neenεε-ɔ.

Amaa kake nsin ne Yeesuu e ba-ɔ,
ane i ηu mɔ akatɔ-rɔ.

Ketɔ ne η nyi mbeyɔmɔ-ɔ gye kafwee ko nee.
Amaa kake nsi amɔ-ɔ mɔ i gyii ketɔ kemaa,
feye anen ne Wuribware nyi mɔ mbeyɔmɔ-ɔ.

¹³ Aketɔ pεεε e kyon, amɔ aketɔ asa kpen,
amɔ e gye kokɔregyi na temaa na kekpa.
Amaa amɔ asa-rɔ,
kemo ne ke gye bresε-ɔ e gye kekpa.

14

Esen̄sa ne ɔko maa nu kaase-ɔ

¹ Amose se-ɔ, mɔ e kpa feye mon' len eyee kenken, na mon' nya kekpa monε ηkponɔ-rɔ. Amaa ketɔ ne ki tii si, ne mon' buwi kpa-ɔ e gye aketɔ ne a lee Wuribware a kufwiine-o ase-ɔ. Keyaalen ne mon' buwi kpa aketɔ-rɔ pεεε e gye aketɔ ne bɔ de ba tɔwe ketɔ ne Wuribware e kpa a o lee bɔ kaapo asεε-ɔ. ² ɔko ne ɔ sa sen̄sa ko ne ɔ maa nu mɔ-rɔ-ɔ maa sa o gywii asεε nee. ɔ sa o gywii Wuribware nee. ɔko maa nu ketɔ ne ɔ tɔwe-ɔ kaase. ɔ tɔwe asen̄ kweerɔse ne aa lee Wuribware a kufwiine-o ase-ɔ nee, amaa ɔ maa nu amɔ kaase. ³ Amaa ɔko ne ɔ tɔwe ketɔ ne Wuribware a lee bɔ kaapo mɔ-ɔ e tɔwe ketɔ ne oo ηu-o o gywii asεε nee. Ne a kya bamo-rɔ, ne ba kɔre ba gyi bweetɔ, ne a sa bamo ηkponɔkya. ⁴ ɔko ne ɔ sa sen̄sa ko ne mɔ fɔnfɔn maa nu mɔ-rɔ-ɔ e kya mɔ wɔre eyee-rɔ nee. Amaa ɔko ne ɔ tɔwe abwaresen-ɔ e kya mɔ bεeko-ana asɔree agyi-ro nee. ⁵ Mɔ e yorɔwe feye monε ɔkemma taare sa sen̄sa ko ne mɔ fɔnfɔn maa nu mɔ-rɔ-ɔ. Amaa a bware feye monε de keyaalen ne bɔ de ba tɔwe ketɔ ne Wuribware a lee bɔ kaapo bamo-ɔ. ɔko ne ɔ tɔwe ketɔ ne Wuribware a lee bɔ kaapo mɔ-ɔ ky ɔko ne ɔ sa sen̄sa ko ne mɔ fɔnfɔn maa nu mɔ-rɔ-ɔ, amɔ Wuribware a bee sa mɔ keyaalen feye ɔ bɔ kaapo ketɔ ne mɔ fɔnfɔn e tɔwe-ɔ-rɔ gywii asεε. Mɔ e taare a ɔ waa amɔ fεraa, ɔ kya mɔ bεeko-ana asɔree agyi-o-ro.

⁶ Mbeyomā, mō kosobee-ana, mō ya ba mone ase, ne mō e sa senja ko ne mō fɔɔfɔɔ maa nu mō-rɔ-ɔ mō i gywii mone, ntɔ tonɔ gbaa ne mone e nya a mon' lee mō ase? A maa taare a a sa mone seye peee, amō mō a tawe ketɔ ne Wuribware a lee bō kaapo mō-ɔ, beee mō a ba kanyiasen ne ɔɔ sa mō-ɔ bō kaapo mone abwaresen-ɔ. ⁷ Mon' sa a ane taa feye atetomonta ne a mon de nkpa-ɔ feye kokoyetin beee kabere mfaanee. Bamo e mon da kokoyetin-o si neene, nse e gye ne ɔ taare a o pini feye kilin mō ne bō de kemō ba waa-ɔ nee? ⁸ Aneɔ de ne ɔko ne ɔ fore kenaa-rɔ kabere-ɔ e mon fore kamō neene, emene ne ɔko mō e waa na o nu kaase waa siraa na ɔ yɔ kenaa-ɔ-rɔ-ɔ nee? ⁹ Aneɔ de ne mone gbaa mone du. Mone ya sa senja ko ne mone fɔɔfɔɔ maa nu mō-rɔ-ɔ, emene ne ba waa a bō nu asen ne mone e tawe-ɔ kaase? Mone gye ne mone e sa senja mone i gywii afwii nee. ¹⁰ Mō e kɔre a n gyi feye esensa bweetɔ bō kaye mō-rɔ, ne emō peee de kaase. ¹¹ Amaa mō e ma nu ɔko senja, mō aa mō a kii afɔ abee ase nee. ¹² Aneɔ de ne a du mone gbaa mone ase. Mone a de wɔre feye mone e nya aketɔ eworese eworese a mon' lee Wuribware a kufwiije-o ase-ɔ, mon' buwi kpa amō ne a kya asoree agyi-o-ro, na bō nya kokoregyi bweetɔ-ɔ. ¹³ Amose se-ɔ, ɔko ne ɔ sa senja ko ne mō fɔɔfɔɔ maa nu mō-rɔ-ɔ kore Wuribware feye ɔ sa mō keyalen, na ɔ bō kaapo ketɔ ne ɔ tawe-ɔ kaase. ¹⁴ Mō ya ba senja ne ma nu mō-rɔ-ɔ bō kore kebwarekore, mō e kore kebwarekore mō kakponɔ-rɔ wɔre nee. Amaa mō mfere-rɔ feraa seye mon te-ro. ¹⁵ Nteto ne η waa? Mō e ba mō kakponɔ na mō mfere a m bō kore kebwarekore, na m ba mō kakponɔ na mō mfere bō waa ilin. ¹⁶ Fō ya kore kebwarekore senja ko ne mone maa nu mō-rɔ-ɔ, ne fō ya sa Wuribware anse, emene ne fō beeko-ana asoree agyi ne fō aa bamō i sun-o e waa a bō ηu tawe feye “Ameye” wee asen ne fō a tawe-ɔ se? Kpa ko mon bō-rɔ ne ba taare a bō yere mō se gyii kemō ne fō e tawe amō-ɔ. ¹⁷ Haree gbaa fō ya kore kebwarekore, ne fō a sa anse neene, fō senja-ɔ mon kya fō beeko-ana asoree agyi-o-ro.

¹⁸ Mō e sa Wuribware anse feye mō e sa senja ko ne mō fɔɔfɔɔ maa nu mō-rɔ-ɔ iluwi bweetɔ n kyɔ mone okemaa. ¹⁹ Amaa mō ya ba asoree-rɔ bō tawe asenkparegyi anuu lee mō mfere-rɔ bō kaapo mone atɔ, a bō feye mō a sa asenkparegyi nkpen kanɔ nkɔ ne mō aa mone maa nu mō-rɔ-ɔ. ²⁰ Amose se-ɔ mō kosobee-ana, mone ma lee fa asen amō mfere feye mone a gye nyaagyi-o, amaa mon' sa a mone kanyiasen waa feye abrese lee-o. Amō-ɔ peee gbaa ooo, mon' sa a mone kefa mfere bɔye waa kafwee feye nyaagyi ngyingyii lee-o. ²¹ Abwaresen wɔre-ɔ-rɔ, baa kyore feye,

“Wuribware ye, ‘Mō e sa a afɔ ne ba lee kefɔ-ɔ
ba bamō fɔɔfɔɔ senja bō tawe mō asen gywii mō asese.
Amō-ɔ peee gbaa ooo, bō maa nu mō asen.’ ”*

²² Amō-ɔ e kaapo nee feye Wuribware de bamō ne ba sa senja ne ɔko maa nu kaase-ɔ o yii bamō ne baa kine kunu Wuribware asen-ɔ se. Amaa Wuribware de bamō ne ba tawe ketɔ ne Wuribware a lee bō kaapo bamō-ɔ ɔ kya bamō ne ba kɔre ba gyi-o-ro. ²³ Amaa mone asoree agyi ya gyanne mone e waa asoree, ne mone peee e sa esensa ne mone ɔko maa nu emō-rɔ-ɔ, ne ɔko ne ɔ mon gye asoree kigyi-o ya bō lweero, ne o nu aneɔ ne mone e sa esensa ne mone maa nu emō-rɔ-ɔ, ɔ maa fa feye mone peee e lɔ ebɔɔ nee eee? ²⁴ Amaa ne mone okemaa e tawe ketɔ ne Wuribware a lee bō kaapo mone-ɔ, ne ɔko ne ɔ mon gye asoree kigyi-o ya lweero, ne o nu ketɔ ne mone e tawe-ɔ kaase, mone asenkparegyi e kaapo mō feye ɔ gye ebɔye ɔwapo nee. Na ketɔ ne okemaa e tawe-ɔ sa a o nu mō eye, na o ηu mō bɔye ne ɔɔ waa-ɔ. ²⁵ Na mō mfere ne η kweero-ɔ lee mmo eye kawu. Na o kpuni anurii sun Wuribware, ηkee o lee kanɔ-rɔ a ɔ tawe feye, “Kasentin si Wuribware bō mone ase mfee.”

* 14:21 Isaya 28.11-12.

²⁶ Amose se-ɔ mo kosobee-ana, emene ne n tawe? Mone ya gyanje a mon' waa asoree, mon' waa keto kemaana ne ke e sa a mone peee nya kya abee-ro, na mone kokoregyi nya waa kokyɔ-ɔ. Nyinkpase ko de kilin, ne oko mo de kotoko a ɔ kaapo. Oko mo, Wuribware a lee mo mfere bo kaapo mo feye ɔ tawe gywii asese. Oko mo, ɔɔ waa siraa feye ɔ sa senja ko ne mo fɔnfɔn maa nu mo-ro-ɔ. Oko mo, ɔɔ waa siraa feye ɔ kaapo anen a senja-ɔ-ro. ²⁷ Feye asese ko e kpa a bo sa senja ne bamo oko maa nu mo-ro-ɔ, mon' sa a asese anyo beee bo ma kyon asa, na bo sa senja. Amaa bamo peee ma kan kpɔra sa senja. ²⁸ Na mon' sa a abee konko kaapo anen a senja-ɔ-ro. Amaa ne oko e mon' bo-ro a ɔ kaapo esenja-ɔ kaase, amo feraa bamo ne ba kpa a bo sa anen a esenja-ɔ waa dinj, na bo sa senja bamo nkpono-ro gywii Wuribware.

²⁹ Bamo ne Wuribware a lee mo mfere bo kaapo-ɔ feraa, mon' sa a abee anyo beee asa wore sa senja, na mon' sa a bamo ne baa san-ɔ deere bamo asenkparegyi-ro neene. ³⁰ Ne san amo Wuribware ya lee kotoko bo kaapo oko ne o te o nu asen-ɔ, mon' sa a mo ne ɔ sa senja-ɔ laato, pwee na mo ne o te-o koso sa senja. ³¹ Mone peee de kpa feye mon' dee tawe keto ne Wuribware a lee bo kaapo mone okema-ɔ, na mon' kaapo abee Wuribware asen, na mon' waa abee wore, amaa mon' waa amo-ɔ kegyase kegyase. ³² Bamo ne ba tawe keto ne Wuribware a lee bo kaapo bamo-ɔ de keyaalen feye bo yowe bamo fɔnfɔn esenja. ³³ A lee feye Wuribware maa kpa asen, amo kayeyuri.

³⁴ Akyee waa dinj asoree-ro. Mfaanee ne a kyɔ a du asoree-ɔ peee-ro mfen ne Wuribware asese e gyanje-ɔ. Feye anen ne Yudaa awuye a mbraa-ɔ e tawe-ɔ, bo mon' de kpa feye bo sa senja asoree-ro. Akyee bo asoree-ɔ kaase nee. ³⁵ Amaa kotoko e bo-ro ne okyee e kpa a o bise, mon' sa a o gywii, na bamo ya yo pe, na o bise mo kuri. A de ipeere feye okyee a sa senja asoree-ro.

³⁶ Emene aaa? Mone Korintoo awuye ye abwaresen a lee mone ase nee eee? Mone wore ne Wuribware a taa mo asen-ɔ bo sa aaa? ³⁷ Oko ne ɔ tawe feye o de keyaalen a ɔ tawe keto ne Wuribware a lee bo kaapo mo-ɔ, beee ɔ ye Wuribware a kufwiije-o gya mo kamere-ɔ, mon' sa a o sure si feye keto ne mo e kyore mo e kyonwe mone-ɔ gye mbraa ne n ya lee ane nyanpe ase-ɔ nee. ³⁸ Amaa ne oko e ma sure asen ne mo a tawe-ɔ se, amo feraa mon' yowe mo asen sa mo.

³⁹ Amose se-ɔ, mo kosobee-ana, katin e gye feye mon' kokose nya keyaalen bo tawe keto ne Wuribware e kpa a o lee bo kaapo-ɔ. Amaa mone maa tii oko kpa feye ɔ ma sa senja ko ne mo fɔnfɔn maa nu mo-ro-ɔ. ⁴⁰ Amaa mon' waa keto kemaana neene na kpa timaa si.

15

Kristoo kikiyɔni lee lowi-ro asen

¹ Mbeyomɔ mo kosobee-ana, mo e kpa a n nyinji mone Yeessu Kristoo kunu si asen timaa ne mo a bo tawe gywii mone-ɔ se, anen a asen timaa ne mone a kore gyi, ne mone a sure amo se, ne mone a kra amo-ro-ɔ. ² Mone ya dee kra asen timaa mo deere-ro, Wuribware e dee morowe mone, amo mone kokore amo gyi mon' waa sye mone nkpono-ro feraa.

³ Atɔ ne bokɔ a kaapo mo-ɔ deere ne mo-ɔ mo a kaapo mone-ɔ. Atɔ kekaapo ne a tiri bweeto-ɔ e gye feye Kristoo a wu nee a ɔ taare kpee ane ebaye bo twee, feye anen deere ne baa tawe abwaresen wore-ɔ-ro-ɔ. ⁴ Kemo ne ke gye kenyosepo-ɔ e gye feye baa pure mo, ne kake sasepo-ɔ ne Wuribware a kiyɔni mo lee lowi-ro, feye anen deere ne baa tawe abwaresen wore-ɔ-ro-ɔ. ⁵ Amo kamere-ro ne Kristoo a lee mo eyee bo kaapo Peetroo, ne ɔ bee lee mo eyee bo kaapo mo ayaa-ro ayerepo kudu anyo-ɔ. ⁶ Ne oo lee mo eyee bo kaapo mo agyasepo alafa anuu san konko. Asese mo-ro kafwee a wu, amaa bamo-ro bokɔ mo san bo bo-ro mbeyomɔ. ⁷ Ne oo lee mo eyee bo kaapo Yakubu, ne amo kamere-ro ne oo lee mo eyee bo kaapo mo ayaa-ro ayerepo-ɔ peee. ⁸ Ne lalalowe-ɔ, oo lee mo eyee bo kaapo mo, mo ne n du feye kayaagi popwee ne baa kowe mo, na mo kokowebee a kyɔ kyon

pwεε ne ba dεε kowe mō-ɔ. ⁹ Mo e gye ayaa-rɔ ayerepo-ɔ-rɔ pεεε keegyɪ. Kasentɪn si, moŋ fo feyε η kii ayaa-rɔ ayerepo, a lee feyε mo a dεε waa Wuribware asɔree awuye aworefɔɔ. ¹⁰ Amaa Wuribware a ηu mo ewεε, ne ɔɔ sa ne mo a kii ketɔ ne n gye mbeyɔmɔ-ɔ. ɔ moŋ ηu mo ewεε kwaa nee, a lee feyε mo a sun kenken sa mō kyɔŋ mō ayaa-rɔ ayerepo-ɔ ɔkɛmaa. Amo-ɔ pεεε gbaa n gye mo fɔŋfɔŋ keyaalen nee, Wuribware keyaalen ne mo a bɔ waa. ¹¹ Amose se-ɔ, haree mone a nu asen timaa-o lee mo ase nee ooo, bεεε bamo ase nee ooo, amo pεεε gye akɔŋkɔ nee. A gye ketɔ ne ane pεεε e tɔwe-ɔ nee. Ne a gye atɔ kɔŋkɔ ne mone e kɔɔre mone i gyi-o nee.

¹² To, Wuribware kikiyɪŋi Kristoo lee lowi-ro ne ane ayaa-rɔ ayerepo pεεε e tɔwe ane i gywii asese-ɔ. Amo e gye anen fɛraa, ne emene se ne mone bokɔ e tɔwe feyε bamo ne baa kyɔ wu-o maa lee kyiŋi a bɔ lee lowi-ro? ¹³ Ketɔ ne mone e tɔwe-ɔ dεε ke gye kasentɪn nee, weete a kaapo nee feyε Wuribware moŋ kyiŋi Kristoo lee lowi-ro. ¹⁴ Ne amo e gye kasentɪn feyε Wuribware moŋ kyiŋi Kristoo lee lowi-ro fɛraa, abwaresen ne ane e tɔwe-ɔ gye kwaa nee, ne mone mɔ mone a kɔɔre gyi kwaa. ¹⁵ Ketɔ ne kɔ kyɔ, ne amo-ɔ bee a kaapo-ɔ e gye feyε ane abwaresen kotɔwe feyε Wuribware a kyiŋi Kristoo-o gye kayeba nee. ¹⁶ A lee feyε, bamo ne baa wu-o e ma lee kyiŋi a bɔ lee lowi-ro fɛraa, a kaapo nee feyε Wuribware moŋ kyiŋi Kristoo lee lowi-ro, amose se-ɔ ne ane gye ayebapo nee. ¹⁷ Ne amo e gye kasentɪn feyε Wuribware moŋ kyiŋi Kristoo lee lowi-ro, amo fɛraa mone kɔkɔɔregyi-o maa sa mone sɛye, ne mone bee mone san mone te mone ebɔye-rɔ. ¹⁸ Ne a dεε a gye kasentɪn nee ooo, amo fɛraa a kaapo feyε bamo ne baa kɔɔre Kristoo gyi, ne baa wu-o a wu pεεε nee, na bɔ ma lee kyiŋi lee lowi-ro. ¹⁹ Ne amo e gye feyε kaye mɔ-rɔ dooo ne ane i de tɛmaa Kristoo si, amo fɛraa ane asen e waa ewεε a a kyɔŋ ɔkɛmaa kaye mɔ-rɔ.

²⁰ Amaa kasentɪn-o e gye feyε Wuribware a kyiŋi Kristoo lee lowi-ro. Wuribware a kyiŋi Kristoo lee lowi-ro, ne mō a ma lee wu-o si-o, a kaapo nee feyε san e fo feyε ɔ bee o kyiŋi bamo ne baa kɔɔre Kristoo gyi, ne baa wu-o a ɔ lee lowi-ro anen dεε. ²¹ Mone nyi feyε sɛsɛ gyɛŋkrɛεε, Adam, ne Wuribware a tweɛ-ɔ a waa bɔye. Amose ne sɛsɛ kɔŋkɔ se, mō e gye Adam, ne lowi a ba kaye mɔ-rɔ, na sɛsɛ dimaadi ma lee taare kyena nsu pεεε. Anen dεε ne sɛsɛ kɔŋkɔ se, mō e gye Kristoo, ne bamo ne baa wu-o e bee kyiŋi a bɔ lee lowi-ro. ²² Ane a gye asese feyε Adam-ɔ se-ɔ, ane i wu. Amaa ane a bɔ kii Kristoo lee-o si-o, ane ya wu, ane bee ane i kyiŋi a ane kyena mō ase nsu pεεε. ²³ Amaa n gye feyε bamo pεεε i kyiŋi luwi kɔŋkɔ nee. Ane i kyiŋi kegyase kegyase. Wuribware a kyɔ gye ηkrɛε kyiŋi Kristoo bɔ kaapo feyε bamo ne bɔ gya se, ne o kyiŋi-o e gye Kristoo awuye, Kristoo kebɔ ba nyɔsepo-ɔ. ²⁴⁻²⁵ Na kaye gye kεε. Keyaalen kɛmaa ne ɔkɛmaa de-o, Kristoo e kɔɔre a ɔ lee mō ase. A tiri feyε Kristoo kyena kuwure si bɔ fo san ne ɔ kɔ a o gyi mō adɔŋ se, na ɔ taa bamo bɔ waa mō kuwure-o kaase-ɔ. ²⁶ Na ηkee o kiŋŋaa mō kuwure-o bɔ sa mō se Wuribware. ɔdɔŋ lalalowe ne ɔ kɔ na o gyi mō se, na ɔkɔ ma lee wu daa-ɔ e gye lowi fɔŋfɔŋ. ²⁷ Mbeyɔmɔ, mfeŋ ne ane a kare abwaresen wɔre-ɔ-rɔ feyε,

“Fo a sa ne atɔ pεεε bɔ mō kuwure kaase.”*

Wuribware moŋ tii ketɔ ne ke bɔ mō kesaree-rɔ se, a lee feyε Wuribware ya sa ne ketɔ kɛmaa a lwee Kristoo kesaree-rɔ. ²⁸ Amaa san ne Wuribware mō gyi Kristoo a nya ketɔ kɛmaa se keyaalen-ɔ, ɔ taa mō eyee a ɔ bɔ waa mō se Wuribware kesaree-rɔ, na Wuribware deere ketɔ kɛmaa se.

²⁹ To, bɔ lee kikiyɪŋi lee lowi-ro bee-ɔ, asese kɔ bɔ-rɔ ne ba kɔɔre ba gyi feyε a bware feyε bɔ bɔ bamo asuu bɔ yera bamo anyipɔ ne baa kyɔ wu-o ayaa-rɔ. Kemɔ e gye bamo tɛmaa-ɔ nee? Amo e gye kasentɪn feyε bamo ne baa wu-o maa lee kyiŋi a bɔ lee lowi-ro, ne ntɛtɔ se ne ηkee anen a asese-ɔ, ba bɔ bamo asuu a bɔ bɔ yera bamo ne baa wu-o

* 15:27 Kilin 8.6; Kilin 110.1.

ayaa-rɔ? ³⁰ Bɛɛɛ kuwu kyiŋŋi-o dɛɛ ke gye kayɛba nee, amo fɛraa ane ne ane e tɔwe asen timaa-o ane i gywii asɛɛ-ɔ du nee feye ane a moŋ nyi asen-ɔ. Ane ya kperi kayɛba se gyi awɔrefɔɔ kake kɛmaa, kakɔka timaa mo ne ane e nya? ³¹ Kasɛŋtin si mo e gyaŋŋaa lowi kake kɛmaa. Ma ba ayɛba. Aneŋ dɛɛ ne mo e kaapo mo eyee mone se, a lee feye mbeyɔmɔ mone tii ane nyanpe Yeessuu Kristoo kokowɛbɛɛ se nee. ³² Saŋ ko mo e len mo eyee mo i lee kaduŋfwii awuye ne bo du feye mbo kpenɛsɛ-ɔ kanɔ Ifisus maŋ-nɔ mfee, ne mo a gyi awɔrefɔɔ bamo kesaree-rɔ. Mo ya gyi awɔrefɔɔ, ne mo e moŋ kɔɔre gyi feye Kristoo a kyiŋŋi lee lowi-ro, ntɛtɔ ne mo a nya? Amaa a dɛɛ a gye kasɛŋtin nee feye bamo ne baa wu-o maa lee kyiŋŋi a bo lee lowi-ro nee-ɔ, amo fɛraa mon' sa a ane gya asen ne bokɔ a tɔwe bo beya-ɔ se feye,

“Mon' sa a ane gyi, na ane nuu,
a lee feye, nyanpe ko, ane i wu.”*

³³ Mone ma kan sa a ɔko penna mone. Abresɛ ye, “Ananpo bɔye e gye ne ba nyera bamo kosobɛɛ-ana mfɛɛɛ timaa.” ³⁴ Mon' nu mone eyee, na mon' kiŋŋi lee mone ebɔye-rɔ. A gye ipeere sa mone feye mo a tɔwe feye mone bokɔ saŋ mone moŋ nyi Wuribware-ɔ.

Aneŋ ne Wuribware ya kyiŋŋi sɛsɛ lee lowi-ro, ne mɔ kayɔwɔre i kii-o

³⁵ Mone-rɔ ɔko i bise mo feye, “To, emene ne bamo ne baa wu-o e bee waa a bo kyiŋŋi ba ŋkpa-rɔ? Ntɛtɔ kayɔwɔre ne ba nya?” ³⁶ Fo moŋ nyi sɛye. Fo ya dwii atɔ dwiise bo waa sweere-rɔ, a maa kwɛɛ, amo atɔ dwiise ne fo a dwii waa sweere-rɔ-ɔ a wu pwɛɛ na kepopwɛɛ dɛɛ kwɛɛ. ³⁷ N gye kiyii ne kaa dan lowe-ɔ ne fo i dwii. Kemo kigyi konko ne fo i dwii feye abwaye bɛɛɛ ketɔ kɛmaa. ³⁸ Amaa Wuribware e gye ne ɔ sa ne atɔ dwiise ko kwee kɔko-rɔ.

³⁹ Nyiŋkpase kayɔwɔre kwee mbo lee-ro. Mbogyii lee kwee. Ne ŋkiŋgyi lee mɔ bee ŋ kwee.

⁴⁰ Ketɔ kɛmaa mɔ ne ke bo sweere mɔ se-ɔ kwee kemo kosobɛɛ-rɔ. Aneŋ dɛɛ ne akyee-e-kpa-agyi ne a bo soso-ɔ kwee sweere mɔ se atɔ-rɔ. Ne kekyee-e-kpa-agyi kɛmaa kwee kemo kosobɛɛ-rɔ ne ki de kemo fɔŋfɔŋ dan. Ne kaye mɔ-rɔ atɔ mɔ de amo fɔŋfɔŋ dan.

⁴¹ Kyɔwe de mɔ fɔŋfɔŋ dan, ne kiferi de kemo fɔŋfɔŋ dan, ne kekyee-e-kpa-agyi kɛmaa de kemo fɔŋfɔŋ dan ne ɔ kwee-ɔ.

⁴² Mfaanɛɛ dɛɛ ne a waa saŋ ne bamo ne baa wu-o i kyiŋŋi a bo ba ŋkpa-rɔ. Bamɔ ya pure sɛsɛ ne oo wu-o, mɔ kayɔwɔre a kii kifuniŋ, na ku gyo sweere-rɔ. Wuribware ya kyiŋŋi kifuniŋ ba ŋkpa-rɔ, ɔ maa lee wu daa. ⁴³ Bamɔ ya pure sɛsɛ, mɔ elɛŋ a lowe, ne mɔ kifuniŋ bee ke moŋ bo dan. Ne mɔ ya bee kyiŋŋi ba ŋkpa-rɔ, amo fɛraa amo mɔ kayɔwɔre popwɛɛ ne o de-o bo dan, ne ka bee ka bo len.

⁴⁴ Bamɔ ya pure sɛsɛ, kifuniŋ ne ki de ayeegyi na abowii ne baa pure, ne mɔ ya bee kyiŋŋi lee lowi-ro, amo sɛsɛ-ɔ e nya kayɔwɔre popwɛɛ, na mɔ kra bee bo kyena kamɔ-rɔ.

⁴⁵ Baa kyɔrɛɛ abwareseŋ wɔre-ɔ-rɔ feye,

“Wuribware a twee sɛsɛ gyɛŋkpɛɛɛ Adam,
ne oo kii nyiŋkpase, ne ɔ kyena.”*

Amaa Kristoo, ne ba tee mɔ feye Adam lalalowe-ɔ, a yɔ soso ya kii ɔko ne ɔ sa ŋkpa-ɔ. ⁴⁶ A lee feye amo nyiŋkpase de mɔ kayɔwɔre ne ka de ayeegyi na abowii-o pwɛɛ na ɔ dɛɛ taare nya mɔ kayɔwɔre popwɛɛ. ⁴⁷ Adam ne ɔ gye ŋkpɛɛ-ɔ, eɛ ne Wuribware a bo pwɛɛ mɔ, eɛ-rɔ ne ɔ lee ba. Amaa Adam nyɔsɛpo ne mɔ e gye Kristoo-o fɛraa a lee Wuribware se nee. ⁴⁸ Ane sɛsɛ dimaadi, ane a gye kaye-rɔ asɛɛ-ɔ se-ɔ, ane du nee feye mɔ ne ɔ lee eɛ-rɔ ba-ɔ. Bamɔ ne bo gye Wuribware se asɛɛ-ɔ du nee feye mɔ ne ɔ lee Wuribware

* 15:32 Isaya 22.13. * 15:45 Keleɛkaase 2.7.

se-ɔ. ⁴⁹ Bɔ fɔ mbeyɔmɔ, anɛ sɛsɛ dimaadi de kayɔwɔrɛ nɛ ka du feyɛ sɛsɛ nɛ ɔɔ lɛɛ ɛsɛ-rɔ-ɔ lee-o. Amaa kake nsi nɛ anɛ i kyiŋŋi a anɛ lɛɛ lowi-ro-o, anɛ nɛ anɛ ɛ kɔɔrɛ Kristoo anɛ i gyi-o ɛ nya kayɔwɔrɛ nɛ ka du feyɛ mɔ nɛ ɔɔ lɛɛ Wuribware se-ɔ lee-o.

⁵⁰ Mɔ kɔsɔbɛɛ-ana, kɛmɔ nɛ mɔ ɛ kaapɔ-ɔ ɛ gye feyɛ sɛsɛ dimaadi ɛ saŋ o te mɔ kayɔwɔrɛ nɛ ka de ayeegyɛ na abowii-o-ro, ɔ maa taarɛ a o tii Wuribware a kuwure nɛ kɛ bɔ sɔsɔ-ɔ sɛ, a lɛɛ feyɛ ketɔ nɛ ki i wu-o maa taarɛ a ki tii atɔ nɛ a maa wu daa-ɔ sɛ.

⁵¹⁻⁵² Mɔn' nu asɛŋ kweɛrɔsɛ mɔ nɛnɛnɛ, n gye anɛ pɛɛɛ ɛ gye nɛ anɛ i wu. Amaa Wuribware kabɛrɛ ya su kake nɛ kayɛ ɛ gye kɛɛ-ɔ, feyɛ mɔ a tɔwɛ asɛŋ mɔ-ɔ, anɛ pɛɛɛ i kyurɔwi puri-ro puri-ro. Saŋ nɛ anɛŋ a kabɛrɛ-ɔ i su-o, Wuribware i kyiŋŋi bamɔ nɛ baa wu-o, na bɔ ma lɛɛ wu daa. Na anɛ pɛɛɛ kyurɔwi. ⁵³ Ketɔ nɛ kaa gyo-o i kyiŋŋi a kɛ ba ŋkpa-rɔ, na kɛ ma lɛɛ gyo pɛɛɛ. Na ketɔ nɛ kaa wu-o kyɛna, na kɛ ma lɛɛ wu daa. ⁵⁴ Amɔ-ɔ ya ba, ketɔ nɛ baa kyɔrɛɛ waa abwaresɛŋ wɔrɛ-ɔ-rɔ-ɔ ɛ ba kasɛŋtiŋ feyɛ,

“Mfɛŋ nɛ Nyanpɛ Wuribware ɛ nyɛra lowi.”*

⁵⁵ Amɔsɛ se-ɔ, feyɛ anɛŋ nɛ anɛ mɔ anɛ a bɛɛ kare abwaresɛŋ wɔrɛ-ɔ-rɔ-ɔ,

“Lowi, fɔ ɛ taarɛ a fɔ nya dimaadi si keyaalenɛ aaa?

Lowi, fɔ de kpa feyɛ fɔ duŋwi sɛsɛ mɔɔ aaa?”*

⁵⁶ Kayɛ mɔ-rɔ, lowi saŋ o de keyaalenɛ a ɔ mɔɔ asɛsɛ. Wuribware a mbraa-ɔ ɛ kaapɔ anɛ feyɛ anɛ gye abɔyɛwaapɔ nɛɛ-ɔ se-ɔ, a bware feyɛ Wuribware gyiiri anɛ kɛsɛbɔ, na ɔ mɔɔ anɛ. ⁵⁷ Amaa mɔn' sa a anɛ sa Wuribware aŋsɛ, a lɛɛ feyɛ mɔ ɛ gye nɛ ɔɔ bɔrɔ anɛ nyanpɛ Yeesuu Kristoo si, nɛ ɔɔ sa nɛ anɛ a nya lowi na ɛbɔyɛ sɛ keyaalenɛ.

⁵⁸ Amɔsɛ se-ɔ, mɔ kɔsɔbɛɛ-ana, mɔn' yɛrɛ kɛŋkɛŋ mɔnɛ kɔkɔɔregyi-ro. Na mɔn' waa wɔrɛ mɔnɛ kusɔŋ nɛ mɔnɛ i sunɛ mɔnɛ ɛ sa anɛ nyanpɛ-ɔ-rɔ saŋ kɛmaa, a lɛɛ feyɛ asunɛ kɔ mɔŋ bɔ-rɔ nɛ mɔnɛ i kperi anɛ nyanpɛ sɛ a mɔn' waa, na mɔn' waa amɔ kwaa.

16

Bɔ lɛɛ tweekweɛ nɛ baa tweɛ sa bamɔ bɛɛko-ana Kristoo awuye-o

¹ Ketɔ nɛ mɔnɛ a kyɔrɛɛ bɔ kyɔŋwɛ mɔ bɔ lɛɛ atanne nɛ mɔn' tweekweɛ bɔ kya anɛ bɛɛko-ana Kristoo awuye nɛ bɔ bɔ Yɛrɔsalɛm maŋ-nɔ na Yudeya sweɛrɛ se-ɔ-rɔ asɛŋ. Mɔn' waa anɛŋ nɛ anɛ a tɔwɛ gywii asɔrɛɛ asɔrɛɛ awuye nɛ bɔ bɔ Galatiya sweɛrɛ se-ɔ feyɛ bɔ waa-ɔ sa bamɔ. ² Kosiyara kɛmaa mɔnɛ ɔkɛmaa kɛmaa, atanne nɛ ɔɔ nya-ɔ, o lee amɔ-rɔ akɔ bɔ kweɛrɔ. Mɔ ya nya bweɛtɔ, o lee na a kyɔ, nɛ mɔ ya nya kafweɛ, o lee kafweɛ. Mɔnɛ ya waa mfaanɛɛ a atɔ-ɔ, mɔ ya ba, a mɔŋ lɛɛ a tiri feyɛ n narɛ mɔnɛ sɛ kɔɔrɛ atanne, a lɛɛ feyɛ a kyɔ a da tɔŋ kɔŋkɔ sa mɔ. ³ Mɔ ya ba-ɔ, asɛsɛ kɛmaa nɛ mɔnɛ a gyanŋɛ lee feyɛ bamɔ nɛ mɔnɛ i sunɛ a mɔn' bɔ kyɔŋwɛ mfɛŋ-ɔ, mɔ ɛ sa bamɔ ɛwɔrɛ nɛ ɛɛ sa bamɔ kpa feyɛ bɔ taa atanne nɛ mɔnɛ a tweekweɛ nya-ɔ yaa Yɛrɔsalɛm maŋ-nɔ. ⁴ Nɛ amɔ i bware feyɛ ŋ yɔ, amɔ fɛraa mɔ aa bamɔ ɛ taarɛ a anɛ yɔ.

Ketɔ nɛ Pɔɔl a kra kɔwaa-ɔ

⁵ Mɔ ɛ bɔrɔ Makedoniya sweɛrɛ sɛ, na m bɔ ba mɔnɛ asɛ, a lɛɛ feyɛ a tiri feyɛ m bɔrɔ mfɛŋ pɛɛɛ. ⁶ Nsaŋsɛ mɔ ya ba, mɔ i kyɛɛ mɔnɛ asɛ kafweɛ. Saŋsɛ mɔ ɛ kyɛna mɔnɛ asɛ afwii kɛbɛɛ mɔ pɛɛɛ, na mɔn' taarɛ kya mɔ-rɔ a n kya mɔ kpa-ɔ sɛ yɔ tɔŋ kɔ banban nɛ mɔ ɛ lɛɛ mɔnɛ asɛ a ŋ yɔ-ɔ. ⁷ Mɔ ɛ kpa kuŋu mɔnɛ. N gye feyɛ ŋ ŋu mɔnɛ na n kyɔŋ. Anɛ nyanpɛ ya sure, n de tɛmaa feyɛ mɔ i gyi ŋkɛ bweɛtɔ mɔnɛ asɛ. ⁸ Mɔ ɛ kyɛna Ifisus maŋ-nɔ mfɛɛ a Pentikos kake-o bɔ fɔ. ⁹ Hareɛ adɔŋ bweɛtɔ a bɔ mfɛɛ gbaa ooo, kpa da sa mɔ mfɛɛ feyɛ ŋ waa asunɛ dabe nɛ amɔ asɛŋ tiri kɔwaa-ɔ.

* **15:54** Isaya 25.8. * **15:55** Hoseya 13.14 (LXX).

¹⁰ Timotii ya ba mone ase, mon' sa a mō akatō gyi mone ase, a lee feye o sun ɔ sa ane nyanpe nee feye mō-ɔ deε. ¹¹ Oko ma kan trasii mō, amaa mon' kya mō-rɔ a ɔ kya mō kpa se nkpa na alanfiya-ro, na ɔ taare kinji ba mō ase, a lee feye mō aa ane kosobee-ana ne mō e deere kpa.

¹² Mbeyomō ane kosobee Apolos asen. San kemaa mō e waa mō wore feye mō aa ane kosobee-ana amō ba bō ka mone kanō, amaa ɔ mon' sure si feye ɔ ba san mō se. Amaa mō ya kan bō nya kpa, ɔ ba mone ase.

Kanaka ne ka gye kee-ɔ

¹³ Mon' sa se, mon' yere mone kokoregyi-o-ro kenken, mon' waa nkponō, na mon' waa elen mō. ¹⁴ Mon' ba kekpa bō sun mone asun peεε.

¹⁵ Mō kosobee-ana, mone nyi Stifan* na mō ka-ana na mō gyi-ana asen. Bamō e gye ne baa gye nkpee kii Kristoo awuye Akaya sweere se. Ne baa lee bamō eyee feye bō deε sun bō kya mfen a Wuribware asese-ɔ-rɔ. ¹⁶ Mō e kore mone nee feye mon' gya anen a asese-ɔ kanō se. Na mon' bu okemaa ne o tii bamō se bamō kusun-no-o anen deε. ¹⁷⁻¹⁸ Mō akatō a gyi Stifan na Footunaatus na Akayikus keba se. Mone a mon' bō mō ase-ɔ, bamō e gye ne bō yere mone ayaa-rɔ, ne baa gyi mō akatō feye anen ne baa gyi mone akatō-ɔ. Mfaanεε a asese-ɔ bware sa kebonyaa.

¹⁹ Asoree asoree ne a bō Asiya sweere se-ɔ awuye e ka mone kanō. Akwila na Prisikila na asoree agyi ne ba gyanne bamō aye ba waa asoree-ɔ de ane nyanpe ba ka mone kanō.

²⁰ Ane kosobee-ana peεε ne bō bō mfee-ɔ e ka mone kanō. Mon' gywaa abεε.

²¹ Mō fɔnfɔn kesaree ne mō a bō kyoreε kanaka mō, “Mō, Pɔl, e ka mone kanō.”

²² Okemaa ne ɔ maa kpa ane nyanpe Yeesuu Kristoo asen-ɔ, Wuribware da mō yii. N ye, “Maranata!” Kaase e kaapo feye, “O ane nyanpe, ba!”

²³ Mō e kore kebwarekore feye ane nyanpe Yeesuu Kristoo yure mone.

²⁴ Mō kekpa sii mone peεε ase Kristoo Yeesuu kenyare-rɔ.

* 16:15 1 Korintoo 1.16.

2 Korintoo awuye

Wore nyasepo ne Pɔɔl a kyoree bo kyonwe Korintoo man-na Kristoo awuye-o

¹ Mo, Pɔɔl, ne Wuribware a lee feye η kii Kristoo Yeesuu ayaa-ro ayerepo-ɔ ɔko na ane kosobee Timotii e gye ne ane e kyoree wore ma ane e kyonwe mone ne mone gye Wuribware asoree aseɛ ne bo bo Korintoo man-na-ɔ na Wuribware aseɛ pɛɛ ne bo bo Akaya sweere se-ɔ.

² Ane e kore kebwarekore feye ane se Wuribware na ane nyanpe Yeesuu Kristoo i yure mone, na bo sa mone kayeyuri.

Aseɛ ya to ane, Wuribware e kya ane-ro

³ Mon' sa a ane kyoro Wuribware, ane nyanpe Yeesuu Kristoo mo se, a lee feye ɔ gye eweeɛɛɛɛ ne ɔ sa ane kakponakya-ɔ. ⁴ Aseɛ ya to ane, mo e gye ne ɔ sa ane kakponakya. Ne ane ma ane de kakponakya deɛ ne ane a nya lee mo ase-ɔ ane e kya bokɔ ne bamo gbaa, aseɛ a to bamo-ɔ ηkpono. ⁵ Haree gbaa aworefɔɔ suyo ne Kristoo a gyi-o a to ane bweeto ooo, kakponakya ne ane a nya lee mo ase-ɔ gbaa kyɔ bweeto. ⁶ Aneɛ a aworefɔɔ amo a to ane, a lee feye ane kusun e gye feye ane kaapo mone aneɛ ne Kristoo e kpa a o yuri mone ηkpono-ro, na ɔ morowe mone-ɔ. Amose se-ɔ, Kristoo ya kya ane ηkpono, ne ane e taare na ane ma ane kya mone ηkpono, na mon' nyite gyi aworefɔɔ konko deɛ ne ane i gyi-o. ⁷ Kasentij si, ane e kore ane i gyi feye mone ya gyi aworefɔɔ bo lee aneɛ ne mone gya Kristoo a ekpa-ɔ se-ɔ se, ɔ sa mone kakponakya deɛ ne ɔ sa ane-ɔ.

⁸ Ane kosobee-ana, ane e kpa feye mon' ηu aworefɔɔ demante ne ane a gyi Asiya sweere se-ɔ. Saɛ ko, aseɛ dabe ne aa to ane-ɔ a waa kokyɔ bweeto, haree gbaa ane mon leɛ ane nyi aneɛ ne ane e waa amo-ɔ, ne aa sa ne kite ne ane te-o mon leɛ ki de ane wore. ⁹ Ane a fa feye ane e kpa a ane wu-o, ηkpa kemaa mon leɛ m bo-ro. Amaa amo-ɔ a waa nee a ane ma taa ane eyee bo dɔɛɛ ane fɔɛɛ eyee se, amaa na ane taa eyee bo dɔɛɛ Wuribware se, a lee feye ɔ taare a o kyinji bamo ne baa wu-o ba ηkpa-ro. ¹⁰ Ane i dee a ane wu, amaa oo lee ane lee lowi-ro, ne ɔ beɛ o lee ane. Ne mone ya kore kebwarekore bo tii ane lee si, amo fɛraa ane de temaa bweeto feye Wuribware deɛ lee ane. ¹¹ Mone ya deɛ kore Wuribware feye ɔ kya ane-ro, ne mo ya nu mone kebwarekore-ɔ, ne oo yure ane, amo fɛraa mone e taare a mon' sa mo anse na kusun. Ne mone bweeto ya kore aneɛ a kebwarekore-ɔ, mone bweeto deɛ e taare a mon' sa mo anse.

Mo ya sure si, mo a sure si nee

¹² To, bokɔ bo-ro ne baa lwee mone-ro, ne baa tawe feye kakyena ne ane a bo kyena mone ase-ɔ na aneɛ ne ane a kaapo mone abwaresen-ɔ a kaapo ne feye ane gye nno ηnyo ηnyo awuye. Mo i lee bamo kan feye ane e taare a ane kaapo eyee feye aneɛ ne ane a waa bokɔ na mone-ɔ gye kpa se. Ane mon ba kanyiasen bo penna mone. Aseɛ pɛɛ ne ane a tawe gywii mone-ɔ a kaapo ne feye ane i bu Wuribware, ne ane gye kasentij awuye ne Wuribware dooo ya sa ane keyaalɛ feye ane a waa ketɔ ne ane a waa-ɔ. ¹³⁻¹⁴ Beɛɛ ayebapo amo a tawe feye ane ya kyoree ewore bo kyonwe mone-ɔ, ane a kyoree ato ne mone maa taare a mon' nu kaase-ɔ waa-ro aaa? A mon gye kasentij. Mbeyomɔ fɛraa mone i nu ane kaase kafwee kafwee nee, amaa mone saɛ mone e ba a mon' bo nu ane kaase lowe, na kake ne ane nyanpe Yeesuu Kristoo e ba-ɔ, mone e taare a mon' kaapo mone eyee ane se, feye aneɛ ne ane e kaapo ane eyee mone se-ɔ deɛ.

¹⁵ Amose se-ɔ, bo lee aneɛ ne mo a kore gyi feye mone akato a gyi ane se-ɔ se, ne mo a gye ηkpeɛ kra siraa feye m bo ka mone kan iluwi enyo. ¹⁶ Ketɔ ne mo e kra-ɔ e gye feye weete mo a kra siraa feye mo e yo Makedoniya sweere se, ne mo e borɔ a m bo ka mone

kanɔ, na mɔ ya beɛ lee Makedoniya, na m beɛ borɔ ka mone kanɔ, na mon' taare kya mɔ-rɔ, na η yɔ Yudeya sweere se. Amɔ-ɔ pɛɛɛ gbaa ne mɔ a tɔwe-ɔ, mɔ-ɔ mon ba. ¹⁷ Mɔ a kra siraa feye mɔ e ba, ne mon ba-ɔ. A kaapo ne feye n gye sese ne ɔ maa waa ketɔ ne ɔ tɔwe-ɔ ne eee? Amɔ mone e fa feye mɔ ya tɔwe feye mɔ e waa kotɔko, n du ne feye aneη ne kaye mɔ-rɔ asese ne bamo ya tɔwe ε, “Ɔη, mɔ a nu,” ne amɔ-ɔ a kaapo ne feye bɔ mon sure si-o ne eee?

¹⁸ Wuribware a de kasentij-o si-o, ketɔ ne ane e tɔwe ane i gywii mone-ɔ mon gye ɔη na daabii kanɔlee san konko nee. ¹⁹ San ne mɔ aa Silobaanus na Timotii a ba bɔ tɔwe Yeesuu Kristoo, Wuribware mɔ gyi-o, asen gywii mone-ɔ, ane mon kaapo feye ɔ gye sese ko ne, mɔ ya tɔwe asen, ne ɔ beɛ o kyurowi kanɔ-ɔ. ²⁰ Amaa fɛraa atɔ bweetɔ ne Wuribware a tɔwe bɔ beya feye ɔ waa-ɔ, Kristoo e gye ne ɔ waa aneη a atɔ-ɔ. Amose se ne mɔ kenyare-rɔ ane e kɔre se feye Ameye-ɔ (kaase e kaapo feye “Ɔη, Wuribware, sa a a waa aneη”), na Wuribware nya kedabe na wuraa. ²¹⁻²² Bɔ lee feye Wuribware ya tɔwe bɔ beya feye ɔ sa ane aa mone keyaalen, na ane taare kɔre Kristoo gyi kenken. Mɔ ya beɛ kyanne ane nkyanee, na ketɔ nya kaapo feye mɔ e bɔ ane. Ketɔ ne mɔ e kaapo-ɔ e gye feye ɔ sa ne mɔ kufwiinne timaa-o a lwee ane ηkponɔ-rɔ, na ane nya ηu feye kasentij si san e fo feye ɔ ba, na ɔ yaa ane mɔ ase. A beɛ a du ne feye ɔko a taa atanne bɔ beya kaase sa ɔko mɔ, na ketɔ ne sese amɔ e kpa a o fe-o, ɔ yowe kife bɔ fo san ne mɔ ne ɔ ba atanne bɔ beya kaase-ɔ e baa atanne ne aa san-ɔ, na ɔ deɛ kɔre ketɔ ne ɔ sɔ sese amɔ ase-ɔ.

²³ To, mon tee tɔwe ketɔ se ne mon ba mone ase-ɔ. A du feye mɔ a nu baa tɔwe feye mone a waa bɔye ko ne weetee mɔ i gyiiri mone kesebɔ mɔ se. Ma ba ayeba nee. Wuribware den o nyi feye mɔ a waa mfɛere feye ma ba, na m ma faa mone se. ²⁴ Bɔ lee feye mone mon gye ane anya beɛ ayaafɔre ne ane len mone feye mon' kɔre Kristoo gyi. N nyi feye mone kokɔregyi kyɔ ke bɔ len. Amaa amɔ a gye feye ane aa mone i sun kusun ane e sa Kristoo-o si-o, ane e kpa ketɔ ne ke e waa mone kɔne-ɔ dooo nee.

2

¹ Amose se-ɔ, mɔ a waa mɔ mfɛere feye ma ba mone ase san amɔ, a lee feye a sa a mone akatɔ ma gyi. ² Mɔ ya sa ne mone akatɔ mon gyi, ne ηkee nse e gye ne ɔ sa a mɔ-ɔ mɔ akatɔ gyi? Amɔ mone ne mɔ a sa ne mone akatɔ mon gyi-o dooo. ³ Amose se ne mɔ a kyoreɛ wore ko bɔ kyonwe mone tɔwe ketɔ se ne mon ba-ɔ gywii mone. Ne mɔ a beɛ tɔwe asen ne mɔ aa mone de-o na, m bɔ ba-ɔ, mone a kyɔ lɔηηɔ ketɔ kɛmaa. Mɔ a nyi aneη ne mone du-o si-o, ne mɔ a kɔre gyi feye, mɔ akatɔ ya gyi, mone fɔηfɔη akatɔ mɔ i gyi deɛ. ⁴ Mɔ a kyoreɛ mone wore amɔ-ɔ, aa tɔraa mɔ, ne mɔ kakponɔ-rɔ a nyera. Mɔ a kyoreɛ wore amɔ-ɔ na akyuku e gyaa. N gye sa ne mon kpa feye mone akatɔ gyi. Amaa mɔ a kpa ne feye mon' gyii aneη ne mɔ e kpa mone pɛɛɛ mɔ asen-ɔ nee.*

Mon' taa ɔko ne ɔ waa bɔye, ne oo nu mɔ eyee-ɔ bɔye bɔ ke mɔ

⁵ Wore amɔ-rɔ ne mɔ a kyoreɛ mone ɔko ne ɔ waa bɔye-ɔ asen. Aneη a bɔye ne ɔ waa-ɔ a sa ne mɔ akyuku a gyaa. Amaa n gye mɔ fɔηfɔη ne ɔ waa bɔye bɔ kye. Mɔ e fa feye mone asɔree awuye ne ɔ sa ne ipeere a mɔ, ne aneη se-ɔ, mone ηkponɔ-rɔ a nyera. Amaa mbeyɔmɔ ma kpa feye mon' pee akatɔ wee mɔ se, na a mon de keɛ. ⁶ Bɔ lee feye mone bweetɔ a fa mfɛere feye mon' gyiiri mɔ kesebɔ, ne mone a gya mɔ lee mone asɔree-ɔ-rɔ. Ne mbeyɔmɔ mɔ a ηu feye mɔ kesebɔgyiiri ne mone a gyiiri mɔ-ɔ a baare. ⁷ Amose-ɔ, san a fo feye mon' taa bɔ ke mɔ, na mon' yuri mɔ kakponɔ. N gye aneη, mɔ asen e waa ewee, na mɔ temaa pɛɛɛ lowe. ⁸ Amose se-ɔ, mɔ e kore mone ne feye mon' kaapo mɔ feye mone e kpa mɔ bweetɔ. ⁹ Ketɔ se ne mɔ a kyoreɛ wore amɔ-ɔ e gye feye mɔ e kyɔ mone-rɔ mɔ e kee ne feye mone i bu mɔ ketɔ kɛmaa-rɔ, beɛɛ mone maa bu mɔ.

* **2:4** Wore ne Pɔɔl de-o mon gye 1 Korintoo awuye wore-ɔ, amaa ɔko ne ɔ fo-ɔ.

¹⁰ Mone ya taa oko ebaye bo ke mo, amo feraa mo-o mo e taa mo ebaye a m bo ke mo. Ne kotoko e bo-ro ne a tiri feye mo fonfon taa bo ke, mone se-o mo a taa bo ke mo Kristoo akato-ro, ¹¹ na a taare kun Obansam, na o ma taare nya ane se keyaalen. Ane nyi neene ane ne Obansam e kpa a o penna ane-o.

Ane ne Poul mon nya kayeyuri Trowas man-no-o

¹² San ne mo a yo Trowas man-no feye mo e ya tawe Kristoo kunu si asen timaa-o, mo a nu feye ane nyanpe Yeessu a bunni kpa sa mo feye n waa mo kusun. ¹³ Amaa na mo mferere mon da, a lee feye mon nu ane kosobe Tiitus. Amose-o, ne mo a kra asese ne bo bo mfen-o, ne mo a meraa se yo Makedoniya sweere se.

Ane gye Kristoo kamere-ro awuye na mo ayaa-ro ayerepo

¹⁴ Mon' sa a ane sa Wuribware anse, a lee feye o naa o kaa o kaapo feye Kristoo a ko gyi Obansam se. Mo e gye ogyenkpepo, ne ane gye mo kamere-ro awuye. O de ane o tawe mo kunu si asen ton kema. Mo kunu si asen mo du nee feye so konekonese-o. ¹⁵⁻¹⁶ Ane du nee feye nyonku ne Kristoo e kywae o sa Wuribware-o. Mo so e gya kone kone sa bamo ne Wuribware e sa nkpa na kukyure ne a mon de kee-o. Amaa mo so gye kebwee sa bamo ne bo maa nya nkpa amo-o. Nse e gye ne o fo feye o yere mfaanee a yerekpa-o? Oko mon bo-ro. ¹⁷ Amaa ane ne Wuribware a ba ane a kusun-o bo boro, a lee feye ane gye kasentij awuye. Asese ko bo-ro ne baa ba mone-ro, ne ba fe Wuribware asen feye bamo a gye ayawogyipo-o. Ane mo ane mon du ane. Ane a tee ane yere Wuribware ayaa-ro-o se-o, Kristoo kenyare-ro, ane e tawe mo asen kasentij-no nee, na ane nyi feye o kee keto ne ane e waa-o, ne o nu keto ne ane e tawe-o.

3

Ane ne etan popwee-o ky o ededaa-o

¹ Mo e kore a n gyi feye mone boko e poro mo feye asen ne mo a den tawe-o e kaapo feye ane e kaapo ane eyee. Daabii! Ane mon lee ane e kpa feye oko kyoree wore ko ne o kaapo feye ane a waa ato timaa-o, feye ane ne boko e kpa-o. A mon tiri feye ane kyoro ane eyee gbaa. A bee a mon tiri feye mone gbaa mon' kyoro ane. ² A lee feye ane ne mone fonfon ky o mone du-o e kaapo okema ane ne ane fonfon du-o. Mone a bo kore Kristoo gyi-o, a du nee feye mo a kyoree mo mbraa bo donjo mone nkpono se-o. Ne okema e taare deere mone akato se nu ane ne mone nkpono-ro du-o. ³ Ne ane ne mone gya Kristoo a ekpa-o se-o e kaapo nee feye ane ne abwaresen-o kekaapo bo dan. N gye pen ne Kristoo a bo kyoree mone nkpono se-o. N gye sekan ne o bo kyanje afore se kyoree-o. Amaa Wuribware ne mo wore kpen te-o kufwiije-o ya ba mo fonfon kesaree bo kyoree bo donjo mone nkpono se.

⁴ Ane e taare a ane tawe ane a asen-o bo lee ane kunu si, a lee feye kusun ne ane e waa-o-ro, Wuribware dooo si ne ane bo Kristoo si ane de ane eyee ane e donjo. ⁵ Seye mon bo ane-ro ne ane e yere amo se ane e tawe feye amo-o e gye ne a sa ne ane e taare ane e waa kusun mo. Ane kanyiasen ne ane de-o a lee Wuribware ase nee. ⁶ Mo e gye ne o sa ne ane a kii etan popwee asofowo. Etan dedaa-o na mo mbraa-o ne Wuribware a sa Mosis feye o kyoree bo beya sa Isireelii awuye-o. Mbraa-o i bu ane okema kepo, na a bware feye ane wu, amaa Wuribware a kufwiije timaa-o e sa ane nkpa na kukyure ne a mon de kee-o.

⁷ Mon' sa a ane fa ane ne kusun ne Wuribware a kufwiije-o i sun-o ky o Wuribware a mbraa-o lee-o kedabe na mo kelanjer. Wuribware ya kyoree mo mbraa bo donjo afore serise panpesanpan anyo se kebee ko se, ne oo lee mo kedabe na mo kelanjer kawu san amo bo kaapo Mosis. San ne Mosis a kporowe lee kebee-o se-o, ne mo akato-ro e tore se bweeto, ne Isireelii awuye mon taare deere mo. Amaa kamere-ro-o, kotorese amo

a yowe.* 8-9 Anen ne Mosis akato-ro a tore se san ne mo aa Wuribware e sa senja-o, a kaapo ne feye kusun ne Mosis a waa-o kyoo kedabe. Amo-o peee gbaa Mosis kusun e gye feye oo kaapo bamo Wuribware a mbraa-o. Ne mbraa amo i bu asese peee kepoo. Amo e gye feye anen a kusun amo gye kedabe, sanbotoo kusun ne Wuribware a kufwiinje-o a bo booro ane-o e gye ne a mon kyoo kedabe aaa? A lee feye ane kusun e gye feye ane kaapo asese anen ne Wuribware e sa asese keben-o. 10 Kasentij si, fo ya deere anen ne Mosis a kusun-o gye kedabe-o, ne fo ya bee deere anen ne ane kusun-o gye kedabe-o, a du feye Mosis a kusun-o mon lee ke gye kedabe-o. 11 Kedabe ne kaa kyoo deere e ke gye kedabe nee, ne kemo ne ke maa kyoo peee-o mo e?

12 Amo a tee a waa ane wore demante mo-o, kufu mon de ane. 13 Amose-o, a mon tiri feye ane a taa kotoko bo bun ane akato se, na ane towe abwaresen gywii mone. Amaa Mosis akato-ro a tore se-o se, ne oo taa kaprakere bo bun mo akato se, na Isireelii awuye ma nya nu san ne mo akato-ro e tore se, ne a yowe-o. 14 To, bo fo ndoo a kake mo, Isireelii awuye du ne feye oko a taa kaprakere bo bun mo akato se, na o ma nya nu seye-o. San kema ne ba gyanje bamo kebwarekore akyan-no ba nu oko e kare o lee Mosis mbraa a wore-o-ro gywii bamo-o, a du ne feye mprakere-o a sii bamo akato se-o, ne bo maa nu seye, ne bo maa nu seye. Kristoo dooo si ne bamo ya booro, ne mprakere-o e lee bamo akato se. 15 Haree bo fo ndoo a kake mo, oko ya kare Mosis a wore-o-ro gywii bamo, amo-o a du ne feye mprakere-o a bun bamo akato se-o. 16 Amaa bamo oko ya kii bo gya ane nyanje Yeessu si, amo Wuribware i lee kaprakere-o a o lee mo akato se. 17 Mbeyoma, ane nyanje e gye Wuribware a kufwiinje-o, ne mfen ne ane nyanje a kufwiinje-o bo-o, mfen ne ane a nya ane eyee lee mbraa dedaa-o se. 18 Ane feraa, ane mon taa mprakere ko bo bun ane akato se. Amose-o, a du ne feye ane a yere Wuribware akato-ro, ne mo kelanjeroo demante-o a wee ane se, ne ane akato-ro e tore se mo kelanjeroo-ro feye diki-o. Kekpare mo e kaapo ne feye ane nyanje, ne o gye Wuribware a kufwiinje-o, maa se o sa ne ane mfeere na nkpono-ro e waa feye mo lee-o kake kema.

4

Mone a sa ne ane i gyi aworefao kanyite-ro

1 Ane feraa, haree ane a mon fo feye ane waa asofowo kusun mo gbaa ooo, Wuribware a taa bo waa ane kesaree-ro. Amose-o, ane maa yowe eyee-ro. 2 Asese ko bo mone-ro ne bamo ya poro ane feye ane bo ekpa boye se ane de bo waa ane asofowo kusun, mo i lee bamo kanoo feye ane a kine ekpa boye keboro se bo waa ane kusun. Ane maa penna asese, ne ane bee ane maa kyurowi Wuribware asen-o. Kpa ne ane bo se, ne ane e kpa feye okemaa sure si mo mfeere-ro feye ane e waa neene-o e gye feye ane e towe kasentij-o laman-no, ne ane nyi feye Wuribware kee keto ne ane e waa-o, ne o nu asen ne ane e towe-o. 3 Mone-ro bokoo ya towe feye abwaresen ne ane e towe-o e kweero, mo i lee kanoo feye aa kweero bamo ne bo maa nya nkpa na kuyure ne a mon de kee-o se dooo nee. 4 Bo maa nya nkpa amo, a lee feye bo maa kore Kristoo ba gyi. Bo maa kore mo ba gyi, a lee feye a du feye Obansam, ne o de kaye mo-ro asese mfeere se keyaalen-o, a sa ne baa kii atenapo, na bo ma taare a bo nu abwaresen-o kaase-o. Bamoo ya nu kaase, ba nu feye asen timaa ne ane e towe-o e kaapo anen ne Kristoo de kedabe na wuraa-o. Bo lee feye bamoo ya deere Kristoo, ba nu feye o gye oko ne oo lee Wuribware kpa kema se. 5 Ane maa towe ane fonfon eyee asen nee, amaa ane e towe Yeessu Kristoo asen nee, feye o gye mone okemaa na ane okemaa nyanje, n gye ane e gye mone anyanje. Amo e gye feye ane a kperi Yeessu si baa ane eyee kaase waa feye ane a gye mone ayaafore-o. 6 Feye anen ne Wuribware a twee keto kema-o, ne oo towe feye, “Kelanjeroo lanje kibugyii-ro,”* anen

* 3:7 Kelee Igyipiti 24.12; 34.1-4, 29, 33.

* 4:6 Keleekaase 1.3.

dεε ne oo bunji ane akato, ne ane a nu feye mo akato-ro e tore se, ne ane a bo gyii feye o de Wuribware a kedabe-ɔ.

⁷To, a du nee feye Wuribware a ba mo kapote-ɔ bo waa nlo-ro-ɔ. Keto ne mo e kaapo-ɔ e gye feye ane nyowore du nee feye nlo ne m mon bo len-ɔ, amaa Wuribware keyaalen bo mmoro-ro, na okemaa nya nu feye ane keyaalen demante-ɔ mon lee ane fonfon ase nee, kaa lee Wuribware ase nee. ⁸Amose-ɔ asese ko ya waa ane borakraa bo lee anen ne ane e tawe abwaresen-ɔ se, bo maa taare a bo sa a ane yowe ane kusun. Ba toora ane, amaa ane maa yowe eyee-ro. ⁹Ane i gyi aworefɔɔ, amaa Wuribware maa sere a ɔ yowe ane. Ba daye ane ba da sweere, amaa bo maa taare a bo mo ane. ¹⁰Ane a naa eman se eman se-ɔ, ane i nu asen ne Kristoo a nu pwee ne baa dεε mo mo-ɔ dεε. Aseɛ mo pεεε a waa ane nee na asese nya nu feye san ne ane e kpa a ane kperi Yeesuu si wu-o, mo nkpa na keyaalen san a bo ane nyowore-ro. ¹¹Ane i kperi Yeesuu si ane e gyanjaa lowi kake kema, na ɔ taare kaapo feye o te, ne mo e den ɔ sa ane keyaalen. ¹²Amo katin e gye feye ane lowi kegyanjaa kake kema-ɔ a sa ne mone a nya nkpa na kukyure ne a mon de kee-ɔ.

¹³Amo-ɔ pεεε gbaa, ane mon yowe ane Kristoo kokoregyi, ne anen se-ɔ ane maa se ane e tawe Wuribware asen, feye anen ne Deefid a kyoree waa abwaresen wore-ɔ-ro, “San ne mo a tawe bore-ro feye eyee-ro bo mo gya kbanse-ɔ gbaa, mo a kore Wuribware gyi.”* ¹⁴Keto ne ane nyi, ne ane e tawe kemo asen-ɔ e gye feye Wuribware a kyinji ane nyanpe Yeesuu baa nkpa-ro, ne anen se-ɔ kaye ya gye kee, o kyinji ane aa mone a ɔ yaa soso feye Yeesuu-o, na ɔ baa ane aa mone mo akato-ro. ¹⁵Mone se ne keto kema e waa ane, na, Wuribware a maa se ɔ morowe asese bweeto bweeto-ɔ, na bo sa Wuribware anse, na bo kyoro mo kedabe ne o de-o.

Kaye mo-ro mon gye ane aye nee

¹⁶Amose-ɔ, haree ane nyowore a mon bo len, ne ane e kpa a ane wu gbaa ooo, ane abaa-ro mon yore. Keto ne ko kyɔ-ɔ e gye feye Wuribware e gye ne ɔ sa ane wore na keyaalen popwee kake kema. ¹⁷Aseɛ ne a to ane-ɔ mon kyɔ, ne a maa kyee, amaa a sa a ane nya wuraa na kedabe ne a mon de kee-ɔ pεεε Wuribware ase, na a kyɔ asen ne ane i nu mbeyomo-ɔ bweeto. ¹⁸Amose se-ɔ, ane akato dan ato ne a bo akato-ro-ɔ se nee. N gye ato ne bo kee-ɔ se ne ane akato dan, amo ato ne bo mon kee, ne a bo Wuribware se-ɔ se ne ane akato dan. A lee feye ato ne bo kee amo-ɔ maa kyee. Amaa amo ne bo mon kee-ɔ e gye ne a taare a a gyi nsu pεεε.

5

¹A lee feye ane ya wu, ane e nya kyenakpa Wuribware ase soso. Ane kayowore du nee feye tantee kekyan ne baa ba waagya bo waa-ɔ nee, ne waagya-ɔ ya kyanne-ro, ne tantee kekyan amo a lee da-ɔ, amo ane okemaa e nya soso a kekyan ne ane e ya kyena-ro-ɔ. N gye asese ya waa kekyan amo, amaa Wuribware ya waa bo yera sa ane. ²Pwee na ane dεε fo mfen-ɔ, ane i su ane e kpa kulwee ane ope popwee amo ne ɔ bo soso-ɔ. ³Keto ne mo e kaapo-ɔ e gye feye kekyan ne ane okemaa e nya soso-ɔ gye kayowore popwee ne ane kra e ya kyena-ro-ɔ. ⁴Ane a san ane de kaye mo-ro a koyoworegyi-o, ane kakyena-ro e toora ane. Amaa n gye sa ne ane e kpa feye ane wu, na ane pan nkpa pεεε. Keto ne ane e kpa-ɔ e gye feye kakyena ne ane te mbeyomo-ɔ i kyurowi a ka kii kakyena ne ka mon de kee-ɔ. Na ane kaye mo-ro a nyowore-ɔ kyurowi kii nyowore ne n kyena nsu pεεε-ɔ. ⁵Kasentɛn, keto se ne Wuribware a twee ane-ɔ e gye feye kakyena ne ane te kaye mo-ro-ɔ ya kyon, ne ane e ya kyena Wuribware ase nsu pεεε. Ne ɔ sa ne Wuribware a kufwiine timaa-o a bo kyena ane nkpono-ro, na ane nu feye kasentɛn ane ya wu, ɔ yaa ane mo ase.

⁶Wuribware a kufwiine-o a bo ane ase-ɔ se, ane de temaa san kema feye ane e yo Wuribware se. Ane a te kaye mo-ro-ɔ, a kaapo nee feye ane mon tee fo ane aye soso mfen ne ane nyanpe Yeesuu te-o. ⁷Ane a naa-ɔ, ane mon kee mfen ne ane e yo-ɔ. Amaa ane e

* **4:13** Kiliɛ 116.10 (LXX).

kɔɔre ane i gyi feye Wuribware e gye ne o gye ane nkpe. 8 Ane Kristoo ayaa-ro ayerepo feraa, m bee mo e tawe feye ane de temaa bweeto, ne ane e yorowe bweeto feye ane yowe ane nyowore bo sii sweere mo se, na ane yo pe ane nyanpe Yeessu ase. 9 Amose se-o, ane e len eyee nee, na mo akato nya gyi, haree ane te kaye mo-ro beee ane yii pe ooo. 10 A lee feye mfen-o ne ane peee e yere Kristoo a senyikpa-o. Na ane okemaa nya keto ne mo a kyena kaye mo-ro ne oo waa-o kakaka, haree ke gye kitimaa beee kebeye ooo.

Ane kusun e gye feye ane tawe anen ne Wuribware bo Kristoo si o lnhjo mo fnhfoh na nyinhkase mbohto-ro-o

11 A lee anen ne ane Kristoo ayaa-ro ayerepo sere Wuribware se, ne ane a len eyee ane e popore asese feye bo gya mo se. Wuribware e gye ne o nyi ane nkpono-ro neene, ne n de temaa feye mone okemaa gbaa nyi ane mone nkpono-ro anen de. 12 Mone ma kan fa feye ane bee ane len eyee ane de ane e popore mone nee, na mon' nya nu anen ne ane bware-o. Daabii, ane e kpa a mon' nya keto ne mone e yere kemo se a mon' bo kaapo mone eyee ane se-o nee. Mfen-o na mon' taare benhaa bamo ne ba poro ane, ne ba kaapo bamo eyee-o, feye keto ne ke bo sese akato se-o dooo ne ba deere, ne bo maa deere keto ne ke bo sese kakpono-ro-o. 13 Ane aporo-o ya popore ane feye anen ne ane e tawe-o, ane e lo ebon, amo feraa mon' taa feye Wuribware se ne ane a kperi ane e lo ebon-o. Amaa amo a gye feye ane maa lo ebon-o se-o, amo feraa bo lee mone se-o ne ane du mfaanee. 14 A lee feye Kristoo kekpa ne o kpa ane-o e gye ne ke e yere ane ne ane e tawe kemo asen. Keto ne ane e tawe, ne ane a kore kemo gyi kenken-o e gye feye Kristoo a wu bo sa asese peee-o, bamo ya kore Kristoo gyi, a du nee feye bamo kalyena dedaa a lowe-o. 15 Keto se ne Kristoo a wu sa asese peee, ne Wuribware a kyinji mo lee lowi-ro baa nkpa-ro-o e gye feye, bamo a san bo te nkpa-ro-o, bo ma lee kyena bamo eyee se, amaa bo kyena sa Kristoo.

16 Amose se-o, ane Kristoo ayaa-ro ayerepo maa lee deere sese akato-ro dooo pwee na ane dee nu anen ne o du-o. San ko ane a deere Kristoo anen dee nee, pwee ne ane a dee kore mo gyi, amaa ane mon lee ane e waa anen. 17 Okemaa ne o bo Kristoo a kebegya-o se-o a kii sese popwee nee. Mo kalyena dedaa-o a gye kee, ne oo lee o te kalyena popwee. 18 Wuribware ya waa amo-o peee, oo bor Kristoo si bo lnhjo ane aa mo mbohto-ro, ne ane gye mo akyarapo asen mo kotowe-ro. 19 Ane asun e gye feye ane tawe feye, Wuribware a bor Kristoo si bo lnhjo mo aa kaye mo-ro asese mbohto-ro, na o ma nya ba bamo ebeye bo ka bamo koko. Ne oo taa mbohto-ro kolohjo mo asen kotowe bo waa ane kesaree-ro.

20 Amose se-o ane yere Kristoo ayaa-ro nee. A du nee feye Wuribware a bo ane se o kore mone-o. Amose se-o, ane yere Kristoo ayaa-ro ane e kore mone feye mone aa Wuribware waa kan. 21 Kristoo dee o mon de boye. Amaa Wuribware a sa ne baa mo mo feye mo a gye oboyewaapo-o, ne oo nu kesebogyiiri ne ane yere bo sa-o, na ane bor mo lowi-o si nya ane eyee, na Wuribware waa ane feye ane a gye asese timaa-o.

6

1 Amose-o, ane ne ane i sun ane e sa Wuribware-o, ane e kore mone nee feye ato dabe ne oo waa sa mone-o ma twee kwaa. 2 Mon' nu keto ne Wuribware a tawe mo abwaresej wore-o-ro-o feye,

“Amo a fo san feye n nu mone ewee-o,
mo a nu mone kan.
Kake nsin ne mo a waa mfeere feye m morowe mone-o,
ne mo a kya mone-ro.”*

* 6:2 Isaya 49.8.

Mo e tawe mo i gywii mone feye ndoo a kake mo e gye san ne Wuribware i nu mone ewee, na o morowe mone-o.

Aworefɔɔ ne Pɔɔl na mo beeko-ana Yeesuu a ayaa-ro ayerepo-o a gyi-o

³ M bee mo i lee bamo ne ba poro ane kebaye ko se-o kan feye bo nu ane ne ane i sun abwaresen kotawe kusun-o. Ane mon waa kotako ne kaa sa ne asese a lwee ebaye-ro-o, a lee feye ane maa kpa feye oko nu kusun-o-ro kebaye ko.

⁴ Ane a kaapo feye ane gye Wuribware ayaafore, bo lee feye kanyite-ro ne ane a gyi aworefɔɔ nu asen na toora keto kema ne kaa waa ane-o-ro.

⁵ Baa da ane, ne baa tii ane,
ne asese akwii akwii a wore ane.

San ko ane a sun kpone bweeto,
ne ane mon nya san di idi,
ne ane a nare akon.

⁶ Aworefɔɔ demante mo ne ane a gyi-o gbaa ooo,
ane a ba itimaa na kanyiasen na kanyite
na kedamenanse bo ka ane adon koko.

Asese a nu Wuribware a kufwiije timaa-o
a sun kusun ane kakyena-ro, ne baa nu feye
kekpa ne ane e kpa boko asen-o gye kasentij.

⁷ Baa nu ane a gyi kasentij,
ne baa nu Wuribware keyaalen ne o de-o.

Kasentij kigyi ne ane a bo waa ane adonto
ne ane de ane e ko bamo ne ba ko ane-o,
ne ane de ane e ko ane e kore ane eyee.

⁸ Boko i bu ane, boko mo maa bu ane peee-o.
Boko e kyoro ane, boko mo e poro ane
feye ane e waa ebaye.

Ane i gyi kasentij, amaa boko e poro ane
feye ane gye apennapo nee.

⁹ Bo mon de ane ba tee seye,
amaa ane kenyaare a yo ton kema.

Ba fa feye ane e kpa a ane wu nee,
amaa ane san ane te.

Ba gyiiri ane kesebo,
amaa bo mon taare mo ane.

¹⁰ Ba nu feye ane i gyi aworefɔɔ bweeto,
amaa ane akato a gyi san kema.

Bo kee kitiri ne ane i wu-o,
amaa ane e sa ne boko e nya nyure.

Ba fa feye ane mon de seye,
amaa ane de keto kema.

¹¹ Korintoo awuye, ane i gyi mone kasentij feye ane mon taa seye bo kweero mone se.

¹² N gye ane e gye ne ane mon bunji ane nkpono-ro kpa mone, amaa mone e gye ne mone mon bunji mone lee-ro kpa ane. ¹³ Mo e sa sena mo i gywii mone ne feye mone a gye mo gyi-ana-o. Ane a tee bunji ane nkpono-ro kpa mone-o, mone mo, mon' bunji mone nkpono-ro kpa ane.

Mone ma kan sa a mone aa bamo ne bo mon de kokoregyi-o waa konko

14 Mone ma kan sa a mone aa bamo ne bo mon kore Kristoo gyi-o waa konko. A lee feye kedamenanase na daa boye kpa ntosen? Kelanhero na kibugyii e taare a a kyena san konko aaa? 15 Kristoo na Obonsam e taare a bo waa kan aaa? Okoregyipo na oko ne o mon kore gyi-o kpa ntosen? 16 Wuribware aye na ikisi aye e taare a a tii abee se waa kokonko aaa? Daabii peee! Ane Kristoo awuye nkpono-ro ne Wuribware ne mo wore dooo i de nkpa-o a towe feye o kyena. Feye anen ne Wuribware a towe mo abwaresen wore-o-ro-o,

“Mo e kyena bamo-ro, na mo aa bamo nare san kema ma.
Mo i kii bamo nyanpe, na bamo ma bo kii mo asesε.”*

17 Amose se-o, Wuribware a towe mo wore-o kebegya ko-ro feye,

“Mo asesε, mon' daree lee bamo-ro mfen,
na mon' kyena kokwee!
Mone e ma daboro keto kema ne ki de iyisi-o,
amo feraa mo e kore mone.”*

18 Ne baa bee kyoree waa abwaresen wore-o-ro feye,

“Bo-elen-o-kyon-okema-Bware ye, ‘Mone e tee mo feye mone se,
na mo-o ma n tee mone feye mo agyi nyanse na akyeese.’ ”*

7

1 Mo kosobee-ana, Wuribware a tee towe bo beya feye o waa ato mfaanee-o, mon' sa a ane lee ane eyee lee keto kema ne ke e waa ane nyowore na nkpono iyisi-o-ro, na mon' sa a ane nya nkponofwiiri, na ane bu Wuribware, na ane sere mo.

Anen ne keto ne Tiitus a towe gywii Poo-o a waa mo wore-o

2 M bee mo e towe feye mon' bunji mone nkpono-ro kpa ane. Ane mon waa oko boye, ne ane mon nyera oko ma, ane mon sisii oko. 3 Ma towe amo-o a m bo poro mone nee. Feye anen ne mo a dee towe-o, ane a kpa mone asen bweeto-o se-o, ane a waa siraa feye ane aa mone kyena, beee ane aa mone wu. 4 Mo e kore mone mo i gyi. Mone se, mo e kaapo mo eyee. Mone se, n de wore bweeto. Haree asen a to ane-o gbaa ooo, mo akato a gyi.

5 Haree gbaa ane a yo Makedoniya sweere se-o, ane mon nya kayeyuri. Kasentij si, asen bweeto a to ane ton kema ne ane a yo-o. Ane a gyi aworefoo, ne kufu a nya ane, ne ane nkpono-ro a nyera. 6 Amaa Wuribware e gye oko ne o sa sese ne mo abaa-ro a yore-o wore-o. Ne oo sa ne Tiitus a waa ane wore. 7 A lee feye, mo a lee mone ase ba ane ase-o, ne ane a nu mo kan-ro asen feye mone a waa mo wore. O towe gywii ane feye mone akato a pee mone e kpa a mon' nu mo. Ne oo bee towe gywii ane feye keto ne mo a kyoree bo lee obayewaapo ne o bo mone-ro-o se-o a sa ne mone nkpono a nyera. Ne o ye amo-o peee gbaa ooo, mone san mone bo mo kebegya-o. Amose se-o, mo akato a bee gyi mbeyoma kyon san-o.

8 Haree gbaa mo wore a sa ne a mon waa mone kane ooo, mon nu mo eyee feye mo a kyoree mo. Kegyenkpee-o mo a nu mo eyee, a lee feye mo a nu feye wore-o-ro asen a nya mone gya. Amaa aa nya mone gya san katin ko nee. 9 Aa waa mo kane mbeyoma. N gye feye anen ne mone akato mon gyi-o si ne aa waa mo kane. Amaa keto se ne aa waa mo kane-o e gye feye mone kusu a sa ne mone a kyurawi lee mone eboye-ro. Wuribware a ba mone kusu-o bo waa kitimaa sa mone. Anen se-o, keto ne ane a waa-o mon waa

* 6:16 Kolonjo mbraa 26.12; Yeremeye 32.38; Isikiyel 37.27. * 6:17 Isaya 52.11. * 6:18 2 Samuwel 7.14.

mone tɔraa. ¹⁰ Kusu ne Wuribware de ɔ sa ne ɔko kakponɔ-rɔ i kyurowi-o dɛɛ e gye ne ke e sa a ɔ nya nkpa na kukyure ne a mon de keɛ-ɔ. Anɛn a kusu-o bware. Amaa kusu ne asɛɛ ne bɔ bɔ kaye mɔ-rɔ-ɔ i su-o e sa a asɛɛ na Wuribware mbɔntɔ-rɔ nyera nsu pɛɛɛ. ¹¹ Mon' deere ketɔ ne Wuribware a ba mone kusu-o bɔ waa-ɔ, mon' kee anɛn ne nkɛe fɛraa mone akatɔ a pee-o. Mone a kokɔse mone e kpa a mon' kya kanɔ. Mone idun a fwii ɔbɔyewaapo-ɔ se. Ne kufu a nya mone feye mɔ bɔye ne ɔɔ waa-ɔ a kyanɛna mone. Mone awaase a kaapo anɛn ne mone e kpa mɔ asɛn-ɔ. Ne mone a kaapo anɛn ne wɔre de mone kowaa ketɔ ne ki bware-o, na mon' gyiiri ɔbɔyewaapo-ɔ kesebɔ-ɔ. Kpa kemaa se mone a lee mone eyee lee keporɔ ne mɔ a porɔ mone asɛn mɔ se-ɔ-rɔ. ¹² Emene se ne mɔ a kyɔrɛɛ wɔre amɔ? Kasɛntin si mone-rɔ ɔko a waa ɔko mɔ bɔye. Amaa n gye bamɔ se ne mɔ a kyɔrɛɛ wɔre amɔ. Mɔ a kyɔrɛɛ wɔre-ɔ nee a mon' nya deere mone nkponɔ-rɔ, na mon' tɔwe gywii Wuribware feye kasɛntin si mone san mone e kpa mɔ asɛn.

¹³ Amɔse se-ɔ, amɔ-ɔ pɛɛɛ ne aa ba-ɔ a sa anɛ wɔre mfee. Ketɔ ne ki tii si, ne a sa ne anɛ akatɔ a gyi-o e gye feye mone a waa Tiitus wɔre, ne mone a sa ne mɔ akatɔ a gyi. ¹⁴ Pwɛɛ ne ɔɔ dɛɛ ba mone ase-ɔ, mɔ a kyɔ kaapo mɔ eyee mone se, ne mone mon sa a ipeere nya mɔ mɔ ase. Anɛn ne ketɔ kemaa ne mɔ a tɔwe gywii mone-ɔ gye kasɛntin, anɛn dɛɛ ne eyee ne mɔ a kaapo mone se gywii Tiitus-o mɔ a waa kasɛntin. ¹⁵ San ne Tiitus a ba mone ase-ɔ, kufu a nya mone, ne mone a kokɔse kra mɔ nɛnɛɛ, ne mone a waa siraa waa ketɔ kemaa ne ɔɔ tɔwe gywii mone feye mon' waa-ɔ. Mɔ ya nyinɛni amɔ-ɔ se, amɔ kekpa ne ɔ kpa mone asɛn-ɔ a tii si. ¹⁶ M fɛraa, aa waa mɔ kɔne bweɛtɔ feye mɔ e taare a n kɔre mone gyi ketɔ kemaa-rɔ.

8

Bo lee kokɔre atanne tweetwee bo sa atiripo ne bo bo Yudeya sweere se-ɔ

¹ Amɔse-ɔ mbeyɔmɔ, mɔ kosɔbɛɛ-ana, anɛ e kpa feye mon' nɔ anɛn ne Wuribware kekpa a sun kusun asɔrɛɛ awuye ne bɔ bɔ Makedoniya sweere se-ɔ nkponɔ-rɔ-ɔ. ² Hareɛ asɛn bweɛtɔ e taare a a tɔ bamɔ, ne bɔ dɛɛ bɔ gye atiripo gbaa ooo, kɔne ne aa waa bamɔ kɔne-ɔ a sa ne ba da bamɔ nkponɔ se ba ke bokɔ atanne. ³⁻⁴ Mɔ e tɔwe mɔ i gywii mone feye baa den sa anɛ atanne bweɛtɔ feye anɛn ne baa taare-ɔ. Kasɛntin si, baa sa anɛ atanne bweɛtɔ kyɔn anɛn ne baa taare-ɔ. Bamɔ fɔnɔn kepre se, baa kore anɛ feye anɛ yɔwe bamɔ a bɔ nya nya kpa a bɔ kya Wuribware asɛɛ ne bɔ bɔ Yudeya sweere se-ɔ-rɔ. ⁵ Ketɔ ne baa waa-ɔ, anɛ mon fa feye ba waa anɛn. Kasɛntin si, baa waa anɛn ne Wuribware e kpa feye bɔ waa-ɔ, amɔ e gye feye baa gye nkɛɛ taa bamɔ eyee bɔ sa anɛ nyanɛ Yeessu, ne baa taa sa anɛ mɔ anɛ.

⁶ Bo lee anɛn ne Makedoniya asɔrɛɛ awuye-o a kokɔse kɔre tweetwee, na bɔ bɔ ke atiripo-ɔ se, ne mɔ a nyinɛni si feye sunno mone Korintoo asɔrɛɛ awuye gbaa a gye bamɔ nkɛɛ kpa feye mon' kɔre tweetwee sa atiripo-ɔ, amaa bɔ fɔ ndɔɔ, mone mon tee kɔre lowe. Amɔse-ɔ, mɔ a kore Tiitus feye ɔ ba mone ase, na ɔ nya se kya se kɔre tweetwee amɔ lowe, a lee feye mɔ ya gye nkɛɛ kore mone feye mon' kɔre tweetwee-ɔ. ⁷ Mone kyɔ mone gye atɔ awuye ekpa bweɛtɔ se. Mone kokɔregyi, mone kanyiasɛn kebo sa senɛsa nɛnɛɛ, mone kanyiasɛn pɛɛɛ kyɔ. N nyi anɛn ne mone akatɔ i pee mone i sun Wuribware-ɔ, na anɛn ne mone e kpa mɔ asɛn-ɔ. Amɔse se-ɔ, mɔ e kpa a mon' kaapo anɛn ne mone e kpa atiripo-ɔ.

⁸ Ma yere mone nee feye mon' waa amɔ-ɔ, amaa mɔ a kaapo mone anɛn ne Makedoniya asɔrɛɛ awuye-o akatɔ a pee a bɔ bɔ kya atiripo-rɔ-ɔ nee, na n yere amɔ se nɔ anɛn ne mone kekpa-ɔ den ke gye kasɛntin-o nee. ⁹ Mone kyɔ mone nyi kekpa suyo ne anɛ nyanɛ Yeessu Kristoo e kpa mone-ɔ, na anɛn ne oo nɔ mone ewɛɛ-ɔ. Hareɛ mɔ a de ketɔ kemaa sosɔ gbaa ooo, ne mone se, ɔɔ yɔwe mɔ ketɔ kemaa bɔ sii mfen, ne ɔɔ ba sweere mɔ se mfee, ne oo kii otiripo, na ɔ yere mɔ kitiri amɔ se bɔ sa a mon' nya nyure bweɛtɔ.

¹⁰ Amose se-ɔ, ketɔ ne mo e ka mone asen kemose-ɔ nee. Sunno mone ya gye nkpeɛ tawe feye mone e kpa a mon' sa atanne. Kasentij si mo ne mone a gye nkpeɛ esa. ¹¹ Amose se-ɔ, mo e kore mone feye mon' lowe amo kowaa, na kepre ne kaa pre mone, ne mone a bo lee kaase-ɔ nya waa kyɛkyɛ. Ketɔ ne mone de-o e gye ne ke e kaapo anen ne mon' waa-ɔ. ¹² Mone ya da mone nkponɔ se ke atanne, Wuribware e kore mone ketɔ ne mone i ke-o si. Mo e den o nyi ketɔ ne mone de-o na anen ne mone e taare a mon' ke, na a waa mo kane-ɔ.

¹³ Anɛ maa kpa a kitiri kra mone, na a taare kya bokɔ mo-ro, amaa anɛ e kpa feye okemaa nya mo kebɛgya-ɔ nee. ¹⁴ Mbeyomɔ a san mo fɛraa, mone a de bweetɔ-ɔ se-ɔ, mon' baa kanɔ nkemaa ne mone de-o bo kya bamo ne bo de kafwee-ɔ-ro, ne bamo ya bo nya bweetɔ, ne mone mo mone i de kafwee, na bo taare kya mone-ro. Mfaanɛ ne mone ya waa ne ketɔ kemaa e waa kyɛkyɛ. ¹⁵ A waa feye anen ne baa kyɔrɛ waa abwaresen wɔre-ɔ-ro bo lee ateese ne Wuribware a sa Isireelii awuye kimukee-ro si-o feye,

“Bokɔ a swii bweetɔ, bokɔ mo kafwee.

Bamo a ba kyunputij bo krawe-ɔ,
mo ne oo swii bweetɔ-ɔ na mo ne oo swii kafwee-ɔ pɛɛɛ mo
a nya anen ne aa fo mo-ɔ.”*

¹⁶ Mo e sa Wuribware anse feye ɔɔ sa ne Tiitus e kpa mone kekpa konko amo deɛ ne mo e kpa mone-ɔ. ¹⁷ Tiitus a sure kowaa ketɔ ne mo e kpa feye ɔ waa-ɔ se. Ne ɔ bee ɔ kokɔse mo fɔnfɔn kepre se ɔ kpa a ɔ kya-ro, ne ɔ waa mfɛɛre feye ɔ ba mone ase. ¹⁸ Mo aa anɛ kosobɛɛ ko ne asɔreɛ-ɔ pɛɛɛ asɛɛ e kyɔrɔ bo lee anen ne o sun ɔ tawe asen timaa bo lee Yeesuu kunu si-o e gye ne ba ba. ¹⁹ Kasentij si asɔreɛ asɔreɛ amo deɛ asɛɛ ya lee mo feye o kii anɛ kosobɛɛ anɛ kpa mo ne anɛ e yo mo-ɔ-ro. Anɛ de atanne mo anɛ e yaa asɛɛ ne ba wu kitiri-o, na bo nya kyɔrɔ Wuribware, na a kaapo anen ne anɛ e kpa a anɛ kya bamo-ro-ɔ. ²⁰ Anɛ e kpa feye anɛ aa asɛɛ amo taa atanne yaa atiripo-ɔ nee, na ɔko ma nya porɔ anɛ bo lee anen ne anɛ e deere atanne dabɛ mo se anɛ bo-ɔ. ²¹ Anɛ e sa ketɔ ne ki bware-o si bweetɔ, n gye Wuribware a kebɛgya-ɔ se wɔre, amaa na asɛɛ a kebɛgya-ɔ se.

²² Anɛ bee anɛ de anɛ kosobɛɛ ko, ne oo lee mo eyee bo kaapo anɛ iluwi bweetɔ na ekpa bweetɔ se feye o sun Wuribware wɔre se nee. Mbeyomɔ o de wɔre asen mo se bweetɔ, a lee feye o de mone temaa bweetɔ. ²³ Tiitus fɛraa, mo e gye ne o tii mo se, ne anɛ i sun kusun mone kunu si, amose se-ɔ ɔ yere mo ayaa-ro. Asɛɛ anyɔ ne bamo aa Tiitus e yo-ɔ fɛraa, bo yere asɔreɛ asɔreɛ ne a bo Makedoniya sweere se-ɔ ayaa-ro nee. Bo gye asɛɛ timaa, ne bamo keborɔgyi timaa e sa ne asɛɛ e kyɔrɔ Kristoo. ²⁴ Amose se-ɔ, mon' lee mone kekpa bo kaapo asɛɛ mo. Mfaanɛ ne anɛ aa asɔreɛ asɛɛ-ɔ i nu feye anɛ de kpa feye anɛ eyee kekaapo feye mone e kokɔse mone e kpa a mon' ke atiripo-ɔ atanne-ɔ mon gye kayɛba nee.

9

Pɔɔl e kya se ɔ tawe tweetwee ne ba kore a bo bo sa atiripo-ɔ asen

¹ Kasentij si, a mon' tiri feye n kyɔrɛ mone tweetwee mo ne mone de mone e sa Wuribware asɛɛ ne bo bo Yudeya sweere se-ɔ asen. ² A lee feye n nyi feye mone e kpa kekya bamo-ro nee. Ne n den mo e kaapo mo eyee mone se mo e kaapo Makedoniya awuye-o mo e tawe mo i gywii bamo feye lee sunno mone ne mone bo Akaya sweere se-ɔ a waa siraa feye mone e sa atanne, amose-ɔ mone wɔre a sa ne bamo bweetɔ a waa kotɔko bo lee tweetwee amo se. ³ Amaa mo i sun mo kosobɛɛ-ana mo e kyɔnwe mone ase, na anɛ eyee kekaapo-ɔ ma buruwi asenkpɛreɔgyi kwaa, amaa mon' waa siraa waa anen

* 8:15 Kelee Igyipiti 16.18.

ne mone a tawe feye mone e waa-ɔ. ⁴ N gye aneɲ, Makedoniya asoree awuye ne mo aa bamo e yo Yudeya sweere se-ɔ ya ba mone ase, ne baa nu feye mone mon waa siraa, amo feraa ane aa mone peee, ipeere e nya ane, na a kaapo feye ane a kore mone gyi kwaa. ⁵ Amose se ne mo a fa feye a tiri feye η kore mo kosobe-ana mo feye bo gye mo ηkpee ba bo ka mone kanɔ, na bo kore atanne ne mone a tawe bo beya feye mone e sa-ɔ bo beya, na aa lee mone kekpa se ne mone a sa, amaa n gye sa ne ane e leɲ mone nee.

⁶ Abrese ya da kekpare feye, “Oko ne o dwii ato dwiise kafwee-ɔ, amo ya fo kekpabee, ɔ nya amo kafwee nee. Ne oko ne o dwii amo bweeto-ɔ e nya amo bweeto nee.” ⁷ Mone okemaa sa aneɲ ne ɔ fa mo mfere-ro feye ɔ sa-ɔ. Mon' sa a a lee mo fɔɲfɔɲ kakpono-ro, na a ma ba feye baa leɲ mone. A lee feye Wuribware e kpa mo ne o ke oko kotoko na a mon bo mo gya kakpono-ro-ɔ. ⁸ Wuribware e taare a ɔ sa mone nyure bweeto, na mon' nya nya keto ne ki tiri mone-ɔ kpa kema se, na ηko san na mon' bo waa kedamenanɲe eworese eworese sa boko. ⁹ Feye aneɲ ne baa kyore waa abwaresen wore-ɔ-ro-ɔ,

“ɔ da kakpono se o ke atiripo ato, na a mon bo mo gya.

ɔ maa yowe kedamenanɲe kowaa peee.”*

¹⁰ Wuribware e deɲ ɔ sa adɔpo ato dwiise na ateese gyise. Amose-ɔ mone ya waa boko kedamenanɲe, Wuribware e sa mone ateese gyise ne a tiri mone-ɔ, na ɔ sa a mone adɔroto tii si, na mon' taare ba amo bo kya se waa kedamenanɲe bweeto. ¹¹ ɔ sa a mon' kii ato awuye kpa kema se, na mon' taare dee ke san kema, na a mon bo mone gya ηkpono-ro. Na Yudeya sweere se a asoree a atiripo-ɔ sa Wuribware anɲe bo lee atanne ne mone a bo borɔ ane se bo ke bamo-ɔ.

¹² Atanne mo ne mone i ke-o, a maa kya Wuribware asese wore-ro nee, amaa a baa Wuribware anɲe kesa bweeto bo tii si. ¹³ Ketɔ ne ko kyɔ-ɔ e gye feye mone ya ke atanne-ɔ, a kaapo feye mone e kore Kristoo kunu si asen timaa-o mone i gyi bweeto, na bo nu feye mone e waa ketɔ ne mone ye mone e kore mone i gyi-o neene. Na bo lee aneɲ se na aneɲ ne mone e kpa kike bamo na okemaa bo tii si-o, na a mon bo mone gya kakpono-ro-ɔ se-ɔ, bo sa Wuribware anɲe. ¹⁴ Amose-ɔ, bamo ya kore kebwarekore sa mone, ba kpa mone bweeto bo lee nyure demante ne Wuribware a yure mone-ɔ se. ¹⁵ Mon' sa a ane sa Wuribware anɲe bo lee nyure demante amo ne ɔ sa mone-ɔ se. Ane maa taare a ane tawe nyure amo bo fo kee.

10

Aneɲ ne Pɔɔl a lee o lee mo aporoɔpo kanɔ-ɔ

¹⁻² To, mo, Pɔɔl, e kpa a η kore mone asen ko se. Mone boko ye mo e bo mone ase, n de kufu, amaa mo i yii, ne mo ya kyore wore bo kyonwe mone, amo mo i pee akato mo e wee mone se. Amose se-ɔ mo e kore mone feye mon' nyinɲi aneɲ ne Kristoo a yuri mo eyee, ne o bware-o si, na, mo ya ba mone ase, mone maa lee waa ketɔ ne ke e sa a m pee akato wee mone se-ɔ. N gye aneɲ, mo ya ba, kufu maa nya mo feye m pee akato wee mone boko ne ba porɔ ane ba tawe feye ane te feye aneɲ ne kaye mo-ro asese te-o. ³ A bo-ro feye ane te kaye mo-ro feraa, amaa ane mo ane mfere mon du feye kaye mo-ro asese lee-o. Ane kakyena-ro du nee feye ane a ko kenaa-ɔ. ⁴ Amaa adontɔ ne ane de ane e ko kenaa amo-ɔ mon gye kaye mo-ro a amo-ɔ. Aneɲ a adontɔ ne ane de ane e ko-ɔ bo leɲ, ne a taare a a ko kaye mo-ro a borokadne-ɔ gyi si, a lee feye Wuribware ya bo sa ane. ⁵ Ane i kpuri ayeba kekaapo. Na ane sa a okemaa ne ɔ kaapo eyee, ne ɔ sa senɲa o kye Wuribware a kanyiasen-ɔ pɔɔ. Ne ane i kyurowi asese mfere, ne ane e sa ne ba bu Wuribware. ⁶ Amose se-ɔ ane ya ba mone ase, ne mone bweeto a bu ane ketɔ kema-ro, amo feraa ane e taare a ane gyiiri bamo ne baa san, ne bo maa bu ane-ɔ kesebɔ.

* 9:9 Kiliɲ 112.9.

⁷ A gye feye akatɔ se wɔre kpen ne mone e deere mone i gyi akɔ asen-ɔ se-ɔ, mon' sa a akɔ ne ɔ tɔwe feye Kristoo e bɔ mɔ-ɔ ɔ feye ane mɔ Kristoo e bɔ ane feye mɔ a bɔ sese amo-ɔ. ⁸ Kasentɔn ne mone e tɔwe feye mɔ e kaapo mɔ eyee bweetɔ keyaalen ne ane de mone se-ɔ se. Amaa ane nyanpe mon sa ane ane a keyaalen-ɔ ne feye ane bɔ lee mone kokɔregyi si, amaa ɔ sa ane nee a ane taare sa a mone kokɔregyi tii si. Amose se-ɔ, ipeere mon de mɔ keyaalen-ɔ se. ⁹ Mɔ e tɔwe ane nee na mon' nya ɔ feye mon de mɔ ewore mɔ i funte mone nee. ¹⁰ Mone bokɔ e tɔwe nee feye mɔ ewore ne mɔ a bɔ kyɔnwe mone-ɔ emɔ-rɔ bɔ lenlen, amaa mɔ fɔnfɔn e bɔ mone ase, mon bɔ len, ne mɔ senja maa kaapo seye. ¹¹ Mɔ i yii ane a asese ne ba tɔwe ane-ɔ se feye ketɔ ne mɔ e tɔwe mɔ ewore-rɔ mɔ e kyɔnwe mone na mon bɔ mone ase-ɔ, mɔ ya ba, ane de ne mɔ e waa.

¹² Kasentɔn nee feye kufu de ane, feye ane taa ane eyee bɔ biri bamɔ ne ba fa feye bɔ gye asese dabe-ɔ. Ba bu bamɔ eyee na abee, amaa bɔ maa bise a bɔ kee feye ketɔ ne ba waa-ɔ i gyi Wuribware akatɔ. Amɔ-ɔ gye asen ke-mon-nyi nee. ¹³⁻¹⁴ Wuribware a sa ane kpa ne ane a ba mone ase bɔ tɔwe Kristoo kuɔ si asen timaa-o gywii mone. Amose-ɔ, ane de kpa feye ane kaapo ane eyee feye ane abwaresen kotɔwe a sa ne mone a bɔ kɔre Yeesuu gyi. Ane a mon ba mone ase-ɔ, amɔ fɔraa a mon bware feye ane kaapo eyee mone kuɔ si. ¹⁵ Amose se-ɔ, ane maa kaapo ane eyee ketɔ ne bokɔ a waa-ɔ se, na ane nyaye ketɔ ne ki bware-o si. Tema ne ane de-o e gye feye mone kokɔregyi a maa se ke e dan-ɔ, ane e taare a ane waa asun mone-rɔ kyɔn ane ne ane a kyɔ waa-ɔ. ¹⁶ Na ane nya tɔwe asen timaa-o eman ne e bɔ mone aye kamɛ-rɔ-ɔ. Mfaane ne ane maa nya a ane kaapo ane eyee kotɔko ne akɔ a waa, ne ke gye mɔ wɔre lee-o si. ¹⁷ Feye ane ne baa kyɔre waa abwaresen wɔre-ɔ-rɔ-ɔ,

“Sa a akɔ ne ɔ kaapo mɔ eyee-ɔ
kaapo eyee feye o nyi mɔ, Wuribware.”*

¹⁸ Sese e kaapo mɔ eyee mɔ awaase se, amaa ane nyanpe Wuribware dooo e den o nyi feye ɔ waa atɔ, beee ɔ mon waa.

11

Pɔl e kaapo ane ne bokɔ ne bo ye bo gye Kristoo ayaa-rɔ ayerepo-ɔ e ba ayeba-ɔ

¹ Mone ya kɔre bamɔ ne ba popɔre mone ba tɔwe feye mon nyi asen-ɔ gyi, mɔ e kore mone nee feye mon' nyite mɔ kafwee bɔ lee mɔ ke-mon-nyi-asen-ɔ se, na mon' nu mɔ asen bɔ fɔ kee. ² Mɔ a kpa mone asen feye ane ne Wuribware e kpa mone asen-ɔ se-ɔ, ma lee kpa feye mon' kpa akɔ asen, amɔ Kristoo wɔre kpen. Mone du nee feye kabregyii ne ɔ mon tee ɔ nyare, ne mɔ a kpa mɔ bɔ yera nyare konko kpen, ne mɔ e gye Kristoo fɔnfɔn-ɔ. ³ Kufu de mɔ feye bokɔ i kyurɔwi mone mfeere, na mon' kine Kristoo kegya se. Ma kpa feye bokɔ e penna mone, feye ane ne ɔbansam a buruwi kowɔ, ne ɔ waa kanɔrɔkɔne bɔ penna akye gye kɔre Hawa ne Wuribware a tweek-ɔ, feye ɔ ma lee gya Wuribware kanɔ se-ɔ. ⁴ Ketɔ ne mɔ e kaapo-ɔ e gye feye bokɔ a ba mone-rɔ, ne bo ye bo gye Kristoo ayaa-rɔ ayerepo. Ne mone a kra bamɔ neene, amaa m fɔraa, mone mon lee mone de mɔ mone e tee seye. Bamɔ atɔ kekaapo bɔ lee Yeesuu kuɔ si kwee atɔ kekaapo ne ane a bɔ kaapo mone-ɔ-rɔ. Ane de ne atɔ ne ba kaapo bɔ lee Wuribware a kufwiine timaa-o na asen timaa-o si kwee amɔ ne ane a kaapo mone-ɔ-rɔ. Ne mone a kɔre bamɔ atɔ kekaapo gyi yɔwe ane atɔ kekaapo-ɔ bɔ tweek. ⁵⁻⁶ Ne mone i biri mɔ aa ane a asese-ɔ senja sase, ne mone a be tɔwe feye baa suye esenja neene, amaa m fɔraa, mɔ senja sase maa lenja seye. Amaa mɔ e kɔre a n gyi feye ane a asese ne mone i bu bamɔ feye bamɔ a gye Yeesuu ayaa-rɔ ayerepo timaa-o mon kyɔ mɔ kpa kema se. Ketɔ ne kɔ kyɔ-ɔ e gye

* **10:17** Yeremeya 9.24.

feyε n de Kristoo asen̄ kanyiasen̄ n kyɔ bamo. Bo fo ndɔɔ, ne mo a kaapo mone amo-ɔ-ro san̄ kemaa na kpa kemaa se.

⁷ Aseñ ko bo-ro ne mone e poro mo amo se. Amo e gye feyε mo a tɔwe abwaresen̄ gywii mone-ɔ, mon̄ kɔre ateese na mo dikpa atanne mone ase bεεε kotoko lee mone ase, ne mone e tɔwe feyε a kaapo nee feyε mon̄ gye Yeessu ayaa-ro ayerepo kasentij. A gye kasentij feyε mo a baa mo eyee kaase, amaa mo a waa aneñ nee a Wuribware nya yase mone. Mo a waa boye nee eee? ⁸ Mo a bo mone ase mo i sun-o, mo a nya atanne lee eman̄ eman̄ asoree ko asese ase nee. A du nee feyε mo a kɔre bamo tweetwee mo i sun mo e kya mone-ro-ɔ. ⁹ Mo a bo mone ase-ɔ, ne mo e kpa atanne, mon̄ deere mone akato-ro. Mo kosobεε-ana ne baa lee Makedoniya asoree asoree-ro-ɔ a baa mo keto kemaa mo ne mo e kpa-ɔ. Mon̄ ba mo eyee bo dɔnɔ mone se, na a waa mone tɔraa kpa kemaa se. Aneñ ne mo a dεε waa nsan-ɔ dεε ne m bee mo e waa mbeyomɔ. ¹⁰ Mo i gyi Kristoo a kasentij-o nee feyε mo ya tɔwe feyε oko mon̄ bo mone Akaya eman-ɔ-ro mfen̄ ne o kun̄ mo kpa feyε m ma kaapo mo eyee aneñ a kasentij-o si. ¹¹ Mo a tɔwe amo-ɔ, a kaapo nee feyε ma kpa mone asen̄ aaa? Daabii! Wuribware nyi feyε mo e kpa mone asen̄.

¹² Mo e dee kine kɔkɔre atanne kemaa lee mone ase bo sa mo eyee, na bamo ne mone e tee ε ayaa-ro ayerepo-ɔ ma nya seye a bo yere se bo kaapo bamo eyee feyε ane aa bamo ta nee. ¹³ Aneñ a asese-ɔ mon̄ gye ayaa-ro ayerepo kasentij. Bo mon̄ gye asunpo kasentij. Ba waa akato se nee feyε bo gye Kristoo ayaa-ro ayerepo-ɔ. ¹⁴ Amo-ɔ mon̄ gye ato ne a kpen̄ eyee-ɔ. Obansam fɔnɔn̄ gbaa e taare a ɔ waa mo eyee feyε Wuribware kabɔ e gye ne ɔ sa sen̄sa o gywii asese. ¹⁵ Amose se-ɔ, ne Obansam ayaafore ya waa bamo akato se feyε bo gye Wuribware ayaafore, a mon̄ gye ato dabe ko nee. Bamo lalalowe e gye feyε Wuribware i gyiiri bamo kesebɔ bo lee keto ne baa waa-ɔ se.

Pɔɔl e kaapo mo eyee bo lee awɔrefɔ ne oo gyi-o si

¹⁶ M bee mo e tɔwe mo i gywii mone feyε oko ma kan̄ fa feyε n gye sese ne ɔ mon̄ nyi asen̄-ɔ nee. Amaa mone e kpa a mon' fa mo kun̄u si feyε mon̄ nyi asen̄ fεraa, mon' kɔre gyi aneñ de, na n taare kaapo mo eyee kafwee. ¹⁷ Kasentij si fεraa, n gye aneñ ne ane nyanpe Yeessu e kpa feyε n tɔwe-ɔ ne mo e tɔwe mbeyomɔ. Eyee kekaapo asen̄ mo-ro-ɔ n den̄ mo e sa sen̄sa nee feyε oko ne ɔ mon̄ nyi asen̄-ɔ. ¹⁸ Asese bweetɔ a tee bo bo mone-ro, ne ba kaapo bamo eyee feyε aneñ ne kaye mo-ro asese e kaapo bamo eyee-ɔ se-ɔ, η gbaa mo e kaapo mo eyee. ¹⁹ Mone a tee mone nyi asen̄ bweetɔ-ɔ, mo e fa feyε mone i nyite mo ne mon̄ nyi asen̄-ɔ bweetɔ. ²⁰ Kasentij si, bamo ne mone i bu bamo kedabe feyε bamo a gye Yeessu ayaa-ro ayerepo-ɔ ya waa mone borokraa feyε mone a gye anya-ɔ, mone i nyite bamo. Bamo oko ya kɔre mone atanne pεεε, bεεε o gyi mone, bεεε ɔ waa mo eyee kedabe mone-ro, bεεε ɔ da mone esebɔ-ro abaa, mone maa tɔwe seye. ²¹ Ne mone ye aneñ a borokraa ne ba waa mone-ɔ e kaapo nee feyε bo gye ayaalenpo, amaa ane fεraa, ane mon̄ bo len̄. Ipeere de mo mbeyomɔ feyε ane a mon̄ ba aneñ a daa boye-ɔ bo kaapo feyε ane de mone se keyaalen̄.

Mbeyomɔ fεraa mo e dee sa sen̄sa feyε mo a mon̄ nyi asen̄-ɔ. Feyε kufu e mon̄ de asese amo oko kekaapo mo eyee kotoko se fεraa, η gbaa kufu mon̄ de mo kekaapo mo eyee keto konko amo se dεε. ²² Asese amo ne bo ye bo gye Yeessu ayaa-ro ayerepo-ɔ e kaapo bamo eyee feyε bo gye Heebrii awuye kasentij. Amo-ɔ maa kaapo seye, a lee feyε aneñ dεε ne mo-ɔ n gye Heebriinyi. Bo bee bo ye bo gye Isireelii awuye. Aneñ dεε ne mo-ɔ n gye Isireeliinyi. ²³ Bo bee bo ye bo gye ane ɔdedaapo Abraham ananagi. Amo-ɔ maa kaapo seye, a lee feyε aneñ dεε ne mo-ɔ n gye Abraham kenanagi. Bo bee bo ye bo gye Kristoo ayaafore. Ma kɔre a n gyi aneñ. Amaa bamo e gye Kristoo ayaafore fεraa, η gbaa n gye mo keyaafore n kyɔ bamo. M bee mo e kore mone feyε mon' nyite mo feyε mo a lo ebon-ɔ, a lee feyε m bee mo e kpa a η kaapo mo eyee kafwee. Bo ye baa sun̄ Kristoo kusun̄ kenken̄. M fεraa mo a sun̄ Kristoo kusun̄ kenken̄ kyon̄ bamo. Ne mo a gyi

aworefɔɔ bɔ lee aneɲ a kusun-o si kyon bamo. Mon' nu asen ne mo e tawe-ɔ. Baa tii mo iluwi bweetɔ kyon bamo. Baa da mo akyokywee na paara iluwi bweetɔ, ne ma taare a n tawe amo kanɔ gywii mone. Ne lowi asen a to mo iluwi bweetɔ. ²⁴ Yudaawuye a kra mo iluwi inuu daye mo paara iluwi adusa na akpanɔɔ. ²⁵ Roma awuye a kra mo iluwi esa ba akyokywee bɔ daye mo. Kake nkɔ bokɔ a twee abu bɔ da mo. Iluwi esa ne koree ne n te-ro mo i tu kpa ɔpoo se-ɔ a nyera, ne oo bun mo. Ne amo-ro kokonko feraa gbaa mpase na kanye peee na m bɔ nkyu-o-ro pwee ne baa dee bɔ lee mo. ²⁶ Mo ekpa kutu bweetɔ-ro, mo a lwee asen-no bɔ lee nkyu nkyu si, bɔ lee ayu si, bɔ lee mo fonfon asese Yudaawuye na asese ko ma se. Asen a to mo eman se na mbore se na ɔpoo se. Mo a nya asen lee asese ne bɔ ye bɔ gye Kristoo awuye, amaa ne ba ba ayeba nee-ɔ. ²⁷ Mo a sun Kristoo kenken, ne iluwi bweetɔ gbaa, mon taare nya kpa di idi. Akon na burufo a nya mo. Mo a pan ateese na atɔ bunse iluwi bweetɔ, ne akon na afwii a nya mo bweetɔ. ²⁸ Ketɔ ne ki tii amo-ɔ peee se-ɔ e gye feye kake kema ketɔ ne mo e kpa na mo mfeere don se-ɔ e gye asoree-ɔ peee kedeere se, na asen ne a bɔ asoree-ɔ peee-ro ne a tɔraa mo-ɔ. ²⁹ Amo ya ba feye asoree a awuye-o oko kokɔregyi e mon bɔ len, amo mo-ɔ mo i su mo e sa mo. Bamɔ oko ya lwee ebaye-ro, amo mo kakpon-ro a nyera.

³⁰ Amo i tiri feye η kaapo mo eyee, amo feraa mo e kaapo mo eyee atɔ amo ne a kaapo feye mon bɔ len-ɔ, na mon' nya mase mo. ³¹ Ane nyanpe Yeesuu Kristoo mo se Wuribware, mo ne ane e kyoro nsu peee-ɔ, nyi feye ma ba ayeba bɔ lee asen ma ne mo a tawe, ne mo e ba a m bɔ tawe-ɔ peee se nee. ³² San ne mo a yo Damasikus man-ro-ɔ, gominaa ne ɔ bɔ owure Areetas kaase mfen-ɔ a ba akyonɔpɔ bɔ yera yera man amo mbunogyii-o peee-ro feye weete bɔ kra mo. ³³ Amaa mo a borɔ abansoro kekyan ko ne baa pwee kidenbee-o soso-ɔ mfanseere-ro, ne mo nyare-ana ko a taa mo waa kike dabe ko-ro, ne baa ba ife bɔ da-ro, ne baa kra ife-o-ro yowe mo-ro baa bɔ yera sweere. Ne mo a nya kpa sere gominaa-o kesaree-ro η yii.*

12

Aleebokaapotɔ ko ne Wuribware a lee bɔ kaapo Pɔɔl-ɔ

¹ Mo e dee kaapo mo eyee, amaa a maa sa mo tonɔ ko. Nkee feraa mo e tawe aleebokaapotɔ ko ne ane nyanpe Yeesuu a lee bɔ kaapo mo-ɔ asen a n gywii mone. ² Nsu kudu nna ne η ya kyon-ɔ, ne Wuribware a taa mo yaa soso soso mo ase. Mo a yo-ɔ, mo kayoware ne n de-o ne mo a bɔ yo ooo, beee mo kra a lee mo kayoware-ro pwee ne mo a dee yo ooo, mon nyi, amo Wuribware dooo e den o nyi. ³⁻⁴ M bee mo e tawe feye η nyi ne feye η yii Wuribware se soso soso. M bee mo e tawe feye mo a yo-ɔ, mo kayoware beee n gye mo kayoware ne mo a bɔ yo ooo, amo Wuribware dooo e den o nyi. Mo a ya nu asen konkonese ne asenparegyi maa nya a a kaapo-ro-ɔ, atɔ ne sese dimaadi mon de kpa feye ɔ tawe amo asen-ɔ. ⁵ Mo e kaapo mo eyee bɔ lee ketɔ ne kaa waa mo san amo-ɔ se, amaa m bee ma lee kaapo mo eyee, amo bɔ lee aneɲ ne mon bɔ len-ɔ se nee. ⁶ N dee mo e kpa a η kaapo mo eyee nee-ɔ, weete mon kii oko ne ɔ mon nyi asen-ɔ, a lee feye a gye kasentij nee, weete mo e tawe. Amaa ma lee kaapo mo eyee bɔ lee aleebokaapotɔ amo se, a lee feye a mon bware feye oko kyoro mo bɔ lee atɔ ne ɔ mon η feye mo a waa-ɔ, beee asen ne ɔ mon nu lee mo ase-ɔ se. ⁷ Amaa Wuribware a sa Obansam kabɔ ko kpa feye ɔ taa kotoko ne ku du feye wu-o bɔ yii mo kayoware, na ka nya mo gya, na m ma nya bu mo eyee kedabe bɔ lee atɔ timaa ne Wuribware a lee bɔ kaapo mo-ɔ se. ⁸ Iluwi esa ne mo a kore ane nyanpe feye o kyuwi wu ma lee mo se. ⁹ Amaa oo lee kanɔ ne feye, “Kekya ne mo e kya fo-ro-ɔ a baare. A lee feye san ne fo mon lee fo bɔ len-ɔ ne mo e kaapo mo keyaalen-ɔ bweetɔ fo ase.” Amose se-ɔ, a bɔ mo kone a kyɔ ketɔ kema feye mo a kaapo mo eyee aneɲ ne mon bɔ len-ɔ se, na Kristoo keyaalen nya sii mo se. ¹⁰ Mo e mon bɔ len,

* 11:33 Ayaa-ro ayerepo-ɔ asun 9.25.

bεεε bamo ya saare mo, bεεε bamo ya poro mo, bεεε mo ya gyi aworefo, bεεε asen kema ya to mo, a bo mo kone, a lee feye Kristoo si ne mo i nu asen amo peεε. A waa mo kone, a lee feye mo e mon bo len, Wuribware e gye ne o sa mo keyaalen.

Kekpa demante ne Paul e kpa Kristoo awuye ne bo te Korintoo man-na-o

¹¹ Mo a waa mo eyee feye mo a mon nyi asen-o, amaa mone ya sa ne mo e waa anen. Mone e gye ne mon' dee kyoro mo, a lee feye haree gbaa mo a mon gye seye mone ase-o, bamo ne mone i bu feye bamo a gye Yeessu ayaa-ro ayerepo timaa-o mon fo mo. ¹² San ne mo aa mone te-o, ne mo a waa akpenyeeto bweeto-o, mo a nyite aworefo bweeto kigy-ro-o. At mo e kaapo ne feye n gye Yeessu ayaa-ro ayerepo. ¹³ Mo a yo eman eman se ya towe abwarese, ne baa bo kii Kristoo akoregyipo, ne baa lee ba waa asore-o, nteto nyure e bo-ro ne baa nya ne mone feraa mone mon nya? Kemo e gye feye mone mon nya kpa ka mo ateese na dikpa koko. Mone e fa feye, mo a mon sa a mon' ka amo koko-o, a mon bware, amo feraa mo e kore mone ne feye mon' taa mo ebaye bo ke mo.

¹⁴ Mbeyomo mo a waa siraa feye mo e ba a m bo ka mone kan sasepo. Mone ma sa a a toora mone. N gye mone ateese na mone atanne ne mo e kpa, amaa mone fonfon ne mo e kpa. N gye nyaagi ngyingyi e gye ne ba deere bamo akowepo se, amaa akowepo e gye ne ba deere bamo nyaagi si. N gye anen ne eee? Mone akowepo e gye mo. ¹⁵ Mo ya kpone mone se, ne mo a nyera keto kema ne n de-o na n taare kya mone-ro, weete a waa mo kone. Mo a kpa mone bweeto-o se-o, mone e kpa mo kafwee aaa? ¹⁶ Amaa mone boko e towe feye, "To, Paul fonfon mon len ane, ne ane a sa mo koto, amaa o ba mo kanyasen bo penna ane, na o kore atanne lee ane ase." ¹⁷ Mone e towe ne feye mo a bor mbao ne mo a sun mone ase-o oko se gyi mone kpa ko se aaa? ¹⁸ Mone e kaapo ne feye Tiitus ya bo gyi mone se aaa? Kasentij ne feye mo ya kore Tiitus feye o bo ka mone kan. Ne mo a bee sun ane kosobeεε-ana-o oko feye mo aa Tiitus ba mone ase. Amaa a maa taare a a waa ne feye Tiitus a bo gyi mone se, a lee feye mo aa mo de kan konko, ne ane okema e waa keto ne mo kosobeεε e waa-o.

¹⁹ To, mo e kore a n gyi feye mone e fa ne feye wore mo ne ane a kyoreεε bo kyonwe mone-o peεε-ro, ane e kpa a ane kya kan mone akato-ro. N gye anen nee. Ane a kyoreεε wore mo-o, ane i nyinji si feye Wuribware i nu ane asen toweεε kema, na ane nyi feye Kristoo e den o bo ane. Mo anyare timaa, keto kema ne ane a kyoreεε-o, ane a kyoreεε na mone Kristoo kokoregyi nya waa len nee. ²⁰ Amaa kufu de mo feye, mo ya ba mone ase, nsanse ma nu mone e waa keto ne ki i gyi mo akato-o, na amose-o mone ma nu mo e waa keto ne ki i gyi mone akato-o. Kufu de mo feye mo e ba a m bo nu ek na kokwee keka mone mbonro-ro, ne mone idun a fwii abee se, ne mone a keke-ro ntun ntun si, na mone e sa esensa mone kye abee, na mone i kyii abee, na mone e waa akatolen na katmaabu.

²¹ Kufu de mo feye mo ya bee ba mone ase, Wuribware e kaapo mo feye mo eyee kekaapo mone se gye kayeba, na ipeere nya mo mone ebaye se. Ne kufu de mo feye mo e to asese bweeto ne baa deε waa ebaye, ne bo mon nu bamo eyee lee ebaye amo-ro-o. Ne a maa waa mo kone feye mo a nu anen a to-o. Ebaye ne mo e kaapo-o e gye kakyeekpa na kanyarekpa na ato baye kema ne a tii si-o.

13

Paul i yii bamo se o gye kee

¹ Kemo-o e gye mo sasepo feye mo e ba a m bo ka mone kan. Mo i yii mone se feye oko ya waa baye, mo i gyi mo asen. Amaa ma bu oko kep gyegaa gyegaa. Feye anen ne abwarese wore-o e kaapo-o,

“Abrese ma bu oko kep, amo abee anyo bεεε asa a yere-ro
towe feye baa nu kasentij si feye sese amo a waa ebaye.”*

* 13:1 Mbraa kebeesa 19.15.

² Mo a ba mone ase lalalowe ma-ɔ, mo a yii mone se, ne mbeyama m bee mo i yii mone se, na mon bo mone ase ma, feye mo ya ba, ma su bamo ne baa waa ebaye kyee-o na okemaa ne ɔ bee o tii si, ne ɔ waa ebaye-ɔ se. ³ Amo-ɔ e kaapo mone neene feye Kristoo e gye ne ɔ bo mo se ɔ sa senja. Kristoo ya deere ane asen-na, kufu mon de mo feye o gyiiri oko ne ɔ waa baye-ɔ keseba. ⁴ Mone boko i gyiiri ikii feye, san ne Kristoo a kyena feye sese dimaadi kaye ma-ro mfee-ɔ, ɔ mon kwaye kuwu kiyii kpare-abee-ro se. Kasentij, amaa Wuribware a kyinji mo lee lowi-ro, ne bo lee anen se-ɔ, o te o de Wuribware a keyaalen-ɔ o sun kusun mone-ro. Anen dee ne ane e sa kpa feye asese waa ane anen a borakraa-ɔ. Amo-ɔ peee gbaa ane de keyaalen ne Kristoo a sa ane-ɔ ane e deere mone se. ⁵ Mon' gyi mone fahfa asen mon' deere kee feye mone san mone gya Kristoo si nee, beee mone mon gya mo se. Mone mon nyi feye Kristoo bo mone ase aaa? Mo e mon bo mone ase, a kaapo nee feye mone mon gye Kristoo awuye kasentij. ⁶ Mo e kore mo i gyi feye mone i nu feye ane feraa ane gye Kristoo awuye kasentij. ⁷ Mbeyama, ane e kore kebwarekore nee feye mone ma lee waa ato baye. Mo a tawe anen-ɔ, n gye feye ane e kpa a ane kaapo feye ane kkyena timaa e kaapo nee feye ane a waa ato. Keto wore ne ane e kpa-ɔ e gye feye, haree oko e ma kyoro ane gbaa ooo, mone feraa, mone ya waa keto ne ki bware-o, a bo ane kane. ⁸ A lee feye keto kemaa ne kasentij e kaapo-ɔ, ane maa taare a ane tawe asen baye bo kye kam. Ane bo kasentij a kebgya-ɔ se nee san kemaa. ⁹ Mone e bo len, ne ane feraa ane ya paa, keto bo ane kane. Keto ne ane e kore kebwarekore kemo se-ɔ e gye feye mon' lahjo keto kemaa ne ke mon bware-o. ¹⁰ Kefo ne m bo mo e kyoree amo-ɔ peee mo e kyonwe mone, na, mo ya ba, a mon lee a tiri feye m ba mo keyaalen bo pee akato wee mone se. Keyaalen ma ne Kristoo a sa mo-ɔ mon gye nee feye n taa bo lee mone kokoregyi si, amaa n taare sa a mon' nya kokoregyi bweeto.

Kanaka

¹¹ Mo kosobee-ana, keto ne n de mo e gye kee-ɔ e gye feye mon' kyena kane kane. Mon' len eyee lahjo keto kemaa ne ke mon bware-o. Mon' kya abee-ro. Mon' waa kana konko. Mon' kyena kayeyuri-ro. Na Wuribware ne ɔ kpa ane asen, ne ɔ sa kayeyuri-o gya mone kamee. ¹² Mon' ka abee kana. ¹³ Wuribware asese peee ne bo bo mfee-ɔ e ka mone kana. ¹⁴ Mo e kore kebwarekore feye ane nyanpe Yeesuu Kristoo yuri mone, na Wuribware kpa mone asen, na mo kufwiine timaa-o kyena mone nkpono-ro.

Galatiya awuye

Wore ne Pɔɔl a kyoree bo kyonwe Kristoo awuye ne bo bo Galatiya sweere se-ɔ

¹⁻² Mo, Pɔɔl, ne Wuribware kekpa se, n gye Yeesuu Kristoo a ayaa-ro ayerepo-ɔ ɔko-ɔ na mo kosobee-ana peee ne mo aa bamo bo mfee-ɔ e gye ne ane e kyoree wore mo ane e kyonwe mone asoree awuye ne mone bo Galatiya sweere se-ɔ. Mo e kpa feye mon' nu feye n gye nyinkpase ya sa ne mo a kii Yeesuu ayaa-ro ayerepo. N gye nyinkpase mo ne baa sun bo kyonwe mo ase, ne ɔ bo sa senja gywii mo, ne ɔ sa ne mo a kii Yeesuu ayaa-ro ayerepo. Mo keyaalen a lee Yeesuu Kristoo na mo se Wuribware ne oo kyinji mo lee lowi-ro-o ase nee.

³ Ane se Wuribware na ane nyanpe Yeesuu Kristoo yure mone, na bo sa mone kayeyuri. ⁴ Yeesuu Kristoo e gye ne oo wu sa ane, ne oo lee ane lee ane ebaye-ro, ne ɔ kore ane lee kaye mo-ro a ebaye-ɔ-ro. Ane se Wuribware ya sa ne ɔ waa amo-ɔ. ⁵ Wuribware nya kedabe na wuraa nsu peee. Ameye.

Asej timaa-o maa kyurowi daa

⁶ N de mone asej ko a n tawe bo lee mone kunu si. A kpen mo eyee feye mone a kyokine Kristoo, amaa mo a kpa mone asej-ɔ se, ɔ tee mone feye mon' gya mo se. Ne mone a bee yo mone gya ato kekaapo ko ne ayebapo ko e tee feye asej timaa-o si. ⁷ Kasentij si, asej timaa ko mon lee a bo-ro bo tii amo-ɔ ne ane a kaapo bo lee Kristoo kunu si-o. Amaa ases ko a lwee mone-ro, ne ba toaraa mone ba kpa feye bo nyera asej timaa amo. ⁸ Amaa mo e tawe mo i gywii mone feye ɔko nee ooo, ane nee ooo, beee Wuribware kaboo ko nee ooo, ne mo ya bo tawe asej ko ne ɔ tee feye Kristoo kunu si asej timaa-o gywii mone, ne amo e kwee amo ne ane a tawe gywii mone-ɔ-ro, amo feraa Wuribware gyiri mo keseba. ⁹ Keto ne ane a kyokine tawe gywii mone-ɔ, ne m bee mo e tawe mo i gywii mone-ɔ e gye feye ɔko e gye ne mo ya tawe asej ko ne ɔ tee feye Kristoo kunu si asej timaa-o gywii mone, na a kwee amo ne mone a gye nkpe nu, ne mone a kore gyi-o-ro-o, amo feraa Wuribware gyiri mo keseba.

¹⁰ ɔko bo-ro ne mo ya tawe feye mo e gye ne n de kanorokone mo e penna asoree awuye, ɔ penna mo eyee nee. Asej ne mo a tawe-ɔ a sa ne mone akato a gyi aaa? Wuribware ne mo e kpa a mo akato gyi mo se. Mo e kpa feye mo asej gyi sese akato nee-ɔ, weete ma lee taare a n kii Kristoo keyaafare.

Ane ne Wuribware a tee Pɔɔl feye ɔ bo gya mo se-ɔ

¹¹ Mo kosobee-ana, mo i gyi mone kasentij feye asej timaa bo lee Kristoo kunu si ne mo a tawe gywii mone-ɔ mon lee nyinkpase kunu-ro nee. ¹² Mon kore amo lee nyinkpase ko ase nee, beee n gye sese ko mo ya tawe amo gywii mo. Amaa Yeesuu Kristoo fanfan ya lee amo bo kaapo mo. ¹³ To, mone a kyokine nu ane ne weete n de n te nsan ne n gya Yudaawuye a mbraa-ɔ se-ɔ. Ne mo a waa Wuribware asoree awuye aworefoo bweeto, ne mo a kya se kpuri bamo. ¹⁴ Ne mone a nu ane ne n yere-ro n gye mo kosobee-ana Yudaawuye a kebwaresun-o-ro nkpe-ɔ, ne mo akato a pee kegya mo nana-ana ananato se-ɔ.

¹⁵ Amaa pwee ne baa kowe mo-ɔ, a kyokine bo Wuribware kane feye o nu mo ewee, na o lee mo sa mo eyee. ¹⁶ Ne oo lee mo gyi-o bo kaapo mo feye n taare tawe mo asej timaa-o gywii bamo ne bo mon gye Yudaawuye-o. Mo a tee mo-ɔ, mon yo sese ko ase a ɔ kaapo mo abwaresen-ɔ. ¹⁷ Beee n gye Yerusalem man-no ne mo a yo ya ka bamo ne Wuribware a lee feye bo kii mo ayaa-ro ayerepo ne baa gye mo nkpe eba-ɔ kan. Amaa mo a den tee mo-ɔ, puri amo-ro ne mo a yo Arabiya sweere se, ne amo kamee, mo a kinji ba Damasikus man-no. ¹⁸ Nsu nsa kamee, ne mo a yo Yerusalem na mo aa Peetroo sa

señsa, ne mo a kyena mo ase nke kudu nnuu. ¹⁹ Amaa mo a bo mfen-ɔ, mon nju Yeesuu a ayaa-ro ayerepo-ɔ ɔko bo tii Peetroo si, amo Yakubu ne ɔ gye ane nyanpe mo tire-o. ²⁰ Wuribware ne ɔ bo sosɔ-ɔ nyi feye ketɔ ne mo a kyoree mo-ɔ gye kasentij nee.

²¹ Amo kamere-ro-ɔ mo a yo Siriya na Kilikiya esweere se. ²² San amo-ɔ asoree agyi ne bo bo Yudeya sweere se-ɔ mon nyi sese suyo ne n gye-ɔ. ²³ Amaa baa nu nee feye ɔko ne ɔ dɛɛ sa ne baa gyi aworefɔ-ɔ e tɔwe asen timaa amo dɛɛ ne san-ɔ weete o tii amo kpa-ɔ. ²⁴ Bamɔ a nu anen a asen-ɔ, ne baa kyoro Wuribware bo lee ketɔ ne kaa waa mo-ɔ se.

2

Ketɔ ne kaa ba nsan ne Pɔl na Bar-Nabas a yo Yerusalem man-no-ɔ

¹ Nsu kudu nna kamere, mo a kinji yo Yerusalem-ɔ, mo aa Bar-Nabas na Tiitus ya yo. ² Ketɔ se ne mo a yo-ɔ e gye feye Wuribware ya kaapo mo feye n yo mfen. Mo a bo mfen-ɔ, ne mo a tee asoree abrese-ɔ pɛɛɛ bo gyanne kerɔ si, ne mo a kaapo bamo asen timaa ne mo e tɔwe mo i gywii bamo ne bo mon gye Yudaa awuye-o. Ketɔ se ne mo a waa amo-ɔ e gye feye mon kpa feye n nju feye kusun ne mo a waa lee kegyenkpe-ɔ bo fo ndɔɔ a kake mo-ɔ twee. ³ Mo kosobee Tiitus ne mo aa mo naa-ɔ gye Griikinyi nee, amaa bamo mo bo mon len mo feye bo ten mo kotweetu, feye anen ne ane Yudaa awuye e waa-ɔ. ⁴ Asese ko bo-ro ne ba tɔwe feye a tiri feye bo waa mo anen a atɔ-ɔ. Anen a asese-ɔ ye bo gye Kristoo awuye nee, amaa bamo mo bo gye ayebapo nee. Ba kyɔnho ane ba kee nee a bo nya nju anen ne Kristoo a kya ane yɔwe-ɔ, na bo nya bee sa a ane kii anya. ⁵ Amaa ane mon sure sa bamo kpa kema se, na kasentij ne ka bo asen timaa-o-ro-o ma nya nyera sa mone ne mone mon gye Yudaa awuye-o.

⁶ Bamɔ gbaa ne mfen a asoree awuye-o nyi feye bo gye bamo agyenkpepo-ɔ mon taa kotɔko bo tii mo abwarese ne mo a kaapo-ɔ se. Kasentij si haree bo gye agyenkpepo beee bo mon gye nee ooo, a mon tiri mo, a lee feye Wuribware fɛraa, ɔ maa deere sese akatɔ se. ⁷ Amaa baa nju feye Wuribware ya lee mo feye n tɔwe asen timaa bo lee Kristoo kunu si gywii bamo ne bo mon gye Yudaa awuye-o, feye anen ne ɔ kyɔ lee Peetroo feye ɔ tɔwe asen timaa-o gywii Yudaa awuye-o. ⁸ Kasentij si, Wuribware ne ɔ sa ne Peetroo a kii mo ayaa-ro ayerepo sa Yudaa awuye, ne ɔ ba mo bo waa asun dabe dabe sa bamo-ɔ dɛɛ ya ba mo bo kii mo ayaa-ro ayerepo sa bamo ne bo mon gye Yudaa awuye-o, ne ɔ ba mo bo waa asun dabe dabe sa bamo. ⁹ Ne Yakubu na Peetroo na Yohanee ne mfen a asoree awuye-o ye bo gye bamo agyenkpepo-ɔ a nju feye Wuribware ya ba anen a kusun mumwii mo bo bo-ro mo. Anen se-ɔ ne baa gywaa mo aa Bar-Nabas, na a taare kaapo feye ane aa bamo pɛɛɛ gya kpa konko se nee. Ne baa sure si feye mo aa Bar-Nabas ya tɔwe asen timaa-o gywii bamo ne bo mon gye Yudaa awuye-o, na bamo mo bo sii mfen ya tɔwe amo gywii Yudaa awuye-o. ¹⁰ Ketɔ konko kpen ne baa tɔwe gywii ane-ɔ e gye feye ane nyinji atiripo ne bo bo bamo-ro-ɔ se. Amo-ɔ mo dɛɛ ne san kema mo e len eyee feye n waa.

Anen ne Pɔl a tɔwe feye Peetroo a waa bɔye-ɔ

¹¹ Amaa kamere-ro-ɔ ne Peetroo a ba Anteyɔkeya man-no mfen ne ɔ waa ketɔ ne ke mon bo dan-ɔ, amose-ɔ ne mo a yii mo se. ¹² Ketɔ ne kaa ba-ɔ e gye feye san ne Peetroo a yo mfen-ɔ, ne oo tii bamo ne bo mon gye Yudaa awuye-o si o gyi ateese. Amaa asese ko ne Yakubu a sun san ko-ɔ a ba. Peetroo a nju bamo-ɔ, ne ɔ yɔwe mo aa bamo ne bo mon gye Yudaa awuye-o ateese kigyi, a lee feye kufu de mo ketɔ ne Yudaa awuye ne bo gya bamo mbraa-ɔ se kyekyee-ɔ e ba a bo bo tɔwe bo lee mo kunu si-o. ¹³ Mfen-ɔ ne Kristoo awuye ne bo gye Yudaa awuye-o a kii nnɔ nnyɔ nnyɔ awuye feye anen ne Peetroo a waa-ɔ dɛɛ. Anen se-ɔ kufu a nya Bar-Nabas ne mo gbaa a tii bamo se waa feye bamo-ɔ. ¹⁴ Amaa m fɛraa, mo a nju feye baa fo kpa, ne baa kine kasentij a kekaapo-ɔ, ne mo a koso kyuwi-ro bamo akatɔ-ro sa seña gywii Peetroo feye, “Fo gye Yudaanyi, amaa fo te anen ne bamo

ne bo mon gye Yudaawuye-o te-o. Ne emene se ne fo e kpa feye Kristoo awuye ne bo mon gye Yudaawuye-o kyena feye Yudaawuye-o nee?

¹⁵ Kasentij si, ane akowepo dɛɛ bo gye Yudaawuye nee, amose se-ɔ ane gbaa ane gye Yudaawuye nee, ane mon gye asese ne ane Yudaawuye e tee bamo e ebaye awaapo-ɔ.

¹⁶ Amaa ane nyi feye oko maa taare a ɔ tawe feye anen ne ɔ gya Wuribware a mbraa-ɔ se-ɔ se-ɔ, Wuribware e tawe feye ɔ gye sese timaa nee. Amaa ane ya kore Kristoo Yeesuu wore gyi feraa, Wuribware e tawe feye ane gye asese timaa. A tiri feye ane Yudaawuye gbaa a kore Kristoo gyi na, ane kokoregyi si, Wuribware tawe feye ane gye asese timaa. Amaa oko mon bo-ro ne ɔ taare a ɔ tawe feye anen ne ɔ gya Wuribware a mbraa-ɔ se-ɔ se-ɔ, ɔ gye sese timaa nee. ¹⁷ Ketɔ ne fo a waa-ɔ e kaapo feye ane Yudaawuye ne, bo lee ane Kristoo kokoregyi dooo si, ane e kpa feye Wuribware e tee ane feye asese timaa-o e waa baye. Amose-ɔ fo e kaapo feye Kristoo a kaapo ane ekpa baye. Amaa anen mon gye kasentij peee. ¹⁸ Mbeyomɔ mo ya kaapo san ko feye Wuribware a mbraa-ɔ kegyase mon de tonɔ, ne amo kamɛɛ mo a nu mo eyee tawe feye a bware feye n gya mbraa-ɔ se, amo feraa mo e kaapo feye mo mbraa-ɔ kikine kegyase gye baye.

¹⁹ Wuribware a mbraa-ɔ feraa, η ya kaapo mo nee feye a bware feye η wu. Amose se-ɔ mo a taa mo mbraa-ɔ nee feye η ya mɔ mo nee, na n kyena bo sa Wuribware. ²⁰ A du nee feye bamo a da mo bo mera kiyii kpare-abee-ro se mfen ne Yeesuu Kristoo a wu-o. Ne ketɔ a kii feye m feraa, mon lee n de nkpa, amaa Kristoo e gye ne o te mo kakpon-ro-ɔ. A gye kasentij feye mo kaywore san ka te, amaa mbeyomɔ n te kakyena popwee mo e kore Wuribware mo gyi-o mo i gyi, a lee feye mo e gye ne ɔ kpa mo asen, ne oo wu sa mo. ²¹ Anen se-ɔ, mon sure si feye Wuribware a dɛɛ ηu ane ewee bo twee nee. Amaa sese e taare a ɔ kaapo feye Wuribware e tee mo sese timaa bo lee anen ne ɔ gya Wuribware a mbraa-ɔ se-ɔ, amo feraa a kaapo nee feye Kristoo a wu nee bo twee. Mo asen a lowe,”

3

Kokore Yeesuu gyi na mbraa kegyase asen

¹ Mon Galatiya awuye mon nyi asen. Beee oko e gye ne ɔ kyɔ mone aaa? Mone mon nyinji si feye ane a kaapo mone-ro neene anen ne baa da Yeesuu Kristoo bo mera kiyii kpare-abee-ro se-ɔ ɔɔɔ? ² To, mon' sa a m bise mone senbise mɔ. Kpa mo se ne mone a nya Wuribware a kufwiije-o? Bo lee anen ne mone a gya mo mbraa-ɔ se-ɔ se aaa, beee mone a nu asen timaa bo lee Kristoo kurju si ne mone a kore amo gyi-o si aaa? ³ Mone mon nyi asen. Kegyenkre-ɔ mone a taa mone eyee bo donno Wuribware a kufwiije-o si, amaa mbeyomɔ feraa mone e fa feye a tiri feye mon' ba mone fonfon keyaalen bo waa, na mone nkpon-ro nya fwiiri. ⁴ Wuribware a yure mone bweetɔ bo twee nee beee? Daabii, mon kore gyi feye oo yure mone bo twee nee. ⁵ Nto se ne Wuribware a sa mone mo kufwiije-o anen ne ɔ ba ɔ waa akpenyeetɔ mone-ro-ɔ nee? Anen ne mone gya kemo ne mo mbraa-ɔ e kaapo-ɔ se nee eee? Beee nkɔ anen ne mone a nu abwaresen-ɔ, ne mone a kore amo gyi-o si nee eee?

⁶ Mon' nyinji ane odedaapo Abraham se. Baa kyore abwaresen wore-ɔ-ro feye,

“Abraham a kore Wuribware a asen-ɔ gyi, ne anen se-ɔ

Wuribware a kore mo waa-ro feye ɔ gye sese timaa.”*

⁷ Amo-ɔ e kaapo nee feye Abraham mo gyi-ana kasentij e gye bamo ne ba kore Wuribware ba gyi-o. ⁸ Abwaresen wore-ɔ-ro ane bee ane e kare feye Wuribware a fa mo mferere feye san ko e ba, ne bamo ne bo mon gye Yudaawuye-o ya kore mo gyi, ɔ tee bamo feye asese timaa. Asen timaa mo ne Wuribware a tawe gywii Abraham-ɔ feye,

* 3:6 Kelekaase 15.6.

“Na fo se-ɔ ne mo i yure kaye-ro asesε pεεε.”*

⁹ Abraham a kɔɔre ketɔ ne Wuribware a tɔwe gywii mɔ-ɔ gyi, aneɲ se-ɔ ne Wuribware a yure mɔ. Aneɲ dεε ne Wuribware i yure ɔkεmaa ne ɔ kɔɔre mɔ a o gyi-o.

¹⁰ Amaa bamo ne ba kɔɔre ba gyi feyε bamo ya gya Wuribware a mbraa-ɔ se, Wuribware e tee bamo feyε asesε timaa-o, kasentɲ si, Wuribware a kyɔ da bamo yii, a lee feyε baa kyɔrεε waa abwaresen wɔre-ɔ-ro feyε,

“Ɔkεmaa ne o kine kibu mbraa-ɔ asenkparegyi-o,
ne ɔ maa gya mmɔ ekpa se-ɔ, Wuribware e loɲ mɔ.” *

¹¹ Ketɔ ne ane nyi-o dooo e gye feyε ɔko maa taare a ɔ yere Wuribware akatɔ-ro tɔwe feyε mɔ fεraa mɔ a gya mɔ mbraa-ɔ se-ɔ se-ɔ, ɔ gye sesε timaa nee. A lee feyε baa kyɔrεε waa abwaresen wɔre-ɔ-ro feyε,

“Ɔko ne ɔ kɔɔre Wuribware gyi-o e nya nkpa
a lee feyε Wuribware e tee mɔ feyε sesε timaa.” *

¹² Amaa n gye kɔkɔɔre Wuribware gyi si ne mɔ mbraa-ɔ e kaapo feyε ane gya mɔ mbraa-ɔ se. A gye asuɲ si. A lee feyε baa kyɔrεε waa abwaresen wɔre-ɔ-ro feyε,

“Sεε kεmaa ne ɔ gya mo asen-ɔ se,
ne o bu mo mbraa-ɔ e nya nkpa, ɔ maa wu.” *

¹³ Ne baa bee kyɔrεε waa abwaresen wɔre-ɔ-ro feyε,

“Sεε kεmaa ne baa mɔ mɔ taa mɔ kifunɲ bo sɔwe kiyii si-o,
a kaapo nee feyε Wuribware a loɲ mɔ nee” *

Aneɲ dεε ne Wuribware a mbraa-ɔ e loɲ bamo ne ba kine kegya mmɔ se-ɔ. Amaa Kristoo a taa mɔ fɔɲfɔɲ kayɔwɔre bo sa lowi, ne ɔ bo kɔɔre ane lee kolon ne kaa dɔɲɲɔ ane se bo lee aneɲ ne ane maa taare a ane gya Wuribware a mbraa-ɔ se. Ne ɔ taa kolon amo bo dɔɲɲɔ mɔ fɔɲfɔɲ kayɔwɔre se. ¹⁴ Ɔ kɔɔre ane nee, na mɔ se-ɔ bamo ne bo mon gye Yudaawuye-o nya nyure ne Wuribware a tɔwe bo beya feyε o de ɔ sa Abraham-ɔ, na ane ya kɔɔre Yeesuu Kristoo gyi, ane nya nya mɔ kufwiɲje timaa ne ɔ tɔwe bo beya feyε ɔ sa ane-ɔ.

¹⁵ Mo kosobεε-ana, mon' sa a m ba asen mɔ ne a kya se mɔ-ɔ bo kaapo mo asen-ɔ kaase. Amo e gye feyε, abεε anyɔ ko e gye ne bamo ya nu abεε kaase kra bamo kikipuni ko bo beya, mon kɔɔre gyi feyε sesε popwεε ko e taare a ɔ nyera kemɔ, ne ɔ maa taare a ɔ ba ako bo tii si mɔ. A lee feyε bamo anyɔ amo kpen e gye bamo asen. ¹⁶ Mbeyɔmɔ, Wuribware maa se ɔ tɔwe o gywii Abraham feyε ɔ sa mɔ aa mɔ kenanagyi kotɔko. * Mɔ a tɔwe feyε ananagyi-o, mɔ kenanagyi konko ne o de. Kemɔ e gye Kristoo. ¹⁷ Wuribware a tɔwe bo beya feyε ɔ waa kotɔko a ɔ sa Abraham nsu alafa ana na adusa pwεε ne ɔ dεε ba mɔ mbraa-ɔ bo sa mɔ asesε. Amose-ɔ mɔ mbraa-ɔ ne η ya ba kamεε-ro-ɔ maa taare a n sanɲe asen ne baa kyɔ da amo kikipuni-o-ro, na n ten asen ne baa tɔwe bo beya-ɔ-ro. ¹⁸ Amaa amo i tiri feyε ane gya Wuribware a mbraa-ɔ se na ane nya nya nyure ne ɔ tɔwe bo beya feyε ɔ sa Abraham-ɔ, amo fεraa a kaapo nee feyε n lee gye ketɔ ne Wuribware a tɔwe bo beya-ɔ se, ne ane e nya nyure amo. Amaa aneɲ ne Wuribware a kyɔ tɔwe bo beya feyε o yure Abraham-ɔ se ne Abraham a nya nyure amo.

* **3:8** Keleεkaase 12.3; 18.18; 22.18. * **3:10** Mbraa kebeεsa 27.26 (LXX). * **3:11** Habakok 2.4. * **3:12** Kolonɲɔ mbraa 18.5. * **3:13** Mbraa kebeεsa 21.23. * **3:16** Keleεkaase 12.7; 24.7.

¹⁹ To, amò e gye aneñ fèraa, ne ntetò nee ne Wuribware a taa mò mbraa-ɔ bò sa mò asese-ɔ? Ɔò sa mò mbraa-ɔ nee na asese nya gyii atò ne a mon bware feye bò waa-ɔ. Mò mbraa mò bò-rò nee bò fò sañ ne Abraham kenanagyi Kristoo e ba-ɔ, aneñ a sese-ɔ mò dɛɛ ne Wuribware a tawɛ feye o yure mò. Wuribware a taa mò mbraa-ɔ bò sa mò mbɔɔ feye bò taa bò waa sese kesaree-rò, Mosis ne mò e kaapo-ɔ, mò ya lɔɔɔ Wuribware na mò asese-ɔ mbonɔ-rò. ²⁰ Mbeyòmò, òkò ne Wuribware a bɔrò mò se sa mò asese mò mbraa-ɔ yere mò aa bamò mbonɔ-rò. Amaa Wuribware ya tawɛ gywii òkò bò beya feye ɔ waa kòtòkò a ɔ sa mò, a mon tiri feye ɔ nya mbonɔ-rò ayerepo, a lee feye Wuribware gye mò wɔrɛ kpen nee.

²¹ To, amò mò e tawɛ nee feye Wuribware a mbraa-ɔ i kye asen ne ɔ tawɛ bò beya-ɔ ɔɔ? Daabii! N gye aneñ nee pɛɛɛ. Mbraa ne Wuribware a sa mò asese-ɔ feye bò gya se-ɔ e sa ne baa nya nkpa nee-ɔ, weete bamò mbraa a kegyase-ɔ e sa a Wuribware tee bamò feye asese timaa. ²² Amaa ane e kare abwareseñ wɔrɛ-ɔ-rò feye ebɔye a kɔrɛ kaye-rò asese pɛɛɛ anu. Amò a gye aneñ-ɔ se-ɔ, amò asese wɔrɛ ne ba kɔrɛ Yeesuu Kristoo ba gyi-o, bamò kòkòregyi-o si-o, ba nya ketò ne Wuribware a tawɛ feye ɔ sa Abraham-ɔ.

²³ Amaa pwee ne aa dɛɛ fò sañ ne Wuribware a lee aneñ ne ane kɔrɛ Kristoo gyi-o bò kaapo ane-ɔ, ane dɛɛ ane du nee feye asese ne ba tii bamò-ɔ. ²⁴ Bɛɛɛ Wuribware a mbraa-ɔ du nee feye ɔdeerepò ne baa lee mò feye ɔ deere ane se bò fò sañ ne Kristoo e ba-ɔ. Mò ya ba-ɔ, ɔ tee ane feye asese timaa, a lee feye ane e ba a ane bò kɔrɛ mò gyi. ²⁵ Kasentiñ si, sañ amò a kyò ba, amòse se-ɔ Wuribware a mbraa-ɔ mon lee n de ane se keyaalen.

Mone pɛɛɛ gye Wuribware mò gyi-ana nee

²⁶ A lee feye mone ya kɔrɛ Kristoo Yeesuu gyi, amò fèraa mone pɛɛɛ gye Wuribware mò gyi-ana nee. ²⁷ Mone òkɛmaa ne baa bò mò asuu-o, ne aneñ se-ɔ, oo tii Kristoo kòkòwebɛɛ se-ɔ a kii nee feye Kristoo-o. A du nee feye mone a bun awaagya popwee-ɔ. ²⁸ Amò-ɔ a tee a gye aneñ-ɔ se-ɔ, mone maa lee taare a mon' tawɛ feye mone boko gye Yudaawuye nee, ne boko mò mon gye Yudaawuye. Mone maa lee taare a mon' tawɛ feye mone boko gye agyi, ne boko mò gye anya nee. Mone maa lee taare a mon' tawɛ feye mone boko gye anyare, ne boko fèraa gye akyee. Kristoo Yeesuu kòkòwebɛɛ-rò fèraa, mone gye asese kòkò kpen nee. ²⁹ Ketò ne kò kyò ki tii si-o e gye feye mone a tii Kristoo kòkòwebɛɛ se-ɔ, mone gye Abraham ananagyi nee, amòse se-ɔ mone e nya ketò ne Wuribware a tawɛ feye ɔ sa Abraham-ɔ.

4

¹ To, mò e kya se a ñ yere asen kòkò mò se dɛɛ bò tawɛ asen. Sese ya wu, mò gyi e gye ne o gyi mò kapotɛɛ. Amaa kayaagyi amò e sañ ɔ gye kagyinyii, ne haree mò i kii nyanpe kamɛɛ-rò gbaa ooo, ɔ mon kyò kenya ne kii sun mò-ɔ. ² Mò a sañ ɔ gye kayaagyi-o, anya e gye ne ba deere mò se pwee na ɔ dɛɛ bò fò sañ ne mò se a bò yera sa mò feye ɔ ba bò gyi mò kapotɛɛ-ɔ. ³ Aneñ dɛɛ ne sañ kò ane mò ane dɛɛ ane du feye nyaagyi-o, a lee feye ketò ne kaye-rò asese e kaapo-ɔ a nya ane se keyaalen. ⁴ Amaa sañ ne Wuribware a ba bò yera-ɔ a fò-ɔ, ne oo sun mò gyi Yeesuu bò kyonwe kaye mò-rò, ne ɔ sa ne akyee a kowè mò. Yudaanyi a kowè mò-ɔ se-ɔ, ne ɔ baa mbraa ne Wuribware a sa Yudaawuye-o kaase. Mò a gye sese-ɔ se-ɔ, ne ɔ gya mbraa amò se. ⁵ Wuribware a sa ne aa waa aneñ nee, na mò gyi-o nya taa mò eyee bò kɔrɛ ane lee keyaalen ne mbraa amò de ane se-ɔ-rò, na ɔ kaapo feye ane pɛɛɛ gye Wuribware mò gyi-ana kasentiñ nee.

⁶ Ketò ne ɔ waa bò tii si, na a kaapo feye mone gye mò gyi-ana-ɔ e gye feye oo sun mò gyi a kufwiñe-o bò kyonwe feye ɔ bò kyena ane nkponò-rò. Mfen-ɔ ne o te ɔ tee feye, “N se, n se.” ⁷ Amòse se-ɔ mone òkɛmaa mon lee ɔ gye kenya, amaa ɔ gye ogyi nee. Ne fò kɛmaa mò a gye ogyi-o si-o, Wuribware e sa a fò gyi mò kapotɛɛ.

Pɔɔlye sañ-ɔ bamò akatò a gyi feye mò a bò bamò ase

⁸ Saŋ-ɔ mone mon nyi Wuribware. Ikisisen na ato ne a mon gye Wuribware lee-o dooo ya kooŋe mone anu. ⁹ Amaa mbeyomɔ feraa mone a bo gyii Wuribware. Beee n tawe feye Wuribware nyi mone, ne oo pini mone feye mo gyi-ana. To, mbeyomɔ feraa, ne emene nee ne mone e kpa a mon' kinji ya gya ato kekaapo ne a maa taare a a sun asun kema, ne a mon de keyaalen a a kya mone-ro-ɔ se? Emene se ne mone bee mone e kpa feye a nya mone se keyaalen? ¹⁰ Mo a nu feye mone gya Yudaa awuye a mbraa ne n ye mon' waa nke ko na aferi ko na san ko na nsu ko ntima-o si. ¹¹ Mone asen bo mo gya. Amo-ɔ a kaapo feye ketɔ ne mo a den kpone kaapo mone-ɔ, mo a waa bo twee nee eee?

¹² Mo kosobee-ana, mo e kore mone nee feye mon' deere mo se, kyena anen ne n te-o, feye anen mo ne mo a deere anen ne mone te-o si kyena-ɔ. N gye sa ne mone a waa mo boye ko peee, ne emene se ne mone a taa anen a daa-ɔ? ¹³ Mone nyi feye ketɔ se ne mo a gye nkpeee bo tawe abwaresen gywii mone-ɔ e gye feye san amo-ɔ mo e lo nee. ¹⁴ Amaa mo kolɔ amo a tooŋa mone fee, amo mo mone mon kporan mo se. Kasentij si, mone a kra mo neene feye mo a gye Wuribware a mbɔɔ-ɔ oko-ɔ, beee mo a gye Kristoo Yeesuu fɔfɔ-ɔ. ¹⁵ Saŋ amo feraa mone akatɔ a gyi feye mo a bo mone ase. Amaa mbeyomɔ feraa ntetɔ ya ba se ne mone a kyurowi mone mfeere lee mo se? N nyi feye san amo mone e taare nee-ɔ, weete mone e waa ketɔ kema a mon' sa mo. Weete gbaa mone i lee mone fɔfɔ akatɔgyi gbaa a mon' sa mo. ¹⁶ Anen ne mo a gyi kasentij gywii mone-ɔ se ne mo a kii mone don aaa?

¹⁷ Asese ne ba tooŋa mone ba kaapo ayeba asen mone-ro-ɔ de temaa feye ba nya mone a bo baa bamo kebegya-ɔ se. Amaa ketɔ ne bo yere kemo se ba waa amo-ɔ mon bo dan. Ketɔ ne ba kpa a a bo waa-ɔ e gye feye ba kpa ane aa mone a brawe abee se nee, na mon' nya gya bamo se. ¹⁸ Mbeyomɔ amo e gye ato timaa ne oko e kaapo, amo feraa a de kpa feye mon' waa wore gya mo se. Mo e bo mone ase gbaa na mon bo-ro ooo, a de kpa feye mon' waa anen. ¹⁹ Amaa mo gyi-ana ne mo e kpa bamo asen bweetɔ-ɔ, n du nee feye okyee ne ɔ kpa a ɔ kowe, ne o dunwi, ne a bo mo gya bweetɔ-ɔ. Mo i gyi aworefo anen-aaa n ya bo fo san ne mone mfeere i kyurowi a n kii feye Kristoo lee-o. ²⁰ Mo e kpa feye weete m bo mone ase mbeyomɔ, na m bee kyurowi mo asen kparegyi ne mo e tawe a n gywii mone-ɔ. Anen ne a du mbeyomɔ-ɔ mo mfeere mon da a n nu anen ne mo e sa senja a n gywii mone bo lee anen a asen mo se-ɔ.

Hagaa na Sara

²¹ To, mone asese ne mone ye mone e kpa a mon' gya Wuribware a mbraa-ɔ se-ɔ, mon' laato a mon' nu anen ne mbraa amo dee a tawe-ɔ. ²² Baa kyoree Wuribware a mbraa wore-ɔ-ro feye Abraham de agyi nyanse anyɔ, bamo-ro oko mo nyi gye kenya nee, ne okonko ne ɔ saŋ-ɔ mo nyi gye ogyi nee. ²³ Okyee ne ɔ gye kenya-ɔ a nya kame, ne ɔ kowe anen ne ba kowe sese kema-ɔ dee. Amaa okyee ne ɔ gye ogyi-o feraa, mo a mon taare kowe-ɔ se-ɔ, ɔ nya kame kowe kegyi, a lee feye Wuribware ya tawe bo beya feye a waa anen. ²⁴⁻²⁵ Asen mo du nee feye kekpare-ɔ. Akyee anyɔ mo, Hagaa, okyee ne ɔ gye kenya-ɔ, na Sara, okyee ne ɔ gye ogyi-o, yere bo sa etan enyɔ ne Wuribware a waa bo beya mo aa mo asese mbonɔ-ro-ɔ. Hagaa yere bo sa Sinaa kebee-ɔ Arabiya sweere se mfen ne Mosis na Isireelii awuye a sure si feye ba gya Wuribware a mbraa-ɔ se-ɔ. Anen a okyee mo ne ba tee e Hagaa-ɔ agyi ne ɔ kowe-ɔ, bo gye anya nee feye mo-ɔ. Mbeyomɔ Yerusalem man na Yudaa awuye-o du nee feye Sinaa kebee a asen-ɔ. Bamo peee du nee feye anya-ɔ, a lee feye bo san bo gya anen a mbraa-ɔ se. ²⁶ Amaa man ne bo bee ba tee e Yerusalem ne ɔ bo soso-ɔ feraa, asen kwee. A lee feye man amo asese mon gye anya nee. Anen Kristoo awuye gye man amo asese nee. Ne anen a man amo du nee feye ane nyi-o. ²⁷ Baa kyoree waa abwaresen wore-ɔ-ro feye,

“Olenmanpo, fo ne fo mon kowe daa-ɔ,
ba kakatɔgyi bo faa-ro kenken,

fō ne fō moŋ tɛɛ duŋwi daa-ɔ,
a lee feyɛ fō ne fō kuri a sere yowɛ fō-ɔ
e nya nyaagyi a fō kyon
mò ne ɔ san o te mò kuri aye-ɔ.” *

²⁸ Mbeyomò mò kosobɛɛ-ana, Wuribware a tawɛ aneŋ a aseŋ amò bò beya sa Abraham-ɔ se-ɔ, mone gye Abraham mò gyi-ana feyɛ aneŋ dɛɛ ne Sara mò gyi Isak gye Abraham mò gyi-o nee. ²⁹ San amò-ɔ mò gyi ne baa kowɛ mò feyɛ aneŋ ne ba kowɛ sese kema-ɔ a waa mò ne Wuribware a kufwiŋe-o a sa ne baa kowɛ mò-ɔ aworefoɔ. Aneŋ a aworefoɔ ne ane i gyi ndoo-ɔ. ³⁰ Nteto ne baa kyoreɛ waa abwaresen wore-ɔ-rɔ feyɛ Abraham waa-ɔ nee? Bò ye,

“Gya okyee ne ɔ gye kenya-ɔ na mò gyi-o bò kyonwe.
A moŋ de kpa feyɛ okyee ne ɔ gye kenya-ɔ mò gyi nyanse-ɔ
i gyi mò se kapoteɛ, haree kamo kebɛgya gbaa.
Okyee ne ɔ gye ogyi-o mò gyi nyanse-ɔ
e gye ne o gyi kapoteɛ-ɔ pɛɛɛ.” *

³¹ Amose se-ɔ mò kosobɛɛ-ana, ane moŋ gye okyee ne ɔ gye kenya-ɔ mò gyi-ana, amaa ane gye okyee ne ɔ gye ogyi-o mò gyi-ana nee.

5

Yeesuu Kristoo a morawe mone nee na mon' nya mone eyee

¹ Kristoo a morawe ane nee a kasentij si ane nya ane eyee. Aneŋ se-ɔ mon' leŋ eyee, na mone ma lee sa a oko sa a mon' kii mbraa ne Wuribware a sa Yudaawuye-o anya bee. ² Mon' nu, mò Pɔɔl, mò i gyi mone kasentij feyɛ mone ya sa bamò kpa feyɛ bò tenje mone atweetu, a kaapo nee feyɛ keto ne Kristoo a waa-ɔ maa lee kya mone-rɔ. ³ Mbee mò i yii mone se feyɛ mone akemaa ya gya ayeba amò se, ne ɔ sa ne baa tenj mò kotweetu, amò fɛraa a kaapo nee feyɛ oo kii Yudaanyi nee, ne a tiri feyɛ ɔ gya Yudaawuye a mbraa ne ŋ ya san-ɔ pɛɛɛ se kyɛkyɛ. ⁴ Okemaa ne ɔ tawɛ feyɛ mò ya gya Wuribware a mbraa-ɔ se, Wuribware e tee mò ε sese timaa-o a tenj mò eyee lee Kristoo ase, ne oo kine nyure ne Wuribware e kpa a o yure mò-ɔ. ⁵ Ane fɛraa, Wuribware a kufwiŋe timaa-o e gye ne ɔ kya ane-rɔ, na ane kore gyi feyɛ ane de temaa ane gywii san ne Wuribware e tee ane laman-nɔ feyɛ asesɛ timaa-o. ⁶ A lee feyɛ ane a tɛɛ tii Kristoo Yeesuu a kokowɛɛ-ɔ se-ɔ, haree baa tenje ane atweetu bɛɛɛ bò moŋ tenje ooo, a moŋ gye atɔ ne a tiri pɛɛɛ-ɔ. Keto ne ki tiri-o e gye feyɛ ane kore Kristoo gyi, na ane kekpa ne ane e kpa ane kosobɛɛ-ana-ɔ kaapo feyɛ ane kokoregyi-o bò leŋ.

⁷ Weete san kò-rɔ mone Galatiya awuye dɛɛ mone e waa atɔ nɛɛɛɛ. Ne nse ya fore waa mone-rɔ feyɛ mon' yowɛ kasentij-o kegyase? ⁸ N nyi feyɛ n gye Wuribware ne ɔ tee mone feyɛ mon' bò gya mò se-ɔ ya waa aneŋ. ⁹ Abrese ya tawɛ feyɛ, “Yiisi kafonfwɛ e gye ne ɔ sa a bodobodoo pɛɛɛ tinj.”

¹⁰ To, ane nyanpe e sa ne mò e kore mò i gyi feyɛ mone i sure aseŋ ne mò a tawɛ-ɔ se, na keto ne ki tii si-o e gye feyɛ Wuribware i gyiri oko ne ɔ tɔraa mone-ɔ kesebɔ.

¹¹ Amò m maa se mò e tawɛ abwaresen-ɔ nee feyɛ atweetu ketenje tiri nee-ɔ, weete ntɔ se ne Yudaawuye-o san ba waa mò aworefoɔ-ɔ nee? Ne aneŋ a kekaapo-ɔ e bò dan, amò fɛraa weete mò ya tawɛ feyɛ Kristoo a wu kiyii kpare-abɛɛ-rɔ-ɔ se sa asesɛ pɛɛɛ, bamò idun maa fwii mò se. ¹² Mò e kpa feyɛ bamò pɛɛɛ ne ba tɔraa mone-ɔ, bò lee bamò awɛɛ bò tii bamò atweetu ketenje-ɔ se. ¹³ Mò kosobɛɛ-ana, mone fɛraa, Wuribware a tee mone feyɛ mon' nya mone eyee lee aneŋ a mbraa-ɔ se. Amaa mone ma kan tawɛ feyɛ,

* 4:27 Isaya 54.1. * 4:30 Kelekaase 21.10.

“To, ηkee fεraa ne Wuribware a mbraa-ɔ a mon̄ lεε n de ane se keyaalen̄-ɔ se-ɔ, ane e taare a ane waa ket̄o kemaa ne ane e kpa-ɔ.” Ket̄o ne mon̄' waa-ɔ e gye feyε mon̄' ba mone eyee sun̄ abεε, na mon̄' kpa abεε asen̄, na mon̄' kya abεε-r̄o. ¹⁴ Wuribware a mbraa-ɔ pεεε kun̄u e gye mbraa ne η ye, “Kpa f̄o bεεko asen̄ feyε anen̄ ne f̄o e kpa f̄o eyee-ɔ.” * ¹⁵ Amaa mone daa i du feyε mbo kpen̄se ne ba kra bamo kosobεε-ana mbo ne ba dun̄wi bamo nyow̄are ba kyaye-r̄o-ɔ lee-o fεraa, mone i kpuri abεε. Amose se-ɔ mon̄' sa se.

Wuribware a kufwiine timaa-o na kinyin̄kpasεgyi-o

¹⁶ Amose se-ɔ mo e t̄owe mo i gywii mone feyε mon̄' sa a Wuribware a kufwiine timaa-o deere mone se, na mone ma lεε nya waa at̄o b̄oye kemaa ne mone f̄on̄f̄on̄ ηkpon̄o e kpa-ɔ. ¹⁷ Ket̄o ne ane ηkpon̄o e kpa feyε ane waa-ɔ kwee ket̄o ne m̄o kufwiine-o e kpa feyε ane waa-ɔ-r̄o. At̄o anȳo m̄o gye adon̄ nee, amose se-ɔ mone mon̄ de kpa feyε mone e waa ket̄o kemaa ne mone e kpa-ɔ. ¹⁸ To, Wuribware a kufwiine-o e deere mone se, n lεε gye m̄o mbraa-ɔ e gye ne n deere mone se.

¹⁹ Mbeȳom̄o ket̄o ne ane ηkpon̄o e sa ne ane e waa-ɔ, ɔkemaa e taare a o ηu feyε a mon̄ bo dan̄. Ket̄o ne mo e t̄owe kem̄o asen̄-ɔ e gye kanyarekpa na kakyeeekpa na kayu na kipurima na asen̄ b̄oye kemaa ne a tii si-o. ²⁰ A mon̄ bware feyε mon̄' sun̄ ikisi, na mon̄' ba asiben̄ bo kȳo asεε bεεε bo waa ket̄o kemaa. Ne a bee a mon̄ de kpa feyε mon̄' kisi abεε, na mon̄' k̄o, na mon̄' ka k̄okwee, na mon̄' waa kadun̄fwii na gyik̄ore. A mon̄ de kpa feyε mon̄' k̄o, na mon̄' ten̄ne-r̄o, na mon̄' ke abεε-r̄o ntun̄ si mone e sa sen̄sa mone i kye abεε. ²¹ A mon̄ de kpa feyε mone de mone kosobεε-ana kikisi. A mon̄ bware feyε mon̄' bwee, na mon̄' gyi a mon̄' nuu nta bweet̄o, bεεε mon̄' waa ket̄o kemaa ne ku du anen̄-ɔ. Mo a kȳo gye ηkpreε yii mone se, ne m bee mo e t̄owe feyε bamo ne bo te anen̄ a kakyena b̄oye-ɔ-r̄o-ɔ maa nya kpa a bo tii Wuribware a kuwure-o si.

²² Amaa Wuribware a kufwiine-o e gye asεε ηkpreε ket̄o kemaa-r̄o, am̄o fεraa ba kpa bamo kosobεε-ana asen̄, na bamo akat̄o gyi, na bamo idun̄ yuri. Bo de kanyite sa bamo kosobεε-ana, ne ba waa bamo kosobεε-ana itimaa na kedamen̄an̄se, ne bo de kasent̄in̄ sa bamo kosobεε-ana. ²³ Ba baa bamo eyee kaase, ne ba deere bamo eyee se neεnεε. Anen̄ a daa-ɔ bo dan̄. Mbreaa ko mon̄ bo-r̄o ne n t̄owe feyε anen̄ a at̄o-ɔ mon̄ bo dan̄. ²⁴ Bam̄o ne bo gya Kristoo Yeessu si-o a kine bamo daa b̄oye-ɔ na mfεere b̄oye kefa ne η nya lee bamo ηkpon̄o-r̄o-ɔ. A du nee feyε bamo a da bamo eyee bo mera kiyii kpare-abεε-r̄o se-ɔ, ne baa taa bamo mfεere b̄oye bo wu-o. ²⁵ Wuribware a kufwiine-o a gye m̄o ne ɔ sa ane kakyena popwεε-ɔ se-ɔ, ane sa a ɔ deere ane se. ²⁶ Ane ma waa akat̄olen̄. Ane ma fwii ane kosobεε-ana idun̄, ne ηkee ane ma waa ket̄o ne ke e m̄o ane kosobεε-ana nyow̄are-ɔ.

6

Mon̄' deε waa itimaa

¹ Mo kosobεε-ana ne mone gya Wuribware a kufwiine timaa-o si neεnεε-ɔ, mone ya ηu ɔko e waa b̄oye, mon̄' kaapo m̄o kpa timaa-o. Amaa mone e kpa a mon̄' waa am̄o-ɔ, mon̄' baa mone eyee kaase seεε am̄o ase. N gye anen̄, mone e sa a ɔb̄ansam kȳo mone-r̄o kee ba mone bo waa eb̄oye-r̄o. ² ɔkemaa kya m̄o kosobεε-r̄o ket̄o kemaa-r̄o. Mone ya waa am̄o-ɔ, am̄o fεraa mone e waa ket̄o ne Kristoo a t̄owe gywii mone feyε mon̄' waa-ɔ nee. ³ ɔkemaa ne ɔ fa feyε ɔ gye seεε dabe-ɔ, na m̄o-ɔ mon̄ gye seye-ɔ e penna m̄o eyee nee. ⁴ Mon̄' sa a mone ɔkemaa deere m̄o f̄on̄f̄on̄ kakyena-r̄o kee anen̄ ne ka du-o. Ne m̄o ya ba m̄o mfεere bo deere m̄o f̄on̄f̄on̄ kakyena-r̄o, ne ɔ mon̄ bo deere bok̄o lee fεraa, m̄o i de kot̄ok̄o ne ɔ yere kem̄o se a ɔ bo kaapo eyee-ɔ, o ηu. ⁵ A lee feyε ket̄o ne seεε kemaa e waa-ɔ, kem̄o kak̄aka dεε ne ɔ nya.

⁶ Amaa a bware feyε bamo ne ba suye abwaresen̄-ɔ sa bamo akaapopo-ɔ at̄o timaa kemaa m̄o ne bo de-o ako.

* 5:14 Kol̄on̄jo mbraa 19.18.

⁷ Ɔko ne ɔ fa feye ɔ taare a ɔ penna Wuribware-ɔ e penna mɔ eyee nee. Ketɔ kɛmaa ne sese i dwii-o, kɛmɔ dɛɛ kɛmɔ ne ɔ nya. ⁸ Mɔ ne o dwii atɔ bɔye-ɔ e nya abɔye nee. Amaa mɔ ne o dwii atɔ timaa-o e nya atimaa. Anɛn dɛɛ ne mɔ ne ɔ gya ketɔ ne mɔ kakponɔ e kpa-ɔ se-ɔ e fo pɛɛɛ. Amaa mɔ ne ɔ gya Wuribware a kufwiije timaa-o si-o e nya nkpa na kukyure ne a mon de kɛɛ-ɔ lee Wuribware a kufwiije-o ase. ⁹ Amose se-ɔ mone ma sa a ane kpone itimaa kowaa se. Ane e mon kinji kamɛɛ fɛraa, san ko e ba ne ane e nya ane itimaa kakɔka. ¹⁰ Amose se-ɔ san kɛmaa ne ane e nya kpa-ɔ, a bware feye ane waa ɔkɛmaa itimaa. Amaa ane gye nkpeɛ waa ane kosobɛɛ-ana Kristoo awuye itimaa pwɛɛ.

Mɔ asɛn lalalowe

¹¹ Mbeyɔmɔ fɛraa, mɔ fɔnɔn asaree ne n de mɔ e kyɔrɛɛ wɔrɛ mɔ mɔ e gye kɛɛ. Mon' kee akyɔrɛɛgyi dabe ne mɔ e kyɔrɛɛ-ɔ. ¹² Ntɛtɔ asese e gye bamɔ ne bɔ maa se ba tɔwe feye bɔ tenje mone atweetu-o? Ba kpa feye bokɔ kyɔrɔ bamɔ nee. Amaa bɔ maa kpa feye ɔko waa bamɔ awɔrefɔɔ bɔ lee ketɔ ne ane e kaapo bɔ lee Kristoo kuwu kiyii kpare-abɛɛ-rɔ se-ɔ se-ɔ nee. ¹³ Amɔ pɛɛɛ gbaa, anɛn a asese mɔ dɛɛ ne baa tenje bamɔ atweetu-o mon gya mbraa ne Wuribware a sa Yudaa awuye-o pɛɛɛ se. Amaa bɔ den ba kpa a mon' tenje mone atweetu, na bɔ nya taare kaapo bamɔ eyee feye baa sa ne mone a waa mone nyɔwɔrɛ mfaanɛɛ a atɔ-ɔ nee.

¹⁴ M fɛraa, ma kaapo mɔ eyee ketɔ kɛmaa se, amɔ bɔ lee anɛn ne ane nyanje Yeesuu Kristoo a wu kiyii kpare-abɛɛ-rɔ se-ɔ se-ɔ wɔrɛ. Mɔ a wu anɛn a lowi-o si-o, kayɛ mɔ-rɔ nyɔrɔwe bɔye mon lee m bɔ mɔ kɔne. N du nee feye η ya wu-o. ¹⁵ A lee feye haree baa tenje ane atweetu, bɛɛɛ bɔ mon tenje ooo, a mon gye atɔ ne a tiri-o. Ketɔ ne ki tiri-o e gye feye Kristoo a waa ane asese popwɛɛ. ¹⁶ Bamɔ ne bamɔ fɛraa bɔ te anɛn a kakyena popwɛɛ mɔ-rɔ-ɔ, mɔ e kɔrɛ kebwarekɔrɛ feye Wuribware e sa bamɔ kayeeyuri, na o yure bamɔ. Bamɔ ne bɔ gye Wuribware asese kasɛntiη-o ne mɔ e kɔrɛ mɔ e sa-ɔ.

¹⁷ Amɔ ne a gye kɛɛ-ɔ e gye feye mone ma lee sa a ɔko beɛ tɔraa mɔ, a lee feye mɔ e taare a η kaapo mone alɔpane ne a te mɔ kayɔwɔrɛ se ne a kaapo feye Yeesuu e bɔ mɔ-ɔ. ¹⁸ Mɔ kosobɛɛ-ana, mɔ e kɔrɛ kebwarekɔrɛ feye ane nyanje Yeesuu Kristoo yure mone. Amɛye.

Ifisus awuye

Wore ne Paal a kyore bo kyowe Ifisus man-na Kristoo awuye-o

¹ Mo, Paal, ne Wuribware a lee feye η kii Kristoo Yeesuu a ayaa-ro ayerepo-ɔ ɔko Yeesuu kuɲu si asen timaa-o kotowe-ro-ɔ e gye ne mo e kyore wore mo mo e kyowe mone ne mone gye Wuribware asese ne mone te Ifisus man-na, ne mone e kore Kristoo Yeesuu mone i gyi, ne mone gya mo se-ɔ. ² Mo e kore kebwarekore ne feye ane se Wuribware na ane nyanpe Yeesuu Kristoo yure mone, na ɔ sa mone kayeyuri.

Nyure ne Wuribware na Kristoo a sa ane-ɔ

³ Mon' sa a ane kyoro ane nyanpe Yeesuu Kristoo mo se Wuribware, a lee feye ɔ bo ro mo kufwiine timaa-o si sa ane ne ane gye Kristoo asese-ɔ nyure ne η ya lee soso-ɔ, ne ane eye e a yuri ane. ⁴⁻⁵ Kasentij pwee ne Wuribware a dæ twe e kaye-ɔ, ɔ kyɔ lee ane feye ane bo ro Kristoo si bo kii mo asese. Wuribware a kpa ane asen bweeto-ɔ se-ɔ, mo akato a gyi ane se, ne ɔ fa mo mfere feye ɔ bo ro Yeesuu Kristoo si a ɔ sa a ane kii mo gyi-ana tii mo kokowebere-ɔ se. Ne ɔ be e lee ane feye ane ηkrono fwiiri na, ane ya yere mo akato-ro, na ɔko ma nya poro ane feye ane a waa kebaye ko.

⁶ Nyure amo peee ne ɔ bo ro mo gyi Yeesuu ne ɔ kpa mo asen bweeto-ɔ se ke ane, na ane nya kyoro mo kedamenanse na mo kedabe. ⁷ Kristoo a wu-o si, ne Wuribware a taare ba Kristoo mbogya bo kore ane lee Obansam kesare-ro, ne ane a nya ane eye e. Mfaanee a kpa-ɔ se ne ɔ bo ro taa ane ebaye bo ke ane. Amo-ɔ peee e kaapo ane ne mo nyure ne ɔ sa ane-ɔ kyɔ bweeto-ɔ ne. ⁸⁻⁹ Nyure-o ηko e gye feye ɔ sa ane kanyiasen peee na ane bo ηu keto ne ɔ fa haree lee san-ɔ feye ɔ waa-ɔ. ¹⁰ Keto ne ɔ fa, ne mo akato a gyi feye ɔ waa-ɔ e gye feye san ya fo, a bware feye ɔ sa a keto kema ne ke bo soso na kaase-ɔ peee bo tii abee se, na Kristoo gyi amo se peee kuwure. ¹¹⁻¹² Katin e gye feye Kristoo si ne Wuribware a bo ro lee ane feye ane kii mo asese. Ne Wuribware e gye ne ɔ kra mo mfere ane ne keto kema e waa-ɔ se-ɔ, mo e gye ne haree lee dedaa-ɔ oo lee ane feye ane kanyena-ro sa a ɔ nya nkyoro na kedabe na wuraa. A lee feye ane ya gye ηkpe kore Kristoo gyi.

¹³ Mone Ifisus awuye gbaa, mone a bo tii Kristoo a kokowebere-ɔ se san ne mone a nu Wuribware asen ne a gye kasentij, ne a gye asen timaa-o, ne a kaapo ane ne Wuribware e taare a ɔ morowe mone-ɔ. San ne mone a kore asen timaa-o gyi-o, ne ɔ sa mone Wuribware a kufwiine timaa-o ne ɔ tawe bo beya feye ɔ sa mone-ɔ. Mo kufwiine-o ne ɔ bo dɔnɔ mone se bo kaapo feye mone gye mo asese, feye ane ne sese ya soo ato, ne ɔ nywee amo, na okema nya ηu feye mo e bo-ɔ. ¹⁴ Wuribware a kufwiine timaa ne ane de-o be e du ne feye Wuribware a taa atanne bo beya kaase bo kaapo feye ɔ sa ane-ɔ. Amose-ɔ a kaapo ne feye kake ηko ɔ ba, na ɔ bo taa keto ne ɔ sa-ɔ. ɔ taa ane a ɔ yaa mo ase feye ane ne ɔ kyɔ tawe bo beya-ɔ. Na Wuribware be e nya nkyoro na kedabe na wuraa.

Ane ne Paal a kore kebwarekore sa Ifisus awuye-o

¹⁵ Amaa m feraa, mo a nu asen konekone se ko feye mone san mone e kore ane nyanpe Yeesuu mone i gyi. Ne mone be mone e kpa Wuribware asese peee asen. ¹⁶ Lee san ne mo a yere bo nu asen ma-ɔ, mo tæ yowe kesa Wuribware anse bo sa mone. San kema ne mo e kore kebwarekore-ɔ, mo i nyinji si mo e tawe mone asen mo i gyii Wuribware. ¹⁷ Keto ne mo e kore kemo se kebwarekore mo e sa mone-ɔ e gye feye Wuribware ne ɔ gye ane se dabe-ɔ na ane nyanpe Yeesuu Kristoo mo se-ɔ sa mone mo kufwiine timaa-o, na ɔ nya sa mone kanyiasen, na ɔ nya lee ane ne o du-o kawu bo kaapo mone. Mfaanee ne mone i gyii mo neene. ¹⁸ M be mo e kore kebwarekore feye mone akato buɲi, na

mon' nu temaa ne ð sa mone-ɔ kaase, na mon' nu feye ð tee mone bo kii mð fɔɔfɔɔ lee, na mon' bee nu nyure dabe ne ð tawe bo beya feye ɔ sa mð asesɛ-ɔ. ¹⁹⁻²⁰ M bee mo e kore kebwarekore nee feye mon' nu aneɲ ne Wuribware a keyaalenɲ mɔ kyɔ na aneɲ ne ke e waa kusun-o, keyaalenɲ ne o de kemɔ ɔ sa ne ane e kɔre mð ane i gyi-o. Keyaalenɲ mɔ dɛɛ ne Wuribware a bo kyinɲi Kristoo lee lowi-ro, ne ð yaa mð sosɔ ya bo kyena mð kigyisesaree se, na ɔ nya nya ketɔ kemaa se keyaalenɲ-ɔ. ²¹ Ne Wuribware a sa ne Kristoo a gyi sesɛ kemaa na ketɔ kemaa ne ki de keyaalenɲ sosɔ na kaase na kaye mɔ-rɔ na kamɔ ne ka ba-ɔ-rɔ-ɔ kuwure. Ne ð sa ne Kristoo kenyaɲe kyɔ kenyaɲe kemaa. ²² Ne Wuribware a taa ketɔ kemaa baa Kristoo kaase, ne ð bee sa ne oo kii asoree-ɔ-rɔ ketɔ kemaa owure. ²³ Kristoo du nee feye kunu-o, ne ane asoree awuye mɔ e gye mð kayoware. Aneɲ se-ɔ ɔ borɔ asoree-ɔ se ɔ kaapo mð keyaalenɲ, ne ɔ kɔre kaye mɔ-rɔ pɛɛɛ atɔ kpa kemaa se a ɔ lowe.

2

Aneɲ ne Wuribware e kpa ane asen bweetɔ-ɔ

¹ To, san-ɔ mone gye abɔyewaapo nee. Amose-ɔ, mone dɛɛ mone monɲ de kakyena popwɛɛ. ² Nsan amɔ, amɔ mone gya kaye mɔ-rɔ asesɛ a ekpa-ɔ se. Ne mone i bu ɔko ne ɔ gye afwii-ro owure-o. ɔbɔnsam, ne ɔ gye ibrisi pɛɛɛ-rɔ ɔbresɛ-ɔ, asenɲ ne mo e tawe. Mð e gye ne mbeyɔmɔ ɔ maa se ɔ waa kusunɲ bɔye bamɔ ne bo maa bu Wuribware-ɔ ɲkponɔ-rɔ. ³ Ane gbaa ane dɛɛ ane tii bamɔ ne bo gya dimaadi kepre se-ɔ se, ne ane a dɛɛ waa asenɲ bɔye ne ane nyorowe na ane mfɛɛɛ e kpa-ɔ. Bamɔ a kowe ane aneɲ-ɔ se-ɔ, ane gbaa ane dɛɛ ane tii bamɔ ne Wuribware dunɲ i fwii si-o si nee.

⁴⁻⁵ San ne ane dɛɛ ane gya ekpa bɔye se-ɔ, ane monɲ de kakyena popwɛɛ. Mbeyɔmɔ fɛraa, Wuribware a kyinɲi Kristoo lee lowi-ro-o si-o, ne ane a nya kakyena popwɛɛ. Wuribware a nu ane ewɛɛ bweetɔ, ne ɔ kpa ane asenɲ bweetɔ-ɔ se, ne ð waa aneɲ. Oo su ane se nee se, ne ð morowe ane. ⁶ A du nee feye Wuribware a kyinɲi ane lee lowi-ro, feye aneɲ ne oo kyinɲi Kristoo-o. Ne a bee a du feye mð a sa ne ane a yɔ ya kyena mð ase Wuribware se feye ane a gye kokowɛɛɛ konko-rɔ asesɛ-ɔ. ⁷ ɔ waa amɔ-ɔ bo yera nsu pɛɛɛ nee, na a kaapo aneɲ ne oo su ane se bweetɔ, na aneɲ ne ɔ kpa ane ne ane bo mð kokowɛɛɛ-ɔ-rɔ-ɔ asenɲ bweetɔ-ɔ. ⁸ Oo su ane se bweetɔ nee se, ne san ne ane a kɔre Kristoo gyi-o, ne ð morowe ane. Ane kɔkɔre mð gyi-o gbaa maa lee ane fɔɔfɔɔ keyaalenɲ se. Wuribware e gye ne ɔ sa ne ane e kɔre ane i gyi. ⁹ Amose-ɔ n gye asunɲ timaa ne ane a waa-ɔ se ne ð morowe ane. A dɛɛ a gye aneɲ nee, weete boko e taare a bo kaapo bamɔ eyee. ¹⁰ Mð e gye ne ð twee ane, ne ð borɔ Kristoo Yeesuu si bee lɔɲɔ ane, na ane taare waa itimaa ne oo lee ane feye ane waa-ɔ.

Kristoo ya waa Yudaa awuye na bamɔ ne bo monɲ gye Yudaa awuye-o asesɛ konko

¹¹⁻¹² Amose-ɔ mo e kpa feye mon' nyinɲi si feye san ko-ɔ mone monɲ tii Kristoo a kokowɛɛɛ-ɔ se. Ne mone akowepo mɔ monɲ gye Yudaa awuye. Aneɲ se-ɔ mone dɛɛ mone monɲ tii Wuribware asesɛ se. Yudaa awuye de mbraa ko feye bo tenɲe bamɔ atweetu. Aneɲ se-ɔ, ba saare mone ne mone monɲ gye Yudaa awuye-o feye mone monɲ tenɲe mone atweetu. (Amaa sesɛ kayoware se asenɲ wɔre nee.) Ne mone bee mone monɲ tii Yudaa awuye a kasuro-o si. Amose-ɔ mone kanɔ dɛɛ ka monɲ bo atɔ ne Wuribware a tawe bo beya feye ɔ sa mð asesɛ-ɔ-rɔ. Mone dɛɛ mone monɲ de kotɔko temaa kaye mɔ-rɔ, ne mone dɛɛ mone aa Wuribware kebɔntɔ-rɔ bo efo. ¹³ Kasɛntinɲ san-ɔ mone bo kefo, amaa mbeyɔmɔ fɛraa mone a tɔ mð-rɔ. Kristoo mbogya ne ɲ ya twiiri wee sweere san ne oo wu-o a lɔɲɔ mone aa Wuribware kebɔntɔ-rɔ, ne ɲ ya sa ne mone a bo lwee Kristoo Yeesuu a kokowɛɛɛ-ɔ-rɔ. ¹⁴ Kristoo fɔɔfɔɔ ya baa kayeyuri Yudaa awuye na bamɔ ne bo monɲ gye Yudaa awuye-o mbɔntɔ-rɔ. Amɔ-ɔ du nee feye mð a bwee kidenbee ne ke bo Yerusalem man-nɔ, ne ki i kunɲ bamɔ ne bo monɲ gye Yudaa awuye-o na bo ma nya

lwee Wuribware sunkpa-ɔ-rɔ-ɔ. ¹⁵ Saŋ ne Kristoo a wu-o, ɔ ten mbraa pɛɛɛ ne η ya sa ne Yudaa awuye na bamo ne bo mon gye Yudaa awuye-o i kisi abɛɛ-ɔ-rɔ. Ɔo waa aneη nee na asese ntun ηnyo amo nya kii asese konko, na bo waa mo asese, na bo nya kyena kayeyuri-ro. ¹⁶ Kristoo a wu kiyii kpare-abɛɛ-rɔ-ɔ se nee bo lee ndon ne m bo asese ntun ηnyo amo kebonɔ-rɔ-ɔ. Ne ɔo ba bamo bo tii abɛɛ se, ne baa kii kokonko, ne ɔo lonho bamo pɛɛɛ na Wuribware kebonɔ-rɔ. ¹⁷ Ne ɔo bo towe abwaresen gywii mone ne mone aa Wuribware kebonɔ-rɔ bo efo-ɔ, na ane Yudaa awuye ne ane te ane bene Wuribware-ɔ feye ane asese ntun ηnyo mo kyena kayeyuri-ro. ¹⁸ Ɔo waa mfaanɛ nee na ane asese ntun ηnyo mo nya borɔ mo se kii asese konko ne ane bo Wuribware a kufwiine timaa-o si ane e yo Wuribware ase-ɔ.

¹⁹ Amose-ɔ mone mon lee mone gye afo. Mone tii bamo ne Wuribware e tee bamo feye mo asese-ɔ se, ne mone bee mone tii Wuribware a kokowebɛɛ-ɔ se, ne mone pɛɛɛ a kii Wuribware a man-ɔ-rɔ awuye. ²⁰⁻²² A du nee feye mone a gye afo ne Wuribware de ɔ pwee mo sunkpa ɔ yera-ɔ. Kristoo fonfon e gye talii gyenkpɛɛɛ. Kristoo a ayaa-rɔ ayerepo-ɔ na Wuribware akyaamɛ mo ne o de ɔ gya Kristoo si. Ne mone ne o de ɔ gya bamo-ɔ se na mo sunkpa-ɔ nya fe, sunkpa amo a kyɔ kii mfeη ne Wuribware e borɔ mo kufwiine-o si o te, ne ane dee ane i sun ane nyanpe Kristoo-o.

3

Aneη ne Wuribware a lee akweerɔsen ko bo kaapo Pɔɔl-ɔ

¹ Mo, Pɔɔl, gye Kristoo Yeesuu sese ne baa tii-o nee. Ketɔ ne mo e kaapo-ɔ e gye feye aa lee kusun ne mo e waa mo e sa mone ne mone mon gye Yudaa awuye-o si ne baa tii mo. ² Mo e kɔre a n gyi feye mone a nu feye mo kesaree-rɔ ne Wuribware a taa abwaresen kotowe bo lee aneη ne oo ηu mone ewɛɛ-ɔ asen bo waa. Mone se ne oo kperi taa amo sa mo. ³⁻⁴ Wuribware a lee ketɔ ne san-ɔ kaa kweerɔ-ɔ bo kaapo mo. Amo asen wore ne mo a den kyore kafwee bo kyonwe mone-ɔ. Mone ya kare amo-ɔ damenanse, mone e taare a mon' ηu aneη ne mo a nu ketɔ ne Wuribware a bo kweerɔ bo lee Kristoo kunu si asen-ɔ kaase. ⁵ Saŋ-ɔ Wuribware mon lee atɔ kweerɔse mo bo kaapo sese dimaadi. Amaa mbeyomɔ fɛraa Wuribware a ba mo kufwiine-o bo lee amo bo kaapo mo ayaa-rɔ ayerepo na mo akyaamɛ-ɔ. ⁶ Ketɔ ne oo lee bo kaapo-ɔ e gye feye bamo ne bo mon gye Yudaa awuye-o a bo tii Yudaa awuye-o si, ne bamo pɛɛɛ a kii asese konko. Na bo nya nya nyure ne Wuribware e sa-ɔ na ketɔ ne Wuribware a towe bo beya feye ɔ borɔ Kristoo Yeesuu si na ɔ bo sa mo asese-ɔ.

⁷ Aseη timaa bo lee Yeesuu kunu si kotowe-rɔ ne Wuribware a sa ne Yudaa awuye na bamo ne bo mon gye Yudaa awuye-o a bo waa kanɔ. Amaa mo, Pɔɔl, ne Wuribware a ba mo keyaalen-ɔ bo yure mo, ne ɔo waa mo mo keyaafɔre. ⁸ Haree mo a gye Wuribware a asese-ɔ-rɔ kayaagyi-o gbaa ooo, mo ne ɔo sa nyure, na η nya towe asen timaa-o gywii bamo ne bo mon gye Yudaa awuye-o. Ketɔ ne ɔ ye n towe-ɔ e gye feye Kristoo kunu si asen timaa kyɔ bweeto, ne n gye amo pɛɛɛ ne ane e taare a ane nu kaase-ɔ. ⁹⁻¹⁰ Oo sun mo nee feye m bo lee ketɔ ne ko kweerɔ, ne ɔ fa kemɔ mfɛɛre feye ɔ waa-ɔ, na m bo kaapo asese, na bo ηu kemɔ awaase. Haree lee saŋ ne ane otweepo Wuribware a twee kaye-ɔ, ne ɔo ba ketɔ ne ɔ kpa feye ɔ waa-ɔ bo kweerɔ okemaa se, na mbeyomɔ Wuribware mbɔo ne bo bo soso-ɔ nya suye, na bo nu Wuribware a kanyiasen-ɔ agyigyi-ro agyigyi-ro lee ketɔ ne ɔ bo mo asore se ɔ waa-ɔ kaase. ¹¹ Ane nyanpe Yeesuu Kristoo si ne Wuribware a borɔ bo waa ketɔ ne ɔ fa mo mfɛɛre saŋ kemaa feye ɔ waa-ɔ. ¹² Kristoo ne ane e kɔre mo ane i gyi-o si, ne ane e nya nkponɔ ane e kore Wuribware atɔ, na kufu mon de ane. ¹³ Amose se-ɔ mo e kore mone nee feye mone ma yore mone abaa-rɔ bo lee aneη ne mo i ηu asen tiikpa mfee-ɔ se. Mone fɛraa, mone e taare a mon' kaapo mone eyee gbaa bo lee aneη ne mo i ηu asen mo-ɔ se, a lee feye mone se ne mo a kperi, ne mo i ηu asen mo.

Aney ne Pɔɔl a kore kebwarekore sa Ifisus awuye-o

¹⁴⁻¹⁵ Saŋ kema a ne mo ya fa ketɔ ne Wuribware a waa sa mone-ɔ mfɛɛɛ, amɔ mo a kpuni anurii kore ane se ne ɔ bo soso-ɔ kebwarekore. Mo ya sa ne ketɔ kema ne ke bo soso beɛɛ kaase-ɔ te kemɔ fɔŋfɔŋ kɔkɔwɛbeɛ-rɔ. ¹⁶ Ketɔ ne mo e gye ŋkpɛɛ mo e kore feyɛ Wuribware sa mone lee mɔ kapotɛɛ dabe-ɔ-rɔ-ɔ e gye feyɛ ɔ borɔ mɔ kufwiinɛ timaa-o si bo sa mone ware. ¹⁷ Ketɔ nyɔsepo ne ki tii si-o e gye feyɛ mo e kore kebwarekore ne feyɛ mone a kɔɔre Kristoo mone i gyi-o si-o, ɔ bo kyena mone ŋkponɔ-rɔ. Kesasepo-ɔ mo e kore kebwarekore ne feyɛ kekpa ne mone e kpa asese asen-ɔ se, mone kakyena-rɔ baare feyɛ aney ne kiyii ilen i lwee sweere-rɔ kyɛkyɛɛ-ɔ. ¹⁸ Na mone aa Wuribware a asese ne baa saŋ-ɔ nya ba kpa mɔ se bo nya elen bo ŋu aney ne Kristoo a kekpa-ɔ kyɔ-ɔ. Mɔ kekpa-ɔ kyɔ bweetɔ bweetɔ, haree gbaa ane moŋ nyi kemɔ kanɔ. ¹⁹ Haree ane a ma taare a ane nu Kristoo a kekpa-ɔ kaase lowe gbaa ooo, mo e kore kebwarekore ne feyɛ ɔ sa a mon' ŋu aney a kekpa-ɔ, na ŋkee mɔ fɔŋfɔŋ keyaalenɛ nya kɔɔre mone ŋkponɔ.

²⁰⁻²¹ Mon' sa a ane kyorɔ Wuribware, a lee feyɛ ɔ taare a ɔ ba mɔ keyaalenɛ-ɔ bo waa kusunɛ ane ŋkponɔ-rɔ. Ne ɔ beɛ ɔ sa ane atɔ ɔ kyon amɔ ne ane e kore mɔ-ɔ beɛɛ amɔ ne ane e fa mfɛɛɛ feyɛ ane e kpa-ɔ. Mo e kore kebwarekore ne feyɛ Wuribware borɔ asoree se na Yeesuu Kristoo si nya kedabe na wuraa nsu peɛɛ na a moŋ de keɛ-ɔ. Ameye.

4

Asoree du ne feyɛ Kristoo kayoware-ɔ

¹ Mo ne baa kperi kusunɛ ne mo e waa mo e sa ane nyanpe Yeesuu-o si tii mo-ɔ e kore mone ne feyɛ, Wuribware a tee mone feyɛ mon' kyena kakyena timaa-o si-o, mon' len eyee kyena aney. ² Mon' dee baa mone eyee kaase, na mon' bu atɔ, na mon' nya kanyite. Mone a kpa abee asen-ɔ se-ɔ, mon' dee nyite abee. ³ Mon' len eyee sa a kayeyuri ba mone kakyena-rɔ, na mon' nya waa kanɔ konko ne Wuribware a kufwiinɛ timaa-o a sa mone-ɔ. ⁴ A lee feyɛ kayoware konko e bo-rɔ. Kamɔ e gye asoree-ɔ. Ne Wuribware a kufwiinɛ timaa-o konko mɔ kpen e bo-rɔ. Aney dee ne Wuribware se ne ane de temaa feyɛ ane e yɔ-ɔ gye akonko ne kpen. ⁵ Nyanpe konko wore kpen ne ane de. Atɔ ne ane e kɔɔre ane i gyi-o gye akonko nee. Asuu ne baa bo ane-ɔ gye akonko nee. ⁶ Wuribware gye akonko kpen nee, akemaa mɔ mɔ se nee. Aney ne o de ɔ waa mɔ kusunɛ, ne o te ane akemaa mɔ kakponɔ-rɔ.

⁷ Amaa kanyiasenɛ ne Wuribware a bo sa ane akemaa-ɔ kwee abee-rɔ feyɛ aney ne Kristoo a ke-ro bo sa ane-ɔ. ⁸ Feyɛ aney ne baa kyoree waa abwaresenɛ wore-ɔ-rɔ-ɔ,

“Mɔ a yɔ Wuribware se soso-ɔ, ɔɔ taa adon ne ɔɔ kra-ɔ bo yɔ.

Ne ɔɔ sa akemaa na ketɔ ne o nyi ewaa neɛneɛ-ɔ.”*

⁹ Mbeyɔmɔ, “ɔɔ yɔ soso” mɔ kaase e gye emene? Kaase e gye feyɛ pwɛɛ ne ɔɔ dee yɔ soso-ɔ, ɔɔ ba sweere na sweere kaase gbaa. ¹⁰ Amose-ɔ ɔko ne ɔɔ ba sweere-ɔ se dee ya yɔ soso soso soso awore-rɔ kamɛɛ yɔ Wuribware se, na ɔ taare yɔ kebare kema kaye-rɔ peɛɛ. ¹¹ Mɔ ya sa ane akemaa mɔ na mɔ kanyiasenɛ. ɔɔ sa ne bokɔ a kii mɔ ayaa-rɔ ayerepo, bokɔ mɔ mɔ akyaamɛɛ, bokɔ mɔ mɔ asen timaa-o atɔwepo, na bokɔ mɔ mɔ asofowɔ na akaapopo ne ba deere asoree awuye si, na ba kaapo bamɔ atɔ-ɔ. ¹² ɔɔ waa amɔ-ɔ ne bo waa Wuribware asese peɛɛ siraa, na bo waa Kristoo awuye kusunɛ, na asoree ne a gye Kristoo kayoware-ɔ nya dan ŋkpa na alanfiya-ro. ¹³ Mfaanɛ ne ane peɛɛ e nya a ane waa kanɔ konko Wuribware mɔ gyi-o kɔkɔregyi-o-ro. Na ane beɛ waa kanɔ konko gyii mɔ. Na ane kii asese ne baa nya Kristoo keyaalenɛ-ɔ.

¹⁴ Na ane ma lee kii nyaagyi ne asese de kayeba ba penna bamɔ kanyiasenɛ-nɔ, ne ba sa ne bamɔ mfɛɛɛ e yɔ mfee, na m ba mfee feyɛ aney ne afwii e da yɔ mfee na a ba

* 4:8 Kilin 68.18.

mfee, ne a sa ne alan_{kp}are e da a yo kebare kema se. ¹⁵⁻¹⁶ Amaa a tiri feye bo ba kekpa bo kaapo abee kasentij asen, na ane nya dan, na ane waa feye Kristoo keto kema-ro. A lee feye Kristoo du nee feye sese kunu ne ke gye mo kayowore peee keyaalen-ɔ. Sese kayowore ekyakpa-ɔ e gye ne a de sese kayowore ton kema-ro bo kya abee se, ne a sa sese keyaalen. Kayowore ton kema i de alanfiya, ne sese e dan. Amose-ɔ Kristoo awuye ya kpa abee asen ba kekpa bo waa bamo okema kusun, ba dan, na bo waa feye Kristoo-o dee.

Mon' lee mone ekpa dedaa-ro, na mon' kii asesε popwεε

¹⁷ Amose-ɔ, n de ane nyanpe Yeessu kenya-re-ɔ mo e kore mone feye mone ma lee sa a mone kakyena-ro waa feye anen ne bamo ne bo maa sun Wuribware a kamɔ-ɔ du-o. Mfaanεε a asesε-ɔ mon de mfeere. ¹⁸⁻¹⁹ Ne bo bee bo maa nu Wuribware a asesε a kakyena-ɔ-ro kaase. Amose-ɔ bamo kakyena-ro mon du feye Wuribware a asesε-ɔ lee-o. Keto se ne bo maa nu kaase-ɔ e gye feye bamo anu-ro bo len. Ne bo mon lee bo de ipeere. Ne bo de daa boye feye kakyekpa na kanyarekpa na kipurima na kayu-ana-ɔ, na bo maa taare a bo yowe.

²⁰⁻²¹ Amaa η nyi feye mone fεraa mone mon suye amɔ-ɔ koko lee Kristoo ase, san ne mone a nu mo asen, ne mone a lee kegya mo se-ɔ, ne baa kaapo mone mo kasentij asen-ɔ. ²² Keto ne mone a nu-o e gye feye mon' yowe mone kakyena dedaa-ɔ na kenaregyi boye-ɔ, a lee feye kayowore boye maa lɔnɔ mone nkpono-ro. ²³⁻²⁴ Na mon' sa a Wuribware sa mone mfeere popwεε, na mon' kii asesε popwεε ne bamo nkpono-ro a fwiiri, ne ba waa itimaa kasentij si feye Wuribware-ɔ.

²⁵ Amose-ɔ okema yowe mo beeko kepenna, na mon' dee gyi abee kasentij, a lee feye ane peee gye asoree konko asesε nee. ²⁶ Mone idun ya fwii gbaa ooo, mone ma waa boye.* Amaa mon' sa a mone idun yuri pwee na kyowe deε twεε. ²⁷ N gye anen, mone e sa Obansam kpa na o lwee mone nkpono-ro. ²⁸ Oko ne mo e gye oyu, ɔ yowe mo kayu-o, na ɔ lee ba mo asaree bo waa kusun timaa ne ki de kasentij-o. Na mo atanne ne ɔ nya-ɔ-ro, ɔ nya taare lee amɔ-ro ako bo sa atiripo.

²⁹ Mone ma lee sa a asenkperegyi boye lee mone nnɔ-ro. Amaa keto ne mon' waa-ɔ e gye feye mon' towe asen kpεyaa ne a kya mone beeko-ana-ro, ne a bware bo sa keto ne mone e towe kemɔ asen san amɔ-ɔ. Na keto-ɔ nya waa nyure bo sa okema ne o nu-o. ³⁰ Mone ma sa a Wuribware a kufwiine timaa-o kame-ro nyera, a lee feye kufwiine ne Wuribware a bo dɔnɔ mone se bo kaapo feye mone gye mo asesε. A du nee feye sese a soɔ atɔ, ne ɔ nywεε amɔ, na okema nya ηu feye mo e bo-ɔ, na ɔ yowe bo beya bo fo san ne ɔ bee ba a ɔ bo kɔore amɔ-ɔ. ³¹ Mone ma lee waa nyannyan na kadunfwii, na mone ma lee da atɔ menan menan, na mone ma lee kpa ekɔ, na mone ma lee kyii asesε, ηkee mone ma lee kisi asesε. ³² Keto ne mon' waa-ɔ e gye feye mon' dee su abee se, na mon' taa eboye bo ke abee feye anen ne Wuribware a ba Kristoo lowi bo taa mone eboye bo ke mone-ɔ.

5

Kristoo awuye kyena kelanhero-ro

¹ Amɔ a tee a du mfaanεε ne mone a tee kii Wuribware mo gyi-ana ne ɔ kpa bamo asen bweetɔ-ɔ se-ɔ, mon' dee kase mo-ro. ² Mon' dee kpa abee asen mone kakyena-ro feye anen ne Kristoo a kpa ane asen, ne ɔ ba mo fonfon kayowore bo lɔnɔ ane aa Wuribware kebonɔ-ro, ne Wuribware akatɔ a gyi anen a kolɔnɔ-ɔ se-ɔ. ³ Amaa mone a gye Wuribware asesε-ɔ se-ɔ, a mon bware feye mone oko waa kakyekpa beee kanyarekpa beee kipurima beee o de nyasepee. ⁴ A bee a mon bware feye mon' towe anyerasen, beee mon' sa esensa ne e mon de kanyiasen-ɔ. Nkee mon' yowe isoori boye, amaa Wuribware ne mon' dee sa mo anse. ⁵ Mo i yii mone se feye okema ne ɔ waa kakyekpa beee

* 4:26 Kilij 4.4.

kanyarekpa-ɔ bɛɛɛ o puri-o bɛɛɛ o de nyasepee-o maa taare a o tii Kristoo na Wuribware a kuwure-o si. Nyasepee du nee feye sese a yowe Wuribware, ne o sun atetamonta-ɔ.

⁶ Mone ma sa a oko ba ayeba bo penna mone, a lee feye Wuribware dun i fwii okemaa ne ɔ waa anen a ebaye-ɔ se, na ɔ ba bo gyiiri mo kesebo. ⁷ Amose-ɔ mone aa anen a asese-ɔ ma nare. ⁸ San ko-ɔ a deɛ a du nee feye kibugyii a bo mone nkpono-ro-ɔ. Amaa mbeyoma feraa, a du nee feye ane nyanpe a kelanjer-ɔ a bo mone nkpono-ro-ɔ. Ne ke e lanje asese akato-ro. Amose-ɔ mon' dee nare feye asese ne ba lanje-ro kaye mo-ro-ɔ. ⁹ Kelanjer-ɔ e bo mone nkpono-ro, mone e waa itimaa na kedamenanse, ne mone i gyi kasentij. ¹⁰ Na mon' dee buwi kpa ato ne a pre ane nyanpe Yeessu-o. ¹¹ Kibugyii a ato baye-ɔ feraa mon de ton kemaa. Mone ma tii bamo ne ba waa anen a ato baye mo-ɔ se. Keto ne mon' waa-ɔ e gye feye mon' dee koso yere laman-na, na mon' dee towe gywii bamo feye keto ne ba waa-ɔ mon bware. ¹² Kasentij si feraa ebaye ne ba waa ba kweero-ɔ mon bo peee. Anen se-ɔ, emo asen kotowe gbaa de ipeere. ¹³⁻¹⁴ Amaa mone kekyenagyi ne mone te kemo kelanjer-ɔ-ro-ɔ e gye ne ke e kaapo bamo anen ne bamo ebaye-ɔ mon bo dan-ɔ. A lee feye kelanjer-ɔ-ro ne asese i nu keto kemaa neene. Feye anen ne Wuribware a towe kilin mo-ro-ɔ. ɔ ye,

“Idi wuye eee, kyinji kyena lee lowi-ro,
na Kristoo a kelanjer-ɔ nya wee fo se.”

¹⁵ Amose-ɔ mon' sa mone keborogyi si. Mon' kine kegya kanyiasen ke-mon-de ekpa se. Amaa mon' gya ekpa ne i de kanyiasen-ɔ se. ¹⁶ Na mon' ba mone san bo waa kusun timaa, a lee feye mbeyoma feraa ebaye dooo ya bor-ro. ¹⁷ Amose-ɔ mon' gyii kanyiasen, na mon' len eyee nu keto ne Wuribware e kpa feye mon' waa-ɔ kaase.

¹⁸ Mone ma nuu nta bwee, a lee feye a sa a mone ma taare kra mone eyee. Na mone ma taare a mon' kun mone eyee feye mone maa lwee ebaye-ro. Amaa mon' dee sa a Wuribware a kufwiije timaa-o e gye ne ɔ kyena mone nkpono-ro. ¹⁹⁻²⁰ Mone ya waa anen, ne mone ya waa Deefid ilin na asoree ilin eworese eworese, mone de asenkparegyi mone e kaapo abee ato, ne mone bee mone de mone mfere mone e kyoro ane nyanpe. Na mon' dee sa ane se Wuribware anse keto kemaa-ro ane nyanpe Yeessu Kristoo kenya-ro san kemaa.

Anyare na bamo ka-ana asen

²¹ Mone peee, mone a bu Kristoo-o si-o, mon' bu abee. ²² Mone akyee waarepo-ɔ dee bu mone kuri-ana feye anen ne mone i bu ane nyanpe Yeessu-o. ²³ Mone ne mone gye akyee-ɔ, mon' dee waa anen bo lee feye mone akuri e bo mone ba deere mone se, feye anen deɛ ne Kristoo e bo asoree-ɔ ne o kun amo ne ɔ deere amo se-ɔ. ²⁴ Amose se-ɔ akyee-ɔ dee bu bamo akuri keto kemaa-ro, feye anen ne asoree awuye i bu Kristoo-o.

²⁵ Nkee mone ne mone gye anyare-ɔ mo, mon' dee kpa mone ka-ana feye anen ne, Kristoo a kpa asoree awuye asen-ɔ se-ɔ, ne oo wu bo sa bamo-ɔ. ²⁶ Kristoo a wu sa asoree nee na ɔ nya taa amo bo waa mo okofa, na ɔ ba asuu kebo bo gyee okofa kayowore, na ɔ ba mo abwarese bo kpee okofa kakpono-ro. ²⁷ Na ɔ taa mo yaa mo aye, na o bun mo ato timaa ne a bo dan-ɔ, na nduwii na alpane mon te mo se, na mo kayowore mon nyawe nyawe, ne mo kakpono-ro a fwiiri. ²⁸ Anen ne anyare kpa mo ka-ɔ nee. ɔ kpa mo feye anen ne ɔ kpa mo fonfon eyee-ɔ. Oko ne ɔ kpa mo ka-ɔ e kpa mo fonfon eyee nee. ²⁹ Anyare ko bo-ro ne o kisi mo fonfon eyee aaa? Daabii daa! ɔ bera mo fonfon eyee nee, ne ɔ deere mo fonfon eyee se neene feye anen deɛ ne Kristoo e deere asoree-ɔ se-ɔ. ³⁰ Ane e gye asoree-ɔ, ne asoree-ɔ mo du nee feye Kristoo kayowore-ɔ. ³¹ Ne baa kyoree waa abwarese wore-ɔ-ro feye,

“Amose-ɔ anyare e lee mo se na mo nyi lon-na, na ɔ waaree,

na m̀ò aa m̀ò ka a waa kaǹò kyena kii kòkòṅkò.”*

³² Aseṅ dabe timaa kò b̀ò aseṅ m̀ò ne m̀ò a gye ṅkpere t̀òwe-ṅ-r̀ò. Amaa Kristoo na asaree-ṅ aseṅ wòre ne m̀ò a t̀òwe. ³³ Ketò ne m̀ò e t̀òwe-ṅ e gye feye ɔnyare kemaa dee kpa m̀ò ka nɛnɛɛ, feye aneṅ ne ɔ kpa m̀ò f̀ɔṅf̀ɔṅ eyee-ṅ, na ɔkyee m̀ò dee bu m̀ò kuri.

6

Nyaagyi na bamò akowepò, na anya na bamò anyanpe aseṅ

¹ M̀òne ne m̀òne gye nyaagyi-o m̀ò, m̀on' dee gya m̀òne akowepò nnò se, a lee feye aneṅ e gye ne a bware feye Kristoo awuye nyaagyi waa. ² Wuribware a mbraa kudu ne baa kyoree waa abwareseṅ wòre-ṅ-r̀ò-ṅ ṅkò ye,

“Bu f̀ò se na f̀ò nyi.”*

Mbraa amò-r̀ò p̄ɛɛ m̀ò-ṅ se ne Wuribware a gye ṅkpere t̀òwe aseṅ b̀ò tii si b̀ò beya. ³ Ketò ne ɔ t̀òwe b̀ò tii si-o e gye feye,

“Waa aneṅ na ketò kemaa nya baare sa f̀ò,
sweere m̀ò se, na f̀ò nya kedankyee mfee.”*

⁴ Na m̀òne ne m̀òne gye akowepò-ṅ m̀ò, m̀òne ma waa ketò ne ki i fwii m̀òne agyi iduṅ-o. Amaa m̀on' ba kebera timaa na kekaapo timaa ne kaa lee ane nyanpe Yeessu ase-ṅ b̀ò kra bamò.

⁵ M̀òne ne m̀òne gye anya-ṅ m̀ò, m̀on' dee gya m̀òne nyanpe-ana ne b̀ò b̀ò sweere m̀ò se-ṅ nnò se. M̀on' dee sere bamò, na m̀on' lee m̀òne mme-ro suṅ bamò, feye aneṅ ne m̀òne i suṅ m̀òne nyanpe Kristoo-o. ⁶ M̀òne ma suṅ bamò akatò se wòre. M̀on' suṅ bamò feye Kristoo anya a gye m̀òne, ne m̀òne e waa kekemaa Wuribware kepre se-ṅ. ⁷ M̀on' pee akatò waa m̀òne kusun feye n gye sese ne m̀òne e waa m̀òne e sa-ṅ, amaa ane nyanpe Yeessu ne m̀òne e waa m̀òne e sa-ṅ. ⁸ M̀on' ṅu feye sese e gye kenya ooo b̄ɛɛ m̀ò e gye ogyi ooo, ne m̀ò ya waa itimaa, ane nyanpe Yeessu e ka m̀ò itimaa amò kòkò nee.

⁹ M̀òne ne m̀òne gye anya a anyanpe-ṅ m̀ò, m̀on' dee kra m̀òne anya aneṅ dee, na m̀on' yòwe keda bamò kufu feye m̀òne i gyiiri bamò kesebò. M̀on' nyinṅi si feye nyanpe kòṅkò ne m̀òne aa bamò de sosò. M̀ò f̄eraa, ɔ maa gyi aseṅ kekpa se.

M̀on' buṅ Wuribware atò ne a kuṅ m̀òne eyee-ṅ

¹⁰ ṅkee m̀ò kòsob̄ɛɛ-ana, m̀on' sa a m̀òne keyaalen lee ane nyanpe Yeessu a keyaalen dabe-ṅ ase. ¹¹ Feye aneṅ ne soogyaanyi i buṅ kekyaṅse atò a ɔ b̀ò kuṅ m̀ò kayòwòre kenaa-r̀ò-ṅ, m̀on' nya keyaalen p̄ɛɛ ne Wuribware e sa m̀òne, na m̀on' nya taare yere kenken b̀ò kye Ɔb̀ansam a kanyiasen-ṅ. ¹² M̀on' ṅu feye n gye sese dimaadi ne ane e kò. Ane e kò bamò ne b̀ò dee b̀ò gye Wuribware mbò, ne mbeyò m̀ò b̀ò gya Ɔb̀ansam se-ṅ, a lee feye b̀ò de keyaalen sosò ba sa ne ases̄e e waa eb̀oye kibugyii a ṅke m̀ò-r̀ò-ṅ nee. ¹³ Amòse-ṅ m̀on' buṅ atò p̄ɛɛ ne Wuribware e sa m̀òne a m̀on' buṅ b̀ò kuṅ eyee-ṅ. Na ɔdon ya tii m̀òne, na m̀on' nya taare kuṅ m̀òne eyee, na m̀on' nya yere kenken ya b̀ò f̀ò kee.

¹⁴ M̀on' yere kenken. M̀on' gyi kasentij. Amò e gye m̀òne brekaa ne ɔ da m̀òne elaare-r̀ò-ṅ. M̀on' waa itimaa. Emò e gye kekyaṅse kaare ne m̀òne e b̀ò kuṅ m̀òne akan-nò-ṅ. ¹⁵ Na m̀on' dee t̀òwe kayeyuri aseṅ timaa-o. Amò e gye m̀òne asebeta. ¹⁶ Ketò ne m̀òne e kòre m̀òne i gyi-o tiri bweetò. Kemò e gye akunyeetò ne m̀òne de m̀òne asaree-r̀ò b̀ò duṅ Ɔb̀ansam a deekpa aneṅgyi ne ɔ twee m̀òne-ṅ. ¹⁷ M̀òne nyi feye Wuribware a moròwe m̀òne. Amò-ṅ kinyi-o e gye kekyaṅse kepa ne m̀on' taa buṅ b̀ò kuṅ

* 5:31 Keleekaase 2.24.

* 6:2 Mbraa kebeesa 5.16.

* 6:3 Mbraa kebeesa 5.16.

mone anu-o. Na mon' nu Wuribware asen ne mo kufwiije timaa-o de na o bo sa mone-o. Asej amo e gye mone kepan ne mone de a mon' bo ko-o.*

¹⁸ Mon' waa amo-o peee kebwarekore-ro. Na mon' dee kore kebwarekore san kema. Mon' sa a Wuribware a kufwiije timaa-o dee gye mone nkpee san kema ne mone e kore kebwarekore-o. Amose-o mon' kyijji lee idi-ro, na mone ma yowe eyee-ro. Mon' kore kebwarekore sa Wuribware aseee peee san kema. ¹⁹ Na mon' kore kebwarekore sa n gbaa mo feye Wuribware sa mo kana a n towe asen, na mo ya lee asen timaa-o kawu, kufu mon de mo. ²⁰ Anen ne Kristoo a lee mo feye n waa mo ayaa-ro ayerepo-o se ne baa tii mo. Mon' kore kebwarekore sa mo feye n taare towe asen timaa-o anen ne a bware-o, na kufu mon de mo.

Kanaka

²¹ Tikikus, ane kosobee timaa na asoree okyaropo ne ane e kore mo ane i gyi-o, e ba mone ase, na o bo towe asen ne a waa mo ase mfee-o gywii mone. Ane aa mo e gye ne ane e waa ane nyanpe Yeesuu a kusun-o. ²² Mo i sun mo e kyonwe mone ase na o nya towe anen ne ane du-o, na mone nkpono nya di mone mme-ro.

²³ Ane kosobee-ana-o feraa, mo e kore ane se Wuribware na ane nyanpe Yeesuu Kristoo kebwarekore feye bo sa mone kayeyuri na kekpa na kokoregyi. ²⁴ M bee mo e kore kebwarekore feye Wuribware yure bamo ne ba kpa ane nyanpe Yeesuu Kristoo asen kasentij-no-o.

* **6:17** Deere fotoo ne o bo Ayaa-ro ayerepo-o asun 10-ro-o.

Filipii awuye

Wore ne Pɔl a kyoreε bo kyonwe Filipii man-na Kristoo awuye-o

¹ Mo, Pɔl, na Timotii ne ane gye Kristoo Yeesuu ayaafɔre-ɔ e gye ne ane e kyoreε wore ma ane e kyonwe mone asoreε abreε na akyarɔpɔ na asεε pεεε ne bo gya Kristoo Yeesuu si, ne bo te Filipii man-na-ɔ.

² Mo e kore ane se Wuribware na ane nyanpe Yeesuu Kristoo ne feye bo sa mone nyure na kayeyuri.

Kɛbwarekore ne Pɔl e kore ɔ sa Filipii awuye-o

³ San kemaa ne mo ya fa mone mfeεre, ama mone se-ɔ mo e sa Wuribware anse. ⁴⁻⁵ Aneɛ dεε ne san kemaa ne mo e kore kɛbwarekore mo e sa mone pεεε-ɔ ne mo akatɔ i gyi, a lee feye mone a kya mo-rɔ Yeesuu Kristoo kuɲu si asen timaa kotɔwe kusun-o-ro lee hareε kake nsi ne mone a kɔre asen timaa-o gyi-o bo fo mbeyɔmɔ. ⁶ Wuribware a gye ne ɔ lee kusun timaa mɔ kowaa mone nkponɔ-rɔ-ɔ se-ɔ, mo e kɔre a n gyi feye ɔ sa a mon' kya se aneɛ bo fo kake ne kusun-o e fo kεε, ne Yeesuu Kristoo i kinɲi a ɔ ba-ɔ. ⁷ Mone asen bo mo kakponɔ-rɔ san kemaa. Aneɛ se-ɔ, a bware feye η kpa mone asen bweetɔ, a lee feye hareε mo a da tiikpa feye mo a da mbeyɔmɔ, bεεε san ne mo a dεε nya mo eyee η yere-rɔ mo e kaapɔ asen timaa-o gbaa ooo, Wuribware a sa mo aa mone kusun na nyure konko nee. ⁸ Wuribware fɔfɔn nyi feye mo kekpa ne mo e kpa mone-ɔ a lee Kristoo Yeesuu fɔfɔn ase nee, ne a gye kasentɲ.

⁹ Ketɔ ne mo e kore kɛbwarekore-ɔ e gye feye mone kekpa ne mone de-o dee tii si. Na ke kya se tii si aneɛ, na mon' nya ηu ketɔ ne Wuribware e kpa-ɔ lowe. Na mon' bee nya ηu ketɔ ne ki bware-o na ketɔ ne ke gye kɛbɔye-ɔ neεneε. ¹⁰ Aneɛ ne mone e taare, na mon' bo ηu ketɔ ne ke gye kitimaa-o, na mone nkponɔ-rɔ nya fwiiri, na ɔko ma taare nya kotɔko yere se bo porɔ mone kake nsi ne Yeesuu Kristoo i kinɲi a ɔ ba-ɔ. ¹¹ Mfaanεε dεε ne Yeesuu Kristoo e sa a mon' waa asun timaa. Mone kɛborɔgyi i bware aneɛ, Wuribware e nya kedabe na nkyorɔ.

Pɔlye nkpa ooo ɔ kpa, lowi ooo ɔ kpa

¹² Mo kosobεε-ana, mbeyɔmɔ mo e kpa a mon' ηu feye ketɔ ne kaa waa mo mfeε-ɔ a sa ne asen timaa-o kotɔwe a yɔ akatɔ-rɔ. ¹³ Ketɔ ne ke gye nkpeε-ɔ e gye feye asoogyaa awuye ne ba deere mo se Roma owure dabe a tiikpa-ɔ mfeε-ɔ na ɔkemaa ne ɔ bo man mɔ-rɔ-ɔ nyi feye aneɛ ne mo e waa Kristoo kusun-o si wore kpen ne baa tii mo. ¹⁴ Kenyɔsepo-ɔ e gye feye mo a bo tiikpa-ɔ se-ɔ, Kristoo awuye ne bo te man mɔ-rɔ-ɔ a nya nkponɔ ba tɔwe abwareseɛ, na kufu mon de bamo, na ba nya nkponɔsee kake kemaa ba tii si.

¹⁵⁻¹⁶ Kasentɲ fεraa, kikisi ne bokɔ i kisi mo-ɔ na kokwee se ne ba tɔwe Kristoo asen aneɛ. Amaa bamo bokɔ fεraa e tɔwe Kristoo asen, na kufu mon de bamo, a lee feye ba kpa mo asen, ne bo nyi damenanse feye a gye aneɛ ne η yere Wuribware ayaa-rɔ mo e tɔwe mɔ asen timaa-o si ne n da tiikpa mɔ mfeε. ¹⁷ Ama bamo ne ba kisi mo-ɔ e tɔwe Kristoo asen ba kpa kenyare ba sa bamo eyee. Ne ba fa ne feye bamo e waa aneɛ, ba sa a mo kakponɔ-rɔ nyera bo tii asen bweetɔ ne mo i ηu tiikpa mfeε-ɔ se.

¹⁸ Amaa a mon gye asen ko ne a tiri-o. Ketɔ ne ki tiri-o e gye feye bamo e tɔwe asen-ɔ ekpa timaa si bεεε ebɔye se, Kristoo asen ne ba tɔwe. Aneɛ bo mo kɔne. ¹⁹ Amaa mo akatɔ i gyi a bo tii si, a lee feye η nyi feye Wuribware e ba mone kɛbwarekore-ɔ na Yeesuu Kristoo a kufwiɲe timaa-o na ɔ bo lee mo lee tiikpa mfeε. ²⁰ Amaa ketɔ ne mo e kpa, ne n de kemo temaa-ɔ e gye feye ma waa kotɔko ne ke e sa a n gyi ipeere daa-ɔ. N de temaa feye aneɛ ne mo a nya wɔre san kemaa-ɔ, mo e kya se a n dee nya mɔ aneɛ, na

Wuribware nya taa mo eyee pεεε, haree amo e gye mo nkpa-rɔ bεεε mo lowi-ro ooo bo sa a Kristoo nya kenyaare dabe. ²¹ A lee feye Kristoo wore kpen ne n te bo sa. Ne mo-ɔ mo ya wu, mo e nya nkpa sosɔ ne m bware n kyon mfee a mmo-ɔ. ²² Σεε n kyena na n dee waa kuson sa Kristoo, na η nya asese bweetɔ sa mɔ nee, bεεε η wu nee ooo, mon nyi. ²³ Nkpa ooo, lowi ooo, mo e kpa. Amaa mo e yorowe feye n lee nkpa mɔ-rɔ yɔ Kristoo ase. Amo e gye ne weetee a bware nεεεε. ²⁴ Amaa mone se-ɔ, mo ite e gye ne a bware. ²⁵ Aneη ne a bware bo sa mone-ɔ se-ɔ, mo e kɔre a n gyi feye mo e kyena mone ase a m bo yɔ, na η nya kya mone-rɔ a mon' dan kokoregyi-ro, na mone akatɔ gyi Kristoo awuye kakyena-ɔ-rɔ. ²⁶ Aneη se-ɔ, mo ya ba mone ase, bo lee mo se-ɔ, mone akatɔ i gyi, na mon' kyorɔ Kristoo Yeesuu.

²⁷⁻²⁸ Mone fεraa, ketɔ kemaa ya waa mo gbaa ooo, mon' dee kyena feye Kristoo awuye-o, aneη ne a bware bo sa Kristoo kunu si asen timaa-o. Ne mone ya taare waa mfaanεε fεraa, haree gbaa mo ya nya mo eyee ba bo ka mone kanɔ, bεεε mon nya ooo, mo i nu feye mone de kanɔ konko mone yere-rɔ kenken, ne mone a waa kanɔ mone e kɔ mone e sa Wuribware a kasentiη-o, na mone mon sere mone adon. Aneη se-ɔ, Wuribware e gye ne ɔ ba amo-ɔ a ɔ bo kaapo mone adon-ɔ nεεεε feye bo maa nya nkpa na kukyure ne a mon de keε-ɔ, amaa mone fεraa, mone e nya aneη a nkpa na kukyure-o. ²⁹ Ketɔ se ne mo e tɔwe amo-ɔ pεεε-ɔ e gye feye, a mon gye feye Wuribware a sa mone kpa wore nee feye mon' dee kɔre Kristoo gyi. Amaa ɔ bee sa mone kpa nee feye mon' dee kperi Kristoo si ηu asen. ³⁰ ɔ te mone nee feye mon' bo kɔ ekɔ ne mone a deε ηu feye n deε mo e kɔ, ne mone i nu feye n san mo e kɔ emo mbeyomɔ-ɔ.

2

Mon' kee aneη ne Kristoo a baa mɔ eyee kaase-ɔ

¹⁻² Mbeyomɔ mo kosobεε-ana, mo e kɔre a n gyi feye mone i sure si feye mone a gye Kristoo asese-ɔ se-ɔ, ɔ kya mone-rɔ, ne mɔ kekpa ne ɔ kpa mone-ɔ e sa mone wore. M bee mo e kɔre a n gyi feye mone e tɔwe feye mone aa Wuribware a kufwiηe timaa-o de kanɔ, ne mone e kpa mone kosobεε-ana, ne mone i su bamo se. Amo e gye aneη fεraa, mon' waa atɔ mɔ, na mo akatɔ nya gyi feye mone de kanɔ, ne mone mfεεre gye nkɔnko, ne mone e kpa abεε asen. ³ Mone ko ma kan waa ketɔ ne ke e kaapo feye ɔ kpa kenyaare a ɔ sa mɔ eyee, na ɔ kaapo mɔ eyee-ɔ. ɔkεmaa baa mɔ eyee kaase mɔ kosobεε ase, na ɔ dee fa feye mɔ bεεko bo mɔ. ⁴ ɔkεmaa ma waa ketɔ ne ki i gyi mɔ wore akatɔ-ɔ, amaa ɔ waa ketɔ ne ki i gyi mɔ kosobεε gbaa akatɔ-ɔ. ⁵ ɔkεmaa sa a mɔ mfεεre waa feye Kristoo lee-o. Feye aneη ne baa kyoreε Kristoo kunu si asen waa kilin mɔ-rɔ-ɔ,

⁶ “Ketɔ kemaa-rɔ, o du nee feye Wuribware-ɔ.

Amaa mɔ-ɔ mɔ mon waa mɔ mfεεre
feye ɔ ba mɔ fɔnɔn elen
na ɔ bo sa a mɔ aa Wuribware dee kii kokonko.

⁷ Ketɔ ne ɔ waa-ɔ e gye feye ɔ baa mɔ eyee kaase nee,
ne ɔ taa dimaadi koyoworegyi,

ne oo kii nyinkpase,
ne ɔ waa feye ɔko kenya-ɔ.

⁸ Haree mɔ a bo kii sese dimaadi-o,
ne ɔ baa mɔ eyee kaase bo bu Wuribware kpa kemaa se.

Haree amo a gye mɔ lowi ne Wuribware a kpa-ɔ
ne ηkee oo wu kiyii kpare-abεε-rɔ se.

⁹ Amose-ɔ ne Wuribware a sa mɔ kedabe
ne ko kyɔ kedabe kemaa-ɔ.

Ne ɔ sa mɔ kenyaare

ne ko kyɔ kekemaa-ɔ.

¹⁰ Aneɲ se-ɔ, bamo ya nu Yeesuu kenyaɲe se, amɔ ketɔ kemaa na ɔkemaa ne ɔ bo soso na sweere mɔ se na sweere-ɔ kaase-ɔ i kpuni anjirii mɔ ayaa-rɔ.

¹¹ Na bamo peee faa-rɔ tɔwe feye Yeesuu Kristoo e gye bamo nyanpe, na bo kyorɔ mɔ se Wuribware.”

Mone du nee feye kiferi ne ke e lanje-ro kibugyii-ro-o

¹² Amose-ɔ, mo anyare timaa, a tiri feye haree mo a mon bo mone ase-ɔ gbaa, mon' dee kya se bu mo feye aneɲ ne mone a bu mo saɲ ne m bo mone ase-ɔ. Mon' dee bu Wuribware, na mon' sere mɔ, na mon' dee waa asuɲ kenken sa mɔ, na mon' nya kaapo feye ɔ kyɔ morɔwe mone. ¹³ A lee feye Wuribware e gye ne ɔ waa kusuɲ kemaa mone nkponɔ-rɔ. Mɔ e gye ne ɔ sa ne mone nkponɔ e kpa mɔ kusuɲ-o kowaa, ne mɔ gbaa e kya mone kemɔ kowaa-rɔ. ¹⁴ Mon' waa ketɔ kemaa na mone ma tee, na mone ma gyiiri ikii. ¹⁵⁻¹⁶ Mfaanee ne mone e taare a mon' lee ebaye-rɔ, na ɔko ma taare porɔ mone, na mon' kii Wuribware mɔ gyi-ana ne bo mon de ebaye, ne bamo nkponɔ-rɔ a fwiiri-o. Mone a te ndɔɔ a kaye mɔ-rɔ a asese ne bo de mfeere baye na apoo-o-ro-o si-o, mone e gye ne mon' kra abwaresen ne a sa nkpa na kukyure ne a mon de kee-ɔ-rɔ, na mon' bo kaapo aneɲ a asese-ɔ. Mone e gye ne mon' lanje-ro feye aneɲ ne kiferi e lanje-ro kanye-o. Mone ya waa mfaanee feraa, mone se-ɔ, mo e taare a ɲ kaapo mo eyee Kristoo akatɔ-rɔ kake nsi ne ɔ bee o kinji a ɔ ba-ɔ, na a kaapo feye mo, Pɔɔl, mon sun kusuɲ kenken sa mone bo twee. ¹⁷ Mone Kristoo kokɔregyi ne mone de-o du nee feye mone a de kabɔ mone e mɔ mone e lanje Wuribware-ɔ. Ne Wuribware e kpa feye ɲ wu mfee, a bo mo kɔne, a lee feye mo ya wu, mo nkpa du nee feye nta ne baa twiiri wee kabɔ ne bo de bo lanje Wuribware-ɔ se-ɔ. ¹⁸ Aneɲ deee ne mone gbaa, mon' sa a a waa mone kɔne, na mone akatɔ gyi feye mo-ɔ.

Timotii na Ipafradiitus

¹⁹ N de temaa feye ane nyanpe Yeesuu e sa kpa na n sun Timotii mone ase ɲke mfene mɔ-rɔ, na ɔ nya bo tɔwe mone asen gywii mo, na wɔre nya nya mo. ²⁰ Mɔ wɔre e gye sese ne mɔ mfeere du feye mo lee-o. Ne kasentij si mone asen mɔ tiri mɔ bweetɔ. ²¹ Amaa bamo ne baa saɲ-ɔ feraa, Yeesuu Kristoo asen mon tiri bamo, amɔ amɔ ne a gye bamo lee-o wɔre kpen. ²² ɲ nyi feye mone fɔnfɔn kyɔ mone nyi aneɲ ne Timotii du-o. Mo aa mɔ a waa asen timaa-o kotɔwe kusuɲ nee feye sese na mɔ gyi-o. ²³ Amose-ɔ, n de temaa feye mo ya nu ketɔ ne ke e ba mo se-ɔ, mo i sun mɔ na m bo kyɔwe mone ase. ²⁴ Amaa mo e kɔre a n gyi feye ketɔ ma kyee, ane nyanpe e sa mo kpa feye m ba mone ase.

²⁵ Mbeyɔmɔ mo e fa feye a tiri feye m ba ane kosobee Ipafradiitus bo kyɔwe mone. Mo aa mɔ ya waa kusuɲ, ne ane gye Kristoo kusuɲ-o-ro asoogyaa, ne mone a taa mɔ feye mone kabɔ sun bo kyɔwe mo ase, na ɔ dee kya mo-rɔ saɲ kemaa ne a tiri mo-ɔ. ²⁶ Mbeyɔmɔ ketɔ se ne n de mɔ mo e kyɔwe mone-ɔ e gye feye o nyinji mone bweetɔ. Aa tɔraa mɔ bweetɔ feye mone a nu feye ɔɔ lo. ²⁷ Kasentij si feraa ɔɔ lo haree o dee a o wu. Amaa Wuribware a ɲu mɔ ewee na ɲ gbaa mo ewee. Bo lee feye ɔɔ deee wu nee, weete mo i su a m bo tii mo aworefɔɔ ne mo i gyi tiikpa mfee-ɔ se. ²⁸ Amose-ɔ mo akatɔ a gyi feye mo a de mɔ mo e kyɔwe mone, a lee feye mone ya bee ɲu mɔ, mone akatɔ i gyi, na bo lee aneɲ se-ɔ, a sa a mo asen ne mo i ɲu-o kwaase. ²⁹ Amose-ɔ mon' kɔre mɔ kakatɔgyi-ro, na mon' sa mone nyanpe Kristoo anse na kusuɲ. Aneɲ a asese ne bo du feye mɔ-ɔ bware feye mon' bu bamo. ³⁰ A lee feye ɔɔ waa siraa feye o wu a ɔ bo sa Kristoo a kusuɲ-o. Ne kasentij mɔ a ba a ɔ bo kya mo-rɔ aneɲ ne mone fɔnfɔn gbaa maa taare a mon' kya mo-rɔ-ɔ, ne oo dee a o wu.

3

Anɛn nɛ Pɔɔl a yii bamɔ nɛ ba tɛnnɛ atweɛtu-o si-o

¹ Mɔ kɔsɔbɛɛ-ana, pɔwɛɛ na n dɛɛ tɔwɛ mɔ asɛn-ɔ bɔ gye kɛɛ-ɔ, mɔ ɛ tɔwɛ a n gywii mɔnɛ feyɛ bɔ lɛɛ anɛn nɛ mɔnɛ gye anɛ nyanɔpɛ asɛɛ-ɔ sɛ-ɔ, mɔn' sa a mɔnɛ akatɔ gyi. Ketɔ maa tɔɔraa mɔ feyɛ m bɛɛ kyɔrɛɛ ketɔ nɛ mɔ a kyɔ kyɔrɛɛ bɔ kyɔnɔwɛ mɔnɛ-ɔ, a lɛɛ feyɛ a kun mɔnɛ, na a lɛɛ mɔnɛ lɛɛ ɛbɔyɛ-rɔ.

² Mɔ i yii mɔnɛ sɛ feyɛ mɔn' sa Yudaawuye kɔ nɛ mɔ ɛ tɛɛ bamɔ ɛ igyono na ɛbɔyɛ awaapɔ na nyɔwɔrɛ atɛnnɛpɔ-ɔ sɛ. Bamɔ nɛ bɔ yɛ a tiri feyɛ bɔ tɛnnɛ Kristoo awuye pɛɛɛ atweɛtu-o nɛ n de. ³ Anɛ ɛ gye nɛ anɛ ɛ taarɛ a anɛ tɔwɛ feyɛ baa tɛnnɛ anɛ atweɛtu kasɛntin, n gye bamɔ, a lɛɛ feyɛ anɛ fɛraa Wuribware a kufwiinɛ timaa-o ɛ gye nɛ ɔ kya anɛ-rɔ, nɛ anɛ i sun Wuribware anɛ nkɔrɔn-rɔ kasɛntin-no-o. Amosɛ-ɔ, anɛ maa kyɔrɔ anɛ ɛyɛɛ bɔ lɛɛ ketɔ nɛ baa waa anɛ nyɔwɔrɛ-ɔ sɛ. Amaa anɛ ɛ kyɔrɔ Kristoo. Mɔ nɛ anɛ ɛ sa kɛdabɛ.

⁴ N dɛɛ mɔ ɛ kpa nɛɛ, bɔ lɛɛ mɔ kayɔwɔrɛ sɛ-ɔ, mɔ ɛ taarɛ a n kyɔrɔ mɔ ɛyɛɛ, a lɛɛ feyɛ n de ketɔ sɛ nɛ n kyɔrɔ mɔ ɛyɛɛ-ɔ kyɔn sɛsɛ kɛmaa. ⁵ Mɔn' nu. Bamɔ a kowɛ mɔ-ɔ, kake buruwasepɔ-ɔ nɛ baa tɛn mɔ kɔtweɛtu. Isireeliinyi ɛ gye mɔ. Nɛ mɔ a lɛɛ Bɛnyamin a kasu-o-ro. Mɔ akowɛpɔ gye Heebrii awuye kasɛntin nɛɛ. Nɛ mɔ a gya anɛ mbraa nɛ Wuribware a sa anɛ Yudaawuye-o si feyɛ anɛn nɛ Farisii awuye-o a gya sɛ-ɔ. ⁶ Nɛ mɔ a kpa Wuribware a mbraa amɔ asɛn bweɛtɔ, hareɛ mɔ a waa asɔrɛɛ awuye awɔrɛfɔɔ. Nɛ mɔ a gya mbraa amɔ sɛ pɛɛɛ anɛn nɛ ɔkɔ maa taarɛ a ɔ pɔrɔ mɔ feyɛ ma gya mmɔ sɛ-ɔ. ⁷ Amaa san-ɔ n dɛɛ n yɛ amɔ pɛɛɛ gye asun timaa nɛ a prɛ Wuribware-ɔ, amɔ mɔ mbɛyɔmɔ fɛraa mɔ a taa nɛɛ feyɛ mɔ a waa bɔ tweɛ nɛɛ, a lɛɛ feyɛ n gya Kristoo si. ⁸⁻⁹ A lɛɛ feyɛ n nyi feyɛ mɔ i nyi mɔ nyanɔpɛ Kristoo Yeesuu, a kyɔ kayɛ mɔ-rɔ ketɔ kɛmaa. Kasɛntin, bɔ lɛɛ mɔ sɛ-ɔ, ketɔ kɛmaa nɛ n dɛɛ n de-o a fɔ. Nɛ mɔ a taa amɔ feyɛ a gye igyini nɛɛ, na n nya bɔ gyii Kristoo, na n kii mɔ sɛsɛ. Ma lɛɛ taarɛ a n tɔwɛ feyɛ n gye sɛsɛ timaa bɔ lɛɛ anɛn nɛ mɔ a gya Wuribware a mbraa-ɔ sɛ-ɔ sɛ. Amaa mɔ kɛsɛsɛ timaa-o a lɛɛ Wuribware ase nɛɛ. Ketɔ sɛ nɛ n de kɛmɔ-ɔ ɛ gye feyɛ mɔ ɛ kɔɔrɛ Kristoo mɔ i gyi. ¹⁰ Ketɔ nɛ mɔ ɛ kpa-ɔ ɛ gye feyɛ n gyii Kristoo, na n nya keyaalen nɛ Wuribware a ba bɔ kyinɔnɔ Kristoo lɛɛ lowi-ro-o kɔkɔ. Nɛ mɔ ɛ kpa a n nyu asɛn nɛ Kristoo a nyu-o, na n wu feyɛ anɛn nɛ oo wu-o. ¹¹ Na Wuribware ya sure, na ɔ sa a n gbaa n kyinɔnɔ lɛɛ lowi-ro yɔ nkpa-rɔ.

Kristoonyi kakyena-rɔ du nɛɛ feyɛ mɔ a sɛrɛ ɛnan-ɔ

¹² N gye sa nɛ n yɛ mɔ a kyɔ nya atɔ mɔ pɛɛɛ nɛɛ bɛɛɛ mɔ a kyɔ kii sɛsɛ timaa lowɛ nɛɛ. Amaa m maa ɛnan sɛ kenken, na n nya gya atɔ mɔ pɛɛɛ kra, na a kii mɔ lɛɛ feyɛ anɛn dɛɛ nɛ Kristoo Yeesuu a kra mɔ, nɛ ɔɔ sa nɛ mɔ a kii mɔ sɛsɛ-ɔ. ¹³ Mɔ kɔsɔbɛɛ-ana, mɔn fa feyɛ mɔ a kyɔ nya atɔ mɔ nɛ mɔ ɛ kpa-ɔ. Amaa ketɔ nɛ mɔ ɛ waa-ɔ ɛ gye feyɛ n tan amɔ nɛ mɔ a yɔwɛ bɔ sii kamɛɛ-ɔ pɛɛɛ sɛ, na n nywɛnanɔn kenken gya amɔ nɛ a bɔ akatɔ-rɔ-ɔ. ¹⁴ N sɛrɛ ɛnan sɛ mɔ ɛ yɔ kɛɛ nɛɛ, na n ya nya ketannebu. Kɛmɔ ɛ gye feyɛ Wuribware tɛɛ mɔ feyɛ m bɔrɔ Kristoo Yeesuu si ya kyɛna mɔ ase sɔsɔ.

¹⁵ To, anɛ pɛɛɛ nɛ anɛ mɔn lɛɛ anɛ gye nyaaagyɛ kɔkɔɔrɛgyi-o-ro-o sure ketɔ nɛ mɔ a den tɔwɛ mɔ-ɔ sɛ. Nɛ ɔkɔ mɔ ɛ ma sure si, Wuribware ɛ gye nɛ o lee-ro, na ɔ bɔ kaapɔ mɔ.

¹⁶ Kanɔ nkɛmaa ooo, mɔn' sa a anɛ dɛɛ gya ɛkpa nɛ anɛ a kyɔ gya sɛ bɔ fɔ mbɛyɔmɔ-ɔ sɛ.

¹⁷ Mɔ kɔsɔbɛɛ-ana, mɔn' kasɛ mɔ-rɔ. Na mɔn' kasɛ bamɔ nɛ bɔ gya anɛ tɔkaapɔ a ɛkpa-ɔ sɛ-ɔ-rɔ. ¹⁸ Ketɔ sɛ nɛ mɔ ɛ tɔwɛ amɔ-ɔ ɛ gye feyɛ anɛ bɔkɔ bɔ-rɔ nɛ bamɔ kakyena-rɔ ɛ kaapɔ feyɛ bɔ mɔn sure anɛ atɔ kɛkaapɔ-ɔ sɛ. Baa kine kunu asɛn nɛ anɛ ɛ kaapɔ bɔ lɛɛ Kristoo kuwu kiyii kpare-abɛɛ-rɔ-ɔ sɛ-ɔ. Mɔ a kyɔ tɔwɛ bamɔ asɛn gywii mɔnɛ iluwi bweɛtɔ. Amaa mbɛyɔmɔ n de akyukyu nɛɛ mɔ ɛ tɔwɛ mɔ i gywii mɔnɛ.

¹⁹ Bamɔ nkpa kɛɛ-ɔ, ba yɔ awɔrɛfɔɔ dɛɛkpa-rɔ nɛɛ. A lɛɛ feyɛ ba kpa ateese bɔ kyɔ anɛn nɛ ba kpa Wuribware-ɔ. Atɔ nɛ weetɛ bɔ peere-o, nɛ bamɔ fɛraa ba kaapɔ ɛyɛɛ amɔ sɛ. Kayɛ mɔ-rɔ atɔ wɔrɛ asɛn mfɛɛrɛ nɛ bamɔ fɛraa ba fa. ²⁰ Amaa anɛ fɛraa anɛ gye

Wuribware se agyi nee, ne ane gywii ane amowepo na nyanpe Yeesuu Kristoo kelee soso ba-o. ²¹ Mò ya ba, o kyurowi ane nyowore mo ne m mon bo leŋ-o, na o bo buruwi nyowore ne n tore se, ne ŋ kpen eyee feye mò lee-o. Keyaalen ne o ba a o bo waa am-o dee ne o ba a o bo baa ato peee mò kaase.

4

Mon' yere kenken feye Kristoo awuye-o

¹ Amose se-o, mò kosobee-ana ne mò e kpa mone asen bweeto, ne mò e kpa mone kebeenju, ne mone kakyena-ro bo mò kone, ne ka sa ne mò e kaapo mò eyee-o, ŋ ye, mon' yere ane nyanpe a kebegya-o se kenken.

² Mbeyomò, mò e kore mone akyee, fo Yodiya na fo Sintikee, nee feye mone a tee mone gye sese na mò kowebee ane nyanpe a kokowebee-o-ro se-o, mon' waa kanò. ³ Ne m bee mò e kore fo Sisigoo (fo kenyaere kaase e kaapo feye Narebeepo-kasentij) feye fo kya akyee-o-ro, a lee feye baa waa kusun kenken sa ne asese a nu asen timaa-o. Soso ne Wuribware de wore ko ne o kyoree bamò ne ba nya ŋkpa na kukyure ne a mon de kee-o anyare waa-ro. Akyee amò na Kelemens na bamò ne mò aa bamò a waa kusun-o anyare bo wore am-o-ro.

⁴ Mon' sa a mone akato gyi san kemaa, a lee feye mone gye ane nyanpe Kristoo asese nee. M bee ŋ ye, mon' sa a mone akato gyi.

⁵ Mon' sa a okemaa ŋu feye mone a yuri mone eyee. A san kafwee, ane nyanpe i kinji a o ba. ⁶ Mone ma sa a kotoko asen toora mone. San kemaa ne mone e kore kebwarekore-o, mon' sa Wuribware anse. ⁷ Mone ya waa am-o, Wuribware e sa mone mò kayeyuri. Mò kayeyuri-o kyò bweeto haree gbaa ane maa taare a ane nu kamò kaase lowe. Ka kyena mone ŋkponò na mfeere-ro, na mon' nya kya se kii Kristoo Yeesuu asese.

⁸ Mò kosobee-ana, ŋkee mon' dee fa ato timaa ne a de kenyaere-o mfeere na ato ne a gye kasentij, ne a sa sese kedabe, ne a bware, ne a mon de iyisi, ne a gyi akato, ne a sa ne ba kyoro sese-o. ⁹ Na mon' dee waa ato peee ne mò a kaapo mone, na amò ne mone a ŋu feye mò a waa-o. Na kayeyuri sapo-o Wuribware gya mone kamee.

Pòl a sa bamò anse feye bamò a ke mò ato-o

¹⁰ Mbeyomò, mone a bee sa ne mò kakyena ne n te bo sa Wuribware-o a waa kone, a lee feye mbeyomò mone a bee kaapo ane ne mone e kpa mò asen-o. N nyi feye mone e kpa mò asen san kemaa, amaa aa kyee feye mone a nya kpa bo kaapo feye mone e kpa mò asen. ¹¹ N gye kotoko ne mò e kpa-o se ne mò e towe am-o, a lee feye ŋ nyi feye ketò kemaa ne n de-o a baare sa mò. ¹² San ko, mon de seye, san ko mò, n de ato bweeto. Ton kemaa ne m bo san kemaa-o, ŋ nyi ane ne mò e kra mò eyee-o. Haree mò ya nya gyi kpone, beee akon i de mò ooo, a bware. Haree n de bweeto, beee n de kafwee ooo, a bware. ¹³ A lee feye Kristoo e gye ne o sa mò keyaalen ne, ketò kemaa ya to mò, ne mò e taare n de keyaalen-o, mò i gyi kemo se.

¹⁴ Amaa mone a waa ato feye mone a kya mò-ro san ne asen a to mò-o. ¹⁵ Mò aa mone peee nyi damenanse feye san ne ane a lee Yeesuu kunu si asen timaa-o kotowe mone Makedoniya sweere se-o, ne baa gya mò lee mfen-o se, mone dooo e gye asoree awuye ne mone a kya mò-ro. San am-o, mone ya nya kotoko, mò dee mò ya nya, ne mò ya nya nyure, mone dee mone ya nya. ¹⁶ Kasentij si, san ne m bo Tisalonikaa man-no, ne ketò a tiri mò bweeto-o, mone e gye ne mone a kya mò-ro iluwi kanò ŋko. ¹⁷ A mon gye feye m bee mò e kpa a mon' sa mò atanne nee. Ketò ne ki gyi mò akato-o e gye feye san kemaa ne mone e sa mò kotoko-o, Wuribware e sa ne mone kapotee ne o de o sa mone soso-o i tii si. ¹⁸ Amose-o mò e kpa a mon' nu feye ketò ne mò a nya lee mone ase-o gbaa kyò ketò ne ki tiri mò-o. Mò a nya ketò ne mone a taa sa Ipafradiitus na o bo kyonwe mò-o. Aa baare sa mò. Ketò ne mone a bo kyonwe mò-o du nee feye alonjotò ne a bo kone, ne a gyi

Wuribware akatɔ, ne ɔ kɔɔre-ɔ. ¹⁹ Ne kotakɔ e bo-ro ne ki tiri mone, Wuribware e den ɔ sa mone, a lee feye nyure ne ane a borɔ Kristoo Yeesuu si nya-ɔ kyɔ bweɛtɔ. ²⁰ Mon' sa a ane se Wuribware nya kedabe na wuraa nsu pɛɛɛ. Ameye.

²¹ Mo e ka mone akɛmaa ne ɔ gya Kristoo Yeesuu si-o kanɔ. Ane kosobɛɛ-ana ne bo bo mo ase-ɔ pɛɛɛ mɔ e ka mone kanɔ. ²² Wuribware asese ne bo gye Roma owure dabe a loɲ-ɔ-ro awuye-o na Wuribware a asese ne bo tii si bo bo mfee-ɔ e ka mone kanɔ.

²³ Mo e kore kebwarekore feye ane nyanpe Yeesuu Kristoo yure mone. Ameye.

Kolosii awuye

Wore ne Pɔl a kyoreε bo kyonwe Kolosii maŋ-nɔ Kristoo awuye-o

1-2 Mɔ, Pɔl, ne Wuribware a lee mɔ feyε η kii Kristoo Yeesuu a ayaa-rɔ ayerepo-ɔ ɔkɔ na ane kosobεε Timotii e gye ne ane e kyoreε wore mɔ ane e kyonwe Wuribware asεε ne mone te Kolosii maŋ-nɔ, ne ane aa mone a yere Yeesuu Kristoo kokɔregyi si kii akowεε-ɔ. Mɔ e kore kebwarekore feyε ane se Wuribware yure mone, na ɔ sa mone kayeyuri.

Ane ne Pɔl a kore kebwarekore sa bamo-ɔ

3 Saŋ kɛmaa ne ane e kore ane nyanpe Yeesuu Kristoo mɔ se Wuribware kebwarekore-ɔ, mone se-ɔ ane e sa mɔ anse. 4 A lee feyε ane a nu ane ne mone e kɔre Wuribware mone i gyi-o, na ane ne mone e kpa Wuribware asεε aseŋ-ɔ. 5 Ketɔ se ne mone e waa amo-ɔ e gye feyε mone gywii ketɔ timaa ne Wuribware a taa bo beya soso gywii mone-ɔ nee. Saŋ ne ɔkɔ a tawe Wuribware kasentɔŋ-o gywii mone-ɔ, ne mone a nu amo aseŋ. 6 Aseŋ timaa bo lee Yeesuu kuŋu si mɔ dεε e gye ne a saŋne-rɔ a yɔ sweere mɔ se toŋ kɛmaa, ne a baa nyure. Ane dεε ne aa kya se sa mone nyure mone kakyena-rɔ lee haree kake ne mone a nu aseŋ-ɔ, ne mone a nu kaase, ne mone a sure si feyε kasentɔŋ ne Wuribware a ηu mone ewεε. 7 Ipafras ne ane e kpa mɔ aseŋ bweetɔ-ɔ ase ne mone a suye amo-ɔ lee. Ane aa mɔ e gye ne ane e waa kusun konko ane e sa Kristoo. Ne ane e kɔre mɔ ane i gyi mɔ kusun ne o kperi mone se ɔ waa ɔ sa Kristoo-o-ro. 8 Mɔ ya tawe kekpa ne Wuribware a kufwiŋe timaa-o a sa mone-ɔ aseŋ gywii ane.

9 Amose-ɔ lee haree kake ne ane a nu mone aseŋ-ɔ, ane mon tεε yowe kokore kebwarekore sa mone. Ketɔ ne ane gye ηkpeε ane e kore-ɔ e gye feyε Wuribware a kufwiŋe-o sa mone kanyiasen, na mon' nya nu ketɔ ne ke e pre mɔ-ɔ kaase lowe. 10 Mfaanεε ne mone kakyena-rɔ i baare a ka sa ane nyanpe kpa kɛmaa se, na mɔ akatɔ gyi ane se, na mon' nya kyena kakyena ne ka sa a mon' dee waa kedamenanse, na mone Wuribware kigyii waa kokyɔ bo tii si-o. 11 Nyosepo-ɔ ane e kore kebwarekore ne feyε Wuribware taa mɔ keyaalen dabε-ɔ bo sa mone keyaalen, na mon' nya taare nyite aworefɔɔ kɛmaa ne mone i gyi bo lee ane ne mone gya Kristoo a ekpa-ɔ se-ɔ se. 12 Amo-ɔ ya ba ane fεraa, mone e ba kakatɔgyi a mon' bo sa ane se Wuribware anse, a lee feyε ɔɔ sa ne mone a fo feyε mon' yɔ mɔ ase. Na mon' ya nya atɔ timaa ne ɔɔ taa bo beya, na ɔ bo sa mɔ asεε mfen ne mɔ kelanherɔ e lanne-rɔ-ɔ. 13 A lee feyε ketɔ ne ɔɔ waa-ɔ e gye feyε Wuribware a lee ane lee kibugyii ne ki de ane keyaalen-ɔ-rɔ, ne ɔɔ sa ne ane a tii mɔ gyi ne ɔ kpa mɔ aseŋ bweetɔ-ɔ kuwure-o si. 14 Ane dεε ane gye ɔbɔnsam anya nee, ne Kristoo a kɔre ane lee ɔbɔnsam ase, ne ane a nya ane eyee, ne ɔɔ sa ne Wuribware a taa ane ebaye bo ke ane.

Ane ne Kristoo du-o na ketɔ ne ɔɔ waa sa ane-ɔ

15 Ane ya den ηu Kristoo,

amɔ ane a ηu Wuribware
ne ɔkɔ mon tεε ηu-o nee.

Mɔ a gye Wuribware mɔ gyi wore kpen-o si-o,

mɔ e den o gyi ketɔ kɛmaa
ne Wuribware a tweε-ɔ se kuwure.

16 Mɔ se ne Wuribware a borɔ

tweε ketɔ kɛmaa ne ane kee-ɔ
na ketɔ kɛmaa ne ane mon kee-ɔ

ne ke bo soso na kaase-ɔ.
 Wuribware mbɔɔ ne ɔɔ sa bamo
 keyaalen eworese eworese-ɔ gbaa,
 mo se ne Wuribware a borɔ twee bamo.
 Kasentij si mo se ne Wuribware a borɔ twee keto kema,
 ne ɔɔ taa amo pɛɛɛ bo sa mo.
 17 O te pweɛ ne Wuribware a deɛ twee keto kema.
 Mo e gye ne ɔ deere keto kema se,
 ne ɔ sa ne a du kyɛkyɛ.
 18 Kristoo amo e gye asoree kunu.
 Asoree awuye du nee feye
 bamo a gye mo kayoware-ɔ,
 a lee feye mo ya lee asoree kaase.
 Mo ya bee gye nkpeɛ kyinji lee lowi-ro,
 ne mo wore e gye ne o kii keto kema owure.
 19 A gye Wuribware kepre feye
 Yeesuu de keyaalen ne mo, Wuribware fanfan, de-o,
 20 na ɔ nya ba mo lowi
 ne oo wu kiyii kpare-abee-ro se-ɔ
 bo lonjo Wuribware na keto kema
 ne ke bo soso na sweere-ɔ kebonro-ro,
 na ɔ bee nya baa kayeyuri bamo kebonro-ro.

Fo e kpa Wuribware se koyɔ, amo fɛraa kɔɔre gyi kenken

21 Mone mfere na awaase boye-ɔ se-ɔ, mone aa Wuribware a ten-no san ko, ne mone a kii mo adon. 22 Amaa mbeyomɔ fɛraa Kristoo a taa mo eyee bo sa mone, ne oo wu bo lonjo mone aa Wuribware kebonro-ro, na ɔ nya sa a mon' fo Wuribware akato-ro, na mone nkpono-ro fwiiri, na mone mon de boye ko, na bo yere amo se poro mone. 23 Amaa mone maa taare a mon' yere Wuribware akato-ro, na mone ma gyi kepo, amo mone a kya se kɔɔre Kristoo gyi fɛraa. Na mon' yere kenken feye kidenbee ne ba pweɛ kemo neɛneɛ-ɔ. Na mone ma sa a ɔko lee mone lee temaa ne mone de feye mone e yo Wuribware se, ne mone asen timaa bo lee Yeesuu kunu si-o kunu a sa mone-ɔ-ro. Asese eworese eworese kema ne bo bo ton kema-ɔ a nu asen timaa mo. Na mo, Pɔɔl, mo e gye Wuribware keyaafɔre ne mo e towe asen timaa-o.

Asen kweerɔse ne Wuribware a lee bo kaapo-ɔ e gye feye Kristoo bo ane ase

24 Na mbeyomɔ mo aworefɔɔ mo ne mo i gyi bo lee anen ne mo e waa kusun mo e sa Kristoo-o si-o bo mo kɔne, a lee feye mone se ne mo i gyi amo. Aworefɔɔ ne a san, na weete Kristoo gyi-o ne mo i gyi-o. Keto ne mo e kaapo-ɔ e gye feye mone asoree awuye e gye mo kayoware, ne mone ne mo i gyi aworefɔɔ mo e sa. 25 Mo, Pɔɔl, ne Wuribware a sa ne mo i sun mo e sa asoree-ɔ, ne ɔɔ taa abwareseɛn pɛɛɛ kotowe gywii asese kusun-o bo sa. 26 Wuribware a ba abwareseɛn mo bo kweero kenana kema se kyee, ne mbeyomɔ ɔɔ bo lee bo kaapo mo asese. 27 Kasentij si, ɔɔ kra mo mfere feye o lee mo asen kweerɔse mo a ɔ bo kaapo mo asese. Asen mo bo dwii, ne a kpen eyee, ne a gye kaye-ro asese pɛɛɛ asen. Asen kweerɔse mo katin e gye feye Kristoo bo mone ase, ne mo se-ɔ mone de temaa feye mone e nya kedabe soso. 28 Amo-ɔ se ne ane e towe Kristoo asen ane i gywii asese pɛɛɛ. Ne ane de kanyiasen pɛɛɛ ne ane de-o ane i yii asese se, na ane e kaapo okema, na ane nya sa a okema kii Kristoonyi kasentij. 29 Amose se ne m maa se n de keyaalen dabe ne ɔɔ sa mo-ɔ mo e waa mo kusun kenken-o nee.

2

¹ Mò e kpa a mon' ñu aneñ ne mò a sun kenken sa mone Kolosii awuye na Lodikiya awuye na bamò ne bò mon' tɛɛ ñu mò-ɔ. ² Mò e waa amò-ɔ nee na mon' nya nya wɔre, na mon' nya kpa abɛɛ asen, na mon' waa kanò konko. Mfaanɛɛ ne mone kanyiasen i tii si bò fò san ne mone i nu Wuribware kanyiasen kweerɔse-ɔ kaase, na mon' kɔre kamo gyi lowe. ³ Kristoo fɔnfɔn e gye Wuribware kanyiasen kweerɔse-ɔ. Kristoo fɔnfɔn ase ne mone e taare a mon' nya kanyiasen pɛɛɛ, na mon' nu Wuribware atɔ kweerɔse-ɔ kaase lowe. A lee feye a gye atɔ damenanse na atɔ timaa nee.

⁴ Mò e tɔwe amò-ɔ mò i gywii mone nee, na òko ma nya taa kayeba kanyiasen bò penna mone. ⁵ Haree mò a mon' bò mone ase-ɔ gbaa ooo, mone asen bò mò mfɛɛre-rɔ. Mò akatɔ a gyi feye mò a ñu feye mone yere mone Kristoo kòkòregyi-o-ro kenken, na mone ma yò mfee mone e ba mfee.

Mon' sa apennapo ne bò de dimaadi kanyiasen-ɔ se

⁶ Amose-ɔ mone a tɛɛ kɔre Kristoo feye ɔ gye mone nyanpe-ɔ fɛraa, mon' gya mò se aneñ ne a kaapo feye mone gye mò asese-ɔ. ⁷ Na mone gbaa mon' dee nya keyaalen lee Kristoo ase feye aneñ ne kiyii e nya kemò ateese ke e lee sweere-ɔ, na feye aneñ ne lon ne baa pwɛɛ bò yera afore se-ɔ de keyaalen-ɔ, na aneñ ne mone a kɔre ketɔ ne mone a suye lee ane ase-ɔ gyi-o nya tii si, na a waa mone kɔne.

⁸ Amaa mon' sa apennapo-ɔ se. Mon' sa asese ne bò de dimaadi kanyiasen na ayeba ba penna mone, na mon' nya kii bamò agyasepo-ɔ se. A lee feye bamò kanyiasen-ɔ mon' lee Kristoo ase nee. Kaa lee ananatɔ ne kaye mɔ-rɔ asese e kaapo-ɔ ase nee.

⁹ Kristoo ne ɔ bò kii sese dimaadi-o e gye ne o de Wuribware a keyaalen-ɔ pɛɛɛ, ¹⁰ ne ñkee mò keyaalen a bò kyena mone ñkponɔ-rɔ. Mò e gye Wuribware a mbɔɔ pɛɛɛ ne bò de keyaalen sosɔ-ɔ bamò nyanpe.

¹¹ Ketɔ ne kò kyɔ-ɔ e gye feye Kristoo ya bee tenje mone atweetu. N gye sa ne ñ ye mò fɔnfɔn ya kra sekan bò tenje mone atweetu. Amaa mò ya lee mone lee mone ebɔye-rɔ.

¹² Ketɔ ne kò kyɔ amò-ɔ e gye feye, san ne baa bò mone asuu-o, a du nee feye bamò a pure mone aa Kristoo kegyeranta-rɔ-ɔ. Aneñ ne mone a kɔre gyi feye Wuribware a ba mò elen bò kiyiñi Kristoo lee lowi-ro si, ne san ne bamò a bò mone asuu, ne mone a kosò lee nkyu-o-ro-o, a du nee feye mone aa Kristoo a kiyiñi ba kakyena popwɛɛ-rɔ. ¹³ San-ɔ mone dɛɛ mone du nee feye asese ne baa wu-o. A lee feye mone a dɛɛ mone te ebɔye-rɔ-ɔ, a du nee feye mone a wu-o. Amaa Wuribware a sa mone kakyena popwɛɛ feye aneñ ne ɔ sa Kristoo-o dɛɛ. Ne ɔ taa ane ebɔye bò ke ane-ɔ nee. ¹⁴ A du nee feye mò a ten asenkparegyi ne a bò Mosis a mbraa wɔre-ɔ-rɔ, ne aa kaapo feye ane dɛɛ ane gye ebɔye awaapo-ɔ. Ne a du feye mò a taa wɔre-ɔ lee-rɔ, ne ɔ da mò bò mera mò kiyii kpare-abɛɛ-rɔ-ɔ se-ɔ. ¹⁵ Kristoo a wu kiyii kpare-abɛɛ-rɔ-ɔ se-ɔ se-ɔ, ne ɔ kò gyi Wuribware a mbɔɔ bɔye ne bò dɛɛ bò de keyaalen sosɔ-ɔ se, ne ɔ kra bamò, ne oo ñure bamò, ne ɔ gye ñkpeɛ, na bò gya se, na ipeere de bamò.

¹⁶ Amose se-ɔ mone ma sa a òko yere ketɔ ne mone i gyi na kemò ne mone i nuu-o si, na ɔ nya porɔ mone. Mone bee mone ma sa a òko tɔwe gywii mone feye a tiri feye mon' gya oferi popwɛɛ kake gyenkpɛɛɛ a mbraa-ɔ se-ɔ, bɛɛɛ aneñ ne mon' bu kukyure kake-o, bɛɛɛ mon' gyi kasu kanò ngyanñe kɛmaa. ¹⁷ A lee feye Wuribware a sa Yudaa awuye aneñ a mbraa-ɔ feye bò gya se, na bò nyiñi si san kɛmaa feye òko e kpa a ɔ ba. Mbreaa amò du nee feye òko kuyayu ne ke gye mò ñkpeɛ-ɔ. Mò ne ɔ ba-ɔ, mò e gye Kristoo. ¹⁸ Amose-ɔ, òko ya tɔwe feye mon' baa mone eyee kaase, na mon' sun Wuribware mbɔɔ ne bò bò sosɔ-ɔ, mone ma kan kɔre gyi, na a kuñ mone Wuribware se koyɔ. Sese suyo yere kotòkò ne ɔ ye Wuribware a lee bò kaapo mò dee-ro-o si nee ne ɔ tɔwe aneñ. Ne sese-ɔ e kaapo mò eyee amò se, amaa mò-ɔ mɔ mon' gye seye, a lee feye mò mfɛɛre a lee kaye mɔ-rɔ nee. ¹⁹ Aneñ a sese-ɔ a kine Kristoo, ne ɔ mon' lee o tii Kristoo si. Amaa Kristoo mɔ du nee feye sese kuñu-o (ne ane Kristoo awuye-o mɔ gye mò kayowɔre.) Abowii na ekyakpa na akyiini e

gye ne a de ane kunu-ro bo kya ane nyoware se. Kpa mo se ne Wuribware gya se o sa ne kayoware e dan. Aneɲ deɛ ne Kristoo e sa ne mo asoree e dan.

²⁰⁻²¹ To, mone kiki Kristoo akoregyipo a sa ne mone a nya mone eyee lee ananatɔ ne kaye-ro asese e kaapo-o se. A du feye mone a wu Kristoo a lowi ne oo wu-o. Ne emene se ne mone kakyena-ro san ka du feye mone a gye kaye mo-ro asese-o nee? Mone gya akisitɔ bweetɔ se. Amo ako e gye feye, “Mone ma kra ketɔ mo-ro, mone ma gyi ketɔ mo, mone ma daborɔ ketɔ mo na kemo-o na kemo-o.” ²² Akisitɔ mo peee, sese ya gyi amo beee mo ya nuu amo, ketɔ a den lowe nee. Sese dimaadi ya sa asese akisitɔ mo peee. ²³ Akisitɔ mo du nee feye kanyasen bo amo-ro, a lee feye a len asese ne ba bunje ba sun Wuribware mbɔɔ, na ba baa bamo eyee kaase, ne a sa ne ba waa bamo eyee aworefɔɔ. Amaa kasentɲi feraa a mon de keyaalen asese mfeere boye se na bamo nyorowe se.

3

¹ Amaa mone feraa, mone a nya kakyena popwee. A du feye mone a yowe mone kakyena dedaa-o bo sii kegyeranta-ro, ne mone a kyinji lee lowi-ro feye Kristoo-o. Amose-o, mon' dee kpa atɔ ne a bo Wuribware se mfen ne Kristoo te kuwuregya se Wuribware kigyise si-o. ² Mone ma kan taa mone mfeere bo dɔɲɔ kaye mo-ro atɔ se, amaa mon' taa mone mfeere bo dɔɲɔ atɔ ne a bo sos-o se. ³ Mone kakyena dedaa-o a wu, ne baa pure kamɔ, ne Kristoo a taa mone kakyena popwee-o bo kweero Wuribware ase, ne o deere se neene o sa mone. ⁴ Kristoo e gye mfen ne ane kakyena popwee mo ne ane te-ro-o a lee-o. Mo kebo kinji lee sos be ba-o, mone e yo mo ase, na mo kedabe na wuraa-o bo kii mone lee.

Aneɲ ne Kristoo awuye kyena-o

⁵ Amose-o mon' yowe keborogyi ne mone deɛ mone bo kemo-ro-o bo twee. Amo ako e gye kakyeekpa na kanyarekpa na ayusen mfeere boye na nyasepee. (Nyasepee mo du nee feye fo a sun kaye-ro atɔ fo e yowe Wuribware-o.) ⁶ Wuribware dun i fwii bamo ne ba waa atɔ mo-o se. ⁷ Mone kakyena dedaa-o-ro, atɔ mo se ne mone a gya.

⁸ Amaa mbeyomɔ feraa, mon' yowe mone keborogyi boye ne mone de-o, na mone ma lee sa a mone idun fwii, na mone ma lee nya kinjɲi. Na mone ma lee kisi abee, na mone ma lee sa senja bo kye mone kosobee-ana beee mon' saare bamo. ⁹⁻¹⁰ Mone ma kan ba abee ayeba. Mon' yowe amo peee kowaa, a lee feye mone du nee feye sese a bun mo aprakee, ne o bunji, ne o taa awaagya popwee bun-o. Mone akemaa a kii sese popwee ne mone otweepo Wuribware maa se o kyuwowi mone, na mon' nya lee Kristoo san kemaa mo. Mfaanee ne mone e yere se, na mon' bo gyii mo lowe. ¹¹ Mone a maa se mone i kyuwowi, na mon' nya kii feye Kristoo-o si-o, a kaapo nee feye Kristoo awuye peee ta. Oko mon lee o kwee. Griiki awuye mon kwee, ne Yudaa awuye kwee, ne bamo ne ba tenje atweetu-o mon kwee, ne bamo ne bo mon tenje-o kwee. Haree sweere ko se asese na oko se asese ooo, beee mone senja gye okonko beee o mon gye ooo, beee bo gye anya beee bo gye agyi ooo, oko mon lee o kwee. Amo Kristoo wore e gye ne o kyɔ bamo kemaa. Kristoo bo bamo peee ase.

¹² Mone gye asese ne Wuribware a lee feye mon' kii mo lee-o nee. Ne o kpa mone asen bweetɔ. Amose se-o mon' dee waa atɔ kpeyaa. Mon' nu abee ewee, na mon' waa mone beeko-ana kedamenanse. Na mon' dee baa eyee kaase sa abee. Na mon' dee bu atɔ, na mon' waa kanyite. ¹³ Oko ya waa fo kemaa kesen ko, fo ma benjaa mo. San kemaa ne oko ya waa fo asen, fo taa mo ebaye bo ke mo. Mon' taa boko ebaye bo ke bamo feye aneɲ ne ane nyanje a taa mone lee bo ke mone-o. ¹⁴ Ketɔ ne ke be ki tiri-o e gye feye mon' dee kpa abee asen, a lee feye kekpa e gye ne ke e sa ne asese e waa kan konko lowe. ¹⁵ Kristoo a tee mone feye mon' bo kyena kayeyuri-ro, na mon' waa kan konko-o se-o, mon' waa ketɔ kemaa ne o tawe-o, na o yuri mone nkponɔ. Na mon' sa mo anse san kemaa. ¹⁶ Kristoo asen-o de atɔ timaa amo-ro. Ne mone ya sa ne aa sii mone nkpono-ro mone e taare a mon'

ba kanyiasen̄ bō kaapo abee anen̄ ne mone e waa kedamenan̄se-ɔ, na anen̄ ne mone i kine eb̄oye kowaa-ɔ. Na mon' ba ilin̄ eworese eworese bō kyoro Wuribware. Na mon' sa a ketō ne mone de mone e sa Wuribware an̄se-ɔ a lee mone nkpono-ro. ¹⁷ Amose-ɔ ketō kemaa ne mone e waa-ɔ beee mone e tawe-ɔ, mon' waa kemo, na mon' tawe kemo, ane nyanpe Yeesuu kenarye-ro. Na mon' boro Yeesuu si bō sa ane se Wuribware an̄se.

¹⁸ Akyee ne mone a waaree-ɔ, mon' dee bu mone akuri. Anen̄ e gye ne a bware feye Kristoo akyee waa.

¹⁹ Anyare ne mone ma mone a waaree-ɔ ma, mon' dee kpa mone aka asen̄, na mone ma waa bamo daa boye.

²⁰ Mone ne mone gye nyaagyi-o ma, mon' gya mone akowepo nno se kpa kemaa se, a lee feye a bware feye Kristoo awuye nyaagyi waa anen̄.

²¹ Na mone ne mone gye akowepo-ɔ ma, mone ma waa ketō ne ki i fwii mone agyi idun-o. N gye anen̄, bamo abaa-ro e yore.

²² Mone ne mone gye anya-ɔ ma, mon' dee bu mone anyanpe ne bō bō kaye ma-ro-ɔ kpa kemaa se. Mone ma sun̄ bamo akato se wore, amaa mon' lee mone mme-ro bō sun̄ bamo, a lee feye Wuribware ne mone i sun̄. ²³ Anen̄ se-ɔ kusun̄ kemaa ne mone e waa mone e sa bamo-ɔ, mon' lee mone mme-ro waa, na mon' waa mone mfeere feye n gye sese ne mone e waa mone e sa, amaa ane nyanpe Kristoo ne mone e waa mone e sa. ²⁴ Amo a gye ane nyanpe Kristoo ne mone i sun̄-o si-o, mō e gye ne ɔ ka mone koka. Mō kapotee ne ɔ kpa bō beya mō asese-ɔ kako ne ɔ sa mone. ²⁵ Amaa oko ne mō-ɔ mō ya waa boye, Wuribware ma e ka mō eb̄oye-ɔ koka, a lee feye o gyi okemaa asen̄ neenee nee. Amaa ɔ maa gyi amo kekpa se nee.

4

¹ Nkee mone ne mone gye anyanpe-ɔ ma, mon' dee kra mone anya neenee, na mone ma waa bamo borokone. Mon' nyin̄ji si feye mone gbaa mone de nyanpe ne ɔ bō sosō-ɔ.

A tiri feye asese peee dee gya asen̄ ma se

² Mbeyomō mō e tawe a n gywii mone peee feye mon' dee kore kebwarekore. Mone ma di idi. Mone e kore kebwarekore, na mon' sa Wuribware an̄se. ³ Na mon' kore kebwarekore sa ane gbaa ane feye Wuribware sa a ane nya kpa dee tawe Kristoo kasent̄in̄ asen̄ ne Wuribware a lee bō kaapo ane-ɔ. Aa lee asen̄ amo kotawe se ne baa tii mō mfee-ɔ. ⁴ Amose-ɔ, mon' kore kebwarekore feye n tawe asen̄ amo kpa timaa si, na asese nya nu amo kaase neenee.

⁵ Mon' gyii anen̄ ne mone aa bamo ne bō mon̄ gye Kristoo awuye-o e kyena-ɔ. Na mone ya nya bamo bō gyanpe kafwee, mon' sa sen̄sa gywii bamo. ⁶ Mon' dee sa sen̄sa ne ɔ bō kōne-ɔ gywii bamo. Na oko ya bise mone asen̄, mon' gyii anen̄ ne mone e sa mō kanō kpeyaa-ɔ.

Kanaka

⁷ Mbeyomō n de ane kosobe timaa Tikikus, ne ɔ gye asoree okyarapo ne ane e kore mō ane i gyi-o, mō e kyonwe mone ase na ɔ bō tawe mō asen̄ peee gywii mone. Ane aa mō e gye ne ane e waa ane nyanpe Yeesuu a kusun̄-o. ⁸ Mō i sun̄ mō mō e kyonwe mone ase nee, na ɔ nya tawe anen̄ ne ane du-o asen̄ gywii mone, na mone nkpono nya di mone mme-ro. ⁹ M bee mō i sun̄ ane kosobe timaa Onisimus ne ane e kore mō ane i gyi-o. ɔ gye mone aye wuye nee. Bamō abee anyo-ɔ e tawe ketō ne ke e waa mfee-ɔ a bō gywii mone.

¹⁰ Aristaakus ne ɔ bō mō ase tiikpa mfee-ɔ e ka mone kanō. Anen̄ dee ne Maak ne ɔ gye Bar-Nabas mō kowebee-ɔ e ka mone kanō. (Mone a kyō nu feye η ye mō ya ba, mon' kra mō damenan̄se.) ¹¹ Yosuwa Yusutus gbaa e ka mone kanō. Mō aa abee asa ma e waa kusun̄ ane e tawe Wuribware a kuwure-o asen̄. Bamō ne bō gye Yudaawuye-o bweetō a kore Yeesuu gyi. Amaa bamo-ro abee asa amo wore e gye ne mō aa bamo e

waa Wuribware a kuwure-o asen kotowe kusun ma. Ne bamo ya sa mo kakponakya bweeto.

¹² Mone beeko asreenyi Ipafras gbaa e ka mone kana. Mo gbaa e waa kusun o sa Kristoo Yeesuu nee. San kema o kore kebwarekore kenken o sa mone feye Wuribware sa a mon' yere-ro kenken kore Kristoo gyi feye asese ne bo bo len kebwaresun-o-ro-o. O bee o kore kebwarekore feye mon' nu keto ne Wuribware e kpa feye mon' waa-o, na mone ma gyiri mo asen ikii. ¹³ Mo fonfon a nu anen ne o waa kusun kenken sa mone Kolosii awuye na asree awuye ne bo bo Lodikiya man-no na Hirapolis man-no-o. ¹⁴ Lukas ne o gye dokotaa, ne ane e kpa mo asen bweeto-o na Deemas e ka mone kana.

¹⁵ Mon' ka Kristoo awuye ne bo bo Lodikiya man-no-o kana. Na mon' bee ka okyee Nimfa na Kristoo awuye ne ba gyanne ba waa asree mo lon-no-o kana.

¹⁶ Mone ya kare wore ma mone asree-ro, na mon' sa a bo bee kare mo Lodikiya asree-o-ro ma. Anen de ne mone gbaa mon' kare wore ne mo a kyoree bo kyonwe Lodikiya awuye-o.*

¹⁷ Na mon' towe gywii Aakipus feye o waa kusun ne ane nyanne a sa mo feye o waa-o.

¹⁸ To, nkee mo, Paul, n de mo fonfon kesaree mo e kyoree asenkparegyi ma mo e ka mone kana. Mone ma tan se feye n san n da tiikpa mfee. Wuribware yure mone.

* 4:16 Wore ma a fo nee.

1 Tisalonikaa awuye

Wore gyenjkpεεε ne Pɔɔl a kyorεε bo kyonwe Tisalonikaa maŋ-nɔ Kristoo awuye-o

¹ Mo, Pɔɔl, na Silobaanus na Timotii e gye ne ane e kyorεε wore ma ane e kyonwe mone ne mone bo Tisalonikaa maŋ-nɔ, ne mone gye asoree awuye, ne mone gye ane se Wuribware na ane nyanpe Yeesuu Kristoo asese-ɔ. Ane e kore Wuribware feye ɔ sa mone nyure na kayeeyuri.

Tisalonikaa asoree awuye kokoregyi na bamo asun timaa

²⁻³ Saŋ kema ne ane e kore kebwarekore-ɔ, mone se-ɔ, ane e sa ane se Wuribware anse na kusun, a lee feye ane i nyinŋi aneŋ ne mone kedamenanŋe a kaapo feye mone a kore Wuribware gyi-o si, na aneŋ ne mone kusun kenken a kaapo feye mone e kpa ane nyanpe Yeesuu Kristoo-o. Na ane bee ane nyinŋi si feye temaa ne mone de Kristoo-ro-o e sa ne mone yere kenken mone i gywii mo keboba-ɔ.

⁴⁻⁵ Ane kosobeε-ana, keto ne ke e kaapo feye Wuribware e kpa mone asen, ne oo lee mone feye mon' kii mo asese-ɔ e gye feye, saŋ ne ane a ba mone ase bo tawe asen timaa bo lee Yeesuu Kristoo kunu si gywii mone-ɔ, n gye senŋa kwaa ne ane a den sa, a lee feye ane abwaresen kotawe-ro, Wuribware a sa ane mo kufwiinŋe timaa-o na mo keyaalenŋ. Ne ɔ bee sa ne ane a kore asen ne ane a tawe-ɔ gyi bweeto. Ne mone bee mone nyi damenanŋe feye ane kakyena ne ane a bo kyena mone ase-ɔ a kaapo mone ekpa timaa, na mon' gya se. ⁶ Aneŋ se-ɔ, mone a kase ane kakyena-ro na ane nyanpe Yeesuu lee-o-ro-o. Na aworefɔɔ demanŋe ne mone beko-ana amanŋi a sa ne mone a gyi-o gbaa ooo, mone a bo kore abwaresen-ɔ kra-ro. Ne Wuribware a kufwiinŋe timaa-o a sa ne mone akato a gyi. ⁷ Amose-ɔ, ne bamo ne baa bo kore Yeesuu gyi eman ne e ya saŋ e bo mone Makedoniya na Akaya esweere se-ɔ-ro a kase mone Wuribware kokoregyi-o-ro. ⁸⁻⁹ N gye Makedoniya na Akaya esweere se awuye dooo ne, bo lee mone kakyena se, ba nu abwaresen-ɔ. Amaa bee bo lee mone kokore amo gyi-o si, ton kema awuye a nu amo asen. Amose se-ɔ ane mon' lee ane de mone asen kema ane e tawe, a lee feye asese ne bo bo mfen-ɔ a kyɔ tawe aneŋ ne ane a bo tawe abwaresen gywii mone, ne mone a kore amo gyi-o asen, na aneŋ ne mone a yowe mone ikisi si kegya, ne mone a kore Wuribware ne mo wore e gye kasentŋ wuye, ne o te bo yɔ nsu pεεε-ɔ gyi-o, ¹⁰ na aneŋ ne mbeyomɔ mone i gywii mo gyi ne ɔ lee sosɔ a ɔ ba-ɔ. Wuribware mo gyi Yeesuu e gye mo ne oo kyinŋi lee lowi-ro-o. Mo gyi-o deε e gye ne ɔ ba, na ɔ bo morawe ane lee Wuribware a kesebogyiiri ne ɔ ba a ɔ bo gyiiri aboyewaapo-ɔ-ro.

2

Pɔɔl asun waase Tisalonikaa maŋ-nɔ

¹ Ane kosobeε-ana, mone fonfon a nu feye ane a bo tawe abwaresen gywii mone-ɔ, ane mon' tawe bo twee. ² Ne mone bee mone nyi aneŋ ne Filipii maŋ-nɔ awuye a saare ane, ne baa sa ne ane a gyi aworefɔɔ pweε ne ane a deε kyon ba mone ase-ɔ. Ne asese bweeto a kpa feye bo gya ane-ɔ gbaa ooo, Wuribware a kya ane-ro, sa ane nkponosee ne ane a bo tawe mo asen timaa-o gywii mone, mone aye Tisalonikaa. ³ Aneŋ amo mon' gye ayeba beεε nkɔ mpenna. Ane mon' fo kpa amo kotawe-ro, ne ane mon' de mfere boye ko ane e ka mone asen ane yera ekpa timaa si nee. ⁴ Wuribware fonfon ya deere nu feye ane gye asese timaa, ne ɔ taare a ɔ taa asen timaa-o kotawe kusun bo waa ane kesaree-ro. Amose-ɔ keto ne Wuribware e kpa feye ane tawe-ɔ ne ane e tawe. N gye keto ne ke e sa a asese kpa ane asen-ɔ ne ane e waa. Amaa keto ne ke e pre Wuribware-ɔ ne ane e waa.

A lee feye Wuribware wore e gye ne o nyi sese kema mfere, ne o nyi feye n gye ntima beee mbaye. ⁵ Aneɲ dɛɛ ne mone bee mone nyi feye san ne ane a bo tawe abwaresen gywii mone-ɔ, ane mon bo waa mone kanɔrɔkɔne nee beee ane mon penna mone kpa ato na atanne. Wuribware ne ɔ bo soso-ɔ gbaa nyi feye n gye aneɲ ne ane a bo waa-ɔ nee. ⁶⁻⁷ Mone bee mone nyi feye haree ane a gye asese ne ane bo dwii, ne ane bee ane gye Kristoo a ayaa-rɔ ayerepo-ɔ se-ɔ, weete ane e taare a ane kɔre kotɔko bo lee mone ase. Amaa ane mɔ ane a ba mone ase-ɔ, ane mon bo sun ane e kpa mone beee ɔko nkyorɔ nee. Ane a ba-ɔ, ane a baa ane eyee kaase nee feye aneɲ ne trapo i yuri eyee ɔ nyapo mɔ kayaagyipowee-ɔ na aneɲ ne ɔ deere mɔ gyi-ana se-ɔ. ⁸ Kasentij ane a kpa mone asen-ɔ se-ɔ, n gye Wuribware kunu si asen timaa-o dooo ne ane a kpa feye mon' nu bo lee ane ase, amaa ane a kpa feye ane ten ane nkpa se sa mone bo tii si. ⁹ Ane kosobee-ana, mone a tan se feye ane a waa ane fɔnfɔn kusun ko mpase na kanye, ne ane a nya ane ateese na atanne aaa? Ane a waa aneɲ nee a mone ma nya tawe feye ane abwaresen kebotowe-ɔ a taa kekpono bo dɔnɔ mone se.

¹⁰ Ane nyi feye mone fɔnfɔn na Wuribware e yere ane-rɔ feye, san ne ane a ba mone ase mfen ne mone a bo kɔre Yeesuu gyi-o, ane a kyena kakyena timaa ne ka bware-o, sa ne mone ɔko mon nya ane kunu si kebaye ko bo poro ane. ¹¹ Ane e fa feye mone nyi aneɲ ne ane a kra mone feye aneɲ ne sese e kra mɔ gyi-ana-ɔ. ¹² Ne ane a bee waa mone wore, ne ane a yuri mone nkponɔ, ne ane a kaapo mone aneɲ ne mon' waa na mone kakyena-rɔ gyi Wuribware akato-ɔ, a lee feye mɔ e gye ne ɔ tee mone feye mon' bo tii mɔ kuwure-o si, na mon' nya mɔ kedabe-ɔ koko.

¹³ Ketɔ se ne ane bee ane e sa Wuribware anse san kema-ɔ e gye feye san ne ane a bo tawe abwaresen gywii mone-ɔ, ane a nyi feye mone mon nu amɔ feye sese ase ne aa lee, amaa mone a nu amɔ nee feye Wuribware ase ne aa lee. Amose-ɔ mone a kɔre gyi-o si-o, aa kyurowi mone kakyena-rɔ. ¹⁴ Ane kosobee-ana, ketɔ ne kaa waa asese ne bo gya Kristoo Yeesuu si Wuribware asoree ne a bo Yudeya sweere se-ɔ dɛɛ ya waa mone-ɔ. Bo lee feye aworefoɔ ne Yudaa awuye a sa ne baa gyi-o dɛɛ ne mone aye awuye a sa ne mone i gyi-o. ¹⁵ Yudaa awuye amɔ ne bo bo mfen-ɔ dɛɛ ya mɔɔ Wuribware akyaamee boko, ne baa bee bo mɔɔ ane nyanpe Yeesuu, ne nkee baa gya ane mɔ ane lee bamo ase bo kyonwe. Wuribware maa kpa aneɲ ne baa waa-ɔ. Baa waa ɔkema mɔ borokɔne. ¹⁶ Ne baa gya ane feye ane ma ya tawe gywii bamo ne bo mon gye Yudaa awuye-o aneɲ ne Wuribware e taare a ɔ morowe bamo-ɔ. Na Yudaa awuye mɔ san ba waa ebaye ba dɔnɔ abee se ba tii ededaa-ɔ se. Ne nkee feraa, Wuribware kadunfwii a sii bamo se.

Pɔɔl kebee kpa bamo kanɔka-rɔ koyɔ asen

¹⁷ Ane kosobee-ana, ane feraa, san ne asese ko a gya ane feye ane lee mone ase-ɔ, ketɔ mon kyee, ne aa waa ane gya bweeto feye ane a yowe mone. Haree ane fɔnfɔn a mon bo mone ase gbaa ooo, mone asen san a bo ane nkponɔ-rɔ. ¹⁸ Kasentij ane a yorowe kebee bo ka mone kanɔ. Mo, Pɔɔl, fɔnfɔn a kpɔra-rɔ waa aniya na n kinji bo ka mone kanɔ, amaa Jɔnsam a sa ne ane mon nya keyaa. ¹⁹ Ketɔ se ne ane e kpa a ane bo ka mone kanɔ-ɔ e gye feye ane de mone temaa ane kyon ɔkema. Na bo lee mone se-ɔ, ane nyi feye ane akato i gyi, na ane taare kaapo ane eyee ane nyanpe Yeesuu Kristoo ase kake nsi ne ɔ bee o kinji a ɔ ba-ɔ. ²⁰ Kasentij feraa mone a sa ne ane akato a gyi, ne bo lee mone se-ɔ, ane e taare a ane kaapo ane eyee.

3

¹⁻³ Ne nkee feraa ane a nyinji mone bweeto, haree gbaa ane maa lee taare a ane kyena, na ane mon nyi mone. Bo lee aneɲ se-ɔ, ne ane a waa ane mfere feye mɔ, Pɔɔl, na Silobaanus sii Atenis man-nɔ, na ane sun Timotii mone ase. Timotii gye ane kosobee-ana-ɔ ɔko nee, ne ane aa mɔ peee e waa Wuribware a kusun-o ane e tawe Kristoo kunu si asen timaa-o. To, mbeyomɔ ane a sun mɔ mone ase feye ɔ bo kya mone-rɔ, na

mon' taare yere mone kebwaresun-o-ro kenken. Na o bee sa mone wore, na mon' taare dee kore Kristoo gyi, na mone oko ma kan kinji kamεε, bo lee feye ane nyi ane ne mone i nu asen bweeto-o. Mone fonfon nyi damenanse feye a gye Wuribware kepre feye mon' kperi mo se, na mon' gyi aworefao ane. ⁴ A lee feye san ne ane a ba mone ase-o, ane mon nu amo-o gbaa, ne ane a kyɔ tawe gywii mone feye mone e ba a mon' bo nu asen lee asese ase. Ne mone a nu feye amo a waa kasentij ma. ⁵ Amo-o peee se ne mo a mon lee mo i nu mone se, ne mo i nyinji mone-o, ne mo a sun Timotii feye o bo kee feye mone san mone e kore Kristoo mone i gyi kenken beee. A lee feye mo a fon se feye nsanse Jbonsam a kyɔ mone-ro kee, ne mone a yowe kebwaresun-o, ne ane kekpono demante ne ane a kpone mone se-o a twee.

⁶ Amaa mbeyomɔ Timotii a lee mone ase baa ane asen konekonesε feye mone kokoregyi-o na mone kekpa-o san a kyɔ. Oo bee tawe gywii ane feye mone san mone i nyinji ane, haree gbaa mone e kpa feye ane aa mone a bee nu abee feye ane ne ane gbaa ane e kpa-o dee. ⁷ Amose-o mfee a asese-o a toora ane, na ba waa ane aworefao gbaa ooo, ane a nu feye mone san mone e kore Kristoo mone i gyi-o a waa ane wore fee. ⁸ Nkee feraa ane a nu feye mone san mone yere kenken bo sa ane nyanpe-o se-o, seye mon lee a toora ane. Ane e da, ane i di idi. ⁹ Amose-o ane ne mone a sa ne ane akato a gyi neeneε Wuribware akato-ro-o se-o, ane e sa mo anse na kusun bweeto. ¹⁰ Kanye na mpase peee ane e kore Wuribware feye ane aa mone a bee nu abee, na ane nya sa mone keto ne ke san ki tiri feye mon' nya, na mon' taare kore Kristoo gyi lowe-o.

¹¹ Ane e kore ane se Wuribware fonfon na ane nyanpe Yeessu nee feye bo lonho ekpa-ro, na ane nya ba mone ase bo nu mone. ¹² Ane e kore kebwarekore feye ane nyanpe sa a ane ne mone e kpa abee na asese peee-o bee tii si, na kekpa-o waa kokyɔ feye ane ne ane e kpa mone asen-o dee. ¹³ Ane nyanpe Yeessu sa mone wore, na oko ma taare nya mone kunu si kebaye ko tawe ane se Wuribware akato-ro, san ne ane nyanpe na mo asese i kinji a bo ba-o.

4

Kakyena ne ka pre Wuribware-o asen

¹ Mbeyomɔ ane kosobee-ana, mone a suye kakyena timaa ne ka pre Wuribware-o lee ane ase. Mone a nu ane kanɔ. Amaa ane de ane nyanpe Yeessu ane e kore mone nee feye mon' waa amo ne a kyɔ amo-o. ² A lee feye mone mon tan ato ne ane nyanpe Yeessu a sa ane, ne ane a kaapo mone-o se. ³ Amo e gye feye Wuribware e kpa nee feye mone nkpono-ro fwiiri, na mone ma kan waa kakyekpa beee kanyarekpa. ⁴⁻⁵ Keto ne mone anyare waa-o e gye feye mone okemaa mo kra mo eyee lee akyee ase, na mo aa mo ka dooo e gye ne bo di keyee na kenyare. Mone oko na okyee ma di, na o kpa mo yowe-ro, feye ane ne bamo ne bo mon nyi ane ne ba sun Wuribware-o e waa-o. A tiri feye oko ya waaree okyee, na o kra mo neeneε ane ne a pre Wuribware na sese-o.

⁶ Amose, fo kemaa mo i de fo ka, kra mo neeneε, fo maa lee ya kpa fo beeko mo ka, na o lee mo kuri kamεε. Ane a kyɔ tawe asen ma peee gywii mone, ne ane a yii mone se, na a bo lenlen, feye ane nyanpe i gyiiri bamo ne ba waa ane a ebaye-o kesebo. ⁷ Bo lee feye Wuribware mon tee ane nee feye ane bo waa kakyekpa beee kanyarekpa. Amaa oo tee ane feye ane bo kii asese timaa ne bo mon de iyisi-o. ⁸ Ane se-o, n gye sese ne okemaa ne oo kine asen mo-o a kine, amaa Wuribware ne oo sa mone okemaa mo kufwiinj timaa-o ne oo kine.

⁹ Mbeyomɔ, mone fonfon abee kekpa asen-o feraa, a mon tiri feye ane bee tawe amo asen, a lee feye Wuribware fonfon ya kaapo mone kekpa ne mon' bo kpa abee-o. ¹⁰ Kasentij si feraa, mone e kpa mone kosobee-ana ne bo bo Makedoniya sweere se-o peee asen. Amaa ane e kore mone nee feye mon' sa a ane a kekpa-o bee tii si. ¹¹ Na mon' nya mfeere waa dinj kyena kayeyuri-ro, na mone ma taa mone nno waa asese asen-no,

na mon' deere mone fɔɔfɔɔ asun si waa kenken, na mon' kyena mone eyee se, feye anen ne ane a kyɔ kaapo mone feye mon' waa-ɔ. ¹² Mone ya waa mfaanee, mone maa lee nare mone akosobee se mone e kpa ateese na nkyu, na bamo ne bo maa kore Kristoo ba gyi-o nya bu mone.

Anɛ nyanpe kikinji ba-ro asen

¹³ Na mbeyomɔ, ane e kpa feye mon' nu ketɔ ne, asese ya wu, ne ke e waa bamo-ɔ. Na mone ma nya su bamo nle feye anen ne bamo ne bo mon de temaa feye bamo ya wu ba yo Wuribware se-ɔ i su-o. ¹⁴ Anen ne ane a kore gyi feye Yeessu a wu, ne ɔ be kyinji lee lowi-ro-o, anen de ne ane e kore ane i gyi feye bamo ne baa kore Yeessu gyi, ne baa wu-o, Wuribware e yaa bamo mo aa Yeessu ase, na kake nko bamo mpepeyo lee soso ba.

¹⁵ Ketɔ ne ane nyanpe a kaapo ane-ɔ de ne ane e kaapo mone mbeyomɔ. Amo e gye feye ane ne ane te ane kee san ne ane nyanpe e ba-ɔ maa gye bamo ne baa kyɔ wu-o nkpe. ¹⁶ Amaa ane nyanpe e faa kenken nee, na bo nu Wuribware kabɔ bresɔ-ɔ bore, na Wuribware kabere dabe-ɔ su, na ane nyanpe fɔɔfɔɔ lee soso ba. Na bamo ne baa kore Wuribware gyi, ne baa wu-o gye nkpe kyinji lee lowi-ro. ¹⁷ Na Wuribware kpawe bamo aa ane ne ane san ane te san amo-ɔ bo gyanne awore-ro ya gyanjaa ane nyanpe. Na lee san amo-ɔ, ane ya kyena ane nyanpe ase nsu peee. ¹⁸ Amose-ɔ, mon' dee ba asenkpargyi mo bo waa abee wore.

5

Mon' waa siraa gywii san ne Yeessu i kinji a ɔ ba-ɔ

¹ Anɛ kosobee-ana, mbeyomɔ, a mon lee a tiri feye ane a be kyore tawe gywii mone san ne amo-ɔ ne ane a tawe amo asen-ɔ peee e waa-ɔ. ² A lee feye mone fɔɔfɔɔ nyi damenanse feye ane nyanpe a kake amo ne o de ɔ ba amo-ɔ i fu ane-ro ne feye anen ne oyu e kweero ɔ ba o ywii kanye-o nee. ³ San ne asese peee mo e fa feye kayeyuri a ba kaye-ro, ne kufu mon lee ke bo-ro-ɔ, ne asen dabe dabe e ba okemaa se. Asen amo i puruwe bamo feye kakowe a kra danpokyee puri-ro, ne o nu gya-ɔ. Amose-ɔ bamo okemaa maa nya mo eyee peee, oko maa lee. ⁴ Amaa ane kosobee-ana, mone mon te kibugyii-ro. Anen se-ɔ kake ne ane nyanpe de ɔ ba-ɔ maa puruwe mone feye oyu-o. ⁵ Mone peee mo gye asese ne bo bo kelanhero-ro-ɔ nee. Anɛ Kristoo agyasepo-ɔ feraa, ane mon bo kibugyii-ro. ⁶ Amose-ɔ, ane ma di idi feye bokɔ-ɔ. Anɛ ma di idi, na ane be ane ma bwee bweetɔ. ⁷ A lee feye kanye ne bamo ne ba kpa idi-o i di idi, ne bamo ne ba bwee-ɔ mo mo e bwee. ⁸ Amose-ɔ ane feraa ane a bo kelanhero-ro-ɔ se-ɔ, ane ma bwee. Anɛ sa a kekpa na kokoregyi ne ane de-o kore ane nkronɔ, na temaa ne ane de feye Wuribware e morowe ane-ɔ kore ane mfere, na a kun ane feye anen ne soogyaa i bun mo kexanse kaare-ɔ o kun mo kexan na kexanse kepa mo o kun mo kunu-o. ⁹ Bo lee feye Wuribware mon lee ane nee a o bu ane kero, na o gyiri ane kesebɔ. Amaa oo lee ane nee a ɔ nya sun ane nyanpe Yeessu Kristoo na ɔ bo morowe ane. ¹⁰ Yeessu a wu sa ane. Anen se-ɔ, san ne ɔ be o kinji a ɔ ba-ɔ, ne ane ya wu beee ane kee gbaa ooo, ane e yo a ane ya kyena mo ase. ¹¹ Amose-ɔ, mon' dee ba amo-ɔ bo waa abee wore, na mon' kya abee-ro, feye anen ne mone maa se mone e waa mbeyomɔ-ɔ.

Asen-ɔ lalowe na kanaka

¹² Anɛ kosobee-ana, asen ne a tii si-o e gye feye ane e kore mone ne feye mon' bu asore agyenkperepo ne bo bo mone-ro ba deere mone se, na ba kaapo mone anen ne mon' kyena kakyena timaa-o-ro. ¹³ Na bo lee kusun ne ba waa ba sa mone-ɔ se-ɔ, mon' bu bamo neene feye bo gye mone abrese, na mon' kpa bamo asen bweetɔ. Na mone wore wore-ɔ, mon' sa a kayeyuri ba mone kakyena-ro.

¹⁴ Nkee ane e kpa feye mon' dee nen bamo ne worogya de bamo Wuribware kusun-no-o etebɔ. Na mon' dee waa bamo ne bamo mfere mon da, ne idun e tenne bamo-ɔ wore, na

mon' kya bamo ne bo mon bo len-ɔ-rɔ, na mon' waa kanyite sa akemaa. ¹⁵ Oko ya waa mo beeko boye, mone ma sa a mo beeko-ɔ mo waa boye bo teere. Amaa mon' len eyee waa abee na aseɛ peee kedamenanɛe san kemaa.

¹⁶ Mon' sa a mone akato gyi san kemaa. ¹⁷ Mon' dee kore kebwarekore kake kemaa. ¹⁸ Na asen kemaa mo ya to mone ne amo e gye aboye beee akpeyaa ooo, mon' sa Wuribware anɛ feye amo a ba anen, a lee feye anen ne Wuribware a borɔ Yeesuu si bo kaapo ane-ɔ, ne ɔ kpa feye ane waa.

¹⁹ Mone ma tii kpa ne Wuribware a kufwiine timaa-o e borɔ mone se a ɔ ba mone bo waa asun-o. ²⁰⁻²² Okemaa ne mo ya bo towe asen ko gywii mone, ne ɔ ye aa lee Wuribware ase nee, mone ma kine, na mon' gya mo asen-ɔ bo twee. Amaa mon' deere asen-ɔ-rɔ neene, na mon' kee feye kasentij nee ne aa lee Wuribware ase beee. Na mon' taa atimaa-o, amaa mon' kine ebaye kemaa.

²³ Ane e kore kayeyuri sapo-ɔ Wuribware ane e sa mone feye ɔ kpee mone peee iyisi. Na ɔ sa a mone nkpono fwiiri lee mone ekra na nyowore lee boye kemaa-rɔ bo fo kake nsi ne ane nyanpe Yeesuu bee o kinji a ɔ ba-ɔ. ²⁴ Wuribware e waa anen, a lee feye mo fonfon ya tee mone, o de kasentij, ɔ maa lanje mo kanɔ daa.

²⁵ Ane kosobe-ana, mone gbaa mon' dee kore kebwarekore sa ane. ²⁶ Mon' ka asore-rɔ awuye-o peee kanɔ damenanɛe. ²⁷ Ane nyanpe kenya-re-rɔ se-ɔ, mo e kore nee feye mon' kare wore mo gywii asore awuye-o peee. ²⁸ Mo e kore kebwarekore feye ane nyanpe Yeesuu Kristoo yure mone.

2 Tisalonikaa awuye

Wore nyasepo ne Pɔɔl a kyoreε bo kyonwe Tisalonikaa maŋ-nɔ Kristoo awuye-o

1-2 Mɔ, Pɔɔl, na Silobaanus na Timotii e gye ne ane e kyoreε wore mɔ ane e kyonwe mone ne mone bo Tisalonikaa maŋ-nɔ, ne mone gye asoreε awuye, ne mone gye ane se Wuribware na ane nyanpe Yeessu Kristoo asese-ɔ. Ane e kore kebwarekore ane e sa mone feye ane se Wuribware na ane nyanpe Yeessu Kristoo sa mone nyure na kayeyuri.

Yeessu Kristoo keba nyasepo-ɔ asen

³ Ane kosobee-ana, mone se-ɔ, a tiri feye ane sa Wuribware anse san kema. A bware feye ane a waa anen, a lee feye anen ne mone a kore Kristoo gyi-o na kekpa ne mone e kpa abee-ɔ i tii si san kema. ⁴ Ne mone Yeessu kokoregyi na abee kekpa mɔ se, ne ane feraa ane e kaapo ane eyee asoreε kema-rɔ. Na ane e tawe ane i gywii bamo feye aworefɔɔ suyo ne mone i gyi na asen demante ne mone i nyu bo lee anen ne mone gya Kristoo a ekpa-ɔ se-ɔ gbaa ooo, mone san mone de nkponɔ mone e kore Kristoo mone i gyi kenken.

⁵ Amo-ɔ peee e kaapo-rɔ neene feye anen ne Wuribware i gyi asese asen-ɔ gye kasentij. Na bo lee anen se-ɔ, o nyu feye mone a fo feye mon' tii Wuribware kuwure ne mone a kperi kemɔ se mone i gyi aworefɔɔ-ɔ se. ⁶ Amo a gye feye Wuribware e waa ketɔ ne ki bware-o si-o, ɔ sa a bamo ne ba waa mone aworefɔɔ-ɔ nyu asen. ⁷ Na ɔ sa a eyee tweε mone aa ane peee, san ne ane nyanpe Yeessu na mɔ mbɔɔ e lee sosɔ a bo bo ba sweere-ɔ. Mbɔɔ amo de Wuribware a keyaalen-ɔ, na agyabren a muruwaa bamo aa Yeessu. ⁸ Na Yeessu ba dondaa bo kɔ bamo ne ba kine Wuribware-ɔ na bamo ne bo maa gya ane nyanpe Yeessu Kristoo kunu si asen timaa-o si-o. ⁹ Ketɔ ne Wuribware e waa a ɔ bo gyiiri bamo kesebɔ-ɔ e gye feye ɔ gya bamo a ɔ lee mɔ ase nee peee, na ɔ bee gya bamo lee mɔ kelanjerɔ ne ke e kaapo mɔ kedabe-ɔ ase, na ɔ meraa bamo kikipuri si nsu peee. ¹⁰ Kake dabe ne Yeessu e ba, na ɔ bo nya kedabe na wuraa na nkyorɔ lee asese ne ba kore mɔ ba gyi-o ase-ɔ ne atɔ mɔ peee e ba anen. Mone gbaa mone tii bamo ne ba sa Yeessu kedabe na wuraa na nkyorɔ kake amo-ɔ se. A lee feye mone gbaa mone a kore asen timaa ne ane a tawe gywii mone-ɔ gyi.

¹¹ Amose ne san kema ane e kore Wuribware ane e sa mone feye ɔ sa a mon' gya ekpa timaa si, emɔ ne i bware bo sa kakyena timaa ne ɔ tee mone feye mon' bo kyena-ɔ. Ne ane bee ane e kore Wuribware san kema ane e sa mone feye ɔ ba mɔ elen-ɔ bo sa a itimaa na kusun ne mone e kpa kowaa-ɔ baare damenanse sa mone, a lee feye mone Kristoo kokoregyi e gye ne ke e sa ne mone e waa anen a kusun timaa-o. ¹² Bo lee amo se ne ane e kore amo-ɔ, na mone kakyena-rɔ nya sa a bo kyorɔ ane nyanpe Yeessu, na mɔ-ɔ mɔ sa a bo kyorɔ mone anen deε. Wuribware na ane nyanpe Yeessu Kristoo nyure e gye ne n sa a amo-ɔ peee ba anen.

2

Ɔborokɔnepo-ɔ keba asen

1-2 To, mɔ e kpa a n tawe asen bo lee san ne ane nyanpe Yeessu Kristoo e ba, na ane Kristoo awuye gyanje gyanjaa mɔ-ɔ. Ane kosobee-ana, ane e kore mone nee feye mone ma yowe mone eyee sa ɔko, na ɔ tawe gywii mone feye kake ne ane nyanpe de ɔ ba-ɔ a kyɔ fo, na a sa a mone mfere waa biribiri, beee ayonheyonje dee mone. Mɔ a kore gyi feye ɔko a kosɔ tawe atɔ ne ɔ ye Wuribware a lee bo kaapo mɔ feye Yeessu a kyɔ kinji ba-ɔ asen gywii mone. Beee ɔko mɔ a tawe gywii mone feye ane fɔnfɔn a da mɔ kesebɔ

feyε Yeesuu a kyɔ ba. Bεεε ɔkɔ mɔ yε ane fɔɲfɔɲ a kyɔrεε waa ane ewɔre-ɔ ɔkɔ ne ane a bɔ kyɔɲwe mone-ɔ-rɔ aneɲ. Ba ba ayeba nee. ³ Mone ma sa a ɔkɔ penna mone kpa kemaa se. A lee feyε pwεε na ane nyanpe dεε ba-ɔ, asεε bweetɔ e yɔwe kebwaresun, na bɔ yere bɔ kye Wuribware, na ɔkɔ ne ba tee mɔ ε ɔborokɔɔnepo-ɔ lee ifuri. ɔborokɔɔnepo amɔ, a waa dεε o lwee awɔrefɔɔ deekpa-rɔ. ⁴ Mɔ dεε mɔ e gye ne mɔ ferasa yere bɔ kye ketɔ kemaa ne asεε i sun-o, haree Wuribware bεεε kisi, na ɔ kaapo mɔ eyee feyε ɔ kyɔ ɔ kyɔɲ ketɔ kemaa. Na ɔ kyena Wuribware sunkpa fɔɲfɔɲ tee mɔ eyee feyε Wuribware.

⁵ Mone a tan se feyε mɔ a tɔwe amɔ-ɔ pεεε gywii mone san ne m bɔ mone ase-ɔ ɔɔɔ? ⁶⁻⁷ Mone fɔɲfɔɲ nyi ketɔ ne ki i kuɲ ɔborokɔɔnepo-ɔ keba mbeyɔmɔ-ɔ. Mɔ san ya fɔ, ne ɔ ba. Haree mbeyɔmɔ gbaa ebɔye bɔ kaye mɔ-rɔ, amaa e ya kweerɔ. Amaa ketɔ ne ke e waa-ɔ maa waa, amɔ san ne baa lee ɔkɔ ne mbeyɔmɔ o kuɲ ɔborokɔɔnepo amɔ keba-ɔ lee-rɔ pwεε. ⁸ San ne ɔkɔ ne o kuɲ mɔ-ɔ a lee-ɔ, ne ɔborokɔɔnepo amɔ e lee ifuri. Amaa ane nyanpe Yeesuu e gye ne mɔ ya ba, ne san amɔ ɔ ba mɔ kanɔ-rɔ afwii na mɔ kotɔrese-ɔ na ɔ bɔ mɔ ɔborokɔɔnepo-ɔ. ⁹ Pwεε na Yeesuu dεε ba-ɔ, ɔborokɔɔnepo-ɔ e ba ɔbɔnsam elen na ɔ bɔ waa akpenyeetɔ ewɔrese ewɔrese ne a penna asεε-ɔ. ¹⁰ Na ɔ borɔ ekpa bɔye kemaa mɔ ne ɔ nya-ɔ se bɔ penna bamɔ ne bɔ maa nya nkpa na kukyure ne a moɲ de kεε-ɔ. Bɔ maa nya nkpa na kukyure amɔ bɔ lee aneɲ ne baa kine kasentɲ-o kekpa-ɔ se. N gye aneɲ se, weete Wuribware a morɔwe bamɔ. ¹¹ Amɔse-ɔ ne Wuribware a sa ne ba nu, na ba kɔre ayeba asen ba gyi. ¹² Amɔ lalalowe-ɔ e gye feyε Wuribware i bu bamɔ ne bɔ moɲ kɔre kasentɲ-o gyi, ne ebɔye kɔwaa bɔ bamɔ kɔne-ɔ kepɔ.

Mone e gye asεε ne Wuribware fɔɲfɔɲ a lee-o

¹³ Amaa mone ferasa, mɔ kosobεε-ana, mone se-ɔ, a tiri feyε ane sa Wuribware anse, a lee feyε ane nyanpe Wuribware e kpa mone asen, ne oo lee mone haree san ne ɔ twee kaye-ɔ feyε mon' kɔre kasentɲ-o gyi, na Wuribware a kufwiɲe timaa-o nya sa mone nkponɔfwiiri. Mfaanεε ne ɔ morɔwe mone. ¹⁴ San ne ane a bɔ tɔwe asen timaa bɔ lee Yeesuu kuɲu si gywii mone-ɔ, Wuribware a tee mone feyε mon' nya nyure ne ɔ kyɔ lee mone feyε mon' nya-ɔ, na mon' bee nya ane nyanpe Yeesuu Kristoo kedabe-ɔ kɔkɔ. ¹⁵ Amɔse-ɔ ane kosobεε-ana, mon' kra kasentɲ ne ane a bɔ kaapo mone-ɔ-rɔ kenken. Abwaresen ne ane a ba kanɔ bɔ tɔwe bɔ kaapo mone-ɔ, na amɔ ne ane a kyɔrεε amɔ ewɔre bɔ kyɔɲwe mone-ɔ ne n de. ¹⁶⁻¹⁷ Na nkee ane e kore Wuribware feyε ane nyanpe Yeesuu Kristoo na ane se Wuribware sa mone wɔre na keyaalen, na mon' nya dee waa ketɔ ne ki bware-o, na mon' dee tɔwe asen ne a bware-o san kemaa. A lee feyε bamɔ ya kpa ane asen, ne baa sa ane nkponɔ na temaa ne a moɲ de kεε-ɔ.

3

Aneɲ ne mon' kore Wuribware sa ane-ɔ

¹ Nkee ane kosobεε-ana, mon' kore Wuribware sa ane feyε ane nya eyee neenεε yɔ ton kemaa menan menan ya tɔwe ane nyanpe kuɲu si asen, na a nya sanne-rɔ ya fɔ ton kemaa, na bamɔ ne ba nu amɔ-ɔ kɔre kra-rɔ gya amɔ se feyε mone-ɔ. ² Mon' bee kore Wuribware feyε o lee ane lee asεε bɔye na aborokɔɔnepo kesaree-rɔ, a lee feyε n gye ɔkemaa ne o nu asen-ɔ e gye ne ɔ kɔre a o gyi.

³ Amaa mone ferasa, ane nyanpe a gye kasentɲ gyipo-ɔ se-ɔ, ɔ sa mone keyaalen, na o kuɲ mone lee mone lee ɔbɔnsam kesaree-rɔ. ⁴ Ane ferasa, ane nyanpe a sa ne ane a kɔre gyi feyε mbeyɔmɔ mone e waa ketɔ ne ane a bɔ sa mone feyε mon' waa-ɔ, na mone e kya se a mon' waa aneɲ mɔ bɔ yɔ.

⁵ Nkee ane e kore ane nyanpe nee feyε ɔ kaapo mone, na mon' nu aneɲ ne Wuribware e kpa mone asen bweetɔ-ɔ, na aneɲ ne Kristoo a gyi kanyite awɔrefɔɔ-rɔ-ɔ.

Mone ma waa worɔgya

⁶ Mbeyɔmɔ, ane kosobee-ana, ane i yii mone se ane nyanpe Yeesuu Kristoo kenyare-ro feye mone ya nu mone kosobee Kristoonyi ko ne o de worɔgya, ne ɔ mon gya ekpa ne ane a kaapo mone-ɔ se, mone aa mɔ ma nare. ⁷ Mone fɔnfɔn nyi damenanse feye a tiri feye mon' kase ane ne ane a ba mone ase bo kyena-ɔ-ro. Ane mon waa worɔgya. ⁸ Ane de ne mone nyi feye ane mon kyaare mone kɔre ateese gyi, ane a sɔ gyi nee. Amaa ane a sun ane fɔnfɔn kusun mpase na kanye nee, kpa atanne bo bera ane eyee, na ane ma nya taa tɔraa bo dɔnɔ mone se. ⁹ A mon gye feye ane mon de kpa feye ane kɔre ateese lee mone ase. Amaa ane a waa ane nee na mon' nya gya ane ekpa-ɔ se. ¹⁰ A lee feye san ne ane bo mone ase-ɔ, ane a da kekpare ko feye, “Ɔkɛmaa ne ɔ maa kpa kusun-o, bo ma sa mɔ ateese a o gyi.”

¹¹ Amaa mbeyɔmɔ ane a nu feye boko bo mone-ro, ne bo de worɔgya. Bo maa waa asun kemaa, amɔ asese asen-no kenare lweero dooo. ¹² Ane a asese-ɔ, ane de ane nyanpe Yeesuu Kristoo kenyare ane e kore bamo nee feye bo kyuwowi bamo anaregyi-o, na bo waa dinɔ, na bo sun kusun kpa kotoko bo kee bamo eyee.

¹³ Amaa mone, ane kosobee-ana-ɔ fɛraa, mone ma tɔwe feye mone a kpone na itimaa beee kedamenanse kowaa se. ¹⁴ A taare a a waa feye oko bo-ro mfen ne mɔ fɛraa maa gya asen ne ane a kyoree wore mɔ-ro bo kyonwe mone-ɔ se. Amɔ e gye ane fɛraa, amɔ mon' sa ane a sese-ɔ se, na mone aa mɔ ma lee kpaa seye, na ipeere nya nya mɔ. ¹⁵ Amaa mone ma kan taa sese-ɔ bo kii mone don. Mon' ka mɔ asen kpeyaa feye mone kosobee-ɔ.

Aseɔ lalowe ne ane de ane e kra mone-ɔ

¹⁶ Ane e tɔwe a ane bo gye kee feye ane e kore Wuribware ane e sa mone feye ane nyanpe Yeesuu fɔnfɔn ne ɔ gye kayeyuri sapo-ɔ sa mone kayeyuri san kemaa na keto kemaa-ro. Ane nyanpe gya mone peee kamɛɛ. ¹⁷ Amaa mbeyɔmɔ mɔ, Pɔl, fɔnfɔn de mɔ kesaree mɔ e kyoree lalowe a asen mɔ mɔ e kyonwe mone nee feye mɔ e ka mone peee mɔ kan. Mfaanɛɛ ne mɔ e kyoree mɔ e gye mɔ ewore peee kee. Na a kaapo feye wore-ɔ a lee mɔ ase nee.

¹⁸ Mɔ e kore kebwarekore feye ane nyanpe Yeesuu Kristoo yure mone peee.

1 Timotii

Wore gyenkpɛɛɛ ne Pɔɔl a kyorɛɛ bo kyonwe Timotii-o

1-2 Mo, Pɔɔl, ne ane amorɔwɛpɔ Wuribware na Kristoo Yeesuu ne ɔ gye ane temaa, ne ɔ tɔwe feye η kii Kristoo Yeesuu a ayaa-rɔ ayerepɔ-ɔ ɔko-ɔ e gye ne mo e kyorɛɛ wore mo mo e kyonwe fo, Timotii. Mo a taa fo bo kii mo gyi nee, a lee feye mo ya kya fo-rɔ, ne fo a kɔre Kristoo gyi. Mo e kore kebwarekore mo e sa fo feye ane se Wuribware na ane nyanpe Kristoo Yeesuu i yure fo, na bo morɔwe fo, na bo sa fo kayeyuri.

Anɛn ne Pɔɔl i yii Timotii si feye ɔ sa ayɛba akaapɔpɔ se-ɔ

3 Mo e kore fo, mo e kpa feye fo kyena Ifisus man-nɔ mfen feye anɛn ne mo a kyɔ tɔwe gywii fo san ne mo a yɔ Makedoniya sweere se-ɔ. Ketɔ se ne η ye fo kyena mfen-ɔ e gye feye asɛɛ ko bo mfen a asɔre-ɔ-rɔ ne bo gye ayɛba akaapɔpɔ, na fo tɔwe gywii bamo a bo yɔwe anɛn a atɔ kekaapɔ-ɔ. 4 Na fo bee tɔwe gywii bamo a bo yɔwe itee kunu na bamo kenana-rɔ adedaasen sɔswɛɛ sɔswɛɛ-ɔ, a lee feye anɛn amɔ e gye ne a ba asɛɛ ikii kigyiri, ne a bee a maa kya ɔko-rɔ a o ηu anɛn ne Wuribware e kpa feye mɔ asɛɛ kyena, na bo ηu mɔ kusun waa-ɔ. Amɔ Wuribware kɔkɔregyi wore kpen e gye ne ke e taare a ke sa a ane gyii ewaa mɔ kepre. 5 Anɛn ne kekpa e waa a ke ba bamo mbɔntɔ-rɔ se, ne η ye fo sa kanɔ a bo yɔwe anɛn a atɔ-ɔ. Na bo nya mfɛɛre timaa abɛɛ se, na bo lee mme-ro kpa abɛɛ, na bamo kɔkɔregyi nya waa kɔkyɔ. 6 Amɔ-ɔ kekaapɔ ne bokɔ a fo kpa, lee laakare lee amɔ ba gyiri ikii ne e mon de tonɔ ko-ɔ-rɔ. 7 Ba kpa a bo kii Wuribware mbraa akaapɔpɔ, amaa bamo fɔnfɔn mon nyi asɛn ne ba pee atɔ ba tɔwe-ɔ, bo maa nu amɔ asɛnkparegyi kaase.

8 Mbeyɔmɔ ane nyi feye Wuribware a mbraa-ɔ bware sa ane, amɔ sɛɛ ne ɔ kaapɔ mmɔ-ɔ mon kaapɔ kaase kyɛkyɛɛ fɛraa. 9 Anɛ bee ane nyi feye Wuribware mon ba mɔ mbraa bo sa nee feye n kye asɛɛ timaa, amaa ɔ ye n kye bamo ne baa kye mɔ mbraa-ɔ nee, na bamo ne bo maa bu mɔ-ɔ, na bamo ne ba sa sɛnsa ba kye mɔ-ɔ, na bamo ne ba waa ebɔye ewɔrese ewɔrese-ɔ, na bamo ne ba kine feye ba sun mɔ-ɔ, na bamo ne ba kyii mɔ kenyaɛ kwaakwaa-ɔ, na bamo ne ba mɔɔ bamo se-ana na bamo nyi-ana na asɛɛ ne bo tii si-o, 10 na bamo ne bo de kakyɛekpa na kanyarekpa-ɔ, na ɔnyare na ɔnyare ne ba kpa abɛɛ ba di feye kekyɛɛ na kenyaɛ-ɔ, na bamo ne ba kra bamo kosɔbɛɛ-ana ba kii anya-ɔ, na bamo ne ba ba ayɛba-ɔ, na bamo ne ba ba ayɛba iwurekpa-ɔ, na bamo ne ba waa atɔ kemaa ne a kye kasɛntin kekaapɔ-ɔ. 11 Anɛn ne mbraa-ɔ e kaapɔ-ɔ na anɛn ne asɛn timaa dabɛ ne Wuribware ne ɔ gye nyure pɛɛɛ kunu-o a taa bo sa mo-ɔ e kaapɔ-ɔ gye kɔkɔnkɔ nee.

Anɛn ne Pɔɔl a sa Wuribware anse bo lee ewɛɛ ne oo ηu mɔ-ɔ se-ɔ

12 Mo e sa ane nyanpe Kristoo Yeesuu anse feye mɔ a sa mo keyaalen, ne ɔ kɔre mo gyi, lee mo feye n sun sa mɔ. 13 Nsan-ɔ, mo a dɛɛ sa sɛnsa bo kye Kristoo, ne mo a saare mɔ, ne mo a waa asɛɛ ne bo gya mɔ ekpa-ɔ se-ɔ awɔrefɔɔ, ne mo a waa akatɔlen. Amɔ-ɔ pɛɛɛ gbaa Kristoo a ηu mo ewɛɛ, a lee feye nsan amɔ, ma kɔre mɔ mo i gyi, amɔse-ɔ mon nyi feye mo e waa ebɔye nee. 14 Kasɛntin, ane nyanpe Kristoo Yeesuu a ηu mo ewɛɛ bweetɔ bweetɔ, ne ɔ bee sa ne mo a kɔre mɔ gyi, ne mo a kpa mɔ asɛn. 15 Asɛn ko bo-rɔ, ne a gye kasɛntin, ne a bware feye asɛɛ pɛɛɛ kɔre amɔ gyi lowɛ, amɔ e gye feye Kristoo Yeesuu a ba kayɛ mɔ-rɔ a ɔ bo morɔwe ebɔye awaapɔ nee. Mo-ɔ n dɛɛ n gye ebɔye awaapɔ ɔgyɛnkpɛɛpɔ nee. 16 Amaa ketɔ se ne Yeesuu Kristoo a ηu mo ewɛɛ, ne ɔ morɔwe mo-ɔ e gye feye ɔ kpa a ɔ bo kaapɔ anɛn ne o nyite ebɔye awaapɔ bweetɔ-ɔ nee. Na ɔ nya sa a bamo ne kamɛɛ-rɔ ba ba a bo bo kɔre mɔ gyi-o nya ηkpa na kukyure ne a mon de kɛɛ-ɔ. 17 Amɔse se-ɔ, mon' sa a ane bonyaa Wuribware, na ane kyorɔ mɔ, na a mon de kɛɛ, a

lee feye m̀ò kuwure-o m̀on de kee, ne m̀ò f̀onf̀on gbaa maa bere na o wu, amaa ane m̀on kee m̀ò feraa, m̀ò-ɔ m̀ò wore kpen e gye Wuribware. Ameye.

¹⁸⁻¹⁹ Mbeyom̀o m̀o gyi Timotii, n de mbraa k̀o ne m̀o e kpa a m̀o sa f̀o, na f̀o taare l̀onj̀o ket̀o kema asoree-ɔ-r̀o mfen. Nyinji si feye san-ɔ Wuribware akyaamεε k̀o a t̀owe f̀o kunu si asen feye f̀o e den f̀o i kii Kristoo soogyaanyi, na f̀o k̀o sa m̀ò. Amose-ɔ, ane ne baa t̀owe feye f̀o waa-ɔ se, ba f̀o Kristoo kok̀oregyi na kakponofwiiri b̀o k̀o ɔbansam kenaa kenken. F̀o ma kan waa feye asese k̀o ne baa sa ne mferere b̀oye a bor̀o bam̀o anu-ro-o, ne b̀o lee ane se, bam̀o kebwaresun-no kok̀oregyi a f̀o bam̀o se-ɔ. ²⁰ Anyare anyo ne b̀o du ane-ɔ, e gye Himiniyus na Alésanda ne m̀o a gya lee mfen a asoree-ɔ-r̀o-ɔ, na a nya kaapo bam̀o kanyiasen, na b̀o ma lee t̀owe asen b̀oye b̀o kye Wuribware.

2

Ane ne asoree agyi sun Wuribware-ɔ

¹ To, ket̀o ne ke gye nkpeε ne m̀o e kore f̀o feye f̀o waa-ɔ e gye feye, san ne asoree agyi e kore kebwarekore-ɔ, na f̀o sa a b̀o sa Wuribware anse, na b̀o kore sa asese pεεε. ² B̀o kore Wuribware sa bam̀o ne b̀o de mon se keyaalen-ɔ, awure na man agyenkpeεpo-ɔ, na ane nya kayeyuri a ane b̀o sun Wuribware, na ane bu Wuribware kpa kema se. ³⁻⁴ Amo e gye ne a bware, ne a gyi ane omorowepo Wuribware akato, a lee feye ɔ kpa feye ɔ morowe akema, na ɔ sa a b̀o gyii m̀ò kasentij-o. ⁵ Kasentij m̀o e gye feye Wuribware gye akonko kpen nee, ne mbonɔ-r̀o ayerepo m̀o gye akonko, ne ɔ b̀o Wuribware na dimaadi mbonɔ-r̀o. Kristoo Yeessu wore e gye ane a sese-ɔ. ⁶ M̀ò e gye ne ɔ ba m̀ò eyee b̀o kii alonj̀o b̀o l̀onj̀o Wuribware, na ɔ nya kore asese pεεε lee ɔbansam kesaree-r̀o. Kristoo keba kaye m̀o-r̀o a kaapo nee feye san a f̀o feye Wuribware e kpa a ɔ morowe asese pεεε. ⁷ Ane se deε ne Wuribware a lee m̀o sun m̀o b̀o kyonwe feye m̀o b̀o waa m̀ò kaboo na m̀ò ayaa-r̀o ayerepo, na m̀o b̀o kii asese ne b̀o m̀on gye Yudaawuyeo akaaporo, na n t̀owe abwaresen gywii bam̀o a b̀o kore gyi, na b̀o gyii kasentij-o. Ma ba ayeba nee. Kasentij ne m̀o e t̀owe!

⁸ M̀ò beε m̀o e kpa feye, ton kema ne anyare e yase asoree ba kore kebwarekore-ɔ, b̀o kore na bam̀o kunu si m̀on de b̀oye k̀o, na kadunfwii na ikii m̀on b̀o bam̀o eyee-r̀o na kebonɔ-r̀o. ⁹ M̀ò e kpa feye akyee ma bun ato ne a sa a asese deere bam̀o bweeto-ɔ, beεε a kaapo feye ba kaapo bam̀o eyee-ɔ. Amaa b̀o baa bam̀o eyee kaase, na b̀o gyii ane ne a bware feye b̀o bun bam̀o ato-ɔ. B̀o ma njure bam̀o ipwii anjuregyi atimaa atimaa ba atetamonjta damenanse eworese eworese b̀o sowe sowe-r̀o. B̀o ma bun ato timaa feye atanne pipee ato beεε atangyi toresese yawo lensε b̀o kaapo bam̀o eyee. ¹⁰ N gye ato bunse timaa kibun damenanse-ɔ ne asese de b̀o bonyaa akyee, amaa b̀o lee ane ne ba waa kedamenanse, ne b̀o gya ekpa timaa ne akyee ne ba sun Wuribware-ɔ gya se-ɔ se.

¹¹ San kema ne asese e kaapo abwaresen-ɔ, akyee waa dinj a b̀o suye amo, na b̀o bu asoree agyenkpeεpo-ɔ. ¹² Ket̀o se ne m̀o a t̀owe amo-ɔ e gye feye, m̀on sa kpa feye akyee kaapo ato, beεε b̀o nya anyare se keyaalen, amaa b̀o waa dinj. ¹³ B̀o lee feye san ne Wuribware a tweε sese-ɔ, anyare-ɔ ne ɔ gye nkpeε tweε pweε ne ɔ deε tweε akyyee-ɔ m̀o. ¹⁴ San ne ɔbansam a waa m̀ò eyee feye kow, ne ɔ ba a ɔ b̀o penna bam̀o-ɔ, n gye anyare-ɔ ne ɔ penna b̀o waa eb̀oye-r̀o, amaa akyyee-ɔ ne ɔ waa ane. ¹⁵ Amaa akyyee ya yere-r̀o kore Yeessu gyi, ne ɔ kpa m̀ò kosobeε-ana, ne o te b̀o sa Wuribware, ne m̀ò ya baa m̀ò eyee kaase, Wuribware e morowe m̀ò, ne ɔ kowe nyaagyi nkpa na alanfiya-ro.

3

Asoree abrese asen

¹ A gye kasentij nee feye bam̀o a t̀owe feye akema ne ɔ kpa feye o kii asoree obrese-ɔ, ɔ kpa kusun timaa nee. ² To, m̀ò ne o bware feye ɔ waa asoree obrese-ɔ e gye ak̀o ne ɔ gye sese timaa-o, ne o de ka konko kpen-o, na ak̀o ne o de mferere, ne o nyi m̀ò eyee ekra

nɛɛnɛɛ, nɛ m̀d̀ kakyɛna-r̀ɔ̀ b̀ɔ̀ dan-ɔ̀, na ɔ̀k̀ɔ̀ nɛ ɔ̀ kra afɔ̀ m̀d̀ ayɛ nɛɛnɛɛ-ɔ̀, na ɔ̀ taare a ɔ̀ kaapo abwareseɛn nɛɛnɛɛ-ɔ̀. ³ Ɔ̀k̀ɔ̀ nɛ a bware feyɛ ɔ̀ waa asɔ̀rɛɛ ɔ̀brɛsɛ-ɔ̀ ɛ gye m̀d̀ nɛ ɔ̀ m̀ɔ̀n gye ɔ̀tabwɛɛpɔ̀-ɔ̀, nɛ m̀d̀ dun maa fwii m̀d̀ bɛɛkɔ̀-ana sɛ-ɔ̀, amaa nɛ o yuri m̀d̀ ɛyɛɛ-ɔ̀, nɛ ɔ̀ maa kpa ɛkɔ̀-ɔ̀, nɛ m̀d̀ akatɔ̀ maa pee atanne sɛ-ɔ̀. ⁴ Asɔ̀rɛɛ ɔ̀brɛsɛ ɛ gye ɔ̀k̀ɔ̀ nɛ ɔ̀ taare ɔ̀ deere m̀d̀ ka na m̀d̀ gyi-ana sɛ nɛɛnɛɛ, nɛ m̀d̀ gyi-ana i bu m̀d̀ kpa kemaa sɛ-ɔ̀. ⁵ A lee feyɛ ɔ̀k̀ɔ̀ ɛ ma taare a ɔ̀ deere m̀d̀ fɔ̀nɔ̀n lɔ̀n-nɔ̀ awuye si, emene nɛ ɔ̀ waa a ɔ̀ taare deere Wuribware a asɔ̀rɛɛ asesɛ-ɔ̀ sɛ? ⁶ A m̀ɔ̀n bware feyɛ b̀ɔ̀ taa ɔ̀k̀ɔ̀ nɛ ɔ̀ m̀ɔ̀n kii Kristoonyi kyee-o b̀ɔ̀ waa asɔ̀rɛɛ ɔ̀brɛsɛ. N gye anɛn, ɔ̀ kaapo m̀d̀ ɛyɛɛ, na Wuribware bu m̀d̀ kɛpɔ̀ feyɛ anɛn nɛ oo bu Ɔ̀bɔ̀nsam kɛpɔ̀-ɔ̀. ⁷ Asɔ̀rɛɛ kɛbrɛsɛ bware b̀ɔ̀ sa ɔ̀k̀ɔ̀ nɛ kawu si asesɛ pɛɛɛ ɛ bɔ̀nyaa m̀d̀-ɔ̀ nɛɛ. N gye anɛn, ɔ̀ lee a ɔ̀ lee da Ɔ̀bɔ̀nsam a katɛɛ nɛ ɔ̀ swɛɛ b̀ɔ̀ beya m̀d̀-ɔ̀-r̀ɔ̀, na ipeere gyi m̀d̀.

Asɔ̀rɛɛ akyarɔ̀pɔ̀ asɛn

⁸ A bware feyɛ asɔ̀rɛɛ akyarɔ̀pɔ̀ m̀ɔ̀ nya daa timaa, na b̀ɔ̀ gya kasɛntin ɛkpa sɛ, na b̀ɔ̀ ma waa nnɔ̀ nnyɔ̀ nnyɔ̀ awuye, na b̀ɔ̀ ma waa atabwɛɛpɔ̀, na bamɔ̀ akatɔ̀ ma pee atanne sɛ. ⁹ B̀ɔ̀ kɔ̀rɛ atɔ̀ nɛ anɛ asɔ̀rɛɛ awuye ɛ kɔ̀rɛ anɛ i gyi-o gyi kasɛntin si, atɔ̀ nɛ aa kweɛrɔ̀, nɛ mbɛyɔ̀mɔ̀ Wuribware a lee b̀ɔ̀ kaapo anɛ-ɔ̀. ¹⁰ Anɛn a asɔ̀rɛɛ akyarɔ̀pɔ̀-ɔ̀, fɔ̀ deere bamɔ̀ kɛbɔ̀rɔ̀gyi-ro pweɛ, nɛ sɛyɛ ɛ ma tii kpa, amɔ̀ fɛraa na fɔ̀ sa bamɔ̀ kpa a b̀ɔ̀ waa asɔ̀rɛɛ akyarɔ̀pɔ̀. ¹¹ Anɛn dɛɛ nɛ bamɔ̀ ka-ana m̀ɔ̀* nya daa timaa, na b̀ɔ̀ ma kyii bamɔ̀ bɛɛkɔ̀-ana. A bware feyɛ b̀ɔ̀ nya mfɛɛrɛ, na b̀ɔ̀ gyi kasɛntin kɛtɔ̀ kemaa-r̀ɔ̀. ¹² A tiri feyɛ asɔ̀rɛɛ akyarɔ̀pɔ̀ kemaa gye sɛsɛ nɛ o de ka kɔ̀nkɔ̀ kpen-o, nɛ ɔ̀ taare ɔ̀ deere m̀d̀ gyi-ana na m̀d̀ lɔ̀n-nɔ̀ awuye si nɛɛnɛɛ-ɔ̀.

¹³ Anɛn sɛ-ɔ̀ m̀d̀ ya waa Wuribware kusun nɛɛnɛɛ, asesɛ ɛ bɔ̀nyaa m̀d̀ bweɛtɔ̀, na ɔ̀ taare tɔ̀wɛ Kristoo Yeesuu kunu si asɛn laman-nɔ̀, na kufu m̀ɔ̀n de m̀d̀.

Kasɛntin dabe-ɔ̀

¹⁴ M̀ɔ̀ a dɛn kyɔ̀rɛɛ wɔ̀rɛ m̀ɔ̀ b̀ɔ̀ kyɔ̀nɔ̀wɛ fɔ̀-ɔ̀ fɛraa, n de tɛmaa feyɛ m̀ɔ̀ ɛ ba a m b̀ɔ̀ nɔ̀ fɔ̀ mbɛyɔ̀mɔ̀. ¹⁵ Nɛ m̀ɔ̀ ya kan kyee nɛɛ aaa, amɔ̀ fɛraa wɔ̀rɛ m̀ɔ̀ ɛ sa a fɔ̀ gyii anɛn nɛ anɛ Kristoo awuye ba daa timaa b̀ɔ̀ kyɛna Wuribware a lɔ̀n-ɔ̀-r̀ɔ̀-ɔ̀, kaase ɛ kaapo feyɛ Wuribware nɛ m̀d̀ wɔ̀rɛ dooo i de nkpa-ɔ̀ asɔ̀rɛɛ-ɔ̀. Asɔ̀rɛɛ m̀ɔ̀ ɛ gye nɛ a sa nɛ kasɛntin-o yɛrɛ. ¹⁶ Kasɛntin m̀ɔ̀ nɛ kaa dɛɛ kweɛrɔ̀, nɛ mbɛyɔ̀mɔ̀ anɛ a nu kamɔ̀ kaase-ɔ̀ kyɔ̀ bweɛtɔ̀.

Kamɔ̀ ɛ gye feyɛ, oo lee m̀d̀ ɛyɛɛ
 feyɛ sɛsɛ dimaadi-o b̀ɔ̀ kaapo anɛ.
 Nɛ Wuribware a kufwiinɛ timaa-o a kaapo
 anɛn nɛ ɔ̀ prɛ Wuribware-ɔ̀.
 Nɛ Wuribware mbɔ̀-ɔ̀ a nɔ̀ m̀d̀.
 Nɛ kayɛ-r̀ɔ̀ asesɛ a nu m̀d̀ kunu si asɛn timaa kɔ̀tɔ̀wɛ,
 nɛ baa kɔ̀rɛ m̀d̀ gyi.
 Nɛ lalalɔ̀wɛ-ɔ̀ oo kinɛni ya kyɛna
 m̀d̀ kɛdabe-ɔ̀-r̀ɔ̀ Wuribware sɛ.

4

Sa ayɛba akaapɔ̀pɔ̀ sɛ

¹ To, Wuribware a kufwiinɛ timaa-o a kaapo anɛ feyɛ san kɔ̀ ɛ ba na asesɛ kɔ̀ kine kasɛntin-o, na b̀ɔ̀ gya ayɛba nɛ Ɔ̀bɔ̀nsam ɛ kaapo-ɔ̀ sɛ. ² Anɛn a atɔ̀ kɛkaapo-ɔ̀ a lee ayɛbapɔ̀ na nnɔ̀ nnyɔ̀ nnyɔ̀ awuye asɛ nɛɛ. Anɛn a asesɛ-ɔ̀ mfɛɛrɛ a wu feyɛ sɛsɛ kayɔ̀wɔ̀rɛ tɔ̀n kɔ̀ nɛ kaa wu-o. ³ Anɛn a asesɛ-ɔ̀ ɛ kaapo feyɛ a m̀ɔ̀n de kpa feyɛ ɔ̀k̀ɔ̀ waareɛ, nɛ b̀ɔ̀ bɛɛ ba kisi ateese kɔ̀ kigyi. Wuribware m̀ɔ̀ a tweɛ ateese m̀ɔ̀ nɛɛ a bamɔ̀ nɛ ba kɔ̀rɛ m̀d̀ ba gyi, nɛ b̀ɔ̀ nyi kasɛntin-o nya gyi amɔ̀, na b̀ɔ̀ sa m̀d̀ anɛsɛ. ⁴ A lee feyɛ kɛtɔ̀ kemaa nɛ

* **3:11** Bɔ̀kɔ̀ yɛ akyɛɛ m̀ɔ̀ ɛ gye asɔ̀rɛɛ akyarɔ̀pɔ̀.

Wuribware a twee-ɔ bɔ dan, aneɲ se-ɔ bamo ya nya aneɲ a atɔ-ɔ, bɔ sa Wuribware anse, na bɔ ma kan kine amo kigyi. ⁵ Amose se-ɔ, Wuribware a tɔwe feye, ane ya sa mɔ anse na kusun wee ateese kema se, ateese-o e waa atimaa a sa ane a ane gyi.

Aneɲ ne a bware feye Timotii waa-ɔ

⁶ Fo ya kaapo fo beeko-ana asoree agyi, amo fo i kii Kristoo Yeesuu akyarapo timaa. Na fo bɔ kaapo feye fo a nu kasentij ne ane a kore gyi, ne fo a gya kamo se lee haree san-ɔ. ⁷ Amaa fo ma ba fo mfeere bɔ dɔɲɔ itee ne e maa sa mfeere timaa-o si. Suye kakyena timaa ne ka gyi Wuribware akatɔ-ɔ. ⁸ Fo i soori fo e sanje eyee-ro kake kema, a bware, amaa fo ya suye aneɲ ne fo e kyena na a gyi Wuribware akatɔ-ɔ, a bware fee ketɔ kema-ro, a lee feye sese kema ne ɔ waa amo-ɔ de nkpa na nyure lee mbeyomɔ bɔ yo nsu peee. ⁹ Aneɲ a asen-ɔ gye kasentij, amose-ɔ asese peee taa feye a gye kasentij, na bɔ kore amo gyi. ¹⁰ Ketɔ se ne ane e len ane eyee ane i sun kenken-o e gye feye ane a ba ane temaa peee bɔ dɔɲɔ Wuribware ne mɔ wore dooo i de nkpa-ɔ, ne ɔ gye akema amorowe-ɔ se. Amaa kasentij si feraa, ɔ morowe bamo ne ba kore mɔ ba gyi-o nee.

¹¹ Sa bamo mbraa mɔ, na fo kaapo aneɲ a atɔ mɔ. ¹² Fo ma kan sa a akɔ nya fo kuɲu si kesen kotowe, na, fo a gye keyaafore-ɔ se, a sa a bɔ ma bu fo, amaa baa fo eyee kaase fo senja sase-ro na fo kakyena-ro, na bɔ kote fo. Sa a fo kakpon-ro fwiiri, na fo kokoregyi waa kokyɔ, na fo lee kame-ro kpa akoregyipɔ-ɔ asen, na bɔ nya suye amo-ɔ peee lee fo ase, na bɔ dee ba aneɲ a daa timaa-o bɔ kyena. ¹³ Pwee na n de ba fo ase-ɔ, nya san a fo bɔ kare abwaresen wore-ɔ gywii asoree agyi-o laman-ro, na fo tɔwe abwaresen, na fo kaapo bamo Wuribware asen. ¹⁴ Nyinji si feye san-ɔ asoree abrese ko a ba asaree bɔ dɔɲɔ fo kuɲu si yure fo, ne Wuribware a borɔ mɔ akyaamee ko se tɔwe feye ɔ sa fo aketɔ ko, na fo taare waa mɔ kusun. Amose-ɔ, fo ma kine aketɔ amo, na fo ma waa worɔgya. ¹⁵ Dee fa amo-ɔ mfeere, na fo dee waa atɔ, na akema nyu aneɲ ne fo a yo se fo kebwaresun-o-ro-o. ¹⁶ Amaa sa fo kakyena-ro na ketɔ kema ne fo e kaapo-ɔ se. Dee kya se gya ekpa mɔ se kenken, a lee feye fo ya waa aneɲ, fo e morowe fo fɔɲfɔɲ eyee na bamo ne bɔ gya fo kan se-ɔ.

5

Abrese na akpenlekyee asen

¹ Mbeyomɔ, fo ma kan ba akatɔ bɔ saa anyanbese-ɔ, amaa yuri ase sa senja gywii bamo feye fo se-ana-ɔ. Waa ayaafore-ɔ feye aneɲ ne fo e waa fo fɔɲfɔɲ fo daa-ana-ɔ de. ² Na fo waa akyeebre-ɔ feye aneɲ ne fo e waa fo nyi-o de, na fo taa kakpon timaa bɔ kra akyeepe na mbregyii-o feye aneɲ ne fo e kra fo pekyee-ana-ɔ de.

³ Bamɔ ne bɔ gye akpenlekyee kasentij, ne bɔ te bamo eyee se, ne bɔ mon de bokɔ a bɔ deere bamo se-ɔ feraa, nyu bamo ewee bu bamo, na fo deere bamo se neene. ⁴ Amaa kpenlekyee ko e gye ne mɔ i de agyi beee nkɔ anana, amo feraa a bware feye agyi na anana-ɔ waa aneɲ ne abwaresen-ɔ e kaapo feye bɔ waa sa bamo akowebere-ɔ. Bamɔ ya waa amo-ɔ, amo-ɔ a kaapo nee feye kedeere ne bamo akowepo a deere bamo nsan ne bɔ gye nyaagyi-o, amo kokɔ ne ba ka ba teere mbeyomɔ-ɔ. Amɔ mfaane-ɔ mɔ e gye ne a gyi Wuribware akatɔ-ɔ. ⁵ Kpenlekyee kasentij ne ɔ mon de akɔ ne ɔ deere mɔ se-ɔ taa mɔ temaa bɔ dɔɲɔ Wuribware se nee, na ɔ mɔraa se kore kebwarekore mpase na kanye feye Wuribware kya mɔ-ro. ⁶ Amaa kpenlekyee ne o te ɔ waa ketɔ ne ɔ kpa-ɔ e nyera mɔ eyee, o du nee feye mɔ a wu-o. ⁷ Sa asoree agyi-o mbraa bɔ lee aneɲ a atɔ mɔ se, na akɔ ma nya porɔ kpenlekyee a agyi-o na anana-ɔ amo-ɔ se. ⁸ Amose-ɔ akɔ e ma deere mɔ fɔɲfɔɲ asese se, fɔɲfɔɲ mɔ lɔɲ-nɔ asese, a du nee feye mɔ a kine feye ɔ ma lee kore Wuribware a o gyi-o. Aneɲ a sese a ebaye-ɔ gbaa kyɔ mɔ ne ɔ kyɔ ɔ maa kore o gyi-o lee.

⁹⁻¹⁰ Okyee kema ne ɔ gye kpenlekyee, ne oo gyi nsu adusiye, ne ɔ bɔ asoree-ɔ-ro, ne ɔ mon lee mɔ kuri kame-ɔ dooo kenya ne fo kyoree waa asoree wore-ɔ-ro feye ɔ gye

asoree kpenlekyee. Amo ne a bee a tii si-o e gye feye a tiri feye asese nyi kpenlekyee amo feye o waa itimaa. Anen a kpenlekyee-o, a bware feye o gye mo ne o bera mo nyaagyi neenee, ne o dan o de daa timaa-o. A bee a tiri feye o waa oko ne o kra afo neenee mo aye, ne o fwee Wuribware asese ayaa se, ne o kya bamo ne asen e to bamo-o-ro, ne mo akato i pee kusun kemaa timaa mo ne ke bo-ro-o se.

¹¹ Amaa fo ma kan taa akpenlekyee ne bo mon bere-o anyare bo tii amo ne a bo asoree a wore-o-ro-o se. A lee feye bamo a bo kii akpenlekyee, ne baa towe bo beya bamo aa Kristoo mbonro-ro feye bo maa lee waaree-o, keto maa kyee na bamo mferere kyuwowi, ba yoro we awaareye. ¹² Amo ya ba anen, amo baa waa boye bo lee anen ne baa lanje kan feye bo maa lee gya Kristoo si-o si. ¹³ Nkee daa ne baa nya-o e gye feye bo maa lee sun asun kemaa, amo kulwee asese elon-no lee, na asese kikyii, na bo maa gyi bamo ayaa-ro asen, na ba towe asen ne a mon bware-o. ¹⁴ Amo-o se-o, mo e towe mo i gywii anen a akpenlekyee ne bo mon tee kii akyeebres-e-o feye bo bee waaree, na bo kowe nyaagyi, na bo deere bamo elon se, na bo ma sa a ane adon nya kpa towe bamo kunu si asen boye. ¹⁵ A lee feye akpenlekyee ko a kyoo taa bamo eyee sa Obansam. ¹⁶ Lalowe, okyee ne o gye Kristoonyi-o i de akpenlekyee mo kokowebere-ro, amo feraa o kya bamo-ro, na bo ma nya taa kekpone bo donno asoree agyi si. Okyee-o ya waa anen feraa, asoree awuye e taare a bo nu deere akpenlekyee ne bo mon de akrapo-o.

¹⁷ To, mbeyamo, asoree abrese mo, bamo ya sun kusun timaa feye anen ne abrese sun-o, amo feraa asoree agyi sa bamo kakaka iluwi enyo enyo kan se. Asoree abrese ne ba pee akato kenken ba towe abwaresen, na ba kaapo asese abwaresen-o asen ne mo e towe-o.

¹⁸ A lee feye baa towe abwaresen wore-o-ro feye,

“Fo i de naate fo i kyikye yaabraa se fo i lee ayaabraagyi-o,
fo ma kan nure mo kan se, na o ma nya amo ako wo.”*

Keto ne ke bee ki tii si-o e gye feye,

“Okemaa ne o sun kusun-o de kakaka.”*

¹⁹ Oko ya poro obrese kesen ko se gywii fo, fo ma kan nu mporo amo, amo abee anyo beee asa a poro kesen amo se pwee na fo dee kore gyi.* ²⁰ Amaa asoree abrese-o oko e maa se o waa eboye, teeraa mo asoree agyi-o akato-ro, na a nya yii bamo ne baa san-o se.

²¹ Wuribware na Kristoo Yeesuu na Wuribware mbo timaa ne oo lee feye mo kame-ro awuye-o kenya-ro ne mo e towe amo mo i gywii fo feye fo gya mbraa mo ne mo a towe-o se, fo ma kan tenji-ro, na fo deere akato-ro waa kotoko kekpa se. ²² Fo ma kan kokose feye fo e ba asaree a fo bo donno oko kunu si yure mo ba mo bo kii asoree abrese-o oko. N gye anen, ne anen a sese-o e gye oboyewaapo, ba poro fo. Amose-o, lee fo eyee lee eboye kemaa kowaa-ro.

²³ Eheene, mo a bee nyinji amo-o se. Fo a taare fo e lo kame-ro menan menan-o se-o, fo ma lee nuu nkyu wore, amaa nuu nta kafwee, na n taare kya fo kame-ro.

²⁴ To, bee bo lee anen ne fo i lee fo eyee a fo lee boko eboye-ro-o asen. Asese ko eboye maa kweero, amose-o, asese nyi bamo eboye ne baa waa-o asen pwee na oko dee taa bamo yaa asoree abrese-o akato-ro, na asen-o kigyii dee fo. Amaa boko feraa bamo eboye e kweero nee, ne kame-ro pwee na e dee lee kawu. ²⁵ Amose-o anen dee ne kusun timaa kemaa e lee ifuri, ne kemoo ya kweero gbaa, ke e lee kawu.

6

Anyaa asen

* 5:18 Mbraa kebeesa 25.4.

* 5:18 Lukas 10.7.

* 5:19 Mbraa kebeesa 19.15.

¹ Anya a kebegya-ɔ se feraa, bo bu bamo anyanpe kpa kema se, na oko ma nya towe asen boye bo kye Wuribware kenya na ane ato kekaapo-ɔ. ² Anya ne bo bo Kristoo awuye anyanpe kesaree-ro-ɔ ma kan fa feye bamo aa bamo anyanpe a kii Kristoo awuye-o si-o, ba ba bamo akato a bo bo saa bamo. Keto ne bo waa-ɔ e gye feye bo sun anen a anyanpe-ɔ gbaa neenee, a lee feye bamo ne ba sun ba sa-ɔ gye Kristoo awuye ne Wuribware e kpa bamo asen-ɔ nee. Kaapo bamo, na fo sa a bo nu anen a asen amo kaase.

Bamo ne ba kaapo eyee-ɔ, ne bamo akato a pee atanne se-ɔ asen

³⁻⁴ Oko e bo asoree-ɔ-ro, ne mo ya kaapo kekaapo ne ko kwee kemo ne ane e kaapo-ɔ-ro, ne mo e mon sure kasentij ne ane nyanpe Yeessu Kristoo a kaapo-ɔ se, ne ɔ bee ɔ maa kore keto ne ke gye kebwaresun-o o gyi-o gye keseborolen wuye nee, ne ɔ bee ɔ mon nyi seye. Anen a sese-ɔ e lo ebon nee, ne o de ikii ɔ maa nu asen kaase. Anen se-ɔ, mo e gye ne ɔ sa a bokoko ne bamo mfere mon du kyekyee, ne bo mon de kasentij-o i gyiri ikii, ne ba ka kokwee, ne ba kpa ekɔ, ne ba saare asese, ne bo naa ba towe nsenje bamo kosobe-ana kamae. ⁵ Bokoko mfere e gye feye kebwaresun gye kpa ko ne ba taare a bo bo-ro se bo nya atanne-ɔ nee.

⁶ Kasentij si feraa, kebwaresun de tonɔ, amaa bamo ne bamo akato i gyi ato kafwee ne bo kyɔ bo de-o si-o e gye ne ba nya tonɔ amo. ⁷ Bamo ya kowe sese, ɔ mon de seye o tii mo eyee se ɔ ba kaye mo-ro, ne anen dee ne, mo ya wu, ɔ mon de seye o tii mo eyee se ɔ ya. ⁸ Amose se-ɔ, ane i de ateese gyise na ato bunse, a baare sa ane. ⁹ Amaa okema ne ɔ kpa feye o kii ato wuye-o, Obansam e kyɔ mo-ro a ɔ kee. Na mfere ke-mon-de na mfere boye kefa kra mo katere-ro, na a sa a nkee ɔ pan keto kema. ¹⁰ A lee feye katannekpa e gye eboye peee mo kunu, amo aa eboye e naa. Bokoko a kpa atanne bweeto-ɔ se-ɔ, baa yowe Kristoo kokoregyi-o. Amo lalowe-ɔ, bamo nkponɔ maa yuri bamo, ne dun e tenje bamo.

Asen ne a gye kee-ɔ

¹¹ Amaa fo, Timotii, ne fo gye Wuribware sese-ɔ, fo ma gya amo-ɔ se, kwaye amo. Keto ne fo waa-ɔ e gye feye fo len eyee waa itimaa, na fo sun Wuribware, na fo kore mo gyi, na fo kpa fo beeko-ana, na fo nya kanyite, na fo yuri fo eyee. ¹² Kristoonyi kakyena du nee feye sese a ko kenken o buwi ɔ kpa Wuribware a ekpa timaa-o, na fo da enan se a fo nya nkpa na kukyure ne a mon de kee-ɔ. Nkpa amo ne Wuribware a tee fo feye fo bo kore, san ne fo a lee towe asese akato-ro feye fo a kii Kristoonyi-o. ¹³⁻¹⁴ Mo e towe mo i gywii fo, Wuribware ne ɔ sa keto kema nkpa-ɔ akato-ro, na Kristoo Yeessu akato-ro, Yeessu ne kufu mon nya mo feye ɔ yere Gominaa Pontiyus Pilat akato-ro gyi kasentij bo lee mo fonfon kunu si-o, ne n de, mo e towe mo i gywii fo feye fo gya mo mbraa-ɔ se, na fo ma lwii kamae, na oko ma poro fo mmɔ se. Na fo waa anen bo fo kake nsi ne ane nyanpe Yeessu Kristoo bee ɔ ba kaye mo-ro-ɔ. ¹⁵ Yeessu keba amo-ɔ, Wuribware e gye ne ɔ towe feye san a fo feye ɔ ba pwee na ɔ dee ba, Wuribware ne ɔ gye nyure peee kunu-o, owure ne keyaalen peee bo mo kesaree-ro-ɔ, ne ɔ gye awure peee-ro owure-o na anyanpe peee-ro nyanpe-ɔ. ¹⁶ Mo wore kpen e gye ne ɔ maa wu. O te kelanjer-ro nee, ne keto a lanje-ro ke e towe, oko maa taare a ɔ deere mo. Ne oko mon tee nu mo, anen dee ne oko maa taare a o nu mo. Ane bonyaa mo, mo e gye adabe ne ɔ bo len nsu peee. Ameye.

¹⁷ Towe gywii ato awuye feye bo ma kan kaapo bamo eyee, na bo ma ba eyee bo donjo ato se, a lee feye ato e fo. Amaa bo ba temaa bo donjo Wuribware se, mo e gye ne o bunji kakpono-ro ɔ sa ane keto kema, na ane akato nya gyi. ¹⁸ Bee towe gywii bamo feye bo waa itimaa, na bo sa a bamo kedamenanse fo feye anen ne bamo ato ta-ɔ dee, na bo bunji bamo nkpono-ro ke ato. ¹⁹ Bamo ya waa amo-ɔ, ba nya kotoko a bo bo beya sa bamo eyee, n gye atanne feraa nee, amaa a gye kapotee ne ba yere se a bo bo nya nkpa na kukyure ne a mon de kee-ɔ kasentij.

²⁰ Timotii, deere ketɔ ne Wuribware a taa bo waa fo kesaree-rɔ-ɔ se neenene. Na fo kwaye esensa na ikii na atɔ kekaapo ne bokɔ e tee feye kanyiasen-ɔ. A lee feye a maa kaapo kanyiasen ko peee, ne a bee a moŋ lee Wuribware ase. ²¹ Anen a asese-ɔ ye bamo feraa, bo de kanyiasen amo, amaa baa waa anen ne baa fo kasentiŋ-o na kokoregyi a ekpa-ɔ se-ɔ.

Wuribware yure fo.

2 Timotii

Wore nyasepo ne Pɔl a kyore bo kyonwe Timotii-o

1-2 Mo, Pɔl, ne Wuribware a lee feye η kii Kristoo Yeesuu a ayaa-rɔ ayerepo-ɔ ɔko, na n tɔwe ηkpa ne Wuribware a tɔwe bo beya feye ɔ yere Kristoo Yeesuu si a ɔ bo sa asese-ɔ e gye ne mo e kyore wore mo mo e kyonwe fo, Timotii, ne mo e kpa fo asen bweetɔ, ne mo a taa fo bo kii mo gyi-o. Mo e kore kebwarekore mo e sa fo feye ane se Wuribware na ane nyanpe Kristoo Yeesuu yure fo, na ɔ morɔwe fo, na ɔ sa fo kayeyuri.

Anse na wɔre kesa

3 San kemaa ne mo e kore kebwarekore mpase na kanye-o, mo e kore mo e sa fo, na fo se, mo e sa Wuribware anse. San kemaa n de kakponɔ konko mo i sun Wuribware, feye anen ne n nana-ana a waa-ɔ deε. 4 Mo a nyinji si anen ne fo a su san ne ane a brawe abee se-ɔ. Anen se-ɔ mo e kpa feye m beε ηu fo, na mo akatɔ beε nya gyi. 5 Mo a beε nyinji kokɔregyi ne fo nana kyeese Lowis na fo nyi Yunis a kɔre Wuribware gyi-o si, ne mo a nyinji kokɔregyi kasentij ne η nyi feye fo de-o si. 6 Anen se-ɔ, mo i nyinji fo se feye san-ɔ mo a ba asaree bo dɔnɔ fo kuηu si yure fo, ne Wuribware a sa fo aketɔ ko, na fo taare waa mɔ kusun. Amose-ɔ, fo ma kine aketɔ amɔ, na fo ma sa a kufu nya fo. 7 Ketɔ se ne mo a tɔwe amɔ-ɔ e gye feye kufwiine timaa ne Wuribware a sa ane-ɔ maa sa a ane kii afupo, amaa ɔ sa ane keyaalen, na ane kpa abee asen, na ane taare kra ane eyee.

8 Amose-ɔ fo ma peere kotɔwe ane nyanpe kuηu si asen gywii asese na anen ne fo a bo kɔre ane nyanpe gyi-o. Anen ne baa tii mo bo lee anen ne n gya Yeesuu Kristoo si-o si-o, fo ma sa a ipeere nya fo, na fo tɔwe feye fo moη nyi mo. Ketɔ ne a bware feye fo waa-ɔ e gye feye fo ba keyaalen ne Wuribware e sa fo-ɔ, na mo aa fo gyi aworefoɔ ne ba sa ne Yeesuu kuηu si asen timaa atɔwepo i gyi-o. 9 A lee feye Wuribware e gye ne ɔ morɔwe ane, ne ɔ tee ane feye ane bo kyena neεneε sa mɔ. N gye sa ne ane a waa ketɔ timaa ko sa mɔ neε ne ɔ waa amɔ-ɔ sa ane, amaa ɔ kyɔ fa amɔ mfere ne feye ɔ morɔwe ane. Kasentij si pweε ne ɔ deε tweε kaye mɔ gbaa-o, Kristoo Yeesuu si ne ɔ yere bo morɔwe ane. 10 Ane deε ane moη nyi amɔ-ɔ, amɔ bo fo san ne ane nyanpe Kristoo Yeesuu a ba kaye mɔ-rɔ bo lee amɔ kaase bo kaapo ane-ɔ. Kristoo e gye ne ɔ ko gyi lowi si, ne ɔ yere asen timaa kekaapo se bo lee ηkpa na kukyure ne a moη de keε-ɔ bo kaapo ane. 11 Aseη timaa mɔ se ne Wuribware a lee mo feye η kii mɔ kabɔ na mɔ ayaa-rɔ ayerepo, na η kii mɔ ɔkaapopo tɔwe asen timaa-o gywii asese. 12 Ketɔ se ne mo i gyi aworefoɔ-ɔ neε, amɔ-ɔ peεε gbaa ipeere moη de mo. A lee feye η nyi mɔ ne mo a kɔre mɔ gyi-o, ne η nyi feye ɔ taare a ɔ deere ketɔ ne ɔ bo waa mo kesaree-rɔ-ɔ se ya bo fo san ne Kristoo beε ɔ ba-ɔ.

13 Fo, Timotii, feraa, kra kasentij asen ne mo a waa bo kaapo fo feye fo waa-ɔ-rɔ kenken. Na fo ma kan kine kokɔregyi na kekpa ne Kristoo a bo sa ane-ɔ. 14 Amaa sa a Wuribware a kufwiine timaa-o ne o te ane ηkponɔ-rɔ-ɔ deere atɔ timaa ne ɔ taa bo bɔrɔ fo-ɔ se.

15 Fo nyi feye bamo ne bo bo Asiya sweere se-ɔ peεε a sere yɔwe mo. Figeelus na Heemogenes tii bamo se. 16 Amaa Onisiforus feraa, mo e kore Wuribware feye ɔ morɔwe mɔ asese, a lee feye mɔ ya nare mo ase sa mo kakponɔkya iluwi bweetɔ. Ipeere moη nya mɔ bo lee anen ne baa tii mo-ɔ se. 17 Anen se-ɔ, mɔ a den bo fo Roma man-nɔ-ɔ, ne oo pee akatɔ buwi bo ηu mo. 18 Fo nyi damenanse atɔ demante ne ɔ waa sa mo Ifisus man-nɔ-ɔ. Mo e kore kebwarekore feye san ne ane nyanpe Yeesuu i gyi asese peεε asen-ɔ, o ηu mɔ ewee.

2

Waa siraa feye fo i gyi aworefoɔ Yeesuu si

¹ Mò gyi, fò fëraa sa a Yeesuu Kristoo ba mò nyure-o bò sa fò keyaalen. ² Atò ne fò a nu mò e tówè amò laman akatò-rò-ò, fò taa amò asen kotówè dëe bò bòrò asëse ne fò e kòrë bamò fò i gyi-o, na bamò mò bò nya nya gyii amò kotówè taa ya tówè gywii boko. ³ Amaa waa siraa feyë fò i ñu asen feyë anen ne mò i ñu-o dëe, a lee feyë fò gye Kristoo Yeesuu soogyaanyi timaa nee. ⁴ Soogyaanyi maa yò kënnaa-rò-ò ò nyòñ ò kee kamëe, a lee feyë ò kpa a ò kò na mò ògyenkpëepò akatò gyi mò se. ⁵ Anen dëe ne òñwëenanpò e mon gya kòñwëenan a mbraa-ò se, ò maa taare a ò ñwëenan gyi si nya ketannebu. ⁶ Anen dëe ne òdòpò ne ò mon bò wòrògya-ò adòteese i wuree baare, na ò nya gyi. ⁷ Fa ketò ne mò e tówè mò i gywii fò-ò mfëere, a lee feyë ane nyanpë e sa a fò nu amò-rò pëeë nëneë.

⁸ Fò ma tan Yeesuu Kristoo asen se, feyë ò lee Owure Deefid a kënana-ò-rò nee, ne mò a wu-o, ne Wuribware a kyiñji mò lee lowi-ro. Amò e gye mò kunu si asen timaa ne mò e tówè-ò. ⁹ Asen timaa mò këkaapo se ne mò i gyi awòrefò mò mbeyòmò. Ne baa kperi amò se da mò ekpëe, tii mò feyë mò a gye ebòye òwaaapo-ò. Amaa bò maa taare a bò da Wuribware asen ekpëe. ¹⁰ Amose se ne mò i nyite mò i gyi awòrefò demante mò e sa bamò ne Wuribware a lee feyë bò gye mò gyi-ana-ò, na Kristoo Yeesuu nya mòrówè bamò, sa bamò kedabë na wuraa Wuribware se, na a mon de kee. ¹¹ Kiliñ mò ne ba waa-ò gye kasentij nee feyë,

“Ane ya kperi mò se wu,
amò fëraa ane e kyena mò ase.

¹² Ane ya nya kanyite gyi awòrefò,
amò fëraa ane mò ane i kii awure mò ase.

Ne ane ya kine mò fëraa,
mò-ò mò i kine ane.

¹³ Amaa ne ane ya yówè mò kòkòrëgyi gbaa ooo,
mò fëraa de kasentij, ò maa taare a o kine ane,
a lee feyë mò e bò ane,
ne emene ne ò waa kine mò eyëe.”

Yówè asen gyegaa ne a mon de tonò-ò ikii kigyiri

¹⁴ Amose se-ò dëe nyiñji monë asòrëe agyi asen mò se, na fò yii bamò amò se tówè feyë Wuribware i ñu atò këmää ne sësë e waa-ò. Yii bamò se feyë bò ma kan kyena kwaa ba gyiri ikii ba kpa asenkpàrëgyi kaase a bò nu. Anen a atò mò mon de tonò këmää, ne kasentij si a nyera bamò ne ba nu amò-ò. ¹⁵ Len eyëe kenken sun fò kusun, na Wuribware mò akatò gyi ketò ne fò e waa-ò se, na anen a kusun ne fò a waa fò e sa mò-ò se-ò, fò ma gyi ipeere. Wuribware asen gye kasentij, amose-ò kaapo amò kyëkyëe. ¹⁶ Lee fò kanò lee esensa bòye ne e mon gye Wuribware asen-ò kesa-rò, a lee feyë anen a esensa-ò e sa ne asëse i kyurowi bamò mfëere ba lee Wuribware ase. ¹⁷ Anen a atò këkaapo bòye amò du nee feyë lò ne o gyo ò kòote-ò. Anyare anyò kò ne ba kaapo anen a atò-ò e gye Himiniyus na Filetus. ¹⁸ Baa yówè kasentij a ekpa-ò, ne ñkee ba kaapo feyë asëse kikiñji lee lowi-ro a kyò ba kyon. Anen a asen mò se-ò, baa sa ne asëse kò a yówè kòkòrëgyi. ¹⁹ Amaa Wuribware a da mò asen-ò talii nee bò yera kpun, ne ò kyòrëe bò beya feyë,

“Ane nyanpë nyi bamò ne bò gye mò lee-o,”* ne

“Òkëmää ne ò tówè feyë ane nyanpë e bò mò-ò,
amò fëraa, ò yówè mò ebòye kowaa.”

* 2:19 Anyare kèkare 16.5 (LXX).

²⁰ Mon' sa a ane taa feye atɔ wuye lɔn-nɔ o de ketɔ kemaa ne bɔ de atetɔmɔnta bɔ waa-rɔ-ɔ. Anen a atɔ mɔ atanne pipee ne baa bɔ waa amɔ akɔ, ne akɔ mɔ atanne fufuri ne baa bɔ waa amɔ. Nkee akɔ ayii ne baa bɔ seri, ne akɔ mɔ kabori ne baa bɔ pwεε. Amɔ akɔ, atɔ timaa ne bɔ de ba waa-rɔ, akɔ mɔ atɔ borɔborɔɔ ne bɔ de ba waa-rɔ. ²¹ Anen se-ɔ sese borɔborɔɔ ya lee mɔ eyee lee ebɔye-rɔ, o kii feye ketɔ ne bɔ de atɔ timaa-o ba waa-rɔ-ɔ, na o kii akpeyaa, o de ketɔ waase bɔ sa lɔn wuye-o. ²² Amose se-ɔ, Timotii, kwaye ayaafɔre a ayɔrɔwetɔ bɔye-ɔ. Na fɔ gya itimaa na kayeyuri ekpa se, na fɔ kra fɔ kɔkɔregyi-o-ro kenken. Fɔ aa asese ne ba kpa abεε, ne bɔ de kakponɔfwiiri ba su ba kpa Wuribware kekya-rɔ-ɔ a dee nare. ²³ Amaa m beɛ mɔ e tɔwe mɔ i gywii fɔ feye fɔ ma benɔaa asen gyegaa ne a mɔn de kaase-ɔ, a lee feye asen toritori anen e ba ikii na ekɔ. ²⁴ Oko ne o sun ɔ sa ane nyanɔpe Yeesuu-o ma kan kɔ ekɔ. Amaa ketɔ ne ɔ waa-ɔ e gye feye o yuri eyee, na ɔ baa mɔ eyee kaase sa asese pεεε, ne mɔ e kaapo abwaresen-ɔ mɔ, ɔ nya kanyite, na ɔ kaapo amɔ nεnεε. ²⁵ O yuri ase lɔnɔ mɔ apɔrɔpɔ ne bɔ yere bɔ kye mɔ-ɔ bɔ yera ekpa timaa si, na Wuribware ya sure, bɔ nu bamɔ eyee, gyii kasentɔn-o. ²⁶ Na nkee bɔ gyii asen, na bɔ nya nya bamɔ eyee lee Obansam kesaree-rɔ, a lee feye mɔ e gye ne ɔ da bamɔ katεε-rɔ, ba bamɔ bɔ kii anya ne ba waa ketɔ ne ɔ kpa-ɔ.

3

Kaye ya tɔ-rɔ egye keε a ketɔ ne ke e ba-ɔ

¹ Mɔ gyi Timotii, ɔ feye san ne kaye ya tɔ-rɔ egye keε-ɔ, kakyena-rɔ e waa len fεε. ² San amɔ asese e kpa bamɔ wɔre dooo katɔnya nee, na bɔ pee akatɔ ba kpa atanne kebanse, na ba kaapo eyee, bɔ de katɔmaabu kebanse. Tɔsaare e waa kɔkyɔ, bɔ maa lee bu bamɔ akowepɔ kafɔnfwee se gbaa. Bɔ maa bu Wuribware, bɔ maa gyi akpeyaa. Oko ya waa bamɔ kedamenanse gbaa, a maa borɔ bamɔ akatɔ daa. ³ Sese maa lee lee kame-ro a ɔ kpa mɔ kɔsobεε, anen deε ne oko maa ɔn oko ewεε. Tɔkyii na kenyaɔnyera na ekɔ kekpa na daa bɔye dooo e gye ne a ba san amɔ. Nkee ba kisi ketɔ kemaa ne ki bware-o. ⁴ Na bɔ gyi kidiburo bɔ de asese anu ba da abεε, na bɔ waa kunuroleɔn na akatɔleɔn ba bu bamɔ eyee bɔ kyɔn bamɔ kɔsobεε-ana. Bamɔ akatɔ i gyi kaye-rɔ atɔ se fεε bɔ kyɔn Wuribware. ⁵ Na anen a asese-ɔ e waa akatɔ se feye bamɔ a gya kebwaresun-o si nεnεε-ɔ. Amaa bamɔ kakyena-rɔ e kaapo feye bɔ mɔn de Wuribware a keyaalen-ɔ. Anen a asese mɔ-ɔ, lee fɔ eyee lee bamɔ-rɔ, kwaye bamɔ. ⁶ San amɔ anyare mɔ bokɔ i lwee asese elɔn-nɔ ba kpa akyee ba nya bamɔ se keyaalen. Anen a akyee ne ba nya bamɔ mfaanεε-ɔ e gye akyee ne bɔ maa taare ba kra bamɔ eyee, sa ne ebɔye a kii bamɔ se tɔsrɔ dwiidwiise, ne bamɔ mfεere a lee ketɔ kemaa se, bɔ gya bamɔ nyɔrɔwe bɔye ewɔrese ewɔrese se-ɔ. ⁷ Anen a akyee mɔ e gye ne ba pee akatɔ san kemaa ba suye atɔ-ɔ, amaa bamɔ mɔ bɔ maa taare a bɔ ɔn kasentɔn-o kaase gyii kamɔ daa. ⁸ Fɔ a nu anen ne anyare kɔ ne ba tee bamɔ e Yanεs na Yambras ne baa deε kyena-ɔ a tɔwe asen bɔ kye ane ɔdedaapo Mosis-o. Anen deε ne bomɔ-ɔ gbaa ne mɔ e tɔwe bamɔ asen-ɔ e sa sena ba kye kasentɔn-o. Bamɔ anu a nyera, ne kebwaresun ne ba sun-o gye kwaa nee.

⁹ Anen se-ɔ, ketɔ kemaa ne ba waa-ɔ maa kya se a ke bɔ yɔ anen sa bamɔ, a lee feye bamɔ kayeba-ɔ e lee ifuri, na okemaa ɔn feye bɔ mɔn nyi asen, feye anen ne baa ɔn Yanεs na Yambras lee-o.

Deε kaapo kasentɔn kekaapo

¹⁰ Amaa fɔ, Timotii, fεraa, fɔ nyi mɔ atɔ kekaapo, ne fɔ a gya mɔ se ɔn anen ne mɔ kakyena-rɔ du-o, ɔn ketɔ ne n gye-ɔ. Fɔ a ɔn anen ne n de Yeesuu kɔkɔregyi-o-ro-o, ne fɔ a ɔn mɔ kanyite na kekpa ne mɔ e kpa asese asen-ɔ. Ne fɔ a ɔn awɔrefɔɔ demante ne mɔ a gyi-o na borɔkraa pεεε ne baa bɔ waa mɔ-ɔ. ¹¹ Ne fɔ a beɛ ɔn anen ne mɔ a gyi awɔrefɔɔ Anteyɔkeya na Ikoniyum na Lisitra eman-nɔ-ɔ. Anen a kasentɔn suyo mɔ ne mɔ a nyite kamɔ-ɔ, Wuribware a lee mɔ lee kamɔ pεεε-rɔ. ¹² Kasentɔn si fεraa okemaa ne ɔ kpa a

o gya Kristoo Yeesuu si, na o taare kyena waa Wuribware kepre-o feraa i nu asen, na o nya kikisi asesε ase. ¹³ Ebaye awaapo na ayebapo e dee lee baye-ro ya lwee mfen ne a mon bo-o-ro, na bo dee ba asesε ayeba, na boko mo ba bamo ayeba. ¹⁴ Amaa fo feraa, fo ma kan yowe kasentij ne fo a kore gyi-o-ro na kam o ekpa timaa ne fo a suye-o. Na fo nyinji bamo ne bo deε bo gye fo akaapopo timaa-o si. ¹⁵ Na fo nyinji si feye nsan ne fo gye keegy-i-o, fo ky o nyi abwaresen wore-o-ro asen. Abwaresen wore amo e gye ne o kaapo fo anen ne fo e kore Kristoo Yeesuu a fo gyi-o, na anen ne o taare a o morowe fo-o. ¹⁶ Wuribware a taa mo kufwiije timaa-o bo kyena asesε ko-ro nee, ne o kaapo bamo mo mfeere, ne baa kyoreε mm o bo waa abwaresen wore-o-ro. Amose se-o fo e taare a fo taa bo kaapo asesε kasentij-o, na fo bo yii bamo se feye bo ma waa baye, na fo bo kaapo bamo kpa timaa-o, na fo bo kaapo bamo a bo kyena neεneε. ¹⁷ Mfaanεε ne oko ne o gya Wuribware se-o e nya keto kema ne o kpa-o a o bo waa asun kema ne a gye atimaa-o.

4

Dee tawe abwaresen san kema

¹ Nkee feraa n de Wuribware na Kristoo Yeesuu ne mo ya ba kaye mo-ro a o bo gyi kuwure, na o gyi bamo ne baa wu-o na bamo ne bo kee-o asen, mo e kore fo lenlenlen feye ² fo len eyee dee pee akato tawe abwaresen-o san kema. Yere-ro kenken tawe amo, fo ma sere kufu. A mon de feye san amo-ro bware, beεε o mon bware, kya se tawe amo bo tεraa bamo lɔnɔ bamo bo yera kpa timaa si, na fo waa bamo wore. Amaa fo a kaapo bamo abwaresen-o, waa kanyite, yuri ase, ba amo bo bera bamo. ³ Keto se ne mo a tawe amo-o gywii fo-o e gye feye san ko e ba ne asesε maa lee kpa kunu kekaapo timaa ne ke gye kasentij-o. Amaa keto ne ba waa-o e gye feye ba gya bamo fɔnfɔn kekpa se nee, na bo kpawe akaapopo bweeto bo gyanje, na anen a akaapopo mo tawe keto ne anen a asesε-o e kpa feye bo nu-o wore gywii bamo. ⁴ Kasentij-o asen maa lee lwee bamo kesεbo-ro, na bo kine kam o kegase, kore ayeba itee gyi. ⁵ Amaa fo, Timotii, feraa, dee kra fo eyee neεneε kpa kema se. Waa siraa nyite gyi aworefɔ. Waa kusun ne asen timaa-o otowepo e waa-o, na fo waa asun peεε ne ane nyanpe a tee fo feye fo bo waa-o, na fo ma yowe.

⁶ M feraa, mo lowi san a to-ro. Kasentij si mo nkpa du nee feye nta ne bo de ba twiiri wee kab o ne bo de bo lɔnɔ Wuribware-o se-o. ⁷ Kristoonyi kakyena-ro du nee feye oko a sere enan-o. Mo a sere anen a enan-o lowe, ne mo a kyena kakyena timaa-o bo fo keε, na n san n de mo Kristoo kokoregyi-o-ro kenken. ⁸ Amose se-o mbeyom o itimaa kuwurepa bo-ro ne ane nyanpe Yeesuu ne o gye asentijgyipo-o a taa bo beya ker i si soso sa mo. Kake nsi ne o kinji a o ba-o ne o taa kem o a o bo sa mo, a lee feye mo a taare lowe enan-o, ne mo a kyena kakyena timaa-o bo torowe. Anen nyanpe a taa anen a kuwurepa mo bo beya ker i si sa asesε peεε ne bamo akato a pee ba kpa feye bo nu mo kikinji ba-o.

Asen ne Paal a tawe bo gye kee-o

⁹ Timotii, fo ma kyokyɔ keyaa, mo e kpa feye fo da eyee se ba mo ase menan, ¹⁰ a lee feye, Deemas a kpa kaye mo-ro ato bweeto-o se-o, o sere yowe mo o yii Tisalonikaa man-no, ne Kresεkens mo yii Galatiya sweere se, ne Tiitus mo yii Dalamatiya sweere se. ¹¹ Am o Lukas wore e gye ne mo aa mo bo mfee. Fo e ba, fo aa Maak ba, a lee feye mo e gye ne o taare a o kya mo-ro mo kusun kowaa-ro. ¹² Tikikus feraa, mo a sun mo bo kyonwe Ifisus man-no. ¹³ Fo e ba, na fo kore mo waagya ne mo a yowe bo sii Kaapus aye Trowas man-no-o baa. Na fo bee taa mo ewore baa. Em o ne baa ba kab o wore bo waa-o e gye ne em o asen tiri mo bweeto. ¹⁴ Alεsanda ne o gye Ifisusnyi, ne o gye danyan bwayepo-o a waa mo baye bweeto. Anen se-o, ane nyanpe Yeesuu e ka mo koko bo lee keto ne o waa-o se. ¹⁵ Fo gbaa dee sa mo se, a lee feye mo ya tii ane kpa kenken feye ane ma tawe abwaresen-o.

¹⁶ Kεgyen̄kpeεεε ne baa baa mō iwurekpa, na η koso yere lee mō aporōpō a mporō-ō kanō-ō, ne mōn̄ nya yererōpō kōnkō gbaa, bamō pεεε a kpaη mō se. Mō e kore Wuribware feyε o ma kaη porō bamō amō-ō se. ¹⁷ Amaa ane nyanpe Yeesuu a yere mō-ro, ne o sa mō keyaalen̄ feyε n̄ tōwe abwaresen̄ kyεkyε gywii bamō ne bō mōn̄ gye Yudaa awuye, ne bō bō mfen̄ ba nu mō asen̄-ō. Ane nyanpe ya kōre mō lee lowi-ro. ¹⁸ O beε o lee mō, na asen̄ bōye kema ne a ba mō se-ō kwaye mō, na o yaa mō soso mfen̄ ne o gyi kuwure-o ηkpa na alan̄fiya-ro. Wuribware nya kedabe na wuraa nsu pεεε. Ameye.

¹⁹ Mō e ka Priska* na mō kuri Akwila kanō damenan̄se. Ne m beε mō e ka Onisiforus akowebεε kanō. ²⁰ Irasitus a sii Korintoo maη-nō, amaa mō a yōwe Trofimius bō sii Mileetus maη-nō, a lee feyε o lō nee. ²¹ Waa men̄aη ba pwεε na afwii dεε taye. Yubulus na Pudens na Linus na okyee Kilawudiya na ane abεεkō Kristoo awuye pεεε e ka fō kanō. ²² Ketō ne ki tii tebō-ō gye feyε mō e kore kebwarekore nee feyε ane nyanpe Yeesuu gya fō kra kamεε, na o yure fō aa asoreε agyi-o pεεε.

* 4:19 Bεεε Prisikila.

Tiitus Wore ne Pɔl a kyore bo kyonwe Tiitus-o

1-4 Mɔ, Pɔl, ne n gye Wuribware keyaafɔre na Yeessu Kristoo a ayaa-rɔ ayerepɔ-ɔ ɔkɔ-ɔ e gye ne mɔ e kyore wore mɔ mɔ e kyonwe fɔ, Tiitus, ne mɔ a taa fɔ bo kii mɔ gyi lee san ne fɔ a bo kɔre kebwaresun ne η gbaa mɔ i sun-o gyi-o.

Wuribware ya lee mɔ sun mɔ bo kyonwe feye n kya asese ne oo lee sa mɔ eyee-ɔ-rɔ, na bo bo kɔre mɔ gyi, na bo nu kasentij-o kaase bo lee kpa ne ba borɔ se a bo bo kyena sun mɔ-ɔ. Na amɔ se, bo nya temaa feye ba nya ηkpa na kukyure ne a mon de kee-ɔ. ηkpa mɔ, Wuribware ne ɔ maa ba ayeba-ɔ ya tɔwe bo beya feye ɔ ba a ɔ bo sa ane pwee ne ɔ de twee kaye-ɔ. Ane ɔmorɔwepɔ Wuribware san a fɔ-ɔ, ne oo lee mɔ kasentij-o bo kaapo asese abwaresen kotɔwe-rɔ. Ne ɔ taa bo waa mɔ kesaree-rɔ feye n tɔwe amɔ kaapo-rɔ a bo nu-ro. Tiitus, mɔ gyi kasentij, mɔ e kore ane se Wuribware na ane ɔmorɔwepɔ Kristoo Yeessu feye bo yure fɔ, na bo sa fɔ kayeyuri.

Asese suyo ne ba taare a bo waa asore abrese-ɔ

⁵ Ketɔ se ne mɔ a yɔwe fɔ bo sii Kriita kwii si-o e gye feye fɔ waa ketɔ kema ne ane mon waa lowe-ɔ, kra kemɔ bo yera kyekyee. Na fɔ lee bokɔ bo kii abrese mfen a eman-ɔ asore peee-ɔ-rɔ. Na fɔ nyinji mbraa ne mɔ a bo sa fɔ-ɔ se feye, ⁶ sese ne a bware feye ɔ waa asore abrese-ɔ e gye mɔ ne man ne o te mɔ-rɔ-ɔ asese maa tɔwe mɔ kunu si asen boye ba porɔ mɔ-ɔ. A bware feye mɔ ne ɔ waa asore abrese-ɔ de ka konko kpen nee, na mɔ agyi mɔ gye Kristoo awuye, ne asese nyi bamɔ feye bo mon nyera, bo de kesebɔrɔlen, bo maa bu atɔ-ɔ. ⁷ A mon bware feye mɔ ne ɔ waa asore abrese-ɔ gye ɔkɔ ne mɔ kunu si de mporɔ-ɔ, a lee feye mɔ e gye ne ɔ deere Wuribware kusun-o si. Asore abrese kema ne fɔ lee-o ma waa sese ne o de kesebɔrɔlen, ne o de kadunfwii menan menan, ne ɔ gye ɔtabweepɔ na ekɔ ɔkpaɔ, ne o de kakatopee ɔ mon gya ekpa timaa si ɔ kpa atɔ-ɔ. ⁸ Lee ɔkɔ ne ɔ kra afɔ mɔ aye neene, ne ɔ kpa itimaa kowaa, ne o bu mɔ eyee, ne ɔ gye nyinkpase timaa ne mɔ kame-ro mon de iyisi-o, ne o nyi mɔ eyee ekra neene-ɔ. ⁹ A bware feye ɔ yere kasentij ne ane a kaapo mone-ɔ-rɔ kenken, na ɔ nya ba kamɔ kekaapo bo sa asese bokɔ wore, na ɔ kaapo bamɔ ne ba gyiri kasentij-o ikii-o feye baa fɔ kpa.

¹⁰ Ketɔ se ne mɔ e tɔwe amɔ-ɔ e gye feye asese bweeto bo-rɔ ne bo maa bu asore abrese-ɔ, ne bo de sena ne ɔ mon de kesenkparegyi-o ba penna bokɔ. Mɔ e tɔwe Yudaa awuye kɔ ne bo gye Kristoo awuye-o asen nee. ¹¹ A tiri feye fɔ sa a anen a asese-ɔ bun bamɔ nnɔ, a lee feye bamɔ kekaapo atɔ ne a mon bware-o e nyera lon-nɔ akowebee ki i lee bamɔ mfere ke e lee kasentij ne baa kɔre gyi-o. Anen a asese-ɔ e waa amɔ-ɔ nee bo de bo penna asese ba kpa katɔnya. ¹² Kriitanyi kɔ ne ɔ gye bamɔ fonfon laagyipɔ kɔ, ne ɔ de kyena-ɔ a tɔwe bamɔ asen, ɔ ye, Kriita awuye gye ayebapo kasentij, bo de daa boye fee, ne bo gye aworɔgyapo na ateekpaɔ kebanse. ¹³ Bamɔ kunu si asen amɔ ne ɔ tɔwe-ɔ gye kasentij. Amose-ɔ waa menan tɔraa bamɔ a bo yɔwe anen a daa-ɔ. Bo gya kasentij-o si, kɔre kamɔ gyi, ¹⁴ na bo ma benna Yudaa awuye amɔ na bamɔ itee na ayeba ne ba kaapo-ɔ, a lee feye anen a asese-ɔ a kine kegya Wuribware a kasentij a ekpa-ɔ se. ¹⁵ Yudaa awuye amɔ e kaapo feye ateese kɔ mon bware kigyi. Amaa kasentij si feraa, ateese kɔ mon bo-rɔ ne a gye ateese boye sa bamɔ ne bamɔ mme-ro mon de iyisi-o. Amaa ateese kema de iyisi sa bamɔ ne bamɔ mme-ro de iyisi, ne baa kine kasentij-o kokoregyi-o, a lee feye bamɔ mfere mon bo dan, ne bo de daa boye. ¹⁶ Bo ye bo nyi Wuribware, amaa anen ne bo te bo bo-ɔ e kaapo feye ba penna nee, baa kine mɔ. Bamɔ asen mon bo Wuribware kɔne kafonfwee se. Bo de kesebɔrɔlen fee, bo mon gya Wuribware a ekpa-ɔ se, anen se-ɔ, a mon de kpa feye fɔ taa kusun damenanse sa bamɔ a bo waa.

2

Anen nē a bware feyε asōree awuye waa bamō kakyena-rō-ɔ

¹ Amaa fō, Tiitus, fēraa, deē kaapo asōree awuye-o, na bō kyena kakyena nē ka bware bō sa kebwaresun kasentij-o. ² Kaapo anyanbresε-ɔ anen nē ba kra bamō eyee, na asεε nya bu bamō-ɔ. Sa a bō nya kōkōregyi kasentij-o, na bamō kekpa waa kōkyɔ, na bō nyite awōrefōɔ kemaa. ³ Anen dεε nē fō deē kaapo akyeebresε-ɔ anen nē bō kyena kakyena kpeyaa-ɔ. Bō ma kyii ɔkō tej mō kanɔ, na bō beē bō ma waa atabweepo. ⁴ Na bō lee anen se, bamō mō bō taare na bō kaapo akyeepe kpa nē ba borɔ se a bō bō kpa bamō kuri-ana na bamō gyi-ana asen-ɔ, ⁵ na bō kaapo bamō anen nē bō gyii eyee ekra nεεnεε, na bō ma waa kanyarekpa, na anen nē ba kii aka timaa-o, na bō bu bamō akuri, na bō deē waa kedamenanse, na bamō akatɔ pee bamō lɔn-nɔ asun si. N gye anen, asεε kō e nya kpa a bō sa senja bō bō kye Wuribware a asen-ɔ. ⁶ Anen dεε nē fō deē tōwe gywii ayaafōre-ɔ, na bō yuri eyee deē bu atɔ kpa kemaa se.

⁷ Amaa fō, Tiitus, fēraa, kra fō daa timaa-ro bō yɔ, amō anen-ɔ e kaapo asōree awuye-o anen nē a bware feyε bō kyena-ɔ. Ketɔ nē fō e kaapo-ɔ, sa a ke kaapo feyε fō gye kasentij wuye. Na fō pee akatɔ tōwe abwaresen-ɔ. Na fō sa a asenjkparegyi timaa deē lee fō kanɔ. ⁸ Kebōye kō e mōn lee fō senja sasε kemaa-rō, amō fēraa ɔkō maa taare a ɔ porɔ fō kōkō se. Anen-ɔ ipeere e nya fō adon. Bō maa taare a bō nya kōkō yere se bō porɔ fō.

⁹ To, anya fēraa, tōwe gywii bamō feyε bō bu bamō anyanpe kpa kemaa se, na bō len eyee waa ketɔ nē ki i gyi bamō anyanpe akatɔ-ɔ. Bamō nyanpe-ana ya tōwe asen nē a kye bamō, bō ma kan beŋŋaa ba kanɔ bō yii bamō. ¹⁰ Nkee bō ma kan ywii, na a sa a bamō nyanpe-ana kōre bamō gyi ketɔ kemaa-rō. Bamō ya waa mfaanεε, nē bamō nyanpe-ana i ŋu feyε ane kekaapo ane ɔmōrōwepo Wuribware a asen-ɔ bō dan.

Ketɔ se nē Wuribware a sun Kristoo bō kyonwe feyε ɔ bō kōre ane-ɔ

¹¹ Ketɔ se nē mō a tōwe amō-ɔ e gye feyε Wuribware a lee bō kaapo ane feyε ɔ kpa a o ŋu sεεε kemaa ewεε, na ɔ mōrōwe mō. ¹² N gye sa nē kōkōregyi wōre se nē ɔ kpa a ɔ mōrōwe ane, amaa ɔ kpa a ɔ kaapo anen nē ane yōwe asen bōye na atɔ nē kaye mō-rō asεε i pee akatɔ ba kpa-ɔ, na ane nya taare deere ane eyee se, na ane waa itimaa, na ane sun Wuribware. Mfaanεε e gye nē a bware feyε ane kyena kaye mō-rō. ¹³ Anē te ane de temaa ane gywii kakatōgyi kake amō nē ane nyanpe na ɔmōrōwepo dabe, Yeessu Kristoo, i kinji a ɔ ba kelanherɔ na mō kedabe na keyaalen-ɔ-rō. ¹⁴ Yeessu Kristoo mō dεε ya ba mō fɔfɔn kayōwōre bō lɔnɔ ane aa Wuribware kebontɔ-rō. Mfaanεε nē ɔ lee ane lee kakyena bōye-rō, sa nē ane a kii mō fɔfɔn asεε. Nē nkee ɔ kpa feyε ɔ sa a ane nkponɔ fwiiri, na ane akatɔ pee deē waa kedamenanse.

¹⁵ Amōse se-ɔ, ba keyaalen nē mō a sa fō-ɔ pεεε, na fō bō tōwe asen mō, na fō bō waa asεε wōre feyε bō gya Kristoo a ekpa-ɔ se, na fō bō yii bamō se feyε bō ma lee gya ebōye a ekpa-ɔ se. Fō ma kan waa anen nē a sa a ɔkō bu fō tosoo bō lee fō a gye keyaafōre-ɔ se.

3

Anen nē Kristoo a kōre ane lee kakyena bōye nē ane dεε ane te-o-ro-o

¹ To, nyinji Kristoo awuye nē bō bō mfen-ɔ se feyε bō bu abane na kebresε na agyenkreepo, na bō deē sun kusun timaa kemaa nē ɔkemaa nē o de bamō se keyaalen-ɔ e kpa feyε bō waa-ɔ. ² Na fō beē tōwe gywii bamō feyε bō ma kan tōwe asen bōye kō bō kye ɔkō. Bō yōwe ekō kekpa, na bō baa bamō eyee kaase, yuri eyee bō sa asεε san kemaa. ³ Anē gbaa ane dεε ane mōn nyi asen, nē ane maa bu atɔ, nē bokō a penna ane bō gya ebōye ekpa se. Nē ane a gyi ane eyee, nē kayōwōre bōye ewōrese ewōrese na mfeere bōye dooo a borɔ ane anu-ro. Anē a ka kōkwee kisi bokō, nē bokō mō a kisi ane. ⁴ Amaa nsan nē ane ɔmōrōwepo Wuribware a lee mō kedamenanse kowaa na mō kekpa-ɔ bō kaapo ane-ɔ, nē oo lee ane lee amō pεεε-rō. ⁵ N gye sa nē ane a waa atɔ timaa kō se nē

ne ɔɔ mɔrɔwe ane, amaa aneɲ ne oo ŋu ane ewee kpa ane asen-ɔ se ne ɔɔ waa aneɲ, ne ɔɔ ba mɔ kufwiɲe timaa-o bɔ kpɛɛ iyisi ne e dɔŋ ane se-ɔ, bee bɔ kowe ane, waa ane asese popwee. ⁶ Ketɔ ne ane ɔmɔrɔwepɔ Yeesuu Kristoo a waa-ɔ se-ɔ, ne Wuribware a sa ane mɔ kufwiɲe timaa-o bweetɔ. ⁷ Oo ŋu ane ewee nee, ne ɔɔ mɔrɔwe ane, ne ane mɔŋ lee ane gye abɔyewaapɔ, na ane nya kii mɔ akowebɛɛ ane de temaa feye ane i gyi mɔ kapɔɛɛ ne ka gye ŋkpa na kukyure ne a mɔŋ de kee-ɔ.

⁸ Abrese a tɔwe feye, “Mfeɲ ne a tiri bwayepɔ-ɔ, mfeɲ ne ɔ daye-ɔ.” Bɔ maa penna. Amose se-ɔ pee akatɔ kaapɔ atɔ mɔ pɛɛɛ ne mɔ a tɔwe-ɔ kpɔra-rɔ, na bamɔ ne ba kɔɔre Wuribware ba gyi-o mfeɛɛɛ nya ba amɔ se neɛneɛ, na bɔ nya ba akatɔ bɔ dɔŋŋɔ itimaa kowaa se. Awaase timaa bware feɛ, ne amɔ kowaa de tɔŋɔ bɔ sa ɔkɛmaa. ⁹ Aneɲ se-ɔ kwaye asen bɔrɔbɔrɔɔ ne ba tɔwe amɔ ba yɔ akatɔ-rɔ ba lwii kameɛ. Ba gyiiri Yudaa awuye mbraa-ɔ se ikii na bamɔ kenana-rɔ adedaasen soswee soswee-ɔ ikii. Lee fɔ kanɔ lee aneɲ a ikii-o-ro, a lee feye e mɔŋ bware, ne e mɔŋ de tɔŋɔ kɔ. ¹⁰ ɔkɛmaa ne o de mɔ kanɔ bɔ waa aneɲ a ikii-o-ro, yii mɔ se kegyeɲkpɛɛɛ, ne mɔ ya bee dɔŋŋɔ se, na fɔ bee yii mɔ se, ne mɔ e ma yɔwe, amɔ feraa, na fɔ yɔwe mɔ asen sa mɔ. ¹¹ Na fɔ ŋu feye aneɲ a sese-ɔ kyɔ o de daa bɔye nee. Ne mɔ fɔŋfɔŋ ebɔye a bu mɔ eyee kepɔ feye ɔ gye ɔbɔyewaapɔ kasenɲɲɲ.

Aseɲ ne Pɔɔl a tɔwe bɔ gye kee-ɔ

¹² Mɔ i sun Aatamas beɛɛ Tikikus fɔ ase. Ne sese amɔ ya fɔ fɔ ase, na fɔ waa menan gyanɲaa mɔ Nikopolis man-nɔ, a lee feye mɔ a waa mfeɛɛɛ feye, kekyaaɛ ya fɔ, mfeɲ mɔ e ya kyena. ¹³ Len eyee na kanɔ ŋkɛmaa se fɔ taare kya Seenas lɔyaa-ɔ na Apolos-ro, na bɔ kya bamɔ kpa se. Na fɔ kya bamɔ-rɔ a bɔ nya ketɔ kɛmaa ne ki tiri bɔ sa bamɔ kpa-ɔ kutu-ro-o. ¹⁴ Kristoo awuye mfeɛɛɛ deɛ di itimaa kowaa se, na bɔ deɛ waa bɔ kya bamɔ ne a tiri feye bɔ kya bamɔ-ɔ-rɔ. Bɔ ma waa awɔrɔgyapɔ, na bɔ nya taare kii asese ne bɔ bɔ kɔkɔrɔ-ɔ.

¹⁵ Bamɔ ne bɔ bɔ mɔ ase-ɔ pɛɛɛ e ka fɔ kanɔ. Ka ane beɛkɔ-ana Kristoo awuye kanɔ. Mɔ e kore kebwarekore feye Wuribware yure mone pɛɛɛ.

Filemən Wore ne Pəal a kyore bo kyonwe Filemən-ə

¹⁻² Mō, Pəal, ne n gya Kristoo Yeesuu si-o ne mō e tawe mō kunu si asen timaa-o, ne baa kperi amō se tii mō-ə, na ane kosobee Timotii e gye ne ane e kyoree wore mō ane e kyonwe fo, Filemən. Ane nyare timaa e gye fo, ne ane aa fo e waa kusun ane e sa Kristoo. Amaa n gye fo wore ne ane e kyoree ane e kyonwe. Ane e kyoree ane e kyonwe fo aa asaree awuye ne ba gyanne fo lən-nə-ə, na ane pekyee Apiya, na Aakipus ne ə waa Kristoo kusun feye soogyaanyi a kə kenaa-rə feye ane-ə dee. ³ Mō e kore ane se Wuribware na ane nyanpe Yeesuu Kristoo feye bo sa mone nyure na kayeyuri.

Filemən a kekpa na kokoregyi ne o de-o

⁴ Filemən, san kemaa ne mō e kore kebwarekore-ə, mō i nyinji fo se, ne mō e sa Wuribware anse san kemaa, ⁵ a lee feye mō a nu anen ne fo e kpa Wuribware asese peee asen-ə, na anen ne fo maa se fo e kore ane nyanpe Yeesuu fo i gyi kenken-o. ⁶ Mō e kore kebwarekore ne feye worəgya ma kan nya fo, na fo nya taare dee tawe fo Kristoo kokoregyi-o asen gywii bokō, na a sa a fo-ə fo gyii atə timaa peee ne ane a nya lee Kristoo ase-ə lowe. ⁷ Mō kosobee, kekpa ne fo e kpa Wuribware asese peee-ə a sa ne mō akatə a gyi fee, ne wəre a nya mō bweetə, a lee feye fo ya sa ne bamō mme-ro a yuri bamō.

Onisimus asen

⁸⁻¹⁰ To, mbeyəmə mō e kpa a η kore fo kotəko. Weete ane peee a gye Kristoo asese-ə se-ə, mon sere feye n tawe gywii fo feye n sa kanə a fo waa ketə ne a tiri feye fo waa-ə, na mon kore fo. Amaa bo lee anen ne fo e kpa mō asen-ə se ne η ye mō e kore fo. Amose-ə kenyanbese feye mō a du mə-ə, ne baa bee tii mō bo lee Yeesuu kunu si asen se-ə, mō e kore fo mō e sa mō gyi Onisimus. Ketə se ne mō e tee mō e mō gyi-o e gye feye san ne n da tiikpa mfee-ə, ne mō a sa ne oo gyii Yeesuu Kristoo. ¹¹ Onisimus kaase e gye feye, “ə-bo-kokorə.” Ə dee ə gye fo kenya, ne ə sere lee fo ase-ə. San ne oo sun sa fo-ə, ə mon bo kokorə. Amaa ηkee feraa mō kenya mon lee ke gye kayeba nee, a lee feye mō ase mfee, oo kii sese ne ə bo kokorə-ə. Ne mō e kore a n gyi feye, mō ya ba fo ase, o kii sese ne ə bo kokorə-ə bo sa mō aa fo mpeyo.

¹² To, mbeyəmə mō i kinnaa mō mō e kyonwe fo. Amaa a nyaa mō kame-ro feye mō a kinnaa mō mō e kyonwe fo. ¹³ Kasentij si, weete mō e kpa feye η kra mō bo sii mō ase mfee, na ə nya yere fo ayaa-rə kya mō-rə tiikpa mfee. ¹⁴ Ma kpa feye η kra mō bo sii, na fo mon nyi amō asen. Amose-ə ma yere fo nee feye fo kya mō-rə. Amaa mō e kpa nee feye ketə ne fo e waa fo e sa mō-ə, fo da fo kakponə se waa. ¹⁵ A mon kyee, ne ə sere lee fo ase. Nsanse Wuribware ya sa ne aa ba anen, feye fo aa mō a brawe abee se kafwee, na ə bee kinji ba bo yuri eyee kyena fo ase bo yo, na ə ma lee sere. ¹⁶ Amaa mbeyəmə fo maa lee kore mō kra feye kenya ne ə dee ə gye-ə. ηkee feraa ə bo kenya. Kra mō feye mone peee a bo Kristoo a kokowebee-ə-rə. Ə gye sese timaa bweetə mō ase. Mō ya ba fo ase, o kii kenya timaa na kowebee timaa ane nyanpe a kokowebee-ə-rə.

¹⁷ Amose-ə fo i nyi feye mō aa fo e waa kusun konko ane e sa Kristoo nee, amō feraa kore mō kra neene feye anen ne fo e kra mō neene-ə. ¹⁸ Mō a dee ə bo fo ase-ə, ne mō ya waa fo boye ko yowe bo ke mō, ne mō ya ywii fo atanne, fo tawe amō kanə bo kyonwe mō. ¹⁹ Nu feye mō fanfan kesaree ne mō a bo kyoree asenkparegyi mō. Amaa fo ma tan se feye fo fanfan de mō kokə ko, a lee feye mō se ne fo-ə fo a nya fo eyee lee Əbansam kesaree-rə.

²⁰⁻²¹ Mō beeko Kristoonyi, ketə ne mō e kpa fo ase-ə peee e gye feye fo waa ketə ne mō e tawe mō i gywii fo-ə, na mō kame-ro nya yuri mō. A lee feye ane peee gye Kristoo awuye nee. Amaa mō a nyi feye fo i bu mō-ə se-ə, ne mō a kyoree fo wore mō. N nyi feye fo e waa

amō ne a kyə amō-ə gbaa a fō sa mō. ²² Wore mō ya lwee fō kesaree-rə, na fō buwi kpa kekyaŋ kō bō yera mō. A lee feyε n de tēmaa feyε Wuribware i nu mōne kebwarekore-ə, na ə sa a bō lee mō lee tiikpa mfee, na bō sa a m ba mōne ase.

²³ Ipafras ne, bō lee aneŋ ne mō gbaa gya Kristoo Yeesuu si-o si, baa tii mō aa mō-ə e ka fō kanə. ²⁴ Maak na Aristaakus na Deemas na Lukas ne bō gye mō bæko-ana Kristoo kusuŋ awaapo-ə gbaa e ka fō kanə damenaŋse.

²⁵ Nkee mō e kore kebwarekore feyε ane nyanpe Yeesuu Kristoo yure mōne.

Heebrii awuye

Wore ne oko a kyore bo kyonwe Yudaa awuye ne bo bee ba tee bamo feye Heebrii awuye ne baa bo kii Kristoo awuye-o

Anen ne Yeesuu kyɔ Wuribware a mbɔɔ-ɔ

¹ Dedaa-ɔ, iluwi bweeto na eka bweeto se, ne Wuribware a sa senja gywii ane adedaapo-ɔ, mɔ akyaamɛɛ-ɔ se ne ɔɔ bo borɔ. ² Amaa ndɔɔ a nke mɔ-rɔ ne kaye a tɔ-rɔ egye keɛ-ɔ fɛraa, mɔ gyi Yeesuu si ne ɔɔ borɔ sa senja gywii ane. Anen se ne baa waa mɔ gyi amɔ kuɲu si kilin ko feye,

“Mɔ ne Wuribware a borɔ se bo twee kaye.

Mɔ ne Wuribware a lee feye lalalowe-ɔ

ɔ taa atɔ pɛɛɛ mɔ a ɔ bo bɔɔrɔ.

³ Wuribware a kelanjerɔ dabe-ɔ

bo mɔ se nee ke e lanje-rɔ.

ɔɔ lee Wuribware ketɔ kemaa-rɔ.

Mɔ asen dabe-ɔ ne o de ɔ sa

ne atɔ pɛɛɛ mɔ e yɔ se kyɛkyɛ.

ɔɔ kpee asese iyisi.

Ne nkee o yii sosɔ, mfen ne ɔɔ kyena

Nyinkpen-ɔ-kyɔ-bamo-pɛɛɛ-keɔdabe kigyisesaree se,

ne mɔ aa mɔ i gyi kuwure.”

⁴ Amose ne ane i nu feye anen ne Wuribware a sa mɔ gyi-o kenya dabe ne ko kyɔ mɔ mbɔɔ-ɔ lee-o, anen deɛ ne ɔɔ sa mɔ gyi-o keɔdabe kyon mɔ mbɔɔ-ɔ. ⁵ Amose ne abwaresen wore-ɔ-rɔ, Wuribware a tawe mɔ gyi-o wore kpen kuɲu si asen feye,

“Ndɔɔ mɔ a lee fo bo kaapo feye mɔ gyi e gye fo.

Ne mɔ-ɔ, fo se e gye mɔ.”*

N gye mɔ mbɔɔ-ɔ oko asen ne ɔɔ tawe anen. Ne ɔɔ bee tawe mɔ fonfon mɔ gyi amɔ kuɲu si asen abwaresen wore-ɔ-rɔ ton ko feye,

“ɔ tee mɔ feye mɔ se,

na mɔ-ɔ mɔ tee mɔ feye mɔ gyi.”*

⁶ Amaa san ne Wuribware e kpa feye ɔ baa mɔ gyi-o kaye-rɔ-ɔ, ɔ ye,

“Wuribware a mbɔɔ-ɔ, mon' bo sun mɔ.”*

⁷ Amaa mɔ mbɔɔ-ɔ kuɲu si asen, ɔ ye,

“ɔ sa ne mɔ mbɔɔ-ɔ i kii feye afwii,

na mɔ ayaafɔre feye deekpa agyabren.”*

⁸ Abwaresen wore-ɔ-rɔ, a bo-rɔ feye Wuribware a tawe gywii mɔ gyi-o feye,

* **1:5** Kilin 2.7. * **1:5** 2 Samuwel 7.14; 1 Nkwɛkyase 17.13. * **1:6** Mbraa kebeesa 32.43 (LXX). * **1:7** Kilin 104.4 (LXX).

“O Wuribware, kuwure ne fo i gyi-o,
ke mon de kee.

Fo kuwureyii-o e kaapo feye
kasentij ne fo de fo e kee fo asese se.

⁹ Fo maa kpa ebaye, amo itimaa wore dooo.

Amose ne fo nyanpe Wuribware a sa ne
fo kuwure-o kenyare a dee kyon fo abeko lee-o,
ne oo yure fo, sa ne fo akato a gyi kyon bamo peee.”*

¹⁰ Wuribware a bee tawe gywii mo gyi-o waa mo wore-ɔ-ro feye,

“Ata peee keleekaase-ɔ, fo ya twee kaye na kamoro keto kema.

Fo asaree ne fo a bo waa sosona mo keto kema.

¹¹ Amo peee mo i kpuri fonfon fonfon, amaa fo feraa fo i sii.

Amo peee mo i wu a nyera, feye ane ne waagya i wu-o.

¹² Fo e boo amo peee feye waagya ne fo i kyurowi, na fo bee taa oko bun-o.

Amaa fo feraa, fo e gye fo. Ane ne fo du-o dee ne fo du.

Fo maa kyurowi kake oko se, fo bo-ro bo yo nsu peee.”*

¹³ Ne baa bee kyoree waa abwaresen wore-ɔ-ro feye Wuribware ye,

“Kyena mo kigyise si mfee

na n sa a fo adon peee mo ba fo kaase.”*

Amo-ɔ peee ne Wuribware a tawe-ɔ mon gye mo mbɔ-ɔ konu si asen, amaa mo fonfon mo gyi-o.

¹⁴ To, ne nkee nse-ana e gye Wuribware a mbɔ-ɔ nee? Bo du nee feye afwii-o, ne bo gye Wuribware ayaafore, ne ba sun ba sa mo, ne o sun bamo feye bo nare kya bamo ne o kpa a o morowe bamo-ɔ-ro.

2

¹ Amose-ɔ, Wuribware mo gyi-o a tee o kyɔ Wuribware a mbɔ-ɔ se-ɔ, amo feraa ane pee akato gya mo kekaapo ne ane a nu-o si damenanse, na ane ma nya fo kpa. ² Dedaa-ɔ, Wuribware a mbɔ-ɔ se ne Wuribware a borɔ bo sa mo mbraa-ɔ, ne m maa taare a n kyurowi. Amose-ɔ, okema ne o mon gya mmɔ se-ɔ a nya mo katomaabu-o kakaka.

³ Amo a waa ane-ɔ se-ɔ, ne ane ne ane te ndɔ-ɔ ya kine asen timaa ne a kaapo ane feye Wuribware e morowe ane-ɔ, emene e waa ne o maa gyiri ane kesebɔ? Abwaresen mo ne a kaapo ane ne Wuribware e kpa a o morowe ane-ɔ ne ane nyanpe Yeesuu a gye nkpe tawe. Ne bamo ne bamo fonfon a nu mo a tawe-ɔ a bee tawe-ro gywii ane. ⁴ Bamo a tawe asen timaa mo-ɔ, ne Wuribware a yere bamo-ro waa akpenyeeto eworese eworese bo kaapo feye bamo kekaapo-ɔ e gye kasentij. Nkee ne o borɔ mo kufwiije timaa-o si sa mo sese kema na mo aketo ane ne Wuribware e kpa-ɔ.

Keto se ne Yeesuu a kii sese dimaadi-o

⁵ Amaa kaye mo ne ka ba a ka bo ba, ne mo e tawe kamɔ asen-ɔ, n gye mo mbɔ-ɔ ne Wuribware a taa kamɔ bo booro feye bo kee kamɔ se. ⁶ Feye ane ne baa kyoree waa abwaresen wore-ɔ-ro ton ko-ɔ,

“O Wuribware, nse e gye dimaadi, ne mo asen tiri fo-ɔ nee?

Dimaadi mo gyi e gye nse, ne fo kee mo se?

* **1:9** Kilij 45.6-7. * **1:12** Kilij 102.25-27 (LXX). * **1:13** Kilij 110.1.

7 Ne fo a kyon amo se, sa ne kafwee ne fo mboo-ɔ kyɔ mɔ,
ne fo a bonyaa mɔ, sa mɔ kedabe na wuraa.

8 Ne fo a sa ne o gyi atɔ pɛɛɛ kuwure,
ne kemo kekemaa bo mɔ kaase.”*

Mbeyomɔ, mɔ a tɛɛ tɔwe feye ɔɔ taa atɔ pɛɛɛ bo waa sese a kuwure-o kaase-ɔ, a kaapo nee feye ketɔ kemaa ne ɔɔ taa bo waa kemo kaase. Amaa ndoo a kaye mɔ fɛraa, ane mon lɛɛ nɔ ketɔ kemaa feye ke bo sese a kuwure-o kaase. 9 Amaa ketɔ ne ane a nɔ-o e gye feye Yeesuu kwee ane dimaadi ne baa san-ɔ-rɔ, bo lee feye Wuribware a sa ne san kafwee ne Yeesuu a kyena feye sese dimaadi kaye mɔ-rɔ-ɔ, mɔ mboo-ɔ a kyon mɔ kedabe. Amaa kamɛɛ-rɔ ne ɔɔ sa mɔ kedabe na wuraa na bonyaa soso. Yeesuu a nya anen a kedabe na wuraa-o, a lee feye oo gyi awɔrefoo wu sa akemaa. Bo lee anen ne Wuribware a su asese se-ɔ, ne Yeesuu a wu anen a lowi-o.

10 Mbeyomɔ Nyinkpen-twee-atɔ-pɛɛɛ-Bware a kpa feye sese dimaadi ne ɔɔ twee-ɔ bweeto nya kedabe na wuraa soso-ɔ se-ɔ, a bware feye ɔ boɔ awɔrefoo ne Yeesuu a gyi-o si sa ne kpa kemaa se Yeesuu a kii sese dimaadi agyenkpɛɛpɔ na omoroweɔ. 11 Yeesuu ne ɔ gye akpeyaa-ɔ na bamo ne ɔ sa ne ba kii akpeyaa-ɔ gye se konko agyi nee. Amose ne ipeere mon de mɔ ketee bamo mɔ kowebɛɛ-ana. 12 Feyɛ anen ne ɔɔ tɔwe abwaresen wore-ɔ-rɔ-ɔ,

“Mo i lee fo kenyare a n gywii mo aye awuye.
Na n waa ilin bo kyoro fo
mfɛn ne asese e gyanne ba sun fo-ɔ.”*

13 Ne ɔɔ bee tɔwe ton ko feye,

“Mo e taa mo eyee a m bo donno mɔ se.”*

ɔɔ bee tɔwe ton ko feye,

“Kee e, mo aa agyi ne Wuribware a sa mo-ɔ bo mfee.”*

14 Agyi amo a gye asese dimaadi-o si, Yeesuu gbaa a kii sese dimaadi. Amose-ɔ aa sa ne mɔ lowi ne oo wu-o si, ɔɔ ko gya Obansam ne o de keyaalen a ɔ moo-ɔ. 15 Ne ɔɔ sa ne bamo pɛɛɛ ne lowi kufu deɛ ki de bamo se keyaalen lee san ne baa kowe bamo-ɔ bo fo san ne baa lee gya mɔ se-ɔ a nya bamo eyee. 16 Kasentɛn, n gye Wuribware a mboo-ɔ ne ɔ morowe. Abraham a ananagyi-o ne ɔ morowe. 17-18 Amose ne a tiri feye ɔɔ lee mɔ bɛɛko-ana sese dimaadi kpa kemaa se-ɔ. Oo nɔ asen, ne Obansam a kyɔ mɔ-rɔ kee kpone-ɔ se-ɔ, mbeyomɔ mɔ e den ɔ taare a ɔ kya bamo ne Obansam e kyɔ bamo-rɔ ɔ kee-ɔ-rɔ. Bo lee awɔrefoo ne oo gyi-o si, mɔ e gye ne ɔɔ fo feye o kii kasentɛn Wuribware donnoɔɔɔ bresɛ ne o su mɔ asese se-ɔ, na ɔ nya ba mɔ fanfan mbogya bo kpɛɛ ane ebaye, na ɔ lonno ane aa Wuribware kebonno-rɔ.

3

Anen ne Yeesuu kyɔ Mosis-o

1 Mo kosobɛɛ-ana ne mone gye Wuribware asese ne ɔɔ tee mone feye mon' bo kooɛ mone soso a nyure-o, mon' sa a ane taa ane mfɛɛɛɛ bo donno Yeesuu si. Mɔ e gye oko ne Wuribware a sun kaye mɔ-rɔ feye ɔ bo yere mɔ ayaa-rɔ. Ne Wuribware a bee sun mɔ feye ɔ bo kii ane sese dimaadi na Wuribware mbonno-rɔ donnoɔɔɔ bresɛ. 2 ɔɔ sa ne Wuribware ne oo lee mɔ-ɔ a kooɛ mɔ gyi, feye anen deɛ ne Mosis a sa ne Wuribware a kooɛ mɔ

* 2:8 Kiliɛ 8.4-6 (LXX). * 2:12 Kiliɛ 22.22. * 2:13 Isaya 8.17. * 2:13 Isaya 8.18.

gyi san ne ɔ deere Wuribware asesε se-ɔ. ³ Amaa Yeesuu e gye ɔdabe, ne a bware feye bo bonyaa mɔ, sa mɔ wuraa kyon Mosis, feye anen deε ne sesε ne ɔ bonee kabuno-o de bonyaa ɔ kyɔ kabuno-o fonfon-ɔ. ⁴ Kabuno kema de ɔko ne ɔ bonee kamɔ-ɔ. ɔko ne ɔ bonee kabuno gyenkpεεε, ne ɔ twee ketɔ kema bo tii si-o e gye Wuribware. ⁵ Wuribware a taa Mosis ne ɔ kɔre mɔ gyi-o feye ɔ deere mɔ kabuno si. Mɔ asesε Isireelii awuye ne n de. Mosis ne ɔ gye mɔ keyaafɔre-ɔ kusun e gye feye ɔ tɔwe atɔ ne Wuribware i lee a ɔ bo kaapo asesε san ko-ɔ asen. ⁶ Amaa Yeesuu fɛraa mon gye keyaafɔre, ɔ gye Wuribware fonfon mɔ gyi kasentij nee. Ne Wuribware ne ɔ gye kabuno ɔbrese-ɔ a taa mɔ gyi-o feye ɔ deere mɔ kabuno-o pεεε se, a lee feye ɔ kɔre mɔ o gyi. Anε fɛraa anε-ɔ, anε ya gywii anε koyɔ Wuribware se, ne anε de kemɔ tɛmaa-ɔ, ne anε e mon yɔre abaa-rɔ, ne anε ya waa wɔre ya bo torowe, amɔ fɛraa anε gbaa anε e taare a anε tee anε eyee feye Wuribware a kabuno amɔ deε agyi. ⁷ Mon' nu ketɔ ne Wuribware a kufwiije timaa-o a tɔwe abwaresej wɔre-ɔ-rɔ-ɔ feye,

⁸ “Ndɔɔ, mone ya nu mɔ, Wuribware, e sa senja mɔ i gywii mone, mone ma waa kesɛbɔrɔlɛj kine mɔ kanɔ se kegya, feye anen ne baa waa kimukee-ro mfen ne ba tee ε ‘Baa-kine-mɔ-kegyase’-ɔ, na mfen ne ba tee ε ‘Baa-kyɔ-mɔ-rɔ-kee’-ɔ.

⁹ Mfen, nsu aduna mone nana-ana a kyɔ mɔ-rɔ, ne baa nu ketɔ ne mɔ a waa-ɔ.

¹⁰ Amose ne mɔ dun a fwii bamɔ se, ne mɔ a tɔwe feye, ‘Bamɔ mfeere na nkponɔ a lee mɔ se, ne baa kine kigyii mɔ mbraa-ɔ, yɔwe mɔ ekpa-ɔ se kegya.

¹¹ Amose-ɔ ne mɔ a ba kadunfwii bo waa etan, feye bo maa ba mɔ kyurekpa-ɔ daa.’ ”*

¹² Amose se-ɔ, mɔ kosɔbeε-ana, mon' sa se. Mone-rɔ ɔko ma kan sa a ebaye bɔrɔ mɔ kakponɔ-rɔ, na o kine kɔkɔregyi, na o kinji kamεε, feye ɔ ma lee gya Wuribware ne mɔ wɔre dooo i de nkpa-ɔ se. ¹³ Amaa mon' dee waa abεε wɔre kake kema, na ebaye ma nya sa a mon' waa kesɛbɔrɔlɛj. A lee feye bamɔ ya tɔwe feye, “Mone ya nu Wuribware e sa senja o gywii mone ndɔɔ,” ndɔɔ e kaapo feye kaye mɔ-rɔ a nke-o. San san ɔ bo-rɔ feye anε gya Wuribware kanɔ se. ¹⁴ Amaa anε ya kya se kɔre ketɔ ne anε a lee kaase anε e kɔre anε i gyi-o wɔre gyi, amɔ fɛraa anε kanɔ tii Kristoo ketɔ kema si. ¹⁵ Mon' bee nu abwaresej wɔre-ɔ-rɔ mfen ne a tɔwe feye,

“Ndɔɔ, mone ya nu mɔ, Wuribware, e sa senja o gywii mone, mone ma waa kesɛbɔrɔlɛj kine mɔ kanɔ se kegya, feye anen ne baa waa kimukee-ro.”*

¹⁶ Ntɛtɔ asesε ya kine Wuribware kanɔ se kegya-ɔ nee? Asesε konko-ɔ deε ne Mosis a gye bamɔ kegyenkpεε lee Igyipiti sweere se-ɔ nee. ¹⁷ Ne nse-ana se ne Wuribware dun a fwii nsu aduna-ɔ nee? Bamɔ ne baa waa baye, ne, bo lee anen se, baa wu san ne bo naa kimukee-o-ro-o. ¹⁸ Ne nse-ana ne Wuribware a waa etan feye bo maa ba mɔ kyurekpa-ɔ nee? Bamɔ ne baa kine kegya mɔ se-ɔ nee. ¹⁹ Amose-ɔ anε a nu feye bamɔ a yɔwe kɔkɔregyi-o si-o, bo mon taare yɔ mɔ kyurekpa-ɔ.

4

Kyure ne Wuribware a tɔwe bo beya feye ɔ sa mɔ asesε-ɔ

* **3:11** Kilin 95.7-11 (LXX). * **3:15** Kilin 95.7-8 (LXX).

¹ Mbeyámá, kpa a san̄ ɔ da sa an̄ feȳe an̄ nya Wuribware a kukyure ne ɔ taw̄e b̄o beya feȳe ɔ sa an̄-ɔ se-ɔ, mone-r̄o ɔko ma waa pan̄ an̄e a kukyure am̄o. ² An̄e a nu asen̄ timaa-o nee feȳe an̄e d̄ee ne an̄e nana-ana-ɔ a nu am̄o-ɔ. Amaa bam̄o asen̄ timaa ne baa nu-o mon̄ baa bam̄o kitimaa k̄o, b̄o lee feȳe b̄o mon̄ kra-r̄o neenee, k̄ore am̄o gyi kasent̄in. ³ Amaa an̄e f̄eraa, an̄e ya k̄ore gyi, an̄e e ȳo kyurekpa ne Wuribware a taw̄e m̄o asen̄ san̄ ne ɔ taw̄e feȳe,

“Amose-ɔ ne m̄o a ba kadun̄fwii b̄o waa etan̄,
feȳe b̄o maa ba m̄o kyurekpa-ɔ daa”-ɔ.*

N gye sa ne ɔ mon̄ tee l̄on̄o kyurekpa am̄o nee se ne ɔ taw̄e an̄e. Kasent̄in si f̄eraa haree lee san̄ ne ɔ twee kaye-ɔ lowe-ɔ, ne ɔ kȳo l̄on̄o mfen̄ b̄o yera. ⁴ B̄o lee feȳe abwaresen̄ w̄ore-ɔ-r̄o ton̄ k̄o ye,

“To, am̄o Wuribware a kȳo lowe m̄o kusun̄-o peee,
amose-ɔ kake sunoos̄ep̄o, oo kyure.”*

⁵ Mbeyámá, Wuribware a taw̄e feȳe,

“B̄o maa ba m̄o kyurekpa-ɔ daa”-ɔ,

m̄o sos̄o a kyurekpa-ɔ asen̄ ne ɔ taw̄e. ⁶ Bam̄o ne baa gye nk̄pee nu asen̄ timaa b̄o lee kyurekpa am̄o se-ɔ mon̄ ȳo mfen̄, a lee feȳe baa kine b̄o mon̄ k̄ore Wuribware a asen̄-ɔ gyi. Amaa Wuribware a sa bok̄o ne baa ba kam̄ee-r̄o-ɔ kpa feȳe b̄o ȳo kyurekpa am̄o. ⁷ Amose ne ɔ bee sa kake popw̄ee ne ka gye kaye m̄o-r̄o a n̄ke-o, a lee feȳe ɔ b̄or̄o Deefid si taw̄e feȳe,

“Nd̄o, mone ya nu m̄o, Wuribware, e sa sen̄sa m̄o i gywii mone,
mone ma waa kes̄eb̄or̄olen̄, kine m̄o kan̄ se keḡya.”*

Ne lee mbee ne an̄e Isireelii nana-ana-ɔ a kyena kimukee-o-ro-o si b̄o f̄o Deefid a mbee-ɔ se, a gye san̄ sos̄w̄ee.

⁸ Mbeyámá, bam̄o ne baa kine Wuribware keḡyase-ɔ a wu kimukee-o-ro, ne Yosua a gye bam̄o gyi-ana keḡyen̄k̄pee ya b̄o f̄o sweere ne Wuribware a kine keb̄osa bam̄o ne baa kine m̄o-ɔ se. Amaa sweere am̄o d̄ee ɔ gye kyurekpa ne Wuribware a kine kesa bam̄o-ɔ nee, weete Wuribware bee ɔ mon̄ lee b̄or̄o Deefid si taw̄e kake popw̄ee k̄o asen̄ kam̄ee-r̄o. ⁹ Am̄o-ɔ e kaap̄o nee feȳe Wuribware as̄ese san̄ b̄o de kukyure k̄o ne ku du feȳe, Wuribware a twee kaye m̄o n̄ke nsiye-ro-o, kukyure ne oo kyure kem̄o kake sunoos̄ep̄o-ɔ. ¹⁰ Amose se-ɔ, ak̄emaa ne ɔ ȳo Wuribware a kyurekpa-ɔ i kyure a ɔ lee m̄o f̄on̄f̄on̄ kusun̄ si, feȳe an̄e d̄ee ne Wuribware a kyure m̄o lee si. ¹¹ An̄e se-ɔ, mon̄' sa a an̄e len̄ eȳee ken̄ken̄, na an̄e nya taare ȳo Wuribware a kyurekpa am̄o. Mon̄' sa a an̄e ɔko ma kan̄ kine Wuribware se keḡya, na sese-ɔ f̄o, feȳe an̄e ne an̄e nana-ana am̄o a waa kes̄eb̄or̄olen̄ f̄o-ɔ.

¹² B̄o lee feȳe abwaresen̄-ɔ b̄o-r̄o ne am̄o-r̄o de keyaalen̄. Ne am̄o asen̄ i lwee sese-r̄o a kyon̄ an̄e ne gyimbeen̄ȳo sekan̄ i furi lwee kiyeegȳi-ro. Abwaresen̄-ɔ e taare a o lwee sese mf̄ere-r̄o ȳo m̄o kayow̄ore-r̄o na abowii-ro waa kusun̄, sa a sese amerosen̄ na kudugyi lee ifuri. ¹³ Kot̄ok̄o mon̄ b̄o-r̄o ne Wuribware a twee, ne ɔ mon̄ kee kem̄o-r̄o. O n̄u ket̄o kemaa, at̄o peee da ifuri si m̄o ase nee. M̄o-ɔ m̄o akat̄o-r̄o ne n̄ke n̄ko an̄e peee i lee ket̄o kemaa ne an̄e a waa-ɔ kan̄o.

* 4:3 Kiliñ 95.11. * 4:4 Keleekaase 2.2. * 4:7 Kiliñ 95.7-8 (LXX).

Yeesuu gye Wuribware ɔlɔŋŋɔpɔ bresɛ dabe-ɔ nee

14 Amose-ɔ mon' sa a ane kra ane kebwaresun-o-ro kenken, a lee feye ane de Wuribware ɔlɔŋŋɔpɔ bresɛ dabe ne ɔ gye Wuribware mɔ gyi Yeesuu, ne o yii sosɔ ɔ bo Wuribware ase mbeyomɔ. 15 ɔ gye Wuribware ɔlɔŋŋɔpɔ bresɛ dabe, ne o ŋu ane ewee mfen ne ane mon bo len ane e waa atɔ ane kebwaresun-o-ro-o. Kasentɪŋ si Yeesuu gye sesɛ ne ɔbansam a kyɔ-rɔ kee ekpa kemaa se, feye aneŋ dɛɛ ne ɔ kyɔ ane-rɔ ɔ kee-ɔ nee. Amaa kokyɔrɔkeɛ demanŋte pɛɛɛ-ɔ ooo, ɔ mon waa boye, daa. 16 Bo lee aneŋ ne Yeesuu e gye aneŋ a ɔlɔŋŋɔpɔ mɔ-ɔ se, kufu mon de ane feye ane yɔ Nyiŋkpen-eweeŋupɔ ase. Mon' sa a ane yɔ mɔ ase, na o ŋu ane ewee, kya ane-rɔ, sa ane ketɔ kemaa ne ki tiri ane-ɔ.

5

1 Amaa Wuribware ɔlɔŋŋɔpɔ bresɛ kemaa* ne ba deere anyiŋkpase-rɔ lee-o fɛraa, ba lee mɔ nee feye ɔ yere asesɛ-ɔ ayaa-rɔ taa bamɔ aketɔ na mbɔ ne ba baa-ɔ sa Wuribware bo lɔŋŋɔ ebɔye kemaa. 2 ɔ taare o nyite bamɔ ne bo mon nyi seye-ɔ, ne baa fo kpa-ɔ, bo lee feye mɔ fɔŋfɔŋ gbaa, n gye ekpa kemaa-rɔ ne ɔ waa atɔ kebwaresun-no. 3 Amose se ne, mɔ e lɔŋŋɔ Wuribware, a tiri feye ɔ lɔŋŋɔ ebɔye kolɔŋŋɔ asesɛ-ɔ kuŋu si, na mɔ gbaa mɔ lee-o si bo tii si.

4 ɔkemaa mon de kpa feye ɔ yere aneŋ a yerekpa dabe amɔ waa Wuribware ɔlɔŋŋɔpɔ bresɛ mɔ eyee se. Wuribware e gye ne o lee sesɛ feye ɔ bo kii mɔ ɔlɔŋŋɔpɔ bresɛ, feye aneŋ ne oo lee Aarɔŋ-ɔ dɛɛ. 5 Kristoo gbaa aneŋ dɛɛ nee. N gye mɔ fɔŋfɔŋ ya da mɔ eyee se yere Wuribware ɔlɔŋŋɔpɔ bresɛ yerekpa dabe amɔ. Wuribware e gye ne ɔ bo sa mɔ. Feye aneŋ ne ɔ tɔwe mɔ abwaresen wɔre-ɔ-rɔ-ɔ,

“Ndɔɔ mɔ a lee fo bo kaapo feye mɔ gyi e gye fo.
Ne mɔ-ɔ, fo se e gye mɔ.”*

6 Ne abwaresen wɔre-ɔ-rɔ ton ko ɔ beɛ tɔwe feye,

“Fo i kii Wuribware ɔlɔŋŋɔpɔ nsu pɛɛɛ,
feye aneŋ ne Marikii-Sadukii a kii-o dɛɛ.”*

7 Kebee ne Yeesuu te kaye mɔ-rɔ-ɔ, akyukyu ne ɔ bo kɔre Wuribware ne o nyi feye ɔ taare a o lee mɔ lee lowi-ro-o. Ne aneŋ ne oo bu Wuribware-ɔ se-ɔ, Wuribware mɔ a nu mɔ kebwarekɔre-ɔ. 8 Amaa hareɛ Yeesuu a gye Wuribware mɔ gyi-o gbaa ooo, ɔ mon kwaye sesɛ dimaadi a awɔrefɔɔ-ɔ. Kasentɪŋ si, mɔ a gye sesɛ dimaadi-o si-o, mɔ awɔrefɔɔ gyise-ɔ-rɔ ne oo suye kibu Wuribware kpa kemaa se. 9 Mfaanɛɛ ne ɔ waa ketɔ kemaa ne a tiri feye ɔ waa, na o kii sesɛ ne o bware feye mɔ e gye ne ɔ mɔrɔwe bamɔ ne bo gya mɔ kanɔ se-ɔ nsu pɛɛɛ-ɔ. 10 Ne Wuribware mɔ a lee mɔ feye o gyi Wuribware ɔlɔŋŋɔpɔ kebresɛ feye Marikii-Sadukii-o dɛɛ.*

Mon' sa a ane Kristoo awuye a kokɔre gyi-o tii si

11 Ane de atɔ bweɛtɔ na ane tɔwe bo lee aseŋ mɔ se, amaa ane e kaapo monɛ-rɔ, a bo len sa monɛ, a lee feye monɛ maa nu atɔ kekaapo kaase menan. 12 Monɛ a kii Yeesuu akɔre gyipɔ kyee-o si-o, weete monɛ a kyɔ kii abwaresen akaapɔpɔ. Amaa a san a tiri feye mon' nya ɔko ne ɔ kaapo monɛ abwaresen-nɔ atɔ gyenkpɛɛɛ-ɔ. Monɛ ma kpa ateese, amɔ kenypɔ. 13 ɔko ne ɔ taa kenypɔ bo kii mɔ ateese-o san ɔ gye keegyɪ nee. Ne sesɛ amɔ beɛ ɔ maa nu itimaa aseŋ kekaapo-ɔ kaase. 14 Feye aneŋ ne bamɔ ne baa dan-ɔ i gyi ateese-o, aneŋ dɛɛ ne bamɔ ne baa dan bamɔ kokɔre gyi-ro-o a suye kyee kipini ketɔ boye na kitimaa.

* 5:1 Deere fotoo ne ɔ bo Kelee Igyipiti 39-rɔ-ɔ. * 5:5 Kiliŋ 2.7. * 5:6 Kiliŋ 110.4. * 5:10 Keleekaase 14.18.

6

Bamo ne ba kinji kamεε-ɔ e nya kesebɔgyiiri

¹ Amose se-ɔ, ane yowe Kristoo asen kekaapo ngyingyii ngyingyii-o bo sii kamεε, na mon' sa a ane dee nu abreseto kekaapo. Atɔ mo a gye atimaa gbaa ooo, a mon tiri feye ane bee suye amo iluwi enyo enyo. Amo ne n de-o e gye asen ne a kaapo feye ane nu ane eye, na ane kinji lee keborɔgyi ne ke e baa kesebɔgyiiri nsu peεε-ɔ, na ane kɔre Wuribware gyi-o. ² A mon lee a tiri feye ane dee kaapo asuu kebo asen kpɔra-rɔ, beεε asaree kebɔdɔnɔ ɔko kuɲu si yure mo asen, beεε kikiyɔnɔ lee lowi-ro asen, beεε anen ne Wuribware i gyi asese peεε asen-ɔ asen, beεε anen ne bamo kakaka i gyi nsu peεε-ɔ asen. ³ Mon' sa a ane ne ane a dan kokɔre gyi-ro-o yowe amo-ɔ kusuye, ne, Wuribware ya sure, mo e nya a η kaapo mone anen ne ane e kya se a ane suye yo akato-rɔ-ɔ.

⁴⁻⁵ Ketɔ se ne mo e tawe amo-ɔ peεε-ɔ e gye feye a bo len fee bo sa bamo ne baa dee nu kaase kɔre Wuribware gyi, ne baa kinji kamεε bo maa lee kɔre ba gyi-o kebee bo nyɔnɔ bamo kokɔre gyi-ro. Anen a asese-ɔ a dee nya Wuribware a nyure-o ηko, ne bamo nno dee n tii bamo ne baa nya kotako lee Wuribware a kufwiɔne timaa-o ase-ɔ se. Aketo ne baa nya-ɔ se, ne baa ηu anen ne abwaresen-ɔ asen bo kɔne-ɔ, ne bamo akato a gyi akpenyeeto ne aa kaapo feye san popwee e kpa a ɔ ba-ɔ se. ⁶ Bamo ya kinji kamεε, ɔko kikiyɔnɔ bamo baa maa lee baare, a lee feye amo ya ba anen, a du nee feye bamo a bee mo Wuribware mo gyi-o kiyii kpare-abεε-rɔ se, ne baa waa mo ipeere laman-nɔ-ɔ.

⁷ Sweere ya nuu mbwarekyu ne η wee mo se san kemaa-ɔ, ne ɔ sa ne adɔteese a baare sa adɔpo-ɔ, a kaapo nee feye Wuribware a yure sweere amo. ⁸ Amaa mo ya kwεε efa na iwu fεraa, ɔ mon de tonɔ. Ne a bware feye Wuribware lon mo. Na lalalowe-ɔ, deekpa bo kywee efa na iwu amo.

⁹ Mo anyare timaa, haree ane a tawe bokɔ asen anen-ɔ gbaa ooo, mone fεraa, ane e kɔre ane i gyi feye Wuribware a kaapo feye oo yure mone, feye anen ne oo yure sweere timaa amo-ɔ. Ane e kɔre ane i gyi feye ketɔ ne mone e waa-ɔ bware, ne mone kakyena-rɔ bee ka kaapo feye Wuribware a kyɔ morowe mone. ¹⁰ Wuribware a de kasentɔn-o si-o, ɔ maa tan mone se. O nyi anen ne mone a sun sa mo-ɔ na anen ne mone a kpa mo-ɔ se. Anen ne mone a kya mone abεεko Kristoo awuye-ro, ne mone san mone e kya bamo-rɔ-ɔ se ne ɔ yere bo ηu anen a kekpa-ɔ. ¹¹ Ane e kpa feye mon' kya se pee akato gya Wuribware a ekpa-ɔ se ya bo fo san ne mone e nya soso a kyenakpa ne mone temaa dɔn se feye mone e nya-ɔ. ¹² Mone ma waa worɔgya. Mon' kote anyitepo ne baa kɔre Wuribware gyi-o, ne mbeyomɔ baa nya ketɔ ne Wuribware a tawe bo beya feye ɔ sa bamo-ɔ.

Mon' sa a ane kra ketɔ ne Wuribware a tawe bo beya feye ɔ sa ane-ɔ-rɔ kenken

¹³ San ne Wuribware a tawe bo beya feye o yure ane nana Abraham-ɔ, ne ɔ waa etan bo dɔnɔ kemɔ ne ɔ tawe bo beya-ɔ se. Ne ɔko a mon bo-rɔ ne ɔ kyɔ mo-ɔ se-ɔ, ne ɔ ba mo fonfon kenyaare bo waa etan amo. ¹⁴ Kee ketɔ ne ɔ tawe-ɔ e gye feye,

“Mo i yure fo, na n sa a fo ananagyi waa kokyo.”*

¹⁵ Abraham a waa kanyite-o si-o, ɔ nya ketɔ ne Wuribware a tawe bo beya feye ɔ sa mo-ɔ.

¹⁶ Asese e kpa a bo waa etan, ɔko ne ɔ kyɔ bamo-ɔ kenyaare ne ba ba a bo bo waa etan-ɔ, ne ee sa ne ikii kemaa ne e bo-rɔ-ɔ e lowe. ¹⁷ Anen dee ne Wuribware a kpa a ɔ kaapo bamo ne ɔ tawe bo beya feye ɔ sa bamo kotako-ɔ feye ɔ maa kyurowi mo kanɔ-ɔ, ɔ waa amo se etan, na ikii peεε lowe. ¹⁸ Atɔ anyɔ mo, abwaresen-ɔ na mo etan-ɔ, atɔ ne a maa kyurowi-o, e kaapo nee feye Wuribware maa taare a ɔ ba kayeba. Amo e gye ne a sa ane wore bweetɔ, a lee feye ane e sere enan ane e lee kaye mo-rɔ ane e kpa a ane nya nyure ne

* 6:14 Keleekaase 22.17.

n da ane akatɔ-rɔ-ɔ nee. ¹⁹ Njyure mɔ ne m maa paŋ ane-ɔ temaa se ne ane yere kenken, ne n sa ane kameroyuri. Ane a borɔ kyon waagya kuɲse-ɔ ya lwee sunkpa doɔ-rɔ a kekyan ne ɔ bo soso-rɔ-ɔ, ne ane a nya aneŋ a nyure-o. ²⁰ Kasentɪŋ feraa Yeesuu fɔŋfɔŋ e gye ne oo lwee doɔ-rɔ a kekyan-ɔ gye ane ŋkpɛɛ, ne ɔ yere ane ayaa-rɔ ɔ korɛ Wuribware ɔ sa ane, bo lee feye oo kii Wuribware ɔlɔŋɔpo bresɛ nsu pɛɛɛ feye Marikii-Sadukii-o dɛɛ.

7

Wuribware ɔlɔŋɔpo Marikii-Sadukii asen

¹ Ane a kare abwaresen wɔre-ɔ-rɔ feye dedaa-ɔ owure ko e dɛɛ ɔ bo-rɔ ne ba tee mɔ feye Marikii-Sadukii.* ɔ gye Salem maŋ owure nee. Ne ɔ bee ɔ gye Nyɪŋkpen-kyon-atɔ-pɛɛɛ-Bware-ɔ ɔlɔŋɔpo. Amɔ saŋ amɔ ane nana Abraham a ya kɔ kenaa gya awure ana ko. Mɔ a yɔ kiŋŋi ɔ ba-ɔ, ne Marikii-Sadukii a lee bo gyanŋaa mɔ yure mɔ. ² Ne Abraham mɔ a ke atɔ pɛɛɛ ne ɔ kɔɔre lee kenaa-ɔ-rɔ-ɔ-rɔ kudu kudu, ne ɔ taa kekɛmaa-rɔ kare koŋko sa Marikii-Sadukii.

To, kenyaŋe Marikii-Sadukii-o kaase e gye feye “Mɔ-owure-gye-sɛsɛ-timaa.” Maŋ ne ɔ gye mɔ se owure-o mɔ kenyaŋe e gye Salem. Kenyaŋe amɔ kaase e gye “Eyye-a-yuri.” Amɔse-ɔ mɔ kuwure kenyaŋe e gye “Nana Eyye-a-yuri.” ³ Abwaresen wɔre-ɔ-rɔ ane moŋ kare Marikii-Sadukii mɔ se bɛɛɛ mɔ nyi bɛɛɛ mɔ ananagyi bɛɛɛ mɔ kɔkɔwe bɛɛɛ mɔ lowi asen. O du nee feye Wuribware mɔ gyi-o, a lee feye mɔ ɔlɔŋɔpo kebresɛ kigyi-o moŋ de kɛɛ.

⁴ Ne ŋkee moŋe a ŋu aneŋ ne Marikii-Sadukii amɔ gye sɛsɛ dabe-ɔ ɔɔɔ? A lee feye Abraham ne ɔ gye ane nana, ne mɔ kenyaŋe bo dwii-o a sa mɔ kenaa-ɔ-rɔ atɔ ntunƙare kudu-ro katunƙare koŋko.

⁵ Mbeyɔmɔ ane Isireelii awuye a nsuro-o, kamɔ ne ba lee Wuribware ɔlɔŋɔpo ba lee kamɔ-rɔ-ɔ e gye Lewii a kasuro-o. Ne Wuribware mbraa da feye Lewii a kasuro awuye amɔ kɔɔre bamɔ bɛɛko-ana Isireelii awuye ase ketɔ kɛmaa ntunƙare kudu-ro katunƙare koŋko, na bo nya nya bamɔ kusun si ateese na nkyu, lee nsuro pɛɛɛ awuye ne bamɔ nana gbaa mɔ gye Abraham-ɔ. ⁶ Amaa ɔnyaŋe mɔ feraa moŋ lee Lewii a kasuro-o-ro. Amaa mɔ-ɔ mɔ a kɔɔre atɔ ntunƙare kudu-ro katunƙare koŋko lee Abraham ase yure mɔ ne weete Wuribware a waa etan tɔwe asen bo beya sa mɔ-ɔ. ⁷ Ikii kyɔ e moŋ bo-rɔ, ɔko ne o yure-o kyɔ ɔko ne ɔ kɔɔre nyure amɔ-ɔ kebresɛ. ⁸ Bo lee feye Wuribware ɔlɔŋɔpo amɔ a kebɛgya-ɔ se, bamɔ ne ba kɔɔre atɔ ntunƙare kudu-ro katunƙare koŋko-ɔ gye asɛsɛ ne ba wu-o. Amaa Marikii-Sadukii feraa a kebɛgya-ɔ se, sɛsɛ ne abwaresen wɔre-ɔ e tɔwe mɔ asen feye a du feye ɔ saŋ o te-o ya kɔɔre atɔ amɔ ntunƙare kudu-ro katunƙare koŋko-ɔ. ⁹⁻¹⁰ Mɔ e fa feye mɔ e taare a n tɔwe feye saŋ ne Marikii-Sadukii a bo gyanŋaa Abraham-ɔ, Lewii amɔ ne bo moŋ tee kowe-ɔ saŋ ɔ bo mɔ nana Abraham kame-ro. Amɔse-ɔ, Lewii ne weete o de kpa feye ɔ kɔɔre atɔ ntunƙare kudu-ro katunƙare koŋko-ɔ a bee borɔ Abraham se ka amɔ sa Marikii-Sadukii.

Aneŋ ne Yeesuu du feye Marikii-Sadukii-o

¹¹ To, saŋ-ɔ ane Isireelii awuye a kɔɔre gyi feye Wuribware ɔlɔŋɔpo ne bo gye Lewii a kasuro awuye-o e taare a bo sa a ane ŋkponɔ-rɔ fwiiri Wuribware ase. Amaa ane a penna ane eyee, a lee feye Wuribware ye a tiri feye ɔlɔŋɔpo banban ba. ɔlɔŋɔpo banban amɔ maa lee Lewii a kasuro-o-ro. Mɔ ɔlɔŋɔpo kebresɛ moŋ lee Aarɔŋ ne ɔ gye ɔlɔŋɔpo bresɛ gyenƙpɛɛsɛ-ɔ lee-o, amaa ku du nee feye Marikii-Sadukii lee-o. ¹² Amɔse-ɔ, a kaapo nee feye Wuribware ya lee sɛsɛ banban feye ɔ bo kii ɔlɔŋɔpo bresɛ, amɔ feraa ɔ bee o kyurowi kolɔŋɔ kusun na kemɔ mbraa-ɔ. ¹³ ɔlɔŋɔpo banban amɔ ne ane a kare mɔ kuŋu si asen abwaresen wɔre-ɔ-rɔ e gye ane nyanŋe Yeesuu. Ne mɔ-ɔ mɔ a lee kasuro ne kamɔ-rɔ ɔko moŋ tee kii ɔlɔŋɔpo daa-ɔ-rɔ nee. ¹⁴ ɔkɛmaa mɔ nyi feye Yeesuu a lee Yudaa a kasuro-o-ro

* 7:1 Keleekaase 14.18-20.

nee. Amaa Mosis a kyore Mbreaa a wore-ɔ-rɔ-ɔ feye Yuda a kasuro-o awuye moŋ de kpa feye bo kii aneŋ a alɔŋɔpɔ-ɔ, amɔ Lewii awuye dooo.

¹⁵ Ane ya deere Yeessu ne o du feye mo a gye Marikii-Sadukii nyɔsepo-ɔ, ane i ŋu ketɔ ne ane e tɔwe kemɔ asen-ɔ-rɔ neene. ɔ gye alɔŋɔpɔ nee, amaa mo-ɔ mo kwee Lewii a bomo-ɔ-rɔ. ¹⁶ To, emene se ne Yeessu de kpa feye o kii aneŋ a alɔŋɔpɔ-ɔ, na ɔ moŋ lee Lewii a kenana-ɔ-rɔ-ɔ nee? Mo keyaalen ne o de-o a lee mo fɔfɔŋ ŋkpa ne m moŋ de kee-ɔ ase. ¹⁷ Feye aneŋ ne Wuribware a tɔwe gywii mo abwareŋ wore-ɔ-rɔ-ɔ,

“Fo i kii Wuribware alɔŋɔpɔ nsu peee
feye aneŋ ne Marikii-Sadukii a kii-o dee.”*

¹⁸ Mfee feraa Wuribware a yɔwe kolɔŋɔ mbreaa dedaa-ɔ bo beya kerɔ si. A lee feye m moŋ lɔŋɔ seye. ¹⁹ Kasentɔ si feraa, mbreaa amɔ maa taare a n sa a akɔ kakponɔ-rɔ fwiiri lowe. Mbeyɔmɔ Wuribware a sa ane temaa timaa ne ane e ba a ane bo sɔŋ tɔ mo-rɔ-ɔ.

²⁰ Ketɔ ne ki tii si, ne ko kyɔ-ɔ e gye feye, saŋ ne Wuribware a waa Yeessu alɔŋɔpɔ-ɔ, ɔ waa etan. Amaa Lewii awuye-o akɔ a bo kii alɔŋɔpɔ-ɔ feraa, Wuribware moŋ waa etan bo dɔŋɔ se. ²¹ Amaa etan ne Wuribware a waa bo taa Yeessu bo kii alɔŋɔpɔ. ɔ tɔwe gywii mo nee feye,

“Ma kwaye mo etan ne mo a waa-ɔ,
ma kyurɔwi mo kanɔ ne mo a tɔwe-ɔ,
feye fo i kii mo alɔŋɔpɔ nsu peee.”*

²² Etan mo ne Wuribware a waa sa Yeessu-o bo etan ne ɔ waa sa Mosis saŋ ne ɔ sa Isireelii awuye mo mbreaa-ɔ peee-ɔ, a lee feye etan mo maa wu daa.

²³ Ketɔ banban ko bo-rɔ ne kaa bee sa ne Wuribware alɔŋɔpɔ dedaa-ɔ kwee, ne ɔpɔpwee-ɔ kwee. Lewii a alɔŋɔpɔ-ɔ gye asese nee, ne bamɔ akemaa i wu, ne ɔ maa lee taare a ɔ kya kusun-o si. Amose ne bamɔ bweeto a kii Wuribware alɔŋɔpɔ-ɔ. ²⁴ Amaa Yeessu a tee o te bo yɔ nsu peee-ɔ se-ɔ, mo kolɔŋɔ kusun-o maa lee mo ase a ke bee yɔ sese banban ko mo ase. ²⁵ ɔ taare a ɔ moɔwe bamɔ ne ba boɔ mo se ba ba Wuribware ase-ɔ, na bo ma lee fo. A lee feye o te saŋ kemaa ɔ kore kebwarekore ɔ sa bamɔ.

²⁶ Aneŋ a alɔŋɔpɔ-ɔ e gye ne o bware bo sa ane. Mo a bware-o si-o, mo kakponɔ-rɔ a fwiiri. ɔko maa taare a o ŋu mo boye ko. Ne ɔ kwee ane ne ane gye eboye awaapo-ɔ-rɔ. Ne o yii sosɔ sosɔ Wuribware se. ²⁷ Alɔŋɔpɔ brese kemaa ne ɔ gye Lewiinyi-o e gye ŋkpe a ɔ lɔŋɔ Wuribware bo lee mo fɔfɔŋ eboye-ɔ se pwee na ɔ dee bee lɔŋɔ Wuribware bo lee mo asese mo lee-o si. Yeessu feraa, ɔ moŋ du aneŋ. Mo eye ne ɔ bo sa Wuribware luwi konko, na Wuribware lee asese peee eboye, na a lowe. ²⁸ Katɔŋ-o e gye feye mbreaa-ɔ e kaapo aneŋ ne ba lee akɔ, na ɔ bo kii Wuribware alɔŋɔpɔ brese-ɔ. Amaa aneŋ a alɔŋɔpɔ-ɔ moŋ bo leŋ, bo lee aneŋ ne ɔ gye sese dimaadi-o si. Amaa etan ne Wuribware a waa kamere-ɔ-rɔ a kaapo aneŋ ne oo lee mo gyi Yeessu bo kii alɔŋɔpɔ brese-ɔ nee. Na bo lee aneŋ ne mo kakponɔ-rɔ a fwiiri lowe-ɔ se-ɔ, mo alɔŋɔpɔ kebrese-ɔ sii mo se nsu peee.

8

Yeessu e gye etan pɔpwee-ɔ Wuribware alɔŋɔpɔ brese

¹ Mbeyɔmɔ, amɔ katɔŋ e gye feye Wuribware alɔŋɔpɔ brese ne ane e tɔwe mo asen-ɔ e gye akɔ ne ane kyɔ ane de-o. Mo e gye Yeessu. Mo e gye ne o te Nyɔŋkpen-ɔ-kyɔ-bamɔ peee-kedabe kigyise si sosɔ a kuwure-o si-o. ² ɔ gye alɔŋɔpɔ Wuribware sunkpa-ɔ-rɔ nee. Mfeŋ du nee feye Wuribware sunkpa ne Mosis a ba tantee kekyan bo waa, na bo

* 7:17 Kiliŋ 110.4. * 7:21 Kiliŋ 110.4.

taare sorā nare kimukee-ro-o nee. Amaa Wuribware sunkpa ne ɔ bō soso-ɔ e gye sunkpa kasentij ne ane nyanpe Yeessu a pwee-ɔ.

³ Wuribware ɔlɔhɔpɔ bresε kemaa kusun e gye feye ɔ ba ateese na mbo bɔ lɔhɔ Wuribware. Aneɲ dεε ne a tiri feye ane ɔlɔhɔpɔ bresε-ɔ gbaa mɔ ba kotɔko bɔ lɔhɔ Wuribware. ⁴ ɔ san ɔ dεε ɔ bɔ sweere mɔ se mbeyɔmɔ nee, weete ɔ maa waa ɔlɔhɔpɔ, a lee feye ɔlɔhɔpɔ san bɔ bɔ-ro ba lɔhɔ Wuribware feye aneɲ ne mbraa-ɔ e kaapo-ɔ. ⁵ Mbeyɔmɔ ba deere aneɲ ne ba sun Wuribware mɔ sunkpa ne ɔ bɔ soso-ɔ-ro-ɔ se nee ba sun mɔ mfee a mmɔ-ɔ-ro. Amose ne Wuribware a yii Mosis si feye ɔ sa se na ɔ ba tantee kekyan-ɔ bɔ waa Wuribware sunkpa-ɔ feye aneɲ ne ɔ kaapo mɔ Sinaa kebee-ɔ se-ɔ.* ⁶ Mbeyɔmɔ, kusun ne Wuribware a bɔ sa Yeessu-o kyɔ kemɔ ne ɔ bɔ sa mɔ ɔlɔhɔpɔ-ɔ. Aneɲ dεε ne etan popwee ne Wuribware a borɔ Yeessu si waa sa mɔ asese-ɔ gye etan dabe e kyon ededaa ne Wuribware a borɔ Mosis si waa-ɔ. Ketɔ se ne epopwee-ɔ gye edabe-ɔ e gye feye Yeessu yere asese na Wuribware mbɔntɔ-ro, ne ηkee mbeyɔmɔ atɔ ne Wuribware a tɔwe bɔ beya feye ɔ waa a ɔ sa mɔ asese-ɔ bee a gye adabe a kyon adedaa-ɔ. ⁷ Etan gyenkreese amɔ a dεε baare lowe nee, weete a mon lee a tiri feye Wuribware bee ba epopwee ko bɔ teere. ⁸ Amaa ane a kare abwaresen wɔre-ɔ-ro feye Wuribware a ηu mɔ asese kebɔye ko, feye aneɲ ne a tɔwe-ɔ,

Wuribware ye,

“San ko e ba ne mɔ e waa etan popwee
na m bɔ beya mɔ aa Isireelii a kasuro-o awuye
na Yudaa a kasuro-o awuye mbɔntɔ-ro.

⁹ Etan ne mɔ e waa-ɔ mon du feye
etan ne mɔ a waa sa bamɔ nana-ana,
san ne mɔ a kra bamɔ kesaree-ro
lee bamɔ lee Igyipiti sweere se-ɔ.

Baa yɔwe etan amɔ kegase,
amose-ɔ ne mɔ a yɔwe bamɔ asen sa bamɔ.

¹⁰ San amɔ ya fɔ, etan ne mɔ e waa na m bɔ beya
mɔ aa Isireelii awuye peee mbɔntɔ-ro-ɔ, mfaanee ne i du.

Mɔ e taa mɔ mbraa a m bɔ waa bamɔ mfeere-ro,
na n kyoree mmɔ bɔ waa bamɔ anu-ro,
na η kii bamɔ nyanpe, na bɔ kii mɔ asese.

¹¹ A maa lee ba feye ɔko bee ɔ lee kaapo
mɔ kosobee beee mɔ kowebee feye,
‘Kpa mɔ se ne fɔ e borɔ na fɔ gyii Wuribware,’
a lee feye bamɔ peee,
abrese ooo, nyaagi ooo i gyii mɔ.

¹² A lee feye mɔ e taa bamɔ ebɔye a m bɔ ke bamɔ,
na m ma lee nyinji bamɔ asen bɔye-ɔ se.”*

¹³ Wuribware a tee tɔwe feye ɔ waa etan popwee-ɔ, amɔ fεraa a kaapo nee feye ɔ ye egyenkreese-ɔ a waa ededaa, ne e ya wu. Ketɔ kemaa ne kaa waa kededaa, ne kaa wu-o mɔ maa kyee, na ke fɔ peee.

9

Aneɲ ne Wuribware sunkpa-ɔ-ro du-o

¹ Mon! sa a ane deere etan dedaa a kebwaresun a mbraa-ɔ. San amɔ-ɔ sese ya waa Wuribware sunkpa ne bɔ de-o. ² Ketɔ ne ke gye ηkreε-ɔ e gye tantee ne ba bɔ waa kanɔ se

* **8:5** Kelee Igyipiti 25.40. * **8:12** Yεremeya 31.31-34 (LXX).

a kekyaŋ ne ba tee mfeŋ feye kekyaŋ kpeyaa-ɔ. * Kekyaŋ amo-ro mfeŋ, ifetiri yerese kpa yere, ne ifetiri isunoo yere yere se e kywεε. Ne teeburi yere mfeŋ, ne bodobodoo ne bo de ba beya sunkpa-ɔ doŋ se. ³ Waagya ko ne baa bo kun doɔ-ro a kekyaŋ-ɔ. Doɔ-ro a kekyaŋ amo ne ba tee feye kekyaŋ kpeyaa kpeyaa-ɔ. ⁴ Kemo-ro mfeŋ ne loŋŋokpa ne baa ba atanne pipee bo mera mera se-ɔ ne ba kywεε nyonku mo se-ɔ bo. Wuribware etaŋ a kedakaa-ɔ yere mfeŋ nee, ne baa ba atanne pipee bo mera mera kemo se. Ne atanne pipee kalɔ ko ne ka de gyaye-ɔ yere kedakaa-ɔ-ro. Ne ateese ko ne ba tee feye “Ntetɔ-nee?” bo kalɔ-ɔ-ro. Ateese amo ne Wuribware a sa bamo lee soso kake kema kimukee-ro. Kedakaa amo-ro deε ne Aarɔŋ yii nareseε ne ɔ kwεε-ɔ daa-ro. * Kedakaa amo-ro deε ne afoŋ anyɔ ne Wuribware a kyoreε mbraa kudu-o bo doŋŋo se Sinaa kebee-ɔ se kimukee-o-ro mfeŋ-ɔ bo. ⁵ Ne abanbaŋ awuye ko ne baa ba atanne pipee bo waa-ɔ yere kedakaa amo aŋu anyɔ. Ne baa ba bamo abanbaŋ bo bun Nyin kpeŋ-ewεεŋuro a kotorese-ɔ se, na o te mo kuwuregya-ɔ se mfeŋ. * Amaa ane moŋ de saŋ na ane bo kaapo atɔ mo-ro ako ako.

⁶ Bamo a loŋŋo keto kema bo yere aneŋ-ɔ, Wuribware aloŋŋoro e taare na bo dee nya lwee kana se a kekyaŋ-ɔ-ro kake kema waa bamo asuŋ. ⁷ Amaa doɔ-ro a kekyaŋ-ɔ feraa, Wuribware aloŋŋoro bresε-ɔ wore e gye ne o de kpa feye o lwee kemo-ro, ne o lwee kemo-ro luwi koŋko kasu kema, ne o de mo foŋfoŋ kuŋu si ebaye kolonŋo kabɔ a mbogya-ɔ o lweero mfeŋ. Aneŋ deε ne ɔ waa asεε-ɔ pεεε kuŋu si a ebaye ne baa waa na bo moŋ nyi-o. * ⁸ Mbeyomɔ, Wuribware a kufwiine timaa-o de amo-ɔ pεεε ɔ kaapo ne feye kpa moŋ tee di bo sa asεε-ɔ feye bo lwee kekyaŋ kpeyaa kpeyaa-ɔ-ro, na tan tee sunkpa-ɔ saŋ ɔ yere. ⁹ Amo-ɔ pεεε gye kekaapo ne a yere bo sa ndɔ a mbee mo se-ɔ nee. Aseŋ ne ane a towe-ɔ pεεε e kaapo ne feye ateese ne ane de ane i ke Wuribware, na mbo ne ane de ane e loŋŋo mo-ɔ maa taare a a sa a ane ne ane i suŋ mo-ɔ ŋkrono-ro fwiiri. ¹⁰ Dedaa-ro a Wuribware kolonŋo mo-ɔ pεεε gye kigyɔ na kunuu na kefwεε na kayowore se atɔ aseŋ nee. Amo-ɔ pεεε bware bo fo saŋ ne Wuribware e waa mbraa popwεε-ɔ dooo nee.

Aneŋ ne Kristoo kusun feye Wuribware aloŋŋoro bresε-ɔ kwee-ɔ

¹¹ Amaa mbraa popwεε timaa mo a kyɔ ba. Kristoo e gye mmo aloŋŋoro bresε. Mo e gye ne oo lwee tan tee kekyaŋ ne ke bo soso, ne ke bo dan ko kyon sweere mo se a kemo-ɔ-ro. Ne ke bware ko kyɔ kemo ne asεε a waa-ɔ, a lee feye ke moŋ tii atɔ ne Wuribware a twee kaye mo-ro-ɔ se. ¹² Mo kulweero mfeŋ-ɔ, ne ɔ kyon lwee kekyaŋ kpeyaa kpeyaa-ɔ. Pwεε ne ɔ deε lweero, n gye eteere na nnaategyii mbogya ya weε sweere. Amaa mo foŋfoŋ mbogya ne ŋ ya weε sweere saŋ ne baa da mo bo mera kiyii kpare-abεε-ro se-ɔ, ne ŋ ya kpeε asεε ŋkrono-ro iyisi. Mfaanεε ne ɔ borɔ se luwi koŋko dooo bo morowe ane nsu pεεε. Keto ne ko kyɔ ne ki tii si-o e gye feye, mo a lweero-o, a moŋ lee a tiri feye ɔ bee waa. ¹³ Mbraa dedaa a mbee-ɔ se-ɔ, teere na kpeŋnyare mbogya na kanaatebree ne baa kywεε-ɔ nsɔ ne ba bo ŋonyan asuŋpo-ɔ se bo kpeε bamo iyisi. Bamo ya waa mfaanεε-ɔ, amo bamo nyowore wore ne baa loŋŋo. ¹⁴ Kee keto ne amo-ɔ e waa-ɔ, saŋbotɔ Kristoo a mbogya-ɔ, a lee feye mmo feraa n taare a ŋ kpeε ane ŋkrono-ro lee ane asuŋ baye ne a yaa ane mfeŋ ne ke sebogyiiri maa lowe-ɔ, na ane nya taare bo suŋ Wuribware ne mo wore dooo i de ŋkpa-ɔ. Bo lee feye Kristoo, ɔko ne ɔ moŋ de ebaye-ɔ, a borɔ Wuribware a kufwiine timaa-o, ne mo wore kpeŋ te nsu pεεε-ɔ se nee, ba mo eyee bo loŋŋo Wuribware.

¹⁵ Aneŋ se-ɔ, Kristoo e gye ane aa Wuribware mbontɔ-ro ayerepo ne Wuribware a borɔ mo se waa etaŋ popwεε-ɔ bo sa asεε-ɔ. Na bamo ne Wuribware a tee feye bo bo kyena mo ase nsu pεεε-ɔ nya taare nya kakyena popwεε mo ne ɔ towe bo beya feye ɔ sa bamo

* **9:2** Deere fotoo ne ɔ bo Kelee Igyipiti 27-ro-o. Igyipiti 25-ro-o. * **9:7** Kolonŋo mbraa 16.11-17.

* **9:4** Anyare kekare 17.1-10.

* **9:5** Deere fotoo ne ɔ bo Kelee

a bō kyena-ɔ. Mò fəŋfəŋ lowi ne ɔ bō kɔ̀rɛ asese kinŋaa bamo baa, ne ɔ sa ne baa nya bamo eyee, ne baa lee ebaye ne baa waa san ne bō bō etan dedaa-ɔ kaase-ɔ-rɔ.

16-17 To, mbeyomɔ, pwɛɛ na sese dɛɛ wu-o, ɔ kyɔrɛɛ m̀d̀ kanɔ se asen, na ɔko ne ɔ kaa o gyi m̀d̀ kapotɛɛ-ɔ kenyaɛ a ɔ bō waa wɔrɛ-rɔ. Amaa a tiri feyɛ bō taare kaapo feyɛ oo wu pwɛɛ na anen a wɔrɛ-ɔ-rɔ asen dɛɛ taare waa kusun. Sese-ɔ e san o te, amɔ wɔrɛ-ɔ gye kwaa nee. 18 Anen dɛɛ ne etan gyenkpɛɛsɛ ne Wuribware a waa sa sese-ɔ mon waa kusun, amɔ baa mɔɔ mbō na bō ba mbogya-ɔ bō tii etan-ɔ kanɔ pwɛɛ. 19 San ne Mosis a kyɔrɛɛ Wuribware a mbraa-ɔ pɛɛɛ waa wɔrɛ-rɔ, ne ɔ kare gywii asese-ɔ pɛɛɛ lowe-ɔ, ne ɔ taa kokyoyaa kapesii na kyipee. Ne ŋkee ɔ ba nnaategyii na eteere mbogya bō waa nkyu-ro, ne amo pɛɛɛ a lwee abɛɛ-rɔ. Ne ɔ taa kokyoyaa kapesii na kyipee bō da mbogya na nkyu-o-ro, ne ɔ bō ŋonyan mbraa wɔrɛ-ɔ na asese-ɔ se. 20 Ne ɔ ye, “Mbogya ne n tii mone aa Wuribware mbonɔ-rɔ a etan-ɔ kanɔ-ɔ nee. A kaapo nee fɛɛ mone a sure si feyɛ mone e gya etan-ɔ mbraa se.”* 21 Anen dɛɛ ne ɔ beɛ ba mbogya-ɔ bō ŋonyan Wuribware a tantɛɛ kekyan-ɔ na atatamonɔta pɛɛɛ ne ba ba bō bō sun bamo kebwaresun-o si. 22 Kasentɪŋ si fɛraa mbraa amo-rɔ, mbogya ne bō de ba ləŋŋɔ atɔ bweetɔ. Ne anen dɛɛ ne kabō mbogya e mon weɛ sweere, Wuribware maa ba ɔko ebaye a ɔ bō ke m̀d̀.

23 N gye Wuribware sunkpa ne ɔ bō sweere mɔ se-ɔ ne Kristoo a lweero. Amaa Wuribware sunkpa ne ɔ bō soso-ɔ ne baa deere se bō waa m̀d̀ ne ɔ bō sweere se-ɔ bō yera. Amose-ɔ, atɔ ne a bō soso-ɔ fɛraa e kpa koləŋŋɔ ne kō kyon sweere se lee-o. 24 N gye Wuribware sunkpa ne baa deere soso a amo-ɔ se waa sweere se ne Kristoo a lweero. Soso-ɔ fəŋfəŋ ne oo lweero. Mfɛŋ ne ŋkee ɔ yere ane ayaa-rɔ ɔ sa ane kanɔ se seŋsa o gywii Wuribware. 25 Wuribware ɔləŋŋɔpɔ bresɛ-ɔ e taa kabō mbogya, ne o lwee kekyan kpɛyaa kpɛyaa-ɔ-rɔ kasu kasu. Amaa Kristoo fɛraa mon lweero ya ba m̀d̀ eyee bō ləŋŋɔ Wuribware iluwi bweetɔ bweetɔ kō. 26 A lee feyɛ, amo ya ba anen, amɔ a kaapo nee feyɛ ɔ den wu iluwi bweetɔ lee san ne Wuribware a tweɛ kaye mɔ-ɔ nee. Amaa anen ne ɔ waa-ɔ e gye feyɛ mbeyomɔ ne kaye e kpa a ka fɔ kɛɛ-ɔ, luwi kɔŋkɔ ne oo lee m̀d̀ eyee ifuri bō ləŋŋɔ Wuribware, na ɔ nya lee asese kunu si ebaye bō tweɛ. 27-28 N ye, luwi kɔŋkɔ ne Kristoo a taa m̀d̀ eyee bō ləŋŋɔ Wuribware, na ɔ nya lee asese bweetɔ kunu si ebaye, feyɛ anen ne sese kemaa i wu luwi kɔŋkɔ, na kemɔ kamɛɛ-rɔ, ɔ yere Wuribware akatɔ-rɔ a o lee ketɔ kemaa ne ɔ waa-ɔ asen kanɔ-ɔ. Ketɔ ne kō kyɔ-ɔ e gye feyɛ Kristoo e ba nyɔsepo. M̀d̀ ya ba, n gye asese ebaye ne ɔ ba na ɔ bō lee. Amaa ɔ ba nee na ɔ bō morowe bamo ne bō gywii m̀d̀ keba-ɔ.

10

Yeesuu a taa m̀d̀ eyee bō ləŋŋɔ Wuribware luwi kɔŋkɔ, ne aa lowe

1 Mbeyomɔ, mbraa ne ŋ kaapo Wuribware koləŋŋɔ asen-ɔ e kaapo atɔ timaa ne a ba a a bō ba-ɔ nee. Mbraa-ɔ du nee feyɛ diki-o. Ne ane ya deere, ane i ŋu feyɛ ɔko e ba kamɛɛ. Bamo a ləŋŋɔ Wuribware anen-aaa nsu si nsu si, na a mon de kɛɛ-ɔ se-ɔ, a maa taare a a fwiiri bamo ne ba ba na bō bō sun Wuribware-ɔ ŋkponɔ-rɔ. 2 Anen a koləŋŋɔ-ɔ dɛɛ ke e taare a ke sa a asunpo-ɔ ŋkponɔ-rɔ fwiiri nee, weeteɛ bamo mfɛere maa waa bamo feyɛ bamo ebaye a sii bamo se. Na Wuribware koləŋŋɔ lowe. 3-4 Akpennyare na eteere mbogya a tɛɛ a maa taare a a lee ebaye-ɔ se-ɔ, kasu kemaa a koləŋŋɔ-ɔ i nyiŋŋi asese se feyɛ bamo ebaye a sii bamo se.

5-6 Amose ne san ne Kristoo e kpa a ɔ ba kaye mɔ-rɔ-ɔ, ne ɔ tɔwe gywii Wuribware feyɛ,

“Fɔ maa kpa ayu mpu koləŋŋɔ lee mɔ ase,
ne fɔ akatɔ mon gyi mbō kokywɛɛ bō ləŋŋɔ se.
Ebaye koləŋŋɔ mon waa fɔ kɔne.
Amaa sese dimaadi kayowɔre ne fɔ a sa mɔ,

* 9:20 Kelee Igyipiti 24.8.

na m bee bo sa fo.

⁷ Ne mo a beηηaa feye, ‘O Wuribware, kee mo.
Baa tawe mo asen fo mbraa wore-ɔ-ro.
Mo a ba a m bo waa fo kepre.’ ”*

⁸ Mon' ηu feye ɔɔ gye ηkpee tawe nee feye Wuribware maa kpa ayu mpu kolonho beee mbo kokywee kolonho beee ebaye kolonho. Haree mbraa-ɔ a kaapo feye bo waa amo ooo, ɔɔ tawe amo-ɔ peee. ⁹ Ne ɔɔ beee tawe bo tii si feye,

“O Wuribware, kee mo,
mo a ba a m bo waa fo kepre.”

Keto ne ɔ kaapo-ɔ e gye feye ɔ sa a bo yowe kolonho dedaa-ɔ, na ɔ waa keto popwee ne Wuribware e kpa feye ɔ waa-ɔ. ¹⁰ Wuribware kepre e gye feye Yeessu Kristoo a taa mo eyee bo lonho Wuribware luwi konko, ne aa lowe, na a lee ane kunu si ebaye.

¹¹ Wuribware ɔlonho kema yere kake kema nee ɔ waa mo kolonho kusun. Na ɔ lonho Wuribware iluwi enyo enyo. Anen a kolonho-ɔ maa taare a ki lee ebaye bo twe daa. ¹² Amaa ane ɔlonho Yeessu mo feraa, san ne ɔ lonho Wuribware luwi konko amo bo lee ebaye-ɔ, kolonho ko mon lee ke beee ki tiri bo fo ndoo. Amose ne ɔɔ ya kyena Wuribware kigyisesaree se. ¹³ Mfen ne o te na Wuribware baa Yeessu Kristoo adon peee mo kuwure-o kaase. ¹⁴ Katin e gye feye mo a ba mo eyee bo lonho Wuribware luwi konko mo bo sa ne bamo ne ɔ maa se ɔ waa bamo akpeyaa-ɔ ηkpono-ro a fwiiri.

¹⁵ Wuribware a kufwiinje timaa-o gbaa a sa ne ane a ηu feye amo-ɔ gye kasentij. Feye anen ne ane a kyɔ tawe feye Wuribware a borɔ mo kufwiinje timaa-o si sa ne baa kyoree waa abwaresen wore-ɔ-ro-ɔ,

¹⁶ “San amo ya fo, etan ne mo e waa na m bo beya
mo aa bamo mbonɔ-ro-ɔ, mfaanee ne i du.
Mo e taa mo mbraa a m bo waa bamo mfeere-ro,
na n kyoree mmɔ bo waa bamo anu-ro.”*

¹⁷ Ne ɔɔ bo kya se feye,

“Ma lee nyinji bamo asen baye na borokadne-ɔ se.”*

¹⁸ Wuribware a tee taa bamo ebaye bo ke bamo-ɔ se-ɔ, kolonho ne ki lee ebaye-ɔ mon lee ki tiri.

Mon' kra mone kokaregyi-o-ro kenken bo yo

¹⁹ Anen se-ɔ, mo kosobee-ana, Yeessu mbogya ne η ya wee sweere se-ɔ se-ɔ, ane ma lee sa a kufu nya ane Wuribware ase keba. Mon' sa a ane lwee Wuribware sunkpa a kekyan kpeyaa kpeyaa-ɔ-ro. ²⁰ A lee feye waagya ne baa bo kun kekyan kpeyaa kpeyaa-ɔ-ro ne Yeessu a kyan-no, na ane taare lweero. Waagya amo yere bo sa Yeessu fonfon kayowore ne baa tenje-ro, ne oo wu-o. Mfaanee ne Yeessu a sa ane kpa popwee na ane borɔ se yo Wuribware ase, a lee feye ɔɔ beee ba ηkpa-ro o te nsu peee. ²¹⁻²² Mbeyomɔ, ane Wuribware asese-ɔ a tee ane de ɔlonho dabe ne ɔ deere ane se-ɔ se-ɔ, Yeessu ne oo wu, ne ɔɔ beee ba ηkpa-ro-ɔ ne n de-o, mon' sa a ane ba kasentij bo son to Wuribware-ro. Amaa ane a yo mo ase-ɔ, mon' sa a ane kpee iyisi ne i te ane ηkpono-ro-ɔ, na mon' sa a ane yere ane kokaregyi-o-ro kenken, a lee feye bamo a bo ane asuu-o, a kaapo nee feye Wuribware a kyɔ lee ane ebaye, ne e maa lee toaraa ane mfeere. ²³ Mon' sa a ane yere keyaa konko.

* **10:7** Kilij 40.6-8 (LXX). * **10:16** Yeremeya 31.33. * **10:17** Yeremeya 31.34.

Mone a ba asuu-o, temaa ne mone a nya feye mone e ya Wuribware ase-ɔ, mon' kra mɔ-rɔ kenkenken, bo lee feye Wuribware a tee tɔwe bo beya feye ɔ sa ane kotakɔ-ɔ se-ɔ, ɔ maa kyurowi mɔ kanɔ. ²⁴ Na mon' sa a ane dee kpa ekpa ne ane e borɔ se, na ane bo waa abee wɔre, na ane bo kpa abee asen, na ane bo waa asun timaa-o. ²⁵ Mone ma sa a ane yɔwe kegyanɛ sun Wuribware, feye anen ne san kemaa bokɔ e waa-ɔ. Amaa mon' sa a ane dee gyanɛ sa abee wɔre. A tiri feye ane deere se, na ane pee akatɔ waa amo-ɔ, a lee feye kake ne Kristoo i kinɛi a ɔ ba-ɔ a tɔ-rɔ.

²⁶ Ane ya bo nu Wuribware a kasentɛn-o, ne ane e san ane e waa ebɔye ane kepre se, amo feraa, kolɔnɔ kɔ mon lee kɔ bo-rɔ ne ke e taare na ki lee ane kunu si ebɔye bo twee. ²⁷ Amo ya ba anen feraa, amo kufu kakyena ne ane e kyena ane gywii Wuribware, na ɔ bo bu ane kepɔ, na ɔ yaa ane mɔ kedeekepetekii ne ɔ ba a ɔ bo kywɛɛ mɔ adɔn-ɔ-rɔ. ²⁸ Oko ne oo kine mbraa ne Wuribware a borɔ Mosis si sa ane-ɔ se kegya-ɔ, ne abee anyɔ beee asa ya kosɔ yere senɛyikpa-ɔ, yere-rɔ feye ɔ waa anen, a kyɔ baare feye senɛyipɔ-ɔ bu mɔ kepɔ, na ɔ sa kanɔ feye bo mɔ mɔ, na ɔ ma su mɔ se. ²⁹ Anen se-ɔ, oko ne ɔ twee keyaa a ɔ bo kye Wuribware mɔ gyi-o, ne Wuribware i gyiiri kesebɔ bweetɔ. A lee feye ɔ mon de Yeesuu mbogya ne ɔ bo tii etan-ɔ kanɔ, ne η ya lee mɔ iyisi-o, ɔ tee seye, ne ɔ bee ɔ saare Wuribware a kufwiinɛ timaa ne ɔ deɛ ηu mɔ ewɛɛ-ɔ. ³⁰ Ane nyi anen ne o du-o, Wuribware ne ɔ tɔwe feye,

“Mo e gye ne mo e ba dondaa na m bo kɔ sa mone.

Mo e gye ne mo e ka mone adɔn kokɔ a n sa mone.”*

Ne ɔ bee tɔwe feye,

“Wuribware i gyi mɔ asese asen.”*

³¹ A bo kufu feye oko a lwee senɛyipɔ Wuribware ne mɔ wɔre dooo i de nkpa-ɔ asen-nɔ, ne ɔ nya mɔ kra kesaree-rɔ, gyiiri mɔ kesebɔ.

³² Ane i nyinɛi mone se san ne mone a lee kaase gyii Wuribware a ekpa-ɔ, ne oo bunɛi mone akatɔ, ne mone a bo gyii mɔ ekpa-ɔ. Mon' nyinɛi si feye bamo ne bo maa bu Wuribware-ɔ a tɔraa mone bweetɔ-ɔ gbaa ooo, mone a yere kenken. ³³ San kɔ baa saare mone, waa mone awɔrefɔɔ laman-nɔ. San kɔ mɔ mone a kya bamo ne baa ηu asen feye mone-ɔ-rɔ. ³⁴ Ne mone a kya bamo ne baa tii-o-ro. Bamo a kɔre mone kapɔɛɛ-ɔ, mone mon sa ne aa tɔraa mone, na mon' taa bo waa asen, a lee feye mone nyi feye mone de atɔ Wuribware se na a kyɔ amo, ne a bee a gyi nsu peɛɛ.

³⁵ Anen se-ɔ, mone ma sa a mone abaa-rɔ yɔre, a lee feye wɔre kowaa e sa kakaka dabe. ³⁶ Mon' nya kanyite, na mon' nya waa ketɔ ne Wuribware e kpa-ɔ, na mon' nya nya ketɔ ne Wuribware a tɔwe bo beya feye ɔ sa mone-ɔ. ³⁷ Feyɛ anen ne Wuribware a tɔwe mɔ abwaresen wɔre-ɔ-rɔ-ɔ,

“A san kafwee, oko ne ɔ ba-ɔ e ba, ɔ maa kyee.

³⁸ Oko ne ɔ kɔre Wuribware gyi-o e nya nkpa
a lee feye Wuribware e tee mɔ feye sese timaa.

Amaa mɔ ya kinɛi kamɛɛ feraa,
mɔ akatɔ maa gyi mɔ se.”*

³⁹ Amaa ane aa mone feraa, ane mon gye asese ne ba kinɛi kamɛɛ, na bo ya fo-ɔ. Ane gye asese ne ba kɔre ba gyi feye Wuribware e mɔrɔwe ane-ɔ nee.

* 10:30 Mbraa kebeesa 32.35.

* 10:30 Mbraa kebeesa 32.36; Kiliɛ 135.14.

* 10:38 Habakak 2.3-4 (LXX).

11

Adedaapo ko ne baa kɔre Wuribware gyi kenken-o asen

¹ To, ne nteto e gye kɔkɔregyi? Kɔkɔregyi e gye feye ane a kɔre gyi feye ane e nya ato ne ane de tema feye ane e nya, ne mbeyomɔ ane akato mon kee amo-ɔ. ² Adedaapo-ɔ kɔkɔregyi si ne bamo asen a pre Wuribware.

³ Ane kɔkɔregyi nee se ne ane a nu kaase feye Wuribware kanɔ-rɔ asenkparegyi ne ɔɔ tɔwe bo tweɛ kaye pɛɛɛ, sosɔ na kaase. Kɔkɔregyi si ne ane nyi feye anen ne aa ba. Amose-ɔ n gye kaye mɔ-rɔ ketɔ ne ɔɔ bo tweɛ ato ne ane kee kaye-rɔ pɛɛɛ-ɔ.

⁴ Mon' sa a ane taa Adam mɔ gyi-ana Abel na Kayin bo kaapo anen ne kɔkɔregyi du-o.* Nteto se ne Abel a kolɔnɔ ne ɔɔ lɔnɔ Wuribware-ɔ a baare yɔwe Kayin a kemo-ɔ? Ketɔ se ne Abel a kolɔnɔ amo a gyi Wuribware akato-ɔ e gye feye Abel a kɔre Wuribware gyi bweɛtɔ. Ne Wuribware ye ɔɔ waa ato. Amaa hareɛ Abel a wu-o gbaa ooo, ndɔɔ na ndɔɔ mɔ kɔkɔregyi-o san ke e kaapo ane feye ane gbaa ane nya anen a kɔkɔregyi-o.

⁵ Nteto se ne Inak mon wu, ne Wuribware a den yase mɔ yaa Wuribware se-ɔ nee?* Ne ɔko mon lee nu mɔ. A kaapo nee feye ɔɔ kɔre Wuribware gyi kasentɔ nee. Ne abwaresen wɔre-ɔ a tɔwe feye Inak a waa Wuribware kepre, pwɛɛ ne Wuribware a dɛɛ yaa mɔ sosɔ.

⁶ Kasentɔ si fɛraa ɔko maa taare a ɔ waa Wuribware kepre, amɔ sese-ɔ a kɔre mɔ gyi kasentɔ pwɛɛ. Bo lee feye ɔkɛmaa ne ɔ kore kebwarekore-ɔ, a tiri feye ɔ gye nkɛɛ kɔre gyi feye Wuribware bo-rɔ, ne ɔ beɛ ɔ sa bamo ne ba pee akato ba buwi ba kpa mɔ-ɔ kakɔka dabe timaa.

⁷ Mon' kee anen ne Nowaa kɔkɔregyi du-o. Wuribware a yii mɔ se feye ɔ sa a nkyu borɔ tweɛ kufwiiri dabe sweere mɔ se-ɔ.* Ne Nowaa a nu sa mɔ, ne ɔɔ gya mɔ kanɔ-ɔ se baara koreɛ dabe bo mɔrɔwe mɔ eyee na mɔ ka na mɔ gyi-ana na bamo aka. Mɔ a waa amo-ɔ, ne kufwiiri-o a tweɛ kasentɔ si-o, ne ɔɔ bo kaapo feye kaye-rɔ asese ne baa san, ne bo mon kɔre Wuribware gyi-o a waa boye. Amose-ɔ, kakɔka timaa ne Nowaa a nya-ɔ e gye feye Wuribware a tee mɔ feye sese timaa, a lee feye ɔɔ kɔre mɔ gyi.

⁸ Ne nteto se ne san ne Wuribware a tee Abraham tɔwe gywii mɔ feye ɔ yɔ sweere ko ne ɔɔ tɔwe bo beya feye ɔ sa mɔ aa mɔ ananagyi-o si, ne hareɛ Abraham a mon nyi mfen ne ɔ yɔ-ɔ gbaa ooo, ne ɔɔ gya Wuribware a kanɔ-ɔ se?*. Aa lee anen ne ɔɔ kɔre Wuribware gyi-o si. ⁹ Nteto se ne oo sure si feye ɔ ya kii ɔfɔ sweere ne Wuribware a tɔwe bo beya feye o de ɔ sa mɔ-ɔ se? Ne ɔɔ ya kyena tantee kekyan-nɔ mfen. Anen dɛɛ ne mɔ gyi Isak na Isak mɔ gyi Yakubu ne bamo gbaa Wuribware a tɔwe bo beya feye o de sweere-ɔ ɔ sa bamo-ɔ gbaa a kyena anen a tantee akyan-ɔ-rɔ. Anen ne Abraham a kɔre Wuribware gyi kasentɔ si ne ɔɔ waa amo-ɔ pɛɛɛ. ¹⁰ Ne nkɛɛ oo nyite o gywii man ne Wuribware e ba a ɔ bo pwɛɛ sosɔ, na ɔ lɔnɔ mɔ damenanɛ, na man amo yere nsu pɛɛɛ-ɔ.

¹¹ Emene se ne san ne Abraham a bere-ɔ, ne mɔ ka Sara ne mɔ gbaa a bere, ne ɔ gye ɔlenmanpo-ɔ a taare kowe kayaagyi? Bo lee anen ne Wuribware a tɔwe bo beya gywii Abraham feye mɔ ka e kowe kayaagyi, ne Abraham a kɔre ketɔ ne ɔɔ tɔwe-ɔ gyi-o si.*

¹² Amose-ɔ, ɔnyare konko mɔ ne bo ye ɔɔ tɔ-rɔ iwu gbaa-ɔ kayaagyi ya baa kenana ne kemo-rɔ asese kyɔ feye awore-rɔ akyee-e-kpa-agyi na ɔpoɔ kee a kesepu-o.

¹³ Abraham na mɔ gyi-ana a wu, na bo mon tee nya sweere timaa ne Wuribware a tɔwe bo beya feye ɔ sa bamo-ɔ. Amaa hareɛ anen gbaa ooo, baa san kɔre Wuribware a asen tɔwese-ɔ gyi. A waa nee feye bamo a nya sweere amo ne bo kee mɔ a da bamo akato-rɔ-ɔ. Bo mon gyiiri ikii feye afɔ e gye bamo kaye mɔ-rɔ. ¹⁴ Anen a sese-ɔ e kaapo nee feye ba buwi ba kpa sweere ne o kii bamo fanfan lee-o nee. ¹⁵ N gye sweere ne baa kosɔ mɔ se-ɔ se ne ba buwi ba kpa. A dɛɛ a gye mɔ nee-ɔ, weete kpa san ɔ da sa bamo a bo kinɔi yɔ. ¹⁶ Sweere ko ne ɔ kyɔ mmo-ɔ asen ne ba kaapo, ne ba kpa mɔ bweɛtɔ. Mɔ e

* **11:4** Keleekaase 4.1-5. * **11:5** Keleekaase 5.18-24. * **11:7** Keleekaase 5.28-9.29. * **11:8** Keleekaase 12.1-3.

* **11:11** Keleekaase 17.15-22; 18.10-15; 21.1-7.

gye Wuribware se fɔɔfɔɔ-ɔ. Amose ne ipeere mon de Wuribware kikii bamo nyanpe, ne ɔɔ lɔɔɔ kyenakpa soso bo yera bamo.

17-18 Nteto ya waa se ne Wuribware a towe gywii Abraham feye ɔ taa mo gyi Isak mo bo lɔɔɔ Wuribware-ɔ, ne Abraham a waa siraa feye ɔ gya mo kanɔ-ɔ se? Wuribware e kyɔ mo-ro ɔ kee nee. Haree Isak a gye mo gyi koɔko wore kpen-o, ne Wuribware a towe mo asen feye, "Isak si ne fo e borɔ a fo bo nya ananagyi-o si-o" gbaa ooo,* Abraham a waa siraa feye ɔ gya Wuribware a kanɔ-ɔ se. Aa lee anen ne Abraham a kɔɔre keto ne Wuribware a towe bo lee mo ananagyi-o si-o gyi-o si. 19 O nyi feye Wuribware e taare na o kyinɔi Isak lee lowi-ro. Kasentɔi si, Wuribware a kuɔ mo, na ɔ ma ba mo sekan bo mo mo gyi-o, a du nee feye Abraham a kɔɔre mo lee lowi ase-ɔ.

20 Emene se ne, san ne Isak amo de a bere-ɔ, ne ɔ taare towe bo beya feye mo gyi-ana Yakubu na Isawu e nya nyure nyanpe ko? Aa lee anen ne ɔ kɔɔre keto ne Wuribware a towe-ɔ gyi-o si.

21 Yakubu mo, mo a yo ya kyena Igyipiti sweere se kyee, ne ɔ kpa a o wu-o, emene ne ɔ waa taare towe bo beya feye mo gyi Yosof mo gyi-ana e nya nyure? Mo gbaa, aa lee anen ne ɔ kɔɔre keto ne Wuribware a de towe bo beya bo gywii mo nana Abraham-ɔ gyi-o si. Ne ɔ ba mo kayii nasese bo len eye na o te, ne ɔ gya kuɔ bo twe-ro sun Wuribware.

22 Ne san ne Yosof mo e kpa a o wu-o, emene ne ɔ waa taare towe san ne Isireelii awuye e ba a bo bo lee Igyipiti sweere se-ɔ asen? Aa lee anen ne mo gbaa a kɔɔre keto ne Wuribware a towe bo beya gywii mo nana Abraham-ɔ gyi-o si. Anen se-ɔ, ne ɔ towe feye san amo ya fo, na bo taa mo abowii yaa Kanan, mo fɔɔfɔɔ sweere se, ya pure.

23 Ne Mosis akowepo mo, nteto se ne, san ne baa kowe mo-ɔ, ne baa taa mo bo kweero Igyipiti awuye owure-o si aferi asa? Bo mon benɔaa owure ne ɔ ye bo mo nyaagi nyanse popwee pɛɛɛ-ɔ. Aa lee anen ne baa kɔɔre Wuribware gyi-o si. Bamo a nu feye ɔ gye gyi ko ne o tiri-o, ɔ bo dan mo mpopwe-ro-ɔ, ne baa taa mo bo kweero owure-o si.

24 Ne owure amo fɔɔfɔɔ mo gyi kyese a bo nu kayaagi Mosis mfen ne baa taa mo bo kweero-ɔ, ne oo su mo se, ne ɔ bera mo feye mo fɔɔfɔɔ mo gyi-o. Amo-ɔ pɛɛɛ gbaa ooo, nteto se ne Mosis mo, mo a dan keyaafore-ɔ, ne oo kine feye bo tee mo feye owure mo gyi kyese mo gyi-o? Aa lee anen ne ɔ kɔɔre Wuribware gyi-o si. 25 ɔ waa mo mfeere ne feye, mo ya gyi aworefɔ koɔko ne Igyipiti owure-o a taa bo dɔɔɔ mo fɔɔfɔɔ ases se-ɔ, a bo feye mo a kyena kane ne ɔ maa kyee-o-ro o gyi boye. 26 ɔ ye, bamo ya kperi Kristoo si saare mo, a de kenya a kyɔ mo a nya Igyipiti sweere se a kapote-ɔ pɛɛɛ. Mo akato dɔɔ nyanpe ko a keto ne ɔ ba a ɔ bo nya-ɔ se nee.

27 Nteto se gbaa ne ɔ fa mfeere feye ɔ koso a ɔ lee Igyipiti sweere se? N gye owure a kadunfwii-o ne ɔ sere. Amaa aa lee anen ne ɔ kɔɔre Wuribware gyi-o si.* ɔ maa se ɔ yo akato-ro ne feye sabee-ooo mo a taare a ɔ ya nu Wuribware, Wuribware ne ɔ gye oko ne oko maa taare a o nu mo-ɔ. 28 Keto a kyee, ne oo kinɔi yo Igyipiti sweere se, na ɔ nya lee Isireelii awuye lee owure a kesare-ɔ-ro. Pwee ne ɔ de gye bamo kegyenkpee lee mfen-ɔ, nteto se bee ne ɔ sa ne Isireelii awuye a gyi Wuribware-a-kye-ane-yowe a ateese-o, ne baa ba nsannegyii mbogya bo nonyan bamo mbunogyii si? Aa lee anen ne ɔ kɔɔre Wuribware gyi-o si, Wuribware ne ɔ towe gywii mo feye mo e mon waa anen, kaboo ne o sun feye ɔ bo mo sweere amo se a bregyi kema-ɔ e mo Isireelii awuye a bomo-ɔ a ɔ bo tii si.

29 Emene ne Isireelii awuye-o amo de a waa nare ten ɔpo Pipee-o-ro feye bamo a naa sweere wores se-ɔ nee? Aa lee anen ne baa kɔɔre keto ne Wuribware a towe-ɔ gyi-o si-o,

* 11:17-18 Keleekaase 22.1-19. * 11:17-18 Keleekaase 21.12. * 11:20 Keleekaase 27.27-40. * 11:21 Keleekaase 47.29-31; 48.8-20. * 11:22 Keleekaase 50.24-25. * 11:23 Kelee Igyipiti 2.1-10. * 11:27 Kelee Igyipiti 12.31-51.

ne Wuribware a sa ne afwii a len nkyu-o bo yera kebena se na kigyise si, ne kpa a di, ne baa taare nare sweere ten-no kyon. Amaa Igyipiti awuye ne baa sere gya bamo se feye bo kra bamo-ɔ feraa a kpa a bo nare ten-no-ɔ, nkyu-o a kinji bo mwiire bamo se maa.*

³⁰ Nteto ya waa se ne, san ne Isireelii awuye-o a nare muruwaa Yerikoo man nke nsunoo-o, ne kidenbee ne man-ɔ awuye a pwee bo muruwaa man-ɔ a lee da?* Aa lee aneɲ ne baa kore keto ne Wuribware a towe-ɔ gyi-o si.

³¹ Ne nteto se ne, san ne Isireelii awuye-o a lwee Yerikoo-ro ya maa mo-ro asese-ɔ, ne baa maa keseborolen awuye ne baa kine Wuribware-ɔ yowe Rahab opurimakyee-ɔ?* Aa lee aneɲ ne okyee amo a kore Wuribware gyi-o si, ne a bee a lee aneɲ ne, san ne Isireelii akyonjopo ko a ywii lwee man-ɔ-ro ya nu aneɲ ne ba taare a bo ko kore man-ɔ, ne oo kra bamo neenee, ne oo taa bamo bo kweerɔ man-ɔ owure si-o.

³² N kya se towe amo ako bweeto bo tii si aaa? San mon kyɔ sa mo na n towe Gidiyon na Barak na Samsɔn na Yifita na Deefid na Samuwel na Wuribware akyaamee a kokoregyi-o asen. ³³⁻³⁴ Bo lee aneɲ ne asese mo a kore Wuribware gyi-o si-o, baa taare ko kore esweere, ne bokɔ mo a gyi asese asen kasentɪn, ne bokɔ mo a nya ato ne Wuribware a towe bo beya feye ɔ sa bamo-ɔ. Bamɔ bokɔ mo a bun afaase nno se, ne bokɔ mo a dun adeekperekteki agyabren, bokɔ mo a yo kenaa-ro ko lee. Bo mon bo len, amaa baa nya keyaalen kenaa-ro ko gya bamo adon anaapo-ɔ. ³⁵ Akyee ko mo akowebee a kyinji lee lowi-ro.

Asese ko mo, baa waa bamo borakraa, amaa bamo-ɔ bo mon poɔ, na bamo ne ba waa bamo borakraa-ɔ nya yowe bamo. Bo ye, bamo ya wu, ne bamo ya kyinji lee lowi-ro nya nkpa ne n kyɔ mmɔ-ɔ, a bo. ³⁶ Baa saare bokɔ mo, ne baa da bamo epaara, ne baa kra bamo ya tii da bamo ekpee. ³⁷ Ne bokɔ mo, baa ba abu beee aparɔ bo maa, haree baa ba sooyaa bo ten bamo-ro atin anyo. Bokɔ mo a wu kitiri, ne baa nu asen, ne baa gyi toora. Teere beee sanne ewore e gye bamo awaagya. ³⁸ Ne bokɔ mo a nare kaa kimukee-ro na abee se, ne baa kyena ebɔ-ro na amanjan-no. Aneɲ a asese-ɔ dee bo gye asese timaa bo kyon bamo beeko-ana asese ne bo dee bo bo kaye-ro san amo-ɔ.

³⁹ Asese mo peee a nya kenyaare dabe sa bamo eye, bo lee aneɲ ne baa kore Wuribware gyi-o si nee. Haree aneɲ gbaa ooo, san ne bo te kaye mo-ro-ɔ, bo mon nya kyenakpa ne Wuribware a towe bo beya feye ɔ sa Abraham na mo ananagyi-o. ⁴⁰ Keto se ne aa ba aneɲ-ɔ e gye feye Wuribware a kpa keto timaa ko bo yera bamo soso. Kemo e gye feye ane ne ane te ndoo-ɔ na bamo ne baa dee kyena san-ɔ peee tii abee se ya kyena soso a kyenakpa ne o bware ɔ kyon kyenakpa kema-ɔ.

12

Mone i gyi aworefɔɔ, amɔ a kaapo feye Wuribware e bera mone nee

¹ Asese bweeto mo bo-ro ne baa yere bamo kokoregyi-o-ro kenken. Na ane feraa-ɔ, ndoo a du nee feye asese amo a muruwaa ane ba deere aneɲ ne ane e sere enaɲ-ɔ. Aneɲ se-ɔ, mon' sa a ane lee ato na ebaye ne e sa ne ane maa taare a ane sere neenee-ɔ, na ane pee akato sere ane enaɲ ne Wuribware a sa ane feye ane sere-ɔ. ² Mon' sa a ane deere Yeessu ne mo feraa a kyɔ gye ane nkpee yo ɔ yere enaɲ-ɔ kee-ɔ o gywii ane-ɔ. Bo lee feye oo deere akato-ro, ne oo nu kone ne ɔ nya nyanke ko-ɔ. Oo gyi kanyite nu kayeegya na lowi kiyii kpare-abee-ro se, na a mon tiri mo feye aneɲ a lowi-o de ipeere beee ɔ mon de. Amaa mbeyamo o te Wuribware kigyisesaree se, na mo aa Wuribware i gyi kuwure. ³ Mon' den deere aneɲ ne Yeessu a nu asen na kikisi lee aboyewaapo ase-ɔ. Mone ya taare waa aneɲ, mone abaa-ro maa yore, na mone temaa lowe. ⁴ Mone e ko ebaye, amaa mone mon tee fo mfen ne a tiri feye mon' ko wu-o. ⁵ Nsanse mone a tan asen ne a bo abwaresen wore-ɔ-ro ne Wuribware a towe amo gywii mone feye mo gyi-ana-ɔ se. ɔ ye,

* **11:29** Kelee Igyipiti 13.17-22. * **11:30** Yosuwa 6. * **11:31** Yosuwa 2; 6.22-25.

“Mò gyi, yuri eyee na fò nu Wuribware kebera,
ne mò ya gyiiri fò kesebò, fò ma sa a fò abaa-rò yòrè.

6 Nju feyε bamò ne ò kpa asen-ò ne ò bera,
òkò ne ò gye mò gyi-o ne o gyiiri kesebò.”*

7 Amose-ò, mon' nju feyε asen mò ne mone i nju mbeyòmò-ò, Wuribware de ò bera mone nee. Ò waa mone nee feyε mone a gye mò gyi-ana-ò. Kayaagyi kò bò-rò ne mò se maa gyiiri mò kesebò aaa? 8 Òkèmaa ne Wuribware e bera mò-ò i nju asen. Amaa Wuribware e mon bera fò, a kaapo feyε n gye mò gyi kasentij e gye fò, amò kebaworegyi dooo. 9 Anè se-ana ne anè de bamò kaye mò-rò mfee-ò gbaa i gyiiri anè kesebò, anè mò anè i bu bamò, sanbòtò Wuribware ne ò gye òkèmaa mò se-ò, ne anè ma yuri eyee a anè bò sa, na anè nya nkpa na kukyure ne a mon de kee-ò òò? 10 Anè se-ana e bera anè kafwee anen ne ba fa feyε a bware-o. Amaa Wuribware fèraa e bera anè anè kibaare si nee, na anè nya baare feyε mò-ò. 11 Bamò e bera anè, a bò gya. A mon bò anè kòne. Amaa kamεε-rò òkèmaa ne oo nu anen a kebera-ò i baare, na o kii sese timaa.

Mon' sa se na mone ma lwii kamεε

12 Amose-ò mon' len eyee, na mone ma lee sa a mone abaa-rò yòrè. 13 Mon' sa a mone ekpa peee waa kyεkyεε, na bamò ne bò mon bò len bamò kòkòregyi-o-ro-o nya nju taare nare se.* 14 Mon' len eyee na bamò ne mone aa bamò te-o kyena kayeyuri-ro. Na mon' kyena kakyena timaa, a lee feyε òkò maa taare a o nju Wuribware, amò mò kakponò-rò a fwiiri fèraa. 15 Mone òkò ma waa pan Wuribware a nyure-o. Mone òkèmaa ma sa a kikisi lwee mò kakponò-rò dan feyε kiyii preepreese kò ne ke e dan, ne ki de kemò kebwee-ò ke e ba asen-ò. N gye anen, asese bweetò i kii asese bòye. 16 Mone ma sa a mone òkò waa kakyekpa beee kanyarekpa. Mone ma sa a òkò kine Wuribware nyure, feyε anen ne Isawu a waa-ò. Mone i nyinji si feyε kake nkò, mò a lee efa-rò ba pe na akon de mò-ò, òò ba mò kebresε-ò bò kyeeri epo gyare konkò mò tire Yakubu ase aaa? 17 Amò kamεε-rò nee mone i nyinji si feyε òò kpa feyε mò se yure mò, ne mò se a kine. Ne haree mò a nu mò eyee, ne òò ba akyukyu bò korè mò se-ò gbaa ooo, kpa mon lee ò bò-rò, na ò bò kyurowi ketò ne òò waa-ò.

18 Mone ne mone te ndòò a kake mò-ò ya sòñ tò Wuribware-rò, a mon bò len sa mone, feyε anen ne aa waa sa Isireelii awuye ne baa kyena Mosis a mbee-ò se-ò. Bamò fèraa, Wuribware a funte bamò. Bamò a sòñ bamò eyee tò Wuribware-rò-ò, ne ò ye bò ba Sinaa kebee-ò kaase. Ne deekpa agyabren a lee kemò-rò. Ne kibugyii a da, ne afwii dabe a kya. 19 Ne baa nu kabere dabe kò kusu, na bore kò a sa senja. Ne kufu a nya asese-ò, ne baa korè feyε bò ma lee nu bore-ò. 20 Bò mon kpa kunu Wuribware a tawe gywii bamò feyε, “Òkèmaa ne ò daborò kebee amò-ò, haree amò e gye kabò gbaa ooo, mon' twee abu bò daye mò mào.”* Bò ye amò-ò bò len sa bamò. 21 Atò amò a waa kufu bweetò, haree gbaa Mosis ye eyee a yon mò.*

22 Amaa mone ndòò a asese-ò fèraa, mone keba Wuribware ase bò kòne fεε. Siyòn kebee ne mone a sòñ tò-rò mbeyòmò-ò ne ba tee ε Yerusalem man ne ò bò soso-ò na Wuribware ne mò wore dooo i de nkpa-ò aye. Mfen-ò Wuribware mbòò nkpen nkpen a gyanje ba gyi akatò. 23 Asoree awuye a bee gyanje mfen, bamò ne Wuribware a kyoreε bamò anyare bò beya soso, ne ò tee bamò òkèmaa mò bregyi-o ne n de. Mone a ba Asese-peee-osenjyipo-Bware ase. Mone a ba mfen ne asese timaa ekra ne Wuribware a sa ne bamò nkponò-rò a fwiiri lowe-ò te-o. 24 Ne nkee mone a bee ba Yeesuu, ne ò yere etan popwee asese na Wuribware mbontò-rò-ò-rò ase, etan ne òò ba mò mbogya ne n ya wee sweere-ò bò tii

* 12:6 Anjase na akpare 3.11-12 (LXX).

* 12:13 Anjase na akpare 4.26 (LXX).

* 12:16 Keleekaase 25.29-34.

* 12:20 Kelee Igyipiti 19.12-13.

* 12:21 Mbraa kebeesa 9.19.

kanɔ-ɔ. Yeesuu a mbogya amo a wee sweere-ɔ, η ya sa ne asesε a nya nyure. Amaa Abel ne mɔ daa Kayin a mɔɔ-ɔ a mbogya ne η ya wee sweere-ɔ a ba nlon.

²⁵ Amose-ɔ, mon' deere damenanse. Monε ma kine kunu mɔ ne ɔ sa senja o gywii mone-ɔ. Bamɔ ne baa kyena nsaɔ-ɔ a kine Wuribware ne ɔ sa senja gywii bamɔ kaye mɔ-rɔ-ɔ kanɔ se kegya. Bɔ lee aneɔ se-ɔ, bɔ mon taare kwaye kesebogyiiri-o. Amɔ ane fεraa, ane ya kine mɔ ne ɔ sa senja o gywii ane ɔ lee sosɔ-ɔ, ne ane e taare a ane kwaye kesebogyiiri-o ooo? ²⁶ Saɔ amo Wuribware bore-ɔ a lenkpaɔ sweere. Amaa ndɔɔ fεraa ɔ tɔwe bɔ beya feye,

“M beε mɔ e lenkpaɔ sweere na sosɔ gbaa.”*

²⁷ Mɔ a tɔwe feye “M beε mɔ e lenkpaɔ”-ɔ, ɔ kaapo ane damenanse ne feye ɔ lenkpaɔ ato ne ɔ twee-ɔ, na o lee amo, na ketɔ ne ke maa lenkpaɔ-ɔ wore nya saɔ nsu pεεε.

²⁸ Amose-ɔ, mon' sa a ane sa Wuribware anse feye ane e ya gyi Wuribware a kuwure-o sosɔ, mfeɔ ne ane e nya yerekpa ne ɔ maa lenkpaɔ-ɔ, a lee feye ɔ mon de keε. Na mon' sa a ane bu Wuribware, na ane ba kufu bɔ sun mɔ, aneɔ ne a gyi mɔ akatɔ-ɔ. ²⁹ Monε ma sa a ane taɔ se feye Wuribware du ne feye deekpa agyabreɔ ne a taare a a kyweε ketɔ kemaa-ɔ.*

13

Aneɔ ne ketɔ bware feye mone Kristoo awuye-o waa-ɔ

¹ Mon' dee kpa abεε feye sesε na mɔ kowebεε-ɔ. ² Monε ma yɔwe afɔ kekra neεneε. Boko ne baa kra afɔ neεneε-ɔ a kra Wuribware a mbɔɔ-ɔ boko, na bɔ mon nyi gbaa. ³ Mon' nyinɔi bamɔ ne baa tii-o si feye sabee-ooo mone aa bamɔ ne baa tii-o. Mon' beε nyinɔi bamɔ ne ba tɔraa bamɔ-ɔ se feye sabee-ooo mone aa bamɔ ne ba tɔraa-ɔ.

⁴ Monε ɔkεmaa dee bu awaareye. Na anyare na bamɔ ka-ana ma kaɔ lee abεε kamεε, a lee feye Wuribware i bu ɔko ne ɔ waa kakyeekpa na kanyarekpa-ɔ keɔ.

⁵ Monε ma waa katannekpa bweεtɔ. Amaa mon' sa a ketɔ ne mone de-o pre mone, a lee feye Wuribware e gye ne ɔ tɔwe feye,

“Ma yɔwe mone-rɔ, aneɔ deε mɔ ne ma kine mone.”*

⁶ Mon' sa a ane iduɔ waa see, na ane tɔwe aneɔ ne abwareseɔ wore-ɔ a tɔwe-ɔ feye,

“Wuribware e gye mɔ ɔkyarɔɔ,
amose-ɔ kufu mon de mɔ anyɔ se.
Sεεε dimaadi maa taare a ɔ waa kebɔye ko
bɔ kye mɔ, daa.”*

⁷ Mon' nyinɔi mone asoreε agyenkreεpo ne baa tɔwe abwareseɔ-ɔ gywii mone-ɔ se. Mon' nyinɔi aneɔ ne baa kyena-ɔ se na aneɔ ne baa wu-o si, na mon' kote aneɔ ne baa kɔre Wuribware gyi-o. ⁸ Aneɔ ne Yeesuu Kristoo du ndee-o deε ne o du ndɔɔ deɔ bɔ yɔ nsu pεεε. ⁹ Amose-ɔ mone ma sa a ɔko ba mɔ kekaapo ne ke gye mone ase ɔfɔ-ɔ bɔ sa a mon' fo. Ketɔ ne mɔ e kaapo-ɔ e gye feye ateese ko kikisi kigyɔ kegyase maa sa a ane nya keyaalen kebwaresun-no. Aneɔ a mbraa-ɔ maa kya bamɔ ne bɔ gya mmɔ se-ɔ-rɔ. Amaa a bware ne feye ane taa mfeεre bɔ dɔnɔ nyure ne Wuribware e sa ane-ɔ se.

¹⁰ Ane de ane fɔnɔn lɔnɔkpa. Amɔ e gye kiyii kpare-abεε-rɔ ne Yeesuu a wu kemɔ se-ɔ. Ne bamɔ ne bɔ saɔ ba lɔnɔ Wuribware feye aneɔ ne mbraa dedaa-ɔ a kaapo-ɔ mon de

* **12:26** Hagayi 2.6 (LXX). * **12:29** Mbraa kebeesa 4.24. * **13:5** Mbraa kebeesa 31.6. * **13:6** Kiliɔ 118.6-7 (LXX).

kpa feyε bō nya nyure ne ane a nya bō lee ane ne Yeesuu a wu-o si-o ŋko. ¹¹ Wuribware ɔlɔŋɔpɔ bresε ya mɔɔ mbō bō lɔŋɔ Wuribware, na ɔ nya taa asεε ebɔye bō ke bamō-ɔ, o de mbō-ɔ mbogya wɔre nee ɔ yɔ Wuribware sunkpa a kekyaŋ kpɛyaa kpɛyaa-ɔ-ro. Ne ɔ taa mbō-ɔ fɔŋfɔŋ ɔ yaa maŋ-ɔ nlanbεε ɔ ya kywεε pεεε. ¹² Aneŋ dεε ne baa mɔɔ Yeesuu Yerusalem maŋ nlanbεε. Ne mō mbogya ne ŋ ya weε sweere-ɔ a kpεε mō asεε ebɔye, ne ŋ ya sa ne baa kii akpɛyaa. ¹³ Amose-ɔ, mon' sa a ane yɔwe ane kakyena dedaa-ɔ bō sii, na ane gya Yeesuu si, ya gyi ipeere ne oo gyi saŋ ne oo wu kiyii kpare-abεε-ro-ɔ se-ɔ aneŋ dεε. ¹⁴ A lee feyε sweere se mfee ane moŋ de maŋ kō, na ɔ ma gye kεε. Amaa ane fεraa ane e deere saŋ ne ane i lwee maŋ ne ɔ bō sosō, ne ɔ maa gye kεε-ɔ-ro akatō-ro nee.

¹⁵ Amose-ɔ, Wuribware kolɔŋɔ moŋ lεε kō bō-ro, amō saŋ kemaa ane e borō Yeesuu si kyorō Wuribware, tɔwe aneŋ ne mō kenyaŋ bō dwii-o. Aneŋ a nkyorō-ɔ e lee ɔkemaa ne ɔ nya kakpono, na ɔ tɔwe lamaan-nō feyε mō e gye mō nyanpe. ¹⁶ Mone ma kaŋ yɔwe kedamenanse kowaa. Mone aa mone beeko-ana dee ke ketō kemaa ne mone de-o-ro. Aneŋ a Wuribware kolɔŋɔ-ɔ i gyi mō akatō fεε.

¹⁷ Mone ma kaŋ waa mone asoree agyenkpεεpō-ɔ akatolen, mon' bu bamō kebresε-ɔ, a lee feyε kake ŋkō ba lee aneŋ ne ba deere mone se-ɔ kanō Wuribware ase. Mone ya bu bamō aneŋ, bamō akatō i gyi. Mone e moŋ waa aneŋ fεraa, a maa waa bamō kōne, na a sa a mon' paŋ atō timaa kō ne a de tɔnō-ɔ.

¹⁸ Nkee mon' bee kore kebwarekore sa ane saŋ kemaa, a lee feyε ane e kɔre ane i gyi feyε ketō kō moŋ bō-ro ne ɔkō e taare a ɔ yere se bō porō ane. Saŋ kemaa ketō ne ki bware-o dooo ne ane e kpa kowaa. ¹⁹ Ketō ne ke bee ki tiri-o e gye feyε mon' kore kebwarekore sa mō, na ŋ nya kiŋŋi ba mone ase ŋke mfene mō-ro.

Wore mō aseŋ ne a tii tebō-ɔ

²⁰⁻²¹ Nkee ane e kore kebwarekore a ane sa mone. Ketō se ne ane e kore Wuribware-ɔ e gye feyε mō e gye ne ɔ sa kayeyuri. Aneŋ ne oo kyinŋi ane nyanpe Yeesuu ne ɔ gye Wuribware asεε ɔdeeresepō-ɔ lee lowi-ro si-o ne ane e kore mō. Ne ɔ ba Yeesuu mbogya bō tii etan ne e moŋ de kεε-ɔ kanō. Ane e kore mō nee feyε ɔ sa mone ketō timaa kemaa ne ki tiri mone-ɔ, na mon' nya taare waa mō kepre. Ane fεraa, ane e kore mō nee feyε ɔ borō Yeesuu Kristoo si ba ane bō waa ketō ne ɔ kpa-ɔ. Na Yeesuu Kristoo nya nkyorō nsu pεεε. Ameye.

²² Mō kosobεε-ana, mō e kore mone nee feyε mon' ba kanyite bō nu mō wɔre mō-ro aseŋ, a lee feyε wɔre mō ne n de mō e kyonwe mone-ɔ aseŋ e sa mone wɔre, ɔ moŋ bō eswee bweetō kō.*

²³ Mō e kpa feyε mon' nu feyε baa lee ane kosobεε Timotii lee tiikpa. Mō ya ba ŋke mfene mō-ro, mō aa mō e ba na ane bō ka mone kanō.

²⁴ Mon' ka mone asoree agyenkpεεpō-ɔ na Wuribware asεε-ɔ pεεε mō kanō. Kristoo awuye ne baa lee Italiya sweere se-ɔ e ka mone kanō.

²⁵ Wuribware yure mone pεεε.

* **13:22** Ane moŋ nyi seεε ne ɔ kyoreε wɔre mō-ɔ kenyaŋ.

Yakubu

Wore ne Yakubu a kyore bo kyonwe Kristoo awuye ko-ɔ

¹ Mo, Yakubu, ne n gye Wuribware na ane nyanpe Yeessu Kristoo keyaafore-ɔ e ka Wuribware asese ne baa lee Yudaa awuye a nsuro kudu nyɔ-ɔ-ro, ne baa brawe-ro bo bo toŋ kema kaye ma-ro-ɔ peee kanɔ.

Kokoregyi na kanyiasen

² Mo kosobee-ana, asen eworese eworese ya to mone bo lee anen ne mone gya Kristoo a ekpa-ɔ se-ɔ, ne anen se-ɔ, mone akisipo a sa ne mone a gyi aworefɔ-ɔ, mon' sa a mone akato gyi, ³ bo lee feye mone nyi feye anen a asen-ɔ ya to mone, ne mone e san mone e kore Kristoo mone i gyi, ɔ sa mone kanyite, na mone ma lee lwii kamee mone kokoregyi-o-ro.

⁴ N gye amo peee nee. Mone ya waa kanyite asen-no san kema, ne mone e mon yowe kanyite-o, mone nkrono-ro i fwiiri, na mon' kii Kristoo awuye kasentɪŋ, na mone ma pan Kristoo a nyure-o nkɔ. ⁵ Anen a nyure-o nkɔ e gye kanyiasen. Mone oko ne mɔ e mon de anen a kanyiasen-ɔ, ɔ kore kebwarekore, na Wuribware sa mɔ kamɔ, a lee feye Wuribware de kakrono o ke okema atɔ, na ɔ maa tee.

⁶ Mone okema ya kore kebwarekore, ɔ kore gyi feye Wuribware e sa mɔ ketɔ ne ɔ kpa-ɔ, a lee feye mɔ ne ɔ maa kore o gyi-o du nee feye afwii a da kelanjpare ki i muruwi-ro ɔpoɔ se-ɔ. ⁷⁻⁸ Oko ne o du mfaanee, ne ɔ maa taare a ɔ fa ketɔ ne ɔ kpa-ɔ na ɔ kra kemɔ-ro kenken-o maa nya seye a ɔ bo lee ane nyanpe Yeessu ase.

Atiripo na ato awuye asen

⁹ Oko bo mone-ro ne kitiri de mɔ aaa? Sese-ɔ sa a mɔ akato gyi, a lee feye mbeyomɔ ɔ gye sese dabe Wuribware ase. ¹⁰ Mone oko e gye ato wuye, mɔ gbaa sa a mɔ akato gyi, a lee feye ato wuye gye keegyi Wuribware ase, ne mɔ aa mɔ ato e kyon menan, feye anen ne efa-ro keferaagyi kototoo maa kyee na ko kponne-ɔ. ¹¹ Kyowe e kywee keferaagyi-o a ɔ mɔ, na kemɔ atotoo kponne, na amo dan nyera-ɔ. Anen dee ne ato wuye i wu, na ɔ maa se o suŋ kusun-o.

Mfene ne asen na aworefɔ a lee?

¹² M bee mo e tawe mo i gywii mone feye oko ne o gyi aworefɔ bo lee anen ne ɔ kore Kristoo o gyi-o si, ne o ny asen-ɔ, ne mɔ ya san ɔ kore Yeessu o gyi kenken, o de nyure, a lee feye ɔ nya nkpa na kuyure ne a mon de kee, ne Wuribware a tawe bo beya feye o de ɔ sa bamɔ ne ba kpa mɔ-ɔ. ¹³ Oko ne o gyi anen a aworefɔ-ɔ, ne o ny anen a asen-ɔ ma kan tawe feye Wuribware e gye ne o de amo ɔ kyɔ mɔ-ro ɔ kee feye ɔ waa boye, beee ɔ maa waa. A lee feye okema maa taare a ɔ kyɔ Wuribware-ro a ɔ waa boye, anen dee ne Wuribware mɔ maa kyɔ oko mɔ-ro a ɔ waa boye. ¹⁴ To, mfene ne mone nyi feye anen a kokyɔrakee a lee? Sese nyorowe boye gye ne n gyiiri mɔ n lee ekpa timaa si. ¹⁵ Kayorowe boye ya nya kame, ka kowe ebaye kowaa. Ne ebaye kowaa ya nya kame, ee kowe lowi.

Mfene ne ketɔ timaa a lee?

¹⁶ Amose se-ɔ, mo kosobee timaa-ana, mone ma sa a oko penna mone tawe feye kokyɔrakee a lee Wuribware ase. ¹⁷ Sosɔ ne ato timaa peee mɔ a lee. Aa lee ane se Wuribware ase. Mɔ ya tewe kyowe na oferi na akyee-e-kpa-agyi. Mbeyomɔ, anen a sosɔ a ato mɔ i kyurowi san kema. Feye kyowe a lee, ne ɔ twee-ɔ. Amaa Wuribware feraa maa kyurowi daa. ¹⁸ N gye amo peee nee. Wuribware e kpa ane asen. Ane a nu baa tawe Wuribware a kasentɪŋ ne ane a kore kamɔ gyi-o, ne ɔ sa ane kakyena popwee. A du nee feye ane ne ane a wuree kore gyi-o a kii abrese Kristoo a kokowebere-ɔ-ro-ɔ.

Kunu na kowaa

¹⁹⁻²⁰ Amose se-ɔ, mɔ kosobɛɛ timaa-ana, mon' nyinɔ si feye okɛmaa bunɔi mɔ esebɔ a o nu asen nɛnɛɛ, amaa ɔ ma waa kanɔberi na kadunfwii menan, a lee feye okɛmaa maa taare a ɔ ba kadunfwii bɔ waa Wuribware kusun. ²¹ Amose se-ɔ okɛmaa yɔwe mɔ daa bɔye na kusun bɔye kɛmaa ne o de-o, na ɔ taa mɔ eyee sa Wuribware, na ɔ kɔre asen ne Wuribware a bɔ waa mɔ kakponɔ-rɔ-ɔ gyi, a lee feye amo e gye ne a morɔwe mɔ. ²² Okɛmaa ne o nu abwaresen, na mɔ-ɔ mɔ mon de amo ɔ waa asun timaa-o e penna mɔ eyee nee. ²³⁻²⁴ Okɛmaa ne o nu abwaresen, ne ɔ mon gya amo se-ɔ, du ne feye sese ne ɔ deere mɔ akatɔ-rɔ diki-ro, ne mɔ ya taa diki-o bɔ beya, ne puri amo-rɔ ɔ tan anen ne mɔ akatɔ-rɔ du-o si-o. ²⁵ Amaa okɛmaa ne o nu Wuribware asen, ne ɔ maa tan asen ne o nu si-o, ne ɔ gya amo se san kɛmaa-ɔ, Wuribware i yure mɔ mɔ ketɔ waase kɛmaa-rɔ. A lee feye Wuribware a mbraa timaa amo e gye ne a sa a ane nya ane eyee lee ebɔye-rɔ. ²⁶ Oko ne mɔ ya tɔwe feye ɔ gya Wuribware se nɛnɛɛ, ne mɔ-ɔ mɔ e ma taare ɔ kra mɔ eyee lee esensa bɔye kesa gywii mɔ kosobɛɛ-ana se, amo fɛraa mɔ kebwaresun-o mon gye seye Wuribware ase, ne ɔ bee ɔ penna mɔ eyee. ²⁷ Ketɔ ne ane se Wuribware ye ke gye kebwaresun timaa-o e gye feye okɛmaa deere anɔngyi na akpenlekyee ne ba gyi awɔrefɔ-ɔ se, na okɛmaa kra mɔ eyee lee kaye ebɔye ne ee nyera mɔ-ɔ se.

2

Mone ma tenji-ro

¹ Mɔ kosobɛɛ-ana, mone a kɔre Yeessu Kristoo ne ɔ gye wuraa wuye na ane nyanpe dabe-ɔ gyi-o si-o, mone ma kan tenji-ro pwɛɛ na mon' dɛɛ ɔ anen ne a bware feye mon' kra oko-ɔ. ² Mon' sa a ane taa feye atɔ wuye ne o bun atɔ timaa, ne atanne kapini te mɔ kesaree-rɔ-ɔ a ba mone asoree ngyanɔye-rɔ, ne otiripo mɔ a bun mɔ aprakɛ ba mone ngyanɔye-rɔ. ³ Mone ya bu atɔ timaa wuye-o, ne mone ye, “Kyena kyenakpa timaa mɔ”, amaa ne mone ya tɔwe gywii otiripo-ɔ feye, “Yere mfen”, beɛɛ “Kyena sweere mɔ ase mfee”, ⁴ mone ya waa anen, a kaapo ne feye mone i tenji-ro nee. Ne mone bee mone i gyi asen kekpa se. ⁵ Mɔ kosobɛɛ timaa-ana, mon' nu feye bamo ne kaye-rɔ asese i bu bamo atiripo-ɔ, Wuribware fɛraa i bu bamo atɔ awuye nee, a lee feye ba kɔre Wuribware ba gyi bweɛtɔ, ne bɔ tii kuwure ne Wuribware a tɔwe bɔ beya feye ɔ sa bamo ne ba kpa mɔ-ɔ se. ⁶ Amo-ɔ pɛɛɛ gbaa ooo mone maa bu atiripo, ne mone bee mone mon de bamo mone e tee seye. N gye atɔ awuye e gye ne bɔ naa ba yaa mone iwurekpa, na ba waa mone awɔrefɔ-ɔ ɔɔɔ? ⁷ Bamɔ e gye ne ba tɔwe asen bɔye ba kye Kristoo na mɔ kɛnyare timaa ne asese a bɔ tee mone feye Kristoo awuye-o.

⁸ Okɛmaa ne ɔ gya Wuribware a kuwure a mbraa ne m bɔ abwaresen wɔre-ɔ-rɔ ne ɔ ye, “Kpa fɔ beko asen feye anen ne fɔ e kpa fɔ eyee-ɔ,”* se-ɔ e waa atɔ timaa nee. ⁹ Amaa okɛmaa ne o tenji-ro ɔ deere sese kayɔwɔre se pwɛɛ dɛɛ waa kotɔko sa mɔ-ɔ e waa ebɔye nee, ne mbraa-ɔ mɔ i bu mɔ kepɔ. ¹⁰ Okɛmaa ne o kye Wuribware a mbraa-ɔ ɔkɔkɔ kpen-o pini feye oo gyi kepɔ, a lee feye mbraa pɛɛɛ a waa ɔkɔkɔ. ¹¹ Wuribware ne ɔ ye, “Fɔ ma waa kakyeekpa na kanyarekpa”-ɔ dɛɛ ya tɔwe feye, “Fɔ ma mɔ sese.”* Ne okɛmaa e mon waa kakyeekpa, ne mɔ e gye sese ne ɔ mɔ-ɔ, ɔ san ɔ gye mbraa-ɔ ɔfɔpɔ nee. ¹² Amose-ɔ mon' sa a mone sena na mone awaase waa feye asese ne Wuribware e ba mɔ mbraa ne n sa a mon' nya mone eyee lee ebɔye-rɔ-ɔ a ɔ bɔ gyi mone asen-ɔ. Na mɔ mbraa amo i bu mone kepɔ. ¹³ A kaapo feye Wuribware ne ɔ gye ɔsen gyipɔ-ɔ maa su okɛmaa ne ɔ mon su mɔ kosobɛɛ se-ɔ se, amaa mɔ ne o su sese se-ɔ mon sere sen gyi-o kufu. Eweɛ kunu kyɔ kepɔ kibu keyaalen.

Kokɔre gyi na kemo kusun

* **2:8** Kolɔnɔ mbraa 19.18. * **2:11** Kelee Igyipiti 20.13-14; Mbraa kebeesa 5.17-18.

14 Mò kòsobèè-ana, òkò e yé òò kòòrè Wuribware gyi, na mò-ò mò maa waa ketò nẹ ke e kaapo feyè òò kòòrè gyi-o, ntò tònò nẹ òò nya? Anẹj a kòkòòrègyi-o e mòròwè mò aaa?
 15 Mòn' sa a anẹ taa feyè anẹ bèèkò-ana Kristoo awuye òkò mòj de atò bunşè na atò gyise.
 16 Ketò timaa mò nẹ fò a waa feyè fò a tòwè gywii mò feyè, “Wuribware yure fò, na ò sa a fò gyi nẹnẹ”, na fò-ò fò mòj sa mò ateese? Nẹ ketò timaa mò nẹ fò a bẹe waa feyè kpankpan-nò afwii ya ba, na fò tòwè gywii mò feyè, “Wuribware sa a afwii ma nya fò”, na fò-ò fò mòj sa mò atò bunşè? 17 Amosè-ò fò e mòj ba fò kòkòòrègyi bò waa kẹmò kusun, amò kaa wu nẹe. 18 Amaa mone òkò e tòwè feyè òkò bò-rò nẹ ò kòòrè Wuribware o gyi, nẹ òkò mò e waa itimaa. To, sẹsè-ò kaapo mò anẹj nẹ ò taarè a ò kòòrè gyi, na ò ma waa itimaa-o, na mò-ò mò m ba mò itimaa bò kaapo mò feyè mò e kòòrè Wuribware mò i gyi. 19 Mone òkèmaa e kòòrè o gyi feyè Wuribware kọjko e bò-rò aaa? Mone ya kòòrè waa-rò fèraa, a bware. Mòn' pini feyè ibrisi pèèè gbaa e kòòrè ii gyi feyè Wuribware bò-rò, nẹ emò keserè mò-ò sè-ò, eè yon bakè bakè bakè. 20 Mfèèrè kẹ-mòj-de wuye e gye nẹ ò fa feyè ò taarè a ò kòòrè Wuribware gyi, na ò ma waa itimaa o tii si. Amaa anẹj a sẹsè-ò pini feyè mò kòkòòrègyi-o gye kwaa nẹe.

21 Mòn' kee anẹ nana Abraham ε, n gye mò itimaa ya sa nẹ Wuribware a tẹe mò ε sẹsè timaa aaa? A lẹe feyè Wuribware yè Abraham taa mò gyi kọjko kpenj Isak yaa mòò bò lẹjọ Wuribware. Kasẹntij si, ò mòj kine kẹgya mò kanò sẹ. Nẹ Wuribware dèè ò mòj kunj mò feyè ò ma waa nẹe, weetee òò kyò mòò mò gyi-o. 22 To, amò fèraa òkèmaa ọu feyè Abraham a ba mò Wuribware kòkòòrègyi-o na mò kẹkpa nẹ ò kpa a ò waa ketò kèmaa nẹ Wuribware a tòwè gywii mò feyè ò waa-ò bò waa abèè-rò. Bò lẹe anẹj sè-ò, òkèmaa a ọu feyè mò kòkòòrègyi-o gye kòkòòrègyi kasẹntij. 23 Anẹj sè-ò, abwaresenj wòrè-ò-rò asen nẹ baa tòwè-ò a ba kasẹntij feyè,

“Abraham a kòòrè Wuribware a asen-ò gyi-o si-o,
 Wuribware a kòòrè mò waa-rò feyè ò gye sẹsè timaa,”*
 nẹ òò tẹe mò ε mò nyarè.*

24 Nẹ ọkè fèraa òkèmaa a ọu feyè sẹsè asun timaa nẹ òò waa-ò sẹ nẹ Wuribware e kòòrè mò o gyi, amaa n gye mò kòkòòrègyi-o si wòrè.

25 M bẹe taa opurimakyye Rahab* nẹ òò dèè kyèna-ò bò kaapo mone atò. Mòn' kee feyè Wuribware a tẹe mò ε sẹsè timaa bò lẹe mò kẹdamenansè sẹ, a lẹe feyè san-ò Isireelii awuye a sunj akyonjọpò kò na bò ywii lwee mò manj Yèrikoo-ro ọu anẹj nẹ ba taarè a bò kòòrè man-ò kpuri-o. Nẹ Rahab a pini bamò mfèèrè, nẹ òò kra bamò nẹnẹè, nẹ òò kya bamò-rò, nẹ baa lẹe asen-nò bórò kpa popwèè kò yò pè. 26 Amosè sè-ò anẹj nẹ kayòwòrè e mòj de kra, nẹ kaa wu-o, anẹj dèè nẹ kòkòòrègyi e mòj de asun timaa, nẹ kaa wu.

3

Mòn' sa mone kanò-rò asen tòwèsè sè

1 Mò kòsobèè-ana, mone òkò e kpa a o kii abwaresenj òkaapopo, ò sa mò eyèè sẹ. A lẹe feyè òsenjyipo Wuribware i bise anẹ nẹ anẹ gye abwaresenj akaapopo-ò asen a ò kyonj òkèmaa, na anẹ lee kanò gywii mò. 2-3 Anẹ dimaadi pèèè e fò kpa sanj kèmaa. Amaa òkò nẹ ò maa fò kpa mò sẹjnsa sasè-rò-ò gye sẹsè timaa kò nẹ ò taarè a ò kra mò eyèè feyè anẹj nẹ anẹ de kẹbrẹka anẹ e waa kpanja kanò-rò a o bu anẹ, na ò nya yò mfenj nẹ anẹ e kpa-ò. 4 Mòn' bẹe kee anẹj nẹ kòrèè e kyò kẹdabè, nẹ afwii demanjte da kanò ọkèmaa, katèèrèè kọjko e taarè ba kebanj bò kii mò yaa kẹbare kèmaa nẹ ò kpa-ò. 5 Anẹj dèè nẹ kanò gye kataapo gyingyii nẹe. Nẹ ka kyorò kamò eyèè feyè kaa waa atò dabè dabè. Amaa nse e taarè a ò bera kamò?

* 2:23 Keleekaasè 15.6. * 2:23 Isaya 41.8; 2 Njowekyase 20.7. * 2:25 Yosua 2, 6.22-25.

Mon' bee kee anen ne kepon kyɔ, ne kafugyee e taare a ka kywɛɛ kemo-ɔ. ⁶ Kanɔ bee ka du nee feye deekpa ne ɔ kywɛɛ sese kayoware-ro ɔ nyera kamo-ɔ. Ne ka sa ne ɔ waa ebaye, ne ee sa ne mɔ kayoware-ɔ pɛɛɛ i kii iyisi-o. Ka sa ne mɔ kakyena-ro e kywɛɛ deekpa, deekpa ne Ɔbɔnsam fɔnfɔn a kure-o. ⁷⁻⁸ Sese e taare a ɔ bera ketɔ kɛmaa, feye anen ne ɔ kyɔ bera mbɔ na mbogyii na nkinyi-o. Amaa ɔkɛmaa mon tɛɛ taare bera kanɔ. Kanɔ mɔ bee ka du nee feye kebwee ne ɔkɛmaa maa taare a o lee lee kayoware-ro-ɔ. ⁹ Kanɔ amo ne ɔkɛmaa de ɔ sa mɔ nyanpe Wuribware ne ɔ gye ane pɛɛɛ ane se-ɔ anse, ne ɔkɛmaa de kanɔ amo dɛɛ ɔ da sese yii, na Wuribware mɔ ya twee sese kɛmaa feye mɔ eyee-ɔ. ¹⁰ Asejparegyi ne a sa anse-ɔ na amo ne a da yii-o pɛɛɛ a lee kanɔ konko mɔ-ro dɛɛ nee. Mɔ kosobɛɛ-ana, mone ma sa a ba anen. ¹¹ Nkyu kɔnekɔnesɛ na mpreepreesɛ maa da n lee bɔ konko-ro. ¹² Mɔ kosobɛɛ-ana, kukutiyii maa swɛɛ kenyenyanjken, ne kidodobiyii mɔ maa swɛɛ akuti, anen dɛɛ ne kitiribu konko maa lee nkyu preepreesɛ na nkɔnekɔnesɛ san konko.

Wuribware se kanyiasen

¹³ Ɔko bɔ mone-ro ne ɔ fa feye o de kanyiasen, na o nu asen kaase aaa? Sese-ɔ ba mɔ kakyena timaa na asun timaa bɔ kaapo feye ɔ gye ɔworɔba na onyiasenpo. ¹⁴ Amaa mɔ ya tɔwe feye o de kanyiasen, ne mɔ fɛraa mɔ kunu-ro bɔ len, ne o kisi ɔkɛmaa ne mɔ aa mɔ mfɛɛɛ maa waa konko-ɔ, ɔ mon de seye a ɔ bɔ kaapo mɔ eyee, ne ɔ gye ɔyɛbapo nee. ¹⁵ Anen a kanyiasen-ɔ mon lee Wuribware se, ka gye kaye-ro lee nee. Ka gye ketɔ ne Wuribware a kufwiɛne timaa-o maa kpa-ɔ, ne kaa lee Ɔbɔnsam ase. ¹⁶ Bɔ lee feye ton kɛmaa ne anen a kunurolen na kikisi-o bɔ-ɔ, mfɛn dɛɛ ne ikii na ebaye kɛmaa bɔ. ¹⁷ Amaa mon' nu anen ne kanyiasen ne kaa lee sosɔ-ɔ du-o. Mone i de anen a kanyiasen-ɔ, mone nkponɔ i fwiiri, na mon' nya kayeeyuri, na mon' yuri eyee, na mon' bu atɔ, na mon' ɲu bokɔ ewɛɛ, na mon' waa itimaa. Na mone ma lee tenji-ro, na mone ma lee kii nnɔ ɲnyɔ ɲnyɔ awuye. ¹⁸ Amose se ne bɔ ye mɔ ne o dwii kɔne-ɔ e gye ne o ɲu kɔne.

4

Ketɔ se ne mone maa nya ketɔ ne mone e kpa-ɔ

¹ Mfene ne ekɔ ne e bɔ mone mbonɔ-ro-ɔ a lee? E ya lee mone mfɛɛɛ bɔye ne m bɔ mone anu-ro-o-ro nee. A du feye mone nyorɔwe bɔye a kɔ mone mfɛɛɛ timaa gyi si-o. ² Mone e kpa atɔ, amaa mone maa nya amo, amose se ne mone e kpa ɔko a mon' mɔɔ. Mone e kpa ketɔ tirise ko, amaa mone maa taare a mon' nya, amose se ne mone i gyiiri ikii, na mone e kɔ. Mone ma nya ketɔ ne mone e kpa-ɔ, a lee feye mone maa tɔwe mone i gywii Wuribware. ³ Ne mone mɔ, ne mone ya tɔwe ketɔ ne mone e kpa-ɔ gywii Wuribware, ne mone e mon nya, a kaapo nee feye ketɔ se ne mone e kpa ketɔ amo-ɔ mon bɔ dan, bɔ lee feye mone e kpa ketɔ ne ke e sa mone wore kakyena-ro kɔne-ɔ. ⁴ Mone mon nyi feye, mone ya kine kegya Wuribware a ekpa-ɔ se, a du feye mone a lee mɔ kamɛɛ-ɔ ɔɔɔ? Ne mone mon nyi feye mone akatɔ ya pee kaye-ro atɔ kenya se, mone gye Wuribware mɔ adon nee eee? Ɔkɛmaa ne ɔ taa mɔ eyee bɔ dɔɲɲɔ kaye mɔ na kamɔ asese se-ɔ a waa mɔ eyee Wuribware mɔ don nee. ⁵ Bɛɛɛ mone e taa abwaresen wore-ɔ feye ɔ mon gye seye aaa? A lee feye baa kyɔɔɛ waa mɔ-ro feye, Mfɛɛɛ ne Wuribware a bɔ waa ane anu-ro-o e kpa atɔ n kyon Wuribware. ⁶ Amaa kekya-ro ne Wuribware a kya ane-ro-ɔ kyɔ nee fɛɛ. Feye anen ne baa kyɔɔɛ waa abwaresen wore-ɔ-ro-ɔ,

“Wuribware i kine mɔ ne ɔ kaapo mɔ eyee-ɔ,
amaa ɔ kya mɔ ne ɔ gye ɔworɔba-ɔ-ro.”*

* 4:6 Anase na akpare 3.34 (LXX).

⁷ Amose se-ɔ, mon' taa mone eyee bo dɔnɔ Wuribware se. Mone ya kine kegya ɔbɔnsam se, mone i ɔ feye ɔ sere a ɔ lee mone ase. ⁸ Mon' sɔn tɔ Wuribware-rɔ, na mɔ-ɔ mɔ sɔn tɔ mone-rɔ. Mone ebaye awaapo na nɔ nɔ awuye, mon' yowe ebaye kowaa, na mon' kpee mone nkponɔ-rɔ iyisi. ⁹⁻¹⁰ Mon' nu mone eyee, na mon' sa a mone emase na mone kɔne kigyi kii kusu, a lee feye mone ya baa mone eyee kaase, Wuribware e yase mone sosɔ.

Mone ma porɔ mone kosobee-ana

¹¹ Mɔ kosobee-ana, mone ma porɔ abee. ɔkɛmaa ne ɔ porɔ mɔ kosobee-ɔ a kye Wuribware a mbraa-ɔ nee, ɔ mon' lee ɔ gye ɔko ne ɔ gya mbraa-ɔ se-ɔ. A du nee feye mɔ a tawe e mbraa-ɔ mon' bo dan, ne oo kii mbraa ɔsapo-ɔ. ¹² Wuribware wore mɔ e gye mbraa ɔsapo na ɔsenjyipo. Mɔ wore e gye ne ɔ gye ɔmorɔwepo na ɔnyerapo. Fɔ nyi feye nse e gye fɔ ne fɔ-ɔ fɔ e porɔ fɔ kosobee?

Mone ma kaapo mone eyee

¹³ Mon' nu mɔ ase, mone ne mone e tawe feye, “Nyanje ane e yɔ man kɔ se a ane ya kyena kasu waa kusun a ane nya atanne bweetɔ”-ɔ. ¹⁴ Fɔ nyi ndɔɔ, fɔ nyi nyanje aaa? Mone nkpa du nee feye ebɔre-ɔ, ne ee lee, ne puri-ro e ya bee ɔjaa-ɔ. ¹⁵ Aneɔ ne mon' tawe-ɔ e gye feye, “Wuribware ya sure, ne ane e bo nkpa-rɔ, ane e waa kemo-ɔ beee kemo-ɔ.” ¹⁶ Amaa mbeyɔmɔ mone e kaapo eyee, ne mone maa bu atɔ, ne amɔ pɛɛ mɔ kowaa gye bɔye nee. ¹⁷ Amose se-ɔ ɔkɛmaa ne o nyi ketɔ ne ki bware-o, ne o kine kowaa kemo-ɔ e waa bɔye nee.

5

Atɔ awuye asen

¹ To mbeyɔmɔ, atɔ awuye-o, mon' nu mɔ ase. Mon' su akyukyu na imee, a lee feye, mone a gyi kɔne gyegyaye-ɔ se-ɔ, ndeepwɛta mone e kpone. ² Mone kapotee i muri, na akankan bwii mone awaagya pɛɛ. ³ Mone atanne i gyi nkantene. Aneɔ a nkantene amɔ-ɔ e gye ne ɔ kaapo feye mone a taa mone atanne bo beya, ne mone mon' ba amɔ bo waa asun timaa. Mone ya ɔ mone kapotee a nyera aneɔ, mone idun e tenje mone. Mone a kpa aneɔ a atɔ-ɔ bo dɔnɔ abee se, na mon' nya bo gyi akatɔ bweetɔ. Amaa ndɔɔ a nke lalalowe mɔ ne mone i ɔ mone kesebɔgyiri. ⁴ Atɔ awuye! Mon' nu mone apafowɔ a tee, a lee feye mone mon' ka bamɔ kɔkɔ. Bo-elen-ɔ-kyon-ɔkɛmaa-Bware a nu bamɔ ne baa kpa mone adɔrɔtɔ-ɔ kusu. ⁵ Mone a gyi kɔne kaye mɔ-rɔ bweetɔ, na mone mon' nyi feye mone e kpone sosɔ. Mone a dan adabe, feye ɔko a de naate ɔ bera bo fɔ san ne ɔ dan tee mfɔ-ɔ, na ɔ mɔ mɔ wo-ɔ. Kake nkɔ Wuribware i gyiri mone kesebɔ a ɔ mɔ mone. ⁶ Ketɔ ne kɔ kyɔ-ɔ e gye feye mone a porɔ kasentij awuye ne mone kyɔ bamɔ elen-ɔ se-ɔ, ne mone a mɔ bamɔ.

Kanyite na kebwarekore

⁷ Mɔ kosobee-ana, mon' waa kanyite bo fɔ san ne ane nyanje Yeesuu e ba-ɔ. Mon' kee aneɔ ne kegyere se ɔdɔpo e nya kanyite o gywii kekyare a bware-ɔ dɛ ba, na o dwii mɔ adɔrɔtɔ na a waa-ɔ. ⁸ Aneɔ dɛ ne ɔkɛmaa nya kanyite gywii kake nsi ne ane nyanje Yeesuu i kinji a ɔ ba-ɔ, na ɔ yere kenken, a lee feye kake amɔ a tɔ-rɔ eba.

⁹ Mɔ kosobee-ana, mone ma sa a nsenjɛmonsen beee ketee lwee mone mbonɔ-rɔ, na Wuribware ma nya bu mone kepɔ. ɔsenjyipo-ɔ keba a tɔ-rɔ. ɔ kpa a o lee mɔ eyee ifuri. ¹⁰ Mɔ kosobee-ana, mon' nyinji Wuribware a akyaamee ne baa tawe asen ane nyanje kenya-rɔ gywii ane adedaapo-ɔ, ne bo lee aneɔ se-ɔ, ane adedaapo a waa bamɔ borakraa-ɔ se. Amɔ pɛɛ gbaa baa gyi aneɔ a aworefɔ-ɔ-rɔ kanyite. Mone ɔkɛmaa gya bamɔ kanyite kenya a ekpa-ɔ se. ¹¹ Bo de nyure, a lee feye baa taare gyi asen kunu-ro kanyite. Mone ɔkɛmaa a nu Yobu ne ɔ dɛ kyena-ɔ asen ne baa kyoree waa abwaresen

wore-ɔ-rɔ-ɔ se.* Mon' nyinɔ si feye baa ywii beee baa kywee mɔ kapotee peee, ne mɔ gyi-ana peee a wu, ne nkee mɔ kayowore peee a waa elɔ. Amɔ peee gbaa oo gyi mɔ aworefoɔ-rɔ kanyite. Ne nkee ane nyanpe Wuribware a sa mɔ kakaka timaa kamee-rɔ. Amɔ-ɔ peee e kaapo mone anen ne ane nyanpe gye oko ne o nu ewee, ne sese asen bee a duɔ mɔ-rɔ-ɔ.

¹² Mɔ kosobee-ana, keto ne ke bee ki tiri-o e gye feye oko e kpa a ɔ towe asen bo beya, ɔ ma kan waa etan. Oko ma kan ba soso beee sweere beee keto kema bo waa etan feye ɔ waa kotoko. Mɔ lee e gye feye, “Ɔɔn, mɔ e waa”, beee “Daabii, ma waa”, na Wuribware ma nya gyi mɔ asen bu mɔ keɔ.

¹³ To, mɔ kosobee-ana, oko bo mone-rɔ ne asen ko a tiri mɔ aaa? Amɔ e gye anen feraa, sese-ɔ kore kebwarekore. Ne oko mɔ akato a gyi aaa? Mɔ-ɔ mɔ waa ilin bo daa Wuribware. ¹⁴ Oko ne ɔ lɔ mone-rɔ-ɔ mɔ sun tee asoree abrese, na bo bo kore kebwarekore sa mɔ, na bo taa mfɔ bo dwee mɔ kuɔ-ro ane nyanpe Yeesuu kenya-re-rɔ.

¹⁵ Ne bamɔ ya kore gyi feye Wuribware e kya mɔ-rɔ feraa, ɔɔpo-ɔ e kpaare, na ane nyanpe bee sa mɔ keyaalen, na ɔ taa mɔ ebaye ne ɔ waa-ɔ bo ke mɔ. ¹⁶ Amose se-ɔ okema towe mɔ ebaye gywii mɔ kosobee, na mon' kore kebwarekore sa abee a mon' nya kpaare, a lee feye sese timaa kebwarekore bo len, ne ki i sun kusun kasentɔ. ¹⁷ Mon' kee Wuribware kyaamee Iliya ne ɔ dɛe kyena-ɔ. Ɔ gye sese nee feye ane-ɔ. Mɔ mɔ a kore kebwarekore kasentɔ si feye bware ma ba, na Wuribware gyiri owure boye na mɔ asese kesebo, ne ewore a yere nsu nsa na aferi asiye.* ¹⁸ Mɔ a bee kore amɔ kamee-rɔ feye bware ba-ɔ, bware a ba, sa ne keto dwiise kema mɔ a baare neenee.*

¹⁹⁻²⁰ Mɔ kosobee-ana, lalowe-ɔ e gye feye okema ya fo kpa timaa-o si, ne mɔ kosobee ya kinnaa mɔ baa, mon' nyinɔ si feye oko ne o lee obayewaapo a ɔ lee boye-rɔ-ɔ i lee mɔ kra a ɔ lee aworefoɔ deekpa kesebo gyiri-o-ro, ne ɔ sa a Wuribware bun obayewaapo a ebaye bweeto-ɔ se.

* 5:11 Yobu. * 5:17 1 Awure 17.1. * 5:18 1 Awure 18.41-46.

1 Peetroo

Wore gyenkrɛɛɛ ne Peetroo a kyorɛ bo kyonwe Kristoo awuye ko-ɔ

¹ Mo, Peetroo, ne n gye Yeesuu Kristoo a ayaa-ro ayerepo-ɔ ɔko-ɔ e gye ne mo e kyorɛɛ wore mo mo e kyonwe mone asese ne Wuribware a lee sa mo eyee, ne mbeyomɔ mone a bawe-ro kii afɔ mone te te Pontus na Galatiya na Kapadokiya na Asiya na Bitiniya esweere se-ɔ. ² Mone tii asese ne ane se Wuribware a fa mfere ne oo lee sa mo eyee, ne mo kufwiine timaa-o a lee mone bo yera kerɛ si feye mon' sun mo-ɔ se, na bo lee ane ne Kristoo a wu, ne mo mbogya a wee sweere, ne Wuribware a ba mo lowi-o bo krɛɛ mone ebaye-ɔ lee mone eyee se, na mon' taare gya Yeesuu Kristoo si kasenti-no. Mo e kore Wuribware feye ɔ sa mone nyure na kayeyuri bweetɔ.

Mon' waa kanyite mone aworefɔ kigy-ro

³ Mon' sa a ane sa Wuribware ne ɔ gye ane nyanpe Yeesuu Kristoo mo se-ɔ anse, bo lee ane ne oo nyu ane ewee bweetɔ-ɔ se. Ketɔ ne mo e kaapo-ɔ e gye feye oo kyinji Yeesuu Kristoo lee lowi-ro. Mfaanɛ se ne ɔ yere bo sa ane kakyena popwee kaye mo-ro mfee, ne ɔ sa ane temaa ne ɔ sa ane ware-ɔ. ⁴ Temaa mo ne mone de-o e gye feye mone e nya nyure ne Wuribware a bo beya sosɔ sa mone-ɔ. Nyure mo du ne feye kapoteɛ ne ka maa gyi nkantene, beee ka maa gyo-o. Ka maa nyera, ne ka maa kpa. ⁵ Ane deɛ ne mone a kore Wuribware gyi-o si-o, o de mo keyaalen a ɔ bo deere mone se bo fo kake nsi ne kaye e gye kee-ɔ. Kake nsi amo ne ɔ ba a ɔ bo lee mone lee kaye mo, na asen kemaa-ro yaa mone ya bo kyena mo ase.

⁶ Amo-ɔ pɛɛ se-ɔ, mo e kpa feye mone akatɔ gyi, haree mbeyomɔ gbaa mone i gyi aworefɔ bweetɔ bo lee ane ne mone a gya Kristoo si-o. ⁷ A lee feye mone ya taare gyi ane a aworefɔ-ɔ-ro kanyite, ne mone mon yowe mone kokoregyi-ro, a du ne feye bamo a de atanne pipee ba to deekpa-ro, na iyisi nya lee-ɔ. Amaa mone kokoregyi de ton ko kyɔ atanne pipee ne a taare a a nyera-ɔ. Koko-mone-ro-kee mo e gye ne ke e kaapo feye mone de mone kokoregyi-ro kenken. Amose se-ɔ kake nsi ne Kristoo i lee mo eyee a ɔ bo kaapo ane-ɔ, ɔ bonyaa mone, na ɔ kyoro mone, na ɔ sa mone kedabe na wuraa. ⁸⁻⁹ Haree gbaa mone a mon tee nyu Kristoo-o, mone e kpa mo asen. Haree gbaa mone a mon kee mo mbeyomɔ-ɔ, mone e kore mo mone i gyi, ne mone akatɔ a gyi bweetɔ. Mone kakatgyi mo ne ɔko maa taare a ɔ ba asenkparegyi bo towe ane ne ka du-o. Ketɔ se ne mone akatɔ a gyi-o e gye feye mone e kore mone i gyi kenken feye mone ya wu, mone ekra e yo a e ya kyena Wuribware ase.

¹⁰ Ane ne Wuribware e morowe mone, na ɔ yaa mone mo ase-ɔ asen mo ne mo akyaamɛ ne baa deɛ kyena-ɔ a meraa se yuri ase buwi-ro kenken. Baa towe ketɔ ne ane ewee se, Wuribware a lee bo kaapo ane ne ane te ndoo-ɔ. ¹¹ Amose se-ɔ ne baa len eyee ba buwi ba kpa san ne amo-ɔ e ba a a bo ba-ɔ na ane ne a du-o. Kristoo a kufwiine ne ke bo bamo nkpon-ro-ɔ a lee aworefɔ ne a to Kristoo-o bo kaapo bamo, na amo kamɛ kedabe na wuraa ne ɔ ba a ɔ bo nya-ɔ. ¹² Bamo a buwi-ro yo akatɔ-ro-ɔ, Wuribware a kufwiine timaa-o a lee bo kaapo bamo feye bo mon sa senja gywii bamo asese ne bo te bamo mbee-ɔ se, amaa ane ndoo a asese-ɔ ne ba sa ba gywii. Abwareseɛ mo deɛ ne mone a nu lee bamo ne baa towe Yeesuu kunu si asen timaa-o gywii mone-ɔ ase. Wuribware a kufwiine timaa ne Wuribware a sun lee sosɔ-ɔ deɛ ya borɔ bamo se sa senja. Amo-ana e gye atɔ ko ne Wuribware a mboo-ɔ gbaa e yorowe feye weete bo nu amo kaase.

Mon' dee kyena kakyena timaa

¹³ Bò lee atò mò ne mò a tòwè mbeyòmò-ò se-ò, mon' lee mone mfere lee ketò ne ke e sa a mon' yòwè Wuribware kusun-o si. Mon' kra mone eyee neene. Mon' kra mone temaa-rò kenken, na mon' nya nya nyure ne η kii mone lee kake nsi ne Kristoo i lee mò eyee a ò bò kaapo asese peee-ò. ¹⁴ Mbeyòmò mone a tee mone i bu mone se Wuribware-ò, mone ma lee kinji ya gya mone nyoròwè bòye ne mone dee mone gya se nsan ne mone dee mone mon' nyi seye-ò se. ¹⁵ Amaa ketò ne ki bware-o e gye feye mon' waa itimaa feye aneη ne Wuribware ne ò tee mone-ò e waa itimaa-o, na òkò ma nya porò mone bò lee kebòye kò se. ¹⁶ Feye aneη ne baa kyore abwaresen wòre-ò-rò-ò,

“Wuribware ye, ‘Mon' ten' mone eyee lee iyisi si,
na mon' kii akpeyaa bò sa mò,
a lee feye bòye kò mon' te mò se.’ ”*

¹⁷ Wuribware fèraa maa gyi sese asen kekpa se, ò gya ketò ne sese e waa-ò se nee o gyi mò asen. Amose se-ò mone e kore kebwarekore ne mone ya tee mò feye “Ane se”, mon' sere mò, na mon' bu mò san kafwee mò ne mone i gyi kaye mò-rò-ò, a lee feye mone gye afò ne mone a ba kaye mò-rò mone i tu kpa mone kyon-ò. ¹⁸⁻¹⁹ Mone nyi ketò mumwii ne ò bò kòre mone lee kakyena bòye ne mone adedaapo-ò a kyena-rò, ne mone a bò lweero-o. A mon' gye atò kò ne a taare a a nyera feye atanne pipee beee afufuri-o. Amaa Yeesuu Kristoo a mbogya-ò ne ò bò kòre mone, a lee feye o du nee feye kasannegyii ne ka de alanfiya, ne ka mon' gye kalòpwee-ò, ne mò mbogya de tonò bweetò-ò. ²⁰ Haree pwee ne Wuribware a dee tweek kaye-ò, ò fa mfere feye a bware feye Kristoo wu aneη a kpa mò se. Amaa ndò a ηke mò-rò, ne kaye mò e ba kamò kee-ò-rò wòre, ne mone se ne Wuribware a kperi lee Kristoo ifuri sweere mò se, ne ò kyena sese ase. ²¹ Kristoo si ne mone e kòre Wuribware mone i gyi. Kristoo a wu-o, ne Wuribware a kyinji mò lee lowi-ro, ne ò sa mò kedabe na wuraa. Amose ne mbeyòmò mone e kòre Wuribware mone i gyi, ne mone de temaa feye mone e yò Wuribware se. ²² Mone kebòkòre mò gyi-o kamee, ne mone a mēraa se mone gya kasentij-o si. Mone a maa se mone gya se-ò, a kaapo nee feye mone a kpee ebòye lee mone eyee se. Amose se-ò mbeyòmò mone de kekpa kasentij sa mone kosobe-ana. Amose se-ò, η ye ee, mon' lee mone mme-ro kpa abee asen. ²³ Ketò se ne a du aneη-ò e gye feye baa bee kowè mone nee. N gye sese dimaadi e gye mone se, amaa Wuribware ne ò maa wu-o ya ba mò asen kparegyi ne a mon' de kee, ne a sa mone ηkpa-ò bò kowè mone nyòsepo.

²⁴⁻²⁵ Feye aneη ne baa kyore waa abwaresen wòre-ò-rò-ò,

“Asese dimaadi peee du nee feye efa-rò aferagyi-o,
ne bamò kedabe du feye aferagyi amò atotoo-ò.
Efa-ò i wu, na atotoo-ò mò kponne lee daye-rò,
amaa Wuribware a asen-ò fèraa bò-rò nsu peee.”*

Wuribware asen mò e gye amò-ò nee? Amò e gye mò asen timaa ne ba kyò tòwè gywii mone-ò.

2

Mone gye Wuribware asese nee

¹ Amose se-ò mon' yòwè ebòye na mpenna na nnò ηnyò ηnyò na kòkwee na tòkyii na esensa kesa bò kye mone kosobe-ana. ² Feye aneη ne nyaagyi popwee e kpa kenyapo timaa-o, mone gbaa mon' taa abwaresen bò kii mone ateese, na mon' nya dan feye asese ne Wuribware a móròwè-ò. ³ Abwaresen wòre-ò ye, “Fò ya taa fò eyee sa mò, fò i nu kòne

* 1:16 Kòlòηηò mbraa 11.44-45; 19.2.

* 1:24-25 Isaya 40.6-8 (LXX).

fεε.”* Mο e k̄aare a n gyi feyε aneη ne mone du-o. ⁴ Mon' ba ane nyanpe Yeesuu ase. Mò e gye mò ne Wuribware e tee ε, “Kefore ne ke de ηkpa-ɔ.” Asese a kine mò tawe feyε ɔ mon de ketɔ waase timaa kò. Amaa ne Wuribware fεraa a lee mò tawe feyε o de tonɔ sa mò. ⁵ Aneη dεε ne mon' sa a Wuribware taa mone feyε aforē ne a de ηkpa-ɔ, na ɔ bɔ pweε mò lɔη mfeη ne mò kufwiine timaa-o e kyena-rɔ-ɔ. Mon' sa a ɔ ba mone bɔ kii mò alɔηηɔpɔ ne oo lee feyε bɔ sun mò-ɔ. Kolɔηηɔ ne ɔ kpa-ɔ e gye itimaa na ηkponɔfwiiri ne mone bɔ Yeesuu Kristoo si mone e sa Wuribware-ɔ. Aneη a kolɔηηɔ-ɔ e pre mò. ⁶ Feyε aneη ne baa kyoreε waa abwareseη wɔre-ɔ-rɔ-ɔ,

“Wuribware ye,
 ‘Mon' kee, n de kefore mɔ e beya Yerusalem maη-nɔ,
 kefore yawɔ lenlense ne mɔ a lee-o, kepore-rɔ kefore,
 ne ke e nya a ke bɔ da talii kasentij-o.
 ɔkɛmaa ne ɔ k̄aare kemo a o gyi-o,
 ipeere maa gyi mò, daa.’ ”*

⁷ Mbeyɔmɔ, aneη a kefore mɔ gye atɔ mumwii mone ne mone gye akɔaregyipɔ-ɔ ase, a lee feyε a gye Kristoo kuηu si aseη ne ɔ tawe-ɔ. Amaa bamo ne bɔ maa k̄aare Kristoo ba gyi-o nu feyε,

“Kefore serise kò ne apweεpɔ de bɔ pweε,
 ne baa kine kemo bɔ twee-ɔ,
 ya kɔη bɔ kii kemo ne kaa len lɔη-ɔ peεε bɔ yera-ɔ.”*

⁸ Ne baa bee kyoreε feyε,

“Kaa kii kefore ne asese e da ayaa kemo se-ɔ nee,
 ba lee a bɔ lee da gyεε eyee-rɔ.”*

Ketɔ se ne ba daye ayaa-ɔ e gye feyε bɔ maa bu Wuribware a aseη-ɔ. Amo e kaapo nee feyε ketɔ ne ke e waa bamo ne bɔ maa k̄aare Kristoo ba gyi-o e gye feyε o gyiiri bamo kesebɔ.

⁹ Amaa mone fεraa, mone gye asese ne Wuribware a lee sa mò eyee-ɔ nee. Mone gye alɔηηɔpɔ ne mone i sun ane owure Wuribware. Mone gye asese ne mone de ηkponɔfwiiri mone i sun Wuribware. Ne ηkee mone gye Wuribware asese nee. Mone kusun e gye feyε mon' tawe Wuribware ne oo lee mone lee kibugyii-ro baa bɔ kyena mò kelanηerɔ-rɔ-ɔ a asun dabe-ɔ gywii bokò. ¹⁰ Saη-ɔ mone mon gye Wuribware asese, amaa mbeyɔmɔ fεraa, mone gye mò lee. Aneη dεε ne saη-ɔ mone dεε mone mon nyi aneη ne Wuribware i ηu asese ewεε-ɔ, amaa mbeyɔmɔ fεraa, mone a ηu feyε Wuribware a ηu mone ewεε.

¹¹ Mò anyare timaa, mɔ e kore mone nee feyε mon' ηu feyε mone gye afɔ nee, ne mone a ba kaye mɔ-rɔ mone te. Amose se-ɔ mone ma kan sa a mfeεre bɔye ne m bɔ mone ηkponɔ-rɔ-ɔ, ne η kpa a η nyera mone ekra-ɔ kɔ gyi mone se. ¹² Mon' sa a mone atɔ waase kɛmaa waa dan mone aa bamo ne bɔ maa sun Wuribware-ɔ mbɔntɔ-rɔ, na bɔ ma taare pɔrɔ mone feyε mone gye ebɔye awaapo, amaa bɔ ηu mone atɔ waase timaa-o, na bɔ yere amo se kyorɔ Wuribware kake nsi amo ne ɔ ba-ɔ.

Mon' bu bamo ne bɔ de keyaalen kaye mɔ-rɔ-ɔ

¹³ Amose se ne ane nyanpe se, mon' bu sese kɛmaa ne baa sa mò keyaalen-ɔ haree owure dabe ne ɔ kyɔ akɛmaa-ɔ nee ooo, ¹⁴ beεε mò gominaa ne oo sun bɔ kyɔηwe feyε o gyiiri ebɔye awaapo kesebɔ, na ɔ kyorɔ bamo ne ba waa itimaa-o nee ooo. ¹⁵ A

* 2:3 Kilij 34.8. * 2:6 Isaya 28.16 (LXX). * 2:7 Kilij 118.22. * 2:8 Isaya 8.14.

gye Wuribware kekpa nee feye mone itimaa kowaa-ɔ dun bamo ne bo maa sa senja kanyiasen-nɔ-ɔ nno. ¹⁶ Mon' kyena feye agyi-o, na san konko amo-ro deɛ mone te feye Wuribware anya-ɔ. Amose se-ɔ mone ma kan towe feye mone a gye agyi-o si, mone de kpa feye mon' waa boye. ¹⁷ Mon' bu ato. Mon' kpa mone abeeko akoregyipɔ-ana peɛ asen. Mon' sere Wuribware, na mon' bu owure dabe-ɔ.

Anyaa waa kanyite aworefɔɔ kigy-ro

¹⁸ Mone ne mone gye anya beɛ ayaafɔre-ɔ, mon' sere mone nyanpe-ana, na mon' bu bamo neɛneɛ. N gye anyanpe ne bo bware, ne bo gye asese timaa-o wore, amaa bamo ne bamo asen bo len, ne bo de asen boye na daa boye-ɔ peɛ mɔ anen deɛ ne mon' bu bamo. ¹⁹ Fo nyanpe ya gyiri fo kesɛɔ, na fo mon' nyu boye ko ne fo a waa-ɔ, amo fɛraa sa a fo mfeɛre yɔ Wuribware ase, mɔ e gye ne ɔ kyoro fo. ²⁰ Fo nyanpe ya da fo bo lee boye ne fo a waa-ɔ se, ne fo a nya kemo kanyite, emene ne fo e waa na fo nya fo kanyite-o nkyoro? Amaa fo ya waa itimaa, ne mɔ ya da fo, ne fo ya nya kanyite, Wuribware e gye ne ɔ kyoro fo. ²¹ A lee feye anen a kkyena mɔ se ne ɔ tee mone feye mon' bo nyu asen. Mon' kee anen ne Kristoo a gyi aworefɔɔ sa mone-ɔ, ne ɔ kaapo mone aworefɔɔ suyo ne oo gyi-o, na mon' yere mɔ ayaa-ro gyi amo anen deɛ. ²² Feye anen ne baa beɛ kyoreɛ bo lee Yeesuu kunu si abwareseɛn wore-ɔ-ro-ɔ,

“ɔ mon' waa borokɔne ko,
ne ɔko mon' nu mɔ kan-ro kesen boye ko.”*

²³ Bamɔ a saare mɔ-ɔ, mɔ fɛraa mon' saare bamɔ bo teere. Bamɔ a waa mɔ aworefɔɔ-ɔ, ɔ mon' towe gywii bamɔ feye ɔ waa bamɔ aworefɔɔ a ɔ bo teere. Amaa ɔ taa mɔ asen waa Wuribware ne o gyi asen peɛ neɛneɛ-ɔ asare-ro nee.

²⁴ Yeesuu fɔnfɔn a sorɔ ane ebɔye san ne oo wu kiyii kpare-abɛ-ro se-ɔ, na ebɔye kowaa ma lee waa ane kɔne, na wɔre nya ane itimaa kowaa-ro. Feye anen ne baa beɛ kyoreɛ waa abwareseɛn wore-ɔ-ro-ɔ,

“Mɔ kayɔwɔre kowaa elɔ-ɔ a baa ane alanfiya.

²⁵ Mone du nee feye esanne ne baa fo-ɔ,”*

amaa mbeyɔmɔ fɛraa mone a kinji ba mone esanne ɔdeeresepɔ Yeesuu ne ɔ deere mone ekra se-ɔ ase.

3

Ɔkyee na mɔ kuri asen

¹⁻² Anen deɛ ne fo ne fo gye ɔkyee waarepo-ɔ, bu fo kuri. Fo ya waa amo-ɔ, ne fo kuri e mon' tee gya Wuribware asen se, ne oo nyu feye fo i bu ato, ne fo de kakponɔfwiiri, mfeɛ-ɔ ne mɔ mfeɛre i kyurowi a nyu Kristoo a kebegya-ɔ, na fo mon' tee towe fo kokoregyi-o gbaa asen gywii mɔ.

³ N gye sa ne mɔ e towe feye fo kayɔwɔre se ne ɔ deere a ɔ bo kyurowi ba Kristoo a kebegya-ɔ, n taa feye n gye fo kunu si ipwii damenanse, beɛ fo esɛɔ-ro mpini si, beɛ fo kebo-ro agyito si, beɛ fo asare-ro mpini si, beɛ fo awaagya timaa ne fo bun-o si ne o kyurowi. ⁴ Amaa sese suyo ne fo gye fo kakponɔ-ro-ɔ i tiri. Fo dan e gye feye fo a yuri fo eyee, ne fo de daa timaa. Anen a daa-ɔ bware Wuribware akato-ro, ne a bo dan a kyɔ feye fo a bun waagya damenanse, a lee feye ɔ maa taare a ɔ nyera. ⁵ Mfaanɛ ne akyee ne baa deɛ kyena nsan-ɔ, ne baa kɔre Wuribware gyi-o a bo waa bamɔ eyee dan. Baa bu bamɔ kuri-ana. ⁶ Mon' sa a ane deere Sara ne ɔ gye ane nana Abraham mɔ ka-ɔ a ketɔ ne ɔ waa-ɔ. Oo bu mɔ kuri, ne ɔ tee mɔ feye mɔ nyanpe. Amose se-ɔ, mone akyee

* **2:22** Isaya 53.9. * **2:25** Isaya 53.5-6.

waareepo-ɔ, mone ya waa neɛneɛ, ne mone e mon waa mone eyee kufu, amo feraa mone du nee feye anen ne Sara du-o deɛ. ⁷ Anen deɛ ne fo, onyare ne fo a waaree-ɔ, waa. Ba kanyasen bo kra fo ka, fo aa mo mpepeyo a kakyena-ɔ-ro. Bonyaa mo, a lee feye, haree gbaa mo a mon bo len feye fo ooo, fo aa mo mpepeyo ne Wuribware a sa nkpa na kukyure ne a mon de keɛ-ɔ. Fo e mon waa anen, mone kebwarekore e waa len a ke bo sa mone.

Mon' waa siraa feye mone i gyi aworefɔo itimaa kowaa-ro

⁸ Nkee mone peɛɛ kyena kayeeyuri-ro, na mon' waa kanɔ konko, na mon' su abee se. Mon' kra abee feye kokowebɛɛ konko-ro agyi-o. Mon' kra abee asen, na mon' yuri mone eyee. ⁹ Ɔko ya waa mone boye, beɛɛ ɔ saare mone, mone ma kan waa mo boye, beɛɛ mon' saare mo bo teere. Amaa ketɔ ne mon' towe-ɔ e gye feye, “Wuribware yure fo,” a lee feye nyure ne Wuribware a tee mone feye mon' bo kɔre. ¹⁰ Feye anen ne baa kyoreɛ waa abwaresen wore-ɔ-ro-ɔ,

“Ɔko ne mo e kpa nkpa na kedankyee,
na kakyena-ro waa kone sa mo,
sesɛ-ɔ yowe kayeba eba
na esensa kesa bo kye asese.

¹¹ Na o buwi kenken kpa ekpa
ne e baa kayeeyuri asese mbonɔ-ro-ɔ.

¹² Wuribware akato dan asese timaa si,
ne ɔ len esebɔ o nu bamo kebwarekore.
Amaa eboye awaapo feraa,
o lee mo akato a ɔ lee bamo se.”*

¹³ Amose se-ɔ, fo i de wore fo e waa itimaa, nse e gye ne ɔ waa fo boye? ¹⁴ Amaa haree gbaa fo ya waa ketɔ ne ki bware-o, ne fo ya gyi aworefɔo kemo se, fo de nyure. Feye anen ne baa kyoreɛ waa abwaresen wore-ɔ-ro-ɔ,

“Fo ma kan sere ketɔ ne ba sere-ɔ,
amaa mone ma sa a kufu nya mone amo se.”*

¹⁵ Amaa mon' sa a Kristoo kii nyanpe mone kakyena-ro kpa kema se. Mon' dee waa siraa san kema feye mone e benhaa okema ne o bise mone ketɔ se ne mone temaa dan Kristoo si-o. ¹⁶ Amaa mon' dee yuri eyee, na mon' ba kanɔ timaa bo benhaa sesɛ-ɔ. Mon' tii eboye kowaa kpa, na mone mferɛ ma nya poro mone. Mfaanɛ se, bokɔ ya saare mone, ne baa sa esensa bo kye kakyena timaa ne mone te feye Kristoo awuye-o, ipeere e nya bamo bo lee bamo fonfon asenkparegyi ne baa towe-ɔ se. ¹⁷ Feye Wuribware e kpa feye mon' gyi aworefɔo bo lee itimaa ne mone e waa-ɔ se, a bo dan a kyɔ feye mone a gyi aworefɔo bo lee boye kowaa se.

¹⁸ Mon' deere feye Kristoo fonfon gbaa ne ɔ gye sese timaa-o a wu sa mone ne mone deɛ mone gye aboyewaapo-ɔ. Oo wu luwi konko nee bo lee mone eboye kowaa se, na ɔ baa mone Wuribware ase. Baa mo mo, amaa Wuribware a kufwiine-o a kyinji mo lee lowi-ro. ¹⁹ Ɔ bo Wuribware a kufwiine timaa amo se nee ya towe abwaresen gywii bamo ne bamo ekra da tiikpa-ɔ. ²⁰ Anen a asese mo e gye bamo ne bo mon bu Wuribware, ane ɔdedaapo Nowaa a mbee-ɔ se-ɔ. Mbee amo ne Wuribware a nya kanyite sa bamo san ne Nowaa e waa mo koree dabe-ɔ. Amaa kufwiiri a twee-ɔ, asese kafonfwee ko ne bo gye abee aburuwa-o wore ya lwee koree-ɔ-ro. Anen se-ɔ ne Wuribware a ba anen a nkyu ne η ya mo asese bweetɔ-ɔ bo morowe abee aburuwa amo. ²¹ Anen a nkyu mo yere bo sa asuu kebo ne ke e morowe ane-ɔ. ²² Mbeyomɔ, bamo ya bo fo asuu, n gye fo

* **3:12** Kilin 34.12-16 (LXX). * **3:14** Isaya 8.12.

iyisi kefwēe lee fō kayowāre se e gye kemo kaase. Amaa kemo kaase e gye feye fō a kpεε fō kakpono-rō, ne fō mfεere a mon lee m porō fō, ne fō a taa fō eyee bō waa Wuribware kesaree-rō. Ne a bee a gye feye Wuribware de Yeessu Kristoo a kikiyiñji lee lowi-ro-o o morōwe fō. Kristoo a ba ñkpa-rō, ne o yii Wuribware se yō o te Wuribware kigyise si, na mō aa Wuribware i gyi Wuribware se a kuwure-o. Mfēñ Wuribware mbōō pεεε a kōore mō feye bamō owure-o.

4

Anēñ ne monē a yōwe monē kakyena bōye-ō bō twee-ō

¹ Kristoo kayowāre a ñu awōrefōō. Amōse se-ō monē gbaa, mon' nya mfεere koñko dεε feye mō-ō. Monē ya waa anēñ, ne monē e nya keyaalen. A lee feye òko ne mō kayowāre i ñu awōrefōō-ō monē lee ò kpa ebōye kōwaa. ² Amōse se-ō anēñ a sēsε-ō, mō ñke ne ñ ya san mō kaye mō-rō mfēe-ō, ò maa lee gya daa bōye ne asēsε gya se-ō se. Amaa ò gya Wuribware kepre se nee. ³ Monē a kyō nyera san bweetō kyena feye anēñ ne bamō ne bō maa sun Wuribware-ō te-o pweε ne monē a dεε bō kii Kristoo awuye. Monē a kyena kanō ñkēmaa ne monē e kpa-ō, monē gya monē fōñfōñ kepre se. Monē a nyera monē san bweetō monē i gyi ateese, na monē i nuu nta bweetō san kēmaa, na monē e bwee, na monē e waa apeeresēñ ne ikisi asunpō e waa-ō. ⁴ Ne mbeyōmō a kpeñ anēñ a asēsε-ō eyee feye monē monē lee monē tii bamō se monē e waa anēñ a kusun bōye-ō. Amōse se ne ba saare monē. ⁵ Amaa kake ñkō ba lee ketō kēmaa ne baa waa-ō kanō Wuribware akatō-rō, a lee feye ò waa siraa feye o gyi bamō ne bō kee-ō na bamō ne baa wu-o asēñ, na o gyiiri ebōye awaapo kesēbō.

⁶ Ketō se ne bamō ne baa wu-o a nu asēñ timaa-o nee. Amōse-ō Wuribware a tōwe feye bō wu feye anēñ ne asēsε pεεε i wu-o, na bamō ekra nya ñkpa na kukyure Wuribware ase. ⁷ Ketō kēmaa e kpa a ke fō kεε, amōse se-ō mon' bunñi monē mfεere-rō, na mon' kra monē eyee nεεnεε, na mon' nya dee kōre kebwarekōre. ⁸ Ketō ne ki tiri bweetō-ō e gye feye mon' kpa abεε asēñ kasēñtiñ si, a lee feye baa kyōrεε waa abwaresēñ wōre-ō-rō feye, “Kekpa i bun ebōye bweetō se nee.”*

⁹ Feye fō bεεkō Kristoonyi i tu kpa, ne mō ya ba fō lōñ-nō, kra mō nεεnεε, na fō ma tεε. ¹⁰ Wuribware a sa òkēmaa na mō aketō. Amōse se-ō, mon' sa a òkēmaa taa mō aketō bō kya bōkō-rō. Keyaalen kēmaa ne Wuribware a bō sa monē òkēmaa-ō, ò taa kemo bō kya mō kōsobεε-ana-rō. ¹¹ Feye monē-rō òko ne mō ya kōsō kyuwī-ro a ò sa sēñsa, ò tōwe asēñkparegyi ne aa lee Wuribware ase-ō. Na òko ne ò kya bōkō-rō-ō ba mō keyaalen ne Wuribware a sa mō-ō bō kya bamō-rō. Bō waa ketō ne ba waa-ō na, Yeessu Kristoo si-o, Wuribware nya nya kedabē na wuraa, a lee feye Kristoo e bō keyaalen na kedabē na wuraa nsu pεεε. Amēye.

Monē ma sa a awōrefōō ne monē i gyi kaye mō-rō-ō kpeñ monē eyee

¹² Mō anyare timaa, monē ma sa a a kpeñ monē eyee, na monē ma fa feye a gye sēñpwεε kō, feye asēñ lēñlēñsε a tō monē, ne aa sa ne monē a gyi awōrefōō. ¹³ Ketō ne mon' waa-ō e gye feye mon' sa a monē akatō gyi feye awōrefōō ne Kristoo a gyi-o monē i gyi amō akō dεε, na monē akatō nya gyi bweetō kake nsi ne Kristoo i lee mō kedabē a ò bō kaapo asēsε-ō. ¹⁴ Bamō ya saare monē bō lee anēñ ne monē gye Kristoo awuye-o si, a kaapo nee feye Wuribware i yure monē, ne mō kufwiinje timaa ne ki de kedabē na wuraa-o gya monē kamεε. ¹⁵ Amaa monē ya gyi awōrefōō bō lee anēñ ne monē gye ebōye awaapo-ō se, n taa feye fō a mōō sēsε, bεεε fō gye oyu, bεεε fō gye odiburopō, bεεε fō gye òko ne o lwee asēsε asēñ-nō-ō, amō fεraa Wuribware maa yure fō. ¹⁶ Amaa fō ya gyi awōrefōō bō lee anēñ ne fō gye Kristoonyi-o si, fō ma sa a ipeere nya fō, amaa kyōrō Wuribware feye fō a de Kristoo kenya.

* 4:8 Anjase na akpare 10.12.

17 Mon' kee kake-o a kyɔ fo feye Wuribware i gyi kaye-rɔ asese asen, na o gyiiri aboyewaapo kesebo. Amo e gye ane ne ane gye Wuribware fonfon a asese-ɔ ne ɔ gye nkpeɛ a ɔ sa a ane gyi anen a aworefo-ɔ feraa, amo feraa ne bamo ne bo mon gye mo asese-ɔ, emene ne a waa bamo? Mon' fa feye a waa len a sa bamo ne bo mon kore Wuribware a asen timaa-o gyi-o. 18 Feye anen ne baa kyoreɛ waa abwareseɛ wore-ɔ-rɔ-ɔ,

“Amo e kaa a waa len sa Wuribware asese
pweɛ na ɔ deɛ ba bo morowe bamo,
emene ne a waa eboye awaapo
na bamo ne bo maa bu Wuribware-ɔ?”*

19 Amose se-ɔ, amo e gye Wuribware kepre feye mon' gyi aworefo, amo feraa mon' dee waa itimaa, na mon' taa mone nkpa bo bore mone otweepo-ɔ kesaree, a lee feye mo feraa maa lanje mo kanɔ a ɔ yowe mone, daa.

5

Mon' sen eyee ya bo fo keɛ

1 Mbeyamɔ n de kotoko a n tawe gywii mone ne mone gye asoree abrese-ɔ. N gbaa n gye asoree obrese nee, ne n gye oko ne oo nu anen ne Kristoo a gyi aworefo-ɔ, ne n gye oko ne ɔ nya Kristoo kedabe na wuraa ne kake nko o lee a ɔ bo kaapo asese-ɔ koko. 2-3 Mon' deere mone asoree agyi si feye mone a gye esanne adeeresepo ne mone e deere mone esanne se-ɔ. Mone ma kan sun anen a kusun-o feye bamo a yere mone-ɔ, amaa mon' waa kemo kepre se. N gye feye mone e kpa a mon' nya atanne se nee ne mone e waa kusun amo, amaa mone kepre se ne mone e waa kemo. Mone ma waa mone eyee anyanpe na asese dabe bamo ne mone kee se-ɔ ase. Mone ya waa mone kusun kepre se, ne mone a yuri mone eyee mfaanɛɛ, mone kakyena amo e kaapo bamo anen ne bo kyena-ɔ. 4 Ne Kristoo ne ɔ gye abrese-ɔ-rɔ pɛɛɛ obrese-ɔ, ne ɔ gye esanne adeeresepo brese-ɔ ya ba, ɔ sa mone kuwurepa ne ke maa nyera-ɔ.

5 Anen deɛ ne a du mone ne mone a san-ɔ ase. Mon' bu mone asoree abrese. Kasentij si, mone pɛɛɛ mon' bu abɛɛ, na mon' sun sa abɛɛ, a lee feye anen ne baa kyoreɛ waa abwareseɛ wore-ɔ-rɔ-ɔ e gye feye,

“Wuribware i kine mo ne ɔ kaapo mo eyee-ɔ,
amaa ɔ kya mo ne ɔ gye ɔworoba-ɔ-rɔ.”*

6 Amose se-ɔ, mon' baa mone eyee bo waa Wuribware kesaree dabe-ɔ-rɔ, na san ya fo, na ɔ yase mone se. 7 Mon' taa mone asen pɛɛɛ bo donjo Wuribware se, a lee feye mo e gye ne ɔ deere mone se.

8 Mon' yuri mone eyee, na mon' deere mone eyee se neɛneɛ, na mon' sa se, a lee feye mone don Obansam-ɔ naa o su o muruwi-ro feye ofaase a kpa oko a ɔ kra wo-ɔ. 9 Mon' ko mo, na mon' sa a mone kokoregyi waa len, na mon' nyinji si feye mone abekko akoregyipo-ana ne bo bo kaye m-rɔ-ɔ pɛɛɛ i gyi aworefo mo deɛ ne mone i gyi-o nee. 10 Amaa mone ya gyi aworefo yo akat-rɔ kafwee-ɔ, Wuribware ne o nu okemaa ewee-ɔ e deere mone se, na ɔ sa mone elen, na ɔ sa a mon' yere kenken. A lee feye ɔ tee mone feye mone nno te kedabe na wuraa ne ɔ bo sa Kristoo ne a mon' de kee-ɔ-rɔ. 11 Wuribware a keyaalen-ɔ sii si bo yo nsu pɛɛɛ. Ameye.

12 Mo a sa ne Silobaanus a kyoreɛ kaworetin mo sa mo. Mo e gye mo kosobeɛ ne η nyi feye mo e taare a η kore mo gyi-o. Keto se ne mo a kyoreɛ kaworetin mo e gye feye m bo

* 4:18 Anase na akpare 11.31 (LXX). * 5:5 Anase na akpare 3.34 (LXX).

sa mone wore, na η yere-rɔ feye ketɔ ne mo a tɔwe bo lee aneη ne Wuribware e kpa a ɔ sa mone nyure-o gye kasentɪη. Amose-ɔ mon' yere mone kokɔregyi-ro kenken.

¹³ Mone abεεkɔ akɔregyipɔ-ana ne bo te Babilɔη maη-nɔ mfee, ne Wuribware a lee bamo sa mo eyee bo tii mone se-ɔ e ka mone kanɔ. Maak ne mo e tee mo feye mo gyi-o mo e ka mone kanɔ.

¹⁴ Mon' ka abεε kanɔ Kristoo kekpa-rɔ.

Mo e kore kebwarekore feye kayeeyuri ba mone peεε ne Kristoo bo mone-ɔ ase.

2 Peetroo

Wore nyosepo ne Peetroo a kyore bo kyonwe Kristoo awuye ko-o

¹ Mo, Simon Peetroo, ne n gye Yeessu Kristoo a ayaafore-o oko na mo ayaa-ro ayerepo-o oko-o e gye ne mo e kyore wore mo mo e kyonwe bamo ne Wuribware na ane omorowepo Yeessu Kristoo itimaa si, baa bo kore ato timaa ko asen gyi feye ane-o. ² Mo e kore kebwarekore feye mone a maa se mone i gyi Wuribware na ane nyanpe Yeessu-o, Wuribware yure mone, na o sa mone kayeyuri bweeto.

Anej ne Wuribware a tawe bo beya feye o kya ane-ro, na ane kii feye mo-o

³ Ane a tee gyi Wuribware, ne oo tee ane feye ane bo nya mo kedabe-o koko, na ane kase mo kedamenan se kowaa-ro-o se-o, oo yere mo keyaalen dabe-o-ro bo sa ane keto kema ne ki tiri ane-o, na ane bo kyena kkyena ne ka gyi mo akato-o. ⁴ Mo a bware-o si-o, oo tawe bo beya feye o sa ane aketo ko ne a kyoo, ne a bo dan-o. Aketo mo se ne ane e yere a ane bo kii feye Wuribware-o, na ane ma bo kii feye ebaye awaapo ne bamo nyorowe boye a nyera kaye mo-o.

⁵ Amose se-o, mone e kore mo mone i gyi, amaa mone e kpa a mon' kii feye mo-o, mon' len eyee waa itimaa, na mon' gyi Wuribware neenee. ⁶ Na mon' deere mone eyee se, na mon' waa kanyite. Na mon' sun Wuribware kasentij-no. ⁷ Na mon' waa mone abeko Kristoo awuye feye mone aa bamo peee a lee kokowebee konko-ro-o. Lalalowe e gye feye mon' kpa abee.

⁸ Mone ya waa anej a ato mo bweeto bweeto, mone kigyii ane nyanpe Yeessu Kristoo maa waa kwaa. Anej a ato amo e kya mone-ro a mon' kyena kkyena timaa ne ka de tonoo sa Wuribware-o. ⁹ Amaa mone okema e mon' buwi kpa anej a ato mo, a kaapo nee feye o mon' kee keto ne ke bo akato-ro ke e ba-o. Mo akato a bwee, ne oo tan se feye Wuribware a kpee ebaye ne oo dee waa-o bo twee.

¹⁰ Amose se-o, mo kosobee-ana, mon' len eyee kenken, na mon' nya nu kasentij feye Wuribware mon' tee mone lee mone sa mo eyee kwaa nee. Mone ya waa anej a ato ne mo a tawe-o peee feraa, mone maa lee lwii kamee.

¹¹ Na nkee mon' tii ane nyanpe na omorowepo Yeessu Kristoo a kuwure ne ke mon' de kee-o se. Mfen ne o ba kakatogyi a o bo kore mone baa mo ase.

¹² Amose se-o haree mone i nyi feye ato mo ne mo e tawe amo asen-o e gye kasentij gbaa ooo, ne mone e kore amo mone i gyi bweeto gbaa ooo, mo e dee nyinji mone amo se. ¹³ Kasentij si, mo a san m bo nkpa-o, a bware feye n nyinji mone asen mo se. ¹⁴ A lee feye n nyi feye mo san a fo, na n wu lowi ne ane nyanpe Yeessu Kristoo a tawe gywii mo feye mo i wu-o. ¹⁵ Amose se ne n sa se neenee feye, mo ya wu, kpa bunji sa mone, na mon' nyinji asen mo se san kema.

Anej ne Peetroo a nu Kristoo a kedabe na wuraa-o kebee-o se-o

¹⁶ Boko bo-ro ne bo ye ane abwaresen kotowe gye ayeba itee. Amaa n gye ayeba itee ne ane a yere se tawe gywii mone feye Yeessu Kristoo de keyaalen, ne o bee o kinji a o ba. Ane fonfon a nu mo kedabe na wuraa-o nee. ¹⁷ Yeessu mo se Wuribware fonfon ya bonyaa mo, ne oo sa mo kedabe na wuraa san ne Nyinkpen-o-kyo-bamo-peee-kedabe-na-wuraa a tawe lee soso bo kyonwe feye,

“Mon' kee mo gyi timaa ne mo e kpa mo asen bweeto,
ne mo akato a gyi mo se-o.”*

* **1:17** Matiyo 17.5; Maak 9.7; Lukas 9.35.

¹⁸ Ane fɔɔfɔɔ a nu aneɲ a bore-ɔ a lee soso ɔ ba san ne ane aa mɔ bo Wuribware a kebee timaa-o si-o.

¹⁹ Ketɔ ne ane a ɲu, ne ane a nu-o si-o, ane e kɔɔre ketɔ ne Wuribware a akyaamɛɛ ne baa dɛɛ kyena-ɔ a tɔwe-ɔ gyi bweɛtɔ. A bware feye mon' nu ketɔ ne baa tɔwe-ɔ nɛnɛɛ, a lee feye bo kyɔ ba tɔwe abwaresen-ɔ ako pwɛɛ ne Kristoo a dɛɛ bo kyena ane ɲkɔɔnɔ-rɔ, ne ɔ waa ketɔ kemaa kyɛkyɛ-ɔ. Bo du ne feye fetiri a lanɲe kibugyii-ro bo fo gyegyaye kyɔwe keleɛbee-ɔ. ²⁰ Amo pɛɛɛ kamɛɛ-ɔ, mo e kpa a ɲ nyiɲi mone se feye ɔko mon bo-rɔ ne ɔ taare a ɔ kaapo ketɔ ne Wuribware a akyaamɛɛ amo a kyɔɛɛ waa abwaresen wɔre-ɔ-rɔ-ɔ kaase, na Wuribware a kufwiɲe timaa-o mon kya mɔ-rɔ. ²¹ Ketɔ se ne amo-ɔ du aneɲ-ɔ e gye feye, san kemaa ne aneɲ a asese mɔ a tɔwe ketɔ ne Wuribware a lee bo kaapo bamo-ɔ, n gye bamo fɔɔfɔɔ kepre se ne baa sa senɲa. Amaa Wuribware a kufwiɲe timaa-o ya kyena bamo se, ne Wuribware a borɔ bamo se sa senɲa.

2

Mon' sa ayebapo ne bo ye bo gye Wuribware akyaamɛɛ-ɔ se (Yudas 3–16)

¹ Dedaa-ɔ, ayebapo ko bo-rɔ ne bo ye bo gye Wuribware a akyaamɛɛ-ɔ bokɔ, ne baa lwee asese-rɔ bo tii Wuribware a akyaamɛɛ kasentɲi-o si. Aneɲ dɛɛ ne akyaamɛɛ ayebapo i lwee mone-rɔ. Ba ywii a bo lwee mone mbonɲɔ-rɔ, na bo ba ayeba atɔ kekaapo ne ke e sa a mone kokɔɔregyi ba kaase-ɔ. Ba kine bamo nyanɲe Yeesuu ne oo, wu na ɔ kɔɔre bamo lee ɔbɔnsam kesaree-rɔ-ɔ. Amose se-ɔ Wuribware e nyera bamo menanɲ. ² Asese bweɛtɔ e gya bamo ekpa ne i de apeeresen-ɔ se, na a sa a asese bokɔ nyera kasentɲi a kpa-ɔ kenyare. ³ Ayeba akaapopo amo a de apoo-o si-o, ba tɔwe itee ko, na bo penna mone kɔɔre mone atanne gyi. Amaa Wuribware ne ɔ gye bamo senɲyipo-ɔ mon di idi, o gywii nee, na ɔ bo kpuri bamo.

⁴ Mon' nyiɲi si feye Wuribware mon ɲu mɔ fɔɔfɔɔ mbɔɔ ne baa waa ebɔye-ɔ ewɛɛ. ɔɔ da bamo pan na ekpee, ne ɔɔ twee bamo bo kyɔɲwe kibugyii-ro sweere kaase, mfenɲ ne bo gywii kake ne o gyi kaye-rɔ asese pɛɛɛ asen-ɔ. ⁵ Wuribware bee ɔ mon ɲu asese ne baa dɛɛ kyena dedaa-ɔ, ne baa kine kibu mɔ-ɔ ewɛɛ. ɔɔ sa ne kufwiiri a twee, ne nkyu a mwiire bamo se mɔɔ bamo. Amaa ɔɔ morɔwe Nowaa ne ɔɔ tɔwe abwaresen feye asese waa itimaa-o, na asese asunoo ko bee bo tii si san amo.

⁶ Mon' bee kee Sodɔm na Gomora eman awuye ne Wuribware a kine bamo, ne ɔɔ kywɛɛ eman-ɔ na asese-ɔ pɛɛɛ muri waa nsɔ-ɔ.* ɔɔ ba bamo nee bo kaapo ketɔ ne ke e waa bamo ne ba kine mɔ-ɔ. ⁷⁻⁸ Amaa Lot fɛraa e gye ɔnyare timaa ko, ne ɔ dɛɛ o te asese bɔye amo-rɔ nee, ne kake kemaa daa bɔye na borokɔɔne ne o ɲu ba waa-ɔ, na o nu ba waa-ɔ pɛɛɛ e tɔɔraa mɔ bweɛtɔ, a lee feye ɔ gye sese timaa nee. Amose ne Wuribware a kpuri aneɲ a eman-ɔ, ne ɔɔ morɔwe Lot.

⁹ Amo-ɔ pɛɛɛ e kaapo feye Wuribware nyi aneɲ ne o lee asese timaa a ɔ lee aworefoɔ-rɔ-ɔ, na aneɲ ne o tii asese bɔye a ɔ bo kyena ɲu kesebɔgyiiri bo fo kake nsi ne o gyi kaye-rɔ asese pɛɛɛ asen-ɔ. ¹⁰ ɔ tɔɔraa bamo ne ba kpa ebɔye kowaa-ɔ, na aneɲ se-ɔ bamo ɲkɔɔnɔ-rɔ mon fwiiri-o, ne bo maa bu ɔkemmaa.

Aneɲ a asese-ɔ de katɔmaabu na kunɲurolɲ, ne kufu mon de bamo feye bo sa senɲa bo kye Wuribware mbɔɔ gbaa. ¹¹ Haree gbaa Wuribware mbɔɔ a de keyaalɲ bweɛtɔ bo kyɔ ayeba akaapopo mɔ ooo, bo mon de asaagyɲ ba porɔ mbɔɔ bɔye-ɔ Wuribware akatɔ-rɔ. ¹² Amaa akaapopo mɔ e sa senɲa ba kye ketɔ ne bo maa nu kaase-ɔ. Bamɔ mɛɛɛɛ du ne feye mbo kpenɲɛ lee-o, ne bo maa fa mɛɛɛɛ feye asese-ɔ. Bo du ne feye mbo ne baa kowe bamo a sese nya kra mɔɔ-ɔ. Bamɔ-ɔ ba wu feye mbo-ɔ. ¹³ Wuribware e ka bamo ebɔye ne baa waa-ɔ kokɔ. Bamɔ akatɔ i gyi ateese kigyɲ na nta bweɛtɔ kunuu si kake kemaa haree laman-ɲ gbaa. Mone aa bamo ya gyanɲe a mon' gyi ateese gbaa ooo, ba penna

* 2:6 Keleɛkaase 19.

mone, na bo mase mone. Bo du nee feye iyisi ne i te mone iteburi si-o. ¹⁴ Bo naa bo gya akyee se nee. Bamo ebaye mon de kee. Ba waa aneη a akyee ne bo maa taare a bo nyite-o nnarakone, na bamo aa bamo nya di. Aneη a apoo awuye amo nyi asen atanne kekpa-ro fee. Amaa Wuribware a da bamo yii. ¹⁵ Ne ηkee baa yowe kpa kyerarase, ne bo gya Biilam ekpa se.* Biilam ma ne o gye Beyoo mo gyi-o gye akyaamεε-o oko ne oo dee kyena, ne oo dee kpa kowaa baye a o nya nya atanne-o. ¹⁶ Mone nyi aneη ne mo fonfon kuruma ne o gye kaboo ne o maa sa senja-o a sa senja feye sese-o tawe gywii mo nyanpe feye oo waa baye-o. Ne oo sa ne oo yowe kowaa feye mfeere ke-mon-de wuye-o.

¹⁷ Aneη a ayebapo-o bee bo du nee feye atiribu ne a wore-ro-o, beee awore ne afwii e da amo a naa-o. Wuribware a yowe kibugyii demante ko bo beya, na o ba bo ka bamo koka.

¹⁸ Asese ko bo-ro ne baa sere lee bamo beeko-ana kakyena baye-ro-o, ne ayebapo amo e kpa a bo bee gyiiri bamo yaa kamεε bee ya bo lwee ebaye-ro. Bo de adabedabesen na nsenne ne mfeere mon bo mmoo-ro-o ba penna aneη a asese-o. Ba tawe ba gywii bamo nee feye nyorowe baye ne bo san bo de-o bo dan. ¹⁹ Ayeba akaapopo ma a tawe bo beya feye ba sa a asese ma nya bamo eyee, amaa bamo fonfon gbaa gye baye anya nee. A lee feye, oko i de oko se keyaalen, sese amo gye mo ne o de mo se keyaalen-o kenya nee. ²⁰ N taa feye oko a bo gyii ane nyanpe na amowepo Yeesuu Kristoo, ne amose-o oo lee mo eyee lee ebaye ne e waa kaye ma-ro asese iyisi-o-ro. Sese amo ne mo ya sa ne aneη a baye-o a bee nya mo se keyaalen feye bamo a kra mo kisawu-ro-o, aneη ne o kii-o bee a kyon aneη ne o dee o du-o. ²¹ O dee o mon ba bo gyii kpa timaa-o nee-o, weete a bo feye mo a bo gyii mbraa timaa ne Wuribware a sa mo-o, ne oo kore kra-ro, ne oo bee kine mmoo se kegya. ²² O sa ne akpare ma a waa kasentij feye,

“Gyona a kpuu bee taa gyi,”*

na “Prako ne baa gyee mo-o a kinji ba bo peere aporo-ro.”

3

Ane nyanpe a kikinji ba-o i fu asese-ro

¹ Mo anyare timaa, mmoo-o e gye mo wore nyosepo ne mo a kyore bo kyonwe mone-o. Ewore enyo-o-ro peee, mo a len eyee feye η nyinji mone se feye mon' dee nya mfeere timaa. ² Ewore amo-ro, mo a nyinji mone asen ne Wuribware fonfon a akyaamεε ne baa dee kyena-o a tawe-o se, ne mo a bee nyinji mone ane nyanpe na amowepo Yeesuu a mbraa ne mone a nu lee mo ayaa-ro ayerepo ne baa ba mone ase-o se. ³⁻⁴ Mon' nyinji amo-o se neene feye kaye-o e ba kamoo ηke lalalowe-o, asese ko e ba a bo bo ba, na bo bo gya bamo ebaye ekpa dooo si. Na bo saare bokoo tawe feye, “Yeesuu a tawe bo beya feye o ba, ne oo ba aaa? ηkee mo? Mon' kee, lee haree ane nana-ana mbee se, seye mon tee waa ne keto kema du aneη ne ke dee ku du-o dee nee lee san ne Wuribware a twee kaye-o.” ⁵ Aneη a asese-o den bo nyi kasentij-o, ne baa kine kamoo, feye dedaa-o Wuribware a sa kanoo nee bo twee sosoo na sweere, ne nkyu a bun sweere se. Ne ηkee oo ke nkyu na sweere-ro, ne oo sa ne sweere a yase bo di bo kyonwe mfee, ne nkyu ma a di bo kyonwe mfee. ⁶ Ne bo bee bo maa kpa a bo nyinji si feye san-o nkyu ne Wuribware a bee bo mwiire sweere se nyera mo maa ebaye awaapo peee.

⁷ Mo kanoo-ro asen tawese dee ne Wuribware bee o de o deere mbeyama a sosoo na sweere-o se bo fo kake nsi ne o ba deekpa a o bo nyera amo peee kpuri asese ne oo gyi asen bu kepoo bo lee bamo Wuribware kikine si.

⁸ Mo anyare timaa, mone ma kan tan amo-o se feye ane nyanpe Yeesuu ase feraa kake konko du nee feye nsu kakpen-o, ne nsu kakpen ma du feye kake konko-o. Mmo peee ta

* 2:15 Anyare kekare 22. * 2:22 Anase na akpare 26.11.

nee. ⁹ Amose se-ɔ n gye sa ne ane nyanpe de yuri mɔ kikinji ba-rɔ feye aneɲ ne boko e tɔwe-ɔ. Mone ne o nyite. ɔ maa kpa feye ɔko kpuri, amaa ɔ kpa nee feye ɔkema nu mɔ eyee, na o kinji lee mɔ ebɔye-rɔ.

¹⁰ Amaa kake ne ane nyanpe i kinji a ɔ ba-ɔ i fu mone-rɔ feye oyu-o. Saɲ amɔ-ɔ, deekpa dabɛ ko e kywɛɛ kyɔwe na kiferi na akyee-e-kpa-agyi, na ɔ sa a a ɲerawe, na sosɔ waa elawo kenken giri giri giri kpun kpun kpun kpun, na ɔ ɲaa. Aneɲ dɛɛ ne deekpa e kywɛɛ sweere na ketɔ kema ne ke bo mɔ se-ɔ. ¹¹ Ketɔ kema a tɛɛ ki kpuri mfaanɛɛ-ɔ, ntetɔ asese ne mon' kii? Mon' kyena kakyena timaa, na mon' sun Wuribware kasentij-no. ¹² Mon' sa a a waa mone kɔne feye Wuribware kake amɔ e ba. Amaa mon' dee waa aneɲ ne mone e taare a mon' waa, na ka nya ba menaɲ-ɔ. Kake amɔ-ɔ, sosɔ e kywɛɛ a o kpuri, na kipeɲpeɲ ɲerawe kyɔwe na kiferi na akyee-e-kpa-agyi. ¹³ Ane gywii ketɔ ne Wuribware a tɔwe bo beya feye ɔ waa-ɔ nee. Kemɔ e gye feye ɔ tweɛ sosɔ popwɛɛ na sweere popwɛɛ, mfeɲ-ɔ ne ɔkema i kii sese timaa.

¹⁴ Amose-ɔ mɔ anyare timaa, mone e kokɔse mone e kpa mɔ keba-ɔ, mon' leɲ eyee kyena kakyena timaa aneɲ ne Wuribware maa taare a ɔ nya kotɔko se yere bo porɔ mone-ɔ. Na mone ma sa a mone aa mɔ mbontɔ-rɔ teɲ-no. ¹⁵ Ane nyanpe i nyite ɔkema, na ɔ morɔwe mɔ. Aneɲ dɛɛ ne ane kosobɛɛ timaa Pɔɔl a ba kanyiasen ne Wuribware a sa mɔ-ɔ bo kyɔrɛɛ bo kyonwe mone-ɔ nee. ¹⁶ Mɔ e tɔwe aneɲ a atɔ-ɔ asen, aneɲ ne ɔ kyɔrɛɛ amɔ asen mɔ ewore-rɔ-ɔ nee. Mɔ ewore-ɔ-rɔ, ɔɔ kyɔrɛɛ atɔ ko ne amɔ kaase kunu bo leɲ-ɔ. Asese ko ne bo mon' nyi seye, ne bamɔ mfeɛɛ e yɔ mfeɛ m ba mfeɛ-ɔ a kyuwɔwi ketɔ ne ɔ tɔwe-ɔ feye aneɲ dɛɛ ne bamɔ fɔɲfɔɲ i kyuwɔwi ketɔ ne ke bo abwaresen wɔre ne ɔɔ saɲ-ɔ-rɔ tɔɲ ko-ɔ. Amɔ-ɔ se, bamɔ fɔɲfɔɲ e sa a Wuribware gyiiri bamɔ kesebɔ.

¹⁷ Mɔ anyare timaa, ketɔ ne ki tii tebɔ-ɔ e gye feye mbeyɔmɔ mone a tɛɛ mone nyi atɔ mɔ se-ɔ, mon' sa mone eyee se. Mone ma kaɲ gya ekpa bɔye ne katɔmaabu awuye e gya se-ɔ se, a lee feye ba sa a mon' yɔwe kasentij a ekpa-ɔ, na mone ma lee yere kenken mone kokɔregyi-ro. ¹⁸ Amaa mon' dee mɛraa se buwi kpa aneɲ ne mone e waa, na mon' gyii ane nyanpe na ɔmorɔwɛpɔ Yeesuu Kristoo na mɔ ɲyure-o neɛnɛɛ-ɔ. Bɔnyaa na kedabɛ na wuraa kii mɔ lee, lee mbeyɔmɔ bo yɔ nsu pɛɛɛ. Amɛye.

1 Yohanee

Wore gyenkpεεε ne Yohanee a kyorεε bo kyonwe Kristoo awuye ko-ɔ

Anε fɔnfɔn a ηu mɔ ne ba tee mɔ ε “Abwaresen-ne-a-sa-ηkpa-ɔ”

¹⁻² Mon' lɔn esebɔ, na mon' nu anε asen, a lee feyε mɔ ne anε e kyorεε mɔ kuɲu si asen-ɔ, anε a ba anε fɔnfɔn esebɔ bo nu mɔ asen nee, ne anε a ba anε fɔnfɔn akatɔ bo ηu mɔ, ne anε a ba anε fɔnfɔn asaree bo dabɔrɔ mɔ kee. Ɔ bo-rɔ pwεε ne Wuribware a dεε tweε kayε-ɔ. Mɔ ne ba tee ε “Abwaresen-ne-a-sa-ηkpa-ɔ.” Ɔ gye ηkpa kuɲu, ne mɔ fɔnfɔn de ηkpa na kukyure ne a mon de keε-ɔ. Ɔɔ dεε kyena anε se Wuribware ase sosɔ. Amaa mɔ a lee mɔ eyee bo kaapo anε sweere se mfee-ɔ, ne anε a ηu mɔ. Na anε yere-rɔ feyε kasentɪn ne ɔ ba kayε mɔ-rɔ. ³ Ketɔ se ne anε e tɔwe atɔ ne anε a ηu-o na asen ne anε a nu-o e gye feyε anε e kpa a anε aa mone tii kokowebεε konko se nee. Kasentɪn si, anε aa mone na anε nyanpe Wuribware na mɔ gyi Yeesuu Kristoo bo kokowebεε konko-rɔ nee. ⁴ Anε e kyorεε amɔ-ɔ nee a anε kakatɔgyi-o ma lowε daa.

Mon' sa a anε nare kelanherɔ-rɔ

⁵ To, mon' nu asen mɔ ne anε a nu lee Wuribware mɔ gyi-o ase-ɔ. Amɔ-ɔ e gye feyε Wuribware e gye kelanherɔ kuɲu, ne mɔ aa kibugyii maa taare a bo kyena abεε ase. ⁶ Anen se-ɔ, anε ya tɔwe feyε anε aa Wuribware a waa kanɔ konko, ne anε e waa asun bɔye mɔ, amɔ fεraa a kaapo nee feyε anε a ba ayεba nee. Anε kigyɪ bɔye-ɔ e kaapo nee feyε anε e penna anε eyee na bokɔ. A du nee feyε anε a te kibugyii-ro-o. ⁷ Amaa anε ya waa itimaa, a du nee feyε anε a te kelanherɔ-rɔ-ɔ, feyε anen ne Wuribware te kelanherɔ-rɔ-ɔ. Ne anε ya waa itimaa, a kaapo nee feyε anε aa anε bεεko-ana Kristoo awuye a waa konko, na Yeesuu mbogya ne η ya twiiri wee sweere san ne oo wu-o dee kpεε anε bɔye kemaa lee anε se.

Mon' sa a anε tɔwe anε ebɔye gywii Wuribware

⁸ Anε ya tɔwe feyε anε mon de ebɔye, amɔ fεraa anε e penna anε eyee, ne anε mon gya Wuribware kasentɪn a ekpa-ɔ se. ⁹ Anε ya tɔwe anε ebɔye gywii Wuribware fεraa, anε e kɔɔre a anε gyi feyε ɔ taa anε ebɔye a ɔ bo ke anε, feyε anen ne ɔ tɔwe bo beya-ɔ, na mɔ a bware-o si-o, ɔ ten anε nyowɔre a ɔ lee ebɔye kemaa ne anε a waa-ɔ-rɔ. ¹⁰ Amaa anε ya tɔwe feyε anε kyɔ anε mon waa bɔye, amɔ fεraa anε de Wuribware anε i kii ɔyεbapo nee, ne mɔ abwaresen-ɔ mon tεε nya anε kakyena se keyaalɛn, a lee feyε Wuribware ye ɔkemaa a waa bɔye.

2

¹ Mo agyi timaa, mɔ e kyorεε amɔ-ɔ mɔ e kyonwe mone nee a mon' taare kuɲ mone eyee lee ebɔye kɔwaa se. Amaa ɔko ya kan waa bɔye nee aaa, anε de ɔko ne ɔ yere anε ayaa-rɔ anε se Wuribware ase ɔ tɔwe anε asen-ɔ, mɔ e gye Yeesuu Kristoo ne ɔ gye Otimaa-o. ² Mɔ e gye ne ɔ ba mɔ fɔnfɔn kayɔwɔre bo lɔnɔ Wuribware. N gye anε wore ebɔye se ne ɔ waa anen, amaa oo lee mɔ eyee bo yera feyε o lee kayε-rɔ asesε pεεε ebɔye-ɔ nee.

Ɔkemaa ne ɔ ye ɔ kpa Wuribware-ɔ, ɔ sa a ɔ gya mɔ kanɔ se

³ Anε e kpa a anε ηu feyε kasentɪn si anε nyi Wuribware fεraa, a tiri feyε anε gya mɔ kanɔ se. ⁴ Ɔko ya tɔwe feyε o nyi mɔ, ne mɔ e mon gya mɔ kanɔ se, ɔ ba ayεba nee, ɔ mon gya Wuribware kasentɪn a ekpa-ɔ se. ⁵⁻⁶ Amaa ɔko ne mɔ akatɔ ya pee Wuribware kanɔ se kegya, a kaapo nee feyε Wuribware bo mɔ kakponɔ-rɔ, ne mɔ kekpa a waa kemo

kusunj m̀d̀ kakpoǹ-̀r̀d̀ lowe. Katin-o e gye feye oko e kpa a o nu feye m̀d̀ aa Wuribware b̀d̀ abee-̀r̀d̀, am̀d̀ feraa ̀d̀ den kyena kakyena suyo ne Kristoo a kyena-̀d̀ dee.

Mon' sa a ane kpa abee

⁷ Mo anyare timaa, mbraa m̀d̀ ne m̀d̀ e kyoree m̀d̀ e kyonwe mone-̀d̀ monj gye senpwee. Mone a nu mm̀d̀ lee ane ase lee kegyenkpee-̀d̀. Mbreaa am̀d̀ na abwaresen ne ane a tawe gywii mone lee kegyenkpee-̀d̀ gye akonko nee. ⁸ Am̀d̀ peee gbaa ooo, ket̀d̀ ne ke e kaapo feye mbraa ne m̀d̀ e kyoree m̀d̀ e sa mone-̀d̀ gye mporpwee, ne n de kaase kasentij-o e gye feye Kristoo a lee m̀d̀ kekpa ifuri, ne kaye m̀d̀-̀r̀d̀ a asese ne ba ba ayeba, ne ba penna bok̀d̀-̀d̀ kaǹd̀ a lee si, ne mone ne mone gya kasentij a ekpa-̀d̀ se-̀d̀ kaǹd̀ a tii si, feye anen ne kaye i ke, ne gyegyaye kyawe e lee-̀d̀, ne kibugyii e kyon ki yii-o.

⁹ Okemaa ne ̀d̀ ye ̀d̀ gya mbraa am̀d̀ se, na o kisi m̀d̀ kosobee-̀d̀ e ba ayeba nee. A du nee feye m̀d̀ a san ̀d̀ naa kibugyii-ro-o. ¹⁰ Okemaa m̀d̀ ne ̀d̀ kpa m̀d̀ kosobee ase-̀d̀, a du nee feye m̀d̀ a naa kelanjer-̀r̀d̀-̀d̀. Amose-̀d̀ ket̀d̀ kemaa a kee-̀r̀d̀ kyekyee-̀d̀, ̀d̀ maa daye keyaa a ̀d̀ lee da. ̀d̀ monj lee ̀d̀ waa ebaye ne m̀d̀ e kaapo-̀d̀. ¹¹ Amaa okemaa ne o kisi m̀d̀ kosobee-̀d̀ du nee feye oko ne ̀d̀ naa ̀d̀ laye kibugyii-ro-o. Kibugyii-o a waa m̀d̀ feye tenapo, ne ̀d̀ maa taare a o nu m̀d̀ kpa.

Mone a lee kaye-̀r̀d̀ asese a kebeya-̀d̀ se ya Wuribware kebeya se

¹² Mo agyi timaa, ket̀d̀ se ne m̀d̀ e kyoree m̀d̀ e kyonwe mone-̀d̀ e gye feye Kristoo a wu sa mone-̀d̀ se-̀d̀, Wuribware a taa mone ebaye b̀d̀ ke mone. ¹³ Mone abrese m̀d̀, ket̀d̀ se ne m̀d̀ e kyoree m̀d̀ e kyonwe mone-̀d̀ e gye feye mone nyi Yeesuu, m̀d̀ ne ̀d̀ ky ̀d̀ b̀d̀-̀r̀d̀ pwee ne Wuribware a dee twee kaye-̀d̀. Mone ayaafore m̀d̀, ket̀d̀ se ne m̀d̀ e kyoree m̀d̀ e kyonwe mone-̀d̀ e gye feye mone a ko gyi Obansam se. ¹⁴ Mo agyi timaa, m̀d̀ e kyoree m̀d̀ e kyonwe mone a lee feye mone nyi ane se Wuribware. Abrese, ̀d̀ ye eee, m̀d̀ e kyoree m̀d̀ e kyonwe mone a lee feye mone nyi Yeesuu, m̀d̀ ne ̀d̀ ky ̀d̀ b̀d̀-̀r̀d̀ pwee ne Wuribware a dee twee kaye-̀d̀. Ayaafore, ̀d̀ ye eee, m̀d̀ e kyoree m̀d̀ e kyonwe mone a lee feye mone b̀d̀ len, ne abwaresen b̀d̀ mone nkpon-̀r̀d̀, ne mone a ko gyi Obansam se.

¹⁵ Mone peee, mon' nu m̀d̀ ase, mone ma kan taa mone kekpa b̀d̀ sa kaye-̀d̀ na ket̀d̀ kemaa ne ke b̀d̀ kaye-̀d̀-̀r̀d̀-̀d̀. Mone ya taa mone kekpa b̀d̀ sa kaye-̀r̀d̀ a ato-̀d̀, a kaapo nee feye mone maa kpa ane se Wuribware asen. ¹⁶ Ayoroweto ne kaye-̀r̀d̀ asese e yorowe-̀d̀ monj lee ane se Wuribware ase. Aa lee kaye-̀r̀d̀ a asese-̀d̀ fonfon nkpon-̀r̀d̀ nee. Kakyekpa na kanyarekpa na katanya na kyorowe na eyee kekaapo ne n de. ¹⁷ Kaye m̀d̀ na kamo asese a ayoroweto-̀d̀ peee e kpa a a gye kee. Amaa okemaa ne ̀d̀ waa Wuribware kepre-̀d̀ de nkpa na kukyure ne a monj de kee-̀d̀.

Mon' sa bamo ne b̀d̀ gye Kristoo adon-̀d̀ se

¹⁸ Mo agyi timaa, m beee m̀d̀ e tawe m̀d̀ i gywii mone feye kaye e kpa a ka gye kee. Baa tawe gywii mone feye san ne kaye e kpa a ka gye kee-̀d̀, oko ne ba tee m̀d̀ e Kristoo m̀d̀ don-̀d̀ e ba kaye-̀r̀d̀. Amaa mbeyom asese bweeto b̀d̀-̀r̀d̀ ne baa lee bamo eyee kawu feye b̀d̀ gye Kristoo adon. Anen se-̀d̀, ane a pini feye kaye e kpa a ka gye kee nee. ¹⁹ Anen a asese-̀d̀ dee ba tawe feye b̀d̀ gye Kristoo awuye, ne b̀d̀ dee b̀d̀ tii asoree asoree se. Ne nkee baa lee ane asoree-̀d̀-̀r̀d̀. B̀d̀ dee b̀d̀ gya Kristoo a ekpa-̀d̀ se kasentij si nee, weete b̀d̀ maa kine ane.

²⁰ Amaa mone feraa, Kristoo a sa ne m̀d̀ kufwiije timaa-o a ywee mone okemaa se b̀d̀ kaapo feye m̀d̀ e gye ne ̀d̀ b̀d̀ mone. Amose-̀d̀ mone peee nyi kasentij-o. ²¹ N gye anen ne mone monj nyi kasentij-o si ne m̀d̀ e kyoree mone amo-̀d̀, amaa anen ne mone nyi kamo-̀d̀ se. Ne mone beee mone nyi feye mfen ne kasentij b̀d̀-̀d̀, kayeba monj b̀d̀-̀r̀d̀. ²² Amo e gye anen feraa, emene ne ane e waa a ane nu m̀d̀ ne ̀d̀ gya kasentij a ekpa-̀d̀ se-̀d̀ na m̀d̀ ne ̀d̀ gye ayebapo-̀d̀? Ayebapo-̀d̀ e gye m̀d̀ ne o kine kotawe feye Yeesuu e gye ne ̀d̀ gye Kristoo ne Wuribware a sun b̀d̀ kyonwe kaye m̀d̀-̀r̀d̀-̀d̀. Sese-̀d̀ gye Kristoo m̀d̀ don. A kaapo nee feye oo kine ane se Wuribware na m̀d̀ gyi-o mpepeyo. ²³ B̀d̀ lee feye ane se

Wuribware e bɔ ɔko kakponɔ-rɔ, emene ne sese-ɔ e taare a o kine Wuribware mɔ gyi-o? Amaa ɔko e ma kine kotɔwe laman-nɔ feye Yeesuu gye Wuribware mɔ gyi-o, a kaapo nee feye Wuribware te mɔ kakponɔ-rɔ.

²⁴ Amose se-ɔ mone feraa, atɔ ne mone a nu ane a kaapo lee san ne mone a bɔ kɔɔre Kristoo gyi-o, mon' sa a a kyena mone nkponɔ-rɔ. Mone ya waa anen feraa, mone aa Yeesuu na mɔ se Wuribware e kya se a mon' waa kanɔ konko. ²⁵ Mon' nyinji si feye ketɔ ne Yeesuu fonfon a tɔwe bɔ beya feye ɔ sa ane-ɔ e gye nkpa na kukyure ne a mon de kee-ɔ.

²⁶ Nkee feraa, ketɔ ne mɔ a kyoree bɔ lee bamɔ ne ba penna mone-ɔ asen a baare. ²⁷ Mone feraa, mɔ a kyɔ tɔwe feye san ko Wuribware a kufwiine timaa-o a ywee mone se bɔ kaapo feye mɔ e gye ne ɔ bɔ mone. San kɛmaa ne mɔ kufwiine timaa-o tee o te mone nkponɔ-rɔ-ɔ, a mon tiri feye ɔko kaapo mone abwaresen-ɔ, a lee feye mɔ kufwiine timaa-o e gye ne ɔ kaapo mone anen ne ketɔ kɛmaa du-o. Ne atɔ ne ɔ kaapo-ɔ gye kasentɔn, n gye ayeba ne ɔ kaapo. Mon' bu ketɔ ne mɔ kufwiine timaa-o e kaapo mone-ɔ, na mone aa Kristoo dee waa kanɔ konko.

Ane gye Wuribware mɔ gyi-ana nee

²⁸ Mɔ agyi timaa, m bee mɔ e tɔwe mɔ i gywii mone feye mon' sa a Kristoo dee kyena mone nkponɔ-rɔ, na kake nsi ne ɔ lee a ɔ ba, na ane bɔ yere mɔ akatɔ-rɔ-ɔ, ipeere ma mɔ ane, na ane taare nya wɔre. ²⁹ Mone nyi damenanse feye Wuribware a gye otimaa-o si-o, ɔkɛmaa ne ɔ gye sese timaa-o gye Wuribware mɔ gyi-ana-ɔ ɔko nee.

3

¹ Mon' kee kekpa demante ne ane se Wuribware e kpa ane-ɔ. Anen ne ɔ kpa ane asen bweetɔ-ɔ se-ɔ, ɔ tee ane nee feye mɔ gyi-ana. Kasentɔn si mɔ, ane gye mɔ gyi-ana nee. Amaa kaye mɔ-rɔ asese mon nyi ane, a lee feye bɔ mon nyi Wuribware. ² Mɔ anyare timaa, ndɔɔ a nke mɔ ne ane te kaye mɔ-rɔ mfee-ɔ, ane gye Wuribware mɔ gyi-ana nee. Amaa ane mon tee nu ketɔ ne ane e ba a ane bɔ kii nyanɛ ko-ɔ. Amaa ketɔ ne ane nyi-o e gye feye, Kristoo ya lee soso ɔ ba, ane ɔkɛmaa e nya kayowɔre popwee feye mɔ lee-o, a lee feye san amɔ ane i nu mɔ na anen ne ɔ den o du-o dee.

Wuribware mɔ gyi-ana maa kya se a bɔ waa ebaye

³ ɔkɛmaa ne o de temaa mɔ feye o nu Kristoo kikinji ba, na kufu mon de mɔ-ɔ maa kun mɔ eyee a ɔ lee ebaye-rɔ aaa? A lee feye Kristoo mon de bɔye kɛmaa. ⁴ ɔkɛmaa ne ɔ waa ebaye-ɔ i gyi kepɔ feye mɔ a kye Wuribware a mbrɔa-ɔ, a lee feye Wuribware a mbrɔa-ɔ kikye kɛmaa gye bɔye nee. ⁵ Mone nyi damenanse feye Kristoo a ba kaye mɔ-rɔ-ɔ, ɔ ba nee a ɔ bɔ lee ane ebaye lee ane se. Mon' nyinji si feye ɔ mon de bɔye kɛmaa. ⁶ ɔkɛmaa ne ɔ kya se a ɔ sa a Kristoo kyena mɔ kakponɔ-rɔ-ɔ maa kya se a ɔ waa bɔye. ɔkɛmaa mɔ ne ɔ kya se a ɔ waa bɔye-ɔ a kaapo nee feye ɔ mon tee nu anen ne Kristoo du-o beee ɔ mon tee gyii mɔ.

⁷ Mɔ agyi timaa, mone ma sa a ɔko penna mone. Mon' nu mɔ ase. ɔkɛmaa ne ɔ waa ketɔ ne ki bware-o gye sese timaa nee feye anen ne Kristoo gye sese timaa-o. ⁸ ɔkɛmaa mɔ ne ɔ kya se a ɔ waa ebaye-ɔ a kaapo nee feye ɔ gye ɔbɔnsam mɔ gyi nee, a lee feye ɔbɔnsam a waa ebaye haree pwee ne Wuribware a dee tweek kaye mɔ-ɔ. Bɔ lee feye ketɔ se ne Wuribware mɔ gyi-o a ba kaye mɔ-rɔ-ɔ e gye feye ɔ bɔ nyera atɔ bɔye peee ne ɔbɔnsam a waa-ɔ fonfon. ⁹ ɔkɛmaa ne ɔ gye Wuribware mɔ gyi-ana-ɔ ɔko-ɔ maa kya se a ɔ waa ebaye, a lee feye Wuribware nkpa bɔ mɔ kakponɔ-rɔ. Ne anen ne Wuribware gye mɔ se-ɔ se-ɔ, anen a sese-ɔ maa taare a ɔ kya se waa ebaye. ¹⁰ Katɔn-o e gye feye ketɔ ne ke e sa ne Wuribware mɔ gyi-ana kwee ɔbɔnsam a bomo-ɔ-rɔ-ɔ e gye feye ɔkɛmaa kɛmaa ne ɔ maa waa itimaa san kɛmaa, ne ɔ maa kpa mɔ kosobee asen-ɔ mon gye Wuribware mɔ gyi-ana-ɔ ɔko nee. ɔ gye ɔbɔnsam mɔ gyi-ana-ɔ ɔko nee.

Mon' sa a Wuribware mɔ gyi-ana kpa abee

¹¹ M bee mo e tawe asen ne mone a nu haree lee san ne mone a bo kore Kristoo gyi-o a n gywii mone. Amo e gye feye ane kpa abee. ¹² Ane ma kan waa feye Kayin ne do dee kyena-o. * Mo kemoo mo tire Abel a kaapo feye o gye Obonsam mo gyi-ana-o oko nee. Keto se ne Kayin a moo mo tire-o e gye feye mo fofon keborogyi na mo awaase mon bo dan, amaa mo tire-o lee-o feraa bo dan.

¹³ Amose se-o mo kosobee-ana, kaye-ro asese ya kisi mone, mone ma sa a a kpen mone eyee. ¹⁴ Ane feraa, ane nyi feye a du nee feye ane a kyinji lee lowi-ro ba nkpa na kukyure ne a mon de kee-o-ro-o nee. Ane nyi feye ane de anen a nkpa na kukyure ne a mon de kee-o, a lee feye ane e kpa ane kosobee-ana asen. Okemaa e maa kpa mo kosobee asen, a du nee feye mo a mon tee nya kakyena popwee amo-o. ¹⁵ Okemaa ne o kisi mo kosobee-o gye amoo nee. Ne mone nyi damenanse feye amoo kemaa mon de nkpa na kukyure ne a mon de kee-o.

¹⁶ Mo e tawe a n gywii mone anen ne ane e taare a ane nu anen ne kekpa du-o. Amo e gye feye Yeesuu Kristoo a wu sa ane. Amose se-o a bware feye ane mo ane wu sa ane kosobee-ana. ¹⁷ M bise mone feye oko e gye ato wuye, ne mo kosobee mo i wu kitiri, ne ato wuye e mon bunji mo kakpono bo kya otiripo-o-ro, emene ne ato wuye-o e waa a o tawe feye o kpa Wuribware asen? ¹⁸ Mo agyi timaa, mone ma sa a ane senja wore e gye ne o kaapo feye ane e kpa ane kosobee-ana. Mon' sa a ane awaase kaapo feye ane e kpa ane kosobee-ana kasentij si. ¹⁹ Mfaanee e gye anen ne ane e waa a ane nu feye ane gya kasentij a ekpa-o se-o. Mfaanee ne ane bee ane e taare a ane ya yere Wuribware akato-ro, na dun maa ten ane kpa kemaa se. ²⁰ Amaa ane ya deere ane nkpono-ro nu feye ane a waa boye, mon' sa a ane nya temaa feye o taa ane e boye a o bo ke ane, a lee feye Wuribware ke-mon-nyi-asen-o e gye ane dimaadi kanyiasen. Mo e gye ne mo ya deere ane nkpono-ro, o nu keto kemaa, ne o nyi keto kemaa.

²¹ Kebegya ko se mo bee-o, mo anyare timaa, ane nkpono ya di ane, ne ane ya nu feye ane mon waa boye, amo feraa mon' sa a ane yere Wuribware akato-ro, na kufu mon de ane. ²² Na ane nya keto kemaa ne ane e kore feye o sa ane-o bo lee mo ase, a lee feye ane gya mo kan se, ne ane e waa keto ne ke e pre mo-o. ²³ Mon' nu keto ne Wuribware ye ane waa-o. Kemo e gye feye ane kore mo gyi Yeesuu Kristoo gyi. Na ane kpa abee feye anen ne Yeesuu a tawe gywii ane feye ane waa-o. ²⁴ Okemaa ne o gya Wuribware kan se-o, a kaapo nee feye mo aa Wuribware de kan konko, ne Wuribware te mo kakpono-ro. Ne emene ne ane e waa a ane nu feye Wuribware bo ane nkpono-ro? Keto ne ane e ba a ane bo nu-o e gye feye do sa ne mo kufwiije timaa-o a bo kyena ane nkpono-ro.

4

Mon' kine kegya apennapo ne bo ye bo gye Wuribware akyaamee-o se

¹ Mo anyare timaa, asese bweeto a sanje-ro boru kaye-ro ton kemaa, na ba tawe feye bo gye Wuribware akyaamee nee. Bo ye Wuribware a kufwiije timaa-o e boru bamo se o tawe keto ne Wuribware a lee bo kaapo bamo-o o gywii mone. Mon' sa bamo se, na mone ma nu bamo kan-o, amo mone a deere bamo asen-o-ro neenee, na mon' kee feye kasentij ne aa lee Wuribware ase beee, pwee na mon' dee kore gyi. ² Mon' nu, mfaanee ne mone e ba a mon' bo pini feye Wuribware a kufwiije-o e gye ne o boru oko se o tawe asen, beee n gye mo kufwiije-o nee. Mon' bise sese-o feye o koso a o yere laman-no a o tawe feye Yeesuu Kristoo a kii sese dimaadi ba kaye mo-ro, beee o maa tawe anen. ³ Mo e mon sure si feye o koso a o yere tawe feye o kore o gyi feye Yeesuu a ba anen, a kaapo nee feye anen a sese-o asen mon lee Wuribware ase nee, o gye Kristoo mo don, ne o boru mo se o sa senja. Ane a ky o kaapo mone feye pwee na Kristoo mo don dee ba kaye mo-ro, ane i nu mo a waa mo kusun boye asese nkpono-ro. Amose-o mon' nu feye do lee o waa mo kusun kaye mo-ro asese nkpono-ro.

* 3:12 Keleekaase 4.

⁴ Mò agyi timaa, mone feraa, mone mon sure apennapo amo kegyase daa. Mone a gya bamo lee mone ase, a lee feye Wuribware mo gyi-ana e gye mone, ne mo kufwiije timaa ne o te mone nkpono-ro-o keyaalen kyoo Kristoo mo don ne o waa mo kusun kaye-ro a asese a nkpono-ro-o lee-o. ⁵ Apennapo amo e tawe kaye-ro asen wore nee, a lee feye bo gye kaye-ro asese nee. Ne kaye-ro asese gya bamo asen se. ⁶ Ane feraa, Wuribware mo gyi-ana e gye ane. Okemaa ne o nyi Wuribware-o gya ane asen se. Okemaa mo ne o mon gye Wuribware mo gyi-ana-o oko-o mon gya ane asen se. Amo-o ne ane e ba a ane bo pini oko ne Wuribware a kufwiije timaa-o e boroo mo se o tawe asen-o, na oko mo ne Kristoo mo don-o e boroo mo se o tawe asen-o.

Ane ne Wuribware kekpa du-o

⁷ Mo anyare timaa, mon' sa a ane kpa abee, a lee feye kekpa a lee Wuribware ase nee. Okemaa ne o kpa mo kosobee asen-o gye Wuribware mo gyi-ana-o oko nee, ne o nyi Wuribware. ⁸ Okemaa mo ne o maa kpa mo kosobee asen-o mon nyi Wuribware, a lee feye kekpa kunu e gye Wuribware. ⁹ Mfaanee ne Wuribware a kaapo kekpa demante ne o kpa ane-o. Amo e gye feye oo sun mo gyi konko kpen bo kyonwe kaye mo-ro, na mo lowi-o si-o, ane nya nkpa na kukyure ne a mon de kee-o. ¹⁰ Kekpa ne mo e kaapo-o mon gye kekpa ne ane e kpa Wuribware-o. Kekpa ne mo e tawe kemo asen-o e gye feye Wuribware a kpa ane asen-o se-o, ne oo sun mo gyi-o bo kyonwe kaye mo-ro feye o bo ba mo fonfon kayowore bo lonho Wuribware, na o nya taa ane ebaye bo ke ane. ¹¹ Mo anyare timaa, Wuribware e kpa ane asen mfaanee feraa, mon' sa a ane kpa abee. ¹² Oko mon tee nu Wuribware feraa, amaa ane e kpa abee, a kaapo nee feye Wuribware bo ane nkpono-ro, ne mo kekpa a waa kemo kusun ane nkpono-ro lowe.

¹³ Ane nyi kasentij feye ane aa Wuribware te abee ase, a lee feye mo ya ba mo kufwiije-o bo sa ane. ¹⁴ Ne ane e tawe keto ne ane fonfon akato a nu-o ane i gywii mone. Ane a nu feye ane se Wuribware a sun mo gyi-o, na o bo kii kaye mo-ro a asese-o omorowepo. ¹⁵ Ne okemaa mo ne o tawe laman-ro feye Yeesuu gye Wuribware mo gyi-o nee-o, mo aa Wuribware te abee ase. ¹⁶ Mfaanee ne ane fonfon a bo gyii kekpa ne Wuribware e kpa ane-o. Ne bo lee anen ne o kpa ane asen-o se-o, ane a taa ane eyee bo donho mo se.

M bee mo e tawe feye Wuribware e gye kekpa kunu. Okemaa ne o sa ne kekpa bo mo kakpono-ro-o, mo aa Wuribware i te abee ase. ¹⁷ Keto se ne Wuribware e kpa feye mo kekpa waa kemo kusun ane nkpono-ro lowe-o e gye feye kake nsi ne Wuribware i gyi kaye-ro a asese-o peee asen-o, ane e nya a ane yere mo akato-ro, na kufu mon de ane. A lee feye haree ane e san ane te kaye mo-ro mfee gbaa ooo, ane kakyena-ro du feye Kristoo lee-o. ¹⁸ Kufu na kekpa maa taare a a kyena abee ase, a lee feye oko e kpa Wuribware asen kpa kema se, o mon sere seye. Oko mo ne kufu de mo-o feraa, a kaapo nee feye o sere feye Wuribware i gyiiri mo keseboo. Wuribware kekpa mon tee waa kemo kusun mo kakpono-ro lowe.

¹⁹ Keto se ne ane e kpa Wuribware na ane kosobee-ana asen-o e gye feye Kristoo ya gye nkpee kpa ane asen. ²⁰ Oko ya tawe feye o kpa Wuribware asen, ne o kisi mo kosobee, amo feraa o gye oyebapo nee. Mo e ma kpa mo kosobee ne mo fonfon akato i nu-o, emene ne o waa a o tawe feye o kpa Wuribware ne o mon kee mo-o? ²¹ A lee feye keto ne Kristoo a tawe feye ane waa-o e gye feye okemaa ne o ye o kpa Wuribware asen-o kpa mo kosobee gbaa asen.

5

Ane ne ane e taare a ane ka gyi kaye-ro ebaye se-o

¹ Okemaa ne o kore o gyi feye Yeesuu e gye Kristoo ne Wuribware a sun bo kyonwe kaye mo-ro-o gye Wuribware mo gyi-ana-o oko nee. Mbeyomoo, oko ne o kpa sese ko asen-o maa

kpa sese amo m̀o gyi asen anen dεε aaa? ² Ne emene ne ane e ba a ane bo pini feye ane e kpa Wuribware m̀o gyi-ana-ɔ asen? Amo e gye feye ane e kpa Wuribware asen, ne ane e gya m̀o mbraa-ɔ se, ane e kaapo nee feye ane e kpa m̀o gyi-ana-ɔ asen ane i tii si. ³ Ane ya tawe feye ane e kpa Wuribware asen, amo fεraa ane kegya m̀o mbraa-ɔ se-ɔ e kaapo nee feye ane maa ba ayeba nee. M̀o mbraa-ɔ mon bo len sa ane. ⁴ A lee feye Wuribware m̀o gyi kemaa de m̀o keyaalen ɔ ko o gyi kaye-rɔ asen boye se. Amaa ane keyaalen ne ane de-o ma a lee ane kokɔregyi ase nee. ⁵ Nse e gye ne ɔ taare a ɔ ko gyi kaye-rɔ asen boye se? Amo sese ne ɔ kɔre o gyi feye Yeesuu e gye Wuribware m̀o gyi-o.

⁶ To, nteto ato e gye ne a kaapo feye Yeesuu Kristoo e gye Wuribware m̀o gyi-o? Kegyenkpεε-ɔ e gye feye Wuribware bore a lee sosɔ su san ne baa bo Yeesuu asuu-o. Nyosepo-ɔ e gye anen ne Yeesuu a wu sa ane-ɔ. Sasεpo-ɔ e gye kusun ne Wuribware a kufwiinε timaa-o e waa ane nkpono-rɔ. Ne Wuribware a kufwiinε-o ma maa taare a ɔ ba ayeba. ⁷⁻⁸ Amose se-ɔ m̀o ayerεrεpo bo asa. Amo asa ma e gye Wuribware a kufwiinε-o na Yeesuu nkyu kebobo asuu-o na Yeesuu a mbogya-ɔ. Ato asa ma pεεε e tawe Yeesuu kunu si asen konko nee. ⁹ Ane e kɔre nyinkpase asen tawese ane i gyi, amo Wuribware ne m̀o asen gye kasentɔn-o ne ane ma kɔre a ane gyi aaa? Ato asa ma ne a tawe Yeesuu kunu si asen-ɔ a lee Wuribware fɔnfɔn ne ɔ yere m̀o fɔnfɔn m̀o gyi asen-nɔ-ɔ ase nee. ¹⁰ Okemaa ne ɔ kɔre Wuribware m̀o gyi-o o gyi-o nyi damenanse feye asen ma gye kasentɔn. Anen ne Wuribware bo m̀o kakpono-rɔ-ɔ e kaapo nee feye ato ma pεεε gye kasentɔn. Okemaa ma ne ɔ maa kɔre asen ne Wuribware a tawe ne ɔ bo kaapo feye asen-ɔ gye kasentɔn-o o gyi-o a sa ne Wuribware a kii ayebapo, a lee feye ɔ mon kɔre keto ne Wuribware a tawe bo lee m̀o gyi-o kunu si-o gyi. ¹¹ Kotoko san ko bo-rɔ ne ke e kaapo feye keto ne Wuribware a tawe bo lee m̀o gyi-o kunu si-o gye kasentɔn. Kemo e gye feye Wuribware a sa ane nkpa na kukyure ne a mon de keε-ɔ. M̀o gyi-o si ne ɔ borɔ sa ane nkpa amo. ¹² Okemaa ne Wuribware m̀o gyi-o bo m̀o kakpono-rɔ-ɔ a kyɔ nya nkpa amo. Okemaa ma ne Wuribware m̀o gyi-o mon bo m̀o kakpono-rɔ-ɔ mon de nkpa amo.

Aseɔ ne a tii tebɔ-ɔ

¹³ Mo e kyoreε wore ma mo e kyonwe mone ne mone gye Wuribware m̀o gyi akɔregyipɔ-ɔ nee a mon' nya nyi kasentɔn feye mone de nkpa amo na kukyure ne a mon de keε-ɔ.

¹⁴ Kemo ne ko kyɔ-ɔ e gye feye kufu mon lee ki de ane feye ane e kore Wuribware kotoko. A lee feye ane nyi damenanse feye ane ya kore m̀o kotoko, ne ane i nyi feye ke e pre m̀o-ɔ, o nu a ɔ sa ane. ¹⁵ Amo e gye feye o nu a ɔ sa ane, amo fεraa ane nyi feye keto kemaa ne ane e kore-ɔ, ɔ sa ane.

¹⁶ Foko ya nyi fo kosobeε e waa boye ko, ne fo nyi feye boye amo gye oko ne ɔ maa sa a Wuribware kine m̀o nsu pεεε-ɔ, kore Wuribware sa m̀o, na a nya sa a Wuribware morowe m̀o. Anen a sese-ɔ e gye oko ne m̀o boye maa sa a Wuribware kine m̀o nsu pεεε-ɔ. Boye ko bo-rɔ ne ɔ sa a Wuribware kine m̀o nsu pεεε, amaa ma tawe feye a bware feye fo kore Wuribware bo lee anen a boye-ɔ se. ¹⁷ Boye kemaa ne oko e waa-ɔ, sese-ɔ a waa bo kye Wuribware nee. Amaa keto ne mo e kaapo-ɔ e gye feye n gye boye kemaa e gye ne ɔ sa a Wuribware kine ɔbyewaapo-ɔ nsu pεεε.

¹⁸ Ane nyi damenanse feye Wuribware m̀o gyi-ana-ɔ okemaa maa kya se a ɔ waa eboye, a lee feye Wuribware m̀o gyi Yeesuu Kristoo e gye ne o lee m̀o a ɔ lee eboye-rɔ, na Obansam ma nya waa m̀o seye.

¹⁹ Ane bee ane nyi feye kaye-rɔ aseε pεεε mfεre bo Obansam kesareε-rɔ. Amaa amo pεεε gbaa ooo, ane gye Wuribware m̀o gyi-ana nee.

²⁰ Ane bee ane nyi kasentɔn si feye Wuribware m̀o gyi Yeesuu Kristoo a ba kaye ma-rɔ, ne ɔ sa ane kanyiasen, na ane nya gyii Wuribware. M̀o wore kpen e bo-rɔ, ikisi fεraa mon gye seye. Ane aa Wuribware ne m̀o wore kpen e bo-rɔ-ɔ de kanɔ konko feye anen ne ane aa m̀o gyi Yeesuu Kristoo de kanɔ konko-ɔ. Wuribware e gye Wuribware. M̀o wore

kpen e bo-ro. Ikisi feraa mon gye seye. Mo wore e bee o gye nkpa na kukyure ne a mon de kee-o kuju. ²¹ Amose se-o, mo agyi timaa, ne ye, mon' lee mone eyee lee ikisi si.

2 Yohanee

Wore nyosepo ne Yohanee a kyoreε bo kyonwe Kristoo awuye ko-ɔ

¹ Mo ne n gye asoreε obrese-ɔ e gye ne mo e kyoreε wore mo mo e kyonwe fo, okyeebresi ne Wuribware a lee sa mo eyee-ɔ, na fo gyi-ana ne kasentij si mo e kpa mone asen-ɔ.* N gye mo wore e gye ne mo e kpa mone asen, amaa bamo ne bo nyi kasentij amo-ɔ pree gbaa e kpa mone asen. ² A lee feye ane de kasentij-o-ro, ne ka sii ane nkpono-ro nsu pree. ³ Ane ya kya se gya kasentij a ekpa-ɔ se, ne ane e kpa abee, ane se Wuribware na mo gyi Yeesuu Kristoo i yure ane, na bo morowe ane, na bo sa a ane eyee yuri ane.

⁴ Mo a nu feye fo gyi-ana-ɔ bokɔ a gya kasentij a ekpa-ɔ se feye ane ne ane se ne ɔ bo soso-ɔ a den kaapo feye ane gya se-ɔ, mo akato a gyi amo se fee. ⁵ Amose-ɔ, okyeebresi, mon' sa a ane dee kpa abee asen. Amo-ɔ mon' gye mbraa popweε ko ne mo e kyoreε mo e sa fo. Amaa a gye mbraa ne ane kyɔ ane nyi lee san ne ane a kore Yeesuu Kristoo gyi-o deε nee. ⁶ Ne keto ne ke e kaapo feye ane e kpa abee kasentij-o e gye feye ane bu mo mbraa-ɔ. M bee mo i nyinji mone se feye mone a nu mbraa mo lee kegyenkpreε-ro. Amo e gye feye ane ne mone te-o dee kaapo feye mone e kpa abee.

⁷ Mo e kpa a η yii mone se feye mon' sa apennapo ko se. Keto ne mo e kaapo-ɔ e gye feye asese bweeto bo-ro ne ba penna bokɔ feye bo gye Kristoo awuye, amaa bo maa sure si feye, san ne Yeesuu a ba kaye mo-ro-ɔ, oo kii sese dimaadi, ne o de kayowore feye ane-ɔ. Ane a asese-ɔ a sanje-ro borɔ kaye-ro bo naa ba penna bokɔ. Mon' nu feye okemaa ne o kine kokoregyi feye baa kowe Yeesuu feye sese dimaadi-o gye apennapo, ne ɔ bee ɔ gye Kristoo adon. ⁸ Mone e mon' sa ane a asese-ɔ se, keto kemaa ne mone a sun kusun kpa lee Wuribware ase-ɔ e fo mone se. Mone ya kine kunu bamo ayeba feraa, mone e nya mone kakaka, na kamɔ kakɔ maa fo. ⁹ Mon' nyinji si feye okemaa ne ɔ mon' gya kekaapo ne Kristoo a kaapo ane-ɔ se-ɔ, ne ɔ kaapo ato ne a kwee-ɔ, Wuribware mon' bo mo kakpono-ro. Oko ne ɔ kya se ɔ gya Kristoo kekaapo-ɔ se-ɔ feraa, ane se Wuribware na mo gyi Yeesuu bo mo kakpono-ro. ¹⁰ Amose se-ɔ oko ya ba mone ase, ne mo kekaapo-ɔ kwee Kristoo a kekaapo-ɔ-ro, mone ma kan kore mo bo kii mone ofo mone aye. Mone ma kan bee kore mo kanaka gbaa. ¹¹ Okemaa ne mo ya kore ane a sese-ɔ kanaka, beε ɔ ɔ tawe gywii mo feye, “Ebware gya fo kamεε”-ɔ, a kaapo ne feye oo kii mo nareberepo ebaye kemaa ne ɔ waa-ɔ-ro nee.

¹² N san n de asen bweeto a n tawe gywii mone, amaa ma lee kyoreε a m bo waa wore mo-ro bo kyonwe mone. Keto ne mo e waa-ɔ e gye feye Wuribware ya sure, mo e ba a m bo ka mone kan, na ane kyena se sa senja, na ane pree akato nya gyi.

¹³ Okyeebresi, fo tire ne Wuribware a lee sa mo eyee feye mo a lee fo deε-ɔ mo gyi-ana e ka fo kan.

* 1:1 Bokɔ e kore ba gyi feye okyeebresi na mo gyi-ana-ɔ yere bo sa asoreε ko awuye.

3 Yohanee Wore sasepo ne Yohanee a kyoree-ɔ

¹ Mo ne n gye asoree obrese-ɔ e gye ne mo e kyoree wore mo mo e kyonwe fo, Gayus ne fo gye mo nyare timaa, ne kasentij si mo e kpa fo asen-ɔ. ² Mo nyare timaa, mo e kore kebwarekore feye ketɔ kema nare se damenanse sa fo, na fo taare nya keyaalen kyena, feye anen ne mo e kore a n gyi feye fo e kore Kristoo fo i gyi kenken-o. ³ Mo akatɔ a gyi feye ane kosobee-ana Kristoo awuye ko a bo tawe gywii ane anen ne fo maa se fo gya kasentij a ekpa-ɔ se-ɔ. Kasentij si, η nyi feye fo gya anen a ekpa-ɔ se san kema. ⁴ Seye mon lee a bo mo kane a kyɔ feye mo a nu feye mo gyi-ana gya kasentij a ekpa-ɔ se-ɔ.

⁵ Mo nyare timaa, kusun ne fo e waa fo e sa fo abeko Kristoo awuye-o, haree bamo ne bo gye afɔ-ɔ gbaa e kaapo nee feye fo gye kasentij wuye. ⁶ Ane kosobee-ana amo ne fo a kya bamo-ro-ɔ a tawe fo kekpa ne fo e kpa bamo-ɔ gywii asoree agyi ne bo bo asoree m-ro mfee-ɔ. Mo e kore fo nee feye bamo ya bee ba fo aye, fo da fo kakpono se kya bamo-ro, na bo kya bamo kpa se. Fo ya waa anen feraa, a waa Wuribware kane. ⁷ A lee feye baa kperi Yeessu Kristoo si na mo kusun-o si-o, ne bo maa se ba tu kpa, ne bo mon sure feye bamo ne bo maa kore Kristoo ba gyi-o sa bamo kotako. ⁸ Amose-ɔ, ane a gye Kristoo awuye-o si-o, a bware feye ane kya anen a asese-ɔ-ro, na a kaapo feye ane aa bamo e waa kasentij-o kekaapo a kusun-o nee.

⁹ San ko, mo a kyoree kaworetij ko bo kyonwe fo abeko asoree agyi. Amaa Diotrifis ne ɔ ye ɔ gye bamo agyenkrepo-ɔ mon benhaa mo. ¹⁰ Amose-ɔ, mo ya ba mone ase, mo e tee mone a m bo gyanje, na n tawe ketɔ kema ne ɔ waa-ɔ. ɔ tawe asen boye, na ɔ ba ayeba bo lee ane kunu si. Amaa amo-ɔ maa baare a sa mo. O kine kokore ane kosobee-ana amo feye afɔ. Ne bamo ne ba kpa a bo kore bamo-ɔ mo, o tii bamo kpa, ne ɔ gya bamo ɔ lee asoree-ɔ-ro.

¹¹ Mo nyare timaa, fo ma gya anen a asen boye-ɔ se, amaa fo gya ekpa ne e bo dan-ɔ se. Okema ne ɔ waa itimaa-o gye Wuribware mo gyi-ana-ɔ oko nee. Okema mo ne o de daa boye-ɔ mon nyi Wuribware nee. ¹² Demeetriyus feraa, okema e tawe mo kunu si asen timaa. Mo kakyena timaa ne o te-o bee ka kaapo feye ɔ gye sese timaa. Ne ane fonfon, ane e tawe mo kunu si asen timaa ane i tii si. Ne mone nyi damenanse feye ane i gyi kasentij san kema nee.

¹³ N san n de asen bweeto a n tawe gywii fo, amaa ma lee kyoree a m bo waa wore m-ro bo kyonwe fo. ¹⁴ Ketɔ ne mo e waa-ɔ e gye feye, Wuribware ya sure, a maa kyee mo e ba a ane sa sena abee ase.

¹⁵ Ebware gya fo kamee. Fo nyare-ana e ka fo kanɔ. Na fo-ɔ, fo ka ane nyare-ana kanɔ ako ako sa mo.

Yudas Wore ne Yudas a kyoree-ɔ

¹ Mo, Yudas, Yeesuu Kristoo keyaafɔre ne n gye Yakubu mɔ tire-o e gye ne mo e kyoree wɔre mɔ mo e kyɔnwe mone ne ane se Wuribware e kpa mone asen-ɔ. Ne oo lee mone feye mon' kii mɔ asesɛ ne Yeesuu Kristoo e deere mone se neɛneɛ-ɔ.

*Mon' sa ayebapo ne bo ye bo gye Wuribware a akyaamɛ-ɔ se
(2 Peetroo 2.1–22)*

² Mo e kore Wuribware feye ɔ sa mone nyure na kayeyuri na kekpa, na a dee tii si san kema.

³ Mo anyare timaa, weete mo a leɲ eyee ne feye n kyoree aneɲ ne Wuribware a mɔrɔwe mone na ane-ɔ asen bo kyɔnwe mone. Amaa mo a ny feye a tiri feye n kyoree bo kore mone feye mon' yere kasentɪɲ a kekaapo ne mone a kɔre gyi-o-ro kenken. A lee feye Wuribware ya bo bɔrɔ mɔ asesɛ luwi kɔnkɔ, na ɔ ma lee kyuwɔwi kamɔ, na ɔko mon de kpa feye o kyuwɔwi. ⁴ Ketɔ se ne mo e tɔwe amɔ-ɔ e gye feye asesɛ bokɔ ne bo maa bu Wuribware-ɔ a ywii lwee mone-rɔ. Asesɛ mɔ e kpa ne feye bo kyuwɔwi Wuribware asen-ɔ kaase nee. Bo ye Wuribware a tee mɔrɔwe bamɔ-ɔ se-ɔ, bo de kpa feye bo waa kakyeekpa na kanyarekpa kema ne ba kpa-ɔ. Ne baa bee kine Yeesuu Kristoo ne ɔ gye ane nyanpe na ane owure wɔre dooo-o. A bo Wuribware a wɔre-ɔ-rɔ kyee feye Wuribware i gyiiri aneɲ a asesɛ-ɔ kesebɔ.

⁵ Kegyɛnkpeɛ-ɔ, mon' nyinɲi si feye ane adedaapo a bo kyena Igyipiti sweere se kyee, ne nkee mfeɲ a owure-o a sa ne baa kii mɔ anya. Ne Wuribware a lee bamɔ lee owure-o kesaree-rɔ. Wuribware a tee bamɔ feye mɔ fɔnfɔn asesɛ-ɔ gbaa ooo, bamɔ a kine kegya mɔ se-ɔ, ne ɔ mɔ bamɔ bweetɔ. ⁶ Na mon' bee kee Wuribware mbɔɔ kɔ ne baa kine mɔ keyaalen ne ɔ bo sa bamɔ-ɔ kebɔwaa kusun-o, ne baa lee bamɔ fɔnfɔn ekyenakpa soso. Wuribware a da bamɔ pan na ekpee, na ɔ ma sanɲe bamɔ. Ne oo tii bamɔ bo waa kibugyii-ro sweere kaase mfeɲ ne bo te bo gywii, na ɔ bo gyi bamɔ asen bu bamɔ kepɔ-ɔ. ⁷ Mon' bee nyinɲi ketɔ ne kaa waa asesɛ ne bo bo Sɔdɔm na Gomora eman-ɔ-rɔ-ɔ na eman kɔ ne e maa mfeɲ-ɔ se.* Aneɲ ne Wuribware mon su mbɔɔ amɔ se, ne oo gyiiri bamɔ kesebɔ-ɔ dee ne oo gyiiri eman amɔ awuye-o kesebɔ. Bo lee feye ebɔye suyo ne eman awuye amɔ a waa-ɔ e gye feye baa waa kakyeekpa na kanyarekpa haree gbaa ɔnyare na mɔ kosɔbeɛ ɔnyare a di feye ɔkyee na ɔnyare-ɔ. Mbeyɔmɔ Wuribware e kywɛɛ bamɔ deekpa ne ɔ maa dun-o-ro. Ketɔ ne kaa waa bamɔ-ɔ e gye ne ki i yii ane se feye ane ma kan waa aneɲ a atɔ-ɔ.

⁸ Aneɲ dee ne asesɛ ne baa lwee mone-rɔ-ɔ du. Bo lee idee ne ba ku-o si-o bo de kakyeekpa na kanyarekpa. Ne bo lee aneɲ se-ɔ, ba waa bamɔ eyee iyisi. Ne bo maa bu ɔkema. Haree gbaa ba sa senɲa ba kye Wuribware mbɔɔ ne bo bo soso-ɔ. ⁹ Wuribware kabɔɔ brɛɛ ne ba tee mɔ Maakɛl-ɔ gbaa mon ba asaagyɪ bo porɔ ɔbɔnsam. San ne ane ɔdedaapo Mosis a wu-o, Maakɛl na ɔbɔnsam a kɔ baa kpa mɔ ne ɔ taa Mosis kifunɲi-o. Na Wuribware kabɔɔ brɛɛ amɔ gbaa mɔ mon taare tɔwe kebɔye kɔ bo kye ɔbɔnsam, amaa ɔ tɔwe ne feye, “Sa a Wuribware yii fɔ si.” ¹⁰ Amaa asesɛ amɔ e saare bamɔ ne ba waa ketɔ kema ne bo maa nu kemɔ kaase-ɔ. Amaa bamɔ mfɛere du ne feye mbo kpenɲɛ lee-o, ne bo maa fa mfɛere feye asesɛ-ɔ. Atɔ ne bo nyi-o e gye ne a nyera bamɔ.

¹¹ Ba nyu asen fɛɛ. Bo bee bo du ne feye Kayɪɲ ne ɔ mɔ mɔ tire-o.* Bo du ne feye Biilam ne oo kperi atanne se waa bɔye-ɔ.* Ba waa ketɔ ne Koora a waa Mosis-o. ɔ ye ɔ maa lee gya Mosis si. Lowi suyo ne Koora a wu-o dee ne bamɔ gbaa ba wu.*

* 1:7 Keleekaase 19. * 1:11 Keleekaase 4. * 1:11 Anyare kekare 22. * 1:11 Anyare kekare 16.

¹² Saŋ ne mone aa asese ma a ya kyena a mon' gyi ateese ne Kristoo awuye-o e gyanje ba gyi, ne a kaapo feye ba kpa abee-ɔ, bo du nee feye iyisi ne i te teeburi si-o. Ba gyi, na ba nuu, na bo maa beŋnaa ɔko. Bo bee bo du nee feye awore ne afwii e da amo a naa, ne a maa baa bware-ɔ. Ne bo bee bo du feye kiyii ne kemo agyi kiteebee bo fo-ɔ, ne ke mon swee-ɔ. Kemo a tee wu-o si-o, asese e ya kyuwi kiyii-o bo twee nee, na kiyii-o wu peee.

¹³ Bo du nee feye ɔpo se alaŋkpare dabe ne a da akpafee a kyonwe kidenbe si-o. Akpafee ma du nee feye bamo fonfon ebaye-ɔ. Ne bo bee bo du feye akyye-e-kpa-agyi ko ne aa sowe keyaa-ɔ. Wuribware a yowe kibugyii demante ko bo beya, na ɔ ba bo ka bamo koka.

¹⁴⁻¹⁵ Onyare ko ne ba tee mo e Inok, ne ɔ gye Adam kenana-ro osiyese-po-ɔ* ya tawe aneŋ a asese-ɔ kuŋu si asen feye, “Kee e, ane nyanje Wuribware na mo mbaa nkpen nkpen e ba a bo bo gyi okemaa asen. O bu asese boye peee ne bo maa bu Wuribware-ɔ kero. A lee feye baa waa ato boye, ne baa bee tawe asen boye bo kye Wuribware.” ¹⁶ Nyee asese amo e tee saŋ kema, na ba poro bamo beeko-ana, na bo gya keto ne bamo wore wore e kpa-ɔ se, na ba kaapo bamo eyee, na ba tawe kanorokone asen ba kpa ato ba sa bamo eyee.

¹⁷⁻¹⁸ Mo anyare timaa, amaa mone feraa, mon' nyinje si feye ane nyanje Yeessu Kristoo a ayaa-ro ayerepo-ɔ a kyɔ tawe gywii mone feye kaye e kpa a ka gye kee a nke-o-ro, asese e saare bokɔ, na bokɔ ma gya ekpa ne ba kpa-ɔ se, na bo ma bu Wuribware.

¹⁹ Amose-ɔ asese amo dee e gye ne ba sa ne asese mbonro-ro e tenje-ro. Bamɔ mfeere don kaye ma-ro ato se nee. Wuribware a kufwiije timaa-o mon bo bamo ase.

²⁰ Mo anyare timaa, mon' dee sa a kokoregyi ne mone e kore asen timaa bo lee Yeessu Kristoo kuŋu si mone i gyi-o tii si. A lee feye aa lee Wuribware ase nee, ne a bware. Na mon' dee ba Wuribware a kufwiije timaa-o elen bo kore kebwarekore. ²¹ Na mon' dee kyena kakyena timaa ne ka pre Wuribware-ɔ. Na mon' nya kanyite gywii saŋ ne ane nyanje Yeessu Kristoo e ba a ɔ bo morowe mone lee mone lee kaye ma-ro, na ɔ sa mone nkpa na kukyure ne a mon de kee-ɔ.

²² To, Kristoo awuye ko bo-ro ne bamo ase kokore Kristoo gyi bo len, ne aneŋ se-ɔ bamo mfeere mon tee waa nkonko. Amose-ɔ mon' nu bamo ewee, na mon' kya bamo-ro.

²³ Bokɔ ma bo-ro ne ba waa ebaye. Mon' kinjaa bamo lee kpa ne ɔ yo deekpa ne ɔ maa dun-o-ro. Amaa mon' sa se, na mon' kisi bamo awaagya gbaa ne bamo ebaye a waa amo iyisi-o.

²⁴⁻²⁵ Nkee, mon' sa a ane kyoro Wuribware, ne mo wore kpen e bo-ro, ne ɔ borɔ ane nyanje Yeessu Kristoo si bo morowe ane-ɔ. A lee feye ɔ taare a ɔ deere mone se, na mone ma lwee ebaye-ro. Na ɔ nya tee mone baa mo ase mfen ne a lanje-ro-ɔ, na mon' ya yere mo akato-ro na mone mon de iyisi beee boye, na mone akato gyi bweeto. Mo wore kpen e gye owure dabe, mo wore i de keyaalen, mo wore e gye obrese haree pwee ne ɔ dee twee kaye ma. Mo wore e bo nkyoro na bonyaa, ndee na ndoo na nsu peee. Ameye.

* **1:14-15** Keleekaase 5.18-24.

Aleebokaapoto

Aseñ ne Yeesuu Kristoo a lee bo kaapo Yohanee dee-ro-o

Keto ne Yeesuu Kristoo a lee bo kaapo Yohanee-o

¹ Wore mɔ-rɔ a aseñ-ɔ e gye atɔ ne Wuribware a lee bo kaapo Yeesuu Kristoo feye mɔ-ɔ mɔ lee bo kaapo Wuribware ayaafɔre-ɔ. Ne Kristoo mɔ a sun Wuribware kabɔɔ kɔ bo kyonwe mɔ, Yohanee ne n gye mɔ ayaafɔre-ɔ ɔko-ɔ, ase feye ɔ ya lee amɔ bo kaapo mɔ, na η nya ηu atɔ ne a maa lee kyee, na a ba-ɔ. ² Ne mɔ, Yohanee mɔ, mɔ a kyoree keto ne mɔ a ηu-o pɛɛ bo beya, ne η yere aseñ mɔ-rɔ pɛɛ feye aa lee Wuribware ase nee. Ne Yeesuu Kristoo fɔnfɔn yere-ro feye a gye kasentɔn. ³ Ɔko ne ɔ kare keto ne mɔ a kyoree wore mɔ-rɔ-ɔ a o gywii asese-ɔ na bamo ne ba nu wore mɔ aseñ, ne ba gya amɔ se-ɔ e nya nyure, a lee feye san a tɔ-rɔ feye aseñ mɔ pɛɛ ba-rɔ feye aneñ ne mɔ a kyoree-ɔ.

Kanaka ne Yohanee de ɔ sa asɔree asunoo kɔ-ɔ

⁴⁻⁶ Mɔ, Yohanee, e gye ne mɔ e kyoree wore mɔ mɔ e kyonwe asɔree asunoo kɔ ne a bo Asiya sweere se-ɔ awuye. Mɔ e kore kebwarekore feye Wuribware ne mɔ e gye ne ɔ mon de kelekaase, ne ɔ san o te, ne ɔ mon de kee-ɔ, na Wuribware a kufwiñe timaa ne o de akatɔ asunoo, ne ɔ yere Wuribware kuwuregya-ɔ akatɔ-rɔ-ɔ, na Yeesuu Kristoo ne ɔ gye ɔyererɔpo kasentɔn, ne Wuribware a gye ηkrɛ kyinji mɔ lee lowi-ro, ne ɔ sa ne oo kii kaye mɔ-rɔ awure pɛɛ-rɔ owure-o yure mone, na bo sa mone kayeyuri. Mon' sa a ane kyoro Yeesuu Kristoo ne mɔ a kpa ane aseñ-ɔ se-ɔ na aneñ ne oo wu sa ane, ne mɔ mbogya a wee sweere-ɔ se-ɔ, oo lee ane sa mɔ eyee feye ane nya kedabe na wuraa feye aware, na ane sun mɔ se Wuribware feye mɔ alɔnɔpo. Yeesuu kenya bo dwii. Mɔ kedabe na mɔ keyalen mon de kee. Mon' sa a ane kyoro mɔ. Ameye. ⁷ Feye aneñ ne baa kyoree waa abwaresen wore-ɔ-rɔ-ɔ,

“Mon' kee ɔ naa awore-ro ɔ ba! Ɔkɛmaa i ηu mɔ.*

Bamo ne baa yii mɔ kekpa-ɔ gbaa i ηu mɔ.*

Kaye mɔ-rɔ asese i nu bamo eyee,

bo lee keto ne baa waa mɔ-ɔ se, na bo su.

Aneñ ne keto e ba-ɔ nee.”

⁸ Nyanpe Wuribware ye, “Mɔ e gye ne mɔ a waa keto kɛmaa, ne m bee mɔ e sa a keto kɛmaa gye kee. Mɔ e gye ne mon de kelekaase, ne n san n te, ne mon de kee. Mɔ e gye Bo-elen-ɔ-kyon-ɔkɛmaa-Bware.”*

Aneñ ne Yeesuu Kristoo a tɔwe gywii Yohanee feye ɔ kyoree wore mɔ-ɔ

⁹ Mɔ e gye mone kosobee Yohanee, ne mɔ aa mone i nyite ane i gyi aworefɔɔ konko, bo lee aneñ ne ane tii Yeesuu Kristoo a kuwure-o si-o si. Bo lee aneñ ne mɔ a tɔwe abwaresen, ne mon kine kotɔwe laman-nɔ feye n gya Yeesuu Kristoo si-o si, ne baa kra mɔ baa bo kyena Patimos kwii si mfee. ¹⁰ Kadaawɔkywee-ro kake ne ka gye Kosiyara ne ane bee ane e tee kamɔ e ane nyanpe a kake-o, ne Wuribware a kufwiñe timaa-o a ywee mɔ se, ne mɔ a nu bore kɔ a faa-ro kenken su feye kabere-ɔ mɔ kamɛ. ¹¹ Ne bore amɔ ye, “Kyoree keto ne fo i ηu-o, na fo taa wore-ɔ bo kyonwe eman isunoo-o-ro a asɔree-ro-ɔ awuye-o. Eman-ɔ anyare e gye Ifisus na Simirina na Pɛgamum na Tiyatira na Saridis na Filadɛfeya na Lodikiya.”

* 1:7 Daniyel 7.13.

* 1:7 Sakariya 12.10.

* 1:8 Isaya 44.6.

¹² Ne mo a nyon a η kee mō ne ɔ sa seŋsa o gywii mō-ɔ. Mō a nyon kee-ɔ, ne mo a ηu atanne pipee ifetiri isunoo yere atanne pipee eyeresekpa se. ¹³ Ifetiri-o eyeresekpa amo nsena ne mo a ηu ɔko ne o du feye dimaadi mō gyi,* na o buη kaare soswee ne ɔ fo mō ayaa kaase-ɔ, na atanne pipee keresese teη mō kekan-nɔ-ɔ. ¹⁴ Ne mō kuηu na mō ipwii a fwiiri parepare, ne mō akatɔ du feye deekpa agyabren-o. ¹⁵ Ne mō ayaapapaa e tore se feye kayowaa damenanse ne baa kpiine kamo-ɔ, ne mō bore i su feye awuriwuri-o. ¹⁶ Ne o de akyee-e-kpa-agyi asunoo mō kigyisesaree-rɔ. Ne kepan gymbeenyo yayase ko kuηu ase te mō kan-rɔ. Ne mō akatɔ-rɔ e tore se preprepre feye mpase kyowe-ɔ. ¹⁷ Mō a ηu mō-ɔ, ne mo a lee da mō ayaa-rɔ feye sese ne oo wu-o. Ne ɔ ba mō kigyisesaree bo donho mō se towe feye, “Fo ma sa a kufu nya fo. Mō e gye ɔko ne ketɔ kema keleekaase na m bo-rɔ-ɔ, ne ketɔ kema ya gye kee, m bo-rɔ-ɔ. ¹⁸ Mō wore kpeη e gye ne n de ηkpa. Ikisi moη gye seye. Mō a dee wu, amaa mbeyomɔ n de ηkpa na kukyure ne a moη de kee-ɔ. N de lowi na akyeηaηpo-rɔ keyaalen.

¹⁹ Nkee feraa, kyoree atɔ ne fo i ηu-o na amo ne a ba mbeyomɔ-ɔ na amo ne a ba a bo ba-ɔ bo beya. ²⁰ Nu mo ase, akyee-e-kpa-agyi asunoo ne fo kee mō kigyisesaree-rɔ-ɔ yere bo sa asoree asunoo amo mbɔɔ. Ne atanne pipee ifetiri a eyeresekpa ne fo kee-ɔ yere bo sa asoree asunoo amo.”

2

Aseη ne Yeesuu ye Yohanee kyoree bo kyonwe Ifisus maη-nɔ asoree awuye-o

¹ Ne ɔ ye n kyoree bo kyonwe fo ne fo gye kabɔɔ ne fo e deere Ifisus maη-nɔ asoree awuye-o si-o feye,

“Aseη mɔ a lee ɔko ne o de akyee-e-kpa-agyi asunoo mō kigyisesaree-rɔ, ne ɔ naa ɔ laa atanne pipee ifetiri a eyeresekpa isunoo-o. ² N nyi atɔ ne fo a waa-ɔ, ne η nyi aneη ne fo a sun kusun lenlense-ɔ, ne η nyi feye fo maa nyite ebaye awaapo ne bo bo mone-rɔ-ɔ, ne fo a kyɔ asesε ne bo ye bo gye Yeesuu a ayaa-rɔ ayerepo-ɔ-rɔ kee, ne fo a ηu feye bo moη gye, ne fo a ηu feye bo gye ayebapo. ³ N nyi damenanse feye fo a kperi mō se nyite gyi aworefɔɔ, ne fo abaa-rɔ moη yore.

⁴ Amaa n de fo aseη ko, ne amo e gye feye fo moη lee fo e kpa mō aseη mbeyomɔ feye nsan-ɔ. ⁵ Amose se-ɔ nyiηi si aneη ne fo a dee kpa mō aseη bweeto-ɔ, amaa mbeyomɔ fo kekpa a yuri-ro-o si. Nu fo eyee, na fo kiηi lee fo ebaye-rɔ, na fo waa ketɔ ne fo a dee waa nsan-ɔ. Fo e moη nu fo eyee, na fo lee fo ebaye-rɔ, amo feraa mō e ba fo ase a m bo taa fo fetiri-o na mō yeresekpa-ɔ lee mō yerekpa. ⁶ Amaa ketɔ ne mō e kyoro fo kemō se-ɔ e gye feye fo i kisi Nikolas awuye atɔ ne ba waa-ɔ aneη dee ne mō-ɔ mō i kisi atɔ ne ba waa-ɔ. ⁷ Amose-ɔ okema ne o de esebo-ɔ, o nu aneη ne Wuribware a kufwiije-o e towe o gywii asoree asunoo a awuye-o. Okema ne ɔ ko Obansam a o gyi si-o, mō e sa mō kpa feye o gyi kiyii ne ke e sa ηkpa, ne ke yere Wuribware a bane-ɔ-rɔ-ɔ agyi.”*

Aseη ne Yeesuu ye Yohanee kyoree bo kyonwe Simirina maη-nɔ asoree awuye-o

⁸ Ne Yeesuu ye n kyoree aseη mɔ bo kyonwe fo ne fo gye kabɔɔ ne fo e deere Simirina maη-nɔ asoree awuye-o si-o feye,

“Nu aseη mɔ ne mō e towe mō i gywii fo-ɔ. Mō e gye ɔko ne ketɔ kema keleekaase na m bo-rɔ-ɔ, ne ketɔ kema ya gye kee, m bo-rɔ-ɔ. Mō e gye ɔko ne mō a wu, ne mō a kyiηi lee lowi-ro-o. ⁹ N nyi fo atɔraasen, ne η nyi feye fo i wu kitiri, amaa kasentiη si feraa, Wuribware ase fo gye atɔ wuye nee! N nyi aseη baye ne Yudaa awuye ne bo bo mone maη-ɔ-rɔ-ɔ e towe ba kye fo-ɔ. Amō-ɔ e kaapo nee feye bo moη gye Yudaa awuye kasentiη, amaa bo gya Obansam a ekpa-ɔ se nee. ¹⁰ Fo ma sa a kufu nya fo aworefɔɔ

* **1:13** Daniyel 7.13. * **2:7** Keleekaase 2.9.

ne fo e ba a fo bo gyi-o si. Nu mo ase! Obansam e kyɔ mone-ro a ɔ kee feye mone oko abaa-ro e yore aaa. Ɔ sa a bo tii mone boko tiikpa, na mon' nu asen nke kudu. Amo e gye lowi gbaa, oko ne mo ya kra mo kasentij-o-ro, mo e sa mo kuwurepa, na a kaapo feye o de nkpa na kukyure ne a mon de kee-ɔ. ¹¹ Amose-ɔ okemaa ne o de esebɔ-ɔ, o nu anen ne Wuribware a kufwiije-o e tawe o gywii asoree asunoo a awuye-o. Okemaa ne ɔ ko a o gyi Obansam se-ɔ, kesebɔgyiiri nyosepo-ɔ maa lee waa mo seye.”

Aseɛ ne Yeessuu ye Yohanee kyoree bo kyonwe Peggamum man-no asoree awuye-o

¹² Ne Yeessuu ye n kyoree bo kyonwe fo ne fo gye kabɔɔ ne fo e deere Peggamum man-no asoree awuye si-o feye,

“Aseɛ mo a lee oko ne o de kepan gymbeenyɔ yayase-ɔ ase nee. ¹³ Aseɛ ne n de mo e baa fo-ɔ nee. N nyi mfen ne fo aa fo asese te-o. Mfen ne Obansam te mo kuwure-o si-o ne fo te. Amo-ɔ peee gbaa ooo, fo de kasentij sa mo, ne fo mon yowe kokore mo gyi, haree lee san ne baa mo Antipas fo man-ɔ-ro-ɔ, fo man ne ɔ gye Obansam aye-ɔ. Antipas mo mon yore abaa-ro, ɔ kore mo gyi kasentij si bo fo mo lowi-ro. ¹⁴ Amaa aseɛ kafwee ko bo-ro ne mo e poro fo amo se, amo e gye feye boko bo fo-ro ne ba waa feye anen ne Biilam* ne ɔ de kyena-ɔ a waa-ɔ. Ɔ kaapo Mowabi Owure Biilak anen ne ɔ gye Isireelii awuye nkpe yaa bo waa ebaye-ro-ɔ. Baye-ɔ e gye feye baa wo mbo ne baa mo wee ikisi si-o, ne baa waa kakyekpa na kanyarekpa. ¹⁵ Anen de ne boko bo fo-ro ne bo gya ekpa baye ne Nikolas awuye gya se-ɔ se. ¹⁶ Kinji lee fo ebaye-ro mbeyomɔ. Fo e mon kinji lee fo ebaye-ro feraa, mo e ba mbeyomɔ a m bo ba mo kepan ne ki te mo kan-ro-ɔ bo ko anen a asese-ɔ.

¹⁷ Amose-ɔ okemaa ne o de esebɔ-ɔ, o nu anen ne Wuribware a kufwiije-o e tawe o gywii asoree asunoo a awuye-o. Okemaa ne ɔ ko a o gyi Obansam se-ɔ, mo e sa mo bodobodo ne ɔ lee soso, ne ba tee e ‘Ntet-nee’, ne mo a taa bo kweero-ɔ, na ɔ wo. M bee mo e sa mo kibu fufuri ne mo a kyoree mo kenyaare popwee bo dɔnɔ se-ɔ, ne oko mon nyi kenyaare amo, amo mo ne ɔ nya anen a kibu amo-ɔ wore-ɔ.”

Aseɛ ne Yeessuu ye Yohanee kyoree bo kyonwe Tiyatira man-no asoree awuye-o

¹⁸ Ne Yeessuu ye n kyoree aseɛ mo bo kyonwe fo ne fo gye kabɔɔ ne fo e deere Tiyatira man-no asoree awuye si-o feye,

“Nu aseɛ ne mo e tawe mo i gywii fo-ɔ. Mo e gye Wuribware mo gyi-o. Mo akato-ro du feye deekpa agyabren-o, ne mo ayaapapaa e tore se feye kayowaa ne baa kpiine kamɔ-ɔ. ¹⁹ N nyi itimaa suyo ne fo a waa-ɔ, na kekpa ne fo e kpa Wuribware na fo abee ko Kristoo awuye-o, na anen ne fo a kore mo gyi lowe-ɔ, na anen ne fo a kya fo abee ko Kristoo awuye-ro-o, na anen ne fo a nyite gyi aworefɔ-ɔ. N nyi feye fo e waa ato fo kyɔ kegyenkpe-ɔ.

²⁰ Amaa n de fo aseɛ ko, amo e gye feye fo e sa kye ko ne ɔ tee mo eyee feye Wuribware a akyaame-ɔ oko, ne ba tee mo e Yesebel-ɔ* kpa feye ɔ kaapo mo asese-ɔ ekpa baye, na o kyurowi bamo yaa bo waa kakyekpa na kanyarekpa-ro, na kowo mbo ne baa mo wee ikisi si-o. ²¹ Mo a sa mo san feye ɔ bo nu mo eyee lee kanyarekpa na ebaye ne i tii si-o si, amaa ɔ mon benhaa mo. ²² Amose-ɔ mo e twe mo a m bo da mo mpaa se, na o di mo se gyi aworefɔ bweetɔ. Na bamo ne bamo aa mo a di kpa abee-ɔ e mon nu bamo eyee, na bo kinji lee bamo ebaye-ro, na bo kine mo, mo i gyiiri bamo kesebɔ bweetɔ. ²³ Mo e mo mo gyi-ana peee. Mfaanee ne mo i yii asoree peee agyi ne mo e kyoree mo e kyonwe-ɔ se feye mo e gye oko ne ɔ taare a o nu ketɔ kemaa, ne o nyi okemaa mfere na ketɔ ne ɔ kpa-ɔ, ne mo e ba okemaa awaase a m bo ka mo koka. ²⁴⁻²⁵ Amaa mone ne mone a san ne mone bo Tiyatira man-no-ɔ feraa, mone mon gya

* **2:14** Anyare kekare 22. * **2:20** 2 Awure 9.30-37.

ɔkyee bɔye amo ebɔye atɔ kekaapo mɔ se, mone feraa mone mon nyi ketɔ ne boko e tee
 ε Ɖbɔnsam a akweerɔsen dabe-ɔ. Mɔ e tɔwe mɔ i gywii mone feye ma lee taa kekponɛ
 kɔ a m bɔ dɔnɔ mone se, amo mon kra ketɔ ne mone de-o-ro kenken bɔ fɔ san ne mɔ
 e ba-ɔ.

²⁶⁻²⁷ Ɖkɛmaa ne ɔ kɔ a o gyi Ɖbɔnsam se-ɔ, ne ɔ kya se a ɔ waa ketɔ ne mɔ e kpa-ɔ ya
 bɔ fɔ kee-ɔ, mɔ e sa mɔ keyaalen ne mɔ a nya lee n se ase-ɔ deε kɔkɔ,

‘na o gyi eman eman se keyaalen
 na ɔ bɔ gyiiri emɔ awuye kesebɔ
 bɔ bwee bamɔ waa kyikpuri kyikpuri kyikpuri,
 feye ɔkɔ a da kalɔ bwee-ro-o.’*

²⁸ Na m beε sa mɔ kekyee-e-kpa-agyi ne ba tee feye Ɖtore-ɔ. ²⁹ Amose-ɔ ɔkɛmaa ne
 o de eseɔ-ɔ, o nu anen ne Wuribware a kufwiije-o e tɔwe o gywii asoreε asunoo a
 awuye-o.”

3

Aseɛ ne Yeesuu ye Yohanee kyoreε bɔ kyonwe Saridis man-nɔ asoreε awuye-o

¹ Ne Yeesuu ye n kyoreε bɔ kyonwe fɔ ne fɔ gye kabɔɔ ne fɔ e deere Saridis man-nɔ
 asoreε awuye si-o feye,

“Nu aseɛ ne mɔ e tɔwe mɔ i gywii fɔ-ɔ. Mɔ e gye mɔ ne o de Wuribware a kufwiije
 timaa-o na mɔ akatɔ asunoo-o, ne mɔ e gye mɔ ne o de akyee-e-kpa-agyi asunoo-o mɔ
 kesareε-rɔ-ɔ. N nyi ketɔ ne fɔ a waa-ɔ. Fɔ de kenye feye fɔ de nkpa, amaa mɔ e tɔwe
 feye fɔ du ne feye fɔ a wu-o. ² Amose se-ɔ kyinji, na fɔ sa a fɔ kɔkɔregyi-o waa len, na
 ke ma nya lowe. A lee feye mɔ a nyi feye ketɔ ne fɔ a waa-ɔ mon tee baare Wuribware
 ase. ³ Anen se-ɔ, nyinji ketɔ ne baa kaapo fɔ na ketɔ ne fɔ a nu-o si gya amo se, na fɔ
 nu fɔ eyee. Fɔ e mon kyinji kyena feraa, mɔ i fu-ro a m ba feye oyu a ba kanye-o, na
 fɔ mon nyi nsan ne mɔ e ba-ɔ.

⁴ Amaa aseε kafweε kɔ bɔ fɔ man-nɔ, ne bɔ mon de iyisi, amose se-ɔ mɔ e sa bamɔ
 atɔ bunse fufuri, na mɔ aa bamɔ nare, a lee feye baa fɔ anen kowaa. ⁵ Ɖkɛmaa ne ɔ kɔ
 a o gyi Ɖbɔnsam se-ɔ, mɔ e sa mɔ atɔ bunse fufuri a o bun, ne ma kpeε mɔ kenye a
 n lee wɔre ne mɔ a kyoreε bamɔ ne bɔ de nkpa na kukyure ne a mon de kee-ɔ anyare
 waa-rɔ-ɔ-rɔ.* Na n taa mɔ bɔ kaapo n se Wuribware na mɔ mbɔɔ-ɔ feye ɔ gye mɔ sese.

⁶ Amose-ɔ ɔkɛmaa ne o de eseɔ-ɔ, o nu anen ne Wuribware a kufwiije-o e tɔwe o
 gywii asoreε asunoo a awuye-o.”

Aseɛ ne Yeesuu ye Yohanee kyoreε bɔ kyonwe Filadelfeya asoreε awuye-o

⁷ Ne Yeesuu ye n kyoreε bɔ kyonwe fɔ ne fɔ gye kabɔɔ ne fɔ e deere Filadelfeya asoreε
 awuye si-o, feye,

“Nu aseɛ ne n de mɔ e baa fɔ-ɔ. Mɔ e gye ɔkɔ ne mɔ kenye bɔ dwii-o, ɔkɔ ne ɔ gye
 kasentij wuye-o. Mɔ e gye ɔkɔ ne o de Yudaa awuye ɔdedaapo dabe Owure Deefid
 a safowa-ɔ.* Mɔ ya taye pone-ɔ, ɔkɔ maa taare a o tii, ne mɔ ya tii, ɔkɔ maa taare a
 ɔ taye. ⁸ Kee ε, mɔ a taye pone-ɔ sa fɔ a fɔ lweero borɔ kyon, na ɔkɔ ma taare a o tii.
 Hareε gbaa fɔ a de keyaalen kafweε-ɔ, n nyi atɔ timaa ne fɔ e waa-ɔ. N nyi feye fɔ a
 gya mɔ kanɔ se, ne fɔ a kya se fɔ e kɔre mɔ fɔ i gyi, ne fɔ mon kine aseε kigyii feye fɔ
 gye Kristoonyi. ⁹ Mɔ a nyi feye Yudaa awuye kɔ bɔ fɔ man-ɔ-rɔ, ne bɔ yere bɔ kye fɔ.
 Amaa bɔ mon gye Yudaa awuye kasentij, a lee feye bɔ gya Ɖbɔnsam a ekpa-ɔ se. Nu

* **2:26-27** Kilij 2.9 (LXX). * **3:5** Kelee Igyipiti 32.32. * **3:7** Isaya 22.22.

feyε mo e sa a bo bo gyɔŋŋɔ fo ayaa-ro, na bo bunŋi nnɔ laman-nɔ tɔwe feyε baa waa fo bɔye, na fo ne mo e kpa asen. ¹⁰ Fo a gya mo kanɔ se feyε mo a tɔwe feyε fo nyite gyi awɔrefɔɔ-ɔ se-ɔ, mo-ɔ mo i kuŋ fo a n lee kɔkyorɔkee ne ke e ba kaye-ro asese peee se toŋ kema-ɔ.

¹¹ Mo e ba mbeyɔmɔ, amose se-ɔ kra ketɔ ne fo de-o-ro kenken, na ɔko ma nya kuŋ fo a fo paŋ kenya fo kuwurepa-ɔ. ¹² Okema ne ɔ kɔ a o gyi ɔbɔnsam se-ɔ, mo e taa mɔ a ŋ yaa Wuribware sunkpa ne ɔ bo soso-ɔ, na ɔ ma lee lee mfeŋ daa. Mfeŋ-ɔ, o kii nee feyε kebentiŋ ne ke yere ntintiŋ ke e leŋ mo sunkpa a potoo-o.* Mo e kyoreε Wuribware kenyare na Wuribware a maŋ-ɔ kenyare a m bo dɔŋŋɔ mɔ se. Maŋ mɔ ne ba tee ε Yerɔsalɛm ne ɔ lee Wuribware ase soso mfeŋ a ɔ ba kaase mfee-ɔ. Na m bee kyoreε mo fɔŋfɔŋ kenyare popweε bo dɔŋŋɔ mɔ se. ¹³ Amose-ɔ okema ne o de esebɔ-ɔ, o nu aneŋ ne Wuribware a kufwiŋe-o e tɔwe o gywii asɔree asunoo a awuye-o.”

Asen ne Yeessu ye Yohanee kyoreε bo kyonwe Lodikiya asɔree awuye-o

¹⁴ Ne Yeessu ye n kyoreε asen mɔ bo kyonwe fo ne fo gye kabɔɔ ne fo e deere Lodikiya asɔree awuye si-o feyε,

“Nu asen ne n de mo e baa fo-ɔ. Mo anyare e gye ‘Amɛye’ na ‘Kasentiŋ wuye’ na ‘ɔko ne kufu moŋ de mɔ feyε ɔ tɔwe kasentiŋ-o’. Mo se ne Wuribware a borɔ twee ketɔ kema. ¹⁵ Ŋ nyi fo awaase. Ne mo a ŋu feyε fo moŋ bo mo kebegya-ɔ beee ɔko a kebegya-ɔ. Mo e kpa feyε fo ba mo kebegya-ɔ beee fo kine mo. ¹⁶ Fo du nee feyε nkyu ne m moŋ gye kyubogya, ne m bee m moŋ gye akyuyuri-o. Aneŋ a nkyu-o du seŋŋ, ne m maa nya a n nuu. Amose-ɔ mo i lwii mmɔ a m bo twee. ¹⁷ Fo ye fo gye atɔ wuye, ne fo de ketɔ kema ne ke e sa fo ŋkpa na alaŋfiya, fo-ɔ fo moŋ nyi feyε fo moŋ de seye, ne kitiri e gye ne ke e mɔɔ fo. Ne fo gye tenapo, ne fo naa ketebɔŋburon. ¹⁸ Mo e tɔwe mo i gywii fo feyε fo sɔɔ atanne pipee ne baa ŋerawe deekpa-ro lee amo iyisi-o lee mo ase. Fo ya waa aneŋ, fo i kii atɔ wuye kasentiŋ. Na fo sɔɔ atɔ bunse fufuri lee mo ase bun, na fo nya bo bun fo ketebɔŋburon kenare-ɔ ipeere-ro, na fo sɔɔ akatɔ kadwii timaa lee mo ase, na fo nya ŋu neeneε.

¹⁹ Mɔ ne mo e kpa mɔ asen-ɔ, mo e bera mɔ neeneε, na n gyiiri mɔ kesebɔ. Mo e tɔwe mo i gywii fo feyε fo sa a fo akatɔ pee fo kebwaresun si. Nu fo eyee, na fo kinŋi lee fo ebaye-ro. ²⁰ Mon' kee ε, ŋ yere mone pone ase mo e waa mone kafraakyee. Fo kema ne fo ya nu mo bore, ne fo ya tɔwe feyε n lweero, mɔ i lweero, na mo aa fo gyi ateese.

²¹ ɔko ne ɔ kɔ gyi ɔbɔnsam se-ɔ, mo e sa mɔ kpa na ɔ kyena mo ase, na mo aa mɔ gyi mo kuwure-o, feyε aneŋ ne mo a kɔ gyi ɔbɔnsam se-ɔ, ne n te n se Wuribware ase, ne mo aa mɔ i gyi mɔ kuwure-o. ²² Amose-ɔ okema ne o de esebɔ-ɔ, o nu aneŋ ne Wuribware a kufwiŋe-o e tɔwe o gywii asɔree asunoo a awuye-o.”

4

Soso a kebwaresun-o

¹ Amɔ-ɔ peee kamεε-ɔ, mo a bee ŋu dee-ro, na baa taye pone ko soso, ne bore ko ne o su feyε kabere, ne mo a deε nu feyε ɔ sa seŋsa gywii mo-ɔ a tɔwe feyε, “Ba soso mfee, na ŋ kaapo fo ketɔ ne ke e ba a ke bo ba-ɔ.” ² Puri amɔ-ro ne Wuribware a kufwiŋe-o a ywee mo se nya mo se keyaalen. Soso mfeŋ ne mo a ŋu kuwuregya ko na ɔko te si. ³ Mɔ akatɔ-ro e tore se nee feyε kibu pipee-o. Mo a deere kuwuregya-ɔ, ne mo a ŋu nyinkpentaliili ne o du feyε kibu bobweε-ɔ a kyan muruwaa kemo.* ⁴ Muruwaa kuwuregya-ɔ, ne mo a ŋu ŋwuregya adunyo na ana, ne abrese adunyo na ana te mmɔ se, ne bo bun atɔ fufuri na atanne pipee awurepa-ɔ. ⁵ Ne elεεεε melεε melεε na efεεεε gburi gburi gburi a lee kuwuregya amo ase ii su. Ne ifetiri isunoo ne baa kyanŋe se-ɔ yere kuwuregya-ɔ akatɔ-ro

* **3:12** 1 Awure 7.15-22. * **4:3** Isikiyel 1.26.

e yere bo sa Wuribware a kufwiinje a akato asunoo-o. ⁶ Kuwuregya-ɔ akato-ro ketɔ dabe ko da ne ke e tore se feye diki-o, ne ke bee ku du feye ɔpoɔ ne ɔ da diɲɲ-o.

Muruwaa kuwuregya-ɔ, mbo nna ko bo-ro, ne bo maa kuwuregya-ɔ, ne akato te te bamo nyowore se peee. ⁷ Mbo-ɔ-ro ɔgyenkperepo du nee feye ɔfaase-ɔ, ɔnyɔsepo-ɔ du nee feye kpennyare-ɔ, ɔsasepo-ɔ akato-ro du nee feye nyinkpase lee-o, ne ɔnasepo-ɔ du feye oluɲ dabe ne ɔ brawe abanban-no feye mo a fuwi-o. ⁸ Mbo nna mo ɔkema de abanban asiye, ne akato te te amo kame-ro na amo kamee.* Mpase na kanye peee bo maa se ba waa ilin feye,

“Bo-elen-ɔ-kyon-ɔkema-Bware!

Baye ko mon te mo se ooo!

Baye ko mon te mo se ooo!

Baye ko mon te mo se eee!*

Fo e gye ne fo mon de kelekaase,

ne fo san fo te, ne fo mon de kee.”

⁹⁻¹⁰ Mbo mo de bonyaa na anse kesa ilin kowaa bo kyoro mo ne o te kuwuregya-ɔ se, ne mo kakyena mon de kee-ɔ. San kema ne ba waa aneɲ-ɔ, abrese adunyɔ na ana-ɔ i kpuni anurii a bo sun mo ne o te kuwuregya-ɔ se, ne mo kakyena mon de kee-ɔ. Ba buɲi bamo awarepa nee bo beya kuwuregya-ɔ akato-ro, na bo towe feye,

¹¹ “Ane nyanpe Wuribware, fo a fo feye

fo nya kedabe na kenyaɲe na keyaalen,

a lee feye fo ya twee ketɔ kema,

na fo kepre se ne amo peee a ba, ne a bo-ro.”

5

Wore na kasannegyii

¹ Ne mo a ɲu mo ne o te kuwuregya-ɔ se-ɔ de wore soswee ko ne baa bo mo feye kran mo kigyisesaree-ro, ne akyoreegyii doɲ mo abegya anyɔ peee se-ɔ. Ne baa ba ife isunoo bo ɲure ɲure si, ne baa taa kema bo mera mera akpuni ne baa da-ɔ se. ² Ne mo a ɲu Wuribware kaboo dabe ko, ne ɔ faa-ro kenken towe feye, “Nse ya fo feye ɔ tenne akpuni mo, na o buɲi wore mo-ro?” ³ Amaa ɔko mon bo sosɔ beee sweere se beee sweere kaase, ne mo e gye ne ɔ taare a o buɲi wore mo-ro deere-ro-ɔ. ⁴ Ne mo a su bweetɔ, bo lee aneɲ ne bo mon nya ɔko ne ɔ fo feye o buɲi wore mo-ro deere-ro-ɔ. ⁵ Ne abrese-ɔ ɔko a towe gywii mo feye, “Fo ma su. Kee ɔko ne ɔ fo feye ɔ tenne wore-ɔ se a akpuni asunoo ne baa bo ɲure wore-ɔ se-ɔ, na o buɲi-ro. Mo anyare e gye Yudaa-a-kasuro-a-ɔfaase-ɔ* na Owure-Deefid-mo-kenanagyi-o.* Mo e gye ne ɔ ko gyi ɔbansam se-ɔ se-ɔ, mo e gye ne o buɲi wore-ɔ-ro.”

⁶ Mo a bee deere kuwuregya ne mbo nna-ɔ na abrese-ɔ a muruwaa-o, ne mo a ɲu kasannegyii yere kemɔ nsena akato-ro.* Ne mo a ɲu alɔpane ko ne a kaapo feye baa mo mo, amaa ɔ bee ɔ kee-ɔ. O de akyore asunoo na akato asunoo ne a yere bo sa Wuribware a kufwiinje a akato asunoo ne a kee ketɔ kema ne ke e waa kaye mo-ro-ɔ. ⁷ Ne kasannegyii-o a ya kore wore-ɔ lee mo ne o te kuwuregya-ɔ se-ɔ kigyisesaree-ro. ⁸ Kasannegyii-o a waa aneɲ-ɔ, ne mbo nna-ɔ na abrese adunyɔ na ana-ɔ a kpuni anurii kamɔ ayaa-ro. Bamɔ ɔkema de ikwan gyi na atanne pipee kakyansegyii ne nyonku a bo ro kamɔ kakema-ɔ. Nyonku mo yere bo sa Wuribware asesε kebwarekore. ⁹ Ne baa waa kilin popwee bo sa kasannegyii-o feye,

* 4:8 Isikiyel 1.6-11.

* 4:8 Isaya 6.3.

* 5:5 Kelekaase 49.9.

* 5:5 Isaya 11.1, 10.

* 5:6 Kelee Igyipiti

12.2, 6.

“Fò a fò feyε fò taa wore-ɔ,
 na fò tenne tenne akpuni-o,
 a lee feyε fò e gye kasannegyii ne baa mɔɔ-ɔ,
 ne fò a ba fò mbogya ne η ya wee sweere-ɔ
 bo kɔɔre asese bweeto na bo nya bamo eyee,
 na bo kii Wuribware asese.
 Anen a asese-ɔ a lee kasuro kemaa-rɔ
 na man kemaa-rɔ na kade kemaa se,
 ne ba sa esensa kemaa-ɔ.
 10 Ne fò a sa bamo kedabe feyε awure,
 ne fò a sa ne baa kii alɔnɔpɔ
 ne ba sun Wuribware-ɔ,
 na bo gyi kuwure sweere se mfenj.”

11 Ne mo a bee deere, ne mo a nu Wuribware mbɔ nkpen nkpen na akpen du akpen du si.* Na bo yere muruwaa kuwuregya-ɔ, bamo aa mbɔ nna-ɔ na abrese-ɔ. 12 Na ba waa ilin kenken feyε,

“Kasannegyii ne baa mɔɔ-ɔ a fò feyε
 ɔ nya keyaalen na kapoteε
 na kanyiasen na elen
 na bonyaa na wuraa na nkyoro.”

13 Ne mo a nu keto kemaa ne Wuribware a twee, ne ke bo sosɔ-ɔ na sweere se-ɔ na sweere kaase-ɔ na ɔpoo-rɔ-ɔ e waa ilin feyε,

“Fò ne fò te kuwuregya-ɔ se-ɔ na fò, kasannegyii-o,
 monε a fò feyε mon' nya nkyoro na bonyaa
 na wuraa na keyaalen den bo yo nsu pεεε.”

14 Ne mbɔ nna-ɔ a kɔɔre se feyε, “Ameye!” Ne abrese-ɔ a kpuni anurii sun mɔ ne o te kuwuregya-ɔ se-ɔ na kasannegyii-o mpepeyo.

6

Keto ne kaa waa san ne kasannegyii-o a tenne akpuni asunoo-o-ro asiye-o-ro-o

1 Ne mo a ηu kasannegyii-o a ten kikipuni ne ke gye nkpeε akpuni asunoo-o-ro-o, ne mo a nu feyε mbɔ nna-ɔ ɔko a su feyε bware a su-ro-o tɔwe feyε, “Ba!” 2 Ne mo a deere, ne mo a ηu kpana fufuri ko a bo yere. Mɔ ɔdeepo-ɔ de keto, ne baa sa mɔ kuwurepa na o buj. Ne ɔ de kpana-ɔ feyε ɔnaapo-ɔ, na ɔ ya ko gyi mɔ adon se.*

3 Ne kasannegyii-o a ten kikipuni nyɔsepo-ɔ-rɔ. Ne mo a nu kabɔ nyɔsepo-ɔ a tɔwe feyε, “Ba!” 4 Ne kpana ko a bee lee ba. ɔ gye opipee nee. Ne baa sa mɔ ɔdeepo-ɔ keyaalen a ɔ baa kenaa sweere-ɔ se, na asese nya mɔ abεε. Baa sa mɔ kpana dabe a ɔ bo ko.

5 Ne kasannegyii-o a ten kikipuni sasapo-ɔ-rɔ. Ne mo a nu kabɔ sasapo-ɔ a tɔwe feyε, “Ba!” Ne mo a deere, ne mo a ηu kpana gyigyii ko. Kpana amo ɔdeepo de nsanya mɔ kesareε-rɔ. 6 Ne mo a nu bore ko a lee mbɔ nna-ɔ nsena tɔwe feyε, “Mon' sa a abwaye na yaabraa kenya waa len, na amo yawo waa len. Amaa monε ma nyera mfɔ ayii na bobε ayii ne bo de amo agyi ba waa nta-ɔ.”

7 Ne kasannegyii-o a ten kikipuni nasepo-ɔ-rɔ. Ne mo a nu kabɔ nasepo-ɔ a tɔwe feyε, “Ba!” 8 Ne mo a deere, ne mo a ηu kpana ko ne mɔ kayoware du feyε kyaase mfɔ-ɔ. Kpana

* 5:11 Daniyel 7.10. * 6:2 Sakariya 1.8; 6.2.

amo a ɔdeɛpo-ɔ kenyaɛ e gye “Lowi.” Ne ɔko ne ba tee mɔ ε “Akyeɲaɲpo-rɔ”-ɔ gya mɔ se. Ne baa ke sweere-ɔ-rɔ ntun nna, ne baa sa bamo katun koɲko se keyaalen feye bo ba kepaɲ na akon na alɔgyi na mbo kpenɛ bo mɔɔ mfen a asese-ɔ.

⁹ Ne kasannegyii-o a beɛ teɲ kikipuni nuusepo-ɔ-rɔ. Ne mo a ɲu feye asese ne baa mɔɔ bo lee aneɲ ne baa tɔwe abwareseɲ-ɔ se, ne bo moɲ kiɲɲi kebwaresun kameɛ-ɔ ekra bo lɔɲɔkpa ne ɔ bo Wuribware akato-rɔ soso mfen-ɔ kaase. ¹⁰ Ne baa fɛɛ-rɔ kenken feye, “O Nyanpe Wuribware na Boye-ko-moɲ-te-mɔ-se-na-kasenɲtiɲ-Bware, nsaɲ mo ne fo i gyi asese ne bo te sweere mɔ se-ɔ asen, na fo bu bamo kepa, na fo gyiiri bamo kesebɔ bo lee aneɲ ne baa mɔɔ ane-ɔ se?” ¹¹ Ne baa sa bamo ɔkɛmaa kyefuri kaare, ne baa tɔwe gywii bamo feye, “Saɲ ko e ba a ɔ bo ba mbeyomɔ, ne asese pɛɛɛ ne ba ba a bo bo mɔɔ feye aneɲ ne baa mɔɔ mone-ɔ, ba mɔɔ bamo a bo lowe, amose-ɔ mon' nya kanyite bo fo saɲ amo.”

¹² Ne mo a ɲu kasannegyii-o a teɲ kikipuni siyese-ɔ-rɔ, ne sweere a lenkpaɲ kenken, ne kyɔwe a kii kigyigyii tun tun tun, ne oferi a kyurowi kii opipee kɔɔ feye mbogya-ɔ.* ¹³ Ne akyee-e-kpa-agyi a maye lee soso lee daye sweere se potoo potoo potoo, feye afwii dabe ko a kya, ne ayii agyi bunbun a lee daye-rɔ-ɔ. ¹⁴ Ne soso a bo feye bamo a bo kraɲ-ɔ, ne kebee kɛmaa na kwii kɛmaa a lee amo yereka.*

¹⁵ Mfen-ɔ ne kaye mɔ-rɔ a awure na agyenkpɛɛpo na anaapo abrese na ato awuye na ayaalenpo na anya na agyi na asese-ɔ pɛɛɛ a sere ya kweero ebɔ-rɔ na afore ne a da abee-rɔ-ɔ kaase. ¹⁶ Ne ba fɛɛ-rɔ ba tee ba kyonwe abee na afore feye, “Mon' lee da ane se, na mon' taa ane bo kweero mɔ ne o te kuwuregya-ɔ se-ɔ se na kasannegyii a kadunfwii-o si.* ¹⁷ Bamo kadunfwii ne ka ba kufu-o kake a fo-ɔ, nse e gye ne ɔ taare a o kun bamo?”

7

Isireelii awuye ɲkpeɲ kelafa na aduna na ana

¹ Amo-ɔ kameɛ-ɔ ne mo a ɲu Wuribware mbɔɔ nna a yere kaye apore ana-ɔ se, ne baa kra kaye mɔ-rɔ a afwii-o pɛɛɛ, na a ma nya kyaare sweere se na ɔpo se na kiyii kɛmaa se. ² Ne mo a ɲu Wuribware kabɔɔ ko a lee kyɔwe leekpa ɔ ba, na o de Wuribware ne mɔ wɔre dooo i de ɲkpa-ɔ yireensa ne ɔ ba a bo kyaɲ Wuribware asese nkyanee-ɔ. Ne ɔ tee kenken bo kyonwe mbɔɔ nna ne Wuribware a sa bamo keyaalen feye bo nyera sweere-ɔ na ɔpo-ɔ. ³ Ne kabɔɔ amo ye, “Mone ma nyera sweere na ɔpo na ayii bo fo saɲ ne ane a kyaɲ Wuribware asese nsekpeɛnɔ se nkyanee-ɔ.” ⁴ Ne baa tɔwe asese ne baa kyaɲ bamo nsekpeɛnɔ-ɔ kanɔ gywii mo. Bo ye bo bo ɲkpeɲ kelafa na aduna na ana lee Isireelii awuye a nsuro-o pɛɛɛ. ⁵⁻⁸ Kasuro kɛmaa de asese ɲkpeɲ kudu ɲnyɔ, ne baa kyaɲ bamo nsekpeɛnɔ se nkyanee. Nsuro amo bo kudu ɲnyɔ, ne bamo anyare e gye Yudaa na Rubiɲ na Gad na Asere na Nafatalii na Manasee na Simeyɔɲ na Lewii na Isakaa na Saburoɲ na Yosef na Benyamɲ.

Asese bweetɔ bweetɔ ne ɔko maa taare a o ɲu bamo kanɔ-ɔ

⁹ Amo-ɔ kameɛ-rɔ, a moɲ kyee, ne mo a ɲu asese bweetɔ bweetɔ Wuribware se. ɔko maa taare a o ɲu bamo kanɔ. Ne baa lee kasuro kɛmaa-rɔ na maɲ kɛmaa-rɔ na kade kɛmaa se, ne ba sa esensa kɛmaa, na bo yere kuwuregya-ɔ na kasannegyii-o akato-rɔ bo bun bun kyefuri ekaare, ne bo de de kaben aferaa bamo asaree-rɔ. ¹⁰ Ne baa fɛɛ-rɔ kenken feye,

“Ane nyanpe Wuribware ne o te kuwuregya-ɔ se-ɔ
na kasannegyii-o e gye ne baa morowe ane.”

¹¹ Na Wuribware mbɔɔ pɛɛɛ yere muruwaa kuwuregya-ɔ na abrese-ɔ na mbo nna-ɔ. Ne baa kpuni anurii kuwuregya-ɔ akato-rɔ sun Wuribware. ¹² Ne baa tɔwe feye,

* **6:12** Yowel 2.30-31; Isaya 13.10. * **6:14** Isaya 34.4. * **6:16** Hoseya 10.8.

“Ameye. Nkyoro na wuraa na kanyiasen
na anse na bonjaa na keyaalen gye
ane nyanpe Wuribware lee nee nsu peee. Ameye.”

13 Ne abrese-ɔ ɔko a bise mo feye, “Asese mo ne bo bun kyefuri ekaare, ne bo yere kuwuregya-ɔ akato-ro-ɔ, mfene ne baa lee?”

14 Ne η ye “Mon nyi. Fo e gye ne fo nyi.”

Ne ɔ tawe gywii mo feye, “Bamo e gye asese ne baa kperi Yeesuu si gyi aworefɔɔ bweeto, ne bamo abaa-ro mon yore, ne baa ba kasannegyii-o mbogya bo fwee bamo ekaare, ne e ya fwiiri pareparepare.

15 Amose se-ɔ ne bo yere Wuribware a kuwuregya-ɔ akato-ro mo soso a sunkpa-ɔ mfen, ba sun mo mpase na kanye, na bo ma yowe daa. Mo ne o te kuwuregya-ɔ se-ɔ e kyena bamo ase, na o kun bamo, na bo ma gyi aworefɔɔ.

16 Akon maa lee nya bamo. Burufo maa lee nya bamo. Kyowe maa lee da bamo, na ɔ kywee bamo ayaa-ro.

17 A lee feye kasannegyii ne ɔ yere kuwuregya-ɔ nsena akato-ro-ɔ e gye ne oo kii bamo odeeresepe, na ɔ kpa bamo yaa atiribu ne amo-ro a nkyu-o maa lowe-ɔ ase, na bo ya nuu.* Na Wuribware kpee bamo akyukyu peee.”*

8

Keto ne kaa waa san ne kasannegyii-o a ten kikipuni lalalowe-ɔ-ro-ɔ

1 Kasannegyii-o a ten kikipuni sunoosopo-ɔ-ro, ne soso a waa dinη dɔnhweree kebegya.

2 Ne mo a ηu Wuribware mbɔɔ nsunoo ne bo yere mo akato-ro-ɔ, ne baa sa bamo okemaa kabere.

3 Kabɔɔ ko ne o de atanne pipee kakyansegyii-o a bo yere atanne pipee lɔηɔkpa ko a ɔ bo kywee nyonku-o. Lɔηɔkpa mo yere kuwuregya-ɔ akato-ro. Ne baa sa mo nyonku bweeto. Ne ɔ taa bo waa mo kakyansegyii-o-ro feye ɔ bo tii kebwarekore ne Wuribware asese e kore mo-ɔ se. Ne ɔ taa kakyansegyii-o bo dɔηηɔ lɔηɔkpa-ɔ se.

4 Ne ηkee Wuribware kabɔɔ-ɔ a yere Wuribware akato-ro na o de kakyansegyii-o mo kesaree-ro, ne nyonku ebɔre na Wuribware asese a kebwarekore-ɔ e ya Wuribware ase. 5 Ne Wuribware kabɔɔ-ɔ a taa kakyansegyii-o, ne ɔ ηwee deekpa lee lɔηɔkpa-ɔ bo waa-ro, ne ɔ twee bo kyonwe sweere se. Ne bware a su-ro gburi gburi gburi, ne elɛɛɛ a gyi melɛɛ melɛɛ melɛɛ, ne sweere a lenkpan kpuη kpuη kpuη.

Keto ne kaa waa san ne Wuribware a mbɔɔ nsunoo-o a fore bamo mbere-ɔ

6 Ne Wuribware a mbɔɔ nsunoo amo ne bamo okemaa de kabere-ɔ a waa siraa feye bo fore. 7 Kabɔɔ gyenkreese-ɔ a fore mo kamo-ɔ, ne anyinkpenkyukuriigy na deekpa na mbogya a lee soso wee sweere se. Fo ya ke sweere-ɔ ntun nsa, mo katun konko ayii na efa a kywee fuuu.

8 Ne kabɔɔ nyosopo-ɔ a fore mo kabere-ɔ. Ne ato ko ne a du feye kebee dabe ko ne deekpa e kywee kemo-ɔ a lee da ɔpoo-ro tukum. Ne fo ya ke ɔpoo-ro ntun nsa, mo katun konko a kii mbogya, 9 ne mo katun konko amo a ηkingyi-o na mbo-ɔ a wu, ne mo katun konko amo a ekoree-ɔ a mwiire.

* 7:17 Yeremeya 2.13. * 7:17 Isaya 25.8.

¹⁰ Ne kaboo sasepo-ɔ a fore mɔ kabere-ɔ. Ne kekyee-e-kpa-agyi dabe ko ne ku du feye pɔɔrɔɔ-ɔ a kywee bo lee da sweere se. Ne fo ya ke kaye-ro ebon na atiribu peee-ro ntun nsa, ¹¹ amo katun konko nkyu a waa preepree. Ne asese ne baa nuu nkyu amo-ɔ bweeto a wu. Kekyee-e-kpa-agyi amo kenyare e gye “Preepree.”

¹² Ne kaboo nasepo-ɔ a fore mɔ kabere-ɔ. Ne oko ne mon nu mɔ-ɔ a da kyowe na kiferi na akyee-e-kpa-agyi. Ne fo ya ke kyowe-ro ntun nsa na kiferi-ro ntun nsa na akyee-e-kpa-agyi-ro ntun nsa, amo kekema katun konko a da kibugyii turum. Ne fo ya ke mpase-ro ntun nsa, mmɔ katun konko mon de kelanherɔ. Ne fo ya ke kanye-ro ntun nsa, kamɔ katun konko-ro kiferi na akyee-e-kpa-agyi mon lee.

¹³ Ne mo a deere, ne mo a nu kabogyii ko ne oo lee olun dabe dabe-ɔ, ne o fuwi awore-ro, na o su kenken feye, “A waa len bweeto a a sa kaye-ro asese, san ne Wuribware a mboo nsunoo-o-ro nsa ne baa san-ɔ e fore bamo mbere-ɔ.”

9

¹ Ne Wuribware a kaboo nuusepo-ɔ a fore mɔ kabere-ɔ. Ne mo a nu kekyee-e-kpa-agyi ko, na kaa lee soso bo lee da sweere. Ne baa sa kemɔ kemaɗan loorisɛ a safowa-ɔ. ² Ne oo taye kemaɗan amo kanɔ a pone-ɔ, ne ebɔreɛ a lee kemɔ-ro feye kedekpreetekii a ebɔreɛ-ɔ. Ne ebɔreɛ-ɔ a bun kyowe na awore se sa ne kibugyii a da. ³ Ne akyankyanka a lee ebɔreɛ-ɔ-ro ba sweere se, ne baa sa bamo kebwee feye agyapureepu-o. ⁴ Ne baa towe gywii bamo feye bo ma kan tenne efa na ayii na keferaagyi kema. Amaa baa sa bamo kpa feye bo dunwi sweere se a asese ne bo mon de Wuribware a nkyanee-ɔ bamo nsɛkpeɛnɔ-ɔ. ⁵ Bo mon sa bamo kpa feye bo maa asese, amaa bo dee dunwi bamo aneɗ-aaa aferi anuu. Akyankyanka amo ya dun fo, a bo gya nee feye gyapureepu-o. ⁶ Aferi anuu, ne akyankyanka amo maa se ba dunwi bamo-ɔ, ba buwi a bo kpa lowi, bamo-ɔ bo maa nya. Ba kpa feye bo wu, bamo-ɔ bo maa wu, amaa lowi e lee bamo ase.

⁷ Akyankyanka-ɔ du nee feye ekpana ne baa waa siraa a bo yaa kenaa-ro-ɔ. Bamɔ anu si de ato ko ne a du feye atanne pipee awurepa-ɔ, ne bamɔ akato-ro du feye asese lee-o. ⁸ Bamɔ ipwii du nee feye akyee lee-o, ne bamɔ abwanɔ du feye ofaase lee-o. ⁹ Ne bo de kekyanse ekaare ne bo de ba kun bamo akan-nɔ kenaa-ro-ɔ. Ne bamɔ abanban mɔ i su nee feye ekpana bweeto a gyiiri itireelaa ne bo de bo naa kenaa-ro. ¹⁰ Bo de nte ne bo de ba dunwi feye agyapureepu-o. Ne bo de kpa feye bo dee dunwi asese aneɗ-aaa aferi anuu. ¹¹ Bo de owure ne o deere bamo se-ɔ. O deɛ o gye Wuribware a mboo-ɔ oko nee, ne oo waa boye. Ne mbeyomɔ mɔ e gye ne o deere kemaɗan loorisɛ-ɔ se. Heebrii senja-ro mɔ kenyare e gye Abadɔn, ne Griiki senja-ro mɔ e gye Apoliyɔn, kaase e kaapo feye Onyerapo.

¹² To, afuto gyɛnkpeɛɛɛ a kyon. Anyo mɔ bo akato-ro a ba.

¹³ Ne kaboo siyese-ɔ a fore mɔ kabere-ɔ. Ne mo a nu bore ko a su lee atanne pipee lonkpa ne o yere Wuribware akato-ro-ɔ a apore ana-ɔ-ro. ¹⁴ Ne bore amo a towe gywii kaboo siyese ne o de kabere-ɔ feye, “Sanne Wuribware a mboo nna ne baa nure bamo Yufraatis bon keɛ-ɔ.” ¹⁵ Ne baa sanne mboo nna amo ne baa nure bamo-ɔ. Baa waa siraa sa bamo dɔnhwereɛ mɔ deɛ na kake mɔ deɛ na kiferi mɔ deɛ na kasu mɔ deɛ-ɔ na bo maa asese bweeto. Fo ya ke kaye-ro asese-ro ntun nsa, mboo amo e maa katun konko. ¹⁶ Ne baa towe anaapo ne bo te te ekpana se-ɔ kanɔ gywii mo, bo bo akpenkeɛ alafa anyo.

¹⁷ Ekpana na bamo adeepo ne mo a nu-o de kekyanse ekaare ne bo de ba kun bamo akan-nɔ kenaa-ro, ne e ya pee feye deekpa-ɔ, ne e bee i du agyigyii feye ebɔreɛ-ɔ, ne e bee i du kakaduro feye kafirewuta-o. Ne ekpana-ɔ anu du feye afaase anu-o. Ne deekpa na ebɔreɛ na kafirewuta e lee bamo nnɔ-ro. ¹⁸ Ne deekpa na ebɔreɛ na kafirewuta ne aa lee bamo nnɔ-ro-ɔ a maa asese bweeto bweeto. Fo ya ke kaye-ro asese-ro ntun nsa, bamo katun konko a wu. ¹⁹ Ekpana-ɔ elen peee bo bamo nnɔ-ro nee na bamo nte-ro. Ne awo anu te bamo nte-o si, ne a taare a a dunwi asese.

²⁰ Ne sēsē dimaadi ne baa san, ne atō mō mōṅ mōō bamō-ḡ, bō san bō mōṅ nu bamō eyēē kiṅṅi lēē bamō ebōyē-rō. A kaapo nēē feyē bō mōṅ yōwē kusunḡ Ḑbānsam na ikisi ne baa ba atanne pipee na afufuri, na kayōwaa na kefore na kiyii bō waa-ḡ. Anēṅ a atō mō mōṅ keē, ne a maa nu asen, ne a mōṅ naa. ²¹ Anēṅ a asēsē-ḡ mōṅ nu bamō eyēē a bō yōwē asēsē kemōō, na bamō kakpe na asibenḡsen, na bamō kakyēekpa na kanyarēkpa kōwaa, na bamō kayu.

10

Wuribware kabōō na wōrē kagyinyii ne o de-o asen

¹ Ne mō a beē ṅu Wuribware kabōō dabe kō a lēē soso ḡ ba kaasē, na kōwōrē a muruwaa mō, na nyiṅkpenḡtaliilii bō mō kunu si, ne mō akatō-rō du feyē kyōwē-ḡ, ne mō ayaa du feyē deekpa agyabren-o. ² Ne oo bunḡi wōrē bōōsē kagyinyii kō ne o de mō kesareē-rō-ḡ-rō. Ne ḡ ba mō kigyiseyaa bō yera ḡpōō sē, ne ḡ ba mō kebenayaa-ḡ bō yera sweere sē. ³ Ne ḡ faa-rō kenken feyē ḡfaasē a su-o. Mō a faa-rō kamēē-rō-ḡ, ne bware a su-ro gburi gburi iluwi isunoo bō kōōrē mō sē. ⁴ Bware a su-ro lowē-ḡ, ne mō e kpa a n kyōrē ketō ne bware amō a tōwē-ḡ. Amaa ne mō a nu bōrē kō a lēē soso tōwē feyē, “Ketō ne bware amō a tōwē iluwi isunoo-o, fō ma kaṅ lee kemō tōwē kawu, fō ma kyōrē bō beya.”

⁵ Ne Wuribware kabōō ne mō a ṅu na ḡ yere ḡpōō sē, ne ḡ beē ḡ yere sweere sē-ḡ a yase mō kigyisesareē bō kyō soso. ⁶ Ne ḡ waa Wuribware etan feyē, a maa kyee, Wuribware e sa a ketō kemaa gye kēē. Ne ḡ ye, “N de Wuribware ne mō kakyena mōṅ de kēē, ne ḡ twēē soso na ketō kemaa ne ke bō mfen-ḡ na sweere na ketō kemaa ne ke bō mō sē-ḡ na ḡpōō na ketō kemaa ne ke bō mō-rō-ḡ kenya rē mō e waa etan feyē, a maa kyee, Wuribware e sa a ketō kemaa gye kēē. ⁷ Amaa Wuribware kabōō sunoosēpō-ḡ ya fore mō kabere-ḡ, Wuribware e waa ketō ne ḡ kra feyē ḡ waa, ne mbeyōmō aa kweerō-ḡ, feyē anēṅ ne ḡ kyō tōwē gywii mō ayaafōr, ne bō gye mō akyaamēē ne baa dēē kyena-ḡ.”

⁸ Ne bōrē ne mō a dēē nu feyē oo su lēē soso-ḡ a tōwē gywii mō feyē, “Ya kōōrē wōrē lēē Wuribware kabōō ne ḡ yere ḡpōō sē, ne ḡ beē ḡ yere sweere sē-ḡ kesareē-rō.”

⁹ Ne mō a yō Wuribware kabōō-ḡ ase ya tōwē gywii mō feyē ḡ taa wōrē kagyinyii-o sa mō. Ne ḡ ye, “Kōōrē na fō wō. Wōrē mō asen bō kōnē feyē gyabweēkyu-o, amaa fō ya nu amō kaasē, a waa fō preepree.”* ¹⁰ Mō a kōōrē wōrē amō mō e wō-ḡ, ne aa waa mō kanō-rō kōnē kōnē feyē gyabweēkyu-o. Amaa mō a deṅ wō lowē-ḡ, ne aa waa mō kame-ro preepree. ¹¹ Ne baa tōwē gywii mō feyē, “Aa beē fō feyē fō tōwē ketō ne Wuribware a lee bō kaapo fō feyē ke e waa asēsē ne baa lee kasuro kemaa-rō na kadē kemaa sē, ne ba sa esenḡsa kemaa-ḡ na bamō awure.”

11

Akyaamēē anyō-ḡ

¹ Ne baa sa mō kayii ne bō de ba karē atō-ḡ. Ne baa tōwē gywii mō feyē, “Koso na fō karē Wuribware sunḡkpa na lōṅḡkpa ayaa, na fō karē bamō ne ba sunḡ Wuribware mfen-ḡ. ² Amaa fō ma kaṅ karē Wuribware sunḡkpa a kabuno gyenḡkpeēsē-ḡ ayaa, yōwē mfenḡ bō beya, a lēē feyē baa taa mfenḡ bō sa bamō ne bō maa sunḡ Wuribware-ḡ. Ba waa ketō kemaa bōyē bōyē Wuribware a maṅ-ḡ-rō aferi aduna na anyō.

³ Mō e ba mō akyaamēē anyō kō a m bō kyōṅwē mfen, na baa mare aprakēē bō ten bamō ēlaare-rō. Na bō tōwē abwaresen ṅke kakpenḡ na alafa anyō na adusiye maṅ amō-rō.” ⁴ Mfōō ayii anyō na mferitōrēē ṅnyō ne ṅ yere Kayē-rō-asēsē-peēsē-bamō-Nyanḡpe akatō-rō-ḡ yere bō sa akyaamēē anyō amō.* ⁵ Ḑdōṅ kemaa ne ḡ kpa a ḡ tōōraa bamō-ḡ, amō deekpa e lēē bamō nnō-rō ḡ kywēē mō. Mfaanēē a kpa-ḡ sē, ne ba bōrō sē a

* **10:9** Isikiyel 3.3. * **11:4** Sakariya 4.3, 11-14.

bọ bọ mọo ọkẹmaa nẹ ọ tọraa bamọ-ọ. ⁶ Saṅ nẹ ba tọwe abwaresen-ọ, bọ de elen feyε bọ tii kpa, na bware ma ba. Nẹ bọ beε bọ de elen, na bọ kyurowi ebọn-nọ nkyu pεεε bọ kii mbogya. Nẹ bọ beε bọ de elen feyε bọ baa asen kẹmaa nẹ ba kpa-ọ sweere mọ se.

⁷ Bamọ ya lowe bamọ abwaresen kotowe, kabọ kpense kọ e lee kemaṅtaṅ loorisε-ọ-rọ a ọ ba, na ọ bọ kọ Wuribware akyaamεε anyọ amọ, na o gyi bamọ se, na ọ mọo bamọ.

⁸ Na bamọ afuniṅ di maṅ dabε amọ mfeṅ nẹ baa da bamọ nyanpe Yeesuu bọ mεra kiyii kpare-abεε-rọ-ọ a alonde-ọ se. Maṅ amọ kenasenyare e gye Sodom, nẹ bọ beε ba tee mọ ε Igyipiti-o. ⁹ Nẹ asεε nẹ baa lee kasuro kẹmaa-rọ na maṅ kẹmaa-rọ na kade kẹmaa se, nẹ ba sa esεsa kẹmaa-ọ e deere bamọ afuniṅ-o nke nsa na kebegya, na bọ kine kipure bamọ. ¹⁰ Na bamọ akatọ gyi bamọ anyọ lowi si, na bọ ke abεε atọ. A lee feyε Wuribware akyaamεε anyọ mọ nẹ baa tọwe abwaresen-ọ a taa aworefo bweeto bọ dọṅṅo asεε nẹ bọ bọ kaye mọ-rọ-ọ se.

¹¹ Nke nsa na kebegya kamεε-ọ, na Wuribware kyiṅṅi bamọ lee lowi-ro. Na kufu nya asεε pεεε nẹ ba ṅu bamọ-ọ. ¹² Na Wuribware akyaamεε anyọ amọ nu bore kọ e faa-rọ a ọ lee sosọ, na ọ tọwe gywii bamọ feyε, “Mon' ba sosọ mfee.” Bamọ adon e yere a bọ deere, na bọ ṅu feyε kowore i bun akyaamεε anyọ-ọ se, na ba yọ sosọ. ¹³ Puri amọ-rọ dεε nẹ sweere e lenkpaṅ kpun kpun kpun. Fọ ya ke maṅ-ọ-rọ ntun kudu, katun konko i kpuri. Na asεε nkeṅ nsunoo wu. Na kufu nya asεε pεεε nẹ ba saṅ-ọ. Na bọ kyoro Wuribware nẹ ọ gye sosọ a owure-o bọ lee mọ kedabe nẹ o de-o si. ¹⁴ To, afuto nẹ a gya se nyosepo-ọ a kyon. Amaa asasepo-ọ e ba mbeyomọ.

Kabere sunoosεpo-ọ

¹⁵ Nẹ Wuribware kabọ sunoosεpo-ọ a fore mọ kabere-ọ, nẹ ebore a su sosọ kenken feyε,

“Kaye-rọ keyaalen pεεε gye ane nyanpe
Wuribware na Kristoo lee nẹ mbeyomọ.
Na Wuribware gyi kuwure nsu pεεε.”

¹⁶ Nẹ abresε adunyo na ana nẹ bọ te te ṅwuregya-ọ se Wuribware akatọ-rọ-ọ a kpuni anurii sun Wuribware tọwe feyε,

¹⁷ “Bọ-elen-ọ-kyon-ọkẹmaa-Bware,
fọ nẹ fọ mon de keleekaase na kegyekεε-ọ,
ane e sa fọ anse feyε fọ a kore fọ keyaalen-ọ,
nẹ fọ a lee kaase fọ i gyi fọ kuwure-o.

¹⁸ Bọ fọ mbeyomọ, nde se awuye idun a fwii fọ se.

Amaa mbeyomọ, saṅ a fọ feyε
fọ kaapo bamọ fọ kadunfwii.

Saṅ a beε fọ feyε fọ gyi bamọ nẹ baa wu-o asen,
na fọ ka fọ ayaafore kọkọ, fọ akyaamεε-ọ,

na fọ asεε nẹ fọ a lee sa fọ eyee-ọ,

na abresε na nyaagi nẹ ba sun fọ-ọ.

Nẹ saṅ a beε fọ feyε fọ kpuri

bamọ nẹ ba nyera sweere-ọ.”

¹⁹ Nẹ Wuribware sunkpa nẹ ọ bọ sosọ-ọ a taye, nẹ mọ a ṅu Wuribware a etan kedakaa-ọ mọ sunkpa-ọ mfeṅ. Nẹ elεεε a gyi melεε melεε melεε, nẹ bware a su-ro gburi gburi gburi, nẹ sweere a lenkpaṅ kpun kpun kpun, nẹ anyinkpenkyukuriigi a ba sweere wore wore wore.

12

Ɔkyee na danƙyam asen

¹ Ne mo a ɲu afuto dabe ko soso. Ɔkyee ko bo-ro ne kyowe bo mo kamee, ne ɔ sa ne ɔ tore se. Na kiferi bo mo ayaa kaase, ne o buɲ kuwurepa na akyee-e-kpa-agyi kudu anyo te te si. ² O de kame, ne ɔ kpa a ɔ kowe. Ne mo kuduɲwi a sa ne oo su.

³ Ne mo a bee ɲu afuto ko soso. Mo a ɲu kabɔ dabe dabe ko ne ku du feye danƙyam pipee-o, ne o de aɲu asunoo na akyore kudu, ne kuwurepa buɲ buɲ aɲu-o kekemaa se.

⁴ Fo ya ke soso a akyee-e-kpa-agyi-o-ro ntun nsa, danƙyam-ɔ a ba mo kate bo gyiiri katun konko lee soso twee bo kyonwe sweere se. Ne ɔ yere ɔkyee amo akato-ro, na mo ya den kowe a ɔ nya wo mo kayaagyi-o puri-ro. ⁵ Ne ɔkyee amo a kowe gyi nyanse, ne ɔ ba a ɔ bo ba mo keyaalen bo deere kaye-ro asese peee se, na ɔ ma su oko se. Amaa ne baa ɲwaa kayaagyi-o taa yaa Wuribware ase mfen ne o te mo kuwuregya-ɔ se-ɔ. ⁶ Ne ɔkyee-ɔ a sere yo kimukee-ro mfen ne Wuribware a kyɔ lɔɲɔ bo yera mo-ɔ. Mfen ne ba deere mo se ɲke kakpen na alafa anyo na adusiye.

⁷ Ne kenaa a ba soso mfen. Wuribware kabɔ brese ne ba tee mo ε Maakel-ɔ na mo kamee-ro awuye-o, na danƙyam-ɔ na mo kamee-ro awuye-o a ko kenaa. ⁸ Ne Wuribware a mbɔ-ɔ a ko gyi danƙyam-ɔ na mo kamee-ro awuye-o gyi si, ne baa gya bamo lee soso mfen. ⁹ Danƙyam-ɔ anasenyare e gye “Kowɔ-ne-ɔ-ɔ-penna-sese-dedaa-ɔ,” na “Ɖbansam” na “Setane” na “Kaye-ro-asese-peee-ɔ-pennapo.” Baa twee mo aa mo kamee-ro awuye-o bo kyonwe sweere se. ¹⁰ Ne mo a nu bore a su kenken lee soso feye,

“Nkee feraa, ane nyanpe Wuribware a bo morowe mo asese,

na o gyi mo kuwure-o,

ne Kristoo ne oo lee-o a nya keyaalen.

Kee, baa twee mo ne ɔ de yere Wuribware ase

ɔ poro ane kosobee-ana feye baa waa boye-ɔ

bo kyonwe sweere se.

¹¹ Ane kosobee-ana amo a ko gya mo.

Keto se ne baa taare gya mo-ɔ e gye feye

kasannegyii-o a wu, ne mo mbogya a wee sweere,

ne baa yere bamo asen timaa-o kotowe-ro kenken,

ne bo ye kasannegyii-o si kegya, ne bamo ya wu,

a bo kikine mo na bo kyena.

¹² Amose-ɔ, soso na mone ne mone te mfen-ɔ,

mon' sa a mone akato gyi.

Amaa mbeyomɔ a waa len a bo sa asese

na keto kema ne ke bo sweere se na ɔpo-ro-ɔ.

A lee feye Ɖbansam a lee soso ba mone ase sweere se.

Kadunfwii ne o de mbeyomɔ-ɔ kyɔ bweeto,

a lee feye o nyi damenanse feye

mo san mon lee ɔ kyɔ.”

¹³ Danƙyam-ɔ a bo sa se feye baa twee mo bo kyonwe sweere se-ɔ, ne ɔ meraa se ɔ sere ɔ gya ɔkyee ne ɔ kowe gyi nyanse-ɔ. ¹⁴ Ne baa sa ɔkyee-ɔ abanban ko ne a du feye olun lee-o, na ɔ nya fuwi yo mo kweerokpa kimukee-ro mfen ne ba deere mo se nsu nsa na kebegya, na danƙyam ne mo kenasenyare bee ke gye “Kowɔ”-ɔ ma nya kra mo. ¹⁵ Ne danƙyam-ɔ a kpuu nkyu lee mo kan-ro, ne kufwiiri a twee, na ke nya taa ɔkyee-ɔ nare. ¹⁶ Amaa ne sweere a kya ɔkyee-ɔ-ro, a lee feye sweere a nuu nkyu ne ɲ ya lee danƙyam-ɔ kan-ro-ɔ peee. ¹⁷ Ne danƙyam-ɔ dun a fwii ɔkyee-ɔ se, ne ɔ yo ya ko ɔkyee-ɔ mo gyi-ana peee. Bamoo

e gye bamo ne bo gya Wuribware a mbraa-ɔ se, ne bo de Yeesuu a asen-ɔ-rɔ ba tɔwe amo kenken. ¹⁸ Ne dankyam-ɔ a yere ɔpoɔ kee.

13

Kabo kpenɛ ne kaa lee ɔpoɔ-rɔ-ɔ

¹ Ne mo a nu kabɔ kpenɛ ko a lee ɔpoɔ-rɔ ka ba, na ka de akyɔre kudu na anu asunoo, na awurepa bun bun akyɔre-ɔ kekemaa se. Ne baa kyɔre kenasenyare ne ke e kaapo feye kabɔ amo na Wuribware ta-ɔ bo kyena kamɔ anu-o kekemaa se. ² Kabɔ ne mo a nu-o du feye mpase wuye, ne kamɔ ayaapapaa du feye puroɔj dabe lee-o. Ne kamɔ kanɔ du feye ɔfaase lee-o. Ne nkee dankyam-ɔ a taa mɔ fɔnfɔn kuwure na mɔ keyaalenɔ bweeto ne o de-o bo sa mpase wuye-o. ³ Kabɔ amo a anu-o kɔkɔnkɔ du feye bamɔ a ne kemɔ kepaɔ-ɔ, amaa kemɔ lɔ-ɔ a kyɔ wu. Ne kaye-rɔ asese peee eyee a kpen bamɔ, ne baa gya mpase wuye-o si. ⁴ Ne asese a sunɔ dankyam amo, a lee feye ɔɔ taa mɔ keyaalenɔ-ɔ bo sa mpase wuye-o. Ne baa sunɔ mpase wuye-o gbaa tɔwe feye, “Nse e gye ne ɔ ta feye mpase wuye mɔ? Nse e gye ne ɔ taare a ɔ ko gya mɔ? Ɔko mon bo-rɔ!” ⁵ Ne mpase wuye-o a nya kpa tɔwe adabedabesen kaapo mɔ eyee, na ɔ saare Wuribware tɔwe feye mɔ aa mɔ ta. Ne Wuribware a sa ne mpase wuye-o keyaalenɔ amo mon kyɔ aferi aduna na anyɔ, na ɔ waa mɔ kepre. ⁶ Ne ɔɔ da Wuribware yii, ne ɔɔ beee da mɔ kenyaare na mfenɔ ne o te-o na bamɔ ne bo bo sosɔ-ɔ peee yii. ⁷ Kpa da feye mɔ aa Wuribware asese ko, na o gyi bamɔ se. Ne ɔɔ nya asese ne baa lee kasuro kemaa-rɔ na man kemaa-rɔ na kade kemaa se, ne ba sa esensa kemaa-ɔ se keyaalenɔ. ⁸ Na kaye-rɔ asese peee sunɔ mpase wuye-o, amo ɔkemaa ne kasannegyii ne baa mɔɔ-ɔ a kyɔre mɔ kenyaare waa wɔre ne ɔ kaapo ɔkemaa ne o de nkpa na kukyure ne a mon de kee-ɔ-rɔ pwee ne Wuribware a dee twee kaye-ɔ. ⁹ Mon' lɔn esebɔ a mon' nu!

¹⁰ Bamɔ ne bo bware sa kekra-ɔ,
adɔn e kra bamɔ a bo yaa anya kusun-no.
Bamɔ ne bo bware sa kepaɔ-ɔ,
kepaɔ-nɔ ne ba wu.*

Amo-ɔ peee bware feye Wuribware asese nyite awɔrefɔɔ-rɔ, na bo sa a bamɔ kɔkɔregyi-o waa lenɔ.

Kabo kpenɛ ne kaa lee sweere-rɔ-ɔ

¹¹ Ne mo a beee nu kabɔ kpenɛ ko, na ka daree sweere-rɔ. Ka de akyɔre anyɔ feye sanne lee-o, ne ka sa sensa feye dankyam-ɔ. ¹² Ne kaa kperi mpase wuye-o na mɔ keyaalenɔ se yere kaye-rɔ asese peee feye bo sunɔ mpase wuye amo ne baa ne mɔ anu-o kɔkɔnkɔ ne kemɔ lɔ-ɔ a wu-o. ¹³ Kabɔ amo gbaa a waa afuto na akpeneyeeto bweeto. Ne amo ako e gye feye kaa sa ne deekpa a lee sosɔ ba sweere asese akato-rɔ. ¹⁴ Ne kaa penna kaye-rɔ asese peee bo lee akpeneyeeto ne kaa yere mpase wuye-o ayaa-rɔ waa-ɔ se. Ne kabɔ-ɔ a tɔwe gywii kaye-rɔ asese peee feye bo ba kefore bo seri kotoko ne kaa lee mpase wuye ne baa ne mɔ kunu kɔnkɔ ne kemɔ lɔ-ɔ a wu-o. ¹⁵ Ne kabɔ amo a nya kpa, ne kaa fwii ne waa kefore ne kaa lee mpase wuye-o emɔrɔbɔ-rɔ, ne kaa nya nkpa. Ne kaa sa kanɔ feye bo mɔɔ ɔkemaa ne oo kine kamɔ kusun-o. ¹⁶ Ne kabɔ amo a yere abrese na nyaa gyi, na ato awuye na atiripo, na agyi na anya, feye bo kyan bamɔ agyiselokwee-rɔ beee bamɔ nsekpeenɔ nkyanee. ¹⁷ Ɔko mon de kpa feye o fe ato beee ɔ sɔɔ ato, amo baa kyan mɔ kigyiselokwee-rɔ beee mɔ kasakpeenɔ kakyanee. Kakyanee amo e gye kabɔ amo kenyaare beee akyɔre gyi ne a yere bo sa mɔ kenyaare-ɔ. ¹⁸ Ɔko i de kanyiasenɔ, ɔ taare a o nu kabɔ amo akyɔre gyi-o kaase, a lee feye a yere bo sa nyinkpase kenyaare nee. Akyɔre gyi amo e gye alafa asiye na adusiye na asiye (666).

* 13:10 Yere meya 15.2.

14

Kasannegyii-o na m̀d̀ anarebεεpo

¹ Ne m̀o a deere, ne m̀o a ɲu kasannegyii-o yere Siyɔŋ kebee-ɔ se. M̀d̀ aa anyare ɲkpen kelafa na aduna na ana (144,000) ne baa kyoree m̀d̀ aa m̀d̀ se anyare b̀o d̀ɔŋɔ bamo nsɛkpeenɔ se-ɔ e yere mfen. ² Ne m̀o a nu bore ko a su lee sosɔ feye awuriwuri-o, beee feye bware a su-ro gburi gburi-o. Bore amo a bee su nee feye kwanɣyi adapo ko a da ikwanɣyi ba soori-o. ³ Ne anyare ɲkpen kelafa na aduna na ana amo yere kuwuregya-ɔ na m̀b̀o nna-ɔ na abrese-ɔ akatɔ-rɔ ba waa kilɲ popwee ko ne ɔko moŋ b̀o-rɔ ne ɔ taare a o suye-o, amo anyare ɲkpen kelafa na aduna na ana amo ne kasannegyii-o a morowe bamo lee kaye-rɔ asese peee-rɔ-ɔ wore. ⁴ Bamo a gye anyare ne b̀o moŋ nyi akyee-ɔ se-ɔ, bamo mfaane-ɔ e gye ne b̀o gya kasannegyii-o se toŋ kemaa ne ɔ ya-ɔ. Bamo ne ɔ gye ɲkpee morowe, ne ɔ taa bamo b̀o waa Wuribware na m̀d̀ fɔŋfɔŋ kesaree-rɔ-ɔ nee. ⁵ B̀o moŋ tee ba ayeɓa kake ɲko se. Ne b̀o bee b̀o moŋ de kebaye ko.

Wuribware mbɔɔ nsa ko

⁶ Ne m̀o a bee ɲu Wuribware kabɔɔ ko, na o fuwi afwii-ro, ne baa sun m̀d̀ b̀o kyonwe feye ɔ tawe asen timaa b̀o lee ɲkpa na kukyure ne a moŋ de kee-ɔ se gywii asese ne baa lee kasuro kemaa-rɔ na maŋ kemaa-rɔ na kade kemaa se, ne ba sa esenɣsa kemaa-ɔ. ⁷ Ne ɔ faa-rɔ tawe feye,

“Moŋ' bu Wuribware, na moŋ' kyoro m̀d̀ kedabe-ɔ,
a lee feye san a fo feye o gyi sese dimaadi asen.
Moŋ' sun m̀d̀ ne ɔ twee sosɔ na kaase
na ɔpoɔ na eboŋ-na nkyu-o.”

⁸ Ne Wuribware kabɔɔ nyɔsepo a gya kabɔɔ gyenɲkpeese-ɔ se, na ɔ tawe feye, “Baa kpuri opurimakye dabɛ ne ba tee m̀d̀ ε Babilɔŋ-ɔ. M̀d̀ ya sa ne kaye-rɔ asese peee kpa m̀d̀ asen bweetɔ, na b̀o moŋ taare kine m̀d̀, feye anen ne ɔtabweepo maa taare a o kine nta-ɔ.”

⁹ Ne Wuribware kabɔɔ sasepo a gya kabɔɔ gyenɲkpeese-ɔ na kanyɔsepo-ɔ se, na ɔ tawe kenken feye, “A waa len a sa ɔkemaa ne o sun mpase wuye-o na kefore serise ne kaa lee m̀d̀-ɔ, na m̀d̀ ne baa kyan kabɔ-ɔ kakyanee-ɔ b̀o d̀ɔŋɔ m̀d̀ kasɛkpeenɔ beee m̀d̀ kigyiselɔkwεε-rɔ se-ɔ. ¹⁰ Wuribware dun a fwii bamo se, ne o gyiiri bamo kesebɔ. A du nee feye anen a sese-ɔ a nuu nta lenlenɣe-ɔ. Anen a nta-ɔ e waa preepree m̀d̀ kame-ro. Ba ba kafirewuta a b̀o dee b̀o kywee bamo, na ka ma dun, Wuribware a mbɔɔ-ɔ na kasannegyii-o akatɔ-rɔ, na b̀o gyi aworefɔɔ bweetɔ. ¹¹ Deekpa amo ne ɔ kywee bamo-ɔ ebɔɔree e ya sosɔ, na e maa yowe kake ɲko se daa. ɔkemaa ne o sun kabɔ-ɔ na ketɔ serise ne kaa lee m̀d̀-ɔ, beee ɔkemaa ne baa kyan kabɔ-ɔ kakyanee b̀o d̀ɔŋɔ m̀d̀ se-ɔ maa nya m̀d̀ eyee a ɔ lee deekpa-ɔ-rɔ kanye na mpase peee.”

¹² Amo-ɔ se-ɔ, Wuribware asese peee ne b̀o gya m̀d̀ mbraa se-ɔ, ne ba kya se ba kɔɔre Yeesuu ba gyi-o, ketɔ ne m̀d̀ e tawe-ɔ e gye feye b̀o nyite gyi aworefɔɔ.

¹³ Ne m̀o a nu bore ko a lee sosɔ tawe feye,

“Kyoree feye,
‘Bamo ne ba wu lee mbeyɔmɔ b̀o ya, na b̀o moŋ yowe
ane nyanɣe Yeesuu si kegya-ɔ e nya nyure.’ ”

Ne Wuribware a kufwiije-o a beŋnaa feye,

“Kasentɲ nee. Bamo asun kenken ne baa waa-ɔ se-ɔ,
ba nya amo kukyure kɔne, a lee feye
Wuribware i nyiɲi asun timaa ne baa waa-ɔ se.”

Sweere se adarato kekpa

¹⁴ Ne mo a deere, ne mo a nu kowore fufuri. Oko te kowore-ɔ se, na o du feye ane dimaadi-o,* na o bun atanne pipee kuwurepa, na o de loogyi yayase ko mo kesaree-ro.

¹⁵ Ne Wuribware kaboo ko a lee Wuribware sunkpa sosɔ mfen, ne ɔ faa-ro kenken bo kyonwe mo ne o te kowore-ɔ se-ɔ feye, “Taa fo loogyi-o bo tenje fo adarato, a lee feye adarato-ɔ kekpabee a fo, ne sweere se a ato-ɔ peee mo a pee, ne aa fo feye fo kpa amo.”

¹⁶ Mfen-ɔ, ne mo ne o te kowore-ɔ se-ɔ a teyi mo loogyi-o bo kyonwe sweere se, ne ɔ tenje mo se a ato-ɔ peee.

¹⁷ Ne mo a bee nu Wuribware kaboo ko a lee Wuribware sunkpa mfen, na mo-ɔ mo de loogyi yayase anen dee. ¹⁸ Ne Wuribware kaboo ko ne mo-ɔ mo mo e deere lonjokpa a deekpa-ɔ se-ɔ a lee lonjokpa-ɔ ase ba, ne ɔ faa-ro kenken bo kyonwe Wuribware kaboo ne o de loogyi yayase-ɔ tawe feye, “Ba fo loogyi-o bo tee kaye-ro a bobe ayii agyi-o, a lee feye aa pee.”* ¹⁹ Amose se-ɔ ne Wuribware kaboo-ɔ a teyi mo kesaree bo kyonwe sweere se, ne oo tee bobe agyi-o, ne ɔ twee amo waa kemanjan dabe ne ke bo Yerusalem nlanbe-ɔ-ro, na Wuribware nya sa a bo kyikye amo se, na keto kaapo feye mo dun a fwii aboyewaapo se. ²⁰ Amose se-ɔ ne baa kyikye kyikye bobe agyi amo se kemanjan dabe-ɔ-ro, ne mbogya a lee bweeto bo waa feye kufwiiri-o, ne kemo eswee a fo emayerere alafa anyo, ne kemo ken i mwiire sese soswee kema mo.

15*Anej ne asen asunoo ne a gye kee-ɔ a lee a waa-ɔ*

¹ Ne mo a nu afuto dabe dabe ko sosɔ ne a kyɔ, ne a kpen eyee-ɔ. Wuribware mboo nsunoo ne okema de asen konko-ɔ yere. Amo e gye lalalowe lee-o, a lee feye amo ya lowe, Wuribware kadunfwii e lowe. ² Ne mo a nu keto ne ku du feye apoo, ne ɔ da din, ne ɔ tore se feye diki-o, na ɔ kywee feye deekpa-ɔ. Asese ko yere apoo amo kee. Mo a nu feye bo gye bamo ne baa kine kusun mpase wuye-o na mo keto serise ne kaa lee mo-ɔ, ne baa kine feye bo kyan mo kenyan kakyanee bo dɔnjo bamo se-ɔ. Ne bo yere bo de ikwanji ne Wuribware a sa bamo-ɔ. ³ Ne ba waa kilin ne ku du feye kilin ne Wuribware keyaafore Mosis a waa bo kye Igyipiti awuye-o.* Ke gye kilin ne kasannegyii-o a sa bamo-ɔ, ne ba waa. Ba waa nee feye,

“Bo-elen-ɔ-kyon-okema-Bware,

kee anej ne fo kyɔ, ne fo awaase e kpen eyee-ɔ.

Eman eman peee Owure,

kee anej ne fo ekpa bware, ne e gye kasentij-o.

⁴ Wuribware, nse e gye ne ɔ maa sere fo,

ne o kine kokyoro fo bo lee kedabe ne fo de-o si?

Fo wore e gye okpeyaa,

a lee feye kaye-ro asese peee e ba

a bo bo kpuni anjuri fo ayaa-ro,

na bo sun fo, a lee feye baa nu

feye fo awaase gye kasentij nee.”

⁵ Amo-ɔ kamere-ɔ ne mo a nu Wuribware sunkpa ne ɔ bo sosɔ-ɔ. Ne kekan ne etan a kedakaa-ɔ yere-ro-ɔ a taye.* ⁶ Ne Wuribware a mboo nsunoo ne bo de asen asunoo-o a lee sunkpa-ɔ-ro, na bo bun kyefuri ekaare pareparepare ne e tore se-ɔ, ne baa ba atanne pipee ekerese bo ten ten akan se. ⁷ Ne mo nna-ɔ-ro oko a sa Wuribware a mboo-ɔ okema atanne pipee kakyanseyii. Nkanyseyii-o kakema, nta preeprese ya borɔ,

* **14:14** Daniyel 7.13.

* **14:18** Isaya 63.3; Yowel 3.13.

* **15:3** Mbraa kebeesa 32.1-43.

* **15:5** Kelee Igyipiti

25.10-22; 26.1-35.

ne η yere bō sa Wuribware ne ɔ maa wu daa-ɔ kadunfwii. ⁸ Ne Wuribware kedabe na keyaalen a sa ne ebɔoree a borɔ mō sunkpa-ɔ, na ɔko mon taare lweero mfen bō fō san ne Wuribware mbɔ nsunoo-o a baa asen asunoo-o lalalowe pwee-ɔ.*

16

Keto ne kaa waa san ne Wuribware mbɔ nsunoo-o a twiiri nta preeprees-ɔ lee nkyaŋseyii-o-ro-o

¹ Ne mō a nu bore kō a lee Wuribware sunkpa-ɔ-ro ɔ sa sen sa o gywii Wuribware mbɔ nsunoo-o feye, “Mon' ya twiiri nta preeprees ne η yere bō sa Wuribware a kadunfwii-o, ne m bō nkyaŋseyii isunoo-o-ro-o wee sweere se.”

² Ne kabɔ gyenkreese-ɔ a ya twiiri mō lee-o wee sweere se. Ne elɔ dabe gyagyase a tenne asese ne bō de mpase wuye-o kenyare bamō nsekpeenɔ se beee bamō agyiselokwee-ro-ɔ, ne ba sun keto serise ne kaa lee mpase wuye-o.

³ Ne kabɔ nyasepo-ɔ a twiiri mō lee-o wee ɔpo se. Ne nkyu a kii feye mbogya kuri-o. Ne keto kema ne ke bō nkyu-o-ro-o a wu.

⁴ Ne kabɔ sasepo-ɔ a twiiri mō lee-o wee ebon na atiribu peee-ro, ne amō-ro nkyu-o peee a kii mbogya. ⁵ Ne mō a nu Wuribware kabɔ ne ɔ deere nkyu peee se-ɔ a tawe feye,

“Fō a gyi asese asen kpa se,
fō ne fō gye Bɔye-kō-mon-te-mō-se-Bware-ɔ,
ne fō a kyena lee haree dedaa-ɔ.

⁶ A lee feye bamō ya sa ne Wuribware asese
na mō akyaamee mbogya a twiiri wee.
Amose se-ɔ fō a sa bamō mbogya feye bō nuu.
Amō ne a bware feye bō sa bamō-ɔ dee ne baa nya-ɔ.”

⁷ Ne mō a nu bore kō a lee lɔnɔkpa-ɔ feye,

“Eheeeη, Bō-elen-ɔ-kyon-ɔkema-Bware!
Fō asen kigyi bu asese kepɔ gye kasentij!”

⁸ Ne kabɔ nasepo-ɔ a twiiri mō lee-o wee kyowe se, ne baa sa kyowe kpa feye mō agyabren na kipepen kywee asese. ⁹ Ne kyowe kipepen a kywee bamō. Ne baa da Wuribware yii, a lee feye mō e gye ne o de asen mō se keyaalen. Amaa bō mon kinji lee bamō ebaye-ro, na bō kyoro Wuribware a kedabe-ɔ.

¹⁰ Ne kabɔ nuusepo-ɔ a twiiri mō lee-o wee mpase wuye a kawuregya-ɔ se. Ne kibugyii a da mō sweere-ɔ se, ne asese a dunwi bamō nnɔ bō lee anen ne a bō bamō gya-ɔ se. ¹¹ Ne baa da Wuribware ne ɔ bō sosɔ-ɔ yii bō lee bamō elɔ na anen ne bamō nyowore bō bamō gya-ɔ se. Amaa bō mon kinji lee bamō ekpa baye ne bō gya se-ɔ se.

¹² Ne kabɔ siyesepo-ɔ a twiiri mō lee-o wee Yufraatis bon-ɔ se. Ne bon-ɔ peee a wore-ro fonfonfon, na awure ne ba lee kyowe leekpa a kebegya-ɔ nya nya kpa bor-ro kyon. ¹³ Ne mō a ηu ibrisi esa kō ne i du feye aprem-ɔ, ne emō okema a lee dankyam-ɔ kan-ro na mpase wuye-o kan-ro, na ɔko ne ɔ ba ayeba feye ɔ gye Wuribware a akyaamee-ɔ ɔko nee-ɔ kan-ro. ¹⁴ Anen a ibrisi mō mon bō dan peee, amaa ee taare a e waa ato ne a kpen eyee, ne a sa a kufu nya asese-ɔ. Ne ibrisi amō e kaa e yɔ kaye-ro awure-o peee ase, na e kpowe bamō bō gyanne a bō waa siraa gywii kake dabe ne bamō aa Bō-elen-ɔ-kyon-ɔkema-Bware e kō kema-ɔ.

* 15:8 Kelee Igyipiti 40.34-35; 1 Awure 8.10.

¹⁵ Ne mo a nu bore ko a tawe feye, “Mon' laato a mon' nu! Mo i fu-ro a m ba feye oyu-o! Okemaa ne o kra idi a o kyena kee mo ato bunse se, na o ma nya nare ketebonburon na ipeere nya mo laman-no-o e nya nyure.”

¹⁶ Ne ibrisi amo a kpawe awure-o bo gyanne ton ko ne Heebrii sensa-ro ba tee e Aamagadon-o.

¹⁷ Ne kaboo sunoosepo-o a twiiri mo lee-o bo kyonwe awore-ro. Ne bore a su kenken lee kuwuregya ne ke yere Wuribware sunkpa-o feye, “Keto a lowe!” ¹⁸ Ne eleree a gyi melere melere, ne bware a su-ro gburi gburi, ne sweere a lenkpan kpan kpan. Lee san ne Wuribware a twee sese-o, sweere kelenkpan ko mon tee lenkpan na ko kyoo anen a sweere kelenkpan-o. ¹⁹ Ne man dabe ne ba tee mo e Babilon-o a ke-ro ntun nsa, ne kaye-ro a eman-o peee a nyera. Wuribware a nyinji Babilon na mo ekpa boye ne oo gya se-o se, ne oo sa ne oo nuu nta preeprese ne n yere bo sa mo, Wuribware, kadunfwii-o. ²⁰ Ne ikwii peee yii, ne abee peee a naa. ²¹ Ne anyinkpenkyukuriigi dabe dabe ko ne amo dwii kyoo afore dabe dabe-o a lee sosoo bo lee da asese se. Ne baa da Wuribware yii, a lee feye anyinkpenkyukuriigi a ba bweeto, ne aa waa bamo kufu.

17

Opurimakyee dabe ko-o

¹ Ne Wuribware mboo nsunoo ne bo de nkyansegyii-o-ro oko a ba mo ase bo tawe feye, “Ba, na n kaapo fo anen ne ba gyiiri opurimakyee dabe-o keseb-o. Opurimakyee-o yere bo sa man dabe ko ne baa pwee bo meraa ebon bweeto-o. ² Mo e gye mo ne mo aa kaye mo-ro a awure-o maa se ba waa kakyee-kpa-o. Kaye mo-ro a asese-o e kpa mo bweeto, ne bo maa taare a bo kine mo, feye anen dee ne otabweepo maa taare a o kine nta kunuu-o.”

³ Ne Wuribware a kufwiine timaa-o a ywee mo se, ne Wuribware kaboo-o a soroo mo yaa kimukee-ro, mfen ne mo a nu okyee ko te kaboo pipee ko ne baa kyoree anyare boye ne a saare Wuribware-o bo donoo mo se-o se. Kaboo amo de anu asunoo na akyore kudu. ⁴ Ne okyee-o bun ato pipee na atanne pipee mpini na agyito toresese. Ne akukye-ro ntangyii damenanse toresese maa mo ato bunse peee se. Ne o de atanne pipee kotorenkyu mo kesaree-ro. Ato boye kemaa te-ro, ne a yere bo sa kanyarekpa ne oo waa-o. ⁵ Ne baa kyoree kenyaare ko ne oko mon nyi kemoo kaase-o bo donoo mo kasekpeenoo se, feye, “Babilon man dabe-o, apurimakyee na kaye mo-ro a ato ne a de iyisi-o peee bamo nyi.” ⁶ Ne mo a nu feye okyee amo a nuu nta bwee. Nta ne oo nuu-o gye Wuribware asese ne baa mo bo lee anen ne bo mon kine kegya Yeessu si-o si a mbogya-o. Mo a nu mo-o, ne eyee a kpen mo bweeto.

⁷ Ne Wuribware kaboo-o a bise mo feye, “Emene se ne eyee a kpen fo?” Ne o ye, “Mo e tawe okyee-o na kaboo ne o so okyee-o, kaboo ne o de anu asunoo na akyore kudu-o, akweerosen a n gywii fo. ⁸ Kaboo amo ne fo kee mbeyomoo, nsan-o baa nu kamoo, ne mbeyomoo feraa kaa wu, amaa ka lee kemaantan looris-o-ro, na a maa kyee ba mo kamoo. Asese ne bo te kaye mo-ro, ne Wuribware mon kyoree bamo anyare bo waa asese ne bo de nkpa na kuyure ne a mon de kee-o wore-o-ro haree pwee ne oo dee twee kaye-o, bamo ya nu kaboo na ka lee kemaantan-o-ro, eyee e kpen bamo peee. A lee feye kaboo-o dee ka bo-ro, ne mbeyomoo feraa kaa wu, amaa ka bee ka ba nkpa-ro.

⁹ Fo i nyi asen, fo i nu ato mo kaase. Anu asunoo-o yere bo sa abee asunoo ne okyee-o te si-o nee. Ne anu asunoo-o bee a yere bo sa awure asunoo-o. ¹⁰ Awure asunoo-o-ro anuu a kpuri, ne okonko san o gyi kuwure, ne oko ne oo san-o mon tee ba. Mo ya ba, o gyi kuwure kafonfwee nee. ¹¹ Ne kaboo ne ka dee ka bo-ro, ne mbeyomoo feraa kaa wu-o, yere bo sa owure buruwasepo-o. Ne o gya asunoosepo-o se, ne keto ya waa kafwee, o wu kpuri.

¹² Akyore kudu ne fo a nu-o yere bo sa awure kudu ne bo mon tee lee gyi kuwure-o, amaa bo san ba sa bamo keyaalen feye bo gyi kuwure kaboo amo ase donhweree konko.

13 Awure kudu mɔ pɛɛɛ de mfɛɛrɛ kɔŋkɔ nɛɛ. Bamɔ keyaalen nɛ baa nya-ɔ pɛɛɛ, ba taa a bɔ bɔ sa kabɔ-ɔ nɛɛ. 14 Nɛ bamɔ aa kasannɛgyii-o ɛ kɔ kɛnaa. Amaa kasannɛgyii-o na asɛɛ nɛ ɔ tɛɛ, nɛ oo lee bamɔ, nɛ bɔ gya mɔ sɛ kasɛntɪŋ-o ɛ kɔ a bɔ gyi bamɔ sɛ. A lee feyɛ kasannɛgyii-o ɛ gye anyanpɛ-rɔ nyanpɛ na awure-ro owure.”

15 Nɛ Wuribware kabɔɔ-ɔ a beɛ tɔwɛ gywii mɔ feyɛ, “Eboŋ nɛ fɔ a ŋu, nɛ opurimakyyɛ-ɔ te ɛmɔ kɛɛ-ɔ yɛrɛ bɔ sa asɛɛ bweɛtɔ nɛ baa lee kasuro kɛmaa-rɔ na kadɛ kɛmaa sɛ, nɛ ba sa ɛsɛŋsa kɛmaa-ɔ. 16 Akyɔrɛ kudu nɛ fɔ a ŋu-o na kabɔ-ɔ i kisi opurimakyyɛ-ɔ. Ba bunɲi mɔ ketɔ kɛmaa nɛ o de-o, na bɔ yɔwɛ mɔ ketɛbɔŋburɔŋ bɔ nare, na bɔ wɔ mɔ, na ŋkee bɔ kywɛɛ mɔ tɔŋ kɛmaa nɛ aa san-ɔ deekpa-rɔ. 17 A lee feyɛ Wuribware a sa nɛ baa tii abɛɛ sɛ, na bɔ waa kɛmɔ nɛ ɔ kpa-ɔ, na bɔ taa bamɔ keyaalen-ɔ sa kabɔ-ɔ, na ɔ bɔ gyi kuwure bɔ fɔ san nɛ asɛŋ nɛ Wuribware a tɔwɛ-ɔ a waa kasɛntɪŋ-o. 18 Opurimakyyɛ nɛ fɔ a ŋu-o yɛrɛ bɔ sa maŋ dabɛ nɛ mɔ owure i gyi kayɛ mɔ-rɔ awure awure pɛɛɛ mɔ sɛ kuwure-o nɛɛ.”*

18

Anɛŋ nɛ Babilɔŋ maŋ a kpuri-o

1 Amɔ-ɔ kamɛɛ-ɔ, nɛ mɔ a beɛ ŋu Wuribware kabɔɔ kɔ, na ɔ lee sɔsɔ ɔ ba. O de keyaalen bweɛtɔ ketɔ kɛmaa sɛ. Nɛ anɛŋ nɛ ɔ tɔrɛ sɛ bweɛtɔ bweɛtɔ-ɔ sɛ-ɔ, ɔ sa nɛ sweɛrɛ sɛ pɛɛɛ a lanɲɛ-rɔ. 2 Nɛ ɔ faa-rɔ kenken feyɛ,

“Oo kpuri. Babilɔŋ maŋ dabɛ a kpuri ooo.

Mbeyɔmɔ fɛraa, oo kii kɛtaakpaŋ
nɛ ibrisi na ntimani naa-rɔ-ɔ,

mfeŋ nɛ mbogyii nɛ ba kisi bamɔ kowɔ-ɔ bɔ.*

3 A lee feyɛ kayɛ-rɔ ndɛ sɛ awuyɛ pɛɛɛ
a nuu opurimakyyɛ a nta-ɔ.

Mɔ nta amɔ a sa nɛ kayɛ-rɔ awure pɛɛɛ
a kpa mɔ bweɛtɔ.

Nɛ bamɔ aa mɔ a di,
nɛ baa waa kakyeekpa.

Nɛ mɔ tɔkpa nɛ ɔ moŋ de kɛɛ-ɔ
a sa nɛ kayɛ-rɔ ayawogyipɔ a nya bamɔ eyɛɛ.”

4 Nɛ mɔ a beɛ nu bore kɔ a lee sɔsɔ feyɛ,

“Mɔ asɛɛ eee, moŋ' lee ba ooo, moŋ' lee mɔ ase ba,
na mone ma nya waa mɔ ebɔyɛ-ɔ ɛkɔ.*

Mone ɛ moŋ lee mɔ ase, kesebɔgyiiri
nɛ Wuribware ɛ sa mɔ-ɔ ɛ kyanŋaa mone eee.

5 A lee feyɛ mɔ ebɔyɛ da ɛ dɔŋ abɛɛ sɛ,
feyɛ lee mfɛɛ ya bɔ fɔ sɔsɔ-ɔ.

Nɛ Wuribware beɛ o nyinɲi mɔ ɛkpa bɔyɛ
nɛ ɔ gya sɛ-ɔ sɛ.

6 Moŋ' waa mɔ feyɛ anɛŋ nɛ ɔ waa mone-ɔ dɛɛ.

Moŋ' waa iluwi ɛnyɔ bɔ teere anɛŋ nɛ ɔ waa mone-ɔ.

Moŋ' taa nta nɛ n du preepree

iluwi ɛnyɔ n kyɔŋ mmɔ

nɛ ɔ sa mone nɛ mone a nuu-o.

Moŋ' sa mɔ na o nuu.

* 17:18 Daniyel 7.19-25.

* 18:2 Isaya 13.21-22; Yerɛmeya 50.39.

* 18:4 Isaya 52.11.

⁷ Mon' sa a o ñu asen ne a kyɔ kedabe
feyε anen ne ɔɔ dεε bu mɔ eyee kedabe-ɔ.

Na mon' waa mɔ borokɔɔne ne ɔ ta feyε
kɔne ne ɔɔ dεε gyi-o.

A lee feyε ɔɔ tɔwe gywii mɔ eyee san amɔ feyε,
'Mon' kee mɔ mfee, mɔ, wurekyee.

Ma kii kpenlekyee, na n su kale daa.

Mɔ bore-rɔ maa dunwi mɔ kake kɔ se daa.'

⁸ Amose-ɔ kake kɔnkɔ ne asen e tɔ mɔ.

Asesε bweetɔ i wu, na bamɔ ne ba san-ɔ su kale,
na akɔn mɔɔ bamɔ, na deekpa kywεε mɔ elɔn,

a lee feyε Nyanpe Wuribware
ɔsen gyipɔ-ɔ de elen bweetɔ."

⁹ Awure ne bamɔ aa mɔ a di, ne baa waa kakyeeekpa, ne baa gyi mɔ kɔne-ɔ ya ñu deekpa
ne ɔ kywεε mɔ man-ɔ ebɔɔree, ba su a bɔ sa mɔ. ¹⁰ Ba yere kefɔ kefɔ, a lee feyε bɔ maa
kpa a bɔ gyi awɔrefɔɔ-ɔ akɔ. Na bɔ tɔwe feyε,

"Daanekena! Daanekena!

Babilɔn man dabe mumwii mɔ,
dɔnhweree kɔnkɔ-rɔ kpen ne fɔ a kpuri!"

¹¹ Na sweere se a yawogyipɔ-ɔ mɔ su mɔ kale, a lee feyε ɔkɔ mon lee ɔ bɔ man amɔ-rɔ,
na ɔ sɔɔ bamɔ atɔ. ¹² Ɔkɔ mon lee ɔ bɔ-rɔ ne ɔ sɔɔ bamɔ atanne pipee na afufuri na abu
yawɔ lense na akukye-ro atangyi damenanse na kyefuri ñkpan na awaagya ne a du feyε
lɔnkɔnkyuronkyu-o, na amɔ ne aa pee kpεye kpεye kpεye-ɔ, na atɔ damenanse yawɔ lense
ne baa ba ayii kɔ na kayɔwaa na agyeretɔ na kɔnne ebere na aforɔ fufuri gyorigyorise
bɔ waa-ɔ. ¹³ Na efonɔ na nyonku na kakyanne na ndwii na koraa ewɔrese ewɔrese na
nta na mfɔ na mpu na yaabraa na enaate na esanne na ekpana na itireelaa na anya peεε
i sii, na a ma nya asɔpɔ.

¹⁴ Ayawogyipɔ e tɔwe a bɔ gywii mɔ feyε,

"Atɔ timaa ne fɔ e kpa-ɔ peεε a fɔ fɔ se.

Fɔ kapotεε na atɔ damenanse peεε a fɔ fɔ se.
Fɔ maa lee ñu amɔ, daa."

¹⁵ Ayawogyipɔ ne baa gyi yawɔ man amɔ-rɔ nya atanne bweetɔ-ɔ e yere kefɔ kefɔ, a
lee feyε kufu de bamɔ feyε ba gyi mɔ awɔrefɔɔ-ɔ akɔ. Na bɔ su kale. ¹⁶ Na bɔ tɔwe feyε,

"Daanekena! Daanekena!

Kee anen ne asen a tɔ man dabe amɔ-ɔ!

Fɔ ne fɔ asesε a dεε bun kyefuri

na awaagya ne a du feyε lɔnkɔnkyuronkyu-o,
na amɔ ne aa pee kpεye kpεye kpεye-ɔ,

ne baa ba atanne pipee na abu damenanse yawɔ lense

na akukye-ro atangyi damenanse bɔ bun bamɔ eyee se-ɔ.

¹⁷ Ne dɔnhweree kɔnkɔ-rɔ kpen

fɔ kapotεε dabe mɔ a fɔ fɔ se peεε!"

Na ntεεεε peεε ne bamɔ kusun e gye feyε bɔ sorɔ yawogyipɔ etɔsorɔ ekoree-rɔ lee
man kɔ se yaa ɔkɔ se-ɔ yere kefɔ kefɔ. ¹⁸ Bamɔ ya ñu ebɔɔree a lee deekpa ne ɔ kywεε

man-ɔ-rɔ, na bɔ tɔwɛ feyɛ, “Man kɔ mon bɔ-rɔ, na o du feyɛ anɛn a man dabe mɔ.” ¹⁹ Na bɔ ba asareɛ bɔ gya anu, na bɔ tɔwɛ feyɛ,

“Daanekena! Daanekena!
 Kee anɛn nɛ asɛn dabe a tɔ man dabe mɔ-ɔ.
 Mò kapotɛɛ nɛ ka kyɔ kebanse-ɔ se,
 bamo nɛ bɔ naa bɔ de ekoreɛ
 ba ba ba fe atɔ-ɔ a kii atɔ awuye!
 Nɛ dɔnhwereɛ kɔnkɔ-rɔ kpen
 mò kapotɛɛ-ɔ pɛɛɛ a fɔ mò se!”

²⁰ Nɛ mɔ a nu bore kɔ a tɔwɛ feyɛ,

“Mon' sa a mone akatɔ gyi
 bɔ lee anɛn nɛ baa kpuri mò-ɔ se.
 Mone nɛ mone bɔ soso-ɔ, Wuribware a mbɔɔ-ɔ
 na mò asɛɛ-ɔ na Yeesuu a ayaa-rɔ ayerepo-ɔ
 na Wuribware a akyaamɛɛ-ɔ,
 n yɛ ɛɛɛ, mon' sa a mone akatɔ gyi,
 a lee feyɛ ketɔ nɛ man amo asɛɛ a waa mone-ɔ se,
 nɛ Wuribware a gyiiri bamo kesebɔ.”

²¹ Nɛ Wuribware kabɔɔ dabe kɔ a yase kibu kɔ nɛ kemɔ kedabe ta feyɛ kebweɛ dabe dabe-ɔ, nɛ ɔɔ tweɛ waa ɔpoo-rɔ tukum tɔwɛ feyɛ,

“Mon' kee anɛn nɛ ba tweɛ Babilɔn,
 man dabe amo, a bɔ bɔ kyonwe-ɔ,
 na bɔ ma lee nu mò pɛɛɛ-ɔ.

²² Bamɔ nɛ ba da ikwan gyi-o
 na bamo nɛ ba fore mbere-ɔ mɔ
 mon lee bɔ bɔ mfen,
 hareɛ ba waa ilin.

Alopo na aseripo na apweɛpo na abwayepo
 na atɔ alɔnɔpo mon lee bɔ bɔ mfen,
 hareɛ ba waa kusun.

Bɔ maa lee kwɛɛ abwaye mfen.

²³ Bɔ maa lee kyanne fetiri mfen.
 Bɔ maa lee taa kɔkɔfɔ kɔ mfen.

Fɔ yawogyipo-ɔ mon lee bɔ gye
 asɛɛ dabe kayɛ mɔ-rɔ.

Fɔ maa lee nya a fɔ ba asiben na ayɛba na kanɔrɔkone
 bɔ penna kayɛ-rɔ asɛɛ pɛɛɛ.

²⁴ Ketɔ se nɛ Wuribware a gyiiri fɔ kesebɔ-ɔ
 ɛ gye feyɛ fɔ ɛ gye nɛ fɔ a baa mò akyaamɛɛ
 na mò asɛɛ nɛ bɔ bɔ kayɛ mɔ-rɔ-ɔ pɛɛɛ lowi.”

19

¹ Amo-ɔ kamɛɛ-ɔ, nɛ mɔ a nu elawɔ dabe kɔ feyɛ laman kɔ a fɛɛ-rɔ lee soso tɔwɛ feyɛ,

“Mon' sa a anɛ kyɔrɔ Wuribware.
 Mò ɛ gye anɛ ɔmorɔwepo.
 Wuraa na keyaalen gye mò lee,

² a lee feye o gyi asesε asen̄ kpa se.
 Opurimakyyeē dabē amō a ba mō kanyarekpa
 bō waa kaye-rō a asesε-ɔ iyisi-o si-o,
 nē Wuribware a gyi mō asen̄ bu kepō.
 Mō a mō Wuribware ayaafōre na mbre-o si-o,
 Wuribware a ba don̄daa bō gyiiri mō kesēbō bō teere.”

³ Ne baa bee fεε-rō tōwe feye,

“Mōn' kyōrō Wuribware.
 Ebōoree nē ee lee deekpa
 nē ɔ kywεε man̄ dabē amō-ɔ-rō-ɔ
 ē yō sōsō, na ē maa yōwe pεεε.”

⁴ Ne abresε adunyō na ana-ɔ na mbō nna-ɔ a kpuni an̄urii sun̄ Wuribware nē o te
 kuwuregya-ɔ se-ɔ. Nē bō ye,

“A bware. Mōn' sa a anē kyōrō Wuribware.”

Kasannegyii a kōkofō-ɔ-rō

⁵ Ne bōre kō a lee ɔkō nē ɔ yerē kuwuregya-ɔ ase-ɔ asē tōwe feye,

“N̄ ye, Wuribware ayaafōre na mbre eee,
 mōne nē mōne i bu mō-ɔ,
 abresε na n̄yaagyi pεεε,
 mōn' ba bō kyōrō anē nyan̄pe.”

⁶ Ne mō a nu elawō kō feye laman̄ lee-o, nē ē kōn̄ i du feye awuriwuri a kyaarē wuuu-o,
 na feye bware a su-ro gburi gburi gburi-o. Nē mō a nu bamō a fεε-rō tōwe feye,

“Mōn' sa a anē kyōrō Wuribware,
 Bō-elen̄-ɔ-kyōn̄-ɔkemmaa-Bware,
 a lee feye anē nyan̄pe ē gye owure.

⁷ Mōn' sa a a waa anē kōne, na anē akatō gyi.
 Mōn' sa a anē kyōrō mō kedabē-ɔ.
 A lee feye kasannegyii a kōkofō-ɔ san̄ a fō,
 nē mō ɔkofō-ɔ a kyō waa siraa.

⁸ Ne baa sa ɔkofō-ɔ kyefuri kaarē damenan̄se
 nē o fwiiri parepare-ɔ feye o bun̄.”*

(Kyefuri kaarē amō yerē bō sa itimaa na kedamenan̄se nē Wuribware asesε a waa-ɔ.)
⁹ Nē Wuribware kabō-ɔ a tōwe gywii mō feye, “Kyōreε amō-ɔ. Bamō nē ba teē bamō
 kasannegyii a kōkofō-ɔ-rō-ɔ ē nya n̄yure.” Nē kabō-ɔ a tōwe bō tii si feye, “Wuribware a
 asen̄kparegyi kasent̄n̄-o nee.”

¹⁰ Nē mō a kpuni an̄urii a n̄ sun̄ mō. Amaa nē ɔ tōwe gywii mō feye, “Oo daabii, fō ma
 waa anen̄! N̄ gbaa n̄ gye Wuribware a ayaafōre-ɔ ɔkō neē feye fō-ɔ na fō bεεkō-ana nē ba
 tōwe Yeesuu asen̄ timaa, nē bō maa kin̄ji kamεε-ɔ dεε neē. Wuribware nē fō sun̄. A lee
 feye Wuribware a kufwiin̄e timaa-o ya lee Wuribware asen̄ bō kaapō mō akyaamεε-ɔ,
 nē ɔ bōrō Yeesuu si o lee asen̄ amō a ɔ bō kaapō mō aa fō bεεkō-ana-ɔ.”

Kpan̄a fufuri a ɔdeepo-ɔ asen̄

* 19:8 Isaya 54.5-7; Hoseya 2.19.

11 Ne mo a nu soso a bunji-ro, ne kpanja fufuri ne ba tee mo deepo feye 'Kasentij-wuye' na 'Okò ne kufu mon de mo feye o tawe kasentij-o' bo mfen. Mo i gyi asesε asen, o gyi amo neεneε, ne o maa gyi asen kekpa se. Ne o naa kenaa-ro o gyiiri aboyewaapo kesεbo. 12 Mo akato du ne feye agyabren-o. Ne o bun awurepa bweeto. Baa kyoreε kenasenyaε ko ne oko mon nyi kemo kaase-o bo donno mo se, amo mo fonfon e gye ne o nyi kemo kaase. 13 Ne mbogya a miiri mo waagya ne o bun-o si peεε. Ba tee mo feye Abwaresen. 14 Ne Wuribware a mbao anaapo-o peεε bun bun kyefuri ekaare timaa pareparepare, ne baa dee ekpanja fufuri bo gya mo se. 15 Ne kepan yayase ko kunu ase te mo kan-ro. Kepan amo ne o ba a o bo ko gyi nde se awuye peεε se. Na o ba mo kuwureyii bo bwee bamo eman waa kyikpuri kyikpuri kyikpuri.* Na o kyikye Wuribware adon se mo, feye anen ne asesε i kyikye bobε agyi si na amo nkyu nya lee-o. Anen ne o waa na o bo kaapo feye Bo-elen-o-kyon-okemaa-Bware dun a fwii bamo se bweeto. 16 Ne baa kyoreε kenasenyaε ko mo waagya-o se na mo gyan se feye, "Awure-ro-owure-na-anyanpe-ro-nyanpe."

17 Ne mo a nu Wuribware kabao ko yere kyowe se, ne o faa-ro kenken tawe gywii mbogyii peεε ne ba fuwi soso-o feye,

"Mbogyii, mon' bo gyanne eεε.

Mon' gyi ateese ne Wuribware a waa sa mone-o ooo.

18 Mon' bo gyi awure na anaapo abrese na ayaalenpo na ekpanja na bamo adeepo na asesε peεε, agyi na anya na abrese na nyaagyi, afunij."

19 Ne mo a nu mpase wuye-o na kaye-ro a awure-o na bamo anaapo-o a gyanne a bo ko mo ne ba tee mo ε Abwaresen-o na Wuribware a mbao anaapo-o. 20 Ne Abwaresen-o na Wuribware a mbao anaapo-o a ko kra mpase wuye-o, mo aa mo anaapo-o. Ne baa bee ko kra mo ne o ye o gye Wuribware a akyaameε-o oko-o, amaa o gye oyebapo nee. Oyebapo mo ya yere mpase wuye-o ayaa-ro waa akpenyeeto bo penna bamo ne baa kyan kabō amo a kakanee-o bo donno bamo nsekpeenε se-o, ne baa sun keto serise ne kaa lee mo-o. Ne baa kra mpase wuye-o na oyebapo kyaameε-o, ne baa twee waa kedekpretekii ne ke e kyweε na kafirewuta tii si-o-ro. 21 Kepan ne kemo kunu ase te mo ne o dee kpanja-o se-o kan-ro-o, ne o bo mo mpase wuye a asoogyaa awuye-o. Ne mbogyii-o peεε a bo gyi bamo afunij-o kpone.

20

Anen ne Kristoo na bokō i gyi kuwure nsu kakpen-o

1 Ne mo a nu Wuribware kabao ko a lee soso o ba, ne o de kemanjan loorisε a safowa-o na agbarabi dabe dabe. 2 Ne o kra dankyam ne o du feye kowō, ne o penna sese lee hareε dedaa-o, ne mo kenyaε e gye Obansam beεε Setane-o, ne o ba agbarabi-o bo nyure mo, 3 ne o twee mo bo waa kemanjan loorisε-o-ro, ne oo tii kemo, ne o twee-ro. Mfen ne Obansam i di nsu kakpen. O maa lee penna kaye-ro asesε, amo nsu kakpen-o a gye keε. Nsu kakpen-o ya kyon, a tiri feye bo yowe mo a o nare san kafweε ko.

4 Ne mo a nu nwuregya na bamo ne bo te mmo se-o. Ne baa sa bamo elen feye bo gyi asesε asen, na bo bu kero beεε keben. Ne mo a nu bamo ne baa kperi Yeessuu na abwaresen-o kotawe se tuwi bamo anu-o. Bamō e gye ne baa kine kusun mpase wuye-o na keto serise ne kaa lee mo-o, ne baa bee kine kekyanne mo kakanee bamo nsekpeenε beεε agyiselokweε-ro se. Ne baa kyinji, ne baa nya nkpa, ne bamo aa Yeessuu a gyi kuwure nsu kakpen. 5 Bamō ne baa san, ne baa wu-o mon kyinji bo fo nsu kakpen-o kameε. Amō-o e gye kuwukyinji ne ke gye nkpeε-o. 6 Bamō ne bo tii kuwukyinji ne ke gye nkpeε-o se-o e gye asesε ne Wuribware a lee-o nee, na bo nya nyure. Kesεbogyiiri nyosepo mon

* 19:15 Kiliņ 2.9.

de bamo se keyaalen. Bamo e gye ne ba kii Wuribware na Kristoo alonjopo, na bamo aa Kristoo gyi kuwure nsu kakpen-ɔ.

Aneɲ ne baa kɔ gyi Ɔbɔnsam se-ɔ

⁷ Nsu kakpen-ɔ ya kyon-ɔ, ba sanɲe Ɔbɔnsam, na ɔ lee kemaɲaɲ loorisɛ-ɔ-ro. ⁸ Na ɔ yɔ kaye-ro ton kema ya penna asese pɛɛɛ. Asese amo anyare e gye Gogo na Magogo. Na ɔ ba bamo bo gyanɲe, na bo kere kenaa. Bo den bo kyɔ bweeto feye ɔpoo-ro a kesepu-o. ⁹ Ne baa sanɲe-ro borɔ sweere se, ne baa muruwaa Wuribware asese kadan, maɲ ne ɔ kpa mɔ asen bweetɔ-ɔ. Amaa deekpa a lee sosɔ bo kywɛɛ bamo pɛɛɛ mɔɔ. ¹⁰ Ne Ɔbɔnsam ne ɔ penna bamo-ɔ mɔ, baa twee mɔ bo waa kedeekpɛɛtekii na kafirewuta-o-ro mfen ne baa deɛ twee mpase wuye-o na ɔyɛbapɔ kyaamɛɛ-ɔ waa-ro-ɔ. Na nkee bo di deekpa-ɔ-ro mfen gyi awɔrefɔɔ mpase na kanye nsu pɛɛɛ.

Kasɛgyi ne ka gye lalalowe-ɔ

¹¹ Ne mɔ a ɲu kuwuregya dabe fufuri pareparepare ko na mɔ ne o te kemɔ se-ɔ. Mɔ a te mfen-ɔ, ne sweere na sosɔ a ɲaa. Ɔko mon lee ɲu amo, daa. ¹² Ne mɔ a ɲu bamo ne baa wu-o abrese na ɲyaagyi, na bo yere kuwuregya-ɔ akato-ro. Ne Wuribware a mbɔɔ-ɔ bokɔ a bunɲi ewore-ro. Ne baa bee bunɲi wɔre ko-ro, mfen ne baa kyoreɛ bamo ne bo de nkpa na kukyure ne a mon de keɛ-ɔ anyare-ɔ. Baa gyi bamo ne baa wu-o asen aneɲ ne ɔkema mɔ a kyena kaye mɔ-ro borɔ-ɔ, feye aneɲ ne baa kyoreɛ waa ewore-ɔ-ro-ɔ.* ¹³ Ne alowipɔ pɛɛɛ a kyinɲi lee lowi-ro, haree bamo ne baa wu sweere se ooo, nkyu-ro ooo. Baa lee akyenɲaɲpo-ro ba bo yere senɲyikpa-ɔ. Ne baa ba ketɔ ne ɔkema a waa san ne ɔ kyena sweere mɔ se-ɔ bo gyi mɔ asen. ¹⁴ Ne baa twee lowi na akyenɲaɲpo-ro bo waa kedeekpɛɛtekii-o-ro. Deekpa mɔ-ro e gye kesebɔgyiiri nyɔsepo-ɔ. ¹⁵ Ne baa twee ɔkema mɔ ne mɔ kenyaɲe mon bo nkpa na kukyure ne a mon de keɛ-ɔ wɔre-ɔ-ro bo waa kedeekpɛɛtekii-o-ro.

21

Sosɔ popwɛɛ na sweere popwɛɛ

¹ Ne mɔ a ɲu sosɔ popwɛɛ na sweere popwɛɛ. Sosɔ gyenɲkɛɛɛ-ɔ na sweere gyenɲkɛɛɛ-ɔ a kyɔ ɲaa, ne ɔpoo mon lee ɔ bo-ro.* ² Ne mɔ a ɲu Wuribware a maɲ ne ba tee ε Yerusalem Popwɛɛ-ɔ, na ɔ lee Wuribware ase sosɔ, na ɔ ba kaase. Ne ɔ bo dan feye ɔkofɔ a gyi kibre san ne ɔ kpa a ɔ yɔ mɔ kuri aye-ɔ. ³ Ne mɔ a nu ɔko a yere kuwuregya-ɔ ase faa-ro kenken tɔwe feye,

“Mbeyɔmɔ, asese aye na Wuribware aye a kii kokonko.*

Mɔ aa bamo e kyena abee ase, na bo kii mɔ asese.

Bamo aa Wuribware fɔɲfɔɲ e kyena,

na o kii bamo nyanɲe.*

⁴ Ɔ kɛɛ bamo akyukyu pɛɛɛ.

Na lowi na kabɔrɛrɔduɲwi na kayeegya gye keɛ,

a lee feye atɔ dedaa-ɔ pɛɛɛ a kyon a yii.”*

⁵ Ne mɔ ne o te kuwuregya-ɔ se-ɔ ye,

“Mbeyɔmɔ mɔ e waa ketɔ kema mɔ kepopwɛɛ.”

Ne ɔ tɔwe gywii mɔ feye, “Kyoreɛ asen mɔ ne fo a nu-o bo beya, a lee feye mɔ asen pɛɛɛ gye kasɛɲɲiɲ, ne ɔkema e taare a ɔ taa mɔ eyee bo donɲo amo se.” ⁶ Ne ɔ bee tɔwe gywii

* 20:12 Daniyel 12.1. * 21:1 Isaya 65.17. * 21:3 Sakariya 2.11. * 21:3 Kelee Igyipiti 6.7; Kolonɲo mbraa 26.12; Yereɲeya 32.38; Sakariya 8.8. * 21:4 Isaya 24.8; 65.19.

mò feyε, “Aa waa! Mò e gye ne mò a waa ketò kemaa, ne m beε mò e sa a ketò kemaa gye keε. Ketò kemaa keleekease-ò na m bò-rò, ne ketò kemaa ya gye keε, m bò-rò.* Òkemma ne burufo de mò-ò, mò e sa mò nkyu, na ò ma ka seye. Nkyu amò du nee feyε kitiribu ne ke e sa nkyu ne m maa lowe-ò. Anen a nkyu mò e gye ne n sa nkpa na kukyure ne a mon de keε-ò. ⁷ Òkemma ne ò kò Òbansam a o gyi si-o e gye ne ò nya anen a nyure-o. Na ò tee mò, Wuribware, ε mò nyanpe, na mò-ò n tee mò ε mò gyi. ⁸ Amaa bamò ne bò maa nya anen a nyure-o e gye bamò ne kufu de bamò feyε bò kii Kristoo awuye-o, na adiburopò, na bamò ne bamò nkponò-rò de iyisi-o, na bamò ne baa maa asese-ò, na bamò ne baa waa kakyekpa na kanyarekpa-ò, na bamò ne bò de asiben-ò, na akpe, na bamò ne ba sun ikisi-o, na ayebapò pεεε. Ba twee mfaanεε a asese-ò a bò bò waa kedeekpεεtekii na kafirowuta-o-ro. Amò-ò e gye kesebogyiiri nyòsepo-ò.”

⁹ Ne Wuribware a mbaa nsunoo ne bò de nkyansegyii na asen asunoo lalalowe-ò-rò-ò òkò a ba mò ase bò tawe feyε, “Ba a η kaapo fò kasannegyii a òkofò-ò.” ¹⁰ Ne Wuribware a kufwiñe-o a ywee mò se, ne Wuribware kabaa amò a sorò mò yaa kebee soswee kò katwee-rò. Ne ò ba Yerusalem, Wuribware a man ne ò lee soso Wuribware ase ò ba-ò, bò kaapo mò. ¹¹ Ne Wuribware kelañerò e sa ne man-ò e tore se. Man amò e tore se nee feyε kibu yawò lense kò ne ba tee ε gyaasipaa ne ku di kipipee-o, ne ke e tore se feyε diki-o. ¹² Man-ò de kidenbee dabe bò muruwaa mò. Ne baa lee abunogyi kudu anyò. Ne Wuribware kabaa yere abunogyi-o kekemma ase ò deere se. Ne baa kyoreε Isireelii awuye a nsuro kudu nyò-ò anyare bò dññò abunogyi-o si. A kaapo nee feyε kasuro kemaa de kibunogyi kòñkò. ¹³ Kebegya kemaa de abunogyi asa. Asa bò kyowe leekpa a kerio, ne asa bò soso-rò a kerio, ne asa bò kaase-rò a kerio, ne asa bò kyowe tweekpa a kerio. ¹⁴ Man amò a kidenbee-o aforè kudu anyò ne baa ba bò pweε. Ne baa kyoreε kasannegyii a ayaa-rò ayerepo kudu anyò-ò anyare bò dññò dññò se.

¹⁵ Wuribware kabaa ne ò sa senja mò ase-ò de atanne pipee kayii kare-atò kò, na ò ba bò kare man amò na kidenbee-o na abunogyi-o. ¹⁶ Man-ò a bññ, ne mò eswee na nkpanñe ta nee. Ne kabaa-ò a taa mò kayii-o bò kare anen ne man-ò ta-ò. Mò a bò kare-ò, oo ñu feyε man-ò eswee gye sese eswee kakpenkeε na nkpen alafa anyò (1,200,000).^{*} Anen dεε ne man-ò nkpanñe na mò kife-ro ta. ¹⁷ Wuribware kabaa-ò a beε ba mò kayii-o bò kare kidenbee-o, kemo see ta baaròkunñ ya bò fò asareegyii nnò anen iluwi kelafa na aduna na ena (144).^{*} Sweere se a sese a kekare ne kabaa-ò a bò kare. N gye soso lee.

¹⁸ Kefore kò ne ba tee ε gyaasipaa ne ku du kipipee-o, ne baa bò pweε kidenbee-o, ne baa ba atanne pipee ne a tore se-ò bò pweε man-ò fñññ. ¹⁹ Man amò a adenbee a epore-ò ne baa ba aforè yawò lense eworese eworese bò pweε. Pore gyenkreese-ò ne baa ba kefore ne ba tee ε gyaasipaa ne ku du kipipee-o bò pweε. Pore nyòsepo-ò ne baa ba kefore ne ba tee ε safiro ne ku du buruu-o bò pweε. Pore sasepo-ò ne baa ba kefore ne ba tee ε kalekidonii ne ku du kebòbwεε-ò bò pweε. Pore nasepo-ò ne baa ba kefore ne ba tee ε amaredo ne ku du kebòbwεε-ò bò pweε. ²⁰ Pore nuusepo-ò ne baa ba kefore ne ba tee ε saadonis ne ku du kipipee kafwee na kufufuri-o bò pweε. Pore siyesepo-ò ne baa ba kefore ne ba tee ε kaanleyòñ ne ku du kipipee gyigyii-o bò pweε. Pore sunoosepo-ò ne baa ba kefore ne ba tee ε krisoliito ne ku du feyε kyaase mfò-ò bò pweε. Pore buruwasepo-ò ne baa ba kefore ne ba tee ε beril ne ku du kebòbwεε-ò bò pweε. Pore kpanòsepo-ò ne baa ba kefore ne ba tee ε topas ne ku du feyε kakaduro-o bò pweε. Pore kudusepo-ò ne baa ba kefore ne ba tee ε krisopraso ne ku du kebòbwεε feyε efa-ò bò pweε. Pore kudu kakosepo-ò ne baa ba kefore ne ba tee ε gyakinño ne ku du buruu-o bò pweε. Pore kudu nyòsepo-ò ne baa ba kefore ne ba tee ε ametisto ne ku du feyε lñkñkyuronkyu-o bò pweε.

* **21:6** Isaya 44.6.

* **21:16** ayaa nkpenkeε nsunoo na nkpen alafa anyò (7,200,000).

* **21:17** ayaa alafa anyò na

kudu asiye (216).

²¹ Ne abunogyi kudu anyɔ-ɔ kekɛmaa, baa ba akukye-ro ketanɔgyi dabe damenanɔse ko bo pwɛɛ. Ne baa ba atanne pipee ne a toɔ se-ɔ bo waa kabore dabe ne ka da ka boɔ maɔ-ɔ nsena-ɔ.

²² Wuribware sunkpa moɔ maɔ amo-ro, a lee feye Bo-elen-ɔ-kyon-ɔkɛmaa-Bware na kasannegyii-o fɔɔfɔɔ bo mfeɔ. ²³ Ne a moɔ lee a tiri feye kyɔwe lee mpase, beɛɛ kiferi lanɔe maɔ-ɔ-ro kanye, a lee feye Wuribware fɔɔfɔɔ e lanɔe-ro mfeɔ, ne kasannegyii-o mo du nee feye Wuribware fetiri-o.* ²⁴ Mo kelanɔerɔ ne kaye-ro asese e ba a bo bo nare-ro. Na kaye-ro awure taa bamo mpotɛɛ baa maɔ amo-ro.* ²⁵ Maɔ amo a epone-ɔ den e yere nee. Bo maa tii emo, a lee feye mfeɔ moɔ de kanye. ²⁶ Kaye-ro asese e baa bamo mpotɛɛ na atanne maɔ amo-ro. ²⁷ Amaa okɛmaa ne o de iyisi-o maa lwee mo-ro. Okɛmaa ne ɔ waa apeeresen-ɔ, na oko ne ɔ ba ayeba-ɔ, bee ɔ maa lwee mfeɔ. Amo bamo ne kasannegyii-o a kyoreɛ bamo anyare waa mo wore-ɔ-ro feye bo de nkpa na kuyure ne a moɔ de keɛ-ɔ doo e gye ne ba lwee maɔ-ɔ-ro.

22

Anɛɔ ne Wuribware a maɔ-ɔ-ro du-o

¹ Ne Wuribware kaboo-ɔ a kaapo mo boɔ ko ne mo nkyu e sa nkpa na kuyure ne a moɔ de keɛ-ɔ. Ne n du kɔɔkɔɔ, ne ɔ ya lee Wuribware na kasannegyii a kuwuregya-ɔ-ro m ba. ² Ne nkyu amo a paye maɔ amo nsena a kabore dabe-ɔ-ro n kyon m ba. Ayii ne a swɛɛ agyi, ne a sa nkpa na kuyure ne a moɔ de keɛ-ɔ yere boɔ-ɔ kebare kɛmaa se, ne a swɛɛ iluwi kudu enyɔ kasu kɛmaa. Bo de amo afeɔaa ba kya aloɔgyi kɛmaa ne a toɔraa nde se a asese-ɔ.* ³ Wuribware maa lee sa a asese kisi kiyii amo agyi kigyi.* Wuribware na kasannegyii-o kuwure bo maɔ amo-ro nee. Na mo ayaafɔre sun mo mfeɔ. ⁴ Ba ɔ Wuribware akato-ro, ne bo de mo kenyaɔre bamo nsekpeɔ. ⁵ Kanye moɔ lee ka bo-ro. Ifetiri asen moɔ lee a tiri bamo, anɛɔ deɛ ne kyɔwe kelanɔerɔ moɔ tiri bamo, a lee feye anɛ nyanɔe Wuribware e gye bamo kelanɔerɔ. Na Wuribware sa bamo kuwure ne ke moɔ de keɛ-ɔ.

Yeesuu keba-ro asen

⁶ Ne Wuribware kaboo-ɔ a towe gywii mo feye, “Asen mo gye kasentɔɔ, ne ba taare a bo koore amo gyi. Ne anɛ nyanɔe Wuribware ne oo lee mo asen bo kaapo mo akyaamɛɛ ne baa deɛ kyena-ɔ a sun mo kaboo feye ɔ ya kaapo mo ayaafɔre-ɔ ketɔ ne ke e ba a ke bo waa mbeyɔmo deɛ-ɔ.”

⁷ Ne Yeesuu ye, “Moɔ' nu mo ase! Mo e ba mbeyɔmo deɛ. Bamo ne ba gya mo abwaresen ne a bo wore mo-ro-ɔ se-ɔ e nya nyure!”

⁸ Mo, Yohanee, e gye ne mo a nu, ne mo a ɔ amo-ɔ pɛɛɛ. Ne mo a kpuni anɔrii kaboo-ɔ ayaa-ro, na n sun mo. ⁹ Amaa ne ɔ towe gywii mo feye, “Oo daabii, fo ma sun mo, sun Wuribware, a lee feye m fɛraa, n gye Wuribware a ayaafɔre-ɔ oko nee feye fo aa fo beko-ana akyaamɛɛ na bamo pɛɛɛ ne bo gya asen ne a bo wore mo-ro-ɔ se-ɔ.”

¹⁰ Ne ɔ towe gywii mo feye, “Fo ma kan taa abwaresen mo ne mo a lee bo kaapo fo, ne a bo wore mo-ro-ɔ bo kweero, a lee feye san ne a ba-ɔ a to-ro. ¹¹ San amo ya fo, okɛmaa ne ɔ gye aboyewaapo-ɔ kya se waa eboye, ne mo ne o de iyisi-o mɛraa se waa iyisi. Ne mo ne ɔ waa kedamenanɔse-ɔ kya se waa kedamenanɔse. Ne mo ne ɔ gye sese timaa-o kya se waa itimaa.”

¹² Yeesuu ye, “Moɔ' nu mo ase! Mo e ba mbeyɔmo deɛ! Mo e ka okɛmaa anɛɔ ne ɔ waa mo asun-o kokɔ. ¹³ Mo e gye ne mo a waa ketɔ kɛmaa, ne m bee mo e sa a ketɔ kɛmaa gye keɛ. Ketɔ kɛmaa kelekaase-ɔ na m bo-ro, ne ketɔ kɛmaa ya gye keɛ, m bo-ro.”

* 21:23 Isaya 60.19.

* 21:24 Isaya 60.3.

* 22:2 Kelekaase 2.9; 3.22; Isikiyel 47.12.

* 22:3 Kelekaase

3.14-19.

¹⁴ Bamō ne baa fwee bamō atō bunṣe waa siraa-o e nya nyure, a lee feye ba nya kpa a bō lwee maṅ-ṛ, na bō gyi kiyii ne ke e sa ṅkpa na kukyure ne a moṅ de kee-ṛ agyi-o.

¹⁵ Amaa bamō ne bō maa nya kpa, na bō lwee maṅ amō-ṛ-ṛ e gye bamō ne bō de iyisi-o, na asiben awuye, na akpe, na bamō ne ba waa kakyeeḱpa na kanyareḱpa, na bamō ne baa mō sēs-ṛ, na bamō ne ba suṅ ikisi-o, na ayebapō pēē.

¹⁶ Mō, Yeesuu, ya suṅ mō kabō kō feye ṛ nare tōwe amō-ṛ gywii asōrē asōrē awuye. Mō anyare e gye ‘Owure-Deefid-mō-kenanagyi,’* na ‘Ṭōrē.’ ”*

¹⁷ Wuribware a kufwiṅe-o na kasannegyii a ṛkōfō ne ṛ yere bō sa asōrē awuye pēē-ṛ e kōrē Yeesuu feye ṛ ba. Moṅ' sa a ṛkēmaa ne o nu asen mō-ṛ kōrē mō feye ṛ ba. A lee feye Yeesuu fēraa ye, “Ṭkēmaa ne burufo de mō-ṛ ba mō ase. Mō i ke ṛkēmaa ne ṛ kpa-ṛ nkyu ne n sa ṅkpa na kukyure ne a moṅ de kee-ṛ.”

Aseṅ-ṛ lalalowe

¹⁸ Mō, Yohanee, i yii ṛkēmaa ne o nu abwareseṅ ne a bō wōrē mō-ṛ-ṛ se feye, ṛkēmaa ne ṛ taa kōtōkō a ṛ bō tii asen mō se-ṛ, Wuribware mō e sa a o tii bamō ne ba gyi awōrēfō, ne mō a kyōrē amō asen wōrē mō-ṛ-ṛ se. ¹⁹ Ṭkēmaa ne o lee kōtōkō a ṛ lee abwareseṅ wōrē mō-ṛ a aseṅ-ṛ se-ṛ, Wuribware maa sa a o tii bamō ne ba nya kpa na bō kyēna mō maṅ ne mō a kyōrē mō aseṅ-ṛ-ṛ se. Na ṛ ma nya gyi kiyii ne ke e sa ṅkpa na kukyure ne a moṅ de kee-ṛ agyi-o.

²⁰ Ṭkō ne ṛ yere asen mō pēē ne mō a kyōrē bō beya-ṛ-ṛ feye a gye kasentiṅ-o e gye Yeesuu. Ṭ ye, “A gye kasentiṅ. Mō e ba mbeyōmō dē.”

Anē nyanṅpē Yeesuu, sa a a waa anēṅ. Na fō ba mbeyōmō.

²¹ Mō e kōrē kebwarekōrē feye anē nyanṅpē Yeesuu Kristoo yure mō asēs. Amēye.

* **22:16** Isaya 11.1, 10; Aleebokaapoto 5.5 * **22:16** Aleebokaapoto 2.28.